REVERENDI PATRIS FRATRIS PHILIPPI Diez Lusitani, ordinis Minorum, Prouinciæ Sancti Iacobi,

QVADRVPLICIVM CONCIONVM SVPER EVANgelia, quæ in Iesu Christi Saluatoris nostri, & intemeratæ virginis matris eius sanctorumq́; omnium à Festo Sancti Matthiæ Apostoli vsq́; ad sacratissimum ipsius Domini Aduentum proprijs solennitatibus decantantur in duas partes diuisi,

TOMI TERTII PRIMA PARS.

EDITIO SECVNDA NVNC DENVO PER EVNDEM authorem à quam plurimis, quibus scatebat, mendis repurgata, ac pristinæ veritati, atque integritati restituta.

Cum Priuilegio,
SALMANTICÆ,
Excudebat Ioannes Ferdinandus.
M. D. LXXXV.

EL REY.

POrquanto por parte de vos Fray Philippe Diez, predicador del Conuento de señor S. Francisco, de la ciudad de Salamanca, nos ha sido fecha relació diziẽdo q̃ vos auiades cõpuesto vn libro en Latin, de quatro sermones de cada vna de las fiestas de nuestro Señor y de nuestra Señora, y de los Sanctos que ay des de S. Mathias al Aduiento, y de todos los comunes de los Sanctos correspõdiẽtes alas quatro Quaresmas y quatro Aduientos el qual era muy vtil y prouechoso y con licencia nuestra, lo hauiades impresso juntamente cõ las erratas en el apuntadas para cada vn libro de los que assi fueron impressos, suplicandonos os mandassemos dar Priuilegio, para que por tiẽpo de veynte años, vos y no otra persona alguna lo pudiessedes imprimir y vender, o como la nuestra merced fuesse lo qual visto por los del nuestro Consejo y como por nuestro mandado, se hizo en el dicho libro, la diligẽcia que la prematica por nos hecha sobre ello dispone, fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra cedula, para vos en la dicha razon, e nos tuuimos lo por biẽ, y por la presente vos damos licẽcia y facultad: para q̃ por tiẽpo de diez años, primeros siguientes: q̃ corren, y se cuentẽ, desde el dia de la data desta, vos, o lo persona q̃ el vuestro poder ouiere podays imprimir, y vender el dicho libro q̃ de suso se haze mencion en estos nuestros reynos, y mandamos: que durante el dicho tiẽpo, persona alguna sin vuestra licencia, no lo pueda imprimir ni vender sopena q̃ el q̃ le imprimiere, y vendiere, aya perdido, y pierda, todos y qualesquier libros, y moldes q̃ del tuuiere, y vendiere en estos nuestros reynos, e incurra en pena de cinquenta mil marauedis, la tercia parte para el denunciador, y la otra tercia parte, para la nuestra camara, y la otra tercia parte, para el juez que lo sentenciare, y mandamos a los del nuestro Consejo, presidente, y oydores, alcaldes, alguaziles, de la nuestra casa y corte, y chãcillerias, y a todos los corregidores, assistente, gouernadores, alcaldes mayores y ordinarios, y otros juezes, e justicias qualesquier de todas las ciudades, Villas, y lugares, de los nuestros reynos, y señorios, assi a los que agora son, como a los que seran de aqui adelante, que vos guarden y cumplan esta nuestra cedula y merced, que assi vos hazemos, y contra el tenor y forma dello, no vayan ni passen en manera alguna, sopena de la nuestra merced, y de diez mil marauedis para la nuestra camara, fecha en Sant Lorenço, a diez dias del mes de Iulio, de mil, y quiniẽtos, y ochẽta, y quatro años.

Yo el Rey.

Por mandado de su Magestad.

Antonio de Erasso.

TASSA.

YO Miguel de Ondarça çauala, escriuano de camara de su Magestad, de los que residen en su consejo, doy fe que por los señores del, fue visto, vn libro en dos cuerpos intitulado sermonarios de Sanctis compuesto por fray Phelippe Diez, predicador de la orden de señor sant Francisco de la ciudad de Salamãca, los quales tassaron el pliego del dicho libro a tres marauedis y mandaron que no se pueda vender a mas, y que esta tassa se ponga, al principio del, y para que de ello conste di la presente, en Madrid, a siete dias del mes de Agosto, de mil, y quinientos y ochenta y quatro años.

Miguel de Ondarça çauala

EL REY.

DON Phelippe por la gracia de Dios Rey de Castilla, de Leon, de Aragon, de las dos Sicilias, de Hierusalem, de Portugal, de Nauarra, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galicia, de Mallorcas, de Seuilla, de Cerdeña, de Cordoua, de Corcega, de Murcia, de Iaen, de los Algarues, de Algezira, de Gibraltar, de las Islas de Canaria, de las Indias orientales, y occidentales, Islas e tierra firme del mar Oceano, archiduque de Austria, duque de Borgoña, de Brabãte, y de Milã, conde de Auspurg, de Flandes, y de Tirol, señor de Vizcaya, y de Molina, &c. Porquãto por parte de vos fray Phelippe Diaz prædicador del Conuento de señor Sant Francisco de la ciudad de Salamanca nos ha sido hecha relacion que vos auiades compuesto vn libro en Latin de quatro sermones de cada vna de las fiestas de nuestro señor y de nuestra Señora y de los sanctos que ay desde Sãt Matthias al Aduiento y de todos los comunes de los sanctos correspondientes a las quatro Quaresmas y quatro Aduientos el qual era muy vtil y prouechoso y nos pedistes y suplicastes os mandassemos dar Licencia y facultad para le poder imprimir, y vender por tiẽpo de veynte años o como la nuestra merced fuesse lo qual visto por los del nuestro Cõsejo, y como por su mandado se hizieron las diligẽcias que la prematica por nos nueuamente hecha sobre la impresion de los libros dispone fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra carta para vos en la dicha razon, e nos tuuimos lo por bien y por la presente vos damos licencia y facultad para que por esta vez podays imprimir el dicho libro que de suso se haze mencion por el original que en el nuestro Consejo se vio, que va rubricado y firmado al fin del de Miguel de Ondarça çauala, nuestro escriuano de camara de los que en el nuestro Consejo residen para que se corrija con el y se os tasse el precio que por cada volumen ouieredes de auer

ſopena de caer e in currir en las penas contenidas en la dicha prematica e leyes de nueſtros reynos, de lo qual mandamos dar e dimos eſta nueſtra carta ſellada con nueſtro ſello e librada por los del nueſtro Conſejo en la Villa de Madrid à veynte y dos dias del mes de Iulio de mil e quinientos y ochenta y tres años.

El Conde de Barajas.	*El licenciado Ioan Thomas*	*El licenciado don Fernando Niño de Gueuara.*
El licenciado Chumacero de Sotomayor.	*El licenciado Nuñez de Boorques.*	*El licenciado don Ioan de Lincoya.*

FRATER FRANCISCVS Burgos Prouinciæ sancti Iacobi Ordinis Minorum minister Prouincialis admodum Reuerendo patri fratri Philippo Diez nostri cõuentus Salmanticensis prædicatori salutem. Cũ iam duos concionum libros assiduis lucubrationibus elaboratos in lucem edideris, tuaq; inextinguibili communis prouentus siti adhuc tertium volumen de Sanctorum solennitatibns in lucem proferre coneris, & munus pastoralis officij exigat, vt ijs, alijsq; quibus poterimus, rationibus Christianæ reipublicæ faueamus, nec liber iste paruo emolumento illi futurus sit, eum post ipsius correctionem, adeptamq; regij senatus facultatem, imprimendi, per præsentes literas tibi concedimus facultatem. Datum in nostro Cœnobio Salmanticensi. septimo idus Iulij Anno Domini. 1583.

Frater Franciscus Burgos,
Minister prouincialis.

Approbatio Reuerendi admodum & Doctissimi patris Magistri Fratris Dominici Bañes, primariæ theologorum Cathedræ, in Academia Salmantina præfecti.

CVM Hos de Sãctis sermones reuerendi patris Fratris Philippi Diez, ordinis Minorũ attente legerim, præclara multa, & scitu dignissima ad sacræ scripturæ recondita mysteria elucidanda, ad verbi diuini concionatores locupletandos, moresq; hominum componendos, ac deniq; quasi multigenam spiritualium diuitiarum supellectilem in eis confertam reperio. Quibus omnibus in diuinæ bonitatis considerationem, in eiusdemque amoris quendam ardorem vehementer Christianorum animi accenduntur, ac commouentur. Quapropter si alias conciones de tempore dignas iudicaueram, quæ omnium salutaris doctrinæ sectatorum nocte, dieq; manibus contrectarentur, has certè iure optimo dignissimas existimo, quæ ad communem vtilitatem in lucem prodeãt, omniumq; cordibus insculpantur, figantur, atque exarentur. In cuius rei testimonium manu propria subscripsi in conuentu sancti Stephani Salmnaticensis die nona Iulij anno Domini, 1583.

Frater Dominicus
Bañes.

FRATER DIDACUS Caro de Barros concionator ordinis Minorum Prouinciæ Sancti Iacobi Christiano lectori S. & P. D. F.

CVM Primùm auctor quisq; (Christiane lector) animum ad scribendum appulit, si vocalissimi ac procacissimi vulgi linguas pertimesceret, vllus non scriberet, nullus laboraret: in lucem opus aliquod proditurus dictaret nullus: tanta est huius temporis vel inuidia vel iniquitas, vt omnia vitio vertant homines, licet bona fide, aut recta intentione fiant: scribentem temeritatis & audaciæ, non scribentem pusillanimitatis & inscitiæ damnent. Haud mirum cùm nec huius labis caruerit antiquitas; passim enim etiam apud probatissimos auctores alij aliorum opera irrident. Quòd si quæras, vnde hæc vetustissima ac recentissima pestis ingruerit, respondeo quosdam liuore seu quadam natiua peruersitate, quosdam verò, quorum præclara sunt ingenia, aut honesto quodam æmulationis impetu, aut indagandæ veritatis ardore fecisse. Huic periculo reuerendus admodum pater Frater Philippus Diez Euangelicæ legis assecla obseruantissimus & præco insignis sano, & clarissimo ingenio paraphrases super Euangelia totius anni tam omnium festorum, quam Dominicarum & feriarum in medium adducens, quibus Christiani rhetores ad populum concionari solent vnico, dumtaxat, charitatis scuto protectus, & pio animarum zelo ductus se exposuit. Fremant sanè, si qui sunt, aduersarij, cum insulsum appellent, & tanquam in sermonum flosculis carentem stomachentur: cùm ille in concionatore nihil aliud quàm scripturæ synceritatem, & spiritus feruorem exoptet. Nam & Platonem, non discrete & electè disputasse dixerunt multi. Aristotelem quoque vt nimis obscurum lacerarunt, Demosthenem putidum, Marcum Tullium Romanæ eloquentiæ lumen elumbem vocauerunt & Asianum: Zeuxis pictor

alio-

alioquin diligentissimus in capitibus & articulis grandior deprehensus est. Ita sumus omnes in aliorum operibus probandis fastidiosi, in quibus non tam quid laudari debeat quam quid reprehendi possit, exquirimus. Nil horum igitur aut curans, aut pertimescẽs doctissimus pater, ac sanè pius huic tertio volumini, quod de sanctis inscribitur vltimam manum imposuit. Omnia enim tempus habent, & suis spatijs transeunt vniuersa sub cœlo, rerumq́; omnium est certa periodus, & quidam terminus: tempus, & res omnes demolitur & parit, nihilque est tam arduum tamque difficile, quod temporis diuturnitate non molliatur. Difficile quidem fuit tam magnam prouinciam aggredi, sed animarum zelus, qui illum hucusque perduxit, diuino sibi assistente præsidio citissimè quartum volumen ediderit. Perlege ergò pie lector iterum atq́; iterum hæc opera, eis die noctuque inuigila, & quantæ sint vtilitatis, tuo iudicio relinquimus, quamuis non nihil eorundem, emolumenti & frugis testes simus oculati, quippè qui indices, licet non tam copiosos, vt operum vbertas, expostulabat, tamen secundum temporis opportunitatem digessimus. Hactenus, nè nobis, suum cuique pulchrum esse dictites. Vale.

IN FESTO S. MATHIAE APOSTOLI

CONCIO PRIMA.

Tu Domine qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris. Act.1.

CVM Ageret Propheta Isaias de timore diuino, diuitiæ (inquit) salutis, sapientia & scien- *Isai.33.*
tia, timor Domini ipse est thesaurus eius. Diuinum timorem hæc omnia esse ait, quia iter est ad ea consequenda. Mundi diuitiæ infirmitatis diuitiæ sunt; quia in hominum animis plures solent miserias congerere: diuitiæ verò, quæ diuino hoc timore acquiruntur, diuitiæ sunt salutis; quia animam sanam & perfectam efficiunt. Sanctum hunc timorem laudauit etiam Iob, qui cum in sterquilinio sedens de sapientia *Iob.28.*
multa dixisset, concludit his verbis. Ecce timor Domini, ipsa est sapientia: quo significauit animam Dei timore ad suauissimam
a diuinæ suæ Maiestatis cognitionem consequendam disponi. Sapiens etiam ille Salomon cùm dixisset omnia se inuestigasse, vt quanam in re hominis fœlicitas consisteret, inueniret; illud tan- *Eccle. vltimo.*
dem Ecclesiastes statuit: Finem loquendi omnes pariter audiamus, Deum time, & mandata eius obserua, hoc est enim omnishomo: siue vt septuaginta interpretes transtulerunt, in hoc consistit omnis homo: hoc est, vera hominis fœlicitas, ad quam est conditus in hoc Domini timore posita est: quo etiam significare voluit Dei timorem viam homini esse ad eam fœlicitatem, ad quam creatus fuit. Et vt hanc pronunciaret sententiam, quæ est illius libri conclusio, attentionem sibi petit, vt quanti momenti res ea esset, exaggeraret. Vbi nos legimus Deum Israel *Isai.29.*

prædicabunt, septuaginta interpretes transtulerunt, Deum Israel 3
timebunt: quo significatur Deum timere, esse etiam ad infinitam eius bonitatem & iustitiam verbis & virtutibus prædicandam. Quæ cum ita sint omni cura & studio dilectissimi diuinum hunc timorem acquirere studeamus, vt acquisierat Dauid,
Psal. 118. qui ideò aiebat: Confige timore tuo carnes meas, à iudicijs
Lege Diuũ Basiliũ in Psalm. 33. enim tuis timui: quasi diceret, iudiciorum tuorum consideratione tuus ô Domine timor mihi in anima natus est, sed rogo te, vt eo carnem quoque meam configas: quod beneficium à Deo impetrasse fatetur, cùm dixit: Non est sanitas in carne mea à facie iræ
D. Basili. tuæ, siue vt Diuus Basilius legit, à facie rugitus tui. Beatus ille qui carnem suam Dei iræ & rugitus timore afflictam & infirmam habet. Cùm igitur verum sit ex diuinorum iudiciorum consideratione sanctum hunc timorem in anima nasci, hodierna episto- 4
la, horribile quoddam Dei iudicium proponit ob oculos, & rem tam iustis quam iniustis timendam: illius, scilicet, condemnationem, qui ex eorum numero erat, quos sibi Apostolos ex omnibus Deus elegerat.

Ait igitur sacratus textus: *In diebus illis exurgens Petrus in medio fratrum, dixit, &c.* Primus iurisdictionis actus, quem Diuus Petrus exercuit, fuit hæc diui Mathiæ electio, eò quod eius curæ vniuersalis Ecclesia commissa esset. Cùm igitur decreuisset Diuus Petrus vnius Apostoli electionem fieri debere, ab oratione duxerunt initium: *Et orantes dixerunt, &c.* Vsitatum hoc semper fuit, vt Dei serui priusquam arduam aliquam rem aggrederentur, à Deo fauorem & auxilium oratione peterent. Et ita Rex Iosaphat aiebat:
2. Paralipo. 20. Cùm ignoremus quid agere debeamus hoc solum habemus refugij, vt oculos nostros dirigamus ad te. Et cùm Patriarcha Iacob fra- 5
Gene. 32. tris sui Esau timeret occursum, orauit ad dominum dicens: Domine qui dixisti mihi, reuertere in terram tuam, erue me de manu fratris mei. Iudith ante quàm opus illud arduum aggrederetur, omnes
Iudith. 8. vt pro se Deum orarent, incitauit, dicens: Nolo vt aliud fiat, nisi oratio pro me ad Dominum Deum nostrum: quasi humanas vires recusaret, cœlestes tantum peteret & diuinas. Quin etiam ante quàm vinceret orasse etiam dicitur, cùm proficisceretur, cùm staret, cùm
Ibid. 10. euaginatum gladium teneret, semper & vbique orabat. Nam de ea sic dicitur: Factum est autem cùm cessasset clamare ad Dominum, surrexit de loco, in quo iacuerat prostrata. Et inferiùs: Iudith

6 dith verò orans Domino transiuit per portas. Et infra, exibat no- *Ibid. 12.*
ctibus in vallem Bethuliæ, & orabat ad Dominum Deum Israel,
vt dirigeret viam eius: & alibi. Stetitque Iudith ante lectum orans *Ibid. 13.*
cum lachrymis & labiorum motu in silentio, dicens: Confirma
me Domine Deus Israel, cùmque euaginasset gladium apprehen-
dit comam capitis eius, (scilicet Holophernis) & ait: Confirma
me Domine in hac hora, & percusit bis in ceruicem eius, & ab-
scidit caput eius. O spiritum mulieris vehementissimum, quæ
virium suarum imbecillitatem agnoscens, diuinum in omnibus
implorabat auxilium. Præclara hæc historia est & digna, quam
semper ob oculos considerationis haberemus, vt nihil, si fieri pos-
set, susciperemus, nisi priùs eleuato in Deum spiritu, vt nos in om-
nibus nostris actionibus regeret, humiliter peteremus. De Danie- *Dan. 2.*
7 le etiam legitur: Cùm Nabuchodonosor somni interpretationẽ
ab eo peteret, noluisse statim respondere, sed rogasse Regem vt tem
pus sibi daret ad solutionem indicandam, & ingressus domum
suam Ananiæ Misaeli, & Azariæ socijs suis indicauit negotium,
vt quærerent misericordiam à facie Dei cæli super sacramento il-
lo: plurimũ enim potest à pluribus facta oratio. Nam quemadmo- *Simile.*
dum ea fila, quæ per se singula magnum aliquem lapidem moue-
re non possent, coniuncta & in funem cõtorta mouebunt; ita quod
singulorum oratio per se impetrare non potest, multorum amo-
ris & charitatis vinculis iuncta oratio fortasse impetrabit. Hoc idem
Diuus Paulus docet, dicens: Obsecro primum omnium fieri ob- *1. Tim. 2*
secrationes, orationes, postulationes, & gratiarum actiones: vbi
primum omnium ad omnia quæ facienda sunt, referri potest,
8 quæ obsecrat Beatus Apostolus vt orationes præcedant, & vna
etiam gratiarum actiones, vt docuerat quoque alibi, dicens: Petitio- *Philip. 4.*
nes vestræ cum gratiarum actione innotescant apud Deum: nam
qui se ob accepta beneficia gratum ostendit, se ad noua disponit.
Quare vbi nos legimus: Laudans inuocabo Dominum, & ab ini- *Psalm. 17.*
micis meis saluus ero, Diuus Hieronymus transtulit: Laudatum *D. Hiero.*
inuocabo Dominum: est enim optimus modus inuocandi Domi-
num ipsum priùs laudare. Sed quamuis ad omnia oratio neces-
saria sit, maximè tamen ad eorum hominum electionem neces-
saria esse videtur, quibus animarum regimen dandum est, quia
cum res tanti momenti sit, non solum optimum sibi finem
habere propositum, sed necesse etiam est à Deo petere, vt

intellectus ab eo illustratus in electione non erret. Ex quo pa- 9
tet quam grauiter peccent illi, qui huiusmodi negotia non modo
diuinæ prouidentiæ non commendant, sed affectibus se regi si-
nunt tanquam animalia rationis expertia. Diuus Thomas, ele-
ctionem ait, pertinere ad homines, non ad bruta, quia appetitus
sensitiuus ad vnum tantum particulare determinatus est, volun-
tas verò bonum commune spectat: quare qui eligere debent, non
bonum particulare, vt bruta, sed commune Reipublicæ bonum,
tanquam homines propositum sibi habere æquum est. Refert
glossa ordinaria, quòd cùm Alexander cognomine Magnus mor-
ti proximus esset, quærentibus, quemnam sibi vellet in impe-
rio succedere, respondit; digniorem, qui in eo inueniretur, & tamen
filium habebat Herculem vocatum, & fratrem Ariden, & vxor
eius Rodeante grauida erat; sed scelus esse existimauit, eorum ali- 10
quem in regno succedere, si eo esset indignus. Quod verò ibi sa-
cra Scriptura ait, diuisisse illis regnum, hoc non quòd ipsemet di-
uiserit, intelligendum est, sed quòd tradiderit illis diuidendum: ab
dicauit se regno viuens, & vt ab illis diuideretur, reliquit. Quan-
ta hæc plurimorum deberet esse confusio, qui cùm Christianam
religionem profiteantur, nullam virtutis & meritorum, vt Ethni-
cus iste, rationem habent: ille tamen in inferno perpetuis pœnis
torquendus versatur: hi verò cùm eo deteriores fortasse sint, cœ-
lestem gloriam se consequuturos esse existimant. Nolite quæso
fratres tam cæci esse, & erga animas proximorum ita crudeles,
vt eas eorum curæ tradatis, qui neque alios regere, neque se ipsos
sciant. Tolle Iosue filium Nun virum in quo est spiritus Dei: di-
xit Deus ad Mosem, & pone manum tuam super eum, vt audiat 11
eum omnis synagoga filiorum Israel: populi sui ducem esse Deus
vult virum in quo erat spiritus Dei. Cur igitur vos eum populi ca-
put esse vultis, in quo Sathanæ spiritum esse opera & vita testan-
tur, non aliam ob causam, nisi ob amicitiam, quæ vobis cum eo est,
aut vtilitatis alicuius & lucri spe? O iniquitas detestanda & æternis
punienda supplicijs. Noluit Salomon neque vnam quidem tra-
bem ex suis syluis in domo Domini apponi, sed è monte Libano,
qui alterius regis erat, deduci ligna iussit: nunc verò domus Do-
mini dignitates ijs, qui sunt affinitate & familiaritate coniunctio-
res dantur, cùm tamen illi, neque plus orationis, deuotionis, &
scientiæ quàm alij habeant; imò ita his omnibus rebus destituti
sint,

D. Thom. 1.2.q.13. art.2. & 2 sent. d. 25. art. 1. ad 6. & 7. & 5. Metaph. lect. 15.

Glossa ordina supe. lib 1. Macha. 1. c.

Nume. 27

3. Reg 5.

12 sint, vt satis in electione erratum fuisse pateat. Voluit Deus vt il-
le summus Sacerdos pronuntiaretur, cuius virga floreret; cùmq; *Num. 17.*
virgæ plurimæ in tabernaculo ponerentur, Aaron tantum virga
germinasse inuenta est: nam turgentibus gemmis eruperant flo-
res, qui folijs dilatatis in amygdalas deformati sunt. Qua in re si-
gnificare Deus voluit eum eligi debere prælatum, cuius vita fo-
lia, flores habeat & fructus. Per folia significantur verba, scientia,
& doctrina, per flores bona existimatio, per fructus bona opera.
Scientiam necessariam esse patet, quia cùm Beatus Paulus, diuer-
sa Ecclesiæ ministeria referret, sic ait: Ipse dedit quosdam Apo- *Ephes. 4.*
stolos, quosdam autem Prophetas, alios veró Euangelistas, alios
autem Pastores & Doctores ad consummationem Sanctorum
in opus ministerij in ædificationem corporis Christi: attendite
13 solos Pastores, Doctores etiam vocasse, quia vt notat Diuus Hie
ronymus, Pastor, Doctor etiam esse debet, & magister: & ideò nō *D. Hiero.*
dixit Sanctus Apostolus, dedit alios Pastores, alios Doctores, sed
alios Pastores & Doctores. Hac de causa Dominus summum Sa-
cerdotem in pectore scriptum habere iussit, doctrina & veritas, *Exod. 28.*
& profectò prælatus absq; literis, est tanquam auis absq; pennis,
nauis absq; gubernaculo, horologium absq; ponderibus. Diuus
Cyrillus ait: in Leuitico ideò nullam, cùm de peccatis prælati agi *D. Cyrillus*
tur, ignorantiæ mentionem fieri, quia tanquam certum ponitur, *li. 2. cōmē.*
nullam in eo ignorantiam esse, quandoquidem fuit vt cæteros *sup. Leuit.*
erudiret, electus: & ita loquens Spiritus sanctus cum ijs præcipuè *Psal. 3.*
qui cæteris præsunt, ait: Erudimini qui iudicatis terram: ideò dig-
nitates vocantur magistratus, quia qui in ijs positi sunt, magistri
14 esse debent.

Cùm igitur Sancti Apostoli non errare in hac electione opta-
rent ad orationem confugiunt, dicentes: *Tu Domine qui corda nosti
omnium, ostende quem elegeris, ex his duobus vnum accipere locum ministe-
rij huius & apostolatus, de quo præuaricatus est Iudas.* Quisnam existi-
masset Apostolum ab ipsomet Deo electum, esse tam ignomi-
niosè casurum? Et quod maiorem parit admirationem est, quòd
cùm Dominus dixit: Amē dico vobis, quòd vos qui sequuti estis *Matt. 19.*
me in regeneratione, cùm sederit filius hominis in sede maiesta-
tis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim: vnus ex duode-
cim, cui hoc dictum est fuit infœlix hic Iudas: & tamen nihil hæc
ei promissa profuerunt, vt intelligatis tunc Dei promissa pro-

futura cum nos ei non decrimus, sed in virtute perseuerabimus. 15
Mirum est quanti momenti sit perseuerantiæ virtus, ita vt dicat Beatus Isidorus: Salus solum perseuerantibus datur, non enim beatus erit, qui bonum facit, sed qui perseueranter facit. Ideò aiebat Dominus: Memores estote vxoris Loth, quæ eò quòd retrò respexisset à Deo seuerissimè punita est. O Deus maiestatis infinitæ, cur eos qui è Sodoma egrederentur, ne post se respicerent, imperasti? imò contrarium imperandum erat, vt qui peccatorum testes fuerant, supplicij etiam & vltionis testes essent: cur seuissimã mortem & horrendum incendium, à quo eos eripueras, spectare vetuisti? Difficile omnino pręceptum infirmæ prȩsertim mulieri: ardent omnia à tergo, fulgurant nubes, ignes erumpunt & fulmina, ruunt ædificia, vrbes magno cũ fragore decidunt: puluere omnia fumo & sulphure miscentur, & in 16
tanto strepitu patriæ suæ ruinã respicere prohibentur, & ea quæ præcepto non paruit, tanto affecta est supplicio, vt in statuam salis mutata sit. O admirabile spectaculum in quo magnum includitur mysterium, hoc enim supplicium factum est, vt aliorũ exemplo diuinam iustitiam pertimescerę disceremus: ad nos enim dilectissimi casus iste pertinet, quos Deus ex tot infidelitatum & abominationum incendijs ereptos, in hac sancta Ecclesia collocauit. Nam nisi ille nos diuina sua misericordia præuenisset, & diuina Sacramenta gratiæ & sanctificationis plena præparasset & nos in sua hac Ecclesia posuisset, vbi illud Psalmi dicere possumus: Statuisti pedes meos in loco spacioso, omnes infideles essemus & cæci. Illi verò potissimum hoc ab eo beneficium acceperunt & è Sodoma egressi sunt, qui diuina gratia plurimis 17
se peccatis & malis liberos vident, quæ inter Christianos esse solent. At sciat qui huiusmodi à Deo beneficia accepit, si post tergum, quamuis solo desiderio & voluntate respiciat, eandem sibi pœnam seruari, vt nimirum statua fiat sine anima & corde, & statua salis vt eum in hac vita Abyssi bestiæ lambant, eũ post mortẽ in inferno deuoraturæ: eũ autẽ molliter Dæmonũ lingua lambit, cuius virtus & pietas paulatim diabolicis tentationibus consumitur. Cauete igitur dilectissimi, nolite seculi vanitates & abominationes respicere & Deum tanta iniuria afficere, vt eum harum rerum causa deseratis, & illius mulieris supplicium ad eorum exemplum fuisse intelligite, qui ab incepto virtutis itinere reuo-

D. Isidorus lib. de summo bono.

Lucæ 19.

Psalm. 30.

18 reuocantur. Hæc perseuerantiæ virtus misero huic Apostolo defuit, & ita ab eo statu, in quo eum Deus posuerat ignominiosè decidit. Sed ô Christe æterni patris sapientia, si eum perseueraturum non esse sciebas, cur eum ad Apostolatus dignitatem vocasti? cur inter sanctissimas illas oues hunc lupum admisisti? nonne scis Domine quòd qui acetum vino miscet, vinum corrumpit, neque ideò acetum melius efficit, & qui lutum farina conspergit, farinæ quidem damnum, luto verò nullam affert vtilitatem? Cur igitur hunc hominem dilectis tuis discipulis misces qui nihil ipse proficiens cæteros corrumpet? sed non rectè iudicatis, nonne vinum & fæces in eodem vase vidistis, & tamen vinum à fæcibus non corrumpi, imò potius conseruari? rosas nonne inter spinas sine vllo detrimento versari vidistis?
19 ita etiam sæpè iustis contingere solet, qui inter peccatores versantur. Pictores interrogate, cur imperfectos colores perfectioribus interponant? vt, scilicet, plus perfectiores emineant, & oculos feriant: ita etiam bonorum virtutes malorum vitijs coniunctæ, videntur ipsa collatione & comparatione illustriores. Præterea intelligi Deus hoc exemplo voluit nullam esse in hac vita securitatem, neque vllum esse locum quanuis religiosum & sanctum, vbi tuti esse à peccandi periculo possimus, & ideò religiosus in monasterio tutum se esse ne putet, quandoquidem in sanctissima illa Apostolorum congregatione infoelix hic Iudas damnatus est: & ita quemadmodum non ideo Christi Redemptoris nostri Apostolorum & discipulorum suorum sanctitas minoris æstimatur, ob Iudæ & aliquorum discipulorum
20 malitiam, de quibus dixit: Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis: nam, si fuissent ex nobis, permansissent vtique nobiscum, sed vt manifesti sint, quoniam non sunt omnes ex nobis, supple, ideo prodierunt ex nobis: ita etiam sacer religiosorũ conuentus, non ideo minoris debet æstimari, si ex eo mali aliqui religiosi exeunt, imò optimi stomachi signum est malos cibos, qui concoqui nõ possunt, eijcere: quare dixit Dominus Iudæ: Quod facis, fac citiùs: & cùm exisset, dixit Iesus: Nunc clarificatus est filius hominis, & Deus clarificatus est in eo: ita vt magnam ex ea discessione lætitiam capere videretur, quo significauit, quo citiùs mali à bonorum congregatione recedunt, eo meliùs esse. Sed cur ô Domine quandoquidem in sanctam illam Apostolorum so-

1. Ioan. 2.

Ioan. 13.

cietatem eum admittere voluisti, cur (inquam) pecuniæ ei curã 21
demandasti, quę ex piorũ eleemosynis colligebatur? non ne fur ẽ
eum esse sciebas? quia nimirum, ait Dñs, ostendere volui, quàm
parui facerem pecuniam. Animam quam præ cæteris rebus om
nibus amabã, patri quẽ plus omnibus diligo, cõmendaui, dicẽs:
Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Post animam
Luc. 23. quod plus diligo, Ecclesia est, quã meo discipulo D. Petro com-
mendaui, qui plus me quam cæteri omnes discipuli amauit. Ma
trem meam sanctissimã, quam tantoperè amabam, dilecto meo
discipulo Ioanni commendaui: pecuniam verò quanti faciam vi
dere vultis? cui eius curam commiserim, attendite, homini, scili-
cet, perditissimo & proditori? & hinc intelligere potestis vilissi-
mæ rei causa tantam hominũ multitudinem damnari & cęlestia
bona amittere. Ex ijs qui bona tẽporalia possident conijcere po 22
testis, quàm parui ea æstimet Deus, quandoquidem cõmuniter
peccatores & illi, quos Deus odit, his bonis abundant.

Dixerunt pręterea: *Vt abiret in locum suum.* Quo significatur si-
Isai. 49. bimet suæ condemnationis fuisse causam. Isaias dixit: Sion, dere
liquit me Dominus, & Dominus oblitus est mei: Dominus autẽ
respondet, nunquid obliuisci potest mulier infantẽ suum, vt nõ
misereatur filio vteri sui? etsi illa oblita fuerit, ego tamen non
obliuiscar tui. Benedictus sit & glorificatus talis Deus, qui filios
Adam tanto amore prosequitur qui tamen nulla huius amoris
habita ratione ad interitum ruunt voluntarium. Abijt infœlix
Iudas; & quod peius est, nunquam redire voluit. O infœlix Iu-
das qui, si, quemadmodum post peccatum Pharisæos conueni-
sti, dicens: Tradidi sanguinem iustum, Iesum Christum salu 23
Matt. 27. tis fontem suauissimum conuenisses, quamuis ad columnam al-
ligatus vel cruci suffixus esset, te tamen magno cum amore ex
cepisset. Adestne quisquam hic fratres qui à cælestis patris obe-
dientia discesserit? sciat Deum se non tam eum discessisse, quàm
reuerti nolle conqueri: quare per Hieremiam clamat: Tu au-
Hier. 3. tem fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad
me, dicit Dominus, & ego suscipiam te. Et paulò inferius: Frons
mulieris meretricis facta est tibi, noluisti erubescere. Eia fratres
erubescite, & ad pijssimum hunc Dominum salutis vestræ aman
tissimum quam primum reuertimini. O quot media, quot artifi-
cia, vt ad se miserum hunc proditorem conuerteret excogitauit,

nunc

24 nunc quidẽ timore dicens: melius eſſet ei ſi natus nõ fuiſſet homo ille, nunc amore ſeſe ad eius pedes lauandos tanta cũ humilitate demittens, cibũ ei propria manu ex patina porrigens, amicũ eum appellans: & tamẽ nihil horum duro & obſtinato animo profuit, imò, vt ait D. Matthæus, tunc abijt vnus de duodecim, qui dicitur Iudas, ad principes ſacerdotum, & ait illis, quid vultis mihi dare & ego eum vobis tradam? ponderate obſecro vnumquodq; verbum, tunc ſcilicet, poſt eum diem, in quo Dominus Lazarum à mortuis reſuſcitauerat: tunc poſtquam tot ac tanta miracula facere vidiſſet, tunc cum Lazarus mira de alia vita narrabat: tunc abijt non perſuaſus, non coactus, ſed ſua propria malitia, non magno aliquo præmio ſibi oblato adductus, quandoquidem ait: quid vultis mihi dare? & ſi phariſæi vilius illi pretium obtuliſ-

Marc.14. *Matt. 26.* *Luc. 22.*

25 ſent, viliori etiam vendidiſſet, nam qui cœleſtia prius guſtauit & à ſanctitatis ſtatu in peccati miſeriam decidit, quodnam malum patrare non audebit? Deum ipſum minimo quoque pretio vendet & ad pœnitentiam magna cũ difficultate reuocabitur, quin etiam impoſsibile hoc eſſe dixit D. Paulus his verbis: impoſsibile eſt eos, qui ſemel ſunt illuminati, guſtauerunt etiam donum cœleſte & participes facti ſunt Spiritus ſancti, & prolapſi ſunt rurſus, renouari ad pœnitentiam, ideſt, per pœnitentiam: dicit impoſſibile, nam moraliter loquendo, id quod difficile eſt, impoſsibile appellamus, & hæc difficultas non ex parte Dei eſt, ſed ex parte hominis, qui ad obſtinationem deuenit. Nam quemadmodum, qui robuſta corporis habitudine ſunt, & aliquot annis abſq; morbo aliquo vixerũt, ſi in aliquẽ morbum incidunt in maiori vitæ

Heb.6. *Simile.*

26 periculo verſantur, & omnia fere remedia inutilia ſunt, quia morbus qui tantas vires frangere & proſternere potuit, validus neceſſario eſſe debet & fortis, cui neq; natura neq; medicinæ auxiliare ſiſtere poſſunt: ita de eo dicendum eſt, qui cum animæ naturam virtutibus & gratia corroboratam haberet & concupiſcentias aliquo modo extinctas, in magnum aliquod peccatum prolabitur: morbus enim eſt, qui tãta difficultate curatur vt exaggerationis cauſa S. Apoſtolus impoſsibile hoc eſſe dicat, vt in hoc miſero Apoſtolo accidit, qui cum ex ſublimi illa apoſtolatus dignitate decidiſſet, nullam ex diuini illius medici remedijs percepit vtilitatem, quominus periret: & ſic *abiret in locum ſuum*. O verbũ extimeſcendum, *in locum ſuum* audi peccator, tuus locus Infernus eſt, ſor-

dium locus est sterquilinium, lapidis locus est centrum: quare cũ 27
te in lapidem peccato mutaueris ad terræ centrum nisi maturè te corrigis, peruenies in horrendũ illud inferni centrum vbi sempiternus horror inhabitat: vbi nulla lux est, & si aliqua est maioris tormenti causa est, vt scilicet damnati suas inuicem pœnas videre possint. *Vt abiret in locum suum.* O quam diuersus est ille locus ab eo, quem mali in hac vita habere solent! Sed cum minus cogitabunt veniet mors, & vnumquenq; proprio in loco collocabit. Accidit sæpè cum duo latrũculis ludere volunt, hoc est [*Al axedrez*] vt eorum alter ludi ignarus non eo quo conuenit ordine suam aciem instruat, sed in Regis quidem loco peditẽ, Regẽ verò in peditis loco ponat: quod cum alter animaduertit, tolle, tolle, inquit, non enim rectus locorũ ordo seruatur: & ita in suo quidq; *Simile.*
loco constituit. O munde munde! quam malus es lusor, quo nam 28
in loco Iulium Cæsarem & Neronem posuisti? in Romani imperij sede: Diuum vero Petrum? in carcere & in cruce: at cum mors aduenit immutatus est ordo, & Nero quidem in inferno, Diuus verò Petrus in supremo gloriæ throno collocatus est. O quot nunc in honoribus & dignitatibus positi sunt! qui illis sunt prorsus indigni, quot vero in paupertate versantur, qui si meritorum ratio haberetur sublimi essent loco dignissimi. Sed veniet, veniet mors, & vnusquisque in suum locum abibit. Finita sanctorum Apostolorum oratione duobus illis, quot elegerant sortes dederunt, *Et cecidit sors super Mathiam, & annumeratus est cum vndecim Apostolis.* Qui postea sanctissimè diuinũ apostolatus munus exercuit: & ita gratia plenus assequutus est gloriam, ad quam nos per ducat Iesus Mariæ filius. Amen.

1

In eodem festo S. Mathiæ

Concio secunda.

Confiteor tibi pater Domine cœli & terræ. Matth. 11.

Psalm. 6. CONFITEOR tibi, id est, laudo te. sic in Psalmo: in inferno autẽ quis confitebitur tibi? hoc est, nullus est in inferno, qui te Domine laudet & benedicat. Prudẽtes autẽ hoc loco & sapiẽtes, legis Doctores vocat nõ quia re vera ita essent, sed quia vulgo ita existimarentur: ita solet *3. Reg. 18 & 22.*

sacra

2 ſacraſcriptura miniſtros Baal, Prophetas Baal appellare, nõ quia
Prophetæ eſſent ſed quia ab idololatris vt Prophetæ haberẽtur:
in hoc ſenſu plurima ſacræſcripturæ loca explicãda ſunt, quę dif
ficilia videntur: vt eſt illud Ezechielis. Ecce ego ad te & eijciã gladiũ *Ezec.22.*
meũ de vagina ſua, & occidã in te iuſtũ & impiũ: iuſtũ eo loco vo
cat hypocritã qui pro iuſto habetur. Vocãtur etiã à Moyſe viri, *Geneſ.19.*
Angeli, qui ſubuerterũt Sodomã: & ſumma veritas dixit: ſi ego te
ſtimoniũ perhibeo de me ipſo teſtimoniũ meũ non eſt verũ, hoc *Ioan.5.*
eſt à Phariſæis nõ recipietur vt verũ, nã alibi ſecundũ rei veritatẽ
loquẽs dixit, & ſi ego teſtimoniũ perhibeo de me ipſo, verũ eſt te *Ioan.8.*
ſtimoniũ meũ. Agit igitur hoc loco Dñs gratias æterno Patri eo
ꝙ ſancti Euangelij myſteria Scribarũ & Phariſæorũ ſuperbiæ oc
cultauerit, qui ſapiẽtes ſe & prudentes exiſtimabãt & humilibus
3 ea reuelauerit, qui paruuli ſua opinione erant: cauſam affert cur
ita factũ ſit dicens: *Ita pater quoniã ſic fuit placitũ ante te.* Pro quorũ
verborũ intelligẽtia notandũ eſt dona eſſe nõnulla & beneficia,
quæ vt homo conſequatur nihil ex ſua parte facit, ſed omnia à
Deo fiunt. Alia ſunt in quibus aliquid homini faciendũ eſt, quan
uis præcipuũ Deus præſtet: cũ quis in peccato verſatur eũ ex eo
ſtatu educere & iuſtificare donũ Dei eſt: ſed ita tamen vt homini
neceſſariò aliquid ex ſua parte faciẽdũ ſit. Cũ gloriã quoq; Deus
dat, bona opera à te diuinæ ſuæ gratiæ auxilio facta præſuppo-
nit. Alia ſunt beneficia, quæ à ſola Dei volũtate naſcuntur, vt eſt
prædeſtinationis donũ de quo D. Paulus ait: cùm enim nõdũ na *Roma.9.*
ti fuiſſent, aut aliquid boni egiſſent aut mali vt ſecundũ electionẽ *Exodi.33.*
propoſitũ Dei maneret, non ex operibus, ſed ex vocãte dictũ eſt *D. Auguſt.*
4 ei, quia maior ſeruiet minori, ſicut ſcriptum eſt, Iacob dilexi, Eſau *ſuper illud*
autẽ odio habui. Videtis vt fatetur D. Paulus diuinã prædeſtina- *Ioan.6. ne-*
tionẽ nõ ex meritis dari? quod cõfirmat eo ꝙ Deus dixit Moyſi: *mo põt ve-*
miſerebor cui miſertus ſum & miſericordiam præſtabo cui miſe- *nire ad me.*
rebor. Et ita concludit dicens: igitur non volẽtis neq; currẽtis ſed *idẽ ſub alijs*
miſerentis eſt Dei. Vocatio etiam ad ſanctũ Euangeliũ merũ eſt *verbis aſſe-*
Dei donũ. Itaq; ſi quæritis cur Deus Hiſpanis Euãgeliũ reuelauit *rit libr. de*
& non Scythis, quid reſpondeã neſcio, niſi, *Quia ſic fuit placitum* *corrept. &*
ante te: num enim meliores erant cùm eos Deus vocauit? mini- *gratia. ca.*
mè: cur ergo vocauit? quia voluit, & nihil aliud reſponderi poteſt *8. & lib. de*
nec debet. Ita D. Augu. reſpõdet de duobus illis pueris, quorũ al *bono perſe.*
ter ante baptiſmũ mortuus eſt, alter verò baptizatus. Quare hũc *cap.8.*
traxit,

traxit, illũ autem dimisit? noli iudicare si non vis errare, voluntas 5
Dei est quæ licet occulta iniusta tamen minime. Quod vero ego
hortor & moneo est, nè singulare hoc Dei beneficium, quod in
nos ineffabili sua misericordia contulit, abutamur, sed pro eo ma
gnas quotidie gratias agamus redemptoris nostri imitatione, qui
ait: *Confiteor tibi pater:* Ordinarium hoc est iustorum exercitium,
qui non solum pro seipsis gratias agunt, sed etiã pro cęteris: & ita
passim. D. Paulus in suis epistolis ait, gratias ago Deo meo pro
Ephe. 1. vobis: & ad Ephesios, non cesso, inquit, gratias agere pro vobis
memoriã vestri faciens in orationibus meis: & alibi, gratias agi-
1. ad Thessal. 1. mus Deo semper pro omnibus vobis, memoriam vestri faciens
in orationibus nostris sine intermissione. Attendite perseueran-
tiam & proximorum amorem, quo sancti Apostoli pectus arde-
bat, & frigiditatis vestræ pudeat qui non modo pro vestris pro- 6
ximis gratias Deo nõ agitis sed neq̃ue pro ijs beneficijs quæ vos
Luc. 11. ipsi quotidie à Deo accipitis. Gratiarum actio ita diuinæ maiesta
ti debetur, vt prima eius orationis verba, quam Christus Redem-
ptor noster nos docuit sint: Pater noster qui es in cœlis sanctifice
tur nomen tuum, hoc est, laudatum & glorificatum sit nomen
tuum, vt intelligeremus orationes nostras à Dei laudibus & gra-
tiarum actionibus debere initium sumere: & sacrum missæ sacri-
ficium vocat sancta ecclesia hoc sacrificium laudis, quia ad hoc in
ter alia vt Deum laudemus institutum est. Et profectò tanta sunt
Dei beneficia vt si minimam aliquam gratitudinis partem habe-
remus, publica eum voce & præconio laudare deberemus. Me-
mor Nabuchodonosor eius beneficij, quod à Deo acceperat, è
Dan. 4. phrenesi illa horribili liberatus aiebat: num igitur ego Nabucho 7
donosor laudo & magnifico & glorifico Regem cęli, quia omnia
opera eius vera & omnes viæ eius iudicia & gradientes in super-
D. Augu. q. 27. c. 4. bia potest humiliare: & tandem saluatus est, vt ait D. Augustinus
post innumeras impietates Nabuchodonosor.

Sed cum intelligeret Christus Redemptor noster dignas nos
æterno Patri gratias agere nõ posse pro tam singulari beneficio,
vt fuit fidei mysteriorum reuelatio, ipsemet præuenire voluit &
ei pro nobis gratias agere dicens: *Confiteor tibi Pater,* & mox cũ gra
tias vt homo & inferior patre egisset, vt quo ad diuinitatẽ Patri
se ęqualem esse intelligeretur, duo addidit, quibus & diuinæ suæ
personæ dignitatẽ & æqualitatẽ quã cum Patre habet declarauit
dicens:

8 dicens: *Omnia mihi tradita sunt à Patre meo, & nemo nouit filium nisi* *D. Aug.*
pater, &c. D. August. doctrina est, & Greg. quod cum veræ humili *sup. Ioa. 3*
tatis magister & amator interdum se laudabat, hoc faciebat, vt nos *D. Gre. li.*
in fide spe & charitate corroboraret, & ità Dauid, virtutem, inquit, *15. Mora.*
operum suorum annuntiauit populo suo, vt det illis hæreditatem *ca. 5.*
gentium. Notandum prætereà ex eodem D. August. est super hoc *Psal. 110.*
Euangelium quod quoties Deus suam aliquam excellentiã & per
fectionem nobis declarat, illius perfectionis & excellentiæ nomine
quid nobis faciendum sit, declarat: nam cum se patrem vocat, hono
rari se & amari velle significat: cùm se Dominũ vocat, timeri vult,
cum Deum se vocat, adorari vult: cum se iudicem vocat, est vt intel
ligas ante eius tribunal eius tibi esse iudicium subeundum: cùm se
magistrum vocat, est vt ab eo discas: nunc verò cum omnes vniuer-
9 saliter ad quietem vocare vellet, priùs infinitos sapientiæ suæ the-
sauros ostendit, vt ita animati eum sequeremur alacriùs. Si Rex pri- *Simile.*
uatim alicuius personam suscipiens nobili alicui diceret vt suus es-
set œconomus indignatus nobilis ille responderet, egonè diues &
nobilis priuato seruiam? quod si Rex Regem se esse declararet, tunc
ei seruire nõ ignominiæ sed honori maximo sibi esse existimaret.
O supreme cæli & terræ imperator Iesu Christe, qui in hunc mun-
dum pauper & ignotus venisti, vt te homines libenter sequeren-
tur, omnipotentiæ tuæ diuitias ostendisti admirabilibus operibus
quæ fecisti & altissima doctrina, quam prædicasti. Quarè cùm di-
xisset, *omnia mihi tradita sunt à patre meo*, ne existimaremus sibi so
li ea bona velle, addidit: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati
estis, & ego reficiam vos.* O liberalitatem infinitam, omnes vocat,
10 Turcas, Arabes, Barbaros, Hebræos, omnes recipiet, si ipsi se dispo-
nere velint. Discant hîc sæculi potentes & diuites, qui sibi tantum
suas diuitias volunt, vt scilicet, posthac pauperes earum participes
faciant. Sed heu dolor non modo pauperi necessitatibus non opẽ
ferunt, neque solum eo quod possident contenti sunt, sed aliena
etiam vsurpant.

Brachium fascia alligatum non modo sanguinem suum in cæ- *Simile.*
tera membra non distribuit sed cæterorum etiam sanguinem tam
bonum quàm malum ad locum, qui fascia premitur attrahit, &
ideo qui sanguinem eliciunt, hac solent industria vti, vt priùs bra-
chium fascia deuinciant & cùm sanguine intumuit, lanceola vul-
nerant: & ita exilit sanguis, ibi verò nihil præter vulnus remanet.

Diuus

Diuus Chrysostomus ait, quòd auaritia ligat hominem auarum, 11
D. Chrys. sup. Matt. qui pecuniæ seruit. O diues auare, tu es brachium auaritiæ fascia deuinctum, & ita non solum sanguinem tuum, idest, bona tua temporalia retines, sed aliorum membrorum sanguinem ad teipsum per fas & nefas attrahis, quia quacumque ratione potes pauperum sanguinem suggere curas. Sed moneo vt caueas, nam tunc cum plus sanguinis habebis Deus te mortis lancea vulnerabit & tam proprio quam alieno sanguine te relinquet exhaustum: & nihil præter peccati vulnus remanebit: itaque tu qui alios prædabaris tunc mortis & diaboli præda eris: vt minatur per Isaiam
Isai. 30. Deus, dicens: væ qui prædaris non ne & ipse prædaberis? quem locum septuaginta interpretes sic transtulerunt: væ qui vos miseros faciunt, vos enim nemo facit miseros? quos communis translatio vocat prædatores, hos septuaginta vocant miseros dicentes: 12
væ qui vos miseros faciunt, hoc est væ vobis qui vos miseros facitis, & seruos vos auaritiæ & cupiditatis efficitis, vos enim nemo facit miseros, supple, nisi vos metipsi. Idem vos dilectissimi moneo, sponte & propria voluntate efficite id quod postea vi sine vlla vtilitate faciendum est: tot bona quæ accumulata habetis, in pauperes distribuite, recordamini quòd cùm Christus Dei filius
Matth. 26 discedere ex hoc mundo vellet, ad patrem dixit: accipite & comedite hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur. Quòd si verissimum & certissimum est & vos firmiter creditis, cur quæso non pudet nolle vos quod superest, pauperi dare, qui in suis pauperibus tanquam in membris, fame perit, cùm se ipsum vobis in cibum dederit? maioris autem pudoris occasio est, eò quòd humanæ gloriæ causa liberales, erga Redemptorem vestrum & eius pauperes 13
auari estis. Hoc plurimum ponderat Diuus Cyprianus dicens:
D. Cypri. Serm. de eleemosy. Psal. 105. quid non efficiunt homines Dæmonis causa? quid immanius eo quod dixit Dauid? immolauerũt filios suos & filias suas dæmonijs: profectò quid plus admirer, nescio, an propter Dæmonis gloriam res tam difficiles nos præstare velle an pro veri Dei gloria res tam faciles recusare.

Ait igitur liberalissimus Christus: *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis.* Quamuis omnes ad se vocat eorum tamen potissimum mentionem facit, qui in laboribus & tribulationibus viuunt: nullo enim tempore peccator facilius conuerti potest quàm in aduersitate aliqua positus, & ideò tunc solet nos Deus vocare tan-

14 tanquam agricola prudens, qui sua tempora opportuna expectat, *Simile.*
vt sementem suam efficiat: si enim triticum Iulij aut Augusti men
se seminaret, cùm omnia æstiuis caloribus ardent, inutilis esset la-
bor, autũni autẽ tempus cum decidunt imbres sementi opportunũ
est: ita etiam peccator cum sano & robusto est corpore, diuitijs abũ
dat, voluptatibus affluit & honore superbit, tempus hoc minime
opportunum videtur vt cum eo de morte & iudicio agatur, omnia
enim quæ dicuntur contẽnunt dicentes, vt illi: pepigimus fœdus
cum morte, & cum inferno fecimus pactum, at verò cùm infortu-
nia, morbi damna, ignominia & huiusmodi aduersitates pluere in- *Isai.28.*
cipiunt, tunc terra animæ est ad diuini verbi semen recipiendum
magis idonea, vt affirmat Dauid dicens: imple facies eorum igno- *Psalm.61*
minia, & quærent nomen tuum domine. Cùm filius ille prodigus *Luc.15.*
15 è patris sui domo pecunia oneratus insolenti leuissimorum adole-
scentum turba septus exibat: siquis eum de vitæ breuitate & diuini
iudicij rigore monuisset, quidnam obsecro responderet? abi cum
tuis istis admonitionibus, discede hinc cito hypocrita, hoc scili-
cet, cogitabam, cum hanc pecuniam ex mea portione collegi, sine
me meum iter prosequi, sine sine eo ire quo eum cupiditas præcipi
tem rapit, expecta paululum, insumetur pecunia, veniet fames,
tunc præcepta illa, quæ antea respuebat libenter mitis & docilis fa-
ctus audiet, dolor statim & pœnitentia consequetur, hinc illæ lacry
mæ, hinc piæ illæ voces, peccaui in cœlum & coram te, non sum
dignus vocari filius tuus. Merito igitur Propheta Isaias, dixit: in an *Isai.26.*
gustia requisierunt te, non solum quæsierunt, sed requisierunt,
quia angustia mouet homines vt Deum non semel tantum sed sæ
16 pius quærant. Hac de causa dixit potissimum Dominus: *Venite ad me omnes qui laboratis.* Addit prætereà, *Et onerati estis.* Plurimi in hoc
mundo grauissimis oneribus onerati vix tamen onerum graui-
tatem sentiunt, ita eos affectus & cupiditates insensibiles reddunt.
In libro Isaiæ plurimorum onerum mentio fit, quæ diuersis genti- *Isai. à. 1. c.*
bus imponenda erant, ea tamen nullus præter prophetam videbat, *vsq; ad. 23*
& sentiebat, qui in vrbe Hierusalem versabatur, qua in re mirabili-
ter præsens huius mundi miseria expressa est. Primum onus Ba- *Isai.13.*
bylonis est de quo dicitur: onus Babylonis, quod vidit Isaias
filius Amos: mira profectò res: onus Babylonis Isaias in Hie-
rusalem videbat, qui verò in Babylone versabantur minime vide
bant. Idem prorsus hodierna die accidit, mundi enim nobiles & po

tentes

tentes onerati sunt onere Babylonis, hoc est, confusione, subditis, 17
seruis, domesticis, pompa & fastu, vanis & inutilibus impensis &
huiusmodi alijs grauissimis oneribus, quæ tamen ipsi non sentiūt:
iustus verò, qui in Hierusalem, id est, in sanctæ vitæ pace & quiete
versatur, hic onus Babylonis videt, & admiratur quonam modo
sæculi potentes onus illud ferre posint. Secundum onus, quod vi-
dit fuit onus Moab, id est, onus patris, quo eorum onus significa-
tur, quia animarum curā habet & tamen ita insensibiles sunt, vt no
ua semper dignitatum onera optent, & curent. Tertium onus est
Damasci, id est, onus sanguinis eliciendi, quo significantur iudi-
cum onera, quorum est munus delicta sanguinis pœna, cùm opus
est, punire, & tamen ita omnes huiusmodi officia ambiunt, vt nul-
lum esse onus videatur. Vidit prætereà Propheta onus in Arabia,
idest callida siuè insidiatrix, quo mercatorum onera significantur, 18
qui suis calliditatibus & artificijs die noctuq; laborant vt diuitias si
bi congerēt. Vidit prætereà onus deserti maris, quo litigantiū one-
ra significātur, qui in mari quodā amarisimo aduocatorū, testium,
notariorū, & iudicū versantur. Vidit prætereà onus vallis visionis,
quo eorum onera significantur, qui ab officijs & muneribus vacui
aliorum vitas & mores considerant, qui quidē si in sublimi aliquo
mōte hoc est in dignitate aliqua constituti essent commodè omnia
diligenter inspicerent. Sed vt in humili & infima valle positi om-
nia spectare & reprehendere velint, hoc sine magna molestia &
perturbatione fieri non potest. Vidit prætereà onus Ægypti, qui
tenebras significat, hoc autē mortalia omnia peccata vniuersaliter
significantur, quod onus est adeô graue vt cum spiritualis anima sit
sua natura leuis & ad ascendendū disposita & inclinata, hoc onere 19
ad inferni centrū deprimatur. Hæc omnia onera vt dixi, Propheta
in Hierusalem existēs videbat, cæteri vero neq; in Ægypto, neq; in
Babylone, neq; in Damasco videbant, quod etiā peccatoribus acci
dit qui post grauisima peccata cōmmissa ridēt, comedūt, ludūt, &
suis voluptatibus operā dant, acsi nihil æternis gehennæ supplicijs
dignum cōmisissent. Vix filij Iacob in cisternā fratrē suum Ioseph
demiserant, vt eum ibi fame necarent, cum statim sederunt vt co-
Gene 37. mederent, vt sacra scriptura ait. Hebræi etiam cum Christum
Redemptorem nostrum crucifixissent ad pascha celebrandum
profecti sunt acsi nihil mali fecissent. O infelices homines, quos
sic Dæmon peruertit, vt æternis pœnis secundum præsentem iu-
stitiam

20 stitiam damnati nihilo plus sentiatis quàm si vere omnia quæ fides prædicat somnium esse crederetis: soli iusti, qui in spiritus quiete, & pace viuunt, quam grauia hæc onera sint, intelligunt. Hos igitur, qui sic onerati sunt, vocat ad se dominus dicens: *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis.* Quod etiam antea per eundem Prophetam Isaiam dixerat his verbis: Omnes sitientes venite ad aquas: vbi in Hebræo est interiectio quædam, quæ affectum, quo Deus ad se homines vocat, ostendit hoc modo, ò omnes sitientes venite ad aquas, quo in loco Diuus Augustinus ait, Dominum eos peccatores vocare, qui peccata sua agnoscentes ad eum conuersione redire cupiunt, hoc enim desiderium ea est sitis. Eia igitur sitientes ad infinitæ misericordiæ fontem accurrite, vbi & loti & refecti eritis: infelices illi qui peccatis suis

Isai.55

D.August.

21 contenti salutem suam non sitiunt, beati verò illi, qui hac siti & peccatorum suorum dolore festinant. Per eundem Prophetam Dominus dixerat: Si reuertamini & quiescatis salui eritis: vbi septuaginta interpretes transtulerunt, cùm reuersus ingemueris, tunc saluus eris: nunc verò non solum ait, eos qui ad se reuertuntur saluos fore, *Sed reficiam* (inquit) *vos*: ineffabiles sunt spirituales deliciæ, quibus solet Deus suos in hac etiam vita recreare. In vitis Patrum de Diuo Onuphrio legitur per septuaginta annos in remota solitudine degentem nullum vnquam hominem vidisse, & nihil hominis manu coctum comedisse: quod cùm Abbas Paphuntius admiraretur, verbis (inquit Diuus Onuphrius) explicari non potest suauitas & solatium, quo Deus seruos suos reficere, & recreare solet. Sed quidnam obsecro domine ijs faciendum

Isai.30.

In vitis Pat. 1.p.fol.57.

22 est, quos ad te vocas? *Tollite*, inquit, *iugum meum super vos, & discite à me quia mitis sum & humilis corde.* Has duas virtutes precipue hoc loco ponit, in quibus eum nos imitari vult: mansuetudo virtus est adeò præstans vt non solum Deo, sed hominibus etiam nos gratos efficiat, vt affirmat Ecclesiastes dicens, fili in mansuetudine opera tua perfice, & super gloriam hominum diligeris: quod ita verum est, vt catulos ipsos, aut quodcunque aliud animal homines ad sui amorem mansuetudine allicere videamus: ita enim hæc virtus hominibus grata est, vt eius etiam imaginem, quam in ipsis bestijs vident, ament. Hac de causa Prophetæ & Euangelistæ Spiritu sancto moti Christum Redemptorem nostrum agnum vocauerunt, vt eius mansuetudinem denotarent:

Eccle.13.

mundi regum inſignia ſolent eſſe Leones, Aquilæ, Tigres, Dra- 23
cones, & huiuſmodi animalia ferocia, vt potentiam ſuam, & for
titudinem oſtendant, & timorem incutiant: cæleſtis vero Regis
inſigne eſt agnus vt ſua manſuetudine nos ad amorem alliciat.
Et præterea vt eum in hac virtute omnes imitemur. Humilita-
tis etiam virtus Deo gratiſsima eſt, & animam perficit, quæ ſan-
ctitatis vt plurimum ſocia eſt: ita vt vnus ex ſanctis patribus in-
terrogatus quiſnam eſſet ſanctus reſponderit, humilis, & qui ſan
ctior? Humilior, & qui ſanctiſsimus? humillimus, & qui ſe om-
nium minimum exiſtimat, hic enim nihil ſibi ipſi confidens,
omnem ſuam fiduciam, & ſpem in Deo collocatam habet. Ad
hunc humilitatis gradum deuenerat Dauid, qui cùm dixiſſet, Do
Pſal.130 mine non eſt exaltatum cor meum, neq́ue elati ſunt oculi mei, ne
que ambulaui in magnis, neq́ue in mirabilibus ſuper me, ſubdi- 24
dit, ſicut ablactatus eſt ſuper matrem ſuam, ita retributio in ani-
ma mea: pro quo alij verterunt, quaſi ablactatus eſt erga matrem
ſuam talis in me anima mea: quibus verbis quam humiliter de ſe-
ipſo Propheta ſentiret declarauit, ideò enim animam ſuam puero
elegantiſsime comparauit, qui ab vbere matris auulſus & ablacta
tus omnem ſuam ſpem in matris ſuæ pietate poſitam habet, quia
per ſe cibum ſibi quærere nõ poteſt. Inter plurima ſanctorum exẽ
pla quę nos ad humilitatis & manſuetudinis virtutem mouere poſ
ſunt, omnium efficaciſsimum eſt Ieſu Chriſti Redemptoris no-
ſtri exemplum, & ideò ſe omnibus imitandum proponit dicens:
*Diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requiem ani
mabus veſtris*. Hoc optime glorioſus hic Apoſtolus D. Mathias edi
dicit aſsidua humilitatis & manſuetudinis exercitatione, & ideò 25
plurimam in hac vita gratiam conſequutus eſt & mox per-
petuam requiem & quietem in gloria, Ad quam
Ieſus Mariæ filius nos perducat,
Amen.

In

1 # In Incarnatione Domini Concio Prima.

Missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilææ. Lucæ. 1.

MAGNVS ille Rex & Propheta Dauid magno *Psal. 9*
cum affectu à Deo petebat, Constitue Domine le-
gislatorem super eos, vt sciant gentes quoniam ho
mines sunt. Legislator est Christus, de quo Isaias *Isai. 33.*
dicit: Dominus legifer noster. Et Iacobus vnus est *Iacob. 4*
2 legislator, & iudex qui potest perdere & liberare: quare pe-
tebat eo loco Dauid, vt Deus filium suum hominem factum
mitteret, qui hominibus amoris legem daret, vt scirent gen-
tes quoniam homines sunt, hoc est bruta animalia non esse,
sed homines rationis participes tanti valoris, & pretij vt Dei fi-
lius homo, eorum causa fiat, hac enim dignitate cognita fore, vt
præstantissimam naturam peccati sorde fœdare fortasse pude-
ret. Hac etiam de causa idem Dauid aiebat: Confiteantur mi- *Psal. 106*
rabilia eius (scilicet, Domini) filijs hominum, quia mirabi-
lia, quæ Deus hominum causa operatus est, quidnam homi-
nes sint, declarant, nam quod ex se obscurum est, non potest
nisi positum in luce videri: ita hominis dignitas, non potuit
nisi in Deo humanato perspicue videri. Fœlix istum locum *Psal. 9*
3 sic vertit, vt sciant gentes, quia viles & miseri sunt: quam
translationem si sequamur, hic erit sensus, mitte Domine fi-
lium tuum, vt se homines viles & miseros esse cognoscant. Nam
cum diuini huius legislatoris imitatores se esse debere intelli-
gent, quam longe ab eo distent animaduertent. Plurimum au-
tem notandus est eo loco hic loquendi modus, constitue le-
gislatorem super eosq́, vbi in dictione illa, super eos protectio
significatur, qua nos diuinus hic legislator tuetur ac protegit.
De Helia, Elisæo, & Diuo Paulo in sacra scriptura narratur
solitos esse se mortuorum, quos resuscitare volebant corpori-
bus superimponere, & ea suis quasi corporibus metiri, vt

3.Reg.17. de Helia dicitur, expandit se atque mensus est super puerum 4
4.Reg.4 tribus vicibus, & de Elisæo, ascendit & incubuit super puerum posuitque os suum super os eius, & oculos suos super oculos eius, & manus suas super manus eius, & incuruauit se super eum: & de
Acto.20 D. Paulo, Sublatus est mortuus, ad quem cùm descendisset Paulus incubuit super eum. Quid obsecro hac in re latet mysterij? Hoc vt intelligatur notandum est, quod vir iustus optime Dei erga seipsos amorem & voluntatem cognoscit & pijs oculis aspici ab eo solere nouit, qua fiducia præditus cadaueri incũbens Deum sic alloquitur: mortuum me Domine, esse existima, ijsdem oculis hoc cadauer aspice, quibus me seruum tuum soles aspicere, &
Simile. idem quod me mortuo præstares, illi præsta. Cùm pater filium suum verberare vult adest interdum amicus aliquis, qui puerum corpore suo à patris ira tuetur, quia seipsum à verberibus tutum 5
esse, optime nouit, & tunc pater à verberibus cessans, hoc inquit, nostro huic amico debes. Iratus erat Deus hominibus, ideò clamat Dauid, constitue Domine legislatorem super eos, da nobis tuum filium qui nos à tua ira & furore defendat. Hoc ineffabile beneficium hodierna die factum est in qua vnigenitus Dei filius humanæ naturæ vnitur in qua homines eiusdem humanæ naturæ participes protectionis suæ auxilio & fauore suscepit. Quod si Deus vitam defuncto tribuebat, quem sancti corpore contectum videbat quid faciet humanam naturam filio suo vnitam aspiciens? ò beatos illos quibus maximum hoc beneficium nõ erit inutile, qui ab illo vtilitatem sciunt elicere. Infinitæ enim diuitiæ sunt, quas nobis aduentu suo cælestis hic legislator attulit, de quibus sic ait
Ephe.3 D. Paulus: Mihi autem omnium sanctorum minimo data est hęc 6
gratia in gentibus euangelizare inuestigabiles diuitias Christi, vel vt alij legunt imperuestigabiles. Quod si eas Diuus Paulus sic vocat cui eas prædicandi & declarandi gratia data est, quis eas declarare, & explicare poterit? In eadem epistola narrare eas incipit his verbis, Benedictus Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in
Ephes.1 cælestibus in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate: ex quibus verbis & alijs quæ sequuntur, colligitur vitam æternam, & omnia quæ ad eam consequendam pertinent per Christum nobis fuisse donata: quod enim bonum ad salutẽ

nobis

7 nobis deficere poterat, cùm ipsemet salutis fons ad nos venerit? Sponsus quem in India viuentem à dilecta sua sponsa diuisum maxima locorum detinent interualla, literis & muneribus eius amorem sibi conseruare studet: at verò cùm ipsemet ad patriam redit suas omnes diuitias secum adducit: ita Dei filius à gloriæ cœlestis Indijs plurima solebat sponsæ suæ dona mittere, fidelium, scilicet, congregationi, vt eam ad se amandũ magis ac magis alliceret: sed cùm ipsemet eam humana hac carne indutus visit, omnes secum thesauros adduxit.

Ineffabile hoc beneficium ita D. Lucas exorditur, *Missus est Angelus Gabriel à Deo.* Gabriel idem est quod fortitudo Dñi, huic autem incarnationis diuini verbi nuntius commissus fuit conuenientissimè, quia in ea non solum infinitam suam sapiẽtiam, sed
8 etiam omnipotentiam Deus ostendit: quare Dauid petebat, secundum magnitudinem brachij tui posside filios mortificatorum. Et de victoria loquens quam de dæmonibus reportauit ait, in brachio virtutis tuæ dispersisti inimicos tuos: & sanctissima virgo de hoc mysterio loquens dixit: fecit potentiam in brachio suo. Ea, quæ exiguas vires requirunt digitis solemus efficere, vt si palea ex humo tollẽda est, digitis tollitur, trabs verò brachio ponderis causa tollenda est: cætera omnia Dei opera huic comparata vocantur exigua, & ideo de ijs loquens Dauid ait: quoniam videbo cœlos tuos opera digitorum tuorum, Lunam, & stellas, quæ tu fundasti: at redemptionis opus ait sanctissima virgo brachij diuini opus fuisse. Sed vna cum potentia Dei etiam bonitas & pietas manifestatur, vnde D. Paulus inquit: Manifestè magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est
9 in carne: quem locum sic alij verterunt, Deus manifestatus est in carne: sed quomodo manifestatus est Deus in carne? imò dicere potuisset, occultatus in carne & abscõditus vt Isaias verè tu es Deus absconditus: sed vtrunque factum fuisse dico: nam diuinitas humanitate est abscondita & eius sapientia, potentia, & misericordia manifestata operibus & miraculis, quæ verbum humanatum præstitit,

Psal. 78. *Psal. 88.* *Luca. 1.* *Psalm. 8.* *1. Tim. 3.* *Isaia. 45.*

Missus fuit hic Angelus ad ciuitatẽ Galilææ cui nomen Nazareth: Quærebatur aliquando Romæ quid nam esset ciuitas, & Publius Cornelius ciuium esse vnitatem respondit: ideo voluit dominus in ciuitate concipi, vt significaret in ea familia, societate, &

republica Deum non concipi, vbi non est animorum in amore 10
Rom. 13. & charitate vnitas, quam D. Paulus, plurimum nobis cõmendat
dicens: reddite omnibus debita cui tributum tributum cui vecti-
gal vectigal, cui timorẽ timorẽ, cui honorẽ honorẽ, nemini quic-
quã debeatis nisi vt inuicẽ diligatis, qui enim diligit proximum
legẽ impleuit. O cœlestis doctrina, curate (inquit Apostolus) vt
omnia quæ debetis persoluatis, præterquã hoc quod semper vos
debere volo vt, scilicet, quisq; existimet amorẽ perpetuó proxi-
mo suo debere, perpetuũ hoc esse tributũ volo à quo nũquã im-
munes vos esse existimetis, sed semper debere. Hoc si nostris his
tẽporibus seruaremus profecto tot proximis nostris iniuriæ nõ
fierent, quorũ crimina & delicta quanuis antiqua & iã sopita rur
sus excitamus, vt domũ nostrã aut fundũ magna cũ ꝓximi igno
minia tueamur. Aliud fecisse legimus Sanctum illum Ioseph, qui 11
cũ in carcere vinctus detineretur, vt Regiũ pincernã ad pietatem
cõmoueret vt libertatem à Rege impetraret, nõ fratrum suorum
crimen à quibus venditus nefariè erat narrauit, sed tantũ dixit,
memẽto mei cum tibi bene fuerit, & facies mecũ misericordiã, vt
Genes. 40. suggeras Pharaoni vt educat me de isto carcere, qa furtim subla-
tus sum de terra Hebræorum, & hic innocens in lacũ missus sum.
Quòd si dicitis, quomodo meum honorẽ & existimationẽ tueri
possum & inimico qui mihi quacũq; potest ratione nocet, bene-
facere? Respõdeo Deum qui hoc iubet esse omnibus creaturis an
teponendũ. Siquis me euaginato gladio verberaret, gladio ne an
Simile. homini irasci deberẽ? certũ est gladiũ culpa carere, quia hominis
Ioan. 13. manu, mouetur: existimate inimicũ vestrũ qui vobis nocet nihil
1. Cor. 11. aliud esse quã Sathanæ gladiũ, qui eo tanquã instrumẽto vtitur 12
vt de Iuda dixit Ioannes. Cum diabolus misisset in cor, vt Iudas
traderet eum, & de omnibus peccatoribus D. Paulus, Scitis quo-
niam cùm gentes essetis ad simulacra muta prout ducebamini
euntes: quare mirum non est siquis vos à diabolo agitatus perse-
quitur. Considerandũ etiã vobis est inimicos Dei tortores aliquã
do esse, & ministros & vos in peccatorũ vestrorũ pœnã sæpè tor
Tobiæ. 3. quere. Sãctus Tobias persequutionẽ illã qua Salmanasar in Nini
ue persequebatur Hebrẹos nõ tyranni illi⁹ iræ tribuit sed orãs ad
Deũ dixit, quia peccauimus tibi & mãdatis tuis nõ obediuimus,
Ideo traditi sumus in man⁹ inimicorũ nostrorũ. Esther quoq; cũ
Esther. 4. scelus Amã audiuit, cõfugit ad dñm, vt patet. Cumq; deposuisset
vestes

13 vestes regias & pro vnguētis cinere & stercore caput impleuisset
corā Deo prostrata dixit, peccauimus in cōspectu tuo & idcirco
tradidisti nos in manibus inimicorū nostrorum. Iustus tu es dñe.
Idē & vobis dilectissimi faciendū est vt odij & iracūdiæ affectibꝰ
superatis Deū in cordibus vestris cōcipere possitis. ¶ Ait præter
ea, *Ad virginē desponsatā viro cui nomē erat Ioseph*: Priùs spōsi, quā spō
sæ nomē posuit, quamuis sponsa tantæ esset nobilitatis & dignita
tis vt doceret semper mariti nomē & honorē præcedere debere,
vt sanctissima etiā virgo docuit, cum dixit, ecce pater tuus & ego *Luca. 2.*
dolētes quærebamus te. Plurimū ad pacis cōseruationē cōfert vt
vxor quāuis nobilissima sit, se tamen marito indignā existimet,
nō enim seipsam laudare debet sed ab eo laudari. Quare cū spon-
sa dicat nigra sum, sponsus de ea ait pulchra vt Luna electa vt Sol
14 ecce vt spōsa se humiliat & à sponso exaltatur. *Et nomen Virginis*
Maria. Post Sanctissimū nomen Iesus hoc Mariæ nomē cæterorū
omnium præstantissimum est. Quinq; mulierum mentio in Sa-
crascriptura fit, quæ præ cæteris singularibus virtutibus ornatæ
fuerunt, ex vniuscuiusque nomine prima litera desumitur, & ex
illis sanctissimum hoc Mariæ nomen conficitur, quasi in ea vna
omnes illæ virtutes inueniantur inclusæ, quæ in singulis diuisæ
erāt. Prima est Michol filia Saul, amore & fidelitate erga maritū
suum Dauid illustris. Secunda Abigail, quæ prudentia & iudi-
cio floruit. Tertia Rachel quæ pulchritudine præstitit. Quarta
Iudith, quę fortitudine claruit. Quinta Abisach, quæ puritate &
virginitate eluxit, ex Michol desumitur. M. ex Abigail. A. ex
Rachel. R. ex Iudith. I. ex Abisach vltima. A. Ex quibus om-
15 nibus Mariæ nomen componitur. Est hoc nomen Deo & Ange
lis gratum, & hominibus vtile quia hæc quinq; literæ quinq; ti-
tulos significāt propter quos cœlestis hæc Regina suū nobis de-
bet auxilium. M. misericordiæ matrem esse significat vt miseriæ
nostræ succurrat. A. aduocatam esse peccatorum. R. Reginam
esse cœlorum vt à diaboli nos tueatur insidijs. I. inuentricem
esse gratiæ vt eā Adæ filijs, qui eam amiserunt restituat. A. admi-
nistratricē diuinorū omnium bonorū quia (vt D. Bernardus ait) *D. Bernar.*
omnia per eius sanctissimas manus ad nos transmittuntur. Et
sicut nomen eius ita & laus eius: tanta huic nomini reuerentia
debetur vt mulieres omnes, quæ Mariæ vocantur puras se &
immaculatas conseruare deberent, nè nomē hoc sanctissimum

 iniuria

Beut. 1. p. hist. Hisp. 1. cap. 34. iniuria afficerent. Beuther refert Alfonsum sextum huius nomi 16
nis Regem, qui Toletum expugnauit, cùm mortua vxore, Mauram Hispalis Regis filiam in vxorem duceret, quæ D. Zaidi vocabatur, Mariam in baptismo appellari prohibuit dicens: nolle se vxorem quæ venerabile hoc nomen haberet maxima puritate, & integritate dignum.

Et ingressus Angelus ad eam. Sanctissimam hanc virginem eius parentes, cùm tertium ætatis annum ageret, Deo ad templi seruitium dicauerunt vbi clausa & custodita vixit donec Ioseph desponsata est: sed tum etiam domi se clausam continebat, & ideo ait: *Ingressus Angelus ad eam.* Verùm dici eius parentibus posse videtur (*Matth. 8.*), quod Dominus dixit discipulos suos reprehendens maris tempestate deterritos: quid timidi estis modicæ fidei: quasi
diceret, non nè hîc adsum vobiscum? quod nam periculum me 17
præsente timetis? Idem sanctis eius parẽtibus Ioachim & Annæ dici aliquo modo posset, cur puellam hanc sanctissimam templo includitis? quid timetis, quãdoquidem de ea scriptum est (*Psal. 45.*): Deus in medio eius, non commouebitur? confirmata est in gratia, periclitari non potest, quãuis extra templum viuat. Sed ita Deum decreuisse credendum est vt hoc exemplo doceret, quanta cum diligentia virgines custodiendæ sint. (*Simile.*) Cùm prouidus & prudens dux naues & triremes suas omnium rerum quæ ad bellum necessariæ sunt præsidio egere videt & hostium periculum imminere nouit, quãuis nauis in qua ipse est omnibus rebus instructa sit ita vt hostium impetũ timere nõ debeat, nihilominus tamen tuto se portu claudit vt cæteræ periculum intelligant, & omnes
ad portum confugiant, & ibi reparẽtur. Humana natura, dilectis- 18
simi, corrupta & deprauata est, vbiq; pericula, vbique peccandi occasiones occurrunt, & ideo voluit Deus vt quæ eius mater futura erat, à pueritia ab omni seiuncta periculo in templo viueret & vt desponsata etiam clausa domi contineretur, vt intelligeremus quanto æquius sit vt hoc præstent, qui in magno peccandi periculo versantur: quod quanuis omnibus hoc necessarium est, plus tamen mulieribus. Qua de causa quanuis iusserit Deus tribus temporibus anni: apparebit omne masculinum tuum in conspectu omnipotentis domini Dei Israel (*Exodi. 34.*) nunquam tamen hoc mulieribus iussisse legitur eo quod periculum quod in huiusmodi festiuitatibus esse solet optimè intelligebat. Hinc

sorores

19 sorores meæ charissimæ vos, quæ innuptæ & virgines estis discite
domi vestræ vos plurimū continere, ibi orate & ad Ecclesias
illis diebus cùm Ecclesia iubet conuenite, vel cùm necessitas po-
stulat, virgines enim quo plus absconditæ sunt eò magis earum
famam publicari intelligant. Descendit quis in campum ad pu- *Simile.*
gnam, & quo magis occultare conatur vt quis nam sit ignoretur
eo magis eorum qui adsunt desiderium excitatur, & quisnam
sit ardentius scire optant. Ita etiam quò magis se virgines celant
eo magis expeti ad nuptias solent. Non sunt virgines vt vestes
vt nisi promantur, tinea abrodantur, imo cùm clausæ asseruan-
tur à tineis securiores sunt. Dina enim filia Iacob nunquam nec
sibi, nec alijs tot damna attulisset, si se domi continuisset. Sit vir-
go tāquam, o, vndiq; clausa vt pluribus, ô, digna sit, quisq; enim
20 dicet: ô quàm modesta, ô quàm honesta, ô quàm obediens, ò quā
humilis: clausura plurimæ virgines vitam potius, quam virgini-
tatis suæ thesaurum amittere didicerūt, & cùm anteà virgines es-
sent, mox virgines & martyres factæ sunt. Si clausa domi manes,
falli non poteris, vt plurimæ aliæ matrimonij spe ad peccandū in
ductæ. In Isaia vbi nos legimus effœminati dominabuntur eis, *Isaiæ. 3.*
Septuaginta interpretes, & Theodocion verterunt, illusores do-
minabuntur eis. Quo denotatur hominē carnalem & illusorem
idem esse, quia communiter huiusmodi homines effœminati &
carnales simplices virgines decipere solent. Feles vt mures venen *Simile.*
tur eos ad foramen patienter expectant, mox cùm captum te-
nent, eo se diu oblectant. Idem adolescentes plurimi præstare
solent, nam ante quàm virgo libidini suæ morem gerat, ianuam
21 illi diu & noctu obsident: mox vero desiderij sui compotes facti,
eam inter socios & amicos suos irrident. O homines scelesti quo
nā maximo huic dāno satisfacere vos posse existimatis? Cauete
cauete obsecro virgines ab huiusmodi felibus, qui vestrum vo-
bis honorem deprædabuntur, & mox infamatas relinquent. O
virgo sanctissima honestatis & clausuræ magistra, fœlix illa &
beata virgo, quæ te imitabitur. Clausa domi manebat cum Deo
luctans, tanquā alter Iacob, & tā diu est luctata donec Deus se illi
victum dedit: assiduis suspirijs cœlum die ac nocte rumpebat:
terram perenni lachrymarum flumine rigabat: Deum pro homi
num salute vehementissimis precibus rogabat. O sancta Esther
quæ supremum cœli & terræ imperatorē in amorem tuum attra

 xisti

xiſti,& vt ſeueram illam ſententiã reuocaret effeciſti & veniã mi 22
ſeris peccatoribus impetraſti : ô quam verè dicere tibi poſſumus
Geneſ.32. quod Angelus dixit Patriarchæ Iacob: Si cõtra Deũ fortis fuiſti,
quanto magis cõtra homines præualebis? Eia peccatores, poſsit
illa in cordibus veſtris tantũ, vt vos eius manu ſuperatos diuinæ
obediẽtiæ dedatis. ¶ *Et ingreſſus Angelus ad eã dixit: Aue gratia plena,*
Salue virgo, aue virgo abſque væ, omni enim væ quod in omni
creatura eſt, tu ſola cares, nullũ in te culpæ & peccati væ, ſed gra-
tia plena es, & quicquid in te eſt gratia perfectũ eſt abſq; vllo vę.
In te eſt corporis pulchritudo, & nullũ in anima maledictionis
væ: in anima gratiã habes, & nullũ in corpore malæ inclinationis
væ: ſacræ ſcripturæ ſciẽtiã habes, abſq; vllo æſtimationis propriæ
væ: Regij ſanguinis in te nobilitas eſt, ſed nullum ſuperbiæ væ: in
te clauſura & modeſtia ſine vllo hypocriſiæ væ, puella es ſine vl 23
lo leuitatis væ: deſponſata es, & nullũ in te eſt audaciæ & diſſo-
lutionis væ: deſponſata es cũ fabro lignario, & nullũ auditum eſt
querelæ væ. *Aue gratia plena.* O verbum magni ſolatij: cùm vas
aliquod liquore plenũ eſt, ſi pondus aliquod immittitur, neceſſa
rio liquoris illius pars, quæ redundat vndiq; effundetur. De cœ-
Eccleſ.43. leſti hac Regina verba illa Eccleſiaſtici dici poſſunt, vas admi-
rabile, opus excelſi. Quicquid eſt à minimo vermiculo vſque ad
ſublimiorẽ ſeraphinẽ, Dei opus eſt, de quo igitur Dei opere lo-
quitur eo loco ſapiens? Dico quãuis omnia Dei opera ſunt, ſin-
gulari tamen ratione opus excelſi, ſic abſolutè dictum de hac ſan
ctiſsima virgine intelligi poſſe: nihil enim præſtantius præter
ſanctiſsimam ſaluatoris noſtri humanitatem diuina maieſtas ef-
fecit, & hoc opus excelſi eſt vas admirabile, non ſolum homini- 24
bus verumetiam Angelis. Hoc vas Angelus gratia plenum in-
uenit, & ideo dixit: *Aue gratia plena,* mox verò diuina illa petra
(de qua D. Paulus petra autem erat Chriſtus) in hoc vas immiſ-
ſa fuit & ita ſtatim Angelis lætitia, hominibus fauor & auxi-
lium effuſum eſt, & qui huic vaſi erit deuotione, amore, & imi-
tatione propinquior, maiorem cœleſtis huius liquoris partem
habebit. *Quæ cùm audiſſet turbata eſt.* Non Angeli aſpectu turbata
eſt; non enim nouum illi erat Angelos videre, ſed turbationis
cauſam Euangeliſta declarat dicens: *In ſermone eius.* Nam cùm eſ-
ſet humiliſsima cùm ab Angelo laudari ſe audiret turbata eſt,
vt nos è contra quia nos plurimi æſtimamus, ideò cùm lauda-
mur

25 mur tanquam illud nobis iure debeatur, non turbamur, imo nisi
laudamur turbari solemus, iniuriam nobis fieri existimantes. D. *D. Ambro.*
Ambrosius, grauius, ait, & molestius esse humili cùm laudatur,
quàm superbo cũ vituperatur. Quanto dolore affectũ fuisse Lu-
ciferũ existimatis tunc cùm factũ illud est, quod Dominus ait: *Lucæ. 10.*
videbam Sathanam sicut fulgur de cœlo cadentem: superbissi-
mus erat & ideò explicari non potest quãtum ignominiam illã
sensit, cùm se à sublimi, & fœlici statu ad infimum, & infœlicis-
simum demissum esse vidit, quare inter optima tentationum re-
media illud est eum tanquam rem vilissimam silentio ipso & ta-
citurnitate contemnere, magna enim superbo iniuria fit ei ni-
hil respondere: ita enim, se despici putat, & ita iratus discedit.
Cùm itaq; verũ illud sit quod D. Ambrosius ait: grauius esse hu-
26 mili laudari, quam superbo ignominia affici, quã graue & mole-
stum sanctissimæ virgini fuisse dicemus cum ab Angelo se lau-
dari audiuit? merito igitur ait sanctus Euangelista, *Turbata est in*
sermone eius. Qui per loca humilia & infima incedere consueuit *Simile.*
si ad sublimia ducitur, turbari solet & deterreri, at verò qui hu-
iusmodi locis assueti iam sunt vt domorum structores, nullum
solent timorem concipere, hac de causa cùm humilissima hæc
virgo in profundo humilitatis assiduè versaretur, dum se hodie
ab angelo ad altissimum tantarum laudum culmen extolli vi-
det, turbatur: quod nobis cõtingere non solet, quia per superbiæ
culmina solemus ascendere, imò laudari gaudemus ignorantes
dãna quæ ex humanis laudibus cõsequũtur, si cũ superbia & ina
ni gloria recipiantur: & quã grauiter vanitates huiusmodi Deus
27 punire soleat, patet in Actibus. vbi dicitur, statuto autem die He *Actu. 12.*
rodes vestitus veste regia sedit pro tribunali & cõcionabatur ad
eos, populus autem acclamabat, Dei voces & nõ hominis: confe-
stim autẽ percussit eũ Angelus dñi eo quòd non dedisset hono-
rem Deo & consumptus à vermibus expirauit. O stupendum
Dei iudicium, quis tam ferreus erit, qui repentinum hoc suppli
cium audiens non contremiscat? Et quod maximè ponderari
hoc loco debet est, quòd cùm paulò antè infœlix hic Rex Diuũ
Iacobum occidi imperasset & Diuum Petrũ carcere includi, vt
eadem morte necaret, ob tãtæ crudelitatis crimẽ statim punitus
à Deo nõ est, ob superbiã autẽ & ambitionem, qua populi plau-
sus illos & laudes recepit, seuerissimo illo supplicio affectus est:
tantum

tantum eſt malum gloriam & honorem Deo debitum vſurpare. 28
Turbata eſt in ſermone eius & cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. In-
Geneſ. 3. greſſus Diabolus ad virginem Euam dixit: Cur præcepit vobis
Deus vt nō comederetis ex omni ligno paradiſi? neq; tamen tur
bata eſt Diabolum per ſerpentem loqui audiens: ſi enim maga
diu fuiſſet, timere tamē debuiſſet, verba examinare, & non teme-
rè & impudenter reſpondere, nè forte moreremur: nā cùm Dia-
bolus illud nè fortè tāta cū audacia dictū audiuit, factus eſt auda-
cior. Hæc verò prudētiſsima virgo magna cū modeſtia & matu-
ritate, *Turbata eſt in ſermone eius & cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio.*
Iſai. 40. O ſingularē doctrinā! quam etiā Iſaiā ſeruaſſe legimus, nam cùm
diceret illi Deus, clama: reſpōdit, quid clamabo? Antequā loque-
retur quid illi loquendū eſſet, ſcire voluit: tu verò impudens ho-
mo quicquid in os venit ſtatim temerè loqueris, quāuis turbatus
ſis & ita ſexcentas ineptias loqueris. Sanctus etiam Propheta Da
uid aiebat, turbatus ſum, & nō ſum loquutus. Hinc igitur fratres
ab his Prophetis & potiſsimum à Prophetarū domina diſcite ea 29
quæ occurrūt antea maturè examinare, nè mox temeritatis pœ-
niteat. Suſtulit Angelus omnem dubitationis & turbationis cau
ſam nūtij ſui declarans myſteriū: quare cū intelligeret virgo con
cipere ſe integra virginitate poſſe, aſſenſa eſt dicens: *Ecce ancilla*
Dñi fiat mihi ſecundū verbum tuum, & in eodē inſtanti diuinum ver-
bū in ea carnē aſſumpſit, vt nos carnalibus & terrenis rebus exu
ti ad gratiam recipiendam diſponeremur, qua acquiritur gloria
ad quam nos perducat idem Ieſus Mariæ filius. Amen.

In eadem Incarnatione Dñi 1
Concio Secunda.

Miſſus eſt Angelus Gabriel à Deo, &c. Lucæ. 1.

SÆPE olim Deum cū hominibus, vt cum Abraham,
cum Iacob, cum Moyſe, & alijs familiariter loquu-
tum eſſe ſacra teſtatur hiſtoria: quòd ſi quis quære-
ret quid ſibi cum hominibus tanta familiaritas vellet?
Simile. reſponderi hac ſimilitudine poſſet: videmus ſæpè deuotum ali-
quē adoleſcentē monaſteriū aliquod frequētare, ſæpè religioſos
alloqui,

2 alloqui, & eorum familiaritate delectari: quid ex hac familiarita te conijci potest, nisi eum paucos post dies religiosum futurum esse? & ita accidit: nam cum minus hoc cogitas, religionis illius habitu indutum vides. Similis diuinæ illius familiaritatis finis fuit, & id ea significare voluit, imo iuramento id se facturum esse promisit, vt Sanctus Zacharias ait, Iusiurandum quod iurauit ad Abraham patrem nostrum, & Dauid: Iurauit Dominus Dauid veritatem, & non frustrabitur eum, de fructu ventris tui ponam super sedem tuam. Hinc verba illa Diui Pauli intelligetis, nunc autem sine lege iustitia Dei manifestata est, testificata à lege & Prophetis: Christi Redemptoris nostri aduentum, & ipsummet Christum & gratiæ legem quam dedit, hoc omne iustitiam eo loco vocat Apostolus, duas ob causas. Primam ab effe-

Lucæ.1 *Psal.131* *Roma.3* *1.Cor.1.*

3 ctu, quia venit vt peccatores iustificaret, & ita idem dixit: qui factus est nobis iustitia sanctificatio & redemptio, vt qui gloriatur; in Domino glorietur: quare cùm pœnitentes recipit, Dei vocatur iustitia? quia iustum est vt quos vocat, recipiat, & si reijceret, iniustitia esset, quæ in Deo esse non potuit: & hæc iustitia sine lege est, quia iustificantur homines sine Mosaycæ legis auxilio. Secundo iustitia vocatur, quia hoc iuramento promiserat: promissa autem præstare iustitia est. Huius aduentus, & iustitiæ testimonium admirabile est, à Moysis lege & Prophetis, tot annis ante fuisse prædictam: & ideò addidit, manifestata est, testificata à lege & Prophetis. Certa est veritas vt Diuus Augustinus ait, quòd in rebus per tempus ortis nulla maior gratia quàm quod Deus fieret homo & homo Deus. Tanta est gratia, vt eam nun-

D.August.

4 quam homines ante quàm Deus eam polliceretur, petierint, neq; enim in humanum intellectum cadere potuit, vt Deus æternus hominem se & mortalem vellet efficere, & ideò hoc petere temerarium omnino fuisset, quod hoc exemplo intelligetis. Quæ enim obsecro, temeritas, quæ tam rustica, & rudis audacia esset vt vicus aliquis infimi & obscuri nominis in sterili aliqua & deserta rupe positus nuncios Regi, & literas mitteret, quibus rogaret vt filium suum vnigenitum regni vniuersalem hæredem eò mitteret, vt inter eos vili & rustico panno vestitus viueret, & ligone vel aratro vt illi, sudaret? A maior sine vlla comparatione fuisset audacia si humanum genus vnigenitum Dei filium petijsset, vt vilissimam hanc carnis vestem indueret, & tot huius vi-

Simile.

tæ labores susciperet. Sed postea quam Deus se hoc velle homi- 5
nibus reuelauit, & hoc iuramento promisit, ausi homines sunt, id
ab eo assiduis lachrymis & suspirijs petere. Hac de causa quod Di
uus Augustinus ineffabilem gratiam vocat hoc D. Paulus vocat
iustitiam. Neque solum hac reuelatione & hoc iuramento Deus
contentus est, sed quisnam carnem esset assumpturus declarare
Isai.8. voluit, vt in Isaia dicitur: accessi ad prophetissam, quæ conce-
pit & peperit filium, & dixit Dominus ad me: Voca nomen eius
eccelera, spolia, detrahe, festina, prædare, ò verba mysterij plena:
quæ nam hæc prophetissa est nisi sanctissima virgo quæ plurima
Spiritu sancto plena prædixit? Prædixit honorem qui ei à poste-
Luce.1 ris habendus erat dicens: beatam me dicent omnes generationes,
prædixit Iudæorum ruinam & gentilium conuersionem dicens:
Deposuit potentes de sede & exaltauit humiles. Ait autem Domi 6
nus ad prophetam, Voca nomen eius accelera, spolia, &c. De Mes
sia loquens tanquã si iam natus esset ob rei certitudinem. Sed cur
Domine diuinum hunc redemptorem non nominibus vt alij, sed
verbis appellari iubes? cur non ais, voca nomen eius, accelerator,
spoliator, prædator, sed, accelera, spolia, prædare? Quia nimirum
verbum tantum incarnari debebat non autem pater aut Spiritus
sanctus, & ideo verbis non nominibus appellari voluit, & verbis
quidem pluribus, non vno, vt plures & admirabiles effectus quos
operaturus erat significaret: in instanti incarnatus est, in instanti
morbos curabat, in instanti peccatores iustificabat, & ideo voca,
inquit, nomen eius festina: mortem suam, & resurrectionem ac-
celerauit, & ideò, inquit, accelera: spoliauit, & prædatus est infer
num, & ideò spolia, detrahe, prædare. O Christe cordium præda- 7
tor: operare obsecro in nobis ob infinitam tuam clementiam hos
admirabiles effectus, vt iam non Sathanæ, sed tibi, cui tantum
debemus, pareamus.

Vt hoc promissum hominibus factum & iuramento confirma
tum adimpleretur, *Missus est Angelus Gabriel à Deo.* Quo in loco
notandum est, quòd potuisset Deus humanitatem nostram in pu
rissimo virginis vtero assumere quamuis illa repugnaret, quin etiã
ea ignorante, ita vt cum minus id cogitaret, se grauidam videret,
sed noluit tantum in eam conferre beneficium, nisi prius illa cer-
tior de eo facta suum præberet assensum, quod & maioris illi es-
Gene.24 set solatij & meriti causa. Abrahæ seruus ad sponsam Dñi sui fi-

8 lio quærendam profectus esse legitur, & ideo vt bene Domino
suo succederet his verbis rogasse Deum, Domine Deus fac misericordiam cum Domino meo Abraham. O singularis fidelitatis, & amoris seruus? qui Domini sui negotia Deo tanto cum affectu commendat, (quam paucos nostris his temporibus huiusmodi inueniemus,) & tandem virginem ei fecit occurrere qualis sanctum illum Patriarcham Isaac decebat, quæ fuit Rebecca, eam à parentibus petijt, qui responderunt, vocemus puellam, & quæramus ipsius voluntatem: cumque vocata venisset sciscitati sunt: vis ire cum homine isto? quæ ait, vadam, & illi eam dimiserunt imprecantes prospera ei, & dicentes: crescas in mille millia, & posideat semen tuum portas inimicorum suorum. Videtis hic huius mysterij quod hodie celebramus figuram? noluit enim Spi
9 ritus sanctus in sponsam sibi recipere, neque verbum diuinum in matrem sanctissimam hanc virginem, nisi ipsamet assentiatur: vt intelligant homines ea tantum seruitia recipere, quæ sponte, & voluntarie fiunt, nemini Deus vim facit, & ideo dixit: si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam & sequatur me. Hinc intelligetis quantopere errent illi, qui per vim filias suas in vxores ijs tradunt, quos ipsæ nollent, vel qui eas monasterijs includunt vt religiosæ sint, quamuis ipsæ repugnent, quandoquidem vt virginis peteretur consensus, *Missus est Angelus Gabriel à Deo, &c. Ad virginem desponsatam.* D. Thomas ait: humanam naturam omnem in hominibus & mulieribus cōsistere: quare cùm Deus se hominem fecit, & è muliere desponsata & virgine carnem assumpsit vniuersa natura nobilitata remansit.

Matth. 16.

D. Tho. 3 p. q. 31. art. 4

10 Cùm sancta illa mulier Iudith victoriam de Holopherne reportasset, benedixerunt illam omnes vna voce dicentes, Tu gloria Hierusalem, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri: æquius dicere hoc de cælesti hac imperatrice possumus, quæ virginum statum virgo existēs, nuptarum statum desponsata, matrum statum mater, statum religiosarum suo voto & clausura, & vniuersum humanum genus Deum hominem factum in se ipsa concipiens honorauit. Merito igitur de te, ò virgo sacrata, dicere possumus, tu honorificentia populi nostri. Conuenientissimum fuit vt verbum diuinum virginem matrem eligeret, quia eius incarnationis finis fuit corruptionem nostram tollere: indecens autem fuisset ad corruptionem tollendam nasci, & matrem suam corru-

Iudith. 15.

corruptam relinquere. Singulare hoc priuilegium notauit Spi- 11
Canti.7. ritus sanctus dicens: venter tuus sicut aceruus tritici vallatus li-
lijs: appositissima enim similitudine duas virginis & matris ex-
cellentias declarat: dum enim ventrem tritici aceruo comparat,
maternitatis fæcunditatem significat, dum lilijs vallari & muni-
Psal.110. ri ait, virginitatis florem denotat. Vbi septuaginta interpretes
D.Hier. transtulerunt, ante Luciferum genui te. D.Hieron. & alij verte-
runt, de vulua orietur tibi ros adolescentiæ, quibus verbis elegan-
Simile. tissimè Redemptoris nostri conceptus & ortus declaratur. Nam
quemadmodum terræ vapor cæli virtute excitatus manè conge-
latur in rorem, quo terra læta & fertilis redditur: ita purissimus
beatissimæ virginis sanguis Spiritus sancti vi eleuatus fuit, & ex
eo pretiosissimum Iesu Christi corpus formatum, qui pro nostra
salute natus est. 12

Ad virginem desponsatam: Præstat virginem esse quam nuptã
& tamen nubere malunt multæ: in rebus enim temporalibus non
bono tantum contenti sumus, sed optimum quærimus, in virtute
verô sumus quacunq; mediocritate contenti, & in status electio-
ne, non perfectiorem eligimus: sed eum, qui minus perfectus
1.Cor.7. est. D. Paulus ait: si acceperis vxorem, non peccasti, & si nupse
rit virgo non peccauit: tribulationem tamen carnis habebunt
huiusmodi. O sancte Deus quot tribulationes, quot molestias,
quot labores vxor, filij, familia, afferre solent, quàm quiete viuunt
Simile. continentes, & tamen omnes anhelant ad nuptias. Fingite pluri-
mos milites armis & commeatu oneratos ducem suum magno
cum labore sequi, si dux iuberet vt eorum vnus omnium onera
humeris suis solus susciperet quantus eius esset labor? meritò de 13
duce queri posset, qui rem omninò iniquam imperaret, vt scili-
cet, qui vix proprium pondus ferre posset aliena gestaret. Vtinam
hoc exemplo differentiam intelligeretis, quæ est inter matrimo-
nij & continentiæ statum, nuptus enim ille est, qui omnium fa-
miliæ suæ onera perfert, & ita se ijs interdum oppressum sentit
vt vix tempus ad vnum saltem Pater noster, quietè dicendum
1.Cor.7. ei superesse videatur: virgo verò onus suum sibi sola gestat, &
ideò cogitat quæ domini sunt, vt sit sancta corpore & spiritu.
Sed cùm virginitas matrimonio præstantior sit cœlorum tamen
Regina vtrumq; coniungens minori virtute, scilicet, matrimo-
nio maiorem nempè virginitatem occultat: hoc nobis etiam
facien-

24 faciendum esset vt quamuis externa opera virtutis speciem haberent, interior tamen virtus perfectior esset, vt si verba humilia sunt, animæ humilitas maior sit, si charitatem prætefers, maior in corde lateat, & sic de singulis virtutibus: non enim æquum est vt præ longo viduitatis ornatu & de manu calculis dependentibus animæ scelera & abominationes occultare velis. Hoc verba illa sponsi ad sponsam significant: murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento: quid hoc est domine? non est mundi cõsuetudo auro argentum superimponere, sed è contra argentum auro subijcitur. At non ita domi meæ, inquit Deus, faciendum est sed sint murenulę aureę vermiculatæ argento, perfectior virtus imperfectiori occultetur. *Cant.1.*

Et ingressus Angelus ad eam. Ingredi eo poterãt Angeli, quo ho-
25 mines non admittebantur: quæ hominum conuersationem fugit, ad Angelorum visitationem disponitur: nollem virgines esse loquaces, nollem lepidas & facetas, nollem tandem aulicos mores redolere, vellem in eis silentium, timorem, modestiam, & pudorẽ ingenuũ videre, sed heù dolor! quibus nã verbis hoc dicã. O tempora ò mores, virgines iam & puellæ matribus ipsis loquaciores sunt & impudentiores, & si quę modestior est rustica existimatur: quę suos amatores non habet marito existimatur indigna: ita vt si ad nuptiarum thalamum casto & puro corpore perueniunt paucissimæ castum eò vsque desiderium conseruãt. In illa hora legebat fortasse sanctissima virgo prophetiã illã Isaię *Isaiæ.7.* eccè virgo cõcipiet, & pariet filiũ & vocabitur nomen eius Emanuel, & vehemẽtissimo spiritus affectu abstractã pijs lachrymis
26 madefactã hęc secũ dicere existimarim: ò te, quęcũq; eris virgo, beatã & ò me etiam fælicem si te videre tantum mihi à Deo concederetur, vt tuo obsequio me totã dedicarẽ. Et cum hæc secũ volutaret ab Angelo salutata est. Nã si D. Ioannis conceptio ab hoc eodẽ Angelo Zachariæ nuntiata est, dum in tẽplo sacrificiũ offerebat incensi, credendum est sanctissimam virginem tũc sublimi fuisse & cælesti contẽplatione, occupatã, cum tanti mysterij omniũ quotquot fuerunt maximi ei allatus est nũtius: studeamus igitur omnes si diuinorum munerum participes esse volumus, eam in clausura, in oratione & contemplatione quam maximè possumus imitari. Vitreum vas nè frangatur, optimum remedium est illud theca recondere. Cum autem nullum sit vas vitreum adeò

fragile vt homo est, singulare remedium est clausura, quæ si diffici- 17
lis videbitur, cogita te plurimos ob minora fortasse delicta ob-
scurissimis carceribus vinctos detineri, alios in purgatorio, alios
etiã in inferno, qui ab hac vita paucioribꝰ fortasse peccatis quã tu
nũc habes, discesserũt, & tamẽ illis nunquã à teterrimis illis gehẽ
næ carceribus exire dabitur. Dei seruus curare debet quàm maxi-
mè potest vt sit tanquam arca testamenti, quæ nunquam ab inte-
riori & secretiori templi parte exibat, & cum per desertum ge-
stabatur, quam plurimis integumẽtis & inuolucris occultabatur:
ita cum te necessitas extra domum cõpellet sint timor & pudor
3. Reg. 2. sensuum tuorum integumenta ne distrahantur. Misit Rex Salo-
mõ & vocauit Semei dixitque ei: ædifica tibi domum Hierusalẽ
& habita ibi & non egredieris inde huc atq; illuc, quacumq; autẽ
die egressus fueris & transieris torrentem Cedron, scito te interfi- 18
ciendum. Probauit hoc & recepit Semei, sed victus leuissima oc-
casione egressus est: nam vt paulò post eo in loco dicitur: strauit
Semei asinum suum iuitque ad quærendum seruos suos, qui fuge-
rant ab eo, & ita in præscriptam sibi pœnam incidit. Idem contin
git quam plurimis, quorum sensus ea sequuntur, quibus ipsi dele-
ctantur, oculi pulchritudinem, aures suaues cantus, & sic de alijs,
sensum verò infelix cor sequitur & secum asinum, id est, corpus
Genes. 49. adducit & ita spirituali morte pœnas dat. Quare fælices illi, qui
cordi suo frænum imponere sciunt & sensuum ianuas claudere.
Dixit Patriarcha Iacob filio suo Ruben: effusus es sicut aqua, nè
crescas: quod de omnibus dissolutis dici meritò potest, qui si-
cut aqua effunduntur, & ideò nunquam virtute proficiunt.
Anima autem, quæ à mundi strepitu semota intra seipsam con- 19
tinetur, quamuis antea sterilis fuerit fit diuina gratia fœcun-
Psal. 112. da & fertilis, quod spiritus sanctus significare voluit cùm dixit:
qui habitare facit sterilem in domo matrẽ filiorum lætantem, id
est, fœcundam reddit clausura sterilem cum cordis & spiritus læ-
titia. Sacrorum etiam librorum lectioni vacare vos vellem ad
imitationem huius purissimę virginis: quia ea anima diuino amo
2. Timot. 4. re inflammatur, & ideò monens Diuus Paulus discipulum suum
Timotheum quomodo se gerere deberet, ait, nemo adolescen-
tiam tuam contemnat, sed exemplum esto fidelium in ver-
bo, in conuersatione, in charitate, in fide, in castitate: & sta-
tim subdidit, dum venio attende lectioni, quia reuera sancta
&

20 & spiritualis lectio potissimum est medium ad ea omnia consequenda.

Et ingressus Angelus ad eam dixit, Aue gratia plena. Hoc verbum gratia duas habet in Latina lingua significationes, vna est, gratum esse: eos enim gratiosos latinè appellant, qui fauore hominum & gratia pollent, & tandem qui grati sunt omnibus: altera est cum gratitudinem significat, hinc dicere solemus, cùm beneficium ab aliquo accipimus, plurimas tibi gratias ago: has duas ob causas donum illud spirituale quod animam iustificat, gratiam appellamus, quia hos duos effectus in anima operatur. Primò enim animam Deo gratam facit, quia dum homo in peccato versatur est irę & indignationis filius Deo inimicus. Secundò quia hominem facit ob accepta beneficia gratum: merito igitur Maria hæc sa-
21 cratissima appellatur gratia plena, quia Deo omnium creaturarum gratissima fuit, & plures ab eo fauores & munera accepit: & præterea quia gratam se illi ob accepta beneficia omnium maximè præbuit, & ita ab Ecclesia laudatur verbis illis sapientiæ, ludens coram eo omni tempore, hoc est, semper correspondit diuinæ voluntati [*Siempre baylò al son que Dios le hizo,*] quia nimirum omnibus beneficijs, quæ à diuina manu, accepit semper gratitudine respondit. Ex quo duo colligimus posse, scilicet, nos magna cum fiducia eam nobis aduocatam & patronam apud Deum constituere, quia quæ tantum illi grata est facilè nobis remedium & salutem ab eo impetrabit. Alterum est, quòd cum tanta in ea sit gratitudo, quodcunque illi seruitium quamuis vile & exiguum præstabimus, plurimi æsti-
22 mabit. Veruntamen si verbum quod in Græco originali hoc loco ponitur interpretari volumus: ita dicendum erit [*Dios te salue acariciada y regalada del Señor*] Græcum enim verbum est, charitomeni, à verbo charitome, quo maximus Dei amor significatur erga sanctissimam hanc virginem. *Dominus tecum*, hoc est, Deus in te perpetuo manet, à te nunquam recedit. Quòd si sol cum creatura limitata sit & finita supra terram tanta cum celeritate excurrens, eam tamen ita fertilem reddit, & foris quidem fructibus ornatam, intus verò preciosissimis metallis grauidam relinquit, quænam & quanta in hac purissima virgine sol ille infinitæ potentiæ Deus operaretur non celeriter excurrens, sed perpetuò in ea ma-

Sapient. 8.

nens? O quam verè dixit ei Angelus: *Gratia plena*, quãdoquidem 23
dominus tecum, & ideò addidit ſtatim, *Benedicta tu in mulieribus*,
vbi in Hebræo eſt Berucah, quod donum & beneficium ſignifi-
cat: quaſi diceret, maximis à Deo inter omnes mulieres benefi-
cijs ornata, benedictionem enim beneficium ſignificare patet
1.*Reg.* 25. 1. Regum vbi Abigail dona quædam offerens Dauid, ait: ſuſci-
pe benedictionem hanc. Et Naaman Syrus cùm à lepra cura-
4.*Reg.* 5. tus, quædam Eliſęo daret, obſecro (inquit) vt accipias benedictio
nem à ſeruo tuo.

Quæ cũ audiſſet turbata eſt in ſermone eius. His verbis virginalis eius
pudor ſignificatur, & maxima eius humilitas, qua Dei matrem
eſſe admirabili quadam congruitate meruit, quæ præſtantiſsima
eſt humilitatis laus. Quod vt melius intelligatur notandum eſt,
quòd in rationalium creaturarum ordine homo infima omnium 24
eſt, & inter homines mulier infima. Seraphim autem omnibus
ſublimior eſt: attendite igitur humilitatis præſtantiam propter
quam humiliſsima virgo ex infimo ſtatu ad omnium altiſsi-
mum aſcendit, qui eſt matrem Dei eſſe: Seraphim autem à ſu-
blimiori ſtatu ad infimum propter ſuperbiam deſcendit, qui
eſt omnium Dæmonum infeliciſsimus: vt hinc diuerſos ſuper-
biæ & humilitatis effectus intelligatis: ſed quamuis humilitas
ſanctiſsimæ virgini tantam vtilitatem attulerit, Lucifero vero
tanti fuerit detrimenti ſuperbia, nihilominus tamen plures hic
Pſal. 112. habet imitatores. O miſeri Adæ filij! cur non animaduertitis,
quod ait Dauid, quis ſicut Dominus Deus noſter, qui in altis ha-
bitat & humilia reſpicit in cælo & in terra? Quem ſequimini mi-
ſeri, quem ſequimini? Nonnè vidiſtis Sathanam ſicut fulgur 25
de cælo cadentem? nihil ne hæc vos ſuperbiæ pœna deterret?
Luc. 16. ſpectate Mariam, quæ oblato Dei nomine honore turbatur; nos
verò hominum nomine oblato honore nõ modo non turbamur,
ſed magnam ex eo lætitiam capimus, quod malum omnino ar-
gumentum eſt: nam cùm pueros aut mulieres terram magna
cum cupiditate comedere videmus, cibos verò vtiles faſtidi-
re ſtatim ſtomachum malis humoribus corruptum eſſe conij-
cimus, quandoquidem re tam noxia & humanæ naturæ con-
traria delectãtur: ita etiam cum homines rerum terrenarum deſi-
derio teneri videmus, honores & dignitates appetere, ambire
& oblatas magno cum gaudio recipere, res verò ſpirituales
& hu-

26 & humilitatis opera fastidire meritò conscientias corruptas & deprauatas esse conijci potest.

Et cogitabat qualis esset ista salutatio. O quot mala ex consideratio nis defectu nascuntur, nam si cũ quis suauibus vos verbis alloqua tur, quid inde sequi potest consideraretis, plurimæ Dei iniuriæ euitarentur. Dixit Deus Gedeoni vt eos tantum ad bellum duceret, qui manibus tantum aquam haurirent, eos vero qui se pronos demitterent, reijceret, qua in re significare voluit Deus non temere nos debere sine vlla consideratione ad terrena abijcere: quia quemadmodum in aqua nonnulla animalia venenosa latẽt, quæ necare homines solent, nisi cauti sint & eã manibus hauriãt: ita etiam sæpe delectabili rerum specie fraudes & pericula occultari solent: & ideo qui cautelam adhibet & maturam deliberatio Iudi.7.
27 nem, hic ad victoriã in spirituali bello consequendã idoneus est.

Et ait Angelus ei, ne timeas Maria inuenisti enim gratiam apud Deum. Timeant qui inuenerunt gratiã apud homines, quia in magno diuinam gratiam amittendi periculo versantur, vel forte iam amiserunt. Nam D. Paulus si adhuc, inquit, hominibus placerem Christi seruus non essem: neque solum spiritualia damna, sed tẽporalia etiam timere possunt, quia huiusmodi homines qui principũ gratię innituntur, ijs comparare soleo, qui ex sublimi aliqua arbore fructus decerpere volunt, quos vt assequi possint alienos humeros ascendunt, & ita ramos facile apprehendunt: sed cum minus cogitant, confringitur ramus, illi vero ridicule cadunt: cõfringitur ramus, cum Rex moritur aut princeps, quem apprehẽsum, vt fructus decerpere posses, tenebas, à quo magnam sperabas vti- Gala.1.
28 litatem: eo mortuo qui te humeris sustinebant propriæ etiam vtilitatis spe statim te cadere sinunt, & te lucri spe deficiente contemnunt: ex quo patet meritò illis timendum esse, qui gratiam coram hominibus inueniunt: tibi vero sanctissima virgo timendum non est. *Inuenisti enim gratiam apud* Dominum, *ecce cõcipies in vtero & paries filium, & vocabis nomen eius* Iesum. Cùm hic quidem Angelus in somnis apparuit Ioseph, nominis huius causam attulit dicens: ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum: curò Angele beate hanc causam hoc loco reticuisti? si hic esset Angelus hoc credo respõderet: legi in libro vitæ purissimæ huius virginis priuilegia, & tantæ puritatis eam esse intelligo vt coram ea peccatum neq; nominãdum sit, Ioseph enim quã Matth.1.

uis iustus vir sit, anteà peccator fuit, & ita eius aures non ita pec- 62
cati nomen offendit, & præterea quia hæc sanctissima virgo sa-
pientissima est & incarnationis finem optime nouit, esse, scilicet,
vt homo à peccato redimatur. Tandem cum posse se salua virgi-
nitate concipere intellexit profunda humilitate & obedientia
dixit: *Ecce ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum*, Quibus
verbis fidei etiam suæ præstantiam manifestauit: promissiones
Luc.1. quæ Dei nomine Zachariæ factæ sunt & Ezechiæ, & Gedeoni,
4 Reg. 20. non ita difficiles erant, & tamen ad exiguæ fidei solatium signa
Iudi.6. à Deo petierunt: Maria vero nullum petit signum ad rem hanc
Gene.7. omnium difficillimam cõfirmandam. Cum promisit Deus Abra
hæ filium cum & ipse senex & mulier sterilis esset, fideliter cre-
didit, & ei reputatum est ad iustitiam, quam fidem exaggerans
Roma.4. Diuus Paulus ait, & non est infirmatus fide neque considerauit 30
corpus suum emortuum cum fere centum esset annorum neque
mortuam vuluam Saræ, in repromissione etiam Dei non hæsita
uit diffidentia, sed confortatus est fide dans gloriam Deo, ple-
nissimè sciens quia quæcumque promisit Deus potens est face-
re: ideo & reputatum est illi ad iustitiam. Quod si tot laudibus
Abrahæ fides celebratur quibus laudibus sanctissimæ virginis fi-
dem celebrabimus, quæ & maior est & in re difficiliori, vt
est æternum verbum incarnari, virginem concipere, & sine cor-
ruptione parere? Sed cum nullis hoc verbis exaggerari possit,
rem silentio prætereuntes & rei nouitatem admirantes huius &
cæterorum omnium bonorum datorem Deum laudemus & fæ-
licissimæ huius ancillæ serui esse curemus, cui omnia seruiunt,
eam sequamur, eam imitemur vt apud Deum nostra sit aduoca- 31
ta & hic gratiam nobis impetret, qua acquiritur gloria, ad quam
nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadẽ Incarnatione Dñi

Concio Tertia:

Missus est Angelus Gabriel à Deo. Luc. 5.

Quam

1 QVAMVIS homo perfectioris sit naturæ, quã cæteræ res omnes visibiles & corporales, nihilominus tamen nulla creatura post creationẽ maiori necessitate remansit quã homo, qui solus nondũ ad id perfectionis culmen ascenderat, quã habere poterat, quia eius perfectio nõ in naturali animæ & corporis esse cõsistit, non hoc solo contẽtus est hominẽ, scilicet, esse, sed maioris pfectionis est capax, hoc est, (*Mas cabia en el hõbre, que ser hõbre*) quã tunc recepit cum verbũ caro factum est: tunc enim hominis humanitatem Deus impleuit cũ diuinum illi esse dedit, quod vnum ad eius perfectionem deerat. O ineffabilis Dei charitas! qui ita se vt hominem sublimaret abiecit. Cum de hac humiliatione agere D. Paulus vellet verba illi deesse videntur, & ita de altissimo Dei filio loquens ait: qui cum *Philip. 2.*
2 in forma Dei esset non rapinam arbitratus est esse se æqualẽ Deo, sed semet ipsum exinaniuit formam serui accipiens in similitudinem hominum factus & habitu inuentus vt homo: vtitur hic sanctus Apostolus eo loquẽdi modo quo homines vti solent, cũ alicuius nobilitatem aut scientiã laudare volunt. Nihil illi principi, aiunt, vir iste detrahit, vel hic sapiẽs illi doctori si se illi in nobilitate aut scientia æqualẽ dicat: ita hoc loco, dũ ait nõ rapinã arbitratus est esse se æqualẽ Deo, perinde est acsi diceret, nihil honoris filius patri detrahit, si se illi æqualẽ dicat: quandoquidem vnum & idẽ cũ Deo est, & hic quidẽ qui æqualis est patri semetipsum exinaniuit, hoc est, nihil se quodãmodo fecit formã serui accipiens. Omnia enim Deo cõparata sunt, vt ait Isaias, quasi nõ sint, omnes (inquit) gẽtes quasi non sint sic sunt coram eo, & quasi nihi- *Isai. 40.*
3 lum & inane reputatæ sunt ei. Et hanc à creatura ad creatorem distantiam notauit etiam Diuus Paulus his verbis: nusquam Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit: non ait assumpsit vt significaret tam humanam quam Angelicam naturam à Deo infinito quodam interuallo esse remotam, quare illud apprehendere est tanquam vi, id est, potentia infinita rem adeò vilem vt est humana natura ad se quasi fugientem trahere & sibi vnire, cuius vilitatem exaggerauit etiam Isaias dicens: egredietur virga de radice Iesse, vbi in Hebræo habetur de trunco Iesse vt eam tanquam vilem & rudem hoc nomine diminueret. Tempore autem in quo Deus admirabile hoc opus effecit bonũ, quod inde consequuturum erat ostendit. Nam cum Hebræos voluit *Hebr. 2.* *Isaia. 11.*

Exod. 12. Ægyptia seruitute liberare, dixit, mensis iste vobis principium 4
mensium, primus erit in mensibus anni. Certum autem est primũ Hebræorum mensem à noua luna duxisse initium, quæ æstiuo equinoctio propinquior esset, vel ante equinoctiũ vel postea, ex quo patet illi mensem Martium plus respondere quam vllum alium. Eo autem tempore eos liberare voluit, cum sol nobis appropinquare & dies maiores esse incipiunt: quo gratiæ legis tempus significatum est: in eodem enim mense Dei filius incarnatus est & crucifixus, vt ex omnibus partibus veritati figura responderet, sol enim iustitiæ qui tanto interuallo in veteri lege distabat nobis hoc tempore propinquior factus hominum corda calefacere & culpæ & ignorantiæ tenebras incipit expellere, loquens autem eo in loco de agno, quem Hebræi sacrificaturi erant non sine magno mysterio ait: immolabitque 5
eum vniuersa multitudo filiorum Israel, vbi omnes agnum immolare iubet, quia quamuis vnaquæque familia suum sibi agnum immolaret, omnes tamen vnum tantum agnum Iesum Christum significabant, & ideo agnum dixit non agnos. Hoc eodem die in quo verbum diuinum incarnatũ est, peccauit Adam, mortuus est Abel, Abraham sacrificauit, Diuus Ioannes Baptista decollatus fuit, Diuus Iacobus occisus, Diuus Petrus vinculis ab Angelo ereptus.

Ait igitur sanctum Euangelium, *Missus est Angelus Gabriel à Deo.* Iuris regula est, per quascunq; causas nascitur contractus per easdem dissolui: si culpæ inuestigamus originẽ sermonem illũ fuisse inueniemus, qui inter Angelum malum & virginem Euam habitus est. Nam quemadmodum qui vult ramũ ex arbore aliqua 6
Simile. euellere debiliorem non robustiorem partem apprehẽdit, quam ad se trahẽs à trunco in quo fixus erat ramus reuellit, ita etiam Sathanas cum vniuersi humani generis damnum ab Adæ culpa emanaturum esse intelligeret, ideo eum à Deo cui fixum inhærere videbat euellere decreuit, sed cum forti & virili animo eum esse animaduerteret, eũ primo aggredi ausus non est, sed mulierẽ tãquã debiliorẽ partẽ apprehẽdit vt hæc cadẽs virũ secũ in ima traheret vt re vera factũ est, quare vt maledicti illiꝰ Angeli colloquiũ perditionis nostræ iter aperuit: ita etiã sanctissimi huiꝰ Angeli cũ purissima hac virgine colloquiũ redẽptionis nostræ iter patefecit & ita per eandẽ portã ingressa est vita per quã mors erat ingressa.

Hoc

7 Hoc iubet Deus, vt per eandem viam ab infœlici peccatorum ve strorum statu egrediamini, per quam eo ingressi estis. In publicis taurorum agitationibus videre est, taurum sæpe ad eam portam per quam ingressus est, redire, quia naturali instinctu docetur, eam quæ malorum suorum causa fuit, salutis etiam causam futuram. O infœlix peccator tanquam taurum tot peccatorum telis confossum, à carne & diabolo agitatum, & appetituum tuorũ pugna defatigatũ te video, ad portam per quam ingressus es confugias, quia per quascumque causas nascitur contractus, per easdem dissoluitur: voluntatis cõsensus malorum tuorum causa fuit, eiusdem igitur odium salutis erit causa, malorum familiaritas, otium, in rebus diuinis pigritia & negligentia, perditionis tuæ porta fuerunt, bonorum conuersatio, virtutum exercitatio salu- *Simile.*
8 tis & remedij tui porta erunt.

Missus, igitur, est Angelus Gabriel à Deo. In hoc magna cum Deo Diui Gabrielis familiaritas cognoscitur, cui talis nũtius & grauissimum hoc redemptionis negotium commissum est. O admirabilis Dei sapientia! qui redemptionẽ mundi eius ruinæ mirabiliter ex omni parte respõdere facit. Primus ille Angelus Lucifer cum præuideret (vt grauissimi Doctores affirmant) Deum hominẽ fieri aliquando debere, inuidia motus primum hominem ad peccandũ inducere voluit, vt ne Deus homo fieret, impediret. Optimũ enim sibi ad hoc medium visum est, si vestem, quæ est natura humana peccati sorde fœdaret, ne eam Deus indueret, sed tamen nihil hoc Dei cosilium impedire potuit: & ita quemadmodum qui primos illos parentes decepit, omnium Angelorum, qui ceciderunt, maximus erat: ita etiam qui de salutis nostræ negotio agit,
9 vnus est ex maioribus qui remanserunt. Hic quidem Angelus Hebræos Ægypti seruitute liberauit, per desertum dux illis fuit, legem Dei nomine dedit. Moysi in rubo apparuit, tres pueros in Babylonis fornace seruauit incolumes, Loth è Sodomæ incendio, Danielem é lacu leonum eripuit, hic Redemptori nostro in horto oranti apparuit confortans eum, & ita virtus Dei vocatur: hic Dei secreta iustis reuelabat, & hac de causa Daniel Propheta eum rogat, dicens: Gabriel fac intelligere istam visionem: hic Ioannis Baptistæ conceptionem & ortum nunciauit, hic pastoribus & Orientis Magis apparuit, hic resurrectionis gloriam & cætera omnia Redemptoris nostri mysteria declarauit, cum cæ- *Daniel. 8.*

teri quærerent, quis est iste qui venit de Edom, & tandem in vlti- 10
mo iudicij die Dei tuba erit, & qui nunc missus à Deo est, tunc
diuinum iudicem præcedet & eos, qui eum puro cordis affectu
honorant, defendet. Notandum autem est, quod hoc loco Ange-
lus est nomen officij, quare missus est Angelus Gabriel, signifi-
cat Gabriel missus à Deo fuit nũtius, quia Angelos Græcè idem
est quod Latinè nuntius, & ita vsurpatur in Psalmo: qui facis An-
Psalm. 103. gelos tuos spiritus, id est, qui facis spiritus Angelos tuos, id est,
nuncios: ponderat autē Diuus Bernardus, cum ait, hoc loco Euan-
D. Bernardus epist. 77. ad Hugo. de S. Victo. gelista, à Deo, significat Angelum è supremis esse & immediate
à Deo missum fuisse, nam, si, vt cæteri Angeli communiter mit-
tuntur, Gabriel missus fuisset, cur opus erat addere, à Deo, si om-
nes à Deo mittuntur? & Diuus Gregorius, Summum Angelum
Grego. homilia 34. ante med. illius. venire dignum fuerat, qui summũ omnium nuntiabat. *Missus est ad* 11
Virginem. Virgo esse debebat, ita enim Isaias Dei nomine promi-
serat, vbi sanctus Propheta Regi Achab dixit: Pete tibi signum à
Isai. 7. Domino Deo tuo in profundum inferni, siue in excelsum su-
pra, vbi Diuus Bernardus ait, dedisse Deum sui amoris signum,
quandoquidem se vsque in profundum inferni demisit, & post
sanctissimam suam resurrectionem in excelsum cæli ascendit.
Ephes. 4. Hinc Diuus Paulus inquit: Qui autem ascēdit, quid est, nisi quia
& descēdit primum in inferiores partes terræ, qui descendit ipse
est, & qui ascendit super omnes cælos, vt adimpleret omnia: hoc
signum est, quod magnam nobis fiduciam præbere debet, scili-
cet, scire quod qui ita nos amauit, vt in infernum nostra causa de-
scenderit, ad dexteram patris frater & aduocatus noster sedet.
Cum igitur diceret Isaias Regi Achab, vt signum peteret, respon- 12
dit: non petam, & non tentabo Dominum: erat enim Rex ille
idololatra, & si signum peteret, quod Deus illi daret, obligare se
videbatur, vt eum idola sua relinquendo veneraretur, quod ne
faceret se sacræ Scripturæ authoritate male intellecta tuebatur,
Deute. 6. ex Deuteronomio: Non tentabis Dominum Deum tuum. Idem
prorsus his temporibus accidit; nam si peccatori alicui dicimus,
frater cogita Deum in te magna beneficia conferre velle, pete ab
eo signa, scilicet, vt tuũ tibi cor vulneret & incendat, & te tuis af-
fectibus liberum ad se trahat, respondet, non petã, & nõ tentabo
Dominum, indignus sum huiusmodi beneficijs. Ah sceleste non
humilitatis causa hoc dicis, sed quia tua tibi Idola deserenda
sunt

13 sunt, tuæ delectationes & voluptates, tuæ cupiditates, quibus
inseruis, quas ne deseras, signum à Deo petere recusas. Septua-
ginta interpretes hunc locum sic verterunt, non petam, & non
glorificabo Dominum, in quo expresfsius quod diximus, decla-
ratur. Huic homini tam deprauato, qui Idolis suis potius quàm
Deo honorem dare volebat, huic homini & eius populo vniuer-
so ait eo loco Sanctus Propheta: Audite domus Dauid, nunquid
parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis &
Deo meo? O detestandam malitiam! Dei seruis & ipsimet Deo
molestiam afferre: sed quanam in re Prophetis molesti erant?
num quia cibum denegabant? nunquid quia debito honore non
afficiebant? num de hoc solo Deus conqueritur? Minimè, sed
præcipua molestia erat, eò quòd ea quæ Prophetæ prædicabant,
14 non faciebant. O quot huiusmodi hodie inueniuntur, qui Dei
seruis & ipsimet Deo molesti sunt, nam quamuis eos verbis ho-
norant, ea tamen quæ prædicant, contemnunt. Verum tanta est
Dei misericordia, vt addat Propheta, propter hoc dabit Domi-
nus ipse vobis signum: Ecce Virgo concipiet & pariet filium. O
miram Dei clementiam! qui omnium beneficiorum maximum
tunc cum homines eo maximè indigni erant, pollicetur: & ait,
propter hoc, scilicet, propter hanc ingratitudinem vt vos pudeat
& pudore saltem à malo recedatis, ò miseros peccatores! quam
digni æterna damnatione eritis, si diuina hac misericordia abu-
timini. Ait absolutè, ecce Virgo concipiet, quo eius virginitatis
singularitas denotatur, cuius comparatione omnis virginitas cor
ruptio potiùs videtur: cæteris enim virginibus satis est si corpore
15 incorrupto sint, qui enim virgo vnquam fuit, quæ carnis impetus
& stimulos in se ipsa non senserit? non parua gloria illis est, si se
ab ijs superari non sinunt. At verò Maria tota est vndequaq; vir-
go, virgo carne, virgo mente & spiritu, virgo cogitatione, virgo af
fectu, virgo sermone, virgo opere, virgo sensu, virgo quę hoc tan-
quã priuilegiũ habuit, vt omnes qui eam aspicerent virgines ali-
quomodo faceret: admirabile donum, vt tãta pulchritudine præ-
stans nõ solum nõ ad libidinẽ, sed ad puritatẽ cęteros prouocaret.
Tandem id quod de ea sentio, paucis dicam, sanctissimum eius
corpus, quamuis è vera carne constabat; ita tamen à prauis carnis
affectibus alienum erat, acsi ex auro aut crystallo confectũ esset.
Virgo remanens concipiet, & pariet filium, butyrum, & mel co- Isai. 7.
medet,

medet, vt sciat reprobare malum, & eligere bonum: hoc est, ve- 16
rus erit puer parentis voluntati, vt cæteri omnes subiectus, eius
cibus erit puerorum cibus, lac scilicet, & mel, hæc vt cæteri co-
medet, & quæ cæteri respuunt & reprobant, reprobabit, vt sunt
amara & acerba: quod exaggerandum non esset, si puer tantum
esset; sed cum Deus sit, puerum fieri & pueriles cibos comedere
hoc magna admiratione dignum est, & hunc legitimum horum
verborum sensum esse existimo.

Simile. Et *ingressus Angelus ad eam*. His verbis sanctissimæ Virginis
clausura denotatur, quæ res est omnibus necessaria, quia expe-
rientia videmus, quod cum aurei numi libra expenduntur, si
plurimum manibus contrectati sunt, debito solent pondere ca-
rere, colore solent esse diluto, & imaginem habere detritam: at
verò qui ex arca promuntur suum habent põdus, & integrum ad 17
huc seruant splendorem, ita etiam cum homines in diuinæ iusti-
tiæ libra expendentur illi, qui huc illuc vanis & inutilibus rebus
Daniel.2. occupati vagantur, inueniuntur (vt Daniel dixit Balthasari) mi
nus habentes, appensus (inquit) es in statera, & inuentus es mi-
nus habens. Et quamuis omnibus clausura necessaria sit iouencu
lis præcipuè necessaria est, quæ teneræ sunt, & cuiuscunque rei
impressionem facile recipiunt, & hac de causa, virgo Hebraicè
vocatur alma, quasi abscondita, ita, vt ipsamet vox qualis esse de
Cant. 8. beat, moneat. Cum sponsus sponsæ delicias faceret, soror inquit,
nostra parua & vbera non habet, quid faciemus sorori nostræ in
die qua alloquenda est? quo loco docet Spiritus sanctus marito
sororem vxoris, sororis loco esse debere, ita autem eius curam
gerere debere, vt inter ipsas delicias & voluptates eius obliuisci 18
non debeat: vbi etiam plurimum ponderandum est verbum il-
lud alloquenda cùm nuptias significare vellet, quia maximum nu-
pturę aliqua loquendi libertas virgini, est concedenda tunc, scili
cet, cum matrimonij illi est dãdus assensus, ante nuptiarum diem
non. Subdit sponsus: Si murus est ædificemus super eum pro-
pugnacula argẽtea, quasi diceret, vt nubat optimum remedium
est, eam aliquo muro aut turri includere, & muro firmissimo su-
peraddere propugnacula, ne cui pateat ingressus: & si hostium est,
compingamus illud tabulis cedrinis, hoc est, si in ea turri aut mu-
ro est ostium, muniamus illud tabulis cedrinis, quæ firmissimæ
sunt, & hoc omne vt diligentius seruetur ad nuptias. O nostro-

19 rum temporum miseriam, in quibus adolescentulæ nō clauduntur, nisi cum sanctissimo missæ sacrificio interesse debent: theatra verò, publica spectacula, & huiusmodi res profanæ quanta cum libertate visuntur? Diligenter obsecro fratres, hæc vobiscum considerate, & intelligite, quòd si sponsus sponsæ suæ sororem tanto cum rigore asseruari iubet, maiorem omnino hac in re curam eius fratribus & parentibus adhibendam esse.

Et ingressus Angelus ad eam, dixit: Aue gratia plena. Cur, ò Angele beate, eam proprio nomine non appellas, dicens: Aue Maria, gratia plena. Vt nimirum Virginis huius præstantia tanquam per antonomasiam intelligeretur; vt cum dicitur Sapiens, Salomon intelligitur, qui in sapientia præstitit; ita cùm dicitur, gratia plena, Maria intelligitur, quæ quidem excellentia omnium ma
20 xima est, scilicet, supra omnes creaturas gratam Deo esse. Possumus etiam dicere, gratia quoque & pulchritudine corporis plenam fuisse: quare Dionysius Cartusianus refert, quòd cùm Dionysius sanctissimam Virginē vidit, exclamauit, Nisi vnam tantum diuinitatem esse crederem, hanc mulierem diuinam esse dicerem: quare eam cæleste prodigium & sacratissimum monstrū appellauit. Et meritò eam ab hominum familiaritate remotam viuere affirmauit, aliter enim homines in magno idololatriæ periculo fuissent, tanta erat illius maiestas. Verum nolite existimare, quòd quia Deus tot dona illi communicauit: ideò immēsi potentiæ suæ thesauri exhausti sunt; sed, si nunc beneficia ab eius liberalissima manu non accipimus, negligentia nostra est causa, quia nō ad ea recipienda disponimur. Loquens Deus cum popu
21 lo Hebræo, dilata, inquit, os tuum, & implebo illud: quo significauit necessarium esse, vt si diuinis muneribus impleri volumus, corda nostra euacuemus, & vehementissimis dilatemus desiderijs. Sanctos viros quonam modo sanctos fuisse existimatis? dicet quis, quia Deus eos sanctos facere voluit. Verum quidem est, hoc fundamentum fuisse: sed cum hoc dispositio etiam vniuscuiusque concurrit: omnes enim Deus sanctos esse vult, vt Diuus Paulus affirmat, dicens: Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra. Sed si omnes sancti non sumus, hoc est ex nostræ dispositionis defectu: Nam si cum Deus nos vocat, eius diuinæ vocationi vnusquisque responderet, & à peccatis recedens, veram eorum pœnitentiam faceret, diuinorum verò beneficiorum memorem

Dionysius Cartus. in elucida. 3. c. de diui. nomi.

Psalm. 80.

1. Timo. 4.

se

se præberet, statim Deus noua cõgereret beneficia, & magis quo 22
tidie, ac magis in virtute proficeretis: per hanc enim viam sancti omnes ad virtutis culmen ascenderunt. Et hoc est dilatare os, vt Deus illud impleat. Nonne audiuistis quod de paupere illa vidua narratur, cui Eliseus persuasit, vt cum ære alieno premeretur, peteret mutuò ab omnibus vicinis vasa vacua, non pauca; mox domum ingrederetur vna cum filijs suis, & clauso ostio oleum, quod domi habebat in omnia illa vasa effunderet. Quod cum fecisset mulier omnia, quæ illi vasa à filijs offerebantur implebat, cumq; omnia essent plena, nec plura esse vasa filij respondissent, stetit (inquit textus) oleum. Res omnino admiratione digna, vt deficientibus vasis oleum quoq; defecerit: quo significatũ est, quod si Deus gratiam suam hominibus non cõmunicat est,
quia vacua vasa non habent, sed immunditiæ, & vanitatis plena. 23

4. Reg. 4.

Quæ cum audisset turbata est in sermone eius. Non ex Angeli aspectu turbatam esse crediderim, quæ Angelorum conuersationi assueta erat, & ita Vbertinus verba illa Sancti Dionysij paulò ante citata referens, addidit: tunc Diuum Dionysium eam infinita Angelorum multitudine septam vidisse: quare turbata est laudari se audiens, quia vt Diuus Chrysostomus ait: Iustus cum laudatur in facie, flagellatur in corde. *Et ait Angelus ei: Ne timeas Maria inuenisti enim gratiam apud Deum.* Timeãt qui apud homines gratiam inuenerunt, de quibus illud Apostoli Iudæ in sua Canonica dici potest, nubes esse sine aqua, quæ à ventis circunferuntur. Nubes fit ex vapore à terra caloris virtute excitato, quæ ita in aere extenditur, vt cælum contegat, & vix aliud præter eam videatur:
sed nunquam in eodem loco permanet, & huc illuc à ventis cir- 24
cunfertur, & tandem paulatim consumitur. O Deus incommutabilis, quam verè humanarum dignitatum sublimitas in nube repræsentatur? Videre enim est aliquos è terræ puluere humani fauoris vi ad tantam dignitatum altitudinem excitatos, vt cætera omnia occultare, & obscurare videantur: sed nunquam possunt in eodem statu quiescere; inuidia, odio, inimicitijs, & alijs molestijs agitati inquieti vagantur, & tandem ad terram, ex qua excitati sunt, miseri reuertuntur. Hos igitur timere æquum est, non te, ô Virgo sanctissima, quæ, *Inuenisti gratiam apud Deum.* Sed cũ timor donum sit diuinum, cur, ô Angele beate timorem ab ea expellere vis? Est Dei timor adeo necessarius, vt dicat Ecclesiasticus: Si non

Vbertinus li. de Vita Saluatoris. Chrysosto. in opere imperfec. super Matt. homil. 27 tom. 2. Iud. in Canon.

Eccles. 27.

25 non in timore Domini tenueris te instanter, citò subuertetur domus tua. Tanti æstimat Deus hũc timorem, vt quicquid eius causa facimus cum timore fieri velit. Quare Dauid ait: Seruite Dño in timore. Nam cum alicui placere optatis timere soletis, an quæ eius causa præstatis grata illi futura sint, vt Sanctus ille Iob, qui hac de causa aiebat, Verebar omnia opera mea: & ipsemet Dauid magistrum se omnium profitetur, dicens: Venite filij audite me, timorem Domini docebo vos. Inter cætera argumenta, ex quibus an Deus in anima habitet conijci potest, est timor, qui exteriores sensus, & potentias regit. Nam cùm in domo aliqua ianitorem cautè ianuas custodire videmus indicium est dominum domi esse: at verò cùm patent ianuæ, & nullus adest ianitor optimè cõijci potest abesse Dominum: ita etiam cũ timor, qui animæ est qua *Psal. 2.* *Iob. 9.* *Psal. 33.* *Simile.*
26 si ianitor ianuas, id est, sensus & potentias diligenter custodit, signum est Deum in anima habitare: at verò cum nullus est timor, & omnibus patet aditus rectè Dominum inde abesse conijci potest. Quæ cum ita sint, cur ait Angelus: *Ne timeas Maria*? Respondeo, non sanctum ab ea timorẽ expellere voluisse, qui preciosissimum est Dei donum, sed alius est timor, qui, vt ait D. Damascenus, vocatur agonia: & est perplexitas quædam, quæ in arduis negotijs animũ mysterij, quod offertur sublimitate extollit, & stupidũ reddit, & de hoc timore loquitur. Addit: *Ecce concipies & paries filium, &c. Hic erit magnus.* Quæ hæc laus est, ò Angele sapientissime, quandoquidẽ de D. etiã Ioanne dixisti, erit magnus? Cũ Rex & comes aliquis magni titulo laudãtur, hæc inter vtriusque laudẽ differẽtia est, quod hic quidẽ, vt magnus comes, ille vero vt *D. Damascenus.* *Simile.*
27 Rex magnus laudatur: magna enim inter magnũ comitẽ & magnũ regẽ differẽtia est: ita etiã D. Ioan. vt magnus sanctus ab Angelo laudatur, Christus verò vt magnus Deus, & quantũ ad humanitatem magnus homo, magnus Rex, & magnus Redemptor.

Et regnabit in domo Iacob in æternũ. Domus Iacob hoc loco militantem Ecclesiã significat, ex veris Israelitis congregatã, id est, ex illis, qui fidẽ Iacob conseruãt: quia si Israelita ille est, qui ex genere Israel carne descendit, cur non etiam erit Israelita, qui spiritũ & fidem Israel habet? Hoc significauit D. Paulus, dicẽs: Videte Israel secundum carnẽ, quasi res sit vilis, & parui pretij. Idẽ significauit Christus Redẽptor noster, cũ de Nathanaele dixit: Ecce verus Israelita, in quo dolus non est. Nam quemadmodũ D. Dominici, & Diui *1. Cor. 10.* *Ioan. 1.* *Simile.*

Diui Francisci filij illi potius vocari debẽt, qui eorum mores imi 28
tantur cuiuscunq; status sint, quam illi, qui eius regulam tantum
verbis & habitu profitentur, ita etiam verius Israelitæ illi appel
lari possunt, qui Israelis spiritum & fidem sequuntur, quàm illi
qui ab eo per carnem descendunt. *Et regni eius non erit finis.* Super-
fluum hoc videtur, cùm antea dictum sit. *Regnabit in domo Iacob in*
æternum. Sed respondeo, æternum ad tempus esse referendum,
hoc est perpetuò eius regnum esse duraturum, illud autem: *Reg-*
ni eius non erit finis, Loci amplitudinem & extensionem signifi-
cat, quasi diceret: Eius regnum nullis terminis definietur: quia
vbique terrarum electi, & prædestinati futuri sunt, vbiq; ille so-
Isai.45. lus erit Redemptor & Rex. Et ita vbi nos legimus: Ego Domi-
nus, & non est alius, septuaginta interpretes transtulerunt: Ego
Hebr.13. Dominus, & non est vltra. Et ita ait Diuus Paulus: Iesus Chri- 29
stus heri, & hodie ipse & in sæcula. Quo in loco notant sacri Do
ctores sacræ Scripturæ familiarem esse loquendi modum, vt, he
ri omne tempus præteritum, hodie verò præsens, cras futura sæ-
cula significet, quare Christus heri & hodie & in sæcula signifi-
cat, nullus alius Christus expectandus est, quia ipse regnabit in
æternum, & regni eius non erit finis.

Cum audisset sanctissima Virgo, posse se illæsa virginitate
cõcipere, magna cũ humilitate dixit: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi*
secundum verbum tuum. Merito se ancillam vocat, quandoquidem
omni libertate carere voluit, & in omnibus se diuinæ voluntati
subiecit. Et quemadmodum filius secundum iura matris condi-
tionẽ sequitur, ita, quia ipsa ancilla est, ita filius seruus natus est,
Psalm.115. de quo dicitur. Ego seruus tuus, & filius ancillæ tuę. Quare rectè 30
se incarnationis tempore ancillam nominat, quia filius, quem pa
ritura erat, mundi seruus futurus erat. Hæc cum dixisset, statim
in eodem temporis instanti diuinum verbum in eius purissimo
1.*Reg.17.* ventre incarnatum est. Et quemadmodum posuit Dauid in fun-
da lapidem, vt ex ea egressus Gigantem prosterneret: ita etiam
petra Christus in hac virginalium viscerum funda positus fuit,
vt inde ad Dæmones prosternendos egrederetur. Cuius lingua
explicare posset, qualisnam verbi diuini prægnans remanseris?
Tu ipsa hoc dicas, ò Angelorum Regina, quidnam cælesti illo li
quore irrigata sentires? quęnã suauitas esset ipsummet suauitatis
fontẽ vẽtre inclusum gestare? quàm admirabile incẽdium esset,
cæle-

31 cæleſtem illum ignem viſceribus continere? quænam amoris ſcintillæ inde exilirent? quinam radij à lucidiſsimo illo ſole carnis nube velato manarent? Dic ò virginum flos, quibuſnam viribus tantarum voluptatum impetum ferre potuiſti? ò arca Deifera cæleſti plena theſauro, ò admirabile vas precioſiſsimo illo balſamo refertum, quibuſnam verbis te laudabimus? Omnia enim à laudum tuarum dignitate ſuperantur. Per altiſsima, quæ in te hodierna die Deus operatus eſt, myſteria à te humiliter petimus, vt noſtra ſis apud Deum patrona, & gratiam nobis impetres, qua proficiſci detur ad gloriam: ad quam nos perducat Ieſus tuus filius. Amen.

1 In eadem Incarnatione Dñi

Concio Quarta.

Miſſus eſt Angelus Gabriel, &c. Lucæ. 1.

GLORIOSVS Apoſtolus Diuus Paulus hæc verba ſcribit magnæ conſolationis plena: Vbi venit plenitudo temporis, miſit Deus filium ſuum factum ex muliere. Meritò omne illud tempus quod Chriſti Redemptoris noſtri Incarnationem *Gala. 4*
2 præceſsit vacuum appellari poteſt, ſiquidem ſolus ipſe Chriſtus verus Deus, & homo adimpleuit omnia, & animas ad perfectionem ducit, quia Deum hominem fieri fuit maiorem ſui communicationem facere, quam fieri vnquam potuiſſet. Quemadmodum ſi quis cùm ſæpius diuitias ſuas diſtribuiſſet, tandem cùm ſummum ſuæ liberalitatis vellet oſtendere, arcam ipſam omnibus refertam theſauris daret: dederat enim Deus res omnes viſibiles & corporales ad corpus alendum, quin etiam Angelos etiam inuiſibiles & ſpirituales, vt nobis ſeruirent, ſed vt amoris ſui & liberalitatis culmen oſtenderet, arcam ipſam dedit, id eſt, vnigenitum filium ſuum humanatum, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ abſconditi. Et hæc eſt cauſa *Coloſſ. 2*

inter alias cur gratiæ legis tempus, plenitudo temporis appelle- 3
tur. Hac etiam de causa Dei filius patris manus appellatur: quia
Psal. 143. quemadmodum manu res distribui solent: ita etiam per filium
Simile. æternus Pater cælestia dona largitus est. Hæc est illa manus,
quam tanto cum affectu petebat Dauid, dicens: Emitte manum
tuam de alto. Accidit aliquando, cùm viæ cœno sordidæ sunt,
dum mulier aliqua eleganter compta & ornata incedit, vt quis
eam pedibus inconsideratè fœdet, qui pudore suffusus negligen
tiæ suæ veniam petens: Tergat, inquit, manus quod pes fœda-
uit: certum enim est, quòd si eodem pede quo fœdauit, tergere
vellet, nihil proficeret. Quare cùm se Dauid hominis pedibus,
id est, Adæ affectionibus fœdatum videret, clamat: Miserere
Psal. 53. mei Domine, quoniam conculcauit me homo. Homo inconsi-
deratus, qui non se solum, sed me etiam & vniuersum huma- 4
num genus peccati labe fœdauit. Quare quandoquidem pedes
Gene. 1. me fœdarunt, miserere mei, & mitte manum tuam de alto, quia
pedes, qui me fœdarunt, tergere me, & mundare non possunt,
nisi tua manus de cælo dilapsa aduenit, id est, vnigenitus tuus
filius. Ad hoc igitur hodierna die: *Missus est Angelus Gabriel ad Virginem.* Per mulierē virginem malum in mundum ingressum
est, & per aliam virginem mulierem hodierna die bonum ingre
Simile. ditur. Solent pueri auiculas captandi cupidi artificium quod-
dam ad costæ similitudinem retibus instruere esca apposita: ita
vt demittente se ad escam auicula, decidat costa, & retibus auem
includat. Hoc ipsum fuit diaboli artificium, vt homines irretiret:
Psal. 56. & ita conquerebatur Dauid: Laqueum parauerunt pedibus
meis, & incuruauerunt animam meam. Quisnam laqueus fuit 5
iste? dicam, Nonne à mulieribus sæpe dici audiuistis, cur nam
homo mulieri æquari debeat, cùm ille ex terræ limo, mulier ve-
rò ex costa Adæ formata sit? Et profectò rectè dicunt mulierem
ex Adæ costa fuisse formatam. Hanc igitur costam diabolus ver
borum suorum laqueis instruxit, dicens, Nequaquam moriemi-
ni, diuinitatis spe tanquam esca apposita, dicens: Eritis sicut dij,
decidit costa & auem, id est, primum hominem irretiuit. Et quot
aues hodierna die hac costa, quæ est mulier decipit? Quapropter
cauti estote dilectissimi, & eius familiaritatem fugite vt vobis in-
structas euitetis insidias. Itaque quemadmodum malus Ange-
lus cum muliere loquens tot malorum causa fuit, ita etiam diuina
sapientia

6 sapientia decretum est, vt sanctus hic Angelus cum sapiẽtissima Virgine loquens, iter ad mundi salutem aperiret.

Et missus est ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph de domo Dauid. De solo Dauid mentionem hoc loco facit Sanctus Euangelista, vt Diuus Paulus dicens, quod antea promiserat per Prophetas suos in scripturis sanctis de filio suo, qui factus est ex semine Dauid secundum carnem: vbi probat Diuus Paulus: Mysteriorum Iesu Christi veritatem ab antiquitate, quia ab exordio mundi promissa fuerunt. Quare idem ait: Fidem electorum, quæ in spem vitæ æternæ est, esse quam promisit, qui non mentitur Deus ante tempora sæcularia: manifestauit autem temporibus verbum suum: magnum enim est testimonium videre, vt promissionibus antea factis, dona respon-
7 dent. Sed quæro, quonammodo potuit Deus hoc beneficiũ polliceri ante tempora sæcularia, cùm ante sæcula nulla esset creatura, cui hoc promitti posset? Respondeo, promissionẽ eo loco à Diuo Paulo, diuinum illud, & firmissimum propositum appellari, quod Deus ab æterno habuit, hoc beneficium conferendi. Ex quo omnes illæ promissiones per Prophetas factæ originem habuerunt: quibus hanc veritatem reuelauit, & tantam authoritatem sua virtute tribuit, vt post sanctorum Apostolorum authoritatem nulla sit maior, vt Diuus Paulus affirmat, dicens: Posuit Deus in Ecclesia, primùm Apostolos: secundò Prophetas scientia, & sanctitate illustres. Sed quæri hoc loco meritò potest, cur sanctus Euangelista nullam hic Abrahæ mentionem fecerit: cur etiam Diuus Paulus non dixerit: Ex semine Abrahæ, cùm præ-
8 sertim ipse Dominus dixerit: Abraham pater vester, vidit diem meum, quæ est phrasis Hebraica, quæ significat vidisse Abrahã prosperum Christi Redemptoris nostri statum, qui cum filius Dei esset eius filium se facturus erat, & mundum sua morte redempturus? Sed respondeo non sine mysterio solius Dauid mentionem à duobus his sanctis fieri: quia nimirum docere nos volebant filij Dei aduentum in carne futurum esse, vt peccatoribus ignosceret: & ideo non Abrahæ, qui iustus fuit, sed Dauid peccatoris mentionem faciunt.

Roma.1 · Tit.1 · 1.Cor.12 · Ioan.8

Ingressus igitur Angelus ad sanctissimã Virginem, cùm turbari eam altissima illa salutatione vidisset, dixit. *Ne timeas Maria, inuenisti enim gratiam apud Deum.* Vt timor omnis humanus

amittatur sufficiens hæc causa est inuenisse, scilicet, gratiam 9
apud Deum: iustus enim nulla re, quæ acciderit illi in hac vita
posset deterretur: non paupertas, non vxoris, mariti aut filiorum mors, aut aliquod aliud infortunium animam, quæ in
Simile Deo suam habet spem collocatam, turbare potest. Si aurum, gemmæ, pecunia, & vester omnis thesaurus in vno esset cubiculo inclusus: in altero vero nihil præter paleas esset, si illud tutum esset, quamuis hoc omnibus pateret, nulla vobis esset molestia: ita etiam si spiritualis thesauri vestri diuitias in cælo positas haberetis, temporalia damna molesta non essent, nisi virtuti nocerent. Quare Spiritus sanctus, Non
Prou. c. 12 contristabit, inquit, iustum quicquid acciderit ei, impij autem replebuntur malo. Humana omnia iustus quasi paleas con-
temnit, mali autem leuissima quaque re turbantur: & ita, ne 10
amici in se odium concitent eum sexcentis mendacijs fallunt. Quia, quemadmodum iudicium perturbatum habent, & rationem: ita etiam ijs lingua, & cæteri sensus turbantur, quia radice turbata, mirum non est ramos quoque turbari. Quare,
Isai. 29 vbi nos legimus: Et erit quasi Pythonis de terra vox tua, & de humo eloquium tuum mussitabit: septuaginta interpretes transtulerunt: Et erit sicut loquentium de terra vox tua, & vsque ad pauimentum vox tua infirmabitur: hoc est, cùm in terra cor fixum habeas, tua omnia verba de terra sunt, & nihil triste loqueris, nisi ob terrestrium, & humanarum re-
Psal. 118. rum damna. De iustis vero ait Dauid, Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum. Hoc ipsum ea
Matth. 7 Domini verba significant: Omnis qui audit verba mea, & fa- 11
cit ea, assimilabitur viro sapienti, qui ædificauit domum suam supra petram: descendit pluuia, & flauerunt venti, & non cecidit. Hæc firmitas ex eo oritur, quia in Deo, vt dixi, iustus spem suam omnem collocatam habet: illud tamen hac in re admirationem parit, quôd peccatores, qui tantum temporalia damna timent, vix tamen sciunt, quidnam sit Deum timere. O rem vere timendam, si aliquem mundi Principem inimicum habes, timor te quiescere non finit, Deum verò Principem potentissimum, quem ad iram tot sceleribus irritasti non times? Num ò infœlix eius manus effugere te posse existimas? scias te non posse. Audi quid Prophe-

12 ta Amos dicat: Non erit fuga eis,& qui fugerit ex eis non salua- Amos.9
bitur. Si descenderint vsque ad infernum, inde manus mea edu cet eos:& si ascenderint vsque in cælum,inde detraham eos. Etsi absconditi fuerint in vertice Carmeli,inde scrutans auferam eos, & si celauerint se ab oculis meis in profundo maris, ibi mandabo serpenti & mordebit eos.Et si abierint in captiuitatem co. am ini micis suis, ibi mandabo gladio & occidet eos: & ponam oculos meos super eos in malum,& non in bonum. O quanta hæc est exaggeratio?qua significatur,quam impossibile creaturæ sit crea toris manus effugere. Quamobrem timete,obsecro, dilectissimi, non damna temporalia,sed æterna, & diuinæ iustitiæ iram vera pœnitentia placare curate.

Ait igitur Angelus ad Virginẽ: *Ne timeas Maria inuenisti enim gratiam apud Deum,ecce concipies in vtero* (Quia in mente iam con
13 cepisti.) *Et paries filium,&c. Dixit autem Maria ad Angelum. Quo modo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* O singularis virtus, ò puritas inaudita. Audit Virgo fabri lignarij sponsa,Dei omnipo tentis matrem futurã esse,& quærit: *Quomodo fiet istud,quoniam vi rum non cognosco?* Num forte non ęquũ erat,vt virginitatem cum tam sublimi dignitate cõmutaret,& pręcipue cum diuinæ etiam voluntatis consensus concurreret? Profectò hæc omnium nostrũ sententia fuisset,sed aliud purissimæ Virgini videbatur. Ita enim puritatem & virginitatem amabat,vt si quis ab ea petijsset, vellet ne potiùs virginem esse,& non Dei matrem,an vero matrem Dei esse amissa virginitate, respõsuram fuisse crediderim, illæsam se malle virginitatem. Quæquidem in virginitate constan-
14 tia adeò grata Deo fuit,vt si dignitas illa matrem,scilicet,Dei esse virtutum meritis acquiri potuisset, hac sola virtute Virgo sanctissima acquisiuisset. Ex quo patet quantopere carnales reprehendendi sint, qui tam vili pretio virginitatis thesaurũ vendunt. O stulti,ò inepti, qui belluarum delectationem, rei preciosissimæ anteponitis,quam cęorum Regina tanti æstimat. *Virum non cognosco.* Idem hoc loco est, ac si dixisset:non cognosco,neque cognoscam. Est enim sacræ Scripturæ phrasis, ita præsentis temporis verbum, aliquando vsurpare, vt futurum etiam significet: vt cùm Pharao Hebræis dixit, Non do vobis paleas, quod eandem vim habet,ac si diceret: Nec do,nec dabo. Ita etiam commu- Exod.9
ni loquendi modo, si aliquem rogamus,vt vinum bibat,respon-

deri solet, vinum non bibo, hoc est, vinum bibere non soleo, ne- 15
que bibam: ita hoc loco intelligendum est, virum non cognos-
co, hoc est, nũquam cognoscam. Ex his verbis sancti Patres, Au
August. lib. de virgi. c. 1. Bernar. sermo. 4. in Cã. Beda sup. Lu. gustinus, Bernardus, & Beda colligunt beatissimã Mariam non
solũ virginitatem cõseruasse, verùm etiam promisisse: quia cum
semper virginẽ fuisse fides catholica firmiter asseueret, ex eo ma
nifeste sequitur perfectissimum virginitatis statum habuisse, &
talem qualis Dei matrem decebat. Status autem firmitatem, &
constantiam significat, maior autem omnium est voti constan-
tia. Et in hoc inter cætera boni à malis differunt, quòd si boni
malum aliquod committere aliquãdo statuunt, illud ita faciũt,
vt facile ab eo reuocari possint: quia illud non toto cordis affe-
ctu faciunt: ad bonum autem, quia ex toto corde faciunt votis,
& iuramentis se obligare gaudent, quod efficacissimum reme- 16
dium est vt à malo recedere, in bono vero perseuerare possimus.
Cùm aliquando quinque ex antiquis illis eremi patribus con-
uenissent, & familiariter vna de rebus spiritualibus loquerentur
(huiusmodi enim debent esse Christianorum colloquia, & fami
liaritates) illud inter eos agebatur, quidnam eorum quisque præ
staret, vt diaboli tentationes superarent. Eorum vnus dixit plu-
rimum sibi prodesse huiusmodi considerationem. Assiduam
mortis memoriam iacens, dicebat, in lectulo, in sepulchro iace-
re mihi persuadeo: cum ex somno excitor tempus illud cogito,
cum è mortis somno excitatus rationem in iudicio iudici reddi-
turus sum, quem fallere nulla ratione potero. Alter dixit, tenta-
tionibus sæpe non assentiri statuo: quia pudet ab infœlicissima,
& infima creatura, qualis est diabolus superari, qui eos tantum 17
vincit, qui se vinci volunt. Alter dixit: semper se gehennæ pœ
nas in animo habere impressas, & ita à peccando deterreri. Al-
ter se non peccare dixit, quia peccatorum fines, & exitus amari
solent esse & tristes. Alter, à peccatis, dixit, abstineo, quia bona
omnia peccando amittuntur, & mala omnia bonis succedunt.
Psal. 118. Alter tandem se Dauidis remedio vti dixit, qui ne peccaret, Iu-
raui, inquit, & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ. Quodquidem
remedium optimum est & singulare, cùm, scilicet, quis se vehe-
mentissimo aliquo affectu torqueri sentit, promittere, & iurare
se eo die peccatum illud in sanctissimæ Trinitatis honorem com
missurum non esse, & sequenti die idem in sanctissimæ Redem

ptoris

ptoris nostri humanitatis honorem polliceri: idem sequenti die,
18 in Dei matris Mariæ honorem, alio die in honorem Angeli custodis: & ita facile à peccando abstinere poterimus diuino fauente auxilio, quod omnibus paratum est. Vtinam Deus sanctum hoc exercitium in cordibus vestris imprimeret, quo vobis vestrarum tentationum daretur victoria. Nam quemadmodum, *Simile* cùm fur ad ianuam furandi animo accedit priùs seram tentat, quam si firmiter hærere comperit, spem furandi amittit: ita etiam diabolus priùs seram tentat, id est, quod quisque non peccandi propositum habeat, quod si firmum & constans inuenit tanquã pusillanimus, & timidus ab incepto fortasse desistet. Et hac de causa iusti firmissimum in bono perseuerãdi propositum habere student: mali verò è contra in virtute tam frigidi & lenti sunt, vt facile ab ea desistant. Ad vitia verô ita feruidi sunt, vt se votis
19 etiam, & iuramentis ad ea patranda deuinciant, vt illi, qui deuouerunt se dicentes: Neque manducaturos, neque bibituros do- *Act. 23* nec Paulum occiderent, & nefaria illa Iezabel, quæ cùm Heliam vniuersos Prophetas Baal occidisse audiuisset, misit nunciũ ad eum, dicens: Hæc mihi faciant Dij, & hæc addant, nisi hac hora cras posuero animam tuam, sicut animam vnius ex illis. Auertat à nobis Deus dilectissimi tantam in peccando obstinationem, vt quis non solum malum committat, verum etiam voto se cõmissurum esse promittat. Iustos vos imitamini, & de rebus sanctis vestra sint vota, quæ semel Deo promissa firmiter obseruentur, quia magna Deo fit iniuria, si promissa nõ præstantur. Baruch sanctus Propheta, qui fuit Ieremiæ scriba, cùm lite- *Baruch. 6* ras ad populum Israel mitteret, qui captiui in Babylonia detine-
20 bantur, eis in memoriam reuocat differentiam, quę est inter Deũ Israel & Babyloniorum Deos, dicens: Videbitis in Babylonia Deos aureos, & argenteos, & lapideos, & ligneos: si quis illis votum vouerit, & non reddiderit, neq; hoc requirẽt. Quasi diceret. Deus Israel, Deus viuẽs & omnipotẽs, promissa quæ sibi fiunt, exigit. Vę tibi Christiane, vę tibi sacerdos, væ tibi religiose, nisi quod promisisti seruabis: fœlices verô & beati qui quod polliciti sunt, præstant: ijs enim Deus fideliter quæ promisit, præmia dabit. Quare interrogans Isaias: Quis poterit habitare de vo- *Isai. 31* bis cum igne deuorante? aut quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis? (vbi ad literam de Beatis, qui in cælo habitare

debent loquitur in amoris illius sempiterni ardoribus vnà cum 21
Deo, qui ignis est deuorans, & consumens) respondet, quod ibi
habitabit, qui habitat in iudicijs, & loquitur veritatẽ. Vbi septua
ginta interpretes transtulerunt: Qui ambulat in iustitia, & lo-
quitur rectam viam: vbi denotatur iustum seipsum iudicare de-
bere, & iustitiam exequi, Deo proximo, & sibi quod debet per
soluens. Quamobrem cùm sanctissima Virgo perpetuam voue
rit virginitatem (vt Doctores paulò ante citati affirmant) ex hoc
infertur, quòd cùm illa rei huius præstantissimæ fuerit inuen-
trix, vt est virginitatem Deo vouere, ijs etiam opem feret, qui
eam hac in re imitari volunt. Notari etiam hoc loco debet steri-
litatem fuisse in veteri testamento ignominiosam. Et ita dixit
Gene.30. Rachel cùm post diuturnam sterilitatem peperisset. Abstulit
Tobi.3. Deus opprobrium meum. Et Sara, iuuenis Tobiæ vxor orans, 22
dicebat: Obsecro Domine; vt de vinculo improperij huius ab-
1.Reg.3. soluas me. Phenena etiam ob sterilitatem persequebatur An-
nam, Affligebat eam æmula eius in tantum, vt exprobraret,
D.Berna. quòd Dominus conclusisset vuluam eius. Hac de causa Diuus
Bernardus ait, quòd quia sanctissima Virgo Deo virginita-
tem vouens, sterilitatis ignominiam perferre voluerit; Deus
non solum affici eam noluit ignominia, sed supra omnes etiam
mulieres honorari fecit. Iussit Deus Abrahæ, vt è terra sua exi-
ret, sed aliam illi meliorem dedit: iussit, vt cognatos & affines
suos relinqueret, sed statim eum plurimarum gentium patrem
facturum se esse pollicetur, & quod plus est se ipsum eius cogna
Gene.26. tum futurum esse dicens: Benedicentur in semine tuo omnes
gentes terræ. O magna Dei liberalitas, qui tot ac tantis præmijs 23
quicquid eius causâ fit, remunerat.

Sanctissimæ Virginis interrogationi respondit Angelus: *Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi:* Quasi diceret, quæris, ô Virgo, quomodo hoc fieri illæsa virginitate possit? Modus hic erit, ætas ad concipiendum idonea tibi non de est, opus viri deest, sed Deus infinita omnipotentiæ suæ virtute mariti vices geret: hoc enim significat: *Virtus altissimi obumbrabit tibi.* Vbi illud, obumbrare, vmbram, id est, protectionem significat, qua maritus suam tegit & fœcundat vxorem. Itaque Deus omnipotẽtia sua, vt sine viri ope cõcipias, efficiet. Hinc sanctus
Zacha 9 Propheta Zacharias cùm dixisset: Ecce Rex tuus veniet tibi
iustus,

24 iustus, & saluator, subdidit paulo post, Exibit vt fulgur iaculum
eius. Dei iaculum est vnigenitus eius filius, quòd vt hominum
corda amore vulneraret iaculatus est. Exijt autem, vt fulgur: quia
fulgur tam subtilis & tenuis naturæ est, vt gladij vaginam pene-
tret, & sine vlla eius læsione exeat: ita etiam Dei filius in sanctis-
simæ virginis vtero conceptus, ex ea sine vlla virginitatis corru-
ptione prodijt. O iaculum diuinum quod fidelium corda pe-
netras? O fœlices illos, qui corda tua à te vulnerari non sinunt
æternis enim Gehennæ vulneribus inuiti cōfigētur. Alia etiam,
horum verborum declaratio afferri solet. *Virtus altißimi obumbra
bit tibi.* Id est tantum hoc erit à Deo in te collatum beneficium,
vt illud homines percepturi non sint. Quemadmodum quod in *Simile.*
vmbra est videri & cognosci bene non potest. ita etiam dignitas,
25 quam Deus matri suæ cōmunicauit, tanta est, vt quasi tenebris,
& vmbra offusa comprehendi non posit. Hæc enim sublimis
maternitas respectum dicit ad Deum: & hoc extremum est in-
finitum & tam hominibus, quàm Angelis incomprehensibile:
& ideo maternitatis etiam relatio, quæ est in sanctissima virgine
incomprehensibilis est. Quare, vt Deus quia comprehendi non
potest habitare in nebula, & in tenebris dicitur: Posuit tenebras *Psal.17.*
latibulum suum: ita etiam Maria, quia ad tantam dignitatem as-
cendit, vt comprehendi non posit, ideo in vmbra & caligine ver
sari dicitur, & altissimi virtutem eam obumbrare.

Dixit autem Maria, Ecce ancilla Domini. Cōmunis opinio est no
ctis initio Angelum cum virgine loquutum esse, & in libro Sa- *Sapi. 8*
pientiæ dicitur: Cùm quietum silentium continerent omnia, &
26 nox in suo cursu iter haberet, omnipotens sermo tuus Domine,
exiliens de cælo à regalibus sedibus durus debellator in mediam
exterminij terram prosiliuit. Ex quo patet media nocte sanctissi
mam virginem assensum præbuisse, & verbum diuinum conce
pisse, ab initio autem noctis vsque ad dimidium totum illud tem
pus in suauissima hæc colloquia insumptum fuisse: tanta & tam
singulari prudentia in suis actionibus prudentissima virgo vte-
batur. Ait, *Ecce ancilla Domini.* Quia hæc est iustorum consuetu
do, vt se tunc, cum plus extolluntur humilient. Dixit Saul ad *1. Reg. 18.*
Dauid velle, vt suam illi filiam vxorem duceret: humilis au-
tem Dauid respondit: Quis ego sum, aut quæ est vita mea, aut
cognatio patris mei in Israel, vt fiam gener Regis? Et cum pru- *1. Reg. 25*

dens Abigail Dauid vxorẽ se esse audiret, eius seruis humi pro- 27
strata respondit: Ecce famula tua sit in ancillam, vt lauet pedes
seruorum Domini mei. His etiam verbis cordis sui fiduciam vir
go ostendit. Dicere enim Angelo potuisset, Nonnè vides me pa
rentes habere, cum quibus hoc cõmunicandum est? & quid spõ
sus meus Ioseph dicet, cùm me grauidam sentiet: cui si Spiritus
sancti hoc opus esse dixero, cur mihi fidem præstare debet? Cùm
1.Reg.25. Deus iussit Samueli, vt Dauid vngeret in Regem, mortis timore
propheta respondit, Audiet hoc Saul, & interficiet me. Et Ana-
Act. 9. nias, cum ad Saulum proficisci Deus iuberet, respondit: Domi-
ne audiui de viro hoc, quanta mala fecerit sanctis tuis. Magnani
ma verò hæc virgo non vitæ, non ignominiæ periculo deterrita
diuinæ se prouidentiæ humiliter subiecit: solam virginitatem
illæsam cõseruare voluit, cætera omnia contempsit. Et ideo cum 28
ea illæsa matrem se esse posse audiuit, respondit: *Ecce ancilla Do-
mini*. Affirmant Doctores nonnulli, quorum sentẽtiam probo,
inter cætera, quibus illa maxime meruit, hoc fuisse, nimirũ assen
tiri, vt Dei fieret mater. Erat enim sapientissima, & in sacris scri-
pturis maxime versata, ex quibus tot Messiam passurum esse tor
menta didicerat, vt Isaias, & alij Prophetæ prædixerant: & per-
consequẽs eius matrem dolorum futuram esse participem, quos
omnes tunc, cùm prębuit assensum acceptauit: quod tantæ virtu
tis fuit, vt nullã aliam, nisi ijsdem, quibus illa gratijs fuisset orna-
ta, hoc recepturã fuisse crediderim. ¶ *Et discessit ab illa Angelus*.
Discedis ò Angele beatissime tã inurbane, & eam tam cito relin-
quis? Hæcne est cælestis aulæ vrbanitas? Imo quia cæli aulicus
erat, ideò ita discessit: quia nimirũ cum cælorũ Dñs ad sponsam 29
suã sanctissimã ingressus esset, & in secretiori purissimorũ visce-
rũ cubiculo includeretur, discessit statim, vt modestissima virgo
libere amoribus suis frui posset. Æquũ etiã est, vt nos humanis
omnibus negotijs expediamus, vt quiete diuina mysteria & libe
re cõtẽplare possimus, vt ita gratiæ participes facti proficiscamur
ad gloriã: ad quam nos perducat i eius Mariæ filius, Amen.

In festo Sancti Ioseph

Concio Vnica.

Cũ esset despõsata mater Iesu Maria Ioseph. Mat. 1

Cùm

1 CVM ageret Sanctus Iob de peccatoris stultitia, *Iob. 15*
Cunctis,inquit,diebus suis impius superbit,& numerus annorũ incertus est tyrannidis eius. Admiratur peccatoris stultitiam,qui vitam incertam habẽs audeat tamen superbire. Annorum autem incertitudinem ponit:quia si stultitia est peccare cùm ne vnumquidem vitæ annum habeamus certum, quanto maior stultitia erit peccare, cùm nè vnumquidem diem,imo neque horam certam habeamus? Sed quod hoc loco animaduersione dignum est, & ad rem nostram facit, est vitam peccatoris ab eo vocari tyrannidem:& hoc quidem plurimas ob causas.Nam tyrannis est quod debemus non soluere, proximis famam, Deo amorem, & obedientiam, quæ illi debetur auferre.Sed vna ex potissimis causis
2 cur tyrannus appelletur hæc est, quia in iudicijs temerarius est, de proximis male iudicat,& quicquid videt malo adscribit,quæ perniciosissima tyrãnis est. Nam si Galliæ Rex in Hispaniæ regno iudicare vellet, & Regis nostri iurisdictionem vsurpare,magna profectò tyrannis esset,& iniuria Regi nostro fieret. Salomon *2.Para.6.* ait cum Deo loquens: Tu solus nosti corda filiorum hominum: quare hominum cogitationes diuinæ tantùm iurisdictionis sunt: & qui hominum cogitationes perscrutari, & iudicare vult Dei officium vsurpat,& in alieno regno magna cum Regis iniuria iudicat. Et ideo nos D.Paulus admonet:Nolite ante tempus iudi- *1.Cor.4.*
care,quoadusque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit cõsilia cordium.Communis hîc hominum,error esse solet, res in deteriorem partem accipere, &
3 falli vt plurimum solent:quemadmodũ illi de quibus ait Dauid,
Multi dicunt animæ meæ,non est salus ipsi in Deo eius:qui quã *Psal.43.*
to in errore versarentur declarat dicens: Tu autẽ, susceptor meus es, gloria mea, & exaltans caput meum. Hoc plurimi imitari solent, qui cum aliquem in aduersitatibus, & tribulationibus constitutum vident statim hoc peccatorum suorum pœnam esse conijciunt. Sola Dei iudicia sunt recta & iusta, hominũ verò sępè iniqua & falsa:ita etiam sępè decipimur, cum eos, qui bonis temporalibus affluunt beatos existimamus,vt illi, qui beatum dixerunt populum cui hæc sunt. Sed quamuis hoc verum sit, scilicet, temere iudicandum non esse, animi tamen recti, & puri est peccatum timere, & si aliquæ coniecturæ sunt, proximos mone-

re

re vt sanctus ille senex Tobias, qui cum balantis hœdi vocem au 4
disset timuit, nè eum vxor à fure aliquo emisset, neque debitam
Tobi.2 diligentiam dominum requirendi adhibuisset Quare, videte, in
quit, ne furtiuus sit, reddite eum Dominis suis, quia non licet no
bis aut edere ex furto aliquid, aut contingere. Tanta erat sancti vi
ri paupertas, vt hœdum ab vxore emptum esse tanquam rem
nouam admiraretur, & ideò paruo pretio à fure emptum esse con
ijceret. Neque solum vult Deus ne temere alios iudicemus, ve-
1.Thes.5. rùm etiam nè alijs iudicãdi occasionem præbeamus. Hoc D. Pau
lus his verbis significat: Ab omni specie mali abstinete vos. Et
ideo non solum à malo abstinendum est, sed caute etiam viuen-
dum, ne mali etiam suspicio detur. Cùm dormiret Booz in area,
Ruth.3 media nocte venit secretò Ruth, & discooperto pallio se ad eius
pedes proiecit. Nobilis vir non modo ab ea abstinuit, verùm etiã 5
surrexit antequàm homines se cognoscerent mutuo, hoc est, an-
tequam illucesceret, & eam monuit dicens: Caue nequis noue-
rit quòd huc veneris, scilicet, ne aliqua daretur suspicio. Hac etiã
de causa voluit Deus, vt sanctissima virgo cum verbum diuinum
concepit, esset deponsata: quia non solum secreta tantum virtu-
te contentus fuit, sed etiam bona exterius apparere voluit. Qua
D. Amb. ho re, vt Diuus Ambrosius ait, maluit Dominus aliquos de suo or-
mil. sup. hoc tu, quàm de matris pudore dubitare: nec putauit ortus sui fidem
euangelium matris iniurijs adstruendam. Ita est Deus erga amicos suos fide-
lis, vt eorum potius æstimationem & famam, quàm propriam
conseruare velit. Si sanctissima virgo non desponsata peperisset,
adulterij nota fuisset infamis: si desponsata peperisset, vt vere pe
perit, eius quidem fama tuta & illæsa remanebat: sed Dei filius, 6
Ioseph filius esse existimari poterat, vt vere existimatus est. Ma
luit tamen Christus Redemptor noster Ioseph filium existima-
ri, & despici, quàm matrem appellari adulteram. Benedictus sit
talis Dominus, qui seruorum suorum famam, & æstimationem
tanti æstimat. Quod adeo verum est, vt nunquam in sacra scri-
ptura suadeat, vt quis eius causa honorem amittat. Dixit enim,
Matth. 10 Qui perdiderit animam suã propter me, inueniet eam: & alibi.
Matth. 19. Omnis qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem
aut matrem, aut vxorẽ, aut filios, aut agros propter nomen meũ,
centuplum accipiet, & vitam æternam posidebit. Nunquam ta
men ab eo dici inuenietis, qui honorem suum propter me perdi-
derit,

7 derit, quia nunquam homo honorem propter Iesum Christum amisit, neque amittere potest. Sed dices, si quis me verberat ego autem patienter me verberari sino, nonne ignominia afficior? nō nè honorem me perdidisse clamāt omnes, nisi vlciscor iniuriam? Respondeo: omnes, qui hoc dicunt falli. Dicite enim, obsecro, si- *simile* quis vinculis & cathenis manus, & pedes vinctus detineretur, & alius eum verberaret, num dicendum esset eum, qui ita vinctus verberatur honorem perdidisse, nisi eam vlciscatur iniuriam? mi nime. Imò potius alterius ignominia est qui eum tunc cum se de fendere non poterat affecit iniuria. Vtinam fratres hoc exemplo vnusquisque vestrum quanto in errore versetur intelligeret. Quid enim Christianus est, nisi homo diuinorum præceptorum vinculis deuinctus? De quibus dicitur, Vincula illius alli- *Eccles.6.*
8 gatura salutis. His vinculis vinctus tenetur vt manus à malis operibus, lingua à vanis & inutilibus verbis, voluntas à prauis cogitationibus abstineant. Igitur nulla ignominia est, si quis ita vinctus se non vlciscitur, imô, is, qui iniuriam facit ille infamis remanet. O Christe supreme hominum magister, nostros, quæso, intellectus ob infinitam tuam clementiam illumina, & hunc errorem hominibus eripe, qui honorem in vltione positum esse existimant. Hoc ipsum petebat Dauid dicens: Amputa oppro *Psal.118* brium meum, quod suspicatus sum, hoc est, hunc mihi errorem, ò Domine eripe: opprobrium enim mihi, & ignominiam esse existimo, nisi iniuriam vlciscar, tua autem præcepta nemini ignominiæ causa sunt, imo honoris, nisi falsa hæc opinio impediret. Hoc etiam Spiritus sanctus confirmat per Isaiam, vbi pro
9 eo quod nos legimus: Quis suscitauit ab oriente iustum, vocauit *Isai.41.* eum, vt sequeretur se, septuaginta interpretes trāstulerunt. Quis suscitauit ab oriente iustitiam, vocauit eam ad perdendos suos? Quasi diceret, quonam modo fieri potest, vt Deus, qui iustum tam singularem in mundo excitauit, vt est eius vnigenitus filius Iesus Christus, qui mundum iustitia & sanctitate impleuit, hoc fecerit, vt suos perderet? impossibile omnino est. Quapropter dilectissimi huius iustitiæ præcepta sequimini, neque vllum erit ignominiæ, & infamiæ periculum.

Ex his etiam verbis, *Cùm esset desponsata,* Alia pia consideratio inferri potest, noluisse Deum hoc beneficium in homines conferre cum sanctissimæ virginis ignominia. Quo docemur nunquam

quam vni benefaciendum esse alterius damno. Magnus enim 10
aliquorum error esse solet, qui pecunia ex vsuris & illicitis lucris
collecta pia legata in testamento relinquunt. Qui quidem He-
bræorum sacerdotibus deteriores sunt: quos, cùm Iudas proditio
Matth. 27. nis pretium restituisset, dixisse legimus. Non licet eos mittere in
corbonam, quia pretium sanguinis est. Corbona locus erat, in
quo oblationes seruabantur ad templi restaurationem, & ad alia
cultui diuino necessaria. Quare iniquum eis esse visum est, vt
pretium sanguinis in res sacras insumeretur. Tibi verò, ò Chri-
stiane fas esse videtur, cùm plurima tuis subditis debeas, vel iniu
stis, & iniquis negotiationibus, & lucris magnas tibi diuitias cō
gesseris, in testamento legare, vt quod pauperibus ablatum est
Deo offeratur. Idem hoc est, ac si quis principis alicuius filio
pellem detraheret, & eam patri tanquam præclarū aliquod mu- 11
nus offerret, num gratum illi hoc donum esset? Idem prorsus prę
Eccle. 34 stant, qui pauperibus bona detracta Deo offerunt, vt affirmat
Ecclesiasticus dicens? Qui offert Deo sacrificium de substantia
pauperis, quasi qui victimat filium in conspectu patris. Num
clarius dici poterat? Magnum fuit Dei beneficium, vnigenitum
suum filium hominibus dare, sed hoc sine vllius detrimento fie-
ri voluit. *Cùm esset igitur desponsata Maria Ioseph*, Qui faber erat
lignarius. O altitudo scientiæ & sapientiæ Dei quam incompre
hensibilia sunt iudicia eius? quot nam excogitauit artificia, vt su
perbiam nostram euerteret? Hinc nostrorum temporum virgi-
nes discant, quæ ita superbæ sunt, vt ociosis quibusdam iuueni-
bus quamuis pauperes sint, dummodo nullam artem exerceant
nubere malint, quam alijs qui artifices sunt, sed neque pauper- 12
tate laborant, neque otiose viuunt: ex qua superbia & vanitate
tot miseriæ nascuntur, quas passim in huiusmodi familijs vide-
mus, quas parentes alere non possunt. Maria vero nobilissimo,
& Regali genere orta fabri lignarij paupertatem non cōtempsit.
Mala est etiam nōnullorum regnorum consuetudo, in quibus
homines artes exercere, vt sibi victum quærant ignominiosum
esse existimant: nam ipse quoque Ioseph regali stirpe oriundus
erat, & tamen hac arte paupertatem suam meliori, quo poterat
modo alebat.

Ait præterea sanctum euangelium, *Antequam conuenirent in-
uenta est in vtero habens de spiritu sancto*. Illud, antequam conueni-
rent,

13 rent, non significat posteà conuenisse. Vt cum dicimus, publicus ille peccator mortuus est, antequam peccata sua confiteretur, nō significat, postea confessum esse, sed sine confesssione mortuum fuisse: ita hoc loco antequam conuenirent significat virginis san ctissimæ sponsum eam grauidam inuenisse, quamuis sanctissimũ eius corpus non violasset. *Ioseph autem vir eius cùm esset iustus: & nollet eam traducere, voluit occulte dimittere eam.* Hoc viri nomẽ sancto Ioseph singulari ratione conuenit, vir enim dicitur à vi, quia vim infert sibi aggrediendo fortia, sustinendo aduersa, abstinendo à sensualibus. Sumus enim tanquam aduerso vento contra fluminis impetum nauigantes, qui si remigare cessant statim in contrariam partem impelluntur. Hac de causa meritò vir appellatur ille, qui nunquam aduersus seipsum pugnãdo defatiga-
14 tur, semper in virtute crescens. Quia si natura tam solicita est, vt corpus eo tempore, quod ad hoc illa præscripsit in debitam magnitudinem excrescat, & in hoc die ac nocte occupatur, vt scilicet cibum conficiat, concoquat, & in membra distribuat cur in corporis vtilitatem vigilante natura, ratio in rebus spiritualibus dormitabit? Hos, qui vere viri appellari debent, & sunt de sua salute soliciti hos violentos Dominus vocauit dicens: Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Talis erat sanctissimæ virginis sponsus, qui vir eius appellatur, non eò quòd viri cum ea opus præstiterit, sed quod eius sponsus existens sancto eius seruitio maxime addictus, & dicatus erat. Ait autem, *Cum esset iustus.* Vt D. Hieronymus notat ad sanctissimæ virginis puritatem significandã eo quòd quanuis grauidã eam esse sciens dis
15 simularet nihilominus tamen iustus esset. Iniquum enim viro iusto visum est, vt adulteram accusare, quia tot de eius sanctitatẽ, & puritate testimonia habebat, vt ipsomet oculorum testimonio, qui eam grauidam videbant, maiora essent. O virgo purissima, cur sponsum tuum cuius animum tanta molestia torqueri vides non consolaris? cur, ò Spiritus sancti secretaria rei veritatem non manifestas? Huiusmodi, inquit illa, negotium totum Dei est, ille quod ei melius videbitur expedire præstabit. O quàm securè iusti viuũt, qui spem suam omnem, & fiduciam in Deo collocatam habent, & merito cum Dauid dicere possunt: Deus noster refugiũ, & virtus, adiutor in tribulationibus quæ inuenerunt nos nimis. Quamuis humano iudicio timendum honestis-

D. Hiero cõtra Eluidium lib. de perpetua virginit. Mar. D. Tho. 3. p. q. 28. arti. 3. ad. 2.

Simile.

Matth. 11.

D. Hiero. homil. sup. hoc Euangelium

Psal. 45.

nestißimæ puellæ fuisse videtur, ne à viro suo Ioseph notaretur 16
infamia, nō hoc tamen metuit, sed sui tantum sponsi molestiam sentit: se enim ipsam conscientiæ suæ securitate consolatur, quæ in huiusmodi angustijs magni solet esse solatij. Plus sentit iustus aliorum dolorem, quàm proprium: se enim ipsum Deo obtulit in sacrificium. Cùm alter ille Ioseph carcere in Ægypto vinctus detineretur, propriæ afflictionis oblitus alios vinctos consolabatur: quare duobus illis Pharaonis eunuchis dixisse legitur: *Gene. 40* Cur tristior est hodie solito facies vestra? Cùm enim quædam vidissent in somnijs tristitiam ex eo conceperant: quia homines depravatæ conscientiæ quacumque re terrentur. Terrebit eos sonitus folij sonantis, dicitur de ijs. *Leuit. 26* Iustus verò Ioseph, nihil sibi conscius, vt eos somniorum interpretatione consolaretur: Numquid (inquit) non est Dei interpretatio? Diuus etiam Paulus aie- 17
bat: Benedictus Deus pater domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos *2. Cor. 1.* in omni tribulatione nostra, vt posimus & ipsi cōsolari eos, qui in omni pressura sunt. Cur igitur, ò afflictorum consolatrix, non idem tu facis, & sponsum tuum afflictum consolaris? Quia nimirum res graues & magni momenti cum nobis secreto manifestantur, quamuis nulla silentij lex imponatur, nihilominus publicare eas non debemus. Et hac de causa cùm Angelus secreto cum ea de verbi diuini Incarnatione egisset, secretum seruare tenebatur, donec aliud sibi diuinitus reuelaretur. Hoc verba illa Canticorum significant, Mel & lac sub lingua tua? *Canti. 4* Per lac, & mel, diuinitas & humanitas Iesu Christi Redemptoris nostri significantur, quæ in hypostatica, & personali vnione coniun- 18
ctæ sunt: & hoc mysteriū nō in lingua tua, sed sub lingua, hoc est spōsa illud nō publicabit, sed secretū sub lingua seruabit. O mira humilitas? Quænā puella imperatori alicui, aut Regi desponsata tacere hoc posset, & non quam primum affines & amicos per literas certos facere gestiret? O cælestis imperatrix, Deo desponsata, Deo grauida, in Dei matrem electa, cuinam hoc manifestasti? Nemo vnquā hoc à te audiuit. *Isai. 24* Propheta Isaias plurimum exaggerat secretum, quod iusti de illis rebus seruare debēt, quas Deus cum illis communicare solet. A finibus (inquit) terræ laudes audiuimus, gloriam iusti, & dixi: Secretum meum mihi, secretum meum mihi, Reuelauit mihi Deus gloriam iusti, hoc est, laudes

19 laudes, quæ per vniuersum terrarum orbem filio suo humanato tribui debent: & firmiter statui nulli hoc secretum manifestare, donec aliud Deus iubeat. Quem locum septuaginta interpretes tanstulerunt, Ab alis terræ portenta audiuimus, spes iusto, & dicet, mysterium meum mihi. Portentum vocat admirabilia Dei filij humanati opera, quæ sunt spes iusto, & dicet, mysterium meum mihi. Mysterium vocat quod nostra translatio, secretum: in quo significatum est non solum secretū fuisse quod illi manifestatum est, verùm etiam magnum beneficium, illud ei manifestare fuisse. Hoc ipsum merito sanctissima virgo dicere potuisset: & ideò tacebat, eius rei curam diuinæ prouidentiæ relinquens. Considerare etiam hoc loco possumus, si sanctissimum illud matrimonium tot ac tantis afflictionibus & molestijs plenum
20 fuit, quid erit in alijs mundi matrimonijs? quot curæ? quot molestiæ: quot afflictiones? Ex quo nupti magnum ad hæc omnia ferenda solatium percipere possunt. Ecclesiastici verò qui se huiusmodi curis liberos vident, gratias Deo agant, & ea, qua frui possunt quiete illi omni studio inseruiant: quia qui sine vxore est solicitus est, quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo, ait D. Paulus: cum anteà dixisset, volo autem vos sine solicitudine esse. Pater quidam ex sanctis illis eremi patribus dicere solebat, ex statu, in quo Deus nos cōstituit posse vnumquemq; Dei in se amorem colligere. Quia quemadmodum qui ex diuersis metallis numos habet, aureos quidem in loculos abscondit, & in secretiorem crumenæ partem includit, æreos verò per amplas crumenæ partes liberos vagare sinit: ita etiam Deus eos, quos tanquam au-
21 reos numos æstimat, sacris religionum monasterijs includere, & diuersis votorum vinculis deuincire solet, cæteros verò tanquam æreos, liberos & laxos in mundo sinit diuinæ tantum legis præceptis obligatos. Ex hac comparatione intelligent religiosi quantum Deo ob tantum & tam singulare beneficium debeant, cui datam fidem non seruare nefas omnino esset. Cum pugnarent Hebræi, terga hostibus præ timore verterunt, Iosue verò scidit vestimenta sua, & pronus cecidit in terra coram arca Domini, vsque ad vesperam dicens: Mi Domine Deus, quid dicam, videns Israel hostibus suis terga vertentem? Tantum ex militum suorum fuga dolorem optimus ille dux capiebat: nos verò ex turpi fuga, qua quotidie in spirituali pugna affectibus nostris supe-

1. Cor. 7.

simile.

Ios. 7.

rati Deo terga vertimus, quemnam obsecro dolorem percipi- 22
mus? Ploremus dilectissimi rem hanc lachrymis dignissimam,
& scindamus, non vestimenta, vt Iosue, sed corda nostra præ nimia tristitia.

Hæc autem eo cogitante, ecce Angelus Domini *in somnijs apparuit ei*
Cant. 5. *dicens: &c.* O ineffabilis Dei misericordia: qui iustis tunc maximè adesse solet cùm minus id illi cogitant. Merito sponsa ait, Ego dormio & cor meum vigilat. Quæ verba duos habent sensus. Vnus est, domiens Deum meum somnio, eum vigilans cogito, eum dormiens somnio, quod vehementissimi est amoris indicium. Alter sensus plus ad rem nostram facit: amantiũ enim consuetudo est, eos quos amant cor suum appellare: & ita anima Dei amore incensa meum (inquit) cor, idest, amatus meus
sponsus me dormiente vigilat. O iusti confidite, Deum enim 23
habetis, qui nunquam vestri obliuiscitur. Sancto Iacob Angelos & Deum videre datum non est dum in parentis sui domo lætam, & prosperam vitam ageret, sed in monte cum fratris sui
Gene. 28. Esau furorem fugeret. Et rursus, cum timore plenus rediret in
Gene. 32. patriam, ità eum Dominus solatus est, vt dixerit. Vidi Dominum facie ad faciem, & salua facta est anima mea. Ita iustum Ioseph inter tot angustias magno hoc solatio recreauit: attendite enim doloris & molestiæ finem scire se sponsum virginis esse & custodem, quæ mater Dei erat. Excipiamus igitur dilectissimi, læto, & libenti animo aduersitates, quæ quidem breues erunt, quod vero succedit solatium diuturnum. Hoc verba
Isai. 61. illa significant Messiæ nomine dicta, Spiritus domini super me,
eò quod vnxerit me ad annuntiandum mansuetis misit me, vt 24
prædicarem annum placabilem Domino, & diem vltionis Deo nostro. Dies est tribulationis & pœnarum quamuis integra vnius hominis vita, quin etiam breue potius momentũ si anno illi æternitatis præmij comparetur. Hoc idem exaggerat Deus dicens:
Isai. 45. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper à te, & in misericordia sempiterna misertus sum tui. Quid igitur nos deterrere poterit, si laborum breuitatem, præmij verò diuturnitatem consideramus? Nolite Hebræos illos imitari, qui cum Gigantes quosdam terræ promissionis ingressum impedire audirent, dicere præ timore cœperunt: Vtinam mortui esse-
Num. 14. mus in Ægypto: constituamus nobis ducem & reuertamur in Ægyptum,

25 gyptum. O timidi & pusillanimi, qui diuino muniti præsidio non tamen timorem à se abijcere didicerant. Eorum tamen timor animos nobis addere debet, qui non Moysem, sed Iesum Christum mortis & inferni triumphatorem habemus ducẽ. Leo ille Sampsonis antequam ab eo occideretur aspectu ipso deterrebat: occisus verò mellis fauum habebat in ore, & apum examen. Tentationes & labores nunquam in hac vita deerunt: sed posteà quam Christus Redemptor noster Dæmonem & eius artes superauit, tentationes, quæ anteà tanquam viui leonis dentes erant, nunc quasi apes factæ sunt consolationum melle munitæ, quas Deus dum patienter tolerantur communicare solet: & ideo nos verbis illis hortatur, Confidite, quia ego vici mundum. O Christe vere, & potentissime Dux, ò fortissime inferni debel- *Iud.14.* *Ioan.16.*
26 lator: benedicta sit tua illa lingua amoris plena, qua nobis suauissima hæc verba dixisti, quibus infirmitatem nostram duas ob causas confirmas. Primò, quia qui aduersus hostem victum iam, & profligatum pugnat, animosè & fortiter meritò pugnare potest. Secundò, quia qui Ducis victoris signa sequitur, magnam victoriæ spem habere debet.

Ait præterea Angelus, *Quod enim in ea natum est*. Cùm Zachariæ apparuit dixit: Pariet tibi filium, hoc est, à te genitum: hic verò absolutè inquit, Pariet filium, quia nihil hic sanctus Ioseph operatus est. Ex his etiam verbis, Mariam coniugem tuam, & quod in ea natum est, de spiritu sancto est, duæ causæ inferuntur, propter quas gloriosus iste vir Redemptoris nostri pater appellatur. Prima, quia si quis in alieno horto serit arborem, *Luc.1.*
27 illius est & vocatur arbor, qui est horti dominus. O sanctissima virgo, tu es hortus conclusus, & soli Deo seruatus ita te sponsus vocauit dicens, Hortus conclusus soror mea sponsa. Hortus conclusus tam corporis quam animæ virginitatem significans. Cum igitur spiritus sanctus in hoc horto, cuius sanctus Ioseph dominus erat, cœlestem hanc arborem Iesum Christum seuerit meritò arbor etiam ipsius Ioseph appellatur. Secunda quia iubebat Deus quod si quis mortuus fuisset absque liberis, defuncti frater, fratris vxorem duceret, vt fratris sui semen suscitaret, & primogenitum ex ea filium nomine illius appellaret. Sanctus hic vir Ioseph actui omni sensuali & carnali mortuus erat: de iustis enim Diuus Paulus ait, Mortui estis & vita vestra *Cant.4.* *Deute.25.* *Glos.5.*

1.Cor.6. abscondita est cum Christo. Frater autem & propinquior sancti 28
huius defuncti cognatus est spiritus sanctus: quia, vt idem Paulus ait: qui adhæret Domino vnus spiritus est, scilicet, cum eo. O magna iustorum dignitas; qui tantam cum Deo affinitatem habent. Itaque diuinus spiritus defuncti Ioseph frater generationem suam in eius purissima sponsa suscitauit, quia. *Quod incarnatum est de Spiritu Sancto est*. Merito igitur filius Ioseph appellatur, vt lex iubebat. O titulum inter cæteros omnes hominum titulos singularem. Cæteri enim omnes, vt Apostoli, Euangelistæ, Prophetæ, Patriarchæ, omnes seruorum sunt tituli, qui Iesu Christo Redemptori nostro subiecti sunt: hoc verò patris nomen dominij nomen est, qui in ipsummet dominum Iesum Christum dominium & imperium habet. O beate vir? cui qui omnia sibi habet subiecta se subijcere voluit. Iussit Deus Moysi vt 29
Exod.25. duos Cherubines supra propiciatorium poneret: quod quidem Redemptorem nostrum significabat, quia vt ait Diuus Ioannes ipse propitiatio pro peccatis nostris. Duo autem Cherubines supra illud positi fuerũt, sanctus Ioseph & virgo sanctissima Cherubines puritate & cœlesti contemplatione: nullus vnquam filius adeò fuit parentum suorum voluntati obediens vt Io-
Iosue,10. seph & Mariæ Christus, Redemptor noster. Cum sol Iosue oran-
D. Hierony. Contra Eluidiũ de virginit. perpetua D. Mariæ. te stetit vt rem nouam sacra scriptura, exaggeraret dixit: obediente Deo voci hominis: Christus autem verus Deus & verus homo semper dum vixit in hac mortali vita sancto huic viro obtemperauit: plurimi namque Doctores sancti passionis suæ sanctissimæ tempore viuum adhuc fuisse affirmant: vt
D. August. Sermo.81. de tẽpore. Amb. li.2. in lucã, & li. de instit. vir. Chrysost. Homil. sup. Matth. Cyprianus. Sermone de Pass. Christi Diuus Hieronymus, Diuus Augustinus, Diuus Ambrosius, D. 30
Chrysostomus, & Diuus Cyprianus. Causa autem cur in cruce matrem suam sanctissimam dilecto discipulo commendauerit, fuit vt Diuus Ioannes qui iuuenis erat ei & sancto eius sponso vna seruiret. Quod si in hac vita tanto eum honore affecit, quanto in cœlesti gloria affecisse credemus? Si Christus dixit: Quicunque potum dederit vni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ tantum in nomine discipuli, amen dico vobis: non perdet mercedẽ suã, quonã præmio eũ remunerabit qui tot annos vitæ illi alimenta proprio sudore suppeditauit? si ipsemet eodem in lo-
Matth.10. co dixit: qui recipit iustũ in nomine iusti mercedẽ iusti accipiet, qui iustorũ dominum tanto cũ amore recepit quanam mercede dignus

31 dignus erit? quapropter cum tantum sanctus hic vir in cœlo
possit, humiliter nos eius patrocinio dedamus, vt diuinam nobis
gratiam impetret qua tandem proficiscamur ad gloriam ad quã
nos perducat Iesus Mariæ filius: Amen.

In Festo S.S. Apost. Phili. & Iac.

Concio Prima.

Dixit Iesus discipulis suis, Non turbetur cor vestrũ.
1 Ioan. 14.

HOC Euangelium pars est suauissimi illius sermonis,
quo cœlestis ille cõcionator Iesus Christus in vltima
illa cœna discipulos suos ob eius discessum tristes con
solari voluit, cum enim citò discessurum se esse dixis-
set ad patrem & tristi hoc nuntio turbari eos vidisset, longum ser
monem instituit vt mœrorem illum ex eorum animis tolleret,
qui spiritualibus exercitijs magno interdum solet esse impedi- *Hebr.11.*
mento. Primum autem quod illis dixit hoc fuit, *Creditis in Deum
& in me credite,* Quia verus sum Deus. Ex quibus verbis infertur
fidem magnas animis nostris vires addere. Quare D. Paulus, San
cti, inquit, per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adep-
2 ti sunt repromissiones. Vbi D. Paulus, per totũ caput probat san *Apoc.12.*
ctos omnes tam prospera, quam aduersa per fidem superasse: hæc
enim duo Dæmonis arma sunt, quibus cum hominibus pugnare
solet. Et hoc verba illa significãt, Proiectus est Draco ille magnus
accusator fratrũ nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum
Dei nostri die ac nocte. Per diẽ prospera per noctem aduersa sig-
nificantur. Quia quemadmodũ die quis quisque sit cognoscitur,
noctu vero minime: ita etiã in prosperitatis die omnibus noti su-
mus, omnes nos æstimant & honore afficiunt: si verò aduersitatis
nox aduenit tunc tanquam ignoti contemnimur. Accusare autẽ *Simile.*
Dæmonem nos die ac nocte, est tam prosperis, quã aduersis nos
tentare: & quamuis aduersitatis tentatio fortior sit, est tamen pro

speritatis altera periculosior. Primò quia in his minorem sole- 3
simile. mus cautelam adhibere. De leone narrant naturales Historici cum mustela ludere interdum solere: & cùm nihil tam exiguum animal posse sibi nocere credat, & incautius eam contemnat repit illa paulatim, & cum minus id improuidus leo cogitat, eum per nares ingressa enecat: ita etiam prosperitates & voluptates, in quibus tutus sibi & securus esse homo videtur per sensus sibi aditum ad animam quærunt, cui mortem infęlicissimam inferunt. Secundo, huiusmodi tentationes periculosiores sunt, quia amicos in nobis ipsis habent, qui aditum libēter illis præbere solent.
simile. Si Dux aliquis exiguis copijs magnam aliquam vrbem oppugnat, & ab eo quæras causam eam esse respondebit: eò quòd vrbis præfectus, & portarum custodes eius amici sint, æqua esse causa
videtur, & militum multitudo inutilis & superflua foret: eodem 4
modo quamuis prosperæ, & secundæ res non magnas habere vires videantur, & exiguis copijs animæ arcem oppugnare, sciendum tamen est latère intus insidias & arcis custodes esse externis hostibus amicitia, & familiaritate coniunctos. Inter oculos enim & pulchritudinem, inter aures, & turpia lasciuaque verba, inter corpus, & voluptates magna amicitia est: quarè periculosum est nè hostes prodita fide admittant. Has ob causas iusti tam aduersitatum, quam prosperitatum tentationes fide supera re conantur, vt ait eo loco Diuus Paulus Moysis exemplo apposito dicens: Fide Moyses grandis factus negauit se esse filium filiæ Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei quàm temporalis peccati habere iucunditatem. Hac etiam de causa de fide
Ioan. 1. loquens Diuus Ioannes ait. Hæc est victoria quæ vincit mun- 5
Cant. 5. dum fides nostra. Non gladium aut ensem, quoad victoriam consequendam pugnamus, sed ipsam met victoriam fidem appellat: vt significet, siquis viuam fidem habet, certam esse victoriam. Quamobrem dilectissimi in aduersitatibus, quæ passim in hac vita occurrunt non turbetur cor vestrum neque formidet, sed hoc remedium adhibete.

Creditis in Deum & in me credite. Plurimum enim ad cordis turbationem confert, credere vos Deum habere, & Deum esse Iesum Christum, qui Deus existens vna etiam homo est. Cuius quidem rei rationem non ita facilè fortasse intelligetis, sed diligenter consideranda est, & exemplo declarari potest. Nam qui

Domi-

6 Dominum habet regem & ab eo amari firmiter credit, huius rei consideratio magnam illi in aduersitatibus fiduciam præbet. Et quemadmodum thesaurus absconditus magnam homini lætitiam affert, si magnum illi aliquod rei familiaris damnum contingit cum scilicet, eo thesauro posse se aduersitati suæ mederi recordatur: ita etiam & multo magis lætatur in aduersitatibus iustus, Deum se habere cogitans Regem infinitæ potentiæ, & amoris, thesaurum inæstimabilem, & præsidium in huius vitæ miserijs firmissimum. Quarè, vbi nos legimus: Ego sum dominus faciens omnia, septuaginta interpretes transtulerunt: Ego sum Dominus, qui compleo omnia. Hac consideratione se incitabat Dauid cùm dicebat: Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo quoniam *Isaiæ.44.* *Psalm.41.*

7 adhuc confitebor illi, salutare vultus mei & Deus meus. O verba spei, & fiduciæ plena, ea, quæso, fratres, in animis vestris imprimite cogitantes aduersitates omnes & tribulationes à Deo immitti, qui infinitæ potentiæ, infinitæ bonitatis & sapientiæ Deus est. Quarè cùm infinitæ potentiæ sit, posset quidem rerum ordinem mutare: ita, vt aduersa nulla succederent. Et cùm infinitæ sapientiæ sit, quod cuique conuenit optimè nouit. Cum infinitæ bonitatis sit, & infinitè vos amet, plurima tamen vobis infortunia succedere permittat: procul dubiò hoc vobis maximè conuenire credendum est, neque ab eius voluntate vlla in re discedendum: quòd si hoc non fiat maxima in cordibus vestris turbatio consequetur. Videre est quosdam, qui plurima in suis negotijs machinantur, & simi-

8 les desiderijs suis, sibi fabricantur euentus: qui, si secus ac cogitauerant succedunt, anguntur, turbantur, & conqueruntur: & ita miseram degunt vitam, eò quòd propriæ sunt voluntatis amatores. Quare si quiete viuere quis optat se suaque omnia diuinæ voluntati committat, quicquid euenit, siuè prosperum siuè aduersum tanquam si diuina prouidentia decretum læto & libenti animo excipiens. Hoc Diuus Petrus monet, dicens, Humiliamini sub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tempore visitationis omnem solicitudinem proijcientes in eum quoniam ipsi cura est de vobis. Hoc etiam intelligebat Dauid cùm aiebat, Nonnè Deo subiecta erit anima mea? ab ipso enim salutare meũ. Nunquam quietus viues, nisi dominum tuum quasi bestia per *1. Petr. 5.* *Psalm. 61.*

montem & planitiem onerata, & sine vllo onere eadem sem- 9
per animi alacritate sequeris. O sanctissime Rex Dauid, quem
Psalm. 70. Deus ita suæ voluntati deditum habebat, vt diceres, Vt iumen-
tum factus sum apud te, & ero semper tecum. Quanam pœna
dura illa Hebræorum ceruix à diuina iustitia punita fuit, qui
toties diuinæ voluntatis imperio tanquam indomitæ belluæ
tanta cum animi pertinacia repugnabant? Nam ex sexcentis
hominum millibus, qui ex Ægypto, terræ sibi promissæ fruen-
dæ spe & desiderio egressi sunt, duos tantum hac de causa in
eam ingressos fuisse sacra testatur historia. Ex his etiam ver-
bis, quibus Dominus discipulos suos monet nè eorum corda tur
bentur: sed in eum qui verus est Deus constantissimè credant,
Ephes. 6. patet, quàm verè Diuus Paulus fidem appellauerit scutum di-
cens: In omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia 10
Simile. tela nequissimi ignea extinguere. Nam quemadmodum scu-
tum duas præcipuas corporis partes cor, scilicet, & caput defen-
dit, ita etiam viua fides rationem & voluntatem, nè peccati tur-
batio ingrediatur defendit. Plurimum ad hanc rem faciunt ver-
Ioan. 13. ba illa à glorioso Baptista prolata: Qui credit in filium Dei, ha-
bet vitam æternam: qui autem incredulus est filio non videbit
vitam: sed ira Dei manet super eum. Magna enim fit æterno pa-
tri iniuria, si filio eius Iesu Christo fides non præstatur: vt ipse-
Ioan. 10. met ponderauit dicens: Quem pater sanctificauit, & misit in
mundum vos dicitis, quia blasphemat: quia dixi, filius Dei sum.
Quam obrem fratres creditis in Deum & in Christum credite,
qui est verus Deus.

Secunda ratio quam attulit, ne eius discipuli eius absentia 11
turbarentur est, *In domo patris mei mansiones multæ sunt*. Quasi di-
ceret, plures & varij in cœlo gradus gloriæ sunt: & qui plura
in hac vita mea causa tolerabit, plures gloriæ gradus conseque
tur: quarè maioris præmij spes ad maiora toleranda vos in
citare debet. Quemadmodum de fide diximus, ea tam aduer-
sa, quam prospera superare, idem de spe dicimus. Primo enim
spe humanæ voluptates & gaudia superantur, nè cor nostrum
turbare possint, vt Dauid fecisse legimus, qui aiebat: Si obli-
Psalm. 136. tus fuero tui Hierusalem, obliuioni detur dextera mea: adhæ-
reat lingua mea faucibus meis si non meminero tui: si non pro-
posuero Hierusalem in principio lætitiæ meæ. Siue, vt alius inter
pres

12 pres vertit: Si non faciam ascendere Hierusalem super caput lætitiæ meæ, hoc est, si præcipuum meum gaudium non posuero in recordatione Hierusalem, illius gloriam meditando, illius æternam pacem & quietem contemplando, ad illam terrenis omnibus spretis omni affectu, studio, & cogitatione aspirando. O beatos illos, qui si humana aliqua sese offert oblectatio & voluptas, quã breuis ea futura sit, cogitãt; & animum ad cæleste gloriam perpetuò duraturam contemplandam excitãt; ita enim turbationem, quam terrenæ voluptates & prosperitates in corde causare solent, facilè superabunt. Superantur præterea spe aduersitatum perturbationes. Quare Diuus Augustinus: Mater, inquit, Hierusalem ciuitas sancta Dei, te amat cor meum: pulchritudinem tuam nimium desiderat mens mea. Et cum plura dixisset, *D. Augu. in medit.*
13 verba illa subdidit, quæ in memoria hærere perpetuò deberent, Ibi sit mens, & hic erit requies: id est, si amorem omnem, curam, & desiderium in cælestibus bonis collocatum habebimus, terrena omnia vilissima videbuntur. Abijce rerum humanarum amorem, & nihil te perturbare poterit: nam quia hæc plurimum amamus, ideò in quiete viuimus. Ideò nos torquent iniuriæ, ideò nos parentum & filiorum mors angit, ideò nos rei familiaris damna perturbant. Hinc illud est quod dixit Diuus Paulus Hebræis, qui crediderant: Rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem, & manentem substantiam. Hi illud ipsum Diui Augustini experti sunt, ibi sit mens, & hîc erit requies: quia enim spem suam omnem in cælestibus collocatam habebant, facilè illis fuit terrena despicere. O *Hebr. 10.*
14 magna Christianorum confusio, homines paulò ante ad Christi fidem conuersi, ita æterna cæli bona amabant, vt cum propria bona diripi viderent, non solum nullum ex eo dolorem, verum etiã magnã lætitiã perciperent. Nos verò, quorum iam fides senescit, qua animi molestia, qua impatientia, quo dolore aduersitates excipimus? Excitate obsecro, excitate, fratres, animos ad cælestem patriam, vbi breui, & exiguo labori præparata sunt præmia sempiterna. Cùm Diuus Paulus corporum resurrectionem firmissimis rationibus comprobasset, hæc verba subdidit: Itaq; fratres, stabiles estote abundãtes in omni opere Domini, scientes quod labor vester non est inanis in Domino. Quæ cùm ita sint: *Non turbetur cor vestrum neque formidet.* Non enim erit labor vester *1. Cor. 15.*

Psalm.16. inanis in Domino, sed præmio & mercede plenus. Et hoc est 15
quod dixit Dauid: Satiabor cum apparuerit gloria tua, vbi alia
translatio habet: satietas lætitiarum est cum vultu tuo. Ideò præ-
mium illud diurnum denarium appellatur, quia denarius, nume-
rum omnem in se continet, vt hoc nomine bona omnia in æterno
illo præmio inclusa esse intelligeremus.

Ait præterea Dominus: *Si queminus dixissem vobis.* Hoc est, si hoc
verum non esset non affirmarem: sed certissimum est, quia vado
parare vobis locum, in cruce pro humani generis redēptione mo-
riens. *Et si abiero, & præparauero vobis locum, iterum veniam & accipiā
vos ad meipsum, vt vbi ego sum, & vos sitis.* O verba suauissima, & sola-
tij plena! Pollicetur hic fratres, clementissimus Iesus suorū mor-
Deut.9. ti se esse adfuturum. Dixit Moyses populo Hebræo: Tu transgre-
dieris hodie Iordanem, vt possideas nationes maximas, & fortio 16
res te: ciuitates ingentes, & ad cælum vsq; muratas, populum mag
num atq; sublimem filios Enachim, id est Gigantes. Et quia iter
erat periculosum, & Gigantes terræ promissionis ingressum erāt
impedituri, vt populum incitaret, addidit: scies ergo hodie, quòd
Dñs Deus tuus ipse trāsibit ante te, ignis deuorās, atq; consumēs,
qui cōterat eos. Mortis trāsitus Iordanis est transitu periculosior,
per quē ad cęlestis patrię possessionē datur nobis aditus, vbi socij
nostri & amici viuūt, Angeli nimirū, & sancti nationes maiores
& fortiores illis, quas Hebræi possessuri erāt, ibi aliæ ciuitates his
sine vlla cōparatione maiores, māsiones sublimes & cælestes, de
quibus loquitur hoc loco Dominus. In eo transitu dæmones nos
expectant, & laqueos nobis parant, & instruunt, vt fallere nos &
Psalm.55. irretire possint, vt affirmat Dauid his verbis: Aduersum me om- 17
nes cogitationes eorum in malum, ipsi calcaneum meum obser-
uabunt. Calcanei nomine, quæ est vltima corporis pars mors si-
gnificatur. Et quemadmodum venator in angusto aliquo transitu
tēdit retia, vt sit præda securior, ita etiam dæmones in angustissi-
mo illo mortis transitu magnas iustis insidias parare conantur,
quia si tunc elabuntur incolumes, nulla iam reliqua spes est, Ve-
rum quemadmodum Moyses populo Hebræo Dei nomine di-
xit, ne Iordanis transitum timeret, Scies ergo hodie, quia Domi-
nus Deus tuus ipse transibit ante te: ita nunc Saluator ipse ad suos
inquit: *Iterum veniam, & accipam vos ad meipsum, vt vbi ego sum & vos
sitis.* O singulare & diuinum auxilium. Hoc duce quis transitum
illum

18 illum quamuis periculosum extimescet? Si consistant aduersum me castra non timebit cor meum, aiebat Dauid, cum antea dixisset: Dominus illuminatio mea, & salus mea, & Dominus protector vitæ meæ. Et quamuis hoc loco cum discipulis suis præcipuè loquatur (ex quo colligūt Doctores sacri Christum Redemptorem nostrum illorū vniuscuiusq; morti interfuisse) nihilominus tamen ideò fideles omnes eum in sanctissimo Eucharistiæ sacramento mortis tempore recipiunt, vt eius ope & auxilio securi ab hostium insidijs ad aliam vitam transire possint. Cum autem moriturum se esse, vt ad patrem iret, antea dixisset, addidit: *Et quo ego vado scitis, & viam scitis.* Illi verò doloris affectu impediti quid sibi vellet non perceperunt. Quare D. Thomas: *Domine,* inquit, *ne scimus quò vadis, & quomodo possumus viam scire? Dicit Iesus: Ego sum* Psal. 26.

19 *via, veritas, & vita: nemo venit ad Patrem, nisi per me:* Quærit D. Augustinus, cur vocans se Christus viam, vnà etiam veritatem se & vitam vocarit. Non sine causa hoc dixit, vt intelligatis hanc viam nō esse, vt alias vias, per quas incedere mors est. Mendacia quoq; per vias seri & nasci solent, & ideò ea appellare soletis nuntia viatica: hæc verò via, non solum via est, sed veritas, & vita. Quare hæc tria coniunxit, vt lęti & alacres hanc viam aggrederemur: *Quia nemo venit ad Patrem, nisi per me.* Hoc est, per meam imitationem, vel per me, id est, per mea merita. Solebant antiqui statuarij ante quàm statuas vulgo ostenderent, eas prius diligenter inspicere, & siqua essent vitia attentè examinare: quod si nulla inuenirent in humili aliquo & infimo loco collocare, vt inde omnes earum perfectionē exactè contemplari possent. Quòd si nonnullę essent imperfe D. August. libr. de ver. Domi. Simile.

20 ctiones, quas facilè qui eas propè inspicerēt, deprehēdere possēt; tunc eas in sublimi aliqua colūna statuebant, vt procul inspectæ quod in ijs esset imperfectum nō appareret. De nostris omnibus operibus quāuis iustis dixit Isaias: Quasi pānus mēstruatę vniuersæ iustitiæ nostrę: indigna enim sunt, vt diuinę maiestati grata & accepta sint. Quare necesse est, vt illorum artificum vtamur industria, & in sublimi illa colūna Iesu Christo Redēptore nostro ea collocemus, vt suis meritis alicuius esse valoris, & meriti æterno patri videātur. O Christe miseriarū nostrarū reparator, quibus te laudibus efferemus ob tam singulare beneficium in nos his verbis collatum. *Ego sum via, veritas, & vita.* Excita Domine corda nostra, vt ad patrem per veram tui imitationē magna cum cura Isai. 64.

& dili-

& diligentia proficisci incipiamus. Attendite autem dilectissi- 21
mi horum verborum ordinem: priùs enim viam, mox veritatem,
in fine verò vitam posuit, vt doceret neminem vitam assequi
posse, nisi prius per veritatẽ transeat. Si Christianos omnes quid
quærant interrogaretis, vitam se quærere responderent, quam
per veritatem inuenient, si eam serio & diligenter quærunt.
Dic, obsecro, religiose quid quæris? quæro vitam: bene facis; sed
quamnam viam elegisti? Christi, inquies, vitam elegi, ideò san-
ctæ religionis habitum recepi. Optimè, sed transitum verita-
tem esse scias, vt nimirum verus sis religiosus, Iesu Christi exem
plum intuere paupertatis, obedientiæ, & castitatis: verum eius es-
se imitatorem stude. Religiosum dixerunt aliqui dici à verbo re-
linquere; & illud religiosum appellari, quod est à rebus profanis
ob eius sanctitatem separatum. Monachus autem hominem so- 22
litarium significat, & à sæculari conuersatione remotum; & huc
D. Hiero. in epist. ad Heliodo. Diuus Hieronymus alludit, cum ad Heliodorum scribẽs: Si es,
inquit, monachus, quid agis in vrbe? Si igitur tu solitarius es, ve-
rus es monachus: si rerum omnium humanarum affectum reli-
quisti, verus es religiosus; & ita per veritatem transiens, ad vitam
quæ fine caret, peruenies. Tu verò Ecclesiastice quid quæris?
Quæro, inquies, vitam per viam incedens regiam, quæ est Iesus
Christus, eius doctrina & exemplo. Optima quidẽ via, si per veri
tatẽ transis, si verè Iesu Christi vestigia imitaris. Summus enim
hic Sacerdos secundũ ordinẽ Melchisedech, eleemosynas quidẽ
recipiebat, sed non, vt maioratus institueret, non, vt affines suos
ditaret, non, vt voluptatibus, & delicijs se dederet, sed in maxima
semper puritate, & sanctitate vixit. Quare si vos eum quantum 23
in vobis est, imitamini, facilè, & tutè per veritatem peruenietis
ad vitam. O patres sacerdotes, per reuerentiam altissimi illius Do
mini, quem vestris manibus quotidie tenetis, & ore recipitis ad-
uertite, obsecro, quodcunque officium, & munus in domo Dei,
quamuis ex se infimum videatur, magnum tamen esse, & subli-
me, & ab hominibus electis præstari æquum est. Dixit Deus Io-
Iosue. 4. sue: Elige duodecim viros singulos per singulas tribus, & præ-
cipe eis, vt tollant de medio Iordanis alueo duodecim duris-
simos lapides. Quid refert Domine viros electos esse, vt lapides
de flumine tollant? Nonne si baiuli hoc præstitissent, satis erat?
Hoc iussisse dico, vt significaret, quodcunque officium, quamuis
vile

24 vile & infimum, dummodo eius seruitium sit electos homines requirere, vt septem diaconi Spiritu sancto & sapientia pleni electi sunt, vt ministrarent mensis. Quod si ad tam infima officia in domo Dei exercenda homines eligere necessarium erat, quanto magis eligere opus erit ad sacerdotij munus, & ad sacrosancta Ecclesiæ sacramenta administranda? Tu vero Iurisperite quid quæris? quæro, inquies, vitam, ideò Salmanticæ tot annos literis operam dedi, & per viam quæ Iesus Christus est incedere vellẽ. At opus est te per veritatem transire, & eam te omnibus viribus declarare sequi, & à mendacij & violentiæ viribus tueri: sed heu dolor, quam pauci hanc veritatem sequuntur. Equos aliquos videre est, quorum ea est natura, vt ante quam fluminis aquam bibant, eam pedibus turbent, cum ex se perspicua esset & lucida:
25 eadem solet esse aduocatorum & iurisperitorum proprietas, quibus si litem aliquam aqua clariorem committitis, ita eam argumentorum & legum suarum ambagibus obscurant & turbant, vt vix decem aut viginti annorum spatio clara & dilucida fieri possit. Aquam turbant, vt eam sibi soli bibant, lucrum enim & vtilitas illorum est, litigantium vero labor sæpe inutilis. Væ vobis legisperiti, quia tulistis clauem scientiæ, ipsi non introistis, & eos qui introibant, prohibuistis, dixit Dominus. O quot Iurisperiti causa sunt, vt rudes & simplices condemnentur. Tu verò nobilis, quid quæris? vitam (inquies) nonne me quærere vides? quanam in re die ac nocte occupor, nisi lætam & delicatam vitam in molli lectulo, in delicatis cibis, in omni voluptatum & deliciarum genere quærens? aliam post aliam voluptatem quæ-
26 ro, & ita aliam vitam, quam beati viuunt, consequuturum esse spero. Recede, recede frater ab hac via, quæ te ad inferni vitam ducet, veritatis viam cape, quæ est Iesus Christus & ita ad beatam vitam dabitur peruenire: verus esto nobilis, & ea quæ nobilem decent præsta, animi, scilicet, virtutem, & fortitudinem in prauis affectibus edomandis exercens: via enim per quam ad interitum ruis non nobilis, imò nec hominis, sed belluę potius via est. Sic eam appellat etiam Aristoteles: vita voluptuosa, est vita pecudum, non hominum. Et Boetius: Si voluptates bęatos efficere possent: nihil causæ esset quin pecudes quoque beatæ fore dicantur. Denique quotquot hic adestis, qui Christianos vos esse profitemini, & æternam vitam optatis, & quæritis, veritatis

Act. 6.

Simile.

Luc. 11.

Aristot. 1. Ethic. ca. 1.

Boet. 3. de cõsol. prosa. 7.

quæso

quæso viam vt eam assequamini, eligite; id est, veros esse Chri- 27
stianos curate illorum verborum memores quæ ait Diuus Pau-
Gala.5. lus: Qui Christi sunt carnem suam crucifixerunt cum vitijs &
1.Reg. 19. concupiscentijs. Cum milites Saul quærerent Dauid in eius le-
ctulo, non inuenerunt, sed inuentum est simulacrum. Magna
profectò Christianorum confusio vt in Christi lecto, id est, san-
cta eius Ecclesia tot simulacra inueniantur, tot scilicet, Christia-
ni gratia & spiritu destituti, eo quod per hanc veritatis viam non
transeant, & mortua tantum fide & exteriori quadam virtutis
specie contenti sint. Gentilium historiæ narrant quod cum Gen-
tiles templa sua dedicabant veros homines idolis sacrificabant,
postea vero temporis progressu hominum simulacra offerebant,
Idem aliquo modo in Dei Ecclesia factum esse dici potest: na-
scētis enim Ecclesiæ initio Deo se offerebāt veri homines Chri- 28
stiani, scilicet, veri & solidi gratia & spiritu viui: nunc verò sta-
tuæ plurimi sunt & simulacra, figuram tantum & speciem san-
ctitatis habent, existentiam verò ferè nullam. Pudeat igitur, di-
lectissimi, statuas esse & simulacra, & veram tandem, & solidam
virtutem serio amplectimini, & in ea constantissimè perseuera-
te, donec ad æternam vitam peruenire detur: nam sine perseue-
rantiæ virtute parum incepisse proficiet. De dæmone ait Chri-
Ioan.8. stus Redemptor noster: In veritate non stetit, quia non est veri
tas in eo. Optimè quidem incepit infœlix; sed in ea, quā incepit,
veritate non perseuerauit mendacij & falsitatis amator. Non hęc
vobis, dilectissimi, via terenda est; sed ea, de qua Dauid sic ait:
Psal.118. Legem pone mihi Domine viam mandatorum tuorum, & ex-
quiram eam semper. Semper, inquit, quia quamuis longius quis 29
per hanc viam progressus sit, plus tamen viæ illi reliquum est: &
quia ante quam ad mortis metam perueniatur, nunquam consi-
Eccle.18. stēdum est. Quare de iusto ait Spiritus sanctus: Cùm consumma
uerit homo, tunc incipiet. Per hanc viam duo hi Apostoli, quo-
rum festiuitas hodierno die celebratur, tanta cum perseuerantia
ambulauerunt, vt vita potius priuari voluerint, quam ne mini-
mum quidem punctum reuocari potuerint. Neque solum hanc
ipsi viam sequuti sunt, verum etiam cæteros omnes, vt eam se-
Num.1. querentur, & verbis & exemplo docuerunt. Cum filios Israel nu-
merari Deus iussisset, qui viginti annos excedebant, & ad arma
idonei erant, compertum est fuisse sexcenta tria millia virorum
quingenti

30 quingenti quinquaginta: quæ quidē multitudo opibus, viribus & armis potētiſsima exiguam omnino terram & anguſtam, quæ Palæſthinæ angulus erat, acquiſiuit, & eam magno cum labore: & tamen Deus potentiam ſuā in ea oſtendiſſe dicitur. At quanto veriùs dici poterit, Deum potentiā ſuam in ſuis Apoſtolis oſtēdiſſe, qui numero tam pauci, viribus tam infirmi, verbis tantum de vniuerſo terrarum orbe triumpharunt, & res adeò difficiles, vt ſunt ſacroſancta fidei myſteria, ita hominibus perſuaſerunt, vt plurimi corpus diuerſis tormentorum generibus obijcere mallēt, quàm à ſemel ſuſcepta veritate deficere. Ita, vt meritò D. Paulus dixerit: Infirma mundi elegit Deus, vt fortia quæque confundat. Ab eo igitur, qui tātam infirmis fortitudinem præbet, humiliter, & deuotè petamus, vt eam nobis quoq; præbere velit: ita enim 1. Cor. 1.
31 per veritatis viā perueniemus tandem ad æternæ vitæ gloriam: ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

In eodem feſto S.S. Apoſtolorum Philippi & Iacobi Concio Secunda.

Dixit Ieſus diſcipulis ſuis: Non turbetur cor veſtrum. Ioannis. 14.

1 LOQVENS Dominus cum muliere illa Samaritana iuxta puteū ſpiritualē aquā, quæ gratia eſt & humanarum rerum ſitim extinguit, plurimum commendabat. Illa vero rudis adhuc & ſpiritualiū rerum ignara de hac aqua terrena loqui eum exiſtimabat, quare obſtupefacta dicebat: Domine neq; in quo haurias habes & puteus altus eſt: vnde ergo habes aquā viuā? Mox verò dixit: Domine da mihi hanc aquam, vt non ſitiam, neq; veniam huc haurire. Idem inter Chriſtum Redemptorem noſtrū, & ſuos diſcipulos in toto hoc Euangelio accidiſſe videtur. Nam cum de via, id eſt, de morte, per quam ad æternum Patrem profecturus erat, loqueretur, vt homines adhuc rudes de via aliqua corporali

eum loqui existimabant. In quo plurimum cælestis Domini be- 2
nignitas elucet, qui cum hominibus tam ignaris & insipidis tan-
ta cum patientia & suauitate loquebatur, quod mundi sapien-
tes scientiæ opinione inflati nequaquam præstitissent. Et vt hoc
clarius intelligatis verba ipsa Redemptoris animaduertite, qui-
bus eos consolabatur, dicens: *Non turbetur cor vestrum, neque formi-*
det: creditis in Deum, & in me credite. Nam cum ipse, qui tanto vos
amore prosequor Deus sim, quidnã vobis nocere poterit? Quam
uis autem nunc à vobis per aliquod temporis spatium discedo,
hoc non sine causa esse, scitote, neque sine magna vestrum om-
nium vtilitate: quia, *In domo Patris mei mansiones multæ sunt.* Neque
vestrum aut istorũ aliquis in eas admitti poterit, nisi ipse præi-
Psal.141. bo. Hoc significauit Dauid eius nomine dicens: Educ de custo-
dia animam meam ad confitendum nomini tuo; me expectant 3
iusti Donec retribuas mihi. Quamobrẽ, *Non turbetur cor vestrum,*
quia vado parare vobis locum. Hæc omnia cùm de via aliqua terrena
dici existimarent discipuli, D*icit ei Thomas, Domine nescimus quo va-*
dis, & quomomodo possumus viam scire? Et quoniam his verbis, tam
terminum viæ, quam viam ipsam quærebant, vt vtrique quæ-
stioni responderet, dixit se & viam esse, & viæ terminum: quia
cum in eo duæ sint naturæ, diuina & humana, quoad humanam
via est, quoad diuinam finis æternus, quoad humanam via est,
quoad diuinam vita: quia per eius merita, si debita dispositio præ
cedat, gratia nobis communicatur ad veram vitam consequen-
dam. Et ideò addit: *Nemo venit ad patrem, nisi per me.* Prima igi-
tur ratio, qua eos, ne turbarentur animare voluit, fuit: *Creditis in*
Deum, & in me credite. Quia salutis, iustificationis, & fortitudinis 4
nostræ in aduersitatibus initium in fide consistit. Quod, vt intel-
Hebr.11. ligatis, notate ex Diuo Paulo dicente: fidem esse rerum speran-
darum substantiã, hoc est, totius ædificij spiritualis fundamen-
Simile. tum & radicem. Ex quo infertur, quemadmodum agricolæ ar-
borum radices magna cum cura excolunt, quia inde in arborem
omnis emanat vtilitas; ita etiã cum fide sit radix, hæc plurimum
bonorum operum exercitatione alenda, & colenda est. Nam, vt
1. Timot.3. idem Diuus Paulus ait: Habebimus mysterium fidei in conscien
tia pura; quæ non solum consistit in fide, sed etiam in opere, secus
Iacobi.2. enim, vt ait Diuus Iacobus, dæmones credunt, & contremiscunt,
Tu credis in filium Dei? bene facis; sed plus præstant dæmones,
qui

5 qui non solum credunt, sed etiam contremiscunt. Tu vero quamuis credas in Deum, non solum eum non times, verum etiam despicis, & contemnis. Quò igitur nomine, ò infœlix, appellandus eris, ipsismet dæmonibus aliquo modo deterior es? Vtinã rationis huius vim intelligeretis, profectò ea fide, quam profitemini tales esse puderet. Fides itaque fundamentum est. Quare quẽadmodum qui ædificium aliquod euertere vult, à tecto opus aggreditur, mox ad parietes, & tandem ad fundamentum deuenit: ita etiam diabolus, vt spirituale animæ ædificium euertat, priùs virtutes & spiritualia dona tollere nititur, vt tandem fundamentum, quæ est fides tollat. Quare cautè, dilectissimi, vitæ rationem attendite: morum enim, & vitæ deprauatio ad impietatem, & infidelitatem via esse solet. Verba illa, quibus Idumæi Baby- *Simile.* *Psal. 136*
6 lonios ad vrbis Hierusalem euersionem hortabantur, scilicet, Exinanite, exinanite vsque ad fundamentum in ea, de dæmonibus explicari possunt mutuô se ad animæ euersionem incitantibus, quasi dicant: Non gratiam tantum amittat, & merita sed donec fundamentum quæ est fides amittat, eam persequimini. Hieremias etiam de Hebræis quibusdam, qui fidem in peccatorum suorum pœnam amiserant, sic ait: Qui oblitus est mei populus meus impingentes in vijs suis, & in semitis sæculi, vt ambularent per eas in itinere non trito. Attendite vt dicat, in vijs offendisse, in quibus nati & educati erant, quas semitas seculi vocat, id est, antiquas, patrum & maiorũ suorum vestigijs impressas. In ijs autem offendisse, ait, & in itinere non trito ambulauisse, nouas sibi opiniones excogitantes, vt nostris temporibus *Hiere. 18.*
7 quàm plurimis contigisse videmus, qui antiquis Ecclesiæ sanctæ semitis relictis nouas secuti sunt diaboli fraude decepti. Maximum hoc Dei supplicium est, vt quis tantam in se vim, & facilitatem ad fidem mendacijs, & erroribus præstandam sentiat, ac si certissimæ essent veritates. De hoc supplicio idem Propheta Hieremias: Ecce peruenit gladius vsque ad animam. Supplicia, quibus corpora puniuntur facilia sunt, quin sæpe etiam animæ vtilia: ea verò supplicia, quæ vsque ad animam perueniunt à nobis, quæso, Deus auertat. Peruenire gladium vsque ad animam, Diuus Hieronymus declarat esse cum virtus in ea nulla relinquitur, neque solùm charitate, verum etiam spe, & fide destituitur. Quam ob causam in moribus vestris emendandis cau- *Hiere. 4.* *D. Hierony.*

ti obsecro estote dilectissimi, ne in seuerissimam hanc pœnam, 8
quis vestrum incurrat. Magna enim profecto stultitia est, hac,
quam profitemur, fide, ita, vt viuimus viuere. Nihil mirum est
si quis in præcipitium aliquod decidat, eò quòd illud in tene-
bris constitutus videre minime posset: sed illud videre, & spon
te se eo proijcere, hoc admirationem parit. O amentia diabolica?
Verbis quotidie fatentur omnes hoc cæli iter esse, illud verò ge-
hennæ: omnes cælum optant & petunt, & tamen sponte ad in-
teritum ruùnt: quidnam tantæ amentiæ addi potest? O quam
Psal. 118. vere Dauid aiebat: Bonitatem, & disciplinam, & scientiam do-
ce me: quia mandatis tuis credidi. Fidei præmium hoc loco à
Deo Propheta petit, quasi diceret: Domine credidi, persolue
mercedem, quæ fidei meæ valorem, & æstimationem tribuat.
Idem & nobis, fratres, petendum est, vt quandoquidem in eum 9
iam credidimus, id nobis det quod fidem perficit. Alieno exem
plo discamus, & aliorum supplicium cautiores nos faciat. In He
Prouer. 19 bræo textu Prouerbiorum sic legitur: Derisorem percuties, &
simplex ingeniabitur: hoc est, cum bonus supplicij alicuius
exemplum videt statim ingenia, vt sibi caueat excogitare so-
let. Quàm igitur æquum esset, vt nunc tot supplicijs, quibus di-
uina iustitia varias afficit nationes cautiores nos redderemur, ne
idem nobis aliquando contingat? Hoc igitur posito fidem totius
ædificij spiritualis fundamentum esse facile intelligetis. Quare
Roma. 3 Diuus Paulus dixit: Iustificati gratis per gratiam ipsius, per Re-
demptionẽ, quæ est in Christo Iesu, quem proposuit Deus pro-
pitiatorem per fidem in sanguine ipsius. Fidem prius posuit. Pri-
màm, vt Iesu Christi sanguinem, quo à peccatis nostris loti su- 10
mus honoraret. Secundò, quia fides iustificationis est fundamen
tum, & origo: nam ex fidei lumine, nisi nostra culpa, & arbitrij
nostri libertate impediatur, cætera omnia quæ ad illam necessa-
ria sunt vtcunque nascuntur. Dum docet Christum Dei filium
suo nos sanguine redemisse, & suorum meritorum nos fecisse
participes, pios omnes motus, qui ad iustificationem requirun-
tur, in anima excitat, nisi nos ipsi diuinæ huic luci repugnamus.
Excitat amorem, quo eum, vt Redemptorem nostrum ame-
mus: excitat fletum & dolorem, quo commissa peccata deplo-
remus: excitat firmum & stabilem, nunquam postea peccandi
propositum. Et his omnibus quasi condimentis, quæ fides se-

gum

11 cùm non impedita adducit, impetramus iustificationem. Nam *Simile.*
quemadmodum nonnulli sunt cibi, qui quamuis ex se vtiles
sint, debent tamen quibusdam condimentis gustui grati effici:
ita etiam fides, quamuis informis, & sine gratia Dei donum sit,
debet tamen spe, charitate, & alijs pœnitentiæ virtutibus quo-
dammodo condiri, vt & animæ vtilis, & Deo grata sit. Hac de
causa primum, quod in hoc Euangelio Redemptor noster pro-
ponit, est: *Creditis in Deum, & in me credite.* Qui verus homo
existens, verus etiam Deus sum: & ita, vt homo, sum via, quia
propter mea merita iustificationem gratiose recipitis. At vero
vt Deus, & idem Deus cum Patre vita sum: qua, si per verita-
tem, quæ est diuinæ legis obseruantia, transitis, in æternum per-
fruemini. Est præterea Christus Iesus via ad Patrem, quia no-
12 bis Patris præbuit cognitionem, vt ipse affirmat, dicens: Pater
manifestaui nomen tuum hominibus. Est etiam via ad Patrem, *Io. 17.*
quia nos docuit viam, per quam ad Patrem proficisceremur,
quod beneficium promiserat Deus per Isaiam, dicens: Erunt
oculi tui videntes præceptorem tuum, & aures tuæ audient ver- *Isai. 30*
bum post tergum monentis: hæc est via, ambulate in ea, & non
declinetis, neque ad dexteram, neque ad sinistram. Et hoc mu
nere per suos ministros semper fungetur Ecclesia, donec fiat
quod Diuus Paulus ait: Cùm tradiderit regnum Deo, & Pa-
tri, cum euacuauerit omnem principatum, & potestatem, & *1. Cor. 15*
virtutem: oportet autem illum regnare, hoc est, cùm electi
omnes salui erunt. Hinc intelligetis quonam deuotionis, &
venerationis affectu concionatores Euangelici audiendi sint,
13 cùm per eos ipsemet Iesus Christus verus Deus loquatur.
Hinc etiam colligere possunt, quonam spiritu ipsimet con-
cionatores loqui debeant, quandoquidem talem, ac tantam
sustinent personam. Quare ea verba Isaiæ, quæ ad literam
de Christo Redemptore nostro dicuntur: Dominus dedit mi-
hi linguam eruditam, vt sciam sustentare eum, qui lapsus *Isai. 50.*
est verbo, de prædicatoribus etiam dici possunt: qui ver-
bis tali, ac tanto amoris igne incensis, & tanta sapientia ple-
nis prædicare debent, vt de illis dicere auditores possint, Deus
per eos loquitur, & appareat in pulpita ascendere, non, vt
eruditionis, & eloquentiæ opinionem Dei verbo acquirant,
sed, vt sustentent eos, qui lapsi sunt verbo. Ait præterea Isaias:

Erigit manè, manè erigit mihi aurem, vt audiam quasi magistrũ. 14
Cur bis idem verbum repetit? (Nihil enim à Spiritu sancto temere, & sine causa dici credendum est) nimirum, vt vehementissimam concionatoris à rebus humanis ad contemplationis sublimitatem significet eleuationem. Solet enim sacra Scriptura verba iterare, vt plus rem, de qua agit, commendet. Quare cogitare concionator debet hæc sibi à Deo verba dici: Surge, surge ô concionator mane, & concionandum hodie tibi esse cogita. Recordare quonam pretio meus filius Iesus Christus has animas emerit. Attende curam & diligentiam, qua vti solet agricola, quàm mature surgit cum vineam fodere debet, aut arbores serere, aut terram arare & colere. Surgit mane, vt vasculum suum aqua impleat, & ligonem & aratrum ad opus præparet: tu verò
non surges, vt cor tuum ad grauissimum hoc prædicationis opus 15
disponas, & amore & deuotione orando impleas? O supreme & cælestis concionator Iesu Christe, per sublimem illam charitatẽ, qua homines viam ad patrem docuisti, rogamus te, vt Ecclesiæ tuæ tanti spiritus & efficaciæ prædicatores concedas, vt eorũ verbis, & exemplo animæ ad te conuersæ per diuinæ legis viam incedant. Itaque vna ex causis, propter quas Redemptor noster via appellatur, est ab effectu, quia legem nobis dedit, per quam ad patrem proficisceremur.

Antea vero dixerat, *In domo patris mei mansiones multæ sunt.* Vt nos maiori cum diligẽtia per hanc viam incederemus. Et vt hoc intelligatis, notate cæli regnũ domum patris appellari, cuius tanta est amplitudo, vt D. Vincentius dicat, vnumquenque beato- *Vincentius.*
rum plus spatij in cælo habiturũ esse: quàm inter Orientẽ & Oc 16
cidentem interponitur. Cæli enim stellati tanta est magnitudo, vt ad totum circulum conficiendum, quem luna viginti & octo dierum spatio conficit triginta & sex annorum millibus opus esset, hoc vero cælũ Empyreo cõparatum, est tanquã angustissima aliqua semita: tantum autem à terra distat, vt si molaris aliqua rota inde demitteretur, per mille & quingentos annos huc peruenire minime posse nonnulli affirment. O amplitudo admirabilis, quam habent beati in cælesti illo domicilio. Deduc nos obsecro Domine ex terræ huius angustijs ad latos illos, & spatiosos cæli campos. Est enim, dilectissimi, mundus hic noster adeô angustus, vt meritò angusto pauperis alicuius lectulo comparari

17 parari poſsit, in quo plurimi iacere ſolent. Hic ſtragulum ab alte
ro ſibi eripi conqueritur, ille linteum rapi & nudum ſe relinqui
clamat: alter dum incaute volutatur ſocium expellit: & ita per-
petua pugna eſt, & perturbatio. Eodem modo fora & auditoria
querelis implemus, mutuò de dote, de maioratu, de legitima, de
hæreditate, & huiuſmodi rebus litigantes. Reges verò, vt regna
ſibi mutuò rapiant quantum laborant? quia nimirum hominum
animis & deſiderijs, vniuerſus terrarū orbis anguſtiſsimus eſt.
In ampliſsimo igitur illo beatorum domicilio diuerſæ manſio-
nes ſunt, ideſt, diuerſi gloriæ gradus. De his manſionibus loque *Pſalmo. 83.*
batur Dauid, dicens: Quam dilecta tabernacula tua Domine vir
tutum, concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini. Hoc
eſt, extra ſe ipſam manſionum illarum deſiderio rapitur anima
18 mea, & ſola cogitatione liquefit. Vtinam eas nobis aliquando vi
dere concedatur: tunc enim eos, qui de beatitudine illa loquuti
ſunt, minus quàm re ipſa eſt, dixiſſe intelligemus. Quamuis au-
tem diuerſæ ſint manſiones, & varij gloriæ gradus, vt eleganter
demonſtrant Sancti Patres, Auguſtinus & Gregorius: nihilomi
nus tamen ſuiſquiſque gradibus contentus eſt, & quoad deſide- *Auguſti. de*
rium omnes æquales ſunt: quia nemo maiorem ea, quam habet *ſancta virgi*
gloria, optat. Sed vt Diuus Auguſtinus ait: Beatus habet quic- *nitate. ca. 26*
quid vult. Ex verbis illis Diui Pauli: Oculus non vidit, nec au- *& tract. 67*
ris audiuit, nec in cor hominis aſcendit quæ pręparauit Deus di *in Ioan ante*
ligentibus ſe: nobis autem reuelauit Deus per Spiritum ſanctū: *mediū. tom.*
ſpiritus enim omnia ſcrutatur etiam profunda Dei, ex his in- *9. Gregor. li*
quā, verbis duo inferūtur. Primū beatorū lętitiæ æqualitas, quę *bro. 4. mora*
19 ex eo procedit. Quia cum quiſque gloriæ gradus maius ſit bo- *c. 42.*
num, quam quilibet cogitare aut optare poſsit, ſequitur vnum *Auguſti. 13*
quemque beatorum quocumque gloriæ gradu acquieſcere. Di *de trini. c. 5.*
uus Antoninus Florentię Archiepiſcopus refert in quodam Di *& 6.*
ui Baſilij monaſterio monachum fuiſſe, qui à Deo aſsiduis preci *1. Cor. 2.*
bus petebat, vt in hac vita aliquam vel minimam cœleſtium vo *D. Antoni.*
luptatum partem ſibi prægustare liceret. Impetrauit hoc tādem
à Deo vir ſanctus, & ab Angelo monitus, vt in deſerti ſolitudi-
nem ſe conferret, paruit. Cùmq; ibi magno deuotionis affectu
oraret, auem quandam pulcherrimam ſuauiſsimè ex arbore ad
cœleſtis muſicæ ſimilitudinem canentem audiuit: & rei noui-
tate extra ſeipſum arreptus vix canere incepiſſe illi viſa eſt, cū

iam siluit. Qua de causa tanta in eius animo tristitia consequu- 20
ta est, vt lachrymans in monasterium reuersus sit: quo cum per-
uenisset nullum ex ijs quos discedens reliquerat monachum in-
uenit. Quare religiosorum librum consulens, cētum & sexagin
ta annos à monasterio se abfuisse comperit. Vt cœlestis musicæ
suauitatem intelligatis, quæ si ita animos nostros tanta volupta-
te perfundit, quid faciet ipsamet Dei visio, & eiusdem dilectio-
in qua beatitudo consistit? Secundum, quod ex verbis illis Di-
ui Pauli infertur, est, hanc esse causam, cur res sit tā difficilis ho
minibus persuadere, ne huius vitæ bona, vera esse bona existi
ment, quia cùm humana ratio & naturæ lumē maiora bona ostē
dere, nec sciat, nec possit, semper in hac opinione perseuerant,
hæc bona præstantissima esse & optima cogitantes. Et hinc fit
quòd oculos suos statuerunt declinare in terram, vt ait Regius 21
Psal. 16. Psaltes: Quia eo vsque eos ratio docet, & naturale lumen, & eo
magis, quia diabolus res nobis temporales proponit, & in sensua
litatis speculo, quod maiores eas repræsentat, ostendit: glorię au
tem bona non fidei speculo, sed humano appetitu nos spectare
vult. Si enim cœlestia, & terrena per speculum fidei contempla
remur, illa maxima, hæc exigua repræsentari videremus. Hac de
causa dilectissimi, hoc fidei speculū ante oculos semper vos ha-
bere vellem, vt bonis his visibilibus contemptis, inuisibilia quę
reretis, magnam ea assequendi spem habere conantes: hæc enim
magnam animo vim præbet, ne in aduersitatibus perturbetur,
& per virtutis viam magna cum alacritate excurrat. Hoc mirifi
cè declarat Dauid, bona enim quæ à spe emanabant, fatetur his
verbis: Anima mea in manibus meis semper, & legem tuam nō 22
Psal. 118. sum oblitus, id est, anima mea in magno semper periculo versa
tur, & tamen nunquam legis tuę obliuisci possum: neque solum
meam infirmitatem supero, verum etiam dæmonis fraudes, &
quas mihi peccatores eius persuasione tendunt, insidias. Et ideò
posuerunt, inquit, peccatores laqueum mihi, & de mandatis tuis
non erraui: neque hoc solum, verum hæreditate acquisiui testi-
monia tua in æternum, quia exultatio cordis mei sunt. Hoc est,
tantum me in legis tuæ præceptis exercui, vt ea tanquam perpe
tuam quandam hæreditatem habeam, quia ita sunt exercitatio-
ne suauia, vt cor meum maxima lætitia & voluptate perfun-
dant. Sed quisnam, ò vir sanctissime, tantorum bonorum fons?

Ipsemet

23 Ipsemetfontem indicat, cùm ait: Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum, propter retributionẽ. Retributionis & præmij spem fontem esse affirmat, nam de gloriæ præmio & retributione loqui ex Diui Hieronymi translatione patet, quæ sic habet, propter æternam retributionem. O spem suauissimam, ò spem amabilem, fœlix anima illa & beata, quam tot ac tantis bonis exornas. Verum enumerans Diuus Paulus ad Romanos Spiritus sancti dona, inter ea spem recenset, dicens: Spe gaudentes: quo significat donum esse spem, ex quo gaudium in tribulationibus nascitur. Quamobrem, si spem habere volumus, necessario petenda est à diuino hoc spiritu, qui eam deuotis suis fidelibus communicare solet. Hinc intelligetis quanto cum artificio agens Redemptor no- *Rom.12.*
24 ster de cœli via, diuersas in cœlo mansiones esse, id est, diuersos gloriæ gradus manifestarit, vt, scilicet, eam assequendi spe per hanc viam festinaremus, ex illis mansionibus nobiliores & potissimas assequi contendentes.

Cùm toties Dominus de patre loquutus esset, dicit ei Philippus: *Domine ostende nobis Patrem & sufficit nobis. Dicit ei Iesus: Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis me? Philippe qui videt me, videt & Patrem meum.* Hoc est, si pater meus humanam carnẽ, vt ego assumeret, cùm vnus vnius essentiæ, vnius intellectus & vnius volũtatis Deus simus, nihil plus corporeis oculis videretis, quã nũc videtis: quia quicquid ipse facio, quicquid dico, ipse etiã pręstaret, & diceret: ita natus esset, ita vixisset, ita mortuus esset, vt ego moriturus sum. Existimate, cùm me videtis, Patrẽ
25 etiam hominẽ factũ videre: *Quia ego in Patre, & Pater in me est.* Hoc est, vnius substãtiæ, vnius intellectus, & volũtatis sumus, quãuis simus personæ distinctæ: & hoc ita esse, *Propter opera ipsa credite*, Admirabile hoc testimoniũ est, quo hæc veritas certissimè, & indubitate probatur. Fingite quòd Christũ in cruce positum, & iam iam morientem quis vestrũ videns, & quisnã esset ignorans ab eo quæreret, dicens: O homo tot tormentorum generibus lacerare, quid in hac cruce positus cogitas? Ipse verò hęc responderet: Cogito rerum, quæ paulò post subsequi debet, mutationem, & me quem nunc deceptorem, & plebis seductorem existimant tanquam verum Deum adoraturos esse. Cogito mihi faciendum esse, vt homines tanta opinionum

& religionum diuersitatem vnica Euangelij lege recepta abij- 26
ciant. Cogito persuasurum me hominibus esse illud, quod tan-
quam bonum approbant & sequuntur, vt sunt voluptates, vltio
nes, diuitiæ, & cætera huiusmodi contẽnant, quod verò vt malũ
fugiunt paupertatem, scilicet, famem, cõtemptum, & alia pœni
tentiæ opera in posterum amplectantur. Cogito hominibus me
persuasurum esse, vt res adeò difficiles, vt sunt sanctissimæ Tri-
nitatis mysterium, verbi diuini incarnatio, sanctissimum altaris
Sacramentum, & alia Christianæ religionis mysteria constan-
tissimè credant. Cogito duodecim me tantum hominibus rudi
bus & simplicibus, imperatoribus bellum esse & regibus illatu-
rum. Et quamuis nunc mortis timore deterriti omnes me reli-
cto aufugerint, ijs tamen tantam fortitudinem, & constantiam
prębebo, vt vniuersum terrarum orbem mihi subiecturi sint. Im 27
peratores verò & Reges fœlices se & beatos existimabunt, cùm
vel minimam vestium, quibus corpora sua contexerunt, partem
habebunt. Cogito crucem hãc, quæ hucusque ignominiosa fuit,
post hac esse in tanto honore futuram, vt eam Reges & Pontifi
ces capitibus suis imponant, & tanquam salutis vestræ instru-
mentum adorent. Cogito non modo viros fortes & prudentes,
sed senes quam plurimos infirmos, teneras virgines, & pueros
magna esse constantia crudelissima mortis genera pro fidei con
fessione subituros. Hæc omnia nulla est hominum potẽtia, quæ
præstare possit, imò nec ipsi beatissimi & Angelici spiritus, sed
vnus tantum Deus. Et quoniam Christum crucifixum hoc præ
stare potuisse videmus: sequitur hoc certissimum diuinitatis suę
fuisse testimonium. Et ita quamuis per opera, quæ antea fece- 28
rat, meritò dicere poterat, propter opera ipsa credite, idem etiã
dici potest propter opera, quæ postea fecit. D. Philippus hanc
veritatem ita credidit, vt postquã eam diu prædicauit, lapidari
se, crucifigi, & occidi, vt eius testimoniũ præberet, per-
misit. Quare Redemptoris nostri imitatione per
crucem: transiuit ad gloriam, ad quam nos
perducat idem Iesus Mariæ fi-
lius, Amen.

1 In festo Inuentionis S. Crucis.
Concio Prima.

Erat homo ex Pharisæis Nicodemus nomine, princeps Iudæorum: hic venit ad Iesum nocte. Ioan. 3.

DVM noctu & secretò ad Dominũ Nicodemus venit, publicũ se esse eius discipulũ pudere ostẽdit. Qua in re plurimos hodie habet imitatores. Nonnullos enim videbitis Euangelicæ vitæ ama-
2 tores, sed humano quodã timore impediri, & pudore quodã reprehensione digno. Sanctis charitatis, & humilitatis exercitijs, cũ possunt occupantur, sed videri pudet. Hi nocte veniũt ad Iesum, cùm die, idest, publicè venire non audeant. O hominũ effęminata infirmitas, quos bonos esse pudet. Iniurias optant ignoscere & ne timidi existimentur non audent. Parci & moderati in victu & in vestitu esse cupiunt, & auaritiæ opinionem formidant. Diuina sacramenta frequentare vellent, sed hypocritæ appellari nollent. Inter pręcipua artificia quibus Diabolus ad animarũ expugnationẽ vti solet, illud est, quo vsus est Holophernes ad ciuitatem Bethuliam expugnandam: de quo dicitur. Porro Holophernes reperit, quòd fons qui influebat aquę ductũ, extra ciuitatem dirigeret: & incidi præcipit, ne aqua, qua *Iudith. 7.*
3 se in vrbe sustentabant, eò ingrederetur: quare Bethuliæ ciues aquæ penuria laborantes cogitarę de deditione cæperũt. Aqua quæ animæ nostræ ciuitatẽ sustentat, est gratia diuina: canales vero, & aquæ ductus, per quos hæc aqua deriuatur sunt ecclesiæ sacramenta. Hos aquæ ductus conatur Dæmon incidere, & diuertere: his quidẽ, ne in ea credãt persuadens, vt hęreticis: alijs verò ne saltem ijs vel deprauatione, vel pudore vtantur, ita enim facile se hanc vrbem expugnaturũ existimat. Qua propter cauti obsecro estote dilectissimi, nè vos Sathanas fallat. Publicos Iesu Christi discipulos & seruos esse ne pudeat Diuũ Paulum imitãtes, qui ad Romanos, Non erubesco (inquit) euangeliũ: virtus, *Rom. 1.* enim Dei est in salutem omni credenti. Et quemadmodum pu-

1.Pet.2. blice Euangelium prædicare, & profiteri non erubescebat, ita 4
nec eius præcepta seruare. Hoc Diuus Petrus monet, dicens:
Charissimi, obsecro vos tanquam aduenas, & peregrinos, ab-
stinere vos à carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus ani-
mam, conuersationem vestram inter gentes habentes bonam,
vt in eo quod detractant de vobis, tanquam de malefactoribus,
ex bonis operibus vos considerantes, glorificent Deum in
die visitationis. O si hæc verba in cordibus vestris imprimeren
tur: profectò qui deuotos vos humiles & veros Dei seruos vi-
derent, vestram potiùs admirarentur virtutem, quàm vitupera
rent. Et dicerent: Nonne vides hominem illum, qui lasciuus,
superbus, & insolens erat, quam mutatus sit? quam humilis?
quam castus? Nonne vides mulierem illam, quæ antea impu-
dica, & profana erat, quàm honesta, quàm modesta, quàm pu 5
dica sit? Benedictus & glorificatus sit Deus, qui tales in animis
hominum operatur effectus. Magna profectò confusio, vt ma
los, malos esse, & videri non pudeat, boni verò Deo seruire,
Luc.9. & in virtute exerceri erubescant. Qui me erubuerit, ait sum-
ma veritas, & meos sermones, hunc filius hominis erubescet,
Psal.21. cùm venerit in maiestate sua. Non erat ex hoc numero sanctus
ille Propheta Dauid, qui dicebat: In medio Ecclesiæ laudabo
Num.11. te. Cum Deus iussit Moysi, vt ex vniuersa illa multitudine
septuaginta viros sibi coadiutores eligeret, Congrega, dixit,
septuaginta senes, quos tu nosti quod senes sint. In quo apertè
se velle ostendit, vt viri essent boni, & boni exteriori etiam
exemplo existimarentur. Neque solum gloriosum nobis esse
existimare debemus externa virtutum exempla præbere, ve- 6
rum etiam iniurias & aduersitates publicè Dei amore perferre.
Nullus vnquam Imperator tantum sceptro, & corona super
biuit, vt gloriosus Apostolus Diuus Paulus cathenis se vinctũ
esse, pro Iesu Christi confessione gloriabatur. Quare in Actis
Act.28. dixit: Propter spem enim Israel cathena hac circundatus sum.
Ephes.3. Et ad Ephesios: Ego Paulus vinctus Christi Iesu, Et alibi, Obse
&.4. cro vos ego vinctus in Domino. Et ad Timoth. Noli erubescere
2.Tim.1. testimonium Domini nostri, nec me vinctũ eius. Hac de causa
Apoc.7. Diuus Ioannes refert, cũ Angeli quidam terram vastare vellẽt,
alterum se Angelum vidisse, hæc verba dicentem: Nolite noce-
re terræ, & mari, neque arboribus, quoadusque signemus ser-

uos

7 uos Dei nostri in frontibus eorum. Attendite mysterium: ser uos Dei in frontibus signatos ait esse debere: non in sinu, sed in fronte & publice, sanctissimum crucis signum apparere debet. Quod si ex publicis operibus inanis interdum gloria existere solet, pugnate viriliter eorum gloriam Deo deberi considerantes: qui & voluntatem excitat, vt incipiantur, & vires præbet vt perficiantur. Si vulgaris aliquis sacrista sacris indutus vestibus, & crucem manibus gestans, *Simile.* eò quòd humi omnes prostratos crucem venerari videret, ideò inani gloria inflatus eum sibi honorem adscriberet, nonne meritò existimaretur ineptus? Ita profectò: quia cruci, & non ipsi sacristæ honor præstatur, quod verum esse ex eo intelligetur, si crucem & ornamenta deponat. At maior pro-
8 fectò stultitia est honore, qui bonis operibus præstatur, superbire: cum præcipuum, quod in illis est, Deo debeatur: qui si sufficientia vos priuaret & gratia, nihil omnino gloria dignum faceretis. Quare nihil est cur animus inani gloria infletur: sed potius cum Diuo Paulo dicendum: Regi seculorum 1. *Tim.* 1. immortali & inuisibili, soli Deo honor & gloria in secula seculorum, Amen.

Venit igitur Pharisæus ad Iesum nocte, dicens: Rabbi scimus, quia à Deo venisti Magister: nemo enim potest hæc signa facere quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. Quibus verbis exiguam fidem ostēdit, cum nihil plus illi tribueret, quam homini alicui iusto & sancto. Quare reprehendi merito à Domino poterat: & tamen eum verbis suauissimis & amore plenis excepit, occa-
9 sionem ex parua illa dispositione sumens, vt eum paulatim Euangelij doctrina illustraret. Hoc ipsum quotidie præstare solet: imperfectiones enim quam plurimas dissimulans, quodcumque bonum, vel exiguum, quod in nobis videat accipit, vt animas nostras paulatim perficiat. Hoc sponsa illa adeò occlusa significabat. Nam cum clausa esset ianua, di- *Canti.* 5. lectus misit manum suam per foramen: quo significatur per minimum quodque foramen & dispositionem, quam Deus in anima inueniat, diuini sui fauoris manum immittere, vt anima hoc auxilio corroborata aditum facilius illi præbere possit. Quod cum ita sit dilectissimi, qui ita vos ad malum pronos videtis, & tam altas in peccatis egisse radices,

vt nulla salutis vestræ via vobis esse videatur, ex intimo sal- 10
tem cordis emittite interdum magno cum dolore suspiria: hęc enim solent esse foramina, per quæ manum Deus immittit, & exigua hac dispositione vos paulatim peccatorum vinculis liberabit. Hoc prętereà docet nos, vt alter alteri⁹ imperfectiones patienter perferamus, & si quid reprehensione dignum est, magna cum mansuetudine reprehendendum esse, & non statim, vt multi solent, verborum & iniuriarum strepitu fulminandum. Quod etiam Diuus Paulus admonet his verbis, Fratres, si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos
Gala.6. qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu tenteris: hoc est, recordare vel simile quid fecisse, vel certe facere aliquando posse. Et Eccle.
8. dicit: Non incendas carbones peccatorū arguens eos: & ne 11
incēdaris flāma ignis peccatorū illorū. Quo in loco monemur quòd qui propter proximi peccata iracundiæ flammis incenditur, quos conuertere debet, ira eos quoq; & indignatione accendens præuertit. Præterea cùm ait Spiritus sanctus: Non incendas carbones, opportunitatem ad peccata corrigenda necessario seruandam esse docet. Nam quemadmodum, cùm potio aliqua, si suo tempore detur vtilis est: si verò aut temporis ratio non seruaretur, aut infirmi vires excederet morbum augere, vel etiam insanabilem reddere posset: ita etiam reprehensio, & correctio, nisi opportuno tempore fiat, aut nimis aspera sit, nocet potius quàm prodest. Exploratores á Moyse ad Promissionis terram explorandam missi, reuersi dixerunt: Terra, quā lustrauimus, deuorat habitatores suos: ibi vidimus monsta quę- 12
Num.14. dam filiorum Enach, de genere Gigantæo, quibus comparati quasi locustæ videbamur. Quæ cum audirent Hebræi flere & de Moyse & Aaron conqueri cæperunt dicētes: Constituamus nobis ducem & reuertamur in AEgyptū: Moyses verò & Aarō ceciderunt proni in terram coram omni multitudine filiorum Israel. Potuissent quidem sancti viri seditiosam turbam seuere reprehendere, sed cùm ira & furore incitatam, animaduerterent precibus potius excitatos ignes sedare, quàm minis accendere voluerunt.

Respondit Iesus & dixit ei: Amen, Amē dico tibi nisi quis renatus fuerit denuo non potest videre regnum Dei: Quasi diceret, ab eo quod petis,

13 ris, ita abes, vt ne dum quidem ad ianuam perueneris, quæ baptismus est. *Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo potest homo renasci cũ sit senex? Respõdit Iesus, Amen, amẽ dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.* Hoc est, renasci iterũ nemo debet, quia ex muliere Dei inimicus nascitur, inferni ciuis, pluribus miserijs subiectus, quarũ maxima est peccatum: quare aliud nascendi genus quærendum est, quod nulla in re priori sit simile. O Christe vere hominũ redemptor, quod nam nascẽdi genus inueniri poterit ad tot miseriarum remediũ? Nascetur, inquit Dominus, ex aqua: quandoquidem sordidus è muliere nascitur, & è Spiritu sancto, qui tot malis mederi poterit. Et ita, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei: quia quod natum est ex carne caro est, & quod
14 natũ est ex spiritu, spiritus est.* Notate fratres vnam ex rebus timendis, quæ in sacra Scriptura inueniuntur, illam esse, de qua Zacharias dicit: perpendiculum extendetur super Hierusalem: hoc est, regulam quandam & perpendiculum constituam, quo ciues omnes Hierusalem commensurari debent, vt eorum æqualitas & inæqualitas appareat. Diuus Augustinus de verbis Domini, ait: Inter cætera quæ magis mortales decipere solent, illud esse, quòd vt errores suos excusent eorum, qui boni sunt virtute metiri se nolunt, sed eorum, qui se ipsis deteriores sunt moribus, ita vt satis illis sit, si non tam mali sint. Auarus se maiori alterius auaritia metitur: superbus & luxuriosus, alterius superbiam & luxuriam cum sua confert, non vt se corrigat, sed vt alterum se existimet deteriorem. Cùm Deus dixit: Iustificata est Sodoma in conspe
15 ctu Samariæ, num forte non ideò Sodomam punit, quia ea erat Samaria deterior? Minime. At ita etiam non ideò tu impunitus abibis, quamuis non ita sis deprauatus, vt alter: ergo eo tantum perpendiculo nos metiri debemus, quod Deus nobis dedit eius, scilicet, filio vnigenito. Et hoc perpendiculũ significatur his verbis, Perpendiculum extendetur super Hierusalem, quasi antea nullum in mundo perpendiculum inueniretur, ad quod hominum actiones, & mores dirigi possent. Et ita per Isaiam aiebat: Interpretes tui præuaricati sunt in me: vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Principes vestri iniquè egerunt in me. Ex quo duo colliguntur. Primum eos, qui in Republica interpretes, & præceptores sunt, existimari & honorari debere, vt Principes.

Zacha. 1.

Augusti.

Isai.43

Secundò, eos quos Deus in tanta dignitate collocauerat ingratos 16
fuisse, & eum magnis iniurijs affecisse, & ideo de his potissimum conqueritur, & præterea ob plurima damna, quæ huiusmodi homines vitiorum suorum exẽplo afferre solent. Nam si regula illa & perpendiculum, ad quod cæterorum mores dirigi debent, ad malum deflectitur, quis non videt, quãta inde in Republica deprauatio consequatur? Hoc significauit Dominus per eundem Prophetam his verbis: Erit vobis iniquitas hæc sicut interruptio cadens, & requisita in muro excelso: vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Erit vobis iniquitas hæc sicut interruptio muri altissimi, qui longam traxit ruinam: difficile instaurari potest, & pristinum decorẽ recipiet. Huiusmodi damna Principes, & qui præsunt omnes afferre solent, cùm peccant: plurimos enim secũ trahunt: & ideò hæc ruina & lapsus difficile restauratur. O regu- 17
la cælestis, ò perpendiculum à cælo in terras demissum: tu, scilicet, Christe Redẽptor noster, de quo D. Paulus dixit: Quos prædestinauit, conformes fieri imaginis filij sui? Quod si hoc perpendiculo opera nostra examinata non erunt, ea Pater æternus tanquam ædificium inæquale & detortum euertet. O rem omnino timendam, si cogitaremus opera nostra hoc perpendiculo probanda esse, & examinanda. O bone Iesu, ô Angelorum gloria, mea vita cum tua collata quàm deprauata apparebit, quàm sordida, puritas & munditiès, quàm iracunda mansuetudo, quàm superba humilitas, quàm viles, & infimæ meæ omnes virtutes videbuntur. Sed non sine causa æternus pater vitam nostram vitæ autoris vita expendi vult: quia nostra etiam gloria eius gloriæ similis esse debet, & configurata, vt ait Diuus Paulus his verbis: 18
Saluatorem expectamus Dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ. Quod si dicitis, quomodo rem adeò difficilem nobis imperat, cum abyssus miseriæ & imbecillitatis simus, & Deus gloriæ, & potentiæ abyssus? vt etiã Diuus Paulus ad Ephesios, clarioribus verbis, quam Zacharias: Imitatores, inquit, Dei estote sicut filij charissimi: quis ad tantæ puritatis imitationem se poterit excitare? Dico per se quidem hominem non posse, sed diuini spiritus virtute, qui ad hoc datus hominibus fuit, vt vitam diuinam eius possent virtute viuere, & non hominum, sed Dei potius opera præstarent, Dei spiritum habentes. Res enim

Isa. 30 *Rom. 8* *Philip. 3.* *Ephes. 5.*

19 non esset impossibilis loqui aliquem vt Platonem, & disputare, vt Aristotelem, si ipsummet Platonis spiritum haberet: ita etiam impossibile non est hominem suo modo Dei virtutem & vitam imitari, si Dei spiritum habeat. Non est nouum alias res aliarum naturam participare cùm vna copulantur: & ita cibos insipidos sale condiri, melle suaues, aromatibus bene olentes fieri videmus: ita etiam non est impossibile hominem diuinum fieri, si diuini spiritus particeps fiat. Vtrumque Redemptor noster his verbis significat: Quod natum est ex carne, caro est, & quod natum est de spiritu, spiritus est. Vbi apertè declarauit, carnem se solam plus quam carnem esse non posse, spiritum autem fieri diuini spiritus præsentia, & fauore posse. Quare ne mireris, quia ego dixi tibi, oportet vos nasci denuò, vt diuini spiritus virtu-
20 tem recipiatis.

Respondit Nicodemus, & dixit ei: Quomodo possunt hæc fieri? Respōdit Iesus. Tu es magister in Israel, & hæc ignoras? Quid hoc Domine? res tam sublimes & occultas loqueris & statim intelligi vis? Quãuis enim magister sit, non ideò tamen scire omnia potest. Nullus ignorantiæ coargui potest eò quod id, quod sciri non potest, ignoret, vel certe ad eius munus & officium nõ pertinet. Sed cum eum Redẽptor noster reprehendat vere hic inferre possumus ea, neq; impossibile fuisse intelligere, neq; excusabile ignorare. Loquebatur de Baptismi regeneratione, cuius mysterij figuræ quã plurimæ, & testimonia in veteri testamẽto præcesserãt, quæ Doctores & magistri scire debebãt: & ideò meritò eius ignorantia reprehẽditur. Quare cùm ei Dñs initio dixit: Nisi quis renatus fue-
21 rit denuò nõ potest videre regnũ Dei, Nicodemus autem respondit, Quomodo potest homo renasci cũ sit senex? tunc eum nõ reprehẽdit, neq; ei magistri nomẽ exprobrauit, sed viã illi aperuit: vt si sacrã Scripturã intelligeret paulatim in regenerationis illius cognitionẽ venire posset. Sed cũ in sua hærere eum ignorãtia videret, & quomodo possunt hæc fieri quæreret, tunc eum reprehẽdit, quasi diceret, ita hoc declaraui vt, si aliquando hoc intellexisses, vt magistri munus, quo fungeris postulat, vtiq; in memoriã rediisset. Quomodo illud Ezechielis intelligis: Effundam super vos aquã mundã, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris: & dabo vobis cor nouum, & spiritum nouum ponam in medio vestri: vbi reuera Deus de his ipsis mysterijs loquutus est. *Ezech. 36.*

Plus

Plus dico, quòd, *Nemo ascẽdit in cælum, nisi qui descendit de cælo,* 22
filius hominis, qui est in cælo. Opijssime Iesu, quænã verba hęc sunt tam tristia? Si nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo, ergo væ nobis, quorum nemo eo ascendet. Huic dubitationi
August. sup. Io. i. Vide D. Thom. 3. p. q. 57. artic. 2. ad. 2. ita Diuus Augustinus super hunc locum respõdit: Si quis de aliquo monte nudus descendit, & vestitus ascendit: idem est qui ascendit, & descendit: quare cum iusti omnes Redemptoris nostri vestes & ornamenta vocentur, cum ad cælum ascendunt, in omnibus illis ipsemet Dei filius eo ascendere dicitur, qui inde descendit. Loquens æternus Pater cum sancta Ecclesia, ait: Vi-
Isai. 49. uo ego, dicit Dominus, quia his omnibus velut ornamento vestieris & circumdabis tibi eos quasi sponsa. Cum autem Ecclesia Christi corpus sit, ergo omnes iusti eius vestes & ornamẽta sunt, quæ singulare est iustorum priuilegium. His enim verbis signifi- 23
catur, quòd quemadmodum sponsa pretiosas suas vestes, & ornamenta plurimi facit, Principes etiam, & Reges vestes se dignas habere gloriantur: ita etiam sancta Ecclesia, & quod plus est Regum Rex Iesus Christus Dei filius plurimi æstimat, iustos suas esse vestes, & ornamenta. Quapropter quanta nobis cura adhibenda esset, ne nos rerũ humanarum sordibus fœdaremus? quandoquidem tanti Regis vestes sumus, qui vt nos à peccatorum maculis lauaret, tot, ac tanta passus est, vt hoc loco significat, dicens: *Et sicut Moyses exaltauit serpentẽ in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, vt omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam.* Quod vt intelligatur notandũ est, quod eò quod filij Israel
Num. 21 contra Dominum, & Moysem murmurarunt, dicentes: Cur eduxisti nos de Ægypto, vt moreremur in solitudine? misit Dominus in populum ignitos serpentes, qui eum morsibus enecabant. 24
Nam quemadmodum Ægyptij ob hoc quod Hebræorum pueros aquis demersos occidebant, eos etiam maris rubri aquis obrutos mori voluit: ita hos serpentum morsibus mori permisit, qui Moysis vitam & famam inuidiæ; & murmurationis morsibus lacerarunt, vt à serpentibus torquerentur, qui vt serpentes mor-
Eccle. 10 debant. Nam Ecclesiasticus dicit: Sicut mordent serpentes in silentio, sic qui fratri suo occulte detrahit. Si hoc nunc supplicio Deus murmuratores puniret, tanta est illorum multitudo, vt omnia essent serpentibus referta. Hebræi illi vulneratos se videntes veniam & misericordiã implorare cœperunt. Cùmque clemen-

tissimus

25 tissimus vir Moyses pro illis oraret, respondit Dominus: Fac serpentem æneum pro signo, qui percussus aspexerit eum viuet.
Cui hoc mirum non videbitur? quis quamuis ignarus, & rudis
mysterium hic latêre non credet? Sed à te prius ô Domine quæram, cur hoc iubeas? Nonne facilius tibi fuisset serpentes tollere,
ne mordere possent? Quod si serpentibus murmuratores deterreri volebas, vt corrigerentur, quid hoc remediũ significat? Æneus
serpens in ligno positus, vnde curandi virtutem habet? Non à
metallo, non à serpentis figura: quid igitur serpentem aspicere
proderit? O admirabilem Dei potentiam, ô sapientiam ineffabilem. Qui cùm mysteria sua occultare vult, ita ea occultat, vt occultando reuelet. Quia cum eius infinita sapientia sit, & nihil temerè & sine causa imperet, cum aliquid imperat quod ad rem minime
26 nime facere videtur, & sine causa imperari (cum hoc in Deũ cadere nulla ratione possit) tunc magna ibi occultari docet mysteria.
Serpentis itaque imagine peccator, non verus, sed apparens significatur; vt verus peccator vero & viuo serpente significatur.
Quis autem huiusmodi fuit, nisi Iesus Christus Redemptor noster? quem (vt ait Diuus Paulus) Misit Deus in similitudinem Roma 8.
carnis peccati. Hic autem est, qui nos à peccati morsu sanat. Qui
percussus aspexerit eum, viuet; ait eo loco Dominus: quæ prophetia potius est, quàm figura, quæ sanctissimæ crucis virtutem
prædixit. Quid autem sit diuinum hunc serpentem aspicere, ipsemet declarat, dicens: Vt omnis qui credit in ipsum, non pereat;
sed habeat vitam æternam. Credere autem esse debet, vt Diuus
Paulus ait ad Romanos; Iustus ex fide viuit. Quod Diuus Ber- Roma.1.
27 nardus declarat his verbis: Iustus ex fide viuit vtique, si viuat, & D.Berna.
ipsa fides, aliter quomodo vitam dabit si mortua est? Fides in sacræ Scripturæ vsu, & in Christianorum etiam exercitio viua est
& formata, quæ charitate viuit, & præstantissimis operibus occupatur. Et quemadmodum mea mihi anima dat esse: ita, vt si ambulo, si video, si audio, si tango, hæ omnes operationes animæ tribuendæ sint: ita cum fides cum charitate coniungitur, & virtutũ
operationes exercet, omnia illa opera charitati potissimum, vt
animæ motus omnes debentur. Et de hac fide ait Apostolus: Iustus ex fide viuit: quia quod mortuũ est, vitã dare nulla ratione
potest. Quare si viuere, ait, iustũ de hac fide viua loqui certũ est,
non de ea, quæ sine charitate mortua est. In eundẽ sensum, inquit

Augusti. tract. 29. in Ioan. & sermo. 61. de verbis dom. & serm. 1. in vigilia Pẽtecostes.

Diuus Augustinus, quod non est habendum pro eodem credere 28
Deo, & credere Deum, & credere in Deũ: nam credere in Deum,
est credendo diligere, & credendo amare, & in eo spem nostram
& amorem collocare. Eia igitur fratres, quandoquidẽ Iesus Christus in cruce pro vestra salute exaltatus est, & omnes venenosis affectuum nostrorum morsibus vulnerati sumus, eum viua fide & ardentissimo amore aspiciamus. Eadem etiam Christi Redẽptoris nostri exaltatio significata est in Leuitico. Vbi iubebat Deus,

Leuit. 23.

vt cum sibi messium sacrificium facturi essent, manipulum ex ijs conficerent, & eum eleuarent: ita enim iram suam eos esse placaturos. Ex omnibus messibus vnum tantum fasciculum postulabat; quia ex vniuerso hominum genere, solus Iesus Christus eum placaturus erat. Ipse est fasciculus, in quo diuinitas cum anima &
corpore insolubili vinculo vnita est, qui in cruce eleuatus æterni 29
Patris iram placauit, vt peccata nobis ignosceret, & gratiã nobis, si nos ad eam recipiendam disponeremus, daret, qua perueniremus ad gloriam: ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo Inuentionis S. Crucis Concio Secunda.

Erat homo ex Pharisæis Nicodemus nomine Princeps Iudæorum: hic venit ad Iesum nocte. Ioan. 3.

Ioan. 3.

PIum huius Pharisęi desideriũ, quo Christũ Redem-
ptorem nostrũ conuenit, ab eo quærens, quid sibi fa- 1
ciendũ esset, vt vitam consequeretur æternam, magna sibi fidei nostræ mysteria reuelari meruit. Est enim Deus misericordiæ Pater, & ad eum nos in nostris necessitatibus accurrere gaudet: quod tanti æstimat, vt per

Isa. 30.

Isaiam conqueratur, dicens: Et os meum non interrogastis habentes fiduciã in vmbra Ægypti. Et quia Rex Ochozias Dæmo-

4. Reg. 1.

nẽ in quadã necessitate consuluit per Prophetã Heliam ei dixit. Nunquid non est Deus in Israel, vt eatis ad consulendum Beelzebub Deum Acharon? Quamobrẽ hæc dicit Dñs: De lectulo, super quẽ ascendisti non descendes sed morte morieris. Discamus igitur fratres à Nicodemo cæli viã à Deo in oratione petere: & in-

telli-

2 telligite eum etiã consulere, cũ sanctissimã eius legẽ consulimus, vt eam cõsequamur Ducẽ, quemadmodũ faciebat Dauid, qui aiebat: Consiliũ meum iustificationes tuæ. Et quemadmodũ Nicodemus iste noctu venit, vt Dominũ consuleret, ita nos etiã ad hęc spiritualia consilia opportunum tempus quærere debemus, & liberũ, vt est nocturnũ; quia in die mandauit Dominus misericordiã suam, & nocte canticum eius. Neque hoc solũ contenti esse debemus, sed etiam viros sanctos, & prudentes consulere: quia per eos tanquam per os Deus loquitur & operatur. Nam sicut per os cibi in corpus immittuntur; ita etiam iusti & sapientes instrumentum sunt, quo peccatores conuertuntur, & diuino vniuntur amore. Cùm verò alij consultores non aderunt, res vtilis est proprios seruos, si prudentes sunt, & virtute præditi consulere. Cùm
3 Saul asinas frustra querendo defatigatus patris domũ reuerti decreuisset, puer quidã, qui cũ eo erat dixit: Ecce vir Dei est in ciuitate hac, omne quod loquitur sine ambiguitate venit: nunc ergo eamus illuc, si fortè indicet nobis de via nostra, per quã venimus. Paruit Saul pueri sui cõsilio, & cum sanctum illum virũ cõsuluisset, certior de eo quod quærebat factus est, & vnctus ab eo est in Regem. De Naaman, qui Regis Syriæ militiæ princeps erat, legitur captiuæ cuiusdã Hebrææ, quam domi habebat, consilio Prophetam Eliseum conuenisse: à quo cùm Iordanis aquis lauari iussus esset, iratus recedebat. Cùmq; vertisset se, & abiret indignans, accesserunt ad eum serui sui, & loquuti sunt ei. Pater & si rem grãdem dixisset tibi Propheta, certè facere debueras, quanto magis, quia nunc dixit tibi, lauare & mundaberis. Quorum consilio cum
4 paruisset lepra mundatus est, & veri Dei illustratus est fide. Quisnam omnia se scire dicet, & nullius egere consilio? quandoquidẽ D. Hieron. illud Pauli declarans, vt innotescat principatibus & potestatibus in cælestibus per Ecclesiam multiformis sapientia Dei, quã fecit in Christo Iesu, statuit ipsosmet Angelos, qui Dei perfruuntur aspectu, vsq; ad Apostolorum prædicationem plurima Christi Redemptoris nostri ignorasse mysteria. Quot igitur & quanta homines ignorabunt, nisi in quærendo & consulendo humiles sunt? Magister erat Nicodemus, & tamen quod ignorat, interrogat. In quo maximè reprehendendi sunt nonnulli, quorũ tanta superbia est, vt quod illis vtile & necessarium est, ignorare malint, quàm se interrogando ignaros fateri.

Psalm. 118.
Psalm. 41.
1. *Reg.* 9.
4. *Reg.* 5.
D. Hieron. sup. Episto. ad Ephes. cap. 3.

Erat homo. Ait de hoc Pharisæo Sanctus Euangelista: & meri- 5
tò eum hominem vocat, quandoquidem, vt homo rationis &
consilij capax, quod sibi maximè conueniebat, tanta cum dili-
gentia conquisiuit. O quam pauci hodie huic similes inueniun-
tur: ita, vt meritò cum Sancto Hieremia plorare possimus, & di-
Hiere. 8. cere: Nullus est qui agat pœnitentiam super peccato suo, dicens:
Quid feci? Omnes conuersi sunt ad cursum suum, quasi equus im
petu vadens in prælium, quasi bestiæ omnes quodam, quasi fu-
rore & impetu ad interitum ruunt. O vos infœlices, resipiscite ali
quãdo, & ad salutis vestræ fontem, qui Deus est, conuersi reuerti-
mini. Ait igitur Nicodemus: *Rabbi scimus, quia à Deo venisti magister:
nemo enim potest hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo.* Sig-
na & miracula, quæ à Domino Pharisæus præstari viderat, vt eũ
conueniret & consuleret, impulerunt. O quot ac quanta, Deus 6
operatus est & operatur, quæ nos ad eius amorem impellere, &
incitare deberent. Protogenes egregius pictor Apellem ex vna
tantum linea cognouisse dicitur: cum lineæ subtilitatem admi-
ratus, non nisi Apellis opus esse posse, conijceret; & eius operis
præstantia motus eum diligenter quæsiuit, vt eius & aspectu, &
amicitia frueretur: nos verò si Deum ex operũ præstantia cogno
scimus; cur non eius desiderio tenemur? Cur non ad eum quæ-
D. Augu. rendum mouemur? Diuus Augustinus super Psalmos, duo ait
nos in Dei cognitionem & amorem deducere, scilicet, scripturã,
Nicephor. & creaturam. Nicephorus libro vndecimo refert, Diuum An-
li. 11. *Eccle.* tonium interrogatum, quo nam modo sine libris in deserto vi-
histor.c. 43. uere posset, respondisse: naturam ipsam rerum creatarum sibi
librum esse, in quo Dei oracula & excellentias cùm opus erat, 7
Simile. legebat. Verum quemadmodum illi, qui specillis vtuntur, non
ideò illis vtuntur, vt ibi visu immorentur, sed vt vlterius progre-
diantur, & per ea alia videre possint obiecta; ita nos quoq; creatu
rarum contemplatione vti debemus, non vt in illis immoremur,
sed vt per eas ad diuinæ omnipotentiæ, bonitatis, & sapientiæ
contemplationem, & amorem progrediamur. Præterea, vt ho-
mines fidei luce illustrati admirabilia opera considerantes, quæ
hic ipse Deus homo factus operatus est, ita ea admirari debe-
mus, ac si ea proprijs oculis spectaremus: fides enim ipsomet vi-
su certior est. Quod si vel vnum tantum miraculum, quod homi-
nes videant eos stupidos, & attonitos reddit, ita vt hac de causa
miracu-

8 miraculum appelletur, quia animos rapit, & magna quadam admiratione suspendit, vt Diuo Petro contigisse dicitur: Stupor enim circundederat eum, &c. Quanta igitur nos admiratione rapi deberemus, qui tot ac tanta miracula non oculis quidem videmus, sed fide credimus, quæ (vt dixi) oculis certior est. *Luc. 5.*

Respondit Iesus, & dixit ei: Amen, Amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit, &c. Agit hoc loco Dominus de noua hominis regeneratione, qua homo aliud esse (scilicet Christiani) recipit: noua enim per Baptismũ creatura fit, quæ oculis quidem non apparet, sed intus latet, noua, scilicet, lux, nouæ cogitationes, noua desideria, nouus spiritus, qui est ipsius animæ anima, vt anima est corporis anima. O ineffabilis Dei bonitas, vt hominum desideria benefaciendo præuenit, & præcurrit: nihil enim horum Pharisæus inter
9 rogauerat; neque quid sibi faciendum esset, dixerat, vt Deum videre, & in regnum cælorum ingredi posset: sed ipsemet Dominus rem tanti momenti, & quam tantoperè optabat, proposuit. Tanto enim se suamque gloriam communicandi tenetur desiderio, vt nos præueniat, & antequam de salute nostra nos ipsi agamus, quid nobis, vt eam assequamur agendum sit, doceat. Quanta igitur cum causa Sanctus Isaias humani generis nomine magnam hanc misericordiam à Deo petebat, dicens: Rorate cæli desuper & nubes pluant iustum: aperiatur terra & germinet Saluatorem, & iustitia oriatur simul. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Lætetur cælum desuper, & nubes spargant iustitiam, germinet terra, & oriatur misericordia, & iustitiam germinet simul. Hoc omne Dei filij aduentu adimpletum est: nam cæ- *Isai. 45.*
10 lestis omnis curia hominum salute gauisa est. Et quemadmodum pluuia terra fertilis redditur & fœcunda; ita animas misericordia & iustitia, quæ tanquam pluuia eas irrigarunt, fertiles & fœcundas fecerunt, cùm, scilicet, eas Dei filius docuit, illuminauit & iustificauit. Sed ô clementissime hominum Redemptor, quomodo hoc sermone cum Nicodemo habito sermones nostros, & colloquia, quæ potius Gentilium & barbarorum, quàm Christianorum sunt, tacitè reprehendis? Nam cum vna conuenimus, quibusnam de rebus agimus, nisi aut de proximorum moribus & vita, de lasciuis rebus & obscœnis, de caducis, & temporalibus bonis? Hinc, hinc, obsecro fratres, discite qualia debent esse colloquia, de cælestibus, scilicet, rebus & diuinis, quæ sit cæli via:

quid nobis faciendum sit vt Deum aliquando videre posſimus. 11
Verum cum ea Nicodemus non intelligeret, ait Dominus: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei: quia quod natum est ex carne caro est, & quod natum est ex spiritu, spiritus est.* Nam quemadmodum, quod ex leone generatur, leonis animos & ferocitatem habet: & quod ex equo generatur equus est: ità quod ex Dei spiritu generatur spiritualis fit, & diuinas
2. Petr. 1. nanciscitur inclinationes, vt Diuus Petrus affirmat his verbis: Vt per hoc efficiamini diuinæ consortes naturæ, fugientes eius, quæ in mundo est concupiscentiæ corruptionem. De his intel-
Ioan. 8. ligendum est illud Diui Ioannis, Qui ex Deo est verba Dei audit: quia diuinæ gratiæ virtute eorum vnusquisque promptior ad virtutis exercitia remanet. Et *quod natum est ex carne caro est:*
1. Cor. 2. Hinc Diuus Paulus, Animalis, inquit, homo non percipit ea, quę 12
spiritus Dei sunt: stultitia enim est illi: spiritualis autem iudicat omnia. Quod faciliùs hoc exemplo intelliges: *Spiritus vbi vult spirat, & vocem eius audis, sed nescis vndè veniat, aut quo vadat: Sic est om-*
D. Chryso. *nis, qui natus est ex spiritu.* Diuus Chrysost. & Græci omnes interpretes aiunt hæc verba, Spiritus vbi vult spirat, non spiritum sanctum, sed auram, & ventum significare, cui spiritus sanctus com
D. Tho. 1. p. q. 36. art. 1 paratur. Nam quemadmodum, ventus magno impetu quocunque vult, fertur nullis humanis legibus obstrictus, & quamuis oculis videri non posſit, eius tamen vis & effectus percipitur cum arbores euellit, turres & ædificia euertit: sonus etiam auditur & strepitus: ita etiam quamuis spiritus sanctus oculis non appareat apparent tamen effectus. Eo enim cupiditates in animis nostris insitæ euelluntur, vanæ & superbæ cogitationum turres 13
prosternuntur, & præterea eius sonus & vox suauisſima tanquã auræ sibilus in interiori animæ parte aliquando auditur. O admirabilis similitudo, qua Spiritus sancti vis optimè declaratur. Quot enim & quãtos in animis nostris operatur effectus, quamuis corporeis oculis non appareat. Qui anteà libidini deditus erat & rerum humanarum amator diuino hoc spiritu flante, mutatum se prorsus cognoscit: quod antea amabat, nunc odio prosequitur, & carnis affectus sibi subiectos habet. Qui vestium, externi cultus, & ornatus superbia intumescebat, diuini huius spiritus aura tactus ea omnia tanquam res vilisſimas, & nullius momenti contemnit. Plurimos tandem videbitis qui cum non vni tantum

14 tùm vitio,ſed pluribus dediti eſſent, ludis, venationibus , conui-
uijs,luxuriæ,ſuperbiæ, & alijs, cœleſtis huius ſpiritus virtute in
alios prorſus eſſe mutatos:ita vt verè illud Diuini vatis dicere poſ
ſint:Hæc mutatio dexteræ excelſi.

Cùm tamen nondum iſta Nicodemus perciperet ſubdidit *Pſalm. 76.*
Dominus. *Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo ſi dixero vobis*
cœleſtia credetis? O Chriſte vere terrenarum rerum contemptor,
quid hoc eſt Domine? Quando terrenas res homines docuiſti:
quos ſemper ad earum contemptum & cœleſtium rerum amo-
rem inflammaſti? Nunquam profectò,ſed terrena hoc loco mo
ralis philoſophiæ præcepta appellat:quia ea homo naturalis ra-
tionis lumine aſſequitur. Quarè horum verborum ſenſus hic
eſt: cùm ea vobis præcepta tradebam , quæ rationi adeò con-
15 uenientia ſunt, & naturali lumine ea aſſequi poteſtis , nulla
mihi fides præſtabatur. Nam cùm de auaritia & bonorum tem
poralium cupiditate agerem , Phariſæi, qui erant auari , me &
meam doctrinam irridebant : quomodo ergo ſi cæleſtia, quæ
humanam rationem excedunt, dixero vobis, credetis? Huiuſ-
modi erant, de quibus tunc cum Nicodemo agebat , ſcilicet,
de hominis regeneratione,per Spiritus ſancti infuſionem , quæ
difficillima ſunt,& ab ijs, qui ea minus tractant, faciliùs perci-
piuntur. Quare in Apocalypſi dicitur: Vincenti dabo manna *Apoc.2.*
abſconditum, & nomen nouum, quod nemo ſcit, niſi qui acci-
pit. Vbi nomen nouum,nouam vitam, & nouum eſſe ſignifi-
cat:quod eſſe quanti valoris,quantæ puritatis,dignitatis,& fœli-
citatis ſit, nemo ſcit niſi qui accipit, quin etiam neque hic perfe-
16 ctè in hac vita ſciet. *Et nemo aſcendit in cœlum niſi qui deſcendit de cœ-*
lo , filius hominis qui eſt in cœlo. Hæc dictio,&, cum ijs quæ præ-
ceſſerant ſequentia coniungit, ſcilicet, cum his: *Sic eſt omnis qui*
natus eſt ex ſpiritu. Quia ad id, quod vt Phariſæo reſponderet omi
ſerat redit,eum cuius phariſæus ea interrogatione interpellaue-
rat, *Quomodo poſſunt hæc fieri?* Ex quo vera huius loci declaratio hęc
eſſe videtur. Nam ad alicuius nobilitatem declarandam dicere ſo
lemus:ille ex Auſtriæ familia,vel ex Gotorum ſanguine vel &c.
deſcendit. Ita ait hoc loco Dominus vnumquemque iuſtorum è
cœlo deſcendere,& Dei filium eſſe.Cui declarationi optimè ea
conueniunt: *Nemo aſcendit in cœlum,niſi qui deſcendit de cœlo*, hoc eſt,
Qui natus eſt ex ſpiritu, filius hominis qui eſt in cœlo, Ideſt, ille, qui

quamuis homo eſt, ex carne & oſsibus compoſitus, ſpiritu tamen 17
philip. 3. verſatur in cælis, vt Diuus Paulus qui ait: Noſtra conuerſatio in
cælis eſt. Hic igitur, qui nunc in cælo ſpiritu & conuerſatione ver
atur qui deſcendit de cœlo, hoc eſt, qui ex Deo eſt, eo poſt mor-
tem, vt Deo in æternum perfruatur, aſcendet; non autem ille,
qui nunquam ad cæleſtia conſideratione excitatur, ſed humi
tanquam beſtia repit, terrena ſpectat, & optat. O verba omnibus
metuenda! Quomodo enim, ò peccator, hæc audiens, non per-
horreſcis, qui nunquam de cælo te cogitare optimè noſti? Cùm
Romam, Hiſpalim, aut ad aliam aliquam vrbem profecturus es,
ſemper ea hæret in animo, de ea paſsim loqueris, & quid in ea fa
cturus ſis, cogitas. Quod ſi eo profecturus non es, nunquam ferè
eius recordaris. O quam certum eſt ſignum te ad cæli gloriam
profecturum non eſſe, quia, ſcilicet, nulla ferè tibi eſt de ea cura, 18
nulla cogitatio. Ex his etiam verbis infertur, ſi quis contempla-
tioni deditus ſit, ſignum hoc eſſe non obſcurum, eum ex Spiritu
ſancto natum eſſe. Eſt autem hoc adeò neceſſarium, vt ſine eo
Simile. Deus amari magna cum difficultate poſsit. Quia, quemadmo-
dum duo equi, qui currui iuncti ſunt, ſe ſe in paſsibus æquant, ita
vt alter alterum præire, nec ſubſequi poſsit: ita voluntas noſtra
mouere ſe minimè poteſt in amoris curſu, niſi ſimul etiam eam
intellectus conſideratione & contemplatione concomitetur, aut
ſaltem antea hanc viam illi præmonſtrauerit. Et ideò, vt Pharao-
nis voluntas erat, vt filij Iſrael, vel ſemper in Ægypto viuerent,
vel ſaltem non longè recederent; è contra Dei voluntas eſt, vt vel
ei ſemper adhæreamus, actuali amore & conſideratione, vel ſal-
tem, vt non longè á ſancto hoc exercitio recedamus, vt reditus fa 19
Ezech. 1. cilior ſit. Animalia illa Ezechielis, ibant, & reuertebantur in ſi-
militudinem fulguris coruſcantis; quia nimirum iuſti magna cele
ritate à piæ actionis ſtudio & cura ad diuinæ contemplationis
exercitium reuertuntur.

Et quoniam omnes hos diuinos effectus, quos Spiritus ſan-
ctus in hominibus operatur, Chriſtus Redemptor noſter ſua ſan
ctiſsima morte meruit: ideò cum de ijs loquutus eſſet, ſtatim de ea
agit, dicens: *Et ſicut Moyſes exaltauit ſerpentem in deſerto, ita exaltari
oportet filium hominis.* Res admiratione digna eſt id, quod perfidi
Hebræi, vt Ieſum Chriſtum de hominum memoria tollerent,
præſtiterunt: hoc Deus tanquam medio vſus eſt, vt eum exalta-
ret

20 ret & sublimaret. Hieremiæ vndecimo malignos illi dixisse refe- *Hier.11.*
runtur: Mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de terra viuentium, & nomen eius non memoretur amplius. Christi panis, est doctrina, qua homines cibauit, & aluit. Mittamus, inquiunt, lignum crucis in eius doctrinam, eum crucifigamus, vt *Matt.10.*
eius doctrina vna cum memoria pereat. Sed contrarium omnino contigit, quia patientia, qua mortem suam tolerauit, eam, quam prædicauerat doctrinam, confirmauit; scilicet, qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus: neque eius nomen morte obliuioni traditum est, imò maiori cum gloria & honore exaltatum. Et ita, vbi nos legimus: In die illa radix Iesse, qui stat *Isai.11.*
in signum populorum, ipsum gentes deprecabũtur, & erit sepulchrum eius gloriosum, septuaginta interpretes transtulerunt, Erit
21 in die illa radix Iesse, & qui consurget, vt Princeps sit gentium, in ipsum gentes sperabunt, & erit requies eius honor: vbi in Hebræo pro honore legitur, gloria, & erit requies eius gloria. Quasi diceret, & erit mors eius gloriosa, quia impletum est illud, quod ipsemet Saluator deprecatus est, dicens: Pater glorifica me gloria, *Ioan.17.*
quam habui priusquam mundus fieret, id est, per mortem meam ostende me verum Deum esse. Possunt etiam hæc Hieremiæ verba alio modo intelligi, scilicet, vt panis nomine sanctissimũ eius corpus intelligamus, vt ipsemet dixit: Ego sum panis viuus. Mit- *Ioan.6.*
tamus, inquiunt, crucis lignum in eius corpus, & ita peribit nomẽ eius: quia qui eum crucifixum videbunt, peccatorem esse existimabunt. Non dixerunt, mittamus eius corpus in lignum, quod magis proprium erat, quia Spiritus sanctus, ita eos loqui voluit,
22 vt quidam Doctor affirmat, ad significandum mysterium quod hic factum est. Quod vt intelligatur, notate sacratissimum Redemptoris nostri corpus virtutem habuisse, quæ à diuinitatis vnione manabat; at verò crux eam à corpore sanctissimo sibi affixo receptura erat: & quia arbor vt fructum afferat, prius humi plantari debet, hinc est, quòd crucis arbor prius in sacrosancto Iesu Christi corpore poni debebat, quàm virtutem ab eo reciperet. Mittamus igitur, inquiunt, lignum in corpore, & non corpus in lignum, vt dici solet: mittamus, aut plantemus arborem in terra, & non è contra, terram in arbore, vt, scilicet, hæc crux, & hæc mors à persona infinita illius qui patitur infinitum valorem, & virtutem recipiat. Gloriosissima hæc Saluatoris mors

omnes martyrum mortes peperit, omnes confeſſorum, & ſancto 23
rum omnium mortificationes & virtutes: hinc etiam omnia noſtra opera virtutem & valorem receperunt. Exiguus riuulus nunquæm per ſe ad mare perueniret, ſed antea areſceret: quod ſi in magnum aliquod flumen ingreditur, conſeruatur, & ſimul in mare influit: ita etiam nunquam opera noſtra in cælum peruenirent, niſi in maximum illud Redemptoris noſtri flumen ingrederentur.
Coloſſ.2. Hoc crucis beneficiũ mirè D. Paulus exaggerat, dicẽs: Et vos cùm mortui eſſetis in delictis in præputio carnis veſtræ, id eſt, in gentilitate, & idololatria veſtra, conuiuificauit, ſcilicet, Deus Pater, cum illo, ſcilicet, Chriſto filio ſuo, donans vobis omnia delicta, delens quod erat contrarium nobis, ſcilicet, peccatum, & ipſum tulit de medio affigens illud cruci. Hoc eſt, peccatum, quod erat chirographum & obligatio, qua homo tenebatur ad pœnã 24
æternam, & erat medium diuidens inter Deum & homines, illud deleuit in cruce, hoc eſt, in virtute mortis Chriſti. Quo ſignificatur Redemptorem noſtrum quod ſibi faciendum erat feciſſe, vt hominum peccata delerentur, ſi illi tanto & tam ſingulari benefi
Pſalm.9. cio vti voluerint. Hoc Propheta Dauid in ſpiritu præuidens, gratias Deo aſsiduè agebat, dicens: Confitebor tibi Domine in toto corde meo, narrabo omnia mirabilia tua, lætabor & exultabo in te, pſallam nomini tuo altiſsime. Cur ſancte vir tot laudandi, & gratias agendi verba iteras? Ipſemet paulò poſt cauſam affert, dicens: Quoniam feciſti iudicium meum: & cauſam meam: sediſti ſuper thronum qui iudicas iuſtitiam. Hoc eſt, tot ac tãtas tibi gratias ago, ò hominum Redemptor, quia tu qui tam iuſtus es, vt etiã in hominum iuſtitia, quod iudicari & condemnari poſsit, inue- 25
nis: in regali tuo throno ſediſti iudex, & quantum ex te eſt, finẽ meæ cauſæ impoſuiſti. O verba referta myſterijs; quiſnã thronus iſte eſt, niſi ſacroſancta hæc Crux? O thronum glorioſiſsimum, ò thronum beatum, in quo tu ò Angelorum gloria ſpinis coronatus, ſanguine fœdatus inter latrones ſediſti. Ibi feciſti cauſam meam, & non tuam; quia nullum ibi negotium tibi agendum erat, quod ad te pertineret: ſed pro meis & totius humani generis peccatis ſanguinis tui pretium, quo ad ſufficientiam perſoluiſti: propria enim peccata, neque habebas, neque habere poteras. De hoc ipſo throno, & redemptionis noſtræ inſtrumento dicitur: Apparebit ſignum filij hominis in cælo: maiori autem fulgo-

26 fulgore corascans apparebit, quam omnes planetæ ad bonorum solatium, & confusionem malorum. Et meritò cum cæli clauis sit, clauis autem in ianua posita remanere sæpè soleat; ea etiam ibi collocanda est, vt eam iusti perpetuò videre possint. Decet etiam gloriosissimum Redemptoris nostri triumphum, vt sanctissima Crux tanquam ensis, quo tenebrarum principem superauit in sublimi, & illustri loco ad æternam huius victoriæ memoriam collocetur. In cuius rei figuram gladius, quo Dauid Gigantem superauit in sacro loco collocatus fuit. Et ita diuinus Imperator & Dux Iesus Christus crucem suam eadem à nobis, qua ipse adoratur adoratione honorari voluit: quia omnis honor qui illi præstatur, ipsimet Domino, qui in ea passus est, tribuitur: quare sublimiori & digniori adorationis genere eam venera-
27 mur quam sanctissimam Virginem. Hanc enim cælestem Reginam ea adoratione quæ hyperdulia à Theologis vocatur, veneramur; quæ dulia maior est, qua sanctos reueremur: crucem verò latria, quæ soli Deo debetur, adoramus. Et sic tanti æstimabatur apud veteres Christianos minima particula Crucis, in qua Christus pependit (sicut egregiè tradunt multi sancti Doctores) vt eam omnibus mundi thesauris pretiosiorem habuerint. Quod si cruci tantus honor præstatur, eò quod Redemptoris nostri membris decorata fuit: cur igitur labores & tormenta non alacri, & libenti animo amplectemur; quæ non solùm sanctissimum Christi corpus tetigerunt, verũ eius etiam animam penetrarunt, & vulnerarũt? Magnus profectò ijs etiã honor debetur, dilectissimi; excipi magna cum animi constantia, & tolerari debent, vt ca-
28 piti nostro Iesu Christo, quoad fieri potest, assimilemur; & ita meritis & gratia ornati cælesti gloria tandem perfruamur: ad quam nos perducat idem Iesus Mariæ filius, Amen.

Matt. 24.

1. Reg. 17.

D. Thom. 3. p. q. 25. arti. 4. & 5.

Gre. Nissen. in vita Macrinæ.

Paulinus epist. 11. ad Seuerũ. Gre. lib. 7. epistola. 126.

Beda de natura rerum & tẽporum ratio. Greg. Turon. in vita Christi. Chrysosto. in homilia quod Christus sit Deus.

In eodem Festo Inuentionis Sanctæ Crucis

Concio Tertia.

Erat homo ex Pharisæis Nicodemus nomine Princeps Iudæorum: hic venit ad Iesum nocte. Ioan. 3.

VOLVIT Spiritus sanctus tot de hoc homine particularia à Sancto Euangelista hoc loco apponi, vt significaret rarò accidere, vt huiusmodi homines ex Reipublicæ optimatibus ad Deum conuertantur. Et ita Diuus Paulus: Videte, inquit, vocationem vestram fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles, sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, vt confundat sapientes; & infirma mundi elegit Deus, vt confundat fortia, & ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus; & ea quæ non sunt, vt ea quæ sunt destrueret. Quo significauit, non solùm elegisse Deum viles, & infimos homines, vt conuersionis peccatorum instrumenta essent, vt in ijs potentia sua clariùs eluceret: verum etiam vt sapientes, fortia & ea quæ sunt confunderet, eos scilicet, qui quamuis maiora à Deo beneficia acceperint; difficilius tamen, quàm rudes, & pauperes conuertuntur, & diuitijs, sapientia & potentia abutuntur, vt duriores sint. Hoc etiam de nobilibus & potentibus mundi dixit Dauid: In labore hominum non sunt, & cum hominibus nō flagellabuntur. Ideò tenuit eos superbia, operti sunt iniquitate & impietate sua, prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum: hoc est, quia non laborant, vt pauperes; ideò superbia inflantur, & ex eorum prosperitate, quasi ex adipe prodit iniquitas, quia eo quòd diuites sunt, ideò libidini dediti, ideò iracundi, ideò superbi. O peruersitas diabolica, vt eò horum malitia, & deprauatio deueniat, vt Dei beneficijs tanquam telis quibusdam, & sagittis ipsummet benefactorem suum vulnerent. O quãtum seuerissimũ, quod eis hac de causa debetur, supplicium timendum illis est. Superbos & delicatos homines Babylonis his minis Isaias deterret:

1. Cor. 1.

Psalm. 72.

4 terret: Descende, sede in puluere virgo filia Babylon, sede in terra: non est solium filiæ Chaldæorum, quia vltra non vocaberis mollis & tenera. Tolle molam, & mole farinam. Mulieris mollis & delicatæ nomine Babylonis homines alloquitur. Aliquando (inquit Dominus) de solio tuo descendes, & tãquam serua molam versabis; vt re vera illis, de quibus eo loco Dominus loquebatur, accidit. Quod si eos, qui Gentiles erant tanto puniuit supplicio, quonam & quanto Christianos afficiet, quorum similis vita est, imò etiam fortassè deterior? Efficax profectò ratio nisi homines ratione carerent, nec peccandi ebrietate delirarent. Considera, considera ò insane, quamuis diuitijs polleas, & dignitate præstes, nihilominus tamen morte omnia esse immutanda. Hæc est mutatio illa, de qua Iob ait: Cunctis diebus, quibus nunc mi- *Isa.57.* *Iob.14.*
5 lito, expecto donec veniat immutatio mea. Tunc enim pauperis labor patienter toleratus, in æternam quietem mutabitur: breuis verò peccatoris quies, & voluptas in æterna supplicia. Tunc qui in hac vita tam molliter & delicatè viuis, qui in superbiæ tuæ solio inflatus sedes, tunc, inquam, tanquam vilissimus seruus vinctus æterna illa Gehennæ rota versaberis. Antiqua consuetudo est, & in omni ætate vsitata, vt mundi diuites, & potentes vitijs etiam & malitia cæteris præstent. Et ita, vbi nos legimus: Ite Angeli veloces ad gentem conuulsam, & dilaceratam, ad populum horribilem: septuaginta interpretes transtulerunt: Ad gẽtem excelsam, & peregrinum populum & pessimum: quasi gens excelsa, hoc est, magnates sit gens conuulsa, scilicet, à Deo, & dilacerata in moribus, & tandem populus horribilis & pessimus. O san- *Isai.18.*
6 cte Deus quomodo qui in excelso loco positi sunt, cùm in tanto periculo versari se videant, non contremiscunt.

Ait præterea sanctum Euangelium, hunc Iudæorum Principem venisse ad Iesum nocte. Sunt inter homines nonnulli, qui noctu bonis operibus occupantur, sed hi pauci sunt. Iustitiæ ministri noctu vagantur, & ita fieri necesse est, vt Reipublicæ malis medeantur. Nicodemus iste domo sua noctu egressus est, vt Iesum quæreret, nunc verò qui noctu per vrbem errant, communiter diabolum quærunt. Sacra illa Passionis nocte dormiebant Apostoli omnes: solus Iudas præceptoris sui mortem, vigilans machinabatur: ita etiam nunc quam plurimi noctu machinãtur, vt iterum Redemptorem suum occidant, & tradant. Nam Diuus

uus Paulus de ijs, qui post conuersionem ad peccatum redeunt
Hebr.6. ait: Rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei. Et verè ita est, quia mortis suæ causam quæ peccatum fuit, peccando renouant, & quantum in illis est infinitam eius misericordiam, vt mortem iterum pro illis subire velit obligare quodammodo videntur, nisi pro omnibus peccatis, non solum præteritis, sed futuris priori
Hebr.10. morte persoluisset: quia, vt ait idem Apostolus ad Hebræos, vna oblatione consummauit in sempiternum sanctificatos. In Leuiti
Leuit.11. co vespertilio, qui noctu tantum volat pro immundo habetur: ita etiam hoc hominum genus, qui nocte à Deo ad quietem & somnum creata est, ad sua scelera occultanda abutuntur, immundi coram Deo habebuntur.

Venit igitur Nicodemus nocte: quia fortasse Dei discipulum haberi pudebat, vt plurimi his temporibus publicè in virtutibus exerceri nolunt, ne hypocritæ existimentur. Sed vtinam noctu saltem Iesum Christum conueniremus: assiduitas enim metum nobis paulatim tolleret, & pudorem, ità, vt postea publice eius
Roma.13. nos esse seruos profiteremur. Ad hoc Romanos Diuus Paulus hortabatur dicens: Induimini Dominũ Iesum Christũ: quod est nõ solùm eum in corde per amorẽ & gratiam habere, verùm etiam exteriùs & palam ostendere: ita vt, qui te videt Iesum Christum videat. Et quia hoc solius hominis opus non est, non ait, induite vos, sed, induimini dominum Iesum Christum, idest, obsecro vos, vt Iesu Christo indui vos sinatis: nam quod præcipuum est ipse præstabit. Itaque non tantum bonos nos esse vult Deus,
Matth.5. sed videri etiam. Quare ipse dixit: Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem
Gene.18. vestrum, qui in cælis est. Et cum Patriarcha Abraham, vt Sodomæ ignoscere vellet, rogabat, respondit: Si inuenero Sodomis quinquaginta iustos in medio ciuitatis dimittam omni loco propter eos. Vbi plurimum ponderanda sunt verba illa, in medio ciuitatis: quasi non tantum iustos eos esse vellet, verum etiam, vt tales cognosci & haberi & publicè eos iustos esse: hoc enim significat in medio ciuitatis. Sed quemadmodum publica virtus diuinæ est maiestati gratissima, ita etiam publica peccata maximè odit ob damnum, quod inde consequi solet. Hoc egregiè exag-
Psalm.54. gerauit Regius psaltes dicens: Veniat mors super illos, & descendant in infernum viuentes: quia nequitia in tabernaculis eorum, in me-

10 in medio eorum. Hoc est, hoc publice peccatores merentur, vt quandoquidem eorum peccata sunt publica (hoc enim significat nequitia in medio eorum) vt eos tanquam Dathan & Abyron viuos terra deuoret, vt publicum quoque sit supplicium. Quod si hoc non fit, sed ad pœnitentiam expectantur, infinitæ hoc Dei misericordiæ acceptum referri debet.

Quamuis hoc virtutis pudore & exigua fide ad Dominum Nicodemus accederet, non ideò tamen ab eo reiectus est, sed amanter exceptus: nam paulatim eum illustrauit, cœli viam & portam magna cum affabilitate demonstrans, quamuis subobscuris verbis, vt eius animum attentione suspensum teneret, & vt non omnia se scire intelligeret. Et hac de causa ait: *Nisi quis renatus fuerit denuò &c.* Et paulô inferius se ma-
11 gis explicans, quomodo renascendum esset, docet, sacri scilicet, baptismi aqua & Spiritus sancti virtute. O admirabile Dei beneficium, cœlestem nobis baptismi fontem dedisse, in quo vetus Adam demersus nouus in Christo homo Spiritus sancti gratia renatus resurget. Ex sanctißimo illo sanguine in cruce nostra causa effuso fons iste manauit, & hoc Isaias his verbis petebat: Vtinam dirumperes cœlos, & descenderes, à facie tua montes defluerent. Membra enim Redemptoris nostri cœli appellari conuenientißimè possunt: cæli enim à cælando dicuntur, ea autem verbi diuinitatem cælabant. Quarè, Vtinam (inquit propheta) factus homo descenderes, & cœlos, idest, tua mẽbra flagellis, clauis, lancea, spinis, & cruce dirumperes, & te ad tantam ignominiam demitteres, vt nos ad cœli gloriã diuina gratia nobis passio- *Isa.64.*
12 nis tuę virtute communicata ascenderemus. Hoc etiam plurimũ Diuus Paulus exaggerat ad Ephesios, dicens: Christus dilexit ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea, vt illam sanctificaret, mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ: vt exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam, non habẽtem maculam aut rugam, aut aliquid huiusmodi, vt sit sancta & immaculata. Et cum de altißimis his mysterijs loquutus esset, & admirabilibus Spiritus sancti effectibus, quos in hominum animis inuisibiliter operatur, subdidit, dicens: *Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo filius hominis, qui est in cœlo:* Quasi diceret, solus ipse, & nõ alius de cœlestibus rebus loqui potest, quia nullus alius eo ascendit, ita vt à se visas vobis narrare poßit. Ego verò de cœlo homo factus *Ephe.5.*

descen-

descendi, & in cælo adhuc sum quoad diuinitatem; quare de cæle- 13
stibus loqui possum, tanquam qui ea optimè noui & vidi. Et quo
niam de cælo descendit, vt eò nos per sanctissimam suam mortem
deduceret, ideò statim de eà agit, dicens: *Et sicut Moyses exaltauit,
&c.* O Deus incommutabilis, & quàm incomprehensibilia sunt
iudicia eius. Serpente vsus est diabolus tanquam instrumento, vt
Gene.3. hominem falleret: Serpente etiam illo in deserto à Moyse ad He
bræorum salutem excitato, mundi salus & remedium (vt ait hic
Dominus) præfiguratum est. Quis vnquam cogitasset serpentē,
qui diaboli fuit instrumentum filij Dei figuram esse? Hoc factū
est, vt intelligatur Deum mutare homines posse, vt qui nunc dæ
monis instrumenta sunt, mox sint virtutis, & sanctitatis exem-
plum, & qui antea venenosi quasi serpentes erant, mox absque
veneno tanquam æneus serpens in ligno crucifixi sint. 14

Plurimum autem notandum est, quod cum Dominus de sua
Ioan.8. morte loquitur, exaltationem eam appellare solet. Cum exalta-
tus, inquit, fuerit filius hominis, tunc cognoscetis, quia ego sum.
Et hoc loco ait? *Oportet filium hominis exaltari*. O Christe supreme
cælorum Imperator, & beatorum gloria; cur crucem tuam, in qua
tot iniurias, tot ignominias, & tormenta passus es, exaltationem
appellas? vt nimirum communem iam & receptam hominū sen-
tentiam euerteret, qui eum, qui diuitijs sanitate, & cæteris cor-
poris, & fortunæ bonis abundare vident, beatum vocare solent.
Psalm.143. Et beatum dixerunt populum, cui hæc sunt, miserum verò, & in
fœlicem eum appellant, cui aduersa succedunt. Si quis verbera-
tus & vulneratus patienter iniuriam tolerat, infamis existima-
tur. Si quis non modo sibi illatas ferre non potest, sed alijs etiam 15
insolenter infert: hic fortis, hic animosus habetur. Vt hanc igi-
tur opinionem tolleret, crucem, vbi tot affectus est iniurijs, exal-
tationem vocat, vt intelligatis iniurias quæ Dei amore toleran-
tur exaltationem esse, nō abiectionem. Quare vbi nos legimus:
Isai.45. In Domino iustificabitur omne semen Israel: septuaginta inter-
pretes transtulerūt; In Deo glorificabitur. Vbi nos Spiritus san-
ctus docet ea tantum, quibus homines iustificantur, aut spiritua-
li aliqua gratia ornantur, veram gloriam & honorem existima-
ri debere. Cùm autem tribulationes patienter toleratæ, via sint
ad hoc consequendum, æquum est, vt eas exaltationem appelle
mus, & gloriam. ¶ Vocat prætetea crucem suam exaltationem,
quia

16 quia in ea tanquam in sublimi aliquo loco infinita Dei bonitas, & misericordia hominibus demonstrata est, Cœli enarrāt gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum, ait David. Magni sunt diuinæ gloriæ præcones, cœli voces edunt, quæ per vniuersum terrarum orbem exaudiuntur: sed plus etiā, & altius, quam cœli, sol, luna, & stellæ Dei gloriam sacrum hoc crucis vexillum extollit. Nam ea omnia vno tantū verbo Deus creauit: in cruce verò rerum omnium autor hominū amore mortuus est. Quis nam tam surdis auribus erit, vt has voces, quibus crux Redemptorem nostrum exaltat, non audiat? Quis tam ingratus, qui tam singulari beneficio attractus non festinet? Si quis filium suum Turcarum captiuum haberet, quem illi grauissimis deuinctum cathenis, teterrimo carcere inclusum detinerent, ip- Psal. 18. Simile.
17 se verò pater omnibus suis bonis venditis à patria, vt eum redimeret, discederet: sed vix Turcarum regnum ingressus, & malè à Barbaris acceptus magnis afficeretur iniurijs, nihilominus tamen amor vinceret omnia, & ad filij captiui carcerem deueniēs in hæc verba prorumperet, Fili quot, & quanta, vt huc venirem passus sum, quot vulnera, quot verbera, quot iniurias, sed omnia læto & libenti animo toleraui, vt te his vinculis exemptum in patriam reducerem, iam redemptionis pretium solutū est, veni fili mi, mea lux, mea vita bonorum meorum omnium hæres, mater te plorans expectat, iam lætos tibi parat amplexus, veni, quid moraris? hæc vero cùm diceret pater, ita filius responderet: domum pater reuertere, nihili enim omnia ista, quæ dicis, æstimo, quid mea si verberibus es, & iniurijs affectus? quid mea
18 si mater plorat? labores tuos contemno, matris lachrymas despicio, tua bona recuso, libertatem nolo, Turcis seruire malo, carcerem & cathenas patriæ & libertati antepono, quanta obsecro hæc filij ingratitudo videretur? Quis nō has voces inhumanitate plenas detestaretur? Ita ne, ò fili, filij nomine indigne amantissimo patri respondes? has gratias pro labore tua causa suscepto refers? ita paterno respondes amori? Verùm mirum ne hoc vobis videtur? Nolite hoc quod nunquam contigisse credo admirari: hoc quod quotidie contingit admiremur. Filius enim captiuus peccator est, qui tot deuinctus cathenis in diaboli potestate est, quot peccata commisit. Et ita Diuus Paulus ait, vt persuaderet peccatoribꝰ, resipiscere à laqueis diaboli, à quo captiui 2. Tim. 2.

tenentur. Eos verò diabolus captiuos facit, vt captiuari solent 19
Los negros de Guinea.) Quibus res quasdã pueriles ostendũt, sci-
licet. (*Vnos bonetes colorados, vnos siluatos, vnos cintos dorados*) & alia
huiusmodi, quibus allectos nauibus per fraudẽ imponũt, mox
vero vela explicantes à littore recedunt & captiuos secũ addu
cunt. O cæci filij Adæ, quid nã stultitiæ vestræ similius afferri
potest, quos diabolus seculi huius vanitatibus deceptos in serui
tutem redigit? Diuinus vates populi sui captiuitatem deplora-
Psal. 43. bat, dicens: Vendidisti populum tuum sine pretio, quasi admi-
rans quonammodo cum Deus captiuum fieri permisisset, sed sta
tim respondet, dicens: Et non fuit multitudo in commutationi-
bus eorum. Id est, nullo pretio Domine vendidisti populum
tuum, tam vilis & abiectus factus est in conspectu tuo, & meri
tò: nam se prius ipse contempserat, & sæpius tanquam rem nul- 20
lius pretij vẽdiderat. Attendite exaggerationem. Non fuit, in-
quit, multitudo, hoc est, non fuit numerus in commutationibus
eorum, quia non fuit numerus. Tanquam si publicè se in foro
venales exposuissent, ita se vnicuique vitio nullo pretio vende-
bant, ambitioni, auaritiæ, luxuriæ, iræ, omnibus tandem vitijs se
tanquam seruos tradebant: & ideò non fuit multitudo in com-
mutationibus eorum. Quare si se adeò viles, & abiectos existi-
mabant, vt se nullo pretio venderent, merito viles etiam à Deo
habiti sunt: & ita vendidit populum suum sine pretio. Idẽ nos
etiam facimus, nam minimo quoque lucro, & vtilitate proposi-
ta, minima quaque voluptate à vitijs nos & affectibus rapi sini-
mus. Es itaq;, ò peccator, diaboli captiuus, & in hoc infœlicissi
mo seruitutis statu versaris. Sed Pater ille clementissimus Iesus 21
Christ⁹, vt te redimeret à beatissima illa cœli patria in terrã hãc
miserię plenã descẽdit, & vix in eã ingressus male à fame, frigo
re, paupertate, & cęteris hui⁹ vitę miserijs acceptus est. Insurgũt
nõ multò post, Sathanę ministri: rapiũt, verberant, maledicunt,
cruci tandẽ affigũt: in qua pretiosissimũ suũ sanguinẽ venis sacri
corporis vndiq; patẽtibus emanantẽ tanquã pretiũ redẽptionis
persoluit. Cogita autẽ, ò peccator, cùm sacerdos sanctissimã ho
stiã in sacrosancto missæ mysterio supra caput eleuatam oculis
tuis ostendit, cogita, inquam, te ipsummet Iesum Christum Pa
trem tuum cruci durissimis clauis affixũ proprio sanguine ma-
defactum videre. Quãuis enim gloriosus ibi realiter adsit, verè
tamen

22 tamen eius crux, paſsio, & mors, ita tunc ibi repræſentatur, ac cùm in Caluariæ monte accidit. Has autem pijſsimas ab eo voces audire exiſtima: Amor in te meus huc me dilecta mea adduxit: pro te hos omnes labores ſuſcepit: iam redẽptionis tuæ pretium ſolui. Exi iam exi ex infœlicisſima hac ſeruitute in patriã, libertate recepta reuertere. Lachrymans te mater Eccleſia expectat, reditu tuo omnis aula cœleſtis lætabitur, quia gaudiũ eſt in cœlo ſuper vno peccatore pœnitentiam agente. Amici te tui Angeli expectant, fratres tui ſancti exoptant. Abijce iam cathenas & vincula: en mea viſcera, en vulnera, quibus te tãquam naui in ſecurum illum cœleſtis gloriæ portũ ſuauiſsima Spiritus ſancti aura ſpirante deducam. Cogita æterno igne puniẽda eſſe peccata: vtere ſalutari hoc crucis remedio, dum tempus, & op-
23 portunitas datur. His patris tui vocibus, quid, ò infœlix, reſpondes, quid ais? num patri rem tam æquam & tibi vtilem denegabis? Sed heu dolor, hæc à te audire mihi videor: quid mea de tuo ò pater, aduentu? quid mea de cruce, de ſpinis, de clauis, de ſanguine, de morte? quid mea de matris meæ Eccleſiæ lachrymis? quid mea de regni tui hæreditate? quid mea de Angelorum & ſanctorũ gaudio, & deſiderio? Sathanæ malo eſſe captiuus: libertatẽ, & quæ promittis, omnia recuſo. O ingratitudinẽ inauditã. Sed, quid dico ingratitudinẽ? Parũ hoc eſt, neq; vllum nomẽ ad rei grauitatẽ exaggerandã idoneũ inueniri poteſt. Ore & lingua neminẽ eſſe qui hæc dicat, fatebor. Plurimos verò corde & operib⁹ dicere negãdũ nõ eſt: quãdoquidẽ ne ab infœlici, in quo verſantur, ſtatu diſcedãt, Deo parere recuſant, & miſericordiã, qua
24 eos inuitat, impudẽtiſsimè renuũt. Nollẽ dilectiſsimi vos ex hoc numero eſſe: ſed ſi qui Sathanę captiui ſunt, liberatoris ſui voces audiãt, ſeruitutis ſuę infœlicitatẽ conſiderent: hęc enim ipſa eos arguit, & increpat, vt Propheta Hiere. peccatoribus quibuſdã dixit: Nũc quid tibi vis in via AEgypti, vt bibas aquã turbidã? & quid tibi cũ via Aſsyriorũ, vt bibas aquã fluminis? Arguet te malitia tua, & auerſio tua increpabit te cito. Et vide q̃ malũ, & amarũ eſt reliquiſſe te Dñm Deũ tuũ, & nõ eſſe timorẽ ei⁹ apud te. Hiere. 2.
Tua met peccata, ò peccator, clamãt, & on⁹ ſe eſſe grauiſsimũ fatẽt: nã ſi tãtillũ voluptatis & delectatiõis habẽt, doloris & moleſtię cœno ita miſcetur, vt amara poti⁹, quam ſuauia dici poſsint. Tu verò obſtinatus quid tibi vis in via AEgypti? O ſurde, q̃ has

voces non audis: ò cæce, qui hæc mala non vides. Illuminet te, 25
Deus, vt rei veritatem intelligas, vt infœlici hac Sathanæ serui-
tute liberatus dulcissima hic gratiæ, & postea gloriæ libertate
fruaris: ad quam nos perducat Iesus, Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo Inuentionis Sanctæ Crucis

Concio quarta.

Erat homo ex Pharisæis Nicodemus nomine Princeps 1
Iudæorum, hic venit ad Iesum nocte. Ioan. 3.

SPIRITVS Sancti sententia est: In facie pru-
Prouer. 17. dentis lucet sapientia. Et ecclesiast. Ab occursu
Eccle. 19. faciei cognoscitur sensatus. Quibus verbis nos do-
cet viri iusti esse, interna, & exteriori sanctitate
præditum esse, & ita viuere, vt vultu ipso & aspe-
Gene. 39. ctu virtutem præseferat. De sancto Ioseph legitur, cùm Ducis il-
lius Putiphar seruus esset, ita tamen vixisse, vt ipsemet Domi-
nus qui idololatra erat, Dei tamen amicum eum esse cognosce-
ret. Et ita ait sacratus Textus: Habitauit in domo Domini sui,
qui optimè nouerat Dominum esse cum eo. De Sancto Loth 2
ait Diuus Petrus: Aspectu & auditu iustus erat, habitans apud
eos, qui de die in diem animam iustam iniquis operibus crucia-
Act. 6. bant. De Diuo Stephano dicitur: Intuentes eum omnes, qui se-
debant in concilio viderunt faciem eius, tanquam faciem Ange-
li. Ad hunc virtutis & sanctitatis gradum nondum Pharisæus
iste peruenerat, quandoquidem Iesu Christi discipulum videri
erubescebat: & ideò venit ad eum nocte. Cúm de plurimorum
Ioan. 12. Hebræorum conuersione Diuus Ioannes ageret, ex Principi-
bus, inquit, multi crediderunt in eum: sed propter Pharisæos nõ
confitebantur, vt de Synagoga non eijcerentur: dilexerũt enim
gloriam hominum, magis quam gloriam Dei. Auertat Deus hu-
iusmodi pusillanimitatẽ, vt hominum timore Deo parere nos
pudeat,

3 pudeat, quamuis & rei familiaris, & vitæ periculum ſubeundũ ſit. Neque tamen hac de cauſa hoc feciſſe Nicodemum crediderim: eo enim tempore nondum decretum erat, vt qui eius ſe diſcipulum eſſe profiteretur è Synagoga eijceretur.

Sed ſecreto & noctu venit ad Ieſum fortaſſe, ne affines, & amicos ſuos offenderet, qui Dominum odio proſequebantur. eò quod vitiorum ſuorum reprehenſor eſſet acerrimus. Itaque Redẽptoris diſcipulus eſſe volebat, taliter tamẽ, vt amicos ſibi ſuos conſeruaret. Quod quidẽ noſtris his temporibus vſitatiſsimũ eſt: plurimi enim ſunt, qui Deo ſeruire vellent, & tamen mũdi amicitiā non deſerere. Nemo poteſt, dilectiſsimi, duobus dominis ſeruire. Iam ſcitis ex præcipuis hoſtibus, quos habemus eſſe mundum: hic vobis deſerendus eſt, ſi Deo placere *Matth. 6.*
4 vultis. Et qui publica exercetis officia, cauete obſecro, ne affines, & amici vos à muneris veſtri integritate detorqueant. Nam ſi rem iniquã petunt Deo nos magis debere, quàm illis reſpondendum eſt: & ſi vos verè amant, cur condemnationem veſtrã iniquis rogationibus optare, & curare videntur? Quod ſi dicant alij, hoc ipſum, quod petimus, præſtiterunt, ridiculum hoc argumentum eſt: perhumane tamen reſpondere poteſtis, & comiter hoc modo, vultis ne intelligere optare me deſiderio veſtro morem gerere? Conſulamus doctos, & ſanctos viros, & ſi hoc conſcientiæ puritate fieri poteſt, libentiſsimè præſtabo, ſin minus moriar potius, quàm Deo debitam fidem violare. Quod ſi hac animi fortitudine præditos vos non eſſe intelligitis, deponite officium & dignitatem: animæ enim
5 æterna ſalus bonis temporalibus anteponenda eſt. Inter cætera, quæ in ſacra Scriptura ſæpiſsimè repetuntur, eſt vis vehementiſsima, qua Dei ſpiritus iuſtorum animas ad mira, & ſupra humanas vires præſtanda impellit. Et ideò vocat eum Iſaias ſpiritum iudicij, & ſpiritum ardoris, iudicij, id eſt, prudentiæ, qua bonum à malo dijudicat. Ardoris, quia animam incendit, corroborat, & penetrat, ita, vt omni infirmitate depoſita, dicat cum regio Pſalte: Omnia oſſa mea dicent, Domine, quis ſimilis tibi? Ita me tuus diuinus ſpiritus penetrat, eius vires, & vim ita ſentio, vt minimæ tam corporis, quàm animæ potentiæ ineffabilem tuam potentiam clament. Hoc Chriſtus Redemptor noſter ſignificauit, dicens: Putatis, quia pacẽ veni *Iſai. 4.* *Pſal. 34.* *Luc. 12.*

dare in terram? non dico vobis, sed separationem. Erunt enim 6
ex hoc quinque in domo vna diuisi, tres in duos, & duo in tres: diuidētur pater in filium, & filius in patrē suum, mater in filiam, & filia in matrem. Id est, quamuis vos à vestris vxoribus & filijs non separem, plus tamē meus amor in anima potest, quam vxoris lachrymæ, & filiorum amor: hæc enim omnia homines & mulieres deserent, vt me sequantur. O verba timenda, quibus quàm frigidè & lente Deum amemus, declaratur: quandoquidem quacunque re exigua, & puerili deterremur, & hominibus magis morem gerere volumus, quam Deum publicè profiteri.

In hac infœlicitate Pharisæus iste versabatur, qui ne amicis suis & affinibus, vt dixi, displiceret, venit ad Iesum nocte. Sed tanta est Dei clementia, vt nulla huius imperfectionis habita ra- 7
tione eum sacrosanctis fidei mysterijs erudire cœperit. Primū autem fuit sancti baptismi mysteriū, de quo agit his verbis: *Nisi quis renatus fuerit, &c.* Quo in loco Diuus Augustinus ait, quod quemadmodum paterna hæreditate is tantum fruitur, qui ex eius vxore, cuius hæreditas est, natus est: ita etiam nemo cœlesti hæreditate perfruetur, nisi prius ex Ecclesiæ visceribus, quæ Iesu Christi sponsa est, nascatur. Hinc intelligetis quam graue sit earum mulierum peccatum, quæ elegantiæ causa vestes habent, ita angustas & aptas, vt infantes, quos vtero gestant, sæpissime suffocent, & compressos elidant: & ita sacri Baptismi beneficio priuantur. Plus etiam peccant, quæ eos ex industria enecant, vt scelus suum nouo scelere occultent. Has ideò Hiberdense concilium sanctissimæ Eucharistiæ sacramento per septem annorum spatium priuat. Et quoniam Baptismi Sacramentum, vt omnia gratiæ legis sacramenta à Redemptoris nostri Passione & morte virtutem habēt, cùm de Baptismo loquutus esset mox de sua passione loquitur, dicens: *Et sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis.* Vt inde lauacrum illud emanaret, de quo Diuus Paulus ait, fecisse nos Deum saluos per lauacrum regenerationis, & renouationis Spiritus sancti, quem effudit in nos abunde per Iesum Christum Saluatorem nostrum, vt iustificati gratia ipsius hæredes simus, secundum spem vitæ æternę. Et addit statim: Fidelis sermo est, beneficij magnitudinem significans. Accidit aliquē morbo Gallico laborare, vel alio quo

D. Augu. in Ioan.

Concil. Hiber. c. 2.

Ad Tit. 3.

Simile.

uis

9 uis morbo contagioso, omnia autem remedia inutilia illi esse, donec seligni aqua curet, quam vulgo (*Agua del palo*) appellant. Idem humano generi contigit. Nam cùm cõtagioso culpę morbo laboraret, quamuis antiqua Moysis lex plurima ei remedia dederit, plurima, scilicet, sacrificia & ceremonias, quæ in ea præcipiebantur, nunquam tamen sanitatem recuperare potuit: ita, vt cœli gloriam ingredi, & Dei frui posset aspectu, donec ligni sanctissimæ Crucis aqua curatus est. Nã cùm in ligno crucis Redemptor noster affixus esset, aquam tantæ virtutis effudit, id est, tantam virtutem & gratiam, vt omnem culpæ morbum lauare & sanare posit, si tamen qui hoc morbo laborant, ea vt par est, lauentur. Et ideo ait, oportet filium hominis exaltari, vt, scilicet, diuinum hunc haberemus lauacrum, & fontem perennem *Simile.*

10 ex quo morbi nostri medicina manaret. Cùm Reges aurum, argentum, & pretiosa domus ornamenta vulgi oculis in magnis festiuitatibus ostendi iubent, quãuis aspectus ipse gratus est, omnia tamẽ illa apud Regẽ remanent: cæteris verò nullam afferũt vtilitatem. Si magna præbent conuiuia regni sui Principibus, si vestes donãt seruis suis, si erga familiares suos liberales sunt, ciuitatis & regni pauperes nullã ex hac liberalitate vtilitatẽ percipiunt. Quã obrem illud vulgo, & plebi gratum & vtile esse solet cũ scilicet, iubet Rex fontem in foro publicè collocari, ex quo præstantissimum vinum quisque haurire posit. Omnipotẽs cœli, & terræ Rex in mundi creatione pretiosa hæc elementorum ornamenta explicauit, & omnibus spectanda apposuit: in quibus tot creaturarum genera miro cum artificio depicta, omniũ

11 oculos in se rapere, & in admirationẽ trahere videntur. Mẽsam etiã pulcherrimis vasis ornatam apposuit, cœlum scilicet, sole, luna, & stellis decoratum, vestes etiam diuersas seruis suis Angelis dedit, id est, varios gratiæ, & gloriæ gradus. Lautũ omnibus suis familiaribus & domesticis conuiuiũ præbuit, beatis, scilicet omnibus spiritibus, diuinæ suæ essentiæ visione & fruitione eos pascens, qui cœli cibus est suauissimus. Verùm quamnam vtilitatem ex his omnibus rebus miseri peccatores percipiebãt, quia ea omnia apud Dominum suum remanebant, cùm homo moriens nihil secum adduceret? Si erga seruos, & familiares suos liberalis fuit, Angelorum, & beatorum fuit vtilitas: nos enim pauperes, nudi & inopes, aspectu tantum harum rerum fruebamur.

Itaque maioris solatij, & gaudij causa fuit, cum Deus præstitit, 12
Zach. 13. quod per Prophetam Zachariam promiserat dicens: In die illa erit fons patens domui Dauid, & habitantibus Hierusalem, in ablutionem peccatoris & menstruatæ. Fons iste Iesus Christus est in cruce positus, tot vulneribus confossus, ex quibus sanctissimus eius sanguis ad animarum remedium emanauit. Ad hunc fontem dilectissimi accurrite, & tam singulare beneficiũ frustra vobis datum esse nolite permittere.

Oportebat etiam filium hominis exaltari, vt non solum Dei misericordia, verum etiam iustitia manifestaretur, quæ nulla in re tantopere apparuit, vt in proprio filio tanta pœnarum grauitate puniendo. Nam quotquot supplicia Deus tam de Angelis, quam de hominibus iustitiam suam manifestando desumpsit 13
omnia de puris tantum creaturis desumpta sunt: at verò proprium filium ob aliena castigasse peccata, hoc mirè eius iustitiam extollit, & timorem magnum incutit: quia vt ipse Dei filius dixit: si in viridi ligno hoc faciunt, quid in arido fiet? O
Luc. 13. quantopere errant qui postea quam peccauerunt cœlestem gloriam assequuturos se esse existimant, quamuis nullum laborẽ, nullam afflictionem ferant. Christus redemit nos, ait Diuus Paulus de maledicto legis factus pro nobis maledictum, pro quorum verborum intelligentia notandum est ex Diuo Augusti. contra Faustum, peccatum maledictum esse: & per consequens mors & pœnalitas, quæ ex peccato proueniunt dicentur maledictum. Et ita quisquis supplicio aliquo, aut pœna à Deo punitur, dici potest maledictus à Deo, quia quemadmodum 14
Deus tunc benedicere dicitur, cùm alicui benefacit, ita maledicere alicui dicetur, cùm illi malefacit. Quare cum Deus filium suum propter scelus populi tot pœnis affecerit, ideò à D. Paulo maledictum factus fuisse dicitur: hoc est, plurimis pœnarũ malis oneratum fuisse: vt per maledictum pœnalitatis, maledictio culpæ tolleretur. Et ad Romanos idem Apostolus ait, de peccato damnauit peccatum. Quemadmodum ex viperę veneno (vt refert Lactantius) medicina fit, qua ipsiusmet viperæ morsus curantur: ita Dominus ex pœnis peccati, ipsius peccati remedium fecit, vt Dauid Goliath ipsiusmet gladio necauit: & Iudith Holophernis caput ense, quem ipsemet gestabat, secauit. Ad Ephesios ait: Ipse est pax nostra, qui fecit vtraque vnum: per crucẽ in-

Gala. 3. *Aug. li.* 14. *Contra Faustum. cap.* 3. & 4. *to.* 6. *D. Tho.* 3. *p. q.* 46. *art.* 4. *ad* 3. *Rom.* 8. *Lact. Fir. lib. de ira Dei. cap.* 13. 1. *Reg.* 17. *Iudith.* 13. *Ephe.* 2.

terfi-

15 terficiens inimicitias in semetipso. Plurimũ ponderandum hoc loco est, non dixisse Apostolum inimicos suos interfecisse, sed inimicitias, Quia Redẽptor noster nõ interfecit peccatores, qui Dei inimici sunt: imo vitam illis dedit pro ijs in cruce moriens: sed interfecit inimicitias, quia nos cũ patre recõciliauit. Secꝰ nõ nulli faciunt, qui inimicos interficiunt, & viuas conseruant inimicitias. Alij in confessione inimicitias tepido quodam inimicis se suis reconciliãdis proposito vulnerãt: sed non interficiũt: & ita quacunque opportunitate suas iniurias vlciscuntur, acsi nunquam ignoscendi propositum habuissent. Christus verò Redemptor noster non vulnerauit, sed interfecit inimicitias: quia quæ semel eius meritis ignoscuntur peccata, nunquam reuiuiscunt, neque redeunt, nisi tanquam circunstantia aggrauans.

16 Quod si dicitis omnibus his locis aperte dicere Apostolum Redemptoris nostri morte à peccato nos esse redemptos, igitur nihil esse nobis laborandum. Verum si hoc esset, nunquam idem Apostolus dixisset, per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei, neque Diuus Petrus, Christus passus est, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius: neque Diuus Ioannes, qui dicit se in Christo manere, debet sicut ipse ambulauit, & ipse ambulare. Quin etiam inter cæteras causas præcipuas, propter quas oportebat filium hominis exaltari hęc fuit vt patientiam nobis in laboribus doceret, & alias virtutes quam plurimas. Quare Diuus Augustinus, Lignum, inquit, vbi fixa fuerunt membra patientis, etiam cathedra fuit Magistri docentis. Ibi enim nos patientiam docuit, patrem pro persequutori-

Act. 14.

1. *Pet. 2.*

1. *Ioan. 2.*

D. *August. tract. 119. in Ioan. parum à princip. to. 9.*

17 bus suis rogans: ibi nos charitatem docuit, pro ijs ipsis moriens, qui vita illum priuabant: ibi humilitatem docuit, tanquam latro inter latrones positus. Quidnam hominum superbiam confundere plus potest quam videre ipsummet Christum vsque ad crucis mortem humiliatum? Quisnam superbus esse audebit Dei sublimitatem, ita suo amore demissam contemplans, & si hic Dei finis fuit superbiam nostram cruce euertere, vt quid adhuc superbis terra & cinis? Cum sit verbum diuinum patri æquale, formam tamen serui accepit: tu verò homo vilissimus vermis existens formam Dei accipere vis & tãquam Deũ honorari? Regnare adhuc in te superbiã nõ pudet? Quidnam Deus vt eã euerteret plus pręstare potuisset? O cœlũ, ò terra, ò

Isai. 53. insensibiles creaturæ, filiorum Adæ cęcitatē obstupescite, quia ex diuinis beneficijs tā exiguam vtilitatē capiūt. Sanctus Isaias ait: Desiderauimus eum despectum, & nouissimum virorum virum dolorum, & sciētem infirmitatem. Ita eum desiderauimus, vt nostra postulabat necessitas, vt nimirum nos humilitatē doceret. Venit qualem desiderabamus, & tamē eadem durat malitia, ac si nunquā virtutis nobis præbuisset exemplū. Itaq; obsecro vos dilectissimi, per pijssima illa Iesu Christi crucifixi viscera, vt eum tanquam magistrū & doctorē in crucis cathedra positum contemplemini, & tanquam discipuli discendi cupidi bis saltem in die mane, & vesperi eius lectiones audiatis. Quomodo enim in Theologia, in Philosophia, aut in quauis alia scientia peritus esse poterit, qui nunquam eius lectiones audit, neque ijs diligenter studet? ita etiam quis in Euangelica Philosophia peritus erit, si nunquam de ea cogitat? In Isaia vbi nos legimus: Qui portamini à meo vtero, qui gestamini a mea vulua, vsq; ad senectam, ego ipse, & vsque ad canos ego portabo, septuaginta interpretes transtulerunt: Qui portamini de vtero meo erudimini à paruulo vsque ad senectutem: quibus verbis declaratur desiderium quo Deus tenetur, vt ab ipsa pueritia vsque ad senectutem eius doctrinæ magna cum cura, & studio operam demus. O quā assiduus huius doctoris auditor erat Diuus Paulus qui dicebat: Non iudicaui me aliquid scire inter vos, nisi Iesum Christum & hunc crucifixum. Fidei, spei, & charitatis, quæ sciebas mysteria, nonne ò sanctissime Apostole, scientia erat præstantissima: cur igitur nihil te scire ais, nisi Christum crucifixum? Hoc nimirum significare voluit quicquid humilitatis, obedientiæ, fidei charitatis, & cæterarum omnium virtutum scio, omne in Iesu Christo crucifixo includitur, ideò non iudicaui me aliquid scire, nisi Iesum Christum, & hunc crucifixū. Tanto sanctissimus Apostolus crucis ardebat amore, vt ad Galatas dicat: Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Intelligens enim quanto cum labore homines gloriam in humanis rebus quærerent, Absit, inquit, mihi in huiusmodi rebus gloriari in voluptatibus, in dignitatibus, in diuitijs, sed tantum in Iesu Christi cruce gloriabor. Suam quoque crucem huius seculi filij habent, & in illa gloriātur: sed crux est Sathanæ, vita, scilicet, profana, & deprauata.

Isai. 46.

1. Cori. 2.

Gala. 6.

In

21 In hac cruce tribus sunt clauis confixi, qui quidem tria illa sunt, de quibus Diuus Ioannes ait: Omne quod est in mundo, est concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ. Primus clauus est concupiscentia carnis, molliter, scilicet, & delicatè viuere optimis cibis, pretiosis vestibus vti, & tãdem curã omnem in voluptate ponere. Secundus clauus est, concupiscentia oculorum, quæ hominem incitat ad pauperum sanguinem suggẽdum. O infœlix, qui quicquid vides, concupiscis, & id tãdẽ quod fraudulenter rapuisti, hic manebit, tu verò æternis Gehennę tormentis pendebis improbe pœnas. Cum in aqua piscis versatur vorat escam, neque hamum latere percipit: at verò cum piscator ex aqua eum extrahit, tunc fraudem & dolum animaduertit. Heu filij Adam, credite obsecro in lucris istis illicitis la-
22 tere hamum, & mortem, sed voluptate, quæ ex ijs percipitur, dolus non animaduertitur, qui tunc cum vos Deus ex huius mundi aqua extrahet, apparebit: sed sero, quia tũc nihil proderit. Tertius clauus est superbia vitæ. O quot mala homines cõmittunt hac superbia moti: hæc iniurias vlciscitur: hæc omnes contemnit & despicit: hęc diuitijs & honoribus inflata in omnes iniuriosa est. Nemo explicare potest dolores & tormenta, quæ in hac vita patiuntur, qui his clauis confixi sunt. Et ita vbi nos legimus in Isaia: Audite viri illusores, septuaginta interpretes transtulerunt: Audite viri tribulati. Viri illusores sunt peccatores, qui suis moribus & vita Dei legem irrident: & isti vocantur tribulati ob afflictionem, quæ peccatum concomitari solet. Bonorum crux est vita recta, & integra: in hac manus & pedes confi-
23 xos habent. Animæ manus sunt intellectus & voluntas, intellectum fidei clauo fixum habẽt, quia ex libertate intellectus, qui Ecclesiæ sanctæ parere recusat, errores nascuntur. Voluntatem amoris clauo confixam habent, vt non quidquid vult, sed Deũ tantũ amet, & cætera omnia ita amet, vt ad ipsius Dei referantur amorem. Pedes sunt duo illi præcipui affectus, irascibilis, scilicet, & concupiscibilis: hos timore fixos habent, ne appetãt, nisi quod eos cũ Deo coniungit, neque fugiãt nisi quod eos à Deo separat. Fœlices illi, qui ita crucifixi sunt: quamuis enim crucis nomen habeat, dulcis tamen est & suauis. Experientia, & vsu comprobatum est, si vas aliquod ex cera noua, & pura in mare proijciatur optimè vndique clausum, aquam, quæ per poros in-

Ioan. 1. Cano. 2.

Simile.

Isai. 28.

Simile.

greditur,

greditur, quamuis ex se amarissima sit, dulcem tamen fieri. Chri 24
sti Redemptoris nostri corpus vas est è cera purissima: quia quē
admodum cera ex ape & floribus fit, ita sanctissimum eius cor-
pus Spiritus sancti virtute tanquam apis in beatæ Virginis vte
ro, tanquam in flore generatum fuit. Vas istud nouum sine vlla
peccati vetustate, & malitiæ omnino clausum, poros habet quā
plurimos, pretiosissima, scilicet, vulnera, quæ nostra causa exce
pit: & tribulationes omnes, quæ sunt aquæ amarissimæ per hos
Hebr. 11. poros, & vulnera deuota & pia meditatione penetrantes suauis
simæ fiunt. Et ita ait Diuus Paulus: Recogitate eum, qui talem
sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem
vt non fatigemini animis vestris deficientes. Et ita ait vnusquis-
que iustorum cum Diuo Paulo: Mihi autem absit gloriari, nisi
in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus 25
crucifixus est, & ego mundo. Pōderate obsecro vltima hæc ver
ba. Pro quorum explicatione notandum est, plurimos esse, qui
neque mundo crucifixi sunt, neque ipsis mundus: eos enim mū-
dus honorat & amat, & ipsi mundum, vt sunt adolescentes vi-
tijs dediti. Alij sunt his deteriores, qui quidem mundo crucifixi
sunt, mundus verò ipsis crucifixus non est, quia mundus eos ni-
hili æstimat, ipsi verò mundum sequuntur & amant. Huiusmo-
di sunt senes aliqui amatores, lusores, & ambitiosi: qui quamuis
mundus repudij libellum ad eos miserit, eum tamen nolunt de-
serere. Alij sunt, quibus mundus crucifixus est, sed illi non sunt
crucifixi mundo: illi enim mundum fugiunt, eos verò mundus
quærit, & ex ipsismet monasterijs & desertis ad honores & di- 26
gnitates extrahuntur. Et hi quidē boni sunt, sed non securi om-
D.Bern. nino viuunt: quia, vt ait Diuus Bernardus: Periculosum est in-
ter spinas versari & non pungi. Alij tandem sunt, vt Diuus Pau-
lus: qui crucifixi sunt mundo, & mundus illi crucifixus est:
mundus enim eos odit, & ipsi mundum: & hi securius vi-
uunt. Ex his esse vos dilectissimi vellem, vt ita
crucifixi diuinæ gratiæ auxilio perfrui
possimus gloria: ad quam nos per
ducat Iesus Mariæ filius,
Amen.

In

1 # IN ASCENSIONE DOMINI CONCIO PRIMA.

Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus, & exprobrauit incredulitatem eorum. Marc. vltimo.

2 AGENS gloriosus Apostolus Diuus Paulus de admirabili Redēptoris nostri Ascēsione, quæ hodierna die celebratur, ait: Qui descendit, ipse est, & qui ascēdit super omnes cœlos, vt adimpleret omnia. *Ephes. 4.* Quibus verbis quæ sit via, quæ in cœlū nos ducere possit: ostēditur: hæc autē est prius descendere & eius imitatione humiliari. Sapiens ille Salomō altissimas quasdā quæstiones proposuit, & insolutas reliquit, scilicet, Quis ascendit in cœlū, atq; descendit? quis continuit spiritū in manibus suis? quis colligauit aquas quasi in vestimēto? quis suscitauit omnes terminos terræ. *Prouer. 30.* O difficillimas quæstiones, quisnā illis respōdere posset, nisi ipsemet Dei filius in mundū veniens, lucē mētibus nostris attulisset?
3 A secūda ducemus initiū: primā verò in vltimū locum differemus. Quis cōtinuit spiritū manibus suis? Spiritus aliquādo cogitationem significat, quæ inquietissima esse solet, & ita de ea dici potest. Quis potest continere eam in manibus suis? Solet enim huc illuc vagari, & difficillimè vni tātū rei addicta detinetur. Audis concionantem attentus, & cum minus hoc cogitas, distrahitur animus, & paulatim laxatur imaginatio: & dū concionator tria aut quatuor verba loquitur, tu vniuersum terrarum orbem, ter aut quater imaginatione peragrasti. Oras attentissimè, & repente in varias & diuersas cogitationes animū diuisum esse animaduertis: ita, vt tanta sit perturbatio, tanta cogitationum varietas & strepitus, vt te ipsum vix intelligas. Puro, & nitido spiritu.

ritu orare cœpisti:& te nolēte exit spiritus immundús vanā, sci
lic et, & immūda cogitatio, quæ te perturbat:& ideò meritò quę
ri potest, quis cōtinuit spiritum in manibus suis? hoc est quis est
suarum cogitationum Dominus? magnum enim hoc Dei bene
ficium est & donum. Hinc intelligetis, quid significet commu-
nis ille loquendi modus, quo vti vulgo soletis. Nam cum quis in
extremis laborat, si quis quęrit, quo nam modo se habeat respō-
dere soletis, (*Esta en las manos de Dios.*) Quid, nū antea in manibus
diaboli versabatur? quid hoc sibi vult? Quia scilicet, cum sanus
erat spiritu & animo varijs erat cogitationibus distractus: nunc
autem morti proximus, omnes suas cogitationes & spiritum
suum omnem in Dei manibus collocatum habet. Et quamuis
optime hoc dici possit, nihilominus tamen non hoc quærere
Salomonem dico cum ait, Quis continuit spiritum in manibus
suis? Sed re vera in hac quæstione diuinarum personarū æquali-
tatē indicat: quia spiritū diuinū, qui pater est, continere non po
test, idest, cōprehēdere, nisi spiritus diuinus, qui est filius & etiā
Spiritus sanctus, & è cōtra. Et quanuis sancti cōprehensores vo-
cātur non ideò hoc eis nomen tribuitur eo quod Deū compre-
1. Tim. 6. hendant, sed quia consequuti iam sunt & posident quod nun-
quā amissuri sunt, scilicet, perpetuam illam & sempiternam glo
riam. Hoc illud est quod D. Paulus ait de Christo Redemptore
nostro loquens, Qui solus habet immortalitatem & lucem habi
tat inaccessibilem, quem nullus hominum vidit, sed nec videre
potest. Quæ quidem verba magnę molestiæ causa nobis essent,
nisi ea intelligeremus, vt decet. Primùm Deum solum ait esse
immortalem: quod si verum est, ergo anima mortalis est & vna
cum corpore moritur. Et ita si in hac vita tantum in Christo
spem collocatam habemus, nos Christiani omnibus hominibus
1. Cor. 15. miserabiliores sumus, vt idem D. Paulus ait. At non ita est: sed
verè animæ immortales sunt, & de iustis dicitur, Spes illorum
immortalitate plena est. Neque solum animæ immortales sunt:
sed etiam corpora ipsa resurgent immortalia: quarè idem Apo-
1. Cor. 15. stolus inquit, Cùm mortale hoc induerit immortalitatem, tunc
fiet sermo, qui scriptus est, Absorpta est mors in victoria. Quid
igitur sibi vult cùm ait hoc loco solum Deum immortalitatem
habere? Quia nimirum solus Deus ex se & ex propria natura im
mortalis est, solus ipse esse habet necessariū: creaturarum enim
esse

7 esse contingens est, & annihilari potest. Vel solus Deus est immortalis, quia in eo nihil moritur, neque mori potest: eandem enim sapientiam, eandem bonitatem, eandem charitatem, quam ab æterno habet in æternum habebit. Nam in Angelis quidem, & in anima hominis sapientia, bonitas & charitas accidentia sunt, quæ adesse, & abesse absque subiecti corruptione possunt: at verò in Deo hæ omnes perfectiones cum ipsamet essentia identificantur: ita vt quemadmodum essentia est immortalis, ita & ipsæ immortales sint, quam immortalitatem, vt dixi, neque Angeli neque animæ nostræ habent. Durum præterea illud videri potest, quod subdit dicens. Quē nullus hominū vidit neque videre potest: quia si Deum nemo videre potest inanis est spes nostra. Verum plurimum nos con
8 solatur quod Diuus Ioannes ait, Scimus quod cum apparuerit similes ei erimus, & videbimus eum, sicuti est. Nam Diuus Paulus videri posse negat, scilicet, vt comprehendatur, quod idē est cum eo quod Redemptor noster dixit, Nemo nouit filiū nisi pater, nec patrem quis nouit, nisi filius? Iussit Deus Moysi, vt in tabernaculo duos Cherubines collocaret, qui extensis alis propiciatorium tegerent. Singulare hoc fuit mysterium: nam propiciatorium Deum repræsentabat, Cherubines verò duas naturas intellectuales, scilicet, angelicam & humanam, alæ autem cognitionem, quam de Deo habent significant. Mysterium autem est quod quo magis alas extendunt eò magis propiciatorium velant, idest, quo magis intellectuales creaturæ cognitionis suæ alas, vt Deum cognoscant exten-
9 dunt tanto magis absconditur: quia quo magis Deus intelligitur eò magis incomprehensibilis esse cognoscitur: quia vt ait Dauid. Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur Deus. Ille plus Deum intelligit, qui intelligi Deum omnino non posse intelligit, & ita optimè explicatum est quonam modo intelligendū sit, Deum nemo videre potest. Altera quæstio est, quis colligauit aquas quasi in vestimēto? Altissima profecto quæstio, quis nā vestibus aquas omnes colligere potuerit. De filio Dei ait D. Paul. ꝙ fuit habitu inuētus vt homo. In hoc habitu & veste in sanctissima, scilicet, humanitate omnes aquas, idest, omnia peccata collegit, vt proijs solueret: & ita eiꝰ nomine dixit Dauid Saluū me fac Deꝰ, quoniā intrauerūt aquę vsq; ad animā meā. Si aquæ pecca

1. Ioan. 3.
Matth. 11.
Exod. 25.
Psalm. 52.
Philip. 2.
Psal. 68.

peccata sunt, quonammodo agni immaculati animam innocentissimam intrare potuerunt? Eodem, scilicet, modo, quo vulgo vti solemus. Nam cum aliquid audimus narrari de aliquo quem amamus, triste & molestum dicere solemus, (*Llegame al alma:*) Ita etiam Dei filius ait, hominum peccata, quibus æternum Patrem offenderant intrare animam suam, hoc est, magnum ex ijs dolorem concipere, eò quod plurimum patrem suum amet & homines, quos in tot ac tantos errores incidisse dolet. Has igitur aquas, scilicet, peccata nostra ipse solus colligere in vestimento potuit, vt pro ijs satisfaceret. Quarta quæstio est, Quis suscitauit omnes terminos terræ? Terminus est finis, & est secundum Aristotelem optimum rei. Optimum harum rerum vniuersitatis, quæ in mundo sunt est homo, qui est finis, & terminus, propter quem omnia creata sunt. Itaque termini terrę sunt homines, qui omnes culpa ceciderant, & eorum præcipui, qui æquius termini terræ vocari poterāt, scilicet, Adam & cæteri omnes Patriarchæ & Prophetæ in eam inferni partem, quæ limbus vocatur, propter culpam ceciderunt. Solus autem Dei filius eos suscitare potuit, & cæteros omnes, quantum in eo est à culpę lapsu. Huic quæstioni optime verba illa conueniunt, quæ dicuntur de diuino hoc Saluatore, scilicet, De torrente in via bibit, propterea exaltauit caput: hoc est, in via vitæ suæ bibit de torrente passionis, propterea exaltauit caput totius generis humani, scilicet, Adā à culpæ lapsu. Altera quæstio à Salomone proposita, prima in ordine est, Quis ascendit in cœlum, aut descendit? Huic autem quæstioni respondet Diuus Paulus verbis initio propositis, dicens: Qui descendit, ipse est & qui ascendit super omnes cœlos. Ex his omnibus quæstionibus hoc argumentum efficacissimū colligi potest. Si ille, qui æternum Patrem comprehendit, qui redimere homines potuit, & eos à culpę lapsu suscitare, animas autem sanctorum à dæmonis potestate eripere, quamuis tantā haberet potentiam, vt cœlum ascenderet, prius tamen tanta voluit humilitate descendere, quonammodo miseri homines eo se superbia elatos ascensuros esse existimant? Errant, errant qui se eius imitatione humiliari nolunt. Et quoniam propriorū peccatorum cognitio via est ad humilitatem, & reprehensio plurimū ad hanc cognitionem confert, ideò Redemptor noster antequā in cęlum ascenderet, discipulos suos seuere reprehēdit, vt in mi-

Psal. 109.

seriæ

13 feriæ suæ cognitionem venirent. Diuus Lucas in Actibus Apostolorum ait, quòd post resurrectionem suam per dies quadraginta apparuit eis, loquens de regno Dei, id est, de statu Ecclesiæ militantis, quonammodo regenda & gubernanda esset. Res profectô animaduersione digna: quod cum per tres tantum dies in morbo illo infidelitatis fuissent, voluit Dominus eos per quadraginta dies curare, vt intelligeretur, quanta cum difficultate spirituales morbi curarentur, & quantopere decipiantur, qui eos tanquam leues contemnunt. Si quis per triduum tantum febri laborat, vix mense conualescit, & ne in morbum rursus incidat, diligentissimè cauet. Si quis verò per plurimos menses in peccato perseuerat (vtinam menses essent, & non aliquando anni,) si vel vna tantum hora in conscientiæ examinationem, & D. Luc.
14 confessionem insumatur, nihil iam reliquum esse videtur: quia nimirum non intelligit infœlix, quàm corrupta natura, & debilitata remaneat: neque cogitat pœnarum multitudinem, & magnitudinem, quæ illi in purgatorio seruantur, eò quod pœnitentia tanti, vt æquum est, valoris non fuerit. Aliter fecisse legimus Dauid, qui aiebat: Lauabo per singulas noctes lectum meum, & lachrymis meis stratum meum rigabo. Nam vel vnum tantum mortale peccatum in omni vita cõmissum, quotidie tamen magno esset eum dolore deplorandum: at quanto magis, tot, ac tanta, quæ passim committuntur? Huc accedit, quod de venia certi esse non possumus: & quamuis hoc nobis Deus reuelasset, nihilominus tamen sufficiens est doloris, & lachrymarum causa Deũ à quo tot accepimus beneficia, ita offendisse.

15 Cùm itaque Dominus sæpius discipulis suis apparuisset, tandem iam cælos ascensurus hodierna die apparuit, dum illi accumberent: vt intelligamus in cibo temperantiam & pietatem magnam esse dispositionem, vt Deum socium & conuiuam habeamus. Ante quam comedam, inquit Iob, suspiro, & quasi inundantes aquæ, sic rugitus meus. O beatum illum, qui comedens sanctum hunc virum imitatur sequens ipse dicens: Quot sunt, qui Deo maiori cum diligentia seruiunt, & tamen nec pane quidem se nutrire possunt, ego verò tot cibis abundo, qui terræ hiatu viuus absorberi ob mea peccata merear. Hac consideratione corde suspirans, & plorans Deo pro tanto beneficio gratias agit, & vitam se in posterum emendare constituit. Ex hac etiam cõside- Iob, 3.

ratione ciborum moderatio sequitur, vt ad pauperum eleemosy-
nas supersint: hoc enim corpus facile ad ea, quæ volumus trahi-
Simile tur. Si fœni manipulum in leporis pellem inijcis nihil iam am-
plius capere posse videtur, & tamen si secūdum, tertium, & quar-
tum manipulum infarcis recipiet: ita etiam humanum corpus,
vno tantum cibo contentum esse videtur, & tamen si plures in
farcis recipiet: sed quidquid illi supra necessitatem das non mo-
do nullius est vtilitatis, verum etiam & corpori & animo maxi-
1. Cor. 10. mi detrimenti. In epistola ad Corinth. monet nos Diuus Paulus
his verbis, Siue manducatis, siue bibitis, vel aliud quid facitis, om-
nia in gloriam Dei facite. Vbi plurimum pōderatione dignum
est, quôd cum iuberet sanctus Apostolus, vt omnia in gloriam
Dei fierent, cibi & potus potissimum mentionem fecit, quia ex
his rebus plurimæ solent Dei offensiones nasci, nisi parce & mo-
derate fiant, & è contra, si hæc moderatio & temperantia adhibea-
tur, & hic tantū sit finis propositus, vt Deo seruire possimus, ma-
xima inde bona consequuntur.

Et exprobrauit incredulitatē eorum. O Christe mundi Redēptor
qui agnus soles esse mansuetissimus, cur te nunc in discessu tam
seuerum ostendis? Euangelij prædicationē ijs hominibus cōmis-
sam relinquis, & tamen eos tam aspera reprehensione offendis?
Hac in re Euangelij sui veritatem maxime confirmauit, eò quod
corruptis testibus non indigeat. Nam fidei veritatem vitæ suæ,
& mortis innocentia, & miraculorum potentia: ita corroboraue-
rat, vt opus non esset ijs, qui eam prædicare debebant assentari,
imò eos ob incredulitatem seuerissime reprehendit, nunc vero
qui filios habent & seruos, reprehendere eorum vitia non au-
dent, eo quod illis deteriores sint, & vitiorum exempla præ-
beant: & ita ne se foris infamia, & ignominia afficiant seruis
suis assentantur: & si quæ reprehensione digna animaduertunt
dissimulant. Maxime profectô necessaria est conscientiæ puri-
tas, vt quis reprehendere possit. In libris Regum legitur, quod
2. Reg. 11 cum dux ille Ioab Regem suum Dauid irasci facile posse intel-
ligeret, & eum tanquam inexpertum ducem reprehenderet,
eo quod in vrbis cuiusdam Ammonitarum obsidione pluri-
mos milites mortis periculo exposuisset, nuntio, qui hæc Re-
gi relaturus erat, iussit, vt si Regem videret iratum, tunc di-
ceret, etiam seruus tuus Vrias Etheus occubuit. Paruit nuntius

& cum

19 & cum irasci Regem videret, & ducis temeritatem reprehen-
deret, statim Viriæ mortem nunciauit: quam cum Rex audiuit
& eius se fuisse causam sibi conscius esset reprehendere ausus
non est, sed nuntio statim dixit, Hæc dices Ioab, Non te fran-
gat ista res, varius enim euentus est belli. Videtis igitur, vt
praua conscientia impediat quominus ij, qui præsunt suos
reprehendere possint, ex quo maxima in rebus publicis de-
prauatio consequitur, cum quisque peccandi habeat impuni-
tatem.

Reprehendit igitur Dominus discipulos suos, & mox dixit
eis, *Euntes in mundum vniuersum prædicate Euangelium omni creatu-
ræ, &c.* Post reprehensionem eos tam sublimi dignitate solatur.
Quæquidem Dei solet esse consuetudo, prius affligere, mox con
20 solari, mundus verò è contra, prius consolatur & postea affligit,
& ita virtutum principia aspera sunt, finis vero suauis. Hoc Di-
uus Paulus significauit dicens? Induimini Dominũ Iesum Chri- *Rom. 13.*
stum. Nam quemadmodum vestes initio quidem angustæ vi-
dentur ante quam vsu laxiores fiant: ita etiam cum primum Ie-
sum Christum vera pœnitentia, & virtutum exercitatione indui
mus initio quidem torquemur, & affligimur. Durum videtur
ieiunium, difficilis clausura, humilitas, & obedientia, sed patien
ter, ò Dei serue paulisper sustine, paulatim enim progressu tem
poris vestis ista, quam nunc ferre non potes suauissima erit.
Vitium è contra initio suauitate allectat, sed mox amara suc-
cedunt. Et ita dicitur. Est via, quæ videtur homini iusta, nouis- *Prouer. 14*
sima autem eius descendunt ad mortem. Hac de causa iusti Spi
21 ritu sancto ducti virtutis, & vitij caudam apprehendere solent,
hoc est, vtriusque finem respicere. Quare cum vitij finis ama-
rus sit virtutis autem suauis, ille mali odium, hic autem boni
amorem causat. Et ita vbi nos legimus in Isaia cum de iustis *Isai. 49.*
loquitur, Miserator eorum regit eos, & ad fontes aquarum po-
tabit eos, & ponam omnes montes meos in viam, & semi-
tæ meæ exaltabuntur, septuaginta interpretes transtulerunt,
Per fontes aquarum deducet illos, & ponam omnem mon-
tem in viam: & omnem semitam in pascua eis. Quibus ver-
bis tam primæ, quàm secundæ translationis significantur in-
ternæ animi voluptates: & consolationes, quas fidelibus suis
Deus communicat, qui asperos montes, & angustas semi-

tas, per quæ vitæ spiritualis difficultates intelligi debent, in suauissima, & amœnissima pascua commutat. Mali vero non caudam, sed caput vitij, & virtutis accipiunt: ex quo virtutis odium, cuius initium amarum est, vitij verò amor consequitur, cuius initium delectabile. Sed heu quantoperè errasse se aliquãdo intelligent: quia vt in eodem prouerbiorum capitu. dicitur: Risus dolore miscebitur, & extrema gaudij luctus occupat. Quæ cum ita sint, dilectissimi, iustorum industriam imitamini, & quem tandem finem humanæ voluptates habituræ sint, diligenter attendite.

Et Dominus quidem Iesus postquam loquutus est eis, assumptus est in cælum, & sedet à dextris Dei. Plurimũ notandum est, quod quamuis in sacrosancto Euangelio sæpius ab Euangelistis sanctissimum nomen Iesus nominatum est, nunquã tamen cum eo hoc verbum, Dominus, appositum est, sed simpliciter, Iesus, venit Iesus: Respondit Iesus, &c. Hoc vero loco cùm ageret D. Marcus de gloriosissima eius Ascensione, ait: Et Dominus quidem Iesus. Qua quidem in re Christiani tacitè reprehenduntur: qui cum sanctissimi huius capitis membra se esse profiteantur, titulis tamen illustrissimis nominari volunt, & passim domini appellari, quin etiam supra Domini nomen, aliud Domini nomẽ apponi, vt *El señor Don Pedro, el señor Don Iuan, &c.* Quæquidem magna est vanitas, & potissimum in monialibus, quæ se tanquã sponsas humilissimo Iesu dicauerunt. Cùm aurifex in aureo vase quod cõflat loca quædã vacua, & inania relinquit, signum est gemmas ibi esse includendas: secus autem, si nulla sint vacua, signum est gemmis ornandum nõ esse. Vnaquæque religiosa aureum est vas, quod religionis fornace cõflatur: quare cum monasterium ingreditur æquum est, vt si antea vocabatur, *Doña Margarita, quite aquel Don,* & vacuũ ibi relinquat, vt tunc cum in morte perficiendum hoc vas erit, gẽma in vacuo illo possit includi, sanctæ, scilicet, nomen, & ab omnibus appellari possit, *Sancta Margarita.* Quod si monasterium ingressa dominæ nomen retinet vanitatem & superbiam, signum est vas istud gemmis ornandũ non esse, quandoquidem nulla in eo vacua relinquantur, vt, scilicet, sanctæ nomen apponatur. Non enim bene hæc duo nomina conueniunt, *Sancta Doña Margarita,* Hoc est sanctitatis, & vanitatis tituli non bene conueniunt. Quare vanos hos titulos tollite.

Simile.

25 lite, sorores charissimæ, & multò magis cordis superbiam, & iactantiam: nolite in hac vita dominæ vocari, sed seruæ: nam tunc cum cælos ascendere dabitur vnà cum cælesti sponso verum dominium consequemini.

Postquam loquutus est ei, assumptus est in cælum. Res animaduersione digna hoc loco occurrit, eò quòd cum Euangelistę de Redẽptoris nostri morte scribunt: iniurias illi illatas & ignominias longissima oratione prosequuntur: at verô Ascẽsionem eius gloriosissimã duo quidẽ silentio prætermittũt: alij verò duo breuissime narrant. Diuus quidem Lucas his verbis: Videntibus illis eleuatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum. Diuus vero Marcus breuius etiam perstrinxit, dicens: Postquam loquutus est eis assumptus est in cælum. At verô hæc omnia Spiritui sancto, quo
26 spirante scribebant, tribuenda esse dubitandum non est: qui quidem in laboribus & iniurijs narrandis breues eos esse noluit, vt significaret pro hominibus pati Redemptori nostro gloriosissimum fuisse triumphum. Et quoniam tanta cum ignominia pati vtilitas nostra fuit, tanta vero cum gloria ascendere eius maiestas & dignitas, ideò voluit, vt quod tantoperè ad nos pertinebat longissima oratione referretur, vt ad maiorem amorem & gratitudinem nos inuitaret: & præterea, quia per eius mortem & passionem corporis sui sacratissimi glorificationem meruit, vt ait Diuus Paulus ad Philip. Humiliauit semetipsum vsque ad mortẽ: *Philip. 2*
propter quod & Deus exaltauit illum. In his meritis longiores Euangelistæ fuerunt, honorem verò & gloriam breuiter perstrinxerunt, vt significarent de operibus meritorijs præcipuè agendũ,
27 & loquendum nobis esse: si hæc enim adsunt certa erit gloria, quæ talis & tanta erit, vt verbis explicari non possit. Quod si de iustorum gloria dicitur: Neque oculus vidit, neque auris audiuit quæ præparauit Deus diligentibus se: quid dicendum erit de iustorum iusti Iesu Christi gloria, per quem cæteri omnes iusti iustitiam recipiunt?

Et sedet à dextris Dei. O mutatio admirabilis: attendite dolorum & iniuriarũ finem humilissimi Iesu: quis eum vidit in præsepio iacentem, in Ægypto profugum, in deserto ieiunantem, per vias defatigatum, & tandem cruci inter latrones affixum: ita vt hæc in spiritu præuidens Propheta Isai. dixerit: Quis credidit *Isai. 53*
auditui nostro? Ascendet sicut virgultum coram eo, & sicut ra-

dix de terra sitienti. Elegantissima est metaphora. Erit, inquit, tanta eius paupertas & solitudo, vt virgulto comparari possit, quod in arida & sterili terra natum, nulla foliorum coma ornatur, nullo virore, nulla pulchritudine, aridum, sterile, & triste. At quàm diuersus erit aspectus, dum in tanta gloria ad dexteram Dei Patris sedens aspicitur? Discite, discite fratres mundi contemptus, & iniurias contemnere, & patienter tolerare: nam quo magis vos mundus contemnet, eò pluris vos æstimabit Deus: & è contra, quô pluris vos mūdus ęstimabit, tunc magis ne vos Deus contemnat, cauete. *Simile.* Si quis plures numos numerare vult, ad numerorum notas æreos interdum numos, vel etiam lapillos adhibere solet. Dum ratiocinatio durat, non materia, sed locus tantū spectatur, in quo lapillus, vel æreus numus à ratiocinatore ponitur: nam hoc quidem in loco centum notæ sunt, & signa, in alio mille, in alio centum millium. Quare accidit sæpè, vt lapillus aliquo in loco centum, vel mille nota sit: aureus verò numus vnius tantum numi valorem habeat. At verò perfecta iam ratiocinatione aurei numi asseruantur in arca, lapilli verò huc illuc proijciuntur: & sæpe dum domus mūdatur, in sterquilinium exportantur. Mūdus hic fratres charissimi, huic ratiocinatori, vulgo, *Contador*, similis est: nam dum in huius vitæ mensa versamur, non vniuscuiusque valorem spectat, an aureus numus sit, id est, charitatem habeat, & virtutem, an lapis peccato & malitia durus, loci tātum rationem habet, in quo collocatus est, dignitatis, scilicet, & officij. Et ita accidit, vt aliquando peccator magni alicuius numeri nota sit: quia nimirum in Comitis, Ducis, aut Principis loco positus est: iusti verò, qui aureus est numus, eò quòd in infimo loco sit, nulla ratio habeatur: sed cum sæculi huius ratiocinationi finis imponetur lapides in fœdissimum inferni sterquilinium proijcientur: aurei verò numi in cæli thesauris perpetuò asseruandi collocabuntur. Quapropter, qui in hac vita viles vos omnibus esse videmini, æquo & libenti animo huius ratiocinationis finē expectate: tunc enim gratia abundantes ex hac misera, & infœlici vita ad cælestem gloriam consequendam euolabitis: qua perfrui æternum dabitur vnà cum hoc cælesti Redemptore Iesu Mariæ filio, Amen.

In

1 # In eadem Ascēsione Domini Concio Secunda.

Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus, & exprobrauit incredulitatem eorum. Marc. vltimo.

DVM minatur Deus per Isaiam Regi Sēnacherib, mystice minatus est diabolo. Ponam, inquit, circulum in naribus tuis, & reducam te in *Isai.37.*
2 via, per quam venisti. Communis hic esse solet loquendi modus. Nam cum quis importunum aliquem à se reijcere vult, dicere vulgo solet, *Andad en hora mala, bolued por el camino por donde venistes.* Et quanuis his verbis impatientia nostra declaretur, cùm tamen ea à Deo dicuntur, infinita eius misericordia & iustitia declaratur. Ne sic superbias, ò Sathana, eò quòd mundum tibi obtemperare videas: reducam enim te in via, per quam venisti, ponam circulum in naribus tuis. Quisnam circulus est iste? vita, scilicet, sanctissimi Redemptoris nostri. Circinus, vulgo, *Compas*, duos habet pedes, qui *Simile.* mutuo coniunguntur, & si alter fixus hæreat, alter extenditur, quo magis extenditur, maior circulus efficitur: qui quidem cum pes ad idem punctum à quo linea ducta est redit, perfectus est.
3 Conuenientissime hæc omnia Redemptori nostro conueniunt, qui suo exemplo & doctrina hominum corda commensurauit, & ordinauit: & infœlix est ille, qui circini huius mensuram, & ordinem transgreditur. Duos hic circinus habet pedes, diuinitatem, scilicet, & humanitatem in hypostatica, & personali vnione vnitas. Diuinitatis pes immutabilis est, & inuariabilis: eius enim nomine Propheta Hiere. ait: Cęlum & terram ego impleo: quare cum vbique sit, quo ibit? Alter humanitatis pes extensus est in hac vita per itinera, per prædicationes, per labores, & dolores. Circulum autem, qui sanctissima eius vita fuit, confecit ad idem punctum reuersus à quo exierat, & ita Ioan. Exiui, inquit, à patre, & veni in mundum: iterum relinquo mūdum, *Hiere.23* *Ioan.16.*

& vado ad Patrem. Quæ verba de sanctissima eius humanitate 4
intelligi possunt, quæ à Deo exiuit, quia ab eo accepit esse quod habet, & diuinitate plena in hunc mundum venit, id est, cœpit esse in mundo, iterum ad Patrem redijt in admirabili eius Ascensione. Hunc igitur circulum mystice intelligit Deus cùm ait: Ponam circulum in naribus tuis. Quod si dicas, num Dæmō habet nares? Respondeo, nares esse instrumentum, quo res olfacimus: per eas enim aer ingreditur odoris subiectum: & ita metaphorice diaboli nares sunt eius astutiæ & sagacitates: his enim hominum inclinationes odoratur, vt eos decipere posit. Canis venaticus septem millies circuit feræ odorans vestigia, & tandem eam inuentam insectatur & occidit. Diabolus est tanquam canis venaticus, & hominum inclinationes sagacissime odoratur: omnes vias tentat, vt vniuscuiusque naturam inuestiget, mox verô 5
vt hoc cognouit tunc vrget & feram insequitur. Nam si auarum me esse cognouit sexcenta proponit, quæ ad auaritiam me incitare possunt: ambitioso & luxurioso, ambitionis & luxuriæ irritamenta obijcit. Has igitur astutias, & sagacitates dæmonis nares esse dico, quibus posuit Deus circulum: qui quidem vt dixi, est sanctissima filij sui vita, vt has Dæmonis astutias comprehenderet: huius enim vitæ merita, & doctrina quam docuit plurimum hominibus prosunt, ne se his artibus falli sinant. Ait prætera. Et frænum in labijs tuis. Habes equum, qui regi non potest, & ideò eum non audes ascendere, nisi frænum imponas durissimum, vt eo in quamcunque partem equum torquere possis: ita Dæmonem, qui bellua erat indomita, & omnes prosternebat, Deus imposito fræno domauit. Frænum autem fuit pretiosissima Iesu Christi mors, qua dæmonis potentia ita debilitata 6
est, vt dicat de eo Diuus Gregorius: Debilis est hostis, qui non vincit, nisi volentem. Sed notare debetis, quòd equus dum frænum in ore habet, quamuis res duras, vt est hordeum, comedere non potest: non tamen impeditur, quominus bibere posit: & ita, si pœnitentia durus & rigidus es, Sathanæ cibus esse non poteris: quia frænum impedimento est, quò minus res mandere posit tantæ resistentiæ, vt est homo virtuosus: quod si, vt aqua effusi estis delicijs, scilicet, & voluptatibus dediti, facillime vos potare poterit, & frænum nullo erit impedimento. Et reducam te in via, per quam venisti. Via, per quam diabolus mundi possessionem

Simile.

Gregori. in Moralib.

Simile.

7 ſeſsionem acquiſiuit, fuit arboris fructus & mulier: per eandem viam, candem poſſeſsionem amiſit, per arborem, ſcilicet, ſanctiſſimæ Crucis, & fructum precioſiſsimum, qui in hac arbore pependit, & per mulierem, ſcilicet, ſanctiſsimā Virginem, quæ nobis admirabilem hūc fructum dedit. Quod ſi dicitis: quid igitur nobis timendum eſt, ſi diabolus eſt à mundi poſſeſsione depulſus? dico depulſum fuiſſe, vt Principem: & ita Redemptor noſter dixit: Nunc Princeps mundi huius eijcietur foras, quia principatus, & imperium quod habebat, ablatum illi fuit: verum remanſit adhuc in mundo, vt Sathanas, id eſt, vt tentator. *Ioan. 12.*

Ex quo pia quædam querela naſci videtur. Poſſent enim fidelium animæ dicere: O Chriſte ſponſe dulciſsime, cur cum diabolus in mundo, vt Sathanas, & tentator remanſerit, & tot fautores habeat, & miniſtros, tot, ſcilicet, tyrannos, tantam infidelium
8 & hæreticorum multitudinem, cur nos diſcedens in tanto periculo deſeris? Hic ne amor eſt, quo Eccleſiam tuam amas, cuius cauſa tot labores ſuſcepiſti? Cur, ò cæleſtis ſeminator, triticum inter tot errorum zizaniam relinquis? cur teneras plantas inter tot tyrannorum ſpinas: cur ò pijſsime paſtor, agnos deſeris inter lupos? Nonne vides quòd inuadent gregem tuum lupi rapaces? Sed reſpōdet, corporali tantum aſpectu recedere voluiſſe ad maiorem credentium vtilitatē, vt eſſet fides præſtantior. Nam quanuis, ſi inter nos verſaretur diuinitas in humanitate abſcondita, credenda eſſet, fides tamen tanti meriti non eſſet, neque in ea tantopere Dei gloria manifeſtaretur. Dicite enim obſecro, quanam in re plus Ieſu Chriſti gratia elucet? num, ſi præſens ad ſe homines at-
9 traheret, an verò dum abſens hoc præſtat, vt in eum tanta cum cōſtantia credant, & vitam potius quā fidem amittere velint? Certum eſt, in hoc magis elucere. Nā ſi præſens eſſet vim aliquo modo præſentia ſua facere videretur, vt illum coacti quodammodo ſequerentur: neque benedictione illa digni eſſemus, quam ipſemet Dominus dedit, dicens: Beati qui non viderunt, & crediderunt: & præterea cælum plurimum dignitatis & authoritatis amitteret. Quomodo enim tanta fuiſſet martyrum multitudo, ſi Dominus glorioſus in hoc mundo, & viſibilis omnibus remanſiſſet? Plus dicam: aſcendit in cælum, vt nobis propinquior eſſet: aſcendit humanitas, & receſsit, vt propinquior diuinitas fieret. Hinc D. Leo Papa in ſermone Aſcenſionis Domini: Ineffabili, inquit, *Ioan. 21* *Leo.*

inquit, modo cœpit esse diuinitate præsentior, qui factus est hu- 10
manitate longinquior: quia absente forma, in qua minor est pa-
tre illam, in qua æqualis est, liberius contemplamur. Quia nimi-
rum pulchritudinem illam corporis, & gloriam tantopere admi-
raremur, & amaremus, vt quasi ebrij facti insolita, & noua volu-
ptate nunquam ad diuinitatis contemplationem ascenderemus:
absente verò corpore diuinitatem præcipuè contemplamur.
Quare discipulis suis dixit, Expedit vobis, vt ego vadam, scilicet
vt carnalis hic amor quo me amatis in spiritualem commutetur
2. Cor. 5 amorem. Hac de re Diuus Paulus gloriabatur his verbis, Et si co-
gnouimus secundum carnem Christum, sed nunc iam non noui-
mus. Vetera transierunt, ecce facta sunt omnia noua: hoc est, to-
tus iam carnalis amor in spiritualem conuersus est. Nolite enim
existimare, quod quamuis à sponsæ suæ ecclesiæ aspectu recesse-
rit, ideô eius oblitus sit. Nam, vt suum exaggeraret amorem hac
Isai. 49 Deus comparatione vtitur. Nunquid obliuisci poterit mulier
infantem suum, vt non misereatur filio vteri sui? Et si illa obli-
ta fuerit, ego tamen non obliuiscar tui. Ecce in manibus meis
descripsi te: muri tui coram oculis meis semper. O verba amabi-
lissima: quis nam tam ferreus erit, qui ea audiens commoueri se
ad amorem non sentiat? Non obliuiscetur tui diuinus hic spon-
sus, ô anima Christiana, qui in manibus te inscriptam, & impres-
sam habet: vulnera sunt literæ, claui calami fuerunt, sanguis ve-
ro atramentum: tui autem muri, præsidium, scilicet, quo te tue-
tur & protegit coram oculis suis semper, quia semper oculos in
Simile. te defixos habet, vt cum opus est accurrat. Quamuis aquila, vt
cibum filijs, & alimenta quærat ascendit nunquam tamen ocu- 11
los à nido dimouet, spectans ne quis pullis suis noceat. De te, ô
Deute. 32 Christe vere fidelium amator, dicitur, Sicut aquila prouocans
ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas
suas. Hæc igitur aquila hodierna die ad tantam altitudinem vo-
lauit, vt supra cælos omnes ascenderit. Quod quidem vnum ex
Prouerb. 30. ijs fuisse dici potest, quæ difficilia sibi videri Salomon dixit,
dum ait, Tria sunt difficilia mihi, & quartum penitus ignoro:
viam aquilæ in cælo, viam colubri super petram, viam nauis in
medio mari, & viam viri in adolescentia: vel vt Pagninus tran-
stulit, viam viri in virgine: vel vt septuaginta interpretes, viam
viri in adolescentula. Quæ quidem verba nonnulli de quatuor

13 præcipuis Redemptionis nostræ mysterijs explicant. Quasi diceret Salomon, intelligere se non posse admirabile incarnationis mysterium, quo nam modo verus homo factus illæsa matris virginitate natus est. Et ideò ait, Penitus ignoro viam viri in adolescentula. Difficilia etiam illi videbantur passionis Redemptoris nostri mysteria: quo nam modo tanquam nauis tot virtutibus gratijs, & miraculis onusta per tot tribulationum, & tormentorum fluctus nullum impatientiæ, nullum culpæ vestigium relinquens transiuit: & hoc significat via nauis in medio mari. Difficile etiam sanctißimæ resurrectionis mysterium videbatur: quo nam modo serpens ille cælestis, qui triginta trium annorum spatio per huius vitæ miserias, quasi serpens repserat, è petra sepulchri, cùm clausa & signata esset, egressus sit: & hoc est via colu-
14 bri super petram. Et tandem ascensionis etiam mysteriũ obscurum illi, & difficile videbatur: volatus ille sublimis, quo aquila diuina ascendit super Cherubim, & volauit super pennas ventorum: & ideò ait, via aquilæ in cælo. Quod quidem mysterium particulari quadam ratione quandam in seipso admirationem habere videtur: & hac de causa, cùm cætera mysteria sancta ab Ecclesia vocentur, hoc admirabile appellatur. Nam postquam dixit, per mysterium sanctæ Incarnationis tuæ, per sanctam Resurrectionem tuam, mox subdit, per admirabilem Ascensionem tuam. Volat igitur cælestis hæc aquila, & cælos ascendit, vt Spiritum sanctum qui animarum est cibus Christianis, qui sunt eius quasi pulli in hoc Ecclesiæ nido immitteret. Nihilominus tamen inde nos spectat, vt cùm opus sit, opem ferat, & nos
15 ab hostium nostrorum tueatur iniurijs: &, vt ait Diuus Paulus *Hebræ. 9.*
introiuit in ipsum cælum, vt appareat vultui Dei pro nobis.

Ait igitur sanctum Euangelium, quòd ante gloriosißimam hãc Ascensionem, recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus. & exprobrauit incredulitatem eorum. Ex hoc colligitur, quanti momenti sit reprehensio, quandoquidem hoc tempore, & huiusmodi opportunitate voluit Dominus suos reprehendere, non leuiter, sed seuerè, & aspere eorum incredulitatem exprobrans. Ita enim cùm necessitas postulat faciendum est: imo etiam verbis sæpè etiam addenda est pœna, si pœnæ sumẽdæ authoritatem habeamus. In libris Regum legitur, quòd cum sacerdos Heli filiorum suorum scelera audiret, his verbis reprehendit: *1. Reg. 2.*

Quare

Quare facitis res huiuscemodi, quas ego audio res pessimas ab 16
omni populo? Nolite filij, non enim est bona fama, quam ego
audio, vt transgredi faciatis populum Domini: Si peccauerit vir
in virum, placari ei potest Deus, si autem in Deum peccauerit
vir, quis orabit pro eo? Et cum eos ita reprehendisset, vlterius in
3. cap. ait Deus: Suscitabo aduersum Heli omnia, quæ loquu-
tus sum super domum eius, eò quòd nouerat indigne agere filios
suos, & non corripuerit eos. O rem patribus extimescendam.
Reprehenderat antea sacerdos filios suos: & tamen eò quod eos
non corripuisset terribiles has Dei minas audiuit: quia filiorum
crimina, non tantum reprehensione, sed pœna etiam digna erāt.
Quid igitur dicendum erit de ijs, qui non solum neq; verbis pro
ximi sui peccata reprehendunt, neque cum opus est puniūt, imò
Simile. potius illi assentantur? Medicorum est regula, omne dulce esse 17
oppilatiuum, quia stomachus, ita eo delectatur, vt in se ipso re-
tineat, neque in alia membra distribuat, ex quo oppilatio conse
quitur: amarum è contra statim reijcit antequam concoquatur:
& ita communiter medicinæ, quibus corporis nostri superflui-
tates expelluntur, amaræ sunt. Assentatio cibus est dulcis, & ma
gna cum delectatione recipitur, & recepta detinetur: & ideô
plurimum affert damnum, quia culpæ magnitudinis cognitio-
nem tollit, & per consequens eius etiam correctionem. Ideo Bea
S. Gregor. homil. 2. super Ezechielem. tus Gregorius ait, de illa loquens: Nihil est, quod tam facile cor
rumpat mentes hominum: veritas verò, & reprehensio amara
est, & ideo vtilis. Hoc significare Deus voluisse videtur, cùm
ad sacrificium sal, non mel adhiberi iussit. Quapropter obse-
cro vos dilectissimi, vt quisque vestrum ab hoc assentationis 18
vitio abhorreat, sed magno cum amore mutuo vitia reprehen-
dantur. Concionatores vero, qui publice in concionibus popu-
lum reprehendunt, Diuum Petrum imitentur, qui cum He-
bræos in concione seuerè reprehendisset his verbis: Deus pa-
trum nostrorum glorificauit filium suum Iesum, quem vos qui
dem tradidistis, & negastis ante faciem Pilati iudicante illo, di-
mitti: vos autem sanctum & iustum negastis, & petistis virum
homicidam donari vobis, autorem verò vitæ interfecistis, post
hanc reprehensionem ad clementiam, & suauitatem redit, di-
cens: Et nunc fratres scio, quia per ignorantiam fecistis, sicut &
Principes vestri: Deus autem, qui prænuntiauit per os omnium
Prophe-

15 Prophetarum pati Christum suum, sic impleuit. Pœnitemini
igitur, & conuertimini, vt deleantur peccata vestra. Et vt eos ad
pœnitentiam attraheret, ait: Vos estis filij Prophetarum, vobis
primum Deus suscitans filium suum misit eum benedicentem
vobis, vt conuertat se vnusquisque à nequitia sua. Quemnã hæc
verba ad pœnitentiam non attrahent? Cuinam veniæ spem, &
fiduciam non præbebunt? Huiusmodi artificio vti in concioni-
bus patres debetis, & peccatores reprehensione deterritos man-
suetudinis suauitate allicere. Hoc hodierna die Redemptor no-
ster docuit, qui postquam discipulos suos reprehẽdit vna statim
accubuit, & conuescens præcepit eis, ne ab Hierosolymis disce- *Acto.1*
derent, sed expectarent promissionem patris. O Dei clemẽtiam
ò mansuetudinem ineffabilem? Attendite, vt exemplo nos do-
20 ceat, quid post reprehensionem, & correctionem faciendum sit,
ne odiũ & indignatio supersit. Sed heu dolor, quâm diuersi sunt
hominũ mores, quàm vere illud Isaiæ dicere possumus: Vbi est *Isai.33*
literatus? siue vt Beatus Hieronymus transtulit: Vbi est legis ver
ba ponderans? vbi doctor paruulorum? Quem locum septuagin
ta interpretes transtulerunt: Vbi sunt Grãmatici? vbi consiliato-
res? vbi est qui numerat eos, qui nutriunt? Hoc est: vix inuenies
hominem, qui verborum vim sciat, quibus admonendus est, &
reprehendendus proximus. Vix inuenies inter eos, qui præsunt,
qui curam habeat, quotnam sint qui carnaliter viuunt, & quo-
rum finis est se nutrire, vt eos reprehendat.

Recumbentibus igitur illis, apparuit Iesus. Si temperãter, & mode
rate, vt Apostoli mãducamus, sperare dilectissimi possumus, vt
21 nos etiam Dominus diuinis suis fauoribus & gratijs visitet. Cor-
pus & anima esse inter se mihi videntur, vt princeps, & subditus.
Accidit enim aliquando, vt subditus quotannis offerat domino *Simile.*
suo munera quamuis iure nihil debeat: quòd si hoc aliquando
non præstet ob inueteratam consuetudinem indignatur domi-
nus, & solita munera vel ab inuito exigit. Huiusmodi est cor-
pus: cui si quotidie cibos præbes, quàm plurimos, & delicatos, si
aliquando illi denegantur, insurgit: & quasi sibi debitos poscit.
Hinc mare, & terra lustratur, vt corporis desiderijs diuersis vo-
luptatum, & deliciarum generibus morem geramus. Hoc sapiẽs
admiratur, dicens: Labor hominis in ore eius, sed anima eius non *Eccle.6.*
implebitur bonis. O rem miserabilem? omnis omnium labor in
cibis

cibis exquirendis collocatur: & quo plus vorat corpus eo eſt ani- 22
ma inanior: quia non implebitur anima bonis corporis: imò à corpore pleno & pingui torquetur. Quam obcauſam ait Dauid:
Pſal. 136. Filia Babylonis miſera, beatus qui retribuet tibi retributionem, quam retribuiſti nobis. Filia Babylonis hoc eſt, confuſio, myſticè dici poteſt caro. Quãta, bone Deus, confuſio in ea eſt. Os quidem, & guſtus ciborum & murmurationum quot habet appetitus? aures quantam ad fabulas, & res vanas audiendas inclinationem? Oculi quo pulchritudinis deſiderio tenẽtur? vnuſquiſque ſenſus ſuas habet inclinationes. Fœlix igitur, & beatus ille, qui ita ſe habet aduerſus deprauatas carnis cupiditates, vt ſe habet caro aduerſus ſpiritum, & eam ieiunijs & alijs pœnitẽtiæ operibus affligit, & torquet: ita vt cum Dauid dicere poſsit iuxta interpre
Pſalm. 108 tationem ſeptuaginta interpretum: Caro mea immutata eſt propter oleum. Quem locum ſic interpretatur D. Hieronymus: Caro mea immutata eſt abſque oleo: id eſt, mea caro infirma ieiunio facta eſt: quia nomine olei pinguedo, aut humor ſucculentus intelligitur. Qui ita corpus ſuum affliget, & moderatus in cibo erit Apoſtolorum imitatione, hic vt antea dixi, diſponitur: vt Chriſtũ Redemptorem noſtrum habere conuiuam poſsit.

Et poſtquam locutus eſt eis, aſſumptus eſt in cælum. Sublata iam menſa cum diſceſſum ſuum illis antea manifeſtaſſet, credendum eſt ſanctos Apoſtolos humi proſtratos veniam errorum ſuorum humiliter poſtulaſſe: & quemadmodum in vltimà illa cœna eorum pedes lauerat: ita etiam in hac cœna illi ad eius pedes deuoluti eos ſuis lachrymis lauiſſe crediderim. Vos etiam animæ deuotæ, accedite, & idem in huius myſterij memoriam humili, & ſancta 24
contemplatione efficite: & quando quidẽ tunc corporibus adeſſe non licuit, adeſte mente & conſideratione. Contemplamini, vt vna cum ijs ad montem Oliuetum aſcenderit, vt vltimos ibi daret amplexus. Et quemadmodum, quod plus amatur in vltimum locum ſeruari ſolet: ita etiam matrem ſuam ſanctiſsimam poſt cæteros omnes ad amplexus vocauit: quæ lachrymis fortaſſe, vt vna ſecum ſibi proficiſci liceret orabat, rem eſſe duram, dicens in hoc infœliciſsimo exilio ſolã deſeri. Cuius precibus hæc Dominum reſpõdiſſe, dicere poſſumus: Non ignoras, mater dulciſsima, labores, quos pro Eccleſia toleraui, & quanti referat, vt in ea per aliquod temporis ſpatium ad credentiũ ſolatium remaneas

25 neas: & quoniam nondum aſcendere debes cor mihi ſaltem tuum da: hoc enim mecum vnà aſcendet, quia vbi eſt theſaurus tuus, ibi oportet, quòd ſit cor tuum. Si igitur tuus ipſe theſaurus ſum, æquum eſt, vt me cor tuum ſequatur. Et dum hæc diceret eleuatis manibus benedixit eis. Manus eleuauit, vt earũ puritatem, & innocentiam omnibus oſtenderet. Summus enim Pontifex fuit ſine vlla ſimoniæ labe: Rex regum, & tamen populos tributis, & vectigalibus non onerauit: mercator fuit, & non exegit vſuras. *Mox benedixit eis.* Quemadmodum in creatione cum omnibus creaturis benedixit, generandi, & multiplicandi virtutem dedit, ita hoc loco cum benedixit Apoſtolis virtutem illis dat ſpirituales filios generandi, & fidelium multitudinem multiplicandi. *Luca. 24.*

26 Et videntibus illis eleuatus eſt. Non enim aſcendit in inſtãti, ſed paulatim ſe eorum oculis ſubtrahebat, ad ſanctiſsimæ matris ſuæ ſolatiũ (vt venerabilis Beda notat) & vniuerſæ ſuæ familiæ: neque tamen plurimum in aere ſe detinuit, ne illorum animas auelleret. Quia, quemadmodum magnes ſupra horologium ſolare poſitus attrahendi virtute, ita ferrum quod ſub vitro latet ad ſeipſum raperet, vt cõfracto vitro, ſibi exitum quæreret: ita ſi diu Redemptor noſter ſuſpenſus in aere immoratus fuiſſet ſpectantium animas tanta ad ſe virtute attraxiſſet, vt corpora ipſa amoris vi cõfracta, & exanimata reliquiſſent. Et nubes ſuſcepit eum. Hanc nubem lucidam fuiſſe dicunt ſplendorem & lumen, quod ab ipſomet Domino emanabat. Vos quoque dilectiſsimi nubes vobis poteſtis efficere, quæ vos in cælum tollant, ſi ex cordibus *Beda.* *Simile.*

27 veſtris virtutum ſplendore micet, qui vos ad æternam beatitudinem nubis inſtar euehet. Et cum intuerentur in cælum euntem illum, ecce duo viri aſtiterunt iuxta illos in veſtibus albis, qui & dixerunt: Viri Galilæi, quid ſtatis aſpicientes in cælum? hic Ieſus, qui aſſumptus eſt à vobis in cælum, ſic veniet quemadmodum vidiſtis eum euntẽ in cælũ. Miſit Dominus hos Angelos, quia omnes glorioſiſsimi aſcenſus contemplatione arrepti ita hęrebãt, vt ſui prope obliti diu in ea ſuauitate immoti perſtitiſſent, quare per Angelos vt diſcederent, monuit: & interim de iudicio etiam eos certiores fieri voluit, vt homines Chriſtianam fidem, maiori, qua poſſent celeritate docerent: quandoquidem in huiuſmodi iudicio rationem vitæ ſuę reddituri erant. Aſcenſus ſolis & deſcenſus

simile. descensus in terræ fructibus, diuersos operantur effectus. Nam il-
dum ascendit, scilicet, vsque ad mensem Iunij fructus maturan-
tur & crescunt: cum vero descendit tempus est fruendi iam ma-
turis fructibus. Ita etiam diuinus hic Sol in cælum ascendit, vt
noster ibi esset patronus, & dum ibi pro nobis apud Patrem in-
tercedit tempus est, vt nostrorum operum fructus formentur, &
crescant, ad hoc enim plurimum infinita eius merita conferunt.
In huius autem Solis iustitiæ descensu, cùm omnium iudex des-
cendet, fruendi tantum tempus erit maturis iam fructibus? Sed
heu, & millies heu, siquidem qui nullum eo vsque fructum attu-
lerint, æternis tunc supplicijs sterilitatis suæ pœnas dabunt. Et
quamuis Euangelistæ gloriosissimum Redemptoris triumphũ,
quo cælos ingressus est silentio præterire videantur, ex his tamen
verbis: Sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cæ-
Matth.25. lum, colligi potest. Ipsemet enim Dominus dixerat: Cùm ve-
nerit filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli eius cum
eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suæ. Quare, si quemad-
modum ascendit, venturus est, ergo ascendit in maiestate sua, &
omnes Ageli eius cum eo. Cum Salomon singulare illud tem-
3. Reg.8. pli opus septem annorum spatio perfecisset, dedicationis diem
magna cum totius regni lætitia, & opulentissimis sacrificijs cele-
brauit, in quo centum millia ouium, & viginti duo millia boum
occisa sunt. Quod si templi huius terreni dedicatio tanta cum læ-
titia celebrata est: quanta nam celebrari æquum erat diem illum,
in quo post redemptionis opus perfectum, corpus Redempto-
ris nostri sanctissimum in cælo collocatum est, tanta animarum
1.Reg.30. multitudine comitante? Cum Dauid superatis Amalechitis opi-
mis spolijs onustus victor est à bello reuersus, magno captiuorũ
numero præeunte, milites, qui eum in bello sequuti erant, mili-
tari plausu clamabant: Hæc est præda Dauid. Redeunti hodier-
na die potentissimo duci Iesu Christo, tot amoris sui captiuos, &
spolia tam opima secum adducenti, quanta cum lætitia cælestes
illos milites applausisse credimus, quoties has inter se voces pro-
ferebant, Hæc est præda, hæc est præda Domini Iesu? O cæle-
stis cordium raptor, rape nos Domine, & trahe post te, vt & no-
bis aliquando ad hanc cæli gloriam detur ascẽdere: ad quam
nos perducat idem Iesus Mariæ filius,
Amen.

In

1 In eadem Aſcenſione Domini Concio Tertia.

Recumbentibus vndecim diſcipulis apparuit illis Ieſus, & exprobrauit incredulitatem illorum Marc. vltimo.

CVm plus de corpore, minus verò de anima ſancti
diſcipuli cogitare videbantur, tunc apparuit illis Ie
ſus. Nec tamen mirum videri debet, eos hoc tem-
2 pore viſitaſſe: nam quanuis recumberent, recumbe
bant vt iuſti: quandoquidem te quoque ò pecca-
tor diuerſis inſpirationibus viſitat, dum eum actualiter offen-
dis. O ineffabilis Dei bonitas, quæ hac in re vnà cum admirabili
patientia, & amore elucet. Si ſeruus aliquis literas ſcriberet, in *Simile.*
quibus domino ſuo mortem machinaretur, dominus autem can-
dela ei luceret, & quæ de ſe ibi ſcribuntur legeret, quanta eſſet
ſerui illius audacia, ſi animaduertens quod ſcribit à domino le-
gi, nihilominus tamen non deſiſteret à ſcribendo? quanta verò
domini miſericordia & patientia, qui hoc intelligens ſerui ſui in
gratitudinem patienter ferret? Idem propè accidit inter Deum
& peccatorem. Dum enim Deus te conſeruat, & illuminat tu co-
ram eo in mente & cogitatione ſcribis, quonammodo eum poſ-
3 ſis, quantum in te eſt, grauiter peccando occidere. Videt hoc Do
minus, nec ſolum patienter fert, ſed ſæpe etiam te diuinis inſpira
tionibus, & pijs vocibus ad pœnitentiam vocat; & dum in lectu-
lo peccatis oneratus dormis; vigilat Deus, Deus ille quem toties
offendiſti, vigilat inquam, & te ſopitum cuſtodit, mortem & dæ-
mones à lecto repellens, qui te ad Gehennæ ſupplicia, quàm pri-
mùm rapere vellent. Profectò, niſi lapides eſſemus, hęc ſola con-
ſideratio ad pium amoris affectum nos mouere deberet. Hac de
re grauiter Deus conquerebatur per Iſaiam, Hebræos ſeueriſsi- *Iſai.65.*
mis deterrens ſupplicijs, & omnes Hebræorum imitatores. Nu-
merabo, (inquit,) vos in gladio, & omnes in cæde corruetis, pro
eo quod vocaui, & non reſpondiſtis, loquutus ſum & non audi-

stis, & faciebatis malum in oculis meis. O impudentiam horribilem; dum actualiter peccas vocat te Deus conscientiæ stimulis pungens, & hoc certò scis, & credis, & tamen eius voces & oculos contemnens à peccando timore saltem deterritus non cessas. Et quoniam hæc maxima sunt diuinæ maiestatis iniuria easdem querelas & minas repetit capitu. sequenti dicens: Quæ timebant adducam eis, quia vocaui & non erat qui responderet, loquutus sum, & non audierunt, feceruntque malum in oculis meis. Statim verò à præscitis orationem ad electos conuertens, Audite, inquit, verbum Domini qui tremitis ad verbum eius; quasi diceret: Quandoquidem minæ istæ præscitis inutiles sunt, vobis saltem prosint, quibus viscera ad hæc recipienda sunt præparata. Voluit Dominus discipulorum interesse conuiuio, & sua diuina præsentia illud honorare; quia edulium temperatum erat, solum ad corporalem sustentationem desumptum non autem, vt appetitui morem gererent: vt hoc nos doceret exemplo, quantum diuinæ maiestati sit gratum hæc sobrietas, quamque spiritui vtilis sit. Non vos latet fratres, quanto cum vitæ periculo domus vetustæ minantes ruinam inhabitentur. De quo periculo Christus Redemptor noster apud Sanctum Matthæum egit loquens de illo stulto viro, qui ædificauit domum suam super arenam, & descendit pluuia, & venerunt flumina, & irruerunt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina eius magna. At verò homo prudens hæc formidans trabibus reparat ædificium ne cadat. Cum ageret Sanctus Iob quomodo in Angelis suis reperit Deus prauitatem ait; Quanto magis hi, qui habitant domos luteas, qui terrenum habent fundamentum consumentur? Hinc Diuus Paulus vix aliud periculum, quam istud pertimescebat. Vnde Corinthijs sua infortunia nuntians admirabili spiritu dixit: in laboribus plurimis, in carceribus abundantiùs, in plagis supra modum. Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci. Periculis fluminum, periculis latronum &c. Quæ omnia postquam enumerauit inquit: Si gloriari oportet, quæ infirmitatis meæ sunt gloriabor. Et sequenti capite ait, Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Christi. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumelijs, in necessitatibus, in persecutionibus. Et sua pericula Romanis annuntians ait: Infœlix homo

Simile. *Iob.4.* *2.Cor.11.* *Roma.7.*

7 mo quis me liberabit de corpore mortis huius? Quid hoc vir sancte, tam magnanimum te prædicas, vt inter latrones securus dormire te iactes maris terræque pericula calcas, & teipsum horres, teipsum pertimescis, te miserum ingemiscis, quod à tuo corpore sis obsessus? Verè in hoc planè ostenditur quanto plus seipsum homo, quàm hostes externos expauescere debet. Ideo cum in Litanijs dicimus; Ab insidijs diaboli libera nos Domine, videtur etiam iure dici posse: à nobismetipsis libera nos Domine. Multi dæmonia vicerunt, quales illi, quos Dominus dicturos prædixit: Nonne in nomine tuo dæmonia eiecimus? Alij gigantes vicerunt, vt Dauid. Alij Philistæos vt Samson, qui omnes à seipsis victi fuerunt, & inter debiles & ruinosos parietes sui corporis corruerunt. Nam de omni, qui mortaliter *Matth.7.*
8 offendit dici potest corruisse parietes, & oppressisse eum, & in super occidisse. Etiam in peccatis spiritualibus contingit, quia per sensus corporeos intrat id, quo peccatum committitur. Ne ergo parietes hi corruant vna ex præcipuis trabibus, quibus adiuuari possunt, abstinentia, sobrietasque sunt. Quin etiam ad sanctè, iusteque viuendum necessaria est sobrietas, & vt prospera valetudine fruamur: nam contrarium tollit salutem, & vitam breuiat. Ideo Spiritus sanctus per Ecclesiasticum dicit: Omnis potẽtatus breuis vita: quod, vt in plurimum à ciborum varietate qua vescuntur prouenit. *Ecclesi.10.*

Ait ergo Sanctũ Euangelium: *Recumbentibus vndecim discipulis.* Duodecim quidem elegerat Dominus, sed vnus deerat Iudas. Infoelix ille, qui laqueo se suspendit. Orẽ auditu dictuq; horribilẽ,
9 quod quẽ Deus in Apostolũ elegerat ex sua malitia diabolus sit factus? Sic enim Dominus ait: Nonne ego vos duodecim elegi, & ex vobis vnus diabolus est? O humanam, miseramq; vitam, quæ mare es mille periculis plenum, nec aliquis saltem portus securus in te est: non triremis non scapha, non nauis securam in te sedem inueniunt; nec coniugatus, clericus, religiosus, nec etiam Apostolus in te securus viuit. Apostolus siquidem Iudas erat, & ab apostolatu cecidit: magnus propheta erat Dauid, sapientissimus Salomon, & ceciderunt: ideo Apostolus monet: Qui stat videat ne cadat. O serui Dei, ne vos securos esse putetis dicentes, Ecclesiastici sumus; religiosam vitam professi sumus; in cœnobio viuimus. Nam cum diabolus in Christi collegium *1.Cor.10.*

intrare ausus sit, etiam in conuentum intrare vestrum non formidabit: qui sicut ex Apostolo ipso consentiente diabolum fecit, cauete ne vos seducat, qui Apostoli non estis, & vix quicquam aliud, timete ne solum habitum exteriorem relinquat, quæ magna miseria esset. Quo dolore, quanta amaritudine Sanctus Iacob tunicam filij sui Ioseph, sibi oblatam aspiciebat dicens, Tunica filij mei est, fera pessima comedit eum, bestia deuorauit Ioseph. O Deus infinitæ misericordiæ non me latet, Domine, quod si cor tuum tristitiæ capax esset immensa tristitia afficereris, videns aliquem monachali veste indutum & hunc feram pessimam deuorasse. Et quid in religioso plus quam monachalis vestis reperitur, cuius ambitio vorauit humilitatem, cupiditas paupertatem spiritus deglutiuit; sensualitas munditiam castimoniamque abstulit. Ideò qui hactenus remissi fuistis respicite modo, & nouo quodam spiritu cum Dauid proclamate: portio mea domine dixi custodire legem tuam. O gloriosum religiosis verbum. Suas quique secuti homines diuitias amplectantur, suis fruantur prædijs, & possessionibus, tantum hæc sit portio mea diu noctuque inuigilare quomodo melius Deo seruiam, quaque via ex vnguibus diaboli me eripiam. Cum Deus Moysi modum assignauit, quo vellet à filijs Israel sibi seruiri ait: Filijs Leui dedi omnes decimas Israelis in possessionem pro ministerio, quo seruiunt mihi in tabernaculo fœderis &c. Solis filijs Leui in tabernaculo mihi seruientibus. O viri religiosi, hæc vobis dicuntur, quibus vniuersus mundus suis diuitijs & laboribus inseruit, & Deo ita placet, vt vos totos diuino obsequio addicti sitis; ingens malum dira ingratitudo esset nisi sic à vobis fieret.

Gene.37. *Psalm.* 118. *Num.*18.

Et exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiam cordis. Inter ea quę magna increpatione digna sunt vnum est, cordis durities & peccatoris obstinatio. Hæc est quæ in malis nos detinet, & in qua dæmon sibi nos assimilare satagit: ipse namque in malo induratus remansit. Cor durum malè habebit in nouissimo, Spiritus sanctus ait. Dicite rogo, si lapidem modo haberem in manu, & extendens manum sinerem cadere, quo lapis iret iste? In altum ascenderet? minimè. Plane deorsum descendere debet. Infœlix, cuius anima tot diebus in peccato indurata manet, cum veniet mors, quo versus cadet, cum instar lapidis grauis è manu cadentis

*Eccles.*3. *Simile.*

13 tis sic anima tua exeat è corpore? Nunquid cœlum ascendet? ne credas. Magna amentia est existimare lapidem durum, & grauẽ deorsum nõ ferri debere: & maior est amentia existimare animã tuam peccatis grauatam in infernum non fore descensuram. O te infœlicem, quem tanto tẽpore in peccato permanentem, nec conciones sacræ emolliunt, nec inspirationes satis mouent, nec labores deterrent: & cũ socios tuos, & vicinos obire videas, qui simul tecum peccauerunt, ità quietus & lætus viuis, tanquam si salutis tuæ certitudinem haberes. Vis aliud signum adhuc, obstinationis tuæ perspicuum videre? Ecce, quia ista, quæ dico quæ iustos trepidare faciunt nec te mouent, nec aliquem in corde tuo operantur effectum ac si lapis esses. Quamuis sæpe digitus contingat lapidem, nullum signum, nullum vestigium in eo relinquit, inter *Simile.*
14 rationes, propter quas Spiritus Sanctus digitus vocatur vna est, quia digito tangimus, & tactus cordis inspirationesque Spiritui Sãcto attribuuntur, tanquam opera pietatis, & clementiæ: huius vero diuini digiti tactus, quod nullum vestigium relinquat, aut signum efficiat in cor tuum prouenit, quia saxeum quidem est. Quid ergo de te miser sperari potest, nisi quod tanquam lapis, dũ Deus erit in infernum arsurus descendes? Postquam sacra scriptura de duritie Pharaonis multa verba fecit, posteâ de eo & suis subditis, qui similes illi erant loquitur dicens, Descenderunt in profundum quasi lapis. Quidnam lapides, quàm descendere habebant? Similiter tu descendes, nisi remedium citò adhibueris. Et est notabile, quia vbi nos legimus in Isai. Audite me duro corde, septuaginta transtulerunt: Audite me qui perdidistis cor, & men *Exod. 15.* *Isai. 46.*
15 tem; ex quo deducitur duritiẽ cordis prouenire eò quòd cor amissum sit & in creaturarum affectione sic tenaciter inhæsit, vt vix ab eis dimoueri posit. Et vbi nos legimus eodem capite: Redite præuaricatores ad cor, septuaginta transtulerunt, Agite pœnitentiam qui erratis. Hoc est vnicum & singulare remediũ, ex animo pœnitere à Deo enixe postulando, vt cor lapideũ à te remoueat, & tenerum blandumque concedat, sicut vere pœnitentibus per Ezechielem promisit dicens: Auferam à vobis cor lapideum, & dabo vobis cor carneum. *Ezech. 11.*

Et dixit eis, euntes in mundum vniuersum. Domine quo discipulos tuos mittis? nunquid venari in montibus cum venaticis canibus? nũquid, vt opes sibi comparent, voluptates inquirãt, aut corpori

bus vt indulgeant? O quantus dolor est considerare, in quibus 16
nõnulli ex vnctis Domini modò se exercent. Non mitto eos, di-
cit Dominus, ad ista, quæ non se compatiuntur cum Ecclesiasti-
cæ perfectionis statu: quod eis præcipio est, ite, prædicate: Ex
quo fit manifestum præcipuum munus prælatorum esse animas
D. Amb. 1. instruere, sicut Diuus Ambrosius pertractat. Vnde moris est, cũ
off. c. 1. episcopus consecratur, vt consecrans humeris à tergo superimpo
nat Missale dicens: Vade, & prædica ouibus tibi commissis. Hinc
Sancti Apostoli in episcopos electi dixerunt. Act. 6. Non est
æquum nos relinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Ad
quod elegerunt septem viros plenos Spiritu sancto & sapientia,
ipsique dixerunt: Nos verò orationi & ministerio verbi Dei in-
Simile. stantes erimus. Experimẽto cõperimus in illis regionibus, apud
quas messes & olìueta aquis irriguis nascuntur, quamuis illis 17
aquis aliqualiter fructificent, manere tamen imminuta: verunta-
men si abundanter aqua è cœlo pluat, qua saturetur terra sata
etiam vberrimum fructum afferunt, quia irrigatio illa naturalis
est, & quauis artificiali vtilior. Sic possumus dicere etiam si do-
ctrina, & cõciones eorum, qui non sunt prælati animabus sint vti
les multò magis prælatorum doctrinam esse, qui vitę exẽplo, &
verbis efficacia, & spiritu plenis ouibus suis prædicant. Horum
namq; doctrina instar aquæ naturalis è cœlo dimanans est, alio-
rum verò doctrina, quasi quodam artificio ducta videtur. Moram
Exod. 32. faciente Moyse descendendi de monte cõgregatus populus ad-
uersus Aaron dixit: Surge, fac nobis deos, qui nos præcedant. Ex
hoc loco fit manifestum, quàm necessarium sit verbum Dei, quá
doquidẽ Hebræi cum per quadraginta tantum dierum spatium 18
relicti fuissent absque concione pastoris sui, statim in idololatriá
inciderunt. Quid de illis erit, qui per totius anni curriculum con-
cioni non assistunt, sed fugiunt ab ea quasi pestis esset? Ecce in
quem errorem isti sunt prolapsi, qui dicebant: Fac nobis deos,
qui nos præcedant. Cum Deus omnium factor esset, Deum fa-
ctum petebant, nec vno duntaxat contenti plures sibi fieri po-
stulabant. O diram cæcitatem, qui proprijs oculis igneam co-
lumnam, & nubem, quibus illos Deus ducebat cernentes, his om
nibus ità stupidi remanebant, vt alios deos poscerent, qui eos prę
cederent. O domini Ecclesiastici per Dei charitatem oculos ve-
stros aperite: damna, quæ subditis vestris prouenient perpendi-

19 dite, nisi omnem curam adhibebitis, vt necessitati eorum feratis
opem. Attendite, vt conqueritur Dominus per Ezechielem. Di- Ezech. 34.
spersæ sunt (inquit) oues meę eo quod nõ est pastor, & factæ sunt
in deuorationẽ omnium bestiarum agri, & non erat qui require-
ret. Heu quanta super hæc lugendi ratio suppetit. O Deus infini
tæ maiestatis, per tuam immensam te deprecor clementiam, in re
tanti ponderis, vt vere digna loquar mihi spiritum tribuas. Ægre
dolendum est, fratres, tot cernere publicos peccatores, quorum
animas publice rapit dæmon, & non esse qui requirat. *No ay vno se
quiera que diga Damonio daca essas almas, (suelta essos peccadores)*. O bea-
tissime Paule, quanta vi spiritus, qua vigilantia tuum munus
exercebas: vnde Romanis dicere solitus eras: Accepimus gra-
tiam, & apostolatum. Vbi illa dictio, Et, declaratiua est, qua-
20 si dicat: Accepimus gratiam, idest, apostolatum, ad obediendum
fidei in omnibus gentibus. Nõ inquã accepimus, vt nobis indul
geamus, neque vt iniquis morem geramus eorum peccata palliã-
tes sed vt virili animo agamus, vt omnes Deo seruiant studentes.
Sic eos, facere oportet, qui talibus onerari muneribus passi sunt.
Prædicare Euangelium omni creaturæ. O miram Dei potentiam. Per
pendite fratres, quibus mundi debellationem committit, pau-
perculis, inquã, idiotis. Ezechieli Dominus ait: Fili hominis spe- Ezech. 3.
culatorem dedi te filijs Israel. Si dicente me ad impiũ, Morte mo-
rieris, non annuntiaueris ei, sanguinem eius de manu tua requirã.
Et infra: Ecce data sunt super te vincula, & ligabunt te in eis, & lin
guam tuam adhærere faciã palato tuo, & eris mutus. Quũ autẽ lo
cutus fuero aperiam os tuũ. Res mira, quod præcipiens illi Domi
21 nus prædicare ligat manus pedesq; eius, & linguam palato adhæ
rere facit: vt denotaret, scilicet, sapientiam & eloquentiã per lin-
guã significata, potẽtiã per manus, pedibus diligentiã hęc omnia
à diuina pẽdère prouidẽtia. Vnde quanuis sancti Apostoli ex se
minus idonei erant ad tantum munus exercendũ, Dominus, qui
illos elegit, sine lingua, manibus, & sine pedibus, sufficientiam eis
tribuit necessariam. *Et postquam locutus est eis, assumptus est in cœlum.*
Admirabile est quod ascensum tam mirificum tamque dulcem
digressum cum tanta breuitate pertranseat Euangelista. Sed qui-
dem non decrat, quod scribi posset in hanc rem. Quinimo copio
sus sermo texi poterat de his, quæ in hoc discessu inter filiũ Dei, &
sanctissimã eius matrem acta sunt, & de copiosissimis lachrymis,

 & suspi-

& suspirijs, quibus hæc sanctissima virgo, & illa pia familia vlti- 22
mũ vale audierũt. Sed hæc sanctus Euãgelista consultò sub silen
tio præterijt, denotans hęc altissima mysteria magis mẽte euolui,
& corde premeditari posse, quàm lingua enarrari, aut calamo scri
Luc.24. bi. Beatus Lucas inquit: Eduxit eos foras in Bethaniam. Itaque
postquam cum illis epulatus est, eduxit illos in montem oliua-
rum. Et inde, in cœlum ascendit, vt doceret nos, quod si in miseri
cordia exercitati fuerimus, iure nos præparare possumus, vt se-
Simile. quamur eum euntem in cœlum. Quoniam si te Toletum profi-
ciscente ibi te aliquis amicus inuitaret, & hospitio te reciperet,
magna ingratitudo & vilitas reputaretur, si ille in ciuitatem veni
ret tuam, & non illum inuitares, & similiter in tuam domum ex
ciperes. Numquid huiusmodi vilitas in illo Domino ingenuę no
bilitatis inueniri potest? O Christe vere familiaris noster, quam 23
secure sperare possumus, quod si te in pauperibus tuis recipimus
in vrbe mundi huius à te recipiendos esse, quando in tuam ciuita
3.Reg.6. tem perueniemus. Admirabile est, quod cùm templum illud Sa-
lomonis tam mirifico artificio esset fabricatum (nam, vt refert sa-
cer textus, Omnes parietes templi per circuitum varijs cælaturis,
sed & pauimentum domus texit auro intrinsecus & extrinsecus)
nihilominus (vt ibi dicitur) in ingressu oraculi fecit duo ostiola
de lignis oliuarum, quæ arbor nodosa & fœda est. Quare ergo
operi tam eximio non apposuit portas ex alio ligno pulchrio-
ri, & magis precioso? Mysterium huius fuit docere nos misericor
diam, & pietatem, quæ per oliuam significantur ianuas esse, per
Matth.5. quas cœlum intramus. Nam dixit Dominus, Beati misericordes
quoniam ipsi misericordiam consequentur. Et notabile est quod 24
super hoc Diui Hieronymi Scholiastes in epitaphio Paulæ scri-
psit, scilicet, quod etiam temporibus Diui Hieronymi postrema
Domini vestigia signata & impressa apparebãt sicut Diuus Hie
ronymus in suis scriptis affirmat. Et hoc non sine magno miracu
lo. Quoniam cum fideles quotidie, venerabilem terram loci il-
lius raderent, & pro magna reliquia portarent, adhuc vestigia in-
tegra, & formata manerent. Aliud refert Diuus Hieronymus mi-
raculum. Quia cum in illo loco Ecclesia ædificaretur nusquam te
ctum operire potuerunt è vestigio loci illius, quo Dominus ascen
dit: vt perpetuum maneret testimonium illac Dominum ascen-
disse in cœlum. Quibus & tam stupendis miraculis æquũ fuit, vt
tam

25 tam ineffabilis filij Dei in cœlum ascensio illustraretur. Hoc vnum fratres mihi persuasum habeo, si pedes affectionum vestrarum in monte Oliueti verè collocatis, nempe si perseueranter in misericordia vos exerceatis, sine impedimento vllo via cœli vobis patebit. Deinde notare oportet, quod sicut pro nobis, & pro vtilitate nostra Deus mortuus est, ità resurrexit, & in cœlum ascendit pro salute nostra. Hoc est quod deprecabatur Sanctus Dauid dicens, Exurge Domine in præcepto, quod mandasti, & Synagoga populorum circumdabit te, & propter hanc in altum regredere. Super quod Diuus Basilius ait: Mysterium resurrectionis orat Dauid. Præceptum, quod mandauit Christus filius Dei, præceptum est charitatis, quod tam peculiari modo nobis commendauit dicens, Mandatum nouum do vobis, vt di- *Psalm.7.*
26 ligatis inuicem. Ait modo Dauid: Propter hunc amorem, quem docuisti nos Domine, Te deprecor, vt exurgas. Nam quid nobis prodesses mortuus, nisi resurrexisses? Et tua domine resurrectione Synagoga populorum circundabit te: nam innumerabiles populorum nationes ad tuam fidem conuertentur. Et propter hanc, scilicet, congregationem populorum, quæ modo appellatur Ecclesia, in altum regredere, vt sis aduocatus noster: & etiam, quia te ascendente simul corda nostra tecum ascendent, & rapientur, qui thesaurus noster es. Hoc etiam enixe postulabat sponsa dicens: Fuge dilecte mi, & assimilare capreæ hinnuloque ceruorum super montes aromatum. Et est valde notandum, quod in quinto capite petierat sponsa à dilecto suo inquiens, veniat dilectus meus in hortum suum, vt comedat fru- *Cant.8.* *Cant.5.*
27 ctus pomorum suorum. Et in cap. sexto iam descendisse fatetur: dilectus (inquit) meus descẽdit in hortum suum, vt lilia colligat. Et modo illi dicit: Fuge dilecte mi. In quibus locis manifeste ostenduntur sponsæ Ecclesiæ desideria, orationes, & suspiria, quibus sponsi sui aduentum in hunc mundum postulauit. Et quomodo venit? vt homo fieret, & lilia colligeret, scilicet, innumerabilem multitudinem martyrum, virginum & confessorum, & aliorum plurimorum sanctorum, quos ex horto Ecclesiæ suæ collegit, & quotidie colligit. In hoc vero, quod illi spõsa dicit, vt fugiat, & ascendat super montes aromatum, idest, super Angelorum Hierarchias, significatur illud, quod ait Dominus: expedit vobis, vt ego vadam. Sed aduertite quid dicat, Fuge & assimila- *Ioan.16.*

 re capreæ

re capreæ hinnuloque ceruorum, qui fugiens retrò faciem vertit. Taliter petit, vt fugiat dilectus dummodo faciem non auertat à nobis: sed quod à dextris Dei patris vbi sedet nos aspiciat. Vnde hic admirabilis Domini ascensus ad duo nos inuitat. Alterum est, vt firmam spē habeamus, quod si huius diuini capitis membra viua sumus, tandem cum ipso copulabimur, & conglorificabimur. Hoc præcinit Dauid dicens, Quam dilecta tabernacula tua domine virtutum; concupiscit, & deficit anima mea in atria domini. Concupiscit desiderio, sed deficit merito: veruntamen spem non amitto quin imo viuam teneo. Et quare vir sancte? Etenim passer inuenit sibi domum & turtur nidum, vbi reponat pullos suos. Quis nam est passer, nisi ille solitarius, & singularis Iesus? & quæ est turtur, nisi sancta Ecclesia gemebunda, & castitatis exemplar, quæ in hac lachrymarum valle habitat? Nidus cœlum est, & receptaculum filiorum huius sanctæ turturis: quem nidum inuenit postquam in cœlum ascendit.
Hebr. 4. Hinc nos hortatur Diuus Paulus: Habentes ergo Pontificem magnum, qui penetrauit cœlos Iesum filium Dei adeamus cum fiducia ad thronũ gratiæ eius, vt misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno: idest, Pontificem & aduocatum habemus cuicunque negotio, quod nobis se obtulerit. Alterum, ad quod nos inuitat est, quod siquidem thesaurum nostrum habemus in cœlo, studeamus corda nostra à terra leuare, & ibi collocare, in hoc enim veri quique huius cœlestis sponsi amatores dignoscuntur. Filij Israel erant in Ægypto simul cum Ægyptijs, alij tanquam incolę, alij vero tanquam peregrini. Vni, scilicet, Ægyptij sua sorte contenti ibi permanere cupientes, alij, scilicet, Hebræi afflicti & inde exire exoptantes. Vbi Ægyptij ibi tenebræ erant, & vbi Israelitæ claritas erat. En vobis discrimē inter filios Dei, & filios dæmonis. Omnes viuunt in hoc mundo: sed mali in tenebris culpæ sunt tanquam terræ incolæ, optantes hic viuere semper: iusti vero luce, & amore pleni, & suimet cognitione, viuunt tanquam peregrini, & captiui assidue desiderantes à tam misera Ægypti seruitute liberari, diuites tamen gratia, & suo cœlesti capiti associari cupientes in gloria: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

1 In eadem Ascensione Domini Concio Quarta.

Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus, & exprobrauit incredulitatem eorum & duritiam cordis. Mar. vltimo.

QVOD Præcinit olim Regius Dauid adimpletum videmus: nempe, Intonuit de cœlo Dominus, & altissimus dedit vocem suam, grando & Psalm.17.
2 carbones ignis. Misit sagittas suas, & dissipauit eos, fulgura multiplicauit, & conturbauit eos, & apparuerunt fontes aquarum; & reuelata sunt fundamenta orbis terrarum ab increpatione tua Domine. Verbum Dei è cœlo suæ humanitatis intonuit; dedit vocem suam tanquam grandinem, tanquam carbones ignis, tanquam sagittas, tanquam fulgura, & tonitrua: hoc est: locutus est verba aspera, duritiam discipulorum suorum increpans. Vnde sacer textus inquit: Exprobrauit incredulitatem illorum. Et apparuerunt fontes aquarum; quoniam illi sancti viri lachrymarum fontem effuderunt, culpam suam agnoscentes? Et ibi manifestatum est quales illi erant, quos tanquam fundamenta orbis terrarum Deus elegerat: quam patientes se ostenderunt, quandoquidem increpationem
3 tam asperam æquo animo tolerauerunt. Hoc signum est prædestinationis, scilicet, patienter reprehensionem ferre. Vnde Ecclesiasticus, Quam bonum est correptum manifestare pœnitentiam; sic enim effugies voluntarum peccatum. Et Eccles.20. Sanctus Ioannes Climacus in huius confirmationem ait: Tunc certus eris Spiritum Sanctum inuisibiliter in anima tua habitare, si à patre tuo spirituali increpatus cùm fueris, maiori dilectione es affectus. Vult in hoc dicere sanctus vir: hoc signum esse valde manifestum Spiritum Sanctũ in illo habitare: è contra verò magnæ deprauationis est signũ indignanter ferre correctionẽ. Et ità Eccles.21. idem Ecclesiasticus ait: Qui odit correctionẽ vestigium est peccatoris: & qui timet Deum conuertetur ad cor suum, scilicet, per corre-

simile. correctionem. Siquis in medio maris iactaretur fluctibus, & alter è naui funem mitteret, vt apprehendens illum periclitans saluaretur, si miserum hunc ira percitum videres contra illum, qui misit funem nonne mentecaptum hunc iudicares? Quantò maior amentia illius dicenda est, qui charitatiuè à prælato, patre, siue magistro correptus molestè fert? periculosius enim est in peccato esse, quàm in medij maris fluctibus periclitari. Tu verò miser in tanto periculo qui versaris ad Gehennam æterni ignis damnatus, ità, vt si in hoc misero statu cederes in æternum perires; & cum proximus tuus è naui studiosæ vitæ mittat tibi correctionis funem, vt resipiscas, & salueris contra illum irasceris tanto beneficio affectus? O amens tuimet hostis, aperi oculos tuos, & cognosce bonum, & vtilitatem, quam hi tibi impendunt, & dum tempus & occasio suppetunt vtere eis. Notandum est præ- 5 terea non exprobrasse illis, cùm primum illis omnibus apparuit, sed modo: in quo docet tempus & occasionem debere obseruari, ne forte reprehensio noceat. *Simile.* Cum aliquis acuta febri laborat, in eius feruore non datur illi manducare, quoniam esset irritare ignem & magis accendere febrim. Similiter, cùm quis nausea laborat, non datur illi potio, quia prouocaret ad vomitum. Expectate (inquit medicus) donec recedat febris aut mitigetur ardor, & tunc date illi cibum. Expectate donec stomachus sedetur, & cùm primùm quieuerit date illi potionem. Sic fratres, vt proximum corrigatis tempus & occasio vobis est obseruanda. Ne accedatis cum iræ febre laborat, non quando frenesi alicuius passionis est alienatus: quoniam amplius indignabitur, & sanctum à se consilium expellet. Expectate donec furor ille pertranseat, & tunc 6 accedite & arguite illum.

Et duritiam cordis. Quamuis apud sacrum eloquium cordis duritia plurimùm reprehendatur, & exprobretur; vnde pro singulari beneficio per Ezechielem promisit Deus dicens: *Ezech.* Auferam à vobis cor lapideum, tamen quidam Doctor grauissimus pariter & præsul dicit: aliud sibi cor deterius lapideo videri, & hoc aqueum esse. Quid? num modo cor aqueum inuenitur? Maxime, *simile.* (hic ait doctor) cor aqueum est ab effectu. Si, verbi gratia, lineas ducis in aqua, facile cedit, non resistit, facile scinditur: at statim, vt illud, quo diuiditur pertransit clauditur aqua, sicut prius erat nullo prorsus vestigio remanente. Sic homines aqueos

videas

7 videas mollia corda habentes; si illos arguas facile cedunt: caput inclinant, singulis verbis respondent (*Teneys razon, que soy gran pecador.*) Si audiunt concionem lacrymantur, & corda illorum, quadam natiua teneritudine mollificantur: sed finita concione statim clauduntur tanquam aqua, & in eis nullum omnino correctionis vestigium reperias. Quod si millies reprehendantur idem semper faciunt. Et hoc ille doctor peius esse dicebat, quàm si induratũ cor haberent, quia si sic haberent, tandem crebris reprehẽsionibus frangi posset. Veluti turris, quantumuis fortis, si bellicis machinis sæpe oppugnetur paulatim corruet; & si lapidem vel vnico ictu ferias partem saltem aliquam franges, aut signum aliquod relinques: quod si culcitram lana refertam ferias nullum omnino in ea vestigium remanet: similiter peccatori contingit, *Simile.*
8 cuius cor induratum est, tot huiusmodi reprehensionibus impeti & oppugnari potest, vt tandem frangatur & verè pœniteat: non item ille, qui lentum habet cor, & laneum, quem antequam obiurgare incipias se accusat. Quid tibi restat ei dicendum? quibus rationibus illum conuincere potes, quandoquidem omnes rationes, quibus illum mollire posses, iam nouit, sibique proponit, se peccatorem arguit; vnde fit vt os tuum obstruat, ne quid amplius dicere posis & tandem remanet sicut ante acsi nihil dictum ei fuisset. Hæc dixi, vt peccatores, quibus natiua quædam cordis teneritudo inest, & nihilominus nunquam corriguntur, vereantur maximum sibi periculum imminere, & quantocunque poterũt studio inuigilent ne forte illos mors in tanta miseria proiectos inueniat.

9 Postquam Dominus increpauit discipulos tandem conuescens consolatus est eos. Si in vltima cœna cum mortis memoria tantum illum angebat, sic cum illo admirabili & suauissimo sermone discipulos est consolatus, quæ vox, quæ lingua sufficiet verba illa tam dulcia referre, quibus in hoc sancto hodiernæ diei edulio illis prædicaret & exhortaretur antequam in cælum ascenderet? Quod sanctum Euangelium refert Dominum illis dixisse est. *Euntes in mundum vniuersum, prædicate Euangelium omni creaturæ.* O ineffabilis Dei bonitas, quæ in hoc singulari beneficio elucet. Magnum Dei donum fuit lex, quam Hebræis Dominus dedit; sed homines hoc tanto beneficio tam inique vsi sunt, vt dicat Diuus Paulus: Lex subintrauit, vt abundaret delictum. Quibus *Roma.5.*

bus verbis ostendit legis medicamento adeo non fuisse concu-
piscentiæ, & peccati incendium extinctum, vt etiam fuerit cu-
mulatum. Vnde rursus ait: Cum venisset mandatum peccatum
reuixit. Mira res. Mandatum ideo datum est vt peccatum extin-
gueret: quod tamen adeò non extinguit, vt etiam viuacius, &
potentius redderet. Vnde subdit: Et inuentum est mandatum,
quod erat ad vitam mihi esse ad mortem. Cur ita tandem? Pri-
mum, quia prohibitio legis cupiditatem irritauit, & auxit. Ideo
Prou.9. illa meretrix ad inconcessas voluptates inuitans inquit: Aquæ
furtiuæ dulciores sunt, & panis absconditus suauior. Deinde
multarum rerum prohibitione, quæ seclusa lege peccata non
erant, nouæ delinquendi occasiones infirmis mentibus additæ
fuerunt. Tum præterea peccatorum grauitas lata lege aucta est.
1.Cor.15. His igitur rationibus diuinus Apostolus ita legem deprimit, vt
2.Cor.3. quod mirabile est, eam stimulum peccati, & ministerium mor-
tis atque damnationis ibidem appellet. Quod ideo facit, vt Dei
gratiam, & redemptionis & passionis dominicæ beneficium, &
necessitatem extollat, & morbi nostri magnitudinem ostendat,
quòd tantis à Deo remedijs adhibitis non modo non sublatus, sed
etiam fuerit auctus. Et addit, vt fiat supra modum peccans pecca
tum per mandatum: hoc est, vt appareat quanta sit illius naturæ
corruptionis, & concupiscentiæ vis, quæ medicamenta vertit in
venena, dum carnis appetitio mādati prohibitione irritata opera
ta est in omnem concupiscentiam. At verò sanctum Euangeliū,
quod vnigenitus Dei filius humanatus præcipit, vt per vniuer-
Act.20. sum mundum prædicetur Diuus Paulus appellat Euangelium
gratiæ Dei, & ad Romanos de ipso dicit: Lex enim spiritus vitæ
in Christo Iesu, quia plenum est quā plurimis diuinis fauoribus,
& ineffabilibus sacramentis scatet: quæ singularia sunt medica-
mēta & remedia miserijs humanis. Quod si Hebræi fuerunt repre
hensione digni, eò quòd illa lege non bene vsi sunt, quæ tam gra-
uis erat, & tam parum consolationis, & fauoris animabus contra
suas passiones, & affectiones conferebat, quantò magis nos repre
hensibiles erimus, & maioribus digni supplicijs, si hoc tanto be-
neficio non bene vtimur? O Deus infinitæ maiestatis, per tuam te
Domine deprecamur clementiam, nos illumines ne tantum bo-
num ob ingratitudinē nostram in malum nostrum vertatur. *Eun-
tes in vniuersum mundum.* Siquidem pro omnibus mortuus sum, nū
tiate

13 tiate Euangelium hoc omnibus. (*Pues mori por todos, dad estas buenas
nuevas a todos) Iudæis, & Gẽtibus. Adimpleatur quod de me Isaias
prophetauit. Dedi te in lucem Gentium, vt sis salus mea vsque *Isai.49.*
ad extremum terræ. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus,
qui salutem animarum suam propriam appellat, quia tantum
eam retribuendo lætatur, ac si ipse sibi reciperet. Quem locum se
ptuaginta interpretes sic transtulerunt: Ecce posui te in testa-
mentum generis, in lucem gentium. In testamentum generis, id-
est, vt dares testamentum, & legem vniuerso generi humano. S.
Lucas ait, quod dum conuescẽs dominus promitteret se missurũ
eis Spiritum sanctum: qui conuenerant interrogabant eum dicen
tes: Domine si in tẽpore hoc restitues regnũ Israel? Dixitq; eis:
Non est vestrũ nosse tempora vel momenta, quæ pater posuit in
14 sua potestate. O singularis doctrina, quã nobis hic diuinus magi-
ster cõmendat: ne simus, scilicet, mysteriorũ diuinorum scrutato-
res, nec curiose inuestigare velimus illa quæ ad nos minimè atti-
nent. Magna quorundam amentia est, qui totum ferè tempus re-
bus parum vtilibus operã dantes student. Quot magna ingenia
deprauata videas tot vanis studijs addicta: vnde fit, vt necessario
tempus eis desit ad bene operandum, & rebus necessarijs incum-
bendum: quandoquidẽ omne tẽpus in rebus tam inutilibus con-
terunt. Obsecro te Christiane, sis cœli possessor, & non scrutator.
Motus cœlorum nouisti, & cordis tui motus ignoras? Noctu diu-
que de stellarum influentijs differis, & passionum tuarum & affe
ctionum influentias nescis? Quanto tibi vtilior, & adeptu facilior
scientia tui ipsius esset, quam cœlorum scientia. Quanto citius, &
15 vitiorum ortus, & quam amaros fines habeant inuestigare posses,
& inuenire quàm syderum cœlestium ortus, & occasus inquire-
re. Sapientius faceres multo, si ex aspectu motuum tuæ deprauа-
tæ vitæ, & corruptorum morum, tuæ venturæ damnationis in-
dicia coniectares, quam ex vano syderum aspectu tuæ aduersæ
aut secundæ fortunæ iudicia prænuntiare. Omitte frater, omit-
te, quæ futura supersunt. Aspice in præsens, ex quo salus tua
dependet. Noli iudicia, quæ æternus Pater in sua posuit pote-
state scrutari: noli humanæ fragilitatis fines excedere. Nolite, *Roma.12.*
inquit Diuus Paul. sapere plusquam oportet sapere, sed sape-
re ad sobrietatem: non enim homines astris conditi sunt, sed
astra hominibus. Te Deus liberum creauit & posuit in ma-

nu con

Eccles.15. nu consilij tui, vt ait Ecclesiasticus: seruum autem constellationũ istu te facis? Hæc non est scientia, sed inscitia: nec huiusmodi studijs alijs prodes quinimo obes valde. Vnde per Isaiam ironicè Spiritus Sanctus ait; Stent & saluent te augures cœli, qui contemplabantur sydera, & supputabant menses, vt ex eis annuntiarent ventura tibi. Vbi septuaginta transtulerunt: Stent, & saluam te faciant astrologi cœli.

E*t postquam locutus est eis Assumptus est in cœlum*. Quam breui epilogo triumphum tam nobilem & gloriosum comprehendit: ad Psalm.67. cuius laudes vniuersum mũdum regius Dauid inuitabat dicens: Regna terræ cantate Deo, psallite Domino, psallite Deo, qui ascẽdit super cœlum cœli ad orientem. Et notabile est cernere quoties repetit Sanctus Propheta hoc verbum, psallite domino, & alia his similia in hoc psalmo: in quo ad literam de ineffabili hac r ascensione fit sermo? Antea enim dixerat: Cantate Deo, psalmũ dicite nomini eius: iter facite ei, qui ascendit super occasum, dominus &c. Vbi de morte loquitur in verbo, Occasum, hoc est: (*De la cayda y baxa que dio en tantas miserias, se leuanto a tanta gloria y honra,*) O triumphator nobilissime quàm despectum & humiliatum, (*Y quan caydo,*) Te viderunt homines, & quã excelsum te nũc contemplantur beati Angeli. Iter facite ei; scilicet, in puritate cordis per obedientiã: nã hoc modo illũ, quo est sequi possumus. Et ideo inferius addit: Deus in loco sancto suo, vt denotaret circunstantiã cœli empyrei in omnibus beatis quoddã singulare gaudiũ causare accidentale, scilicet. Alia circũstantia est: Deus qui inhabitare facit, vnius moris in domo: vbi differentiam assignat, qualiter rex ille potentissimus Christus regnat in Ecclesia triumphanti, & in hac militãti. Hic enim plures in peccatis cadere permittit, & varijs desiderijs duci & quod vni vnum, alij aliud sentiant; Gala.2. quod etiã inter iustos cõtingit, vt patet ex Diuo Paulo, qui de se ipso inquit: Cũ venisset Petrus Antiochiam in faciem ei restiti, quia reprehẽsibilis erat. At verò in cœlesti Ecclesia omnes eadẽ sentiũt. Qui habitare facit vnius moris in domo, idest, in nihilo à diuina voluntate deuiantes. Vnde D. Paulus: Cũ tradiderit reg-1.Cor.15. nũ Deo & patri, oportet ipsum regnare; omnia enim subiecit sub pedibus eius. Cum autem subiecta fuerint illi omnia, tunc & ipse filius subiectus erit illi, qui subiecit sibi omnia, vt sit Deus omnia in omnibus. Vbi Diuus Paulus planè ostendit vniformitatem ani-

19 tem animorum inter beatos, & Deum. Et quid subsecutum fuerit ex hoc admirabili ascensu vlterius declarat, dicens: Deus cùm egredereris in cõspectu populi tui, id quod Diuus Lucas hic ait: Videntibus illis eleuatus est. Cum pertransieris in deserto, id est, cum dixisti: Ite in mundum vniuersum, & prædicate Euangelium omni creaturæ: quo significare voluisti ad gentilitatẽ transire te velle, totius boni desertum. Tunc terra mota est, id est, homines terreni moti sunt ad fidem, & conuersi. Etenim cæli distillauerunt, id est, Spiritus sanctus aduenit, per quem multi hominum conuersi sunt. Pluuiam voluntariam appellat Spiritus sancti aduentum: quia non fuit datus nobis propter merita nostra. Hinc Diuus Petrus in Actibus dixit: Hũc Iesum suscitauit Deus *Act. 2.* cuius nos omnes testes sumus. Dextera igitur Dei exaltatus, &
20 promissione Spiritus sancti à Patre accepta effudit hoc donum, quod vos vidistis, & audistis: vbi donum, gratis datum dicit. Et quoniam hic manifestata fuerunt ineffabilia huius diuini Redẽptoris merita addit: Rex virtutum, id est, Pater, qui est Rex virtutum Christi. Dilecti, dilecti. Ex cuius verbi geminata inculcatione singularem amorem, quo illum diligit, ostendit. Huic ergo tam dilecto, Pater æternus donauit speciositatem tam magnam illam gloriæ, diuidendi spolia, quæ ex inferno tulit, tribuẽs vnicuique suam sedem & locum. Mos est curialibus, vt omnes *Simile* equites, & principes Regem comitentur in regium palatium: quò cùm peruenerint omnes hinc inde discedunt singuli in domos suas. Non sic in hac cælesti comitiua factum est: sed hic cælestis Rex singulos comitabatur: quousque in sua sede & habita
21 culo eos relinqueret. Ad chorum primum enim Angelorũ perueniens, ibi puerorum multitudinẽ copiosam reliquit, qui suscepto remedio contra originale peccatum discesserunt è vita. Ad chorum Archangelorum perueniens, reliquit cum eis illos, qui gratia Dei præueniente appetitibus suis dominati sunt. Ad tertium chorum, qui est Principatuum perueniẽs, ibi bonos coniugatos reliquit, qui bene familiã remque gesserunt, & pacificam vitam agentes sibi inuicem seruauerunt fidem. Ad quartum chorum perueniens, qui est Potestatum, reliquit ibi bonos iudices, rectores, & gubernatores Reipublicæ, & ciuitatum. Ad quintum chorum, qui est Virtutum perueniens, reliquit ibi eos, quos tyranni in hac vita persecuti sunt, vsque ad sanguinis effusionem, & qui

æquo animo labores pro Dei amore perpeſsi ſunt. Ad ſextũ chorum qui eſt Dominationum perueniens, ibi Reges, Principes, & Patriarchas reliquit, qui rectè munera ſua exercuerunt. In ſeptimo choro, qui eſt Thronorum, hic ſanctos ſacerdotes, qui Dei ſedes fuerunt, reliquit. Ad octauũ chorũ, qui eſt Cherubim perueniens ibi ſapientes. & doctores reliquit, qui in hac vita verbo, & exẽplo homines docuerũt. In nono, qui Seraphim dicitur, hic omnes charitate perfectos reliquit, quibus omnibus in ſuis proprijs ſedibus relictis vltra Dñs aſcendit. Aſcendit ſuper Cherubim, & volauit, vt ad æterni Patris dexterã ſederet. Et hæc eſt ſpecioſitas diuiſionis ſpoliorum: de quibus hic loquitur Dauid. Et inferius exactius declarat mirabilem huius Aſcẽſionis glorioſæ modũ dicens: Currus Dei decẽ millibus multiplex, millia lætantiũ. Conſiderate, dilectiſsimi, illos tam Angelorũ, quàm ſanctorum innumeros exercitus Dominũ in hoc aſcẽſu comitantes: quos hic Dauid per denariũ enumerat, vt multitudinẽ eorũ denotaret: denarius ſiquidẽ numerus omniũ ſupremus eſt: nam ſtatim, vt peruenimus ad decẽ ſtatim ab vno & duo reſumimus? nã vndecim, decem & vnũ ſunt, &c. Conſiderate etiã ſingulos illorum beatorũ micantes ſicut ſol. Nam ſicut ſcriptũ eſt, fulgebunt iuſti ſicut ſol. Omnes verò iuſtorũ exercitus ſimul, tanquã veri Dei & hominis Ieſu Chriſti currus erãt, qui tanquã triũphator Dux ineffabili nitore ſuper illos vehebatur. Quid ergo eſſet talẽ ac tantum triumphatorẽ, & currum cernere? Quantus ſplẽdor ac pulchritudo ex tot ſolibus redundaret? O terq; quaterq; beati, qui huic admirabili comitatu intereſſe meruerũt. Quonã pretio dicite fratres, quicunq; illorum beatorũ, quę pertulit non pertuliſſe nollet, & quæ præſtitit non præſtitiſſe, propter quæ tanti boni particeps factus eſt? O dilectiſsimi, ſi hæc paſsim toto animo euolueremus, vtiq; in eorum amorem raperemur, & ad perpetuum obſequium tanti ac boni Dei incitaremur, qui ſic ſeruitia ſibi exhibita remunerare nouit. Sed heu dolor, quia tranſacto iam feſto, aliud aduenit feſtum: & his ſolennitatibus, nec horam quidem impẽdimus in meditatione myſteriorum, quæ in illis ſancta proponit Eccleſia: ideoque viuimus cum tanta frigiditate, & animi remiſsione. Ne ita fiat dilectiſsimi, obſecro. Solet lampas, quæ in Eccleſia eſt, vt lucernæ, & cerei accendantur à ſummo ad imum demitti: poſtea verò ſurſum leuatur, vt priùs erat. Regius Dauid ſic deprecari ſolitus

Simile.

25 situs erat. Domine inclina cælos tuos & descēde. Iuxta quæ verba magnæ vrgent difficultates. Prima est, Deum descendere: nam teste Philosopho, illa quæ optimo modo se habent, non indigēt motu. Cum ergo Deus sit infinitè bonus, & habeat se optimo modo non indiget motu, neque potest moueri, quia immutabilis est: neque quo descēdat habet, neque quo ascendat: quia omnia replet. Cum ergo Dauid aliàs sapientissimus sit, quomodo illum descendere petit? Secunda difficultas est, quia cælos descendere postulat: si ergo descendent, quidnam illos capere poterit? Nam teste Ptolomæo in Centilogio, quælibet stella maior est tota terra: quid erit cælum? Credite mihi Astrologiæ magis peritum Dauidem Ptolomæo esse, nec ignorabat cælos si descendissent capere eos terram non posse, sed fatendum est hic de *Psal. 146* *Aristo. 2. de cælo.*
26 cælis materialibus non fuisse locutum. Qualiter ergo hæc debēt intelligi? dicam vobis. Cum ab Hispanis Francorum Rex fuit captus vulgo ferebatur, *Gran baxa ha dado Francia, y quando se saqueo Roma de Zian, gran baxa ha dado Roma.* Quid hoc? nūquid Gallia descendit? Montes ijdem, saltus ijdem, sicut antea remanserunt: similiter Roma cum suis ædificijs, muris & turribus remansit. *Querian dezir en esto, que Francia y Roma auian dado gran baxa en la estima y reputacion.* A suo enim pristino statu & cum honoris iactura defecerant, & eorum quasi inclinata dominia erant. Hoc est quod postulabat Dauid, vt manens Deus tam excelsus, sublimis, & infinitus sicut antea erat, inclinaret cælos, id est, suas excellentias, & perfectiones, suam bonitatem, sapientiam, & misericordiam in hominum reputatione, & factus homo in tan-
27 tam ignominiam, & pusillitatem pro nobis descenderet, siquidem cum iniquis reputatus est. Hic ergo descensus huius cælestis lampadis fuit, vt animarum nostrarum lucernas extinctas accenderet. Vnde idem Dominus ait: Ignem veni mittere in terrā, & quid volo, nisi vt accendatur? Propterea operatus est, passus est, & docuit quodcunque Sacra scriptura refert. Postquam vero cuncta, quæ necessaria erant, vt hoc diuino igne accenderemur perfecit, iterum in altum tollitur lampas, scilicet, ad dexteram Dei Patris in cælum. Quidnam dilectissimi, si postquam vnigenitus Dei filius hæc omnia iam perfecerit, omnemque adhibuerit diligentiam, vt lampades cordis nostri accendantur, penè extincti, & emortui remanserimus, sicut antea eramus? *Lucæ. 12.*

Videns Deus homines ita erga res terreas affectos esse, ait: Volo ẽ terra fieri, vt siquidem homines res terreas ita affectant, & diligũt me terrã factum diligant. Postquá ergo vidit homines affectare illam rerram, hoc est, humanitatem, quã sibi vniuit, ascendit in cælum. Ideò dilectissimi, sursum corda, sursum corda. Terram amatis? terra in cælum ascendit, verbo Dei vnita: vt per hanc nos attracti pręcipue illum diligamus, tanquã summum bonũ, & originem, à quo gratia dimanat, cum qua adipiscitur gloria: ad quá nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

IN DIE SANCTO Pentecostes Concio Prima.

Si quis diligit me, sermonẽ meum seruabit. Ioan. 14

ADMIRABILIS Saluatoris nostri Ascensionis veneranda solennitas Ecclesiæ triũphanti læta, & iucunda fuit: huius similiter diei sancta festiuitas Ecclesiæ triũphanti non minus grata & iucũda extitit. Quòd si in illa die ob illam sanctissimæ humanitatis reparatoris nostri exaltationem sic beati exultauerunt: nobis, qui in terris sumus, maior ratio gaudij adest, propter aduentum Spiritus sancti in hunc mundum: vtilior siquidem Spiritus sancti in Ecclesiam militantem aduentus fuit, quàm Iesu Christi filij Dei in Ecclesiam triũphantem ascensus. Nam & si illa gloriosa humanitas in Ecclesiam triũphantem non ascenderet, nihil, quod ad suum statum, & essentialem gloriam attinet, Angelis deerat: quanuis accidentale gaudium illis accumulauit. Veruntamen si Spiritus sanctus super Apostolos cum illa superuenientis gratiæ plenitudine non descendisset, fides & charitas, quæ Ecclesiæ huius statui maxime necessaria sunt, periclitarentur. Ad tormenta bellica priusquam ignis applicetur, etiam pueri intrepide accedunt, & plaustra hinc inde rotant: at verò quando ignis apponitur omnes fugiunt, nullus

Simile.

3 lis accedere audet, preterquam, *El artillero*, qui ignem admouet. Ad sanctos Apostolos, qui vera tormenta bellica Dei fuerũt, antequam Spiritus sanctus tanquã *verdadero artillero*, ignẽ sui amoris & virtutis illorum cordibus applicaret, nullus non ad ipsos accedere præsumebat, & hinc inde rotare. Perpendite vti puella sic D. Petrum euertit, vt vnicũ suum magistrũ negaret: at postquã Spiritus sancti gratia plenus fuit, primo ictu animarum tria millia solo æquauit, vnica & singulari cõcione à sua infidelitate eiecit, & suaui iugo fidei Christi submisit: vt patet in Actibus Apostolorũ, vbi dicitur: In illa & eadẽ hora (scilicet, qua Spiritus sanctus cum illa admirabili gratiæ plenitudine superuenit) stans Petrus cum vndecim, eleuauit vocem suã corã populi multitudine, habuitq; egregiã, de qua nõnulla ibi recitãtur, concionẽ. Et tandẽ
4 concludit D. Lucas, alijs etiã verbis plurimis testificatus est, & exhortabatur eos, dicens: Saluamini à generatione ista praua. Qui ergo receperũt sermonẽ eius baptizati sunt: & appositæ sunt in die illa animæ circiter tria millia. Ecce quantum beneficium hoc fuerit mundo conducibile. Et quãuis sacratissima hæc solennitas propria Apostolorũ videatur, super quos diuinus ille spiritus descendit, nihilominus nostra etiã dicetur, cùm super illos hoc celeste donum ita descenderit, vt in mũdo remãserit, vt infideliũ cordibus donec sæculũ hoc perdurabit resideat. Et hoc est, quod in symbolo canitur, & quotidie cõfitemur, dicẽtes: Credo sanctam Ecclesiã, & sanctorũ communionẽ: quibus verbis in mundo hãc sanctam Catholicorum communionẽ esse cõfitemur, inter quos sunt multi iusti, qui huius diuini spiritus donũ participãt. Moy-
5 se holocaustum in deserto offerente, ignis de cælo super illud descendit: quem in posterũ Hebræi conseruauerunt, vsq; in Babyloniæ captiuitatis tẽpus, superimponẽtes, & applicantes ligna, qui posteaquã extinctus fuit, mirifice reuixit, vt in libris Macha. dicitur. Et ille ignis, in quo holocausta cremabantur, huius diuini ignis, qui corda sanctorũ Apostolorũ accẽdit, typus erat. Et sicut olim nullũ sacrificiorũ, quod igne illo nõ cõbureretur, Deo acceptũ erat: ita modo, si huius diuini ignis desit virtus, nulliũ Deo obsequiũ gratũ sit. Et sicut ille ignis perdurauit, dũ lex antiqua aduixit: similiter hic diuinus ignis nobiscũ permanebit in hoc mundo, dũ lex gratiæ manebit, videlicet, vsq; ad vniuersale iudicium. Et quãuis modo Spiritus sanctus visibiliter non apparet, sicut in

2. Macha. 1

die Pentecostes: non ob id suus inuisibilis descensus inutilis di- 5
Simile.
cendus est. quin potius vtilis valde. Eædē vuæ, quę in autūno colliguntur folijs & pápinis vestitæ, solēt in hyeme vendi sine frondibus & pāpinis: & ob id non minus vtiles, & grati saporis sunt. Ita in primitiua Ecclesia, sicut in vere & autumno, pomū illud è cælo cū folijs & pāpinis afferebatur, videlicet, in signis visibilibus, quibus Spiritus sanctus dabatur. Nunc verò idē diuinus spiritus absq; signis exterioribus in fidelium corda descendit, & tamen vtilissimus, & iucundissimus est illis, quibus se cōmunicat.

Greg. homil. 30. in Euãg. circa princi.
D. Tho. 1. p. q. 37. arti. 1.

Et quoniam hodierno die amoris festum celebramus, Spiritus nanq; sanctus, vt D. Gregorius in homil. Pent. ait: amor est: ideo hoc nobis hodie proponitur Euangeliū, in quo de amore agitur: vbi diuina & absoluta bonitas Christus Redemptor noster ait. *si quis diligit me sermonē meum seruabit*. Amor res est, cū qua rationalis creatura suo creatori potest correspondere, & debitum soluere 7
quáuis non æquiualenter, saltim quadam similitudine. Si Deus homini remittit, nequit similiter homo Deo remittere quia non habet quid illi remittat: si Deus erga hominem misericors est, nequit homo Dei misereri, quia Deus miser nō est: at vero si Deus
Simile
hominē amat, etiā homo Deū amare potest. Nec mirum videbitur, ꝙ Pygmæus, seu nanus minùs quā Gigas currat, inter quos tanta est differentia: nec proinde dicetur nō currere nanus, imò currit, etsi passibus inæqualibus Minus mirari oportet, ꝙ creatura non ita diligat sicut creator, inter quos infinita est distantia: nihilominus, si amor creatoris, amor dicitur, etiam amor creaturæ amor dicetur. Et hoc singulare beneficiū fuit, quod Deus humanæ naturæ cōtulit, scilicet, ꝙ posset illum diligere. Et quāuis in rebus tēporalibus, quarū possessio vana est, imò illas non possidere conducit, nos fecit inæquales: quosdam enim Deus diuites fecit, alios vero pauperes & egenos: quosdā formosos, alios deformes: quosdam proceros, alios paruos: tamen in re necessaria omnes æquales fecit, scilicet, in potestate diligendi illum: quam facultatē omnes cùm habeamus, verbū ignominiosum valde nobis est, quod Dominus proponit, dicēs: Si quis diligit me. O Deus bonitatis immensæ pulchritudinis infinitæ quid hoc Domine in dubiū vocas? Videris cū metu loqui quasi ꝙ nullus sit forte, quo te diligat. Si te nō diligunt quē diligent? O quam merito loquitur Dns hoc modo de amore creaturarum erga illū, quia semper ini-

quum

9 quum ei amoris pretiũ persoluerũt. De tẽporibus illis ait Dauid: Dñs de cælo prospexit super filios hominũ, vt videat si est intelligens aut requirẽs Deum, & vidit, ꝙ omnes declinauerũt simul inutiles facti sunt: nõ est qui faciat bonũ, nõ est vsq; ad vnum. Et existimo ferè idẽ modo agi, aut paulò minus. Mẽsura amoris est memoria. Quẽ multũ diligimus, semper ob oculos habemus: semper illius recordamur. Et siquidem vix, aut nunquã Dei recordamur, hæc obliuio signũ est pusilli amoris, quo illũ diligimus. Per Hiere. conqueritur Dñs, dicens: Nunquid obliuiscetur virgo ornamẽti sui, aut sponsa fasciæ pectoralis suæ? Populus vero meus oblitus est mei diebus innumeris. O magna & terribilis cõfusio filiorũ Adã. O quãta exaggeratione de sui obliuione hic cõqueritur Dñs dicẽs, quod nihil sit in mũdo, etiã nullius momenti, cu- *Psal.13* *simile.* *Hiere. 2.*
10 ius non sit memoria, prǽterquã illius tantũ. Quãdo oblita est virgo ornamẽti sui? ꝙ si aliquãdo nõ se ornat, sicut desiderat: die altera se perpolitè componit: at populus meus nõ die vna tantũ, non hebdomada vna, nõ mense vno, sed diebus innumeris oblitus est mei. Quodnam igitur efficacius argumẽtum nostri pusilli amoris inueniri potest? Insuper ad cognoscendum quantus sit amor, quo aliquã rem diligimus, in hoc plane dignoscetur, si carentia illius tristitiã affert. Pulsus amoris, est dolor, qui sensibilior amore est. Incũbis rei familiari nimis, & amas diuitias ardenter? cum eas amittis, fit planum. Certe compertum est, quàm modice Sãctus ille Iob diuitias amabat, quas cum amisisset, & nũtius vnus, alter & plures, vt iacturas & infortunia illi nuntiarent, superuenirent, quousque tamen de morte filiorum nuntiatum fuit ille nunquã *Simile*
11 tristatus est. Tunc enim surrexit Iob, & scidit vestimenta sua, vt inquit sacer textus. O nostri pusilli amoris erga Deum signum manifestum, cùm illum amittere tam parum dolemus. Ipsa die qua miser homo mortaliter peccat, ridet, manducat, dormit, lasciuit, tãto gustu ac delectatione, acsi amittere Deum esset corrigiã calciamenti perdere. Et dicere videtur illud Eccles. Peccaui, & quid mihi accidit triste? O miser homo in quantam insensibilitatem tua te peccata prouexerũt. Hinc videre licet, quàm meritò dixit Dominus: *Si quis diligit me.* At verò inferius de amoris defectu loquens, nõ dixit conditionaliter: Si quis non diligit me, quoniã apud homines semper huius maximum defectũ inuenit. *Iob. 1.* *Eccle. 5*

Ait ergo Dñs: *Si quis diligit me, sermonem meũ seruabit.* In qui-

bus verbis nos docet necessarium esse, quòd manifestetur amor, n
& bonis operibus comitetur. Nam bona opera sine amore non
Psal.65 sufficiunt, vnde cecinit Dauid: Holocausta medullata offeram
tibi, id est, holocausta amoris vacua, & deuotionis expertia tibi
non offeram, sed medullata, hoc est, amoris plena, affectus & bo
Simile. næ voluntatis. Medulla nanque boni operis amor est. Et sicut ex
ossibus corrosis, & sine medullis, aut ex nucibus cassis, & crustis
auellanarũ magno principi oblatum munus minus gratũ esset:
ita opera, quæ Deo sine amore offeruntur, minus grata, neque ac
cepta sunt. Hoc est, quod Apostolus asseuerabat: Si distribuero,
1.Cor.3 inquit, in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradi-
dero corpus meum, ita, vt ardeat, charitatem autem non habue-
ro, nihil mihi prodest. Similiter dilectio sine operibus non suffi-
cit, si operandi facultas adsit: quo suos sæculi amantes amore
simile. agunt, eodem modo debemus nos cum Deo agere. Si quis enim
nobilis puellam ardenter amat, nihil est, quod ipsa amanti præ-
cipiat, quin opere præstet: mittit ad illum seruum. Et, dic, inquit,
equiti illi, quòd noui illũ cum tali vel tali inimicitias gerere, si me
amat supplex oro, ne illi noceat, quin protinus parcat & reconci-
lietur ei. Nec solùm contentus est illius obedire mandatis, sed id i
tidem considerat, in quo illi complacere possit. Si enim gratum
hoc illi fore intelligit, circuit domũ, perambulat vicũ tota die si-
ne mora, sine lassitudine, & defatigatione instar horologij. Si mu
nuscula petit, quo gaudio afficitur? qua cum lætitia ea mittit? &
simul etiam cor? Ludicra certamina parat, arundinibus ludit, can
tilenis noctu applaudit, musica aures demulcet. Hæc, & alia his
similia facit, vt ostendat quàm ardenter illam amet. O filij homi
num, si creaturarum amor in Dei amorem transiret, quantum lu
cri vobis fieret: & si ea, quæ pro vilissimi vermiculi amore facitis,
pro illius infinitæ maiestatis amore faceretis. Agite dilectissimi,
oculos vestros aperite: aggredimini obseruare in diuino amore
easdẽ leges, quas in sæculi amore obseruatis, nec iota vnum, nec
apicẽ à Dei beneplacito trãsgrediamini. Nũciat vobis per vnum
Matth.5 mandatorum suorũ: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui
oderunt vos, caput inclinate dicentes: Grauiter offensus sum: at
vero quia Deus præcipit patiẽter ferã, æquanimiter tolerabo: nec
tantũ hoc, sed id omne quod sibi placere nostis, sicut in suis præ
ceptis mandauit. Idq; eadẽ affectione & prõptitudine facite, qua

15 facere cernitis illum, qui amore seculi captus est. Mittite ad illum munera, quæ à vobis petit, per manus pauperũ, & cũ illis cor vestrũ. Circuite portã, lustrate domum eius, quæ est sancta eius Ecclesia. Maxima cum deuotione, suaui orationis feruidæ modulo psallite illi. Hastas pro sui amoris obsequio fortiter frangite, Dæmonis tẽtationibus & insultibus resistẽtes iacula repellite, victoriãq; ex his omnibus reportare pro gloria tãti Dei satagite. ¶ Hic valde notãdũ est, ꝙ loquens Dñs de sua diuina lege, quã ille, qui illũ diligit, debet obseruare, sermonẽ illã appellat, dicẽs: *Si quis diligit me, sermonẽ meũ seruabit.* Cũ vero de illo, qui nõ diligit loquitur, ait: *Qui nõ diligit me, sermones meos nõ seruat.* Nõ dicit sermonẽ in singulari. In quibus verbis inter ipsum, qui non diligit, & qui diligit, vnũ discrimẽ ex præcipuis assignat. Nam ei, qui diligit to
16 ta lex, vnũ verbũ videtur, & vnũ tantum præceptũ: quia hæc est proprietas amoris facere omnia suauia. Vnde sacra Scriptura, de Moyse & Aarõ maximis Dei familiaribus verba faciẽs, ait: Custodiebãt testimonia eius, & præceptum, quod dedit illis. Et Regius Dauid de seipso ait: Quomodo dilexit legẽ tuã Dñe: tota die meditatio mea est: super inimicos meos prudentẽ me fecisti mãdato tuo. Sexcenta, & tredecim præcepta secundũ Galatinũ, aut secundũ Guil. & Burg. tot quot dies in anno, vnum præceptũ, & vnũ verbũ appellat: mira res. Sancti etiã Prophetæ, quæcunq; à Deo eis præcipiebãtur, vnicũ verbũ dicebant, vt in principio suarũ visionũ patet, cũ dicitur: Factũ est verbũ Dñi ad Ionã. Verbũ Dñi, quod factũ est ad Michęã, & sic de alijs. In his docet nos Spiritus sanctus, quẽadmodũ diuinus amor facit omnia suauia, & fa
17 cilia. O fœlices, terq; quaterq; beati, qui tantũ, ac tam singularem Dñm diligũt, qui quãuis multa præcipiat, & in se nimis aspera, difficiliaq; appareant: fauet tamẽ, & auxiliũ præstat, ita, vt facillimo quisq; negotio illa possit operari. Cũ Leuitæ arcã fœderis super humeros asportarẽt, quæ propter ligna Setim & cælaturã auri solidi extrinsecus, & intrinsecus, ex quibus fabricata erat, admodum erat grauis, sed auxiliũ præstitit eis Deus, vt leuiter asportarent illã. Vnde sacer textus subdit: Cũq; adiuuisset Deus Leuitas, qui portabãt arcã fœderis Dñi, immolabantur septẽ tauri, & septẽ arietes. Vbi Lyra notat Hebræos dicere, ꝙ diuina virtute arca portabat seipsam, id est, ꝙ sic portabatur, vt Leuitæ nullum põdus sustinere sibi viderẽtur: pro quo miraculo, immolatio illa

Psal. 98.
Galat. lib. 11 de arcan. catho. fid. c. 4.
Guillel. Par. libr. de fide, & legibus.
Burg. libr. 1. Scrutiny. d. 8. cap. 9.
Ion. 1.
Mich. 1.
1. Par. 15.

septem taurorum, & totidem arietum fiebat. Eundem omnino Deum, quem illi auxiliatorē habebant, habemus & nos. Hunc si vere diligimus, quanuis quæ præcipit, vt super humeros portemus grauia videantur, leuissima apparebunt, & maxima cū lætitia & suauitate feremus. Quodnam onus, obsecro, dicite mihi, Beatus Laurentius sentiebat, dum in craticula superpositus vreretur ad impijssimū tyrannū dicens: Assatum est, versa & māduca? Quodnā: Beati Apostoli onus sentiebant de quibus dicitur, ibāt

Acto.5. Apostoli gaudentes à conspectu concilij? Huc vsque sanctus Da

Psal.83. uid peruenerat, cum dicebat: Cor meum, & caro mea exultauerunt in Deum viuum. Deum viuum appellat, quia hāc viuacitatem diuinā in homine operatur, ex qua prouenit gaudiū internū corporis, & animæ. Et subdit statim rationē sui gaudij dicēs. Etenim passer inuenit sibi domū, & turtur nidū. Passer volitans est cor: hic passer domū & requiē tunc inuenit, cū efficaciter in amorem ingreditur. Et turtur, vt ait glossa hic, est caro domita, & subiecta, quæ omnia sua studia in rebus, quæ amori deseruiunt, collocat. Ecōtra verò ei, qui Deū non diligit, omne graue videtur, & vnum præceptum plura existimat. Propterea inquit, qui nō diligit me sermones meos non seruat. Hi similes Euæ videntur quæ respondens quæstioni, quā serpens illi proposuit, ait: De fructu

Gene.3. ligni, quod est in medio paradisi, præcepit nobis Deus ne comederemus, & ne tangeremus illud. Nō vtiq; dixerat hoc Deus, sed tantū ne comederēt de fructu illo, cui visum est duas res præcepisse, duoq; præcepta imposuisse. Mos est inter peccatores valde vitatus cōqueri, quòd multa eis præcipiatur, eaque maxime difficilia. Stellæ cæli quanuis perlucidæ sint, sæpe tamen contingit, vt ro mane consurgens videas, eo quod aer vaporibus obnubilatus & deturbatus sit, sanguineo colore tinctas. Cuius rei nouitate obstupe

Simile. factus interrogas: Quid hoc prodigij, stellas video sanguine superfusas. Non sunt veræ, vapores interpositi faciunt, vt sic sanguineæ appareant. O peccator: ieiunium stella est perfulgida: Eleemosyna stella est pulcherrima, cōdonare iniuriā astrum est cæle-

Apoca.12. ste: his coronat Deus iustorum animas. Et sic ait B. Ioānes, signū magnū apparuit in cælo, mulier amicta sole, & in capite eius corona duodecim stellarū. Nunquid stellæ deseruiunt loco coronę? Vtiq; nā animæ suis meritis coronātur, & virtutibus. At malis affectibus, honoris ambitu, cupiditatibus indecētibus, quæ ex sen-

suali

21 suali appetitu cõsurgunt, adeo intellectus, & ratio cõturbatur: vt hæc tam eximię, & perlucidę stellæ ei sanguineæ videãtur, idest, illud, quod iustis est in honore, & pro gloria & requie summa reputãt, peccatoribus dolor videtur, ignominia & labor. Cum exploratores, quos Moyses misit venirẽt in Hebron ciuitatẽ, ex his, qui probi erant, illuc venerunt, vt Deum in illa ciuitate adorarẽt, vbi sepulchra sanctorũ patrum Abrahã, Isaac & Iacob sita erant. Improbi vero tantum venerunt Deo permittẽte, vt viderent Gigantes & timore corriperẽtur. Et ita vna & eadẽ ciuitas, quæ maximum solatium bonis fuit, terror fuit malis: adeo, vt postea populo nuntiãtes dicerẽt: Ibi vidimus mõstra quędã filiorũ Enach de genere gigãtæo, quibus comparati quasi locustæ videbamur. Hoc ipsum re vera hodie contingit, nẽpe ex vna & eadẽ peregri Num.13.
22 natione, & processione, inde iustus deuotionẽ simul, & meritum depromit, & iniquus condẽnationẽ. Eadẽ virtus, quæ bonos consolatur malos deterret. ¶ Et notate premium, quod hic liberalissimus dominus ei, qui diligit, & suis obtẽperat præceptis, hic assignat? *Et pater meus diliget eum, & ad eum veniemus*. Tota scilicet, beatissima Trinitas, *et mansionẽ apud eum faciemus*. At si Deus venit, Angeli vbi manebunt? Et si Deus venit, simul & cælestis curia cum ipso, qualis anima illa remanebit? Vtiq; alterum empyreũ cælum anima illa videbitur. O glorificatus sit talis Deus O dñe, tua lingua sit benedicta: benedictum sit os tuum, quo tã sanctum verbum pronuntiasti, & tam gloriosum tãque ineffabile bonum promisisti. Quanto potiora dilectissimi dona, & promissa sunt, quæ magnus hic Deus Christianæ fecit Ecclesiæ, quã illa, quę po
23 pulo Hebrçorum cõtulit. Quondã dixit populo illi: Nõ adorabis Deos Amorrhęorũ, & Chananæorum, vt benedicã panibus tuis & aquis tuis, & auferã infirmitatẽ de medio tui. Nõ erit infęcũda nec sterilis in terra tua, numerũ dierum tuorũ implebo. In quibus verbis primo, notãdum occurrit, quæ nã fuit, aut esse potuit ratio, ob quã Hebręi illi ita ad idololatriã propensi erãt, vt passim in sacra scriptura de hoc tam exe-rãdo vitio illos redarguat, & ab hac iniquitatis via reducere studeat, & hęc est ratio: quia cùm omnes boni esse optemus, *sin dexar de ser lo q̃ somos*, Hoc est, vt nostræ libidinis affectus exequi simul liceret, & bonos esse, aliud cõueniẽtius excogitari nõ poterat, quã ex peccatis, & inordinatis affectib⁹ actus religionis facere, & sacrificiorum titulo, quæ Deo libantur Exo.23.

ca

ea nũcupari. Propterea populus ille idololatriæ vitio nimis incũ
bebat, quia diabolus idololatris perſuaſit dijs placere in exequẽ-
dis ſuis obſcœnis affectibus. Secũdò, quod notandũ occurrit, eſt:
omne id quod illis Dñs hîc pollicebatur, ne eſſent idololatræ tẽ-
porale eſſe, quia carnales erãt, inſtar puerorũ qui plus æſtimãt po
Simile. mũ, quã gẽmas & aurũ. Et ſicut pater filiũ iam adultũ non placat
pomis, niſi ingentem primogeniturã tribuat: ſic Deus erga popu
lũ Chriſtianũ aliter ſe habet, quã erga populũ Hebræorũ, qui ve
luti pueri nænias & puerilia diligebãt. Per panẽ & aquam, hîc ſa
cra ſcriptura omnes cibos tẽporales intelligit. Vbi non dicit: Da
bo panẽ, ſed, Benedicã panibus: vt ſciamus, quia panis non ſatu-
Prouer. 10 rat, niſi cũ benedictione Dei, de qua dicitur: Benedictio Dñi diui
tes facit. Deinde dicit: Numerũ dierũ tuorũ implebo: id eſt, vita
tua nõ breuiabitur peſte, bello, aut fame: ſed laudabilem ſenectu
tẽ conſequeris. Hinc ſacra ſcriptura de ſanctis patribus ait: ꝙ mo-
riebantur pleni dierũ, & in ſenectute bona. At vero patribus no-
uæ legis nõ terrena, nõ dierũ longitudinẽ promittit: ſiquidẽ mar
tyria, & eorũ paſsiones ad maiorẽ ſui gloriã & trophæum vitã eis
ademerũt. ¶ Quod nobis ergo promittit, eſt: *Ad eum veniemus,*
& manſionẽ apud eum faciemus. Mirabile quidẽ eſt, quia loquente
Dño de illo, qui amat, ſtatim ponit illius amoris præmiũ: at verò
cum loquitur de illo, qui non amat, non poſuit peccati pœnam.
Quid eſt hoc, ò Angelorũ gloria, tam parũ malũ eſt te nõ amari,
vt nullã huic peccato pœnã ſtatuas? Quin imo fratres tam grãde
malũ eſt hoc ſummũ bonum non diligere, vt dato quòd gehẽna
ignis nõ eſſet, ſuauitate & dulcedine iſtius diuini amoris dũtaxat
carere, ſit grauiſsimũ ſuppliciũ. Vnde Dominus de populo Iſrael:
Oſe, 1. ait: Voca nomen eius, nõ populus meus, quia ego nõ ero veſter.
Hæc eſt terribilis, & maxima pœna, nempe in ſuis peccatis illos
Deus relinquere. Propter hoc malũ Iſaias Propheta dolebat, di-
Iſai. 64. cẽs: Abſcõdiſti faciẽ tuã à nobis, & alliſiſti nos in manu iniquita-
tis noſtrę. O admirabilis verbi exaggeratio: ſiquidẽ, ab aliquibus
peccatoribus propter iniquitates ſuas, peculiaria auxilia ſua Deũ
auferre, dicit hic ſanctus Propheta eſſe quaſi allidere illos lapidi-
bus, & confringere. Abſit fratres pro diuina pietate tam crudelis,
& impia manus, qualis eſt iniquitas noſtra. Quod ſi dicatis: Age
pater, peccatores ex ſua propria voluntate in peccato commorari
volunt, nec Deum diligere, quomodo ſupplicium id dicis? Dico,
quod

27 quòd punit illos Deus permittens, vt in peccato permanere ve-
lint. Vnde in illo Isaiæ, vbi legimus: Nisi credideritis non perma *Isai.7.*
nebitis in Hebræo habetur, Amathathi: hoc est, si non credideri-
tis, non credetis. In hoc, ò peccator, te Deus punit. Non vis crede
re? ne credas: & nolle credere: graue supplicium est pro peccatis
præteritis inflictum. Vnde Dominus Salomoni ait: Si auersione
auersi fueritis, auferam Israel de superficie terræ, quam dedi eis:
& templum quod sanctificaui nomini meo proijciam à conspe- *3.Reg.9*
ctu meo. Auferre Dominum ab illis terram, vtique pœna pec-
cati videtur: sed hoc, quod minaris templum ab eis auferendum,
hoc est, quod illi & volunt, & optant: nam vt dijs alienis libent,
templum nolunt. Hoc est rigidum nimis flagellum. Flagellabo
illos cum iniquitate, quam diligunt, vt tam singulare beneficiũ,
28 & refugium, quale est templum, in quo me affuturum in neces
sitatibus inuocatum promisi, ab eis auferatur, & quòd illud non
sentiant. Et sicut datur pro pœna nolentibus templum, quòd no
lint & credere nolentibus, ne credant: similiter dari diligere no-
lentibus ne diligant supplicium grauissimum est. Agite ergo di-
lectissimi, & cum hoc ita se habeat, diligenter studeamus, ne in-
cidamus in hæc supplicia, sed tanquam rationabiles, & lumine
fidei illustrati, totis viribus cordis nostri ad summũ bonum hoc
diligendum incitemur. Nam sic dispositi suscipiemus illum in
hac vita per gratiam & in futura per gloriam: ad quam nos per-
ducat Iesus Mariæ filius, Amen.

1 In eodem die S. Pentecostes.
Concio Secunda.

Si quis diligit me, sermonẽ meum seruabit. Ioã. 14.

VERBA Ista magis ignominiosa sunt, quàm re-
liqua omnia, quæ in toto sacro Euangelio conti-
nentur, quod de dilectione conditionaliter, & tam
in singulari Dominus loquatur. O pulcherrime, li
beralissime, rectissime, sapientissime animarum
sponse, vt quid loqueris Domine dubitanter, dicens: Si quis di-
ligit

Simile. ligit me? Si te non diligunt, quem diligent? Mirabile est, quo impetu capitalis fluuius currat quousque intrat in mare. Quanuis enim retinacula, lapidibus consita circumponantur, ne fluat, quacunque prorumpit quærens locum, vt labatur & ad finem, quo tendit perueniat: neque aliquod humanum artificium excogitari potest quo detineatur, & à suo cōtinuo cursu cesset. At vero maiorem inclinationem animæ ad beatitudinem habent, quam flumina ad currēdum in mare: & tamen quæcunq; nænia est magnū impedimentum, quod eas detinet ne currant ad Deū, qui est mare infinitæ dulcedinis, in quo summa beatitudo consistit. Hoc significat responsum, quod dedit spōsa dilecto, cū illā vocabat ad ostium, dicens: Expoliaui me tunica mea, quomodo induar illa? Laui pedes meos quomodo inquinabo illos? O ingētem miseriā, quia cum te peccator, inuitet Deus, cui tantū debes, vt illū diligas, excusationes affers. Quasnā? Res tā parui momēti opponēs, videlicet quod inquinabis pedes. Vt dæmoni ostium aperias te mille periculis, & difficultatibus exponis, rei familiaris cum iactura, honoris cum periculo, vitæ cū dispendio: & ad aperiendū Deo pigrescis, vt tunicā induas. Ecce quam pueriles res nobis impedimento sunt. Quis capitalem fluuium multo tēpore retentum videns non obstupescet? Obstupescēdum magis nobis est, videre homines in rebus adeo puerilibus, quales sunt res huius sæculi, detentos. Singulare beneficium nobis contulit Deus rem tam facilē qualis est amor à nobis poscēs. Ad amandū enim nullus est pauper, nullus debilis, nullus inscius: tantum enim potest diligere Deum insipiens, quantum sapiens, pauper ac diues. Nobis Deus nubes ascendere, tranare maria, mundū circuire, vt illi gratum faceremus non iussit: sed rem tam facilem, qualē nobis præcepit, eam facere nolimus, magna cōfusio nostra est. Quā ergo excusationem in illo tremendo iudicij magni die afferre poterimus? Hoc per Isaiā Dominus effert dicens: Non me inuocasti Iacob, nec laborasti in me Israel? Non obtulisti mihi arietē holocausti tui, & victimis tuis non glorificasti me: nō te seruire feci in oblatione, nec laborē tibi præbui in thure: id est: Non difficilia, aut cara, nec sumptuosa tibi præcepi, sed facillima: verūtamē me seruire fecisti in peccatis tuis: præbuisti mihi laborem in iniquitatibus tuis. O efficacissimum argumentum. Propter peccata tua, inquit, laboraui vsque ad mortē: propter quod debueras non

Canti. 5.

Isai. 43

solum

5 solum me diligere: verũ etiã si difficillima præcepissem obedire: sed totum hoc nõ est sufficiẽs, vt me diligas te mouere. O dirã ingratitudinẽ æternis supplicijs puniendã? Obsecro fratres, dicite mihi: quid sentiret Agricola, qui in toto anno pernoctans laborauit, pigneratus vt emat triticũ ad seminandũ, & postquã sudauerit multũ colendo agrũ, & in semine laborans, quo tẽpore laborum suorũ fructũ percipere sperat, loco tritici tribulos, & spinas germinasse inuenit? Quanta afflictione, dolore, & amaritudine afficeretur vidẽs, ꝙ omnes sui labores & vigiliæ inanes exierunt, rẽ & operã perdens? O Christe vitę reparator, qui in Bethlehemitico stabulo hyemali tẽpore iacuisti, ex quo tot tantosq; labores cœpisti pati, nec requiẽ vllam per triginta triũ annorũ spatiũ habuisti, adeo, vt sanguineũ humorẽ in horto Gethsemani sudares:
6 quid æterne Deus agis? Ignẽ semino. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt accendatur? Vbi D. Hierony. legit: Ignẽ veni mittere in terrã, quã volo, vt ardeat. Nam, Ti, idest, quid, vel quam significat vehementiam, vt apud Matthæũ: Quã angusta est porta, quæ ducit ad vitam. Et subdidit statim dicens: Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor vsque dum perficiatur. In quibus verbis ostendit, quanti stetit illi facere hanc sementem, & desideriũ, quo angebatur, vsque dum perficeret illam. At post hos omnes labores, & diligentias, vt tandẽ ex cordibus nostris, in quibus tam singularibus beneficijs amoris ignem seminauit, spinas, & tribulos colligat, qualia sunt peccata nostra, magna miseria est. Et hæc sufficiẽs erat occasio, ob quam, si diuinus hic sator, nunc dolere, & tristari posset, in summo gradu doleret, & tristaretur. Dixit Dominus Moysi: Tu & Aaron frater tuus *Num. 20*
7 loquimini ad petram, & illa dabit aquas. Quidnam hoc Domine, à petra iubes aquam peti? Vtique, & illa dabit aquas in abundantia, vt confundantur homines: & intelligant, quod omnes creaturæ, etiam quæ nõ habent intellectũ, nec sensum, quod ab eis postulatur, quamuis ex se nõ habeant, suo creatori tribuũt. Solus homo est inter has res visibiles, rebellis, pertinax, solus qui suo Creatori denegat, quod ab eo postulat, amorem, scilicet. Ex quo manifeste ostẽditur cor petra durius habere: siquidẽ dũ opus fuit, & Deus pręcepit aquã illa dedit, ab homine vero ob eius magnã duritiẽ, nec lachrymã quidem exhaurias. Attẽdite, quia sine Dei amore nũquã faciẽ Dei videbitis. Forte multi sunt in cęlo qui

Luc. 12 · *Matth. 6*

ele-

eleemosynam non dederunt, & plurimi qui non ieiunauerunt, & alij quamplurimi, qui sanguinem suum non fuderunt, nec labores pro amore Dei passi sunt: veruntamen adultorum nullus ibi est, qui Deum non amauerit: quoniam si non dilexissent, cælum nunquam intrassent. Christus Redemptor noster hãc hominum tam cõmunem frigiditatẽ agnoscens, ait: *si quis diligit me.*

Et quid debeat facere, qui illum diligit, subdit, dicens, *sermonem meum seruabit*: Hoc est, obedire mihi debet, quoniã ipse est singularis veríque amoris effectus. Vnde verba illa sponsi intelliguntur, videlicet: Fortis est, vt mors dilectio. In qua sententia duo continentur. Primum est, quòd dilectio fortis est, & hoc est manifestum. Vnde Beatus Apostolus inquit: Charitas omnia suffert, omnia sustinet: & Beatus Augustinus: Omnia sæua, & grauia facilia, & prope nihil facit amor. Et sic mos erat Lacedæmonibus in suis bellis, antequam aggrederentur hostes amori sacrificare: quia putabant ex pugnantiũ amore omnis pené victoriæ successum pendêre. Secundum est, quod ibi dicitur, scilicet, Fortis est, vt mors dilectio: & hoc difficilius apparet, quoniam ibi sponsus loquitur de diuino amore. Prius enim dixerat: Pone me vt signaculum super cor tuum, id est: sim ego ô sponsa, tanquam scopus, in quem omnium tuarum cogitationum, desideriorum, verborum, & operum sagittæ dirigantur. Vel aliter: Pone me, &c. Id est, sim ego cordis tui sigillum. Solet aliquid sigillari alicuius sigillo ad denotandum, quòd illa res tantum illius propria est, qui ponit sigillum suum: & ita vult Deus tui cordis sigillum esse, ne alterius quam suimet cor tuum sit, nec alius eius particeps sit nisi ipse solus. Et pone me, vt signaculum super brachium tuum, vt nemo sit particeps operum tuorum præter me, quasi dicat: Dilige me ex toto corde tuo, & ex omnibus viribus tuis, quæ per brachium intelliguntur. Et subdit rationem quare hanc dilectionem petit, dicens: Quia fortis est, vt mors dilectio. Hinc tota difficultas horum verborum oritur. Quoniam, si de amore carnali, & obscœno loqueretur, videtur morti congrue cõparatum, qui facit homines tristes incedere, sine colore, & decore, insuper occidit animas, & in profundum inferni ducit. At verô, quòd amor diuinus morti cõparetur, hoc mirabile est. Quid, ô Salomon sapientissime, in diuino inuenisti amore, quòd illum morti compares? Nam ni fallor, qui hunc diuinum amorem depingere

Cant. 8.

1. Cor. 13

August. sermo. 10. post Epiphaniam

11 pingere vellet sic debebat effingere: in curru triumphali residen
tem, quoniam hic est, qui triumphat, & victoriam de omnibus
reportat: in manu sceptrum: in capite auream coronam gestantẽ,
tanquam regem: ipse est enim, qui corda & regit & gubernat, &
cui omnes nostri affectus, vt obediant æquum est. Et cum alis
velocissimis: quia ipse est, qui facit animas velociter pertransire
per omnia, nec quiescere donec perueniat ad suum dilectum, qui
Deus est. Effingendus erat præterea, non puer nudus, veluti Pro
pertius, Marcellus, & Faustus amorem profanum depinxerunt,
nec cæcus, sed speciosus valde, recte compositus, oculis pulcher-
timis, quoniam hic diuinus amor est animæ pulchritudo, qua
cum supremæ Dei celsitudini placet: & ipse est qui componit,
ornat, & illustrat mentem, vt quid facere ei oporteat, videat &
12 cognoscat. Et effingendus erat lætus valde, & iucundus, pacifi-
cus, & ætatis prouectæ: quoniam ipse lætitia vera, & iucundi-
tas cordis est, & ne inueteretur anima in peccato efficit. Igitur
quid morti cum re tam eximia & excellenti? Fingite in illo parie
te duas imagines depictas esse, amoris alteram qualiter vobis hic Simile.
depinxi, mortis alteram sicut à pictoribus pingi solet, nudatam,
scilicet, ossibus, carne exutis, visceribus & intestinis propatulis,
oculis euulsis, naribus & auriculis abscisis. Si has modo imagi-
nes inuicem conferamus, quid magis distans esse potest? quid
huic, & illi imagini inter se? Dissonum insciumque videtur dice
re, hæc imago amoris mortis imagini assimilatur. Quomodo er-
go dicit: Fortis est, vt mors dilectio? O admirabile arcanum. Re-
cte sanctus Iob ait: Trahitur sapientia de occultis. Si hęc in super Iob. 28
13 ficie attendantur, vere nullam conuenientiam inter has res esse
videtur, sed maximum discrimen. At vero, si vna quæque earum
recte consideretur, & intrinsecus perspiciatur, maximam esse
conuenientiam inueniemus, vt inter eas cõparatio fiat. Mortem
etenim, vt experimẽto compertum est, nullus vincere hactenus
potuit: vniuersa nanque natura si aduersus illam insurgeret vi-
ctoriam de illa reportare minime posset. Nec solum à nemine
vinci potest, verùm, quod maius est, ipsa vincit omnes. Nec tan-
tum sua magna fortitudo in hoc elucet, omnia vincẽs, sed etiam
omnia consumit, & dissoluit: visum, auditum & omnes similiter
sensus corporeos. In hac ergo fortitudine morti assimilatur amor
qui efficit, vt anima, in qua residet, vincat mundum, dæmonem,

& carnem: & licet ſenſus corporei viui ſint, mortificati appa-
reant, tanquam ſi mortui eſſent, inſuper, quod ipſa anima car-
nis oppreſſa imperio perfecta cum obedientia ſeſe diuinæ vo-
luntati ſubmittat: vnde Beatus pater noſter Franciſcus dicere ſo-
litus erat, quod perfectus obediens inſtar cadaueris debet eſſe.
Cadauer enim nihilo reſiſtit, quod in illo fiat, nec quicquam ſen-
tit: & ita dilectionem fortem eſſe ſicut mors, eſt in anima perfe-
ctam obedientiam operari.

Ideò dicit Dominus: *Si quis diligit me, ſermonem meum ſeruabit.*
Ita ſancti patres antiqui dilexerunt illum. Ille Abraham Patriar-
cha ſingulari affectione omnino deditus, omnino ſubiectus erat
Hebræ. 11. diuinæ voluntati. De quo Diuus Paulus inquit, quod quando
Deus illi præcepit, vt de terra ſua egrederetur, exijt neſciens quò
iret: Quo tendis Patriarcha ſanctiſsime? Neſcio prorſus, Deus
præcipit: quò diuinæ voluntati placuerit, ſine aliqua contradi-
Gene. 12. ctione illuc abibo. Vnde ſic legitur in ſacra ſcriptura, Septuagin-
ta quinque annorum erat Abrahã cùm exiret de Haran. Et cum
tam grandæuus eſſet non ſe excuſauit ab illo tam difficili, & gra-
ui præcepto. Deinde cum illi Deus rem tam arduam præcipe-
ret, qualis erat filium ſuum immolare, nec verbum quidem re-
ſpondiſſe legitur, vt patet in ſacro textu: ſed de nocte conſur-
Gene. 22. gens ſtrauit aſinum ſuum. Vbi gloſſa ordinaria præponderat
Gloſſa. dicens: Noluit Deus, quod ſtatim Iſaac filium ſuum ſacrificaret,
ſed quod prius duceret illum in montem valde ſemotum, itine-
ris trium dierum: quia dicit ibi: Die autem tertio eleuatis oculis
vidit locum procul. Et hoc Deus præordinauit, vt in illo tam lon-
go itinere magis ac magis ſancti Patriarchæ obedientia perficere-
tur: qui quidem dormiebat, & epulabatur diebus illis cum filio
ſuo Iſaac, ſciens illum mox à ſe ipſo ſacrificandum, vt magis do-
lor augeretur, & meritum magis accreſceret. Vbi etiam oſtendi-
tur ſancti viri ingenua fortitudo, qui illam tam magnam triſti-
tiam illis tribus diebus ita nouit diſsimulare, quod nec Iſaac fi-
lius ſuus, nec ſerui, qui illum comitabantur in vultu dignoſcere
rem potuerunt. Etiam perfectus Moyſi amor in ſua perfecta obe-
dientia patuit. Cui cũ præciperet Deus, vlciſcere prius Iſrael de
Madianitis, & ſic colligeris ad populũ tuũ, ideſt, poſtquam perfe-
ceris iudicium hoc ſtatim morieris, non animaduertit ſanctus vir
quod illi amplius vitæ non cõcedebatur, quàm vſq; dũ vindictã
illam

17 illam faceret, sed solum aduertit, quid illi fieri mãdabatur, vt sine mora exequeretur. Vnde dicitur ibi, Statimq; Moyses, Armate, inquit, ex vobis viros ad pugnã, qui possint vltionẽ Domini expetere de Madianitis. Attẽde Moyses sancte, quod finito bello, vita quoq; tua statim finietur. Nihil mea, obedire magis Deo oportet, & plus mihi lucri cõparo prõpte obediẽdo, quã iacturæ mihi cõtinget vita priuari. Ita debet esse, quod seruus Dei omne cõmodũ debet postponere, vt protinus exequatur quod à Deo illi præcipitur. Quid vobis fratres videtur de amore, & fidelitate horũ tam piorum virorum? Quare non confundimur, cùm videamus nos ab eis tam longe distare? O Deus bonitatis infinitæ, illumina Domine cordis nostri oculos, vt nostros cognoscamus defectus, & toto animo humiliemur sub tuo diuino beneplacito.

18 Et est valde notandũ, quod dicturus Dñs illũ, qui diligit debere suã legẽ obseruare, sic ait: *Sermonẽ meum seruabit*. Vt facilitatẽ illius demonstraret, quia in vno verbo cõtinetur, sicut D. Paulus significauit dicens: Qui diligit proximũ legẽ impleuit. Nam, nõ adulterabis, nõ occides, nõ furaberis, non falsum testimonium dices, non cõcupisces: & si quod est aliud mandatum in hoc verbo instauratur, Diliges proximũ tuũ sicut te ipsum. Dilectio proximi malũ nõ operatur: plenitudo ergo legis est dilectio. Et cũ lex Dei tã suauis, & facilis sit, & quod diabolus seruis suis præcipit, & suadet nimis difficile, & onerosum, ea est hominũ peruersitas, quod magis dæmoni obtemperare volũt, quàm Deo. O rem stupendã, & assiduis cordis lachrymis deplorandam. Vnde Dominus pro pœna ante actorum delictorum per Hieremiã peccatori *Roma. 13* *Hiere. 16*

19 bus dicit: Seruietis dijs, qui non dabũt vobis requiem die nec nocte. Hi sunt dæmones, quibus tanquam dijs obediũt. Hoc olim Dominus insinuauit, quando diabolo in serpentis specie maledicens ait: Super pectus tuum gradieris, & terram comedes omnibus diebus vitæ tuæ: vbi gradi dæmonem supra pectus est, suum cibũ opprimere. Et siquidẽ cibus suus terra est, & homini Deus dixit: Terra es & in terram ibis, & tunc propriùs homo terra est, quando inordinate res terreas affectat, tunc enim transformat se in illam; ergo omnis peccator cibus est diaboli. Et gradi dæmonem supra pectus suum, est oppressos habere suos, adeò conculcatos, vt ne per vnius quidem temporis momentum, vix respirare possint: quia semper repit, & super illos se volutat. *Genes. 3*

Et hoc, inquit, omnibus diebus vitæ ſuæ faciet. Quod intelligitur vſque ad finale iudicium: tunc enim aliqualiter ei vita finietur, quando deſinet tentare homines, & nocere. Hæc eſt enim malorum vita, obeſſe, ſcilicet, quod niſi malefaciant, videtur ſibi viuere non poſſe. Hoc ita Deus permiſit, vt cum homines ſe oppreſſos, & defatigatos cernunt, ſaltim hac via tam miſeram ſeruitutem omittant, & reuertantur ad ipſum. Quēadmodum Deus protoparētes noſtros, in aliqua ſpecioſa, & placabili figura à Dæmone tentari non permiſit, ſed in forma ſerpentis turpi, & odibili, & ſic loqueretur vt obſtupeſcerent, execrarentur illum, & tanquam ſuſpectum haberent & formidarent, (propter quod illorum culpa maior fuit, nam ſi in Angeli lucis figuram ſe trāsformaſſet excuſationem aliquam viderentur habere) ita eidem dæmoni fuit permiſſum ab idololatris ſanguinē humanum, qui ſedes animæ eſt, poſtulare, vt idola execrarentur, tanquam naturæ humanæ vaſtatores. His tamen, etſi adeò difficilia præciperent, ſacrificabant. Ex quo manifeſte oſtenditur, quàm propenſi homines ſunt ſathanicæ voluntati obtēperare. O cælum, ò terra, in tam ingenti mortaliū peruerſitate obſtupeſcite. O fratres ſaltim veſtri miſeremini, obſecro, atq; à tam crudeli captiuitate redimite: & Dominus vos, & fauore, & indulgentia inuitat, quin etiam, ſi illum diligitis pater ſuus diliget vos.

Augustin. 5. de Trini.

1. Ioan. 4.

Ait enim: *Et pater meus diliget eum.* Nunquid Deus modo aliquē diligere incipiet? Diuus Auguſtinus ait: Abſit dicere Deum aliquem diligere, quaſi noua dilectione, quæ anteà in ipſo non erat. Quomodo ergo hic dicit: Pater meus diliget eum, quaſi anteà non dilexerit? Præterea Diuus Ioannes inquit: In hoc eſt charitas Dei, non quaſi nos dilexerimus, ſed quoniam ipſe prior dilexit nos, & miſit filium ſuū propitiationē pro peccatis noſtris. Si ergo Deus prior dilexit nos, quomodo hic dicit quod ſi dilexerimus eum diliget nos? Ad hoc reſpōdetur, Deum ab æterno ſuos electos dilexiſſe, ad quam dilectionem habendam nullum ille reſpectum habuit, ad hoc, vt illum diligeremus necne: ſicut pater naturaliter filium diligit, etiam ſi ab eo nullum obſequium receperit: & de hoc æterno amore Beatus Ioannes in ſua canonica loquitur. At verò poſtquam pater diligit filium: ſi filius bene morigeratus, & obediens euadit ex hoc ſe præparat, vt multa bona pater illi conferat. Similiter ille, quem Deus ab æterno dilexit,

per

23 per suam obedientiam & charitatem se disponit ad hoc, vt multa bona Deus ei cõmunicet. Et hanc Christus Redemptor noster hîc dilectionem vocat dicens: Pater meus diliget eum. Hoc est: Pater meus, quã plurimis beneficijs illum afficiet. Vnde D. Bonauentura ait, quod amor Dei potius est effectus, quã affectus. *S. Bonauen.*

Hæc loquutus sum vobis, apud vos manẽs, Paracletus autẽ Spiritus sanctus quẽ mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia. In nomine meo. Idest, ad gloriam meam, & mei ipsius manifestationẽ. Ab hac ciuitate ad Indos quidam dux forte discessit: literas huc inde mittit, quomodo illuc peruenit, & prospera, qua vtitur valetudine, & quanta cum opulentia viuit, significans. Plurimum hanc veritatem confirmat, si dux hic dona pretiosa mittat, & tam eximia, vt nullibi reperiantur, nisi apud Indos. Christus verus *Simile.*
24 dux verus animarum sponsus, ab Indis gloriæ ad Ecclesiam suam, epistolam mittit, quæ Sanctum Euangelium est, in qua certiorem facit illam, quemadmodum assumptus est in cælum, & sedet à dextris virtutis Dei. Plurimum hanc fidei veritatem stabilit, dona ineffabilia misisse, & tam singularia, vt nullibi, quã ibi inueniantur. Hæc sunt dona, quę per aduentum Spiritus sancti sancta Ecclesia recepit, de quibus Regius Dauid prædixit: Ascendisti in altum, cepisti captiuitatem, accepisti dona in hominibus. Et Diuus Paulus hæc verba referens, ait: Ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus. Captiuitatem appellat illos sanctos Patres, quia captiuati fuerant. Quemadmodum si dux catholicus triremem infidelium ceperit, in qua multi Christiani concaptiui erant, dici solet, Tulit *Psal. 67.* *Ephes. 4.* *Simile*
25 omnes captiuos secum. Nunquid qui captiui erant ante liberi nõ fiunt? Vtique, sed, quia anteà captiui fuerant captiuos appellamus illos. Similiter illi sancti patres soluti, & liberi erant, at vero, quia antea captiui extiterant captiuos vocat illos. Dedit dona hominibus: quæ dona pluuiam voluntariam hic vocat dicens, Pluuiam voluntariam segregabis Deus hæreditati tuæ, & infirmata est, tu verò perfecisti eam. Pluuia dona vocantur ob vnum singulare mysterium, quod in pluuia latet. Mirum quidem est, nubem aqua onustam cernere, & hanc aquam per minutissimas guttulas à se expellat, & hinc inde dispertiat. Hoc humanam effugit rationem. At mirabilius multo videbitur, quod Spiritus sanctus tot donis cũ sit refertus guttatim, minutimq; illa *Simile.*

hominibus dispertiat: cuius ratio est quia imparatos nos inuenit, quod si parati essemus magis ac magis impertiret. Voluntaria hæc pluuia dicitur ob illam voluntatem bonam, & ineffabilem qua sua dona communicat Deus. Vnde Sanctus Isaias de modo, quo Spiritus sanctus Christo Redẽptori nostro se cõmunicauit, loquens ait: Et requiescet super eum spiritus Domini. Nunquid Spiritus sanctus ante lassatus erat, quia requiescet? Dico summam, & incomparabilem voluntatem communicandi se nimis Spiritui sancto inesse: & hæc (si sic dici fas est) sua defatigatio erat: cuius requies fuit tantam ac talem inuenisse dispositionem, qualẽ in anima sanctissima Christi Redẽptoris nostri inuenit, vt nimis se communicaret illi. Hac pluuia voluntaria inquit hæreditatem Domini infirmatam esse, de qua infirmitate sponsa dicit. Amore langueo: quia vniuersa illa sancta familia quodam tenero amore affecta, & perfecta remansit. Opera fictilia quamuis singulari artificio elaborata fabrefactaque sint, adhuc ad suæ perfectionis complementum in fornacem mittantur opus est, vt ibi decocta splendorem firmitatemque recipiant. Ità sancti Apostoli, in quibus Dominus tanto labore documẽta posuerat eosq; virtutibus ornauerat, opus fuit, vt tandem in illo igne, qui est Spiritus sanctus splendorẽ reciperent, & fortificarentur. Et quia hoc omne factũ est, vt Christum verũ esse Deum mundus cognosceret, & proinde diligerent, & parerent ei; ideo inquit, In nomine meo, hoc est, ad gloriam meam manifestandam.

Isai. 11.

Cant. 5.

Simile.

Prætereà subdit. *Ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quæcunque dixero vobis.* Idest: intrinsecus clarificabit, & illuminabit mentes vestras, vt quæ dixi, & dicturus sum vobis intelligatis. Figuræ, quæ sunt in vitro depictæ, & colores eius, si sol non irradiet lituræ, & repecij videntur: at vero, si sol irradiet, color & pulchritudo eius apparet. Ita discipuli, in quorum cordibus [...]tissima mysteria depinxerat Dominus, quia erãt obtenebrati, nullus satis illa dignoscebat: ideo venit Spiritus sanctus illos illuminare, vt sic figuræ, & colores discernerentur, & sic viri sancti intelligerent mysteria, doctrinas & earum sensum, pulchritudinem, & profunditatem eaque homines docerent. Sanctus Lucas in Actibus Apostolorum hunc Spiritus sancti mirabilem descensum enarrans ait. Et apparuerunt illis dispertitæ linguæ, tanquã ignis. Seditque supra singulos eorũ. Quid hoc Domine, linguæ mirã-

Simile.

Acto. 2.

29 mittis in mundum? Satis linguarum in mundo est. Non habet
homo plusquam vnam linguam, & hanc diuinis legibus ligatã,
& ore tanquam carcere inclusam & sic tot facit strages, & plures
quam leo furens: quid si duas habeat? Leo carcere inclusus do-
mitus manet: at linguam duplici carcere inclusam nullus doma-
re potest. Et ita Beatus Iacobus ait: Omnis natura bestiarum, & *Iac.3.*
volucrum, & serpentium domantur, & domita sunt à natura hu
mana, linguam autem nullus hominum domare potest: inquie
tum enim malum plena veneno mortifero. Ideoq; Spiritus san-
ctus in linguis igneis apparuit, vt labẽ linguarum nostrarum tol
leret, easq; reformaret. Non hîc specificat sanctus Euangelista,
an super capita Apostolorũ, vel super humeros, ora vè Spiritus
sanctus resederit, dum in linguis igneis descẽdit: sed tãtum dicit:
30 Sedit supra singulos eorũ. Sed ex rei fine planum videtur super
linguas eorũ resedisse, producẽs ex ore cuiusq; linguã igneã sine
eorũ læsione, aut adustione. Itaque supra ipsum naturale instru
mẽtum ad loquẽdum (saluo meliori iudicio) posuit Spiritus san
ctus supernaturale: sicut sancto Hieremiæ fecit. Vnde ipse de se *Hier.2.*
ait: Misit Dominus manum suam, & tetigit os meum. Hoc mo-
do Spiritus sanctus posuit linguas super ora Apostolorum, vt lo
querentur diuina mysteria, hominesque operari docerent. *Et re-
pleti sunt omnes Spiritu sancto.* Idest: nõ remansit angulus, nec sinus
aliquis tam intellectus, quàm voluntatis, memoriæ, irascibilis,
& concupiscibilis, quin refertus maneret, & ad illud munus exer
cendum idoneus. Et hoc Diuus Paulus docuit dicens. Qui fecit *2.Cor.3.*
nos idoneos ministros noui testamẽti. Quo diuino ministerio si
31 rectè vtemur dabit nobis suam gatiam, cum qua adipiscitur glo-
ria: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem die S. Pentecostes

Concio Tertia.

Siquis diligit me, sermonem meum seruabit.
Ioannis.14.

VT Intelligatur cur Dominus hæc verba dixit,no-
tare oportet, paulo ante diſcipulis illum dixiſſe:
Ego rogabo patrẽ & aliũ paracletum dabit vobis, vt ma-
neat vobiſcũ in æternum,quem mundus non poteſt accipe-
re:quia non videt eum,neq; ſcit eum, vos autẽ cognoſceti.
quia apud vos manebit,& in vobis erit. In his ſacratiſsimis verbis ma-
gna ſunt recondita myſteria. Primum,quod ex eis colligitur, eſt
Apoſtolorũ confirmatio,ibi: Vt maneat vobiſcũ in æternũ.Et.
quidẽ Spiritus ſanctus cum eis in æternũ manſit , ex quo illa ſu-
perna gratię plenitudine illis fuit cõmunicatus,igitur in gratia cõ-
firmati remãſerũt.Secundũ quod ex eis colligitur eſt.Spiritũ ſan-
ctũ etiã à filio procedere:quia dicitur ibi: Spiritũ veritatis. Cuiu-
Gala.4 veritatis? filij,qui dixit:Ego ſum veritas.Et hoc D.Pauli teſtimo-
nio cõfirmatur, qui ait , Miſit Dñs ſpiritũ filij ſui in corda noſtra
clamantẽ,Abba pater. Et ita vbicũq; de miſsione Spiritus ſancti
ſiue à patre ſiue à filio mentio fit , Patris & filij fit cõmemoratio
vt cũ dicitur:Quẽ mittet Pater, additur in nomine meo: & iteri
Quẽ ego mittã vobis à patre, & hîc:Rogabo patrẽ, & dabit vobi
ſpiritũ veritatis:& hoc ad denotandũ proceſsionẽ Spiritus ſancti
patre, & filio eſſe, quia miſsio hæc proceſsionẽ præſupponit. V.
de ſi pater humanã naturã aſſumeret non diceretur mitti, quia a
alio nõ procedit.Filius vero miſſus dicitur,quia à patre procedit
& etiã Spiritus ſanctus mitti dicitur,quia procedit à patre & filio
Deinde ait:Quẽ mũdus nõ poteſt accipere:quia non videt eum
nec ſcit eum.Quaſi dicat:Quia neſcit eũ,ideo non accipit illum:
quia quod neſcimus non æſtimamus , quod nõ æſtimamus non
cõcupiſcimus:quod nõ cõcupiſcimus non inquirimus,vt habea-
mus:& quod nõ inquirimus cura, & ſolicitudine nõ inuenimus
Ergo neceſſum eſt illũ cognoſcamus,vt habeamus.Et quomodo
cognoſcemus? ſicut cognouerũt Apoſtoli, quibus infra Dñs ait
Vos autẽ cognoſcetis eum,quia apud vos manebit, & in vobis erit. Idei
ex ſua diuina mãſione, & operatione in vobis cognoſcetis eum
Nec eſſe poteſt in hac vita cognitio alia magis efficax, certior, a
vtilior Spiritus ſancti, quã hęc. Sicut nullus eſt, qui virtutẽ mel.
aut ignis melius cognoſcat,ac ille,qui experitur: ita ſolus ille vir-
tutẽ & efficientiã diuini ſpiritus probe nouit, qui frequẽter vir-
virtutis eius expertus eſt. Hæc cognitio ad recipiendũ ſanctũ ſpi-
ritum viã aperit magis, quàm illa cognitio, quæ per lectionẽ, co-

tem-

4 tẽplationẽ vel sermonẽ habetur. Sed dicet quis, Si ſpiritũ ſanctũ recipere nõ poſſum, niſi experimento cognoſcam illum: & hoc modo illum cognoſcere non poſſum, niſi illum habeã intra me: ergo antequam Spiritum ſanctum accipiã, intra me illum debeo habere. Et quomodo tenere poſſum, niſi accipiam? Hanc quæſtionem Diuus Auguſtinus ſuper illa Domini verba agens, pro ponit: Si diligitis me mãdata mea ſeruate: & ego rogabo patrem, & alium Paracletum dabit vobis. Vbi ait: Quomodo in hoc loco Dominus dicit, Spiritum ſanctum his eſſe dandum, qui Chriſtum diligant, & mandata eius cuſtodiant, cùm ſine Spiritu ſancto, neque Chriſtum diligere, neque mandata eius ſeruare poſsimus? Quomodo ergo diligemus, aut eum accipiemus, quem niſi habeamus diligere non valemus? aut quomodo mandata eius
5 ſeruabimus, vt eum accipiamus, quem niſi acceperimus mãdata eius cuſtodire non poſſumus? Reſtat ergo, Spiritum ſanctũ habere qui diligit, & habendo mereri, vt plus habeat, & plus habẽdo plus diligat. Itaq; iam habebant Spiritũ ſanctum diſcipuli, quem Dominus promittebat, nec tamen eum habebãt ſicut Dominus promittebat. Hęc Beatus Auguſtinus. Hoc ergo modo Spiritum ſanctũ intra nos habere neceſſum eſt: vt cognoſcamus illũ: & cognoſcẽdo illũ vberiorẽ gratiã eius recipiamus. Ex quo intelligetis, quod proprie loquẽdo, Spiritus ſanctus nec abire dicitur, nec reuerti: quia vbiq; eſt. Sicut anima eſt tota in toto, & tota in qualibet parte corporis: ideo non dicitur à capite ad pedes, à manu ad ſtomachũ abire: ſed eſt in omnibus illis locis: ſic Spiritus ſanctus eſt vbique. At ſacra ſcriptura eum vadere, aut venire dicit, vt
6 noſtro loquendi ſtylo ſe cõformet. Venire dicitur, cum in anima peculiarẽ effectũ operatur: & miſſurum ſe dicit illis qui eum iam habebãt: quia mirificos alios effectus in eis erat operaturus. Vnde ſic debet intelligi, quod quanuis verũ ſit, Spiritum ſanctũ vbique eſſe, iuſtis tamẽ ineſt per quendã peculiarẽ illapſum. Veluti anima, quæ vna cùm ſit, indiuiſibilis, & tota in toto, totaque in qualibet parte corporis, nihilominus in vno mẽbro magis operatur, quàm in alio: in digito enim operatur vitam, & motũ ei tribuẽs: in oculo vitam, motum, & illuminationem: in capite vero amplius operatur: quia ſuper vitam & motum, auditum, viſum, & reliquos ſenſus tribuit: ſimiliter Deus omnibus rebus ineſt eas ſuſtentans: & gubernãs. At vero iuſtis ineſt clarificans adornãſq;

Ioan. 14.
D. Aug. tract. in Ioan. tom. 9.
Simile.

illos, suis donis cœlestibus: & quo magis cum illis donis dispo-nuntur, eò amplius ad illos venire dicitur: quia magis eis se communicat. Quantò enim vapor magis à terra extollitur per virtutem solis, tanto magis ab ipso sole clarificatur, & condecoratur. Similiter iustorum animæ, quantò plus affectus desideriaque sua à terra eleuant, tantò magis disponuntur ad maiora dona splendoresque cœlestes. Quod amplius infra Dominus manifestauit dicens: *Qui diligit me diligetur à Patre meo: & ego diligi eum, & manifestabo ei me ipsum.* Et cum dixisset Dominus hęc omnia, sanctus Iudas Thaddæus interrogauit: Domine, quid factũ est, quia manifestaturus es nobis te ipsum, & non mundo? id est: quæ sunt merita nostra vt huiusmodi beneficijs nos afficias, & alijs mundi hominibus nos præferas? Corde humilis quò maiora dona à Deo recipit, eô magis indignum se eorum iudicat. Sic Beata Elisabeth cùm sanctissima virgo Domina nostra eam visitauit dixit: Et vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me? Et etiam hic sanctus Apostolus, vt erat humilis corde, admiratus quòd illi suisque socijs tam singulare donum conferretur hæc dixit. Vel forte proposuit hanc quæstionem profunditatis iudiciorum Dei obstupefactus, videns Isaiã dixisse, Reuelabitur gloria Domini, siue, vt septuaginta transtulerunt: Apparebit gloria Domini, & videbit omnis caro salutare Dei: Et etiam Christum Dominum dixisse: Si exaltatus fuero à terra omnia traham ad me ipsum. Ex quibus colligitur Deum omnibus in generali se manifestaturum esse. Vnde meritò ille sanctus Apostolus modò demiratur dixisse Dominum illis tantùm, & non mundo manifestandum: & ita ait: Quid factum est, quia manifestaturus es teipsum nobis? ac si diceret: Quamobrem Domine te alijs plusquam alijs manifestas? Quare sanctũ Euangelium alibi prædicatur, & alibi secta Lutheri, & alibi Alchoranus Mahomæ? Quare in vno Regno iter, quo in cœlum ascenditur prędicatur, & in alio via inferni lata docetur? His diuinus Magister hic respondet dicens: *Siquis diligit me sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eũ: & ad eum veniemus, & mansionẽ apud eum faciemus.* A csi diceret: Ratio, ob quam maioribus beneficijs, maioribus fauoribus præ cæteris vos afficiam est, quia me amatis, & legem meam custoditis. Et ratio ob quam his & similibus beneficijs aios non dono, est quia nec me diligunt: nec manda-

Simile.

Luc. 1.

Isai. 40.

Ioan. 12.

10 ta mea custodiunt. Priusquam Deus homines deserat ab ipsis de
seretur. Vnde dominus ait: Manete in me, & ego in vobis: hoc
est, si à me non discedetis, nec ego à vobis discedam. Cum enim
frangitur amicitia inter nos, & Deum, non ipse est primus, qui di
rimere eam incipit, sed nos proprijs peccatis. Hinc Isaias ait: Ini-
quitates vestræ diuiserunt inter vos, & Deum vestrum; & pecca- *Isai.59.*
ta vestra absconderunt faciē eius à vobis. Itaq; ex his verbis domi
ni planè colligitur, in omnibus dispositionem requiri ad hoc, vt
sua diuina celsitudo nobis sua dona cõmunicet. Quin etiam ean
dẽmet dispositionẽ suo auxilio fieri constat. Ipse enim est, qui
voluntatẽ mouet & excitat, cum illaq; cõcurrit, vt se preparet & *Philip.2.*
disponat. Vnde, B. Apostolus ait. Deus est enim, qui operatur in
nobis & velle & perficere pro bona voluntate. Agitè ergo dile-
11 ctissimi hunc tam magnũ Deũ diligere incipiamus: siquidẽ tale
auxiliũ habemus, diligamus, inquã, illũ, cui tantũ debemus: ad *Dan.3.*
hoc enim omnes nos inuitant creaturæ. Illi namq; tres pueri in *Psal.8.*
camino ignis dicebant: Benedicite omnia opera Domini Domi
no: & Regius Dauid: Cęli enarrãt gloriã Dei. Dicetis fortasse, quo
modo creaturæ insensibiles Deum benedicere & glorificare pos
sunt? Hoc inquã debet intelligi ab effectu; quoniã hæ creaturæ,
quamuis insensibiles sint tot habent excellẽtias, & perfectiones,
vt homines stimulent, & moueãt, vt simul cũ illis suũ laudent cõ
ditorẽ, qui vnico verbo cuncta sic perfecta, pulchraq; creauit. Et
hæ creaturę, quę sua magnitudine, suaque pulchritudine nos mo
uent, vt Deũ conditorẽ laudemus, similiter vt illũ diligamus nos *D. Augu. in*
inuitant. Hinc D. Aug dicebat: Cœlũ, terra, & omnia, quę in eis *Medita.*
12 sunt, omnia mihi dicũt, vt diligã te Quasi diceret: Omnes crea-
turę linguę quędam sunt, quę clamant ad me dicẽtes: Deum dili
ge, Deum dilige, Deũ dilige. Et quidẽ quod plus vociferatur vt
Deũ diligat, cor suũ esse, potest homo affirmare. Os conuulsum
& à proprio loco separatum ingenti dolore ęgrotum afficit, nec *simile.*
quiescere illum sinit, donec in proprium locum redeat: similiter
cor, si à Deo sit semotum, tantam in peccatore inquietem, & af-
flictionem efficit, vt non sinat illum quiescere, donec in proprio
loco, qui Deus est collocetur. Ergò, ô surdi, cur tot tamque effi-
caces voces non auditis, quibus corda vestra vos incitant, vt in
Deo illa collocetis. Timete fratres, ne fortè corda vestra lassentur
vociferari, & peccatorum assiduitate obdormiãt nec sentiã tom

nino afflictiones has: quin imo peccatis oblectentur, qui terribi-
Esai. 28. lis lapsus est, & iter inferni. Ecce quid per Isaiam Dominus com-
minatur. Et nunc nolite illudere, ne forte constringãtur vincula
vestra. Vbi septuaginta interp. transtulerunt: Et vos nolite læta-
ri, nec confortẽtur vincula vestra. In quibus ostenditur, quod pec-
catores suis lætari peccatis, & non se affligere est occasio diuini il-
lis perseuerãdi, & tandẽ moriãtur, & in infernũ mittantur. Et ad
eum veniemus. O singulare Dei promissum. Attẽdite dilectissi-
mi, quãtam celsitudinẽ ille, qui diligit, & Dei præceptis obedit,
pertingat: qui habitaculũ sanctissimæ Trinitatis effectus manet,
& deificatus per diuinæ gratiæ paticipationẽ. Quando mundum
Deus creauit antequã hominem conderet, omne genus natura-
rum singulis quibusque creaturis dispersit. Vitam corporeã plan-
tis, arboribus, lapidibus dedit. Animalem verò vitã dedit animan-
tibus, bestijs, auibus, piscibus: spiritualẽ Angelis impertiuit. Ho-
mini verò quid superest, quid Dñe daturus es? Dabo, inquit Do-
Eccle. 15, minus, ei libertatem, vt quodcunque sibi placuerit fiat. Et hoc est
illud Ecclesiastici elogium: Deus ab initio constituit hominem,
& reliquit illum in manu consilij sui. Et paulo inferius: Appo-
suit tibi aquam & ignem, ad quodcunque volueris porrige ma-
num tuam. Ante hominem vita & mors, bonũ & malum: quod
placuerit ei, dabitur illi. Si voluerit terreis tantùm frui bonis & su-
stentari, sicut arbor sustẽtatur, erit arbori similis ad ignẽ tantũ vti-
lis. Si sensualibus delectationibus se velit cõmittere, erit tãquam
brutũ. Quod si contemplationi rerũ spiritualium superarũ ope-
ram dederit, Angelus vtcunque dicetur. Vnde apud sacram scri-
pturam similibus nominibus homines appellãtur. Nam arbores
Esai. 2 apud Isaiam peccatores dicuntur. Dies Domini exercituũ super
omnes cedros Libani sublimes, & super omnes quercus Basan.
Vbi cedros sublimes superbos vocat: quercus vero, quæ in terræ
visceribus hærent auaros appellat. Bestias, carnales dicit apud
Hiere. 5. Hieremiam: Equi amatores in fœminas, & emissarij facti sunt:
vnusquisque ad vxorem proximi sui hinniebat. Etiam Angelos
vocat eos, qui Angelicis operibus se occupant. Vnde Malachias
Mala. 2. ait: Labia sacerdotis custodiunt scientiã, & legem requirẽt ex ore
eius: quia Angelus Domini exercituũ est. Et alibi, Ecce ego mit-
c. 3. to Angelũ meũ, qui præparabit viam ante faciẽ meam. Nec tan-
tum hoc diuinæ maiestati placuit tribuere homini libertatem:

16 vt cum vellet Angelus diceretur, & fieret aliqualiter: sed, quod maius est & modo ait, si illum diliget, si ei obtemperabit deifica turum illum, ad eum veniens, & deificans illum. Quia, vt Apostolus inquit. Qui adhæret Deo vnus spiritus est, scilicet, cũ eo. O benedictus talis Deus sit. Talis liberalitas sit glorificata: cui ita placuit tam vili, & abiecto vermiculo, qualis homo est se con iungere. Et subdit præterea dicens: *Et mansionem apud eum faciemus.* In quo ostenditur, *Quan de aßiento,* In suis Deus inhabitat: & quod, quantum in se est, ita ad illos venit, vt nunquam ab eis recedat, nisi illum à se repellant. Vnde Diuus Paulus nobis charitatem commendans, vt illam habere studeamus. rationem reddit dicens: Super omnia charitatem habete, quod vinculum est perfectionis. Est phrasis Hebraica: quia superlatiuis caret, lo- 1. *Cor.* 6. *Colo.* 3.
17 co superlatiui genitiuum ponere: vt illud psalmi, Virga directionis virga regni tui. Directionis, hoc est, directissima: & hic, vinculum perfectionis, idest perfectissimum. O quã ligati sunt cum Deo iusti: siquidem vita mulctari, dilacerarique patientur antequam separentur à Deo. Hinc Diuus Paulus nomine sui, & ipsorum ait, Quis nos separabit à charitate Christi? Et infra: certus sum enim, quia nec mors, neque vita, neque creatura alia, &c. poterit nos separare à charitate Dei. O quam magna confusio nobis est hæc audire: quandoquidem non tantum metus amittendi vitam, sed quantumuis minima occasio, seu voluptas, vt grauiter contra Deum peccemus efficit: quod signum est vinculum illud perfectissimum, quod sic animas fortiter cum Deo ligat, nõ habere. Et quoniam dixerat antea: *Si quis diligit me sermo-* P*sal.* 44 R*oma.* 8.
18 *nem meũ seruabit,* Ait modo, *Et sermonẽ, quem audistis, non est meus sed eius, qui misit me patris.* Quasi diceret: Ne putetis legem Euãgelij mei, aliquod hominum figmentum esse, qui proprio ducuntur arbitrio: sed rem magni cõsilij esse existimate, rem, inquam, à patre meo ordinatam, id est, à tota beatissima Trinitate constitutam. Hoc enim Dominus dicit quatenus homo, & patrem appellat sanctissimam Trinitatem. Quod ita fatur, vt cognoscamus, quanta obligatione constringimur ad huius sanctissimæ legis obseruantiã. Et subdit: *Hæc loquutus sum vobis apud vos manẽs. Paracletus autem Spiritus sanctus, quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quæcũq; dixero vobis.* Idest & quamuis, ò discipuli, hæc, quæ locutus sum vobis, & quæ dictu-

rus,

rus sum modo non intelligatis, ita plene & dilucide: sicut oportet, Spiritus sanctus mentes vestras clarificabit, & illuminabit, vt perfecte illa cognoscatis. Quæcunque in papyro cum mali citrei succo scribuntur quamuis maxime conducibilia sint, nec legi nec intelligi possunt: at si scriptura illa ad ignem applicetur statim litteræ apparent, & scriptura recte legitur: Sic diuina mysteria, quæ cælestis ille magister in cordibus discipulorum non citrei mali succo, sed sua ineffabili charitate scripsit, quamuis maxime conducibilia, maxime necessaria erant, ipsimet discipuli nec intelligere, nec legere poterant: quoniam rudis & hebetis ingenij erant, quousque Spiritus sanctus super illos in specie ignis descendit: qui mox animas illorum pertingens, ita illos clarificauit, vt diuina mysteria, quæ suus cælestis magister illos docuerat, intellexerint. Et hæc est ratio inter alias, quare Spiritus sanctus in forma ignis apparuit. Hunc diuinum descensum Sanctus Lucas sic refert dicens: Dum complerentur dies Pentecostes, erant omnes discipuli pariter in eodem loco. Venit Spiritus sanctus, quando simul congregati erant: ad denotandum, quòd non descendit super illos, qui ira, inimicitia, & simultatibus diuisi sunt. Vnde Diuus Augustinus, ad fratres in eremo de pace inquit: Sicut spiritus humanus nunquam viuificat membra, nisi fuerint vnita: sic nec Spiritus sanctus nos viuificat, nisi in pace vniti fuerimus? Et factus est repente de cælo sonus. Cùm aliqui musicam nocte agere volunt, prius magnus fit strepitus, vt qui dormiunt euigilent, & post hæc musica subsequitur: ita sonus factus est ad excitandum corda discipulorum, vt suauitatem & melodiam Spiritus sancti audirent. *Et repleuit totam domum vbi erant sedentes.* In nostro communi modo loquendi, sedentes, idem significat, quod quieti, & tranquilli: & est quasi dicat: Non hinc inde inquieti percurrebant. Et ideo Dominus cælos ascendens eis præceperat: Sedete hic, dicens, in ciuitate, donec induamini virtute ex alto, Noluit dicere, quod sederent secundum corporis dispositionem, sed vt quiescerent animo, & interius sedarentur. Hæc enim magna præparatio est ad hoc, vt Spiritus sanctus descendat. Plinius ait, apes inquieta loca fugere, & quieta ad mella fabricanda quærere. Hoc etiam Spiritus sanctus in cordibus, in quibus operatus est, requirit. Vnde per Isaiam inquit, Super quem requie-

Simile. *Acto. 2.* *Aug. ser. 2.* *Simile.* *Plinius.* *Isai. 66.*

22 cet spiritus meus, nisi super humilem & quietum? Et hoc secundum translationem septuaginta interpretum. Et Aristotel. ait. Anima sedendo, & quiescendo fit sapiens. *Et apparuerunt illis dispertitæ linguæ tanquam ignis*. Dispertitæ, diuersæque linguæ apparuerunt eis, ad insinuandum diuersa remedia, quæ Euangelici verbi diuini præcones auditoribus debent applicare: superbis humilitatem præcipientes, gulosis abstinentiam, auaris liberalitatem, & pietatem, &c. quia non esset chirurgus bonus, qui vno pharmaco diuersa vulnera curare vellet. Et erant ignitæ ad insinuandum, vt ex charitate & diuini ardoris amore, quem in cordibus verbi diuini præcones habere debent: linguas ignitas habeāt, vt efficacia verba, & spiritu plena loquātur. O quam efficaces, & igneæ linguæ hodie in illis sanctissimis viris remanserunt: quan- Aris.7.phy. tex.co.20.

23 tum cum eis fructum in fidelium cordibus operati sunt. O si modo Ecclesia Dei instar illarum multis linguis abundaret: vtique in christianorum reformatione appareret. Frigidæ linguæ verba ignita loqui non possunt: & quoniam multorum concionatorū corda igne diuini spiritus non sunt adusta, inde fit, vt auditorum corda minime inflamminentur. Etiam dispertitæ linguæ secundum aliquos significant linguas non confusas, sed discretas. Hinc fit, quod Spiritus sancti idioma, & sermo, quem docet, discretus compositusque est. *Seditque supra singulos eorum*. Vt denotaret, quòd super illos descendebat, *De assiento*, vt illos in sua gratia confirmaret. Etiam sedit: quia sessionem, quietam, & consolationem eis dedit: ideoque Paracletus dicitur, idest, consolator. Omnes homines consolationem quærunt propriam, & in om-

24 nibus, quæ agunt inuenire eam vellent: non solum in his quæ ad corpus, verùm etiam ad spiritum attinent. Adeo enim amoris proprij iaculo vulnerati sumus, vt in omnibus, quæ tractamus, consolationem inuenire velimus: in missa, in oratione, in concione, quæ si desit facile à cæptis desistimus. Hinc est quod illum cōcionatorem libenter audimus, qui misericordiam prædicat, non item iudicium, gehēnam ignis, & minas Dei. Et quod magis dolendū est quod illud quod instituit Deus ad animæ nostræ amaritudinem & dolorem pro satisfactione scelerum nostrorum, in hoc etiā solatium quærimus, nimirum in sacramento pœnitētię, & in cōfessione: quod sacramentum cum potio & medicamentū sit cōtra delectationē, quā peccata nobis attulerunt, ibi dulcedinē & sa-

& saporẽ quærimus. Quod si prudẽs confessor amaricantiũ verborum quibus nos reprehendit, reubarbũ miscet, pœnitentiam peccatorum grauitati congruam imponens conquerimur dicentes, quod angit nos & quod scrupulosus rigidusque est. O cæcitatem execrandã, ò te miserum. Nunquid ex sacramento, quod ad amaritudinem institutum est, vis statim consolationem deducere? Si crimen læsæ maiestatis commisisses, propter quod deberes mori: dato omnia bona tua publicarentur, non iniustitiam aut rigiditatẽ nimiam existimares, sed magnam misericordiam tecum fieri putares, si vita non mulctareris cum alias morte dignus esses: & cum tot crimina contra Deum admiseris, & pro singulis gehennæ igni dignus sis, si iuberis centum aureos erogare corpus ieiunijs, & disciplinis affligere pœnitentiarium rigidum insciumque appellas? Quare talia cogitare, nedum ore proferre nõ confunderis? Et quæris pœnitentiariũ pium, vel, vt melius dicam, remissum, qui tibi pœnitentiã imponat, duos, scilicet, ieiunij dies, & sint ex his, quos ieiunat Ecclesia. Non est solatiũ hoc Spiritus sancti, sed spiritus proprij amoris. Agedum frater, siquidem tantũ Deum & tam grauiter offendisti: affli ge te, & maxima cum humilitate accipe pœnitentiã, quamuis rigidior æquo videatur, eamq; æquo animo adimple in vitæ puritate perseuerans & videbis internam Spiritus sancti consolationem: quam tibi communicabit, sedens in anima tua per gratiam.

Simile.

FERIA SECVNda in Pentecoste Concio Prima.

Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret. Ioannis. 3.

Leuit. 6.

IN Leuitico præceperat Deus: dicens: Ignis in altari semper ardeat: quoniam volebat, vt igne illo altaris qui cælestis erat, omne sacrificium combureretur. Spiritus autem & veritas illius vmbræ est, quod vi...

Deu...

2 Deus, vt corda nostra sacrificiũ verum, amoris igne combusta, illi offeramus. Et prunæ, in quibus debent comburi, sunt hæc diuina verba, ex illo sacratissimo altari, qui Christus est desumpta, in quo amoris ignis semper exarsit. Singula horum verba sanctissima, calculi quidam igniti, & efficaces sunt, ad quodcunque humanum cor inflammandum, quantumuis frigidum existat: & omnia simul paterna Dei viscera erga nos manifestant. Et vt vim illorum intelligatis, nosse opus est, quo fine illa Dominus dixerit. Propositum ergo fuit, quòd loquens cum Nicodemo de sua sacratissima morte, dicens: sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, subdidit: Sic enim Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret: hoc est, quia hucusque amor Dei peruenit. Vbi diuinus Magister affirmat ex
3 infinito Patris amore processisse hoc, scilicet, vt nobis filium suũ vnigenitum daret. Vnumquodque horum verborum valde mysteriosum est. Vbi ponderandum est vobis, quis est qui diligit, quis est quem diligit, & quomodo diligit. Qui diligit Deus est: tanto preciosior amor est, quantum ille, qui diligit est maior. Si Princeps vos diligit, plus æstimatis, quàm si à plebeio diligeremini: quod si Rex vos diligat plus multò æstimatur: quantò ergo plus æstimari debet ab illo magno Deo diligi, maiestatis & bonitatis infinitæ? Et quem diligit? mundum. O ineffabilem Dei clementiam; & cuinam suum amorem communicat. Quòd Angelos diligat non mirum: sunt etenim, sicut dicit Dauid: Ministri eius, qui faciunt voluntatem eius. Quod iustos diligat, nihil mirum, quandoquidem ab ipsis diligitur, sicut sponsa ait: Recti dili- *Psalm.* 102. *Cant.* 1.
4 gunt te. Quòd si dixisset illum, creaturas irrationales diligere, & insensibiles etiam, non esset mirum; siquidem omnes diuino subiacent nutui, vt cecinit Dauid, dicens: Quoniam omnia seruiunt tibi. Sed quòd diligat mundum, proditorem, rebellem, suis non obtemperantem præceptis, ac suæ diuinæ voluntati resistentem, de quo Diuus Ioannes: Et mundus eum non cognouit, iustorum persequutorem: hoc est, quod maximam admirationem parit, si quis profundè id considerare voluerit: quòd dilexit Deus peccatores, & modum quæsiuit, vt traheret illos in suorum peccatorum cognitionem, & sic iustificaret eos. Et quomodo diligit? sic. Et quomodo sic? Expende nobis Euangelista sancte. Iam dixi, ampliùs dici non potest, sic. Sunt aliqua, de quibus *Psalm.* 118. *Ioan.* 1.

magis dicitur tacendo, quàm si sermone explicare illa velimus.
Simile. Velut rusticus, qui Reginam cum ingenti apparatu, pompa, & comitatu intuitus est, quem si alij sui ruris interrogent, qualiter Regina incedebat, hæret, & sic attonitus loqui nescit; & vnico verbo comprehendit, dicens: Tanquam Regina ibat. Hac loquen-
Ioan.1. di norma Sanctus Ioannes vsus est, dicens: Vidimus gloriam eius. Quam gloriam? nescio prorsus illam specificare. Gloriam quasi vnigeniti à Patre, *Gloria como hijo de quien es, como gloria de vnigenito hijo de Dios.*) Ita in hoc loco dicendo sic: infinitum Dei amorem explicuit, Phrasis est sacræ Scripturæ mysterij fœcunditatem hoc verbo comprehendere. Sic magnam diuini Saluatoris fatigatio-
Ioan.4. nem supra puteum sedentis explicat Diuus Ioannes, dicens: Sedebat sic. Sacratissimæ Angelorum Reginę dolorem quando fi-
Luc.2. lium suum amisit in comitatu explicat Diuus Lucas, dicens: Fili quid fecisti nobis sic. Et Diuus Marcus modum, quo mundi Re-
Marc. demptor expirauit, exaggerat inquiens: Videns Centurio, quod sic clamans expirasset. Similiter hîc magnam emphasim & pondus, sic, habet. *Sic Deus dilexit mundum.* Sic tam vere, tam fideliter tam sine termino, & modo, sic, tantoperè demonstrans. Ex omni parte amor hic est infinitus, quia in se infinitus est, & donum similiter, quod per ipsum nobis impertiuit infinitum, & finis propter quem nobis ipsum donauit, infinitus, scilicet, vt nobis vitam gloriosam infinitæ durationis impenderet. Quicquid ergo cum hac dilectione nobis impertiret maximæ æstimationis, & pretij esset, ex eo quòd à tam magnifica manu, & amore eximio procederet. At æternus Pater non solum contentus est cælum creasse, vt esset cubiculum nostrum, mundum condidisse vtilitati nostræ, Angelos ad nostrum ministerium dedisse: sed vt infinitum suum amorem erga nos ostenderet, vnicum filium suum nobis dedit. O benedictus glorificatusque sit talis Deus. Laudent te Domine omnes cælestes Hierarchiæ pro nobis vermiculis, qui rudes sumus, vt pro tanto beneficio gratias tibi debitas exhibeamus. Dato quòd plures tibi essent filij, & vnũ illorũ nobis dedisses, adhuc linguæ seraphicæ, nedũ humanę possent tantũ beneficiũ efferre. At verò filius vnicus cùm tibi esset, ex tua substantia genitus, & tam tuus, vt sit idem tecũ, & hunc dare nobis voluisse hoc est, quod magnã admirationẽ parit, mentẽque alienat. Quod si nobis illũ dedisset & hoc solũ, vt oculis illũ cerneremus, nimis

quidem

8 quidem esset: hoc enim duntaxat contentus erat Dauid cum im
precaretur, dicens: Ostēde faciē tuā, & salui erimus. Facies Patris *Psalm. 79.*
filius suus vnigenitus est: quia per faciem hanc fuit ipse mundo
manifestatus. Et magis esset misisse illũ visitare nos tantũ, sicut
Iacob misit filiũ suũ Ioseph, vt viseret fratres suos dicens: Vade *Gene. 37.*
& vide si cũcta prospera sint erga fratres tuos. Veruntamen totũ
hoc Patri æterno secundũ amoris sui immensitatē parum visum
est: & ideò omnimode nobis dedit illũ dicēs: Accipite vobis illũ
(*Tomaldo alla.*) Fruimini illo; in omnibus vestris necessitatibus au-
xiliatorem habete. Ignorantiā enim nostram videns, magistrum,
& præceptorem nobis dedit illũ: & videns militiam esse vitā ho
minis super terram, ducem dedit nobis illũ. Vnde Isaias ait: Du- *Isai. 53.*
cem & præceptorem dedi eum gentibus. Captiuitatē nostrā vi-
9 dēs Redemptorem nobis dedit illum. Imbecillitatem nostram vi
dens, cibum dedit illum nobis. Infirmitatem nostram videns, me
dicum nobis dedit illum. Quid amplius dicam, nisi quòd videns
nos in malorũ abyssum proiectos hunc, bonorum omnium abys
sum nobis donauit, vt ab omnibus malis nos eriperet. Et hoc no-
bis totum cum dederit quid non donabit nobis? Hoc Diuus Pau
lus vtitur argumento dicens: Qui etiam proprio filio suo non pe- *Roma. 8.*
percit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiā
cum illo omnia nobis donauit? Sic enim Deus dilexit mundum.
Condidit Deus mundum, & illius emblema (*El esmalte del,*) præci
puaq; eius pulchritudo fuit homo. Et sic vltimo, & postremo lo-
co conditus est. (*Como esmalte, y cosa que concluye, y remata la perfection del vniuerso, la claue del.*) Et postquam creatus est, inquit sacer tex-
10 tus: Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona. Prius-
quā hominē Deus cōderet, ait, quod vidit Deus cũcta, quæ fecit:
& de qualibet re creata dicit, quod erat bona: sed postquam homi
nem creauit, vidit quod erant valde bona, propter hominis excel
lentiā, qui iam inter res conditas erat. Sed propter peccatũ obscu-
ratum est hoc emblema, & mundi pulchritudo deperijt. At Pa-
ter æternus dans nobis filium suum reparauit hominem, restituit
mundum. Et ideo ait: *Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnige-
nitum daret.* Nō vēdidit illum, quia inæstimabilis est, nec proinde
nos, quo illum emeremus possidebamus; & hæc Iudæ proditoris
iniquitas fuit, qui vendidit quod pretio comparari non poterat:
vendidit, quod Pater æternus gratis donauit. Mittit aliquis *Simile.*

familiaris ad vos literas, & iniquus tabellarius ponit mercedē pro vectura. (*Pone porte*) Sic Pater æternus priuilegium, & literas redēptionis nostrę ad nos gratis misit, qui est Christ⁹, & impius tabellarius Iudas triginta denarios mercedem pro vectura posuit. Hęc magna iniuria fuit Patri æterno illata. Hunc miserū hominē imitantur simoniaci, qui taxant & appretiant Christum, & denariis vendunt, cùm sit inæstimabilis. Cùm Eliseus Propheta magno beneficio Naaman Syrum affecisset, quia salutem illi impetrauit de lepra, qua laborabat, eius puer Giezi appretiauit illud, nummos & vestes à Naaman accipiens. Cui Sanctus Propheta ait: Accepisti argentum, & accepisti vestes, lepra Naaman adhærebit tibi, & semini tuo vsque in sempiternum: & egressus est quasi nix ab eo, leprosus. O si sic hodie Deus simoniacos puniret, quanti leprosi in Ecclesia apparerent. Sed ne fallantur huiusmodi existimātes se impunè id facturos; quia modo Deus dissimulat, nec eos punit, nisi enim verè citóque pœniteant, maiores pœnas dabunt, ac ille Giezi, quia in æternum peribunt. Nec etiam ait Patrem æternum mutuò dedisse nobis filium suum, (*No nos lo dio emprestado*) sicut mundus, qui mutuò dat, vt auferat repente, & vt vni det, alteri aufert: veluti sacrista facit qui vestem ab vna imagine tollit, vt alteram ornet. O miseros illos, qui sic propter bona temporalia se affligunt, innumerabiles labores tolerantes, quibus inopinatus superueniet interitus: & quando minus cogitant mors ab eis bona cuncta tollet. De quibus illud Oseæ dici potest: Ephraim quasi columba seducta, non habens cor dicitur columbam non habere cor quia solū est intenta cibo, quem ei apponunt, & non quęrit cibum aliunde, nec incauta nouit se inescari, vt vita mulctetur, aut pullis suis priuetur. Caue tibi peccator, ne mundus bonorum temporalium esca te fallat, & vitiorum cibo te inescet, quoniam his vitam animæ, quæ est gratia à te tollere studet: & pignora filiosque tuos, qui sunt merita deprædari: quæ omnia per culpā amittis, & post hæc res quibus frueris à te tollet. O quam verè illud Hieremiæ tunc dicere poteris: Vere mendaces erant colles, & multitudo montium, verè in Domino Deo nostro salus Israel: sicut iniquo peccatori solet euenire, qui totam vitam viuendo luxuriose consumpsit, tandē in hora mortis oculi mentis suæ aperiuntur, & fraudes detegit. Quanta verborum vi ex lecto, vbi iacet, habens candelam in manu, suum prædicat dolū, suum

4.Reg. 5. *Hiere. 3.* *Simile.*

14 suam cæcitatem detestatur. (*De alli predica con efficacia su engaño y desengaño.*) Quanta vi & efficacia vitia damnat, & contumelijs afficit, dicens; quòd vanitas vanitatum & omnia vanitas sunt. (*Ordinariamente los mayores infamadores del mundo, son los que mas se han dado a el*) Tanquam oculati testes, qui fuerunt suorum criminum. Et vtinam id talibus circunstantijs ab eis fiat, vt prosit eis ad salutem. Ideò fratres cautius erit, modò oculos aperire, & videre quē finem omnes mundi res sint habituræ, & hæc omnia relinquere ante quam ab eis deseramini. Nolite diligere mundum, ait Beatus Ioannes, neq; ea quæ in mundo sunt. Et inferius rationem huius reddit, dicens: Et mundus transijt, & concupiscentia eius. Nō sic donauit nobis Deus hoc summum bonum mutuatum, sed donatum. Vt filium suum vnigenitum daret sed ex hac: quia ineffa- *1. Ioan. 2.*
15 bili Dei liberalitate ita abusi sunt homines, vt ex filio Dei vnigenito, quod eis placuit, fecerint. Et hoc est quod Beatus Lucas de illo iniquo iudice Pilato annotauit, dicens: Iesum flagellatum tradidit voluntati eorum, scilicet, Iudæorum. O summa Dei bonitas, & quo propter hominem peruenire voluisti? *Luc. 21.*

Ex his verbis: *Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret*, Colligitur, quòd omnia, quæ Deus nobis impertit amore donat. Quod si quando ab hoste offenderis soles magis malitiā, quam offensam pensare, æquius est, vt in omnibus, quæ à Deo recipis plus amorem eius, quam opus penses. Et similiter quando aliquam aduersitatem ad te mittit, crede, quòd eodem amore aduersa ac secunda donat: velut chirurgus, qui filium cauterizat eodem amore, quo aliâs si nudus est, vestit. Vnde Beatus Iob ait: *Iob. 2.*
16 Si bona suscepimus de manu Domini, mala autem quare non sustineamus? Æquum est etiam super hæc verba consideretis, vt cùm verum sit, quòd pro singulis quibusque à Deo beneficijs acceptis amorem & seruitium ei debemus, qua dilectione, quo obsequio soluemus illi, nobis vnigenitum dedisse filium? Inter alia nomina, quibus olim homines Deum nuncupare solebant, vt apud sacram Scripturam inuenitur duo peculiaria maximè erāt, quibus illum vocabant. Vnum erat Heloi, id est, Deus iustitiæ. Vnde Christus Redemptor noster in cruce, quia opus illud summæ iustitiæ erat, exclamauit, dicens: Heli, Heli. Alterum nomen erat Iehoua, hoc est, Deus misericordiæ. Et est valdè notandum, quòd cùm crearet Deus hæc omnia ad seruitium hominis, sem-

Gene.1. per sacra scriptura illũ ibi nominat Heloi quãdo dicit: Dixit Deus, fiat lux, Dixit Deus, fiat firmamentũ. In omnibus illis locis de creatione vbi dicitur, Dixit Deus, est in Hebræo Heloi, idest, Deus iustitiæ. Sed videtur æquius debere dici, Dixit Iehoua, idest, Deus misericordiæ: quandoquidem tantam misericordiam hominibus impendebat, cœlum, terram maria & omnia illis creando: & non dicit, nisi Heloi, idest, Deus iustitiæ. Quod non vacat mysterio. Nam dicitur ad denotandum, quod ille Deus, qui tot tantaque beneficia hominibus conferebat, strictam aliquando cum eis rationem positurus erat, nisi benè vsi illis inuenirentur, & ea qua decebat gratitudine non correspon-deret. Si ergo tam rigidè, & strictim de his rebus temporalibus, quas nobis donauit, rationẽ est à nobis posciturus, pro tam ineffabili dono, qualis est filius suus, quam rationem deposcet? O quantum terrorem hoc tam efficax argumentum nobis incutere deberet, ne tantum bonum in grande malum, culpa nostra verteretur. Obsecro, dilectissimi, hoc animis vestris considerate, pijsque cordibus aduertite: quia lingua deest, verba non sufficiunt, quibus huius rei necessitas exaggerari possit. In his etiam verbis docemur, vt sicut omnia beneficia, quæ nobis donat Deus, amore facit, similiter & nos, quicquid fecerimus, amore Dei faciamus: hoc est enim, quod suæ diuinæ maiestati magis placet. Quod etiam sponsus significauit dicens: Vulnerasti cor meum in vno crine colli tui. Quasi diceret: Quantum-

Cant.4. uis exiguum sit opus, quod homo facit, dummodo à charitate procedat, mihi placet: nam collum est animæ. Vnde non dixit, in vno crine capitis tui, sed colli tui. Dicit etiam: Vulnerasti cor meum. Qui facit vulnus in corde carneo, facit fontem, per quem humor eiusdem cordis dimanat. Per hunc ergo tam singularem dicendi modum voluit Deus significare, quod bonum opus, quantumuis minimum, si in charitate fiat, est veluti sagitta, quæ vulnerat cor eius, & fontẽ perennem in eo facit, ex quo humor suæ diuinæ gratiæ emanet. O mirifica verba, quod saxum est adeò durum, vt hæc audiens non emolliatur, firmiterque proponat Deum diligere? Sic enim Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret. O quã confusa hic nostra ingratitudo manet. Nescit homo Deo tribuere aliud, quam quod abiectum, & vilius

Simile. omnibus est, & quod bonũ est diabolo. Domũ aliquam intrabitis, &

20 tis, & ſtatim videbitis, quod penè nihil loqui ſciunt omnes:
quin omnia diabolo voueant. Hi ſunt veſtri matutini: hæc eſt
veſtra prima: hæ ſunt veſperæ: nocte, ſcilicet, mane, & veſpere
ſemper omnia veſtra diabolo vouere & dare. Magis datis illi,
quam quod à vobis petit: quandoquidem maritum, filios, ſeruos,
& ancillas illi datis: & dando illi hæc etiam animam veſtram illi
datis. Nam quotieſcunque hæc ex animo dicitis, & ex corde
irato optantes illa euenire, mortaliter peccatis. Pater (dicet ali-
quis) ſtatim hæc indignatio ſubita recedit. Dico, quod quamuis
ſtatim recedat ira peccaſtis quando id dixiſtis. Ideò pro tanto ma
lo pœnitemini, & quantum in vobis eſt, tam deprauatam conſue
tudinem tollere ſtudete. Pater ęternus dat tibi, ò peccator vnicum
21 filium, quem habet, & tu omnes filios, quos habes diabolo das?
Quid tibi videtur: quomodo Deo tuo correſpondes? Quod ſi ali-
quando eleemoſynam facis de viliori, quod domi habes, facis:
itaque quod melius eſt Sathanæ offers. Hoc malum conqueritur
Dominus per Hieremiam dicens: Nonne vides quid iſti faciunt *Hiere.7.*
in ciuitatibus Iuda? Filii colligunt ligna, & patres ſuccendunt ig-
nem, & mulieres conſpergunt adipem, vt faciant placentas regi-
næ cœli, & me ad iracundiam prouocent. Adeps eſt farinæ flos,
ex quo panes delicatos ſubigebant, vt Lunæ, quam vt cæli regi-
nam colebant, & Deam eſſe exiſtimabant, libarent. Sic omnes
nunc faciunt, qui occupati ſunt in optimis ſui tēporis & vitæ, rei
familiaris, primitijſque dæmoni offerendis. At verò Dei pauperi
bus ſubuculam ruptam, & tunicam repeciatam erogant: panem
durum diuidunt egenis. Tandem tandem omne id, quod nihil il-
22 lis prodeſſe poteſt Deo dant. Vnde per Malachiam dicit Domi- *Mal.1.*
nus: Maledictus doloſus, qui habet in grege ſuo maſculum & vo-
tum faciens immolat debile Domino: quia rex magnus ego, di-
cit Dominus exercituum: & nomen meum honorabile in genti-
bus. O verba ſtupenda, & gladio ancipiti penetrabiliora: ſin-
gula eorum perpendite fratres. Maledictus, & doloſus (inquit)
eſt ille, qui debilius Deo offert. Non ſic ſanctus Patriarcha
Abraham faciebat: qui peregrinos illos inuitans cucurrit ad *Gene.18.*
armentum, & tulit inde vitulum tenerrimum & optimum:
tulit quoque butyrum & lac, & dixit vxori: Tria ſata ſimilæ
commiſce. Simila eſt farinę floſculus. Itaque cū optimo quoque
rei familiaris ſuæ, Deo in pauperibus miniſtrabat. Sic vos dile-

ctissimi facere debetis, vt in aliquo saltim liberalitati, & beneficentiæ eius respondeatis: quia, vt ipse de se inquit, Rex est magnus, & nomen eius honorabile.

Finis verò, ob quem filium suum vnigenitum dedit mundo est: vt, *Omnis qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam æternam*. Si in hac ciuitate taberna esset, in qua vita venalis haberetur, per dies, menses, & annos, quis non iret emere? Credo profectò, quòd maior pars rei familiaris ab hominibus impenderetur, vt rem tam charam, tamque pretiosam emerent. Quanto plus ergo vita æterna à nobis est inquirenda, vt à Gehennæ damnatione erepti cum Deo in æternum gloriemur? Quo verò pretio eam debemus comparare hic Dominus specificat, dicens: Vt omnis, qui credit in illum non pereat. O benedictus sis Domine, benedicta sit tua lingua, qui verbo isto tuo adeò consolatus es nos: quoniam si per fidem vita æterna acquiritur, omnes obtinebimus, quia omnes credimus. Aduertite fratres, quid hic Dominus dicat, ne fallamini. Diuus Augustinus enim passim exponit differentiam, quæ est inter credere Deo, & credere in Deum. Credere Deo est, dictis eius fidem habere: & hoc etiam iniqui faciunt. Credere in Deum est, credendo in eum ire, eum amare, & ei adhærere. Ideo summa veritas hîc non dixit, qui credit ei; sed, qui credit in eum. Vnde Diuus Ioannes ait: Qui nō diligit, manet in morte. Quòd si apud sacram Scripturam reperias, fidem iustificationem nostram esse, vt Romanis dicit Apostolus: Arbitramur iustificari hominem per fidem, intelligendum est fundamentaliter: quia fides fundamentum nostræ iustificationis est; vt olim dixit Adā de Eua loquens: Hoc nūc os ex ossibus meis. Noluit dicere, quòd tota Eua esset os, sed quia fundamentum formationis Euæ fuit os; ideò os vocat illam. Propterea fratres, ne seducamini existimantes per solam fidem saluandos vos esse: sed, vt fides vestra viua sit, & charitate formata satagite, vt vitam sempiternam consequamini. Vltimum, quod notandum restat est, quòd cum sancta mater Ecclesia de admirabili Spiritus Sancti aduentu ageret, hoc proponit Euangelium, in quo agitur de ineffabili filij Dei aduentu in hunc mundum, deque fine aduentus ipsius, vt doceret homines quænam esset causa meritoria, & finalis aduentus Spiritus sancti. Quoniam præcisa causa, ob quam Pater æternus dedit nobis Spiritum Sanctum est, dedisse nobis filium suum, qui

Simile. *1. Ioan. 3.* *Roma. 3.* *Gene. 2.*

26 qui homo factus hoc tam singulare beneficium hominibus meruit. Nūc verò Spiritus sanctus venit disponere nos, vt suis frueremur meritis, & tandem, vt opera, quæ diuinus mundi reparator cœperat, perficeret. Venit filius Dei in mundum, vt filius hominum, filios Dei & sui regni participes efficeret. Sic Diuus Ioannes ait: Dedit eis potestatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine eius; qui non ex sanguinibus, nec ex voluntate carnis, nec ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Et verbum caro factum est, & habitauit in nobis. A c si diceret, filius Dei, qui est verbum, caro factum est, vt homo fieret Deus. Hæc diuina generatio ortum habuit à Christo filio Dei. Ex quo Apostoli discipulique Domini tanquam oua remanserunt, & quasi cæleste seminarium, in nido Ecclesiæ huius, ex quibus noua quædam germina Ioan. 1.
27 pullularent. Et venit Spiritus Sanctus, vt se ouis his super imponeret, & illa viuificaret, vt calore recepto nouella sanctitatis germina ex se producerent. Sicut ex sanctissima Virgine Maria per virtutem sancti Spiritus filius Dei, & conceptus, & natus est: sic ex Ecclesia virgine, & per Spiritus Sancti virtutem hæc sancta generatio producta est. Et illud cœnaculum, in quo omnes pariter erant congregati, fuit tanquam vterus sanctæ Ecclesiæ, in quo ex veteribus hominibus subitò noua generatio formata fuit. Cuius rei demiratus ille Sanctus Isaias dicebat: Quis audiuit vnquam tale, & quis vidit huic simile? nunquid parturiet terra in die vna, aut parturietur gens simul, quia parturiuit, & peperit Sion filios suos? Nunquid ego qui alios parere facio ipse nō pariam, dicit Dominus? De hac etiam generatione Regius Dauid *Isai. 66.*
28 loquitur, dicens: Emitte spiritū tuum & creabuntur: id est, regenerabuntur. O quales illi viri sancti remanserunt, quàm accēsi, quā immutati, qui vix seipsos cognoscebant. Ea est Spiritus sancti virtus, quam in anima operatur, vt anima aliqualiter Spiritus Sanctus appareat: adeò, vt si fortè aliquis posset animam intueri Spiritu Sancto plenam vix cognoscere posset, aut discernere animā esse, necne. Tanquam ferrum ignitum in fornace positum, quod magis ignis, quàm ferrum apparet: sic anima in fornace diuini ignis posita, magis Deus quàm anima videtur: quæ ita diuino nutui subiecta manet, vt propria voluntate carere videatur. Hoc Diuus Paulus significauit, dicens: Quicunq; spiritu Dei aguntur hi sunt filij Dei, id est serui Dei, quanuis liberum arbitriū habeāt, *Psalm. 103.* *Simile.* *Roma. 8.*

vt sunt per Spiritũ Sanctũ regenerati taliter operantur, tanquam si à Deo solo mouerentur. Sicut equum bene domitũ, quocunq; vult eques maxima cũ facilitate vertit. Vnde sacra Scriptura istos equos Dei appellat, vt in illo Abacuch: Qui ascendis super equos tuos. Et quoniam Spiritus sanctus descendit, vt virtutem sanctæ Ecclesiæ impertiret, ad hanc diuinam generationem propagandam, & vt homines filij Dei essent; ideò in specie ignis descendit, qui natura sua semper ascendit. Nam qui sunt filij Dei mentes, desideriaq; sua in altũ tollũt, desiderijs & cupiditatibus mũdi in ipsis cõbustis. Hoc etiã D. Paulus in illo significauit: Vbi spiritus, ibi libertas. Nam de peccatoribus alibi dixi: Tradidit illos Deus in desideria cordis eorũ: hoc est, quod ita sunt detenti, & traditi in manibus cupiditatũ, & desideriorum suorum, vt vix cogitare, aut desiderare cælestia possint. Tamen Spiritus sanctus ab hoc vinculo & captiuitate homines soluit, vt ab ipsa liberati faciliimè mentes, desideriaque sua ad verum cælestemque Patrẽ tollant. Eia peccatores, qui vestris affectibus, & desiderijs captiui estis: hunc diuinum deprecamini spiritum, vt sua admirabili potentia soluat vos, & à tam misera seruitute redimat: vt sic sua gratia erepti currere possitis vsque ad gloriam, quam mihi & vobis donare dignetur Iesus Mariæ filius, Amen.

Simile.

Abac.3.

2.Cor.3.

Roma.1.

In eadẽ Feria. II. in Pentecoste

Concio Secunda.

¶ *Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret.* Ioannis.3.

NON Verba hominum, non Angelorum linguæ sufficiunt horum verborum singularitatem exprimere: etenim efficacissima sunt, & valde sufficientia ad quodcunque emolliendum cor, & amoris igne illud accendere. Multi ex antiquis Philosophis, (Platonici præcipuè) asseuerabant tam seniorem, quam iuniorẽ deorũ amorẽ esse: quo loquẽdi modo insinuare volebant omnia Dei opera, tã noua quã vetera amore fieri, & facta esse

Plato.

2 da Plato in libro, quē conuiuiū Socratis inscripsit, in oratione Aristophanica vocat amorē diuinū, potens, singulare, & vnicum mūdi beneficium. Et hoc manifestè verba ista ostendunt, quæ docēt nos quousq; diuinus peruenit amor, scilicet, vt non solū propter ipsum mundum Deus creauerit, verùm etiā vnigenitum filium suum dederit redemptionem ipsiusmet mūdi. O singularem Dei charitatē, qui, vt nobis donaret, proprio filio suo non pepercit, vt nobis misericors fieret, sibi factus est (si sic fas est dicere) immitis, & crudelis. Ista Abrahæ charitatem adeò Deus ponderauit, filio, scilicet, suo pro sui amore non parcere, & tam crebris præconijs illam extulit, vt ore proprio iurauerit per semetipsum illū multarū gentium patrem futurum esse: vt patet in sacro textu, vbi dicitur: Per me metipsum iuraui, dicit Dn̄s, quia fecisti hanc rē, & nō pe *Gene. 22.*
3 percisti filio tuo vnigenito: benedicā tibi, & multiplicabo semen tuū sicut stellas cæli, & velut arenam, quæ est in littore maris. Et benedicentur in semine tuo omnes gētes terræ, quia obedisti voci meæ. Ecce quanti illā Abrahæ obedientiā & amorē Deus æstimauit. Tu verò, ô homo, hanc Dei charitatē immensam, quā erga te habet in tui intellectus statera non pensas, nec æstimas? Quid erat Abrahā cū Deo comparatus? & quid erat Isaac cum suo vnigenito filio Iesu Christo? Et tādem Abraham non occidit filium suum Isaac: at Pater æternus verè executus est quod dicit Isaias: *Isai. 53.* Propter scelus populi mei percussi eū: vere namq; filius Dei mortuus est. *Sic Deus dilexit mundum*, Idest, hucusq; amor Dei peruenit. Omne amoris experimentū hominibus Deus fecerat, nec aliud, quā hoc faciendū deerat, vt nihil omninò deesset, & illud Isaiæ di *Isai. 5.*
4 ci posset: Quid est, quod debui vltra facere vineæ meæ, & non feci ei? Et quamuis potentiæ Dei hoc necessarium minimè fuit, nec sapientiæ, cui non deerant multa alia media, quibus nos redimeret: attamen necessarium erat (vt ita dicam) ipsi amori: quia æquū non erat, vt homines Deum in amando vincerent. Nam ex humanis historijs constat nobiles Romanos ingenua altercatione contendisse, vt se propter patriæ libertatem tutandam mortis periculo exponerent. Hoc est supremum & efficacissimū amoris argumentū, aliquem, scilicet, pro alio mori: & qui huc nondum peruenit amoris metā nondum pertingit. Et cum homines huc peruenerint, Deus, qui est amor infinitus non perueniret? vtiq; peruenit, & plus vltra transcendit. Nam homines propter amicum, ad

summum

summum se mortis periculo exponunt: quem si absque vitæ suæ discrimine eripere possent, tali periculo nõ se exponerent: at verò Deus cũ posset alia via homines redimere, mori voluit; & non tantum propter amicos, sed etiam propter inimicos. Quod Diuus
Roma.5. Paulus exaggerat, dicens: Commendat autem charitatem suam Deus in nobis; quoniã, cùm inimici essemus, pro nobis mortuus est. O miram verbi exaggerationem. Cum inimici essemus, ait. Nusquam Deus inimicus noster fuit; nos inimici eius eramus. Ille offensus, ille exosus à nobis fuit: sed ab æterno ipse dilexit nos; & tamen post hanc nostram ingratitudinem, *sic Deus dilexit*
Gene. 43. *mundum, vt filium suum vnigenitum daret.* Cum Iacob Patriarcha cæteros liberos haberet, ægrè ferebat, quòd filium suum Beniamin tollerent, & pro redemptione fratris, qui captiuus remanserat in Ægyptum ferrent: at tu Pater infinitæ misericordiæ vnicum filium, quem habes morti tradis, vt nos ab hostibus eripias. Sic Deus dilexit mundum: & non mundum, sed immundum & fœtidum. Vnde illud: Facti sumus immundi omnes. Hunc ergo mundum dilexit Deus, vt sanguine suo pretiosissimo lauaret illum. Hoc est, quod sponsa dilectum quærens, & signa illius ostendens exaggerat, dicens: Dilectus meus, candidus & rubicundus, electus
Cant.5. ex millibus. Caput eius aurum optimum. Vt verò hæc, & alia signa dedit, subdidit: Talis est dilectus meus, & ipse est amicus meus filiæ Hierusalem. Id est, tam magnus cum sit, tam potens, tam mirificus, & ego paupercula, meam vilitatem, & paupertatem non despicit, sed singulari me amore diligit: quare ergo non quæram illum, & pro illo moriar? O ars artium, ô scientiarum scientia, verè digna Deo.

Vt filium suum vnigenitum daret. Quantum est in se omnibus dedit, quia omnes illo egebant: omnes peccauerũt, & egent gloria
Roma.3. Dei: inquit Apostolus. Gloria Dei est vnigenitus filius suus Iesus Christus. O miserum illum, qui existimat se Christo non egere, nec curat opem ab illo impetrare, quem Pater mediatorem dedit, in infirmitatibus medicum, in peccatis iustificationem. Vnde multis retro seculis dicebat Dauid: In iustitia tua libera me.
Psalm. 30. Quam iustitiam postulabat Dauid, nisi illam Dei homo facti, in quo erat pretium operum Dauid, & antiquorum Patrum, & subsequentium vsque ad finem mundi? Propter quod in
Apoc.12. Apocalypsi dicitur: Agnus, qui occisus est ab origine mundi.

8 Et dedit nobis filium suum, voluntate deliberata relinquens illum nobiscum vsquequaque. Et ita vixit, mortuus est, & resurrexit, in cælumque ascendit tanquam noster: quia nunc in illa cælesti magna curia noster fidelissimus est aduocatus. O quanta cũ emphasi hoc Diuus Paulus significauit, dicens: Christus Iesus qui mortuus est, imò qui resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. O fœlicem diẽ, in qua talis donatio facta est, quando æternus Pater tantis laboribus, tamq; ignominiosæ morti, & impijs Iudæis illum tradidit: quem Iudęi extra ciuitatem eiecerunt, quasi indignum existimantes, vt inter homines habitaret, aut tanquam si esset abortiuus partus, qui canibus proijcitur. O pulcher inter filios hominum, & qualiter propter scelera mea deformis factus es. A planta pedis, vsque ad *Roma.8.*
9 verticem capitis immersus es in profundo passionum, & totum hoc, vt animam meam lætitia adimpleres. O peccatoribus miræ spei spectaculum, si tanto bono vti voluerint. Cum filij Israel quandam ciuitatem obsiderent, & eiusdem vrbis Rex, cum in magna angustia positum se cerneret, arripiens filium suum primogenitum, qui regnaturus erat pro eo, obtulit illum in holocaustum super murum, & facta est magna indignatio in Israel, statimque recesserunt ab eo. Fortè dixerunt hi: Rex, qui iram & indignationem deorum suorum, vt sedaret, proprium filium sacrificauit, quid non pro seruis suis faciet? Hoc argumento ęquius possumus nos formare: Quid non dabit nobis, qui filium suũ vnigenitum tam crudeli tradidit morti in sacrificium pro nobis? Et quid non faciendum est nobis pro obsequio illius, qui sic dilexit 4. Reg. 3.
10 nos? O filiorum Adam ingratitudinem, qui tanta beneficia æstimare nesciunt. Tres illi iuuenes Darij Regis custodes deposuerunt: quænam mundi res fortior esset. Et vnus scripsit: Forte est vinum. Alius: Fortior est Rex. Tertius verò: Fortiores sunt mulieres, super omnia autem vincit veritas: & hæc sententia iudicio omnium verior fuit, & melior. Ego verò aliud fortius inueniri dicerem: amorem, scilicet, qui inuincibilem Deum vicit, & in mundum traxit. Quod si amoris vires, dilectissimi fratres, tantæ sunt, quàm iusta erit amoris querela, quod illa consequentia, quã Angelus Dei Iacob fecit in seipso non teneat? Legitur enim, quòd rediens Iacob in patriam suam meticulosus, in via luctatus est Angelus cum eo. A quo metum, vt auferret (*Dandose por vencido,*) 3. *Esdr.* 3. *Gen.* 32.

Pencido) dixit: Si contra Deum fortis fuisti, quantò magis contra
homines præualebis? Hæc est, fratres, amoris querela, quod in Ia-
cob teneat hæc consequentia & in ipso non. Quod amor tam for-
tis sit, vt Deum in hunc mundum ligatum trahat hominem fa-
ctum, & homines ab ipso vinci non patiantur, sicut Deus. Est ma-
lum hoc tam abominabile, vt verba ad debitam exaggerationem
Prou. 8. desint. Singulari amore dicit Deus. Deliciæ meæ esse cum filijs
hominum. Delectatio secundum Auicennam est ex coniunctio-
ne conuenientis cum conuenienti. Ex quo colligitur perinde es-
se in his verbis ac si diceret, Plurimum est mihi conueniens esse
cum filijs hominũ, ita vt si gloria mea crescere posset in hoc cre-
sceret. O miram exaggerationem ineffabilis Dei charitatis re-
latricem. Et quare, ò vermiculi putridi, hæc audientes non con-
funditimini? Quod dicat Deus: Deliciæ meæ esse cum filijs homi-
num, vobis autem graue nimis amarumque videtur cum Deo
conuersari, cum res adeo conducibilis vobis sit? Totum hoc ef-
fectus amoris signum est manifestum. Attendite, quia hoc præ-
Simile. cipuè à nobis Deus postulat, quia amore amor rependitur. Si
[illegible] quidam ingenuam puellam amaret, cui illa diceret in præ-
mium amoris tui erga me faciam te regis domesticum & in
hoc pariter multa dona tribuam: si vere hic amat dicet vtique
(*Que no quiero bienes, ni primanças*) sed redamari vult. Nam commuta-
re amorem pro alijs rebus est quasi, qui commutaret auri
monetam pro vili ære. Confunditur enim amor quoties in [illegible]
amorem commutatur. Ista est etiam Dei consuetudo, quod vult
amorẽ suum, quẽ erga nos habet, amore repẽdi, & omnia quæ-
que pro eius facimus obsequio in hoc amore fundari, vt sint [illegible]
grata & accepta. Vnde infertur, quã sit facilis diuina lex, quan-
quidẽ præcipuũ, quod in ea nobis præcipitur, & à nobis postula-
tur est illud, quod in nostra manu est. Quid magis in potestate ho-
minis est, quam sua voluntas? & quæ via magis plana esse potest
quã bonũ diligere? O quã durum erit, cũ Deus dixerit peccatori:
Dicito mihi, ò infęlix, vt rẽ familiarẽ relinqueres, & sic expolia-
tus, nudus, discalciatusq; in syluas & campos te conferres, & her-
bis crudis vescereris, aut sub dio dormires, nunquid tibi præcepi?
Hoc & amplius si tibi præcepissem parũ esset tolerare ob prę̃mium
quod de me sperabas. Sed quod poposci est tantũ, vt eleemosy-
nã mihi faceres de illo, quod magis tuum erat, qualis est tua vo-
luntas

14 luntas. Dicito mihi quid tunc respondebis cùm suam iustitiam tã planam, & tuam condemnationem tam euidentẽ aspexeris? Quã do Naaman regis Syriæ præpositus ad Eliseum se contulit, & vidit sanctum Prophetam illi non occurrisse, sed quod iussit illi dici, Vade & lauare septies in Iordane, & recipiet sanitatẽ caro tua, atq; mundaberis: iratus Naaman reuertebatur in terram suam, & accesserunt ad eum serui sui, & locuti sunt ei: Pater, & si rem grandem tibi dixisset Propheta, certè facere debueras, quanto magis quia nunc dixit tibi: Lauare & mundaberis. Rem ergo tam facilẽ quare nõ facies? Hac ratione serui illi dominũ suum conuicerunt. O Deus infinitæ maiestatis pro tua clementia oro domine, des nunc verbis meis istis efficaciam, vt hac eadem ratione hos tuos fideles conuincam. Dicite fratres quid intenditis? Quid intenditis, 4. Reg. 5.

15 cœlum adipisci? Et quid homo deberet facere vt cœlum obtineret? Quamuis enim ibi per vnius tantum diei spatium se futurum speraret pro illo, si suum esset, daturus erat vniuersum, & nihil daret: quia omne aurum in cõparatione illius arena est exigua. Quare ergo rem tam facilem qualis est amor non donatis? O saxo duriorem, qui hac ratione non conuincitur.

Et vt magis Dominus ad hoc nos excitaret, subdidit statim finem, propter quem Pater suus misit illum dicens: *vt omnis, qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam æternam.* Quasi diceret. Ne puteris, quod Pater æternus misit filium suum in mundum, sic diligens illum, vt hominibus facultatem concederet, vt secundum suum appetitum viuerent: sed misit illum, vt tam ineffabili dono inuitati, in illum crederent: credendo diligerent &

16 obedirent: & sic non perirent, sed vitam æternã haberent. Quod si ò peccator tam durus es, vt te tam ingens Dei amor nõ moueat, moueat te saltim, vt habeas vitam æternam. De eodem Saluatore dicit Diuus Paulus: Qui proposito sibi gaudio sustinuit crucẽ confusione contempta. Statue ante oculos animæ tuæ vitam illam æternam tot gaudijs plenam, & sic quãtumuis frigidus remissusque sis, ad relinquenda peccata, & virtutem sectandam excitaberis, & etiam ad resistendum difficultatibus, & obstaculis, quæ in hac misera vita passim sese offerunt. Ob cuius considerationis defectum quamplurimi in vitijs suis consepulti iacent: de quibus illud Hieremiæ iure dici potest: Sordes eius in pedibus eius, & non est recordata finis sui. Vbi illa dictio, Hebr. 12. Thren. 1.

&, cau-

& causalis esse potest, vt sit sensus: quia homo oblitus est gloriæ, ad quam fuit conditus, hinc fit, vt in sordibus affectionum reru temporalium positos habeat pedes. Quis tam stupidus erit, vt propter ientaculum alliorum & ceparum, opiparum amittat conuiuium? Omnes sæculi deliciæ ientaculum sunt ceparum & alliorum, respectu illius lautissimi cælestis conuiuij, vbi totum bonum præsens, & sine successione est. In conuiuio, vbi multa fercula ministrantur, vnusquisque cibus per se suum habet saporem, & gustum. Quod si conuiuium multum durat, plures gustus successiuè conuiua recipit, quia diuersitas ciborum diuersos sapores efficit. At si fieri posset, vt statim ac conuiuæ recumbunt in priori buccella omnium ferculorum sapores, quæ apponenda essent, degustarent, certum est, quòd illa buccella tantum delectaret, ac omne conuiuium, & tempus durationis illius. Hac rudi similitudine aliquo modo explicari potest illa magnitudo dulcedinis, quæ in cælesti gloria degustatur; quæ cibus est illius lautissimi conuiuij. Non ibi successio gaudiorum est, modo vnum mox aliud: sed omne id quod in æternitate recipietur, in priori instanti recipitur, & ita bonis innumeris simul fruentur. Hoc Regius Dauid præcinit, dicens: Satiabor cùm apparuerit gloria tua. Vbi alia translatio habet: Satietas lætitiarum est cum vultu tuo. Quis ergo in huius tanti boni amorem non fertur, quis ad illum non rapitur? Quis ita amens existit, vt millies mori non proponat, antequam hoc summo bono priuari? Hoc egregie Diuus Augustinus nouerat cùm dixit: Si quotidie nos oporteret tormenta perferre, si ipsam gehennam longo tempore tolerare, vt Christum in gloria sua videre possemus, & sanctorum eius numero associari, nonne dignum esset pati omne quod triste est, vt tanti boni, tantæque gloriæ participes haberemur?

Simile. Simile. Psalm.16. D. Augu.

Non enim misit Deus filium suum in mundum, vt iudicet mundum: sed vt saluetur mundus per ipsum. Ac si diceret. Peccata erant in mundo in abundantia, & ratio sufficiens satis erat, vt mundum condemnaret Deus propter scelera sua nimia: veruntamē hoc diuina pietas non quærebat, sed mundum tantum à suis peccatis eripere & saluare. Dicet quis: Quomodo hic Dominus ait, se non venisse vt iudicet mundum, cùm Isaias ad literam de ipso loquens, dicat: De Sion exibit lex, & verbum Domini de Hierusalem: & iudicabit

Isai.2.

20 iudicabit gentes, & arguet populos multos, & Dominus in Euan- *Ioan.12.*
gelio: Nunc iudicium est mundi? Ad huius difficultatis expla-
nationem notare oportet: duplex esse iudicium, alterum perso-
narum, alterum operum: Et ita sæpè contingit quod opera iudi-
camus dicentes: Hoc opus bonum, aut malum est; absque eo,
quod notemus personam: nonnunquam verò personam iudica-
mus. Secundum hoc quæstioni respondetur: quòd in priori ad-
uentu filius Dei mala opera condemnauit, & personas saluauit,
quia in suo sanctissimo Euangelio docuit opera, quæ homines,
tanquam nimis perniciosa fugere debebant. At in secundo ad-
uentu iudicabit homines, qui iudicium prioris aduentus acci-
pere noluerunt. Suo namque sacratissimo exemplo, omnem
pompã, ambitum, delectationem, cupiditatem, vindictam & hu-
21 iusmodi alia damnauit, suoque diuino ore protulit dicens: Væ *Luc.6.*
vobis, qui ridetis nunc, quia lugebitis, & flebitis: væ vobis diui-
tibus, qui habetis consolationem vestram, væ vobis qui saturi
estis, quia esurietis. Quod si hæc diuinus magister ità minatur
quæ vix homines illicita esse reputant, quid erit de adulterijs, fur
tis, homicidijs &c. O miseros illos, qui hoc iudicio vti noluerint,
quia in iudicio vniuersali in æternum peribunt. Obsecro dile-
ctissimi pro ineffabili pietate, qua modo hic diuinus iudex in-
dulgentiam, & remedium offert, vt acceptetis illud, nec tantũ bo
num præterire patiamini. Forte hoc sacrosanctum Euangelium
in hodierna solennitate legitur, huius verbi causa, quod bonus
Iesus ait, scilicet, quòd misit illum pater suus, vt saluetur mun-
dus per ipsum: idest, vt faciat ea quæ sunt necessaria ad mundi sa-
22 lutem. Postremum verò, quod faciendum deerat, Spiritus San-
cti erat missio. Quia semine humi iacto solet prudens hortula- *simile.*
nus sata copiosa aqua irrigare, vt vberrimum fructum afferant.
Hic diuinus hortulanus in Ecclesiæ suæ horto, cœleste illud fi-
dei semen seminauerat: & opus erat, vt Spiritus Sancti aduentu,
qui fluuius est perennis, & copiosus, irrigaretur. De quo Ioan-
nes dicit, ostensum esse ei fluuium aquæ viuæ, splendidum tan- *Apoc.22.*
quam crystallum, procedẽtem de sede Dei & agni. Dicitur Spi-
ritus sanctus fluuius aquæ viuæ ab effectu, quia vitam anima-
bus tribuit. Dæmon est lacus aquæ emortuæ, quam siquis bibit
hydropisis in anima generatur: aqua, inquam, corrupta, quæ bi-
bentem inficit. Miseri illi, qui sathanicos sequuntur insultus: hi

enim sunt,qui illius fętidam aquã imbibunt. Dicit deinde quo: est cœlestis fluuius splendidus tanquam crystallum, etiam ab ef fectu, quia clarificat, & illuminat animas, in quibus habitat; & cuius fauore tenebræ ignorantiæ expelluntur. Et procedit,(in quit) quia semper procedit & currit. De sede Dei & agni. Se des voluntas est:quia sicut in sella quiescitur, ità in voluntate re quies ponitur. Cùm enim aliquid secundum beneplacitum vo luntatis fit,communiter dici solet. Nunc quiesco. Dei, & agn quia Spiritus Sanctus procedit à voluntate patris & filij. Que

Ioan.7. etiam Redemptor noster aquam vocauit:dicitur enim in die ma no festiuitatis stabat Iesus,& clamabat dicens: Siquis sitit veni ad me & bibat; Qui credit in me sicut dicit scriptura flumina ventre eius fluent aquæ viuæ. Et subdit Diuus Ioannes: Hoc au tem dixit de spiritu, quem accepturi erant credentes in eum. O vox pietatis,& misericordiæ plena. O vere digna vox, quæ sem per in auribus resonet nostris,&corda nostra in desiderium sup ni doni huius erigat. O Christe præco diuine, & quomodo ha aquam negabis petenti ex animo, qui ingenti clamore ad illa inuitas? Eia fratres mei, qui sitit currat, vt bibat, vt bibat,inqua

Isai.55. tantũ bonũ,de quo Isaias dicit: Omnes sitientes venite ad aqua emite absq; argento,& absq; vlla commutatione. Sed quare di

Cant.8. tur,gratis dari? Quia in Canticis dicitur: Si dederit homo omne substãtiam eius pro dilectione,quasi nihilum despiciet eã. Ide O mnẽ diligẽtiam si adhibeat homo ex se, vt hanc pretiosissim aquam obtineat, nihil erit in comparatione inæstimabilis pret illius. Ecce aquã,quam ille diuinus sator misit, vt sui horti cœle ste seminarium germinaret, fructificaretq;. Sed interrogo, qua

Dan.7. Diuus Ioannes inquit; hunc fluuium aquæ viuæ esse cùm Da niel Propheta hunc eundem fluuium igneũ esse dicat, inquien Fluuius igneus,rapidusque egrediebatur à facie eius, nempe De Si igneus est,quomodo aqueus? Huic respondeo, proprietates uinarum personarum plures esse: vnde explicari nequeunt p vnam rem tantum, sed pluribus & diuersis. Sic sacra scriptu Christum Redemptorem nostrũ Leonem appellat, vt eius forti dinem denotet: vocat similiter agnũ, vt eius mansuetudinẽ osten dat. Similiter Spiritũ sanctũ Aquã appellat, quia concupiscentia ardores extinguit: animãq; refrigerat, & fructificare facit diuin semen, quod in ea seminatur. Ignis verò dicitur; quia purificat, &

inflam

26 inflammat. In lege præcipiebat Deus, postquam agnus immola- Exod. 12.
retur, reliquiæ ne perderentur ex eo, sed, vt igne comburerentur, his verbis: Si quid residuum fuerit igne comburetis. Veritas vmbræ huius hodie completa est; quia immolato paschali agno Christo, & in ara crucis mortuo, suscitato deinde, & in cœlum ascenso, ex hoc cœlesti agno reliquiæ remanserunt sancti, scilicet, Apostoli & discipuli, qui hodie combusti fuerunt hoc cœlesti igne Spiritus Sancti; vt sic combusti, mundum comburerent, & charitatis igne accederent. Agamus ergo dilectissimi ingentes gratias Deo pro tam singulari dono, quod super Apostolos misit: siquidem in commodum nostrum redundauit: quia ab ipsis fides, & omne bonum nobis prouenit. Hoc est enim, quod Bea- 1. Cor. 3.
tus Apostolus ait: Omnia vestra sunt, siue Paulus, siue Apol-
27 lo, siue Cephas: idest: omnia ad vestram salutem instituta sunt.
Tanquam nobilis pater multa dona magistro seu prædagogo *simile.*
impertit, vt maiori studio filium eius instruat: & in hoc filium suum honore afficit & maximum erga illum amorem habere ostendit: similiter Apostolos tot afficiens Deus beneficijs, tot illis distribuens dona, vt essent doctores mundique magistri, nos omnes horum donorum debitores fecit. Et quia si vt oportet nos disponemus etiam communicabit se nobis idemmet spiritus in hac vita per gratiam in futura per gloriam: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadẽ Feria. II. in Pentecoste Concio Tertia.

Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret. Ioannis. 3.

SAnctus Propheta Dauid Psalmo septuagesimo se- Psalm. 72.
cundo ait: Quam bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde. Hic Israel datiui casus est, vt habetur in Græco & in Hebræo: & est sensus: Quã bonus est Deus Israeli, idest, his qui recto sunt corde. Itaque posterior hęc pars prioris est expositio. Et quare dicit his bonum

 esse?

esse? Nũquid Deus aliquibus malus est? minime: nec esse potest.
Thren.3. Simile est hoc, quod dicit Dauid illius Hieremiæ: Bonus est Dominus sperantibus in eum, animæ quærenti illum. Quare dicit animæ quærenti illum: nunquid animæ non quærenti illum malus est? Dico naturam boni esse diffusiuum sui ipsius, & communicatiuum. Quod si hic dicit, Bonũ esse, idest, (*Dadiuoso y liberal*) Bonis tantum est: quia mali impedimento sunt, ne Deus sua vtatur natura, nempe communicare se. Et alibi loquens Dauid in persona
Psalm.15. Christi ait: Sanctis, qui sunt in terra eius mirificauit omnes voluntates meas in eis. Vbi Hebraica lectio sic habet: Sanctis, qui sunt in terra, & admirabilibus omnis voluntas mea in eis. Omnia hæc sacræ scripturæ loca peccatoribus maximè doloris causa sunt & tristitię: in quibus omnis ratio de iustis habetur, & solum fit eorum relatio. At verò hæc dulcissima verba, quibus hodiernum Euangelium exorditur, non solùm iustis consolationem afferunt, sed etiam peccatoribus: in eis siquidem Deum diligere mũdũ, summa veritas dicit: hoc est, tam iustos, quàm peccatores. Et patris æterni amorem eo vsq; peruenisse, *Vt filium suum vnigenitum daret*. Non Angeli, non dæmones, vt in cruce moreretur fecerũt,
Gene.35. sed homines. Pulchra illa Rachel obijt ex partu Beniamin: itaq; matris mors vita filij fuit: & vita filij tam desiderati mors fuit matris. Et ideò imminente iam morte vocauit nomen filij sui, Benoni, idest, filius doloris mei. O benoni, ô Christiane, fili incomparabilium Christi filij Dei dolorum, ne tanti amoris obliuiscaris obsecro. Te sapiens hortatur dicens: Gemitus matris tuæ ne obliuiscaris.
Eccles.7. Id ipsum tibi dico peccator, ne sis adeo ingratus, vt gemituum inenarrabiliũ dolorum illius agni sacratissimi, quem pater æternus tam crudeli morti pro te tuoque amore tradidit immemor sis. Propheta Isaias hoc beneficium, quod mundo Deus collaturus erat, prædicens, ait, Vocabitur Emanuel, idest, nobiscum
Isai.7. Deus. Vbi est valde notandum, quod vocari noluit: Nos cum Deo, sed nobiscum Deus: vt intelligatur, ità nos diligere, vt quantum in se est semper nobiscum velit esse: & si deest, nostra culpa est, qui tanquam ingrati ab illo fugimus. Verecundemur dilectissimi, & confundamur tam grandem abominationem de nobis dici; incipiamus iam diligere illum, cui omnis amor debetur. Et sicut in Deo ex amore ipsius prouenit benefacere nobis: ita in nobis ex amore, quo illum debemus diligere, debet procedere,

5 dere, vt illi seruitia exhibeamus, & proximos diligamus. Doctores Theologi dicunt, quod in cognitione, à creaturis ad creatorem ascendimus: sicut etiam Diuus Paulus affirmat dicens: Inuisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta cõspiciuntur: sempiterna quoque eius virtus & diuinitas. In dilectione verò è contra: quia ab amore Dei descẽdimus ad amorem creaturarum. Vnde qui proximum diligit propter Deum principaliter Deum diligit: & ita signum est qui proximum diligit à Dei dilectione descendere. Roma. 1.

Sic Deus dilexit mundum. Quomodo, sic? quemadmodum nostra postulabat durities vt molliretur. Per Isaiam Dominus dixerat: Scio, quia durus es tu, & neruus ferreus ceruix tua, & transgressorem ex vtero vocaui te. Ad tantam ergo duritiem emolliendam Isai. 48.
6 tam magno igne opus erat, qualis, scilicet, Deum hominem factum mori; ex tunc enim homines mollificari domarique cœperunt & Deo subijci. Sic enim de eo prædixerat Dauid: Manducauerunt, & adorauerunt omnes pingues terræ: in conspectu eius cadent omnes, qui descendunt in terram. Pro eo autem, quod subditur: Et anima mea illi viuet, in Hebræo habetur: & anima eius non viuet. Et secundum hanc lectionem sensus est: Quod pingues terræ, idest, potentes, & diuites terræ, qui vitam suam in voluptatibus degebant, omnes etiam mundi nationes, debent Christum verum Deum, verumque hominem adorare, & humiliter suæ diuinæ subijci voluntati. Et huius obedientiæ, & humilitatis rationem reddit dicens: Et anima eius non viuet, idest: quia propter ipsos animam suam morti exposuit, & mori dilexit, vt ipsi Psalm. 21.
7 vita viuerent. Quod apertius Isaias dixit: Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longæuum. Et iterum ibi: Pro eo, quod laborauit, anima eius, videbit & saturabitur. Videbit enim patrem fidelibus suis multa dona communicare, per merita sanctissimæ passionis suæ. Isai. 53.

Vt omnis, qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam æternam. Super hęc verba notare oportet, quod cum sacra scriptura absolute de fide loquitur, de fide viua, & charitate formata debet intelligi: vt cũ hominem vidisse quis dicit hominem viuum, & non pictum, vidisse intelligendum est, nec mortuum: quia regula dialecticorum est: Analogum per se sumptum stat pro famosiori significato. Similiter hic est intelligendum ad vitam æternam

consequendam opus esse, credere in filium Dei amore & charitate. Vnde quod inferius dicit: Qui non credit iam iudicatus est: quia non credit in nomine vnigeniti filij Dei, non solum debet intelligi de illo, qui non habet fidem, sed etiam de illo, qui quamuis habeat, emortuã peccato lethali illã habet: & illud, iam iudicatus est, idest: iam condemnatus est, vt apud D. Ioannē: procedēt, qui bona fecerunt in resurrectionē vitæ, qui verò mala egerunt in resurrectionem iudicij, idest, condemnationis. Ita hic: Iam iudicatus est, idest, Iam in se habet rationē & causam suæ damnationis, scilicet, fidem non habere, aut lethali peccato extinctã. O te miserum, & infœlicem peccatorem, quomodo non obstupescis rem tã tremendam audiens? Qui fortè hic sedes sanus, pompaticè, pinguis & maxima cum autoritate, es apud sanctissimæ Trinitatis tribunal secundum præsentem iustitiam ad ignem æternum condemnatus: nec te magis mouent hæc, quàm si ea nō crederes. Et hoc inquit Dominus hic circunstantiam esse, quæ nimis tuum aggrauat peccatum, nempe lucem habuisse, & harum rerum cognitionem, ex quo ipse Dominus in mundum venit, vt ea doceret, & nolle eis vti. Vnde ait: *Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quàm lucem: erant enim eorum mala opera.* O terribilē abominationem, quod sint homines ad peccandum adeò propensi, vt cum filius Dei vnigenitus in mundum venerit factus homo, & peccatorum grauitatē docuerit, & tam singulare lumen circa hoc ostenderit: & mortuus cum sit, vt à peccatis nos eriperet, post hæc omnia peccet homo eadem, qua antea libertate peccabat: sic auarus, turpis, immūdus superbusq; existat, ac si vnigenitus Dei filius nec in mundū venisset, nec illum illuminasset. Hoc est iudicium, idest, hæc erit vna circunstantia, quæ grauiter iudicium, & condemnationem hominum aggrauabit. Est etiam iusta Dei permissio, ne tanta luce fruantur in pœnam suorum delictorum. Ideo subdidit: Erant enim opera eorum mala. Et in verbis, quæ paulo inferius sequuntur quàm corruptus, & vitiatus hodie sit mundus, plane ostenditur. Ait enim: *Omnis enim, qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius.* O Christe lux vera, quid ais Domine? omnes, scilicet, qui male agunt odisse lucem. Ecce quia iam homines non fugiunt lucem, vt malefaciant: iam publicè peccare se iactant. Ecce quam corruptus sit mundus. O lin

Ioan. 5.

vsura

11 vſuræ exercebantur: tyrannides fiebant: turpitudines, & ſcelera multa patrabantur: at vero modi quærebantur, quibus occultè fierent, nec intelligerentur ab hominibus: fugiebant lucem, vt non arguerentur opera eorum. Iam verò non pudet, non confunduntur homines: quinimo ſe iactant peccatores eſſe: publice vſuram exercent: turpes, tyrannos, ſuperbos, ambitioſoſque ſe oſtentant. Quod olim Sanctus Iſaias deplorabat, hodie adim pleri plenius, crediderim. Ait enim, Agnitio vultus eorum reſpondebit eis, & peccatum ſuum quaſi Sodoma prædicauerunt, neque abſconderunt, væ animæ eorum. Penſate fratres verbum illud, Agnitio vultus eorum reſpondebit eis: hoc eſt: Peccata ſua in facie ſcripta ferunt, & in fronte: facies ipſa loquitur peccatores eſſe: ea eſt vultus eorum profanitas, & diſſolutio. O rem Iſai.3.
12 ſanguineis lachrymis deplorandam, & quæ mouet nos non ſemel aut bis ſed millies, vt dicamus: Væ animæ illorum. Ecce commodum, & vtilitatem, quam perditiſsimi quique homines receperunt ex illo tam ineffabili Dei beneficio mundo exhibito, ſcilicet, filium ſuum vnigenitum dediſſe. Amplius noſtra ingratitudo ſit manifeſta ex eo, quod Pater æternus non ſolum contentus eſt nobis donaſſe quod ex ſuo intellectu procedit, qui eſt filius, ſed quod procedit ex voluntate, ſcilicet, Spiritum Sanctum. Velut pia mater, quæ delicioſum filiolum habet, quem lactat, cui vbere exhauſto aliud ſuggẽdum tribuit: ſic Pater æternus, poſtquam populo ſuo viſceribus maternis pectus ſuum, ideſt, vnicum filium dedit, eodem amore donauit Spiritum ſanctum. O glorificata ſit talis liberalitas. Quis tam durus hæc audiens non emol Simile.
13 litur, vt hunc Deum diligat? Penſate, ò filij hominum, quanta obligatione ſitis adſtricti, his diuinis vberibus frui, quæ nobis Deus dedit, vt gratiam, & benedictionem ſuggamus. Hoc illa eximia Ezechielis verba ſignificant: Et ſumam ego de medulla cedri ſublimis, & ponam de vertice ramorum eius tenerum diſtringam, & plantabo ſuper montem excelſum &c. & erumpet in germen & faciet fructum. Beatus Thom. in opuſculo de ſacramento hæc verba ſic exponit: Cedrus ſublimis cœleſtem patrẽ, vertex autem cedri, ideſt, (*El pimpollo*) vnigenitum, qui à patre procedit, medulla verò intra cedrum condita, Spiritum ſanctũ deſignat, qui intimus patris, & filij amor eſt: & vtrumq; plantauit æternus Pater in mõte Eccleſię, mittens nobis filiũ & Spiritũ ſanctũ, vt Eze.17. D.Thom.

virtute vtriusq; personæ, homines in terris vitam cœlestem viue-
rent, & fructus spirituales redderent. Quia, quamuis verum est,
Dæmonem nec intrare, nec tangere animam posse, Deo tamen
permittente, & ipsa volente tot mala in ea efficere potest, vt de
Psalm. 48. peccatore, illud Dauidicum dici posit, Comparatus est iumentis
insipientibus. & similis factus est illis: sicut etiam Nabuchodo-
*Dan.*4. nosor dixit: Et cum bestijs erit habitatio tua. Vbi interpretes lo-
ci huius dicunt, hominem hunc superbum sub forma & figura ho-
minis cor brutum habuisse: de quo infra dicitur: Cor eius ab hu-
mano commutetur, & cor feræ detur ei. Hoc modo remanet pec-
cator, qui instar brutorum ab impetu, & vi suorum motuum fer-
ri se patitur, & tanquam animal rationis expers præter ea, quę ad
corporis sustentationem pertinent non curat. Si ergo dęmon, qui
animam hominis attingere nequit, tot strages in ea facere potest,
quid poterit Deus efficere, cũ sit causa infinita, qui tangit ipsam
animam, eam penetrat, in ea habitat, suaq; dona ei communicat?
Vnde Theologi hæc Dei dona habitus appellant: vel quia habi-
les nos reddunt ad bene operandum, vel quia tanquam habitus
quidã animas nostras & vires eius ornant & componunt, fortifi-
cãtq;, vt sic vitã supernaturalẽ Deo gratã viuamus. Sed, heu do-
lor; nã aduẽtu filij Dei nõ fruentes, nec etiã Spiritus sancti ineffa-
bili descensu fruimur. Obsecro dilectissimi per immensam Dei
pietatẽ, ne vobis ipsis hostes sitis. Hoc tã singulari remedio vtimi-
ni: date locũ huic diuino spiritui: & sicut Nabuchodonosor in for-
ma hominis cor feræ habebat, vos in forma humana mentẽ *diui-*
nũq; numẽ habebitis. Locũ date ei, cõscientias vestras à labe pec-
Exemp. cati mũdantes, quod impedimentũ est, ne eas inhabitet. Mos an-
tiquus fuit corpora imperatorum comburere mortua. Refert au-
tem Suetonius Tranq. de Germiono. C. Caligulæ patre, cùm
post mortem eum comburerent, cor eius illæsum remansisse. Et
cum de huius rei causa consultarent, inuenerunt cor plenũ vene-
no: & ideò ignis penetrare non poterat: sed cum iuxta theriacam
apposuissent, venenum expulit, & ita combustum est. Similiter
Spiritus sanctus, quãuis ignis infinitę actiuitatis sit, corda nostra
minimè cõburet, nisi prius peccati venenum, cum theriaca pœni-
tentiæ expellamus. Nec solũ curare debemus à peccati labe mun-
dari, sed insuper ęquũ erit alijs spiritualibus exercitijs inuigilare,
instar sanctorum Apostolorum, quoniam quãtò maiorem curã

adhy

17 adhibebimus tanto maiori cum plenitudine illũ accipiemus. De Apostolis enim B. Lucas ait: Dũ complerentur dies Pentecostes erãt omnes discipuli pariter in eodem loco. Concordia, & recollectio, quæ in his verbis denotantur, res sunt Spiritui sancto valde gratæ, & acceptæ: quin etiã gẽtiles vitę moralis studiosi hoc cognouerũt. De recollectione ait Seneca: Primũ argumentũ mentis compositæ est secũ morari: Apostoli etiam in hac concordia erãt perseuerantes in oratione. Ex quibus verbis perditorum hominũ sententia confutatur, qui dicunt. Si Deus iam decreuit cœlum, aut infernum mihi dare, non potest mutare consilium, volo laute, libereq; viuere, volo mihi indulgere. Non vtique sancti Apostoli dixerunt: Magister noster nobis promisit semel & sæpius ante suum obitum: Mittam vobis, dicens, spiritum veritatis. Et
Acto. 2.
Senec.
18 post resurrectionem suam: Vos autem baptizabimini Spiritu sancto, non post multos hos dies: & cum veritas Dei infallibilis sit, bene possumus dormire in vtramque aurem, quia vtcumque sit, mittet ad nos quod promisit. Non quidem hoc dixerunt: sed, vt æquum erat, erant perseuerantes enixe die noctuq; in oratione: quia decreuerat Deus per hæc media mittere illum, scilicet, per orationem Apostolorũ, & præcipuè meritis & intercessione vnigeniti filij sui Christi Domini nostri. Ideò fratres ne seducamini: quid Apostolus dicat attendite: Quæ enim seminauerit homo hæc & metet. Quoniam si seminat in carne sua de carne & metet corruptionem: qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam æternam: bonum autẽ facientes non deficiamus, tempore enim suo metemus non deficientes. O quam dulcia, quãq; ama-
Gala. 6.
19 ra verba: bonis dulcia, quia cum multa bona opera seminẽt, vtiq; sperare possunt cito magnũ fructum ex ipsis esse reportaturos. Quanto gaudio afficitur agricola vidẽs tritici aceruũ in area puluere, & palea purgatũ: iam laborum oblitus præteritorum, frigoris, quo seminauit, imbrium, quibus terram coluit, caumatum, quibus messuit & triuit: sed quid hoc cũ illo gaudio, quo iustus afficitur, quando propter bona opera rerum cœlestium possessor fit? Quonam pretio, dicite mihi, nollet ille, quæ operatus est non fecisse, aut quæ passus est non perpessus esse? O si hoc identidem nobiscum consideraremus, vtique aliter, quam, vt modo viuimus studeremus viuere. Malis amara sunt, qui totam vitam consumunt Deum offendendo. Quid miseri homines
Simile.

ex tot inimicitijs, odijs, simultatibus turpitudinibus, cupiditati-
busque, quas in vita vestra seminastis quam ignem æternũ me-
tere speratis? O mittite, omittite iam tam iniquam sementem: se-
minate in benedictionibus veram pœnitentiam, & colligetis glo-
riæ fructus. Est valde notandũ, quod postquã Beati Apostoli Sã-
ctum spiritum receperunt, cum hac dispositione, qua diximus,
statim foras exierunt publice prædicantes, quod Spiritus san-
ctus dabat eloqui eis. Non in angulis prædicabant, sed publice, &
coram omnibus. Quando aliquis doctrinam nouam vos occulte
docuerit, dicite illi, vt publice illam prædicet, vt norint omnes, &
discant, quod si noluerit eam, nisi in angulis prædicare, scitote,
spiritum cœlestem non adducere, sed falsitatis, & doli: quia qui
spiritum Dei afferunt, publice in vijs, in tectisque prædicant, vt
omnes cœlestem doctrinam recipiant: quam opere exequentes
gratiam hic obtineant, gloriam in futuro: ad quam nos perducat
Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadẽ Feria. II. in Pentecoste
Concio Quarta.

Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigeni-
tum daret. Ioannis. 3.

CHristus Redemptor noster de sua sanctissima mor-
te cum Nicodemo agens, eiusq; rationẽ & causam
reddens inquit. *Sic Deus dilexit mundũ.* Hoc est, quia
hucusq; amor, quem erga mundum habebat Deus
peruenit. Si Nicodemus diceret: Dissonũ videtur
Deũ mori pro homine: ad hoc ei respõdet: Minime: sed vis amo-
ris hæc est. Quod si amorem cæcum depingunt ac si rationis lu-
ce priuatus sit, talis amor profanus est. At diuinus amor non si
effingi debet, sed oculis perquam lucidis, & acutissimi visus:
quia quicquid agit et si iudicio hominum aliquando deuium à
ratione videatur, nunquam tamen est, imò rationi maxime con-
sentaneum. Itaq; amor hic cæcus non est, sed infinitus: & quia ta-
lis effecit, vt pater æternus donum tribueret infinitũ. O ineffa-

2 lem Dei magnificentiam: *Vt filium suum vnigenitum daret*. Huius consideratione mota sponsa ait: Oleū effusum nomen tuū. Quasi prodigum vocat sponsum: quasi dicat: O superne cœlestisque sponse tam magnificus es, vt iure oleum effusum dicaris. Ea est tua magna liberalitas, vt qui eius originem ignoraret quæ à bonitate immensa emanat. (*Pensaria que erades vn manirroto*). Te prodigum iudicaret. Oleum effusum nomen tuum: hoc est, videris aliqualiter bonorum tuorum dissipator. O benedictus & glorificatus sit tam liberalis Deus, qui talem charitatem, rei tam vili & abiectæ exhibuit, qualis est mundus dans illi filium suum, vt pro eo moriatur. Omnia beneficia alia, quæ nobis Deus confert etiā ob amorem confert, & ad illū amandū illis inuitat. At verò cum hoc beneficio non solū inuitat ad illum amandum verum etiam Cant. 1.

3 aliquo modo cōpellit sicut Diuus Paulus exaggerat dicens. Charitas Christi vrget nos æstimantes hoc: quoniā si vnus pro omnibus mortuus est; ergo omnes mortui sunt: & pro omnibus mortuus est Christus, vt & qui viuunt iā nō sibi viuāt, sed ei, qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit. Perpendite verbum illud, vrget nos: quod denotat aliqualem violentiam: quod si charitas Christi, quatenus homo, vrget nos quantò magis charitas Dei? Sponsa ait: Introduxit me rex in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem. Hoc est, ostendit mihi amorem suum erga me, & cum hoc docuit me ordinare charitatem. Ordo charitatis postulat, vt illud, quod super omne est, super omnia diligatur, omni dilectione possibili. Et alia translatio habet: Introduxit me rex in cellam vinariam? cuius vexillum erga me charitas: quæ lectio ad hunc 2. Cor. 5. Cant. 2.

4 locum mirifice facit. Quod perinde est, ac si sponsa diceret: Sicut in bello milites signum militare sequuntur, nec aliquomodo ab ipso oculos auertunt: sic ego tanquam signum habeo charitatem illam immensam, quam mihi spōsus ostendit habere. Hac ducor, hanc sequor, hac feror rapiorque: in ipsa mētis meæ oculos fixos habeo, in hac semper cogito: de hac omnibus mundi rebus posthabitis assiduus mihi sermo est. Simile.

Sic Deus dilexit mundū, vt filiū suū vnigenitū daret. Nūc intelligetis ob quā rationē D. Paul⁹ Christū filiū Dei bonū nostrū appellat dicēs: Non ergo blasphemetur bonū nostrū. Certè hic bonū nostrū Christū Redēptorē nostrū vocat: quia pater ętern⁹ nobis dedit illū. Et tunc blasphematur bonū hoc nostrū, quoties minoris Roma. 12.

æsti-

æstimatur, quàm res huius mundi, & post habetur & contemnitur, vt illas adipiscamur quasi meliores æstimantes. Et quia hoc voluntate fit, quamuis intellectus aliter sentiat, dicitur blasphemia voluntatis: sicut blasphemia intellectus diceretur, aut oris, si tale aut crederetur: aut ore proferretur. O miserum peccatorem, quis te ad aurem alloqueretur, quotiescumque pro turpi delectatione, & alia quauis creatura vilissima hoc summum commutas bonum, & diceret: quid miser cæcutiens agis? Non miser vides te hoc summũ bonum, quod tibi æternus pater sic donauit blasphemare? Sic tã sigulari gratus es beneficio? sic tanti æstimas donũ? O si scires donũ Dei: ô si donũ hoc scires pensare. O si nosses quã magnus thesaurus, & qualis paradisus traditus tibi fuit, quando Christus Dei filius tibi fuit datus: famelicus, sitiens, ardens, amans, vtiq; te illi dedisses. O quam lætus esses & in ipso transformatus, diceresq;: Parum est me has viles & abiectas voluptates relinquere, vt tantum bonum habeam. Quid mihi diuitias quærere, cum tanto conscientiæ periculo: quandoquidẽ Dominus meus Iesus Christus nudus pro me in cruce pependit? Quare tristor videns homines mihi ingratos extitisse, quandoquidem hoc eodem pretio remuneratus est bonus meus Iesus? Si ab hostibus meis proditus sum, quare æquo animo non feram: siquidem Dominus meus, ac bonum meum Iesus traditus est?

Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret. Profectò æquum est, vt secundum possibilitatem nostram huic magno Deo parpari, vt possumus referamus. Et quęcũq; fecerimus amore fiant, amoreq; donentur. Dixit Raab exploratoribus, Nunc ergo iurate mihi per Dominum, vt quomodo ego misericordiam feci vobiscum: ita & vos faciatis cum domo patris mei. Æquius profecto erit, vt omni nostra possibilitate rebus, quas pro nobis Deus fecit respondeamus: & in omnibus operibus nostris oculos nostros tantum in sua bonitate collocemus: quia, vt inquit Beatus Bernardus: verus amor, idest, perfectus de spe vires non sumit, & tamen diffidentiæ damna non sentit. Hunc amoris gradum Regius Dauid habere ostendit, cum dicebat: Voluntarie sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est: Quasi diceret, Tua bonitas Domine sic me vrget, & stimulat, vt tibi seruiam: vt dato, nullum præmium interesset eius duntaxat respectu tibi obtemperarem.

Ios.2. *D.Bern.* *Psalm.53.*

8 *Non enim misit Deus filium suum in mundum, vt iudicet mundum.* Sãctus Thomas exponens illa verba Marc. vltimi: Dominus Iesus assumptus est in cœlum, & sedet à dextris Dei, dicit, hanc sessionem tria denotare. Primum est, quandam æqualitatis dignitatem. Secundum mirabilem quandam firmitatem. Tertium iudicium denotat. Et secundum hanc expositionem, siquis interrogaret, Ad quid filius Dei venit in hunc mundum? posset illi responderi, venit, vt dominaretur malis. Et quare in cœlum ascendit? vt iudex esset inter bonos. Quid nam est hoc? Videtur ordinem commutare: quoniam qui dominari debet, bonorum videtur & non malorum dominum esse oportere, vt gaudium & lætitiam cum dominio suo sortiatur. Similiter qui futurus est iudex, inter malos iudex debet esse, vt suo munere fungatur erga ipsos, *Marc. 16.*
9 puniens eos: nam si iudex inter bonos constituatur vix suum munus exercere poterit. O ineffabilem Dei clementiam: quod misit Deus filium suum in mundũ, vt Dominus esset malorũ & non iudex. Nam si vt iudicaret illos venisset, omnes fere in infernum misisset, sed venit, vt dominaretur eis, eorum corda, & voluntates sibi plurimis maximisq; beneficijs deuinciens, & pietate maxima eorum peccatis indulgens. Et hoc Regius Dauid in spiritu loquens cum Christo Redemptore nostro significauit, dicens: Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent in corda inimicorum regis. Quasi dicat: Sagittæ tuæ ò Redemptor, tua mira sunt opera, & verba cœlestia. Hæc corda inimicorum pertingunt, & populos, vt tuæ subsint obedientiæ efficiunt. Ecce quomodo venit, vt dominaretur malis. Ad secundum verò cùm dicitur: Iudex vt esset *Psalm. 44.*
10 inter bonos ascendisse, quibus iudicis non est opus respondetur, hoc fecisse, quia sic iudex inter eos positus tot vtrinq; intercessores habeat. & suæ diuinæ iustitiæ rigorem moderetur. Et ideo dicit: *Non misit Deus filium suum, vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum*: Id est: vt faciat omnia necessaria ad salutem. O suauissima verba, & omni consolatione plena. Non quidem posset in festo amoris magis amatorium (*Mas amoroso*), Euangelium recitari. Et æquum erat, in aduentu Spiritus sancti, qui ipse amor est, tam magnum amoris experimentum enarrari. Hic aduentus diuini huius spiritus deerat vt vere dici posset filium Dei (quantum in se erat) omnia necessaria ad mundi salutem fecisse, quia opus fuit, vt omne quod hic cœlestis magister & docuit, & fecit pro

omnium

omnium salute, per vniuersum mundum prædicaretur. Ad hoc autem necessarium fuit venisse spiritum sanctum, vt discipuli *Simile.* Domini fortificarentur, & sic suum possent ministerium exercere. Cum ignem ascendere vultis subtus stipulas paleasque ponitis, deinde ligna minuta, deinde maiora: & sic paulatim vnum ab altero accenditur, & ignis fit. Hoc artificio Deus vsus est, qui, vt igne sui amoris accenderet ligna maiora, id est, reges, & imperatores mundiq; Monarchas, & summos illos mundi sapientes prius stipulas, minutissimasq; paleas cœpit accendere struemque minutã inflammare. Misit enim spiritũ suum in figurã ignis, qui illam sanctam familiam congregatam accenderet, congeriem, inquam, hominum abiectorum & pauperum: vt hi succensi mun-*Isai. 51.* dum succenderent, atque conuerterent. Hodie illud Isaiæ vaticinium adimpletum est: Consolabitur Dominus Sion, & consolabitur omnes ruinas eius: & ponent desertum eius quasi delicias, & solitudinem eius quasi hortum Domini: gaudium, & lætitia inuenietur in ea, gratiarum actio & vox laudis. Et subdit statim, bonum illud inde vniuerso mundo communicandum. Attendite (ait) ad me populus meus, & tribus mea me audite: quia lex à me exiet & iudiciũ meum in lucẽ populorũ requiescet. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Consolabitur Dominus Sion, & omnia deserta eius ponet quasi paradisum Domini. Exultationem, & lætitiam inuenient in ea, confessionem & vocem laudis. Perpendite dilectissimi quas consolationes Spiritus sanctus *Simile.* suis communicat: siquidem hic paradisus Domini vocãtur. *Classis* magnis mercibus onusta, opus habet secundo vento, vt à portu discedat, vnde nautæ expectant secundum ventum & maximis precibus à Deo efflagitant. Sancti discipuli classis erant cœlestibus donis, & mercibus onusta, fide, scilicet, & Euangelicis mysterijs, factisque Christi, potestate absoluendi à peccatis, & diuina sacramenta administrandi naues onustæ erant. Nunquam antea huius merces in terra visæ sunt. Erant in illo sacro cœnaculo centum viginti animæ, tanquã centũ & viginti naues in portu, locupletior classis quæ vnquam visa est, quam, vt eius Dominus Iesus Christus exemplis, virtutibus fide, spe, & charitate patientiaque oneraret, vitam ipsam, & sanguinem amisit. Sed vt merces tam pretiosæ, & eximiæ mundo prodessent opus erat eis secundo vento, qui naues illas è portu educeret. Vnde in Actibus Apostolo-

rum

14 stolorum dicitur, quod erant perseuerantes vnanimiter in oratio *Acto.2.*
ne postulantes: Emitte spiritum tuum & creabuntur. Tua Domi
ne classis est, tuæ sunt merces, mitte ergo secundum ventum, qui
eas fœliciter tranare faciat. Vnde Dominus ab eis discedens præ
cepit, ne sine hoc vento discederent. Et conuescens præcepit eis
ab Hierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem
Patris, scilicet, aduentum Spiritus sancti: quia nauis, quæ sine se-
cundo vento discedit in periculo versatur, & eius iter mini-
me proderit. Et ideo multi concionatores, multęq; conciones per
duntur ob huius secundi venti penuriam: qui gratia est sancti Spi
ritus, & auxilium, quem illi sancti viri hodie copiosissime rece-
perunt, à quo moti tanquam à validissimo & secundo vento per
mare huius mundi nauigauerunt, fructumque vberrimum, quē
15 hodie nostris oculis cernimus, fecerunt. Quando quis aqua suffo *Simile.*
catur ideò suffocatur, quia aqua, quam imbibit est impedi-
mento ne aer vitalis intret, vt respiret, qua respiratione viuit.
Peccata aquæ sunt quæ animam intrantia, impediunt ne Spiri-
tus sanctus, qui aer viuificus earum est intret in eas: vnde huius
aeris defectu pereunt. Et siquidem omnes hoc diuino spiritu
viuimus, & illo egemus, magna instantia postulemus illum, nul
lum dantes locum his aquis execrandis, quæ eius ingressum im-
pediunt. Clamemus cum Dauid. Emitte spiritum tuum, & crea- *Psalm.103.*
buntur, & renouabis faciem terræ. Et notate, quia, vt significa-
ret sanctus propheta illud, quod est impedimento, ne hic diuinus
spiritus superueniat, & vt doceret nos, summis precibus à Deo
postulare, vt suo auxilio illud obstaculum à nobis auferat, præ-
16 misit dicens: Auferes spiritum eorum & deficient, & in puluerē
suum reuertentur. Duo Reges non ità bene regnum gubernant, *Simile.*
sed vnus tantum, nec duo gubernatores rempublicam: similiter
in regno animæ duo spiritus non se compatiuntur: alter spiri-
tus carnis, Dei alter. Sed si volumus, vt spiritus Dei intret, car-
nis spiritus extrà mittatur necesse est: quia dixit Dominus: Non
permanebit spiritus meus in homine, quia caro est. Ille caro di- *Gene.6.*
citur, cuius anima carni subiecta est. Contingit vas preciosi vi- *Simile.*
ni apponi: & quia sapit lignum, hoc est, (*sabe a la madera*,) bibi
non potest. Anima nostra carne inclusa est tanquam vinum
cuppa, quæ quando rebus carneis indecenter affecta est,
carnem sapit, nec Deus illam degustare potest: quia caro
est.

est. Vnde Dauid ait: Auferes spiritum eorum. Hoc est: Sucurre Domine, illis auxilium præsta, vt hunc carneum à se expellant spiritum: & deficient, idest, desinent malos esse: sicut eodem psalmo dixit: Deficiant peccatores à terra, & iniquitâ, vt non sint, scilicet, peccatores. Et addit: Et in puluerem suum reuertentur.

Simile. Nonnulli sunt, qui in puluerem alienum conuertuntur. Cum videtis proximum, aut vicinum è vita discedere, miramini: & sic obstupefacti deinde bene viuere decernitis, tunc in alienum puluerem conuertimini: at, quia vestram mortem non meditamini sed alienam tantum, hoc bonum propositum statim deperit.

Simile. Contingit vobis sicut auiculis solet euenire, quæ garriëtes in viridi arbore consident, superuenit auceps, soluit arcum & forte occidit vnam, reliquæ verò exterritæ inde volitant, aerem circundant: sed mox oblitæ redeunt & sicut ante consident, & garrire incipiunt. Non secus multis contingit, qui in rerum humanarum delicijs consident: soluit Deus arcum mortis, mittit sagittam, occidit vnum, reliqui sodales exterriti à malo statu surgunt. Sed hic volatus parum durat: nam mortis mox obliuiscuntur, & vicini mortui: & tanquam si nihil vidissent ad priora mala reuertuntur. Et hoc ità euenit, quia efficaciter in puluerem suum non fuerunt conuersi, suam metipsorum mortem non præmeditantes quod sicut ille heri ipsi hodie aut cras obire possunt: & si mors in malo statu aduenit ibunt in supplicium æternaliter puniendi. Alij sunt, qui nec etiam in puluerem alienum conuertuntur, nec morte aliena terrentur. Sæpe contingit, vt cum latro ad furcam ducitur præco clamat: Sic fit facienti, (*Quien tal haze que tal pague.*)

Simile. Alius è contra clamat, væ mihi, quia crumenam cum aureis quinquaginta mihi secauerunt. Quàm magna audacia, & temeritas furis, qui quo tempore in furcam alter ducitur ipse furatur bursam. De hoc miramini, & rectè, sed mirari magis teipsum oportet, qui idem ferè agis. Quandò proximus tuus moritur, aut vicinus executio est pœnæ pro Adæ furto inflictæ, quia mors pœna est peccati: & quo tempore Ecclesiastici responsoria cantant, & funeralibus exequijs pro defuncto Deum orant, tunc in ea, quæ non decent oculos tendis corde concupiscens, & cum socijs funeris loquens deieras ab illo, qui tali vel tali iniuria te affecit vindictam laturum, & alia huiusmodi garriens. O diabolicam peruersitatem: ô diram impudentiam: ô minimum Dei timorem:

20 rem: nam quo tempore pro peccato pœna proximo tuo infligitur, tu denuo diuinam celsitudinem offendis, qui nec in puluerem alienum conuerteris, ideoque prioribus peior es. Si ergo nos præparare volumus, vt Spiritum sanctum recipiamus, in puluerem nostrum debemus conuerti, nostrum obitum memoria recolentes. Memento homo, qui nunc prospera valetudine affectus & lætus me audis: veniet tempus, & sit ne hodie, an cras ignoras, quando videas te in lecto iacere, hinc inde protensum, & in manu cereum, rigidum mortis iaculum expectans: quando duarum vna tibi sors continget, vel gloria perennis, vel æternus ignis. Quæ si profunde consideres (esto saxeum habeas pectus) diuino tamen fauore adiutus, qui nunquam deest, peccatorum tuorum dolorem & pœnitentiæ firmissimum propositum concipies;
21 & hoc erit, in puluerem tuum conuerti. Quicunque ergo hoc feceritis, quæ sequuntur, confidenter dicere poteritis: Emitte spiritum tuum, & creabuntur. Dicetis: Nonne creati sumus? Dico, quòd creare secundum Theologos, est ex nihilo aliquid facere: & cum in peccato estis, nihil estis: quemadmodum Diuus Paulus affirmat, dicens: Si charitatem non habuero nihil sum. Vnde recipiendo Spiritum sanctum homo esse gratuitum recipit; & ita qui in peccato erat, cum nihil esset, recipiendo gratiam multum est in diuina acceptatione. Ex quo subdit: Et renouabis faciem terræ. Quis vnquam terram cum facie vidit? Ad hoc notandum est, quod sicut facies est, in qua pulchritudo hominis magis ostenditur, & eius perfectio ampliùs relucet, ita illud, in quo mūdi huius pulchritudo magis ostenditur, homo est: & ideò dicitur
22 homo terræ, mundique facies. Et dicere: Renouabis faciem terrę, est quasi diceret: renouabis hominem dando illi spiritum tuum, facies illum nouam creaturam, qui antea senex, rugosus, decrepitus, macilentusque peccatis erat: hæc enim animæ senectus sunt. Nulla est decrepita senectus, quæ ita faciem ruget, & deformet, corpusque debilitet, ac peccatum animam ipsam. Hæc est igitur deprecatio, qua Patrem misericordiarum profundè, & deuotè precari debemus, vt nobis suum diuinum spiritum impertiat, & sua nos gratia adimpleat, cum qua gloria acquiritur: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

Doct. in. 2. dist. 1. Scotus. q. 3. D.Tho. 1.p. q.45. artic.1

1.Cori.13.

Qualiter qui est in peccato nihil sit declarat Magist. in. 2. dist. 35. & Diuus Tho. ibidem.

Feria.III. in Pentecoſte

Concio Prima.

Dixit Ieſus Phariſæis: Amen, amen dico vobis, qui non intrat per oſtium in ouile ouium, ſed aſcen-dit aliunde, ille fur eſt & latro. Ioan.10.

QVÆRI Solet ratio, ob quam primam fœminam ex coſta arcuata & retorta, non item ex oſſe recto Deus formauit. Cui reſponderi poteſt, vt in illo fa-cto oſtenderetur malum, & bonum, quod ex fœ-mina erat nobis prouenturum. Nam formans illam Deus ex oſſe arcuato, in hoc denotauit hominem occaſione fœ-
Eccleſ.7. minæ à Deo retorquendum. Fecit Deus hominem rectum, in-quit Eccleſiaſticus. At verò ſicut virgula recta, quæ ſuam origi-
Simile. nem habet in terra, aliam verò extremitatem verſus cælum, ſi magno pondere prematur, inſtar coſtæ arcuatur, duabus extre-mitatibus verſus terram aſpicientibus: ſimiliter homo rectitu-dine originalis iuſtitiæ (habens originem in terra, de qua ſum-ptus eſt) alteram extremitatem verſus cælum habebat: quia ab-que eo, quòd in terra moreretur in cælum transferendus erat. Itaque ſtatim, vt in terra eſſe deſineret, in cælo ſtatim eſſe inci-peret. Sed peccati pondere oppreſſus arcuatus eſt, inſtar coſtæ, ambabus extremitatibus in terra defixis manens: quia de terra formatus eſt, in terram moriens conuerſus fuit. Omneſq; propter illam culpam protoparentis taliter relicti ſumus, vt de
Pſalm. 77. nobis illud Dauidicum iure dici poſsit: Conuerſi ſunt in arcum prauum; quia è terra naſcimur, & in terram imus per mortem ſcilicet: & quia mulier in cauſa fuit, vt ſic torqueretur homo, hu-ius facti prognoſticum Deus oſtendens, illam ex coſta forma-uit. Etiam formauit illam ex coſta Adæ, vt bonum, quod ex ipſa prouenturum nobis erat, prænuntius eſſet. Ex ipſa nam-que iuſti; & prædeſtinati naſcituri erant: quorum quiſque ar-cus eſt triumphalis, & cæli quædam porta: illa nanque coſta

fuit

4 fuit tanquam cymbriæ, & lignei arcus, quos arcuarij facere so- *Simile.*
lent, vt super ipsos veros & triumphales arcus fabricentur. Et in *Hiere.2.*
hoc sensu verba illa Hieremiæ intelligi possunt: Obstupesci-
te cæli super hoc, & portæ eius desolamini vehementer. In qui-
bus verbis cum cæli habitatoribus, qui erant Angeli conquere-
batur, vbi ait: Obstupescite cæli. Quia si dicerem ego: Obstupe
sce ciuitas, idem esset, ac si dicerem: Habitatores huius ciuitatis
obstupescite. Etiam cum iustis terræ conquerebatur de iniuria
magna, quam illi peccatores faciebant, in illo: Et portæ eius de
solamini vehementer: id est, tristamini, & afflictione cordis ve-
stri vehementissima in terram cadite. Itaque hic Dominus iu-
stos portas cæli vocat: quemadmodum apud Matthæum pec- *Matt.16.*
catores inferni portas nuncupauit; vbi de firmitate Ecclesiæ
5 suæ loquens, ait: Et portæ inferi non præualebunt aduersus
eam. Planum quidem est infernum nec ferreas, nec ligneas por-
tas habere: sed portas hic iniquos homines appellat, tam hæ-
reticos, & infideles, quàm peccatores, qui non sunt conten-
ti mali sibi solis esse, sed alios euertunt, hæretici quidem suis
falsis doctrinis, infideles suis erroribus, peccatores suis pecca-
tis. Ideò quasi portæ quædam sunt, per quas peruersi in
infernum intrant. O infœlices, & crudeles homines in tan-
tam corruptionem deuenientes, vt summum bonum (cui
summus amor & obedientia debetur) non solum offende-
re non formident, sed alios secum euertant, vt misere eos
perdant: & quod peius est, nec considerant, neque sentiunt
quid mali faciunt, vt remedium possint adhibere. De hoc
6 per Hieremiam grauissimè Dominus conqueritur, dicens: Fa- *Hiere.3.*
cilitate fornicationis suæ contaminauit terram. Pensate verbum
illud facilitate, id est, sic peccant, ac si non peccarent, & tanquam
si Deus non esset: vnde prouenit homines se inuicem inficere,
& terram immundam relinquere. De his portis dicit Dominus,
quòd non præualebunt aduersus Ecclesiam. Similiter boni por-
tæ dicuntur, qui Deo famulari non contenti, toto conatu stu-
dent, vt saluentur omnes, & Deo seruiant. De Magnete lapide *Simile.*
dicitur, non solum ferrum ad se trahere, sed etiam ipsum fer-
rum eius contactu recipere virtutem, & trahere aliud ferrum.
Ita diuinus ille magnes Iesus Christus non solùm suos sanctos
discipulos ad se traxit, verùm etiam suo cælesti contactu elo-

qui, & conuerſationis, talem virtutem eis impreſsit, vt hac virtute ſibi communicata innumeros ſecum homines attraxerint in Dei cognitionem & amorem. Hæc eſt ſeruorum Dei efficacia, & ſignum valde manifeſtum ab illo ſuperno & cæleſti magnete Chriſto Ieſu tactos eſſe, videlicet, famem, ſitimque inſatiabilem habere, vt omnes ſua ſequantur veſtigia in obſequiũ ſummæ celſitudinis. O quam magnificè quamque ardenter Diuus
Philip.1. Paulus hoc deſiderio ſe teneri oſtendit, dicens: Teſtis enim mihi eſt Deus, quomodo cupiam omnes vos eſſe in viſceribus Ieſu Chriſti, & hoc oro vt charitas veſtra magis ac magis abundet in omni ſcientia, & in omni ſenſu, vt probetis potiora, vt ſitis ſynceri, & ſine offenſa in diem Chriſti, repleti fructu iuſtitiæ per Ieſum Chriſtum in gloriam, & laudem Dei. O mirabilia verba ſpiritu & efficacia plena. Obſecro fratres hanc ſancti Apoſtoli exaggerationem notetis, qui ait: Amare illos in viſceribus Chriſti id eſt, aliquo modo cum illis viſceribus, quibus illos Chriſtus dilexit. Agitè dilectiſsimi, ab iſto Sancto Apoſtolo, & ab omnibus viris tam bonis, quàm pijs, qui in hac ſancta Eccleſia vixerunt, diſcite, qui ardentiſsimo deſiderio vtilitatis proximorum exarſerunt. Deumque deprecamini, det vobis linguam, & & efficaciam, vt proximis veſtris prodeſſe poſsitis, quia om
Iſai.51. hoc donum ſuum eſt, vt Sanctus Iſaias ait: Dominus dedit mihi linguam eruditam, vt ſciam ſuſtentare eum, qui lapſus eſt lingua. Vbi ſeptuaginta interpretes tranſtulerunt: Dominus dat mihi linguam diſciplinæ, vt ſciam quomodo oportet me loqui verbum. In eo, quod dicit: Dat, aſsiſtentiam Dei continuam denotat, quòd nunquam fatigatur dare, ſed ſemper dat, ſemper impertit, ſi homines bonis ſuis vti volunt. Nullo modo Reſpublica
Simile. poſſet conſeruari, ſi vnuſquiſque ſibi ſoli laboraret. Si ſartor ſibi tantum veſtem inſueret, ſi ſutor ſibi tantum calceos faceret, ſi negotiator ſibi tantum mercaretur; ſi agricola ſibi ſoli ſeminaret: ideò neceſſe eſt ad Reipub. conſeruationem, vt alij alijs ſibique laborent. Idem in Reipub. Chriſtianæ conſeruatione circa ſpiritualia fieri oportet, vt vnuſquiſque ita ſibi laboret, quòd ſimul alijs prodeſſe ſtudeat. Quoniam, ſi vt contingit, artifex ditatur alijs laborando, multò magis in ſpiritualibus, anima ditior fit, vtilitati proximorum ſtudens: Et vos, qui in virtutis ſtudio nouelli, & tyrones eſtis ſemel & millies oro, & nomine Dei vo-

bis

10 vobis cōmmēdo viris sanctis, & studiosis adhęrere curetis: quia lin
gua deest, verba non sufficiunt, quibus commoda, spiritualesq́;
diuitiæ, quæ ex sancta cōuersatione & pio colloquio solent cō-
parari. De Sancto Bernardino nostri ordinis fratre, lumine, & S.Bernar.
decore legitur, materteram & amitam habuisse. Matertera hūc
pium virum puerum & orphanum educauit: & hæc deuotissi-
ma erat sanctissimæ Virginis Mariæ matris Dei, à qua etiam
puer deuotionem erga pijssimam cœli Reginam habere didi-
cit, cuius intercessione plurima dona à Deo impetrauit. Alte-
ram habebat amitam viduam sanctissimam octogenariam, po-
dagra laborantem, cui sanctus & pius iuuenis obsequium præ-
stitit in sua infirmitate vsque ad mortem. Et hæc venerabilis ma
trona deuotissima erat nominis sacratissimi Iesus. Iuueni verò
11 ita tantam deuotionem in hoc altissimum nomen pia fœmina im-
pressit, quod meritò deuotus valde fuit huius sanctissimi nomi-
nis inter omnes, quos multo tempore habuit Ecclesia. Videte
quales, quantasq́ue deuotiones pius vir ab istis deuotis fœminis
hæreditauit: vt intelligatis bonorum consortium, eorumq́ue de
uota conuersatio quantum prodest. Quod si vnusquisque horū
virorum porta cœli dicitur, quāto potiori iure titulus hic Chri
sto seruatori nostro aptabitur, per quem omnes iusti tanquā per
ostium cœlum intrant? Optimè ergo in hoc sacrosancto Euāge
lio cū magna affirmatione dicit: Amen, amen dico vobis, quia
ego sum ostium. Pro quo notandum vobis est, necessum esse
vnumquemq́; fidelium nosse, quòd quæcūq́; bona possidet, &
possidere sperat per hunc diuinū Redemptorem sibi aduenisse,
12 & intimam ex hoc gratitudinem concipiat, in veroq́; amore se
inflammet illius, per quem tot beneficia recepit. Nam, sicut om
nes fide tenemus, omne bonū gratiam & gloriam à beatissima
Trinitate nobis prouenit, tanquā ab origine & fonte, à quo cū-
cta bona procedunt: & ostium per quod hæc bona exeunt, Chri
stus Redemptor noster est. Ideoq́ue aspice Christiane vnū præ
miorum, quod Pater æternus filio suo dilecto pro munere illo-
rum triginta trium annorum seruitij, & laborum sibi oblatorum
donauit, & in præmium magni thesauri, quem tibi comparauit
est, vt illi hanc coronam, gloriamq́ue tribuas, agnoscens omnia
bona pro suis meritis tibi obtigisse. Vnde quoties peccatorū
absolutio tibi impenditur, & cum sentis gratiæ Dei pignora ha-

bere, vel quando aliquo gustu, & spirituali consolatione afficeris, aut quouis alio beneficio: vult pater æternus, vt magna cum gratiarum actione ante faciem eius procidas, & reuerenter coram illo humilieris: quia ipse est fons omnium bonorum: simulque gratias agas: quia hunc tibi nobilissimum redemptorem donauit, qui ostium est, per quod cuncta bona transeunt: illumque adores, & tuæ salutis autorem agnoscas, quam suo precioso sudore laboreque in sua sanctissima morte, & vita acquisiuit. Et illi homines, qui hanc veritatem in suis visceribus non plantant, nimis ingrati dicendi sunt, qui auferunt à bono Iesu coronam, quam Pater æternus ei dedit, vt Diuus Paulus fatetur dicens: humiliauit semetipsum Dominus noster
Philip.2. Iesus Christus factus obediens vsque ad mortem mortem autem Crucis. Propter quod & Deus exaltauit illum & donauit illi nomen, quod est super omne nomen, vt in nomine Iesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium, & infernorum. Ne ergo dilectissimi hanc coronam, & honorem, quem pater æternus illi donauit, ab eo auferatis. O Benedicant te Angeli bonum nostrum, iustitia nostra: gratias flagellis tuis, gratias spinis, gratias clauis tuis, *Cruci tuæ gratias, morti tuæ gratias, tibi gratias agamus, qui tam magno amore omnia passus es, vt Patri obedires in redemptionem vermiculorum terræ. Et quid mirum, ò mi Rex, ò mi Domine, quod Pater æternus hanc tibi dederit coronam, ò peccatorum solatium? Si Pharao gentilis & peccator cùm esset adeò gratus extitit erga Sanctum Ioseph, cuius consilio regnum AEgypti, in maxi-
Gene.41. ma quadam sterilitate saluatum est: (Nam, vt legitur, Pharao Ioseph dixit: Ecce constitui te super vniuersam terram AEgypti: tulitque annulum de manu sua, & dedit eum in manu eius, vestiuitque eum stola byssina, & collo torquem auream circumposuit, fecitque ascendere super currum suum clamante præcone, vt omnes coram eo genu flecterent, & præpositum esse scirent terræ AEgypti:) si hoc fecit gentilis homo cum alio homine, quid mirum, ò dulcis amor animarum, postquam veneris cum fame & paupertate tua, & nostram famem & paupertatem abstuleris, tuisque meritis tam copiosam, & superabundantem attuleris gratiam: quid, inquam, mirum, si æternus pater hanc tibi gloriam, & coronam vo-

lucrit

16 luerit rependere, vt omnes credant, diligant, & confiteantur te verum Dei filium, adeo dilectum & nostri totius boni causam esse? Nunquid mirum pie pater, si omnibus tuis concionatoribus iubeas, vt prædicent hoc, & manifestent hominibus, hunc cœlestem Ioseph nostri totius boni autorem esse, & quod in nomine eius omne genu flectatur? Laudent te ergo ò æterne Pater millies centies millies omnes cœlestes Hierarchiæ pro amore, quo dilexisti nos dans nobis filium tuum: siquidem nos rustici, & elingues te laudare sicut decet nescimus. Hunc etiam diuinum redemptorem collaudent, à quo tot bona nobis promanauerunt & futura prouenire speramus. Hoc Regius Dauid recte insinuauit, vbi pro eo, quod nos legimus, Exaltabit mansuetos in salutē, Diuus Hieronymus vertit: Exal *Psalm.* 149
17 tabit mansuetos in Iesu, quia per Iesum est omnis nostra exaltatio. Et Diuus Paulus de ipso loquēs ait: Quem proposuit Deus *Rom.* 3.
propitiatorem, siue, vt alia lectio habet: Quem proposuit Deus propitiatorium scilicet, pro peccatis nostris. Et credite, dilectissimi, si mundus hunc propitiatorem coram Patre æterno non haberet, forsitan sæpe desolatus fuisset. Nam, dicite fratres, quanto grauius peccant nunc homines, quam illi, qui ante diluuium extiterunt? Et tunc vires dæmonis nondum erant eneruatæ per Christi redemptoris nostri potentiam, necdum ianua cœlestis patuerat, nec sacramēta legis gratiæ instituta, necdum spiritus sanctus è cœlo missus, necdum exempla cœlestis magistri, martyrumque, & sanctorum floruerant, quibus homines ad pietatem, & virtutem sectandam incitarētur. Et quod magis ob
18 stupescendum est, adhuc Deus in cruce mortuus nō fuerat, nec tam dilucide amorem suum erga homines demonstrauerat, & quanto odio peccatum prosequeretur: & tamen hodie tot committuntur tyrannides, tot turpitudines tot iræ, tot cupiditates. Quare ergo Deus non destruit nos, qui post tot beneficia accepta tam abominabiles euasimus? Certe per hoc propiciatorium, quod astat corā beatissima Trinitate diuina iustitia nos patitur, & longanimitate quadam ad pœnitentiam vocat.

Ecce quo iure Dn̄s dicat: *Ego sum ostium*. Et eos qui per ostiū hoc sanctam Ecclesiam nō intrant fures appellat. Illi autem nō intrant per ostium hoc, qui ad magistratus, prælulatusq́; aspi-

rant, munus prædicationis exercent, sacramenta administrant, non vocati, sed ambitu, & alijs motiuis indecentibus ducti. Vnde inferiùs subdit, dicens: *Omnes, quotquot ante me venerunt, fures fuerunt & latrones*. Nūquid Domine, Moyses & alij sancti Prophetæ ante te non venerunt: at hi non fures, sed sanctissimi viri extiterunt, quomodo ergo dicis, Quotquot ante me venerūt fures fuerunt & latrones? Dico omnes, qui ante me venerunt absq; eo
Hiere. 23. quod misissem eos, sed ipsi proprio spiritu ducti venerunt, latrones esse. De quibus per Hieremiam dixit: Non mittebam Prophetas, & ipsi currebant, non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant. At Moyses & reliqui Prophetæ, nō suo spiritu proprio ducti venerūt, sed à Deo missi & destinati. Et illos modo per ostium intrare dicemus, qui gloriam Dei zelantes, & animarum salutis desiderio feruentes, hæc sacra munera exercent, in quibus per maiorum obedientiā sunt constituti, aut canonica electione promoti. Hi nimirum tanquam viri imitatores summi pastoris Iesu Christi, omni cura & solicitudine super ouium salutem debẽt inuigilare, & quid Dominus hic dicat attendere: scilicet, Ego veni, vt vitam habeant, & abundantiùs habeant. O benedictus glorificatusque sit talis Pastor, qui non vtcunque contentus est vitam ouibus suis tribuere, sed abundantius vt haberent, curauit. Et ideò pro eis mori, & in cibum suum sacratissimum dedisse corpus, non satis ei fuit, sed insuper suum diuinū spiritum cum plenitudine donorum eis misit, quibus naturæ nostræ damna
Baruch. 4. mirificè repararētur. Quod multis retro seculis prophetauit Baruch, dicens: Sicut enim fuit sensus vester, vt erraretis à Deo, sic decies tantum conuertentes quæretis eum. O mirificum promissum, quod tam copiose hodie impletum est. Si aliquis attentè voluerit considerare, quanta cum affectione & cura, quanto cum feruore & diligentia huius seculi homines ad honores anhelant, diuitias quærunt, voluptates affectant, ad regna aspirant & imperia, potestates, & dominationes ambiunt: si in memoriam voluerit reuocare illos Annibales, Cæsares, Alexandros, & reliquos mundi Principes, & Monarchas, quot labores perpessi sunt, quibus se periculis exposuerunt, vt seculi res obtinerent: ei forsitan sufficere videbitur, si aliquis Deum quæreret illo ardore, cura, solicitudine & animi anxietate. At Sanctus Propheta nobis decies tantum, scilicet, feruore quæremus Deum dicens:

Decies

22 Decies tantum conuertentes requiretis, nempe dona cœlestia illorumque datorem. Eum dicit, id est, Deum. Ea est diuini spiritus vis, & virtus, vt ita clarificet, inflammet, fortificet, accendatque in rerum supernarum amorem cor, in quo habitat, quòd superet, & multis numeris excedat omnes ambitiosos, auaros, voluptatum amatores, omnes denique amore seculi ebrios. Quænam (dicite mihi) cupiditas, aut diligentia hominis cuiuscunque mundani æquari potest cum illo Diui Pauli feruore? Quisnam vitæ, honoris, voluptatis ita auidus fuit, ac vnus Laurentius, Vincentius, & alij Martyres quam plurimi mortem concupierunt? Quam sitim Sanctus Ignatius habebat, cum ad bestias damnatus dilacerandus ab eis dicebat: O fœlices bestias, quæ præparantur mihi, quando venient? Quando *S. Igna.*
23 emittentur? quando eis licebit frui carnibus meis? quas ego opto acriores fieri, ne forte, vt in nonnullis fecerunt, timeant contingere corpus meum: quin etsi cunctabuntur ego vim faciam, ego me ingeram. O admirabilem martyris fortitudinem, & aliorum similiter, qui in Ecclesia sancta fuerunt. Et vnde tanta vis in cordibus carneis, nisi ab hoc diuino spiritu promanasset? Ideoque in vehementis specie venti se dedit, vt in hoc significaret quantam vim in humanis cordibus inferre debebat, & ea rapere, & in amorem pietatis iustitiæque tollere. Etiam dicitur in hoc admirabili aduentu repletos omnes fuisse Spiritu sancto, quod maxime necessarium fuit: nam ad nauigandum contra aquæ cursum, opus est vento vela adimpleri, *Simile.* vt rapido aquæ motui possint resistere nauigantes. Et quoniam
24 Sancti Apostoli mundi mare contra cursum sensualium motuum nauigaturi erant, necessum fuit suæ voluntatis vela hoc diuino aere adimplerentur. Accipiter quando soluitur, vt prædam capiat, forte ita satur dimitti poterit, vt nunquam ad aucupis manum reuertatur. Volens Deus spiritus sanctorum Apostolorum ab amore mundi timoreque dissoluere, suo diuino spiritu ita eos refecit, & gustibus spiritualibus saturos dimisit, vt nunquam ad mundi manum redirent. Vas fictile si vacuum ad ignem applicetur, facilè frangitur, non item si plenum sit, imo conseruatur. Similiter, quia vasa hæc Apostolica ad ignem tribulationum erant applicanda, repleti sunt omnes Spiritu sancto, ne impatientia frangerentur. Tot siquidem *Simile.* *Simile.*

effectus hoc diuinum donum operatur, assidue à Domino postulemus, nobis impertiat illud: nos autem corda nostra præparemus per veram pœnitentiam ad illud recipiendum, vt hoc spiritu ditati indies abundemus in virtute & gratia, quousque perueniamus ad gloriam: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eadē Feria.III. in Pentecoste Concio secunda.

Amen, amen dico vobis, ego sum ostium. Ioan.10.

Isai. 33. SANCTVS Propheta Isaias de mundi reparatione loquens, postquā singularia dona, quibus sancta Ecclesia ditanda erat, enumerauit: huius rationem reddit, dicens: Dominus enim iudex noster, Dominus legifer noster, Dominus Rex noster, ipse saluabit nos. Vbi septuaginta interpretes transtulerūt: Dominus Iudex noster, Princeps noster, Dominus ipse saluabit nos. Tot nominibus sanctus Propheta Christum Redemptorem nostrū appellans Spiritu sancto illustratus in hoc significare voluit, ipsum ostium futurum, per quod omnia bona ad nos debebāt intrare. Et alibi idem Sanctus Propheta, vbi nos legimus: Brachia mea populos iudicabunt, septuaginta interpretum translatio habet: In brachio meo gentes sperabunt. Brachium æterni Patris suus vnigenitus est filius, in cuius meritis spes gētis saluandæ fundatur. Si quis ab Hispali ad Sālucar in nauicula per terram transire vellet, quanuis optimos haberet remos, frustra esset, quia nauicula super terram sita nulla vi posset moueri: at si nauicula in aquam mitteretur, prospero vento, vi, velo, & remis facile finem optatum ille consequeretur. Omnes ad illam cœlestē ciuitatem peruenire optamus. Nauicula ergo, qua vehi debemus, bonū opus est, remi, quibus remigare debemus sancti affectus, bonaque desideria sunt. Quod si nauicula hæc in terra sistitur, hoc est, si opus hoc solū in humana virtute & pro

(margin: *Isai.* 51. beside "nos debebāt intrare…"; *Simile.* beside "spes gētis saluandæ…")

3 & proprio merito innititur, nullo modo illuc peruenire poterimus. At nauicula hæc boni operis in flumine meritorum Christi innixa, & flante aura diuini spiritus (sua inquam gratia) voluntatis velo, cum sanctis desiderijs, & deuotis affectibus re migantes, facili negocio hunc beatum finem consequi poterimus. Ideò ait: In brachio meo gentes sperabunt. Hoc ipsum idem Propheta significauit alibi, dicens: In vmbra manus suæ protexit me: vbi septuaginta interpretes plus declarant, qui trāstulerunt, sub protectione manus suæ abscondit me. In quo denotatur, quemadmodum per merita huius diuinæ manus (qui filius est) contra potestatem dæmonum protegimur, virtutemque adipiscimur, cum qua ex omnibus aduersis, quæ nobis in huius vitæ via se offerunt victoriam reportamus. *Isai. 49.*

4 Ex quo infertur quanto iure hic summa veritas dicat: *Ego sum ostium*: & infra, *Per me si quis introierit saluabitur, & ingredietur, & egredietur, & Pascua inueniet*. O fœlices illos, qui nunc intrant per ostium hoc fide, charitate, & obedientia, quia hi pascua inuenient, postquam interiùs clara diuinitatis visione, & fruitione intrauerint, & exteriùs exeuntes, quod est humanitas Christi, in qua singulare, ac cœleste gaudium accidentale reperient. De quolibet horum ecclesiasticus inquit: Omnem domum illius implebit generationibus, & receptacula à thesauris illius, scilicet, sapientiæ. Tanquam Pater cùm filio coniugato rebus necessarijs & vtensilibus domum adornat, qui etiam angulos, & receptacula eius, supellectile adimplere vellet, & postquam omnia referta habet, vbi amplius reponat, quærit: sic *Eccle. 1.* *Simile.*
5 æternus misericordiarum Pater domum bonis refertam instruit iustis in cœlis: & optat (si dici potest) aliquod esse vacuū meritorum capax, quod magis ac magis reciperet. Obsecro fratres per immēsam Dei bonitatē cōsideretis, quā è diuerso miseris dānatis in inferno positis cōtinget, qui quoquo se vertāt, circūdatos tormētis & dæmonibus se inuenient. O miserā sortem, ò miserum statum, liberet nos à te Deus, pro sua infinita clemētia. Studeam⁹ ergo dilectissimi per illud vitæ ostiū intrare, quia modo patet, & vt intremus, inuitamur. Ne forte sicut virginib⁹ fatuis nobis etiam claudatur, timeamus, & cū pulsauerimus nobis etiam sicut eis respondeatur: Nescio vos. Existimo, quòd propter hæc verba, Ego sum ostiū, hodie sancta ecclesia nobis

hoc Euangelium proponit, vt nobis significaret, si Spiritus sanctus hodie super fideles descendit, fuisse propter merita huius cœlestis Redemptoris: ille namque ostium fuit, per quod etiam hoc ineffabile donum nobis fuit communicatum.

Isai. 6. Cùm sanctus Isaias tot reuelationes à Deo recepisset, ait: Væ mihi, quia tacui, quia vir pollutus labijs ego sum. Quasi in hoc significare volens, se idoneum non esse ad loquendum tam profunda mysteria. Ad quem Seraphim descendit, qui calculo ignito, quem ex altari forcipibus tulerat labia eius mundauit: qui postquam mundatus est igne illo, statim se Deo obtulit, dicens: Ecce ego, mitte me. In hoc figuratum est, hoc altissimum mysterium, quod in hac sanctissima festiuitate celebramus. Nam cum sancti Apostoli magnas reuelationes ex ore diuini præceptoris sui recepissent, & cum minus idonei essent ad illa hominibus prædicandum, calculus ignitus charitate (qui est Spiritus sanctus) venit forcipibus apprehensus qui combussit illos ab imperfectionibus mundans, eosque præparauit, & ministros idoneos fecit sui sancti Euangelij, vt illud per mundum vniuersum prædicarent. Hæ forcipes sacratissima Christi humanitas sunt, ex corpore & anima composita. Hic calculus his forcipibus allatus est: quia propter merita huius sanctissimæ humanitatis Spiritus sanctus descendit, vt mirabilia in hominibus operaretur, & tantam in verbis efficaciam haberent, vt tot millia animarum ad fidem sancti Euangelij conuerterent. Inter eos, qui apud sacram scripturam Christum Redemptorem nostrum clarius figurasse leguntur, vnus est Iosue, qui in operibus, & etiam in nomine Christum Dominum figurauit. Hic enim primus esse legitur, qui Iesus nomine appellatus est: qui etiam populum Israel in terram promissionis introduxit: Iordanem sicco pede transiuit. Adhæc Hierico ciuitate ingressum impediẽte, mirabili modo eã expugnauit. Nõ machinis muralibus, nõ tormẽtis bellicis, nõ munitionibus, nõ vi & armis, sed clangore buccinarũ, strepituq; hominũ solo æquata fuit, & muri Hiericuntini ceciderunt. Vbi etiam Iosue sub grauibus pœnis & censuris iussit, vt nullus aliquid ex Hierico spolijs attingere auderet. O rem mirabilem, quam dilucide mysteria Saluatoris nostri Iesu Christi hic figurata apparẽt. Hic namque diuinus dux populum suum per Iordanem vitæ huius

traduxit

9 traduxit pede ſicco, abſque eo, quòd delicijs, voluptatibus, honoribus, cupiditatibus, negotiationibus huius ſeculi intingeretur. Vnde Apoſtolus dicebat: Hoc itaque dico fratres, tempus breue eſt: reliquum eſt, vt qui habent vxores, tanquam non habentes ſint; & qui emunt, tanquam non ementes ſint; & qui vtuntur hoc mundo, tanquam non vtantur: id eſt, quòd in medio aquarum quaſi in ſicco ſint abſque eo, quòd inquinentur, aut madeſiant. Hinc Regius Dauid: In flumine pertranſibunt pede, ibi lætabimur in ipſo. Per flumen vitæ huius veri ducis Chriſti milites tranſeunt pede ſicco. At ibi, id eſt, in vita futura lætabimur in ipſo, in illo infinitæ dulcedinis mari immergemur. O immenſæ ſuauitatis pelagus, quando erit, vt lætemur, refocillemur, & immergamur in te: ibi lætabimur in ipſo. Illa verò victoria, quæ

2. Cor. 12.

Pſalm. 65.

10 ab Hierico reportata eſt, eo quod ingreſſum terræ promiſsionis impediebat, planè ſignificauit victoriam ex dæmonis monarchia adeptam, quæ non armis nec gladijs conſecuta eſt, ſed præconijs, & vociferationibus diuinis, quas Sancti Apoſtoli ediderunt, quaſi tubæ vehementes per totum vniuerſum reſonantes Muri Hierico ceciderunt, id eſt, Imperatores, Reges, Principeſque terræ; coram arca fœderis: quæ ſanctiſsima Chriſti humanitas eſt: vnde ſolo æquata idololatria remãſit, vanitas occubuit, & pompa mundana, & omni Chriſtiano interdum eſt, ne quid ſpoliorum Hierico ſibi ſeruet. Cauete dilectiſsimi, ne quod Dominus prohibuit ab hoc ſæculo deſumi vobis vſurpetis, cuiuſmodi ſunt iniuriarum vindicta, delectatio carnalis, & turpis, & reliqua quæ in præceptis Euangelicis ſub æternæ damnationis

11 nis pœna ſunt interdicta. Ecce quo pacto mundus debellatus victuſque fuit. O rem mirabilem, quòd cum Sancti Apoſtoli res tam difficiles docerent, tanta affectione omnes illorum doctrinam receperunt, vt pro illarum rerum fide & amore multi lapidati, alij aduſti, alij verò trucidati ſint, innumerabiles verò innumeris affecti ſupplicijs, quę cum magno gaudio, & cordis lætitia perpeſsi ſunt: talis ac tantus amor crucifixi in animabus ſuis accenſus erat. Rectè Dauid: Dominus dabit verbum Euangelizantibus virtute multa. Nuſquam tot hominum conuerterentur, nec talis immutatio in eis fieret, niſi Spiritus ſanctus per os illorum ſanctorũ virorum loqueretur, & audientium corda intus moueret atque diſponeret. Rectè quod per Hieremiam Dominus dixit hic ad

Pſalm. 67.

impletum

Hiere. 17. impletum est: Perdix fouet, quę non peperit, fecit diuitias & nō in iudicio, in dimidio dierum suorum perdet eas, & in nouissimo erit insipiens. De perdice dicitur, ita prolis habendę auidam esse, quod oua aliena furatur, & fouēdo ea filios excludit adulterinos, qui è crusta ad volandum educti, proprię matris vocem audiētes alienarelicta ad ipsam cōfugiunt. Similiter dæmoni, & Christo vero animarū Patri contingit. Dæmon tanquam perdix dolosa, oua quæ nō peperit in nido Paradisi terrestris inueniens furtiue
Isai. 10. tulit, & à proprio Domino deprędatus est. Vnde per Isaiā mystice gloriabatur nomine Assur dicens: In fortitudine manus meæ feci, & in sapientia mea intellexi, & abstuli terminos populorū & principes eorū deprædatus sum, & inuenit quasi nidū manus mea, & sicut colliguntur oua, quæ derelicta sunt, sic vniuersam terrā congregaui &c. Ecce quod suū nō erat arripuit, & cōgregauit diuitias, sed nō in iudicio: quia proditorie fecit. At vero postquā gentes veræ matris vocem audierunt per os apostolorū, statim fure relicto ad verū creatorem se receperunt hostis tyranni de cognita. Sic etiā Regius prædixerat Dauid dicens: Reminiscen-
Psalm. 21. tur, & conuertentur ad Dominum vniuersi fines terræ, & adorabunt in conspectu eius vniuersæ familiæ gentiū: idest ad se reuertentur, quia antea extra se alienati vagabantur: & à proprio sensu seducti, sed illuminati resipuerunt, & ad verum Deum conuersi sunt. Reliquum est, fratres, consideretis quales sitis, qualiter dæmon sub alis obedientiæ suæ captos vos tenet. Et siquidem legitimæ matris vocem (nempe sanctissimæ humanitatis Christi, per os concionatorum emissam) auditis, ne patiamini in hoc ab auibus vinci, quæ ad propriā matrē confugiunt. Ab hac misera seruitute vos eripite. Considerate, quia dæmon post hanc vitam aliam mercedē, quā vobis reddat non habet, quā pœnas æternas. Summisq; precibus à Patre misericordiarū assidue petamus, vt illis forcipibus, hoc est, per merita illius sanctissimæ humanitatis, mit-
Simile. tat nobis calculū illū ignitum, qui suus est diuinus spiritus, qui in cordibus nostris efficiat quod ignis materialis in cōbustibilibus. Propriū ignis est in se conuertere omne id, in quod potest operari: illud verò in quod operari nō potest foras mittit: vt experiētia patet in viridi ligno, nā ad ignē applicato tota ligni substantia in ignē conuertitur: at verò illā ligni humiditatē, quā ignis in se nequit cōuertere extra mittit. Vnde lignū ad ignē admotū stillat

aquam,

15 aquam, quo humore expulso manet ignitum & pruna factum. Si
militer diuinus ignis, qui est Spiritus sanctus efficit? nam homi-
nem in se conuertit taliter, quod deificatus maneat per diuinæ
gratiæ participationem, expulso prius peccati humore, quod cũ
Deo minime compatitur. O vtinam sic combusti fuissemus, vt
nihil, quod deificatum non esset in nobis remaneret. Iam vobis
contingit attente solis radios, qui per vitrum exeunt contempla
ri. Hi radij, quia nimium in oculis se immittunt, efficiunt, vt om- *Simile.*
ne quod posteà aspicitis eiusdem coloris appareat. Si radij per vi
trum egredientes rubicundi sunt, aut virides, omne, quod cerni-
tur viride, siue rubicundum apparet, Similiter iustis contingit,
qui ita insinuati, & submersi in Deo sunt, & trãsformati, vt in om
16 nibus Deum cernere sibi videantur. Si comedunt, ibi cogitant in
illa cœlesti refectione: si vestem exuunt, ibi meditantur, quando
erit, vt exuãtur ab hac mortalitate: si se induũt, ibi cogitant, quan
do habitu gloriæ induentur: si vigilant cogitant in Deo: si dor-
miunt Deum somniant: si loquuntur de Deo loquuntur. Tan- *Gal.2.*
dem omne, quod vident, viride videtur, quia in omnibus Deum
contemplantur. Hoc ita Apostolus fatebatur dicens: Viuo iam
non ego, viuit verò in me Christus. Hæc est ratio, ob quam Spi-
ritus sanctus hodierna die in figura ignis se fidelibus dedit, vt de
notaret, idem se in spiritibus operari, quod ignis in combusti-
bilibus. Et sicut res illæ, quæ igne examinari solent, vt sunt me
talla nulla alia re nisi igne à ferrugine, & scoria mundari possunt:
ita animæ purificari nequeunt à fimo & scoria suarum imperfe-
ctionum, nisi huius efficacissimi diuinique ignis virtute. Vnde
17 Dominus populo per Isaiam dicit: Conuertam manum meam *Isai.1.*
ad te, & excoquam ad purum scoriam tuam, & auferam omne
stannum tuum. Post hæc vocaberis ciuitas iusti, vrbs fidelis. Ec-
ce quia animas purificare Dei opus sit, ipse fatetur. Ex his om-
nibus infertur quantum nobis opus sit disponere nos, vt hoc
cœleste donum nobis communicetur. Et quæ nam præparatio
sit necessaria Propheta Zacharias mirificis verbis ostendit. Qui *Zach.14.*
postquam prophetauit aquas viuas exire de Hierusalem debere,
ad mare orientale, & ad mare nouissimum, idest, occidentale (vbi
per aquas gratiã euangelij intellexit, quę per omnem mundum
ampliãda erat) paulò post addidit: Et omnes, qui reliqui fuerint
de vniuersis gentibus, qui venerunt, vt adorent regem Dominũ
exerci-

exercituum, & celebrent festiuitatem tabernaculorum. Et eri qui non ascenderit de familijs terræ ad Hierusalem, vt adorent Regem Dominum exercituum, non erit super eos imber. Mira lex, nec minus mira eius comminatio videri debet. Quasi videtur enim velle Dominum legis antiquæ cæremonias reuiuiscere, quæ iam per aduentum filij Dei abrogatæ sunt. Deinde n... rum est, quòd omnibus antiquis festiuitatibus relictis, vnam tan tum integram remanere velit, festum, scilicet, tabernaculorum. Hoc argumento planè docet nos Sanctus Propheta literam oc cidentem fugere: litera enim occidit, spiritus viuificat. Festum
Exod.23. tabernaculorum, vt in Exodo patet, fuit institutum, vt filij I rael memoriam facerent de illis quadraginta annis, quibus per desertum peregrinati sunt, sine domibus, & locis proprijs in ter torijs habitantes. Et festũ hoc (cum reliquis, quæ sepulta & abo lita sunt quantum ad literam) vult Dominus, quòd secundum spiritualem sensum à fidelibus celebretur: vt quemadmodum quadraginta annis peregrinati sunt; ita & nos per totius præsen tis vitæ tempus peregrinemur, vsque ad illam cælestem patria: & cognoscamus natos non fuisse in hoc mundo, vt corda nos hic figeremus, sed tantum vt in cælum faceremus iter. Ad hoc vi ta, mors, & omnes creaturæ nos inuitant, quæ excellentiam creatoris docent, vt illum solum quæramus. Et cùm verum Spiritum sanctum pluuiam dici; & ita Dauid vocat eum dicen Pluuiam voluntariam segregabis Deus hæreditati tuæ, dicit
Psalm.67. do Propheta Zacharias super illos, qui ita non viuũt, nec fest hoc tabernaculorum in spiritu celebrant, sed eis tantum res te renæ curæ sunt, hæc cælestis pluuia non descendet, quę fertiler reddit animam, & sitim malorum affectuum extinguit. Non erit (ait) super eos imber. O terribilem comminationem, & seue rissimam, legis huius transgressoribus inflictam pœnam: quia ne Spiritus sancti gratia, quid aliud anima erit, quàm vitiorum cus? Propter quod nomine sanctissimæ Trinitatis adiuro vos fr tres omni studio & efficacia, corda vestra à deordinato rerum te renarum amore dimouere studeatis, & tanquam peregrinos h
Hebr.13. viuere, illud semper Apostoli dictum memoria recolentes: Non habemus hîc ciuitatem permanentem, sed futuram inquirimus. Vbi ponderare debetis verbum, inquirimus, in quo denotatur cura & solicitudo nimia, cum qua rem adeò necessariam de... mu

aτimus aggredi: qua dispositione præparati spem habeamus super nos hanc Spiritus sancti pluuiam descensuram, quæ est sua diui na gratia, cum qua adipiscemur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

IN FESTO SANctissimæ Trinitatis Concio Prima.

1 *Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & filij, & Spiritus sancti.* Matth. 28.

MYSTERIA Fidei nostræ sanctissimę sunt adeò excelsa, recondita, & à lumine nostri naturalis intellectus ita semota, tāque secundum Dei mensurā præscripta, quod absq; vlla proportione humanam facile facultatē superant. Propter quod lumen supernaturale Deus in anima planta
2 ret necessariū fuit, quo dignoscere, ꝓportionari q; tātis mysterijs posset nostrasq; volūtates afficere, quo etiā intellectus captiuaretur in obsequiū fidei, illorū, quæ nullatenus proprijs viribus adipisci potest. Vnde Apostolus de hoc supernaturali dono loquēs ait: Deus, qui dixit de tenebris lucē splēdescere, ipse illuxit in cordib⁹ nostris ad illuminationē sciētiæ claritatis Dei in facie Christi Iesu. Id est, ille omnipotēs De⁹ qui solo verbo dicēs, fiat lux, effecit, vt in medio tenebrarū, in quibus mūdus situs erat, lux oriretur, has tenebras fugās, dans creaturis distinctas formas, cuilibet secundū suam naturā, idē ipse Deus suamet infinita potentia aliam excellentiorem lucem produxit, nempe fidem, vt hac fidei luce mentes nostras illustra- 2. Cor. 4.

Heb. 11. leg. Chrys. homi. de fide spe & charitate to. 4. Cyrillum lib. 4. Thesa. c. 91

ret, & diuina mysteria perciperent, quæ lumine naturali conse-qui nō possunt. Et alibi fidē definiens ait: Fides est substātia rerū sperandarū, argumentū nō apparētiū. Hoc est, fides est lux, singulare Spiritus sancti donū in anima infusum: quæ lux ita intellectū illustrat, vt sine miraculo, aut humana ratione, omnibus quæ à Deo reuelata, & ab Ecclesia proposita sunt ad credendū assentire faciat. Et donū hoc inter alia Spiritus sancti primū est, quod tāta efficacia, & firmitate hic diuinus spiritus in anima fideli imprimit, vt quāuis propter peccatū reliqui virtutis habitus perdātur fides & spes remanere solēt. Veluti si à radice arboris

Simile.

nouella germina tollantur, iterū atq; iterum germinat: sed toties mutilari potest, vt exiccetur penitus, nec amplius germinet: similiter quamuis aliæ virtutes semel & sæpius ab anima depereant, ipsa tamen fide illustrata remanet. At toties contra id, quod lex præcipit homo facere poterit, vt in pœnam suorum delictorum contingat illam Deum à peccatore auferre. Hoc supplicium minatus est Moyses Hebræis dicēs: Caue ne obliuiscaris pacti D.

Deut. 4.

Dei tui, quia derelinquet te Deus vt seruias dijs, qui hominum manu fabricati sunt ligno, & lapide. Nos ergo ne similē pœnam incurramus formidemus. Hoc tamen fidei donū cœleste ma[illegible] faciamus, per quod (vt dixi) noster intellectus preparatur, & ad diuina mysteria credēda adiuuatur: quorū omniū sanctissimę Trinitatis arcanū fundamētū est: quomodo Deus cū in essentia simplicissimus sit in Personis sit Trinus, Vnde Dñs ait: Nemo no-

Math. 11.

uit filiū nisi pater, neq; patrē quis nouit nisi filius, & cui voluerit filius reuelare? Ex quo fit manifestū, mysterium hoc, scilicet Deū esse Patrē, Deū esse filiū, Deū esse Spiritū sanctū, à nemine cognosci posse proprio ingenio, nisi per diuinā reuelationē. Non dixit: Nemo nouit Deū, nisi Pater, quoniā naturali lumine Deū esse homo adipiscitur: quod D. Pauli testimonio cōprobatur: dicit enim, inuisibilia ipsius à creatura mūdi per ea, quæ

Rom. 1.

facta sunt, intellecta conspiciūtur, sempiterna quoq; eius virtus & diuinitas. Et Sapiēs ait: A magnitudine speciei & creaturę cognoscibiliter poterit eorū creator videri. Idest, ex omni visibili creatura scala fit, per quā in vnius Dei cognitionē ascēditur. [illegible] hoc notandū vobis est, quadruplicē esse creaturā. Quædam naturarū solū habent esse: aliæ esse & viuere: aliæ esse viuere, sentire: aliæ vero esse, viuere, sentire, & intelligere. Ecce qua-

Sap. 13.

6 plex scalæ gradus. Prioris ordinis sunt lapides, metalla, Planetę corpora cœlestia &c. Secundi gradus sunt plantæ, herbæ, arbores. Tertij generis sunt animalia. Quarti & vltimi sunt homines. Nunc ergo dicite, quis harũ creaturarũ naturas ita limitauit, vt ab vno ad alium gradũ transire non possent? Et quisnam hæc tria inter se tã discrepantia, nẽpe esse lapidis, viuere plãtarũ, sentire brutorũ in tanta conformitate vniuit in homine? Nunquid homo quod habet sibi ipsi dedit? Seipsum aliquibus creaturis superiorẽ fecit? Minime. Sed planũ est aliũ sui opificem & gubernatorẽ habere, & rerũ omniũ etiã cõditorẽ, qui summa prouidẽtia cuncta gubernat. Hunc verò omniũ opificẽ, vnũ & nõ plures esse constat. Quoniã & si creaturæ multæ diuersæq; sint, omnes tamẽ de minore ad maius ascẽdũt vnico ordine: quia omnes
7 ad vnitatẽ tẽdunt: quæ vnitas ordinis, vnicũ ordinatorẽ esse demonstrat. Nã vti fieri posset res adeo inter se cõtrarias, cuiusmodi sunt ignis & aqua, calidũ, & frigidũ in vnũ copulari, & summo pacis fœdere cohabitare, nisi hoc ab vno ordinatore, simul & cõditore promanasset? Illud verò vnũ ad quod isthęc omnia ordĩnãtur est homo. Ergo nõ cõuenit, vt cũ natura rerũ creatarũ (cũ sint diuersæ) ad vnã naturã meliorẽ, qualis est humana tendat, vt ista, quæ melior est, tẽdat ad plures naturas perfectiores, tanquã ad diuersos fines. Omnes nãq; creaturę ad vnitatẽ tendũt, & homo ad diuersitatẽ (quod est peius) tendere deberet? Minime gentiũ. Nã tẽdere ad vnitatẽ est tẽdere ad esse bonũ, perfectũ, & cõseruatiuũ: sed tẽdere ad diuersitatẽ est tẽdere ad diuisionẽ & destructionẽ. Ergo sola vna natura est, scilicet, creatoris, ad quã ho
8 mo tẽdit. Hoc est, ꝙ gradatim per creaturas ascẽdẽdo adipiscitur. Tullius Cicero de Nat. Deorũ refert tyrãnũ quẽdã Sicilianũ Hieronẽ nomine à Simonide Gręcię sapiẽte quæsiuisse, Quidnã esset Deus? A quo Philosophus tres dies postulauit, vt rẽ decerneret. Quo termino finito, triginta amplius postulauit, deinde sexaginta, & sic numerũ in terminis multiplicabat. Ad quẽ tyrãnus indignatus ait, quare ei illuderet? Cui Simonides: Nõ vt decipiã facio, ò Hierõ, sed, quia Deus res tã magna sit, vt quo plus in ipsum, de ipso cogito: minus mihi menti, quod de illo dicam suppetit. Et Pythagoras dicebat de Deo loqui sine Deo non posse: innuẽs in hoc de re tam eximia absque suo peculiari auxilio, & numine agi nõ posse. Ex quo patet quãtã Philosophi de Deo

Cicer. 1. de nat. deorũ.

cognitionē habuerint. Sed inquit Apostolus ibi: Cùm Deū cog
nouissent, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt:
sed obscuratum est insipiens cor eorum. Euenit illis (*Lo que suele
acontecer a los que juegan a la gallina ciega.*) Vnus eorum velatos ha
bet oculos, alter manibus inuicem explosis strepitum facit. Cu
ius strepitu & sono cæcutiens velatus hinc inde vagatur, & gy
rat non inueniens vbi sonus fuit factus. Similiter Gentiles illi re
ctè vocem audierunt, vniuersalemque rerum conditorem noue
runt: sed quia illum sicut decere cognouerunt, nec dilexerūt, nec
glorificauerunt, obcæcatus fuit intellectus eorum, suis passioni
bus affecti, qua cæcitate vacillantes in diuersa ferebantur. Alij
ad solem ibant existimantes illum esse Deum, alij lunam Deam
confitebātur, alij astra &c. hoc in pœnam suorum peccatorum
quia non sicut Deum illum glorificauerunt, aut gratias egerunt.
Quod autem ratione naturali (sicut diximus) obtineri non po
test est, hunc vnum Deū Trinum esse in personis. Vnde Diuus
Dionysius lib. de diuinis nominibus ait: Impossibile est nobis
lucere diuinum radium, nisi in veritate sacrorum voluminum
circumuelatorum. Hoc est, impossibile est nos habere notitiam
in Deo esse processiones, nisi per sacram scripturā edoctos, vt
hæ veritates velatæ sunt cognoscendæ. Dicit diuinum radium
ad denotandum, vnum inter ea, quæ mysteriū sanctissimæ Tri
nitatis magis repræsentant, solem esse in sui radij productione.
Et Beatus Damascenus lib. 1. orthodoxæ fidei illū igni compa
rat in lucis productione, & caloris, qui est soli valde similis. Et
idem Dionysius de cœlesti Hierarchia ait, inter omnes visibiles
creaturas solem esse, in quo Deus magis relucet, & ostenditur.
Manifestatur enim in sole Dei immensitas, cum omnia sol re
pleat lumine, omnia circuit, & visitat. Ostenditur Dei æterni
tas visa duratione solis, qui post tot annorum millia absque vlla
alteratione idem permanet. Et sicut sol generat ex se radium, ita
pater generat filium. Et sicut sol producēdo radiū non est prior
radio: ita pater producendo filium nō est prior filio. Et sicut sol
semper generat radium semperque radius est genitus, similiter fi
lius à patre est genitus, & filium semper pater generat. Et sicut
sol nunquam à radio separatur, nec radius à sole: ita nūquam à fi
lio pater separatur, nec à patre filius. Et sicut à sole & radio pro
citur calor: ita à patre & filio procedit Spiritus sanctus. Ecce er
go

Marginal notes: Simile. — Dio. de diu. nom. c. 1. — Damas. li. 1 ort. fi. c. 9. — Dio. li. 3. de cœl. Hier.

12 go, de quo radio. D. Dionyſi⁹ loquitur in his verbis dicēs. Impoſ ſibile eſt lucere nobis diuinū radium. &c. prçterea inquit, Huius diuini radij cognitionē habere non poſſumus, niſi per doctrinam reuelatam ſacrę ſcripturę, & hoc ſub fidei velamine. Et quod D. Dionyſius velū dicit D. Paulus ſpeculum appellat dicens: videmus nūc per ſpeculū. Quando quis viſum obtuſum habet, vt ſcripturā ex minutis characteribus perlegat, cōſpicilia ponit, quę viſum iuuāt, & literas cōſpicuas reddūt; & ſic recte legitur ſcriptura, quę antea ab illo legi nō poterat. Sacra ſcriptura maximis myſterijs eſt referta; viſus autem animæ noſtræ ad illa intelligenda nimis debilis eſt: neceſſaria interim eſt fides, quæ inſtar ſpeculi, & conſpicilij viſum animæ iuuet fortificetque, vt ea, conſequatur. Vnde Iſaias ſecundum tranſlationem ſeptuaginta interpre- 1. Cor. 13. Simile. Iſai. 7.

13 tum ait; Si non credideritis non intelligetis. Sed notandum tres eſſe ſpeculorum differentias. Quædam ſunt ſpecula, quæ turpiter res repræſentant; qualia ſunt ſpecula ferrea, aut ex chalibe (*De azero*). Alia ſunt, quæ plures facies repræſentant, cùm re vera vna tantum ſit. Alia res ſicut ſunt repræſentant. Similiter tres ſunt credendi differentiæ. Hæreticorum modus credendi eſt inſtar ſpeculi ferrei (*De azero*) quod repræſentat illis Deū ruditer, & non ſicut ille eſt. Quidam enim illorū credunt, quod ſicut in Deo nō eſt amplius, quàm vna eſsētia, ità nec amplius, quam vna perſona. Alij exiſtimant, quod ſicut in diuinis tres ſunt perſonæ ita tres ſunt eſſentiæ. Alij credunt Spiritū ſanctum non eſſe Deū ſed creaturā. Alij quanuis Deum eſſe fateantur, tamen à filio procedere negāt, ſed ſolū à patre. Alij putant Chriſtum verū corpus

14 nō habuiſſe, ſed phantaſticū. Quidam purū hominē & nō Deū eſſe dicunt. Ecce quàm ruditer diuina myſteria his miſeris hominibus repræſentantur. Hi per ſpeculum (*De azero*) vident. Speculum verò quod plures facies reprçſentat cùm non ſint plures quā vna, eſt modus credēdi gentiliū, quibus reprçſentat plures Deos eſſe, cū vnus ſit tantū. At verò ſpeculū, quod res ſicut ſunt reprçſentat, eſt fides ſanctę Eccleſię catholicæ, quę nobis Deū ſicut eſt reprçſentat. Hoc ſpeculo ante animæ noſtrę oculos poſito cernimus in ſacris literis huius diuini radij myſteria. Lumine naturæ recte adipiſcimur, quod Deus vnus eſt, & intelligit, & quod amat; quia intelligere, & amare perfectiones quædam ſunt. Perfectiones autem omniū creaturarum ſunt in Deo. Etiā lumine naturę

cognoscitur intelligere, & amare Dei non esse sicut nostrum: nam in nobis est accidens quoddam extrinsecum: quia cum volumus nunc operari, modo non operari possumus: cæterum in Deo nullum est accidens. Vnde suum intelligere, suum amare, & sua essentia idem sunt: quapropter non potest non semper intelligere, non semper amare, &c. Etiam lumine naturæ cōpiscitur, quod illud, quod producitur differt ab eo qui producit illud. Et ipso facto, quo aliquid producitur, à reproducente quodammodo differt, atque opponitur. Super hęc ergo principia quæ lumine naturali obtinentur, lumē fidei ascendit, creditque quod intelligendo seipsum Deus format in suo intellectu quandam suimet imaginem. Sicut vobis contingit, quoties rem aliquā consideratis imaginem intra vos illius rei cognitæ formatis: similiter Deus intelligendo se, suimet imaginem format. Et quia intellectus Dei est infinitus, & sua essentia infinita, illam intelligit essentiam quantum potest intelligi. Et quandoquidem illa infinitè potest intelligi, eam sic infinite intelligit: vnde notitiam infinitam producit. Quæ notitia infinita est substantia; & cùm sit infinita substantia, est intellectualis. Et cum sit substantia infinita, & intellectualis est persona: cùm vero sit persona à patre producta, est à patre distincta. Et hæc persona à patre distincta per intellectum producta dicitur filius. Hic pater, & hic filius cùm eiusdem essentiæ sint, habent vnam & eandem infinitam voluntatem; & illam infinitam essentiam diligunt quantum ipsa diligi potest. Illa amari potest infinite; & ita illam infinite amant, & amorem producunt infinitum; qui amor cùm sit infinitus est essentia, Essentia cum sit infinita est intellectualis; & cum sit essentia, infinita, intellectualis est persona, & hæc persona à patre & filio est distincta: quia illam produxerunt. Et hæc persona per voluntatem producta dicitur Spiritus Sanctus. Vnde Diuus Paulus; Flecto genua ad patrem Domini nostri Iesu Christi, vt det vobis secundum diuitias gloriæ suæ, vt impleamini in omnem plenitudinem Dei. *Ephes. 3.* In his verbis Sanctus Apostolus pro Ephesijs à Deo postulabat, vt illostraheret in plenam sui cognitionem. In omnem plenitudinem Dei, idest, in cognitionem pleni & absoluti Dei; quia Deus, qui se ipsum nō cognosceret, Deus diminutus, Deus inops & mendicus esset, & non Deus verus & plenus.

ens

18 ergo ipsa notitia & imago, quam pater concepit, & genuit ex se ipso, est filius. Et ita Diuus Paulus illum vocat: imago Dei inuisibilis. Colos. 1.
Deinde quòd pater filiũ infinitæ perfectionis genuerit: & pater hunc filium, filius similiter hunc patrem non amet Deus mendicus & diminutus esset magis quàm perfectus & plenus. Actu igitur amandi quo pater diligit esse filij, & filius diligit esse patris, quod idẽ est esse, producitur Spiritus sanctus. Et hæc est Dei plenitudo, quã D. Paulus, vt fideles cognoscerent optabat, & nos habere tenemur. Et in hodiernę diei festiuitate sancta Ecclesia hoc proponit Euangeliũ, in quo summa veritas Christus tam perspicuè de Trinitate diuinarum personarũ & essentiæ vnitate agit, præcipiens discipulis, vt baptizent credentes, *In nomine patris & filij & spiritus sancti.* In nomine, dixit, significans vnam
19 esse potentiã, maiestatẽ & autoritatẽ omniũ trium personarũ diuinarũ. Et siquidẽ illos gentiles (vt D. Paulus dixit, Qui cũ Deũ cognouissent nõ sicut Deũ glorificauerũt, aut gratias egerũt) propterea tradidit Deus in desideria cordis eorum nos, qui maiorem lucem, & cognitionẽ diuinorum mysteriorũ recepimus, grauius punire formidemus; si instar illorum ingrati extiterimus. Ideoq; has diuinas personas assidue glorificemus cordibus, & linguis dicentes: Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. Gloria inquam, patri, magnorum patri, & patri paruulorum, & orphanorum patri, gloria patri luminum, & lumini patrum nostrorũ. Gloria patri iustorum, & peccatorum patri sit gloria eorum, qui efficaciter volunt iustificari. Gloria patri, qui proprio filio non pepercit, vt pater fieret eorum, qui filij sui esse noluerunt. Gloria patri, à quo
20 omne quod habemus recepimus, & à quo speramus quod deest nobis. Gloria patri, qui nos diligit tanquã filios, & tanquã patres suffert. Gloria patri patrum nostrorũ, patri fratrum nostrorũ, & patri omnium patrem habentium. Et gloria sit filio huius tanti patris. Gloria filio, qui tanti patris nos filios effecit. Gloria sit Filio, qui est gloria patris, & Ecclesiæ pater. Gloria filio, qui non est minor, nec posterior Patre. Gloria filio, qui obediens fuit Patri vsque ad mortem, & per ipsam dedit vitam filijs Patris sui. Gloria filio qui pater est matris suæ. Et gloria Spiritui sancto qui lumen est omnis creaturæ. Gloria Spiritui sancto, qui dat spiritum, replet Spiritu omnes, quos replere sibi placet. Gloria Spiritui Sancto, cuius linguæ igneæ sunt, ex igne, qui illumi-

nat, sed non vrit: splendet sed non denigrat, nec fuligine inficit: ignis malum consumens, fortificans, & coagmentans bonum. Gloria Spiritui sancto, qui desolatorum est solatium & viuificator cordium, quæ illi se submittunt. Idest, gloria patri magnorũ & humilium & orphanorum. Gloria sit patri luminum, & patrum nostrorum lumini. Gloria sit patri iustorum & patri peccatorum, qui voluntate efficaci ab eo iustificari desiderant. Gloria sit patri qui etiam proprio filio non pepercit vt posset esse pater eorum, cuius noluerunt esse filij. Gloria sit patri à quo omne quod habemus accepimus & à quo omne etiam quod nobis deficit, speramus. Gloria sit patri qui nos tanquam filios diligit, & nos tãquam patres suffert. Gloria sit patri nostrorum parentum, & patri fratrum nostrorum, & patri eorum, qui patrem habent. Gloria etiam sit filio tam boni parentis, gloria sit filio, qui fecit nos esse filios tanti parentis, gloria filio, qui est patris gloria, & pater Ecclesiæ. Gloria sit filio, qui nõ minor nec patre posterior est. Gloria sit filio, qui fuit obediens patri vsq; ad mortem & per ipsam filijs sui patris vitam tribuit. Gloria sit filio, qui est pater matris suæ. Gloria sit etiam Spiritui sancto, qui est omnis creaturæ lumen. Gloria sit Spiritui sancto, qui spiritum tribuit, & omnes sibi gratos sacro flamine complet. Gloria sit Spiritui sancto cuius linguæ sunt ignis, qui illuminat non tamen comburit, candicat nihilominus non fœdat, ignis tandem, qui malum cõsumit & corroborat & auget bonum. Gloria sit Spiritui sancto, qui consolatur desolatos, & corda sibi submittentia viuificat. Hoc modo dilectissimi has diuinas personas assidue laudemus cum amore, quandoquidem tanta obligatione ad hoc cõstringimur.

Dicit modò sanctũ Euãgeliũ, quod post sanctã resurrectionẽ suam Christus Redẽptor noster discipulis apparẽs dixit eis: *Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra: Euntes ergo docete omnes gentes, &c.* O benedictus & glorificatus sit talis Dñs, qui sua potestate non vult nocere sed potius prodesse. Quanta res est potestatẽ in bonitatem cadere, sicut in reperatore nostro. Cũ sacratissima virgo Maria in suo cãtico dixisset de Deo loquens: Quia potẽs est, statim addidit; Et sanctũ nomẽ eius, omnipotentiã sanctitati (*Luc. 1.*) iungẽs. Et Regius Dauid: Cõfiteãtur nomini tuo magno, quo- (*Psal. 98.*) terribile, & sanctũ est. Ecce qualiter sanctitatẽ cũ potentia copulat. Beati illi, qui hãc cõiunctionẽ semper facere student, ne sit

pote-

42 potentia in tyrãnidẽ conuertatur. Absit à nobis dilectissimi potentia super malitia fundata: quæ non solum propriæ conscientiæ, verùm etiam rei publicæ nocet. Sacra scriptura de illo vniuersali diluuio rationem reddẽs ait: Gigantes autem erant super terrã diebus illis. Eccè quomodo malitia humana omne etiã bonũ in malum conuertit. His Gigantibus vires corporeas, vt laborarent, & terram colerent dederat Deus; & etiam, vt minus potentibus prodessent. Illi autem sua fortitudine abutentes vires suas collocauerunt tyrannidem exercendo: quod aliqua ex parte in causa fuit, vt mundum Deus aqua deleret. Quod si malũ hoc ibi finem sumeret non esset adeò lachrymabile. Sed, quod peius est, modo in lege gratiæ quam plures sunt horum Gigantum imitatores, qui suas tyrannides exercentes mundũ solo æquatũ habẽt. *Gene.6.*

25 O rem sanguineis lachrymis deplorandam, quod præcipiebat Deus in lege, vt nullius animalis mater, siue illa bos siue ouis esset, immolaretur, cum fœtibus suis, ne homines immites erga animalia viderẽtur: nunc verò sæculi potentes in puncto volũt omnia destruere, & nec parentes, nec filios relinquere. Reuera potentiã accepisse videntur, non ad aliud, quã, vt debilibus noceant. O vos infœlices, quã stricte ab illo potẽtissimo Dño puniendi estis, qui iniurias paruulis illatas tanquã sibi factas reputat, & puniendas suscipit. Vnde sapiẽs ait: Potẽtes potenter tormẽta patientur. Nõ enim subtrahet personã cuiusquã Deus nec verebitur magnitudinẽ cuiusquam: fortioribus autem fortior instat cruciatio. O tremenda verba, quodnã est saxum, quod hæc audiens non conuertatur? Quãdo Hebræi cùm Madianitis fœminis peccauerunt, *Leui.22.* *Sap.6.*

26 dixit Moysi Deus: Tolle cunctos principes populi, & suspende eos contra solem in patibulis, vt auferatur furor meus ab Israel. Multi alij præter hos principes in populo peccauerant: sed à quibus magis Deus offensus erat, principes erant: quia maiori obligatione adstricti erant bono exemplo minores ædificare. O si modo Deus hæc supplicia exequeretur quot patibulis opus esset: siquidem magnorũ maior pars adeò carnalis & profana est vt in huius consideratione frangatur cor. Si ergò malitia cùm potentiam obtinet, quãcunq; pasionẽ malam atque vitiosam excitat; nos, qui absq; potentia humana viuimus, occasionem habemus Deum pro hoc glorificare. Nam quantumuis malè affecti simus ad malumque propensi, tandem peccata nostra in solo desi- *Num.25.*

 de-

dario finem accipient, & facilius corrigentur: at potens non so
2.Reg.23 lum, quo suos appetitus exequatur habet, sed multos etiam fau
tores, qui illa exequi iuuabunt. Legitur aquam de illa cisterna
Bethlehemitica Dauid concupiuisse, & pro illa suspirasse. Et mi
rabile est, quod homo alioqui prudens, pro illa aqua suspirasset,
quam hostibus obsessam esse nouerat, neque sine magno vitæ
dispendio afferri posse. Veruntamen Rege dicente: O si quis mi
hi daret potum aquæ de cisterna, quæ est in Bethlehem iuxta
portam, non defuit ex suis, qui cum vitæ periculo voluit regis de
siderium implere. Et subdit sacer textus: Irruperunt ergo tres for
tes castra Philistinorum, & hauserunt aquam de cisterna Beth
lehem, & attulerunt ad Dauid. Ecce quantum formidare debent
maiores, & cauere, ne subditis suis desideria sua aperiant, ne forte
quod hi fecerunt, illi faciant. Quod si fortè fortuna, vt ministri
dominorum appetitus compleant, ipsi ministri, dominorum
subditos in aliquo offenderint offerentes dominis non aquam
sed gallinas, capones, hœdos, vitulos, &c. Caueant illa recipiant
nec comedant ea, quia sunt illicite vsurpata. Sed sicut Dauid fu
dit aquam eam gustare nolens: ita domini per veram restitutio
nem has res à se expellant. O Christe cæli terreque imperator.
Qui accipiens potestatem in terra quatenus homo, vis cum illa
vniuerso mundo benefacere.

Vnde discipulis dicis: *Euntes ergò docete omnes gentes.* Videte
mansuetissimũ agnum, quã sine vlla indignatione de omnibus
sibi iniurijs illatis remãsit: qui mox vt à crudelissima morte, quã
ei dederunt resurrexit statim discipulis suis inquit: *Euntes docete*
Lucæ.24 *omnes gentes.* Et apud D.Lucam addidit: Incipientibus ab Hiero
solyma. Ac si diceret, Hinc incipiat misericordia & indulgentia,
vbi magis offensus sum, (*Entraos por sus puertas*:) Ego eis parco, &
pro mihi illatis iniurijs indulgentiã offerte eis. O Dñe cùm adhuc
lapides Caluarij mõtis tuo sanguine (*Que aun en las piedras del mon
te Caluario no esta tu sangre enxuta.*) Madefiãt vis, vt hominibus ta
ti sceleris reis pacẽ & amoris recõciliationẽ prędicemus? Expecta
Dñe, quousq; ipsi veniã petãt. Nolo, sed illis veniã nomine meo
offerte, vt misericordia mea nota fiat, & discant homines iniurias
condonare nec respõdeant cum ab eis venia postulatur, culpa est
adeò recẽs, videtur valde temerariũ, *Y q̃ es grande atreuimiẽto.* Tam
cito veniã postulare. Considerate, ò miseri quid vobiscum quoti
die

30 die Deus facit, & pudeat vos talia respōdere. Cū Rex Achab, vt
vineā Naboth possideret abiret audiuit per os Eliæ minas Dei, *3. Reg. 21.*
propter quas pœnituit; & hæc fuit magna Dei misericordia. Et
quoties tu peccator actualiter peccas, & inferni timore, remor-
det te cōscientia, cognosce hanc Dei vocē esse: qui sic affatur, vt te
cū clementer agat, & tu dicis iniuriam recentē esse nec emittere
velle? O pater (dicetis) ne talia mihi dicas: nā statim vt aliqua in-
iuria afficior, & post aliquot dies, ita cōmotus maneo, vt si inimi
cum dilacerare mordicusq; consumere possē minimè parcerem.
Quomodo indulgebo? Ita ne? Caue ergo ne intra dētes iustitiæ
suæ rapiat te Deus, & æternis soluas tormentis. Vt autem nost-
tis, quanto odio id prosequatur Deus, illa verba tremenda, quæ
sua altissima celsitudo per Prophetā Amos dicit notate: Super
31 tribus sceleribus Damasci, & super quatuor non conuertā eū. Eo *Amos. 1.*
quod triturauerit in plaustris ferreis Galaad. Ecce quàm terribi-
lis comminatio quam Dominus his facit, quia cum hostes habe
rent, (*Los trillaron con trillos de hierro*) Vere enim tribulos ferreos
cuspidibus quā acutis fecerunt & triturauerunt Galaaditas. Ido
lolatræ quidem, auari, & carnales hi erant: verùm crudelitas ni-
mia in hostes exercita, ait Dominus; fuisse quasi sigillum suo-
rum scelerum. Quis talia audiens non formidabit? & quis non
remittit, vt illi remittatur? Moueat vos dilectissimi, & illuminet
Deus vt ita faciatis.

Deinde dicit, *Baptizātes eos in nomine patris & filij, & Spiritu sancti.* *Simile.*
Venetijs super aquam ędificatur, quibus mos est, vt respublica
hoc est, *La señoria*, fundamētorū sumptus soluat, reliquū verò ędi
32 ficij impēsis Domini illius fit. In hac sancta Ecclesia spirituale ędi
ficiū super baptismi aquam ædificatur: fundamenta vero fidei,
spei, & charitatis Beatissima Trinitas ponit, illa, in qua æterna
Dominatio. Posteà verò ędificio cœpto vnusquisq; ad annos di
scretionis perueniens debet ædificare, super imponere, & mereri.
Quanuis non est sicut Venetijs. In hoc enim spirituali ædificio
non solum placet Deo fundamenta iecisse, sed semper suggerit,
semper opem fert nobis, vt cœptum perficiamus ædificium; si
cut Diuus Paulus affirmat dicens: Deus est enim, qui operatur *Philip. 2.*
in vobis & velle & perficere pro bona voluntate. Ne ergo pigri
simus, sed fruamur his diuinis fauoribus, vt diuites gratia per-
fruamur gloria, ad quā nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In

In eodē Festo sanctisſimę Trinitatis Concio Secunda.

Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizātes eos in nomine patris, & filij & Spiritus sancti. Mat. 28.

Res notatu dignisſima est, quòd Paulus diuinarum personarum beatisſimæ Trinitatis mentionem faciens, non seruat hūc ordinē, quē hic Christus summa veritas eas enumerando obseruat. Sic enim ait:
2, Cor. 13. Gratia Domini nostri Iesu Christi, & charitas Dei & cōmunicatio Sancti spiritus sit cū omnibus vobis, amen. Vbi prius filij mentionem facit, qui est secunda persona sanctisſimæ Trinitatis. Quod sic facit, vt intelligamus propterea in cognitionē aliarū personarū nos deuenisse, quia filius Dei secūda Trinitatis persona carnē assumpsit. Secūdo notādū valde est, quod hic Apostolus gratiā secūdæ personę tribuit. O sancte vir, eximie theologe, quid hoc denotat, vt gratiā Christo tribuas? Hoc fecit, vt in memoriā reuocaret quātum Dei filius pro nobis fecit, qui homo factus mortuus est, vt nos suscitaret. Hæc gratia humano generi sublimiori modo, quā excogitari potest, fuit collata. Gratia sublimis dicitur, beneficiū, quod alicui fit, nullis pręcedētibus meritis; & sublimior dicetur, si demerita pręcesserint. Huiusmodi fuit mors filij Dei. Et hoc est, quod Apostolus implorat, vt hac gratia perfruamur, quā solus filius fecit: quia in quātū homo mortuus est, & nō pater nec Spūs sanct⁹. Et vocat secūdā personā Dñm nostrū, nō tantū, quia nos creauit, & gubernat simul cū patre & Spiritu sancto, sed etiā, quia nos preciosisſimo sanguine suo redemit: qui titulus secūdę personę ꝓprius est. Vnde loquēs Dauid de diuinis tribus personis addidit dicēs: Benedicat nos Deus Deus noster; benedicat nos De⁹. Quia Deus trinus est in personis ter dixit, Deus, & secūdò addidit, Noster; quia secūda persona nostrā suscepit naturā. Et vt demōstraret tres illas personas vnū Deum esse subdit: Metuāt eū. Et quia hoc filius Dei ex sua bona gratia fecit

4 fecit, non autem propter merita nostra ait: Gratia Domini nostri Iesu Christi. Implorat etiam sanctus Apostolus charitatem Dei dicens: Et charitas Dei. Et certum est Apostolum hic loqui de persona patris quam Deum vocat absq; eò, quod aliud quod uis nomen addat: cùm veritas infallibilis sit quamlibet aliarũ personarum Deum esse. Sed quia à persona patris prouenit, vt aliæ duæ personæ Deus sint, ideò personam patris Deum appellat, alias duas personas diuersis alijs nominibus nuncupans. Per charitatem verò Dei intelligit Diuus Paulus amorem, quem pater æternus mundo ostendit habere, dans nobis filium suum, & mortis supplicio pro salute nostra illum tradens. Vnde Dominus ait: Ipse pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis, *Ioan. 16.*
quia à Deo exiui, Magnam enim pater æternus sibi gloriam tri
5 bui reputat, si credamus Iesum Christum filium suum esse, quẽ cùm ita ineffabiliter amaret, dedit illum, vt pro nobis moreretur. Hæc quidem immensa fuit charitas. Hanc ergo implorat Apostolus charitatem nobiscũ esse, hoc est, vt illa bene vti sciamus. Implorat etiam communicationem Spiritus sancti. Ad cuius intelligentiam sciamus oportet, veritatem catholicam esse Spiritum sanctum à patre filioque procedere, Itaque pater, & filius cõmunicant in spiratione actiua Spiritus sancti, & pater non communicat alij personæ generationem actiuam filij, sola spiratio communis est, ideò communicatio Spiritui sancto competit. Vnde fit quod patris & filij cõcordia vocetur quia in eius spiratione ita concordant, vt quamuis duæ personæ distinctæ sint, ambæ Spiritum sanctum tanquam vnicum principium spi
6 rant, quia per quandam virtutem spiratiuã filio à patre communicatã est spiratus Spiritus sanctus. Modo vult dicere D. Paulus quod ex illo summo mysterio, per quod Spiritus sanctus communis est alijs diuinis personis, redũdet in nobis, vt simus cõmunes eisdem personis, idest, quod omnibus tribus seruiamus, & illas adoremus vnica adoratione: ita, vt non demus nos taliter vni personæ, quod alias relinquamus. Implorat etiam nobis sanctus Apostolus Spiritus sancti communicationem, exoptans illum ita nobis communicari, quod efficiat nos communes, nè simus partiales, neue ita commodum nostrum curemus, vt alieni obliuiscamur. Nã vnus ex præcipuis effectibus, quos solet Spiritus sanctus in hominibus operari, est, vt inuicem communicentur li-

bera

beralesq́; sint, quia, vt idē Apostolus ibidē ait: Vbi spiritus ibi li-
2. Cor. 3. bertas, & vbi ista sancta libertas, ibi etiam liberalitas. Auaritiam
vocauit enim Apostolus idolorum seruitutem, & Dauid viros
Psalm. 75. diuitiarum auaros appellat, quia serui sunt, & mancipia diuitia-
rum suarum. Et sicut Spiritus sanctus ab hac misera seruitute eo-
da hominum eripit, & libera reddit: ita magnifica liberaliaq́; fa-
Simile. cit. Nucamentum vulgo, *Piña*, quod nucleos crustis incarcera-
tos habet, si ad ignem applicetur & torreatur statim scinditur
enucleatur, & fructum cōmunicat. Ita auarus, si ab Spiritus san-
cti igne calefiat, & cremetur, statim eius præcordia instar nuca-
menti scinduntur: manus & crumena aperiuntur: & se ipsum si-
que bona alijs communicat. Non vtique communis dicendus
est, qui bona sua propter vanitatem duntaxat expendit, & in
Iob. 31. pauperes parcus est. Non sic faciebat sanctus Iob cum diceret:
litus erat: Si despexi pereuntē, eò quod non habuerit indumen-
tū, si, idest, non. Et alij transtulerunt: Si despexi prætereuntē, e-
quod non habuerit indumentū: & sic etiā legit Beatus Grego-
rius. In quo denotatur, quod nullū pauperem legitimū siue pe-
regrinū despiciebat, quin opitularetur eis. Etiam dici potest ta-
nobis hic Apostolū imprecari, quæ maxime necessaria nobis
sunt. Primū peccatorū remissionē, ne inimici Dei simus: & ha-
datur à Christo gratis per gratiā ipsam, in hoc sensu: quia ipse so-
lus, & non pater, non Spiritus sanctus eā nobis meruit. Vnde D.
Roma. 3. Paulus ait: Iustificati gratias per sanguinē ipsius. Ideòque di-
Gratia Domini nostri Iesu Christi sit cū omnibus vobis. Dein
de remissione peccatorum per gratiam facta, indigemus charita-
Coloss. 3. te, vt Deo copulemur, quia idem Apostolus inquit: Charitas est
vinculum perfectionis. Vinculum illam vocās ostendit duo ex-
trema vnita esse, scilicet, Deum & hominē per vinculum charita-
tis. Hæc charitas patri tribuitur, quia patris est amorem erga fi-
lios ostendere. Et ideo dicit: Et charitas Dei. Ad hæc necessaria
nobis sunt alia plura dona, ad augmentum, & conseruationem
charitatis: & hæc omnia operatur vnus atque idem Spiritus diui-
dens singulis prout vult. Ideò ait: Et communicatio Sancti spiri-
tus. De tribus verò personis mentionē faciens non dicit sint, sed
D. Amb. su- sit, vt Diuus Ambrosius notat, quod ad essentiæ vnitatem refer-
per hunc loc. tur. Et quod primum super hæc verba adnotauimus, est: Diu.
Paulum priùs in eis mentionem facere de Christo filio Dei

10 qui est secunda sanctissimæ Trinitatis persona, quàm de patre, qui prima persona est, à quo filius procedit. Et hoc (vt dixi) fecit quia ex eo, quod secunda persona carnē assumpsit, in aliarū personarū cognitionē venimus: sicut ex discursu historiarum Euangelicarum constat: vbi verbum incarnatum toties de suo æterno patre & Spiritu sancto loquitur: & in Euangelio quod nobis hodie proponit Ecclesia peculiariter. In quo dicitur Dominū post suā gloriosam resurrectionem discipulis apparuisse, eisq; dixisse: *Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris &c.* Qualiter potestatē habētes ea vti debeant nēpe vtilitati proximorum incumbētes, hic dominus docet, scilicet, ad suimet imitationem, qui suā potestatem in totius mundi vtilitatem collocauit. Vnde disci-
11 pulis præcipit, vt abeant & suam omnibus potestatem prædicent, vt properantes omnes animabus suis cōmodū obtineāt. O seculi potētes, quàm è diuerso nūc à vobis fit. Certe quòd olim sanctus Amos plangebat, possumus & nos deplorare, & cū illo dicere, Væ vobis, qui opulenti estis in Siō: optimates, capita populorum, ingrediētes pompaticè domum Israel. Et inferiùs, qui dormitis in lectis eburneis, & lasciuitis in stratis vestris. Et paulò inferius: & nihil patiebantur super contritione Ioseph. Vbi Spiritus sanctus cōqueritur, eò quòd omnia bona, quę diuitibus & sæculi potentibus donat, luxuriose viuēdo consumūt, pauperū laboribus, & ærūnis non cōpatientes. Ideò seuere illis cōminatur dicēs: Quapropter nūc migrabūt in capite trāsmigrantiū & auferetur factio lasciuientiū, iurauit Deus in anima sua. O ter-
12 ribilia Dei verba: quare non tremitis ea audientes, qui in eadem damnatione estis? Quòd si sic Dñs conqueritur, eò quod pauperū afflictionibus non cōpatiamini, ò potētes, quid si non tantū erga illos immites estis, verū etiā vestra potentia eos affligitis, atque destruitis? O dirā crudelitatē, & quibus supplicijs punieris: Væ Assur (ait Dñs) virga furoris mei, & baculꝰ ipse est, in manibus eius indignatio mea. Et septuaginta interp. trāstulerunt. Vę Assyrijs. Ex quo planè constat illud, væ, super Assur, & Assyrios cadere hoc est, super Regē, & super subditos suos: & quod etiā illis Dñs minatur: quanuis (vt Hebræos propter scelera sua puniat) illos tanquā virgā furoris sui assumit, quos posteā seuere puniturus erat: sicut pater, qui postquā filios virga percussit, in ignem

Amos. 6.

Isai. 10.

Simile.

ignẽ cã mittit. Hoc formidãdũ vobis est, qui virgæ furoris Dei-
estis. Nã quãuis pauperes à vobis lædi modò Deus permittat, te-
pus erit quãdo debitas strictè soluatis pœnas. Tã varijs modis
potẽtes affligũt pauperes, vt propterea id Deus diuersis nomini-
Mich. 3. bus appellet, & declaret. Aliquãdo dicit, quod excoriant illos:
vt apud Michæã: Violenter tollitis pelles eorum desuper eis, &
carnẽ eorũ desuper ossibus eorũ. Aliquãdo dicit, quod depascã-
Isai. 3. tur illos, vt apud Isaiã: Vos depasti estis vineã meam, & rapina
pauperis in domo vestra. Quare atteritis populũ meũ, & facies
pauperum commolitis? Nonnunquam verò dicit, quod come-
Eccles. 13. dunt eos: vt apud Ecclesiasticum: Venatio leonis onager in ere-
mo: sic pascua diuitum sunt pauperes. Quàm feras crudelitates
inuicem homines committunt, cùm diuina sapientia talibus ac
tam varijs nominibus illas discernat. O furibundæ bestiæ, si ra-
tionis expertes essetis, quid faceretis amplius? Quod leo leonem
non occidat, lupus lupum: at vero homo hominem viuum deuo-
ret. Per viscera pietatis vos obsecro fratres, à tam immani bestia-
litate abstineatis, & homines ratione præditos vos esse remini-
scamini, Christianos fide insignitos, & strictè teneri vestrũ cæ-
lestem magistrum imitari: qui suam potestatem apud homines
rectè administrauit ad eorum vtilitatemque gessit. Sic Regius
Psalm. 58. Dauid faciebat cùm dixit: Fortitudinem meam ad te custodiam.
Idest, viribus meis, & fortitudine mea non vtar, vt proximis no-
Psal. 54. ceam: sed vt tibi domine seruiam, & illis prosim. Et alibi, Quis
dabit mihi pennas, sicut columbæ. Hoc est: vt sint alæ meæ po-
tentiæ, non vt aquilæ tyrannæ, sed pennas habeam columbæ,
Simile. ne amaritudinis felle, ne alicui amarus, sæuusq; sim. Aquila quæ
uis auium Regina dicitur: at quia vnguibus rapacibus præualet,
audet eas arripere, & dilaceratas vorare. Sic sæculi potentes, qui-
bus potentiam Deus donauit, vt cum illa paruulos protegerent,
& tanquam reges eorum essent, vt se cum fortibus vnguibus cer-
nunt, nec alius in republica sit, qui eis valeat resistere, illos dilace-
rare, & mordicùs consumere non verentur.

Euntes ergò docete omnes gentes, baptizantes eos. Priùs illis præce-
pit, vt doceant homines quid credere, quid operari debeant: &
postquam instructi, edoctique fuerint baptizentur. Et hic mos
in sancta ecclesia vsque hodie cum adultis obseruatur: qui ante-
quam baptizentur in rebus ad fidem necessarijs rectè instru-

16 tur. Sed cùm paruulis hoc non obseruatur, & merito: sed parentes, & compatres eorum debent pueros docere, cùm primùm ad ætatem discretionis peruenerint. Ideò tu qui pater spiritualis es, id est, *Padrino*, ne sis remissus, & negligens, sed parenti pueri dic: Heus cōpater, quanta obligatione tenemur hunc edocendi puerum aspice. Si id facere negligis, dicito mihi, & ego maxima, qua potero diligentia, sicut debeo, perficiam. Qui quanuis se facturum promittat, securius & magis pium erit, vos à puero petatis, & quid sapiat, quidve ignoret, inquiratis, et si ignorat remedium adhibeatis. Hugo de Sancto Victore dicit: hoc nomen, quod vulgo dicimus, *Padrino*, esse idem ac padre diuino, quod nomen homo sortitur, quia illum hominem Deo genuerit, quatenus minister illius sacramenti, in quo gratia puero collata est, per quam
17 filius Dei effectus manet. Et siquidem pater diuinus es munus tuum, diuinitus exercere cura. O quot parentes, & patres spirituales in infernum mittentur, eò quòd his obligationibus debitam curam non adhibuerint. Nam sicut verbis exprimi nequit, quanta vtilitas in catechizandis, & benemorigerandis pueris comparatur, sic lingua deficit ad exprimendum, quantum damnum subsequatur in suis primordijs pueros indoctrinatos relinquere. Vnde Diuus Anselmus inquit, quòd quemadmodum recens vas, si semel liquore aliquo imbuatur diu seruat illius fragrantiam, & saporem: similiter cùm pueris facere debetis illos edocendo, vt virtutem sectentur, & ament & perseuerent. Quia in Prouerbijs dicitur: Adolescens iuxta viam suam, etiam cùm senuerit non recedet ab ea. Tam bonū quàm malum difficulter
18 omittit. Asparragi, idest, *Los esparragos*, si teneri sint saporosi & vtiles sunt: quòd si inspicari & indurari sinantur, cùm eos colligere acceditis spinis innatis pungunt, & vix frangi possunt. Idem erga pueros euenire solet: vnde præcipua parentum cura in hoc se exercere debet: nempe remedium his necessitatibus adhibere. Mirabile est videre illam efficaciam, cum qua Regius Dauid ducibus contra Absalon filium suum in bellum exeūtibus, eò quòd rebellasset contra eum, cuncto populo audiente dicebat: Seruate mihi puerum Absalon. Et forte pater hoc fecit, ne filius suus in lethali peccato discederet è vita, qui postea tam amare mortem eius lamentatus est, vt inferius ibi dicitur: Porrò Rex operuit caput suum, & clamabat voce magna: Fili mi Absalon.

Hugo de sancto Victore, libr. 2. de sacra. p. 6. c. 12

D. Ansel. libro de similitu. c. 141

Prouer. 22.

Simile.

2. Reg. 18.

Et antea dixerat, Quis mihi tribuat, vt ego moriar pro te. Ere- dibile est sic luxisse filium suum, quia in peccato mortali fil- eius mortuus est. Hoc etiam parentes de filijs debent formi- dare.

Baptizantes eos, in nomine Patris, *& Filij, & Spiritus* sancti. O Christe animarum vere sponse, cur, vt in nomine tuo baptizen- homines non dicis? Quare non sic præcipis, Baptizantes eos in nomine Iesu Christi? Pater pro nobis mortuus non est, nec Spi- ritus Sanctus, si ergo tu solus pro nostra salute passus es, æquu- erit, vt baptismus in nomine tuo detur. Dum quis sacellu- ædificat, ibi stemmata sua, ibi nomina ponit: ibi encomia, i- arma figit. Et si quis librum in lucem edit suum in eo nomi- inscribit. O superne cælestisque saluator, baptismum, que- tu instituisti nomini tuo consecrari non vis? Cui respondeo gra- tiam in sacro baptismatis fonte collatam à tota beatissima Trin- tate procedere, quamuis Christus reparator noster nobis eam p- meruit. Vnde eidemmet sanctissimæ Trinitati tribuenda est g- ria. Ideo sanctis Apostolis præcepit, vt baptizent in nomi- Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Discite fratres ab hoc cæ- sti magistro vestrorum operum bonorum gloriam præcipu- rum autori referre, qui beatissima Trinitas, vnus Deus est, à q- auxilium & virtus, quibus ea operamini prouenit. Cùm Io- dux Regis Dauid obsessam quandam ciuitatem haberet m- literas ad Dauidem dicens: Dimicaui aduersus Rabbath, & ca- pienda est vrbs aquarum, nunc igitur cõgrega reliquam parte- populi, obside ciuitatem, & cape eam, ne cùm à me vastata fue- vrbs, nomini meo adscribatur victoria. Videte boni ducis fi- tatem. qui, vt vidit ciuitatẽ copijs. pecunijs, signisq; Regis mil- ribus ita oppressam, vt nullo modo euadere posset, quin ded- vrbs illa, petijt regem præsto esse, vt primus intraret ciuitate- & illi soli victoria tribueretur. Sic bonus quisque miles Christ- nus debet facere Dæmonem in aliqua tẽtatione vicisti? prop- debellasti passiones? ad bonum opus te excitasti? Mitte Epist- lam ad Deũ: Altissime Domine, hãc à dæmone victoriã tuli, h- bona opera feci: gloria & honor sit tibi quãdo te duce, te auxi- tore factũ est hoc. Sic D. Paulus faciebat: vnde dicebat ipse: g- tia Dei sum id quod sum. Caue ne tibi boni quod egeris glor- adscribas, qui diuinæ celsitudinẽ iniuria afficies, & tibi noce-

Vid-

simile.

2. Reg. 12.

1. Cor. 15.

22 Vide dæmonis astutiam, qui si bona opera, vt facias prohibere non possit, vt tamen vanitate, & præsumptione meritum eorum amittas inuigilat. Qua solent cauti lusores astutia vtere. *Simile.* Cùm enim cum aliquo minus cauto imperitoq; ludunt in principio ludi consultò se ipsos vinci permittunt. Y *que les gane algunas manos, para que se engolosine, y ceue.* Et inopinato. *Hazen se del ojo*, Et sic nutantes, *Arman el naype*, Et ita miserum expoliant, & perdunt: nam consultò amissum recuperant, aduersario deuicto. Similiter Dæmon, vt vafer callidusque primis aggressibus cùm nos tentat se à nobis vinci patitur, vt ob nostram sanctitatem cœptam aliquo vano gaudio afficiamur, & sic nos per superbiam deijcit, quòd non tantum, vt perdamus efficit, quod in illo actu fueramus lucrati, sed quod per totam vitam acquisiuimus. Ne
23 in tam magnam confusionem incidatis, dilectissimi, cauete. Sed vt mos est inhabitantibus hospitibus meliora cubilia concedere, vt in eis hospitentur, sibi autem angulos domus & deteriora receptacula seruant: sic faciendum vobis est tanquam veri humilitatis sectatores. *Simile.* Quicquid boni vestris animabus inest hospiti Deo tribuite, omnia suæ bonitati, suæque magnificentiæ adscribentes. Omne verò imperfectum, & iniquum, quod in vobis inueneritis, vobis adscribite, qui tanquam miseri talia operati estis. Attendite, quam terribiliter comminatus est Dominus Pharaoni, dicens: Ecce ego ad te Pharao draco magne, qui cubas in medio fluminum tuorum, & dicis, meus est fluuius, ego feci me metipsum. *Ezech. 19.* O diram peruersitatem, & audaciam, hominem dicere, Ego feci me metipsum. Et tu quoq; superbe, qui
24 operum tuorum gloriam tibi tribuis, quanuis hæc ore non proferas corde tamẽ dicis. Aspice quid Pharaoni illi Dominus dixerit. Bestijs terrę, & volatilibus cæli dedi te ad deuorãdum. Te quoq;, ô superbe bestijs infernalibus deuorandũ æternaliter tradet, nisi cor elatum humiliaueris, veramq; egeris pœnitẽtiam. Attende etiam vt paueas quid Dominus Assyriorum Regi fecerit: cui per Isaiam cõminatus est dicens: Visitabo super fructum magnifici cordis Regis Assur, idest, super opera superbi cordis sui, & super gloriam altitudinis oculorũ eius. *Isai. 10.* Dicit enim: In fortitudine manus meæ feci: & in sapientia mea intellexi. Liberet nos Deus à tam graui peccati huius abominatione. Ab hoc crimine. S. Iob se immunem fatetur esse, dum inquit: Si vidi solem cùm fulgeret,

& Lunam incedentem clare, & osculatus sum manum meam, quod est peccatum grande, & negatio contra Deum altissimum. Hoc secundum literam de illis dicitur, qui honorem Soli & Lunę tribuebant, & in dedecus, & vituperium Dei altissimi, & veri illa adorabant. Sed in sensu spirituali in eos dicitur, qui ex suis tam spiritualibus, quàm corporeis bonis sibi, & non Deo gratias referunt, quod est peccatum grande, & negatio cōtra Deum altissimum. Ecce quantum malum sit superbia, quam peccatum grande vocat: & Regius Dauid delictum maximum eam appellat, dicens: Si mei non fuerint dominati tunc immaculatus ero & emundabor à delicto maximo. Quod autem de superbia loquatur versio Diui Hieronymi ex Hebræo declarat: qui pro eo, quod nos legimus in versu præcedenti: Ab occultis meis munda me: vertit ipse: A superbis quoque libera seruum tuū. Et statim subdidit: Si mei non fuerint dominati emundabor à delicto maximo, id est, ab hoc peccato superbiæ. Et secundum nostram translationem dicitur, Ab occultis, quia superbia est incognita possidenti eam. Et, vt sciatis, quàm Deo sit odibile osculari hominem propriam manum, & de operibus suis superbire, audite

Psal. 18

S. Ioannes Ægyptius.

euentum, quem Sanctus Ioannes Ægyptius, vnus ex illis antiquis patribus, perquam celebris eremita refert. Erat (inquit sanctus vir) quidam monachus, qui prope nos in eremo habitabat, vir egregiæ notæ, qui specum pro cella habebat, vir etiam summæ abstinentiæ, qui victum propria manu comparabat, dictuque sanctæ orationis studio incumbens, omni denique virtute clarus euasit: qui propter bonam sortem elatus cœpit de suis bonis operibus, & diligentia confidere, nec omnia Deo auctori tribuebat. Hanc tentator superbiam intuitus opportunum satis tempus expectauit, quò illum turbaret, animamque eius lucraretur. Qui in forma speciosæ puellæ apparens se illi obtulit, simulans se in illo deserto aberrasse, & ante ostium specus procidens ab illo opem postulabat, ne nocte illa à bestijs forte discerperetur, vellet remedium aliquod sibi tribuere. Tandem precibus & pietate ductus illam intromisit, & paulatim vltro citroque sermonibus habitis illam ardenter amare cœpit, qui cùm vellet suum turpe desiderium opere complere tunc illa terribilem, tristemque fremitum emisit. Et cùm esset vmbra, & corpus phantasticum è manibus eius elapsa est. Tunc dæmones quàm pluris

28 rimi, qui ad spectaculum desuper in aere conuenerant, exclamare, & illudere cœperunt, dicentes. O monache, monache, qui superbiebas, & in cælum vsque te attollebas, quomodo vsque ad infernum te abiecisti: disce, quia qui se exaltat, humiliabitur. Tunc infælix monachus verecundiam ferre non valens, & illius facti dolum, amplius deinceps se seduxit, quàm fuerat à dæmone deceptus. Quia cùm superbiam suam, & peccatum deplorare deberet, & sic se à lapsu reparare, hoc non curauit: sed tanquam desperatus tradidit semetipsum (vt inquit Diuus Paulus) omni Ephe. 4
impudicitiæ & iniquitati, & tandem ad sæculum rediit dæmonum præda factus. Hæc ille. Ex quo manifestè colligitur, quantum malum sit superbia spiritualis. Propter quod Diuus Paulus nos admonet, dicens: Qui se existimat aliquid esse, cum ni- Galat. 6.
29 hil sit, ipse se seducit. Humiliemur ergo nos fratres coram beatissima trinitate, illam fontem & originem bonorum omnium esse confitentes, à qua omnis nostra sufficientia dimanat, vt bene operemur per merita sacratissimæ humanitatis Christi Iesu, vt sic nos cum vera humilitate præparantes abundantiorem gratiam tribuat, vt maioris gloriæ participes simus: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem festo Sanctissimæ Trinitatis, Concio Tertia.

1

Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Matthæi. 28.

OMNIS Fidelis Christianus erga mysteria diuina fide vtitur, quantò magis erga hoc beatissimæ Trinitatis ineffabile mysterium. Fide inquam vtitur tanquam ratione efficacissima, quia nec ratione vti, nec mente vult comprehendere, quod omnem rationem, & mentem facile superat. Nam fides, vt Diuus

Hebræ. 11 Paulus diffinit, & sperandarum rerum substantia, argumentum non apparentiū. Id est, fides est fundamentum: cui spes cæle-lestium innititur: quiá nullus sperat, nisi quod futurum esse credit. Et est argumentum non apparentium: idest, lumen fidei à Deo mentibus nostris infusum argumenti vice nobis est. Q... quidem lumen absq; vllo humanæ rationis argumento, res q... nobis Deus ex se reuelauit, facit nos firmius, certiusque crede... quàm quòd vllum argumentum aut humana ratio suadere p... sit. Nam certius multò debet existimari illud, quod diuina v... tas affirmat, quàm id, quod rationibus mathematicis quant... uis efficacissimis concludi potest. Quòd si plerisq; fidem adh... mus firmissimam, & hoc solum, quia ab hominibus dicta... quantò magis adhibenda est fides, si à Deo ista dicantur: Ho...

1. Ioan. 5. Ioannes vtitur argumento, dicens: Si testimonium hominum ac... cipimus, testimonium Dei maius est, quod testificatus est de filio suo: Qui credit in filium Dei habet testimonium Dei in... id est, Deum habet fidei suæ testem, cuius veritas sine vlla c... paratione quacunque alia veritate certior est. De Pythagora... ti referunt autores, quòd sic discipulos docere solitus er... primis septem annis tantum audirent: nec rationem aliqua... lorum quæ discebant, quærere fas erat, sed quòd tantum ... magistri crederent, quousque omne, quod ab eis discen... erat, audissent. Vnde cautum erat inter discipulos illius P... sophi, vt si ab altero alter propositi rationem postulabat, ... rogatus respondebat: ipse dixit. Itaque hic probus Philos... fide præparabat discipulos, vt discerent. Ad rerum maiorum in-telligentiam plus nos hæc facere oportet, quando quidem Spi-

Isai. 7. ritus sanctus nobis per Isaiam dicit: Nisi credideritis, non intelli-getis. Et ita nos in hac fidei simplicitate, & synceritate ... diuino numine adiuti, de hoc ineffabili altissimoque mysterio nonnihil dicamus. Et quod primo notandum occurrit est hoc

D. Tho. 1. p. q. 2. art. 1 vnum, scilicet, Deum esse, vt ait Sanctus Thomas lumine naturali constare. Et ita crediderunt Plato, & Aristoteles. Et Diuus

D. Hiero. ad Paulin. Hieronymus ad Paulinum scribens, ait Pythagoram Philosophum ab Athenis in exilium relegatum fuisse ex eo, quòd tantum vnum Deum esse affirmauit. Et Diuus Augustinus ait: So-

Augustin. lib. 8. de ciuitate Dei c. 9. cratem credidisse vnum Deum esse bonum & verum, & propter hoc fuisse accusatum, & capite plexum. Idem fertur de

An-

5 Anaxagora, hoc etiam ex multis locis suorum scriptorum constat, quos collegit Augustinus Eugubinus. Hoc ratione lumineque naturali consequebantur. Nam si Deus est, summum bonũ debet esse, & omnipotens, quòd si duo sunt dij necessario, duas debent habere voluntates distinctas, & velle possunt res contrarias & diuersas. Demus alterum illorum Angelum velle creare, alterum verò nolle. Ergo si contra alterius voluntatem hic creat, ille Deus non est: siquidem non est omnipotens. Ergo hic solus, qui contra alterius voluntatem potuit Angelum creare Deus dicendus est. Quòd si Angelum hic creare vult, & non potest, ergo non est omnipotens: & per consequens non est Deus, sed ille tantum qui obstare potuit. Quòd si hic velle cogitur quod vult alter, iam libero arbitrio careret: vnde homine inferior esset.
6 Quòd si liberum arbitrium habeat, at verò alterius nutui subiacet, sequitur illo inferiorem esse. Quæ ratio sic etiam formari potest. Dato plures essent dij, aut essent concordes, aut discordes. Si discordes, ordo vniuersi vnus non esset, nec mundus ita ordinatus esset, sicuti est. Si verò concordes essent, vel vnus sine alio in creaturarum gubernatione operari posset, vel quilibet per se posset quantum ambo simul. Si quilibet per se sufficiens non erat, manifestum alterum alio indigere, quod magna est imperfectio. Quòd si quisque per se solus ad creationem, & gubernationem vniuersi sat esset, alter esset superfluus. Et hæc veritas adeò perspicua est, quòd dicit Dauid: Dixit insipiens in corde suo, non est Deus. Non est ausus id ore proferre: nam lapides in illum insurgerent. Et vna horum verborum dilucidatio est,
7 scilicet: Non est Deus, cui res huius sæculi curæ sint: & cum hac falsa opinione corrupti sunt, & abominabiles facti sunt, vt ibi sequitur. Et translatio Chaldaica ad hanc expositionem alludit: ait enim, Dixit insipiens in corde suo, non est potestas Dei in terra. Hoc suis prauis operibus mali fatentur, vt Diuus Paulus affirmat, dicens: Confitentur se nosse Deum, factis autem negant: quandoquidem viuunt, ac si Deus non esset, vel tanquam si Deus non cerneret quod ipsi faciant. O summam peruersitatem, vt sic homines à suis passionibus se excæcari patiantur. Et cùm tam singulare donum qualis est fides, acceperint, in hoc infidelibus deteriores sunt. Et quidem multi Christianorum in hoc gentilibus pejores sunt. Nam, vt diximus;

Anaxagoras.
Plutarchus in vita Pericle, ex dicto Diephiti.
Augustin. Eugubinus de perenni philosoph.
Eusebius. libro 5. prepar. Euang. c. 10.
Plato in Epistol. ad Dion.
Leg. Damasce. lib. 1. orthodo. fidei. c. 5 et D. Thom. 1. p. q. 11. ar. 3
Psal 13.
Tit. 1.

mus, multi illorum hanc veritatem cognouerũt, vnum, scilicet tantum Deum esse: & multi Christianorum plures deos colunt
Philip. 3. sicut Diuus Paulus deplorabat, dicens: Multi enim ambulant, quos sæpe dicebam vobis, &c. quorum Deus venter est. Et alibi
Ephes. 5. carnales, & auaros idololatras appellat, dicens: Omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod est idolorum seruitus, non habet hæreditatem in regno Christi & Dei. O miseros illos, qui tale audiunt, & cum in his abominationibus iaceãt, ab eis exire non curant, nec tam horribili comminatione terrentur. Non
1. Cor. 8. fiat dilectissimi vos obsecro: sed cum Apostolo dicamus: Nam etsi sunt qui dicantur dij, siue in cælo, siue in terra, siquidem sunt dij multi, & domini multi, nobis tamẽ vnus Deus Pater, ex quo omnia, & vnus Dominus Iesus Christus. Sunt qui dicantur in cælo, inquit, sicut Sol, Luna, & Stellæ, quæ omnia tanquam Deos homines colebant: & in terra sicut Iupiter, & Bacchus, & alij perditissimi homines, qui venerabantur sicut dij. Præterea venter, auaritia, & luxuria, quibus mundus scatet, nobis tamen vnus est Deus, & vnus Dominus. Hunc ergo Deum & Dominum amplectamur, & toto conatu viribusque die & nocte seruiamus, ore laudemus: quoniã ipse solus est vnus & verus Deus, & erga quem summa obligatione tenemur. Hucusque dilectissimi de vnitate æterni Dei nostri agentes iuxta oras maritimas nauigauimus: nunc littora omittentes sinus, & profunda huius diuini maris Oceani, excelsaque petamus. Nam hactenus ea proposuimus, quæ naturali lumine haberi possunt. Et sicut Abraham Patriarcha, qui ascensurus in montem vt oraret ad calcem eius seruos reliquit, assumpto secum Isaac filio suo: ita nos rationem infra relinquentes, vbi locum habere solet, sola fide comitante altitudinem mysterij huius adeamus: quandoquidem humana ratio huc peruenire nequit. Quod figuratum est in illa visione
3. Reg. 19. Heliæ Prophetæ. Vidit enim Spiritum grandem, & fortem subuertentem montes, & conterentem petras: postea terræmotum magnum: deinde ignem, tandem sibilum auræ tenuis. Quod cum audisset Helias operuit vultum suum pallio. Mira res, quod Helias terræmotum, turbinem, & ignem videns, nec vultum suum, neque oculos operuit, sed ad auram tenuem & subtilem. Ad denotandum Dei omnipotentiam per turbinem, & sapientiam suam infinitam per commotionem significata, suauitatem bo-

11 bonitatem figuratam per ignem, hæc omnia per naturalem rationem posse obtineri. At vero subtile & delicatum, cuiusmodi sunt altissima sanctissimæ Trinitatis arcana: nempe quòd vnus Deus cùm sit, tres sint personæ: & quomodo cùm Pater sit, filij principium non est prior ipso filio: & cùm filius tam potens sit ac Pater, non producat alium filium, sicut Pater: & cùm Spiritus sanctus tam sit omnipotens ac Pater, & filius, alium filium non generet, sicut Pater, nec alium spiret Spiritum sanctum, sicut Pater & filius, ad hæc vultum operire, & oculos velare debet homo, ingenue fatendo hæc naturali lumine adipisci minime posse, sed fide tantum. Nec proinde angi debemus ex eo, quòd hæc altissima arcana penetrare non possimus: quandoquidem, vt ea
12 intelligamus nobis non præcipitur, sed tantum, vt credamus. Fide tamen præsupposita ad hanc fidem stabiliendam non desunt aliquæ rationes congruæ. Non, inquam, ita fortes & peremptoriæ, vt conuincant: nam stultus dicendus esset ille, qui humanis rationibus has incomprehensibiles veritates conuincere hominibus studeret. Cùm visum esset Eliphaz Themanitæ se recte loquutum Dei sortem defendendo, post hæc de illo dixit Deus ipsi Iob: Quis est iste inuoluens sententias sermonibus imperitis? Ac si diceret: Quisnam est iste stultus, qui suo rudi, & inculto sermone, & suis minus sufficientibus rationibus inuincibiliter mea mysteria studet comprobare? Ratio igitur est. Quandoquidem lumine naturali constat vnum esse Deum, in ipso bonitatem confiteri debemus, & ex consequenti amorem siue cha- *Iob. 38*
13 ritatem ei inesse: & proinde hanc bonitatem & charitatem Dei nimis excellere humanam bonitatem & charitatem. Vnde Diuus Dionysius inquit, quòd omnes perfectiones quæ de Deo excogitari possunt, potius negari quàm affirmari possunt. Nam quicquid de ipso dici potest nihil est in cōparatione illius, quod in rei veritate est. Nam etiā si sapientes, quiq; mentes ingeniaq; sua attollant, & bonitatem, iustitiam, misericordiam & charitatem Dei contemplentur, omne id remoueri potius, & negari de Deo potest, quam affirmari. Et hoc significat illud Ecclesiastici: Glorificate Dominum quantum potestis superualebit adhuc. Benedicentes Dominum superexaltate illum, quantum potueritis: maior est enim omni laude. Ne laboretis, non enim comprehendetis. Hinc etiam Regius Dauid aiebat: Confitebor tibi, *D. Diony. de cælest. Hier. c. 2.* *Eccle. 43* *Psal. 138.*

 quia

quia terribiliter magnificatus es. Et siquidem in Deo charitat[em]
confitemur, charitas autem est amor gratuitus tendens in ali[um]:
ergo debet esse in Deo alia persona, quam amet: & hæc per[sona]
debet esse Deus. Nam si creatura esset oporteret in tempore c[œ]-
pisse: ergo antequam hæc creatura esset Deus non amabat, [&]
non habebat bonitatē, nec proinde erat Deus. Igitur sicut De[us]
est æternus, ita debemus in illo bonitatē & amorem æternū p[o]-
nere: ergo eadē ratione in Deo debet esse alia persona æterna,
tam æterna, quam ipse Deus, quāque æternaliter amet. Præ[terea]
cum oporteat ad hoc, vt Deus bonus sit, in ipso duas persona[s es]-
se: ita ad hoc, vt Deus perfectus sit requiritur, quòd sint tres [per]-
simile. sonæ. Amor imperfectus non admittit consortium. Si aliquē [sen]-
sualiter amatis ægrè fertis ab alio, quā à vobis illum diligi: sing[u]-
lares nāque in amore esse vultis. At verò si Sancto Ioanni Bap[ti]-
stæ, aut Euangelistę deuoti estis, velletis omnes illis esse deuot[os]:
similiter qui Deum diligit omnes vt illū diligerent vellet. E[x]
amoris spiritualis excellentia, qui ipsa re, qua ipse fruitur, qu[a]-
que ipse participat, vellet omnes & participare, & frui. Et q[uo]-
niam amor, qui in Deo est, summe perfectus est (nam alias De[us]
non esset,) in amore, quo vnam personā diligit debet admitt[ere]
consortium. Quapropter, sicut Deus ęternaliter bonus est & p[er]-
fectus: similiter debet alia persona esse, quam æternaliter dilig[at]
vt sit bonus, & alia tertia persona, vt sit perfectus: vnde istæ [duæ]
personæ testimonium perhibent bonitatis, & perfectionis, qu[æ]
I. Ioan. 5. in Deo est. Et hoc est, quòd Diuus Ioannes in sua Canonica af[fir]-
mat: Tres sunt (inquit) qui testimonium dant in cælo, Pater, V[er]-
bum, & spiritus sanctus: & hi tres vnū sunt. Nam si sicut tres s[unt]
personæ, tres similiter essent essentiæ, essent tres Dij, quod (sic[ut]
D. Amb. li. dixi) est impossibile, & implicat, D. Ambrosius vnitatem ess[en]-
1. de fide. S. tiæ triū personarum sic probat. Nam alias Regnum Dei, sui[c]
Trin. c. 2. esse dissolueretur: quia omne regnū in se diuisum desolabitur. [Si]
enim tres essent essentiæ, tres haberēt voluntates, & totidē int[el]-
lectus, & sapientias: vnde posset vna volūtas ab alia dissentire. M[ul]-
ta sunt, & perspicua in veteri lege testimonia, quæ hāc ineffab[ilem]
Gen. 2 veritatē cōfirmāt. Primū est illud Geneseos: Vbi cū Deus vo[luit]
hominē creare dixit, Faciamus hominē ad imaginē & similit[udi]-
nē nostrā. Si dicatis quôd loquebatur cum Angelis, probo q[uod]
non, quia homo non fuit creatus ad imaginem & similitudin[em]

Ang[e]-

17 Angelorũ. Præterea Angeli non debebãt concurrere cũ Deo ad
hominis creationẽ, ergo frustra fuisset dicere, Faciamus hominẽ.
Planũ ergo videtur vnã ex diuinis personis alias allocutã fuisse.
Et dicẽs, Ad imaginẽ & similitudinẽ nostrã, & nõ, Ad imagines
& similitudines nostras, declarat essentiæ vnitatẽ. Et Regius Da-
uid clarũ reddit huius veritatis testimoniũ dicẽs: Sedes tua Deus
in sæculũ sæculi. Et paulo post: Propterea vnxit te Deus, Deus *Psal. 44*
tuus. Vbi Deũ appellat eũ, qui vngit, & vnctũ etiã. Quarũ prior
vox est vocatiui casus: quasi dicat, ò Deus, Deus tuus (scilicet pa-
ter) vnxit te in quantũ homo. Vbi patrẽ Deũ filij appellat quate
nus filius est homo. Itẽ est clarũ testimonium Christi Redẽptoris
nostri, q ex Psal. apud Matthęũ recitauit ad probandã suã deita-
tẽ. Pharisæos nanq; cũ interrogaret: Quid vobis videtur de Chri *Matth. 22*
18 sto, cuius filius est? dicũt ei: Dauid. Ait illis. Quomodo ergo Da- *Psal. 109*
uid in spiritu vocat eũ Dñm, dicẽs: Dixit Dns Dño meo, sede à
dextris meis. Si ergo Dauid vocat eũ Dñm: quomodo filius eius
est? Ex quibus manifeste deducitur Christum (qui in quantũ ho
mo filius est Dauid) naturã etiã diuinã habere per quam Dñs est
ipsiusmet Dauid. Etiã Ecclesiasticus testimoniũ huius veritatis
reddit dicens: Inuocaui Dñm patrẽ Dñi mei: vbi Messiã filium *Eccli. 51.*
Dei appellat. Et Isaias ait: Et vocabitur Deus fortis. Et alibi in *Isai. 9. 48*
persona filij, Antequã fierent, ibi erã, & nunc Dominus Deus mi *Zacha. 2.*
sit me & spiritus eius. Et Propheta Zacharias postquã in persona
eiusdem mundi saluatoris dixerat: Ego venio & habitabo in me
dio tui ait Dñs: statim addidit: Et scies, quia Dominus exercituũ
misit me ad te. Vbi tã ille qui mittit, quã ille, qui mittitur Domi
19 nus dicitur. In his locis reuera sanctissimæ Trinitatis mysterium
reuelatum fuit, quamuis non verbis ita perlucidis ac in nouo te-
stamento. Nam patre æterno volẽte tam singulari beneficio mũ
dum insignire, quale erat filium suũ humanæ vniri mortalitati,
necessaria fuit explicite, & distincte reuelari, in diuina essentia
distinctionem esse personarum. At quamuis hoc ita sit, notãdum
tamen est, omnem fere sacræ scripturæ sermonem in hoc tende-
re, vt beneficia hominibus à Deo exhibita cõmemoret, vt erga
suũ authorẽ amorẽ nos inflãmet de his verò, quę ad incõprehẽsibi
lem sanctissimę Trinitatis celsitudinẽ pertinẽt, raro loquitur. Nã *Lege D. Hie*
B. Ioã. Euãgelista qui præ omnibus hãc rem tractãdam suscepit *ro. de script.*
nempe de Christi reparatoris nostri diuinitate aduersus quã plures *Ecclesia.*
hære-

hæreticos Hebionitas nomine: qui illis tēporibus insurrexerūt Christi diuinitatē abnegantes. Hoc tamen in principio sui e gelij breuibus verbis perstrinxit, dicēs: In principio erat ve & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. Id quam xima, qua potuit breuitate pertransiens, mox de diuinis op bus, & beneficijs, quæ pro nobis Deus fecit, diffuse agere cœp ad ostendendam Christi reparatoris nostri diuinitatem. V

Ioan.1. statim subdidit: Omnia per ipsum facta sunt, & verbum factum est, & habitauit in nobis: & vidimus gloriam eius, g riam quasi vnigeniti à Patre. Vbi gloriam Christi filij Dei m racula eiusdem Christi appellauit nomen causæ effectui apta Quoniam Apostoli in hac vita essentiam verbi diuini non vi runt, sed effectum, miracula, scilicet, quibus in cognition causæ (qui Deus est) deuenerunt. Quod autem per gloriam diuinitatem non intellexerit, sed tantum miracula patet ex quod infra ait: Hoc fecit initium signorum suorum Iesus in na Galilææ, & manifestauit gloriam suam. Non vtique diu nitatem suam manifestauit: ita, vt oculis cerneretur. Sed est, ac si diceret, quod miraculo illo gloriam, id est, omnip tiam suam manifestauit. Gloriam quasi vnigeniti à Patre est, fecit opera, quàsi tanti parentis filius, & quasi vnige tanti patris. Agendo verò de operibus, quæ pro nobis fecit luit nos erga suum amorem inflammare. In cælo enim reuel Deus suam gloriam, vt cernentes iusti beati sint: in terra opera bonitatis, & misericordiæ suæ manifestat vt ardenti

D. August. in solilo- quijs. amore à nobis diligatur. Hinc Diuus Augustinus, ait: Cognoui te, nō sicut tibi es, sed cognoui, sicut mihi es, & nō sine te, qui es lux quæ illuminasti me. Id est, tu quidē in te ipso ine & incomprehensibilis es, in me autem benignus, & suauis, & misericors: & ideò ex te cognosco quid es erga me, quamuis non cognoscam, quid es in te. Noui quantū debeo te diligere: altitudinem tuæ celsitudinis non obtineo, nec prorsus penetro. Vnde nomen, quo Christus salus nostra voluit, vt illū in terris cognosceremus, nō fuit ex illa paterni intellectus emanatione, ante te desumptū, sed ex suis nobis beneficijs collatis, & ex debito

Hiere. 23 illi seruire tenemur. Hinc S. Hieremias ait: Hoc est nomen vocabunt eum, Dñs iustus noster, id est, iustificator noster minus sanctitatis & iustitiæ nostræ, ac proinde fœlicitatis

aut

23 autor. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui huiusmodi nomine vult vocari. Magis vult cognosci, inquit Diuus Augustinus, per illud quod in nobis est, quam per id, quod est in se. Igitur omnem vim, omnemque animum, vt illum diligamus collocemus, magis quàm, vt illum cognoscamus: quia maius meritum nobis accrescet amãdo illum, quam intelligendo. In his etiã docemur, vt de diuinis altissimisque mysterijs reuerenter loquamur, & parum. Ideò Sapiens ait: Ne sis velox ad proferendum sermonem coram Deo: Deus enim in cælo, & tu super terram: idcircò sint pauci sermones tui. Idest, Deus est infinitus, tu verò terrenus. ideoque de suis mysterijs loquere reuerenter. In amando autem, & operando stude nimis largus & prodigus esse, nam fere omne, quod credimus hoc nos docet. Vnde in sacrosancto Eccle. 5.
24 Euangelio, quod sancta hodie proponit Ecclesia præcipiens Dominus suis discipulis, vt irent per vniuersum ad docendũ omnes gentes, eosque baptizarent, statim addidit: *Docentes eos seruare omnia quæcunque mandaui vobis.* O quam decepti nõnulli viuũt, quibus actum esse cum Deo videtur: eò tãtum, quôd rem sacram audiunt. Horas canonicas recitant, vnum erogant dipondium, neq; aliud esse reliquum faciendũ putant. O cæci non cernitis Dominum suis præcipere concionatoribus, vt doceant vos seruare non vnum tantum, aut quatuor, sed cuncta quæ obligant?

Docentes, inquit, *eos seruare omnia quæcunque mandaui vobis.* Ideô ne seducamini, sed obseruare curate omnia diuina præcepta, quæ vobis suo nomine annuntiata sunt. Non vos latet, quibus titulis, hic amor & hæc obedientia ei debeantur, qui vos creauit, rede-
25 mit, & conseruat. Hoc Regius Dauid significauit, quoties in suis psalmis de Deo loquẽs nomẽ, Dominus, geminat, vt in illo psal mo, Dñe Dominus noster. Et alibi, Domini, Dñi exitus mortis. Pro cuius intelligentia notare Hebræos superlatiuis carere vnde vt superlatiui vim æquent geminare, inculcareque verba solent. Et sic Cantica Canticorum, Canticum excellentissimum significant, Sabbatha Sabbathorum, id est, festiuitas solennissima. Sabbathum enim septem dies continebat, quorum vnus lætissimus, iucundissimusq; illis erat, & hunc diẽ Sabbatha Sabbathorum dicere soliti erant. Et similiter Sancta Sanctorũ, id est, locus sanctissimus, vbi Arca fœderis sita erat. Ita Domine Dominus noster, id est, *Muy señor nuestro*, qui supra nos magnam habet Psal. 8 Psal. 67.

domina-

dominationẽ,&cui maximã obedientiã debemus. Quapropter etsi difficilia,& laboriosa nimis nobis præcepisset magna cum animi promptitudine & alacritate deberemus exequi. Verumtamen cùm leuia & facilia nobis imperauerit,adhuc tamen hæc operari nolimus?O diram peruersitatẽ. Vt cõfundamini dilectissimi
Gene. 47 tabilẽ rem volo vobis enarrare. Cũ magna fames per vniuersam terrã præualeret,solus Ioseph magnã frumenti copiam cõgregatã habebat. Quapropter omnis Ægyptus afflicta ad illũ venit, ante ipsum omnes Ægyptij procidẽtes humiliter deprecati sunt illũ dicẽtes:Salus nostra in manu tua est:tantũmodo respiciat nos Dñs noster, & læti seruiemus Regi. Quid fecit Ægyptios ad Ioseph procedere,nisi quia intellexerũt eorum salutẽ, & vitam ab eo pẽdere? Nũc fratres dicite, Nũquid nõ creditis Christũ Iesum nõ solùm verũ Deũ esse,qui vos & creauit,& cõseruat,& verum esse reparatorẽ,qui vos redemit? Nec tantum hoc,sed in ipso ... ctionẽ nostrã sitam esse:in ipso remediũ nostrũ collocatũ, ab ipso salutẽ nostrã pendere,extra quẽ omnia fames, omnia mi... sunt?Quare ergo(necessitate saltẽ ducti)ad ipsum nõ cõfugimus, & corã illo procũbentes dicimus:Salus nostra in manu tua est: tantũmodo respiciat nos Dns noster,& læti seruiemus tibi:O Christe Angelorũ gloria,oculis clementiæ tuæ respice in nos,vt nihil aliud à te quæramus,nihil aliud,quã te diligamus,nemini,quam tibi seruiamus. Quare dilectissimi hunc pijssimũ Deum non alloquimini? Ecce quo affectu Sãctus Dauid canebat:In mani-
Psal. 30. bus tuis sortes meæ. O Deus maiestatis immensæ : in manibus tuis omne bonũ meũ situm est. Illæ tã dispares sortes, quæ mihi contingere possunt,infernus,scilicet,aut gloria : ecce in manibus tuis sunt. In manibus siquidẽ tuis claues vitæ,& mortis sunt. Potens es me condẽnare & potens es me saluum facere. O quam ...lis,& proficua consideratio. Vtinam dies noctesq; in ea collo... mus : vtiq; excitaremur ad obediendũ tãto Domino. Ide Rex
Psal. 61. Dauid dicebat: Nonne Deo subiecta erit anima mea? Et sum causam,ab ipso enim salutare meum. Hoc vnusquisq; idẽtidem consideret,& dicat:Quare anima mea Deo meo,& Domino subiecta non erit?ab ipso enim salutare meum:quæcũq; possideo, ab ipso possideo:& quæcunq; spero,ab ipso spero. Pœnitentiam si egero, gratiam spero, cum qua adipiscitur gloria, Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

1 # In eodem festo S. Trinitatis.

Concio Quarta.

Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos, in nomine Patris, & filij, & Spiritus sancti. Matthæi. 28

BEATVS Apostolus Paulus ad Romanos scri-
bens, ait: Nõ est potestas, nisi à Deo. Et in Prouer Roma 13
bijs diuina Sapientia: Per me Reges regnant: per Prouer, 6
2 me Principes imperant. Et quãdo hoc ita est, om-
nem, scilicet, potentiam, quam sæculi potentes ha
bent, à Deo esse sibi datã: maxima obligatione tenentur, secũdũ,
ipsiusmet Dei voluntatem ea vti. & in cõmodum, & vtilitatem
proximorum eam collocare: non autem, vt eos perdant: tamque
prudentes existant: vt magnam fidem erga ipsos habeant subdi
ti. Ideò Isaias ait: Princeps ea, quæ digna sunt principe, cogita- Isai. 31
bit, & ipse super duces stabit. Id est, Principum cogitationes. &
opera munerum suorum debito ita correspondeant, vt à subdi-
tis in hac opinione habeantur: sic enim cum suauitate obedient.
Et, vt intelligatis quantùm hæc fides in eo. qui gubernat, requi-
ratur: notate argumentum, quod volo formare. Cùm adeò su-
perbia, pompa, & vanitas hominum Deo sit odibilis, vt pro-
3 pterea Regibus Hebræorum ne multos equos haberent, neq; ma
gnas diuitias, siue thesauros congregarent Deus prohiberet, vt
patet in Deuterono. vbi dicitur: Cùm fuerit constitutus scilicet, Deut. 17.
Rex, non multiplicabit sibi equos, nec argenti, & auri immensa
pondera, nihilominus, cùm sacra scriptura agit de electione Sau-
lis, omne ius, quod regibus tribuit in pompa, & apparatu resol-
uitur. Deinde cum Salomon sapientiam à Deo postulasset ad 3. Reg. 3.
bene gubernandum regnum respondit ei Deus: Quia hoc ma- 2. Para. 1
gis placuit cordi tuo, & non postulasti diuitias, & substan-
tiam, & gloriam: petisti autem Sapientiam, & Scientiam,
vt iudicare possis populum meum, super quem constitui te
Regem, Sapientia & Scientia data sunt tibi: diuitias autem,

& substan-

& substantiã, & gloriã dabo tibi: ita vt nullus in regibus, nec an-
te, nec post te fuerit similis tui. Verè loci isti inter se contrarij v-
D.Tho. lib.2 dentur: quia in vno loco pompa, fastus, & gloria principibus in-
de regi.prin- terdicitur, in alijs verò locis hæc permittit. At verò D. Tho. h
cipũ.cap.7 locos concordat, dicens: Quòd id quod non licet propriæ glo
aut famæ alicuius, necessarium est ad status decẽtiam, & adi
dum respectum & veneratione͂, in quibus æquũ necessarium
est, vt principes habeãtur: & hoc ad bonã subditorũ guberna
nẽ, & vt subditi obediãt. Hinc argumentũ fabricemus: Si vene
tio subditorũ erga superiores propter pompã exteriorẽ tantũ p
dest ad optimã populorũ gubernationẽ, adeò, vt propter hoc
pompã Deus concedat quanto plus, vtilior erit respectus, & v
neratio propter bonitatem, & virtutẽ maiorũ eis exhibita, ad h
vt subditi cum suauitate dominis suis obediãt, & vt discant ab
quales debeãt esse? O quã efficax hæc ratio est: eam diuinus S
tus in cordibus omniũ, qui potestatẽ exercent super terrã im
Ion. 3. mat, vt cognoscãt bonũ, vel malũ subditorũ, vt in plurimũ a p
bitate vel improbitate superiorũ pendere. In Iona legitur, p
rem, qui pœnitere cœpit, Regẽ Niniues fuisse, & qui indu
sacco, & sedit in cinere. Cœpit Rex, quem statim omnes
Dan. 5 secuti sunt. Huic verò contrariũ legimus in Daniele, priorẽ
cet, qui vasa templi profanauit Regem Balthasar fuisse, &
illum optimates eius, vxoresq; eius, & concubinæ. Referẽs
Isai.23. Tyri vastationem interim ait: Erubesce Sidon, ait mare. H
re, non pro aquatico sumitur, sed pro Tyro ciuitate, quæ su
mare fundata erat, & cùm omnes merces, & negotiationem
hanc ciuitatem appellerent, & inde in Sidonem. Itaque in Si
ne nihil mercium veniebat, nihil contractus fiebat, quam q
à Tyro descenderet. Postquam verò ciuitas Tyri vastata fu
dò Propheta nomine Tyri Sidonem alloquitur, dicens. V
Sidon, *Ponte de lodo ciudad de Sidon*, Væ tibi, quia in magn
pertatẽ, indigentiã & confusionẽ deuenies, quoniã me defic
nõ erũt in te merces, nõ negociationes. Hoc subditis prędica
test: postquã maiores & prelati corrupti & cõtaminati vitijs
rint; *Poneos de lodo, ay de vosotros subditos*. Væ vobis, in ma
enim virtutum indigentiã incidetis, vestris principibus labe
tis, in quibus tamen si viget sanctitas, virtus, & bonitas ex
per bonum exẽplum in subditos prouidentia copiosa desc
O q

7 O quàm latus hic patet campus, quanta opportunitas, quã magna se offert occasio lachrymandi copiose (inquam) si talem, qualem Christianos decet charitatem habemus. Nam quis erit ille verus Christianus, qui si oculos aperiat, & modum viuendi quorundam sæculi maiorum cernat non ægreferat. Videntur enim magnitudinem, gloriam, & dignitatem simul & bona temporalia, non accepisse magis, quàm, vt Deum offendant, & proximis noceant, & vt tyrannide omnes opprimant. Nam, vt suos appetitus compleãt, nihil sua, si totus mũdus depereat. Misit Ochozias Rex ministrum, & quinquagenarium vt Heliam Prophetam captum adducerent: & ignis descendit de cœlo, qui omnes consumpsit. Quod cùm Regi innotuisset totidem homines misit cum alio ministro, quos similiter ignis vorauit. Tertiò verò 4. Reg. 1.
8 alios misit. Considerate pertinaciam diabolicam, & quàm parũ dolebat pro subditorum iactura, nihil aliud intendẽs, quam, vt suo appetitui morem gereret. O diram crudelitatem. Quãti huius iniqui regis sectatores hodie sunt in mundo, qui ratione ludi, & ad luxuriose profaneque viuendum alios vita priuant, eorum bona consumentes, quibus alebantur, quibus consumptis alios vorant, & disperdunt, absque eo, quod sceleribus suis finẽ imponant: quousq; Deus diebus suis finem præscribit. Merito quidem per ironiam eis dicere possumus quod sanctus Isaias Babyloniæ dixit: Denuda turpitudinem tuam: discooperi humerum: reuela crura. Vbi septuaginta transtulerũt: reuela operimẽ tum tuum: denuda canos: discooperi tibias. Quia omnes tam senes, quàm iuuenes gloriabantur turpes esse, immundos, super- Isai. 47.
9 bos, iniquos: & videbantur, quasi consultò suas turpitudines & abominationes discooperire, vt ab omnibus viderentur. Et hinc prouenit, quòd infra subsequitur: Nequaquam vocaberis vltra Domina regnorum. Vbi septuaginta interp. transtulerunt: Nequaquam vocaberis vltra fortitudo regni. Ex quibus plane colligitur, quod quãdo potentes, & maiores boni sunt, fortitudo sunt Reipublicæ, quia suo bono exemplo efficiunt, vt subditi quadã animi simili fortitudine etiam suis dominentur passionibus. Qui cum in officio non sunt, nec tales se ostendũt, quales debuerant, offendendi occasionem subditis tribuunt: qui forte dicẽt, Quid mirum, si nos hæc eadẽ faciamus? Vident enim eos, quos meliores decebat esse: siquidem potiora beneficia à Deo receperunt

runt, plus delinquere, & in peccatis versari. O Christe cœli & terrę imperator summe: te omnes cœlestes collaudēt hierarchię quandoquidem hanc tibi potestatem datam erga hominum vtilitatem collocare voluisti.

Vnde postquā dixit: *Data est mihi omnis postas in cœlo & in terra* Statim subdidit, *Eūtes ergo docete omnes gentes*. Scilicet, vt mea potestate fruantur. Discite ò temporales domini, discite & vos Ecclesiæ prælati ab hoc diuino magistro, quomodo vestris dominijs & potestatibus vti debeatis. Ab arbore humili non amplius

Simile. desideratur, quàm, vt tempore suo det parum fructus. At verò excelsa arbor æquum est, vt frigidis ligna tribuat, lassatis vmbram suggerat, famelicis poma donet. Similiter primates huius secu victum famelicis parare debent: auxilium & protectionem afflictis impertire: & ligna boni exempli, quibus frigidi in pecca calefiant, & accēdantur charitatis igne præbere: quæ quidem plebeijs & inferioribus hominibus nō expectātur. *Data est m omnis potestas in cœlo & in terra*. Apud. S. Lucā hic pijssimus D

Luc. 24. dixit, Oportuit pati Christum, & ità intrare in gloriā suam. existimo ibi, gloriam suam nuncupare, diligi scilicet, & obedi ab hominibus: &, vt tanquam Dominum illum haberent homi

Philip. 2. nes. Quod idem est cum illo, quod hic ait, nempe: Data est mi omnis potestas, &c. Et etiam D. Paulus ad Philippenses ait: Humiliauit semetipsum factus obediens vsque ad mortem, mortem autem Crucis. Propter quod & Deus exaltauit illum. &c. Sicut amor interfecit eum, ita pro satisfactione amoris & mortis voluit ab hominibus diligi. Hinc cernere licet, quam diuersa laborum suorum mercedem postulat ab ea, quam nobis tribuit ob labores nostros. Accipit enim pro mercede protegere nos, & gubernare tanquam Dominus? Et est maximum animæ solatium sub tanti Domini, qui adeo eam diligit, potestate esse. Et vt mundus hanc ei obedientiam præ ait discipulis.

Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Fi & spiritus sancti. Non dixit, Baptizātes eos in nomine meo, quamuis ille sua morte nobis gratiam promeruit, quæ in baptismo, in reliquis sacramentis confertur. Sed, quoniā hæc gratia à beatissima Trinitate originatur, vult, vt in nomine trium personarum diuinarum baptizentur homines: docens nos propri gloria

13 gloriam ex operibus nostris non quærere, sed tantum Dei. Ideò cœlestis sponsus in Canticis sponsam hoc nomine vocat, hortus conclusus, à quo nullus alius præter ipsum, fructum colligit, Vnde sponsa alibi inquit: Veniat dilectus meus in hortum suum, vt comedat fructum pomorum suorũ. In quibus verbis fatetur omne bonum, quod habet in se, sponsi esse, & gloriæ suæ referendũ, cuius gratia omne illud bonum fit. O vere fœlicem illam animam, quæ ita hoc ex animo fatetur: nec sibi aliud, quam imperfectiones tribuit Operibus enim, quæ cum hac humilitate non fiunt non inuidet Sathanas. Hinc D. Ambrosius ait: Hostis noster tantum à superbia lucrum reportat: vt non moleste ferat hominem esse pudicum, modo superbum reddat. Scit enim originem malorum superbiam esse: & hanc bona opera, quæ cum il-
14 la fiunt inficere. Qua propter fratres, omni cura satagite mentes vestras à superbiæ & vanitatis scoria & ferrugine mundare, in solam Dei gloriã opera, intentionesque dirigentes, secundũ huius diuini magistri exemplum, qui tam ex animo semper Patris sui gloriam quæsiuit. Vnde dicebat: Ego honorifico patrem meũ. Et paulò inferius: Ego non quæro gloriam meam. *Docentes eos seruare omnia quæcunque mandaui vobis*. O admirabile beneficium, ostendere Deum hominibus, in quo vult ab eis sibi seruiri. Exaggerat Moyses, quod quanuis multis beneficijs Hebræos Deus affecisset, nullum eorum excellens ita fuit, sicut legem eis præbere, & suum eis ostendere beneplacitum dicens: Hæc est vestra sapientia, & intellectus coram populis, vt audientes vniuersa præcepta hæc dicant: En populus sapiens, & in-
15 telligens, gens magna. Nec est alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris. Si ergò legem tam grauem eis dedisse tam magnum fuit beneficium, quantò maiori beneficio nos affecit ab isto tam graui onere eripiens nos, legẽ tam suauẽ facilẽque nobis donans? Benedicant te Angeli Domine pro hoc tã eximio dono, quo nos affecisti: quandoquidẽ nos rustici & elingues, dignas tibi gratias soluere nescimus. Sed aduertite, quod cũ Moyses legi, librũ absoluit, inquit sacer text⁹ Moysem Leuiti dixisse, Tollite librũ istũ, & ponite illũ in latere arcæ fœderis Dñi Dei vestri, vt sit ibi cõtra te in testimoniũ. Hoc dixit: quia quãuis in Prouer. dicit: Mãdatũ lucerna est, & lex lux, viæ tuæ:

Cant. 4.
Cant. 5.
D. Amb.
Ioan. 8.
Deut. 4.
Deut. 31.
Prou. 6.

Ioan.5. hoc intelligitur, obsequẽtibus legi, sed negligẽtibus illam iudex,
est & testis. Vnde dominus Iudæis dixit, Est Moyses, qui accu-
sat vos in quo vos speratis. Ex quo sequitur legem Euangelicam
terribilem fore testem contra nos, si eam non obseruauerimus, si
quidem maius beneficium fuit quam alia lex. De his diebus di-
xerat Deus: Ecce dies venient, & dabo legem meam in visceri-
Hiere. 31. bus eorum, & in corde eorum scribam eam, & ero eis in Deum,
& ipsi erunt mihi in populum. Noluit in hoc dicere eos legẽ me-
moria tenere, sed quod maximo amore erga illam afficiẽdi erat.
O quàm acris hæc reprehensio nobis est. In his enim verbis Do-
minus insinuare voluit beneficia, quæ hominibus erat collatu-
rus, tã magna fore, & quã suauis lex futura erat, quã eis daturus
erat, vt cum hoc non solum illos inuitaret, sed etiam aliquo mo-
do cogeret, vt ingenti promptitudine & animi alacritate, & di-
gerent eum, & ei obedi. ent. Quæ omnia postquam Deus tã
plenè abundeque peregit, nos ita obdurati permanemus, & fo-
tè amplius, quàm antea illi fuerant. Cur ergo fratres in Christo
Iesu non confundimur & talia audientes non pudet nos, cum
ita in culpa simus? Per immensam Dei bonitatem adiuro vos, si
quidẽ quotidie ea, in quibus diuinę maiestati sibi seruiri, & cre-
diri magis placet vos docemus, modo saltim cum omni animi
feruore ea exequi studeatis: & vnusquisque quod psallebat re-
gius Dauid dicat. Confitebor tibi in directione cordis. Quando
Psal. 118. cor amat quod amare debet, & quod odisse oportet odio habet,
tunc rectitudinem habere dicitur, & qui ità correctum habet cor
positus est, vt quod Deus pręcipit opere perficiat. Hoc sacrosan-
ctum Euangelium hodie sancta Ecclesia nobis proponit: quo-
niam mysterium sanctissimæ Trinitatis perlucide Christus Re-
demptor noster in eo manifestauit: & sat est summam veritatem
hoc dixisse, vt infallibiliter ita esse credamus. Illa sancta ac my-
steriosa quatuor animalia, quæ per firmamentum volando in-
debant, inquit sacer textus, quod facta voce stabant & submitte-
bant alas suas. In quo significatum est omnem creaturam ad vo-
Ezech. 1. cem Dei alas sui intellectus debere submittere. Cum homo lo-
quitur, quatenus homo, fas est verba eius rationesque pensare.
Loquatur mihi Aristoteles, loquatur & Plato, eorum verba &
rationes examinare mihi licet, si fides eis debetur nec ne. At ve-
ro cum Deus loquitur, omnes tenentur alas suas submittere, &
captiue

19 captiuare intellectũ in obsequiũ fidei, & quod satis sibi sit Deũ dixisse. Nam fidei mysteria idcirco res fidei dicuntur, quoniã fines nostri intellectus trãscendũt. Aristotelis intellectus (de quo Diuus Hieronymus ait: Magnum miraculum & prodigium in natura) perpauca de diuinis nouit, & hæc generalia & erroribus plena. Vnde omnes illi decepti sunt, qui in vasculo sui intellectus illud pelagus inexhaustum diuinæ celsitudinis, & mysteria comprehendere tentauerunt. O cæci an ignoratis, quod si Deus ab humano intellectu posset apprehendi iam Deus non esset? Quomodo ignoras (inquit Sapiens) quæ sit via spiritus, & qua ratione compingantur ossa in ventre prægnantis, sic nescis opera Dei, qui fabricator est omniũ. Quasi dicat, Teipsum non cognoscis, & quomodo Deum vis intelligere? Ergo miser 2. Cor. 11. Eccle. 11.

20 humilia te, captiua intellectum in obsequium fidei: crede nobis à Deo reuelari, quæ illi placent. Quod si in omnibus fidei articulis & erga omnes fidei propositiones hanc obedientiam diuinæ reuelationi humana ratio debet præstare, quantò magis ac securius, erga altissimum hoc, & ineffabile Beatissimæ Trinitatis mysterium? Inquit Salomon: Tria sunt difficilia mihi: via aquilæ in cœlo, via colubri super terram, via nauis in medio mari. Hæc Sapienti difficilia videbantur: quia dato, quòd oculis cernantur, nullum prorsus vestigium ex se relinquunt. Verbi diuini à patre procedentis viam, & Spiritus sancti à patre filioque, quam intellectus non cernit, nec in creaturis vestigium satis expressum inuenitur, quomodo intellectus cognoscet? Quod Deus intelligat, in creaturis ratione vtentibus vestigium inueni- Prouе. 30. Simile.

21 tur: si enim in speculo te aspicias quandam tui imaginem ita ad viuum expressam in illo cernes; vt nullus pictor, quantumuis ingeniosus inueniri possit, qui sic eam depingeret qualiter in speculo apparet. Alterum est naturale speculum, huic artificiali simile: & hoc in tuo intellectu habes, in quo illius, quem amas, imaginem expressam tenes, per quam illius reminisceris, quamuis sit absens, tanquam si præsentem haberes. Igitur, quod Deus seipsum intelligens, producat conceptum in mente, in quo illud, quod respicit, & contemplatur, expressum maneat: de hoc vestigium est in hoc exemplo de imagine hominis mente concepta. Et quod Deus amet se, & hunc amorem non esse accidens aliquod, quoniam Deus accidentium subiectum non

est, hoc indagando rectè inquirit ratio. At verò conceptum hūc, & ipsum etiam amorem personas esse, hoc nec intellectus penetrat, nec vestigium in creaturis inuenitur. Cæterum quamuis mysteria hæc omnem rationem superent sunt tamen eidem rationi maximè consentanea. Pro quo est notandum, Sanctum

D. Diony. de diuinis nomi. idē Aristo. 1. de gener. tex. 51. Simile.

Dionysium de diuinis nominibus dicere, naturalissimum esse omnibus viuentibus perfectissimis generare sibi simile. Et verò quique sapientes quascunque perfectiones in creaturis considerant, omnes in gradu eminentissimo in Deo esse fatentur, cùm omnes ab ipso promanauerint. Si aqua riuuli eò quod à fonte manat, dulcis est, vtique dulcior in fonte inuenietur. Si stellæ, & planetæ, lumen à Sole recipiunt, lux in ipso Sole perfectior inuenietur. Si locus igni circunstans calidus est, quia igni propinquus perfectius multò calor in igne erit. O summa & consummata bonitas. O pelagus à quo cunctæ creaturarum perfectiones dimanāt, quanto iure affirmare possumus omnes illas in te Domino Deo nostro, perquam eminenter existere. Quod si perfectionem esse dicimus creaturam gignere nempe generare sibi simile, potiori iure hanc perfectionem in Deo ponemus. Vnde ipse per Isaiam inquit: Nunquid ego, qui alios parere facio, ipse non pariam? dicit Dominus. Si ego, qui generationem cæteris tribuo sterilis ero? ait Dominus Deus tuus.

Isai. vlt.

Psal. 109.

Et idem Dominus filium suum vnigenitum alloquens dicit: In splendoribus sanctorum ex vtero ante Luciferum genui te. Vbi litera Hebræa habet, in splendoribus sanctitatum. Si in patre filium producente vnicum duntaxat attributum, quod splenderet, aut vna tantum sanctitas esset. In splendore aut in sanctitate genui te, dixisset. At verò quia in patre infinitæ perfectiones, infinitæ sanctitates sunt (quanuis omnia vnica sint essentia) & omnes illæ sanctitates sunt perfulgentes, & æternus pater ab æterno suas contemplatus est perfectiones, suoque diuino intellectui splenduerunt, ideò filium suum producit non tantum ex apprehensione suæ essentiæ, sed etiam ex cognitione suarum perfectionum. Ideo dixit: in splendoribus sanctorum, siue sanctitatum ex vtero genui te. Vterum hic suam memoriam fœcundam appellat, suum, scilicet, intellectum, quo suam diuinam essentiam contemplatur, ex quo vtero, æternus diuinusque hic filius nascitur. Hanc ergo beatissimam Tri-

25 nitatem laudemus, & glorificemus, & charitatis visceribus diligamus, cui ita placuit, se nobis reuelare. Et, vt grata obsequia sciamus illi exhibere, à Sancto Abraham patriarcha discamus, cui (sicut in sacra scriptura legitur) beatissima Trinitas in forma visibili apparuit. Dicit enim, Apparuit ei Dominus in conualle Mambre, sedenti in ostio tabernaculi sui in ipso feruore diei. Cùmque eleuasset oculos apparuerunt tres viri stantes prope eum. Et cùm tres essent dixit eis, Domine, si inueni gratiam in oculis tuis, ne transeas seruum tuum. In quibus significatur, quanuis tres sint diuinæ personæ tamen omnes vnum tantum Deum esse & Dominum. O quo ritu siue apparatu hic sanctus ac venerabilis senex Deum excepit: longe quidem diuerso ab apparatu, quo Reges & principes terræ suscipi Gene. 28.
26 solent. Cùm enim Rex in aliquam venit ciuitatem, in turres homines ascendunt, colles, & montium cacumina petunt. At verò Sanctus Abraham stabat in conualle Mambre. Cùm Rex venit in ciuitatem extra illam ciues illi occurrunt: Abraham verò stâs in limine ostij Rege adueniente ità omnes occupati, solicitique versantur, vt vix sedendi tempus vacet: at verò Deo adueniente sedens Abraham inuenitur. Regem manè vel serò excipere homines solent, quia in æstu non fit iter, Abraham verò in feruore diei excipit Dominum. Aduentante Rege omnes in eum intendunt, oculos ab eo non remouent: veruntamen Deo aduentante Abraham oculos in cœlum tollit. Quid noui hoc est, vir sanctissime, quo ritu Deum excipis? Dico has ceremonias, & ritus, modum & præparationem repræsentare, qua sanctissimam Tri-
27 nitatem excipere, reuereri, & adorare debemus. Prima præparatio est, vt in valle humilitatis esse studeamus: in ipsa nanque disponitur anima, vt diuinæ veritates reuelatæ magis perspicuę & pulchriores ei sint. Dicunt perspectiui, quod siquis in profundū descēdat puteū & ab imo cœlū aspiciat, etiā si meridies sit stellas tanquā si nox esset, videbit. Nam ratio, ob quam die stellas non cernimus nō est, quia nō fulgeant, sed quia claritas diei disgregat visum, & à maiori lumine occupantur oculi: at verò in putei profundo existēti nō disgregatur visus. Veritates fidei stellæ perfulgidæ sunt, quæ ab his, qui in profundo humilitatis iacēt, melius intelliguntur. Vnde S. Dauid ait: Credidi, propter quod locutus sum: ego autem humiliatus sum nimis. In quibus verbis sanctus Simile. Psal. 1.

vir fatetur, profunda quadã humilitate se disposuisse ad hoc, vt fides sua viua, feruida, & honoris Dei proximorumq; vtilitatis æmulatrix esset. In Genesi habetur Rachelem à Lia sorore sua Mandragoras, vt eas olfaceret petijsse, & secundum Beatum Cyprianum super hunc locum Mandragoræ illæ lilia erant, quæ, vt conciperet Rachel olfecit, quia sterilis erat. Sic vere humilibus contingit, quibus fidei veritates stellę perfulgidæ apparent: etiam odorifera lilia sunt eis, quibus sancta desideria cõcipiunt, magnosque partus edunt. Secũda præparatio est, vt tranquillitatem, & quietem cordis habere studeamus, & vt noster spiritus confideat laboremus: hoc enim maxime decet ad hoc, vt anima in virtute crescat, & Deo sit grata. Tertia præparatio est, vt simus ad ostium tabernaculi. Qui ad ostium & in limine eius est, nec foris nec intus stare dicitur. In quo nobis significatur, ita nos debere animæ conformari, vt corporis non obliuiscamur: & similiter corpori ita morem geramus, vt animæ non obliuiscamur. Quarta præparatio est in feruore diei, quod amorem feruidum, & singulare studium denotat, quo diuinæ maiestati debemus famulari. Et sicut olla cum feruet spumam & alia excrementa foras expellit, sic feruidus amor quam plures imperfectiones ab anima extra mittit. Quinta præparatio est oculos in cœlum leuare. Cumque subleuasset oculos &c. Inter nobiles, & viles volucres hoc est discrimen, quod viles, cuiusmodi sunt milui, oculos versus terram super pullos inclinant, nec leuare oculos in altum sciunt: at verò aues nobiles quales sunt accipitres, aquilæ, & aliæ prædis assuetæ, oculos in altum tollunt, & ardeam quæ versus cœlum volat intuentur. Hoc etiam inter iustos & peccatores interest. De peccatorib⁹ inquit Dauid, Oculos suos statuerunt declinare in terram. De iustis verò ait: Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ: ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrũ, donec misereatur nostri. Ergo fratres à terra oculos nostros erigamus, nec appetamus terrena, sed mentes, affectusque nostros in cœlum leuemus, vbi thesaurus est noster, & Deus est: assidue deprecantes, vt à mensa vbertatis misericordiæ suæ nobis gratiam impertiat, cum qua acquiritur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Gene. 3. *Simile.* *Psal. 16.*

1 # IN FESTO SACRO ſancti Euchariſtiæ ſacramenti Concio Prima.

Caro mea verè eſt cibus. Ioan. 6.

IN LIBRO Sapientiæ de diuina ſapientia dicitur, Attingit à fine vſque ad Sapien. 8.
finẽ fortiter, & diſponit omnia ſuauiter.
2 Attingit à fine vſque ad finem fortiter,
ideſt: omnia comprehendit, & potens eſt
cum omnibus, quæ ſic apprehendit ſinẽ
pertingere, & quodcunq; voluerit opere
cõplere. Et diſponit omnia ſuauiter, ſcili
cet, quæcunq; facere decernit. Quapropter quanuis natura ſua
Deus ſit ſpiritus inuiſibilis, quia tamẽ ſecundũ cuiuſq; naturam
creaturarũ, eas gubernat & regit, ideo ſub rerũ viſibilium ſpecie
eũ nos reuereri, & adorare voluit: quia homines ex quo ratioci-
nari cœperũt inter has res viſibiles degentes ab eis quæcũq; ade
pti ſunt, didicerũt. Ideo humanæ fragilitati cõdeſcendens, ſub
rerũ corporearũ ſpecie voluit ab hominibus coli: & hoc modo
cũ hominibus ab origine mundi ſe geſsit, tam in lege naturæ, &
3 ſcriptæ, quam in lege gratiæ. Inuenietis ſiquidem in lege natu
ræ ab hominibus ſub rerum viſibilium ſpecie Deum coli nec
proinde res illas adorabant, ſed Deum tantùm, in quibus re-
præſentabatur. Sãctus Abraham, qui ex primis fuit, quos Deus
eſt alloquutus, in forma viſibili ſe illi manifeſtauit, & ſub hac for
ma illum adorauit, vt ex ſacro textu patet: & deinde tres illos vi Gene. 12.
dit viros, in quibus Deum veneratus eſt. Etiam Iacob in illa ſca- Gene. 18.
la, quam vidit, Deum adorauit dicens, Dominus eſt in loco iſto: Gene. 28.
in qua viſione ſe Deo vouit, eique ſeruire promiſit. Moyſi
quoque in rubo ſe manifeſtauit: ibique Moyſes illum ado-
rauit. Poſteà in lege ſcripta idem inuenimus. In Exodo enim Exod. 3.
præcepit Deus, dicens: Facient mihi ſanctuarium, & habi- Exod. 25.

tabo in medio eorum, iuxta omnem similitudinem tabernacu-
li, quod ostendam tibi. Vbi Deus colebatur ab Hebræis. Et pla-
num est arcam, Cherubim, propitiatorium, & reliqua taberna-
culi illos non adorare, sed Deum tantum, quem illa repræsenta-
bant, & quibus mediantibus Deus loquebatur ad illos. Etiam
Isai.6. prophetis sub corporeis visionibus se Deus manifestabat. Vnde
Iere.1. Isaias ait, vidi Dominum sedentem super solium excelsum, &
Ezech.2. eleuatum. Et Ieremias: Misit Dominus manum suam, & tetigit
os meum. Et sanctus propheta Ezechiel, postquam in prioris ca-
pite quandam sibi ostensam admirabilem visionem enarrauit
inquit. Hæc visio similitudinis gloriæ Domini: & vidi, & cec-
in faciem meam. Alijs etiã prophetis in visibilibus signis se ost-
Ose.11. dit: quemadmodũ per Oseam affirmat dicens: Visionem mul-
plicaui & in manu prophetarum assimilatus sum. Hæc, vsque
vniuersalis misericordiæ tẽpus perdurarunt, cum Deus è cœ-
in terram carne indutus descendit, vt Baruch prædixit? Hic
Baruch.3. Deus noster (ait:) & paulo inferius, in terris visus est, & cũ ho-
nibus conuersatus est. Qui postquã in forma visibili & corpo-
sui sacratissimi aduentus mysterijs finẽ imposuit, transiturus
Leg. Ireneũ hoc mundo ad patrẽ, & iã prope vltimũ vale mundo dicens,
lib.4. contra voluit eundem modum in lege gratiæ obseruare, quẽ in lege
Valen. Hie. turæ & scriptæ obseruauerat, modũ, inquam, statuens, quo
in Malach. bus visibilibus & corporeis illũ coleremus, Quapropter hoc
Cypri. li. cõ- effabile sacramentũ instituit, vt sub panis & vini speciebus ill
tra Iudæos. c. coleremus, sub quibus vere & realiter ad animarum nostrarum
26. Aug. li. commodum & vtilitatem voluit remanere. Ex quo magnum
18. de Ciuit. discrimen esse ostenditur inter beneficia, quæ modo nobis cont
Dei. c. 35. & illa quæ in seculis antiquis fecit. Quia quanuis res visibiles
& lib. 19. c. quibus illum adorarent Deus donauit, non inerat ipsis Deus
23. Theodor. quemadmodum sub his accidẽtibus inest: sub his enim vere
in Malachi. realiter Christi Redẽptoris nostri caro est, & anima eius sanct-
Damasc. lib. sima per veram concomitantiam, & verbum diuinum per vni-
4. orth. fid. nem hypostaticam, & Pater & spiritus sanctus non per cõcom-
cap. 14. tantiam, sed per vnitatem essentiæ, Quia ego in Patre, & pater
Ioan. 14. in me est, vt idem dominus ait. Vnde si thesaurum, qui sub hoc
diuino sacramento latet, nobis Deus vellet ostendere, omnem
Dei maiestatẽ ibi cerneremus. Nunc verba, quæ Dominus hic
proponit intelligetis. *Caro mea vere est cibus.* Idest, Plura de me
cuntur

7 cuntur, non per naturam, ſed per ſimilitudinem. Lapis angularis dicor, quia vtrũq; populũ vnica lege, ſingulari amore vna petra fundamentali coniũxi, ſupra quã Eccleſiæ ędificiũ fabricatũ eſt. Ipſo ſummo angulari lapide Chriſto Ieſu (inquit Apoſtolus) in quo omnis ædificatio conſtructa creſcit in tẽplũ ſanctũ in Domino. Nec proinde lapis ſum per naturã. Etiã agnus vocor: non quod illã brutalitatẽ ſortiar, ſed quia tãquã agnus patiẽtiſsimè mortem toleraui. Leo nũcupor, & alijs huiuſmodi nominibus appellor, quorũ ſimilitudinem duntaxat gero. Cæterũ hic in toto rigore ſermonis loquendo dico verè & non figuratiuè, Carnẽ meã verè cibum eſſe. *Caro mea vere eſt cibus.* Non figura, non ſimilitudo, nõ metaphora vlla hic eſt: ſed verborum proprietas, & ſermonis rigor. Quòd ſiquis obijciat Chriſtum Redẽptorẽ noſtrũ de Eph. 2.

8 ſeipſo dixiſſe: Ego ſum vitis vera nec proinde vitis naturalis eſt, ſed per quamdã ſimilitudinem: igitur quanuis hic carnem ſuam verum cibum eſſe dixerit, ſimilitudinarie, & non verè debet intelligi, ad hoc reſpondeo ex antecedentibus & ſubſequentibus verum ſacræ ſcripturæ ſenſum deduci. Modo quando Dñs inquit: Ego ſum vitis vera ſubdidit: Et pater meus agricola eſt, & paulò inferiùs ait: Ego ſum vitis & vos palmites. In quibus ſignificatur, eo modo Chriſtũ vitẽ eſſe, quo homines palmites ſunt. At verò homines non vere, & realiter, ſed figuratiuè & per ſimilitudinẽ palmites ſunt. Veruntamẽ cùm hoc ſacroſanctũ ſacramentũ inſtituit, ait: Hoc eſt corpus meũ, quod pro vobis tradetur. Et certũ eſt, corpꝰ ſuũ verũ & nõ figuratiuũ traditũ fuiſſe, & pro nobis crucifixum, nec magis perſpicuis & lucidioribus ver Ioan. 15.

9 bis dici poſſet. Et de ſanguine precioſiſsimo inquit: Qui pro vobis effundetur. Si ergo ſanguinem nobis dedit, qui pro nobis effuſus eſt, ſine dubio ſequitur ſanguinem ſuum verum nobis dediſſe: quoniam ille vere effuſus eſt. Et alibi Dominus ait: Panis, quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita. Vbi alia lectio habet: Panis, quẽ ego dabo caro mea eſt, quam ego dabo pro mundi vita. Vbi planè Deus promiſit carnem ſuã in ſanctiſsimo ſacramento daturũ, non myſticè, aut figuratiuè, ſed illã, quã pro mũdi totius vita daturus erat. Hæc veritas roboratur per illa D. Pauli verba: Quicunq; manducauerit panem, & biberit calicem domini indignè reus erit corporis, & ſanguinis Dñi. Ex quibus verbis validiſsimũ argumentũ colligitur. Quia, ſi in hoc ſacramẽto Ioan. 6. 1. Cor. 11.

nihil

nihil aliud, quam panis esset, quomodo qui in peccato mandu-
caret peccaret mortaliter? Propter buccellam panis in peccato
sumptam Deus animam perderet, & in Gehennam mitteret? Si
quis forte dicat, quod ex eo, quod mundi Redemptor in eo figu-
ratur peccat, qui in peccato sumit, respondeo agnum paschalem
similiter figuram Christi gessisse, nec proinde peccabat, qui in
peccato illũ comedebat. Ergo firmissime tenẽdũ est, verã Chri-
sti Redẽptoris nostri carnẽ hic propriè existere, & cum ipsa eius
animã eiusq; diuinitatẽ. Vnde Deus hic nobis tribuit quicquid
tribuere potest: siquidẽ nobis seipsum donat, & quantũ ab eo p
stulare possumus. Nec Deus ampliùs quod tribuat habet, nec
amplius homo quod petat. Cùm Esau accederet, vt benedictio-
Gene. 27. nem à patre suo Isaac reciperet, & venerabilis senex respon-
disset iam benedictionem fratri suo Iacob impertisse, ait Esau:
Nunquid non reseruasti mihi benedictionem? Cui Isaac: Fru-
mento & vino stabiliui eũ, & tibi post hæc fili mi vltra quid fa-
ciam? Dicito Patriarcha sancte, nunquid omnes diuitiæ tuæ
panis, & vini summam rediguntur? Hoc sanctum Isaac dixit
reor, vt mysterium & figuram huius sacramenti denotaret: quia
donans se nobis Dominus sub accidentibus panis & vini quic-
quid dare potuit donauit. Tantum enim hominibus in terra
tribuit quantum Angelis in cœlo, quamuis diuersimode. Ve-
runtamen quod sic velatum se nobis dedit non ob id benefi-
cium minuitur, sed potiùs effecit, vt ita nobis vtilius esset ma-
Simile. rem meriti occasionem tribuens. Contingit, nobilem ac di-
tem sponsum, scriniolum aureum vulgo, *Cofre*, preciosis cum
nusculis, torquibus, annulis, & murenulis aureis sponsæ suæ m
tere, & hoc scriniolum foris apprimè elaboratum cælatura mi-
rifica, sera preciosa obseratum. Quo dono suscepto sponsa a
Monilia quidem, & quæ intus continentur, valde preciosa sunt
& preciosum etiam est scriniolum, in quo hæc continentur. O
ineffabile mysterium: cœlestis siquidem sponsus Iesus Christus
Ecclesiæ sponsæ suæ hoc diuinum sacramentum donauit, in
quo preciosissimum est quod intus latet, & preciosum est etiam
quod foris est. Volo dicere quod non tantùm fidelis gratiam
recipit per virtutem sacramenti ex opere operato, quam fons
perẽnis gratiæ Christus, qui realiter in ipso continetur, illi com-
municat: sed etiam meretur & gratiam recipit, credens sub illis
acci-

13 accidentibus tantum ac ineffabile bonum existere. Itaque tam
id, quod intus latet, quàm quod foris cernitur dignè sumēti vti
le est. Et voluit Dominus sic velatum se dare nobis, non solum
maioris meriti gratia, sed etiam, vt modus vitæ nostræ conserua
retur. Pro quo est notandum, quod in hac vita quædam possu-
mus, quæ tamē nolumus, alia verò volumus, quæ impetrare, vel
exequi non possumus. Et hoc velle & tamē non posse, pœna est
alterius posse & nolle. Ea quæ possumus cum Dei auxilio, & ta
men nolumus sunt in vita spirituali proficere, comparare virtu-
tes, debellare vitia, & in bono cœpto perseuerare, quæ si obtine
re vellemus possemus vtiq;. Si vellemus, inquam, voluntate effi
caci, sed reuera nolumus, ex quo fit, vt merito illis priuemur.
Vnde dissolutus, & remissus ille, qui ait: Vellem quidē sed ma-
14 lam vitam relinquere non possum, non verum loquitur: nā vti-
que posset mediante Dei auxilio, qui nunquam deest illi, qui ef
ficaci voluntate vult cōuerti. Et ita verba illa Ezechiæ Regis di *Isai. 38.*
centis: Domine vim patior, responde pro me de peccatore dici
possunt, qui ait: à peccato velle exire, sed minime posse. Ah do-
mine, vim patior, respōde pro me: auxiliare domine, quia bonus
esse volo, nec tamē possum, sed cogor esse malus. Et talis meritò
addere potest: Quid respondebit mihi cū ipse fecerit? Idest, iam
auxiliū mihi Deus præstitit, nec tamen donis & auxilijs eius vti
volo. In culpa ego sum, quia non possum, quoniā nolo: nā si vel
lem vtiq; bonus esse possem. Id autem quod volumus, & opta-
mus, & tamen nō possumus, est vitam quietam cū gaudio, & iu-
cūditate viuere. Hoc tamen obtinere nō possumus. Nam iusto
15 Dei iudicio factū est, postquā homo peccauit, quia quod potuit
(scilicet in bono perseuerare) noluit: quod requiem habere, gau-
dio frui, & lætitia potiri velit, id tamen obtinere minime possit:
sed, quod hæc misera vita humana cum hoc afflictionis censu ei
concederetur, vt nihil vitæ huius penitus ei placeret. Nā ei, qui
mœstus est omnia fere præsentia molesta videtur. Si nocte est
diē exoptat, si die noctem precatur, si domi est in agrū exire de
siderat: si in agro, in domū reuerti satagit. Si solus est comitē ad
esse implorat: si adest, molesta ei videtur cōuersatio. Hæc enim
afflictio tristitiaque efficiunt, vt homo in re præsenti, quam vi-
det, solatio & quiete frui nō possit. Ideoq;, vt vita humana ama
ritudinibus, & afflictionibus plena esset diuina prouidentia præ
ordi-

ordinauit, nè requiem in his rebus homines quærerent, sed tan-
quā peregrini, & ad uenæ hic viuerent, & corda sua in cœlū le-
uarēt. Ecce vitæ nostræ modus. Igitur si vita, & bonū nostrū Chri-
stus, in forma visibili, & gloriosa nobiscum mansisset, ita vt pro-
prijs oculis illū cerneremus, tāto gaudio tantaq; afficeremur læ-
Matth. 17. tia, vt vix vnquā è sæculo hoc vellemus exire. Nā si B. Petrus i-
so Dño transfigurato humanæ redemptionis oblitus ait: D.
bonū est nos hic esse. Quid nos miseri & imperfecti faceren.
cùm tantus Apostolus præsenti lætitia alienatus generis hu-
ni redēptionis oblitus fuit? Ne ergo huiusmodi lætitia obliui-
remur patriæ cœlestis ideò Dñs sic velatus, & occultus nobi
manere voluit. Et etiā, vt & credēdo cū illa natiua querela &
xietate viueremus, scilicet, quia quod credimus nō possum
pisci, & ex hac naturali anxietate in volūtate subsequeretur
stitia: ex hac verò tristitia sanctū odium erga res huius sæculi
Psal. 64. quædā pręparatio ad amandū Deū pullularet. Hinc sanctus
nit Dauid: Parasti cibū illorum, quoniam ità est præparatio:
Idest, Non solū cibū congruętem hominibus dedisti, sed etiā
eo modo, quo magis illis cōueniebat illū dedisti. O Benedictus
& glorificatus sit talis Deus. Obsecro vos fratres hunc liberalissi-
mū Dominum, qui tot modis animas nostras ditare studet, d
noctuque totis viribus collaudetis.

Ait ergo Dñs: *Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est p.
qui mãducat meã carnem & bibit meum sanguinem in me manet
ego in illo.* Res notatu dignissima est, in Leuitico Dñm dixisse
Leuit. 7. guinē omnis animalis nō sumetis in cibo. Omnis anima, quę
rit sanguinē peribit de populis suis. In hodierna verò lectio
Euãgelica nō solū Deus permittit sanguinē suū à nobis bibi, v
infra subdit: *Nisi manducaueris carnē filij hominis, & biberitis eius s-
guinem nō habebitis vitam in vobis.* Res mira quod in lege antiqua
ne sanguis comederetur, sub mortis supplicio præcipiebat:
verò sub eadē, vt bibatur pręcipitur. Quid hoc mysterij? Respon-
deo, id in lege antiqua Deū inhibuisse, vt doceret homines bel-
lē vitā fugere, sanguis enim, vt à Philosophis dicitur sedes est a-
mę, seu vitę, & cū noluit Deus sanguinē bestiarū bibi, ne bestiar.
mores in hominibus residerēt, prohibuit. Nūc verò sanguinē su-
vult vt bibamus, vt vitā cœlestē suæ vitæ similē agamus. Sup.
hæc verba alia quæstio valde necessaria se offert. Quarè, cū
verum

19 verũ ſit fideq́; tenendũ, ita ſub accidẽtibus vini in calice Chriſtũ eſſe quẽadmodũ ſub accidẽtibus panis eſt in hoſtia cõſecrata, ſi ergo ſub quolibet horũ accidentiũ integer eſt, quid ſub bina ſpecie eſſe oportuit? Reſpondeo hoc feciſſe, vt viuũ & integrũ ſui amoris memoriale nobis relinqueret, & vt quantũ ꝓ nobis fecerat oſtẽderet. Pro quo notare oportet ex vi verborũ ſacramẽtaliũ hoſtiæ, tantũ verũ Chriſti corpus ibi eſſe. At verò quia corpus eſt viuũ, ſanguinẽ & animã habet: & hoc corpus & anima verbo vnita ſunt: & Verbũ eſt cũ Patre & Spiritu ſancto. Hæc omnia modo ſupra dicto ibi ſunt. Similiter ex vi verborũ cõſecrationis calicis tãtũ eſt ibi ſanguis Chriſti Redẽptoris noſtri: ſed quia ſanguis viuus eſt, debet in venis eſſe, venę in corpore, & corpus habet animã. Et cũ corpus & anima Chriſti ſint debẽt
20 eſſe vnita verbo, & verbũ eſt cũ Patre & Spiritu ſancto; quę omnia in calice cõtinẽtur. Vnde ſi quis ex Dñi diſcipulis (poſtquã in cruce Dñs expirauit) cõſecrare attentaret ſub hoſtia, nõ amplius quã Chriſti corpus mortuũ eſſet, quãuis verbo vnitũ, & in calice cõſecrato ſanguinis mortuus & à corpore ſeparatus etiã diuinitati vnitus. Itaq; ex vi verborũ ſub hoſtia tãtũ eſt Chriſti corpus ſacratiſsimũ, & ſanguis eius precioſiſsimus ſub accidẽtibus vini. Et ſub vtraq; ſpecie hoc ſacroſanctũ myſteriũ Dñs inſtituit, vt viuũ & integrũ nobis relinqueret exẽplar, & memoriale, q̃ propter nimiã ſui Charitatẽ erga nos corpus ſuũ exãgue voluit remanere, ſanguine ſuo precioſiſsimo pro nobis in terrã ſuper Caluarię mõtẽ effuſo. Vnde fratres dũ ſacerdos hoſtiã per ſe leuat, deinde calicẽ, illũ ſingularẽ amorẽ, quo iſte cęleſtis ſpõ
21 ſus vos dilexit memoria recolite, qui omnẽ ſuũ ſanguinẽ effundere voluit, quod per illam hoſtiæ & calicis eleuationẽ diſiũctã ſignificatur, eò quod in cruce totalis ſeparatio ſanguinis à corpore ſit facta. O filios Adam ſaxis duriores, quorũ corda tã ſingulari beneficio, tãq; eximio Dei amore non emolliuntur: & poſtquam ſæpiſsime hoc ſacramento vſi ſumus, vix aliquod vtilitatis incrementum, aut deuotionis veſtigium in nobis apparet. Hic ſumma veritate dicente. *Qui manducat meam carnem in me manet & ego in illo*. In me manet quaſi gutta aquę, cũ intrat in mare. Et ego in illo tanquam columna ferrea in arundine debili incluſa, quam fortificat. Gutta aquæ ſi per ſe exiſtat tenui vento, aut modico calore facile ſiccatur; at verò ſi mittatur in mare con- *Simile.*

ſerua

seruatur ibi: quòd si mare totum vinum esset illa gutta aquæ in vinum conuerteretur. O anima Christiana: quæ sola per te existens instar guttulæ aquæ es, quæ quantumuis minima re offenderis, & leuissima occasione destrueris (. Nec si te guttam aquæ dixerim mireris, cùm sapiēs de toto vniuerso inquit: Ante te orbis terrarum tanquam gutta roris antelucani, quæ descendit in terram,) At verò si digne hoc recipis sacramētū in Christo, qui mare vini amoris est, remanebis, in quo deificata & in eius amorem transformata conseruaberis. Quòd si fieri posset, vt formima columna ferrea in arundine, quantumuis debili includeretur illam fortificaret & muniret. O homo, per te solus arundo quædam debilis, vacua, & vento agitata es. Sic peccatorē Isaias appellauit. Vbi de Mesia loquens ait: Arundinem quassatam non confringet. At, si dignè ad hoc sacramentum accedas, columnā inflexibilis fortitudinis tibi copulas & intra te recipis quæ te fortificabit ne iaculis tentationū dæmonis succūbas. Idem hic Dominus ait: *Qui manducat meam carnem in me manet.* Tanquam gutta aquæ in mari Oceano, *Et ego in illo,* Tanquā columna fortis in fragili arundine. In primitiua Ecclesia mos erat fidelibus quotidie communicare: vnde in Actibus Apostolorū dicitur: Erāt perseuerantes in doctrina Apostolorum, & cōmunicatione fractionis panis & orationibus: ex quo tanta illis fortitudo proueniebat, vt nec Regū, Imperatorū, aut dæmonū potestati succūberent. Quin imo sacer textus subdit, Fiebat autem omni animæ timor. Sanctus Iob dicere solitus erat: Pone me domine iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me. Si sanctus Iob (eo modo iuxta Deum esset) vniuersum mundum non formidabat: qui quotidie hoc diuinum frequentat sacramentum, quem animum quamque fortitudinem habeat æquum est cùm in se Deum recipiat & Deus illum?

Sapien. 11. Isai. 24. Act. 2. Iob. 17.

In me manet, & ego in illo. Vnde credendum est fidelem illum qui dignè accedit, & manducat dæmonibus horrorem esse, ab eoque tanquā à crucis aspectu fugere. Ratio verò Diui Thomæ est, qui ait: Hoc mirabile sacramentum signum esse, quod in memoriam reuocat sacratissimam Iesu Christi Domini nostri mortem, quæ magna cōfusio dæmonibus fuit, qua miserè victi sunt. Vnde viso hoc signo infidelibus, terrore afficiuntur. Hinc sanctus Gregorius Nazianzenus in oratione, quam habuit ad populum

25 psalmum. Cum reuerteretur ex agro post ea, quæ gesta sunt contra Maximum, inquit, quòd tria sunt inuincibilia, Deus omnipotens, Angelus beatus, & in terra Philosophus Christianus. Nam verus Christianus, qui crucis philosophiam didicit, & spe, quam fides & charitas illi suggerunt, viuit, & simul cum hoc sacro cibo, qui in hoc sacramento ei ministratur fortificatus manet, huiusmodi tot Spiritus sancti munitionibus obsessus est, vt penè inuincibilis videatur. Qui quoties se tribulatum, fatigatumque cernit, considerat quantam gloriam ille gloriæ princeps nobis lucratus est, & per easdem pœnalitates, & ærumnas nobis acquisiuit: illas omnes amplectitur, & diligit: & adiungens considerationem hanc auxilijs, quæ Deus animæ communicare solet, peculiariter in huius sacrosancti sacramenti perceptione, ita for-
26 tificatus iustus manet, vt inuincibilis ab isto sancto Doctore nominetur. Sed heu dolor, quàm raro in hominibus hodie hanc fortitudinem cernimus? Quot videas homines mane communicare, & in sero ad anteacta vitia reuerti? O diabolicam peruersitatem, quòd sic homo diuinam gratiam à se tam citò repellat. Et quidem præsumere poterit ille, qui tam citò se malis immiscuit, propter suam indispositionem, effectus huius sacramenti non accepisse, quorum vnus fortitudo est, ex qua perseuerantia oritur, & hæc perseuerantia per cordis munditiam acquiritur. Et sic, vbi nos legimus apud Sanctum Iob: Mundis manibus addet fortitudinem, textus Græcus, & paraphrasis Chaldaica habent: Mundus manibus addet fortitudinem. In quo denotatur, quòd quamuis Deus communicat hominibus fortitudi-
27 nem, requirit tamen in eis dispositionem, vt illam accipiant, scilicet, munditiam bonorum operum. Et vt Spiritus sanctus honorem iusto tribueret, inquit, eum esse, qui suis bonis operibus vitæ suæ fortitudinem addit. Vnde cùm nostra versio dicat: hanc iusti fortitudinem à Deo esse, aliæ lectiones habent: Mundus manibus addet fortitudinem. Quòd si propter cordis munditiam solet Deus fortitudinem communicare: amplius ei communicabit illam, qui cum cordis munditia hoc altissimum sacramentum recipit. Et siquidem hi miseri homines tam eneruati, & sine fortitudine remanserunt: verendum est eos non recepisse hoc sacramentum, sicut decebat. Et quod magis mirandum illud est, quia cum hi tam debiles, & inconstantes in

Nazian. Gregorius

Iob. 17.

bono sint, in malo nimis fortes sunt, & cõstantes. Quod per Pro-
Psal. 7 phetam Dauid spiritus sanctus significauit. Quia vbi nos legi-
mus: Parturit iniustitiam, alij trãstulerunt, Parturijt iniustitiam.
Et sic est in Græco, & etiam sic legit Beatus Augustinus. Et in
Chaldaica paraphrasi habetur: Parturiet iniustitiam. In quibus
varijs lectionibus ostenditur non satis esse peccatori iam pec-
casse de præterito, sed quod etiam de præsenti peccat, & in fu-
turo peccabit. Absit à nobis talis perseuerantia. Obsecro vos
fratres per infinitam Dei charitatem, tantum bonum in ma-
lum conuerti nè patiamini; & vnde vobis vita prouenire pos-
ne inde mortem, & condemnationem hauriatis. Nam in omni-
bus legis gratiæ sacramentis vniuersale est, vt quemadmodum
digne sumentibus sunt valde vtilia: ita indigne sumentibus ma-
Simile. ximi damni occasionem præbent. Sicut Sol, aqua, & ven-
germinare, & crescere plantas faciunt: si tamen in terra sint
dicatæ, sin minus ab eisdem met causis, & influentijs citius
siccantur, & putrefiunt: ita sanctissimum hoc sacramentum
mas, quæ in charitate radicatæ sunt, crescere facit. Quæ
sic non sunt dispositæ, quò magis accipiunt, eô plus exc-
tur, indurantur, & deteriores fiunt, non ob sacramenti de-
sed propter suam indispositionem. Ideoque operæpretium
omnem curam, omne studium adhibere, vt ad illud digne su-
Hebræ. 10. piendum nos præparemus: sicut Diuus Paulus nos admone-
cens: Habentes itaque fratres fiduciam in sanguine Christi ac-
damus, cum vero corde in plenitudine fidei aspersi corda à c-
scientia mala, & abluti corpus aqua munda. O mirifica, sing-
riaque verba, quis horum singula opere exequetur quantum
ritualis commodi sibi comparabit. O Deus infinitæ maiestatis
pro tua Domine clementia in cordibus horum fratrum me-
ea ingeras, vt per ea se gubernare sciant. Notetis, obsecro, q-
non solum accedere debemus, vt ipse Apostolus inquit,
corde, sine figmento, aut hypocrisi, & aspersi à conscientia ma-
la, hoc est, saltim à labe culpæ mortalis mundi, & abluti corp-
aqua munda, scilicet, bonum exemplum exhibentes, abstin-
tes corpus ab omni occasione mali: sed etiam inquit, quod de-
mus accedere in plenitudine fidei. Fides vacua est, quæ chari-
non comitatur nec alias virtutes & opera bona secũ portat:
plena, quæ illis est cõiuncta. Hoc ergo modo præparati acce-

31 debemus. Quæso ergo fratres in vero corde tãquam ad fontẽ infinitæ virtutis accedatis assiduè, vt hoc sacramentũ vestros cõcupiscentiæ ardores extinguat illum accipite cum illo anhelo desiderio, quo lassatus & sitiens ad frigidum fontem properat: & instar cuiusdam famelici, qui ad arborem dulcibus pomis onustam peruenit properate. Quomodo manus parat attendite: laciniam vestimenti qualiter supponit, quanta cum efficacia, & vi ab illo, qui supra in arbore residet, importunis precibus sibi poma dari efflagitat. Sic vos præparate, & visceribus apertis coram sancto altari procidite, & sic ad Deum exclamate. O Angelorum gloria, ò iustorum vita: ò peccatorum iustificator. Qui fidelibus tuis dona mittere soles, nobis domine impertire, & gratiæ tuæ poma suauitatis plena mitte. Agite fratres accedite, & sicut pecuniæ *Simile.*
32 auidus ad ingentem thesaurum ditandi se gratia properaret, festinate. Toto conatu accedite: & instar cuiusdam mulieris coniugatæ, quæ plures filios habens, maximis necessitudinibus, & ærumnis obsessa coniugem suum ab Indis reuersurum expectat vt illum cum ingenti gaudio excipiat, à quo solatium, protectionem, remedium, honorem, & omnia sperat: si forte illum per ostium intrantem cerneret, quantò affectu properaret optatis amplexibus frui procumbens è collo eius lacrymas gaudio miscens. Cur ergo fratres ardentiori desiderio illius dulcissimi sponsi amplexus non concupiscitis, qui ab illa cælesti India ad vos descendit, vt honore vos afficiat, diuites faciat, & consoletur? Extendite fratres vlnas vestras: præcordia reserate: ardenter illum suscipite: toto affectu illum amplectimini: amore & gra- *Simile*
33 tia & postea gloria perfruemini. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius

Amen.

In eodem festo Sacrosancti Eucharistiæ Sacramenti Concio Secunda.

Caro mea vere est cibus, &c. Ioan. 6.

Psal. 100. SANCTVS Propheta Dauid psalmo c[...] tesimo, amore flagrans cœpit, dicens: Confi[...] bor tibi Domine in toto corde meo. Nec [...] solus te Domine laudabo, sed etiam inuita[...] iustos vt mecum concinant. Ideò subdit: In c[...] cilio iustorum, & congregatione. Cuius ra[...] nem reddit, inquiens: Magna opera Domini exquisita in [...] nes voluntates eius. Opera enim, quæ pro mundi reparati[...] Deus facturus erat, præuidit, & ideò ait: In congregatione [...] rum illum se laudaturum. Sed quare dicit, In omnes volun[...] eius? Nunquid Deo plures voluntates sunt? minimè. Sed [...] luntates opera diuinæ placita voluntati significant: quæ [...] luit operatus est. Vnde hîc dicere vult, opera redemptionis [...] ter omnia, quæ diuina voluntas operata est, & quæ in hoc [...] do operabitur singularia, & eximia esse. Quorum vnum [...] quam singulare inter omnia, quod tenerrimi amoris sign[...] se continet, statim specificat, dicens: Confessio & magnifi[...] tia opus eius. Hoc vero tam singulare, tam plenum magnifi[...] tia, tam dignum laude, & confessione opus huius altissi[...] cramenti institutio fuit. Vnde in Canticis Sponsa de dile[...] Cant. 5. ait: Manus illius aureæ plenæ hyacinthis, hyacinthus color c[...] leus est. Modo Sponsa inquit: Cuncta opera Sponsi mei [...] per manus significantur, sunt aurea hyacinthina, & cha[...] opera & cælestia. Cæterum hunc diuinum Sponsum dare [...] cibum hominibus, hoc opus quandam singularis amoris te[...] Simile. ritudinem in se continet. Dum quis ægrotat filius non tantu[...] mater iubet lectum suum iuxta illum sterni, sed etiam medic[...] si familiaris infirmi est propè illum dormit, ei semper adhi[...] vt quam primum ægrotus, heu dixerit, opem ei ferat. O P[...] pissimè, ò mater amantissima, ò medice dulcissime, & am[...]

deliti[...]

4 delissime per quam familiaris noster Iesu Christe, quàm ligatũ te noster amor tenet, quàm propinquus factus es mihi, vt quam primum, heu, cor meum dixerit, mihi succurras & auxilieris: siquidem in panis accidentibus ibi lectum habes, ibi propinquus infirmo es. O miram amoris teneritudinem: ecquis tam durus est, qui hac saltim consideratione non liquefiat? Ad hæc non solum nobiscum voluit manere, sed etiam nostrum medicamentum, noster cibus voluit esse, vt illum & manducaremus, & præcordijs insertum haberemus. Non vt ipse in nos, sed nos in illum conuerteremur. Ita Diuus Augustinus audiuit vocem dicentem sibi: Augustine, Augustine, cibus sum grandium, cresce & manducabis me. Non tu me mutabis in te, sed tu mutaberis in me. Rectè ergo ait: Confessio & magnificẽtia opus eius. Vnde Moy
5 ses meritò dixit: Quis similis tui, magnificus in sanctitate. O filij Exod. 15.
sæculi huius, cur hæc audientes non confundimini. Qui non dignamini instar Dei vestri, magnifici in sanctitate esse: sed vestra gloria est magnificos in vanitate, impietate, & in turpitudine esse. O quam miseros, parcos, & egenos erga Dei opera, & misericordiæ se homines ostendunt: nõ sic erga vanitatem, pompam & multos famulos alendos. Dixit Deus Moysi: Ecce vocaui ex Exod. 31.
nomine Beseleel: & impleui eum intelligentia & scientia in omni opere, ad excogitandum quicquid fabrefieri potest ex auro & argento, & ex ære, marmore, & gemmis, & diuersitate lignorum. Quare Domine ad opera tã diuersa sanctuarij, qualia sunt aurea, argentea, ferrea, lapidea, marmorea, & lignea vnum tantum artificem eligis? Hoc Dominum fecisse reor, vt sæculi ma-
6 gnatum pompam condemnaret, quibus suo statui honoríque iactura fieri videtur, nisi famulis abundent, & etiam ad quamlibet næniam exequendam assignatos famulos singulis quibusq; seruitijs habeãt, videlicet, ab aure, à libellis, à pedibus, à calcaribus, à pugione, ab scopa, à pilulis, &c. quibus omnibus vnus satis esset. Et hi famuli, vt sunt ociosi magna peccata in Deum cõmittunt: Domini vero, vt eos alãt ab operibus pietatis, & misericordiæ desistũt: quin etiã in necessitates & penurias ingẽtes deueniũt, quæ maximis iniustitijs iter præbent. O vani homines, maiores Deo esse tẽtatis? Qui tantus Deus, ac Dñs cùm sit, & tam singularis fabricæ, qualis erat tẽpli illius, vnicũ tantũ architectum esse voluit, & illo contentus est: vos autem, nisi viginti famulos habeatis eru

Simile. bescitis. Pauo caput exiguum, & debile cùm habeat, caudam habet speciosam & prælongam: sic multos sæculi homines videas magna eos comitante caterua, longa famulorũ cauda subsequente, quibus exile caput est. Nam cùm propter sapientiam, & prudentiam nullius ponderis, nullius æstimationis apud homines sint, saltem propter magnum comitatum ęstimari volunt. Quid de magnificentijs, vt homines vindictam de sibi illatis iniurijs sumant, & suos exequantur affectus dicam? O Deus infinitę maiestatis, pro tua clementia, tot huiusmodi malis, quibus mundus scatet succurre. O fratres, vestri creatoris imitatores estote, & magnificos in sanctitate, & pietate vos ostendite: non autem in turpitudine, & vanitate. Vt autem intelligeremus quodnam esset opus, de quo loquitur hic Sanctus Dauid, subdidit: Memoriam fecit mirabilium suorum, misericors & miserator Dominus. Ecce quo nomine Sanctus Propheta hoc mirabile sacramentum appellat, memoriale Dei mirabilium illum vocans. Cùm mercator diues seruum suum ad nundinas mittit, cui multa tradidit negotia: ne fortè obliuiscatur libellum, manu propria conscriptum ei præbet, vt per ipsum se gerat. Nam, vt Ecclesiasticus ait: Difficile exuitur negotians à negligentia: Qui memoriale seu libellum quotidie intuens quid fecerit, quid verò ei faciendum deest considerat, & sic facile exuitur à negligentia. Vita præsens emporium quoddam est, & nundinæ. Vnde Dominus ait: Negotiamini dum venio. Ex hac enim vitæ negotiatione, videbitis quid emolumenti sequatur in alterã, *Y cada vno diZe desta feria, como le va en ella.* Peccatores, qui in ea male negociati sunt, mala in inferno nunciant. De quibus Sapiens ait: scilicet, eos dicere: Quid nobis profuit superbia, aut diuitiarum iactantia, quid contulit nobis? Transierunt omnia illa tanquam vmbra. Iusti verò, qui bene se gesserunt in hac vita bona nuntiant, beneque de ea loquuntur: quæ tanquam instrumentum illis fuit lucrandi quod possident. Vnde illud psalmi canunt: Lætati sumus pro diebus, quibus nos humiliasti, annis, quibus vidimus mala. Et siquidem huius diuini mercatoris exercitores sumus, vt Diuus Paulus affirmat, dicens: Dei enim adiutores sumus, memoriale fecit (hoc scilicet, diuinum sacramentum) vt memoria teneremus, quid pro eius obsequio nos facere oporteret. Ideò inquit: Memoriam fecit mirabilium suorum. Et quemadmodum fidelis seruus, qui ce-

Margin notes: Simile. (beside "pellat, memoriale Dei mirabilium"); Eccle. 26. (beside "ei præbet"); Luca. 19. (beside "porium quoddam est"); Sapien. 5 (beside "no nunciant"); Psal. 89. (beside "dent. Vnde illud psalmi"); 1. Cor. 3. (beside "mat, dicens").

10 bus singulis memoriale Domini sui recolit, aperit, & intuetur, vt quid sibi faciendum sit, memoretur: ita fratres curãdum vobis est diebus singulis rei sacræ interesse, & quoties sacerdos in altari sanctissimam hostiam eleuat, considerate memoriale vobis ostendi, in quo scriptũ est, quod Deo debetis, & quid pro suo seruitio facere debeatis. Nam quãuis in ipsa hostia verus Dei filius gloriosus, & immortalis sit, etiam ibi repręsentatur mors, quam in cruce passus est. Considerate ergo fratres, vos ibi proprijs vestris oculis Christũ Dominum, & sponsum vestrum cernere crucifixum, coronatum spinis, duris transfixum clauis, & sic vobiscum loquentem: Ecce ò homines quid pro vobis feci, & quantũ mihi debeatis. O memoriale cæleste, aspicite illud recte fratres, quia in ipso vobis dicitur quanta obligatione sitis obstricti peccata fugere, à
11 quibus, vt nos filius Dei eriperet tam crudelẽ mortem passus est. Ibi etiam dicitur vobis quantum debeatis pro illius obsequio vitam vestram impendere, qui vnam pro vestro amore vitã perdidit, quæ omni vita pretiosior erat. O quàm strictũ nos manet iudicium, nisi in nundinis his negotiabimur, secundũ quod in hoc memoriali nobis præscriptum est: Memoriam fecit mirabilium suorum. Reliquit etiã hoc memoriale tanquã verus amicus, qui quo tempore ab amico discedit, pignus aliquod, reliquit ei, sed hi omnes rem sine vita solent relinquere, vt rei viuæ memoriã afferat, quod est mortuũ. At verò hic verus amicus hoc nobis memoriale reliquit, quod viuum est, quia in ipso res viua continetur, vt viuum memoriale esset suæ mortis, & eximij amoris, quo passus
12 est, vt apertius intelligeremus, de qua re loqueretur, addidit: Escã dedit timentibus se. Timentibus se (inquit) hanc cælestem illum dare escam, quia non timẽtibus eum ipse non dat, sed ipsi potius contra eius voluntatem, & in suimet damnationem & iudicium accipiunt. O fœlices illos Dei timoratos, quibus tantum hoc cæleste conuiuium sit. Optimo iure statim nos admonet Dauid, dicens: Seruite Domino cum timore. Vbi in contextu Græco, & Psal. 2
in paraphrasi Chaldaica legitur: Seruite Domino in timore. In quo denotatur non solùm obsequium nostrum sociari cum timore debere (vt in nostra translatione significatur) sed etiam nos Deo debere seruire in ipso timore immersos, & vndequaque eodem obsessos. Hoc est enim seruire Domino in timore. O quis hanc vitæ metam pertingeret, vt omnes tam sensus exteriores,

quàm interiores potentias, hoc diuino timore refertas habe[ret],
quanta cum facilitate se disponeret, vt digne ad hoc pretiosissi-
mum accederet conuiuium, & escam, quam donat Deus timen-
tibus se. De qua sanctum dicit Euangelium: *Caro mea vere est ci-
bus*. Sed quæro, si cibus hic caro est quomodo in Actibus Apo-
Acto. 2. stolorum D. Lucas panem appellat, vbi dicitur: Erant perseueran-
tes in cõmunicatione fractionis panis. Et Beatus Paulus inquit,
1. Cor. 10. Panis, quem frangimus, nõne participatio corporis Domini est?
Dico illos panem appellasse, quia ex pane fuit conuersus nomen
causæ tribuentes effectui. Vnde dici solet: Vinum hoc est acetum.
Vinum acetum dicitis, non quòd vere sit vinum, sed quia ex vi-
no factum est. Hoc loquendi modo sacra scriptura vtitur. Post-
Gene. 2 quam enim Eua fuit formata, dixit Adam: Hoc nunc os ex ossi-
bus meis: nec proinde os erat, sed mulier ex corpore, & anima
cõposita: sed os vocauit eam, qui ex osse formata fuit. Et in Exo-
Exod. 7 do dicitur, Deuorauit virga Aaron virgas eorũ, vbi serpẽtem vir-
gam appellat, quia ex virga in colubrum est conuersa.

Ait itaque Dominus: *Caro mea vere est cibus*. Satis comper[tum]
est nullam creaturarum tam sensibilem, corpoream, quàm spiri-
tualem absque cibo posse viuere. De sensibili planum est, quia
natiuus calor humidũ radicale consumit, cum quo vita animalis
conseruatur, quod necessum est cibo recuperari. De spiritu[ali]
etiam patet, quoniam Angeli in cælis diuina gratia aluntur. V[n]-
Tob. 12 de Raphael Angelus Tobiæ dixit: Cùm essem vobiscum per vo-
luntatem Dei, videbar quidem vobiscum manducare, & bi[bere],
sed ego cibo inuisibili vtor. Si ergo tã corporeis sensibilibus, [quàm]
spiritualibus creaturis cibo opus est, igitur homo, qui corpo[reus]
& spiritualis est cibo similiter corporeo, & spirituali eget, & [pro]-
inde ineffabile Dei beneficium fuit, postquam tot cibos corpo-
ri suggessit, nobis hunc tandem cælestem animæ cibum da[-]
re, quo reficerentur strages, quas concupiscentiæ nociu[a]
in ea operatur, & gratiæ vita conseruaretur. Vnde idem Do[mi]-
Joan. 6 nus inquit: Amen, amen dico vobis, nisi manducaueritis carnem
filij hominis non habebitis vitam in vobis. Nec miremini, [si]
cibos corporibus Dominus creauerit. Vnum vero animę dedit,
siquidem hic solus valoris est infiniti, & sufficiens mirific[os in]
anima operari effectus, & in se ipso illam transformare. Hi[nc D.]
Thomas ait, quòd præcipuus huius sacramenti effectus est

36 latim diuinos, id est. sanctos, innocentes, & puros eos efficere, qui illud deuotis, & supplicibus animis frequentant. Et hoc est, quod hic ait Dominus: *Qui manducat meam carnem, & bibit meũ sanguinem in me manet, & ego in illo.* Quid verò ex hac mansione sequatur quadam admirabili similitudine declarat statim, dicens: *sicut misit me viuens Pater, & ego viuo propter patrem: & qui manducat me, & ipse viuet propter me.* Id est: sicut vita mea, eademque Patris est, quia Pater in me est: sic vita eius, in quo ego permansero, vitæ meæ similis erit: hoc est, puritatis, humilitatis, sanctitatis, iustitiæque meæ similitudinem quandam habebit. O rem æternis laudibus efferendam, & quæ beatos & ignitos Seraphinos in magnam rapit admirationem, quia per hoc diuinum sacramentũ: ita se anima in Deum transformat tam cælesti vnio
27 ne, vt Dominus ac Redemptor noster nullam omnino vnionem adinuenerit, cui eam comparare posset, nisi illi vnioni ineffabili, quæ inter ipsum & Patrem est. Hoc est vnũ ex præcipuis, & maximè mirabilibus, quæ de anima adhuc in carne mortali viuenti dici possunt. O fœlices illos, qui ad tantam dignitatem peruenerunt. Si anima rationalis, cùm sit creatura tam exigua, corpori, quod informat, esse tam pulchrum tribuit, scilicet, oculis perspicacitatem, vultui elegantiam, denique vniuerso corpori fortitudinem, & sensum: quale esse, dicite mihi fratres, erit illud, quod Iesus Christus verus Deus dabit homini interiori in hoc sacramento sumptus? Quam intellectui viuacitatem tribuet? quos affectus & sancta desideria in volũtate generabit? quantã pulchritudinẽ in toto rationali spiritu efficiet? Et quemadmodũ quidam *Simile.*
28 sunt cibi, qui non tantum victui hominis deseruiũt, verum etiam sunt medicinales. similiter hic diuinus cibus non solũ hominem interius alit, sed etiã est salutare medicamentũ, quo eius imperfectiones sanantur. Vnde B. Cyprianus ait: Panis iste substantialis ad totius hominis vitã, salutemq; proficit simul medicamẽtum, & holocaustum ad sanandas infirmitates, & purgandas iniquitates existens. Vtique diuinam sic decebat bonitatem, qui singulari prouidentia tot herbarum genera, & lapidum, corporibus medendis vtilia creauit, ne rem tam eximiam sine medela relinqueret, qualis est anima, & tam subditã miserijs & languoribus. Vnde Propheta Zacharias de aduentu Iesu Christi Redẽptoris nostri in mundum loquens ait: Quid enim bonum eius est, aut *D. Cyprian. in sermo. de Cœna Dñi.*

Zacha. 8 quid pulchrum eius, nisi frumentum electorum, & vinum ger-
minant virgines? Et quanuis hoc de munditia, & virginitate
corporali intelligatur, qui vnus ex præcipuis effectibus sangui-
nis pretiosissimi Iesu Christi est. (etsi enim materiale vinum có-
cupiscentiam carnis accendit, & propterea Diuus Paulus ait:
Ephe. 5 Nolite inebriari vino, in quo est luxuria, hoc tamen cæleste vinú
quod sanguis Dñi est, consumit concupiscentiæ ardores, & cor
eneruat, & debilitat, & castitatis munditiæque desideria gene-
rat:) nihilominus possunt verba hæc intelligi de puritate, & spi-
rituali munditia, ita vt in eis Sanctus Propheta dicere velit, san-
ctissimum hoc sacramentum animas mundas purasque redde-
re, omnem scoriam omnemque imperfectionem ab eis tollen-
do. Proprium etiam cibi est delectare edentem illum: nam au-
tor simul, & conseruator humanæ vitæ Deus vt homines quo-
tidianam sumerent refectionem, dedit cibis saporem & pro[...]
dit, vt gustu & delectatione sumentem afficerent: quanto p[...]
ergo æquum erat in cibo hoc spirituali hæc inueniri quando[...]
ior hoc necessitas postulabat? Et ita Beatus Thomas inquit, qu[...]
nemo suauitatem huius diuini sacramenti explicare potest, quia
ibi dulcedo in suo fonte, id est Deo degustatur. Quòd si plu[...]
mi ex nobis hanc dulcedinem, & suauitatem non sentimus, [...]
nunquam ex propria culpa prouenit, quia non accedimus [...]
debemus, aliquando verò per diuinam dispensationem quod [...]
præordinauit ad maiorem vtilitatem, & commodum nostru[...]
Simile. Nam quemadmodum lienico, vulgo, *Enfermo del baço*, dulcia
cent, similiter inflatis superbis spiritualis dulcedo nocet. Et etia[...]
ab humilibus, & timoratis aliquãdo hanc abscondit dulcedi[...]
secundũ quod verba illa Dauidis possunt explicari: Quam ma[...]
Psal. 30. na multitudo dulcedinis tuę Dñe, quam abscõdisti timẽtibus te.
Idest: Abscõdis hanc dulcedinem ne gustantes superbiant.

Propter hæc omnia inquit Dominus: *Caro mea verè est cibus &
sanguis meus verè est potus.* Sed opus est ad recipiendũ hos admira-
biles effectus vos profunde cõsiderare, non solum ad illũ mandu-
candũ cibum accedere, sed etiã ab illo manducari, quoniã Domi-
nus vos recipit, & vos Dominũ recipitis. Hinc est, quòd cõmuni-
care Latinè cõmunio dicitur, ibi namq; ex cõmunicante, & Deo
cõmunicato quædam cõmunis vnio fit. Et ideò hic dicit: *In me
manet, & ego in eo.* Vt Christus verus Deus cibus Angelorum i[...]

nullu[...]

22 nullum in cælo miraculum operatur: at vero, vt cibus hominum fiat in terra mirabilia multa operatur. Primum miraculum est, quia ad hoc, vt cibus tuus fiat, quadam admirabili, & totali panis in verum suum corpus transsubstantiatione (postquam verba consecrationis per sacerdotem fuerint debite pronuntiata) succedit Christus substantiæ panis, quæ anteà erat, vt huic nos correspondentes conuersioni, in ipsum per amorem transformemur. Et ita deberet esse quòd statim vt Sacerdos consecrationis verba protulit simul præcordia, & cor post ipsa verba raperentur, & omnium deinde circunstantium, & post panis substantiam ad Christum transirent, & in ipsum transformarentur, qui totum bonum est nostrum. Fracta verò hostia non frangitur Christus iustorum vita, sic suscipientes illum aduersis non debēt
23 frangi: solet nāque diuinum hoc sacramentum sumentibus illud tantā vim tantāq; fortitudinem cōmunicare, vt dicat D. Chrysosto. Tanquā leones ignem spirantes ab illa mēsa recedamus facti diabolo terribiles. Vnde sanctus Cyprianus quandam Ecclesiæ persecutionem imminere videns, Christianū populum in Ecclesiam cōuocauit, quos armauit muniuitq; non armis, non lanceis, nō gladijs, sed, eos hortans vt sanctā reciperent cōmunionē, qua fortitudinē vimq; reciperent, ne à fide deficerent, neq; impatientia frangerentur. Hoc cælesti Domino ab iniquis percepto nihil ei mali aduenit nec te proinde malorum conuersatio debet inficere, cùm aliquando ipsa compellente necessitate cum illis fueris conuersatus. Sacramentū hoc suscipientibus bonis, scilicet, vita est, iniquis mors eorum culpa: sic debet quisq; in seipso bona vi-
24 uificare, mala autē mortificare. ¶ In hoc altissimo sacramēto est idem Christus in diuersis locis: sic tu debes in omnibus per charitatē, adesse etiā si inimici tui sint. Hæc omnia facili negotio exequetur ille, qui verè se in Christū trāsformauit, ille, inquā, in quo gloriosum promissum hic factum ab ipsamet veritate cōpletur, qui ait: *Sicut misit me viuens pater, &c. & Qui manducat me viuet propter me.* Omnes cibi, quibus vescimur mortui sunt, nos autem viuificamus illos in substantiā nostram conuertentes, At cælestis hic cibus viuus est, nos verò emortui debemus accedere ad recipiendum illū, vt in seipsum nos conuertens det nobis suam vitā. Ideoq; quamuis cùm accedimus ad hoc ineffabile sacramentum plures sanctas intentiones possumus habere, cæterum præcipuus finis

finis, qui nos debet mouere, est mediante hoc sacratissimo Sacramento in animabus nostris spiritum Christi recipere, quo mediante, & in ipsum transformati, sicut ille vixit, viuamus, illa, scilicet, charitate, obedientia, spiritus paupertate, corporis mortificatione, & mundi contemptu. Quemadmodum receperat ille, qui dixit: Viuo iam non ego, viuit vero in me Christus. Ex quo sequitur aliquam Christi similitudinem requiri ad digne hanc sacratissimam communionem recipiendum, saltim requiri in conscientiæ puritate similitudinem, videlicet, vt sine peccato lethali accedatur. Nam quid subsequi posset ex rerum contrariarum coniunctione, quales Christus & peccator sunt, nisi corruptio vnius ab alia? Quia, quæ sibi similia sunt, facile copulantur adinuicem, vt ferrum ferro, aqua miscetur aquæ. Quæ verò contrariantur inter se, vt ignis & aqua nullo modo vniri possunt quin vnum ab altero corrumpatur, nempe à fortiori debilius. Cùm ergo mediante hoc sacramento sanctissimo fiat quædam vnio homini cum Christo, quid ex hac vnione sperari potest, inter se hæ res contrarientur, quàm debilioris corruptio? Ideo requiritur quandam similitudinem esse inter recipientem & ipsum Christum, vt fiat in illum transformatio. O Deus infinitæ maiestatis, per amorem, quo filium tuum in mundum misisti, & tam ineffabili modo inter nos illum manere voluisti, te deprecor, in cordibus horum fratrum meorum hæc imprimere digneris, vt his omnibus, & bene vti, & opere exequi ea sciant. L[illegible] fratres finem imponere. Hoc vnum à vobis supplex, & pedi[illegible] cuiuscunque prouolutus implorans, peto per viscera pietatis [illegible]lius diuini Redemptoris, qui tam singulari amore in tam mirabili mysterio se nobis communicauit, vt vos hodie præparemini, vt magna cum animi deuotione & reuerentia sanctissimæ procesioni adsitis. Hodie nanque sponsus vester Iesus Christus suam ciuitatem est lustraturus, & deambulaturus vicos eius, vt populum suum adimpleat benedictione. Obsecro comitemini illum maxima cum humilitate, maxima cum deuotione, reuerentia & honestate. Ne illum in die tam magnæ misericordiæ offendatis. Ne in festo tam singularis amoris ex vobis diabolus triumphet. O Rex gloriæ, ô cæli & terræ Imperator potentissime, quam æquum est vt si pro nobis ductus fuisti per vicos Hierusalem, de prætorio in prætorium, à iudice in iudicem.

Galat. 2.

Simile.

28 Deniq́ue crucem baiulans in Caluariæ montem, cum tãta ignominia & vituperio, mille blasphemias mille conuitia audiens, vt hodie Domine portemus te per vicos, per plateas cum magno honore & trophæo, & tibi hymnos, tibi canamus gloriam. O quàm æquum est, vt omnes hodie Dauides quidam simus ante diuinam hanc arcam præeuntes, cordibus accensis, & quasi à nobis alienati gaudio pleni, lætitia exhuberantes; gloriam tãtæ celsitudini deferentes. An putatis, fratres, ab re esse, aut mysterio carere tot musices instrumenta in hac processione adhiberi? minimè. Omnia personãt, omnia plaudunt, vt linguarum nostrarum defectum & imperitiam suppleant, quæ mutæ & impotentes sunt ad tantum beneficium efferendum. Hoc nobis recolendum
29 est quotiescunq́ue harmoniam tot ac diuersorum musices instrumentorum audimus, quæ quasi linguæ quædam sunt, quibus ad laudandum Deum adiuuamur. Sed væ, væ, væ, quam dolendum hoc est: ô diram ingratitudinem. Hodie nanq́ue vnum inter beneficia, quæ à Deo maiora percepimus, recolimus: & puto hunc inter alios dies esse, in quo plura contra diuinam maiestatem peccata committuntur. Quando in vrbibus & ciuitatibus minus homines rei sacræ intersunt, quàm hodie? Quando tam viri, quàm fœminæ sic se ornant & componunt profanè, non vt sacratissimam venerentur solennitatem, sed vt si eum fiem com placeant ac hodie? Quando tot adulteria mentaliter committuntur, sicut hodie? Hodie turpitudinum pactiones fiunt in vicis & fenestris. O gens ingrata, hęccine reddis Domino Deo tuo, quia
30 tanquam socius tecum remanserit, cibus, & medicina? O lapidibus duriores, siquidem tanto beneficio non estis mollificati. Cauete infœlices homines, ne vobis, quod olim Bethesamitibus, cõtingat. Notum satis vobis est, quemadmodum in lege veteri nulla maior apud Hebræos reliquia erat arca fœderis. Postquam ergo hæc arca fuit capta à Philistæis, cùm illam dimitterent, Bethsemitæ, qui in valle triticum metebant, inquit sacer textus, Leuantes oculos viderunt arcam & gauisi sunt cùm vidissent, & conciderunt ligna plaustri, vaccasque imposuerunt super ea holocaustum Domino. Nihilominus subdit sacer textus ibi: Percussit autem Dominus de viris Bethsamitibus, eò quòd vidissent arcã Domini, & percussit de populo, id est, de principibus populi, septuaginta viros, & quinquaginta millia plebis, luxitq; populus, 1. Reg. 6.

eò

eò quòd Dominus percuſsiſſet plebem plaga magna. Quæ cæ-
des, quæ ſtrages abſq; eo, quòd culpa aliqua appareat? quinimò
dicit textus gauiſos eſſe viſa arca. Quidnam eſt hoc vltionum
Deus? quare tam ſeuere hos punis & flagellas? Huic ſacri docto-
res reſpondent dubio, cauſam punitionis huius fuiſſe, quia in-
tuiti ſunt Bethſamitæ arcam diſcoopertam, & ſine reuerentia,
curioſéque; volebat enim Deus, vt velata, & papilionibus co-
perta maxima cum reuerentia, & deuotione aſpiceretur. Quid
vobis fratres videtur de tam magna Dei ſeueritate, & iudicio:
Quia tametſi dies feſtiuus & iucundus erat, non ideò impunitos
hos reliquit pro re, humano iudicio, tam facili, & parui momen-
ti; & exiſtimas tu, quia dies feſtus, & proceſsionis eſt, quando ma-
ior ſe ſe occaſio offert loquendi, & malè cogitandi, ſi hoc facias
quòd impunè feres? planè deciperis. Caue, quia fortè Deus per-
mittet, vt hodie inſperata morte corruas, aut iurgium aliquod ex-
citetur, & pugionis ictibus pereas, & inde ad infernum deſcen-
das in æternum cremandus. Quæ etſi non ita eueniant, ne exiſti-
mes Deum ſurdum, aut cæcum eſſe, nec proinde hæc mala im-
punita relicturum, ſiquidem illos gentiles tam grauiter puniuit,
tantùm quia arcam curioſè & ſine reuerentia aſpexerunt, te au-
tem Chriſtianum tot abominationes, & horrenda flagitia com-
mittente[illegible] coram arca fœderis, ſed in conſpectu diuinæ
maieſtatis i[illegible] impunitum relinquet? O cæce, & amens, & q[illegible]
modo te dæmon deceptum trahit, ne res tanti momenti con-
deres, & cognoſcas. O Chriſte lux vera, quæ illuminas omn[illegible]
hominem venientem in hunc mundum: illumina Domine c[illegible]
dis noſtri tenebras, vt puritate & amore noſcamus, te omni te[illegible]
pore vitæ noſtræ laudare & glorificare, & in hac peculiariter [illegible]
cra die, in qua memoriam facimus, tuæ infinitæ charitatis, qu[illegible]
voluiſti nobiſcum permanere in hoc diuino ſacramento,
vt ſic tuam obtinentes gratiam in æternum tibi
aſſociatos tua perfruamur gloria:
ad quam nos perducas,
Amen.

1 # In eodem festo Sacrosancti Eucharistiæ Sacramenti Concio Tertia.

Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus. Ioannis. 6

POSTQVAM Christus Redemptor noster illud solẽne miraculũ de quinque panibus in deserto fecit, cùm ex Hebræis quidam ad eum venirẽt, illosq; instrueret in fide ipsius, siquidẽ tam singu-
2 lare miraculum, quod eis fecisset, viderãt, dixerũt ei. Quod tu facis signũ, vt videamus, & credamus tibi? Maius quidem fuit miraculum, quod Moyses fecit, quando fecit mãna è cęlo pluere, quo per tot annos omnẽ populum pauit. Patres nostri manducauerunt mãna in deserto, sicut scriptũ est: Panem de cęlo dedit eis mãducare. Horum ergo incredulitatis occasione, & pro nostra in se credẽtibus vtilitate tot Dominus mira proposuit mysteria: queãdmodum in illo sermone continẽtur. Vbi late egit & conclusit quãto maius beneficiũ fuerit misisse Deum filium suũ in mundum cibum vitæ æternæ. Hæc est enim Dei cõsuetudo è malis bonũ deducere, & bonũ pro malo reddere, vt patet hic, cùm homines adeò incredulos & sua miracula despicientes tot mirabilibus instruit, & illis tot arcana reuelat. Et quoniã psalmi sep-
3 tuagesimi septimi verba citauerãt, dixit eis, Amen, amẽ dico vobis, non Moyses dedit vobis panẽ de cælo verũ, sed Pater meus dat vobis panẽ de cælo verum. Nam si Dauid panẽ de cælo mãna vocauit, ibi cælum aerẽ appellat, vt patet alibi vbi dixit: Volucres cæli, id est, aeris: & similiter panem Angelorum dixit, non quòd illo Angeli vescantur, sed quia eorũ ministerio fuit mãna in aere factum. Et est valde notandum, quia ad huius tam necessariæ veritatis confirmationem iusiurandum addit Dominus, dicens: Amen, amen. Cùm Deus sit infinitæ autoritatis, vt omnibus, quæ dicit, fides adhibeatur, meretur per suum, dũtaxat, simplex verbum: nihilominus in rebus arduis, & plurimum conducibilibus, non satis sibi videtur simplici verbo affirmare quod dicit:

sed etiam iusiurandum addere solet, in hoc humanæ fragilitati condescendens: quia sunt aliqui hominum adeò increduli, vt ipsi etiam Deo dicenti non credant, nisi iuret. Huius rationem tetigit Diuus Paulus, quare, scilicet, iureiurando Deus fuerit vsus in pro-
Hebræ. 6 missione Abrahæ facta, dicens: In quo volens Deus abundan- tius ostendere pollicitationes hæredibus immobilitatem consilij sui interposuit iusiurandum, vt per duas res immobiles, quibus impossibile est Deum mentiri fortissimum solatium habeamus. Pensate verbum illud, hæredibus, in quo denotatur, quòd respectu successorum Abrahę hanc iurisiurandi firmitatem superaddit. Nam Abrahę sufficiebat sine iuramento promissio. Erat quippe res grauissima nasci Deum ex Abrahæ stirpe: ideoque iurauit
Gene. 22. dicens: Per me metipsum iuraui, dicit Dominus, quia non pepercisti filio tuo vnigenito, benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ. Similiter negotium erat grauissimum, vt veniente filio Dei in mundum, seipsum offerret in sacrificiũ, æternusque sacerdos pro nobis esset. Et ideò iureiurando Dauidi promisit, vt in
Psal. 109 Psalmo dicitur: Iurauit Dominus, & non pœnitebit eum, tu es sacerdos in æternum. Nec satis illi fuit iureiurãdo se nobis sacerdotem futurũ promisisse, verùm etiam iurauit se nobis daturum sacrificium in ineffabili sacramento altaris, vt sacerdotes in missa eundem Iesum Christum per verum sacrificium possemus offerre. Obsecrò fratres mihi attentionem præbeatis: quia volo probare, quòd quemadmodum Deus iurauit se nobis vnigenitum filium suum missurum, æternum sacerdotem factum, similiter iurasse nobiscũ mansurum in hoc sanctissimo altaris sacramento. Pro quo sciendum vobis est Hebraicam linguam fœcũdiorem & magis compendiosam omnibus esse, quia nullum est verbum Hebræũ, quin plura significata habeat. Et hinc proueniunt variæ scripturæ translationes. Nam alij verba Hebraica in vno sensu, alij in alio sumunt, & ferè semper omnes hi sensus in vnam & eandem sententiam tendunt, quãuis diuersis considerationibus. Vnde pro magno reputatur miraculo, quòd euenit quando Ptolomæus Ægyptiorum Rex, à sacerdotibus Hierosolymitanis postulauit, vt ad se mitterent quosdam ex Hebræis linguæ Græcæ peritos (hac enim lingua Ægyptij vtebantur) qui etiam legis sacræ notitiam haberent, & linguam Hebræam rectè nouissent: quoniam legem traduci ex Hebræo in Græcum vellet. Ad hoc

sep-

7 septuaginta duos Hebræorum sapientiores, quos inuenire potuere miserunt. Quos Ptolomæus Rex cùm excepisset, singulis singulas assignauit mansiones, & vnusquisque perse absque eo quod se communicare, aut videre possent maneret, & sic Bibliorum libros ex Hebræo in Græcum sermonem verterent. Res quidem miraculosa: quod cùm omnia exemplaria singulorum posteà inuicem conferrentur tam in verbis, quàm in sententijs vniformia, & in nihilo discrepantia inuenta sunt. Quod argumentum planum fuit Spiritum Sanctum eos duxisse, vt sic vniformiter cōuenirent, & ex quolibet verbo Hebræo vnam & eandem significationem deducere nouissent, cùm (sicut dixi) tam varia & diuersa sint cuiuslibet verbi significata. Hæc omnia dixi, quia Psalmo. 131. vbi nostra translatio habet: Viduam eius bene- *Psalm.* 131.
8 dicens benedicam, loco verbi huius; vidua: est in Hebræo ceda, quod verbum quanuis viduam significet, vt communis translatio habet, & Diuus Augustinus, atque alij doctores exponunt, nihilominus, ceda, etiam escam, siue cibum significat. Et Fœlix in sua translatione dicit, victum, vel cibum viaticum significare, quod propriè significat cibum quo viatores vtuntur. Vnde quandò Ioseph fratres suos dimisit inquit sacer textus, quod dimisit *Gene.* 42.
illos datis cibarijs in via: & interpres noster transtulit cibarijs in via ex solo illo verbo, ceda, quod est in Hebræo. Et vbi ait Iob: *Iob.* 38.
Quis parabit coruo escam suam in Hebræo habetur: Quis parabit coruo, ceda. Itaque secundum Hebraicam literam possumus hic dicere: Escam viaticam eius benedicens benedicam, pauperes eius saturabo panibus. Et Rabbi Auenza, qui multò ante
9 Christi Redemptoris nostri aduentum vixit, absque eo quod mysterium intelligeret sed nudum tantum literæ Hebrææ contextū secutus dixit: ceda, in hoc loco significare cibaria ad viam. Et paulo ante versiculum hunc dicitur. Iurauit Dominus Dauid veritatem, & non frustrabitur eum, de fructu ventris tui ponam super sedem tuam, hoc est, de fructu lumborum tuorum. Nec potest de Salomone hoc intelligi, quia paulo antè deprecatus fuerat Dauid dicens. Propter Dauid seruum tuum non auertas faciem Christi tui. Quod si postulasset, Salomonem filium suum in regno locari, dixisset: Non auertas faciem regni à Christo tuo. At verò quia dixit: Non auertas faciem Christi tui, scilicet, à nobis, planum videtur de Mesia loqui? Statimque sub hoc iuramēto pro-

to promisit: cibum viaticum, Benedicens benedicam, idest, co-
piosa benedictione benedicam. Quasi diceret, efficiam, vt vnus
viatorum cibus duas habeat benedictiones, alterã, quæ sit sacra-
mentum, & alteram, quæ sit sacrificium. Ex ea parte qua sacra-
mentum est, erit benedictio ad saturandum, & reficiendum pau-
peres panibus, idest, fructibus, quos hîc diuinus cibus in eis opera-
bitur. Ex ea verò parte, qua sacrificium est, patri æterno pro vi-
uis, & defunctis illud sacerdotes offerent ad satisfactionem cul-
pæ & pœnæ. Ad cuius rei complementum, & vt ministri huius sa-
tissimi mysterij sint, sacerdotes eius induam salutari, idest: dab-
euangelicis sacerdotibus virtutem ad consecrandum, & offeren-
dum hoc altissimum sacramentum. Ad huius confirmationem
Psalm. 71. cit illud psalmi: Erit firmamentum in terra in summis montium
Diuus Hier. Vbi Beatus Hieronymus ex Hebræo sic transfert: Erit memor
Paul. Burg. le triticum in terra. Et Paulus Burgens. transfert. Erit placent.
tritici in terra in capitibus sacerdotum. Affirmatque sic haber.
Chaldaica translatione, quæ ante Christi Redemptoris nostri a-
uẽtum fuit facta. Eccè quam apertè loquitur de hac sancta hos.
super capita sacerdotum modo eleuata, vt à populo adoretur. Et
hæ duæ translationes satis conformant in hoc altissimum myste-
rium. Nam hoc diuinum sacramentum est firmamentum inter-
ad conseruandam gratiam in anima, quia est nutrimentum pr-
stans vires animæ. Et sicut frequenter communicare animam
tificat, sic è diuerso nimium protrahere moras in percipiend
munione est occasio in mille miserias, & fragilitates incidend
ampliùs multò si indignè communicetur.

Hanc fortitudinẽ hic Dominus significauit quando dixit: Q
manducat me viuet propter me. Sed quomodò summa veritas hic
cit: viuet propter me? Nunquid antea hanc vitam gratiæ nõ hab-
bat, qui digne accessit? maximè. Quid ergò significat, viuet p-
pter me? Significat, quod perseuerabit in eo vita gratiæ. Et qua
dò dixit: Nisi manducaueritis carnẽ filij hominis non habebi-
vitam in vobis, intelligitur de vita permanente, idest, non d-
in gratia permanebitis, nisi frequenter communicabitis. Na
quemadmodum corpus, nisi cibo corporali sustentetur, defici-
& eneruatur: sic anima si ab ea hic cœlestis tollatur cibus. Vnde
iure Dauid in psalmo hunc panem firmamentum appellat, q
psalmum ferè omnes Rabbini ad literam de Messia expon-

13 Et hic, Montes ad literam sacerdotes significat, de quibus paulo antè dixerat: Suscipiant montes pacem populo. Et Rabbinorum translatio non discrepat à Chaldaica: nam quidam eorũ transtulerunt: Erit placenta frumenti in capite sacerdotum, alij verò transtulerunt: Erit sacrificium panis in terra in capite montium. Notate obsecro amore Dei quẽadmodũ totũ hoc mirificè congruis huic sacramento, scilicet, esse triticum memorabile, idest, in memoriam Christi, & esse sacrificium panis, & animæ firmamentum. Et ex eo, quod sit sacrificium, quod offertur pro viuorum & mortuorũ satisfactione, sequitur, sacerdotibus illis qui frequenter & digne communicant, parum aut nihil superesse, quod in purgatorio soluant, aut satisfaciant. Nam diuinum hoc sacrificium, vt pro defunctorum debito & pœnis satisfacit, ita pro peccatis il-
14 lius, qui offert. Et quidem hoc magnam sacerdotibus consolationem affert. Itaque duas benedictiones, quas Dominus huic sacratissimo cibo se daturum iurauit, sunt duo munera, quæ sacramentum hoc habet in Ecclesia. Alterum est, esse sacramentum, quatenus illud accipimus, & gratiam confert, vitamque spiritalem tribuit amore & charitate accensam, qui est præcipuus eius effectus secundum Diuum Thomam. Et est sacrificium in quantũ illud Deo offerimus. Optimo quidem iure antiqui patres rẽ maximè Deo gratam, quã illi offerrent desiderabant. Dixerat enim per Dauidẽ Deus: Nõ accipiam de domo tua vitulos, neq; de gregibus tuis hircos, quoniam meæ sunt omnes feræ syluarum. Si esuriero non dicam tibi, meus est enim orbis terræ, & plenitudo eius. Ergò Dauid, si vis sacrificium tuum gratum, & Deo acceptũ
15 esse, aliquam rem quære, quæ nõ sit Dei; siquidẽ ipse dicit, omne quod est in mundo suũ esse, nec quicquã illorũ sibi fore gratum, nec acceptum. Quid igitur inueniri potest, quod Dei non sit? Dicã vobis. Ipse met Deus nõ est suus. Omnes enim creaturæ Dei sunt: ipse autẽ Deus, (si sic dici fas est,) iã suus non est. O benedictus sit talis Deus: O glorificatus sit talis dominus: qui pro nobis se à se ipso alienauit. Quomodò suus dicetur quandò per beatum Ioannem dixerit: Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret? Et Diuus Paulus inquit: Dedit semetipsum pro me. Et alibi: pro nobis omnibus tradidit illum. Et ità sacrificium hoc æterno patri offerentes rem nostram illi offerimus quam ille nobis dedit, vt ei offerremus rem, inquam, tanta

D. Tho. 3 p. q. 79.

Psalm. 49.

Ioan. 3.
Gala. 2.
Roma. 8.

V 2 maie-

maiestate dignam. Quis ergo fratres dilectissimi amore non lan-
guet, & liquescit præ dulcedine huius contemplationis? O ingra-
tos filios Adam, quàm merita vos manent supplicia si huius tan-
ti beneficij immemores fueritis.

Et hoc quod multis retrò sæculis iureiurando Deus promise-
rat, nunc tanquam præsens, & etiam iureiurando nobis promit-
tit dicens: *Amen, amen dico vobis non Moyses dedit vobis panem de cœ*
sed pater meus dat vobis panem de cœlo verum. At quamuis man
illud, quod Moyses dedit Hebræis panis de cœlo non erat, h
ius tamen cœlestis, & diuini panis figura fuit. Nam de illo
Nume.11. citur: Cùm descenderet nocte super castra ros descendebat pa
ter & man. Similiter, cùm hoc nostro diuino manna ros cœlest
Iob.29. qui est gratia descendit. Sic eam Beatus Iob appellauit dicen
Simile. Ros morabitur in messe mea. Cùm tempore magnæ ariditati
& siccitatis metitur triticum dum messores manipulos appre
dunt, ante quam falce messoria segetes amputentur frang
præ nimia ariditate spicarum calami, degranantur spicæ, &
ticum perditur & ad nihilum valet, quàm, vt à bestijs pascat
At verò si in messe humiditas roris sit segetes, & spicarum c
mi humiditatem illam imbibunt: vndè quando falx apponitur
manipulique apprehenduntur, nec degranantur spicæ, nec tr
ticum perditur, quin potiùs colligitur, totum deinde purgatur
in horreo collocatur. Nos omnes tanquam messes sumus, te
pus autem metendi est cùm ab hac vita per mortis falcem a
putati discedimus: Quibusdam verò hæc messis in siccitate p
uenit, videlicet, in peccato mortali existenti: vnde discedunt
flicti, confracti, quam plurimis conscientiæ morsibus affecti
de animæ ab ipsorum corporibus exeunt tanquam grana, quæ
ab spicis cadunt in æternum à bestijs infernalibus depascenda.
Liberet nos Deus à tam grandi calamitate & damno. Iustis ver
sua messis, (scilicet mors,) prouenit cum gratiæ rore: vnde co
fracti afflictionibus, seu conscientiæ remorsibus impulsi non d
scedunt: sed absque eo, quod patientia frangantur integri virtu
pleni, in cœli denique horreis collocandi. Ideo inquit Iob: Ro
morabitur in messe mea, quia viuam spem habebat suam mo
tem in gratia futuram. Igitur fratres Deum precemur, vt in me
se etiam nostra sit ros. Ideòque hoc diuinum sacramentum fre
quentemus oportet, quia cum ipso simul hic cœlestis ros des
c

19 dit. Illud etiam manna non fuit datum populo Iſrael quandò in
Ægypto captiuus erat, ſed quando in deſerto peregrinabatur, &
poſtquam farina quam tulerant de Ægypto conſumpta fuit, &
poſtquam mare tranſierunt hoſtibus in aquis ſubmerſis: in qui-
bus figurabatur hunc diuinum panem captiuorum cibum non
eſſe, ſed filiorum maximè delicatorum. Nec etiam cibus eſt bea
torum, qui in cœleſti iam patria regnant: nec eorum, qui tanquã
ſi eſſent incolæ in hoc mundo ſua affectantes deſideria turpiter
que res huius ſeculi inquirentes reſident, ſed eorum duntaxat,
qui tanquam per deſertum huius mundi peregrinantur: & ideò
viaticum appellatur, quaſi viatorum cibus. Similiter cibus eo-
rũ eſt quibus farina Ægypti conſumpta eſt. Et hoc ſummo cum
ſtudio curare debemus, vt dira hæc Ægypti farina in nobis cõſu
20 matur. O amariſsima Ægypti farina, ecquiſnam hodie te aſper-
ſus non eſt. Omnes tanquam molendinarij farina conſperſi in
cedimus, quæ maxima omnium confuſio eſt. Quid aliud fari-
na hæc eſt, niſi cupiditates, odia, inimicitiæ, deſideria turpia,
peiora opera? Heu heu & quando erit, vt hac farina careamus.
Habemus ſiquidem intra nos molam aquariam, & triticum ad
molendum. Quæ mola tam rotabilis, & quæ in gyrum ità ve
lociter vertatur inueniri poteſt, ac cor noſtrum, quod aquæ tur-
gidæ variarum cogitationum ita in gyrum voluunt, vt ex quo
rationis vſus à natiuitate luceſcit quouſque per mortem adue-
ſperaſcit nunquam rotare deſinat, nunquam in gyrum ver-
ti ceſſet, neque triticum quod molat vſquam deſit. Nam ex ſen
ſualitatis horreo perpetuò malæ inclinationes, peruerſæque paſ
21 ſiones dimanant. O miſeros, quando erit, vt à tam iniqua farina
conficienda quieſcatis? O quanto iure illam comminationem
quam Babyloniæ Dominus fecit vobis dici poſſet. Deſcende, *Iſa. 47.*
ſede in puluere virgo filia Babylon: ſede in terra, quia vltra non
vocaberis mollis, & tenera: tolle molam & mole farinam. O
quam terribilis comminatio Babyloniæ hæc fuit, quæ ſpiri-
tualiter loquendo in illa infœlici anima adimpletur: quæ in-
ter ſericos, & aulicos tapetes inter delicatos, & ſubtiles linteos
cùm fuerit educata præ nimia teneritudine, delicijs, & animi
candore, vel iniquam cogitationem, deſiderium turpe, ſiue in
ordinatum pati non poterat, cui quælibet venialis culpa gra-
uiſsimum, & intolerabile pondus videbatur, quæ ita deprauа-

ta est & ignominiosas carnis concupiscentias molere assue
vt fere à deprauata consuetudine molere constringatur desid
luxuriæ quam plurima, cupiditatis superbiæ, & iræ. O miser
& infœlicem animam, quæ cum inæstimabilia spiritus g
dia degustare cœpisset quæ deuotionis incomparabiles the
ros possederat, & quæ filia Hierusalem antea erat, filia Baby
vocatur, & molendinaria tam corruptæ farinæ est facta. Ex
mo amarissimum hoc illi esse statim, vt pristinum & fœlici
mum illum statum, in quo aliquando se collocatam vidit co
Simile. derauerit. Quemadmodum si Regis filia delicatissima, & pul
rima, regis indumentis spoliaretur, & tanquam vilis serua e
cathenis ferreis ligata in mola asinaria molere cogeretur: qua
confusione hæc misera afficeretur? O vtinam hac via saltim
noscant homines, quid est à puritate & perfectione, in qua
cauerat eos spiritus sanctus cecidisse. Ideòque omnis ani
quę modo cœlestis contemplationis dulcedine fruitur, vere
nè fortè propter suam ingratitudinem in hanc incidat pœn
& tormentum. Nec solum contemplatiui, verum etiam o
curemus hanc à nobis corruptam farinam excutere, vt ab i
pediti hoc cœlesti cibo fruamur.

Et vt etiam intelligeremus, quis panis hic cœlestis esset qu
pater æternus nobis dedit: subdit inferius quod in hoc
euãgelio cõtinetur, scilicet, *Caro mea verè est cibus, & sangui*
verè est potus. Magnã parit admiratione cõsiderare, quare
Leu. 17. minus in Leuitico sub mortis supplicio iusserit, nequis filio
Israel sanguinem comederet. Nec tantum ibi prohibuit,
Gene. 9. etiam post diluuium cùm facultatem vescendi animalium c
nibus concederet, addidit: Excepto, quod carnem cum sang
ne non comedetis. O Magne Deus quid in sanguine possit
vt tanta cum seueritate ne comedatur prohibeas? Huic Do
nus in Leuitico respondet rationem assignans, quarè non c
Leu. 17. mederetur dicens: Quia ego dedi illum vobis, vt super altar
eo expietis pro animabus vestris, & sanguis pro animæ pi
lo sit. Quia ergò sibi sanguinem consecrauerat nolebat ab ho
nibus comedi, sed quod illum maxime reuererentur: non q
sanguis ille aliquam in se virtutem contineret placandi De
Heb. 9. sed quia sanguinis sacratissimi Iesu Christi vmbra erat. V
Diuus Paulus inquit: Si enim sanguis hircorum, & tauro
in

25 inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quantò magis sanguis Christi, qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad seruiendum Deo viuenti? Hinc efficacissimum possumus argumentum colligere. Si cum tanta reuerentia sanguis animalium obseruabatur, quantò maiori cum deuotione sanguis sacratissimus agni immaculati Iesu Christi est colendus? Propter quod notetis velim verba, quæ dixit sanctus Iob: Terra, ne operias sanguinem meum, nec inueniat in te locum tacendi clamor meus. Quæ verba Philippus presbyter de Christo Redẽptore nostro dicta esse refert. Quibus monemur nè ita amor rerum terrenarum nos offuscet; & tenebras rationi nostræ offundat, vt memoriam tanti beneficij sepeliat: sed *Iob. 16.* *Philip. presby. in Iob.*
26 quod super omnia est, supremum locum in corde nostro teneat, & taliter vsu huius sacramenti viuamus, vt manifestè fructus spiritualis exterius appareat. Et ideò statim hic addit: *In me manet, & ego in illo*? In me manet tanquam arbor in bona terra plantata, & tanto irrigata sanguine, vt æquum sit vberrimum fructum afferat. *Et ego in illo*. Tanquam adamas pretij inæstimabilis in aureo monili, quod ornat & preciosius facit. Nam qui me recipit oportet illum totum amoris aurum esse. Etiam per hunc loquendi modum, scilicet, *In me manet, & ego in illo*, Nos docere voluit, quia qui illum est recepturus in charitate Dei anteà debet esse. Quemadmodum si princeps, aut dominus dicat, Petrus. v. g. domi manebit, reliqui verò dimittantur, signum est, eum loqui de illo, qui ante domi erat: similiter hic: *Qui mandu-* *Simile*
27 *cat meam carnem in me manet*, Perinde est acsi diceret: Qui in mea est amicitia manducans meam carnem conseruabitur in ea: nam qui manducat sicut oportet ex hoc sumit vires ad perseuerandum.

Insuper addit dicens: *Sicut misit me viuẽs Pater, & ego viuo propter patrem & qui manducat me & ipse viuet propter me.* O profunda, & mira sententia, cœlo, terraque pretiosior? Vbi Dominus inæstimabilis valoris promissum facit: quasi dicat, Cum verum sit Patrem æternum me misisse, vt suam voluntatem hominibus ostenderem: & ex eo quod huiusmodi opera facerem, quæ feci, dimanabat, vt homines illum glorificarent, & quoniam hoc suus honor suaque gloria erat: vt mihi tam prosperè fœliciter,

& gloriosè eueniret : in redemptionis humanæ negotio quod a
aduersus sum effecit , sic gloria honorque meus est , vt prospere
illi contingat , qui me in hoc sacramento sanctissimo suscipit.
Ideoque propter me & honorem meum maximis illum pater
meus beneficijs afficiet, & misericordijs. O superne cœli, terræ-
que imperator , vere hominum amator Christe Iesu fili Dei, et
quis erit qui tali confisus verbo assiduè te non recipiat? Scitote
fratres hic agi de honore Christi Redemptoris nostri. Vt recipien-
Simile. tibus vobis hoc ineffabile sacramentum benè vobis sit. Fingi-
te medicum famosissimum maximi nominis , & reputationis
& hic dicat ægroto, quem curat, Heus domine accipe potionem
hanc, & confide, quia statim sanus fies: planũ est honoris medi-
ci huius interesse, vt illud, quod promisit ægroto verificetur. Si
ad honorẽ Christi filij Dei pertinet , vt ille qui communicat e
sanctissimæ communionis receptione valdè prouectus euad-
Hunc ergò fauorem tribuit ei , qui recipit illum , & hoc signi-
ficat: *Sicut misit me viuens pater, & ego viuo propter patrem, & q-*
manducat me, & ipse viuet propter me. In his etiam verbis mani-
statur , quod quemadmodum qui lucernam ex aliquo lumine
Simile. accendit, & deinde cum illa alias plures, sic illa sacratissima Chri-
sti humanitas lucerna fuit ex igne diuinitatis accensa, vt nos ac-
cenderet, & accensos in sua charitate, patientia , humilitate & in
reliquis omnibus virtutibus relinqueret, ita vt carne illa sancti-
sima deificata in nostra carne posita iam caro nostra carnem n
sapiat. Et hoc est: *Qui manducat me viuet propter me,* Idest, iam c-
nem non sapiet, sed Christum : Sed proh dolor , quàm latus h-
patet campus ad lacrymas sanguineas fundendum , si conside-
remus quàm pauci ex his, qui hoc ineffabile recipiunt sacramen-
Simile. tum hos in se sentiunt effectus. De Mauris, qui in Mecham ci-
tatem abeunt gratia videndi (*El Zancarron de Mahoma,*) Dicitur
quòd postquam vident tam fœlices tamque beatos se esse exi-
stimant , vt multi illorum sibi oculos eruant , quasi eis videatur
magnum crimen & irreuerentiam esse, si illis oculis, quibus tan-
tam ac tam mirabilem rem (vt falsò credunt) viderunt rem ali-
conspiciant . O quanto potiori iure nos oportet non ocu-
nostros eruere, sed mortificare, cùm reliquis sensibus , siquidem
tam singulare bonum , quale hoc sanctissimum sacramentum
est, non solùm oculis perspeximus nostris, sed etiam in pecto-

31 bus recipimus. Sed ea est maxima nostra rebellio, vt ne parum quidem hoc efficere velimus. O cœlum, ô terra, ô insensibiles creaturæ, hanc magnam ingratitudinem filiorum Adam sentite nobiscum. Vos fratres per viscera Dei pijssima, obsecro, quod siquidem tantam adhibetis curam in exhibendo exteriori cultu huic diuino sacramento, nè illius, quod præcipuum est obliuiscamini. Et quandoquidem vias, per quas hic cœlestis Dominus est transiturus, componitis, pauimentum floribus, rosis, & odoriferis herbis sternentes, tapetibus sericis, & aulicis ornamentis parietes cooperientes auro, gemmis, & monilibus altaria ornantes, ita vt nulla cura nulla diligentia amplius in hoc exteriori cultu desideretur (& iure optimo) maiorem fratres mei curam adhibete in ornandis; & componendis corpo-
32 reis sensibus, & potentijs spiritualibus, nè quid in vobis inueniatur, quod tãtam maiestatem offendat. Hoc mysteriosum sacramentum suos effectus in anima non operatur, nisi corporaliter ore percipiatur. Alia bona opera, si efficaciter illa efficere optamus, & operandi facultas non adsit, fructum, & meritum ex eis colligimus, tanquam, si re vera exequeremur illa: cæterùm quanuis maximo teneamur desiderio hoc recipiendi sacramentum nunquam effectus eius recipiemus, quos efficit ex opere operato, nisi illum recipiamus. Et siquidem os est ostium, & corpus est via publica, perquam pertransit, vt hos diuinos effectus in anima operetur æquum est, vt os ab omni labe & turpiloquio mundetur, ab omni mendacio, & murmuratione, nè dęmõ intret hac via, per quam Deus intrat in nobis. Corpus similiter
33 ab omni corporali immunditia purgetur, vt sic dispositi glorificantes hanc diuinam celsitudinem exteriori cultu, suæ gratiæ participes efficiamur, cum qua acquiritur gloria, ad quam nos perducat Iesus Marię filius.

Amen,

In eodem Festo Sacrosancti Eucharistiæ sacramenti Concio Quarta.

Ego enim accepi à Domino quod & tradidi vo... quoniam Dominus Iesus in qua nocte trade... tur. &c. 1. Cor. 11.

QVOD Vnigenitus Dei filius diuinum hoc
cramētum nocte, & tali nocte instituerit, ma...
Cant. 2. quidē mysterio nō vacat. Nam sponsa inqui...
lectus meus &c. qui pascitur inter lilia, donec a...
ret dies, & inclinentur vmbræ. Quorū verbor...
sensus est: Sponsus meus pascit me, & vsq; in finem & metā p...
sentis vitæ pascet. Nec miremini, si exposuerim: pascit me, di...
te sponsa: pascitur: nam phrasis est sacræ scripturæ, cùm de...
quo beneficio hominibus à Deo collato agit, quia illo dele...
Isai. tur, & illud conferre gaudet dicere Deum illud accipere: que...
modum per Isaiam dixit: Super quem requiescet spiritus m...
nisi super humilem, & quietum? Nunquid veniente Do...
ad iustum defessus aut fatigatus venit? Quarè ergò dicit r...
quiescere super illum? Non vtique defatigatus venit Deus:...
runtamen quia per suum aduentum requiescit iustus, & ho...
tum placet Deo acsi ipse requiem illam acciperet, ideò supe...
Apoc. 3. requiescere dicitur. Et in Apocalypsi: Siquis aperuerit m...
nuam introibo ad illum, & cœnabo cum ipso. Intrante De...
in animam non cœnat; cæterum, quia ipse dat animæ cœ...
suā, scilicet, gratiam, adeoque hoc illi placet, ac si ipse cœ...
ideò se cœnaturum cum ipsa promittit. Hic similiter, quia d...
ctat sponsum dilectam pascere, tāquam si se ipsum pascere...
Qui pascitur. Et quibus pascit illam? Vnus ex præcipuis q...
animas pascit, est corpus suum sacratissimum, quod in...
tissimo sacramēto altaris offertur: & hic pascit animā inter...
scilicet, inter Angelorū millia, qui adsunt hic Dñm Deum...
adorantes. Et quoniā hic pastus duraturus est dum præsen...
culi vita manebit, inquit: Qui pascitur inter lilia, donec a...

4 dies, & inclinentur vmbræ. Si ergò (vt inquit sponsa) dies nos pa-
scit, magis cōgruum videtur hoc sanctissimum sacramentū die,
quā nocte institui debuisse: nēpè, vt sic denotaret duraturū esse,
donec vita huius seculi durabit: in nocte verò venturę vitæ ipso
non esse nobis fruendum. Respondeo nihilominus conueniēter
nocte à domino fuisse institutum, vt denotaret, quòd quanuis ad
omnia sacramenta necessaria est fides, quæ per noctem obscurā
significatur: peculiariter tamen ad hoc sacramentum sanctissi-
mū requiritur, in quo maiores difficultates maioráque mysteria
clauduntur. Vnde verba illa, quæ Diuus Paulus pronuntiauit
ad Corinthios scribens: In captiuitatem redigentes intellectum
in obsequium Christi: vnum ex pręcipuis fidei mysterijs, in qui *2.Cor.10.*
bus debent obseruari est hoc. Cùm princeps vrbem aliquam vi,
5 & armis expugnat, primum quod facit est, captiuum ducere vr- *Simile.*
bis ducem, deinde milites & turbam populi gladio occidit. Si-
militer hac ciuitate, quæ est anima expugnata à Deo statim
Deus captiuat eius ducem, qui est intellectus in obsequiū fidei:
alias verò potentias corporeas occidit: hoc est, relinquit eas tan-
quā mortuas & insensibiles, quia respectu diuinorū mysteriorū
manet visus, gustus, odoratus & tactus; ac si essent mortui: intel-
lectus verò in obsequium fidei captiuus manens syncere hoc vti
tur beneficio difficultates, quæ circa ipsum offeruntur non in-
quirens. Cùm Daniel esset in lacu leonū, ad quem misit Domi- *Daniel.14.*
nus Angelum suum, qui capillo capitis à Iudæa in Babylonem
portaret Habacuc, vt prādium Danieli ministraret, si viso hoc
miraculo, scilicet, vt capillo portaretur obstupefactus Daniel
6 nec de prādio curās, curiose inuestigare hāc difficultatē voluisset
& ab Angelo discere, quomodo fieri posset, vt capillo pēderet,
posseto; homo sustineri, & quomodo capillus non frangeretur?
magna fuisset amētia. Verūtamē Daniel sanctus cū esset nō cu-
rauit hanc rē inquirere, sed tacēs sedit, & cū gratiarū actione assū
psit cibum, & comedit Similiter tu serue Dei fac, nè disputes, nō
inquiras, quomodò hoc fieri possit, sed tace accede & māduca, &
Deū glorifica, sicut S. Daniel fecit. Et hoc tecū cōsidera Deum
nō esse Deum nisi plus efficere posset, quā tu intelligere. Dixit
Dn̄s Moysi, cùm inuoluerint Aaron, & filij eius sanctuarium, & *Num.4.*
omnia vasa eius in commotione castrorum, tunc intrabunt filij
Caath, vt portent inuoluta, & non tangāt vasa sanctuarij ne mo-

iantur.

riantur. O diuinorum mysteriorum profunditatẽ. Notabile quidem est Dominum præcepisse vt priùs inuoluerentur vasa sanctuarij pellibus ab ipsis sacerdotibus, & sic inuoluta humeris superimponerent eorum, qui erant ea asportaturi. Itaque non videbantur quia pellibus cooperta erant nec proinde tangi poterant, ne morerentur. In quibus figuratur summum sacerdotem filium Dei Iesum Christũ dedisse nobis vasa sancta, scilicet, diuina sacramenta, eaq; fidei operimento velasse, & sic nobis super imposuit, nos admonens, nè curiosè tangere, seu inuestigare illa velimus: nã qui corporeis sensibus tãgere præsumpserint statim per infidelitatẽ corruẽt. Vnde in Prouerbijs dicitur: Qui scrutator est maiestatis opprimetur à gloria. In lege præcipiebat Deus vt quod residuũ esset ex agno, eo quôd mãducari nõ posset igne cõbureretur. In quo mirificè mysticèq; docetur, vt quod ex hoc cœlesti agno reliquũ fuerit, quod edere nõ possimus, igne comburamus: idest, vt id, quod ex hoc altissimo mysterio intelligere & penetrare nõ possumus suæ relinquamus omnipotẽtię. Si accipisci nõ potes, quomodo panis substãtia in verũ sacratissimũ Christi corpus cõuertatur, omitte id omnipotentiæ diuinæ. Sed Diuus Damascenus inquit: Si verbum Dei fecit omnia, si dixit fiat lux & facta est lux, fiat firmamentum, & factum est, non potest panem in corpus suum conuertere, & vinum in sanguinem? Plus enim est creare aliquid ex nihilo, quàm vnum in aliud conuertere. Prætereà, si creaturæ possunt vnum in aliud conuertere, vt patet de calore stomachi, qui panem in carnem conuertit, & vinum in sanguinem, similiter sol suis radijs viscera terræ penetrans ipsam terram in aurum, & lapides pretiosos conuertit, ignis etiã lignũ in cineres vertit, ergò à fortiori Deus melius hæc efficere potest: quia inquit philosophus. Propter quod vnumquodque tale, & illud magis, idest, quod est causa aliorum vt sint talia, illud est magis tale. Si tamen capere non potes, quomodô corpus Christi tã grande cùm sit à tã minima quantitate comprehendatur, & vnum corpus cum sit, in tot & tam diuersis locis, & quomodo fracta hostia corpus sacratissimũ Christi non frangatur, igne cõbure id, diuinæ relinque omnipotentiæ. Quinimo in creaturis aliqualẽ huius veritatis similitudinẽ videbis. Nam in quouis minimo speculo magni montis figura repræsentatur: & quanuis mille specula essent vna in omnibus & eadem figura ap-

Prou. 25.
Exod. 12.
D. Damas. lib. 4. c. 14.
Aristot. 1. post. tex. 5.
simile.

10 appareret, quòd si in mille partes speculum frangatur non frangitur imago, sed in singulis frustis integra apparet. Quanuis verum sit, has & omnes similitudines viliores esse, quàm rei dignitas postulat, & huic altissimo mysterio impares valde. Et ideò conuenientius erit, has omnes difficultates, vt diximus, Dei omnipotentiæ relinquere: hoc est enim, quod illa verba Exodi nos docent: Quod residuum fuerit igne combureтis. (*No son mas las cosas de lo que Dios quiere que sean*). Dixit Deus Moysi: Quid est quod tenes in manu tua? Respondit: virgā. Dixitque Dominus: Proijce eam in terram. Proiecit, & versa est in colubrum, ita, vt fugeret Moyses. Iussit iterum illi Dominus, vt sumeret illam: extendit & tenuit versaque est in virgā. Si tunc quæreret ab illo Dominus: Quid est, quod tenes in manu tua? experientia responde- *Exod.17.* *Exod.4.*
11 re didicerat, & posset respondere: (*Señor lo que vos quereys, que sea esso es.*) Cùm volueris virgam esse, virga erit, & cum volueris colubrum esse, coluber est. *No son mas las cosas de lo que Dios quiere que sean*) Et siquidem ipse dicit in ipsa hostia verè & realiter suum sanctissimum corpus esse, sic infallibiliter firmiterque tenere debemus. Etiam in eo, quod præcepit agni reliquias igne comburi significatur; quod hæc diuina mysteria debent nobis præbere maiorem charitatis materiam, nobiscum considerantibus, adeò magnum esse amorem, quo nos Deus diligit, vt ipse mouerit illum huiusmodi pro salute nostra operari, quæ omnem facile humanum intellectum superant. Nec ferè minorem admirationem parit homines posse induci ista credere, quàm Deum eadem fecisse. Et ità contingit, vt quod infidelibus maioris perfidiæ est occa-
12 sio, nō credentibus fieri quod ipsi nequeunt adipisci, nobis sit occasio, & materia maioris amoris in Deū, cum magnitudinem suę liberalitatis contemplemur, qua pro nobis tot mirabilia operatus est, & quæ ità nostram rationem superant. Vnde in hoc mysterio & charitatis & fidei materiam inuenimus. Et quoniam fides per noctem obscuram significatur, respectu diei illius claræ visionis, quæ est in gloria, ideò hoc sanctissimum sacramentum nocte instituit, quodque inter cætera sacramenta sacramentum fidei appellatur, in ipso nanque fit Deo satisfactio pro quadam sibi iniuria illata.

Offensus enim, & grauiter erat Deus, quia homo dæmoni mēdaci maiorem fidem præstiterat, quàm summæ veritati: credidit enim

enim immortalitatem, simul & diuinitatem posse obtinere, si ex fructu vetito comederet. Cum dæmon dixisset: Eritis sicut dij scientes bonum & malum. Dictis verò Dei obtemperare noluit, qui anteà dixerat: De ligno scientiæ boni, & mali ne comedas. In quocunq; enim die comederis ex eo morte morieris. Ait ergo modo Deus: Volo, vt mihi satisfactio fiat, & pro inobedientia obedientia, fides pro perfidia compensetur, & quod fides quam homo dæmoni adhibuit, mihi, qui decipere nequeo, tribuatur. cuius præmium dabo ei quandam beatam immortalitatem, q. diabolus dolose promisit. Et hoc est, quod summa Veritas promisit, vt apud Diuũ Ioannem habetur: Qui manducat hunc panem viuet in æternum. Qua enim via malum aduenit, eadẽ constituit Deus bonum intrare. Per aquas diluuij mundus perijt: per aquas baptismi voluit renasci mundum. Propter somnia fuit Ioseph [...]ditus & tribulatus: per eadem somnia fuit honoratus, & sublimis effectus. Per cibum mors introiuit, sicut dixit Deus homini: In quocunq; die comederis ex eo morte morieris: per cibum similiter vita intrauit, cùm dicat ipse Deus: Qui manducat hunc panem viuet in æternum. Per os mors intrauit: per os intrat & vita. Comedendo perijmus, & comedendo vult, vt saluemur. Ecce ob quam rationem fidei sacramentum hoc vocetur.

Gene.3.

Gene.2.

Ioan.6.

Hinc intelligere vos velim vnum circa hoc sacramentum mysterium, quia cùm ab Apostolorum temporibus vsque huc contra nostræ fidei mysteria semper hæretici, semper hæreses surrexerint, quantum ad hoc sacramentum attinet mille anni plures post Domini passionem preterierunt absque eo quod hæresis vlla contra illud insurgeret, cùm re vera hoc altissimum sacramentum miraculosius omnibus sit, & à quo peruersi homines propter suam malitiam possunt maiorem quàm ex alijs erra[ndi] ansam sumere ex eo quod plures difficultates & maiora mysteria in eo sunt recondita, quam in alijs, & quæ humanam rationem obstupescere faciunt. Et nihilominus tot secula transierunt absque eo, quod vllus contra hoc error suscitaretur. Cuius rationem fuisse credo: quia etsi temporibus illis fragiles erant homines: veruntamen non erant tam indeuoti, nec rem sacram tam [...]rum reuerebantur, sicut his miseris temporibus. Et propter hanc irreuerentiam & indeuotionem existimo quod Deus homines cadere permittit in hos errores contra hoc altissimum sacram[entum]

16 tum. De sancto Seuerino Archiepiscopo Coloniæ refert Dionysius Carthusianus, quod cum aliàs sanctus esset, in Purgatorio detentus, grauiterque punitus fuit, non ob aliud quam quia inter celebrandum permisit, vt seruus quidam aut sacrorum minister accederet tantum alloqui illum. Et certum est, sanctum virum in Ecclesia vana, aut superflua non fuisse locutum. O rem auditu, dictuque horribilem. Quare fratres hæc audiendo non confundimur, si bene consideramus ea, quę coram hoc diuino sacramento, & loquimur & operamur? Cauete fratres ne forte propter hæc peccata permittat vos Deus circa hoc tantum bonum in aliquem misere errorem incidere.

Inquit ergo sanctus Apostolus. *In qua nocte tradebatur*. Nocte, scilicet, & tali nocte instituisse. O ineffabilem Dei bonitatem. O
17 stupendam inauditamque amoris vicē. Quia inter maiores animi angustias hic diuinus Iesus tāquam sui oblitus tam singulari nos beneficio donare recordatur. Habens mater puerulum delicatū contingit hanc pauperculam incipere mori, & à lecto, in quo iacet, interrogare non cessat nutricem, Heus nutrix lactasti puerū? Puer lactatus est? Iam pia mulier in extremis laborat, iam cereum in manu tenet, & cura filioli angit illam, nunquid lactatus, nunquid cibatus sit? O diuine Redemptor quomodo manifestas quā tenere nos tanquam proprios filios diligas: quando quidem non satis fuit tibi per totius vitæ tuæ curriculum nostræ saluti studere, sed iam morti propinquus tam ex proposito discumbis ad pręparandum nobis cibum, quo vescamur. In Tobia legitur: Cùm factum esset prandium bonum in domo Tobiæ nunciauit ei fi-
18 lius eius vnum ex filijs Israel iugulatum iacere in platea: statimq; exiliēs de accubitu suo relinquēs prandiū ieiunus peruenit ad corpus. Ille sanctus vir propter mortē proximi relinquit cōuiuiū: tu verò dñe sciēs mortē iā imminere tuā tā lautū conuiuiū paras? O animum ingenuum, & mirificū, quem mortis memoria nō frangit, nec eius propinquitas obliuionem generat, quin maximis suos beneficijs donet. Abrahā Patriarcha fecisse legitur magnum conuiuiū in die ablactationis Isaac. Videte, quo tempore, qua opportunitate: nempe cùm mater à lacte remouet puerum, cùm fortè puer plorabat, videns se à dulcedine lactis priuari, tunc sanctus Patriarcha conuiuiū parat, tunc vicinos, & cognatos ad gaudia vocat. Et hoc fecit fortè, quia rumor fortasse erat Sarā nunquā

Simile.

Tobi. 2.

Gene. 21.

pepe-

peperisse, sed quod filium quendã adoptasset, vt sterilitatis suæ opprobrium tolleretur ac si diceret Abrahã: Ita se res habet ego efficiam, vt sit omnibus veritas rei manifesta. Ablactetur infans. Plures matres cum filijs suis à mammis pendentibus venient. Factum est ità, & cùm venissent, iussit Abraham infantes illos ad vbera Saræ apponi, vt suggerent lac, & hoc testimonio manifesta fuit veritas scilicet, Saram peperisse Isaac, quandoquidem ab vberibus eius lactati sunt infantes. O infinitam Dei sapientiam. O quam rectè figura hæc congruit cum hoc mysterio altissimo, quandoquidem in die, in quo verus Isaac Iesus Christus ablactatus est, & ab omni humano solatio separatus à suoque æterno patre derelictus, in die, quo idemmet risus, & Angelorum lætitia lachrymatur, ipso die in ipsa opportunitate tam lautum & solenne conuiuium fuit mundo celebratum, vt pueri non ætate, aut sensu sed puritate & candore accedant ad gratiæ lac in hoc cœlesti sacramento suggendum. *In qua nocte tradebatur*: Tunc erga homines tam magna vtitur liberalitate, vt doceat nos, quod si ità morti vicinus angustia & amaritudine affectus huiusmodi nos beneficio donauit, quid modo ad patris dexteram sedens efficiet? *In qua nocte tradebatur.* Cùm minus homines illud promerebantur, quando homines modum quærebant, vt illum occiderent ille modum quærit, per quem nobis vita lucretur. Quantum cogitationes Dei ab hominum cogitationibus distant. Deus tam ea, quæ ad victum, quàm ad vestitum hominis spectant, creans homo verò in diuina offendenda celsitudine peruigilans. O diram ingratitudinem. Ne simus fratres tanquam illi execrandi Hebræi, qui quo tempore Moysi legem dabat Deus, quod maximum beneficium erat, tunc ipsi vitulum fabricabantur, vt tanquam Deum illum adorarent.

In hac sacratissima nocte, *Accepit panem & gratias agens*. Egit gratias bonus Iesus suo æterno patri quatenus homo propter beneficiũ hoc, quo illos afficiebat; nam homines per se satis non valebant. Nihilominus obligationem, & debitum non abstulit, quinimo in his docuit nos, & exemplum præbuit, totis viribus pro tanto in nobis collato beneficio ingentes gratias referre. Sanctus Propheta Isaias multis retrò seculis, hoc sacrum conuiuium
Isai.25. à Deo mundo exhibendum in spiritu cernens, vt sermonem illo haberet, glorificans & laudans Deũ exorsus est in hunc

22 dum inquiens: Domine Deus meus es tu, & exaltabo te: confitebor nomini tuo, quoniam fecisti mirabilia, cogitationes antiquas fideles amen. Eusebius Cæsariensis ait, has gratias sanctum Prophetam referre, pro huius sanctissimi Sacramenti institutione. Nam inferius dicit: Et faciet Dominus exercituum omnibus populis in monte hoc conuiuium pinguium, conuiuium vindemiæ, conuiuium pinguium medullatorum vindemiæ defæcatæ. Et vt denotaret huius conuiuij magnificentiam gratiarum actionem præmittit his tam dulcibus verbis muniens se: Exaltabo te, confitebor nomini tuo propter mirabilia, quæ facis. Cogitationes antiquas, id est, quæ à principio præfinieras, nunc re ipsa præstitisti. Ecce quales cogitationes in sua æternitate Deus habuit, se, scilicet, homini in cibũ dare. Quæ verò mirabilia sint
23 hæc, exponit, dicens: Et faciet Dominus exercituum omnibus populis in monte hoc conuiuium pinguium. Per montem hũc sancti Patres Ecclesiam sanctam intelligunt, quæ excelsa est, & conuersationem in cœlis habet. Beatus Cyprianus sic interpretatur verba ista: Faciet Dominus in monte isto inueniri lætitiã, quæ lætitia gaudium est ineffabile quod solet communicari illis, qui digne ad hanc cælestem mensam accedunt. Dicitur cõuiuiũ pinguium, quia hominibus pinguibus fit. Sic Diuus Cyrillus inquit, per hunc dicendi modum Christianos intelligi, qui pingues appellantur propter nimiam doctrinam, qua exuberant. Et hic, vbi nos legimus: conuiuium vindemiæ, septuaginta
24 interpretes transtulerunt, conuiuium vini: quod omnes patres intelligunt de vino, id est, de sacratissimo Christi Redemptoris nostri sanguine. Vocat etiam, conuiuium pinguium medullatorum, id est, hominum vita plenorum. Nam ad digne illud recipiendum vita gratiæ opus est. Si ergo Sanctus Isaias à tam retro seculis gratias pro hoc beneficio, quo frui non potuit, egit, quanto potiori iure nos illas agamus oportet, qui tãto bono fruimur? Vnde hic optimè quadrat quod Sanctus præcinit Dauid: In voce exultationis, & confessionis sonus epulantis. Nam alia vox, quàm laudis, & confessionis non debet audiri, nec in ore conuiuarum resonare à tanto Domino, & tanto conuiuio inuitatorũ.

Euseb. Cæsarien. lib. 1. de demonstra. Angelica.

D. Cypria.

D. Cyrillus lib. 4. de spiritu & lite.

Psal. 41.

Et cum gratias egisset, dixit: *Accipite, & manducate. Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meã commemorationẽ.* Cùm auceps accipitrem vult dimittere, paulo ante quam abire

Simile.

sinat ex optima parte aucupij dat illi frustum, vt illius recorde-
tur, facileque reuertatur in manum aucupis. Volebat filius Dei
à suis discipulis discedere, & illos mittere per mundum animas
venari in peccatis perditas: & antequam illos mittat, dat eis buc-
cellam ex optimo, quod in cœlo & in terra est. Accipite, & man-
ducate. Hoc est corpus meum. In ipso etiam est anima mea & di-
uinitas: nihil est reliquum, quod vobis dari posit. Hoc facite in
meam commemorationem. Hoc vobis do, vt mei reminiscami-
ni, vt assiduè per viuam memoriam recordemini amoris mei
quo dilexi vos. AEgyptij, & Romani summis nominibus & en-
comijs celebrauerunt amorem, quem Cleopatra erga Marcum
Antonium habuit. Cuius experimētum fuit, quia lapidem pre-
ciosum dedit ei, in aceto dilutum, in quo lactucam debebat in-
tingere ad manducandum, quem lapidem ferunt autores fuisse
maioris precij, quam magnam ciuitatem. Itaque lapis preciosus
valdè erat, sed in acetum immissus, & dilutus. At Christus ve-
animarum amator suum sacratissimum corpus dedit cœlo, ter-
que preciosius: cæterum non in aceto, sed in magna dulcedi-
& suauitate. O liberalissime Domine, te omnes cęlestes Hierar-
chiæ benedicāt, quia sic terræ vermiculos magnificare voluisti.
Dan. 3. Verè magnū fuit miraculū, tres illos pueros Ananiam, Azari-
Misaelem, in camino ignis non comburi: & etiam magnum e-
miraculum, nos inter tot igneas flammas immissos, & inter
beneficia ineffabilia positos nō comburi. Veruntamen mi-
lum illud per Dei omnipotentiam, & virtutem fuit factum:
tamen per dæmonis artificium & malitiam nostram est fa-
Ioan. 1. tum. Magna exaggeratione, & animi dolore dixit Sanctus I-
nes: In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mun-
eum non cognouit. Non tanquam Deum homines glorifica-
runt, aut venerati sunt, quia carne indutū illum viderunt. H-
heu, quàm dignū est hoc lachrymis, quia cum sit inter no-
Deus, nec illum cognoscimus, nec veneramur, quia sub acci-
tibus panis, & vini velatum cernimus. Eia fratres dilectissim-
tendite quid vester Deus dicat vobis: Accipite, & mandu-
hoc est corpus meum. Scindite præcordia vestra, & maxim-
amore & feruenti charitate illum suscipite, tantoque bono
mini. Quæsiuit Dominus à Pharisæis: Dicite mihi, bapti-
Matt. 21. Ioannis vnde erat, è cœlo, an ex hominibus? At illi cogita-

28 inter se dicentes: Si dixerimus è cœlo, dicet nobis: Quare ergo non credidistis illi, & eius baptismum non recepistis? Si autem dixerimus, ex hominibus, timemus turbam. Vnde responde-re statuerunt: Nescimus. Hanc etiam vobis fratres quæstionem propono, dicite mihi: hic panis è cœlo descendit, an à terra est? Est hominum figmentum, aut Dei opus? Omnes firmissima mihi fide respondebitis, è cœlo esse, & non è terra. Igitur, si ita creditis de cœlo descendisse, quare illo nō fruimini, quare tātum bonum fugitis? O vestri met hostes, quis vos detinet? quis impedit ne rem tam vobis necessariam participetis? Cæcus ille Timæi filius, qui secus viam Hierico eleemosynā petebat, statim, vt ei discipuli dixerunt: Animæquior esto, surge, vocat te, dicit ibi sacer textus: quòd proiecto vestimento suo exiliens venit ad Mar.10.
29 eum. Idem Dominus ab illa sanctissima hostia te amanter & leniter vocat, vt det tibi non visum corporeum, in quo muscis similis es, sed spiritualem cum alijs plerisque donis cœlestibus, quare nō exilis? vestimentū non proijcis, scilicet, ab ipsis negotijs, quibus inuolutus es te expediens? Quare cùm cæco nō curris? O cœlum, ò terra nobiscum sentite, & cæcitatem omnis ferè populi Christiani deplorate. Væ, quia non est nisi filius Timæi, qui exiliens ad Christum veram animarum vitam currat. Vix diuinum hoc sacramentum frequentari videbitis, quàm à paupercu lis, & plebeijs. Nam Reipublicæ magnates, & sæculi potentes in suis vanitatibus occupati, semel si in anno communicēt satis eis videtur: illi, quos Deus plus honorauit, eum minus honorant. Si Simile.
30 Rex in medio plateæ conuiuium faceret, & ipse ad mensam sedens, deprecaretur omnes, vt gustare vellent cibum salutiferum & viuificum, quem postquam manducassent adhuc eos se remuneraturū esse polliceretur, scilicet, Comites, Duces, & Dominos magnorum principatuū illos faciēs: quod si homines circū circa deambularēt, beneuola dulciaq; Regis verba tantū audientes, nec recūbere vellēt, nec cibum tangere regiū, quis non diceret hos homines Regem, mensam, & cūcta quæ promittit despicere? Hoc reuera inter Regē Regū Iesum Christum, & nos contingit. Ecce enim ab illa sacrata mensa nobis dicit: *Accipite, & manducate, hoc est corpus meum.* Et hunc cibum, sicut oportet dignè manducantes, principes eritis, æternam gloriæ dominationem obtinebitis, & de his omnibus tam parum curamus: hæc

tam vili pendimus, acsi minime illa crederemus. O gens rustica;
& inculta, quid inuentis frugibus glande vesci cupimus? Porco-
rum cibum plus quam Angelorum desideramus? Omnes nam-
que res terreæ, propter quas tot angustias, tot patimur affli-
nes, porcorum nutrimentum sunt, pro quibus hoc tãtum boni
Prou. 27. relinquimus. Inquit Scriptura: Meliora sunt vulnera diligentis,
quàm fraudulenta oscula odientis. Eo verò nostra cæcitas per-
uenit, vt vulnera odientis recipere malimus, quàm dulcia osc-
la diligentis? Peccata, quæ committis, ò miser peccator, vulne-
sunt, quæ tui tibi hostes infligunt: in mensa autem Domini dl-
cia oscula, dulces amplexus tibi dantur. Etsi mundus dulcia t.
oscula daret, Deus autem cruda verbera impingeret, Deum p
tius, quàm mundum adire debueras: præstat enim cum Deo l.
re, quam cum mundo gaudere. Veruntamen cæcitas nostra
ta est, vt hoc cognoscere non valeamus. O sacrata mensa, qu
male te nouerunt homines, & ideò à paucis in précio habit
1. Reg. 28. frequẽtata minus. Cùm Saul Pythonissam consuleret supe
lum, quod aggredi intendebat, sciens postera die moriturũ
nihilominus dicẽte ipsa: Et nunc ponã corã te buccellam pa
vt comedas, conualescas, & possis iter agere, sumpsit bucc
& comedit, crastina die moriturus. O rem tremendam, q
miser ille comedit, vt posset iter agere, vt altera die more
tu verò frater, vt in æternũ viuas nõ vis comedere. Magna
dẽ est tua amẽtia. Deinde inquit Dominus: Hoc facite in m
commemorationẽ. Ecce quãti ęstimat Deus, qꝫ homines m
rẽtur illius, quia pro tã ingẽti beneficio, quale fuit dare se m
in cibũ pro hoc tãto dono memoria, gratitudine & amore
tus est. Hinc etiam constat, quantũ memoria beneficiorum
ceptorum prodest, quàmque potens sit facere homines obe
tes, & obseruationi diuinæ legis promptos, quandoquidem
à nobis petit recordationem, cùm hoc sacramẽto vsi fueri
Vnde Diuus Paulus subdit, dicens: *Quotiescunque enim man-
bitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annun-
donec veniat*, Scilicet, vt illius recordemur illã sentiamus, &
tiã pro illa referamus. Si duorũ maxime familiarium alter
Simile. committeret, pro quo deberet mori, cum autem esset carce
clusus, & ad furcã damnatus, alter præ nimio familiaris sui
re se conferret in carcerem, & furis indumenta postulans in-

ret.

34 ret illa, suis autem vestibus furem indueret. & solueret illum. liberumque abire permitteret, dicens: Abi frater mi: ego enim moriar. vt tu viuas, tandemque suspenderetur, dicite mihi, quando alter amicum suum è ligno pendentem cerneret, & hoc pro se suoque amore, quidnam sentiret? quas funderet lachrymas? quomodo liquefieret cor eius? qui si sic non fecisset, saxo durior esset. O vtinam hac saltim via cognoscamus quid oporteat nos sentire, dum sanctissimum rei sacræ mysterium celebratur: in quo vnigeniti filij Dei familiaris nostri acerbissima, quam pro nobis passus est, mors repræsentatur. Qui cùm genus humanum amicum suum pro furto ligni vetiti in carcerem omnium miseriarum detrusum cerneret, ad æterna supplicia, & ad inferni furcam damnatum, voluit ipse in eundem carcerem detrudi, & fu-
35 ris indumenta vestire, quia habitu inuentus est vt homo. Et ita ad crucis supplicium damnatus acceptauit ignominiosam mortem, & æquo animo tolerauit. tantùm, vt homo liber euaderet, & à mortis æternæ pœna eriperetur. Hoc siquidē re vera in mysteriosissimo sacrificio missæ nobis repræsentatur cur lachrymis non dissoluimur? cur amore non accendimur huius memoriam recolentes? O marmoribus duriores, qui huiusmodi consideratione non emolliuntur. Quanuis existimo fratres hanc duritiem ex magna obliuione horum promanare, & quia vix horum recordamur. Quapropter vos obsecro per hanc Dei immensam charitatem, vt ruminetis, & hæc vobiscum consideretis, & assiduè recolatis, vt sic præparantes corda tantis fruamini be-
36 neficijs, & diuinam gratiam consequamini, cum qua acquiritur gloria: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem festo Sacrosancti Eucharistiæ Sacramenti Concio Quinta.

Dominus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit panem, &c. Accipite & manducate, hoc est corpus meum. 1. Corinth. 11.

SANCTVS Propheta Hieremias amo... quo erga suos affectus erat, satis ostendit. N... cum Hierusalem à Chaldæis vastata fuisset... exercitus dux eum secum in Babyloniam... ducere, & proinde maximis illũ muneribus... nare promitteret, potiùs cum suis sic deslu... manere voluit, quãuis iniurias ab eis permultas acceperat, q... abundantibus donis, & diuitijs in regio palatio frui. Vnum... gumentis, quibus planè ostẽditur nimius amor, quem Chr... verus Dei filius erga homines habet, est, quia cùm passim... offendatur, talem, vt cum illis maneret, modum quæsiuit. R...
Leui. 26. gulari auxilio, & fauore Hebræis promisit Deus: Ponam ta... naculum meum in medio vestri, & non abijciet vos anima... ambulabo inter vos, & ero Deus vester. Veruntamẽ omn... huius ineffabilis veritatis vmbra erat, huiusque summi bo... figura, quod in legis gratiæ tempore hominibus contulit... bis appropinquare volens, vt nõ solum inter nos in illa san... ma hostia velit esse tanquam in tabernaculo, sed insuper... tatem concedit, vt illum comedamus, & in nostris g... ribus. Agens Sanctus Iob de suæ vitæ innocentia, & quã... erga seruos suos se gerebat, deque amore, quem erga ipsum...
Iob. 31 bant, ait: Dixerunt viri tabernaculi mei, quis det de carn... eius, vt saturemur? O mirabilem exaggerationem dilecti... subditorum erga Dominum suum: cui non tantum seruire... piebant, sed suis visceribus includere, & sibimet incorporare... si ita fieret, aiebãt, vt tam coniunctum nobis esset, quòd intra... cera nostra eum haberemus. Non vtique præstare hoc pote...

4 sed suum desideriũ manifestabãt, id est, si re ipsa id fieri posset, fecissent. Huc filij Dei amor peruenit, vt eis qui illum diligunt precipiat, vt illum comedant, in sui amoris erga illos testimoniũ, & in spei suæ pignus. Cum deprecaretur Dominũ Dauid: Ne longe facias aux. liũ tuum à me, alia translatio habet: Ne longe facias auxiliũ meum à me. Hac mirabili exaggeratione voluit Sanctus Propheta ostendere suam firmissimã spem, quam in Deum habebat, auxiliũ Dei suũ appellans tanquã sibi à Deo debitũ. Quasi diceret: Redde mihi Domine quod debes: auxiliũ tuum meum est, ne longe illum facias à me. O felicissima nostra tempora, in quibus, quod olim sanctissimo Dauid fuit promissum adimpletum cernimus: siquidem auxilium hoc ita nobis appropinquauit, vt illud in visceribus habeamus inclusum. Et ideò dixit: Si *Psal. 22.* *Psal. 22.*
5 ambulauero in medio vmbræ mortis, nõ timebo mala, quoniam tu mecum es. Cuius securitatis rationem reddit, dicens: Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos, qui tribulant me, & calix meus inebrians, quàm præclarus est? Hæc quidem est mensa illa cælestis, quam Dominus posuit nobis cum hoc cælesti cibo, qui vires contra hostes tribuit, & hic similiter est calix maxime illustris sui preciosissimi sanguinis, qui animas amore inebriat. O rem mirabilem. Quis vnquam mensam ad pugnandum vidit? Quis vnquam tale audiuit, vt mensa expugnentur hostes, & victoria ex eis reportetur? Hoc vere ex sacratissima hac mensa acquiritur, quia vires desumimus in ea, vt hostes profligemus, & vincamus. Etiam hoc diuino sacramento augetur nostra spes. Iter facis fortè, nobilissimum equitem offendis, qui te magnifi- *Simile*
6 ce inuitat, & per diuersoria impensam soluit, quibus spem animo concipiens ait: Si, sic per viam tam opipare me inuitat, quid erit cum in domum eius peruenero? O Iesu Christe fili Dei regum terræ Princeps, si in vitæ huius itinere, & in mundi huius diuersorio sic nos pascis, sic impẽsam soluis, tam mirifico nos pascens cibo, cùm in tuã cælestem domũ peruenerimus, quibus nos donis afficies? Hic nos optimo ferculo pascis: quia in vna buccella tuam nobis, & diuinitatẽ & humanitatẽ tribuis. Et hoc est, quod olim cũ Moyse loquẽs significare voluisti, dicẽs: Pones super mẽsam panes propositionis, & in Hebræo habetur: Panes facierum. *Exod. 25*
Nec singulari mysterio vacat, panes facierum, & non faciei dixisse, siquidem hunc cælestem panem significabant, in quo duæ

naturæ, scilicet, diuina, & humana sunt. Si ergo nos in hac vi-
sic inuitas, iure optimo maiora beneficia sperare in alia possi-
mus. Vnde canit Ecclesia: O sacrũ conuiuium in quo futura glo-
riæ nobis pignus datur.

Fuit etiam hoc mirabile Dei artificium, vt nos in suum obse-
quium, & amorem inclinaret. Nam medium valde sufficiẽs est,
vt aliquem in vestrum obsequium trahatis, cibare illum. Sic San-
ctus Iacob Patriarcha, postquam illius scalæ mirabilẽ visione
Gene.28. aspexit, ait: Si dederit mihi Dominus panem ad vescendum, e-
mihi Dominus in Deum, & toto tempore vitæ meæ seruia-
illi. Nunquid satis non erat illam scalam vidisse, & omnium D-
minum in eius summitate, eique dixisse: Ero custos tuus qu-
cunque perrexeris, & alia multa promissa fecisse ei, vt illi pa-
ret, eique obediret ex animo, absque eo quòd modo addidi-
ei obsequuturum se, dummodo panem ad vescẽdum illi d-
Certè argumentum valde efficax est hoc, quantũ homines c-
gat, vt alijs seruiant, si victus eis tribuatur. Temporibus el-
tanta fames in vniuersa Africa præualuit, quôd multi ex Sa-
cenis, & Mauris huc pertransierint, vt serui fierent, dummo-
nostris pascerentur. Quid igitur esset, si postquam Deus no-
cibauit, ei seruire contemneremus? O homines, ne in tam m-
gnam ingratitudinẽ incidatis. Ne patiamini in hoc à bestijs v-
ci, quãdoquidem experimento compertum est, etiam m-
feroces domari, & hominibus subdi beneficijs allectas,
quamplurimis leonibus, & feris legitur. Sed studete poti-
ius singularis doni recordatione, & teneritudinis amore,
bis donatum est modum semper inquirere, quo magis ac-
Tobi. 12 Domino qui donauit, seruiatis. Cum Tobias iuuenis in do-
patris sui Angeli ministerio & comitatu diues valde, & q-
tus rediret patri dixit: Pater quam mercedẽ dabimus ei, aut
dignum poterit esse beneficijs eius? Me duxit, & reduxit sa-
pecuniam à Gabello ipse recepit: vxorẽ ipse me habere fe-
dæmonium ab ea ipse compescuit, gaudium parentibus e-
cit, meipsum à deuoratione piscis eripuit, te quoq; vide-
lumen cæli, & bonis omnibus per eum repleti sumus. Q-
ad hæc poterimus dignum dare? O quantum cum hoc a-
mysterio hoc quadrat. O quanto & potiore iure quàm i-
dicere possumus: Quibus verbis, quibus encomijs hoc di-

10 sacramentum collaudabimus, & efferemus? Per ipsum siquidem bonis omnibus repleti sumus. Ipsum nos comitatur in via vitæ huius, hoc à laqueis dæmonis nos eripit, animas nostras ditat, & mentes nostras illuminat, melius quàm Raphael Tobiæ fecit. Quid ergo retribuemus ei? sed quid erit, si non tantum ingratos nos ostendimus, erga hanc incomprehensibilem Dei misericordiam: verum etiam nec ipsa vti volumus? Quibus verbis poterit tantum malum ponderari? Vbi fuerit corpus (ait Dominus) ibi congregabuntur, & aquilæ. quæ à longe per cadauerum odorem ducuntur, vt illis vescantur. O confusio magna filiorum Adam. Quòd brutis animantibus tam viuaces sensus insint, vt odor dumtaxat cadaueris sufficiat à maxime distantibus locis aquilas trahere, vt illo proprio, & naturali cibo vescantur: *Matth. 24*

11 corpus verò Christi sacratissimum verus hominis cibus in vtero virgineo conditus, in ara crucis assatus, nullum homini appetitum, nullum edendi gustum afferat? Considerate, ò fratres, illum verum animarum vestrarum sponsum ab illo sacro altari vobis dicere: *Accipite & manducate. Hoc est corpus meum.* Attendite, quanta cum velocitate aquilæ ad cadauer tendunt. Vestras affectiones à terra leuate, & tanquam aquilæ volate, non ad corpus mortuum, sed ad corpus viuum, deificatum, & gloriosum Reparatoris vestri, in quo omnem curiam cælestem maxima lætitia, maximoque gaudio afficietis. O quæ lætitia Angelis erit videre agmina fidelium instar columbarum simplicium ad altare accedere, & communicare oculis demissis, & lachrymosis. Illæ verò Angelicæ linguæ diuinæ liberalitatis, & magnificentiæ laudatri

12 ces, quo iubilo sanctæ congratulantur Ecclesiæ dicentes: O sancta Ecclesia, qui tibi conuiuæ sunt? quàm speciosi? quàm pulchri? Filij tui sicut nouellæ oliuarum in circuitu mensæ tuæ. Vobis autem fratres notum facio, vnum ex præcipuis, quæ ab homine in die iudicij debent exigi, esse nolle remedijs sibi exhibitis vti, quorum ex præcipuis vnum est hoc. Si Rex luculentissimum pauperum, & infirmorum hospitium fabricatus copiosissimis locupletasset muneribus, prouidens cuncta pauperibus, & infirmis curandis necessaria, si postquam maximis sumptibus, & impensis opus consummasset, & magna languidorum copia esset, nullus tamen ibi curari vellet, nonne magnum infortunium, aduersamque sortem hanc Rex existimaret, consi- *Simile.*

derans rem,& operam perdidisse, omnem curam omnem deni-que laborem, studium,& impensam suam vana esse? Vtique. O Deus bonitatis, & gloriæ infinitæ, si dolere mœrereque posses, quam grauiter doleres, & incomparabili mœrore afficereris, videns homines tam languidos, tamque miseros esse, & medicamentis remedijsque, quos tanto amore,& tui dispendio illis acquisti, vti nolle?

Non solum liberalissimus Dominus contentus est suum sacratissimum corpus discipulis dedisse, sed insuper dedit eis potestatem idem faciendi addens: Hoc facite in meam commemorationem. Quod autem hæc potestas in Ecclesia permanserit vsque ad finem sæculi plane hic subdit D. Paulus inquiens: *Quotiescunque enim manducabitis panem hunc, & calicem bibetis mortem Domini annunciabitis donec veniat*, scilicet, ad iudicium. Itaque veritas infallibilis est, fidesque catholica vsque ad vnigeniti filij Dei aduentum ad iudicium vniuersale in Ecclesia militanti hoc ineffabile sacramentum duraturum. Et quomodo possibile esset eo vsque perdurare, nisi eo vsque etiam in Ecclesia consecrandi autoritas inesset? Ergo infallibiliter illic dedit eam, & hæc in sacerdotibus perdurabit vsque in finem. O mirificam dignitatem à Deo hominibus communicatam. Diuus Paulus hoc vtitur argumento ad probandum Christum in quantum hominem maiorem Angelis esse, inquiens: Tanto melior Angelis effectus, quantò differentius præ illis nomen hæreditauit. Cui enim dixit aliquando Angelorum: Filius meus es tu, ego hodie genui te? Simili argumentatione probare possumus Sacerdotes Angelos dignitate excellere. Cui namque Angelorum dixit aliquando Deus: Hoc facite in meam commemorationem, vel: Quorum remiseritis peccata, remittentur eis? O bonitatem diuinam. Quæ sic manifestata est, homines à terra ad tantam dignitatem prouehendo, vt eis dicat, quod Angelis non dixerit, in eorumque manibus suam potentiam, honorem diuinum denique suammet personam collocet. Exaggerat valde sacra scriptura quemadmodum sanctus ille dux Iosue Solem sistere fecit obediente Domino voci hominis. Sed maior obedientia hæc censenda est: quãdoquidem ibi Dominus, vbi antea erat remanens, hic verò remanens vbi prius erat modum sacramentalem denuo accipit, vbi prius non habebat. Quis tam velociter, & tam

Hebræo. 1

Iosu. 10.

36 animi promptitudine suo superiori obedit, ac Deus sacerdoti? Hoc ita Dominus statuit, vt nostram abdicaret, & remoueret superbiã: vt confundatur superbus & inobediens, maxime si est sacerdos corã ipso apparere. Quoties ergô aliquid difficile, aut nimis arduũ ex diuinis præceptis nobis videbitur, recordemur obediẽtiæ huius humilitatis, & amoris, quo Deus voci hominis obedit, in verbis consecrationis. Aucupis illicẽ, *El reclamo*, vt perdix audit anhela citaq; pergit præ nimio pulli perdicini, vulgo, *Perdigon*, amore, & se sub retibus includit: vnde capitur comediturque. Ita ad illicẽ sacerdotisq; vocẽ Deus humanatus, quasi perdix anhela venit, & sub accidẽtiũ rete se includit, vt capiatur, & mãducetur ab hominibus. Hic sacerdos Dei personã agẽs nomine Christi profert verba illa sanctissima. Vnde honor ille, quẽ Angelis *Simile.*

17 ante suã ineffabilẽ incarnationẽ tribuebat, scilicet, vt nomine suo dicerẽt: Ego Dñs, iam ad sacerdotes trãslatus est, qui dicunt: Hoc est corpus meũ: Ego te absoluo, in persona Christi redẽptoris nostri. Quæ lingua explicare posset honoris celsitudinẽ, ad quã nos Deus prouehit? Cuius nõ liquabitur cor instar Simeonis, dũ sanctorũ sanctũ manibus cõtrectat proprijs? Quicunq; ergò Deũ honorare voluerit recordetur honoris huius quẽ ab illo accepit. Quicunque extra altare cõpositus, & grauis incedere optat, recordetur, quã magnifice fuerit sublimatus ibi, quãtãq; rẽ gesserit in sacro altari. Si quis tentatus, & illectus à dæmone & à propria cõcupiscentia se viderit, quã suauiter apud sanctũ altare exceptus fuerit meminerit. Sanctus iuuenis Ioseph dominę suæ dicebat: Ecce Dñs meus non est quicquã quod non tradiderit mihi, quomodo *Luc. 1.*

18 ergo possum hoc malum facere, & peccare in dominum meum? Similiter dicito tu pater sacerdos: Non est quicquam, quod non tradiderit mihi Dominus in manibus meis: quomodo ergo in tam magnificum benefactorem peccare potero? Liberum arbitrium habebat Ioseph: sed ita debitorem se nouerat, & erga dominum suum ita obligatum, vt modum, quo illi offensam inferret non inueniret. Tantò maiori obligatione obstrictos esse se nouerint sacerdotes æquum est, quanto maiora Deus in manibus suis posuit, quam Putiphar in manibus Ioseph. O patres mei fœlices nos, si honorem hunc, quem à Deo accepimus, & æstimare, & gratificare nouerimus. Sed væ nobis, si postquam à Deo tanti habiti sumus, nec nos, nec illũ æstimamus, O verbũ gladio *Gene. 39.*

ancipiti

ancipiti penetrabilius, quod olim Deus antiquis sacerdo-
Malach.1. cõminatus est per Malachiam, dicens: Filius honorat patrem, &
seruus dominũ suum. Si ergo pater ego sum, vbi est honor meus?
& si dominus ego sum, vbi est timor meus? dicit Dominus exer-
cituum ad vos, ò Sacerdotes, qui despicitis nomen meum. Si ita
conqueritur Dominus de illis, quibus non ita magna contulit
beneficia, quid erit erga nos, quos tam magnifice sublimauit. Ne
simus, ò patres, similes illis, qui responderũt: In quo despeximus
te? Liberet nos Deus à tam graui malo, vt superaddamus pecca-
tis nostris cæcitatem non agnoscentes ea.

Nec tantum sacerdotes D. Paulus monet, sed etiam omnes il-
los qui ad hoc sanctissimum recipiendum sacramentũ accedunt,
inferius dicẽs: *Itaq; quicunq; manducauerit panẽ, & biberit calicẽ Do-
mini indigne, reus erit corporis & sanguinis Dñi.* Vnde colligitur
quod illud, quod aliâs vitã impertit bonis, malis est sua culpa ma-
1.Reg.4. ioris dánationis occasio. Cùm filij Israel à Philistæis exagitaren-
tur, & victos se cernerẽt, arcã fœderis adduxerũt, existimãtes eius
auxilio victoriam à Philistæis se esse reportaturos. Quod præter
opinionẽ euenit. Nã victoriã, non solùm minime reportarunt, ve-
rùm maioris ruinæ occasio illis fuit illud, à quo salutem expecta-
bant: & hoc ob scelera sua. Similiter sacra cõmunio peccatori
non solùm nõ prodest, quinimo obest nimis. Ideoq; D. Paul.
proclamat, dicens: Probet autẽ seipsum homo, & sic de pane
edat. Et vt hãc probationem faciat, tres testes necessarij sunt. Do-
Matth.18. minus enim apud Matthæum dixerat: In ore duorum vel trium
stare omne verbũ. Tres hi testes sunt, contritio, oris confessio, &
satisfactio. Cõtritio, vt Theologi definiunt: est dolor de peccatis
propter Deum summe dilectũ, summum odiũ peccatorũ com-
ptum, & firmissimum propositum super omnia mũdi mala pec-
cata vitare. Hanc contritionem debet habere quicunque ad com-
municandum accedit, & eam à Deo postulare, & insuper omnẽ
diligentiam, omne studium necessarium adhibere, vt eam obti-
Simile. neat. Et hæc cõtritio est quidam actus & dolor, qui super om-
peccata simul debet cadere tanquã mola aquaria, quæ super om-
nia simul tritici grana cadit, & super ipsa se vertit & gyrat, &
perfectè molit simul, & non singulum per se granum molendo, vn-
de non opus est singula grana per se moli. Similiter non
tur singulorum peccatorum particularis contritio, sed

22 cit, quæ ad omnia simul peccata se extendat: ita, vt cum Sancto
Ezechia Rege dicatur, Recogitabo tibi omnes annos meos in *Isai.* 38.
amaritudine animæ meæ. Non dicit, in amaritudinibus, quia
vna amaritudo sufficit, cum qua anima mundatur. Aqua maris *Simile.*
etsi amara, & salsa sit, nihilominus amaritudinem, & salsuginem
à carnibus tollit. Amaritudinem sacra Scriptura peccatū appel
lat. Vnde Diuus Petrus peccatori dixit: In felle amaritudinis, & *Act.* 8.
obligatione peccati video te esse, quæ amaritudo pœnitentiæ
amaritudine tollitur: Secundus testis est oris confessio, quæ pu
ra, integra, & qualificata debet esse. Effunde cor tuū sicut aquā *Thren.* 2.
ante conspectum Domini, ait Propheta Hieremias. Quibus ver
bis Spiritus sanctus docet, quemadmodum verus pœnitens se
gerere debet. Nam aqua inter omnes liquores nullum omnino
23 relinquit sui vestigium, si à vase fundatur, in quo est. Si sangui- *Simile.*
nem, oleum, aut mel contineat vas, & effundantur semper in eo
reliquiæ manent, si vinum habet seruat odorem, si mel, aut oleū
saporem conseruat, aqua verò neutrum horum relinquit. Hoc
modo peccator studere debet omnia peccata fundere, & à cor-
de suo expellere, vt ne vestigiū quidem eorū remaneat. Testis
tertius est satisfactio, quæ difficilior esse contingit illis, qui rem
alienam furati sunt, aut retentam habent, siue honorem proxi-
mi detraxerunt. In Genesi legitur: Cum Sichem & omnes Si- *Gene.* 34.
chimitæ circuncisi essent, duo tantum filij Iacob ingressi ciuita
tem, vt iniuriam sibi illatam vindicarent, omnes illos iugularūt.
Et ait sacer textus eos hoc die tertio fecisse. Die tertio, quando
24 grauissimus dolor vulnerum est. Itaque non prima die circunci
sionis aggressi sunt, sed tertia, quia tunc maior vulnerum dolor
erat. Sic se habet dæmon cum fidelibus in circuncisione spiritua
li, quæ est pœnitentia, quæ tribus constat diebus. Primus, scili-
cet, est contritio, secūdus, oris confessio, tertius, satisfactio: & in
hoc tertio die plus noster hostis nos aggreditur. Quamuis enim
pro viribus conetur ne homines pœniteant, nec ore peccata cō
fiteantur, tamen satisfactionem maximè impedire studet, & fu-
riosius hāc aggreditur, & expugnat, quia maioris doloris est dies
vnde multos homines inuenietis, quibus dolor maximus est, se
Deum offendisse, qui & peccata sua confitentur: cæterum ad sa
tisfactionem deuenientes ibi succumbunt, ibi pereunt. Nam ei,
qui rem alienam detinet, aut furatus est, siue illi, qui honori pro-
ximorum

ximorũ detraxit, difficile nimis est alienis bonis non frui, aut fal-
si testimonij palinodiã recantare. O vos miseros, nũquid in æter-
nũ in inferno cremari difficilius nõ est? Nonne pusillũ laboris,
aut confusionis hic perpeti plus præstat, quã in æternũ labores
perpeti & cõfundi? Per immẽsam Dei charitatẽ vos obsecro fra-
tres, hæc in statera intellectus vestri recte pẽsetis: & his tribus te-
stibus vestrã partẽ agere studeatis, & vos cõmẽdare, quãtũ in vo-
bis est nõ deficiẽtes. Sic enim diuinũ auxiliũ vobis nõ deerit: &
ita dispositi ad hãc sacratissimã altaris mẽsam accedere poteli-
Ait ergo sanctus Apostolus, *Et sic de pane illo edat & de calice bi-*
Gene. 35. *bat.* Cùm sanctus Iacob patriarcha sacrificare Deo vellet conu-
cata domo sua (inquit sacer textus) ait: Abijcite Deos alieno-
qui in medio vestri sunt, & mũdamini, ac mutate vestimẽta ve-
stra, surgite, & ascẽdamus in Bethel, vt faciamus ibi altare Dño
qui exaudiuit me in die tribulationis meæ & socius fuit itineri
mei. Et dicit amplius sacer textus, quod dederũt ei omnes Deo
alienos, quos habebãt, & inaures, quæ erãt in auribus eorũ, & i-
le infodit eas subter terebinthũ. Similiter & nos debemus face-
ante hui⁹ diuini sacrificij celebrationẽ. Exuẽtes vitia induamu-
virtutes, idolaq; nostra, videlicet, passiones, & affectiones subter
terebinthũ eas fodiamus, scilicet, subtus pedẽ crucis. Et sic dig-
ne accedemus ad sacrã cõmunionẽ. Vna verò ex præcipuis vir-
tutibus, quib⁹ nos ornare debemus ad accedendũ est humilitas
profunda. Cũ Dauid Rex Israel creatus esset, quæsiuit nũq-
2. Reg. 9. de domo Saul aliquis remãsisset, vt cũ eo bene ageret pro-
Ionathã. Cui nũciatũ cũ esset, filiũ Ionathæ Miphiboseth no-
mine remãsisse, bon⁹ rex illũ vocari iussit, & inter alia benefi-
quib⁹ illũ donauit dixit illi: Tu comedes panẽ in mẽsa mea sem-
per. Quod cùm audiret Miphiboseth pron⁹ in terrã dixit: Qu-
ego sum seruus tuus, quoniã respexisti super canẽ mortuũ sim-
lẽ mei? Si tãta ergò humilitate beneficiũ hoc ille homo accep-
quamuis Regis nepos, principisq; filius erat, & seipsum despe-
canẽ mortuũ se appellans, quantò plus humiliemur æquũ e-
cùm ita sublimes & magnificatos videamus nos ad mẽsam m-
ni ac incõprehensibilis Dei sedere iussos? Quam iustum est, a-
dignũ vnũquemq; ex animo dicere: Quis ego sum seruus tu-
quoniã respexisti super canẽ mortuũ similem mei? Vnusquis-
vestrũ fratres mei, oculos in propria vtilitate figat, & quanta
hum-

28 humiliandi ratio facile inuenietis, cõsiderãtes vos ad tã sublimẽ statũ prouectos, cuiusmodi est cõuiuas Dei esse. Sanctus Iob humilians se dicebat: Operui cinere carnẽ meam, & in Hebræo habetur. Operui cinere cornu meũ. Et D. Hieronymus, & septuaginta interp. trãstulerũt: Operui cinere robur meũ. Et Chaldęus vertit: Operui cinere gloriam meam. Hæc omnia significata verbũ Hebræũ loci huius sortitur, & in omnibus denotatur. Quæcunq; singularia, & præstantia sanctus Iob possidebat, ex quib' gloriari posset, cũcta fragilitatis & miseriæ humanæ cõsideratione operiebat, ne forte eorũ amore captus superbiret. O admirabilem serui Dei prudentiam, qui talem humiliandi se modum quæsiuit. Cinere miseriæ, fragilitatis, mortalitatisq; vestræ fratres, quamcunque excellẽtem virtutem in vobis inueneritis ope- *Iob. 16.*
29 rite, & sic humiliabimini, & in æstimatione tanquam canes mortuos vos reputabitis hac cœlesti mensa indignos.

Concludit sanctus Apostolus inquiens: *Qui enim manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit, nõ dijudicãs corpus Domini.* Nõ dijudicare corpus Dñi est nõ discernere inter cibũ hũc sacratissimũ, & mensam profanam epularũ, sed absq; vlla præparatione ad illã accedere. Liberet nos Deus à tã magno malo. Hæc rigida verba horrete fratres: Iudiciũ sibi mãducat & bibit. Ne iudiciũ vobis depromatis, vnde alij salutem haurire solẽt. Lupi cũ fame laborant terram comedũt: verũtamen, si postea bonũ cibũ inueniũt, vt illo vescantur, prius terram euomũt. Si ob nimiam sensualitatis famem terrã vorastis, si cõscientias vestras, quæ sunt tanquã stomachi animarũ tam iniquis, & nouis *Simile.*
30 epulis cuiusmodi sunt peccata, onerastis priusquam ad recipiendũ hunc cœlestem cibum accedatis, illa omnia vomite, ne forte in iudicium, & condemnationem vestram vertatur. Quem postquã hac dispositione receperitis, tantũ bonũ in vobis conseruari studete. Peruigil carceris custos, qui magnum principem in sua custodia captum tenet, semper inuigilat super illius custodiã, non quiescit die noctuq;, vt melius custoditũ habeat, & ne forte eripiatur, satagit. Similiter qui summũ cœli Imperatorẽ Iesum Christum Dei filium in vinculis, & custodia amoris captũ tenet, postquam in hoc diuino sacramento illum recipit, super hoc debet inuigilare, & omnem curam adhibere, ne sibi elabatur, Age frater, & tam graui stude negocio, cũ sponsa dicito:

Tenui

Tenui eum, nec dimittam Multa amoris vincula in eum iniijce[..] *Cant.3.* Bona opera, orationes, lachrymæ, suspiria, & cuncta sanctitatis exercitia vincula sunt, quibus hic cœlestis, & diuinus sponsus li gatur, vt in bonis, quæ suo aduentu animæ contulit, perseueret, vt hac perseuerãtia in dies in virtutibus, & gratia crescas, quou[..] que ad gloriam perueniatur: ad quam nos perducat Iesus Mari[..] filius, qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat in sæcul[..] sæculorum, Amen.

AD LECTOREM.

¶ In quatuor concionibus feriæ quintæ in cœna Domini, i[n]uenies multa notatu digna hui⁹ diuini sacramẽti, in nostro Q[ua]dragesimali, & etiam Dominica secunda post pentecosten.

IN FESTO NATIuitatis S. Ioannis Baptistæ

Concio Prima.

Elisabeth impletum est tempus pariendi, & peperit [fi]lium. Luc.1.

IN Genesi legitur, Euam protoparent[..] postquam filiũ suum Cain peperit, di[xis]se: Possedi hominem per Deũ. In qui[bus] verbis insinuauit, si quodlibet benefi[cium] tanquã Dei donum cũ gratiarũ acti[one] debet suscipi, multò maiores pro filio [con]scepto ipsi gratias agi debere. Vnde [..] grata Deo extitit, tanquã si natura [..] *Gene. 3.* ibi cooperata fuisset. Nos verò miseri ferè semper Deo nõ tri[bui]mus, neq; gratias agim⁹, nisi ꝓ operib⁹ miraculosis, quasi reli[qua] omnia opera sua nõ essent, qđ ex defectu bonę cõsideration[is] manat. Et quãuis filios darę donũ Dei est, maius donũ be[..] ciun[..]

2 ciumque est illos studiosos, virtutis sectatores, probosque tribuere. Vnde Abrahamo pro singulari beneficio dixit Deus. Faciam te in gentem magnam. Non dixit: Faciam te in gentem multam: nam filiorum multitudo non tam æstimanda est, quam eorum sanctitas. Maiori dono illum Deus afficit, cui filium studiosum probumque tribuit, quàm cui plures non tales dat. Pro quo notádum est, quod, magnus apud sacram scripturam vt in plurimum, non dicit magnitudinem molis, sed virtutis. Vt apud sanctum Lucam; Hic erit magnus, & alibi: Hic puer magnus coram Domino. Gentem magnam Abrahæ promittit Deus, quia magna gens cuius Dominus Deus eius. Vnde Sanctus Moyses dixit: Non quia cunctas gentes numero vincebatis vobis iunctus est Dñs, & elegit vos, cum omnibus sitis populis pauciores sed quia dilexit vos
3 Dominus, & custodiuit iuramentum, quod iurauit patribus vestris. Totum hoc in hodierno sacro Euangelio manifestatur. In quo dicitur, quod cum Beata Elisabeth filiũ sanctum peperisset, *Audierunt vicini, & cognati eius, quia magnificauit Dominus misericordiã suam cum illa*. Verè talem filium ei tribuens misericordiam suam Deus cum illa magnificauit, & etiam cum vniuerso mundo: nam iustos mittendo misericordiam magnam mundo ostendit. Vnde Diuus Paulus de sanctis loquens ait: Quibus dignus non erat mũdus. Si ergo mundus illis indignus est, Deus autem absque eius meritis dat ei iustos, sequitur manifestè propter suam immensam misericordiam dare illos. Et, vt melius sciatis, quàm magna misericordia cum mundo Deus vtitur, dans illi iustos, perpendite quid nam illi Sodomitæ, & aliorum ciuitatum confines darent,
4 vt decem tantum iusti illis essent, quando Deus Abrahamo dixit, si decem iustos in illis ciuitatibus inueniret non interfecturos eos propter ipsos. Cuncta (credo) quæ possidebant libenter impenderent dummodo tales auxiliatores sibi adessent. Et quid esset Ægypto (dicite mihi) in illis septem sterilitatis annis, nisi iustus Ioseph inter eos cohabitaret? Quid populo Israel esset quoties Deus illis minabatur ruinam, necemque nisi Sanctum Moysem patronum haberent? Hoc Regius Dauid, diuino spiritu exposuit dicens, quod statuerat Deus perdere eos: si non Moyses electus eius stetisset in confractione in conspectu eius. Perpendite verbum illud, In confractione: in quo denotatur fidem, amorem, & obedientiam, quæ Deo debebant eos fregisse. Et alij lo-

Gen. 12.
Luc. 1.
Deut. 7.
Heb. 10.
Gen. 18.
Gene. 41.
Psalm. 105.

cum hunc transtulerunt sic: Si non stetisset in muri ruina, vt reprimeret impetum eius. O miram verbi exaggerationem. Hæc similitudo quædã est eius, quod fortes quiq; duces, & equites patriæ libertatis amore accensi facere solẽt, cũ hostes tormẽtis bellicis muros suos rumpunt, & euertunt qui in illa murorum scissura, cum vitæ suæ discrimine viriliter se opponũt ne illac aggrediantur, & ingrediãtur hostes. Sic S. Moyses fecit cũ murus exercitus Hebræorum per illã abominationẽ, & idololatriã ruptus esset, (nempe fides amor, & obedientia, quæ Deo debebant. Et cũ remansissent absq; muro, qui illos ab ira Dei defendere posset, S. Moyses tanquã murus se opposuit, vt in illa maxima necessitate eis fauere. Et quidnã esset populo huic rebelli cum alibi furor Dei accensus descendit super illos, magnam stragẽ in eis faciens, nisi Sanctum Aaron haberent, qui accepto thuribulo inter viuos & mortuos incensa dedit, & sic iram, & indignationem Dei sedauit? Vnde per Isaiam dixit Deus: protegam ciuitatem istã, vt saluẽ eam propter me, & propter Dauid seruum meum. Et nunc mihi persuasum habeo, plures iustos in mundo esse, siquidem tot abominationes, & iniquitates, quæ quotidie committuntur, Deus sic patitur, nec sua diuina iustitia nos destruit. Et cum mali bonorum intercessione tot bona recipiant eos persequi nõ cessent? O dirã ingratitudinem! Qui ex vobis steriles, & infœcundi estis, & hanc Deus misericordiam vobiscũ non fecit, dans, scilicet, vobis liberos, ne ęgre feratis obsecro, nam alia via hoc cõpensare potestis. Si filios nõ suscepistis se vos affligit, eo quod rei familiaris hæredem non habetis, hu[illegible]nitas est. Cæterũ, si illos habere optatis, vt bonis moribus eos instructes, Deo famularentur, hæredesq; regni cœlorũ fierent, [illegible] desiderium bonum est. Huius tamen rei defectus hac via suppleri potest, nẽpe, si seruos vestros, proximosq; verbo & exemplo doceatis, filios vestros spirituales illos efficietis, vt salui fiant, & multo plures filios habebitis, quam possetis gignere. Et tũc [illegible] Isaiæ vaticinium vobis dici poterit: Lauda sterilis, quæ non paris, quoniam multi filij desertæ magis, quam eius, quę habebat virum. O beatos illos honoris gloriæq; Dei feruidos, & proximorum salutis cupidos: quoniã hi steriles dici non possunt, siquidem tantum fructum in Republica efficiunt, sicut Spiritus sanctus in Prouerbijs affirmat dicẽs: In bonis iustorum exaltabitur ciuitas, Vel alij transtulerunt: Exultabit ciuitas. Et paraphrasis Chaldaica [illegible]

Simile. *Num. 16.* *Isai. 37.* *Isai. 54.* *Prou. 11.*

8 contextus Grecus sic habent: In bonis iustorum laudabiliter egit ciuitas. In quibus denotatur quantam lætitiam & commodũ spirituale iusti bono suo exemplo in proximis efficiunt.

Et congratulabantur ei. In his verbis synceritas illorum temporum ostenditur, siquidem vicini, & cognati omnes de bono proximorum gaudebant, & lætabantur. Nunc verò primi, qui se affligunt, qui ægreferunt, & intus liuore consumuntur propter vestram secundam fœlicemque sortem vicini vestri sunt, quia non synceri, non probi sunt, sed omni dolo omnique inuidia pleni. Ait Plutarchus in Themistocle, hunc Themistoclem inter Græcos maximi nominis principem, prædium suum vendi iussisse, &, vt præco simul proclamaret prædium illud optimum vicinũ habere; nam existimabat Themistocles (& iure optimo) propter *Plutarch.*
9 hanc optimi vicini circunstantiam plures emptores esse debere, & hæreditatem illam maioris pretij habendam. Verè maximi pẽdenda res est probos habere conciues, qui bonis vestris secundis congaudeant, & aduersis condoleant. Quos tamen his miseris temporibus raro inuenietis. O vos cæcos, qui sic ab re & absque vlla occasione Deum offenditis, & animas vestras occiditis. Piscator hamum esca cooperit, vt piscem fallat: similiter dæmon honoribus, voluptatibus, vindictis, diuitijsq; homines inescat, vt eos capiat. At verò inuidus sine esca in malum trahitur, absque eo, quod aliqua delectatione, honore, aut diuitijs inuitetur se ipsum offert, siquidem nihil horum per inuidiam consequitur. Ex quo sequitur hominem inuidum cunctis bestijs, seu maris piscibus magis brutũ esse: quandoquidem ad hamũ sine esca piscis non accedit, *Simile.*
10 ipse verò absq; vlla esca à Sathanę hamo peccato, scilicet, patitur capi. Obsecro vos fratres meos in Domino Iesu Christo, vt hæc attendatis pro eius amore & reuerentia, nec patiamini sic stultè à Dæmone falli. Memoramini, quia vera, & perfecta charitas efficit, vt bona, & mala proximorum, ac si nostra essent, æstimemus, sentiamusq;. Hoc docere voluit D. Paulus cum ait: Gaudere cum gaudentibus, & flere cũ flentibus. Hoc ipsum Christus Redẽptor noster perfectissimè adimpleuit: nã iniquitates & scelera nostra in se suscepit, tanquam si illa admisisset, tantum vt pro illis soluere, & tanquam si propria essent, sensit. Vnde Diuus Paulus verba illa Dauid de Christo Redemptore nostro dicta referens ait: Comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui, vt viderẽ. *Roma. 12.* *Psalm. 39.*

 Idest,

Idest, tam multæ erant, vt vix eas enumerare, atq; videre possem.
Exod. 12. Eccè quomodo omnia peccata innocentissimus agnus sua vocat. Hoc figuratum est in illo Exodi, vbi præcipiens Dominus, vt im molaretur agnus, iussit, vt deficiente agno hœdus immolaretur. O Deus infinitæ maiestatis, quid his inter se? Agnus siquidem in nocentiam denotat, hœdus peccatum significat; quid ergò inno centiæ cum peccato? Nimis quidẽ: nã hoc figurauit Christũ ve mundi redẽptorẽ, agnũ simul hœdũque esse: agnũ in se, hœdum propter nos, quia licet innocens esset propter peccatores mort
Hebr. 12. est. Nostrum etiam gaudium nimis optauit, illudq; quæ siuit. V de Beatus Paulus ait: Qui proposito sibi gaudio sustinuit cruce confusione contempta. Quodnam gaudium sibi propositũ fu gaudium, scilicet, quod pater æternus daturus erat iustis in beat tudine propter eiusdem Christi filij sui merita. O benedictus glorificatus sit talis Dominus, qui sic bona malaque nostra sen
Zach. 9. Quanto iure propheta Zacharias ait: Ero eis Dominus in iustiti & veritate. Vbi glossa ait: Non in mendacio: sicut sunt plurim proh dolor, qui Domini sunt tantum, vt subditos excorient, no autem, vt bonis eorum congaudeant, & malis condoleant, nec in necessitatibus eos protegant. Hunc ergo diuinum magistrũ dilectissimi, in hac charitate erga proximos nostros imitemur. I
Exod. 18. tro quanuis rusticus, & Gentilis esset, de eo tamen sic legitur: La tatus est Ietro super omnibus bonis, quę fecerat Dominus Israe eò quod eruisset eũ de manu Ægyptiorũ: & ait: Benedictus D minus, qui eruit populum suum de manu Ægypti. O quàm na confusio Christianis hæc est, vt homo Gentilis eos exce Ne huiusmodi rem dilectissimi patiamini, sed diuinam celsitud nem cum cordis lætitia glorificate propter beneficia, quæ prox mis vestris confert. Nec tantum propter bona, quibus proxim donat illum laudare, & glorificare debemus, sed etiam propter cellentiam, & perfectiones, quibus creaturas tam sensibiles, q insensibiles insigniuit. Hoc enim facere nostrum est, nostro muneri incumbit, siquidem illæ suum conditorem laudare m
Simile. me possunt. Venit Rex in vicũ, seu rus aliquod, vnus ex rusti qui magis peritus est, regem alloquitur pro alijs omnibus, q minus idonei sunt. Similiter homo loco omnium creaturar quæ loqui nesciunt, nec suum conditorem collaudare, debet ces gerere, & Deum pro eis glorificare. Dicet quis: Quomo

crea

24 creaturæ irrationales, & insensibiles Deũ laudare nesciunt, cùm Regius Dauid in psalmo, Laudate &c. inuitet omnes illas ad laudem sui conditoris? Et similiter illi tres pueri in fornace Babylonis fecerunt, nam omnes creaturas ad id inuitabãt. Dico quod est phrasis sacræ scripturæ dicere, quod creaturæ insensibiles, & irrationales benedicunt, & laudant Deum, quoniam suis perfectionibus mouent nos, vt eum laudemus, & glorificemus, qui virtutẽ & excellentias ad seruitium, & vtilitatem nostram eis communicauit. Vnde postquam illi sancti iuuenes omnes creaturas ad laudandum Deum inuitarunt (*Echaron el sello*) Dicentes; Benedicite filij hominum domino, laudate & superexaltate eum in secula, tã quam ei, cui stat vicem creaturarum gerere, quas antea enumerauerant. Si ergò pro omnibus creaturis Deum laudare debemus, *Psalm. 148.* *Dani. 3.*

25 quid erit illis, qui in tota die vix os aperiunt, nec mentem eleuant saltim, vt dicant glorificatus Deus sit, nec pro acceptis beneficijs gratiam referunt? O homines brutis animantibus magis ingratos. O pater luminum, illumina illos domine, vt à tam grandi malo resipiscant, & antequam furor tuus illos absorbeat sibi remedium adhibeant.

Et factum est in die octauo, venerunt circuncidere puerum. Est hic valde ponderandum, quod ambo coniuges in eandem sententiam iudiciumque inciderunt. Ambo namque puerum Ioannem vocãdum subscripserunt: & ratio est, quia eũdemmet spiritum habebant, & ideo tã concordes, & vnanimes erant. Si modo eundẽ spiritũ haberetis, tot discordiæ, totq; rixæ inter coniuges non essent quot sunt. Ex rebus præcipuè à Deo cõmendatis vna est, scilicet,

26 cõcordia: & inter res magis Deo odibiles vna est, discordia, vt in discursu sacræ scripturæ patet. Et hinc magnũ mysteriũ cognoscetis Nã, vt cõstat ex Genesi, de omnibus rebus quas tũc Deus creauit, ibi dicitur: vidit Deus, quod esset bonũ, nisi tantũ illa, quæ secunda die creauit. Ratio, quæ adduci solet huius est: quia dies secundus, qui numerum binarium continet, primus est, qui ab vnitate recedit, quæ vnitas concordiã & amorem significat, in quibus animæ perfectio consistit: Et etiam, quia diuisionem aquarũ ibi sacer textus refert, his verbis: Diuisitque aquas, quæ erant sub firmamento ab ijs, quæ erant super firmamentũ. In his omnibus manifestatur quãto odio prosequatur Deus cordium diuisionem, & animorum discordiã: & etiã ostenditur, quantum malũ sit dis- *Gene. 1.*

cordia, & quod malorum plurimorum fons & origo est in illis
Prou.106. verbis psalmi: Effusa est contentio inter principes, & errare fecit
eos in inuio, & non in via. Vbi ad literam dicitur, quod conten-
tio, & discordia fecit eos errare in inuio infidelitatis, ne in viam
dei redire nouissent. Et est valdè ponderandum verbum illud, ef-
fusa, in quo denotatur discordiam esse instar pestiferi liquoris, qui
per totum hominem dilabitur, tam, scilicet, per potentias inte-
res, quam exteriores, eumq; omni malo & colluuie adimplet. N[o]-
tandum est etiam aliam translationem habere, contemptio, &
est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica: sic etiam B[ea]-
tus Hieronymus, & B. August. legunt. In quo denotatur, qu[od]
ex discordia, & rixa, contemptus vnius ad alterum dimanat,
quotidie experimur. Nam mox, vt aliqui inter se discordes fu[erint]
clanculò alter alteri detrahit subsannatq; & non tantum sibi in[ui]-
cem vitam demere moliuntur, sed etiam honorem famamq; t[ol]-
lunt. Liberet nos Deus fratres à tam magno malo, cuiusmodi h[oc]
est: siquidem tam odibile Deo est, quia tot malorum est causa.
ergo discordiam inter extraneos tam magno odio prosequi[tur]
Gene. Deus, quantò magis si inter coniuges sit, de quibus Deus ait: Er[unt]
duo in carne vna? Et quemadmodum vna caro sunt, vna volūtas,
Ephes.5. vnusq; amor esse debent. Obsecro fratres Sancti Apostoli no[ta]-
bilia quidem verba attendatis, quæ ad Ephesios scribens ait, V[iri]
debent diligere vxores suas, vt corpora sua. Qui suam vxorem [di]-
ligit seipsum diligit: nemo enim vnquā carnem suā odio hab[uit],
sed eā nutrit & fouet. Ex his verbis planè constat, quā conc[ordiam]
inter se coniuges habeant, æquum est. Etiam ponderatione d[ignum]
est quod sanctus Zacharias scripsit dicens, *Ioannes est nomen ei[us]*,
quo denotauit nomen hoc à se impositum non esse, sed potius [à]
Deo. In eo namque beati, gloriosique pueri magna excellen[tia]
Gene.2. manifestatur. Quia, siquidem Adam cunctis animantibus, ar[bori]-
busq; secundū cuiusq; naturā nomina imposuit, nā omne, q[uod]
vocauit Adam ipsum est nomen eius, multò magis nomen, q[uod]
alicui à Deo imponitur erit secundū ea, quæ in eo sunt, accōmo[da]-
tum. Quod si per cūcta nomina rerū sigillatim discurramus, p[ræ]-
ter sacratissima nomina, Iesus, & Maria, nullū hoc nomine Io[an]-
nes excellentius inueniemus, quod idem significat, ac gratus, [di]-
ctus, priuilegiatus, priuatus, Dei amicus, qui maximus omni[um]
titulus est, quos creatura rationalis sortiri potest, nēpe eā grat[am]

accepta[m]

20 acceptamq; suo Creatori esse. O beatū puerū, qui ex ore altissimi Dei tā excelsum nomen adeptus est. Et sicut de hoc diuino domino prçcinit Dauid: Secundū nomen tuū Deus, sic & laus tua in fines terræ: ita aliqualiter huic diuino puero dicere possumus. Secundū nomen tuū puer, sic & laus tua in fines terræ. Etiam planū fit ex hoc, quod postquam gloriosus Euangelista natus est, & Ioānē nomine eū vocauerunt, id ratione sancti Ioannis Baptistæ fecisse, quia eius erat cognatus, & Ioannes vocabatur. Nam si prius Euangelista natus esset, quippe nō dicerent hi: *Nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine*. Et cum pater loqueretur (antea enim mutus fuerat) & mira prophetaret obstupefacti omnes dicebant: *Quis putas puer iste erit?* Tam mirificus eis puer iste videbatur vt potiùs hoc dicerēt si scirent qualis futurus erat, nam in vita sua adeò Psalm. 47.

21 mirificus fuit, vt sicut in alijs sanctis commendandis testimonijs vtimur longe petitis: sic diuino præcursori rationes, & testimonia quærere fuit opus (*Para desantoriZarlo*): Nam mundi erga ipsum opinio nimia erat: ipsum nanque Messiam esse multi existimabant, ideoque sanctus Euangelista testimonium de illo reddens ait: Non erat ille lux. Quando eximius primusque artifex de nuo in aliquam ciuitatem venit, vt sui ingenij ostensionem faciat, opus summa industria, mirifice elaboratum in lucem edit, ex cuius pulchritudine, & perfectione ingenij sui dexteritatem ostētat. Christus Dei filius, summusque artifex, in mundum veniens, vt suæ infinitæ maiestatis, potentiæ, scientiæque testimoniū præberet, vnum Sanctum Ioannem Baptistam fabricauit. Vnde, Beatus Euangelista ait. Ille venit in testimoniū, vt testimonium per Ioan. 1. Simile. Ioan. 1.

22 hiberet de lumine. Eccè quā mirificū opus est hoc, cum quo Christus summus artifex voluit mortales in admirationem rapere, vt operis magnitudine cōspecta opificis excellentia dignosceretur: & nuntij præcursorisq; dignitate visa, Regis Dominique post illum venientis dignitas manifestaretur, cuius metatus (*aposentador*) tam magnus illustrisque erat. Sanctus Dionysius ait, quod ascendentibus nobis sermones contrahunt. Idest: quantò amplius intellectus noster altiora inquirit, minùs verba, quibus ea appellet inuenit. Vnde libro de diuinis nominibus ait, quod cum rem nominatā nomina non adęquāt, aut dignitatē eius non satis exprimūt, hoc remedij superest scilicet: multis nominibus titulisque illam nuncupare, vt vnum alterius defectum suppleat. Vnde Dionys. li. de mysticaTheolo.

sacra scriptura multis nominibus Deum appellat propter eius in-
comprehensibilem essentiam. Eodem stylo vtitur erga sanctissi-
mam virginem Mariam Dominam nostram; quia singula nomi-
na non sufficiunt eius perfectionem exprimere. Hoc etiam privi-
legio placuit Deo hunc gloriosum infantẽ propter nimiam eius
excellentiam insignire, scilicet, vt multis etiã nominibus nunc-
Mala.3. paretur. Vocat illũ Angelũ apud Malachiã: Eccè ego mitto An-
gelũ meum, qui præparabit viam tuã ante te. Nã, sicut Angelus
qui est substantia spiritualis, si aliquandò corpus phantasticum
mit non manet cum eo ligatus, nec eius curam gerit, vt pascat, nu-
triat, impinguet, aut ei indulgeat, nec proinde aliquas eius passio-
nes sentit. Ita Beatus Ioannes aliquomodò spiritalizatus erat,
viuens non in phantastico, sed in vero, & mortali corpore, qu
videbatur animam non ligatam nec coniunctam illi esse. Tam p
rum siquidem de corpore curabat, & cum illo sic se gerebat, ac
phantasticum corpus esset. Vnde summa veritas eius testimon
Matth.1. reddens ait: Venit Ioannes non manducans, neq; bibens, quod
xit propter eius abstinentiam, & parsimoniam nimiam, quam
victu seruabat, quod magis Angelicum, quàm humanum erat.
D.Hier. Quoniam secundum Beatum Hieronymum, in carne præter car-
nem viuere, non humanum, sed Angelicum est. Nec putetis
eo, quod hic sanctus vir natura Angelus non esset, sed gratia ta
D. Chrys. tum, obid minoris honoris esse. Nã Diuus Chrysostomus de la
dibus Sancti Ioannis ait: gloriosius fuit Ioanni: quod cum h
Simile. esset Angelus vocaretur: quàm si illud esset, & nomine & n
Nam dicite, obsecro, quidnam est maius, aliquem esse regem
eo, quod proprijs viribus, insignibusque virtutibus regnum ob
nuit: aut regem esse quia à patre regnum hæreditauit? Planum e
primum maius esse hoc secundo. Nam regem esse aliquem iu
hæreditario (*Ni grado ni gracias*). Quia sicut à Rege fuit genitus
à rustico pastore gigni posset, & tanquam rusticus gregem c
diret. Qui natura Angelus est à Deo illud esse hæreditauit, n
suis meritis id obtinuit; Deus enim sua misericordia illum
excellẽtem, tamq; perfectum voluit creare. At verò quod D
Ioannes Angelus sit tanta gratia ornatus, & in virtute tã exim
hoc certè fuit, quia suis proprijs virtutibus, & heroicis gestis co
cutus est, diuino, inquam, fauore adiutus, & hoc, maior honor
Simile. Præterea dicite, quidnam est maius, arborem pulchram, ou

26 ram, pomiferamque esse; in horto tamen, terraque temperatissima plantatam, vbi quotidiana cura excolitur, & copiosissimis aquis irrigatur, quàm si alia arbor sit tam viridis, tam fœcunda, pulchra, odorifera, tamque fructifera in excelsa tamen terra, frigida, sterili, & inculta plantata? Certum est hoc secundum mirabilius priore esse. Quod Angeli sint arbores virides pulchræ, & floribus, frondibus, fructibusque virtutum onustæ, & sanctis desiderijs refertæ, nihil mirum, siquidem in horto paradisi cœlestis conditi fuerunt, vbi ab instanti suæ creationis tam abūdanti gratia irrigati, cultique fuerunt. At verò, quod Sanctus Ioannes arbor fuerit in rupe frigida, sterilique originalis peccati plantata, & nihilominus tot perfectionibus, totque virtutibus Angelicis
27 exuberet, non secus ac ipsi Angeli, hoc certe magnam admirationem parit. Vocat etiam illum hominem. Vnde gloriosus Ioānes Euangelista, postquam sicut aquila volauit, abditissima Sanctissimæ Trinitatis arcana profunde penetrans, ad inferiora, resque humanas descendens primum, de quo agit est de hoc glorioso Baptista dicens: Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Ioannes. Singulariter illum hominem vocat, quia, ex vtero materno, tanquam si vir perfectus esset, ratione vti cœpit: ex quo mereri cœpit, nempe in illo actu amoris & reuerentiæ, quo verbum Dei humanatum coluit. Et tanquam homo adhuc puerulus, & tener, relictis paternis delicijs se contulit in vastam solitudinem, inter bestias absque vllo terrore degens, sine domo, sine foco, sine igne, sine lecto, sine socio, caumatibus, soli, atque frigori, imbribusque subiacens, vbi nuda humus eius lectus erat, dies noctesque *Ioan.1.*
28 in orationis contemplationisque studio insumens. O miraculose puer, qui in Natiuitate tua mundo terror fuisti, nunc in deserto cœlo Angelisque stupor es. Hi namque obstupefacti, vt rem tam prodigiosam spectarent è cœlo descendebant. O quis illum in deserto hoc offenderet, interrogaretq́; , Quid hic diuine puer agis, & quisnam rigor hic est? quæ pœnitentiæ austeritas? Quæ nam flagitia commisisti? quæ homicidia? quæ adulteria? quæ sacrilegia? quæ scelera patrasti, quia tam duram, rigidamque pœnitentiam agis? O sancte puer, qui nondum peccare nouisti & iam contemplationi vacare, dolere, & pro Dei amore pati didicisti? O nos miseros peccatores, sub quorum pedibus infernus ardet, & viuis flammis, vt nos absorbeat, expectat, nisi emendabimur.

 bimur.

bimur: Quibus alterutro opus est, aut citò pœnitentiam agere, aut in æternum ardere. Væ nobis, qui cum tot peccatis oppressi simus nolumus vel leuem pati laborem; diem ieiunij formidamus, vigiliæ vnam horam, orationem humilem, pusillum frigoris pertimescimus? O quantæ confusioni nobis puer hic tener, & delicatus est, qui tanta austeritate vitæ, tot labores patiebatur: Ecce quãto iure homo vocetur adhuc puer: & quam intempestiuus homo cœpit esse. Cùm aues rete capiuntur, iam magnæ, semper refugæ manent (*Esquinas y Zahareñas*). At si auis in nido paruula capiatur facilè mansuescit. Cæteros Apostolos cepit Deus rete misericordiæ suæ iam grandæuos: & ideò magna cum difficultate (*Perdieron la esquinez*). At verò hunc sanctum virum cepit Deus in nido hoc est in vtero matris suæ adhuc pullum & infantem, vnde ab infantia sua fuit mansuetus, & diuinæ voluntati obtemperantissimus: semperque in suis operibus tanquam verus perfectusque homo prudentia & ratione vsus est. Vocat etiam illum lucernam. Vnde Dominus de ipso ait: Ille erat lucerna ardens, & lucens. Vt lucerna illuminet debet consumi, & paulatim liquari. O præclarissime Baptista, qui vt bonæ doctrinæ, & exempli hominibus lucem dares liquatus es, & ex omnibus rebus mundanis te exemisti, omnibus delicijs & voluptatibus seculi renuntiasti. Quid ergò erit nobis dilectissimi, nisi in viam lucis lucernæ huius ierimus? Et, nisi eius imitatione à seculi vanitatibus nos expedire studuerimus mortificantes corpora nostra per veram pœnitentiam? Obsecro fratres per immensam Dei pietatem, amodo incipiatis hæc tam conducibilia apprehendere, vt sic gratiam obtinentes tandem gloria perfruamini, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Simile — *Ioan. 5.* — *Simile.*

In eodem Festo Natiuitatis Sancti Ioannis Baptistæ Concio Secunda.

Elisabeth impletum est tempus pariendi, & peperit filium &c. Luc. 1.

1 SAncti gloriosique Ioannis Baptistæ dignitas, & excellentia tanta fuit, tamque eius vita mundo prodigiosa extitit, vt omnes sacri Euangelistæ Sancti Euangelij enarrationem ab ea exorsi fuerint. Quos dirus Mahoma imitari volens in sui Alchorani initio huius sancti viri longam mentionem facit, existimans ex hoc suæ falsæ doctrinæ maximam autoritatem accumulari. Et quamuis omnes sacri Euangelistæ de vita miraculosa huius sancti viri egerint, sanctus vero Lucas extensius rem hanc tractandam suscepit. Ait enim, fuisse in Iudæa sacerdotem honorabilem, Zachariam nomine, nobili matronæ Elisabeth matrimonio coniunctum. *Et erant* (inquit) *iusti ambo ante Deum*. Magna quippe res est, aliquem iustum esse coram Deo, de quo in Prouer- *Prou. 16.*
2 bijs dicitur: Spirituũ ponderator est Dominus. Iusti coram mundo multi quidem sunt, qui sanctitatem mentiuntur, quales illi erant, de quibus Sanctus Apostolus ait. Transfigurantes se in *2. Cor. 2.* Apostolos Christi. Et nõ mirũ, ipse enim Sathanas transfigurat se in Angelum lucis, nõ inquam mirũ, si ministri eius transfigurentur. Tales illi etiam erant, de quibus Dominus per Zachariam *Zacha. 7.* querebatur dicens: Cum ieiunaretis, & plangeretis nunquid ieiunium ieiunastis mihi? Et cum comedistis & bibistis nunquid non vobis comedistis, & vobismetipsis bibistis? Idest, omnes festiuitates, quas celebrastis, & ieiunia, quæ ieiunastis, omnia propter humanos respectus fecistis, absque eo, quod recordaremini aliquod horum operum meæ gloriæ, aut honori tribuere. O diram amentiam & abominabilem peruersitatem, vt homines
3 suis operibus alijs placere studeant, & non Deo. Lignum putridum, & carie confectum nocte relucet, & quasi res pretiosa ap- *Simile.* paret, die tamen eius vilitas, & corruptio ostenditur. Modò sumus omnes tanquam in nocte obscura & tenebrosa. Et quam plurimi cum sint corrupti, & carie peccati confecti, vitijsque pleni fictis vultibus mentitisque virtutibus micare cõtendunt, boni videri cupientes: at postquam dies clarus illuxerit, cùm ante iudicem apparebimus, tunc quidem reuelabitur quis lignum putridum, & quis non putridum sit. Vnde Diuus Paulus ait: Nolite ante tempus iudicare, quoadusque veniat Dominus, qui illumina- *1. Cor. 4.* bit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, & tũc laus erit vnicuiq; à Deo. O quãta vultus cõfusione tunc multi afficien-

afficiētur, qui sub palliata, fictaq; sanctitate tot flagitia committe-bāt. Ideò fratres studeamus hos venerabiles coniuges imitari, qui erāt ambo iusti ante dominum. Et perpēdite quod dicit, Ambo: nā rarò cōtingit, vt inter coniuges vnus sit iustus, alter verò peccator: nā eorum qui iustus est vehementissime peccatorem attra-
1.Cor.7. hit. Vnde B. Paulus ad Corinthios ait: Quòd, si qua mulier habet virum infidelem, & hic consentit habitare cū illa, non dimittat vi-rū. Eccè Apostolus existimat propter cōmunē amorē coniugum alterum ab altero conuerti, & proinde cohabitare eos permittit. Et ideo subdidit dicēs: Sanctificatus est enim vir infidelis per mulierem fidelem, & sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem. Et ità quidam pater concionator Imperatricis, testificatus est mihi se in Germania vidisse tres nobiles dominas magnis tribus hæreticis coniugatas quæ vt erant catholicæ, ad fidem & obedientiam Sanctissimæ Romanæ Ecclesiæ illos conuerterunt.

Dicit prætereà Sanctum Euāgelium, quod hi ambo iusti, *Erāt incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querela.* Ex quo infertur, quod ad hoc, vt aliquis sit iustus, non sufficit ali-quod legis mandatorum custodire, nisi omnia obseruet. Ideòque
2.Cor.6. Beatus Apostolus nos admonet dicens: In omnibus exhibeamus nosmetipsos, sicut Dei ministros. Et postquam magnum catalogum virtutum inseruit, in quibus nos exercere debemus addit: per arma iustitiæ, à dextris & à sinistris; hoc est, vt vndeq a-
Simile. virtutum armis nos protegamus. Nam quanuis eques omnibus armis munitus sit, si saltim armorum fragmentum desit (*Por sola pieça que le falte*) Propter illud solet vitam amittere. Similiter contingit, vt ob vnum vitium duntaxat pereat homo, quanuis multis
Luc.11. alijs virtutibus munitus sit. Sicut pharisæo oranti in templo euenit, qui, etsi multa opera bona, de quibus gloriabatur, operatus esset, humilitatis tamen defectu omnia perdidit. O quanti viuunt decepti, qui aliquibus bonis operibus confisi nō attendunt quod alijs flagitijs, quæ operantur, ea delent, & labe inficiunt.

Et erāt sine querela. Quod dupliciter potest intelligi. Vno modo quod viuebāt sine querela inter homines, nullū malū exēplum
Roma.14. præbentes. Hoc Diuus Paulus tanquā rē maxime necessariam nos admonet dicēs: Bonum est non manducare carnē, & non bibere vinum, neque in quo frater tuus offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur, scilicet, facere. Vnde ad Timotheum
1.Timo.6.

7 bens, seruis catholicis, qui Gentilibus dominis famulabantur nimis commendabat, vt magna diligentia tale seruitium exhiberent, ne nomen sanctissimum Iesu Christi blasphemaretur, sic dicens: Quicunque sunt sub iugo serui dominos suos omni honore dignos arbitrentur, ne nomen Domini, & doctrina eius blasphemetur. Vos etiam dilectissimi fratres obsecro vt huic maximam diligentiam adhibeatis, nè vestro malo exemplo occasionem proximis præbeatis, vt iniqui fiant. Sæpè enim contingit, vt alij peruertantur, & iniquitates suas peccatis aliorum excusent. Et ita vbi nos legimus: Desiderium impij monimentũ est *Proue.12.* pessimorum, alia translatio habet: Desiderium impij munimentum est pessimorum. Vbi plane ostenditur, qualiter mali solent peccata propria aliorum peccatis excusare. Liberet nos Deus nè
8 ad tantum malum perueniamus, vt, scilicet, desideria nostra talia opera producant, quod tam iniquum effectum in proximis nostris efficiant. Secundus sensus horum verborum, sine querela, est, quod taliter hi duo coniuges vitam agebant, vt neuter inter se querelam haberet. O quanta confusio est his temporibus tot inter coniuges querelas cerni. Sed cur non conqueretur, & iure maritus, coniugis suæ tantam dissolutionem videns, quæ propter excessiuos sumptus pompæ, monilium ornatus, & indumentorum varietatem, facit miserum reptare, & pignoratum semper esse, & illicitis conuentionibus quàm plurimis vti? Et cur etiã mulier non conqueretur, sciens virum suum concubinarium esse, & plus concubinæ impendere, quàm sumptus faciat cum tota familia? Non vtique huiusmodi querelæ inter hos coniuges
9 erant: quia *Erant ambo iusti ante Deum.* Ex tantis parentibus magnũ Baptistam nasci oportebat. Nimis confert ad vnius sanctitatem ex honestis, bonisque parentibus nasci. Eorum nanq; merita, bonorum morum instructio, doctrina, & disciplina, obseruantiaque nimium confert, vt filij probi euadant. Vnde Diuus Paulus ait. Si *Rom.2.* radix sancta, & rami.

De his beatis coniugibus subdit ibi Sanctus Lucas dicens: *Et non erat illis filius, eò quod esset Elisabeth sterilis, & ambo processissent in die-* *D. Chrysost.* *bus suis.* In his verbis duplex mysterium denotatur. Alterum *super. Matt.* est, quia sicut Diuus Chrysostomus præponderat, hæc Beatæ Elisabeth sterilitas, similiter aliarum sanctarum fœminarum, Saræ, Rebeccæ, & Rachelis non casu fuit, aut propter earum culpam,

pam, sed diuina prouidentia id factum est, scilicet, vt mundus crederet Christum Redemptorem nostrum ex matre virgine remanente natum fuisse, ideò prouidit, vt hæ sanctæ fœminæ conciperent, cùm alias essent steriles: & ita mundus crederet, & cor humanum ex vnius fide ad fidem alterius veniret.

Simile. Quemadmodum saltatori contingit, qui, vt longè prosiliat, numquam saltum edat, priùs duos, vel tres minores saltus facit. Inæstimabilis fuit saltus, quem Deus dedit transiliens è cœlo vt homo fieret, & è virgine matre nasceretur. Antè ergò, quam sic prosiliret, præordinauit, vt Isaac, Iacob, & Ioseph, & gloriosus Baptista de parentibus sterilibus nascerentur: quæ naturæ facultatem superat, & solus Deus id efficere potest, vt homines hoc, quod parum est crederent, & sic disponerentur ad credendum quod maius est, scilicet, virginem sacratissimam concipere, & virgine permanente parere posse. Alterum mysterium denotatur in illis verbis: *Et ambo processerant in diebus suis*. Nam quod voluit Deus, vt hæc sancta mulier conciperet Baptistam cum iam suæ iuuentutis passiones exsiccatæ erant, vt aliquo modo filius carnis non esset: hoc est, ex voluptate carnis genitus. Vnde

D. August. de Diuus August. super hunc locum ait: Partus Elisabet non est ablatus, sed dilatatus, donec transiret opus carnis, passio corporis: reuiuiscit senectus, fides concipit, parit castitas, nascitur maior homo, par Angelis, tuba cœli, præco Christi. Fides concipit (ait) quia virtute Dei hi duo coniuges conuenerunt, cum tam longæuæ ætatis essent.

Simile. Quia, sicut ad construendas portas magni ædificij, ligna sicca, quæruntur, ne humidia sint arcuentur, torqueanturque, & ne putrefiant, aut carie generent, in lunæ decremento scinduntur: similiter, quia Beatus Ioannes porta fuit, per quam diuini redemptoris notitia, fides in mundum intrauit, (vnde Sanctus Euangelista Ioannes de

Ioan. 1. eo ait: Fuit homo missus à Deo &c. hic venit, vt omnes crederent per illum), maximè oportuit, vt hæc porta fabricaret, ex lignis siccatis, & à labe seu voluptate carnis purgaret, vt illa caro castitate concepta à carnali turpitudine magis libera esset. Cùm ergò hi duo iusti crebris orationibus benedictionis fructum à Deo postulassent, placuit diuinæ eius celsitudini eorum preces exaudire.

Et factum est cùm sacerdotio fungeretur Zacharias, sorte exijt, vt

23 *censum poneret. Ingressus in templum Domini, & omnis multitudo po-*
puli erat orans foris hora incensi. Per ineffabilem Dei charitatem
hoc dilectissimi notare. Attendite precor qua reuerentia illis tē-
poribus loca sacra colebantur, & quisnam cultus mysterijs, re-
busque sacris exhibebatur. Quia dum sacerdos incensum in alta
ri Domini offerret populus foris longè segregatus erat. Nunc ve
rò cum altissimum altaris mysterium celebratur, vbi vnigenitus
Dei filius in sacrificium offertur, non contenti estis, nisi omnes al
tari sacro adhæreatis, vnusquisque hoc pro maiori honore re-
putans, quò magis incompositus, immodestusque contra Deū,
& diuina eius mysteria se ostendit. O sacrilegam abominatio-
nem. Si cum hominibus vrbanis & viris mundi illustribus hęc
politia solet obseruari, nequis humerum humero adæquet, &
24 contrarium immodestia inurbanitasque reputatur, quid magno
Deo maiestatis infinitæ debebitur? Cum Christianissimus Im-
perator Constantinus sanctæ Synodo generali Constantino- *Syno. 6. gene ral. Can. 69*
poli celebratæ adesset ei, tantum concessum fuit intra cancel-
los maioris sacelli intrare, non, vt interesset diuinis, sed tan-
tùm ad offerendum munus. Nec intrauit tanquam illo priui-
legio gaudens, sed, ne sacerdos, qui rem sacram celebrabat,
extra exiret, quod factum videretur contra autoritatem, quam
minister in similibus officijs debet obseruare. Et concilium *Cōci. Turo. 2. Can. 3.*
Turonicum decernit, vt nullo modo laici in Ecclesia clericis
misceantur. Et cùm sanct. Ambrosius Mediolanensis Episco-
pus esset, & serui Imperatoris Theodosij vellent stratum Impe *D. Ambr.*
ratoris intra sacellum maius Ecclesiæ ponere, vbi erat chorus cle-
25 ricorum, sanctus Episcopus id non permisit, sed extra in Eccle-
siæ corpore sterni iussit, Imperatori dicens: Sacellum, & lo-
cum illum non fuisse factum, nisi tantum sacerdotibus, & eo
rum ministris: secundum antiquum ritum sanctæ Ecclesiæ.
At bonus Imperator Hispaniæ nostræ corona, & decus, à
qua oriundus erat, illam sanctam correctionem humiliter
accepit, tanquam si ab Angelo sibi facta fuisset. Qui po-
stea cùm Constantinopoli adesset, & serui similiter vellent
stratum intra sacelli cancellos sternere iussit foras extrahi,
dicens: Quòd postea quam Episcopum vidit, qui rectè mu-
nus suum exercere nouerat, ipse quoq; boni Imperatoris munus
exercere didicerat, scilicet, in reuerentia, quam quisque bonus fi

delis

delis in Ecclesia debet obseruare. Quid vobis dilectissimi videtur de zelo illorum sanctorum prælatorum, & de obedientia illius temporis Imperatorum? Et quidem non mirum, vt hæc reuerentia haberetur altissimis legis gratiæ mysterijs, quæ in sancta Ecclesia celebrantur, quandoquidem legis antiquę mysteria & sacra officia tanta reuerētia & obseruantia celebrātur, quæ omnia vmbra solùm erant eorum, quæ modo administrantur. Quidam filijs Israel præcepit Deus, vt apud Iosue habetur, vt caueret, nè nimiùm appropinquarent arcæ fœderis, cùm iter parebat eis per aquas Iordanis, sed, vt inter eos, & arcam duum millium cubitorum spacium saltim esset, nè fortè eos occideret. O summe Deus, & quomodo hæc audiendo non obstupescimus? etiā cū videamus, quę in locis sacris aguntur? Dicitur Christus redemptor noster tantam reuerentiam tēplo habuisse, & sanctis omnibus, vt reuereretur voluisse vt non sineret quemquam per templū vas transferre. Dicite, si crimen læsæ maiestatis quis admisisset, & regium palatium intraret, vt veniam criminis à Rege postularet, qualiter, & quanta cùm confusione intraret? quanta humilitate, & corporis animiq; submissione adiret, vt ante procideret? Quis dies est, in quo diuinam celsitudinem non offendamus? Cùm in Ecclesiam venitis, vt ab eo veniam [illegible] tis acceditis; quarè ergò cum tanta pompa, & autoritate [illegible] tis? Quomodo intrantes angulum statim non quæritis, vt [in]uisibiliter à longè stantes tundentes pectora coram tanta [maiestate] ne quam offendistis vsque ad abyssum humiliari cupie[ntes], [ve]niam poscatis? Illuminet vos fratres lux de cœlo, vt deinde faciatis.

Ios. 3.

Marc. 2.

Simile

Cum ergò Sanctus Zacharias huic ministerio vacaret, apparuit ei Angelus Domini dicens: *Exaudita est deprecatio tua, & uxor tua Elisabeth, pariet tibi filium &c. Erit enim magnus coram Domino, & vinum, & siceram non bibet: & Spiritu Sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ.* O admirabilis prærogatiua, magnum, scilicet, esse coram Deo. Regius Dauid ait: Et substantia mea tanquam nihilum ante te. Nec mirum videbitur, si hoc Sanctus Dauid de se pronuntiauerit, cùm Sanctus Isaias dicat: Omnes gentes, quasi non sint, sic sunt coram eo, & quasi nihil, & inane reputatæ sunt ei. Et Sapiens ait: Tanquam momentum stateræ, sic est ante te orbis terrarum, & tanquam gutta roris antelucani, quæ descendit in terram.

Psalm. 38.

Isai. 40.

Sap. 11.

19 ram. Si Angeli per se considerentur tam excellentes sunt, vt S. Ioannes Euangelista pronus ceciderit coram Angelo, qui loquebatur ei, existimans illum Deum esse: at Angelus illum admonuit, dicens: Vide ne feceris, conseruus enim tuus sum. Quasi diceret: Ah Ioannes, Ioannes, magnus tibi videor? quid si Deum cerneres? Et fortè Angelus ille ex inferioribus erat, quia superiores ad nos mitti non solent. O Christiane, si in cælum ascenderes, si vias illas stratas cælestis curiæ deambulares, & Angelum duntaxat offenderes, vtique Deus esse tibi videretur, & viso Archāgelo, multò magis obstupesceres; & Thronus in maiorem admirationē te raperet, & Dominatio multo magis. Et si vlteriùs incederes, & vnum ex Seraphim cerneres, quos antea vidisses, in eius comparatione parum tibi viderentur. Quod si vlteriùs trans- *Apoc. 22.*
20 cenderes, vt Deum tam excelsum cerneres, vtique videreris tibi iure optimo dici posse: Omnes quasi non sint sic sunt coram eo. Et ideò ipse Dominus de se ipso ait: Ego sum qui sum. Omne esse in comparatione mei esse nihil est. Vnde Diuus Dionysius non vocat esse Dei, esse, sed supra esse: non vitam, sed supra vitam, non amorem, sed supra amorem. Et vnum ex præcipuis miraculis, quæ Deus operatur, est eleuare intellectum tam Angelicum, quàm humanum quodam admirabili artificio, quod lumen gloriæ Theologi appellant, ad hoc, vt clarè, & distinctè illam incomprehensibilem abyssum lucis diuinæ secundum suam essentiam, & existentiam intelligat. Si ergo hæc ita se habent, quomodo ait Angelus, *Erit magnus coram Domino?* Responsio facilis est. Non enim dicit, quòd in comparatione, seu respectu Dei ma- *Exod. 3.* *D. Dionysius de diu. nom. & de myst. Theolo. c. 1. 2.*
21 gnus erit: sed coram Domino, id est, in acceptatione Dei, quod creaturę rationalis omnis valor est. Pro quo est notandum, quòd aliqui sunt magni coram hominibus, alij coram se, alij corā Deo. Magni coram mundo, & hominibus sunt diuites, & potentes seculi: & hæc magnitudo vana fallaxque est. Nam sicut cibus, quē non manducas, nec te nutrire, nec impinguare potest: similiter magnitudo, quæ intra te non est, nec te magnum efficere potest. Diuitiæ, familia, primogenitura, res familiaris, hæc omnia extra te sunt, (*Todo esto por defuera te cae.*) Si propter hæc magnus diceris, tanquam nanus magnus eris, qui perticatis soleis incedit, (*Que anda en çancos.*) Quæ magnitudo est, quam febris solo æquat? Fingite magnum Imperatorem in nocte æstatis in lecto *Simile.* *Simile.*

iacentem, clamitantem, appellantemque seruos. Quidnam velit interrogatus? respondet, culicem illum pungere, & quòd ciniphes eum dormire non sinunt. O miseram magnitudinem, quam culex inquietat, & formica angit. O vtinam oculos nostros Deus aperiret, vt cerneremus quanta sit vanitas, & miseria in his rebus mundanis, in quibus tantum confidimus. Cùm Diuus Paulus in rerum cælestium contemplationem raptus esset, ita oculos perspicuos lucidosque habebat, vt omnes res inferiores non veræ ei viderentur, sed quasi rerum imagines, & vmbræ. Vnde Corinthijs dicebat: Qui vtuntur hoc sæculo, tanquam non vtentes sint; præterit enim figura huius mundi. Alij sunt magni coram se, quibus Sanctus Isaias ait: Væ qui estis magni coram oculis vestris; iure optimo dicit: Væ, quia contra huiusmodi superbos, & elatos solet Deus seueritatem suæ iustitiæ maximè exequi. Et ita vbi nos legimus apud Sanctum Iob. Propter superbiam, quasi leænam capies me: alij transtulerunt: Propter superbiam, quasi leæna capies me. In quo denotatur, quòd se vertit Deus contra superbos, quasi leæna fera. Ideòque Diuus Paulus ait: Si quis existimat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. Alij verò sunt magni coram Domino: & hæc est vera magnitudo, quam vt habeamus omnes studere debemus.

1. Cor. 7.

Isai. 5.

Iob. 10.

Gal. 6.

Et quia Sanctus Zacharias non adhibuit integram fidem verbis Angeli, dixit ei Angelus: *Ecce eris tacens, & non poteris loqui in diem, quo hæc fiant, pro eo, quòd non credidisti verbis meis, quæ implebuntur in tẽpore suo.* O rẽ stupẽdã, in hoc siquidẽ manifestatur, quã iustus vltor criminũ, quãq; amentes sint, qui existimant se impunes fore, postquã tot flagitia cõtra diuinã celsitudinẽ admiserint, cum suo familiari Zachariæ, vel leue peccatũ veniale Deus non dissimularit, tua mortifera inulta remanere existimas? Et lætus vanus manes, eò quod statim vt peccas ærũnæ laboresq; tibi nõ superueniunt? Erras, erras, & falleris ingenuè: quia tibi dicit Spiritus Sanctus: Ne dixeris, peccaui, & quid mihi accidit triste: altissimus enim est patiens redditor. Quod si in hac vita te non punit, nec pœnitueris, in alia æternis supplicijs solues. In hoc se gerit Deus cum hominibus, tanquam pater, qui, si filius suus, vel leuẽ noxam committit, illum punit: at quamuis extraneum, aut alienum videat multa crimina committentem non tangit illum. Cùm Ionas Propheta nauigans diceret: Propter me orta est hæc tẽpestas

Eccle. 5.

Simile.

Ion. 1.

25 nautæ in mare proiecerunt eũ, ſtatimq́; ceſſauit tempeſtas; & illa nauis qua ſeruus Dei Ionas vehebatur, plena erat idololatris, & infidelibus, quos tamẽ pro tunc Deus nõ puniuit, & de inobediẽtia ſerui ſui Ionæ vindictã tulit. Ex quo infertur, quãuis nos fideles videamus in tantis periculis poſitos, & tantis naufragijs laborum immerſos, & videamus Mauros, Turcas, & alios infideles in tanta fœlicitate, & proſperitate viuere, non ob id exiſtimare debere nos in obliuione apud Deũ eſſe, nec proinde animo linqui nos debere, quia in hoc tanquam cũ filijs valdè dilectis nobiſcum ſe gerit, hac enim inuentione, & iudicio vtitur Deus, vt emendemur, & ſoluamus hîc quod debemus, ne in æternum puniamur. Vos autem peccatores hæc attendite, & in alieno periculo reſipiſcite, quia hoc intẽdit Deus, vt alij ex aliorũ ſupplicio experimen
26 tũ ſumamus. In Numeris legitur, cùm quidã viri ſacerdotij miniſterium vſurpare attentarent, & incenſum in altare Domini offerrent, deſcendiſſe ignẽ de cælo, & conſumpſiſſe eorum ducentos quinquaginta. Et cũ ibi thuribula remanerent præcepit Deus, vt tollerentur thuribula, & in laminas producerentur, & altari affigerentur; vt quoties ſacerdotes ad offerendum accederẽt tanquã ſignum, & memoriale coram oculis haberent illas, & formidarẽt valde, ne fortè peccati labe infecti ad altare accederent, ſed maxima cum puritate, & ſanctitate. Ita æquum eſt, vt diſcamus nos, & ex diuinis iudicijs, pœniſque alijs inflictis exemplum ſumamus, ne in eiuſmodi ſupplicia incidamus propter ſcelera noſtra. *Nume. 16.*

Sanctus Zacharias mutus permanſit, quouſque adimpletum fuit quod ei ab Angelo nuntiatum eſt, ſcilicet, S. Eliſabeth con-
27 iugem ſuam concepturam eſſe. *Et impletum eſt tempus pariendi, & peperit filium.* In cuius circũciſione, poſtquam Sanctus Zacharias ſcripſit: Ioannes eſt nomen eius. *Apertum eſt ilico os eius, & loquebatur benedicens Deum.* Diuus Ambroſius ait: Vide quã bonus Deus, & facilis indulgere peccatis, non ſolùm ablata reſtituit, ſed etiam inſperata concedit, Ille dudum mutus prophetat. Nemo veterum conſcius delictorum præmia diuina deſperet: nouit Dominus mutare ſententiam, ſi tu noueris emendare delictum. Sicut in hoc ſancto viro factum oſtenditur, qui non ſolùm fecit, vt loqueretur, ſed etiam repletus eſt Spiritu ſancto. Quis pietatis huius conſideratione motus, quantumuis peccator exiſtat ad tam bonum Deum non conuertetur. O peccator, miſerum ſtatum *D. Ambroſius Homil. ſuper hunc locum.*

in quo iaces, & mala, in quæ incurristi, & bona, quæ amisisti pro-fundè considera, & quomodo cum venia te inuitat Deus, & in-super, vt ineffabilibus beneficijs te afficere vult, & hac saltim con-sideratione motus veram pœnitentiam ages. Ideòque Sanctus
Ezech. 18. Ezechiel loquens de illo, qui verè pœnitet, ait: Considerans, & auertens se ab omnibus iniquitatibus suis, quas operatus est, vi-ta viuet, & non morietur. Primum, quod dicit, est: Considerans. In quo denotatur ex consideratione prouenire; vt quis diuino fauore adiutus, verè pœniteat, & à peccato discedat. Est etiam hîc valdè notandum, quòd parentes Sancti Ioannis ambo pro-phetarunt Spiritu sancto pleni. Sed, vt Diuus Ambrosius ibi ponderat, Beata Elisabeth pauca verba locuta est, & Zacharias plura, cùm nihilominus ambo eundem spiritum haberent, qui vt oportebat eorum linguas mouebat, mulieris linguam, vt pau-ca loqueretur, nam silentium fœminis maximè quadrat, quam-uis alijs multis virtutibus ornatæ sint, viro tamen pulchrum est (*se le assienta bien,*) non solum bene operari, sed etiam bene loqui & docere. Hîc etiam fratres vobis considerandum est, quòd sta-tim vt Sancti Zachariæ os apertum est gratias agere Deo cœpit pro beneficio, quod mundo Deus conferebat, dicens, *Benedictus Dominus Deus Israel, quia visitauit, & fecit redemptionem plebis suæ.* Non tantum dixit, quia hunc filium mihi donauit. Et ita ad eius imita-tionem primum, quod facere debetis, statim, vt manè è lecto sur-gitis, si possibile est, non solùm gratias agere propter beneficia à Deo vobis collata, sed etiam propter ea, quæ hominibus con-
Psalm. 65. fert. Sic Regius Dauid faciebat, cum dixit: Circuiui, & immola-ui in tabernaculo eius hostiam vociferationis, cantabo, & psal-mum dicam Domino. Id est; Circuiui per omnia opera, & bene-ficia Dei, tam mihi, quàm hominibus collata; & sic lustrans, ea inflammatione grati cordis accensus, compulsus fui magnos cla-mores edere, & in laudes benefactoris erumpere. O si sic quoti-die cum memoria circuissemus considerantes, quanta pro nobis Deus fecit. Et quomodo fieri posset, vt cum maxima animi affe-ctione illum non laudaremus? Sed dicet quis: Quomodo in na-tiuitate Diui Ioannis Sanctus Zacharias gratias sic agit, dicens: *Quia visitauit, & fecit redemptionem plebis suæ.* Nunquid in natiuita-te huius pueri redemit Deus mundum? Hoc dixit, quia redem-
Simile. ptio valdè propinqua erat. Contingit aliquem ægrotum esse

31 in nocte perlonga maximis doloribus, maximoque tædio vexari, qui pertæsus suspirat, vociferatur, diemque venire implorat, excitat famulum vt surgat, aperiat fenestram, & videat, si fortè lucescit. Ait seruus, minimè. Secundò & tertio idem facit: aitque, adhuc non lucescit. Tandem reuertitur, dicens: Domine iam lucescit. In quo vides? Quia Lucifer ortus est, inquit. Quod ægrotus audiens, ait: O benedictus Deus, quia iam illuxit. Similiter in illa nocte perlonga legis antiquæ, cùm propter diem redemptionis mundus suspiria dabat. Bonum nuntiũ (ait Sanctus Zacharias) lętamini, quia (benedictus Deus) iam illuxit. In quo id cernis Zacharia? quia Lucifer Sanctus Ioannes ortus est. Etiam est hic valdè notandum, primum, quod gloriosus Baptista ex ore patris sui audiuit laudes Dei fuisse. Vtinam sic mo-
32 dò fieret, vt prima verba, quæ pueri ex ore parentum audiunt diuinæ laudes essent. Sed heu dolor, quàm è diuerso fit: priùs enim pueri maledicere, & dæmonem inuocare sciunt, quàm dulcissimum nomen Iesu: prius cantilenas turpes discunt, quàm Dominicam orationem, & Angelicam salutationem. Confundimini parentes tam iniquos præceptores filiorum vestrorum existere: & cauete nisi fortè huic malo remedium adhibeatis, ne grauiter â Deo puniamini.

Et super omnia montana Iudææ diuulgabantur verba hæc: Quibus obstupefacti dicebant ad inuicem: *Quis putas puer iste erit?* Et siquidẽ illi non responderunt, interrogo vnumquemque vestrum: Quis putas puer iste fuit? Dicetis fortè, taurorum agitator, arundinum agilis lusor, æquatarum hastarum certator strenuus, maior, quàm
33 visus sit: nam in his, & similibus ludis diem sanctum hunc consumunt homines. O terribilem vanitatem, quod existimemus nostris profanitatibus, & ludis sanctos honorari, cùm reuera ludi, & corporeæ festiuitates tam nociuæ animabus sint. Vnde hodie deprecamur: Da Ecclesiæ tuæ spiritualium gratiam gaudiorum, non, inquam, agitandi tauros, aut arundinibus ludendi. Et quandoquidem in hoc, scopum non attigistis, interrogo vlterius: *Quis putas puer iste erit?* Dicet quis, Pater fuit fortè maior herbarius omnium, qui vsq; hodie fuerũt: hodie nanq; herbę floresq; agri odoriferæ leguntur. O terribilem amentiam eorum, qui putant, propterea quòd hodie herbæ colligantur, maiorem virtutem sua veneficia esse habitura: & hoc titulo legendi, scilicet, flores & her-

bas turpissima vitia hodie cõmittuntur. Et si quidẽ nec etiam in
hoc scopum attigistis, vlteriùs interrogo: Quis putas puer iste
erit? Dicetis fortè, iuuenis omnium, qui fuerunt maximè perpo-
litus, elegans, lautus, inuentor vestium, cultus inquisitor, amans
vorator, & potator: nam in his peculiariter hodie student homi-
nes se exercere. Hodie nanque homines ornant, & poliunt: hodie
lasciuiæ; hodie spectacula, adulteria mentis; hodie se inuicem spe-
ctant & concupiscunt amantes, hodie lauta parantur conuiuia. O
rem sanguineis lachrymis deplorandam, quòd in maioribus so-
nitatibus, diuina celsitudo magis offendatur. Minimè certè hunc
miracolosum virum imitamur, quem, vt sanctitatis exempla
temperantiæ, & castitatis speculum nobis proposuit Deus in mu-
do: Confundamur ergo, dilectissimi, nostram dissolutionem con-
siderantes, eiusque vitam gloriosam imitemur, vt sic gratiam &
tandem gloriam impetremus: ad quam nos perducat Iesus Ma-
riæ filius, Amen.

In eodem Festo Natiuitatis Sancti Ioannis Baptistæ Concio Tertia.

Elisabeth impletum est tempus pariendi, & pe-
filium. Luc. 1.

HODIE Sancta Ecclesia singulari fidelium
tia, & iucunditate gloriosi Baptistæ Natiuitate
lebrat: non illam Natiuitatẽ, qua ad vitam imm
talem natus est, sed qua ex visceribus maternis
hanc laboriosam vitam est ortus. Et mirabile
quòd Sancta Ecclesia maiori gaudio diem hunc celebrat, in
ad tantos labores perferendos in hanc miseram lachrym
vallem introiuit, quam diem illum, in quo per suam mortem
ctissimam ab his omnibus miserijs ereptus est. Precipuè cùm
rum sanctorũ natalitia non soleat obseruare, sed dies illos, in
bus ab hac vita victores discesserunt, eosq; natiuitates eorum
pel-

pellet. Ad hoc tamen respondetur, quòd sancta Ecclesia diem hunc celebrat, non attendens ad id, quod vtilius, gloriosiusque eidemmet sancto fuit, sed ad id, quod vniuerso mundo magis profuit. Et quia eius Natiuitas prænuntia fuit Natiuitatis sacratissimæ Domini nostri ac Saluatoris Iesu Christi, tam hominibus desideratæ, quàm necessariæ, ob id eius Natiuitas cum tanto gaudio celebratur. Et meritò quidem eius Natiuitas maximo cũ gaudio, vt celebretur æquum est, qui tam bonum nuntium attulit mundo, dicens: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. *Ioan. 1.* Et quantum bonum fuit hoc illi, tantum sicut oportet sentient, qui nouerint quantum malum peccatum sit. Quemadmodum Regius Dauid senserat, cum ait: Miser factus sum, & curuatus sum, tota die contristatus ingrediebar, afflictus sum & humi- *Psalm. 37.*
4 liatus sum nimis, rugiebã à gemitu cordis mei. O miram contriti cordis vehementiam. Et quis hunc gradum pertingeret, vtiq; sentiret quãti ponderis sit dicere: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Quod idem est, ac si peccatori diceretur: Ecce malorum tuorum remedium. Ait ergo sanctum Euangelium: *Elisabeth impletum est tempus pariendi.* Quam potens est Deus, qui ex malis nouit bona deducere, siquidem ex sterilitatis opprobrio sua diuina potentia tam sanctum filium eduxit. Non mirum quòd ex malis pœnæ educat Deus bona, quandoquidem tam mirificus artifex est, vt ex re tam vili, & ignominiosa, quale est peccatum, rem tam nobilem depromat, qualis est propria cognitio, humilitas, & formido, & desiderium martyrij. Mirificus, eximiusque *Simile.* artifex profectò ille esset, qui purgans argentum ab scoria, non
5 solum illam scoriam non perderet, verùm etiam vas pulcherrimum, quo Rex biberet inde fabricaret. Hoc igitur est mirificum Dei artificium, qui ex vilitate, & scoria peccati res tam excellentes, quales recensuimus depromit. Nam postquam magnum peccatorem ad veram peccatorum contritionem attrahit, & ad hoc, vt ex cordis contriti teneritudine proprijs lachrymis dissoluatur, simul cum lachrymarum fusione solet statim iniungere desiderium fundendi sanguinem pro suo amore. In locis Armeniæ sunt quædam aues harpyiæ nomine, quæ vultum humanum habent, vncas manus & pallida semper ora fame. Et harpyia ferox *Simile.* nimis est, quæ hominem infestat atque occidit, quem postquam occidit ad lauandum in aquam se confert, vbi conspiciens

vultum suum similem esse illi, quem occidit tanto mœrore, & ra-
bie in se afficitur, quòd sui similem occiderit, vt proprijs vngui-
bus se dilaceret. Similiter verè pœnitentibus contingit, pro quo-
rum peccatis Christus verus Deus, & homo mortuus est, qui in
fonte lachrymarum veræ pœnitentiæ immersi, ibique conspicien-
tes se fuisse in causa, vt ille, qui tantum eos diligebat, morere-
tur; & qualiter pro suo amore, eorum formam accipiens, simili-
eis se fecit; adeò in eis dolor accrescit, vt mori cupiant, vt id bo-
per pœnitentiam recuperent, quod per peccatum amiserunt, ef-
fundendique sanguinem desiderio ardent, propter illum, qui
cum tanto amore pro illis suum fudit. Hoc ad literam Regius D-
Psalm. 67. uid præcinit, dicens: Dixit Dominus, ex Basan conuertam, co-
uertam in profundum maris, vt intingatur pes tuus in sangui-
Dixit, id est, disposuit Dominus ab æterno: ex Basan, id est, ex
turpitudine huius sęculi, conuertam peccatores ad me, etiam e-
qui submersi sunt vsque in profundum maris, id est, in peccat-
rum abyssum. Vel, vt alia translatio habet: Conuertam in pro-
fundis maris, id est, non solum conuertam eos, qui in vno pecca-
to fuerint submersi, sed etiam eos, qui in plurimis delictis conse-
pulti fuerint. Et ita conuertentur, vt sint pes tuus, ô sancta Eccle-
sia, vt in sanguine martyrij balneari immergique desiderēt. H-
enim significat illud, vt intingatur pes tuus in sanguine. V-
valdè ponderandum illud verbum, pes tuus, in quo admira-
Dei artificium denotatur, scilicet, cùm ex illo, qui persecut-
Ecclesiæ fuit faciat pedem, virtute cuius Ecclesia sancta fu-
rat, vt patet in Diuino Paulo, & alijs sanctissimis viris, qui
fuerunt. O benedictus & glorificatus sit talis Deus quem ta-
opera, tanta celsitudo, tantaque pietas decent. Per tuam infini-
clementiam te Domine obsecro, vt hæc mirabilia hodie in a-
tribus meis operari digneris, si fortè hic adest aliquis in peccat-
ruptionem immersus.

Et audierunt vicini, & cognati eius, quia magnificauit Dominus mise-
Psalm. 144 *cordiam suam cum illa.* De hoc diuino Domino ait Sanctus Da-
Et miserationes eius super omnia opera eius. Id est: nunquam
cit opus, quin misericordia coopertum fuisset; sed vnum inter o-
nia, in quo hæc Dei misericordia magnificentior ostenditur e-
scilicet, aliquibus parentibus filios probos, virtutibusq; insig-
tos tribuere. Ob idq; maxima obligatione adstricti tenentur
iusm-

9 iusmodi parentes, pro tanto beneficio ingentes illi gratias agere,
& ex animo seruire. Quin etiam diuitias hominibus Deus donat,
vt bonis tanquam murus sint, & præsidium contra peccata, &
etiam contra dæmones. Et ita non est ausus dæmon Sanctũ Iob
aggredi, videns illum diuina protectione, honoreq; ac diuitijs vn
dique circunseptum. Vnde loquens cum Deo ait: Nonne tu valla *Iob.1.*
sti eum? quasi diceret: Non mirum Domine, si Iob te amet, timeat
que, quandoquidem tot bonis illum affecisti, atque vndiq; valla-
sti, quòd nullum anfractum, seu rimulam inuenio, qua illum ag-
grediar. Aufer Domine ab eo bona, & cùm huiusmodi muris mu
nitus non fuerit, nec diuitijs & honore stipatus, tunc audacter illũ
aggrediar, vincamq;. O rem dictu, audituq; horribilem, scilicet,
eo humanam malitiam peruenisse, vt cum diuitiæ olim murus, &
10 præsidium contra dæmones hominibus fuerint, & ad amicitiam
Dei conseruandam eis valdè conduxerint: nunc illis tanquam ar
mis muniantur, quibus contra Deũ bellum gerant. Quod si diui- *Psalm.148.*
tias, quæ tam exiguum bonũ sunt Deus hominibus impertiuit,
vt cũ eis excitentur, & in sui amore conseruarentur; quanto maio
ri beneficio astricti manebunt, tãtum bonum sicut filios probos,
virtutisq; sectatores accipientes. Ex quo infertur abominabilem
peruersitatem esse illius qui cum pater filios virtute præditos ha
beret, improbus existeret. Regius Dauid ait: Exaltauit mãsuetos
in salutem. In quo denotatur, quod boni ex omnibus beneficijs,
quæ à Deo recipiunt, ansam sumunt, vt meliores fiant. Et si Deus
exaltat illos diuitijs, filijs, aut alijs bonis, omnia sunt in salutem,
hoc est, ad ipsorum commodum, & vtilitatem. Vbi alij transtule
11 runt: Exaltabit mansuetos in salutem: & sic est in contextu Græ
co, & in paraphrasi Chaldaica. In quo designatur, quam assiduus,
& constans Deus sit, qui non lassatur benefaciendo bonis, cùm
viderit eos gratos esse. Ideòq; dilectissimi vos obsecro, vt studea
tis bene vti omnibus beneficijs, quæ à diuina misericordia accepi
stis, præcipuè hoc, quo Deus magnificat, hoc est, magnificam mi-
sericordiam suam vobis ostẽdit, dans vobis liberos, studiosos, qui
loco præceptorum, & concionatorum domi vobis sint, & coram
diuino conspectu intercessores pro vobis existant. *Et congratula-
bantur ei.* Non sic faciunt inuidi, sed propter quodcunque bonum,
aut prosperitatem proximorum, aut cognatorum, etiam fratrum,
indignantur, & rabie amaritudineq; afficiuntur. Ideòq; illos odio

prosequuntur: sicut filijs Iacob euenit, vt in Genesi habetur; vbi dicitur: Israel diligebat Ioseph super omnes filios, fecitque ei tunicam polymitam, idest, manibus artificis mira varietate distinctam. Videntes autem fratres eius quod à patre plus cunctis filijs amaretur oderant eum, neque poterant ei quicquam pacificum loqui. O rem stupēdam, quod in vna domo vnus solus filius bonus est, & tot mali inuidia, doloque pleni, & hoc propter vnam tunicellam, quam pater magis bene merito donauit. Attendite dilectissimi, à quo tam leui & imo principio res tam distinctæ emanauerunt, vbi hominum malitia, Deique potentia, & prouidentia reuelata est. Propter tunicam inuidiatus (vt ita dicam) & etiam venditus fuit, ex quo captiuitas Ægypti consequuta est. Deinde exitus admirabilis Ægypti, Ægyptiorumque vastatio. Ex quibus colligitur ex paruo malo multa ingentiaque mala oriri solere. Ergò dilectissimi die ac nocte instantissimè Deum precemur vt ab hac peste nos eripere dignetur, & corda nostra charitate adimpleat, quo bonis proximorum lætemur. Tempore vero circuncisionis huius miraculosi pueri, cùm adhuc pater eius Zacharias mutus permaneret.

Apertum est illico os eius, & lingua eius loquebatur benedicens Deum. In hoc facilè cernes frater, quisnam os tuum aperiat. Si Deum benedicis, & laudas, Deus aperit os tuum: si mentiris, & iuras, diabolus aperit illud, & etiam si proximo detrahis: & efficit, vt tot strages facias. In lege veteri præcipiebat Deus, vt vas, quod sine operimento esset, haberetur immundum. In quo designabat, quod homo, qui os suum non claudit immundus odibilisque suæ diuinæ maiestati erit. Et Diuus Bernardus ait: Detractor dæmonium habet in lingua. Et huiusmodi lingua Sathanæ penicillus est, non ad pingendum sed ad obscurandum, labefactandumque proximorum famam, & prius oblinit, & deturpat animam eiusdem miseri. Sanctus Gregorius in dialogis quandam religiosam fœminam, iam defunctam fuisse refert, quæ etsi in vita sua castissima extitisset, attamen aliorum honori famæque maxime detrahebat. Cumque sepulta esset, quædam soror vigilans vidit cateruam dæmonum, qui illam emortuam eijciebant, & coram altari per medium secantes, caput & pectus combusserunt, reliqua corporis membra relinquentes incombusta vt in illo facto, denotarent, quod ex illo maledicto pectore

Nume. 19. D. Bern. D. Gre. 4. li. dialog.

15 ra verba, quæ alijs detrahens loquebatur, procedebant. Quid dicetis ad hoc vos, qui os vestrum vix aperitis, nisi, vt misero muneri studeatis, quod hæc misera exercebat? Quomodo non tremitis & confundimini rem tam horrendam audientes, cum in eadem damnatione sitis, eademque pœna digni? O stulti, stulti, stulti, Deus vobis intellectum tribuat, Deus oculos mentis vestræ adaperiat, sensus cordaq; illuminet, vt resipiscatis, & in tã torum malorum cognitionem deueniatis. Sanctus Ioannes ait: *Apoc. 16.* Impij commanducauerunt linguas suas præ dolore, & blasphemauerunt Deum cœli præ doloribus, & vulneribus suis. Hi forte erant qui mordacibus linguis in hac vita fuerũt, quia propter hoc peccatum peculiariter, puniebantur, torquebanturque in eis. Et in Prouerbijs dicitur: Domini est gubernare linguam. Ergò di- *Prou. 16.*
16 lectissimi summis precibus à Deo contendamus, vt sicut Beati Zachariæ, sic linguas nostras gubernare, & ora nostra aperire dignetur, vt die noctuque à suis diuinis laudibus, & præconijs non cessemus. Auditis mirabilibus, quæ in circuncisione huius pueri contigerunt, omnes adinuicem dicebant: Quis putas puer iste erit? Et siquidem hi responsum non dederunt id quæramus ab eis, qui nobis respondeant. Possemus certè à sanctis prophetis id quærere, quorum nonnulli, vt Malachias, Isaias, & Hieremias de hoc sancto viro mira prophetarunt, sed, vt breuitati consulamus satis nobis sit id à Sancto Ioanne Euangelista discere, qui de ipso testificatur: Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Ioannes, hic venit in testimonium, vt testimonium perhiberet de lu- *Ioan. 1.* mine, vt omnes crederent per illum. Diuus Paulus ait: Vnicuiq;
17 nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi. *Ephe. 4.* In quibus Apostolus docet, quòd quanto ad maiorem dignitatẽ, & ministerium Deus aliquem designat, tantò potiora dona ei cõmunicat. Et siquidem Beatũ Ioannem misit Deus, vt rem tam arduam mundo persuaderet, qualis erat aduentus filij Dei in carne humana (*Para tan grande empresa*) magna autoritate magnoque Dei auxilio opus erat. Sed interrogo vnde prouenit hunc articulum adeò esse difficilem? Dico, quod cùm Deus res altissima sit, homo autem vilissima, abiectissimaque, facilè intellectus humanus fertur, vt rebus altissimis Dei assentiat, & vilissimis hominis. Et è contra, si infima quæq; de Deo loquamur, de homine verò altissima intellectui, difficillimũ est creditu. His verò in articulo incar

natio-

nationis verbi diuini debet fides adhiberi, scilicet, quòd Deus
ita abiectus fuit, vt homo passibilis fieret, & quòd fuit sputis fœ-
datus, flagellatus, iniurijs lacessitus, & cruci affixus: quænam
viliora de Deo dici possunt? E contra verò debet fide teneri
hunc hominem sic abiectum, & crucifixum, creatorem cæli &
terræ esse, principium finemque omnium rerum. Et propterea
quód tam vilia, & abiecta de Deo dicuntur, de homine verò tam
excelsa verificantur, ideò tam difficilia creditu sunt. Aliud mira-
bile in hac missione fuit, scilicet, quo medio Diuus Ioannes
cturus erat, vt hoc altissimum mysterium omnes crederent. A
rem siquidem tam difficilem commendandam magna mira
la patrari opus erat. At verò de isto viro eximio legitur: Ioan-
Ioan. 10. nes quidem nullum signum fecit. O rem mirabilem, quòd my-
steria illa fidei, quæ Sancti Apostoli mundo prædicauerunt, v
crederentur miraculis confirmauerunt, vt apud Sanctum M
Marc. 16. cum dicitur: Illi autem profecti prædicauerunt, vbique Dom
cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis: glo-
riosus autem Baptista sola autoritate, & sanctitate propria, vt
crederetur, effecit. Hæc est vna ex præcipuis laudibus huius san-
cti viri, vt quicquid Sancti Apostoli mediantibus miraculis
fecerunt, hic præclarissimus vir sua admirabili vita, & sing
lari virtute effecerit. Si Rex ignotus huc venisset, & habi
Simile. vili indutus incederet sine comitatu, sine pompa vlla, vt n
bis persuasum esset illum esse Regem, magna autoritate o
erat alicuius, cui fides adhiberetur. Et si aliquo dicente: E
Rex, omnes statim crederent, magna illius testificantis e
toritas. Hac tanta autoritate placuit Deo magnum Bapt
insignire, vt illi soli absque miraculis fides adhiberetur: vt e
cente de homine abiecto, pauperculo, & solitario, & qui
cula non fecerat nec gloriam suam operibus manifesta
Ioan. 1. Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi, omnes c
rent per illum. Vnde meritò hodie sancta Ecclesia illum
verbis magnificat, dicens: Audite Insulæ, & attendite p
Isai. 49. li de longe, Dominus ab vtero vocauit me, de ventre m
meæ recordatus est nominis mei. Et posuit os meum q
dium acutum. In vmbra manus suæ protexit me. Et posu
quasi sagittam electam, in pharetra sua abscondit me, &
mihi, Seruus meus es tu Israel, quia in te gloriabor. E
in

21 inscriuit: Hæc dicit Dominus; Formans me ex vtero seruum
sibi, Dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea vsque ad extremum
terræ. O mirifica verba, & quomodo huic mirabili
viro quadrant. Vult Dominus, vt ea non solum Israelitæ audiant,
sed etiam populi de longe. Vbi septuaginta interpretes
transtulerunt: Attendite gentes. Vnde meritò dicere possumus
hunc sanctum virum Apostolum vniuersalem fuisse à Deo delegatum,
non solum ad vnam prouinciam, aut regnum, sed etiam
ad vniuersum mundum. Dicit ergo Sanctus Propheta nomine
eiusdem Sancti: Dominus ab vtero vocauit me. In his verbis,
& in illis: Formans me ex vtero seruum sibi: denotatur id,
quod Gabriel Angelus dixit, scilicet, Spiritu sancto replebitur
adhuc ex vtero matris suæ. Arbores vetustæ, si transponantur, *Simile.*
22 non ita tenaces & fortes radices emittunt, ac si nouellæ transponerentur:
vnde fit, vt flante vento forti facilè eradicentur. Cæteros
Apostolos, quos Deus à seculi statu ad suum seruitium transtulit,
iam grandæuos, non statim profundas radices in illo miserunt,
quales oportebat; vnde flante vento, procellaq́ue passionis suæ
excitata non permanserunt, sed protinus à fidelitate abscisi, eradicatiq́ue
sunt, vt Sanctus Matthæus affirmat, dicens: Tunc discipuli *Matt. 26.*
omnes relicto eo fugerunt. At Sanctus Ioannes Baptista,
vt fuit ad gratiæ statum transpositus, cum adhuc tenera esset
plantula, nempè, ex vtero matris suæ, tam fortes radices in fidelitate
quam Deo debebat, misit; vt nullus ventus, procella nulla
sufficiens fuerit illum diuellere ab ea. Magna calamitas nostra
est, dilectissimi, quòd absque vlla tempestate qualicunque vento
23 à seruitio Dei diuellimur. In hoc etiam quod loquitur Dominus
cum hoc paruulo, adhuc in vtero matris suæ existente denotatur
rationis vsum anticipatum ei esse: Quibusdam sensus aduenit
post decem annos, alijs post quindecim, quibusdam post viginti,
nonnullis post triginta. Et alios videas, qui post septuaginta,
octogintave nondum sensu præualent. Vnde videbitis
huiusmodi senes octogenarios vanos, perpolitos, puellarum amatores.
At verò Diuo Ioanni intempestiuè sensus aduenit. In visceribus
siquidem maternis nouit Deum, ibi illum adorauit, eiusq́ue
voci obediuit.

Dicit prætereà: Posuit os meum quasi gladium acutum. O
quantum hic gladius acutus opus erat mundo, qui tam durus est,

Simile. vt nullus sit gladius, qui eum penetrare possit. Sicut his tem-poribus tormentorum bellicorum varia instrumentorum ge-nera reperta fusaque sunt ad expugnandum, similiter diuer-sa genera armorum defensiuorum adinuenta denuò sunt, etiam ca-stella, & arces terriplenæ & opere signino ita constructæ, vt nul-la vi tormenti bellici expugnari possint: ita quanuis validissimæ rationes denuò formentur ad prædicandum, & corda dura em-olliendum, sunt corda hominum, dæmonis astutia & homi-num malitia, ita obstinata, & noua duritie obdurata, vt nullum vestigium in eis diuina verba, & quæque rationes efficacissi-mæ efficere possint. Ideò dilectissimi humiliter summisque pre-cibus à Deo sic postulemus. Deus maiestatis, potentiæque æter-næ pro tua Domine clementia mitte nobis gladios acutos si-miles huic, qui corda nostra penetrent, & tua charitate a-cient, & obedientiæ tuæ diuinæ subdita sint. Reddit deinde ratio-nem Sanctus Propheta, ob quam gladius acutus fuit dicens: Sub vmbra manus suæ protexit me. Vmbra protectionem, auxili-umque denotat. Et sub vmbra alicuius esse est ab eo protegi, & de-fendi, veluti vmbra eos protegit, qui à solis ardore ad ipsam con-

Iudic.9. giunt. Vnde Iudicum nono dicitur. Si regem me constituis, venite, & requiescite sub vmbra mea. Et Threnorum quar-

Thre.4. Sub vmbra illius viuemus inter gentes. Vnde verba hæc: Sub vmbra manus suæ protexit me denotant maximè peculiare au-xilium, & protectionem potentiæ Dei, qua hic diuinus pro-tectus fuit. Et hoc est etiam, quod sanctus Lucas hic denotat,

4.Reg.13. inquit: *Etenim manus Domini erat cum illo.* In libris Regum dici-tur, quod Ioas Rex Israel misit sagittam, quam salutis voca-& manus Elisei prophetæ adiuuit illum. Similiter Diui Ioan-nis verba, vt erant sagittæ acutæ à potenti manu Dei ia-ctæ (etenim manus Domini erat cum illo) ideo corda homi-num vulnerabant. O Christe mundi reparator, manus æter-ni patris potentissima, da virtutem verbis meis obsecro, vt sint ho-die sagittæ acutæ, quæ corda horum fratrum meorum vulne-rent, & amoris tui vulnere sauciata maneant. Nec tantùm huius diuini prænuntij verba erant instar sagittæ acutæ, verùm etiam totus ipse suaque vita erat efficacissima sagitta. Vnde sub-subdidit: Et posuit me quasi sagittam electam. O male-dicta anima, quæ tali sagitta non patitur se vulnerari, tali e-

27 plo, & sanctitate. Est ne hic homicida aliquis, aut adulter, aut auarus, aut qui proximum suum odio prosequatur? Obsecro te frater, quicunque es, tui saltem miserearis: fige oculos mentis in vita gloriosa huius sancti viri, tanta asperitate plena, tanta abstinentia nuditate, & puritate perfulgente, & erit tibi tanquam sagitta, quæ præcordia tua transfiget, & ad seruitium Dei te conuertet.

Et subdit: in pharetra sua abscondit me. Quando aliqua sagitta bona, & probata est, & iactum rectum fecit, pluris eam æstimat sagittarius, eam seruat in pharetra, vt cum ea iaculetur sæpe. Concionatoris munus quasi sagittæ est, scilicet, vulnerare, & occidere animas Deo. Vnde bonum ei esset, postquam concionatus est, in pharetra lateris sacratissimi filij
28 Dei se abscondere, & pro cunctis statibus deprecari, peculiariter pro ijs, quibus prædicauit, & fugere conuenticula, & vagationes de domo in domum. O præclarissime Baptista, & quomodo te recipere, & in corde Dei abscondere, postquam populo prædicaueras, solitus eras. Et propterea quod bene suo munere fungeretur dicebat ei Dominus, Seruus meus es tu, quia in te gloriabor, Contingit matrem plures filios habere, & vni eorum, qui voci suæ obtemperat, dicit, ad aliorum confusionem, & ignominiam, Hic est filius meus, & talem filium habere maxime glorior. Similiter ad confusionem, & ignominiam nostram, quia voluntati Dei parere nescimus, huic sancto viro peculiariter Deus ait: Seruus meus es tu, & in te gloriabor. O quam pauci modo sunt, in quibus Deus glorificetur, & seruos sibi
29 illos habere honorabile ducat. Quinimò ità viuimus, vt meritò nobis dici possit, quod Paulus ad Romanos scribens ait: Nomen Dei per vos blasphematur inter gentes. Et concludit Dominus dicens: Dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea vsque ad extremum terræ. Hæc est lucis peculiaris excellentia super omnes alias qualitates corporeas, quod sine impedimento qualitatis contrariæ ab oriente vsque ad occidens velociter, & in instanti suum cursum perficit, quod aliæ qualitates non habent. Nam ad hoc, vt calor corpori abhæreat, & incorporetur ei, opus est, vt præuijs dispositionibus intret, & hoc propter resistentiam frigiditatis, quam in corpore calor inuenit. Et similiter de frigiditate dici potest: vt expellat calorẽ ab aqua, & se

Simile. *Roma. 2.* *Simile.*

& ſe ingerat ei paulatim tepeſcit aqua, & tandem frigeſit. At ve-
ro lux nullam reſiſtentiam in tenebris offendit, ſed in inſtan-
totum hemiſpherium illuminatur ſolis præſentia. Hæc fuit vna
ex differentijs inter vitam huius ſanctiſsimi viri, & noſtram mi-
ſerorum. Nos enim tam ex parte carnis noſtræ, quàm ex parte
mundi quamplurimis contradictionibus impetimur, quæ anima-
bus noſtris impedimento ſunt, quominus iter rectum ad Deum
Roma 7. velociter faciant. Quorum nomine Beatus Paulus ait: Ego au-
tem carnalis ſum, venundatus ſub peccato, &c. Non enim quo-
volo bonum hoc facio, ſed quod nolo malum id ago. Huius ve-
rò rationem reddit, dicens: Video autem aliam legem in mem-
bris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me
in lege peccati. At verò hic ſpiritualis vir, ſic ſuas deuicit paſſio-
nes, & ita eis dominabatur, vt quodammodo ei, quaſi non ine-
viderentur: vnde inſtar lucis velociter per viam virtutum cu-
rit. Et eſt valdè notandum, quòd ſalutem ſpiritualem, quam i-
cæleſtis lux inter gentes operata eſt, ſcilicet, exemplo & doc-
na, & quam vſque hodie per vniuerſum operationem fructu-
que facit, vocat Deus ſuam dicens: Vt ſis ſalus mea, quia tantu-
ei placet illam ab hominibus recipi, quaſi (ſi illa indigeret) e-
ipſe reciperet. O æterne Domine, te omnes Hierarchiæ cæ-
ſtes, te omnis terræ iuſtorum cœtus collaudent, qui ſic
amas, & noſtro bono congaudes. Hunc ergo dilectiſsimi
bonum Deum totis viſceribus diligite, & hanc ſalutem a-
ctimini, quam ſanctitas, & exemplum Sancti Ioannis v-
bis offert, vt diuina gratia ornati perueniatis ad
gloriam, quam mihi & vobis dona-
re dignetur Ieſus Mariæ
filius. Amen.

1 In eodem feſto Natiuitatis Sanċti Ioannis Baptiſtæ Concio Quarta.

Quis putas puer iſte erit? Lucæ. 1.

REFERT Sanctus Lucas, quod audientibus habitatoribus montanæ Iudææ mirabilia, quæ in circuncisione miraculoſi pueri Ioãnis euenerunt, obſtupefacti dicebant: Quis putas puer iſte erit? Ædi- *Simile.*
2 ficia ſumptuoſa à fundamentis magnitudinem ſuã futuram oſtendunt: ſic Sancti Baptiſtæ primordia deſignabant magnum quid illum eſſe futurum, Et ſiquidem illi quæſiti de hac re non reſponderunt, hanc nos proponamus quæſtionem ijs qui nobis reſpondeant, quia hunc glorioſum Baptiſtam tam homines, quam Angeli adhuc, & ipſe Deus laudauerunt. In quo denotatur amplius de eo dici poſſe, quam quod homines poſſunt explicare. Poſtquam enim prophetæ laudibus eius finem impoſuerunt Angeli cœperunt, & ipſis finientibus cœpit ipſe Deus, *Tomo la mano el meſmo Dios*, Integras conciones de eius laudibus habens. Omiſsis ergò hominibus, Angelis hanc quæſtionẽ proponamus: Quis putas puer iſte erit? Ad quod Sanctus Gabriel reſpõdet: Erit magnus coram Domino. Viam, per *Luc. 1.*
3 quam quiſque magnus fit in diuina acceptatione ſumma veritas Chriſtus oſtendit dicens: Omnis, qui ſe humiliat exaltabitur. *Luc. 18.*
Tantam vim humilitas humanis cordibus ingerit, vt pene omnium vitiorum generale remedium exiſtat. Hoc Diuus Chryſoſtomus ponderat dicens: quod Diuus Paulus ſtudens cupiditati *D. Chryſoſt.*
diuitum remedium adhibere, non præcepit eis, vt pauperes eſſent, aut diuitijs renuntiarent ſiue eas contemnerent, ſed tantum, vt eſſent humiles, quia humilitas ſufficiens eſt, non ſolùm appetitum ſuperbiæ eradicare, ſed etiam cupiditatis. Nec ſolùm purificat animam à prauis cupiditatibus, ſed etiam diſponit illam ad ſuſcipiendum dona Dei, quæ illam magnificant, & efficit, vt coram Deo mendica præſentetur, & mendica, vt aſsidue à diuina li-

beralitate illa impleret. Quidam ex sanctis patribus legitur ma-
ximo & iterato cordis affectu solitus esse dicere. Deus meus no-
uerim te, nouerim me, optabat quidem hic sanctus vir duas lu-
cernas inhabitare in anima sua, vnã, qua immensitatẽ Dei, & alterã, qua
suę miserię abyssũ contemplaretur. Nam ex his duabus no-
titijs amor Dei, & proprius cõtemptus emanat, & ex his duabus vir-
tutibus aliæ quamplures resultant. Et cognoscens anima bo-
nitatis ac liberalitatis Dei magnitudinem, & suarum miseriarum
abyssum sine intermissione suspirat remedium illis postulans,
& hac profunda humilitate, & proprio contemptu quæcun-
Simile. que facit modica esse ducit. Quemadmodum ei, qui res altas
contemplatur, quantũuis in se magnę sint, paruæ tamẽ vi-
dentur, ita vero humili contingit, qui à suis operibus lõgissimè per-
rẽ abest, quantũuis magna sint, parua ei apparẽt: vnde amplius
operari festinat, quasi sibi parum aut nihil operatus fuisse vi-
deatur: ex quo prouenit, vt ditetur & in diuina acceptatione cre-
Iob. 9. Huius mirũ exemplum in Sãcto Iob habemus, qui dicebat: Ve-
rebar omnia opera mea, sciens, quod non parceres delinquen-
ti. *De todas mis obras me recelaua, y de ninguna dellas me fiaua.* Dic no-
bis vir egregie, non ne ille es tu, de quo dæmoni Deus dixit: Num-
quid considerasti seruum meum Iob, quod non sit ei similis in
terra, homo simplex, & rectus, ac timẽs Deum & recedẽs à malo?
Quare ergo dicis: Verebar omnia opera mea? Expende nobis,
narra qualia tua opera fuerint? Consurgens diluculo offere-
bam holocausta per singulos filios meos, dicebam enim: Ne for-
te peccauerint filij mei: sic faciebam cunctis diebus. O mirum
studium, miram sancti curam, & quanta vigilantia fam...
suam custodiebat, siquidem propter illud duntaxat: ... pec-
cauerint, tot sacrificia, & oblationes faciebat, quid si filios pec-
casse reuera inueniret? Et prætereà quia dicitur ibi: Mittebat ad
eos Iob, & sanctificabat illos, hoc est, sanctas exhortationes, mo-
nita, & consilia filijs suis mittebat, vt probi euaderent. Ab...
sancte vir scire desidero, qualiter rem familiarem expenderes,
Iob. 29. & cũ proximis quomodo te gereres? Huic respondet alibi: Ocu-
C. 30. lus fui cæco, & pes claudo, pater eram pauperum. Et alibi: Fle-
C. 31. bã super eo, qui afflictus erat, & compatiebatur anima mea pau-
peri. Et alibi: Foris non mansit peregrinus, ostium meum via-
tori patuit. Mirabilia quidem exercitia hæc sunt. At non...

7 sunt, qui huiusmodi pietatis operibus se exercent: cæterùm aliunde rimas habent, per quas omne meritum dilabitur, scilicet, quia simul hæc operantes carnales existunt, nec peccati occasiones amittunt. Sed qualiter sanćte vir erga passiones carnis te gerebas? Ad hoc alibi respondet dicens: pepigi fœdus cũ oculis *Iob.21.*
meis, vt ne cogitarẽ quidẽ de virgine. Hoc est, ne leuem saltem prauam cogitationem haberem de eo, quod mihi nocere posset, oculos meos claudebam. Nam ex eo, quod homo rem speciosam intuetur, tandem fit vt illam mente contempletur. His ergo cunctis perfectionibus, vir egregie quanti te æstimas? Iam dixi: Verebar omnia opera mea, sciens, quia non parceres delinquenti. Hoc intelligendum est, quod ei, qui actualiter peccat Deus non parcit, nam qui deliquit, & posteà verè pœnitet absque
8 dubio verè Deus ei remittit. Et quia noui Deum rectissimum esse vereor semper opera mea, si fortè grata ei sint. Co *Simile.*
quus, qui magno principi delicatissimi gustus cibos præparat, quamuis in condiendis illis summum studium, summamque solicitudinem adhibeat semper tamen veretur: nunquam sine timore est, nusquã quiescit, quousq; eius Dominus eos degustat, & approbat. Ita viri iusti, quamuis in operibus bonis exequẽdis peruigilent, semper tamen verentur, quousque sua opera à Deo probentur, & grata illi esse nouerint. Et hoc est quod Ecclesiastes ait: Sunt iusti atque sapientes, & opera eorum in manu Dei, *Eccles.1.*
& tamen nescit homo, vtrùm amore, vel odio dignus sit: sed omnia in futurũ seruantur incerta. Non loquitur hic de illis, qui sciẽter mortaliter peccant, nam hi rectè nouerunt secundũ fidẽ, quã
9 habẽt se in Dei indignatione viuere: sed de his tantum, qui omnibus viribus suis Deo studẽt famulari. Hi sunt qui cum hoc sancto timore viuunt, & sancti Iob imitatores sunt, scilicet, in profunda humilitate, quam his verbis ostendit. Et alibi, vbi pro eo, *Iob.10.*
quod nos legimus, Et opprimas me opus manuum tuarum, ex Hebræo vertitur: Et opprimas pauperem: & sic etiam habetur in paraphrasi Chaldaica. In quo denotatur, quomodo sanctus Iob cùm alias plenus virtutibus esset, & bonis operibus insudaret, illis se carere fatebatur, & sic tanquam mendicus, & pauper se Deo præsentabat, & ita se disponebat ad maiora beneficia recipienda. Etiam humilitas efficit, vt anima sit grata, humilis namque nullius rei dignum se existimat. Ideoque nimis grata

tum se ostendit: gratitudo etenim est velut hamus, quo liberalis quicunque dominus ad beneficia conferenda trahitur. Nam, sicut magnes ferrum: ita gratitudo homines attrahit. Et sicut Aristotel. ait: Benefaciens diligit beneficiatum, tanquam proprium effectum, quia non est artifex, qui non diligit opus suum. Et merito hoc Philosophus asserit, quia statim, vt aliquis beneficijs vos afficit tanquam opus manuum suarum vos diligit, vnde vulgo dici solet, *Este hombre es hechura de tal señor*, Quia multa beneficia ab illo recepit. Et cùm ille qui beneficium ab aliquo recipit, à benefaciente diligitur (si gratum se ostendat) ostium aperit ad recipiendum maiora beneficia, propterea, quia humilitas facit animam gratam, est via ad hoc, vt humilis coram Deo magnus sit. Vnde, quia gloriosus Baptista humilissimus fuit tot virtutes & dona à diuina manu impetrauit, vt merito de eo dici possit: *Magnus coram domino*. Hanc humilitatem vita, & operibus ostendit, præcipue quando miserunt ad eum Iudæi ab Hierosolymis Sacerdotes & Leuitas, & interrogauerunt eum: propheta es tu? Vbi Theophylactus, & omnes Græci doctores legūt: propheta ille es tu? Et idem Theophylactus apud Matthæum in confessione Petri sic legit. Tu es Christus ille filius Dei viuentis? Qui humiliter respondit dicens: Non sum dignus, vt soluam corrigiam calciamenti eius: & in hac profunda humilitate se conseruauit vsque ad mortem. Vnde cum Dominus, vt baptizaretur ad illum veniret ait: Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? Super quo quædam glossa dicit: Non audebat sanctus vir tangere sanctum Dei verticem, sed clamat cum tremore. Sanctifica me Saluator. O profundam viri humilitatem. Aristoteles in Meteoris ait: quod in montibus valde sublimibus non flant venti. Hoc exemplo, & experientia comprobat, quia in monte Olympo quotannis ignis accenditur, & cùm iterum homines ascendunt superioris anni cinerem ibi coaceruatum reperiunt: ita manifeste ostēditur ventos illuc non peruenire. Ita sanctus Ioannes fuit mons sanctitate, ita excelsus, vt venti quatuor passionum, scilicet, timoris, spei, doloris, & lætitiæ nunquam attingere potuerint ad hoc, vt cinerem humilitatis tollerent. Cineres sunt reliquiæ ignis: sic humilitas effectus quidam est, & vires quia ignis charitatis. In nobis verò, vt sumus parui in virtute fortiter hi venti passionum perflant, vt cinerem humilitatis

Aristo. 9. Ethico.

Matth. 16

Matth. 3

Simile

13 bis auferant. Non sic in S. Baptista fuit, sed potius ob magnitudinē, & perfectionē eius omnis cinis humilitatis in ipso remāsit. Iure quod sapiens admonet hunc cœlestē virū implesse cernimus. Ait enim: Quāto magnus es humilia te in omnibus, & corā Deo inuenies gratiā, quoniam magna potētia Dei solius, & ab humilibus honoratur. Donis naturalibus, & corporeis pulchritudinibus solent homines euanescere, & etiā dona spiritualia solent aliquibus ansam superbiēdi tribuere: ideóq; sapiēs hic admonet dicēs: Quanto magnus es humilia te in omnibus. Si cū artifex lignū dedolat, mox lignū accresceret & excrementa stipulæq; denuo orirētur, semper, vt dedolaret, opus ei esset. Eiusmodi est humana natura, & miseria, quā etsi semper dedolemus, denuo virescit, & superbit: quapropter nos eā semper dedolare oportet, sanctis cō-
14 siderationibus & pietatis exercitijs nos humiliantes & supra modū fugiētes omnē pompā, & vanitatē huius seculi. Recordamini dilectissimi illius tremendę sentētiæ: Scrutator maiestatis opprimetur à gloria. Quæ verba D. Bern. sic exponit: Qui scrutatur quomodò maiestatē, & gloriam sæculi lucrabitur, eadē gloria vana opprimet illum, & constringet cor simul, & animam, illumq; torquebit: & quando non putat, cum magna sui confusione ab ea excidet. Ergò dilectissimi huiusmodi magnitudines ne quæratis, quandoquidem tam nociuæ sunt. Et qui in mundo honorificatos, & maximi habitos vos cernitis, timete valdè memoria recolentes illud, quod Dominus ait, Quod hominibus altum est abominatio est apud Deū. Ideò fingite, & vobiscūmet ipsis considerate, si forte (quod absit) abominabiles odibilesq; Deo estis,
15 quāuis in mūdi æstimatione magni sitis quid vobis proderit? O quā necessaria hæc doctrina est, eā Spiritus sanctus in visceribus vestris imprimere dignetur, vt nunquam eius obliuiscamini.

Nō solū Angelus de B. Ioanne nuntiauit magnū fore corā domino, idest in Dei acceptatione, sed subdidit: *Vinū, & siceram nō bibet*, Magnā eius abstinentiā, tēperantiāq; denotās. O quàm pauci huius sancti viri imitatores hodie sunt in hac virtute, Maior siquidē pars hominum bonā suę vitę tēpus cōsumunt, inquirēdo quomodò impinguabūtur: quomodò corporib⁹ indulgebūt: Ex quo, heu dolor, multa damna subsequūtur. In Numeris legitur, quod Israelitæ in deserto gula stimulati gemētes dixerūt: Quis dabit nobis carnes ad vescēdu? Quorū desideriū ad eorū incōmo

Eccles. 3. *Simile* *Prou. 25.* *Luc. 16.* *Num. 2.*

dum dominus impleuit: nam subdit ibi sacer textus: Quod ad
huc carnes erant in dentibus eorum, & ecce furor Domini con
tatus est in populum suum. Percussit eum plaga magna nim.
Et quæ plaga illa fuerit, ibi non explicatur. Cæterum illud hi
elicimus quôd vsq; in hunc diem Deus plaga magna nimis v
racitates, intemperantiasq; in cibo, & potu punire consue
Nunquid, ô miser homo plaga magna nimis non est, quod ex
mio cibo, & potu proueniat, vt turpis sis, corpus, & quod p
est animã inquines? Nunquid plaga magna nimis non est, in
ægritudines, in quas propter nimium esum homines inci
Nunquid non est plaga magna nimis, iræ, rixæ, & murmura
nes, quę procedũt ex eo ꝙ ex nimio cibo, & potu homines
nati sunt? Nunquid nõ est plaga magna nimis, sumptus, de
& pignoratos vos cernere, humipetasq;, à maximo vsq; ad m
mũ fere, & hoc propter excessiuum potum & cibũ? Libere
Deus à vitio, à quo tot mala procedunt, quæ instar plagar
flagella, & pœna peccati sunt. Vnũ, dũtaxat, nos deberet m
re, & hoc sufficere, vt vitiũ gulæ fugeremus si profunde id v
Luc. 21. mus cõsiderare: nã certe cõsideratione dignũ est. Postquã en
summus mundi magister Christus Dns de iudicio vniue
egit, & de stricta ratione, quã in die illa reddituri sumus, im
diate subdidit dicẽs: Attẽdite autẽ vobis, ne forte grauentu
da vestra crapula, & ebrietate. Ecce quomodo nos Dns an
nia, vt gulã tanquã fontem, ex quo tot tamq; innumera
manãt, fugiamus, hortatur, ne in illo tremẽdo iudicio d
Per immensam charitatem Iesu Christi saluatoris nostri d
simi hoc cœleste consilium, perquam necessariũ amplectam
& deinceps omni possibili temperantiæ studeamus.

Postquã Angelus de abstinentia, tẽperantia & sanctitate
mia S. Ioannis egit, addidit statim: *Et multos filiorum Israel*
tet ad Dominum Deum ipsorum. In hoc denotans ad peccator
Ezec. 24. uersionem, abstinentiam, reformationem, & sanctitatem c
natorum necessariam esse. Præcipiens Dominus Prophet
chieli, vt Hebræis annuntiaret, quomodo futurum erat
stinati permanentes non sentirent flagella, quibus illos p
rus erat, dixit ei: Ego tollam à te cras vxorem tuam, & non
ges illam, neq; fluent lachrymæ tuæ, vt hoc signo eis osten
& quasi velis dicere: Sicut ego non plango, nec vxoris me

tem sentio, similiter & vos non plorabitis, nec luctum facietis propter desiderabilia, quæ magis amatis, dum à vobis ea Deus aufert. Et alibi iussit illi, vt multis diebus pauco pane, & *Ezec. 4.*
in mensura vesceretur, & illo fimo stercoreq; cooperto, & hoc faceret coram populo dicens: Sic comedēt filij Israel panem suū pollutum inter gentes, ad quas eijciam eos. Quàm graues & molestas ceremonias præcipiebat Deus suis sanctis Prophetis, & quot difficultates faciebat eos pati ad hoc, vt eorum doctrina in cordibus audientium maiorem fructum efficeret. Et insuper, vt in hoc denotaret, quanto cum sui dispendio debet concionator suum munus exercere, quia, siquidem ieiunium prædicat, debet ipse ieiunare, orationem cōmendat, ipse debet orare, & cum
20 pœnitentiam prędicat, debet ipse pœnitentiam agere. Et ita cōuertet multos filiorum hominū ad dominum Deum ipsorū, ad exemplar gloriosi Baptistæ, qui tam ex animo pœnitētiam suscepit, vt suo exemplo & doctrina peccatores ad Deū cōuerteret, vt summa veritas dicat: A diebus Ioānis Baptistę vsq; nūc *Matt. 11.*
regnū cœlorū vim patitur, & violenti rapiūt illud. Et hæc quædā magna prerogatiua, & excellētia, huius preclarissimi viri est. *Simile.*
Aliquē honoratū, seu magnū in sęculo esse, in hoc solet discerni, quod quandoque subsequitur, aliquando antecedit omnes. In processione vltimus plus solet reuereri, & æstimari. Similiter in processione veteris testamenti patrum vltimus S. Ioannes Bapti- *Matt. 11.*
sta fuit. Vnde Dn̄s ait: Omnes prophetæ & lex vsq; ad Ioannē prophetauerunt, & quia post omnes venit iuxta Hebdomada- *Simile.*
rium Christum, ideò honorificētior est. Et quando ad aliquod castellū, seu arcē scalis cōscenditur aut expugnatur vrbs, primus scalarū conscensor reportat honorem, quia in hoc virilitatis animi sui signū ostēdit. Et cū Dn̄s dicat: à diebus Ioānis Baptistæ regnū cœlorū vim patitur, sequitur illū priorē expugnatorē fuisse, qui scalas regni cœlestis ascendit vnicus & singularis, & omnibus præpositus, qui ante illum fuerunt. Rectè vidistis, quid Angelus de isto glorioso puero nobis annuntiauerit. Verumtamen hoc tam singulari testimonio non satis contenti simus, sed insuper quod maius est ab ipso Domino quæramus, qui non tantum in vita, sed in morte amorem suum eximium erga illum ostendit: In vita quia priusquam quicquā faceret homo factus secundūque intrans illū visitauit. Si potentissimus Rex in aliquā *Simile.*

ciuitatem adueniens, antequam è curru, siue vehiculo descende-
ret, amicum ibi commorantē viseret, nōnè magnæ amicitiæ hoc
signū esset? Christus summus princeps in hunc mūdū intrās, an-
te quam è vehiculo virginei ventris suæ sacratissimæ matris de-
scenderet, hunc Angelicum virum visitauit quod maximi amo-
ris signum fuit. In morte quoq; amorem erga illū singularē ostē-
simile. dit. Quandò enim Regis familiaris moritur id sentit secundum
amorem, quo illum diligebat: at verò cùm filius eius, aut vxor [...]
ue frater è vita discedit, absens fit, & se recipit: in qua absen[...]
ostendit amorem suum erga illum. Sic Christus Redemptor no-
ster videns, quod sanctus Ioānes interfectus esset tanto mœro[re]
affectus est, tamque intime id persensit, vt discesserit in mo[...]
Marc. 6. vt patet Mar. 6. vbi dicitur: Quo audito abijt in desertum loc[um]
veruntamen non semel, & bis, sed pluries illum laudauit sum[mis]
que præconijs, & singularibus verbis illum extulit, atque co[m]-
mendauit. O quanta gloria, quantaque excellentia est, eum [ta]-
lem, ac tātum laudū suarū, & virtutū præconē habuisse. Sanct[us]
D. Hier. Hieronymus in vita Hilarionis refert quod cùm Alexander a[d]
sepulchrum Achillis peruenisset fœlicem illum prædicauit, e[o]
quod Homerum suorum facinorum præconem habuisset, qu[i]
tam egregijs, luculētisque carminibus eius gesta retulit. Qu[anto]
fœlicior B. Ioannes Baptista æstimādus est, qui nō Homeru[m, sed]
filiū Dei suarū virtutū egregiū, & præclarum meruit habere p[ræ]-
conē? Quāuis omnes cœlestes Hierarchię à laudibus eius v[sque ad]
finem sæculi non cessarent, non tanti ponderis id esset, qu[anti]
Matth. 2. ab ipso Deo laudari. Et est valdè notandū, quòd S. Matthæus re-
fert; dicens: Cæpit Iesus dicere ad turbas de Ioāne. Idest: q[uod]
quanuis magnis laudibus illum extulit, nihilominus finem no[n]
imposuit: sed tantum cœpit. Ergò Christe sapientia infinita, [&]
vere honorificator tuorum fidelium amicorum, quis putas p[...]
iste erit? Ad hoc ibi respondet, postquam laudes eius dec[la]-
uit dicens: Amen dico vobis, non surrexit inter natos mulie[rum]
maior Ioanne Baptista. Ex his verbis nonnulli inferunt ma[iorem]
1. Cor. 15. esse, qui surrexit inter natos mulierum, Quia Diuus Paulus [ait]
alia est claritas Solis alia claritas Lunæ, & alia claritas stel[larum]
Stella enim à stella differt in claritate, sic & resurrectio mo[rtuo]-
rum, Ex quo inferunt nullum sanctum in gloria alij æqual[em]
in gloria & claritate. Et siquidē nullus est Ioāne Baptista m[aior]

25 & secundũ horũ sententiam non habet æqualẽ, sequitur omnes
illo minores esse. Si quis dicat non sequi: Est maior ergò melior:
nam in domo principis ipse est maior, & tamen non semper est
melior: quin imò sæpe contingit, vt in acceptatione Dei eius co-
quus, aut vetulæ abiectissimæ sui palatij meliores sint: dico in tẽ
poralibus ità esse; fieri enim potest, vt multi magni sint: in spiri-
tualibus verò peiores cunctis, & vereor ne fortè cõmuniter ità sit:
at verò in spiritualibus non sic se res habet: sed ille maior est, qui
melior. Nam coram Deo non est alia maioritas, nisi meliorẽ ali-
quẽ esse. Vnde dicẽs: Non surrexit maior, vtiq; dixit, nõ surrexit
melior. Et in hoc verbo, surrexit, insinuauit, quomodò sacratis-
simam virginem matrem suam excepit, quæ nunquam surre-
xit, quia in nullam culpam, siue originalem, siue actualem in-
26 cidit. Reliqui verò omnes surrexerunt, quia ceciderunt. In sacris
literis peccatum casus appellatur, vt apud Isaiam: Cecidimus *Isai. 64.*
quasi folium vniuersi. O quanti huiusmodi casus quotidie in
mundo eueniunt, & quot hic adestis, qui sic misere excidistis,
nec tamen vestrum miserum casum attenditis, & lutum, in quo
iacetis. Quibus meritò dicere possumus illud Apocalypsis: Me- *Apoc. 2.*
mẽto vnde excideris. Et quomodo peccator cecidisti, qui tã mise
rè discerptus exulceratusq; es? Aliqui excidũt, veluti artifex, qui *Simile.*
postquã magnã excelsamq; fabricã extruxit super ambulacrum
incautè gradiens excidit. Sic nonnulli sunt, qui postquã magnã
fabricã spiritualem extruxerũt minùs cauti per superbiã ex hoc
excelso ędificio excidũt. Propter quod Diuus Paulus nos admo *1. Cor. 10.*
net dicẽs: Qui se existimat stare videat ne cadat. O quãtus, heu,
27 dolor est cernere, quã vane homines perdunt magna merita, quę
acquisierãt. Ergò, ò homo memẽto, vnde excideris & quomodo
excideris. Cadit etiã peccator instar pueri, qui per cancellos sola- *Simile.*
rij fortè cecidit, & mortuus est. O quanti à se ipsis excidunt per
cancellos, & rimulas sensuum. Exit enim anima eorum per ocu
los, dum ea, quæ non decet intuetur, & affectat. Exit præterea
per os & reliquos sensus. Ideò Regius Dauid gratias Deo agebat *Psalm. 114.*
dicens: Eripuit animam meam de morte, oculos meos à lachry-
mis, pedes meos à lapsu. Idest: Eripuit me à lachrymis, quas si
peccassẽ fundere debebã. Cadit etiã peccator, sicut Regis amic⁹
ab eius amicitia cadit. Quãdo aliquis Regis amicus est nullus au *Simile.*
det, vel illum alloqui, omnes illum timent, omnesq; reuerentur:

at verò quã primũ à Regis amicitia excidit etiam lapides in eum iã
insurgunt tanquam omni præsidio destitutum. Idem homini cõ
tingit: nam dum in gratia Dei perseuerat honoratur ab Angelis,
timetur à Diabolis, sed quoties mortaliter peccat, ab illa gratia,
& Dei amicitia cadens statim dæmones, vitiaque in eum irruũt:
Psal. 70. vt patet in psalmo, dicentes: Deus dereliquit eum, persequimini
& comprehendite eum, quia non est qui eripiat. Nullus non eũ
inuadere audet omnesque præsumunt ab eo reportare victo-
riam, paucas eius vires agnoscentes: peccator autem pusillani-
mitate, & ignauia ab omnibus se vinci patitur. Quod plane in
Gene. 4. Cain figuratũ cernimus: qui postquam peccauit Deo dixit: Ec-
ce eijcis me hodie, & ero vagus, & profugus in terra. Omnis igi-
tur, qui inuenerit me occidet me. Idest, errabũdus incedam, eius
domini ero qui me voluerit recipere. Hanc Caini pusillanimita-
tẽ, & ignauiam communiter peccatores habent, quibus videtur
impossibile esse, quin peccent, impossibile esse concubinam re
linquere, ludum, ambitus, & cupiditates. O miseros, & infœli-
Simile ces: vobis vtiq; hoc prouenit, quia à gratia excidistis. Cadit etiã
peccator tanquam mercator, qui à fide excidit propria qui cùm
bonam fidem apud homines haberet nimium lucrabatur, quasi
de amissa parum aut nihil lucratur. O quantam fidẽ habet homo
apud Deum, quãque diues est, quando est in gratia, & quot the
sauros sibi lucratur & acquirit, quoties bonũ opus facit. etiã ex
indifferentibus operibus si ea in Deũ referat meritũ depromit:
Roma. 8. Quia vt D. Paulus ait: Diligẽtibus Deum omnia cooperãtur in
bonum: Postquam miles militari signo se subdidit, non solùm
dum pugnat stipendium facit, sed etiam, comedens, bibensque. Si
Simile. Similiter iustus non solùm meretur ieiunans, orans, pœnitens,
&c. verum etiam dum comedit, bibit, & dormit, quia omnia in
Deum refert. Cæterùm cùm peccat, quia ab hac bona fide (*De ste
credito*) Excidit. gratiam & gloriam non potest mereri. Et, quod
peius est, postquam homo in peccato misere cecidit, non curat
surgere Deo manũ ei præbente: quod Regius Dauid insinuauit.
Psal. 1. Vbi pro eo, quod nos legimus: Non resurgunt impij in iudicio
ex Hebræo transferri potest: Non cõsurgent impij in iudicio:
& sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Et iudi-
cium hic significat, sententiam & consilium, quod iusti eis præ-
bent nomine Dei, vt surgant, Hoc patet ex illo, quod subsequi-
tur.

31 tur. Nec peccatores in consilio iustorum, scilicet, consurgent. Et
ex Hebræo potest hic transferri, In concilio iustorum, & sic est
in paraphrasi Chaldaica; & etiam Beatus Hieronymus sic legit.
Et in consilio iustorum denotat, quod non prodest peccatoribus
consilium, quod quilibet iustorum eis dat, Etiam in concilio iu-
storum, denotat quod nec etiam vtantur consilio, quod eis mul-
ti iusti dant. O terribilē pertinaciā, o diram cæcitatē quòd hac
via singulari beneficio affecti, & à potenti manu Dei adiuti nō
sint tāto bono vti. O fratres dilectissimi in Christo Iesu per inef
fabilē Dei misericordiā vos obsecro, si forte cecidisse, & solo ęqua
tos vos intuemini, miserū statū, & periculū, in quo versamini cō
siderate, & hac cōgrua opportunitate vtimini, siquidē cū venia
vos inuitat Deus. Et quanuis gloriosus Baptista ab hoc lapsu nō
32 surrexit quādoquidē adhuc ex vtero matris suæ sanctificatur,
& in gratia cōfirmatus fuit, & ideò mortaliter nunquā peccauit,
at verò à peccati originalis lapsu surrexit, sicut omnes filij Adā.
Et de omnibus, qui prolapsi sunt Dñs ait Null⁹ surrexit maior
Ioāne Baptista. Ille potētissimus Deus, qui hūc sanctū virum tā-
tis virtutibus illustrauit, nobis pro sua clementia auxiliari digne
tur, vt illum imitemur; quò sic gratia ditati perfruamur gloria
Quam mihi & vobis donare dignetur Iesus Mariæ filius. Amē.

IN FESTO SANCTO rum Apostolorum Petri, & Pauli Concio Prima.

Venit Iesus in partes Cæsareę Philippi. &c. Matt. 18.

MAGNAM Admirationē parit cernere, quantum Deo curę sit, & quanti ęstimat nē homines inique de eo loquantur. Hoc cum Sanctus Moyses recte cognouisset pro viribus Deū placare studebat propter irā, & indignationē, quā in Hebręos habebat (quia abominabilē idololatriam cōmiserant) illū

que

que inclinare satagebat, ne illos destrueret, hoc ante oculos eius
Exo.32. statuēs: Ne quæso dicant Ægyptij, Callide eduxit eos, vt interfi-
ceret in montibus, & deleret è terra, quiescat ira tua & esto placa-
bilis super iniquitatē populi tui. Quasi diceret: Parce eis Dñe,
nè fortè causentur Ægyptij, & maledictis te lacessant, & te Deū
Num.14. falsum & deceptorem dicant. Et alibi, cùm iterum Deus contra
Hebræos indignatione commotus esset (dixerant enim: Consti-
tuamus nobis ducem, & reuertamur in Ægyptum) eosque pesti-
lentia consumere decreuisset, simili ratione sanctus vir Deum
placare cœpit dicens: Vt audiant Ægyptij, de quorum medio
eduxisti populum tuum, & habitatores terræ huius, & dicant:
Non poterat introducere populū in terrā, pro qua iurauerat, id-
circo occidit eos in solitudine. Quod si Deus tanti facit (*El qua-
ran del,*) Cū alias suus honor, suaq; gloria nullū detrimentū pati
possint, nec decrescere, cur homines non verebuntur, & caute
viuere studebūt, nè fortè aliquā occasionē præbeant, vt eorū ho-
nori alij detrahant? Equidem signū valdè manifestum conscien-
tiæ corruptæ hoc est. Non vos latet dilectissimi in prouerbijs
Prou.18. scriptum esse: Mors, & vita in manu linguæ. Dicit, in manu
linguæ: nam, vt lingua verba vitæ, & ædificationis loquatur de-
bet à diuino amore duci, quo quasi manu illa ducitur. Et quoties
verba mortis loquitur à contraria manu, quæ est malitia duci-
tur. Et alij interpretes ex Hebræo transtulerunt: Mors & vita in
manibus linguæ, & sic etiam Venerabilis Beda legit. In quo
notatur, non sufficere ad hoc, vt lingua verba vitæ loquatur,
amorem habere, sed insuper ab alijs duabus manibus, scili-
cet, prudentia, & sapientia duci necessum esse. Nam sine his
amor tanquam cæcus erit, nec illo dantaxat lingua, quæ decet
loqui sciet. Et lingua illa, quæ à malitia ducitur, si duabus insu-
per manibus adiuuatur, ira, scilicet, & inuidia, quod malum con-
tra proximū non machinabitur, & loquetur? Nā malitia per se so-
la non tantū mouet, ac si iræ inuidięque sit coniuncta: ergo, si
superuenit occasio, quam præbes, dum minus cautus, incircum-
spectusque viuis, vtique plus illa lingua commouebitur, vt ve-
nenum suum super te & super honorem tuum effundat. Qua-
propter, dilectissimi, vt Deum vestrum imitemini, & quali-
ter viuatis circunspicite, nemini dantes vllam offensionem.
Quod si à me quæratis, quare Deus tanti æstimet, ne de illo
mu-

5 mines peruerse loquantur, quandoquidem, etiam si omnes creaturæ illum blasphemare eiusque celsitudinem maledictis impetere nunquam cessarent, nullum detrimentum ei posset prouenire: vt vobis respondeam, mihi prius, vt respondeatis velim. Interrogo vos, quare Deus à bonis laudari vult, quādoquidem, etsi æternaliter à cunctis creaturis laudaretur suæ gloriæ siue honori nihil accresceret? Et certè mirabile est Regis Dauid studium, qui ferè in omnibus psalmis, vt laudemus Deum nos inuitat. Nonnunquam enim dicit: Laudate Dominum de cælis, vbi tam cælestes, quam terrestres creaturas ad hoc inuitat. Alibi inquit: Lauda Hierusalem Dominum. Alibi: Laudate Dominum omnes gentes. Laudate pueri Dominum, &c. Longum esset recitare loca, quibus, vt Deum laudemus nos inuitat. Et certum est
6 Sanctum Prophetam vana aut impertinentia verba non loqui. Sed potius, quæcunque loquebatur diuino spiritu dicta erant. Et mirabilius multò apparet, quod videtur Deus honoris cupidus, aut quod in hoc sua res agatur, siquidem per suum sanctum Prophetam tam enixè, vt illum laudemus nos iubet. Si magnus ac potens imperator maximam solicitudinem adhiberet, vt à vilibus, & rusticis pastoribus, à subulcis, & alijs abiectissimis hominibus laudaretur, habens in sua curia viros illustres, vrbanos, & ingenuos abunde satis, qui ei honorem deferrent, eumque laudarent, nonne hunc stultum, amentem, vanumque esse iudicaretis, qui à tam vilibus sicut illis laudari vellet? Quid ergo de te dicemus Deus maiestatis, & gloriȩ infinitæ, qui cum tam lucidum laudantium numerum, quales sunt cælestes angelicæ Hierar-
7 chiæ in curia tua habeas, in quorum comparatione nos vilitas, & abiectio ipsa sumus, & nihilominus studeas, præcipiasque, vt te laudemus? Vt quid hoc Domine? quo fine? qua ratione hoc facis? O ineffabilem Dei bonitatem, qui in omnibus, quæ præcipit plus nostro, quam suo cōmodo studet. Vnde, si præcipit, vt illum laudemus, hoc certe facit, vt ingentes coronas coram sua celsitudine mereamur Hoc enim vnum ex exercitijs est, quod plus efficit, vt anima lucretur corā Deo. Quapropter Regius Dauid non contentus erat alias solummodò creaturas ad laudem conditoris inuitare, sed etiam se ipsum excitabat dicens: Lauda anima mea Dominum, laudabo Dominum in vita mea, psallam Deo meo quandiu fuero. Anima mea, inquit, quia ille tantum, & vere di-

simile.

Psal. 143.

re dicere potest, anima mea, qui à peccato liberam mundatamque habet, nec eam alienauit propter appetituum suorum executionem. Vnde iniqui, qui per viles, & abiectas mundi res eam vendunt, non verè dicunt: Anima mea. Et Dominum dicens de notat obedientiam, quã Deo obseruabat. Nã quid tibi prodest, Deũ Dominũ esse, nisi dominationem in te exerceat? Quicunque dæmoni obedit, & si Deũ tanquam Deũ, reputet, dæmonẽ vero tanquam Dominum habet. Non sic sanctus hic vir faciebat sed potius quadam obedientia, & puritate animam suam excitabat, vt perpetuo Deum glorificaret: igitur, sicut Deus pluris æstimat, vt homines perpetuò illum collaudent, propter eorum commodum ita nimis offenditur, si de eo male loquantur, & blasphemijs iniurijsque illum afficiant propter damnum, quod eis prouenit tam horrenda peccata committentibus.

Vnde in hodierno sacro euangelio Dominus suos sanctos discipulos interrogat. *Quem dicunt homines esse filium hominis?* Non propterea quod sua aliquid interesset hoc dixit: sed propter vtilitatẽ hominum. Quæsiuit, quod sciebat, vt tu interroges, quod nescis. De quodam Rege memini me audisse, qui bene gubernandi desiderio ardens, mentiri habitum solitus erat, & sic personatus (*Disfraçado*) inter suos incedebat, quærẽs ab eis; Quid de hoc Rege dicitur, qualiter gubernat, quid facit, quidve faciendum relinquit, & sic emendabat se, & vitia corrigebat. Nemo enim est, qui pauciores in mundo veritates, quã Rex, & princeps nouerit. Quemadmodum hæc misera anima carceri corporis inclusa

Simile. est, & quicquid scit per fenestras sensuum intrat, & hi eam decipiunt vnum pro alio repræsentantes. Sicut qui intra templum

Simile. nutritus esset, nec solem vnquam vidisset, sed tantum per vitrum coloribus tinctum transeuntem, putaret quidem solem cæruleum, viridem, & rubicundum esse, quia sic per vitrum repræsentatur: similiter cùm omnia per vitreas sensuum fenestras in animam intrent, tales ei res esse videntur, quales à tinctis sensibus repræsentantur. Ita prorsus fit; vt Rex, aut princeps, quæcunque scit, per illos tres, siuè quatuor amicos, & familiares, qui à latere sunt intrent, quibus sua negotia communicat, hi ad aurem ei loquuntur, blandiuntur, assentantur, aurésque demulcent, exaggerant res, in cœlum vsq; attollunt, aut sicut libet eis, ita extenuant, & annihilant, vt varijs coloribus rem apparere

faciant,

11 faciant, & hoc quia magis sua interest propter suas cupiditates, & ambitus, ex quo incommoda magna iniustitiæ quam plures, ingentesque tyrannides in regno resultant. Vnde Rex ille prudenter agebat rei veritatem propter commodum Reipublicæ illa via inquirens. Qui hunc Regem in hoc imitari nolunt, saltem verum magistrum Iesum Christum imitentur, interrogantes non adulatores, sed viros Apostolicos, & studiosos. *Quem dicunt homines &c*, Quid de me vulgo circunfertur? Quid in mea gubernatione desideratur? Quod vitium ostenditur? Et hoc interroget duntaxat zelo proficiendi, & corrigendi defectus. In psalmo vbi nos legimus: Cogitauerunt, & locuti sunt nequitiam, alij transtulerunt ex Hebræo, Locuti sunt in nequitia, & sic est in contextu Græco. In quo denotatur, quod ex eo, quod ali- *Psal.70.*
12 quis in nequitia multo tēpore iacet, loquitur nequitiā. Ideo huiusmodi interrogationes non sunt faciendæ hominibus iniquis.

Et est res notatu consideratuque dignissima, quod ad hoc, vt summus mundi magister Christus testimonium & fidei confessionem exigeret ab illis, à quibus per vniuersum mundum fides propaganda erat, à Hierusalem & à finibus eius illos eduxit tulitque secum in partes Cæsareæ Philippi inter Gētiles idololatras. Quid oportebat (dicet quis) Dñm segregare illos à loco, vbi notus erat, & in terra Gentiliū illā quęstionē proponere? Dico illū hoc fecisse vt nos doceret, quod fidem confiteri, vbi omnes credunt nihil mirum: Tunc fides nostra omni laude digna esset, quādo inter infideles eam profiteremur. Quid enim mirum fidem confiteri inter fideles, & passim operibus negare illam? Christia-
13 nos ab auis quadringentis vos prędicare, longo sanguine censeri, & simul concubinarios esse, adulteros, fures, & alieni sanguinis suggillatores? Sicut, D. Paulus dicebat: Confitentur se nosse Deum factis autem negant. O miseros nos, qui fide sola contenti viuimus. Sæpe contingit, vt quis literas regias prætori notificet, & certò credit Regis chirographum esse, & tanquam tale reueretur: at verò quantum ad executionem decreti ait: Non habet locum. Sic nos facimus, ad quos mittit Deus literas manu propria, & suæ infinitæ autoritatis sigillo subscriptas, sacrum, scilicet, Euangelium, nos autem credimus Dei Euangelium, & quæ in eo continentur infallibilem veritatem esse: at vero quantum ad executionem eorum, quæ in eo præcipiuntur

Tit.1.

Simile.

dicimus

dicimus: Non est opportunitas. Scitote fratres, quod Christianos esse, sicut oportet credere ad salutem est castos esse, humiles, charitatiuos, mansuetos & omni virtute ornatos. Ideo per viscera Iesu Christi crucifixi vos obsecro, vt sic fidem profiteamini, & sciatis, quòd profitentes eam absque vllo vestri detrimento non multum facitis, sed insuper promptos, & paratos vos esse debere, ad reddendum testimonium inter infideles, si forte se offerret occasio, vt autem hoc Christus Redemptor noster doceret, eduxit suum sacrum discipulorum collegium, à loco vbi notus erat, & vbi mirabilia eius homines viderant, & in terram infidelium duxit, vt ibi sacratissimam illam confessionem faceret.

Et interrogabat discipulos suos dicens. *Quem dicunt homines esse filium hominis?* Si modo ego interrogarē: Quid sentiūt homines de Deo, & in qua reputatione apud illos est, equidē respondere possetis, & meritò, quod re vera minus de Deo sentire videtur, & cum minoris æstimationis apud illos esse, quam quemlibet hominem etiam mundi abiectissimum, siquidem coram diuino eius conspectu ea facere non formidant, nec verentur, quæ coram vilissimo homine facere nō auderent. Dicito miser turpitudines, & abominationes, quas coram illo tam magno Deo committis, quem magis pręsentem habes, magisque intimus tibi est quā tu tibimet, corā homūculo, quātumuis vilissimo auderes committere? Crediderim certe, quod nō: ergo minoris æstimationis ipse Deus apud te est, quàm ille homo vilis. O cælum, ô terra, ô creaturæ insensibiles, vestræ naturæ limites nunc trāscendite, & tantam peruersitatem mortalium nobiscum sentite. Nec solum miser minoris Deum æstimas, quam homines, verùm quantum in te est sub pedibus illum conculcatum habes, ò Christe Angelorum, & beatarum mentium gloria, quod te (de quo Sanctus
Hebræ. 1. Apostolus ait: Cum sit splendor patris sedet ad dexteram maiestatis in excelsis) homines sub pedibus conculcatum trahant, si-
Hebræ. 10. cut idem Sanctus Apostolus alibi affirmat, vbi ponderat maiora supplicia mereri, qui in lege gratiæ peccat, quàm qui in lege scripta peccabat, his verbis: Irritam quis faciens legem Moysi sine vlla intermissione duobus, vel tribus testibus moritur, quantò magis putatis deteriora mereri supplicia: qui filium Dei conculcauerit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit? Ecce v-

bis

17 bis ô miseri homines, quanti Deum vestrum æstimatis, quandoquidem sub pedibus conculcatum habetis. Nunc ergo dilectissimi confundimini vos obsecro, & verecundamini nimis, sic tantã maiestatem tam vili modo tractare, quam omnes cælestes potestates collaudant & reuerentur, & omni cura inuigilate tam terribilis abominationis pœnitentiam agere.

At illi dixerunt: Alij Ioannem Baptistam, alij Heliam, &c. Admirabilis quidem sanctitas Beati Ioannis Baptistæ fuit; siquidem antequam Christus Redemptor noster mundo se manifestaret, illum Christum esse homines putabãt. Et postquam Christus verus Deus, & homo miris operibus, & signis mundo se manifestauerat Ioannem Christum esse existimabant. Vnde Herodes dixit: Quem ego decollaui Ioannem hic surrexit à mortuis. Fuit *Marc. 6.*
18 tanti ponderis hic Regis error, vt in toto suo regno, & extra illud opinio esset summum mundi Dominum Christum Ioannẽ esse. Ecce quam efficacia tam dicta, quàm facta Regum, & principum sunt, ad seminandos errores, & vitia introducenda, & adducendum post se millia millium animarũ in infernum. Si enim sunt mendaces, voraces, lusores, turpes, tyranni, omnes illos sequuntur, quia illud vitium esse non putant, aut si putant, vitium regium, & principe dignum æstimant. O vtinam verbi diuini præcones, & prælati, quos Deus Ecclesiæ suæ rectores, & principes posuit in suis verbis, & operibus tantam efficaciam ostenderent, ad ducendum animas in cælum, quantam vim, & energiam isti habent ad ducendum post se eas in infernum. O quàm meritò per Isaiam peculiariter de eis conqueritur Dominus, dicens:
19 Væ qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam, & potandum vsque ad vesperam, vt vino æstuetis: cithara, & lyra in conuiuijs vestris, & opus Domini non respicitis, nec opera manuum eius consideratis. Propterea dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum absque vllo termino, & descendent fortes eius & populus eius, & sublimes gloriosique eius ad eum. O quàm tremenda verba hæc. Et quodnam est saxum quod hæc audiens timore non frangatur? Attendite viri illustres, & ingenui num Deus ad vnguem exacteque vitam, vitiaque vestra in capita redacta habeat, qui tam lautè tamque perseueranter vestris voluptatibus operam datis. Quibus vanitatibus dediti, nec opus supernæ redemptionis consideratis, nec alia multa opera ad diuinam misericordiam, *Isai. 5.*

ricordiam, & iustitiam spectantia, quæ Deus in hoc mundo operatus est, quorum memoria efficax est ad separandum homines ab omni malo, & in bonum trahẽdum contẽplamini. Et hoc malo exẽplo efficitis, vt infernus impleatur his, qui vos imitantur.

Vos autem quem me esse dicitis? Nunquid Domine interrogando: Quem dicunt homines esse filium hominis? in hac quæstione discipuli tui non comprehenduntur? Nunquid, & ipsi homines nõ sunt? Aduertite, quòd hoc nomen, homo, aliquando vilitatem denotat, & miseriam. Et ita quando quis grande malum committit vulgo dici solet: Tandem est homo. Mulum supellectilibus culinæ principis onustum, videlicet, sartaginibus, lebetibus, fuscinis, caldarijs verubusque stragulo mulio cooperit, & ita supellectilium fuligo, nigredoque operitur? sic vulgo dicere, (*Al fin es hombre,*) est quasi stragulum desuper sternere, quo omnis miseria humana velatur. In hoc sensu Diuus Paulus ait: Cum enim sit inter vos zelus & contẽtio, nonne carnales estis, & secũdum hominem ambulatis? nonne homines estis? Nõnunquam verò homo significat excellentiam. Vnde quando quis heroica facinora patratus est dici solet: (*Hizo lo como hombre.*) In hoc sensu accipit Ecclesiastes, cùm inquit. Deum time, & mandata eius serua, hoc est omnis homo, id est, perfectus homo. Ecce quomodo etiam hominis, quàm malis hoc nomen quadrat, malis vituperium, & ignominia est, bonis autem gloria & excellentia. Et ita hic Dominus discrimen ponit inter homines & discipulos suos, denotans illos non esse homines, sicut cæteros.

Simile.

1. Cor. 3.

Eccle. vlt.

Vos autem, quem me esse dicitis? Quasi diceret: Vos, quos è mundo eduxi, quos tã singularibus donis affeci, quid de me sentitis? Ab illis, quos maioribus beneficijs Deus donauit, plus petit. O patres sacerdotes attendite, quòd peculiari à Deo beneficio affecti estis, & ideò vult Deus, vt in vobis illustrior fidei cõfessio sit ante, & bonis operibus ornata, quã in alijs plebeijs hominibus. Sanctus Dionysius significare volens, qua bonitate & perfectione religiosi clarere debent, quadam exaggeratione & sacerdotum exemplo ait: Tam boni ferè religiosi esse tenentur, ac sacerdotes. Cum ergo illius ætatis religiosi magis recollecti, & pœnitentes essent, quã huius nostri tẽporis, heu dolor, & illi sacerdotes debebant imitari, vt essent perfecti, quales sacerdotes illius ætatis esse debebant. O quam magna nimis confusio est hæc consideratu, quando sa-

Dionysius li. de cæl. Hier. c. 9.

23 dotibus nunc videtur non debere tantam perfectionem, & sanctitatem obseruare, sicut religiosi, quin imò ita aliqui viuunt, vt mala exempla eorum pallium sint, quo alij peccatores operiuntur, & se excusant. Per Hieremiã de Iudæa conquerebatur Dominus, quod suis iniquitatibus Samariæ occasionem dederat, ne tam abominabiles ei idololatriæ viderentur, in quibus iacebat, sicut re ipsa erant, dicens: Iustificauit animam suam aduersatrix Israel, comparatione præuaricatricis Iuda. Hoc re vera inter Ecclesiasticos & seculares hodie contingit: quod videntes sæculares aliquorum Ecclesiasticorum abominationes, & dissolutiones solent hoc clypeo se protegere, excusantes peccata sua. Ex quo satis apparent damna, quæ hi Reipublicæ inferunt. Hoc tanquam grauissimo flagello orbi Dominus comminatur per Isaiam his ver- *Ier.3.*
24 bis: Ecce Dominus dissipabit terram, id est, dissipari permittet. Et qualiter id fiet? Et erit, ait, sicut populus, sic sacerdos. Pœna grauissima Reipublicæ est propter peccata præterita, quod ad tantam confusionem & ignominiam ipsa Respublica perueniat, vt tam iniqui, tam profani & dissoluti Ecclesiastici, ac seculares sint. Liberet nos Deus pro sua infinita clementia, ne in tãtum malum incidamus. Et vos fratres mei seculares attendite, quia siquidem fidem Christianam profitemini, maiori proinde obligatione adstricti estis aliam distinctam cognitionem de Deo habere, & vitæ puritate, morumq; integritate illum confiteri, quàm reliquæ mundi gentes: nam & peccata vestra maiori supplicio digna erunt, quàm eorum. Vnde per Hieremiam dicit Dominus: Peccatum Iuda scriptum est stylo ferreo in vngue adamantino. *Isai.24.* *Hier.17.*
25 In quibus verbis significatur, quòd peccata populi à Deo pluribus beneficijs affecti, quales tunc erant Iudæi, & nunc sunt Christiani, remissu difficiliora sunt. Sunt peccata ita dura, quę si semel intrant, & adhærent, vix aut nunquam exeunt: & quoniam super tantam ingratitudinem cadunt, iusto Dei iudicio fit, vt ita cordibus imprimantur, vt difficulter ab eis diuelli, & radi possint.

Vos autem, quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus filius Dei viui. Quasi diceret: Extra hanc congregationem, extra Ecclesiã hanc Domine, variæ opiniones de te vulgo circumferuntur, & omnes falsæ, omnesque erroneæ sunt. Verum quod hic fide tenetur, quod omnes vno ore profitemur est: Te Christũ filiũ Dei naturalẽ esse. Extra Ecclesiã verò oẽs Mauri &

 hæretici,

hæretici, & Iudæi quã plures errores, & falsitates de Christo Domino credunt. Et in Ecclesia sancta & Catholica solum est vera, pura & infallibilis fidei confessio, vbi Iesum Christum verum Dei filium omnes confitemur esse, & penes ipsam Ecclesiam omnium mirabilium mysteriorum, quæ operatus est, fides residet, & eorum quæ docuit. *Respondens autẽ Iesus dixit ei: Beatus es Simon Bariona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, qui est in cælis.* Quasi diceret: Hoc non inuenisti in Credo Pharisæorum, qui me blasphemant, nec aliqua alia persona humana id tibi reuelauit, sed Pater meus. *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* O benedictus & glorificatus sit talis Deus. Aduertite dilectissimi, quàm grato Deo seruimus, qui propterea quòd ei dicitis, quod in se est, vt sitis, quod antea non eratis, vobis concedit. Nam dicite, quam gratiam quis illi haberet, qui ei diceret: Domine oculos habes, nares habes, os habes, manus habes. Quid mea, dicet ille, etiam vel te tacente hæc habeo. O ineffabilem Dei bonitatem, qui propterea quòd laudantes illum dicimus: O Domine infinitam potentiam habes, infinitam bonitatem habes, pulchritudinem infinitam, gloriam perennem, hoc nimis gratum habet, & efficit, vt simus quod non eramus: nam adaugens nobis gratiam efficit, vt ditiores simus quàm antea eramus. Sed notandum vobis est, quòd, vt laudes sint valdè meritoriæ sint, & diuinæ celsitudini acceptæ, debent esse quidam excellẽtes actus amoris. Nam de quolibet attributo, seu excellentia, quam in Deo laudantes confitemur, debemus magis lætari, quòd Deus illam possideat, quam si nos eam haberemus. Vnde, dilectissime, cùm lingua profiteris, dicens: O Deus meus infinitus es, omnipotens es, sapiens es, &c. debes complacere, & tecum lætari, quod Deus hæc sit magis, quàm si per impossibile tu eadem esses. Quod si huc non pertingis saltim hanc habere complacentiam, & gaudium opta. Et ita vbi nos legimus: Exaltabo mane misericordiam tuam, alij transtulerunt: Exultabo mane misericordiam tuam: & sic est in contextu Græco. Et etiã Beatus Hieronymus sic legit. Et etiam ex Hebræo potest transferri sic: Laudabo mane misericordiã tuã. In quo denotatur gaudium, quo afficitur anima plena amoris laudandi Deum, & quòd laudes Dei gaudia spiritus, & cordis sunt. Et ita crediderim quòd cum Diuus Petrus hanc confessionem faciebat, dicens: Tu

Simile.

Psalm. 58.

29 es Christus filius Dei viui, maiori gaudio afficiebatur, quòd Chri
stus hoc esset, quam ipsemet is esset. Sed ò miseros nos, quàm lon
gè nostræ laudes dissimiles his sunt.

*Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petrã ædificabo Ecclesiã
meam.* Quando Basilica ædificatur, artifices fodere solent quous-
que petram viuam offendunt, & desuper illam fundamentalem
petram, quam primam dicimus iaciunt. Petra viua, Christus ve-
rus Deus, & homo est. Vnde Sanctus Apostolus ait: Fundamen
tum aliud nemo potest ponere præter id, quod positũ est, quod
est Christus Iesus. Et super fundamentum hoc, & petram viuam
ponitur in Ecclesiæ ædificio prima petra fundamentalis, quę est
Sãctus Petrus: vt egregiè adnotant sancti Doctores, de quo mul-
ta scripserũt. Et super hanc petram, posuit Dominus alios Apo-
30 stolos tanquam petras fundamentales huius sacri ædificij; sed
primum omnium fundamentorum est Diuus Petrus, & caput.
Quia quãuis Dominus immediatè totius vniuersi prælatos sin-
gulos suos sanctos Apostolos constituit: at verò Diuum Petrum
omnium prælatum posuit, & voluit, vt hæc vniuersalis pote-
stas in solis Petri successoribus maneret, non autem in successo-
ribus aliorum Apostolorum. Tunc adimpletum est quod quæ-
dam sancta fœmina præcinit, dicens: Domini enim sunt cardi-
nes terræ, & posuit super eos orbem. Hi sunt sancti Apostoli, su-
per quorum humeros totum mundum, omniumque curam Do-
minus imposuit. Quæ petræ tã afflictæ, & lassatæ fuerunt? Quam
curam & solicitudinem adhibuerũt, quot labores perpessi sunt,
vt omnes salui fierent? Qua charitate nos dilexerunt, sicut Diuus
31 Paulus nomine omnium significat, dicens: Non angustiamini
in nobis; angustiamini autem in visceribus vestris, id est, vnus-
quisque nostrum vos omnes amplissimo charitatis sinu comple-
ctitur, cum tamen vos amoris huius vicem nobis rependere noli
tis. Hunc etiam feruidum amorem ad Philippen. scribens signifi-
cauit, dicens: Coarctor autem è duobus, desiderium habens dis-
solui, & esse cum Christo, multo magis meliùs, permanere autẽ
in carne necessarium propter vos, quid eligam, ignoro. Id est, cer-
tamen intra meipsum inuenio, quod meum cor constringit, affli
gitque, cum corpus meum famelicum cerno flagellatum, multis
laboribus oppressum, & animam meam sitibundam aspicio dis-
soluẽdi, & cum Christo dilecto suo esse desiderio affectam. Tum

Simile.

1. Cor. 3.

Basil. de pœnit.

Ambros. in Luca. c. 9.

Paulin. in epist. ad Seuerum.

Dionys. in epistol. ad Timoth.

Cyprianus epistol. ad Quintum.

Theoph. Luc. 22.

Epiphan in libr. ancoratus.

Tertul. libro de præs.

D. Chryso. homil. 55 in Matth. Cyril. libr. 2. in Ioan. c. 12.

Ier. Isai. 2. & 16. & in epistol. ad Marcel. & Matt. 16. Hilar. Matth. 16. Ambr. sermo. 47. de fide Petri. 1. Reg. 2. 2. Cor. 6. Philip. 1.

verò amor vestri me detinet, & spes vtilitatis, quæ ex vita, & ij conuersatione mea prouenire potest. His duobus coarctor, quid eligam, ignoro; duplici spe pendeo, neutram eligo; quia, quamuis merendi occasionem hic habeam, vellem nihilominus me-liori frui, in illis, scilicet, brachijs dilectissimi Redemptoris mei me cernere. Tandem propter amorem hunc carceribus inclusi fuerunt, & denique gloriosum sanguinem fuderunt. Eodem enim die hi duo Sanctæ Ecclesiæ principes è carcere educti sunt, præcone clamante: Hæc est iustitia, quæ Imperatoris iussu exercetur in his duobus hominibus alienæ sectæ innouatoribus, & Deorum cultum prohibentibus, &c. O quis cernere dignus esset has geminas Sanctæ Ecclesiæ columnas, binas sanctuarij iancas duo mundi lumina, veros Dei Apostolos ferreis cathenis circundatos, & militari comitatu obsessos, quibus verbis, quibus lachrymis, qua cordis teneritudine ab inuicem diuisi sunt. Nam, qui Diuus Petrus piscator erat, ignobilium supplicio nempè cru[ce] erat puniendus. At verò Diuus Paulus, vt nobilis capite truncandus. Vnde in diuersis locis passi sunt. Quæ lingua explicare posset, illos dulces amplexus, interioremque animi dolorem, quo vltimum vale sibi dixerunt. Diuus Paulus benedictionem poscens à Sancto Petro Pontifice summo, dicebat: O Ecclesiæ Sancti princeps, ac Domini mei Iesu Christi præcipue vicarie, impende mihi obsecro tuam benedictionem, & vale, ô pastor egregie. E contra Diuus Petrus respondit. O Doctor Gentium, vas electionis Dei mei, tuba cæli, & prædicationis sancti Euãgelij, Dominus tecum sit in hac vltima hora. Gaude interim, & lætare, quia parum hæc nostra absentia durabit, citò in illa perennis gloria nos videbimus, conglorificabimur, & simul semper erimus. Hunc gloriosum discessum Sanctus Dionysius, qui præsens fuit, refert ad Timotheum scribens. Et cùm separarentur, Sanctum Petrum eius discipuli secuti sunt, & similiter Diuum Paulum eius discipuli comitati sunt: cordibus tamen non sunt diuisi. Cùm autem Sanctus Petrus ad locum martyrij peruenisset, videns sanctam crucem genu flexo procidit, ministrisque ait: Obsecro fratres ne me crucifigatis eo modo, quo magistrum meum amantissimum Iudæi crucifixerunt, quia non sum dignus sic esse. Inclinate crucem, & sic capite versus terram me crucifigite, vt melius cælum intendere possim: & ita illum crucifixi[...]

35 cinxerunt. O gloriosissime Princeps, quam luculentum suggestum, quam speciosam cathedram habes, ò concionatorum caput. Hinc Sanctus Apostolus proclamabat, dicens: Filioli mei dilectissimi mihi, diligite inuicem, supportate inuicem: in cælesti doctrina, quam vobis prædicauimus perseuerate. Citò enim labores hi finem accipient, & in æternum cum vestro cælesti magistro Iesu Christo conglorificabimini. Hæc dicens, sanctissimam illam animam Deo reddidit. O quis ex alia parte Sanctum Paulum cerneret, qua maxima deuotione potuit genu flectere, qui horam tam desideratam appropinquare cognoscens, dat collum sanctissimum gladio, & simul cor & viscera tingens Christo suo obtulit. Abscisso venerabili capite sapientia pleno, semel prosiliens dixit: *IESVS*: & protinus fons inde emanauit. Secundò pro
36 silijt, dicens: *IESVS*: & fons iterum ibi erupit. Tertiò prosilijt, dicens: *IESVS*: & fons inde emanauit. In nomine sanctissimæ Trinitatis. O animæ fideles quanti Deo vestro stetistis, qui non contentus est dare animam suam redemptionem pro vobis, sed etiã ad vestrum exemplum sanctos Apostolos, aliosq́ue sanctos quã plurimos mori permisit. Placeat suæ diuinæ celsitudini vobis spiritum impertiri, vt eos imitemini, contradictiones, quæ in vitæ huius curriculo se se offerunt æquo animo tolerantes, & alijs pijs operibus intendentes, quibus mereamini gratiam copiosam, & tandem gloriam adipiscamini: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Festo Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli Concio Secunda.

Venit Iesus in partes Cæsareæ Philippi. Matth. 16.

HANC Eandem historiam Diuus Marcus referens, ait: In via interrogabat discipulos suos, dicens: *Quem me dicunt esse homines?* Christi filij Dei totius sanctitatis exempli, hic mos erat, quod iter faciens verbis ædificationis plenis suos exhortabatur. Non sic hodie Christiani faciunt, sed vt pri- *Marc. 8.*

 mum

mum faciendi iter se offert occasio, fundere preces omittunt, nec rem sacram audire curant, nec in via verbum saltim Christiana religione dignum loquuntur, quibus videtur siquidem iter faciunt ad nihil boni se obligatos esse, acsi iter facere, illos ab omni Christianæ religionis opere immunes redderet. O terribilem cæcitatem, quòd in itineribus, vbi plura inconuenientia solent offerri, & infortunia maxima, Dei obliuiscamini? Imó tunc plus Dei reminisci debebatis, & cum maiori efficacia eius diuinæ misericordiæ vos commendare. In Actibus dicitur de Eunu- *Act. 9.* cho Reginæ Candacis, qui venerat adorare in Hierusalem, & reuertebatur super currum suum, legensque Isaiam Prophetam. Ecce hic, licet Gentilis esset, exercebatur in via lectioni sacræ vacans, ex quo illum Deus illuminauit, & in fidei cognitionem adduxit. Tu verò cum sis Christianus, mille commenta, mille fabulas, & turpiloquia in via misces? Sanctus Lucas eandem historiam referens, ait Dominum quæsiuisse: Quem me dicunt esse *Luc. 9.* turbæ? Vbi Diuus Chrysostomus adnotat, cur non interrogauit Dominus: Quem me dicunt esse Pharisæi? Ratio est, quia manifesta erat malitia, & odium, quo illi Dominum prosequebantur, & non est ratio habenda de his, quæ ab hominibus dolo, passione affectis dicuntur. Vnde Diuus Paulus dicebat: Mihi au- *1. Cor. 4.* tem pro minimo est, vt à vobis iudicer, aut ab humano die. Et alibi: An quæro hominibus placere? Si adhuc hominibus place- *Gala. 1.* rem, Christi seruus non essem. Hominibus, id est, peccatoribus, & iniquis: nam huiusmodi homines, nisi sibi similibus non gaudent: illosque tantum collaudant. Vnde Seneca ait: Tam turpe *Senec. lib. de virtutibus.* sit tibi laudari à turpibus, quàm si ob turpia lauderis. Et ita Diogenes Laertius de Philosopho Antistene refert, qui cùm ab hominibus infimæ notæ se cerneret laudari, exclamare cœpit: O *Diogenes Laer. de vita Philoso. li. 6.* me miserum, metuo, ne in crimen aliquod inciderim. Et cùm ei diceret: Quare cruciaris, nonne vides, vt te isti collaudant? Philosophus respondit: Quid mali feci? Vtique huic Philosopho videbatur, quòd mali non nisi sibi similes laudare sciunt. Ideo Dominus interrogat: Quem dicunt turbæ me esse? quasi diceret: Gens syncera plebis, sine dolo, sine malitia, & sine inuidia, quem me esse dicit?

At illi dixerunt: Alij Ioannem Baptistam. Hæc asserentes, magna iniuria Christum mundi Saluatorem afficiebant. Nam qui

Li-

5 hi viri ſanctiſsimi extitiſſent, nihilominus comparantes cũ Chri-
ſtum, infinitum honorem ab eo auferebant. Et magna calamitas
noſtra eſſet, ſi Sanctum Ioannem Baptiſtam, Heliam, aut Hirre-
miam in Deum haberemus. Nam præter errorem, ſcilicet, Deũ
exiſtimare illum, qui non erat, Helias tamẽ bilioſus erat, & ignis
de cælo, vt deſcederet faciebat (quanuis merito.) Quid flegmatici
facerent, ſi Deum tam cholericum haberent? Hieremias melan-
cholicus erat, ſemper lachrymis diſſoluebatur; quid lætis, & iu-
cundis eſſet, ſi Deum tam melancholicum haberent? Sanctus Ioã
nes homo ſylueſtris montanuſque erat, pœnitens, non mandu-
cans, neque bibens; quid vrbis amatores, ſocietatis & colloquij
facerent? Bonum profectò nobis eſſet, ſi tales dij nobis eſſent.
(*Buenos ſon para Sanctos, pero no para dioſes.*) Ratio ob quam oculus *Simile.*
6 non habet colorem (inquit Ariſtoteles) eſt, quia, ſi aliquo colore
infectus eſſet, omnia eiuſdem coloris ſibi apparerent: & quia di-
ſcernere debet inter colores ideò colorem non habet. Deus nec
eſt bilioſus, nec melancholicus, nec ſanguineus, nec flegmaticus,
nec alijs huiuſmodi peregrinis paſsionibus ſubiacet. Eſt infinita
bonitas, quæ omnes apprehendit, nobiliſsimus, qui omnes reci-
pit, tam bilioſum, quam flegmaticum. Vnde Sanctus Dauid ait:
Ecce alienigenæ, & Tyrus, & populus Æthiopum, hi fuerunt il- *Pſalm. 86.*
lic. Omnes Dei domus, & viſcera eius capiunt, dummodo ve-
lint homines peccata relinquere, & diuina miſericordia vti.

Dicit illis Ieſus: Vos autem quem me eſſe dicitis? Quia licet inter ho-
mines opinionum, iudiciorumque diuerſitas ſit: nõ ſic inter vos
debet eſſe, ſed omnes vnam ſententiam tenere, idemque iudi-
7 cium ſequi debetis. Vnum inter ea, quæ Reipublicæ Chriſtianę
maximum nocumentum afferunt, eſt diſparitas iudiciorum in-
ter concionatores, confeſſores Theologos, & Iuriſperitos, quan-
do ignari ſapientibus opponuntur. Contingit aliquem confiteri
& confeſſarius negat abſolutionem, quia verè ſi abſolueret, pecca
ret ob indiſpoſitionem illius. Statimque conſurgit, & ad alium
confeſſarium ſe confert, qui eum abſoluit: Talis quidẽ confeſſa-
rius illum perdit, eique nocet. Petit quis conſilium à Iuriſperito,
Iuriſperitus ille ſubſcribit: nequaquam id fieri poſſe, quod po-
ſtulat, quia iniuſtum petit, nec tali contractu ei vti licere. Mox
ille alium, & alium adit, quouſque imperitum reperit, qui iu-
re id fieri poſſe, ſubſcribat: cui maiorem fidem præſtat, quia

secundum proprium beneplacitum decernit, & subscribit nec ta-
1. Cor. 1. men quid loquatur, penitus intelligit. Vnde merito Diuus Pau-
lus affectu quodam efficacissimo dicebat: Obsecro vos fratres
per nomen Domini nostri Iesu Christi, vt id ipsum dicatis om-
nes, & non sint in vobis schismata: sitis autem perfecti in eodem
sensu, & in eadem scientia. Profectò ingens miseria est non esse
peccatorem, qui quantumuis indispositus ad confessionem acce-
dat, sin minus hic, alibi saltim non inueniat pœnitentiarium, qui
eum absoluat, & quantumuis illicitum commercium gerat, non
reddat securum, & iure id fieri posse non affirmet. Ne ita fiat pa-
tres, & domini mei per infinitam Dei misericordiam, obsecro,
sed omnes ligare, qui ligandi sunt, omnesque soluere quos opor-
tet parati simus, propter vtilitatem tot hominum perditorum,
qui in mundo sunt.

Vos autem, quem me esse dicitis? Dicite fratres, si forte Dominus
hoc vos interrogaret diceretq; : Vos autem quem me esse dicitis?
quid de me sentitis? quid, obsecro, de illo sentire potestis, qui
nec in oratione, nec in sacratissima communione illum tractatis?
Deus est fons infinitæ suauitatis, & dulcedinis, soletq; animæ cõ-
municari duabus vijs, seu canalibus, oratione, scilicet, & diui-
norum sacramentorum vsu. Quam ergò de Deo cognitione
habebitis qui nec per dimidiæ horæ saltim spatium cũ eo agitis
orationi, aut contemplationi vacando, nec diuina sacramenta gra-
tia, & sanctificatione plena frequentatis? Accedite dilectissimi,
accedite, properate ad hos canales, per quos hic diuinus fons se
communicat, & quid in vobis sentietis experiemini. Id profectò,
Psalm. 118. quod Regius Dauid sentiebat, cùm dicebat: Defecit in salutare
tuum anima mea: vbi alia translatio habet: deficit in salutare tuo
anima mea, de præsenti, & sic est in contextu Græco: & etiam
Beatus Ambrosius sic legit. In quo denotatur quod anima, quæ
assidue contemplationi vacat, semper expauet opera diuina vi-
dens. Vnde non debemus contenti esse orationi, & contemplatio-
ni vacasse, sed etiam actualiter huic sancto exercitio, vt plurimum
vacare. Hoc enim denotatur in illo, deficit in salutare tuum ani-
Psalm. 36. ma mea. Ad hoc etiam idem Sanctus Dauid nos inuitat, albi di-
cens: delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Si
cibo, & potu delectaris bruto similis effectus manes: si ludo, mu-
sica & alijs corporalibus exercitijs. Cuncta oscitando finiuntur
mox

11 mox enim satiant, fastidium generant, & ad nauseam prouocant, Stude in Deo delectari, cum eo agendo: hoc enim est quod desiderio & petitioni cordis tui satisfacit. Quod enim maximopere desiderat est, gaudium gustumque verum habere, cum quo quietè vita transigitur. Et ità Diuus Augustinus ait: Angeli Deo fruentes beati sunt, quo & nos frui desideramus: & quantum in hac vita iam fruimur, vel per speculum, vel in ænigmate, tanto nostram peregrinationem, & tolerabilius sustinemus, & ardentiùs frui cupimus. *D. Aug. lib. 1. de doctri. Chri. c. 30.*

In his etiam verbis: *Vos autem, quem me esse dicitis*. Nos docet diuinus magister, quòd quantò potiora beneficia tam spiritualia, quam temporalia à Deo recepimus, tanto maiori obligatione tenemur excellentiorem, & magis amicabilem
12 confessionem suæ magnitudinis, & maiestatis infinitæ facere. O quanta super hoc lugendi occasio se offert, siquidem, vt plurimum maiores magis Dei oblitos cernimus. Sanctus Hieremias dicebat: Ibo ad optimates, & loquar eis, ipsi enim cognouerunt viam Domini, & iudicium Dei sui. Et ecce magis hi confregerunt iugum, ruperũt vincula. Quod si calamitas hæc ibi finem acciperet, non admodum dolendum esset: sed heu dolor, quia ad vsque nostra misera tempora peruenit. Nam dicite obsecro, vbi magis dissolutiones, vbi audaciæ in Deum committuntur, quàm in domibus regum, & seculi magnatum? Ibi contra Iesu Christi Euangelium coniuratur: ibi fœdera fiunt: ibi diuinæ illius legis iura franguntur, & diuinorum ipsius præceptorum vincula rumpuntur: & ibi minus de Deo sentitur, quàm
13 apud Arabes & Turcas. O ingrati, sic beneficijs, quæ â diuina, & liberalissima Dei manu accepistis retribuitis? Verecundamini fratres, & confundimini pro tanto malo antequam ira Dei vos rapiat, & æternis tormentis soluatis. *Vos autem quem me esse dicitis?* Ad vos ô discipuli, qui mecum agitis, & conuersamini, me verto. Quid de me sentitis? Ah domine, quid respondebunt? Da eis domine, quid respondeant, & tunc scopum attingent. Attendite dilectissimi benignitatem Dei nostri: ipse enim interrogabat eos, & etiam quid deberent respondere intus suggerebat. Vnde interrogans mittit è cœlo fulgur & Diuum Petrum diuino splendore diuinoq; amore imbuit. Sanctus propheta Ezechiel nubem flammigeram vidit, & ibi *Eze. 1.*

Hiere. 5.

sancta

sancta illa quatuor animalia. Nubes illa sacratissimam Redem-ptoris nostri humanitatem figurabat imbuta, vnitaque diuinita-tis igne, quæ venit, vt mundum combureret. O si per affectionem intra nubē hanc nos ingereremus, & sub vmbra illius requiesce-remus, quos diuinos splendores, quas luces & ardores in nostris spiritibus reciperemus?

Cùm ergo Diuus Petrus singulari amore huic nubi iunctus es-set, eius meritis fuit illuminatus, & amore accensus, respondit: *Tu es Christus filius Dei viui. Respondens autem Iesus dixit ei: Beatus es Si-mon Bariona.* O supernam Redemptoris mei bonitatem, te Domine cælestes Angelorum cœtus, & iusti terræ benedicant; qui non con-tentus es tuis sacris confessoribus gloriam reseruasse, sed etiam in hac vita eos præmijs afficis. Vix Diuus Petrus Christum con-fessus fuerat, cùm in eodem instanti retribuit ei dicens: *Beatus es Simon Bariona.* Vnde meritò Diuus Paulus ait: Pietas ad omnia

1. *Timo.* 4. vtilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ. Huius veritatis iusti testimonium reddunt, qui eiusmodi conso-

Dan. 3. lationes, quæ exprimi nequeunt, in se experiuntur. Cùm illi san-cti iuuenes in medio fornacis Babylonicæ essent, Angelus Do-mini descendit, & fecit medium fornacis, quasi ventum roris flan-tem, & non tetigit eos omnino ignis, neque contristauit, nec q[illegible] quam molesti intulit. O quam gratus est Deus, quantum cu-[illegible] illi est, suos consolari in hac vita. Quot iustos videbitis [illegible] migeris fornacibus inclusos, videlicet, paupertatis, nu[illegible] ægritudinum, persecutionum, ieiuniorum, silentij, & alijs [illegible] plurimis pœnalitatibus immersos, qui humano iudicio in ma-gna affectione positi, & cordis amaritudine affecti videntur [illegible] & in medio harum flammarum intrinsecus animas eorum ta-libus roribus consolationis visitat Deus, vt omnes hos labo-res superent, & pœnalitates exteriores vincant, & in medi[illegible] eorum cum magna consolatione viuant. Et peccatores in vi-tijs consepulti, si verum fateri volunt, vtique fatebuntur, quàm onerosæ, & molestæ voluptates eis sint, quamque [illegible] & infœlices fines habeant. O fratres mei, qui in vitijs sepul-tis estis, perpendite obsecro, quàm copiose retribuat Deus in hac vi-ta, & in futura eis, qui conuertuntur ad illum. Relinquite dæmo-nem, qui vos deceptos trahit, & quid vobis donet in hoc sæcu[illegible] nihil habet, nisi amaritudinem, & in futuro ignem æternum.

Quibusdam

17 Quibusdam peccatoribus per Ieremiam dicit Deus: Non conso- *Iere.16.*
leris eos, quia abstuli pacem meam à populo isto. In quo signifi-
catur non esse consolationem veram his, qui sunt in peccato ex-
tra pacem Dei. Hic Dominus Diuum Petrum laudans patris
eius mentionem facit, dicens: Beatus es Simon Bariona. Et etiã
quando summum illum Pontificem creauit, vt patet Ioan. 21. Si
mon Ioannis diligis me plus his. Quare ò bone Iesu, tali tempo- *Ioan.21.*
re, & occasione mentionem patris illius facis? Quia volo, vt Chri
stianus, quoties ad aliquam dignitatem, & honorem illum proue
xero, paupertatis suæ, vilitatis generis sui, & cuius filius sit recor-
detur, vt hac memoria vinum honoris & dignitatis temperet, nec
euanescat. Si hoc quamplurimi considerarent, qui ab infimis pri-
mordijs ad maximos honores, & dignitates prouecti sunt, non
18 vtiq; tantum superbirent, nec honor, aut dignitas illa in dede-
cus, & ignominiam eorum redundaret, vt re vera propter humili
tatis defectũ resultat. Vnde in Prouerbijs, vbi nos legimus: Stul- *Prou.3.*
torum exultatio in ignominia, alia translatio habet: Exaltatio
stultorũ in ignominia. Et sic est in contextu Græco, in quo signi
ficatur, quòd superborum lætitia, honor, & dignitas, omnia in eo
rum incommodum resultant.

Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Quan- *4. Reg.24.*
do Nabuchodonosor tempore Ioachin dominatus est regni
Iudææ, constituit Matthaniam patruum eius pro eo, im- *Lyra. sup.*
posuitq; ei nomen Sedechiam. Vbi Nicolaus de Lyra ait, *4. Reg.24.*
quòd hoc nomen ei imposuit, vt iuramenti fidelitatis, quod *1. Par.26.*
ab eo depoſcit recordaretur, vt in Paralipomenone patet, vbi
19 sacra Scriptura commemorat, quòd iurare eum fecit vectigal
fideliter redditurum, & in memoriam huius iuramenti impo-
suit ei nomen Sedechias, id est, iustitia Domini: ita vt no-
men illum obligaret adimplere quod iurauerat. Ita Christus Re-
demptor noster Simonem, appellat Petrum, quo tempore filiũ
Dei viui illum confessus est, vt hoc nomine memoraretur simul
obligari in hac confessione fideliter perseuerare. Similiter æquũ
est, vt quilibet Christianus nomen suum adimplere studeat.
Tu qui religiosus diceris, tu clericus, tu prædicator, tu iudex,
tu pastor, tu prælatus, id quod nomen denotat esse studeas. De
quibusdam peccatoribus Sanctus Iudas in sua Canonica ait, *Iud.c.1.*
quòd erant nubes sine aqua, quæ à vento circunferuntur. Nu-
bes

bes sine aqua inutilis est, sic sunt homines vacui qui vix aliud quam nomen habent. Nil enim eius quod nomen eorum denotat efficiunt. In hoc etiam quandam fidei firmitatem significauit quam ei in quantum Deus communicabat, & quæ nunquã

Luc.22. deficere debebat. Vnde alibi dominus ei dixit: Simon ecce Sathanas expetiuit vos vt cribraret sicut triticum ego autem rogaui

Simile. pro te Petre vt non deficiat fides tua. Rogaui inquam quatenus homo. Quando purgatur triticum per cribri foramina grana exeunt: at vero paleæ & aceres intus manent. Hoc etiam Sathanas intendit scilicet extra sanctam Ecclesiam bonos pellere & quod mali in ea maneant. At vero Christus redemptor noster ne in tantam calamitatem Diuus Petrus deueniret, scilicet, vt fidem amitteret rogauit pro eo, & ita nunquam perdidit eam. Sed dices, si non amisit fidem, quomodo ergo dominus subdidit: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos? Quia quamuis fidem non amisit negando Christum, nihilominus mortaliter pec-

Matt.26. cauit, & ex toto corde conuersus est. Vnde Beatus Matthæus ait: Egressus foras fleuit amare. O quantum robur hoc peccatoribus

Psalm.103. est & quanta illis occasio spei. Merito quod Sãctus Dauid præcinit hic quadrat: Petra (ait) refugium herinacijs. Peccatores heri-

Simile. nacijs similes sunt peccatorum spinis pleni. Diuus autem Petrus his herinacijs petra & refugium est. Confidite peccatores quia sicut Deus homini tam ingrato pepercit, & qui cum tot beneficia ab eo recepisset tam grauiter Deum offendit, & ob tam leuem occasionem, etiam vobis parcet si quemadmodum ille ita vos extra exibitis, & plorabitis. Nonnulli sunt qui quanuis sua peccata fleant, extra tamen non exeunt quia peccandi occasiones non amittunt. Hoc dilectissimi non satis est nisi foras exeatis omnem mali occasionem relinquentes tunc enim fletus & lachrymæ vobis proderunt. Hoc Spiritus sanctus vos admonet per

Iere.4. Ieremiam dicens: si reuerteris ad me Israel, ad me conuertere, si abstuleris offendicula tua à facie mea non commoueberis. Ecce quomodo ad hoc vt vere pœniteamini, & ad Deum conuertamini necessarium est omnia obstacula, impedimenta, & occasiones

Psalm.68. peccandi tollere. Ideo Regius Dauid sapientissime postulabat di-

Simile. cens: Eripe me de luto vt non infigar, & de profundo aquarum. Nonne iuxta profundas lacunas, luteos anfractus vidistis, deinde per limosos & putridos, & quasi induratos, & casu quis pe-

dem

23 dem figit inopinateque cingulo tenus se immergit? Ideo sanctus Dauid enixe hæc deprecatur à peccatis profundis se eripi, in quibus fortissimi quique mergi solent. Et quia ab illis pelagis ereptus poterat inquinari in luto quod est iuxta oras (scilicet in occasionibus) ideò non tantum dixit: Eripe me de profundo aquarum, sed etiam petit dicens: Eripe me de luto vt non infigar. Quia hominem occasioni se offerre est peccare, & ab ea non separari est à peccato non exire. Ergo peccator exi foras, vt possis cum Diuo Petro amare flere & veniam sicut & ipse impetrabis.

Et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Prius petram eum fecit & deinde super hãc Petram Ecclesiam suam fundauit. Lutum quod liquidum est ignis indurat & tanquam lapidem *Simile.*
24 vertit, vt patet in lateribus decoctis, qui postea magnum ædificium sustinent. Et etiam videmus lapides duros igne molliri & in calcem conuerti. Hic vir egregius in suis primordijs debilis & miser fuit. At vero postea diuini amoris ignis taliter illum inflammauit, combussit, & fortificauit quòd instar lapidis durus remansit. Et idemmet ignis qui Diuum Petrum fortificauit Diuum Paulum ita mollificauit vt ille qui tanquam lapis durus percutere solitus erat eos qui sanctissimum nomen Iesus inuocabant, instar calcis contabuit & mollificatus est dicens: Domine quid me vis facere? Et quidem hoc maxime oportebat: nam Deus cum ædificaturus esset Ecclesiam lapide, & calce ei opus erat. Diuus Petrus fidei petra solida est: Sanctus vero Paulus doctrinæ calx, cum qua huius sanctæ Ecclesiæ ædificium ædificatum & or-
25 natum est, & semper ædificabitur & ornabitur. Et sicut illi, qui ædificant maiores præcipuosque lapides in fundamento iaciunt, qui maxime ædificium fortificant, & posteà in operis prosecutione non sunt tam magni lapides: sic Deus in sanctæ Ecclesiæ fundamento sanctos illos, fide, fortitudine & charitate pleniores locauit, & ita nullo modo asserendum est in prosecutione huius sancti ædificij aliquos iustos fuisse, qui sanctitate beatos Apostolos æquarent. Et sicut videmus in aliquo magno templo in fundamento & parietibus *Simile.* maiores potioresque lapides sitos esse & tandem summitas ædificij seu pinnaculum proteo idest (*veleta*) terminari qui quolibet vento agitatur & absque vlla constantia & firmitate mutatur:

sic

sic heu dolor, nostris oculis cernimus in hoc sanctę Ecclesiæ ædificio, quæ tam firma & præcipua fundamenta habuit, & tot, tantisque sanctis illustrata fuit. Nunc verò vt sumus iam, in quos fines sæculorum deuenerunt, vt Diuus Paulus dicebat: Et sumus tanquam ædificij summitas, & pinnaculum, nonnullos videbitis Protheis similes & ipsis mutabiliores, quos quilibet ventus flās post se tollit. Nam quæuis minima tentatio, quantumuis leuis occasio, hinc inde miseros vertit, & volutat. O magnam populi Christiani calamitatem, ô rem sanguineis lachrymis deplorandam. Quodnam est cor ita durum, vt considerans sanctitatem illam, in qua hæc sancta Ecclesia fundata fuit: charitatem, & feruorem temporum præteritorum: frigiditatem & miseriam præsentium non frangatur, & mœrore tabescat? Illis temporibus Diuus Paulus sic proclamabat: Quis nos separabit à charitate Christi, tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas, an persecutio, an gladius? Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, nec Angeli, neque Principatus, nec creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro. Hæc felicium temporum illorum firmitas erat. Sed his miseris temporibus: proh dolor, ferè omnia immutata sunt, ita vt aliter, & vere interrogare possimus: Quis nos nō separabit à charitate Christi? quæ mundi res quantumuis leuissima erit & minima, quæ in plurimorum Christianorum cordibus hoc non perficiat? quod paruum lucrum, quis minimus honoris ambitus, quæ modica voluptas, quæ exigua vanitas quolibet temporis momento à Christi charitate nos non separabit? O tempora, ô mores, ô calamitas, ô Christiani nominis ignominia, ô religionis sanctæ dedecus, & vituperium æternis lachrymis deplorandum. Vtique quod in Prouerbijs dicitur, adimpleri nunc cernimus. Ait enim sapiens: Auersio paruulorum interficiet eos; siquidem næniæ & puerilia nos vincunt, & à Christi charitate nos separant.

1. Cor. 10. — Rom. 8. — Prou. 1.

Et siquidem dilectissimi hoc tantum malū, tantamque calamitatem verbis exprimere, nec exaggerare satis possum, illud vobis remitto qui Dei spiritum habetis, vt id ruminetis, & vobiscū consideretis, sentiatis, & cordis lachrymis deploretis, considerantes charitatem illam, quam fidei nostræ patres habuerunt, qui tot labores perpessi sunt, & quam mirabilis Deus in eis se ostendit: & quam meritò illud Psalmi dicere possumus: Eleuauerunt flumina

Psalm. 92.

29 flumina domine, eleuauerunt flumina vocem suam, eleuauerunt flumina fluctus suos à vocibus aquarum multarum: mirabiles elationes maris, sed mirabilior in altis Dominus, qui tyrannorum omnium atque totius huius magni maris procellam, in sanctam Ecclesiam elatam inuicibili amore & sanctorum illorum patrum virtute sedauit. Dicens dominus: *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*, Sanctam Ecclesiam ædificium, & fideles petras appellauit, in quo significare voluit opus nobis esse tanquam lapides expoliri & ab imperfectionibus nostris mundari vt inuicem connectamur & conueniamus. Ideo maximæ curæ Deo est tanquã singulari artifici, tunsionibus, pressuris, malleis & excussorijs, laborum ægritudinum & persecutionum nos dedolare, tundere & expolire, vt sic absque cupiditate, ira, luxuria superbia, & vanita-
30 te maneamus. Nam impossibile est his imperfectionibus obsessos conformari & fraternitatis fœdere conuenire in pace & amore. Beatus Hieronymus de quodam monacho Ægypti refert qui carnis stimulo agebatur, quod cum Abbati innotuisset diligentiam adhibuit, quo pacto monachus ille externis persecutionibus tribularetur, vnde die vno apud Abbatem ab aliquo accusabatur, die altera ab alio, qua afflictione cùm afficeretur eum tentatio reliquit. Ita vt vix recordaretur an carnem haberet necne, nam vt Ecclesiasticus ait: malitia horæ obliuionem facit luxuriæ magnę. Malitia idest labor, & sicut labor luxuriam aufert, ita & alias imperfectiones. Hoc sanctus Iob cum recte cognouisset dicebat: in turbine conteret me & multiplicabit flagella mea etiam sine causa. Sine causa (inquam) quæ ei innotesceret quia peccati mortife-
31 ri scrupulum in se non sentiebat. Rectè enim nouerat Deum absque ratione & causa nihil facere. Et inferius de Deo loquens ait: anima eius quæcumque voluit fecit, & cum expleuerit voluntatem suam, tot flagellis me afficiens, præsto sum ei, idcirco à facie eius turbatus sum, & considerans cum timore solicitor, scilicet quia iudiciorum eius celsitudinem intellectus meus non potest obtinere. Huius sancti viri timor magnopere securitatem nostrã condemnat quia cum sciret flagella illa non esse propter peccata sua, nihilominus iudicia Dei profunda tantopere formidabat. Quantò ergò æquius esset vt timeremus nos miseri tot peccatis onusti, tot flagellis affecti & in nihilo prorsus emendati? O lapidibus duriores, illi enim tunsionibus & ictibus expoliti quadrati

S. Hier.

Eccle. 2.

Iob. 9.

que manent, & recte inuicem connectuntur. Nos verò tã fortissimis ictibus contusi semper cum eisdem imperfectionibus manemus, & à nostris proximis separati. Ex his verbis B. Iob plane colligitur, vnã ex vniuersalioribus causis propter quas Deus hominibus labores mittere solet esse scilicet propter peccata, siquidem sanctus vir in se peccatum non sentiens dicebat labores suos sine causa esse quapropter dilectissimi cum tribulatos nos viderimus, causam propter quam sic nos Deus communiter visitat tollamus.

Cant. 5. Sicut sponsa fecit, nam sponsus stabat ad ostium pulsans magnas querimonias proponens & interim dulcia verba miscens. Nempe: Aperi mihi soror mea amica mea quia caput meum plenũ est rore & cincinni mei guttis noctium. Videns autem hæc verba vt ei aperiret non sufficere tetendit manum suam & tetigit illam, & verbis contactum addens statim illa tremens surrexit vt ibi dicitur: surrexi vt aperirem dilecto meo. Nam nisi emendabimur, Deus in hoc mundo augebit labores & æternaliter in alio puniet,

Baruch. 3. quemadmodum Sanctus Propheta Baruch affirmauit dicens: Quid est Israel quod in terra inimicorum es? Inueterasti in terra aliena, coinquinatus es cum mortuis, deputatus es cum descendẽtibus in infernum, dereliquisti fontes sapientiæ nam si in via Dei ambulasses habitasses vtiq; in pace super terram disce igitur vbi sit prudentia, vbi sit virtus, vbi sit intellectus vt scias simul vbi sit longiturnitas vitæ, & vbi sit lumen oculorũ & pax. Quid clarius hoc dici poterat? Attendite quomodò Deus illorum labores prolongauit quia illi prolongabãt malitiam. Et quomodo etiam sanctus Propheta pacem & gaudium illis promittebat si à peccato discederent. Deus nos illuminet vt inuentionibus quas ipse quærit vti sciamus vt à miserijs nostris nos purificet & sua gratia nos perfectos efficiat cum qua gloria acquiritur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Festo Sanctorũ Apostolorum Petri & Pauli Concio Tertia.

Venit Iesus in partes Cæsareæ Philippi. &c. Matth. ...

1 PRisci Philosophi asseruerunt, omnium quæ excogitari poterant optimam sententiam hanc esse: Homo nosce teipsum. Quam vt singularem in prolimine tẽpli inscriptam habebāt. Vt vnusquisque ingressurus templum vt oraret in eam sententiam intenderet, & secum consideraret: quisnam esset, nam ex profunda sui ipsius, & defectuum propriorũ cognitione facile quisq; scire poterat, quid conueniẽs sibi foret postulare: vel forte (quia propriam cognitionem tam necessariam hominibus esse nouerant) hæc verba in templi facie inscripta habebant, vt hi qui ingrediebantur intuentes, memorarentur in oratione hanc propriam cognitionem à dijs suis postulare ne re tam necessaria carerent. Iussit Deus vt templi fenestræ 3. Reg. 6.
obliquæ essent idest ex parte interiori maiores amplioresque. In
2 quo significare voluit quod homines qui verum Dei templum sunt, maiorem claritatem, maioremque suimet cognitionem, quam aliorum habere debent. Hæc enim cognitio propria, magna præparatio ad animarum reformationem est. Vnde Sanctus Apostolus magno spiritus feruore à Deo fidelibus postulabat dicens: Non cessamus pro vobis orantes & postulantes vt impleamini agnitione voluntatis eius (scilicet Dei) in omni sapientia, & intellectu spirituali, vt ambuletis digne, Deo per omnia placentes in omni opere bono fructificantes & crescentes in scientia Dei. In illa particula: in omni sapientia & intellectu spirituali, includitur etiam propria cognitio: nam parum prodesset aliarum rerum scientiam habere, si homo seipsum ignoraret & prius ponit agnitionem Dei & voluntatis eius, nam ex hoc propria cogni
3 tio emanat, & prouenit etiam vt in scientia Dei homo crescat, & dicens, scientia Dei, postquam dixit: in omni sapientia in hoc significare voluit aliquam etiam sapientiam quæ non est rerum diuinarum, & harum maxime necessaria est propria cognitio. Vndè patet ibi Sanctum Apostolum cognitionem propriam à Deo postulare. Et quamuis verum sit quod propria cognitio Dei donũ est, & vt tale Diuus Paulus refert ad Romanos scribens, vbi Spiritus sancti dona enumerans ait: Non alta sapientes sed humilibus consentientes, nolite esse prudentes apud vosmetipsos, & ita cum maxima instantia à Deo debet postulari, nihilominus tamẽ ex parte nostra aliquid agere debemus & diligentias aliquot adhibere vt id obtineamus.

Coloss. 1. — Roma. 12.

Et vna ex præcipuis est, quam diuinus magister Christus in hodierno sacro Euangelio nos docet, discipulos suos interrogãs: *Quem dicunt homines esse filium hominis?* Non de alijs, sed de seipso dominus interrogat. Et quamuis vt verus Deus recte nouerat quem illum esse homines dicerent, & quam opinionem de ipso haberent, quæsiuit quod sciebat vt nos doceret interrogare quod nescimus non vitam proximorum sed propriam: Oculi enim quãuis res alias vident, tamen seipsos, & partes valde sibi coniunctas cernere nequeunt. Sic nos proximorum defectus & imperfectiones peruidemus, nostras vero imperfectiones & peccata difficile intuemur. Hoc Spiritus sanctus significauit, vbi pro eo quod nos legimus: delicta quis intelligit in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica habetur: delicta quis intelliget, de futuro. In quo denotatur cognitionem propriorum delictorum in hac vita adeo difficilem esse quod nemo adipiscitur nec perfectè adipiscetur absque maximo peculiari Dei auxilio. Et hanc interrogationem vnusquisq; debet facere à viris studiosis, & Dei timoratis cum quibus agit, & de quibus sperat verum ei consulturos esse, & quod recte sentiunt dicturos. Etiam dilectissimi, interrogare potestis oculos vestros, & manus, rem familiarem, vestros contractus & negotiationes, & munus vestrum quid de vobis sentiunt? Quos dicunt vos esse? Vt si fortè aliquid horum defectuum in vobis notari maxima cum diligentia remedium adhibeatis. Attendite si forte oculi vestri vobis dicunt quod sinitis eos abire vt quæcunque eis libet videant. Si aures dicunt quod laxas habenas eis præbetis vt quæ non decent audiant. Et res familiaris quod sit male parta vobis nuntiat. Et vestri contractus, & negotiationes illicitas se esse vobis dicunt, attendite inquam & omne possibile remedium adhibete. O Deus infinitæ maiestatis pro tua clementia te Domine obsecro, hanc doctrinam in cordibus horum fratrum meorum imprimere digneris vt cum maxima affectione rem tam sibi necessariam amplectantur.

Simile.

Psalm. 9.

At illi dixerunt: alij Ioannem Baptistam, alij autem Heliam. &c. Non referunt discipuli quod sciebant Pharisæos de suo diuino magistro dicere, scilicet: quòd erat vorax & homo iniquæ conuersationis, & cõtractus vt patet in Matt. quãdo dixerunt. Eccè homo vorax & potator vini, publicanorum, & peccatorum amicus. Nã dominus eos interrogauit: *Quem dicunt homines esse filium hominis?*

Matth. 12.

Et illi

7 Et illi qui tale asserebant non homines sed diaboli erant. Etiam Sancti Apostoli noluerunt hoc referre quia sciebant totum hoc magnum mendacium esse. O quam peroutilis doctrina. Discite dilectissimi ab his sanctis viris quod cum auditis proximis vestris detrahere & id mendacium falsumque testimonium esse scitis, ne illud ei dicatis, velut nõnulli faciunt qui sub prætextu amicitiæ quod ab alijs audierunt ad eos deferunt, de quibus id dictum fuit quanuis omne mendacium esse nouerint, vnde absque vlla vtilitate illos tristantur & torquent. Imò cum maximo discrimine animarum id faciunt quia occasionem eis præbent vt ira, & odio tabescant, & vt sæpissime contingit maximæ discordiæ & inimicitiæ, & alia quam plurima damna inde oriantur. Hoc Spiritus sanctus manifestauit dicens: lingua tertia mul- *Eccles.28.*
8 tos commouit, & dispersit illos de gente in gentem, ciuitates muratas diuitum destruxit, & domos magnatum effodit, virtutes populorum concidit, & gentes fortes dissoluit. O quàm dirum & crudele instrumentum lingua iniqua est, siquidem tot strages facit. Quis ergo hæc audiens non refrænabit linguam suam, & studebit detractiones & murmurationes, quibus inuicem homines consumuntur palliare, ne tot mala, cædes, & discordiæ inde oriantur?

Dixit illis Iesus: Vos autem quem me esse dicitis? Nunquid Domine dicendo: Quem dicunt homines esse filium hominis discipuli tui ibi non includuntur? Nonnè etiam ipsi homines sunt? In hoc dominus velle videtur quod sui fideles amici (siquidem aliqualiter magis vitam diuinam, quam humanam viuunt) homines
9 non appellentur sed dij. Et ita Diuus Hieronymus super hunc locum ait: Apostoli nequaquam homines sed dij appellantur. *D. Hier. l.2. sup. Matth.*
Dixit Deus Moysi: ecce constitui te Deum Pharaonis quasi diceret. Ne timeas Pharaonem quamuis Rex sit, Nam quis fortior est Deus, an Rex? Sit sibi rex quantum voluerit, Deum eius te constitui, nihil tua: nam in minimo etiam tibi nocere non poterit. Te ille, non tu illum timere debes. O mirificam iustorum dignitatem, & quanto eos Deus æstimat & honorat qui suam potentiam, virtutem, sapientiam, bonitatem, insuper & nomen suum eis communicat. O terque quaterq; beati, qui tam bono domino famulantur. Nolite fratres seruire Sathanę, siquidem in magnum dedecus & ignominiam, damnumque vestrum re- *Exod.7.*

dundat. Et huic liberalissimo & magnificentissimo Dño seruite io
Psalm. 138. qui eos tã singulariter honorat qui fideliter ei famulantur. Vnde illud Psalmi, Nimis honorificati sunt amici tui Deus nimis confortatus est principatus eorum ex Hebræo transferri potest. Nimis honorificatæ sunt cogitationes tuæ Deus vbi Emphatice iusti cogitationes Dei dicuntur quia eos semper Deus in suis cogitationibus portat. Et hic confortatus quasi magnificatus & sublimatus significat. Vt in eodem psalmo pauló antea dixerat: Mirabilis facta est scientia tua ex me confortata est & non potero ad eam. Id est, dum contemplor Domine qualiter me creasti, & quid in me posuisti, tuam mirificam scientiam considero & confortata est, id est, valde sublimis efficitur, non possum eam obtinere. Ita hic, Nimis confortatus est principatus eorum. Id est status, & dignitas Dei amicorum est valde sublimis. Super hoc fratres rem pernecessariam vobis adnotetis velim. Fuit certe magna dæmonis astutia dare hominibus alios homines perditos & sensuales loco deorum suadens eis vt tanquam deos illos colerent, vt facerent homines quod deos suos fecisse nouerát, & ita turpes essent vt Iuppiter, intemperati vt Bacchus, vltores vt Mars, & etiam modo studet vt illi quos Deus nobis tanquam deos dat, quales sunt eius ministri & familiares, peruertantur & peccata nonnulla committant vt alia plebis gens videns illos quos omnipotens Deus tanquam deos eis donauit tam miserè in peccatis proiectos suis malis securitatem sumant, & peccandi ansam & dicant: quid mirum si nos peccemus cum illi tam sublimati & honorati à Deo ita libere delinquant? Ideo vos qui à Deo super nos fauores accepistis, oculos aperite, & cum maxima vigilantia & tremore viuite ne forte id quod dæmon intendit obtineat & victoriam ex vobis reportet cum maximo reipublicæ nocumento.

Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus filius Dei viui. Quamuis Dominus omnes interrogauit solus Diuus Petrus pro se & omnibus respondit tanquam qui caput omnium futurus erat & sicut patet in discursu sancti euangelij non tantum semel vt hic
Matth. 19. sed multoties idem fecit vt cùm dixit: Ecce nos reliquimus om-
Luc. 12. nia & sequuti sumus te quid ergo erit nobis? Et alibi cum Dominus parabolam de seruo vigili referret, Diuus Petrus ait: Domine
Ioan. 6. ad nos dicis hanc parabolam an ad omnes? Et quando Dominus ad

13 ad duodecim ait: Nunquid & vos vultis abire? Diuus Petrus respondit: Domine ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes, & nos credimus, & cognouimus quia tu es Christus filius Dei. *Respondens autem Iesus dixit ei, Beatus es Simon Bar-iona. &c.* Res notatu digna valde est quòd etiam Beata Martha dixit. Ego credidi quia tu es Christus filius Dei viui. Et Nathanael ait: Tu es filius Dei, tu es rex Israel, & tamen eos non laudauit sicut hic Diuum Petrum, & huius ratio est quia quemadmodum vitiorum inuentores maiori supplicio sunt digni quam alij vt Adam inobedientiæ inuentor, Cain homicidij &c. sic virtutum inuentores maiori præmio digni sunt alijs quia sicut illi exemplum & scandalum mali relinquunt ita boni exemplum boni & ædificationis, vnde Diuus Paulus de Abel ait: fide primam hostiam Abel quam

Ioa.14.

Io.1.

Heb.2.

14 Cain obtulit Deo, per quam testimonium consequutus est iustus, testimonium perhibente muneribs eius Deo, & per illam defunctus adhuc loquitur. Nam per illam suæ vitæ innocentiam & seruitij Dei studium singulare, fidem, & patientiam omnia tanquam exemplar & prototypum mundo reliquit & ita virtutes eius semper vsque in finem seculi loquentur & docebunt homines vt eas imitentur. Ita secundum Diuum Hieronymum in Petro incepta est confessio fidei explicitæ verbi incarnati simpliciter necessaria ad salutem, & ab illo in mundum deriuata est, & ideo tam magnifice à Domino laudatur. Quemadmodum cùm solennissimæ vesperæ in quadam Ecclesia Cathedrali celebrantur, hebdomadarius est quidam venerabilis senex & cœpit submissa voce antiphonam intonare & quæ vix aure percipitur. At

D.Hier.

Simile.

15 statim cantorum chorus modulo vocem eleuat, hymnos personat, & suaui concentu super eo quod hebdomadarius intonuit discurrit. Sic venerabilis senex Diuus Petrus tanquam hebdomadarius fidei verbi incarnati confessionem cœpit intonare ibi vbi à paucis audita fuit. Et super illam. Sancti Petri confessionem, omnium credentium laudes & confessiones fundatæ sunt. Et dico vt B. Hieronymus asserit, Diuum Petrum primum fuisse, quia etsi alij dixerunt: Tu es filius Dei non intelligebāt filium Dei per naturam. At verò Sanctus Petrus illum primo confessus est filiū Dei naturalem. Et hic articulus reliquorum omnium fundamentum est quia omnes per hunc probantur. Nam firmiter cre-

dendo Iesum Christum filium Dei naturalem esse hinc etiam ro-probatur omne quod dixit & docuit infallibilem veritatem esse. Et ita in quacunque fidei tentatione ad hoc debet recurri dicendo: Dominus meus Iesus Christus est filius Dei naturalis, & idē Deus cum patre & Spiritu sancto, ergo omne quod de sacramentis gratiæ, de gloria, & inferno docuit & dixit, est firmissima & infallibilis veritas. Ille in nihilo decipi potuit quia sapientia summa est, nec fallere quēquam potuit quia est summa bonitas. Hinc
1. Pet. 5. fidei defensionis modum Diuus Petrus in sua canonica assignat dicens: Aduersarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit quærens quem deuoret, cui resistite fortes in fide.

Hæc igitur est ratio ob quam diuinus Redemptor adeo Diuū Petrum collaudat dicens: *Beatus es Simon Bar-iona. Et ego dico tibi quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*: Hic dominus Sanctam Ecclesiam suam petrarum ædificium appellat, ad denotandum quod sicut in materiali ædificio vna petra sustinet onus alterius petræ, quæ super illam est, & hæc ab inferiori sustentatur; nam omnes illi lapides graues sunt & alterius grauitatem alter sustinet, sola petra viua quæ est præcipuum fundamentum sustinet onus omnium aliarum ipsa vero à nulla sustentatur: sic debet esse in hoc sanctæ militantis
1. Pet. 2. Ecclesiæ ædificio. Loquens Diuus Petrus cum fidelibus in sua canonica ait: Ad quem scilicet Christum accedentes lapidem viuum ab hominibus quidē reprobatum, à Deo autem electum & honorificatum & ipsi tanquam lapides viui superædificamini domus spirituales. Vnde tanquam lapides inuicem nos ferre debemus. Omnes namque onera & miserias habemus. Et sicut quidem volumus vt alij onera nostra portent, similiter vt nos aliorum onera portemus æquum est. Et cum iniuria afficimur indulgeamus quandoquidem remitti nobis volumus cum alios offendimus. Solus Iesus Christus qui est petra viua, & præcipuum huius sanctæ Ecclesiæ fundamentum omnes suffert, omnium onera portat, & nullam necessitatem habuit ab alio supportari, quia quid supportaretur nō habuit. O benedictus & glorificatus sit talis dominus. Qui omnibus parcere, omnes tolerare vult, nullam occasionem præbens vt illum offendamus imo innumeris beneficijs nos afficiens, quarè ergò proximos nostros non

19 non patiemur? præcipue quia vt in plurimum si nos offendunt prius nos eis occasionem præbemus. Hoc ad literam Diuus Paulus admonet dicens: Alter alterius onera portate & sic adimplebitis legem Christi. Gala.6.

Dicit præterea dominus: *Et portæ inferi non præualebunt aduersus eam.* O Christe summa veritas quænam portæ hæ sunt? Nunquid domine mi infernus portas ligneas aut ferreas habet? Non equidem sed inferni portas peccata appellauit, hæreses, hæreticos & peccatores qui suis malis exemplis, aut persuasionibus alios peruertunt: quia sicut per portam in domum intratur, sic per peccata, per hæreses, & per malos homines in infernum intratur. Simile. O quã latæ inferni portæ Mahoma, Arrius, & Lutherus fuerunt per quos tot millia animarũ intrauerunt & intrabũt in infer-
20 num? O miseros & infœlices peccatores, quibus malos esse non sat est sed etiam vt alij iniqui fiant studetis. Attendite quod nomen hic vobis Deus imponat inferni portas vos appellans. Saltim vestri misereminі obsecro ne tanti mali causa sitis, aduertite quod æternis supplicijs dum Deus erit puniendi estis, non tantum propter peccata quæ commisistis sed etiam propter omnia quæ vestra occasione committuntur. O rem dictu, audituque horribilem quomodo fratres hæc audientes non tremitis? Illuminet vos Deus vt id sentiatis & dum tempus habetis remedium adhibeatis. Dicit ergo dominus: firmabo super te ô Petre Ecclesiam adeò fortẽ, quod omnes peccatores, omnes tyranni, omnes hæretici, omnia deniq; mala quæ in eam insurgent non præualebunt vt conterant illam. Et quando aliqualiter solo
21 æquata esse videbitur, tũc re vera magis erecta erit, & triumphans, vt contigit cum Reges & imperatores tyranni & infideles erant animarum tria millia simul & quadraginta millia per martyrium in cœlum ascendebant. Et nunc quanuis humano iudicio omne consummatũ est passim multi martyres sunt, vt patet apud Galliam, Angliam, & Germaniam. Nam non in multitudine beatitudo consistit præstat enim paucos eosque probos esse quam multos & improbos. Et illi qui nunc in suis erroribus moriuntur in pœnam suorum delictorum sic terminantur, Nam quanuis hæretici alias non essent nihilominus damnandi erant & hoc Diuus Paulus significauit de Antichristo loquens, quòd veniet (inquit) in omni seductione iniquitatis ijs qui pereunt eo 2.The.2.

quod charitatem veritatis non receperunt vt salui fierent, ideo 22
mittet illis Deus (scilicet permissiuè) operationem erroris vt
credant mendacia. O terribilia verba, quomodò fratres hæc au-
diendo non obstupescimus? Timete dilectissimi ne fortè pro-
pter delicta vestra in tam magnam calamitatem & pœnam in-
cidatis.

Simile.

Et tibi dabo claues Regni cœlorum. &c. O fœlicissimum verbum
beati illi qui tam bonum nuntium audiunt si illo vti sciunt. O
mira temporum immutatio. Solet faber ferrarius ex frusto gladij
aut cultri rubigine cooperto in fornacem mittens illud claues fa-
bricare cum quibus preciosissimus thesaurus reseratur. Gla-
dius quem Cherubim in paradiso terrestri habebat vel vt melius
dicam id quod per gladium illum figurabatur, scilicet, pesulum
& sera cœli iam per ignem qui in fornace diuini pectoris ardet 23
qui est eius amor in claues regni cœlorum se conuertit. Et has cla-
ues ad maiorem consolationem nostram in manibus hominum

Simile.

Deus eas ponit, quod quidem sacerdotij dignitatem vehementer
magnificat. Si Rex alicui ius & potestatem committeret, vt om-
nes sententias contra omnes malefactores apud primam sedem
pronuntiatas reuocare posset, & ipso dicente, ego hanc senten-
tiam à Rege latam contra te reuoco, & ipso facto reuocaretur, di-
cite cum quanta diligentia & anxietate, malefactores omnes, ho-
micidæ, fures, & alij ad mortem damnati, ad eum properarent, &
quanta cum humilitate & instantia postularent ab eo vt sen-
tentias illas in se illatas reuocare vellet? Notum sit vobis dile-
ctissimi, quod statim vt quis lethaliter peccat in eodem instanti
apud Sanctissimæ Trinitatis tribunal fertur in eum sententia 24
vt æternaliter in inferno crucietur. Et quemadmodum cum la-

Simile.

ta est sententia contra furem vt suspendatur stant tortores ad
ostium carceris expectantes vt quam primum malefactor exeat
in eum manus inijciant & illam sententiam exequantur: ita Dei
tortores, qui sunt dæmones expectant vt quam primum mise-
ra anima è corporis carcere exeat illam rapiant & superni iu-
dicis sententiam exequantur. O miserum concubinarium, ô
infœlicem turpem & carnalem, ô auarum infœlicem, ô miserum
& crudelem tyrannum, ò infœlicem iniuriarum vltorem, quia
circa lectos in quibus iacitis in vtramque aurem dormientes, & in
circuitu mensarum in quibus cum maximo gustu splendide co-
me-

25 meditis, & potatis, adſunt dæmones iuſtitiæ Dei miniſtri vt quã
primum veſtræ miſeræ animæ à veſtris corporibus exeant in ma
nibus rapiant & in profundum inferni ducant vt in eius furca vos
ſuſpendant. Ideò cito reſipiſcite remedium adhibentes, ſiquidem
Deus talem poteſtatem ſuis miniſtris & ſacerdotibus dedit, vt
ſententiam ab eo latam ſecundum præſentem iuſtitiam reuoca-
re poſsint. Curam maximam adhibete ad eorum pedes cum debi
ta animi præparatione accedere, cum vero peccatorum dolore,
& firmiſsimo correctionis propoſito, & ſic humiliter confitemi-
ni peccata veſtra & à ſuo ore audietis quomodo ſentẽtiam illatam
reuocat dicens: Ego te abſoluo ab omnibus peccatis tuis. Hoc eſt,
ego reuoco ſententiam quam Deus contra te tulerat ne æternali-
26 ter in infernum crucieris, ad hoc ſiquidem claues dominus reli-
quit in ſua ſancta Eccleſia, nempe ad claudendum infernum &
cœlum reſerandũm. Sed væ, væ, væ, quam latus campus hic patet
& quanta lugendi occaſio ſe offert cùm videamus tam paucos
eſſe, qui tanto bono vti velint, & re vera ad confeſsionem non-
nulli vt coacti accedunt & iam ad finem quadrageſimæ. Qui qui
dem nec peccatis onuſtos ſe cernere, nec magnarum feſtiuitatum
totius anni ſolennitas eos mouet vt in aliqua carũ confiteantur.
Super hæc verba conſideratu dignisſimum eſt, quod hunc glo-
rioſum virum & Apoſtolum quem dominus tot encomijs hic ex
tulit, & quem tantum honorificauit, tantiſque beneficijs affe-
cit, & in tam magna poteſtate conſtituit, denique tantis labori-
bus illum commiſerit, & tantis afflictionibus tradiderit vt Diuus [D.Chryſ.]
Chryſoſtomus hic ponderat dicens: Quid enim dicam, aut quid [ſerm.de San]
27 loquar veſtras contemplans afflictiones neſcio quot carceres [ctis. Apoſto.]
ſanctificaſtis? Quot catenas decoraſtis? Quot tormenta ſuſti- [Petr. & Pau]
nuiſtis. Quot maledicta toleraſtis? Quomodo Chriſtum por- [lo.]
taſtis? Quomodò ergó permiſit vt illi quos tantum diligebat in
tantis afflictionibus conſtituerentur? O mirum Dei artificium
quo pacto oſtendere voluit quid in ſuis ſanctis haberet & quam
perfecti eſſent. Qui aureum pretioſiſsimum ponderat, ab vna [Simile.]
ſtatera in aliam transfert, vt vtraque ſtatera oſtendatur aurei
pondus integrum eſſe. Sic Deus efficit, qui fideles amicos
in ſtatera proſperitatis collocat, & inde in ſtateram aduerſi-
tatis & afflictionis transfert, vt in vtriſque perfectionem &

amoris

amoris gradus quos iusti habent ostendit. Sanctum Iob in statera secundæ fortunæ posuit, & ibi sanctitatis suæ signa dedit, & deinde in stateram aduersæ fortunæ illum transtulit, & patientia plenus in hæc verba prorupit: sicut domino placuit ita factum est sit nomen domini benedictum. Et sacer textus statim addidit dicens: In omnibus his non peccauit Iob in labijs suis. Et de Sancto patriarcha Abraham legitur quod peregrinatus est in Geraris. Magna quidem hujus sancti viri patientia fuit, siquidem cum in miseram sortem incideret animus eius non fuit deturbatus. Paulò anteà enim ex domesticis & subditis suis exercitum comparauerat cum quo præliatus est contra quatuor illos reges à quibus victoriam reportauit. Et post paululum temporis in tantam paupertatē deuenit quod baculo in manu versus Geraris peregrinabatur inops & mendicus. Eccè quomodò illum Deus ab vna in aliam stateram transferebat vt vtrobique ostenderet quam vera eius sanctitas esset. Idem omnino cum his duobus sacris Apostolis fecit. Cum Diuo Petro tam mirificam reuelationem ei ostendens, tamque gloriosa verba ad eum loquens, & tam mirabilem potestatem super Ecclesiam suam ei tribuens. Cum Diuo Paulo quia statim in suæ conuersionis initio vsque ad paradisum Dei rapuit illū, & alijs quam plurimis & peculiaribus fauoribus illū donauit, & ex hac statera in tot carceres & tribulationes illum transtulit, quæ pro eius amore perpessi sunt. Et in vtrisq; stateris satis eorum valor eluxit. Nam Diuus Paulus tantum decus existimabat pro Christo crucifixo pati vt cum mos ei esset in exordio suarum epistolarum Apostolus vocari dicēs: Paulus Apostolus Iesu Christi &c. postquam verò propter Euangelij prædicationem in vinculis coniectum se cerneret nomen Apostoli consulto tacens, cæpit vocari. Vinctus in Christo Iesu, gloriosius sibi reputans pro Christo mundi Redemptore vinci & ligari quam eius Apostolus esse. Sic solent magnates facere qui cum ad maiorem dignitatem promouentur titulum minorem amittunt veluti si dux Nauarchus fiat vel si structor œconomus creetur, aliter ducis nomen amittit & appellatur Nauarchus, & structoris titulū alter perdit & vocatur œconomus. Diuus Chrysostomus super illa verba Pauli, obsecro ego vos vinctus in domino sic ait: Vinctum esse propter Christum illustrius est quā sine doctore sine ...

Iob.1. *Gen.20.* *Simile.* *D. Chryso. sup. Eph. 4.*

31 siue Euangelistam siue Apostolum esse. Et sic nusquam imperator de torquibus aureis ita gloriatus est quantumuis preciosissimis, sicut Diuus Paulus de ferreis cathenis. Vnde in Actibus prę cordis lætitia dicebat: Propter spem enim Israel cathena hac circundatus sum. Regius Dauid in laudem ducis Abner, postquam mortuus fuit dicebat: Nequaquam vt mori solent in naui mortuus est Abner, manus tuæ non sunt ligatæ & pedes tui non sunt compedibus grauati. At vero hodie laudemus hos sanctissimos viros, quia vinculis & ferreis cathenis ligati fuerunt, & carceribus inclusi. Quia quanuis in prælijs corporeis ligari & vinci ignominia sit, tamen propter Christum ligari summum decus summusque honor est. Et Diui Petri patientia in tolerandis laboribus planè ostenditur, nam cum Herodes sententiam contra eum
32 tulisset & cum iam nuntiatum esset illum postera die capite plectendum dicitur de eo in Actibus: Erat Petrus ipsa nocte dormiẽs inter duos milites vinctus cathenis duabus, & sicut ibi ostenditur discalciauerat se & vestimẽtum deposuerat, & in vtramque aurem dormiebat, siquidem opus fuit vt Angelus accederet, & percusso latere Petri eũ excitaret. O quam merito in Prouerbijs dicitur: Non contristabit iustum quicquid acciderit ei. Attendite dilectissimi quam tranquillus hic sanctus vir erat cum morti tam propinquus esset. Alius fortè si sic esset somnum oculis negaret & peruigil per totam noctem exclamaret dicens: O Deus & quomodo sic fit vt innocens sic iniuste pereat? Nihil horum sanctus vir imprecabatur nec querebatur, sed quiete, pacifice & tranquille omnia tulit. Et vt nos id cerneremus posuit eum do-
33 minus in his duabus stateris vt secundum eius exemplum discamus diuinam celsitudinem glorificare tã in prosperis quam in aduersis, nam ita facientes in vtroque diuinam gratiam obtinebimus cum qua adipiscitur gloria. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius.

Amen.

Acto. 28.

2. *Reg.* 3.

Acto. 12.

Prou. 12.

In co-

In eodem Festo sanctorũ Apostolorum Petri & Pauli, Concio Quarta.

Venit Iesus in partes Cæsareæ Philippi. Matth. 16.

SAnctus & diuinus ille vates Dauid magno cordis
sui affectu Dominum orabat, dicens: Ne simul tra-
das me cum peccatoribus, & cum iniqua gerẽtibus
ne perdas me. Et alij interpretes transtulerunt ex
Psalm. 28. Hebræo: Ne simul trahas me cum peccatoribus: &
sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. In quo de-
notatur S. Dauid non tantum postulare hoc, scilicet: Ne me con-
demnes Domine, & cum peccatoribus perdas, sed quòd etiã de-
precabatur, scilicet. Ne me permittas Domine cũ iniquis agere,
& conuersari: nam hac via in condemnationem deueniam. Et est
quidem magna verbi exaggeratio hæc, nempe dicere: Ne si-
mul trahas me, quia significare videtur, quasi coactè Deũ aliquẽ
ad iniquorum cõsortium trahere permittens eum in pœnam præ-
cedentium delictorum cum hominibus corruptis & sceleratis cõ-
uersari: in quo manifestatur quantum malum sit à bonorum con-
Isai. 6. sortio aliquem separari, & cum malis agere. S. Isaias se excusans,
quod labia immunda haberet, & ad prædicandum diuina myste-
ria minus idonea his verbis: væ mihi, quia tacui, quia vir pollutus
labijs ego sum, addidit statim causam, vnde illud malum sibi pro-
uenerit dicens. Et in medio populi polluta labia habentis ego ha-
Matth. 10. bito, Vbi illa particula, Et, est causalis, quæ pollet, vt, Quia. Sicut
Dominus dixit: Veni separare hominem aduersus Patrem suũ,
& filiam aduersus matrem suam: & inimici hominis domesti-
ci eius: ibi etiam, Et, causalis est & perinde significat ac si diceret:
Quia inimici hominis domestici eius. Sanctus Isaias tanquam
Isai. 2. miraculum refert dicens: Habitabit lupus cum agno, & pardus
cum hœdo accubabit, leo, & ouis simul morabuntur. Et ita profe-
ctò mihi videtur, quod sicut miraculum esset hæc animalia fero-
cia inter mansueta habitare absque eo, quod illa interficerent, &
vorarent: ita vtcunque miraculum est hominem debilem, mis-
rum

4 rum &ad malum propensum inter peccatores degere absque eius damno. Vnde sacra scriptura inquit: Et factum est grande miraculum, vt Core pereunte filij eius non morerentur. Nam miraculosa certe res est, quod filij cum patre iniquo agentes, vt agunt nõ labefactentur, & iniqui fiant. Hæc dixi, quia hodiernum sacrum Euangelium de quadam maximè singulari confessione agit, quã Diuus Petrus de Christo filio Dei vnigenito fecit, cùm esset inter illam sanctam ac venerabilem Apostolorum societatem. Qui posteà cum in domo Caiphæ impiorum societati ministrorum Satanæ interesset suum diuinum magistrum non semel tantum, sed bis, & ter etiam iureiurando negauit: quod præsagium fuit, quam plurimos, scilicet, hunc Dominum fore negaturos, ex eo, quod inter corruptorum hominum congeriem se intromittunt, Num. 26.
5 quales illi erant. Quapropter in Christo Iesu dilectissimi vos obsecro huiusmodi consortia fugere tanquam pestem, & adhuc amplius: nam pestis ad summum corpus interficit, at societas praua (vt vidistis) occidit animam.

Ait ergo sanctum Euangelium: *Interrogabat Iesus discipulos suos: Quem dicunt homines esse filium hominis?* Vnicuiq; nostrum dilectissimi, ita viuere opus est, vt nullus vitæ nostræ aliquam notam obijcere posit: sicut de illa sancta Iudith legitur. Et hæc erat (inquit sacer textus) in omnibus famosissima, quoniã timebat Dominum valde, neq; erat qui loqueretur de illa verbum malum. Et multo plus hominibus in dignitate constitutis hoc congruit, qui nõ debent tantũ contenti esse cum interiori virtute, sed maxima obligatione tenentur eam extrinsecus ostendere. Vnde Diuus Iud. 8.
6 Paulus de quolibet eorum ait, Oportet illũ testimonium habere bonum ab his, qui foris sunt. In Leuitico præcipiebatur sic: Omnis oblatio, quæ offertur Domino absq; fermento fiat, nec quicquam fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio Domini. Et ratio obquam hæc vetabantur est, quia mel & fermentum in ignẽ simittantur male olent. Et cũ sacrificia cremarentur noluit Deus vt essent ex male olentibus rebus. In quo significauit nõ satis esse hominem dulcem esse, sicut mel, si aliàs male olet: idest, non sufficit bonitas interior, cum malo nomine. Hinc plane colligitur quantum errat ille, qui ait: Quid mea si de me homines male loquantur & murmurẽt: possum detractorum ora claudere? Etiã, quando aliqua specie malę murmurationis occasionem præbes. 1. Tim. 3. Leu. 2.

Habet

habet innocentissimus Iesus suæ famę rationem interrogans quē dicunt homines esse filium hominis? Vt nos doceret de nostro nomine curam habere.

At illi dixerunt: Alij Ioannem Baptistam, alij autem Heliam, &c. Videntur discipuli in hoc adulatores se ostendisse, nam rectè nouerant Phariseos dicere solitos esse, eorum magistrum, seductorem, Samaritanum, dæmoniacumq; esse, & in virtute Beelzebub eij cere dæmonia, & nihil horum ad suum diuinum magistrum detulerunt, sed illud tantum quod honoris & decoris erat. O quam vsitatum est hoc in mundo. Conuersaris cum aliquo apud omnes infimę notę, tu verò ne verbum quidem correctionis ei loqui audes, quin imo assentaris ei eius vitam peruersam laudans. De quibusdam diris hominibus, qui populum seducebant dicitur: Ipse ædificabat parietem, illi autem liniebant eum luto absque paleis. Ille parietem ædificat qui malum opus facit, cum quo quasi quodam pariete diuiditur & separatur à Deo. Vndè Isaias dicit: Iniquitates vestræ diuiserunt inter vos & Deum vestrum. Et adulatores hunc parietem adulationis luto liniunt dum dicunt: Quid mirum, parum mali hoc est, non multum est hoc perpetrare quia fragiles sumus, homines sumus & ad malum propensi. Dicit lutum absq; paleis quod non firmiter adhæret parieti, sed cito cadit, Quia adulatio quamuis in principio excæcat, & peccati cognitionem tollit, quandò illud Deus puniet (quod cito erit) planè grauitas culpæ apparebit ab omni assentatione exuta. De Magno Alexandro legitur quendam Philosophum à se fuisse dimissum, & ab eius domo cui dixit. Ego tanquam homo erro, tu verò vt sapiens meos defectus arguere debueras, id minime facis, si hoc facis quia defectus meos non cognoscis sequitur quod non es sapiens. Quod si defectus meos nouisti & taces verus amicus non es. O quanta confusio Christianis est, hæc verba ab homine gentili audire, & contrarium in nobis experiri, quin imo mercè cus eos consumere volumus qui minimum etiam consilium nobis præstant, quantumuis peccata nostra enormia, manifestaq; sint quod quidem nostræ damnationis æternæ magnum prognosticum est. Nam in Prouerb. dicitur: Doctrina mala deserentium viam vitæ, qui increpationes odit morietur, quod si etiā de catis: Qui increpationes diligit morietur dico hîc, morietur, æternaliter intelligi. Et alia translatio sic habet: Doctrina mala deserenti

Ezech. 13.

Isai. 59.

Prou. 15.

10 renti viam vitæ. Vbi denotatur, quod non solum mali qui à via
vitæ deuiant, malam doctrinam docent: sed vt plurimum cui ma
gis imprimitur, est ille, qui deserit viã vitæ, id est, qui à lege Dei
separatur, hic est cui magis insedit & quadrat, & sequitur infe-
rius: Non amat pestilens eum qui se corripit, nec ad sapiẽtes gra
ditur. Quis verba hæc audiens non contremiscit, agnoscens san-
ctam monitionem, fraternamque correctionem quãto odio pro-
sequatur? Certe hoc non timere pessimum etiam signum est: ex
hoc quod tantum diligunt homines laudationem, & tam mole-
stè ferunt reprehensionem & veritatem prouenit, vt illi qui cum
eis conuersantur & agunt, eis assententur. Hæc autem Aposto-
lis nè digna erant? Adulatio in tam præstantibus hominibus in-
uenienda erat? Dico eos hoc non fecisse vt suo diuino magistro
11 adularẽtur: sed quia nouerãt Phariseos dolo & inuidia plenos, im
maculato agno falsissime illa imponere, vnde referre noluerunt
nisi quod populi turba, syncera & sine dolo sentiebat. Et primũ
quod referunt, est aliquos dicere illum Ioannẽ Baptistã esse, quę
opinio maioris põderis aliis opinionibus erat, quia Rex Herodes
id asseruerat. Solent sæculi magnates, & principes seruos habere
parum studiosos: & ita parum de Deo sentiunt. Iam Ionæ præ- *Ion. 3.*
dicatio totam ciuitatem impleuerat, quando ad aures Regis nun
tium peruenit. Vnde dicitur ibi, quòd prædicãte Sancto Prophe
ta crediderunt viri Niniuitæ in Domino, & prædicauerunt ieiu-
nium, & vestiti sunt saccis à maiore vsque ad minorem, & perue
nit verbum ad Regem Niniue. Ecce quomodo vltimus ad quẽ
sermo Ionæ peruenit Rex fuit. Idem Herodi Regi contigit, qui
12 anno vltimo quo Christus Redemptor noster prædicauit, quan-
do iam mundus suis miraculis plenus erat, ait Sanctus Lucas: Au
diuit autem Herodes Rex omnia quæ fiebant ab eo. Nam qui *Luc. 9.*
cum eo conuersabantur, ei minime ea nuntiauerant. O mundi
optimatum ingens calamitas, qui vix aliquem habent, qui eis
rem bonam nuntiet. Prius enim concionator vitam consumpsit,
& plebs rudis eius doctrinam accepit, quam multi sæculi prima-
tes, vel vnicam (duntaxat) eius concionem audiant: quia non ha
bent viros spirituales qui eis id nuntient, sed tantum Sathanæ mi
nistros qui ei ea referunt, quæ eorum animas in damnationem
adducunt. Vix sancta fœmina Sara Ægyptum intrauerat cum *Gene. 12.*
Pharaonis Regis ministri, coram eo illius pulchritudinem lau-

Gene.20. dauerũt. Et postea Regis Gerari Abimelech ministri, idem Re-
gi de Sara nuntiauerunt. Et quanuis infœlix hic Herodes mira-
bilia Domini sero audiuit, si tũc eis vsus esset, huic damno reme-
dium adhibuisset: veruntamen non solum hac bona opportuni-
tate non est vsus, sed ansam ex eius miraculis sumpsit, vt in ma-
Marc.6 gnum errorem se præcipitaret. Nam dixit: Quia Ioannes Bapti-
sta surrexit à mortuis: & propterea virtutes operantur in illo. Et
quoniam Rex id asseuerat, ideo gens plebis ita esse credebat. Ani-
mis debent aduertere principes magni, & prælati quomodo lo-
quantur. Nam munus, & dignitas in qua constituti sunt eorum
verbis autoritatem tribuit, & mox eorum subditi post illos a-
eunt, quanuis irrationabili & fatua loquantur.

Dicit illis Iesus: Vos autem quem me esse dicitis? Cui nimiũ tribui-
tur, nimium ab eo exigitur. Quod si postquã Deus maius inge-
nium, maioremq; lucem tibi tribuit, eos qui tot beneficia à Deo
non receperunt, virtute non superes eius diuina iustitia te pu-
niet tanquam seruũ inutilem, infidelem, & sceleratum. Respon-
dit Diuus Petrus: *Tu es Christus filius Dei viui.* Hoc est: Tu es verus
Messias, Spiritus sancti copiosa vnctione vnctus, & filius Dei
viui, in quo Dei vita ostenditur: siquidem gignere nisi vitam ha-
1.Tim.6. beret non posset. Vnde Diuus Paulus ait: Solus habet immorta-
litatem, & ita Deus essentialiter viuus dici potest. Quemadmo-
dum enim immortalitatem habet ex se, ita vitam quæ nunquam
incepit, nec finietur. Et dicens: Tu es filius Dei viui, filium Dei
naturalem illum esse confitetur. Cæteri iusti filij Dei vocantur
propter dona Dei quæ ab eo receperunt, & per adoptionẽ quæ
factum est in virtute mortis Iesu Christi: vnde merito filij Dei
mortui dici possunt, solus Iesus Christus est filius Dei viui à Pa-
tre genitus vitali actu, tanquam filius eius naturalis. Attende er-
go, ò anima Christiana hunc Deum viuum res mortuas no...
Ezech.16. Apud Ezechielem ait Dominus: Transiens per te vidi te cõcul-
catam in sanguine tuo, & dixi tibi: Viue. In quo denotatur quid
ab animabus peccatricibus, & immũdis Deus postulet: nempe,
vt conuertantur, & viuãt, & quòd opera emortua extra tendant.
O anima peccatrix (ait Dñs) conuertere ad me, qui sum Deus vi-
uus, viuat in te fides, viuat in te charitas, viuat in te proficiendi
feruor, viuat in te honoris mei, & vtilitatis proximorum zelus,
negligentia, & remissio procul exulet: in omnibus, & per om-
nia

16 nia gratia in te regnet, quæ vita tua est, per quam viuam in te, & ad vitam æternam te disponam. O fœlix anima, quæ huius pij Patris vocibus obtemperauerit. Itaque dicens: Viue, non tantum nos admonet, vt vitam gratiæ habere studeamus, sed etiã, vt accidiam, quæ animam torpere facit, penitus expellamus. Et ita vbi nos legimus: Dormitauit anima mea præ tædio: alia translatio habet: Stillauit anima mea præ tædio: & sic legit etiam Beatus Ambrosius. In quo significatur, quod quemadmodum herbę, flores, & lilia, quantumuis excellentissimum colorem, odoremque habeant, si tamen destillentur, & premantur virtutem, colorem, & odorem perdunt, & aridæ absque vlla virtute manent: similiter anima, quæ cum gratia Dei est rosa pulchrior & floribus: accidia
17 tamen destillata, exiccata, indeuotaque manet. O admirabilis metaphora, cum qua exaggeratur damnum, quod pigritia animæ infert. Ideò dicit Deus: Viue, hoc est, stude vitam feruidam, solicitamque agere.

Psal. 118

Simile.

Et Dominus respondit: *Beatus es Simon Bariona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, &c.* Quasi diceret: Vnde Simoni Ioannis filio vili, ac pauperculo piscatori prouenit, qui nusquam aliud didicerat, quàm retia reficere, & piscari, tam mirificam cognitionẽ habere, tamque mirificam confessionem facere? Certe hæc pater tuus, ò Petre non te docuit: sed pater meus qui in cælis est. Vnde S. Iacobus in sua Canonica ait: Omne datũ optimũ, & omne donum perfectũ de sursum est, descendens à patre luminum. Patrẽ luminũ Deũ appellat, quia ab eo lux emanat, & peculiariter illa,
18 cum qua supernaturalia mysteria cernũtur, quo lux naturalis rationis non peruenit. Ille hoc altissimum mysteriũ D. Petro reuelauit, & per suam infinitam misericordiam nos quoq; in lucem, & agnitionem huius infallibilis veritatis traxit, quod quidẽ ineffabile beneficium est. Nam quanuis naturali lumine obtinetur, vnum Deum esse, vnde de illo, qui hoc negaret ait Sanctus Dauid: Dixit insipiens in corde suo, nõ est Deus. Quasi diceret. Nõ lingua id pronuntiare ausus est, quia ab omnibus illuderetur. Si quis per desertum iter faciens, casu domum miro artificio fabricatam offenderet, & sericis, pretiosissimisque tapetibus ornatam, & mensam ibi stratam opiparis epulis refertam, & super tectum domus strepitum audiret, & tabulas stridere, & moueri cerneret iure optimo hic dicere posset, certè habitatores

Iacob. 1.

Psal. 13

Simile.

huic domui sunt. Vnde nosti? quia id oculis cerno, & auribus
percipio, & qui hoc negaret fatuus iudicandus esset. Similiter
videns homo ratione præditus hanc domũ, quæ est mũdus tam
singulari artificio fabricatam, fulgidissimis astris, planetisque or
natam, plantis, herbis, & floribus odoriferis consitam, mensam
copiosissimis optimisque epulis & viaticis plenam, & vestigio-
rum strepitum nempè cælorum motus tam singulari ordine, &
perseuerantia, meritô quidem dicere potest: Sine dubio domi-
nus est huic domui qui eam gubernat & regit. Quis ergo potest
esse, nisi Deus, qui hæc cuncta creauit? veruntamen cognitio hæc
Rom. 1. est imperfecta. Quia, etsi D. Paulus inquit: Inuisibilia ipsius à
creatura mundi per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur,
sempiterna quoque eius virtus & diuinitas: tamen, quia om-
nium rerum perfectiones simul, in comparatione infinitæ perfe
ctionis Dei nihil sunt: ideo notitia Dei, quæ per illas obtinetur
Isai. 6. imperfecta est. Et quamuis Sanctus Isaias inquit, illa beata Sera-
phim, quæ vidit dicere: Plena est omnis terra gloria eius. Nam
in omnibus mundi rebus bonitatis Dei gloria relucet, sapientia
& bonitas eius: cæterùm hic mundus, hæc terra, & aliæ innume-
ræ si essent omne, quod nobis repræsentarent, parum esset respe-
ctu eius, quod in se Deus est. Vnde singulare beneficium...
fuit, quod hic luminum pater nobis contulit, dans nobis alia
perfectiorem cognitionem eius, quod in se est per lumen fidei,
quam in intellectibus nostris infudit. Cũ qua alia mirifica my-
steria adipiscimur, quæ rationis lumine non obtinentur, & om-
nium fundamentum est. Hunc, scilicet, Deum verum, vnicum
filium naturalem habere à se æternaliter genitum, & hunc Re-
demptorem nostrum Iesum Christum esse: quamuis hæc no...
tia imperfecta est, respectu eius quam in gloria habebimus E...
Dionysius sic Sanctus Dionysius ait: quod nimium scire de Deo, est cogno-
Episto. 1. scere illũ recte comprehendi non posse his verbis: Perfecta eni...
ignoratio, eius vera cognitio est, quia ipse super omnem men-
tem, & substantiam noscitur. Hunc ergo pijssimum Patrem...
lectissimi, cum maxima instantia deprecemur, vt fidei sua l...
men, quod in cordibus nostris effudit conseruet, & semper...
augeat, & ignorantiæ tenebras, & cuiuscunque erroris ab...
releget, & quod lumine eius, increatum lumen (quod ipse...
cernere mereamur.

Et

22 *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petrā ædificabo Ecclesiam meam.* O benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui tam peculiarem rationem de hominibus gerit, & sic illos honorat postquam homo factus est. Non vtiq; Angelos sanctæ Ecclesiæ suæ, vt fundamenta posuit: quinimo dignum, & honorificum valde ipsi sibi esse reputant coadiutores in hoc sacro ædificio se præbere, fidelium saluti consulentes & fauentes. Eam tamen ædificat super hominem Petrum nomine. Huic dicit: *Tibi dabo claues regni cælorum.* Sed notate interim, quôd prius ei Dominus dicit: *Pater meus reuelauit tibi.* Quasi diceret: Siquidem Pater meus tibi scientiā impertiuit, ego claues regni cælorū tibi dabo, & Ecclesiæ meæ potestatem tibi committam. In quo docuit, quòd si dona & sufficientiam alicui Deus non impertit ad aliquod munus ad
23 ministrandum, nullatenus tale munus debet ei cōmitti. Pauper Diuus Petrus erat, & piscatoris filius, apud homines nullius ponderis, seu æstimationis erat: sed per id quod à Deo acceperat Ecclesiæ sanctæ huius prælatus creatus est. Hoc non ex dotibus carnis & sanguinis, sed ex cæli pignoribus quæ habebat, impetrauit. Et ita quando Diuinus Pastor Christus voluit ouium curam ei committere, nō interrogauit eum, an nobilis esset, an ingenua prosapia natus: nam generis nobilitas parum sine virtute prodesset, vt quis prælatus crearetur: sed interrogauit eum: Simon Ioannis diligis me plus his? Nam ad huiusmodi munus exercendum magno Dei amore opus est, ob cuius defectum tot mala cōmuniter fiunt, totque damna succedunt. Et non dicit ei: Do tibi claues, sed, dabo tibi. Dum Christus Redēptor noster in hac vita vixit, *Ioan.21*
24 noluit curā ouium suarum alteri cōmittere, nec etiā Diuo Petro: ipse nanque vsque ad mortem eas pascere voluit. O quā singularis doctrina prælatis, vt discant super curam ouium suarum ipsimet inuigilare, quantum possibile fuerit, nec de ministris confidant quantumuis optimi videantur.

Tibi dabo claues regni cælorum. Claues sunt scientia ad discernendum inter dignos & indignos, & potestas ad aliquos admittendos, alios verò excludendos, ad sanciendas leges, & præcepta statuenda, ad sacramentorum administrationem, & sacram scripturam elucidandam, & tandem ad reliquum omne, quod ad regimen sanctæ Ecclesiæ necessariū est. Tempore famis & frumenti penuriæ dominus, & paterfamiliâs clauem frumentariam solet *Simile.*

semper secum afferre, nec seruo eam cõmittere audet: at tempo- 25
re vbertatis, & copiæ frumẽti facile eam illi cõmittit. Ante Chri
sti Redẽptoris nostri mortem magna paradisi fames, & bonorũ
eius penuria erat: tantum in manibus domini eorum clauis inue
niebatur: at verò post passionem eius sacratissimam, quia maxi
mæ vbertatis tempus est claues seruis sacerdotibus, scilicet, com-
missæ sunt, quorum caput est Diuus Petrus, ne homines vllam
excusationem haberent, dicentes se cælum obtinere non posse.
Nam ad impetrandum veniam peccatorum, non ad inuisibiles
substantias, & alterius naturæ nos misit Deus, aut ad innocẽtes,
quales sunt Angeli cæli, qui nunquam peccauerunt, sed mittit
te ad Diuum Petrũ hominem, sicut te peccatorem, & forte ma-
iorem te, qui post tot beneficia à Deo accepta, ter illum, & iure-
iurando negauit. Quid igitur respondebis miser, si hac via tam
facili veniam impetrare contemnis? Age dilectissime, ne tui met
tam intimus hostis sis obsecro. Nunc quia claues sunt propera, &
accede ad pedes confessarij, nam postquam in inferno inclusus
fueris, exeundi locus non erit.

Attende quid Dominus dicat: *Quodcunq; solueris super terram,*
erit solutum & in cælis. Dum super faciem terræ viuis, pœniten-
tiam age: plange peccata tua, ad pedes cõfessoris accede, & pec[illegible]
ta tua humiliter confitere, & pete absolutionem. Nunc enim D.
Petri claues tibi proderunt, non autem postquam è vita discesse-
Threno. 3 ris. Ieremias ait: Conclusit vias meas lapidibus quadris, semitas
meas subuertit. Hæc verba cuicunque inferni damnatorum ad-
aptari possunt. Nam fletus, fames, & paupertas, quæ via cæli esse
solebant, in infernum retorserunt: nam ibi hæc omnia abunde [illegible]
sunt: Ibi enim erit fletus, & stridor dentium: in quibus, nec vtili
Apoc. 1. tas, neque meritum erit. Inquit Sanctus Ioannes quendam se vi
disse, qui ei dixit: Ego sum primus, & nouissimus, & habeo cla
ues mortis & inferni: Hic est Christus Redemptor noster: & has
claues hic cælestis Dominus non sacerdotibus, non summo Põ
tifici eas tradidit: nam neque sacrificia sacra, neque indulgentiæ,
neque absolutiones damnatis proderunt ad hoc, vt inde exeant.
Super hæc mirabilia beneficia, & alia quãplurima, quibus Euã-
gelium hodiernum plenum est, quæ Dominus Diuo Petro con
tulit, potest magna consideratio in laudem & gloriam eius fabri
2. Cor. 12. cari. Diuus Paulus inquit: Ne magnitudo reuelationum extollat
me,

28 me, datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ, Angelus Sathanæ, qui
me colaphizet. Vbi Diuus Hieronymus ait, hoc ſimile fuiſſe
conſuetudine Romanorum quando triumphabant, quorũ lateri
præco adhærens de mortalitate eos admonebat, ne ſuperbirent
ob victoriam partam. Ita in Diuo Paulo, ille carnis ſtimulus tan
quã præco erat, qui eius mortalitatẽ & fragilitatem prædicabat,
ne forte tot Dei fauoribus ſuperbiret. Et res quidem mira eſt, vt
Diuo Petro in tanta celſitudine, & dignitatis honore conſtituto
huiuſmodi ſpiritus non fuerit datus, ad eius humilitatis conſer-
uationem, cum res tam ſingularis ſit, vt vmbra tantum corporis
ſui omnem infirmitatem, omnemq́ue languorem ſanaret, quod
nuſquam alicui alteri ſancto conceſſum legimus. Ex quo poteſt
colligi, quòd, quemadmodum ille diuinus ædificator, & artifex
29 tam excelſum ædificium fabricauit, etiam profundiſsimam hu-
militatem in eo poſuit, vnde non fuit opus ſicut Diuo Paulo ſti
mulum carnis ei dare, & ita perſeuerauit in hoc diuino miniſte-
rio ſingulari cum ſanctitate Eccleſiam gubernans, & tot innu-
meras animas ad fidem & obedientiam Chriſti Domini conuer
tens, vſque ad ſanguinis effuſionem: vna ſiquidem & eadem die
cum eius coapoſtolo Diuo Paulo glorioſum martyrium com-
pleuit. Quòd ſi olim Roma in ſignũ magnæ gratitudinis Impe-
ratorem triumphantem, & è bello reuertentem, cum tanta læti-
tia & trophæo ſuſcipiebat, quanta gloria & trophæo exiſtima-
mus hodie in cælo ſuſciperentur illi, qui tot prouincias & regna
à dæmonis imperio, & tyrannide erepta, legitimo Chriſti Domi
ni Imperio ſubiugarunt? Quòd ſi cælum ita lætatur, quid ter-
30 ra noſtra facere debet, quæ vſque hodie vberrimo doctrinæ ſe-
mine eorum, fertilis eſt, & indies æternæ vitæ fructus producit?
Quo amore & reuerentia diligere, ſequi, & imitari debemus
hos fidei noſtræ patres, vt imitantes eos in virtutibus gra
tia pleni, cum eis gloria perfruamur, quam mihi
& vobis donare dignetur Ieſus Mariæ
filius, Amen.

IN FESTO VISItationis sacratissimæ Virginis Mariæ Concio Prima.

Exurgens Maria abijt in montana cum festinatione. Lucæ. 1.

Simile RES Odoriferæ eò magis suũ odorem communicant, quo plus tractantur. Cãpus floridus, hortus diuersis floribus consitus, nisi aer flans illos moueat, parum odoris emittunt: si flante aura flores liliaq́; moueantur, statim magnam fragrantiã, magnumq́; odorẽ emittunt. Vnde sponsus in Canticis dicebat: Surge Aquilo, & veni Auster, perfla hortum meum, & fluant aromata illius. Hinc est, quòd sicut Sanctorum exẽpla odor vocantur (vt D. Paulus ait:) Christi bonus odor sumus, alijs odor mortis in mortem, malis, scilicet, qui inuidia, & rabie pleni inuicem mordent, & inuicem consumuntur, bona iustorum exẽpla audientes: alijs odor vitæ in vitã, (bonis, scilicet, qui odore boni exẽpli Sanctorum meliores efficiuntur) eo minus proficiunt, quo rarius de eis loquitur, & agitur: tunc verò vberem fructum dicunt in humanis cordibus quando cogitatione ruminantur, & te euoluuntur, & in lectione, sermone, & colloquio de eis agitur. Hortum Deus habebat nimis occultum, de quo in Canticis dicitur: Hortus conclusus soror mea, sponsa hortus cõclusus. Hic hortus purissima Virgo domina nostra est, multo præstantior illo de quo dicitur: Plantauerat autem Dominus Deus paradisum voluptatis à principio, in quo posuit hominem, quem formauerat. De illo dicitur. In principio respectu temporis: de hoc autem: Ab initio, & ante sæcula creata sum, respectu perfectionis, & puritatis, in qua ab initio Angelos creauit. In illo voluptatis paradiso, ex costa Adæ formata fuit Eua: in hoc verô paradiso secundus Adam Iesus Christus ex costa Euæ, hoc est, ex purissimis Vir-

Canti. 4

2. Cor. 2

Cant. 4

Gene. 2

4 ginis sanguinibus fuit formatus. Ex illo paradiso primus Adam cum ignominia, vituperio & tristitia fuit eiectus: in hūc veró paradisum secundus Adam Dei filius cum magno trophæo, & lætitia, tam hominum quam Angelorum intrauit & exiuit. In paradiso illo quæcunque arbor, secundū genus suum fructum afferebat: pyrus, pyra dabat: malus, mala: nux, nuces: at in hoc horto, arbor fructum super omne genus, & naturam reddidit: nam pura mulier verum Deum protulit. Ille hortus voluptatis paradisus dicebatur: hic etiam paradisus dicitur, id est, pariens risum, nam risum & gaudium terræ, cælorumq́; peperit, & fuit primus paradisus, in quo primo anima Deum vidit, & beatifica eius visione fruita est. Et hæc est vna ex præcipuis Virginis huius sacratissimæ excellentijs. Nam prima anima quæ Deum vidit, & fuit
5 beata, anima sacratissima Christi Redemptoris nostri fuit, & hoc primo in virgineo vtero sanctissimæ fœminæ huius factum est. De hoc horto D. Hieronymus ait: Hortus deliciarū, in quo sunt consita vniuersa florum genera, & odoramenta virtutum. Et ad cōmunicandum hos odores, postquā adimpletum est quod Angelus dixit: Spiritus sanctus superueniet in te, tanquā aura, quæ perflat in horto eam concitauit & mouit.

Et exurgens *Maria abyt in montana cum festinatione.* O quos odores, & fragrantias illis communicauit, cum quibus egit ab eius domus egressu vsque ad reditum? Quod si quis dicat in eodem loco vbi sacra Scriptura hanc sacratissimam Virginem hortum appellat etiam fontem eam dicere. Vnde postquam dixit: Hortus conclusus, subdidit dicens: Fons signatus. Si ergo est fons, quo-
6 modo ascendit? Ad hoc respondeo, quòd Aristoteles in Meteoris aliquot causas assignauit, propter quas aqua ascendit. Prima *Aristo. 2. Meteo.* est, propter grauioris corporis infusionem: si enim in fontem lapis magnus inijciatur, statim aqua ascendit. Secunda causa est, ne detur vacuum in natura: si enim vrna fictilis, quæ sit calefacta *Simi.* sumatur, & super aquam frigidam collocetur, statim aquæ gutulæ in vrnam ascendunt. Et ratio est, quia cum vrna illa fictilis sit calida, etiam aer, qui intus est, & quia aer calidus est rarus & frigiditate adueniente spissatur, & contrahitur, ne detur vacuum ascendit aqua. Propter hanc ergo duplicem rationem hodie Virgo sacratissima cùm esset fons ascendit in montana Iudææ. Primum, propter infusionem corporis grauioris: cecidit enim in

1. Cor. 10 illam lapis ille pergrandis, de quo Diuus Paulus ait: Petra au- 7
tem erat Christus: & hæc cælestis petra illam mouit, ascendere-
que fecit. Vnde sanctus Ambrosius ait: Quo enim iam Deo ple-
D. Ambr. in na, nisi ad superiora ascendere? Secundo ratio, ob quam aqua
Homil. sup. ascendit est, ne detur vacuum: & propter causam hanc hic sa-
hunc loc. cratissimus fons hodie ascendit. Erat enim anima pueri Ioan-
nis gratia vacua, & originalis peccati labe infecta. Ascendit fons,
ne illa anima vacua esset, &, vt adimpleretur Angeli promis-
Luc. 1. sum dicentis: Et Spiritu Sancto replebitur adhuc ex vtero ma-
tris suæ. Et sacrum Euangelium ait. *Quod abijt in montana, cum
festinatione*. Nam idem Dominus, quem in suis sacratissimis
visceribus gestabat, illam mouebat, vt eo modo abiret festinans.
In quo ostendebat cum quanta cura, & studio animarum sa-
Psal. 39 lutem operabatur. Regius Dauid ait: Dominus solicitus est
mei. Idem Diuus Ioannes asseuerare potuit: nam mox, vt in
mundum intrauit cum solicitudine perrexit, vt illum sanctifi-
caret, & animam eius possideret. Potentissimus ille Rex Assue-
Esther. 1. rus inter omnes Imperij sui vrbes, Susam ciuitatem maxime
dilexit, & in maximo honore habuit, propterea quòd ciuitas
illa prior fuit omnium quæ possederat. Vnde sacer textus in-
quit: Quando sedit in solio regni sui Susa ciuitas regni eius ex-
ordium fuit. Ideòque in ea principibus, & magnis regni sui in-
super, & vniuerso populo splendida conuiuia fecit. Sanctus
etiam Dauid magno amore prosequebatur Sion ciuitatẽ, quam
peculiari priuilegio vrbem suam appellabat, quia prima fue-
rat, quam sibi adscripserat: Vnde eam honorificauit arcam fœ-
deris in ea locans. Nam illam rem, quam plus diligimus, am-
plioribus beneficijs donamus. Ità prior ciuitas, quam poten-
tissimus, ac cælestis Imperator Christus postquam in mundum
intrauit à dæmonis imperio eripiens sibi deuinxit, sancti Ioan-
nis Baptistæ anima fuit: & ita maximo honore illam affecit,
maximeque dilexit. In hoc verbo, *Cum festinatione*. Verorum
Dei seruorum ingenium denotatur, nempè in rebus ad eius ser-
D. Amb. in uitium pertinentibus solicitos se ostendere. Vnde Diuus Am-
Homil. super brosius ait: Nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia.
Luc. Et ita vnum ex præcipuis signis, quæ sacri doctores assignant
prædestinationis alicuius est, curam & solicitudinem in eo te-
nere in famulando Deo. Quæ à magnete tacta sunt non quies-
cunt,

tocunt, donec septentrionale sydus aspiciant, id est, *El norte*, vt patet, *En la aguja de marear*, & in acu solaris horologij, quæ nunquam quiescunt, donec sydus illud aspiciunt, hoc est, *Estrella que esten en frente del norte*. Sydus nostrum septentrionale Deus est, & tacti magnete diuinæ prædestinationis eius semper mouentur, & gyrant, semperque in suo famulatu laborant, nec quiescunt, donec coram eius diuinæ celsitudinis conspectu appareãt. Et è contra Sanctus Isidorus ait, quôd pigritia, & indies pœnitentiam differre, signum manifestum reprobationis alicuius est. *S. Isidor.*

Exodi. 8. dicitur, vnam ex deterioribus plagis, quas Ægypto Deus misit, ranas fuisse. Et ascẽderunt ranæ, inquit sacer textus, operueruntque terram Ægypti: ita vt tam lecti, quam mensæ, domus, & reliqua omnia ranis scaterent. Si bibere volebant ranæ *Exod. 8.*

11 in potu apparebant: si edere ranis cibus exuberabat. Cùm autẽ Pharao à Moyse & Aaron postularet, vt plagam illam magnam auferrent, Moyses respondit: Constitue mihi quando deprecer pro te, & pro seruis tuis, vt abigantur ranæ abs te, & tantum in flumine maneant. Cui Pharao dixit: Cras. O amens sine cõsilio, & sine prudentia quomodo tam graui plaga affectus, & in tam terribili afflictione constitutus dicis. Cras? Quare non dicis deprecamini statim pro me. *Pues para luego es tarde?* Vidistis vnquam fratres talem hominis cæcitatem? Non admiramini tyranni huius amentiam, qui cum posset statim ab illa afflictione eripi in posterum distulit? Vtique dicetis: Maxime. Quare ergò magis vosmetipsos non admiramini, & de vobis obstupescitis, qui die vna, & alia, & pluribus in peccato lethali estis, & cum statim ex

12 ire inde possetis, cunctamini, & in posterum pœnitentiam differtis? Quodnam est peius, dicite mihi, ranis circundari, an peccatis, & diabolis obsideri, & ad æterna supplicia damnari? Equidem longe maximum malum hoc est. Admiramini Pharaonem ranis vallatum dicentem, Cras, & vos peccatis, & diabolis obsessos non admiramini nec obstupescitis? Illuminet vos Deus vt resipiscatis, & tantam calamitatem agnoscatis, vt dum tempus habetis remedium adhibeatis, ante quam ira Dei super vos descendat. Ne respondeatis dilectissimi sicut Pharao respondit, Cras, quod verbum reproborum est. In actibus cùm Apostoli prædicarent, audientes gentes gauisæ sunt, & glorificabant verbum Domini, & crediderunt quot quot erant *Acto. 13*

præ-

præordinati ad vitam æternam. Quid clarius id, de quo agimus, ij
dici posset: siquidem prædestinati soli verbo Dei lætabantur, &
illud glorificabant? Verbum Dei glorificare est opere illud exe-
qui cura, studio, & feruore. Nam qui negligenter, & tepide ope-
ratur, videtur verbum Dei contemnere, & iniuria afficere. Nam
ille, qui sic remisse operatur quasi significare videtur, promissa,
& minas, quæ in ipso continentur non credere. Etiam illud, ga-
Aristo. uisæ sunt, perseuerantiam denotat. Nam secundum Philoso-
phum: Delectatio conseruat operantem in opere. Eia dilectis-
simi oculos vestros aperite, & hunc torporem, & desidiam pro-
cul à vobis pellite. Incipite nunc verè pœnitentiam agere, nec
quiescatis donec coram sydere hoc diuino sitis. Hoc Sanctus
David verbis subobscuris significauit, dicens: Constituite diem
Psal. 117 solennem in condensis, vsque ad cornu altaris. Quod celebre-
mus (inquit) solennitates in densitatibus, quæ sunt peccata,
quæ mox inuicem connexa sylua condensa in anima fiunt. Et
quomodo in peccatis solennitas celebrari debet? Dico festum
peccatis celebrare, esse illa flere cum firmissimo proposito de-
inceps non peccandi. Tunc enim taurorum festum celebratur
Simile. quando agitantur, & telis confodiuntur: similiter cum pecca-
ta vestra telis pœnitentiæ, & lachrymarum cordis confoditis,
festum eis celebratis: sicut Dominus ait: Gaudium fit in cælo
Luce. 15. Angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente, &c.
Et hoc festum debet celebrari vsque ad cornu altaris, id est,
quousque in cælo cum Christo glorietur homo. Nam ille est
cornu, & vis altaris, ab ipso nanque vis, & virtus in altare,
Ecclesiam, sacrificia, & sacramenta descendit. Plorate ergo, &
mortificamini dilectissimi, quousque ad verum australe sydus,
qui est Christus, vera vita vestra perueniatis. Nam de iustis San-
Isai. 40 ctus Isaias inquit: Qui sperant in Domino mutabunt fortitu-
dinem: assument pennas sicut aquilæ, current, & non labora-
bunt: ambulabunt, & non deficient. Quasi dicat, Prius ad ma-
lum fortes erant, nunc verò ad bonum sine lassitudine volant.
Nullus dicat, quando iuuenis eram, ieiunaui: iam multis bo-
nis operibus me dedi, & pijs exercitijs incubui, nunc quies-
cere, nunc mihi indulgere volo. Auertat à nobis Deus dilectis-
simi, vt tale verbum ore proferamus, siquidem ipse nobis præ-
cipit ne quiescamus, sed quòd vsque ad cornu altaris curramus.

Vbi

16 Vbi nos legimus apud sanctum Iob: Non peccaui: & in amari- *Iob.17*
tudinibus moratur oculus meus: ex Hebræo transferri potest:
Non peccaui, & in amaritudinibus morabitur oculus meus, de
futuro, & sic est in paraphrasi Chaldaica. Si ergo ille, qui morta-
liter non peccauit, vt hic ipse affirmat, non solum flebat de præ-
senti, sed in venturis sæculis sibi fore flendum prædixit: quid fa-
ciant æquum est hi, qui oculos suos in vitam præteritam verten-
tes tantam multitudinem, & congeriem peccatorum, quæ admi
serunt, cernunt? Hæc omnia dixi eius occasione, quòd sanctum
Euangeliū inquit: *Exurgens Maria, abijt in montana cum festinatio-
ne.* Considerate fratres hoc sacratissimæ Virginis iter, & quomo
do hæc prior processio solēnis fuit, in qua corpus Christi sanctis
simum gestatū est, quam non psallentium, & laudātium turbæ,
17 sed Angelorum chori beatissimam Virginem comitantes, & lau
des Deo decantantes, ornabant.

Et intrauit in domum Zachariæ, & salutauit Elisabeth. Quæ lingua
suauissimam illam Virginis preciosissimæ vocem explicare suf
ficiet? Illud: Salue cognata? Illud, Sanctam Elisabeth cum vene
rabili eius senectute coram cæli Regina genu flectere? Quis etiā
illos dulcissimos amplexus vtriusque exprimere possit? Perpen
dite primū quod Sanctus Euangelista refert, esse quomodo ter-
ræ cælorumq; Regina salutauit Elisabeth, Eia dominæ hanc hu-
militatis lectionem discite. Quia dignitate maior non expectat,
vt minor eam salutet, sed ipsa illā præuenit, ipsa præit: humilitas
enim & vrbanitas gratiā comitantur, & vbi ambitus, vani respe-
ctus, inurbanitates, ibi gratiam Dei minime cohabitare signum
18 est. O quot adinuenta inurbanitatum, inciuilitatumque Satha-
nas adinuenit, omnia in superbia fundata. Quàm plurimæ enim
dominæ mutas esse se fingunt, cùm loquaciores sint, quàm opor
teat. Nonnullæ verò cæcas se esse simulant cùm lince, aut aquila
acutiorem visum habeant. Nonnullæ paralysi, aut podagra labo
rare videntur, aut ægritudinum occasiones obijciunt, ne alijs as-
surgant: velut, qui pileum in manu continet, antequam alter in-
grediatur, vt eum alloquatur, ne forte caput ei aperuisse videa-
tur. O diram vanitatem, in quam plurimarū amicitiarum iactu-
ram introductam, & in charitatis destructionem statutam. Nam,
vt quidam ait: multos conciliat comis, & blanda salutatio. Vnde
Diuus Paulus cōmendat, dicens: Charitatem fraternitatis inui-
cem.

uicem diligentes, honore inuicem præuenientes. In quo S. Apo 19
stolus denotat, quòd ad conseruationem charitatis maxime ne-
cessarium est nos honore inuicem præuenire, comiter, festiue, &
vrbanè. Et hoc peculiariter cum senioribus, & prouectæ ætatis
hominibus debet obseruari. Olim apud Gentiles in maxima ve
Petrus Apia. neratione senes habebãtur: adeò, vt Petrus Apianus refert, quòd
in Gades insula in fano senectutis, quod quidam Græci Genti-
les illac transeuntes erexerunt, ibi senectutem deam colebant,
vt vitæ magistram, & magnarum rerum reuelatricem, & sensua-
litatis etiam mortificatricem. Vnde fertur quòd illis temporibus,
sicut modo ad templa sacra malefactores confugiunt: ita delin-
quentes, & homicidæ, & alij ad senes tanquam ad sacrum locum
fugiebant. Quòd si apud Gentiles talis honor senibus defereba-
tur, quid faciant æquum est hi, qui religionem Christianam co-
Leuiti. 19. lunt? In Leuitico præcipiebat Deus: Honora personam senis.
Thren. 4 Et inter alias iniurias, de quibus S. Hieremias in Babylonios con
querebatur cum filios Israel ab Hierusalem in Babylonem ca-
ptiuos duxerunt vna est: Facies (inquit) senum non erubuerunt,
neque miserti sunt, scilicet, eorum. Et etiam Propheta Baruch,
Baruch. 4. de eodem conqueritur, dicens: Eduxit super illos gentem de
longinquo, gentem improbam, quæ non sunt reueriti senem.
Sapi. 2 Et vbi sacra scriptura refert mala, quæ nonnulli peruersi homi-
nes perpetraturi erant, hoc inter illa assignat dicens. Opprima-
mus pauperem iustum, non parcamus viduæ, nec veterano, nec
reuereamur canos multi temporis. Ex his omnibus locis pla-
ne colligitur quanta obligatione adstringamur ad senes vene- 21
randos, & quanta abominatio coram Deo sit id non facere. Dis-
camus fratres ab hac cælesti magistra, quæ honore senem præ-
uenit.

Et salutauit Elisabeth. Quo salutationis genere, aut quo pacto eam salutauerit non legimus, sed pie credi potest, non fuisse salutatam aliqua harum salutationum, quæ modo vsitantur, quarum etiam Sathanam autorem extitisse crediderim, vt paulatim cuncta aboleat obliuio quæ animam in Deum tollere possunt, factorem rerum omnium illum fatendo. Quid sibi vult, *Beso las manos de V. M.* Mane, meridie, & vesperi? Præstaret quidem, vt sicut olim, sic inuicem vos salutaretis dicentes. Bona dies frater, Fausta nox vobis sit, Deus det vobis suam pacem, aut

22 aut gratiam, &c. Tandem tandem, vt operamur sic loquimur: & sicut intrinsecus tam parum spiritus Dei habemus, ita exterius id minime communicamus, aut ostendimus: Nam, vt summa veritas ait: ex abundantia cordis os loquitur. Eia dilectissimi amore Dei vos obsecro, vt Deum in corde, & in lingua gestare gloriemini, & intus extraque probos esse vos ostendatis. *Lucæ. 6*

Et factum est, vt audiuit salutationem Mariæ Elisabeth, *exultauit infans in vtero eius.* Super hoc notare licet, quod vox salutationis Beatissimæ Virginis fuit quoddam instrumentum, & vehiculum, per quod Christus Iesus emisit Spiritum sanctificationis in Ioannem, sicut cochlear est instrumentum, cum quo liquor medicinalis propinatur ægroto: & Spiritu sanctificatio-
23 nis non solùm à peccati originalis labe fuit mundatus, & in gratia confirmatus, verùm etiam vsu rationis intempestiuè præuentus ad Deum cognoscendum, vt communiter tenetur. Et ita Diuus Ioannes prius matre eius Spiritu sancto plenus fuit, quia audita voce exultauit in vtero matris, & mox repleta est Spiritu sancto Beata Elisabeth. Itaque quanuis sacratissimæ Virginis vox prius per aures matris transiuit, operationem tamen prius in eius filio fecit. Et non est mirum, quia radij solares prius per medium aerem transeunt, quàm terram pertingant, sed prius calorem in terra producunt, quàm in aere, quia in terra terminantur, & sistunt, postea verô per reflexionem calorem in aere producunt. Sic in hodierna sacra Visitatione contigit. Christus verus Sol emisit virtutem sanctificatiuam *Simile.*
24 per os matris suæ in Ioannem transeuntem per aures Beatæ Elisabeth: & hæc virtus fecit reflexionem in anima Beati Ioannis, & inde in animam matris transiuit. Et cognoscens puer Deum suum vultum ad eum conuertit. Nam, vt naturales aiunt, fœtus in ventre faciem versus matris tergum habet, & Ioãnes vertit se, vt Deum, quem nouerat adoraret: & hæc adoratio meritoria fuit, quia facta fuit in gratia, & cum diuino amore. Itaque hic sanctus puer ab vtero matris suæ cœpit mereri. Nec tantum mundi saluatorem ibi adorauit, sed etiam laudauit, & prædicauit, ad hoc tanquam instrumento matris suæ lingua vtens. Et ità munus suum hodie exercere cœpit, quod quidem erat, sicut

Diuus

Ioan. 1 Diuus Ioannes Euangelista ait: Hic venit in testimonium, vt testimonium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum. Hæc est magna, & peculiaris laus, & prærogatiua Sancti Ioãnis, qui post sanctissimã virginem dominam nostrã primus fuit, qui verbum diuinũ incarnatum nouit, & prior, qui hoc incarnationis sacratissimũ mysterium promulgauit. Et postquã ille cognouit, & promulgauit, secundò Sancta Elisabeth, deinde pater eius Zacharias: deinde Sanctus Ioseph, deinde pastores, deinde Reges, & etiam bestiæ illum cognouerunt.

Et repleta est Spiritu sancto Elisabeth, & exclamauit voce magna. Nunquid sancta fœmina, hæc tua autoritas, grauitas, & serenitas vultus tui est, quia, vt amens clamas? Ah, quando alicuius domus ardet, nunquid ille poterit se continere, quin vociferetur? Beatæ Elisabeth viscera comburebantur, & quomodo non magnos clamores ederet? Musicus, qui organa pulsat, facit fistulas resonare secundum quod intrinsecus in corde sentit. Hæc sancta fœmina organum erat, & eius filius musicus, qui viscera eius pulsabat, & sic eam resonare faciebat secundum quod ipse in corde habebat. Vnde exclamans Beata Elisabeth ait: *Benedicta tu inter mulieres.* In duplici statu mulierum genus diuisum est, scilicet non virgines, & virgines. Primus status à mundi initio fuit maledictus, vt in Genesi patet, vbi fœminæ Deus dixit: In dolore paries filios tuos. Et etiam secundus status virginum infœlix reputabatur. Vnde communiter inter Hebræos dici solebat: Maledicta sterilis, & quæ non parit. Itaque omnes maledictæ erant, illæ, quia in dolore filios pariebant, hæ verò, quia fructum non reddebant. Veruntamen per Hieremiam dicit Deus: Si separaueris pretiosum à vili, quasi os meum eris. Quasi diceret: Omne pretiosum manebit, quod factum cernimus in hac sacratissima fœmina. Sublatum est enim à matribus, quod eas maledictas esse fecit, nẽpe in dolore parere, & etiam à virginibus maledictũ ablatum est scilicet, fructum non dare, & quod pretiosum est, remansit puritas, scilicet, & maternitas. Et hæ duæ excellentiæ in illa conuenerunt, vnde benedicta inter mulieres remansit. Nam omne bonum, quod in eis est, in ea simul inuenitur, quæ sola mater & virgo est. Etiam hæc verba significant hanc sanctissimam virginem, omnium aliarum mulierum tam veteris, quam nouæ legis benedictionem habuisse. Nam in veteri lege matres benedictæ

Simile.

Gene. 3

Hiere. 15

28 ctæ erant:in noua verò lege virgines benedicuntur. Et cum hæc cœlestis regina, & mater, & virgo sit, vtrarumque benedictionē habuit. Ideò dicit ei, *Benedicta tu inter mulieres & benedictus fructus vētris tui.* Quandò Angelus salutauit eam dixit: Benedicta tu in mulieribus, & non amplius dixit. At vero Sancta Elisabeth addidit: E benedictus fructus ventris tui. Quando primo vere arborem flore plenam cernitis, dicere soletis: Benedictus qui te creauit, quæ tam speciosa es. Cæterum quando autumni tempore fructu onustam eam videtis, dicitis: Benedicta sit arbor, quæ talem fructum affert. Quandò Gabriel Angelus sanctissimā virginem salutauit, quasi primum ver erat, quam vt arborem floribus plenam vidit gratia, scilicet, donis, & virtutibus, & ideò ait: Aue gratia plena, Benedicta tu in mulieribus. At verò Sancta Elisabeth hanc sanctam *simile.*
29 arborem fructu onustam vidit, erat enim sanctissima virgo prægnans, & ideò ei dixit: Benedictus fructus ventris tui.

Dicit præterea: *Et vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me?* Hæc laus excelsior est, quam huic sanctissimæ virgini referre possumus, & quod ei magis placet, nempe, Dei matrem illam nuncupare. Nestorius hæreticus miratur, quare mater Dei appelletur. Et ait ille non debere appellari, nisi matrem hominis. Et reddit rationē, quia cū Christus duas naturas habeat humanam, scilicet, & diuinam, à matre non nisi humanam accepit: igitur non debet dici, nisi mater hominis. Cui Sanctus Ignatius aduersus hæreses respondet dicens: Ego tibi probare volo, ô Nestori, hanc sanctissimam fœminam Dei matrem esse. Dicito mihi, mulier, quæ te peperit est mater tua, nec ne? Etiam. Et hæc mater tua
30 nonne corpus tantum tibi dedit? Maximè: nam animam Deus creauit. Ergò quemadmodum, quæ te peperit mater tua dicitur, quia corpus tibi dedit, in quo anima continetur; ita Maria sacratissima Dei mater est, quia corpus ei dedit, sub quo natura diuina continetur. O mirificam gratiam, & excellentiam, vt vna pura mulier verè affirmare dicereque possit, Ego mater Dei sum. Et in hac dignitate, & titulo matris Dei significatur Deum in alueo introijsse (*Que Dios entro en madre.*) Quando fluuius extra alueum currit solus eius aspectus terrorem affert: nam turbidus est, rapido cursu defluit, arbores eradicat, sata euellit, & destruit, & alias complures strages facit: at verò postquam in alueum intrat, tranquille, & placidè fluit, perspicuus, & lucidus est, ad eum acce- *simile.*

ditis,& suauiter eius dulcem aquã degustatis. Similiter, antequã si Deus homo fieret quasi fluuius extra alueum erat: & ita Moyses illum appellabat: Deus magnus, & potens, & terribilis: & Sanctus Dauid: Tu terribilis es,& quis resistet tibi? Et tanquam rapidus fluuius extra alueum magnas strages faciebat, rigidè homines puniens, vt in diluuio,& in ciuitatibus Sodomæ, & Gomorrhæ patuit,& in multitudine hominum, quos propter idololatrias,quas in deserto commiserunt,vt interficerentur præcepit,& in alijs quam plurimis supplicijs ab eo illatis, quæ sacra scriptura commemorat. Tandem hominibus tam terribilis erat vt aspectũ eius horrerent & Moysi dicerent: Loquere tu nobis,& audiemus, non loquatur nobis Dominus, nè fortè moriamur. At postquam fluuius hic in alueum introiuit, scilicet, in purissima virginis viscera, factus homo, vt fluuius liquidus splendidusq́ue mansit, tranquillus,& hominibus suauis, vt ad ipsum cũ spe viua accedamus & eius dulcissimas diuinasq́; aquas bibamus ad sitim concupiscentiæ nostræ extinguendã,& iræ ardores mitigandos. Vnde Diuus Ioannes refert, eundem Dominum iam hominem factum, & in medio multitudinis hominum in die magno festiuitatis clamasse: Siquis sitit veniat ad me, & bibat. O fœlices illos, qui affectione accedunt, vt ex hoc trãquillo flumine bibãt,& eius aqua[illegible] torum suorum maculas lauent. Quoties ergò dilectissimi [illegible] ceps aliquem dicere audieritis: Mater Dei, recordamini huius ineffabilis beneficij, quod Deus nobis contulit, fluuium intra alueum se faciens ad animarum nostrarum remedium,& hunc fluuium esse, de quo Sanctus Dauid præcinit dicens: Flumen Dei repletum est aquis, scilicet, gratiarum & beneficiorum. Et ita vbi nos legimus: Benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem, alij transtulerunt. Benedictiones dabit legislator. Et sic est in contextu Græco,& in paraphrasi Chaldaica, & sic etiam legit Beatus Hieronymus. Vbi innumeræ gratiæ benedictiones denotantur, quæ filius Dei humanatus mundo attulit, vt eis nos diuites effecti eamus de virtute in virtutem proficientes quousque Deum in gloria cernamus.

Deut.10. *Psalm.75.* *Exod.20.* *Ioan.7.* *Psalm.64.* *Psalm.83.*

Et cùm venerabilis matrona Elisabeth vereretur nè fortè castissima virgo vultu confunderetur quod eam mater appellaret, excusat se reddens rationem, ob quam id dicat, & ait: *Ecce enim vt facta est vox salutationis tuæ in auribus meis exultauit in gaudio infans*

34 *vtero meo*. Quasi diceret. O domina statim, vt locuta es, tua te verba manifestarunt; tui met signa dederunt: nam statim ab ore tuo odorem Dei dedisti. Nè mireris Beata Elisabeth, nam mox, vt quis odoriferum cibum aliquod comedit si os aperiat, odor, qui exit suauitatis, & fragrãtię, quę intus in pectore est, testimonium reddit: & ita hæc cœlestis virgo, quæ te salutat, ô Elisabeth Deũ olet, quia paulò ante eius viscera introiuit; intra se cibum odoriferum portat Deum humanatum nempe. Ità credo (inquit illa) nã puer, quem in vtero meo porto sensit, & hoc reuelauit arcanum. Res mira videtur id quod Sancta Ecclesia circa hoc canit dicens: Hinc parens nati meritis vterq; abdita pãdit, scilicet, quod ambo pueri parentes eius meritis prophetarunt: sicut olim Deus de spi
35 ritu Moysi accipiens septuaginta illis viris coadiutoribus eius dedit: sic de spiritu Beati Ioannis accepit, & parentibus eius dedit: Moyses enim, & Sanctus Ioannes tanti ponderis, & æstimationis viri apud Deum fuerunt, vt spiritum alijs mererentur. Etiam hic Beata mater Elisabeth confitetur Domini præsentia infantem in vtero eius exultasse in gaudio. Peccatores etiam lætantur sed non Dei præsentia. Vnde in Prouerbijs dicitur: Qui lætantur cum malefecerint, & exultant in rebus pessimis. Lætantur in vindicta, quia quod intendebant adipiscuntur, sed hoc non est in gaudio, est gaudium vanum, quia ex rebus externis, & temporalibus dependet, nec pertingit vsque ad interiora spiritus. Imò quod lætentur de hoc miratur Sanctus Iob dicens: sic in tenebris, quasi in luce ambulant. Sacra scriptura vitæ prosperitatem lucem, & aduersitatem tenebras appellare consueuit:
36 Et de hoc non intelligitur, quod Sanctus Iob hic inquit: nam id potius laude, quàm reprehensione dignum est, nempè tam prospero, quàm aduerso euentui æquam mentem obseruare, eundẽque vultum ostendere; id nanque iustorum potiùs est, qui tanquam scopuli in mari tam firmi tempestati, ac tranquillitati perstant. Alio modo lux significat vitam studiosam, & tenebræ vitiosam. Vnde Diuus Paulus ait: Abijciamus ergò opera tenebrarum, & induamur arma lucis. Et væ illis, qui tam securi lætique viuunt in obscuritate peccati, & in mala vita sicut si essent in gratia Dei. De his Sapiens ait: Sunt impij, qui ita securi sunt, quasi iustorum facta habeant, sed & hoc vanissimum iudico. Et de his loquitur Sanctus Iob dicens, quod sic in tenebris, quasi in luce

Prou.2.

Iob.24.

Roma 3.

Eccles.8.

ambulant auertat à nobis Deus dilectissimi talem lætitiam. Sit 37 fratres mei lætitia, & gaudium nostrum in rebus tantum diuini seruitij occupatos esse, & coram eius diuino aspectu incedere. Et hoc modo huic diuino Domino seruitium exhibentes gaudio, & lætitia cordis in virtute crescemus & in gratia, cum qua cœlestis gloria impetratur, ad quã nos perducat Iesus Marię filius. Amen.

In eodem Festo Visitationis sacratissimæ Virginis Mariæ Concio Secunda.

Exurgens Maria abijt in montana cum festinatione. Luc. 1.

Arist. li. 1. de Gene. ARistoteles in lib. de Generatione ait: Cessante motu cœlesti cessat omnis generatio, & corruptio. Nam nisi cœlum moueretur, solem secum non afferret, qui est tanquam terræ maritus, cuius calore, & influentijs, terra fœcundatur, & fertilizatur. Vnus ex titulis, qui iure optimo sacratissimæ virgini Mariæ Dei matri aptatur est cœlum eam appellare. Vndè verba illa quæ Deus per Isaiam dixit. Mysticè de ea *Isai. 55.* possunt intelligi: Sicut exaltantur cœli à terra, sic exaltatæ sunt viæ meæ à vijs vestris. Viæ quibus in hunc mundum venimus matres nostræ sunt. Et viæ, quibus Deus in hunc mundum venit, corpus, & anima purissimæ virginis sunt, quia ad verbi diuini admirabilem incarnationem concurrit anima intellectu credens, & voluntate consentiens, & corpus materiã purissimã administrãs, ex qua sanctissimũ Redemptoris nostri corpus cõpactum est. Et inter alia vnum discrimen, quod inter matres nostras, & Dei matrem versatur est, quod inter cœlum, & terram versatur. De cœlo *Arist. 2. de cœlo tex. 36.* inquit Philosophus, quod non recipit peregrinas impressiones, & sic virgo sanctissima tanquam cœlum eas non recepit. Nulla impressio magis peregrina, & contraria homini est, quàm peccatum. Nã nihil est, quod naturali rationi, qua homo insignitus est ita

ita contrarietur (vt Augustinus ait) ac vitium & peccatũ: & proinde nihil ita rationi naturali consentaneum est, quàm virtus. Vtrũque ostendit Diuus Dionysius dicens, Bonum hominis est secundum rationem viuere, malum verò præter rationem esse. *August. lib. 3. de libero arbit. c. 13. paulo ante fin tom. 1.*

Et hinc intelligetis id, quod Diuus Hieronymus ad Demetriadem scribit de virginitate seruanda. Quam excellens, inquit, est natura, quam Deus nobis communicauit, quod aliquod peccatum perpetrantes naturaliter mœsti, & tristes manemus, nec alicui omnino innotescere vellemus. Nam peccantes contra nostrã naturam imus, & aliquod bonum operantes naturaliter lętamur, & vt omnibus innotesceret vellemus: nam tunc secundum ingenium naturamq; nostrã operamur. Et hęc est lex (inquit Diuus Hieronymus) de qua Paulus loquens ait: gentes, quæ legem non *Dionys. de diui. nom. c. 4. D. Th. 1. 2. q. 71. art. 2. D. Hier. ad Demetriad.*

4 habent naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt. Eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex, qui ostendunt opus legis scriptũ in cordibus suis testimonium reddente illis conscientia ipsorum & inter se inuicem cogitationum accusantium, aut etiã defendentiũ. Et alia translatio id magis explicat, quæ habet. Cogitationibus accusantibus, aut etiã defendẽtibus, & sic legit etiam B. Ambrosius. In quibus verbis D. Paulus manifestat, etiam, Gentiles sine lege, & fide naturaliter gaudere cum bene operantur, & naturaliter etiam tristari, cum inique agunt. His ergò peregrinis impressionibus sanctissima virgo minimè subiacuit instar cœli, quas omnes matres nostræ receperunt, sicut terra: quæ peregrinas impressiones solet recipere. Cœlũ, vt inquit Aristoteles, natura sua non est incorruptibile, nisi quia non habet contrariũ: similiter hęc *Roma. 2. Ambros. Aristo. primo de cœlo tex. 20. & 2. de cœlo. tex. 1.*

5 cœlestis regina non fuit impeccabilis natura sua; sed, quia Deus per misericordiam suam eam præuenit, ne res tam contraria, & iniqua quale est peccatum ad eam accederet. Et quia peccatũ ità malum est sapientissimus vir Eleazarus dixit: Præmitti se velle in infernum, potiùs quam leges Dei trãsgredi. Nec solum actuale peccatum magnum malum est, sed etiam originale deterius est cũ ctis inferni tormentis: quapropter placuit Deo virginem sanctissimam ab eo immunem liberamque facere. Et ità Spiritus sanctus de illa in canticis inquit: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Assero hæc verba de ea dici, quia secundum doctrinam Beati Thomæ, omne quod in communi de Ecclesia sancta dicitur, de aliqua persona particulari debet verificari. Et siquidẽ *2. Mach. 6. Cant. 4.*

hoc de sancta Ecclesia dicitur, de nulla persona in particulari 6
æquius est, vt id verificetur, quam de illa, quæ electa fuit, vt Dei mater esset. Quod siquis dicat, verificatum fuisse in ea illud: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te, postquam sanctificata fuit, id profecto paruin est. Nam Sancta Ecclesia semper fuit tota pulchra, & sine macula: ergo etiam sanctissima virgo (de qua, vt diximus æquius est, vt hoc in particulari verificetur semper immaculata fuit.) Hoc ergò cœlũ, quod solem iustitiæ Iesum Christum in se continebat, hodie motum est, vt generatio, & corruptio fieret, vel, vt propriùs loquamur corruptio & productio. Nam eius diuino aduentu in domum Zachariæ peccatum originale animæ Sancti Ioannis annihilatum fuit, & etiam diuina gratia creata & in ea infusa.

Vnde Sanctum Euangelium inquit: *Exurgens Maria abijt in montana cum festinatione.* Tanquã cœlum, quod mouetur ad fœcundandum, & fertilizãdum terram. Quòd, si hoc purissimum cœlũ nostri non misereretur, & compateretur, quid nobis miseris esset? O virgo sacrata, quantum opus nobis est, te semper deprecari, vt nobis succurras, nostriq; miserearis, & nunc potiori iure id facere tenemur, cùm videamus te hodierna die tam solicitam te ostendisse egenis subueniendo, siquidem tam longum iter agebas cum festinatione. Naturalium philosophorum sententia communis est, & certa, tunc potentiarum vnamquamque ad suam operationem magis moueri, quandò propria obiecta præsentia habent. Et ità experimur, gustum ampliùs excitari, quando cibos præsentes habet. Idem etiam experimur in potentia visiua: tunc enim oculi magis displicantur, & aperiuntur: quando rem pulchram præ- 8
sentem habent. Aures etiam tũc viuaciores, & attentiores se præbent, cùm suauem concentũ, & dulcem harmoniam audiunt. Et ità contingit, vt aliqua potentia per sui obiecti præsentiã, quod ei delectat, ita absorpta, & alienata sit vt efficiat, vt reliquæ potẽtiæ suarum operationum obliuiscantur, vt edendi, dormiendi, & aliarum naturalium operationum. Hęc cùm vera sint, & cum pauperis miseria, diuitis liberalitatem, & misericordiam habeat pro obiecto, tunc ampliùs excitatur pauper ad postulandum, cum diuitem operibus liberalitatis, & misericordiæ vacantem videt. Et cùm hodierna die cœlestem imperatricẽ oculis mentis conspiciamus, cum tanto feruore & solicitudine spirituali animę necessita-

ti Beati

ti B. Ioannis incũbere, hęc liberalitas, & misericordia miseriã nostrã hodie excitat, vt maiori affectu remediũ sibi deposcat. Nam si cessãte cœli motu, omnis generatio, & corruptio in his inferioribus cessat, vnde absq; hoc motu terra sterilis esset, sterilior multò vita nostra esset absque huius cœlestis virginis pio motu.

Sed scitu dignũ est, siquidẽ Sanctum Euangeliũ inquit: *Surgens Maria*. Vnde exurrexit? Huic dubio verba Ecclesiastici respondẽt, quibus Sãcta Ecclesia hãc gloriosam Angelorũ reginã glorificare, & laudare cõsueuit, scilicet: Ego sicut aquęductus exiui de paradiso, dixi, rigabo hortũ meũ plantationum & inebriabo partus mei fructũ. O virgo benedicta, nondum paradisum intraueras, quando hanc visitationem fecisti, & iam à paradiso existi? De quo paradiso Domina mea existi? E mea paupercula domo, ab illo la quiete, & contẽplatione, cui ibi incũbebam. Illã recollectionẽ, illam orationem, illã paupertatẽ, illam asiduã meditationem, in quibus sanctissima virgo ibi se exercebat, paradisum appellat, & inde hodie exiuit. O dilectissimi mihi, si hæc experimento probare velletis, re vera comperissetis nullum paradisum præter hũc in terra esse. Veritas infallibilis est, quam Dominus asserit. Beatus vir, qui in sapientia morabitur, & qui in iustitia sua meditabitur, & in sensu cogitabit circunspectionẽ Dei. Et de hoc ipso inferius inquit: Iucunditatem & exultationem thesaurizabit super illum. Ad horum verborum intelligentiam notãdum vobis est duplicem rerum cognitionẽ esse. Aliqua enim cognoscimus, quia plura de eis audiuimus, aut legimus: alia cognoscimus, quia vim & virtutem eorum experti sumus. Aliter enim dolores partus mulier, quę peperit nouit, & aliter qui eos dicere audiuit: & aliter mel, qui illud degustauit, cognoscit, aliter verò, qui eius proprietates tantum audiuit aut perlegit. His duobus modis in hac vita Deus cognoscitur: nam lectione, siue auditu venit homo in Dei cognitionem, & aliarum perfectionum eius. Secũdo modo Deum cognoscimus familiariter cum eo agentes, toto corde illũ amantes, & asidue perfectionum eius profundæ contemplationi vacantes: sic enim aliqualiter eius dulcedinẽ experimur, & degustamus. Et hęc notitia, quę Spiritus sancti virtute, & magisterio adipiscitur, est illa diuina sapientia, quæ ex præcipuis Spiritus sancti donis vnum est. Et nomen hoc sortitur deriuatum à sapore, idest, saporosa sapientia, & quia donum Dei est. Propheta Baruch

Eccles. 24.

Eccles. 14.

Eccles. 15.

Baruch.3. de ea loquens ait: Non est qui possit scire vias eius, nec qui exquirat semitas eius ex se, sed qui scit vniuersa nouit eam, adinuenit eam prudentia sua. Idest, Deus solus ex se, & à nullo doctus adinuenit eam, & secum habet, & cui ei placuerit reuelabit illam. Et donum hoc sapientiæ non solum fidei donum præsupponit, sed etiam donum spei, & charitatis: Nam hæc, sicut Diuus Thomas inquit, sunt principia scientiæ Dei, & doctrinæ, & religionis Christianæ. Huius sapientiæ opus & munus est bonitatis & pulchritudinis diuinæ quædam altissima contemplatio: vnde iusti nonnunquam ita in hac contemplatione delectantur, vt absorpti, & pene alienati à se maneant. Et ita Diuus Bernardus ait: In hoc genere contemplationis interdum exceditur & seceditur, etiam à corporis sensibus, vt se mens non sentiat, quæ verbum sentit. Hæc sapientia omne, quod terrenum sapit, facit contemnere. Demus hominem, quem Deus à vili sorte, & infimo statu in sublimem prouehat, omnium imperiorum dominum illum constituens, & hic post paruum temporis ab illo fœlici statu, prosperitate, & dominatu deiectum se videat, quē Deus in summo paupertatis statu collocet, hac tamen conditione, vt illo superno dono eius animam imbuat, sicut sanctorum animas imbuit, & refecit, ita vt in eo hæc verba adimpleantur: iucunditatem, & exultationem thesaurizabit super illū, cui Deus dicat, Fili ad vitam æternam præordinatus es, in quocunque statu viuas, siue diues, siue pauper sis, optio tibi datur, vtram malueris sortem elige. Nū fœlicitatem temporalem, quam anteà habebas eligis, an spiritualem quam modo habes? Præsupposito, vt dixi, quod vtrouis horū statuū tam differentium saluaberis, siquidem ambo diebus quamplurimis expertus es, dico sine dubio illū potiùs in illa paupertate, penuria, indigentia, & nuditate velle viuere cum illo, in quam, spiritus gustu, quam hoc priuari, & in maxima illa prosperitate voluptate, & honore vitam degere. Quis hoc nō mirabitur, & obstupescet? Hoc verò ita esse sacra scriptura, quæ errare non potest testatur: Sapientiæ.7. his verbis: Et proposui illā regnis, & sedibus, & diuitias nihil esse duxi in comparatione illius. Nec cō paraui illi lapidem pretiosum? quia omne aurum in compatione illius arena est exigua, & tanquam lutum æstimabitur argentum in conspectu illius. Super salutem & speciem dilexi illam, & proposui pro luce habere illam, quoniam inextinguibile est lumen illius

D.Tho. 1.p. q.62.art.3.

D.Bern. sup. Cant. serm. 85.

Sap.7.

15 illius. In his verbis Spiritus sanctus omnium bonorum, & rerum temporalium genera comprehendit, quæ sęculi homines tã enixe appetere, & tam ardenter, & affectuose solent amplecti. Argentũ, & aurũ, lapides preciosos, diuitias, dignitates, regna, imperia, & tandem salutem corporalem, pulchritudinẽ, & reliqua, quę sub his nominibus continentur, hæc omnia, inquit Spiritus sanctus, sapientem contempsisse, & tanquam lutum, & arenam in cõparatione illius ęstimasse. Quod ergò testimonium lucidius hoc esse potest? Quis huic diuinæ bonitati cõtradicere audebit? Hoc autẽ, quod diuina sapientia hic asserit, Regum plurimorũ, principum, & magnatum exempla confirmant, qui postquã hoc diuinũ donũ degustarũt, cuncta, quæ possidebant Dei amore relique runt. Sacram Diui Benedicti religionẽ, centum & duodecim Im-
16 peratores, & Reges vnum & viginti intrasse legitur, qui relictis imperijs, diadematibus, & sceptris propter pauperculã cucullam illa commutauerunt, maiorem gloriam, & celsitudinem in Christi paupertate inclusam inuenientes, quàm in regijs sceptris. Inter quos duo maximi nominis viri exiterunt, alter Bamba Hispaniæ Rex, qui anno Domini sexcentesimo quinquagesimo vixit, alter verò Ramirus Rex Aragonię, qui anno redẽptionis nostræ millesimo cẽtesimo quadragesimo septimo floruit. Innumerę sunt stellæ, & astra, quæ noctis tenebras expellunt, sicut Deus Abrahę dixit: Numera stellas cœli si potes. Et cũ tot tamq; innumerę sint vnus (duntaxat) sol plus omnibus illuminat. Si ergò inter creaturas vna alias ita excellit, quid Deus super omnes creaturas efficiet, & quãtò plus ad lętificandũ, & solãdũ homines pręsta-
17 bit, siquidẽ cunctę creaturę respectu Dei nihil sunt? Existimo fratres nullũ vestrũ erga res diuinas ita remissũ esse, qui hæc audiẽs tãtę fœlicitatis desiderio nõ exardescat, & quibus vijs tãtũ bonũ adipiscitur non scire cupiat. Huic S. Iob respondet. Qui postquã dixit quomodò Deus singulis quibusq; rebus locũ constituit, interrogat: Sapientia, vbi inuenitur. Et postquã dixit, non inueniri in terra suauiter viuentiũ, & quod abyssus, & mare dicunt: Non est mecũ, & quod volucres cœli latet, (vbi volucres cœli mundi sapientes superbosq; appellat) concludit dicens: Deus intelligit viã eius, & ipse nouit locum illius. Et inferiùs: ecce timor Domini ipsa est sapientia, & recedere à malo intelligentia. In quo docet non solum vbi sit, verùm etiam iter, quo illuc peruenitur, scili-

Simile. *Gene. 15.* *Iob. 28.*

Philip.1. cet, vt anteà diximus, vitæ puritate, & charitate. Vnde Diuus Paulus ait: Hoc oro, vt charitas vestra magis, ac magis abundet, in omni scientia, & in omni sensu, vt probetis potiora. In his verbis sanctus Apostolus significat, cognitionem & intellectum ad eligendum potiora à charitate dimanare, ideo Diuus Augustinus ait: *D. Aug.* *Cant.5.* Qui vult cognoscere amet. Et in Canticis adolescentulæ sponsam interrogauerunt, qualis, & quam pulcher esset sponsus: in hoc quasi significantes, quòd qui illum plus diligit melius illum cognoscit: & quòd sponsa quæ illum nimis diligit, nimis illum cognoscit. De hac Dei notitia dulci, & delectabili intelligitur il- *1.Ioa.4.* lud, quod Diuus Ioannes in sua canonica inquit: Qui non diligit, non nouit Deum: quia, etsi peccatores non diligunt Deum attamen fide cognoscunt non tamen illa notitia affectiua & delectabili. Hinc scietis quam ob causam de Spiritu sancto confitemur: Qui locutus est per prophetas, quamuis opera Trinitatis ad extra sunt indiuisa: & loqui filio potiùs conuenire videtur, qui est verbum patris, & etiam patris sapientia, ad quem docere potiùs pertinere videtur, quam ad Spiritum sanctum. Et ratio est, quia Spiritus sanctus est amor, & quia amor efficacissimus, & perspicacis- *Sap.7.* simus est ad intelligendum, & loquendum res diuinas. Etiam ad hanc sapientiam impetrandam magno eius desiderio, & oratione *Isa.56.* assidua opus est. Et ideò sapiens ait: Optaui, & datus est mihi sensus, inuocaui, & venit in me spiritus sapiẽtiæ. Et per Isaiam Deus inquit: Lætificabo eos in domo orationis. Hæ sunt dilectissimi viæ, quibus hoc tam singulare bonum adipiscitur, quod paradisus in terra dicitur. Et de hoc paradiso intelliguntur verba, quæ initio, nomine sacratissimæ virginis diximus: Ego sicut aquæductus exiui de paradiso. Inde quippe hodie exiuit, sicut aquæductus ad rigãdum hortum plantationum. Hortus hic est Beata Elisabeth, & plantæ eius sunt potentiæ animæ Sancti Ioannis, & totus hodie irrigatus mansit, quia Beata Elisabeth repleta est Spiritu sancto, & sancti pueri intellectus fide, & cognitione Dei illustratus est, & volũtas gratia, & amore plena & memoria gratitudine referta. Et id, quod inquit: Inebriabo partus mei fructum, est quædam mirifica exaggeratio: in qua Beatissima virgo denotat: ipsam filium suum vnigenitum inebriasse, & extra se exire fecisse, vt hanc sanctificationem operaretur. Ergò fratres ab hac san- *D. Amb.* ctissima virgine discamus, quia, vt Diuus Ambrosius ait: Mariæ vita

21 vita omniũ noſtrũ exemplar eſt, & diſciplina. Et ſiquidem ab illa profunda contemplatione exurrexit, vt pietatis officio vacaret, ſimiliter nos faciamus. Bonum eſt receptaculum, & ſolitudo, & quãtum in nobis eſt hanc animi quietẽ debemus inquirere, noſtrã fragilitatem agnoſcentes. Sed cùm Deus vocat, & charitatis, munerisq; debitum poſtulat, proximorum neceſsitatibus tam corporalibus, quam ſpiritualibus ſuccurrendum nobis eſt. Væ enim mihi eſt, dicebat Diuus Paulus, ſi non euangelizauero. Electus à Chriſto in eius Apoſtolum hæc dicebat? Mihi credite, vnum ex præcipuis, & certioribus ſignis, quod, ſcilicet, Deus alicuius animæ inſit, eſt feruidiſsimum vtilitatis proximorũ deſiderium habere. Quandò iuſsit Deus illas ciuitates refugij ædificari, vt ad eas homicidæ confugerent, ſimul præcipiebat maximam curam ad- *1.Cor.9.* *Deut.19.*
22 hiberi, vt viæ, quibus malefactores illi ituri erant planæ, & mundatæ eſſent, dicens: Sternentes diligenter viam. Et hoc præcepit, ne illi miſeri afflicti, dum quærerent refugium, & vitæ ſaluti conſulerent aliquod offendiculum ne currerent eis impedimento eſſet. Quis te Domine ædilem conſtituit, & vt viarum curam geras? His Dominus docere voluit, qualem oporteat animum eorum eſſe, qui timent Deum erga proximorũ labores, & neceſsitudines: quæ non ſecus, ac ſi propriæ eſſent debent ſentiri, nec minori ſtudio ſuccurri. Quòd ſi ad ſubueniendum corporalibus neceſsitudinibus, tantam curam, & ſolicitudinem, vt adhibeamus nobis opus eſt, multò magis circa ſpirituales proximorum neceſsitates ſolicitos nos præbere debemus, Sanctiſsimũ quippè, & maximè meritorium eſt pro peccatorum cõuerſione orare, & hoc magnos
23 effectus corã Deo ſolet operari. Et ità, vbi nos legimus: Deficiant peccatores à terra, & iniqui, ità, vt non ſint, ſcilicet, peccatores, alia tranſlatio habet: Deficient peccatores à terra: & ſic eſt in paraphraſi Chaldaica. In quo denotatur, non ſolum hæc verba deprecationem eſſe, ſed etiam prophetiam, quæ denotat futurum eſſe, vt ſanctorum deſideria, & orationes Deus adimpleat, quorum precibus peccatores conuertet. Ideò ſanctiſsimum eſt orare, vt peccatores conuertantur: hoc enim plurimum iuuat, vt eos Deus conuertat. Ergo orate, vt deficiant peccatores à terra, & deficient. Cæterum hoc tantum non ſatis nobis debet eſſe, ſed inſuper oportet, vt quando opus fuerit à quiete ſpiritus exurgamus, & verbis gurisq; noſtris pro viribus ſtudeamus, vt à ſuis peccatis exeant *Pſalm. 103.*

& con-

& conuertantur. Plæriq; sunt, qui à contẽplationis studio exur-24 gunt, non vt pietatis operibus incumbant, sed tantum, vt inutilibus rebus vacent, & diuertantur. Itaq;, & Deo vacare volunt, & suis voluptatibus, & corporis delicijs operam dare, & suis deambulationibus, & colloquijs frui. Tandem Deum gustare volunt, & seculi vanitates non relinquere. Hi sacratissimæ virginis huius veri imitatores non sunt. In Leuitico præcipiebat Deus, vt aues, quæ simul natant & volant, vt immundæ, & reprobæ ad sacrificium haberentur: quibus existimo figurari illos, qui diuinæ contemplationi vacare volunt, & simul sub voluptatum, & illecebrarum aquis immergi. O virgo sacrata tuum vnigenitum filium deprecare, homines illuminare dignetur, vt vere discant diuinæ eius celsitudini vacare, mundo, pompis, ac voluptatibus eius terga dantes. *Abijt in montana cum festinatione.* Super hoc Diuus Ambrosius inquit: Discite virgines non demorari in plateis, non aliquos in publico miscere sermones. Maria in domo sera, festina in publico mansit apud cognatam suam tribus mensibus. Ego verò non tantum virginibus hæc commendo, sed omnibus in communi: nam ingentia sunt damna, quæ anima recipit ob ea, quæ per aures, & oculos intrant in vijs & plateis. Diuus Petrus in sua canonica inquit, Iustum Loth oppressum à nefandorum iniuria ac luxuriosa conuersatione eripuit aspectu enim, & auditu iustus erat, habitans apud eos, qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant. Vbi Sanctus Apostolus docet, quod ex eo quod oculis & auribus castus erat Loth fugiens illorũ cõsortia, ne eorum turpitudines cerneret, aut audiret, eripuit illum Deus, ne cum eis contaminaretur. Eccè quã 6 ti interest mundi mala non intueri, aut attentè audire.

Leuit. 2. — *D. Amb. l. 2. sup. Lucã.* — *2. Pet. 2.*

Et intrauit in domum Zachariæ, & salutauit Elisabeth. Quandòcunque spiritus Domini malus arripiebat Saul: Dauid tollebat citharã, & percutiebat manu sua, & refocillabatur Saul, & leuius se habebat; recedebat enim ab eo spiritus malus. Hic spiritus malus, Dñi spiritus dicitur, quia iustitiæ diuinæ instrumentum est, nec potest in aliquo hominibus nocere absq; eiusdẽmet Dei licentia. In hoc figuratum est quod hodie est adimpletum. Christus enim Redẽptor noster tanquã alter Dauid tollẽs instrumentũ musicũ, & citharam matrem, scilicet, eius sanctissimã, illius labia mouebat, & dulci melodia resonare fecit; quæ fuit illa sanctissima virgi-

1. Reg. 16.

27 virginis salutatio, cum qua fugatus est dæmon, qui animæ Beati
Ioannis dominabatur, cuius spiritus gratia sanctificationis cæpit
refocillari & Domini præsentia lætari. Vndè Sanctus Euangelista inquit: *Et factum est, vt audiuit salutationem Mariæ Elisabeth exultauit infans in vtero eius.* In toto sacro Euangelio nullibi legitur Sãctum Ioannem exultasse, nisi in ventre matris inclusum. O quã mirifica doctrina hæc Ecclesiasticis est. Sacerdos enim extra cubiculum, & receptaculũ non debet exultare, nec monachus extra suum conuentum, & Monialis similiter. Vilitas, & abiectio magna esset, vt cum Rex aliquem in cubicularium suum, & à secretis eligeret, hic vt verreret in catabulũ bestiarum abiret, & vt equos stringeret, & curam eorum ageret. Quis hunc non irrideret, subsannaretque, & vt amentẽ reputaret? Maior ergò vilitas, & abie- *Simile.*
28 ctio, & irrisione, vel, vt meliùs dicam res ploratu digna, quod Ecclesiastici, qui in cubicularios, & à secretis Dei sunt electi, vt præcipuam vitæ partem orationi, & contemplationi vacantes insumant, hæc sacra exercitia omittant, & alijs secularibus, & parum vtilibus curis se immisceant. Hoc maximo animi dolore propheta Hieremias deplorabat dicens: Qui nutriebantũr in croceis amplexati sunt stercora. O res sanguineis lachrymis deploranda: quam plurimos Ecclesiasticos videre, qui in suis primordijs, in magna virtute enutriti, sanctissimis exercitijs operam dederunt (hoc enim significat: Nutriebãtur in croceis, nempè in tapetibus, & in auro & serico, hoc est in maximis virtutibus) post hæc huius mundi vilia, & abiecta toto animo amplexati sint. Hoc enim significat: amplexati sunt stercora. In materni ventris cubili inclu- *Thren. 4.*
29 sus Sanctus Ioannes exultat, & mundi Redemptoris præsentia lætatur: quia, nisi vbi Deus est, nullibi verum gaudium inuenitur, & in eius absentia omnis lętitia est vana. Vanum quippè est gaudium, quo aues exultant, dum in retibus aucupum grana pascunt: & pisces similiter vane exultant, qui esca ab hamo pendenti delectantur, siquidem tam propinquũ mortis dolorem habent. Multò magis vana est lætitia, quã in humanis voluptatibus malì recipiunt, siquidem quando non putabunt æternis supplicijs soluent. Nam, vt Diuus Paulus inquit cum dixerint, pax, & securitas repentinus eis superueniet interitus. O miseri peccatores, quàm decepti, illusiq; manebitis, cùm vos videatis propter tam breues voluptates æternis tormentis puniri. Nolite paruuli effici *Simile.* *1. Thes. 5.*

sensi-

2. Cor. 14. sensibus, idem Sanctus Apostolus dicebat. Plus æstimat puer arũdineum equum quam verum. Ergo dilectissimi, ne pueris similes sitis. Ne voluptates vanas, & mendaces pluris faciatis, quam veras, & solidas nempe spirituales.

Exultauit infans in vtero eius. Apud Diuum Ioannem ait Dominus: Abraham pater vester exultauit, vt videret diem meum,
Ioan. 8. vidit & gauisus est. Si tantum hoc scire Abraham: nempè verbum diuinum fore incarnandum, sic præ gaudio tripudiauit, quomodò Diuus Ioannes non exultaret, sentiens illum præsentem esse, cuius diem videre ita Abraham concupierat? O Christe Angelorum gaudium, quomodò homines gaudio non exuberant, credentes te illa iam operasse propter eos, quæ tandiu ab antiquis patribus desiderata fuerunt? *Exultauit infans in vtero eius.* De aduentu creatori suo, iubilans gratulabatur, & gratum se præbuit, diuinam celsitudinem glorificans, pro beneficijs diuina eius præsentia sibi exhibitis. Vnam querelam, quam de nobis inter alias Deus habet est, quia non saltamus secundum sonum, quem
Luc. 7. nobis facit. Vnde ipse ait: Cui ergo similes dicam homines generationis huius & cui similes sunt. Similes sunt pueris sedentibus in foro, & loquentibus adinuicem, & dicentibus: Cantauimus vobis tibijs & non saltastis. Plurima sunt beneficia, quæ quotidie à magnifica manu Dei accipimus: in quo quasi sonum nobis facit, vt laudibus, & gratitudine coram eius diuino conspectu
Simile. saltemus, & tripudiemus sicut S. Ioannes exultans fecit. At nos instar lapidum insensibiles sumus. Mola aquaria gyrat dũ aqua fluit, at statim, vt aqua fluere cessat, illa similiter sistit. Et quoniã Deus nouit lucri nos auidos esse, & quòd non molimus, nec versatimur, nisi dum beneficiorum eius aquę decurrunt, quibus sistentibus, solent etiam homines sistere, curat, vt quantum in se est huiusmodi beneficiorum eius aquæ currere nunquam cessent. At in hoc nostra ingratitudo manifestatur, quòd cum beneficiorum fluxum Deus nunquam detineat, quin assiduò currant, nos miseri passim sistimus, tanquam molæ aquariæ perturbatæ, nec molimus, quamuis aquæ copia sit. O cœli Seraphines igniti, si huc descenderetis, & vestris seraphicis linguis hanc magnam hominum abominationem exaggeraretis, nam apud nos linguæ, verbaque deficiunt, quæ debitam ponderationem eis dare sufficiant. Oculos vestros dilectissimi erigite & mentem locate assiduè meditantes

33 tes dona, quæ à diuina manu recepistis: quoniam huius considerationis defectu, ideò ingratos erga Deum ostenditis. In psalmo, vbi nos legimus: Virtutem operum suorum annuntiabit populo suo, in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica habetur: Virtutem operum suorum annuntiauit populo suo, de preterito. *Psalm. 110.* In quo significatur Deum velle, vt semper mira opera, quæ pro nobis operatus est corã oculis habeamus. Et ob id Regius Dauid inquit quòd non solùm manifestabit, sed etiã iam manifestauit, vt semper eorum memoria habeatur.

Et repleta est Spiritu Sancto Elisabeth, & exclamauit voce magna, & dixit: Benedicta tu inter mulieres. Ecce quam mirificæ operationes Virginis sanctissimæ salutatione fiunt. Curate dilectissimi vos obsecro huic sacratissimæ matri filij Dei deuotum gerere obse-
34 quium, & super omnes creaturas debitum honorem ei exhibere, tanquam inter omnes gratia, & sanctitate excellentissimæ. Eius opem in vestris angustijs, & necessitatibus implorate: sunt enim verba & orationes eius coram diuina celsitudine efficacissimæ. Salomon dixit matri suæ: Pete mater mea, nec enim fas est, vt auertam faciem tuam. *3. Reg. 2.* Quanto ergò potiori iure supernus Rex Regum Iesus Christus hæc sacratissimæ matri suę dicet, & eius intercessione communicabit nobis suam abundantissimam gratiam? Cum qua gloria perfruamur, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Festo Visitationis sacratissimæ Virginis Mariæ Concio Tertia.

Exurgens Maria abijt in montana cum festinatione. Luc. 1.

QVandò sacratissimam virginem Angelus salutauit, & sacratissimæ incarnationis verbi diuini coeleste mysterium ei communicauit, inter alia, quæ illi nuntiauit dixit; Ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua, quod sacræ scripturæ aduersari videtur. Nam cum olim Deus terram promissio-

missionis forte Hebræis diuisit, ne forte pars, quæ vni tribui contigerat ad aliã transiret, & ita quod diuisum erat confunderetur, præcepit eis, vt omnes viri ducerent vxores de tribu sua, & de cognatione sua; & cunctę fœminæ de eadẽ tribu maritos acciperent, nec sibi miscerẽtur tribus. Et siquidem sanctissima virgo è regali progenie tribus Iuda descendebat, sancta verò Elisabeth è tribu sacerdotali Leui, quomodò ergò cognata eius erat? Venerabilis Beda super hunc locum ait, hoc Angeli dictum ad honorem Christi Redẽptoris nostri pertinuisse. Nam cùm Deus præcepisset, nè tribus per matrimonium miscerentur ratione supra dicta, diuinus legislator dispensauit in lege, nam decebat honorem vnigeniti filij sui, & ita permisit, vt illi de tribu Iuda, & de tribu Leui inuicem possent nubere: quia Christus verus mundi Redemptor etiã quatenus homo & Rex, & sacerdos futurus erat. Et ità inuenimus Aaron summum sacerdotem vxorem duxisse virginem quandam Elisabeth nomine de tribu Iuda, & Diuus August. ait: Sanctam Ismatam matrem fuisse Beatæ Elisabeth sanctæ Annæ sororem, vnde sanctissima virgo & Beata Elisabeth erant sorores amitæ. Sancta Ismara vxor fuit Aphrani de tribu Leui, & Sancta Anna nupsit Ioachim de tribu Iuda. Hi beati parẽtes has sanctissimas filias genuerunt. Cùm ergô sanctissima virgo Angelum dicentem sibi audiret Beatam Elisabeth cognatam eius grauidam esse inquit Sanctus Ambrosius hîc: Non quasi incredula de oraculo, nec quasi incerta de nuntio, nec quasi dubitans de exemplo, sed quasi læta pro voto, religiosa pro officio festina præ gaudio, in montana perrexit. Et ita Sanctum Euangelium inquit: *Exurgens Maria abijt in montana cum festinatione*. Vt sic seruaret secretum, quod Deus in ea fuerat operatus. Res maximi momenti ex se obligant, vt eis secretum seruetur. Est vobis familiaris quidam cui cordis secretum aperitis; non est opus, vt in rebus magni ponderis ei commendetis, vt seruet secretum: nam planum est ipso facto illum ad hoc obligari: imo pro ignominia reputat sibi dici, vt secretum seruet. Sacrosanctæ incarnationis filij Dei mysterium res tanti ponderis fuit, quod totius mundi remedium intererat: tunc verò sanctissimæ virgini duntaxat reuelatum erat, vnde secretum seruare debebat, vt re vera fecit. Et ita verba illa, Mel, & lac sub lingua eius, optime ei quadrant: nam diuinitatis mel, & humanitatis lac, quæ in eius purissimis visceribus

Deut. 36.

Beda.

D. Aug. sermo. 25. ad fratres in eremo.

D. Amb. l. 2. sup. Lucã.

Cant. 4.

5 bus conuenerunt, quando Deus ex ea carnem aſſumpſit, hæc nõ habuit in lingua vt diuulgaret; ſed ſub lingua, vt ſecretum ſeruaret. Et etiam vt audiuit dicere Beata Elizabeth cõcepiſſe ſecum cœpit conſiderare, & intra ſe dicere. Si eo viſere illam mea fœcũditas nota erit, & ita reuelabitur myſteriũ: ſi non viſo illam, hoc pietatis opus erga meam cognatam omitto. Scio quid faciam: Volo feſtina ſtatim abire, & mox redibo antequam fœcunditas mea manifeſtetur. Et ita abijt cum feſtinatione. Quæ poſtquam in domum Zachariæ peruenit, & myſterium reuelatum vidit, manſit ibi per aliquot dies pietatis operibus vacans, venerabili matronæ prægnanti gratum gerens obſequium. Etiam abijt cum feſtinatione: nam mos iuſtis eſt opera pietatis, & ſancta exercitia, quibus operam dant maximo ſtudio & cura per-
6 ficere. De quibus Regius Pſaltes ait: Sicut ſagittæ in manu potentis, ita filij excuſſorum. Filij excuſſorum Hebraico more ſignificat homines, qui maxima cum efficacia & dexteritate à ſe expellunt illa, quæ à Dei ſeruitio illos dimouere poſſunt, & impedimento eſſe. Et huiuſmodi homines in ſuis exercitijs tam veloces ſe oſtendunt: ſicut ſagittæ in manu potentis. Et vbi nos legimus inferius: Non confundetur cum loquetur inimicis ſuis in porta; alij tranſtulerunt ex Hebræo: Non confundentur, cum loquentur inimicis ſuis in porta. Et ſic legit Beatus Hilarius; & etiam in contextu Græco, & in paraphraſi Chaldaica ſic habetur. Et ſecundum hanc tranſlationem verſus hic debet referri ad illud: Filij excuſſorum. In quo denotatur, quòd ſolicite in virtute non confundentur cum loquentur inimicis ſuis in porta, ſci-
7 licet, huius vitæ, quæ eſt mors: vbi hoſtes infernales maiores vires ſumunt, vt iuſtos confundant, & opprimant. Et quoniam huiuſmodi ſolicitudine operari, eſt diuinæ celſitudini maximè gratum: addidit Sanctus Propheta dicens: Beatus vir, qui impleuit deſiderium ſuum ex ipſis: ſcilicet, exemplis eorum. Hoc eſt: Beati, qui imitari eos deſiderant, & bonum hoc deſiderium adimplent. [illegible] ſolicitudinis defectus, ita animæ nocet, ſicut in Apocalypſi Deus oſtendit, dicens: Quia tepidus es incipiam te [illegible]. O terribile verbum, in quo denotatur tepiditatem [illegible] ad perdendam charitatem, & amicitiam Dei [illegible] ait: Hæc dicit, Amẽ, teſtis fid[illegible] [illegible] Hæc dicit verbum, qui eſt teſtis fi-

Pſal. 126.

Apoc. 3.

delis & verax. Hæc omnia dixit, vt sentētiæ huius necessitatem
amplius ponderaret. Etiam ob diligentiæ, & festinationis defe-
ctum plurimi temporis fit iactura, quod est vnum ex maximis
Ephes. 5. vitæ huius detrimentis. Propter hoc Diuus Paulus inquit: Vide
te itaque fratres, quomodo cautè ambuletis, non quasi insipien-
tes, sed, vt sapientes, redimentes tempus, quoniā dies mali sunt.
Eos, qui tempus male consumunt, hic Sanctus Apostolus insi-
pientes appellat, & eos, qui bene vti tempore sciūt, sapientes vo-
cat: nam hoc sapientia magna est. Pensate verbum illud: Caute,
in quo denotatur cura & solicitudo, quam circa hoc adhibere de-
Simile. bemus, vt circa rem maximè nobis conducibilem. Sartor pannū
optimum bene potest scindere, vt tunicam ex eo faciat: at verò
postquam tunica scissa, & formata fuerit, non facilè pallium ex
Simile. ea facere potest absque panni detrimento, & insuper segmen-
& repetia insuendo. Ideò antequam forcipes mittat caute sa-
ne lineas ducit, & in mente fabricat vestem, quam debet scinde-
re. Similiter tempus in diuersis studijs possumus insumere: si
operæpretium est, antequam illud conteramus, inspiciamus ca-
te qualiter scindamus, aut in quibus illud collocemus: nam post-
quam semel in aliquo studio collatum fuerit neutiquā, vel ...
repetijs, aut segmentis recuperari potest, vt aliquid aliud ex eo
formare posimus. Nec tantum oportet in bonis, & honestis ex-
ercitijs tempus collocare, sed etiam, vt hæc bona opera festine
Prou. 1 fiant. De malis dicitur: Pedes illorum ad malum currunt, & festi-
Prou. 7. nant, vt effundant sanguinem. Et de carnali alibi dicitur: Quod
tanta auiditate currit, vt suos carnales appetitus compleat, velut
si auis festinet ad laqueum, vbi vitam necessariò debet amittere.
Quæ ergo confusio hæc est, quòd festinent homines, vt in infer-
num abeant; & ita pigri, & desides sint, vt iter in cælum faciant?
O miseri cæci filij Adam, qui veloci cursu, & festino gressu in
Simile. infernum properatis. Cursor equestris, dum currit, secunda quā-
que hora equū mutat, vt agiliùs decurrat. Sic vos statim, vt pec-
catum commisistis, mox aliud committere incipitis, nocte ...
incumbentes, mane turpitudinibus vacantes, meridie ven...
dulgentes, serò deambulationibus, vanis colloquijs, & ali...
bolicis cōmercijs operā dantes, & ita cursu velocissimo ad in...
num properatis. Hoc est enim habere pedes veloces ad eff...
dum sanguinem, id est, ad perpetranda cuncta peccata. A...

11 à nobis Deus dilectissimi tam magnam deprauationem. Erubescant ergo qui in cælum iter facere parant, videntes iniquorum sedulitatem & festinationem in sceleribus perpetrandis, & suã negligentiam & desidiam, qua virtutibus studeant, & huius cælestis Virginis veri imitatores se præbeant,

Et intrauit in domum Zachariæ. In libris Regũ legitur: Quòd habitauit Arca Domini in domo Obededõ tribus mẽsibus, & benedixit Dominus Obededõ, & omnem domum eius. Profectò multo magis benedicta domus Zachariæ remansit ob sanctissimæ Virginis mansionem in ea, siquidem in hac Arca fœderis, diuinum manna reconditum erat, ex quo salus nostra dimanauit. Nã si in eius ingressu tot mirabilia Deus operatus est quid in toto illo temporis spatio esset? In Genesi legitur Iacob dixisse La- *2. Reg. 6.*
12 ban: Modicum habuisti antequam venirem, & nunc diues effectus es, benedixitq; tibi Deus ad introitum meum. Omnis multiplicatio, & benedictio domus Laban ob ingressum Iacob rerũ temporaliũ fuit. Cæterũ multiplicatio & benedictio domus Zachariæ ex Virginis ingressu, fuit de rebus spiritualibus, quæ maioris pretij sunt. Iure optimo coniugati consolari debent audientes, quòd priores, quos visit Deus factus homo boni coniugati fuerunt qui erant ambo iusti, & sine querela. Ex quo fit manifestum, non solum cęlibes donis Dei, & eius visitationibus frui, sed etiã bonos coniuges, qui in pace, iustitia, & fidelitate viuunt. In vitis Patrum legitur Sanctũ Macharium vnum ex celeberrimis patribus & monachis illius tẽporis, audiuisse aliquando vocem dicentẽ sibi: Nondum ô Machari duarum fœminarũ coniu- *Gene. 30.* *Vitis Pat.*
13 gatarum, quæ circiter in quadam vrbe habitant perfectionem attigisti. Quo audito Sanctus vir, vt eas inquireret perrexit. Et factum est, vt diuino ductu domum, in qua illæ sanctæ fœminæ cohabitabant, offendit: & ingressus domum, inuenit duas mulieres, quæ duobus fratribus matrimonio copulatæ erãt. A quibus cùm sciscitaretur ille, & importunis precibus efflagitaret, vt vitæ suæ discursum ei vellent enarrare, tandem precibus eius obtemperantes ei dixerunt: Vndecim annis in eadem domo cohabitasse, in summa pace & concordia inter se, & viros suos, à quibus sæpe enixè postulauerant, vt vitam cælibem agere vellent, quod cum impetrare minimè possent cordis puritatẽ (quod poterant) Deo obtulerũt: & insuper quod summo studio

iuuigilabant, ne verbo ſaltim, aut opere Deum offenderent. 14 Quod cùm Sanctus vir audiret, exclamare cœpit, dicẽs: In quocunque ſtatu cordis puritas Deo placet. Ita vt quandoque puritas coniugatorum, virginum & monachorum puritatem excellat, credibile profectò eſt, hanc cordis puritatem, glorioſi Baptiſtæ parentes obſeruaſſe. Et vos fratres, qui in hoc ſtatu conſtituti eſtis, curate hos beatos coniuges imitari, quia eundem hoſpitem quem iſti habuerunt, Dominum, ſcilicet, & vos habebitis.

Et ſalutauit Eliſabeth. Quando homines, aut animãtia rabie la-

Simile. borant, aut infecta ſunt, ſolet adduci pſyllus (*Vn ſaludador que la ſalude.*) Erat anima Beati Ioannis rabie originalis culpæ infecta, (*Y vino eſte ſaludador de la ſalud,*) huic malo remediũ adhibere: (*Y anſi en ſaludando ala madre,*) filius, qui in viſceribus eius erat, ab originalis culpæ rabie liber mãſit. O cæleſtis domina (*Pues ſoys verdadera ſaludadora, ſaludad nos a noſotros.*) Nam paſſiones noſtræ animas noſtras mordent, quòd omnes quaſi infecti, & rabie conſumpti incedimus. Quod ſi tu ô Virgo ſacrata coram diuino conſpectu nobis opem fers, confidimus in tanta neceſsitate remedium animabus noſtris adepturos: *Et factum eſt, vt audiuit ſalutationem Mariæ Eliſabeth, exultauit infans in vtero eius, & repleta eſt Spiritu ſancto Eliſabeth, & exclamauit voce magna, & dixit: Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui.* E tali ſpiritu talia verba promere debebãt. Vnuſquiſque in ſermone oſtendit quod intrinſecus

Simile latet. Si horologium, rotas, & artificium intrinſecus rectè compoſitum habet, & ordinatum cymbalum, extra rectè ordinateque ſonat, & è contra. Similiter homo in verbis compoſitis, & proximorum ædificatione plenis, & laudibus Dei ornatis, quod intus latet, oſtendit. At verò quando verba incompoſita loquitur, ſignum eſt conſcientiam, & quæ intus latẽt perturbata eſſe.

Prou. 16. Vnde in Prouerbijs, vbi nos legimus: Qui recta loquitur, dirigetur, alia trãſlatio habet: Qui recta loquitur, diligetur: & ſic eſt in contextu Græco, & in paraphraſi Chaldaicá. In quo denotatur, quòd ſiquidem ille, qui recta loquitur, à Deo diligitur: hoc non tantum prouenit ex eo, quòd recta loquatur, ſed etiam propter virtutem & charitatem interiorem, ex qua verba illa compoſita dimanant. In eo verò, quod Sanctus Euangeliſta Sanctam Eliſabeth voce magna exclamaſſe, ait, ſpiritus illius ſanctæ fœminæ feruorem denotat, quæ res diuinæ Maieſtati valdè eſt grata. De

hic

17 hoc gloriabatur Regius Dauid dicens: Ad ipsum ore meo clamaui, & exultaui sub lingua mea. Vbi alia translatio habet: Ad ipsum ore meo clamaui, & laus eius sub lingua, in quo feruor, & spiritus denotatur, quo sanctus vir Deum benedicebat, siquidem clamare illum compellebat. Et in contextu Græco, vbi nos legimus: Et exultaui sub lingua mea, habetur, & exaltaui sub lingua mea: & sic legit Beatus Hilarius, & Diuus August. Vbi significatur exaltationem, & laudem Dei exteriorem, quæ ex spiritus feruore dimanat, causari ex singulari lætitia interiori illius, qui has laudes decantat. Etiam concionatoris clamores signum sunt feruoris spiritus, & desiderij, quod habet gloriæ Dei, & conuersionis animarum. Et dum vocem eleuat & exclamat, hoc facit, vt melius eius desideriũ adimpleatur. Ideò Isaiæ dixit Deus: *Psalm. 65.* *Isa. 40.*
18 Exalta in fortitudine vocem tuam, qui euangelizas Hierusalē, exalta, & noli timere. O quanta confusio hoc illis est, qui quandam terribilem frigiditatem in se continuo sentiunt dum Deum laudant, & glorificant; & etiam verbi Dei præconibus, qui tanta desidia, & tepiditate populo prædicant, quo planè ostendunt, quam parum gloriæ Dei, & animarum salutis desiderio flagrēt. Et in modo, & stylo dicendi, quasi dicere videntur: Hoc facite, si vobis placet, sin minus omittite.

Et dixit: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Solus Christus Redēptor noster inter homines fructus propriè dici potest: nam fructus è flore, & in eodem flore nascitur. Quòd si intempestiuè decidit arboris flos, non nascitur fructus; vt experimento compertum est, cùm gelu & pruina florem adu
19 rit aut ventus siue procella, aut aqua illam tollunt. Itaq; pyrum, malum, prunum, amygdalum, & alia, vt patet in illo flosculo inclusa nascuntur. Omnes autem homines, prius quàm nascamur, aut esse habeamus, iam matrum nostrarum flos virginitatis cecidit: solus Christus Redemptor noster ex flore natus est, hoc est, ex matre purissima, & virgine, & in virginitatis eius flore absque eo, quòd caderet. Et, quia sic natus est in flore, hoc est, matre eius, sanctissima Virgine permanente, & cum tota eius integritate, & puritate, ideò propriè fructus dicitur. Et etiã conuenienter fructus dicitur: nam fructus cibus est, qui ante, & post prandiũ apponitur: & hic cælestis Dominus est totius boni nostri fons & origo, & etiam finis vltimus, in quo beatificari confidimus.

D. Diony. cap. 8. de cæl. Hierar. parum ante med. & c. 6. eccles. Hierarchiæ.

D. Bernar.

rarum sunt pure spirituales, vt Angeli: quædam corporeæ vt cæ- li & elementa: quædam verò semicorporeæ, & semispirituales, vt homines. De illis, quæ sunt pure spirituales, Angelis, scilicet, inquit Sanctus Dionysius de cælesti Hierarchia, quod maiores illuminant, purgant, & perficiunt minores, nempè reuelationi- bus, quæ à Deo recipiunt. Inter corporeas præstantior est Sol: nam quantum hæc creatura alijs prosit, plane cõstat. Nam si for- te hic Sol absconderetur, nec mundum illuminaret, aut verten- do se illũ lustraret, quid nobis esset? De hominibus verò, qui se- mispirituales, & corporei sunt, id, quod maius & præcipuum est, minori fauet. Vnde Diuus Bernardus inquit: Compositio ani- mæ, & corporis charitatem nobis commendat. Nam cum anima sit spiritualis ad imaginem Dei facta, & tam excellens, corpori vili, & terreno iuncta, non illud destruit, imo viuificat, & perfi- cit: ita, vt omne bonum, quod possidet, ab anima sibi proueniat, & illa separata statim corpus corrumpitur. In his ergo omnibus docemur, quod maiores, & sapientiores, & potentiores hoc de- bent in mẽte fabricari, nempe mundi solem ipsos esse, & animã corporis Reipublicæ, ad illuminandum, fauendum, & opitulan- dum minoribus, pauperibus, & egenis. Quorum singulos allo- quitur Deus dicens: Declina pauperi sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum, & responde illi pacifice in mansuetu- dine: libera eum, qui iniuriam patitur de manu superbi & non acide feras in anima tua. In iudicando esto pupillis misericors, vt pater, & pro viro matri illorum, & eris tu velut filius altissimi obediens, & miserebitur tui magis quam mater. O dulcissima, & mirifica verba, ea dilectissimi cordibus vestris Deus impri- mat. Pensate amore Dei singula eorum: ponderatione quippè maxima digna sunt, præcipue illud: Redde debitum tuum: vbi Deus inquit, debitum esse, quod pauperi debetis in eius necessi- tatibus ei opem ferre. Et illud etiam: Libera eum qui iniuriã pa- titur. Attendite quantis fauoribus hic pauperes afficiat, quibus non assignat iudicem. Vult enim Deus, vt quoticscunque pau- peri iniuria aliqua infertur, quicunque aderit, illum defendat, iu- dicem, & patronum eius se ostendat. Nouerat enim Dominus pauperum impossibilitatem ad hoc, vt de tribunali in tribunal commearent, & quam vili apud homines æstimentur. Ideo cu- ram eorum committit ei, qui magis ad manum aderit, vt à manu

Eccles. 4.

29 potentis,& superbi cum maximo studio illos eripiat. Et etiã prçcipit ne lentè,seu remisse id fiat, sed festinè. O quanta,heu dolor,hic lachrymandi se offerebat occasio, & loquendi materia, cùm hæc omnia è contra fieri videamus. Videtur enim re vera magnos,& potentes Deũ non fecisse, nisi, vt minores tanquam panem comederent.Ne ita sit fratres,& Domini mei per viscera Dei pijssima,sed omni pietate,& misericordia, quod hic vobis à Deo prçcipitur operi mandate,vt vos recipiat,sicut filios charissimos,& vestri plus quam pia mater misereatur, sicut hic promittit,& eius gratia vos impleat,cum qua adipiscitur gloria:ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius,Amen.

1 In eodem Festo Visitationis sanctissimæ Virginis Mariæ Concio Quarta.

Exurgẽs Maria abijt in mõtana cum festinatione. Luc.1.

REGIVS Propheta cùm maxima spiritus efficacia ad Deum orabat, dicens: Domine labia mea aperies,& os meum annuntiabit laudem tuam. In *Psal.50.*
2 quo sicut in præcedentibus carminibus peccatorũ suorum veniam precatur.In quibus dixit:Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam; & secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam. Ampliùs laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me. Ita postulans vt eius labia Deus aperiat, & os ad loquẽdum,in hoc etiam deprecatur sibi peccata remitti, & vt eius anima sanctificetur.Nam inter ea,quæ Dei magnitudinẽ ostendunt,& quis hic Dominus quãtusque sit, demõstrant; & vt illũ laudent,animam mouent;vnum est conscientiæ puritas,& à peccatis quæ antea homo committere solitus erat, se liberum ereptumque cernere. Fortè vobis contigit aliquod insperatum periculum pertransisse, & postea eius recordatos tremuisse hor- *Simile.*

ruisseque non secus ac si præteritum periculum præsens habere; tis: Huiusmodi se habet anima, quam Deus illuminat, vt resipiscat, & pœniteat. Dum in peccatis est, sicut ea non æstimat, ita minimè sentit leuiter ea pertransit & cum eis dormit, tanquam cum amicis & familiaribus. At postquam Deus eius oculos aperit, & maximum periculum, quod pertransit considerat, ita tremit, & horret, quòd Deum benedicere, & glorificare nunquam cessat, qui eam à tanto malo eripuit. Vnde in Canticis, vbi nos legimus: Tempus putationis aduenit, ex Hebræo aliqui transtulerunt: Tempus cantationis aduenit: Vtrumque enim verbum Hebræum denotat. Nam eo, tempore propter nouum Solis accessum sanguis animalium feruet, & crescit, & eorum corda quadam lætitia superfundit, & implet, ex quo canendi desiderium in hominibus nascitur. Hæc omnia significant in primo vere gratiæ, & conuersionis peccatoris quædam desideriorum nouella germina in denuo conuerso pullulare, dum contemplatur periculum, & dirum statum, à quo illum Deus eripuit. Hoc etiam Deus per prophetam Isaiam significauit dicens: Propter nomē meum longè faciam furorem meum, & laude mea infrenabo te, ne intereas. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Propter nomen meum ostendam tibi furorem meum, & gloriosa mea inferam super te, vt non te interficiam. Vbi Deus manifestè ostendit, quòd in peccatoris conuersione iram, & furorem, quibus propter eius delicta dignus erat, illi demonstrat, & etiam ostendit desiderium, quod ex hac Dei misericordia in eo nascitur ad hoc vt ipse peccator Deum benedicat, & glorificet, & quomodo cum hac gratitudine conseruatur, ne iterum in peccatum incidat. Et hoc significat, Ostendam tibi furorem meum, & laude mea infrænabo te, ne intereas, vel, vt non te interficiam, scilicet, puniendo æternaliter. In hodierno sacro Euangelio hoc satis apparet. Postquam enim beatus Ioannes sanctificatus fuit, & rationis vsu præuentus, & postquam fauores quos à Deo acceperat sensit, per matris suæ linguam illum glorificare, & laudare cœpit, & etiam matrem sanctissimam, quæ illum gestabat, & genuit dicens: *Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui.* Est valdè notandū, quod ad hoc, vt Dominus hanc sanctificationem operaretur, matrem suam sanctissimam mouit, vt Beatam Elisabeth viseret. Et quanuis verbum Dei incarna-

Cant. 2.

Isai. 48.

6 carnatum, poterat absens gloriosum Baptistam sanctificare, abire tamen voluit, vt illum sanctificaret, & honoraret. Et ita sanctũ Euangelium ait, quod cum sanctissima virgo verbum diuinum concepisset, & cũ esset prægnãs. *Exurgens abijt in montana cum festinatione.* Animarũ prægnantium duo sunt genera. Quædã sunt prægnantes à dæmone: quædã verò prægnantes à Deo. De vna quaq; prægnantiũ à dæmone in particulari dicit S. Dauid: Ecce parturit iniustitiã, concepit dolorẽ, & peperit iniquitatem. In his verbis spiritus sanctus denotat afflictiones, & amaritudines, quas peccator patitur, vt suos turpes appetitus compleat. Hoc enim insinuat parturire iniustitiã, scilicet, afflictione, angustia, & dolore parere. Et quemadmodũ nonnullæ prægnantes sunt comedendi terrã, testas, & carbones desiderio flagrantes: ita harum maledi
7 ctarũ prægnantiũ desideria omnia sunt de rebus terrigenis, & immundis, à quibus instar carborũ fuligine inficiũtur, & denigrãtur, quibus etiã desiderijs, & anxietatibus perpetuò torquentur. Vnde quidam doctor ait: hominem non impetrare quod è terra desiderat (*Es en alguna manera vn arrabal del infierno*). Nã in inferno præter alia tormenta, cruciat etiam maximum desiderium rerum earum, quæ ardenti amore in hac vita prosequebantur, & earum appetitus in summo gradu vigent, absque vlla spe complendi eos. Et huius typum gerit ille, qui post res terreas fertur absque vlla spe obtinendi eas, quia ex eis nihil aliud habet, præter quam desiderium, quod miserum torquet. Quod si plura ex his, quæ desiderat adipiscitur, non ob id magis contentus
8 viuit: nam quo plura obtinet, eò plura amplius exoptat. Velut, qui sal comedens sitim vellet sedare, aut oleo ignem extinguere studeret, vnde sapiens ait: Auarus non implebitur pecunia, & qui amat diuitias fructum non capiet ex eis, quibus idem quod cani venatico contingit, qui nimio labore, & lassitudine inter tribulos, & spinas prædam sectans, postquam leporem venatus est dum ea vesci existimat, ab eius ore tollitur, ex cuius labore & defatigatione nihil aliud, quàm pili leporis in ore eius relinquitur: similiter auarus lassatus, & defatigatus per spinas, & tribulos, per saxa, per ignes, mille difficultatibus, & periculis se exponens tandem res mundi adipiscitur, quibus cum frui sperat, & ecce mors venit, & cunctas ab eo tollit, cui nihil relinquitur, præter quam pili in ore; peccata, scilicet,

Psal. 7.

Simile.

Simile.

Eccles. 5.

Simile.

quæ cum illis rebus admisit, quæ semper in voluntate manent, quasi in ore. O miseras prægnantes inordinatis desiderijs plenas, & quomodo æternis tormentis id soluetis, nisi citò remediũ adhibeatis. Quædam verò animæ sunt prægnantes à Deo, quales illæ, de quibus Isaias inquit: A facie tua Domine concepimus, & peperimus spiritum salutis. Et vnũ ex signis magis manifestis, quod anima à Deo conceperit est, si charitatis viscera erga proximos habeat, & singulari zelo dimouendi peccatores à suis peccatis æstuet. Hoc desiderio & charitate D. Paulus flagrabat, cũ dicebat: Ego autem libentissimè impendam, & superimpendar ipse pro animabus vestris licet plus vos diligens minus diligar. O mira sancti viri efficacia, qui totus insumi, & tabescere propter proximorum salutem exoptabat, quamuis rectè nouerat se non ita ardenter ab eis diligi. Et Sanctus Moyses antequam nimis familiariter cum Deo ageret, cũ maxima difficultate munus illud acceptauit, eundi, scilicet, in Ægyptum, vt fratres suos è captiuitate & idololatria reuocaret. Et in illis verbis cum ad Deũ alloquẽs: Non sum eloquẽs ab heri, & nudius tertius, & ex quo locutus es ad seruum tuum, impeditioris, & tardioris linguæ sum, significatur per triũ dierũ spatium Deum ab eo efflagitasse vt illud munus susciperet. Tantis se occasionibus, & argumentis excusabat, onus illud à se repellere studẽs, quod ibi dicitur: Iratus fuit Dñs in Moysen. At postquam familiariter cum Deo agere cœpit, indies similior Deo efficiebatur: & tandè tãto populi flagrabat amore, vt quantũcunq; populus ille rebellis esset & Dei beneficijs ingratus se ostenderet; etiã admonitus à Deo nunquã induci potuerit, (*Nunca pudo Dios acabar cõ el*) (si sic dici fas est) vt illum populum rebellem omitteret, & alterius præcipui curam susciperet. Quinimò dicẽte illi Deo: Dimitte me, vt irascatur furor meus cõtra eos, & deleam eos, faciamq; te in gentem magnã, illum Sanctus Moyses cœpit deprecari, dicens: Cur Dñe irascitur furor tuus contra populum tuum? Cum in illo munere principatus propriam gloriam non intenderet, sed populi duntaxat remedium non elegit maiorem gerere dominatum, dummodo populus ille, quem ita diligebat, non periret. Vnde inferius dixit: Aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti. Quasi diceret, (*Lo que fuere dellos sea de mi.*) Aut illos Domine mecum libera, aut dele me cũ illis. Quæ

ve, &

12 verba dixit, vt eximij amoris sui erga proximos signum daret. Quid ergo dicemus, de illis, qui vel punctum saltim, aut momentum quietis suæ, & gaudij spiritus amittere nolunt, etiam ob maximam angustiam & necessitatem in qua proximos constitutos vident? O virgo sacrata (*Que bofetada days*) quã plurimis huius temporis contemplatiuis, qui nec leuem saltim laborem pati volunt, vt proximorum spiritualia vulnera curent. At tu ô domina festina, pergis per montes & nemora, vt animam duntaxat vnã à peccato eripias? Vt fontem illum aquæ viuæ in suis visceribus sensit statim ducere eum voluit, vt plantula illa recenter insita irrigaretur. Discite fratres mei desiderare, vt omnes participent, & degustent ipsum Deum, quẽ vos gustatis, & huic studio maximam curam adhibete: hi enim sunt veræ charitatis effectus.

13 Hoc Sanctus Dauid faciebat cum dixit: Venite, audite, & narrabo omnes, qui timetis Deum, quanta fecit animæ meæ. Etiam dilectissimi ab hac sanctissima Virgine discamus, & per montana vitæ studiosæ eam festine sequamur. Quamuis Deus legem suam iugum appellauit quodquidem onus denotat; at statim subdidit: Suaue est. Ita, etsi vitam studiosam montana vocemus viæ huius ardua, & accliue (*Las cuestas del*) non debent nos terrere: nam in eis suauitas, & dulcedo maxima inuenitur. Si enim in via accliui quarto quoque passu, planities, & ridentia prata, dulcissimi fontes, vmbræ delectabiles, vireta, & nemora grata, & spaciosa inuenirentur; hoc iter profectò plus delectationis, & solatij afferret, quàm lassitudinis. In via ergo virtutis quamuis accliuis, & ardua sit, quia contra carnis rebellionem & sensualitatis

Psal. 65.

Simile.

14 repugnantiam iter sit, tamen in vna quaque tentatione, quæ vincitur. & in vno quoque bono opere quod fit statim incipit apparere diuinæ consolationis pratum quo via suauis fit. Et quamuis aliud solatium non esset, nisi credere, & sperare, quòd post accliue hoc, in eius summitate est illa supernæ gloriæ ciuitas, hoc satis esset ad hoc, vt eius ascensus facilis videretur quantumuis arduus esset. O si profundè mente euolueremus gaudium illud, cum quando ab Angelis sumus excipiendi, & gaudia illa, delectationesque perennes, quibus coram diuina celsitudine in eorum societate frui debemus: vtique omnes labores suaues fierent. Sanctus Chrysostomus homilia prima de diuite epulone, & Lazaro super illud: Factum est, vt moreretur mendicus, & portaretur ab

D. Chrysos.

ab Angelis, notat ibi quomodò cum vnus Angelus duntaxat sufficeret vt illũ portaret, voluit Deus, vt portaretur à plurimis? Inquit ille: Gaudet enim vnusquisq; Angelorum sanctum onus tangere, & libenter talibus oneribus non grauantur, vt adducat homines ad regna cœlorum. Sicut contingit in ingressu cuiusdã hospitis cognati desideratissimi, & cunctis expectatissimi, qui statim, vt ex equo descendit, in vlnis ab omnibus gestatur, omnes illum tangere, omnes ad illum accedere contendunt. Alter galerum è manu, alter pallium ab humero, alter calcaria tollit, alter ocreas itinerarias soluit: alij mensam sternunt, alij vero cibos apponunt, & tandem omnes obsequium illi præstare gestiunt, & quadam vultus lætitia faustum, fœlicem & omnibus gratum eius aduentum esse demonstrant: similiter omnes Angeli iusti in cœlum ingressum totis viribus celebrant. Dilectissimi mei, vos obsecro, vt hanc sanctam considerationem ruminetis, & vestris Christianis pectoribus euoluatis, quia lingua deest, verba non sufficiunt: quæ debitam ponderationem ei præbere possint.

Simile.

Et intrauit in domum Zachariæ, & salutauit Elisabeth. Credibile est non tantum verbo illam salutasse, verum etiam suauissime amplexatam fuisse. Nam hæc sanctissimæ virginis visitatio fuit veluti cognatarum, & amicarum, quæ quo tempore cognatæ parturiunt, si aliquas venerabiles ac preciosas Reliquias habent ad illas ferunt, vt minus in partu laborẽt. Et propter hunc effectũ cũ Reliquiæ aliquibus schedulis (quas vulgo nominas dicimus) inclusæ seruentur, & intrinsecus sericis velis inuolutæ è collo pẽdentes illas reliquias ponunt. Similiter hæc cœlestis domina, (*Era como vna nomina*) quæ intus in sacratissimo vtero eius illam reliquiam valoris infiniti gestabat, nempè verbum diuinum velis humanitatis inuolutum, extendit vlnas suas sacratissimas super collum cognatæ eius prægnantis, & ita piè credi potest propter contactum illum sanctissimum, beatam Elisabeth minus in partu laborasse.

Simile.

Et repleta est Spiritu sancto Elisabeth, & exclamauit voce magna, &c. Quã dissimilis visitatio hæc visitationibus huius temporis erat. Quot mala visitationes hæ afferunt, & quot bona illa visitatio intulit. O quantus, heu, dolor est cernere quod in hodiernis visitationibus contingit. Hę duę sanctissimę fœminę in illa

18 illa visitatione de misericordijs Dei egerunt, vos autem in vestris visitationibus de vita proximorum agitis, eorum honori, fidei, & nomini detrahentes. Et reuera ob nihil aliud vos visitare videmini, nisi quia vos delectat cum alijs detractoribus vestri similibus conuersari. De hoc grauiter Dominus conqueritur dicens: Dilexisti omnia verba præcipitationis lingua dolosa. Vbi alij transtulerunt: Dilexisti omnia verba præcipitationis linguam dolosam. Et sic est in contextu Græco. Et sic etiam legit B. Augustinus. Vbi significatur huiusmodi linguas peruersas, & iniquas non tantum delectari loquendo iniqua, sed etiam aliam linguã peruersam, & dolosam diligere vt verba iniqua audiant. Ne ita sit dilectissimi, vos obsecro per infinitam Dei charitatem: sed inuicem vos visitate, vt de diuinis misericordijs, Psal. 51.
19 quas vobiscũ, & cũ vniuerso mundo hic cœlestis Dominus operatus est verba faciatis, secundum harum cœlestium magistrarum exemplar, quas hodie sanctum Euangeliũ nobis ob oculos ponit. Et discite à Virgine sanctissima gloriam beneficiorum, quæ à Deo accepistis ei referre. Attendite quemadmodum postquam Beata Elisabeth eam maximis encomijs, & clamoribus laudauit dicens: Benedicta tu inter mulieres, illa, vt Deum laudaret, se conuertit dicens: *Magnificat anima mea Dominum*. Quasi diceret: Si aliquid in me, est ô cognata, quod me magnam efficit donum Dei mei est, & magnificentia eius, quòd velit creaturam ex se vilem, & abiectam ità magnificare, Ideò, Magnificat anima mea Dominum. Nunquid (dicet aliquis) Deum magnificare aliquis potest, siue magnitudini eius ad-
20 dere? Minimè gentium: nam magnitudo infinita est. Quomodo ergo hæc sanctissima domina inquit: Magnificat anima mea dominum? Dico Deum magnificare esse in intimo cordis quodam gaudio spiritus, immensitatẽ magnitudinis Dei in eius mirificis operibus demirari. Regius Dauid excitabat inuitabatque animã suam, vt Deũ laudaret dicens: Lauda anima mea Dominum, & alibi: Benedic anima mea Domino. At sanctissima virgo non inuitat animam suam, sed ait: Magnificat anima mea Dominum: denotans promptitudinem, quam eius anima habebat ad benedicendũ Deum, quoniã actualiter illum laudabat, magnificabat, & benedicebat. Vnde ei non opus erat illam inuitare. O quanta confusio hoc nobis est; siquidem nec quã plurimis Psal. 145. Psal. 102.

etiam exhortationibus mouemur ad hoc, vt sanctis his exercitijs [illegible] operam demus, non secus acsi bruta animantia essemus. Nec io-lum humilibus laudibus non laudamus illum, nec magnifica-mus, sed quantũ in nobis est illum vilipẽdimus, improperamus, & illudimus, & occasionem præbemus, vt sanctum nomen eius ab alijs blasphemetur: sicut illi faciebant, de quibus Diuus Pau-

Roma. 2. lus dixit: Nomen enim Dei per vos blasphematur inter gentes. O Deus maiestatis infinitæ, pro tua ineffabili clementia te obse-cro, vt tanto malo succurras.

Et addidit sanctissima Virgo dicẽs: *Et exultauit spiritus meus in Deo salutari meo.* Non laudibus humanis spiritus meus exultat, & lætatur. (Omnia enim, vt vilia reputans sub pedibus habebat) sed in Deo salutari meo. Ipse enim solus est vera cordis exulta-tio. O anima fidelis, quæ es æterna, & Deus æternus, & poten-tias capaces Dei æterni habes, & nullus præter ipsum te adim-

simile. plere, saturare, & perfectam consolationem donare potest. In-troducite rusticum pauperculum in regium palatium, vt ib. solus inhabitet, quasi nullus ibi esset, ita ei videbitur. Est anima regium palatium æterni Regis, & habet capacitatem infinitam passiuam ad recipiendum illum. Quanuis ergo totus mundus in eam intrasset, minimè illam satiaret neque adimpleret, sed semper vacua, semper famelica, & desolata maneret. Ideò

Psalm. 72. Sanctus Dauid dicebat: Quid mihi est in cælo, & à te quid vo-lui super terram? Quæ verba Diuus Augustinus deuote expli-

D. Augu. cat, dicens, Quandam admirationem hæc verba esse, quam ille-gius Dauid secum loquens facit, dicens: Tu, ó anima mea, [illegible] num quod tibi est in cælo non cognoscis? O Domine quid est il-lud, quod habeo in cælo, quantum est? quale est? quid est? Cum ergo te habeam in cælo, quid à te velim super terram? Nunquid quod habent impij, scilicet, desiderare debeo? quod habent & mali? quod habent & facinorosi? pecuniam, aurum, & argentum, gemmas, familias, quod habent & scelerati multi? quod habent multæ fœminæ turpes? multi viri turpes? & quos à te repellis? Hæc desiderabo à Deo meo super terram, cum seruet se mihi Deus meus in cælo? Hic, & ibi Domine te desidero, vt volo. De-fecit cor meum & caro mea pars mea Deus in æternum. Idest, hac consideratione cor meum & anima mea liquantur, [illegible] bonum considerantes. Nec hic, nec ibi aliud a te volo, [illegible]

æternum

24 æternum te debeo habere: volo, vt hoc in æternum à modo incipiat, vt nunquam finiatur. O Beata illa anima, quæ nihil præter Deum exoptat, & in nullo, nisi in Deo lætatur, qui est eius salus. Nam exultatio, quæ ex rebus terreis sumitur ægritudinem potiùs, quàm salutem causatur: sicut qui acuto lateris dolore laborat qui vinum abunde bibit, & tunc populo delectatur, at postea miserè vita soluit, quia quod nullo modo decebat degustauit. *Simile.*

Ne exultes ergo frater, nisi in Deo, qui est salus tua, ad imitationem huius sanctissimæ virginis, quæ sic ait: *Exultauit Spiritus meus in Deo salutari meo*. Exultet spiritus tuus, ô cœli regina quia cito solues. Mos Dei est initio consolationes, & ineffabiles gu-
25 stus iustis communicare, cum quibus eos amore accendit, & fortificat, vt onus, quod posteà impositurus eis est libenter ferant, & æquo animo patiantur. Vnde Sanctus Dauid inquit: Præuenisti eum in benedictionibus dulcedinis. Præbeamus ergo dilectissimi corda nostra amore, & charitate, & puritate ad has consolationes diuinas recipiendas, nec posteà earum obliuiscamur in tentationibus, & aduersitatibus, quæ superuenient. Nam earum obliuisci plurimum efficit, vt non resistamus viriliter tentationibus, quin potius vincamur. Vnde D. Paulus inquit: Nondũ vsq; ad sanguinem restitistis, aduersus peccatum repugnantes, & obliti estis consolationis, scilicet, Dei. Ergò ô virgo sacrata exultet spiritus tuus in Deo salutari tuo. Tempus enim erit, quando id solues, scilicet, quando impius Herodes quæret filium tuum, vt interficiat illũ: & hac de causa fugias cũ eo in terram alienigenarum *Psalm. 20.* *Hebr. 12.*
26 gentiũ, & cũ eo tam longum laboriosumq; exiliũ pertuleris: & quando in Hierusalem illum perdideris, & quando coram oculis tuis spinis, clauis, & lancea corpus eius sacratissimũ impij crucifixores ruperint. Ideò nunc exultationi, & lætitiæ prouide, ad tantas cruces perferendas, vt cũ venerint huius exultationis recorderis. Exultet etiam puer Ioãnes: *Exultauit infans in gaudio*. Qui etiam in deserto fame, siti, frigore, & caumatibus per multos dies id soluet: & quando Herodes illũ apprehenderit, & in vinculis coniectum, manicis, pedicis, & ferreis cathenis circundatum tenuerit: & quando caput eius amputari iusserit. In omnibus his tribulationibus, & angustijs prioris solatij memoria valde proderit, & spes alterius (scilicet gloriæ) incomparabiliter maior.

Insuper pretiosissima virgo addidit. *Quia respexit humilitatem an-* 27
cillæ suæ. Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Ex his
verbis fit manifestum vnam ex præcipuis huius sanctissimæ vir-
ginis virtutibus, quæ oculis diuinæ celsitudinis magis grata ex-
titerunt profundam eius humilitatem fuisse. Quod anteà spon-
Cant.4. sus in canticis significauerat dicens: Vulnerasti cor meum soror
mea sponsa, in vno crine colli tui. Et hæc est humilis cordis eius
cogitatio, quæ cor Dei vulnerat, & amore eius inflammat.
Tanti ponderis est apud Deum profunda & callificata humili-
tas, quod quantumuis magnus peccator quis sit, hoc tantum ca-
pillo, & crine colli placetur ira Dei, eiusque potentissimæ ma-
nus ligentur. Videte Regem impiũ Achab, qui occidit Naboth,
vt illius vineam sibi vsurparet, & tot tantaque scelera perpetra-
3.Reg.21. uit, vt sacer textus dicat. Igitur non fuit alter talis sicut Achab,
qui venundatus est, vt faceret malum in conspectu Domini. Per-
pendite qualis fuisse colligitur, siquidem cum plures Reges ini-
qui præcessissent, tyranni, & idololatræ, & pręcipue Ieroboã, qui
fecit idololatrare vniuersum Israel. Nihilominus de Achab dici-
tur: Non fuit alter talis. Ad quem cum Sanctus Helias Dei no-
mine veniret, vt propter eius scelera ingentia mala, calamita-
tes, & flagella illi comminaretur, inquit sacer textus: Cum au-
disset Achab sermones istos scidit vestimenta sua, & operuit ci-
licio carnem suam, ieiunauitque, & dormiuit in sacco & am-
bulauit demisso capite. Et factus est sermo Domini ad Heliam
dicens: Nonne vidisti humiliatum Achab coram me? O bene-
dictus, & glorificatus sit talis Deus. Te omnes cœlestes Hie-
rarchiæ Domine collaudent, & omnes iusti terræ benedicant, 29
propter hanc tantam pietatem, qui sic vinci permittis vno crine,
vno duntaxat humilitatis capillo, quem in homine, quãtumuis
maximo peccatore conijcias. Antiquus quippe Dei mos est
dare se illi qui ei se dat & resistere illi qui sibi resistit. Vnde San-
Psalm.17. ctus Dauid dicebat: Populum humilem saluum facies, & ocu-
los superborum humiliabis. Quid esset Pharaonem cum eius nu-
meroso exercitu tam potentem cernere, Dei voluntati resisten-
tem, & in ictu oculi omnes consumi absque eo, quod vestigium
eorum remaneret? Quid de illis factum est? Ille clypeorum
splendor, illa equestrium superba comitia, illi rotantium cur-
ruum strepitus? Submersi sunt in mari rubro: abyssi operue-
runt

30 runt eos: descenderunt in profundum quasi lapis. Hoc San- *Exod.15.*
ctus Moyses quodam iubilo cecinit. Eccè quantum lacri com-
paretur Dei voluntati resistendo. E contra mirum profectò
est cernere Deum sic contra Regem Achab ira percitum, &
tam breui temporis spatio ità placatum esse, vnde Heliam ac-
cersiuit, vt illius pœnitentiam & humilitatem, qua placatus est
cerneret. Quando ergò ô peccator cilicium induis, & in sacco
dormis, & carnem tuam ieiunijs, & disciplinis maceras, & in
Angulo humi proiectus iaces, vt, humiliter peccata tua deplo-
res, scito Deum te intueri, & illum Angelos etiam inuitare,
qui te aspiciant. Ideò in bono cœpto perseuera, & honestis exerci
cijs incumbe, quibus cœlesti curiæ places. Quia gaudium
est in cœlo super vno peccatore pœnitentiam agente, ait sum- *Luc.15.*
31 ma veritas. Si ergò coram oculis Dei tam potens est humili-
tas, quid illa profundissima humilitas esset à tam puro, & sim-
plici corde procedens quale huius cœlestis reginæ erat? Ad hoc
Spiritus sanctus eius linguam mouebat, & fecit, vt eiusmodi
verba pronuntiaret, in quibus humilitatis eius excellentia ma-
nifestaretur. Et notate, vt quædam glossa inquit illam non di-
xisse: Quia aspexit humilitatem, sed, quia respexit humili-
tatem: nam Respicere est obiectum prius inspectum iterum
aspicere tanquam rem gratam nimis. Vnde sæpe illam Deum
respicere signum est maximè gratam sibi esse, & sæpissimè au
xilium ei præbere & singularissimis fauoribus eam visitare.
Nam respicere Dei est opitulari & fauere. Hanc ergò cœle-
stem Dominam, quam Deus respexit etiam nos dilectissimi
32 respiciamus, & iterum, atque iterum oculos in eam colloce-
mus, vt eius heroicas virtutes imitemur, & vt deuotum
obsequium ei præbeamus, totis visceribus illam am
plectentes, vt hac via copiosam gratiam obtinea
mus, cum qua gloria comparatur ad quam
nos perducat Iesus Mariæ fi
lius. Amen.

IN FESTO SAN-
ctæ Mariæ Magdalenæ Con-
cio Prima.

Rogabat Iesum quidam Pharisæus, vt manducaret cum illo. Luc.7.

HOC Sacrum Euangelium hodiernum est
veluti quædã descriptio vniuersi, veluti map
pa mundi. Qui regnorum situs, & alias mun-
di plagas, & præcipua loca scire studet qua-
dam mundi descriptionem intuetur, in q
exactè descriptum est, quod nosse desider:
Si misericordiæ Dei immensæ, magnas si
gularitates scire optatis, hodiernum sacrum Euangelium dilige
ter scrutamini, & attẽtis oculis intuemini, est enim quasi mappa
mundi, in qua maximæ illius excellentiæ describuntur, & ob
oculos nobis ponuntur. In eo nanq; agitur quomodo Deus pec-
catores ad se trahat, & quanta benignitate eos recipiat, iustificet
& protegat. Res quidẽ mira videbitur, vt plurimos, quos Deus
præordinatos habet ad gloriam permittat in hac vita in plura, &
horrenda peccata prolabi. Hoc autem ob duplicem rationem effi
cit. Primum, vt cum maiori humilitate, vigilantia, & cautione vi-
uant. Et siquis dicat, videtur Sanctũ Ioãnem in sua canonica con-
1.Ioan.3. trarium affirmare his verbis; Omnis qui natus est ex Deo pecca-
tũ non facit: & natus ex Deo est prædestinatus, ergò prædestina
tus non facit peccatum, dico illum peccatum non facere propter
quod condemnandus sit, quinimo id maioris commodi ei occa-
sio est. Nam Diuus Petrus erat natus ex Deo, & prædestinatus,
& tamen peccauit, & Diuus Paulus, & Beata Magdalena, & alij
complures: sed his omnibus peccata in commodum eorum redũ
Roma.8. darunt. Et ita super illa verba Diui Pauli: Diligentibus Deum
omnia cooperantur in bonum, inquit D. Augustinus: Si fas est
dicere, etiam & ipsa peccata, quia ex illis peccatores humilitaté,
vigilantiam, & cautionem deducunt, ne deinceps prolabantur.
Et

4 Et hic est legitimus sensus illorum verborum: Melior est iniquitas viri, quam mulier benefaciens. Quod difficile apparet. Nam quomodo fieri potest iniquitatẽ viri, mulieris beneficẽtia præstare? Ad huius dubij intelligentiam notate, hic mulieris nomine intelligi fragilem peccatorem, modo vir, modo fœmina sit. Nam sacra scriptura solet nonnunquam hoc nomen, mulier, rebus vilibus, & abiectis tribuere. Vnde Sanctus Isaias Ægyptios minitans ait: In die illa erit Ægyptius quasi mulieres, & viri nomine hic iustus intelligitur, modo ille vir modo fœmina sit. Et vult Ecclesiasticus in his verbis dicere sæpe contingere iustum in peccatum aliquod incidere, & peccatorem bonum opus operari, & iustum ab illo peccato exurgere tam profunda humilitate, suimet cognitione, & tam terribili dolore animi affectus
5 eo quod suum conditorem offenderit, & deinceps tam vigilanter, & circunspecte viuit, ne iterum incidat, quod peccatum illud in maius bonum eius resultat, quàm bonum opus peccatori, ex quo occasionem sumpsit superbiendi, & præsumendi se bonum esse, cum minimè sit. Legitur de quodam Hebræo, qui accedit vt Elephantem interficeret, & mortuus Elephas cecidit super illum & interfecit eum: itaque occisus ab occiso, & victus à victo remansit. Similiter ille, qui vires sumit, & munit se, vt bonum opus exequatur, & magnam tentationem deuincat, postea verò superbia, & vanitate inflat se, hic misere occumbit, & vincitur à victo & occiditur à sibi occiso: & huic mulieris nomen optime quadrat, & melior est iniquitas viri, quam hæc mulier benefaciens. Secunda ratio, ob quam Deus permittit præde-
6 stinatos in peccata prolabi est, vt diuina misericordia ampliùs reluceat indulgendo eis, & ex magnis peccatoribus magnos sanctos efficiens. Hoc Sanctus Iob nimium ponderabat dicens: Si reuersus fueris ad omnipotentem ædificaberis, & longè facies iniquitatem à tabernaculo tuo. Dabit pro terra silicem, & pro silice torrentes aureos. Idest, dabit pro infirmitate fortitudinem & pro ignorantia, & cæcitate dabit torrentes aquæ sapientiæ salutaris, quæ pretiosior est auro. In his omnibus Spiritus sanctus significat effectus mirificos, quos diuina misericordia in peccatoris conuersione operatur. Antequã sacrum Euangelium aggrediamur (*Me quiero assegurar de vna cosa*) Quę maxime est formidanda. Ea est. Ne forte hic adsit peccator tam audax, vt Dei misericordia abuta-

Eccl. 42.
Isai. 19.
1. Mach. 6.
Iob. 22.

tur, qui cernens, qua facilitate Deus tam magnæ peccatricis deli-
Simile. cta remittit, ex hoc ansam peccandi sumat. Est in rosario, rosa, vt pyropus rubicunda, exit aranea, & illam comedens venenum deducit. Similiter in supernæ deitatis rosario, vbi rosæ infinitæ sunt, nempe eius attributa diuina, & perfectiones, & vna harum pulcherrimarum rosarum est eius ineffabilis misericordia, & ex hac rosa tam pulchra aranea, qui est peccator, venenum depromit dicens: Magna est Dei misericordia, libere peccare possum, & sensualitati morem gerere. Non enim permittet Deus me condemnari: sed sicut Magdalenæ, ita & mihi indulgebit.
Eccles.5. O cæce, cæce, ne ita deceptus viuas. Audi eundemmet Deum dicentem: Ne dicas: Miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia enim, & ira ab illo cito proximant. Hoc est: iustitia Dei tam magna est, sicut eius misericordia, & tam cito peccatori supplicium aduenit, sicut iusto præmium suarum virtutum. Vnde Regius Dauid canebat dicens: Misericordiam, & iudicium cantabo tibi
Psalm.100. domine. Idest: si misericors es, ô Deus æterne, etiam es iustus, &
Simile. ideo vtrumque canere libet. Quemadmodum vna & simplici voce canere nullam efficit consonantiam, at canere in duo magis delectat, quoniam concentus suauis fit: similiter cum sola Dei misericordia canere non dulcem harmoniam efficit propter occasionem, quam miser homo ad peccandum desumit: vnde necesse est, canere ad duo, scilicet, diuinam misericordiam, & etiam iustitiam præmeditando, & ita suauis concentus fit. Agens
Roma.3. Diuus Paulus de singulari misericordia, quam Deus ostendit dans nobis filium suum, statim iustitiæ eius mentionem facit dicens: Quem proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius ad ostensionem iustitiæ suæ. Et alia translatio clarius habet: Quem proposuit Deus propitiationem. Itaque idē opus, & misericordiæ, & iustitiæ opus fuit. Quod dæmon intendit est, vt in alterum horum extremorum incidatis, scilicet, aut quod nimium in diuina misericordia confidatis, vt mors in peccato mortali vos rapiat, aut nimium diffidatis, & instar Iudæ in desperationis barathrum incidatis, vt vtra harum viarum in infernum æternaliter cremandos vos ducat. Ideo dilectissimi, si ab his malis liberari vultis, & sicut Magdalenæ, ità vobis Deus remittat, siquidem sequuti estis errantem, sequimini etiam pœnitentem,

10 nitentem. Diuus Paulus ad Galatas scribens dicebat: Estote sicut ego, quia & ego sicut vos fratres, obsecro vos. Quasi diceret, obsecro vos fratres, vt attendatis, quod aliquando tam magnus peccator extitit, sicut vos modo estis. Et siquidem quod eram estis, curate esse, quod modo sum. Imitatores mei estote fratres, in pœnitentia, & in virtute, quandoquidem in vitijs me imitati estis: & ita sicut ego veniam impetrabitis. O quàm ingens amentia est sperare cum sanctis gloria frui, & eorum vestigia non sequi. Gala. 4.

Ideò dilectissimi oculos vestros collocate in eo, quod Sanctum Euangelium refert hanc sanctam peccatricem fecisse, vt cognoscatis, quid vos oporteat facere. Quod sic incipit: *Rogabat Iesum quidam Pharisæus, vt manducaret cum illo. Et ingressus in do-*
11 *mum Pharisæi discubuit*. Nonnunquam bonus Iesus manducabat cum Pharisæis, vt eorum superbiam reprimeret, & cum publicanis quandoque manducabat, vt ad pœnitentiam eos prouocaret. Aliquando verò cum familiaribus manducabat, & amicis, vt cum Lazaro, & eius sororibus, vt amorem in eis conseruaret, & augeret. Nonnunquam verò cum suis cognatis & propinquis manducabat, vt eorum necessitatibus faueret, scilicet, aquam in vinum conuertens. Benedictus sit talis hospes, qui semper ditat hospitium, in quod intrat, & fœlix conuiuium illud, cui hic bonus Iesus adest. Nam in huiusmodi conuiuio tam animæ, quam corpori refectio sumitur. Sed væ nobis, qui non solùm illum non inuitamus, verum etiam, nec vllo modo patimur, vt in nostris conuiuijs aliqua eius honesta mentio fiat:
12 Quæ conuiuia Sathanas ita polluit, & infecit, nimijs intemperantijs, & ebrietatibus, susurrijs, & scurrilitatibus, vt Iesus Christus totius puritatis fons minimè dignetur huiusmodi fœtoribus interesse. O dilectissimi amore Dei vos obsecro, vt attendatis Christianos nos esse, & maximè obligari ab his omnibus abstinere. Nox præcessit (inquit Diuus Paulus) dies autem appropinquauit: abijciamus ergò opera tenebrarum, & induamur arma lucis, sicut in die honestè ambulemus, non in comessationibus, & ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicitijs. Quasi diceret: Si adhuc in infidelitatis nocte versaremini, non mirum esset his abominationibus vos vti: at postquam lucem tam magnam acceperitis, qualis est fides, viuite tanquam ho- Roma. 13.

mines, ità illustrati, & tam singulari Dei beneficio affecti. Is
Et alibi: operum carnis magnum catalogum texens, dicensque: Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum seruitus, veneficia inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, inuidiæ, homicidia, tandem statuit, ebrietates, & comessationes. In quo significauit has duas res fontes, & origines esse, à quibus reliqua ista mala oriri solent. Auertat à nobis Deus dilectissimi pestem, quæ sic inficit, & corrumpit. Et posteà concludit dicens: Qui talia agunt regnum Dei non consequentur. O sententia tremenda, quod est saxum ita durum, quod te audit, & horrore non frangitur? Confisus fratres, quod vos, qui in malis estis, & culpatos vos agnoscitis diuino auxilio, gratia & fauore adiuti emendabimini, pedibus vniuscuiusq; prouolutus vos deprecor vltra hoc studeatis, qui ex vobis diuites estis Iesum Christum hospitem in mensa vestra habere. Et Iesum Christum hospitem tunc habebitis, si pauperem eius amore ad mensam vestram receperitis. O Deus maiestatis infinitæ, si nunc Domine his verbis meis efficaciam præberes, vt his fratribus meis hoc persuadere possem, quot necessitatibus facillimè, & cum maximo merito succurreretur. Nam scriptum est; facere misericordiam, & iudicium magis placet Domino, quã victimæ. Et in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica habetur: Facere iustitiam, & iudicium magis placet Domino, quam victimæ. In quo denotatur, facere misericordiam esse facere iustitiam, siquidem est rem adeo debitam & adeo nobis cõmendatam facere.

Gala. 5.

Prou. 21.

Et ecce mulier, quæ erat in ciuitate peccatrix, vt cognouit, quod Iesus accubuit in domo pharisæi &c. De Christo Redemptore nostro sputis fœdato, flagellato, alapis cæso, spinis transfixo, & eius sanctissimo corpore sanguine tincto Pilatus populo illum ostendens, ait: Ecce homo. Et de hac peccatrice fœmina Sanctum Euangelium inquit: Ecce mulier. Et optime hæc inuicem connectuntur, Ecce mulier, &, ecce homo. Nã meritò dicere possumus: Ecce mulier peccatrix, &, ecce homo qui hos labores, ignominias, & ludibria perpessus est, vt illam redimeret. Ecce, tali mulieri talis homo. *Quæ erat in ciuitate peccatrix.* Verbum hoc, in ciuitate forte Sancti Euangelista addidit, vt significaret causam, ob quam hæc mulier in tan-

16 in tantam calamitatem & miseriam deuenit fuisse ex eo, quod in ciuitate habitaret, vbi, vt plurimum peccandi occasiones sese offerunt. Ideò Sanctus Hieremias dicebat: Fugite de medio Babylonis, vt saluet vnusquisque animam suam. Et cognoscens, quam pigri homines essent ad fugiendum incommoda, & occasiones iterum inferius ait: Siquidem murus Babylonis corruet egredimini de medio eius populus meus, vt saluet vnusquisq; animam suam ab ira furoris Domini, & ne forte mollescat cor vestrum, & timeatis auditum, qui audietur in terra. O à quot quantisq́ue malis se ille eripit: qui mundum fugit & quam mirifice hoc sanctus Propheta hic exaggerat. Eripit se ab ira Dei, & ab æterna damnatione. Et ne audiat verbum illud tremendum: Ite maledicti in ignem æternum. Et etiam se eripit à pusillanimitate, & cordis *Hier. 51.* *Matth. 5.*

17 mollitie, quam mundani homines habent, vt omne malum in eis imprimatur. Quid enim vult Sathanas in cordibus eorum imprimere, quod exactam dispositionem ad id non inueniat? Si superbiam, cupiditatẽ, luxuriã, aut iram vult imprimere dispositionem congruam ad hoc ibi reperit. Igitur ne mollescat cor vestrũ nec liquefiat, vt timeatis auditũ, qui audietur in terra. Egredimini de medio Babylonis. Ne timeatis (inquit) auditum. Nam in resurrectione vniuersali mali tantum timebunt expectantes quando æquissimus iudex rigidam illam & tremendam sententiam in eos pronuntiabit. Boni nanq́ue huiusmodi timore carebunt: nam quanuis sententiam audient nihil eis nocebit. O fratres in Christo dilectissimi, si modo hoc cœleste consilium velletis amplecti, & eo vti, & angulum quæreretis, vbi quietè Deo famula-

18 remini, & à tanto malo vos eriperetis, sicut hæc peccatrix fecit (quæ in ciuitate peruersa, & deprauata) vt sancta fieret in vastam solitudinem se contulit, vbi triginta annis cum maxima vitæ austeritate vixit, cum Deo, & Angelis eius conuersans, & diuinis studijs assidue vacans. Corruptio morum in ciuitatibus tam magna semper fuit, vt ob hanc causam olim in portis publicis ciuitatum tribunalia locarentur, vt auditiones fierent, & ibi populorũ causæ agerentur, vt pauperculis agricolis, qui è vicis & locis confinibus confluebant, opus non esset in ciuitates intrare, & forte corruptis ciuium moribus inficerentur. Ecce zelus, qui illis temporibus habebatur, ne homines se inuicem inficerent.

Vel etiam dixit, I*n ciuitate peccatrix*, Vt significaret illam pecca-

tricem esse, & infimæ notæ mulierem. Quædam peccata sunt cordis, nonnulla domus, nonnulla verò ciuitatis, & ab omnibus liberet nos Deus. Peccata ciuitatis sunt peccata publica, quæ signum sunt magnæ corruptionis, & deprauationis. Quando ciuitatis mala in ore omnium versantur, signum est, assidua iterataque esse, quorum remedium nimis difficile esse solet. Et
Psalm. 40. ita vbi nos legimus: Cor eius congregauit iniquitatem sibi, alia translatio habet: Cor eius congregabit iniquitatem sibi, & sic est in paraphrasi Chaldaica. In quo denotatur, quod ille, qui plures iniquitates congregauit sibi, id est, in damnum animæ suæ fecit (primus enim cui nocet peccator iniquitatibus suis ipse sibi est.) Et non tantum hoc satis illi erit verum etiam in futurum congregabit eas in malitia sua perseuerans. Itaque, vt plurimum, qui congregauit, congregabit iniquitatem sibi. Huius mulieris peccata carnalia erant: quæ quanuis non sunt maioris culpæ, tamen magnæ infamiæ esse solent, & causa non parui scandali, quando publica sunt. Adeò est nitida & splendida fama vnius personæ nobilis, & singularis, quòd quælibet etiam minima res eam obscuret, & deformet. Vnica duntaxat leui dissolutione honor notabilis personæ infectus & maculatus manet. Qualis ergò esset mulieris illius infamia, quæ annis multis (*se empleo en hazer anatomia de coraçones de hombres?*) & sensualitatis appetitibus morem gerens? Mulier iuuenis, diues, pulchra, & in libertate collocata, quid non faceret? De sancto Ioseph sacra scriptura inquit: Erat
Gene. 39. autem Ioseph, pulchra facie, & decorus aspectu. Et in hoc sancto iuuene pulchritudo corporalis certè laudabilis erat: nam in corpore pulchro & decoro, animam pulchram habebat. Cæterum confusio magna est, cum pulchritudine corporali, deformitatem spiritualem habere. Socrates philosophus discipulis suis
Socrates. circa hoc salubre consilium dabat dicens: quòd si contingeret, vt facies suas in speculo contemplantes se turpes, & deformes esse inuenirent, studerent pulchritudine, & virtutibus animæ corporis defectum compensare: quod si pulchros se esse inuenirent, studerent, ne in corpore pulchro anima turpis esset, quod valde dissonum videretur. Et sic re vera est, prudentem ex corporali pulchritudine occasionem sumere, vt pulchritudinem spiritualem acquirat: quanuis imprudens contrarium facit. Et ita in pro-
Prou. 2. uerbijs dicitur: circulus aureus in naribus suis, (id est porci) mulier

22 lier pulchra & fatua, id est, incontinens. Nam si in naribus suis au- *Simile.*
reus circulus ponatur, ne rostro terram effodiat, nequaquam se
continet, quinimo nares, & circulum aureum simul in luto, &
proluuio immergit, & omnia inficit. O miserabilis creatura,
Deus pulchritudine corporali te dotauit, vt cum ea vitia tua fre-
naret, & magis te obligaret, vt ei obsequium præstares, tu autem
omnia in volutabro turpitudinis, peccati luto illinis: & ex Dei
beneficijs occasionem sumis, vt illum magis offendas? Huius-
modi erat hæc mulier, & ideò in tantam calamitatem peruenit,
vt esset in ciuitate peccatrix. Antiqui Deam Venerem nuda-
tam, & Mineruam indutam pingebant, in hoc significantes
discrimen, quod inter carnalem, & prudentem studiosumque vi-
rum versatur. Nam qui desiderijs carneis flagrat id statim oculis
23 & verbis manifestat: aspectu ostendit carnalis, quod intus habet.
At iustus occultat iustitiã, sapientiamq́; suam ne gloria inani ca-
piatur. Hęc igitur mulier ita peccatrix ad pedes Domini hodie ve-
nit: ab eius diuinis verbis attracta, quæ ex eius cœlesti ore audie-
rat. Experimẽto compertum est animalia debilium capitum, ma- *Simile.*
ximè perturbari, quando tonat: & ille sonus tonitrui ab speluncis
& receptaculis eorum attonita perturbata, & timore correpta illa
deducit. Et hæc est ratio, ob quam anguillæ, quæ sunt animalia
debilissimi capitis, tonitruum & fulgurum tempore facile capiun-
tur. Nam sonus ille eas deturbat, & facit eas supra cœnum enata-
re, & sic capiuntur. Idem serpentibus, & draconibus contingit,
qui, vt sunt debilissimi cerebri, tonitrui sono exterriti ab spelun-
cis, & cauernis exeunt, & sic facile apprehenduntur. Hæc anima-
24 lia, debilium capitum sunt peccata nostra: Nam sicut huiusmodi
animalia, si in capite percutiantur intereũt: similiter si in suis pri-
mordijs peccata percutiantur, quæ initia sunt eorum capita faci-
lè intereunt, & à corde diuelluntur. Ideò Regius Dauid dicebat: *Psalm. 136.*
Beatus, qui allidet paruulos suos ad petram. Quasi diceret: Beatus,
qui malis suis in eorum primordijs remedium adhibuerit, quæ
sunt tanquam capita debilia, quæ leui ictu intereũt, & deficiunt.
Et alij transtulerunt: Beatus, qui allidet paruulos tuos ad petram.
Et sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica, & sic
legit etiam Beatus Augu. Et secundum hanc translationem de-
bent hæc verba referri ad illa, quæ immediate præcesserunt, scili-
cet, filia Babylonis misera, beatus qui allidet paruulos tuos ad
petram:

petram: id est, primos impetus, & sensualitatis motus, eos mortifi 25
cãtes ad imitationem laborũ, & afflictionũ, quas Christus Redem
ptor noster sacratissimum eius corpus pati permisit. Hæc enim
est petra, ad quam hi paruuli debent allidi, & in ea confringi. Et,
vt hæc animalia, scilicet, serpentes, & dracones, quæ sunt peccata
intereant, & ab speluncis, & cubilibus conscientiarum exeant, ne
cessarium est, vt intonet concionator, & ab eius ore fulgura, & to
nitrua procedant, verborũ, scilicet, terribilium, & minarum. Sed
quemadmodum huius modi effectus in illis animalibus non fiũt,
nisi tonitruis, & fulgoribus, qui è cœlo descendunt: similiter ad
hoc, vt reprehensiones, & concionatorum minæ in conscientijs
peccatorum suum effectum operentur, & serpentes, quæ in eis
sunt interficiantur, necessarium est, illos instar cœlorum esse, &,
vt vitam cœlestem agant. Nam huius defectu fit, vt quam pluri
mæ conciones, quæ in ciuitatibus, & populis prędicantur tam ra
rum fructus efficiant, sicut proprijs oculis cernimus. Ergo dilectis
simi patrem misericordiarum assidue deprecemur, vt mittat plu
res viros spirituales, qui instar cœlorum tonitrua mittant, & effi
cacia spirituque plena verborum coruscantium fulgura iaculen
tur, vt tantis malis, remedium adhibeatur. Hoc ergò ad no
strum propositum applicantes, fingite hanc sanctam peccatri
cem, instar maris esse, & quod in cordis sui cœno multa aquatilia
immunda essent, quæ erant eius turpitudines, & quod etiam erat
instar speluncæ serpentibus, & draconibus refertę, & quod toni
truis, & fulgoribus reprehensionis, & minarum illius superni cœ
li Iesu Christi filij Dei cuncta interempta sunt, & è corde eius, &
conscientia, quasi è receptaculo exierunt. Qua propter illa Regij 27
Psalm. 73. Dauidis verba dicere possumus: Tu cõfirmasti in virtute tua ma
re, contribulasti capita draconum in aquis. O Christe vere pecca
torum iustificator per illam immensam charitatem, ob quam tot
mirabilia in mari tam elato (qualis hæc mulier) operatus es cor
eius tanto fœdere & pace tranquillans te obsecro eosdem effe
ctus in cordibus nostris operari digneris, vt secundum eius exem
plar ad te conuertamur.

Cũ ergo Dñs recubuisset, ecce mulier hæc ingreditur, conui
uis astat, habitu peregrino, & lugubri induta, non considerans
quod more hominum tunc lugendi opportunitas non erat. Sed
verus animarũ sponsus Christus secundum hominum libitũ non
ambu-

28 ambulans, quod illis rectum apparet, ei deuium videtur. Non quidem importune venit, qui donum affert discumbenti, quod gratum fore nouit, & gustui illius delectabile. Peccatorum doloris, & contriti cordis ferculum donum est quod hunc diuinū Dominū plurimum delectat. Vnde Sanctus David dicebat: Cor contritum, & humiliatum Deus non despicies. Non ausa fuit ingredi, quo à bono Iesu videretur præ nimia verecundia, & pudore. Pudor optime in omnibus apparet, & præcipue in illis, qui, vt verecundentur causam habent quales sunt peccatores. *Et stans retro secus pedes eius, lachrymis cœpit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat &c.* Sanctum Euangelium, non quod hæc fœmina locuta est, sed quod fecit enarrat. Nam pœnitentia potius in operibus, quam in verbis compositis consistit. Vtinam dilectissimi cū tot
29 verborū ambagibus peccata vestra confitemini, plus lachrymæ loquerentur. Non loquitur Maria, quia sacerdos, cui confitetur, corda penetrat. At vero nunc postquam in cœlum ascendit, & reliquit ministros suos in terris, necessum est, vt morbum animæ vestræ manifestetis, vt sacerdos tanquam medicus, quam medicinam debeat applicare cognoscat, &, vt iudex, quam sententiam debeat inferre, & vtrum absolutione digni sitis nec ne. Sed ne tot circumloquijs, ambagibus, & verbositate confiteamini, vt magis excusati, quam accusati maneatis. Nā tanta cerusa, idest, (*Alvayalde*) Æthiopissa illiniri potest, vt candida videatur. Similiter possibile est, vt tot verborum ambagibus, & excusationibus confiteamini, quod vix peccata appareant. Et satagite, vt verba vestra aliquibus lachrymis comitentur ad imitationem huius san-
30 ctæ peccatricis, quæ tam abundantes erant, vt pedes Domini rigare sufficerent. (*Assi, assi, en hora buena.*) Peccata lugeri debent, & non sicut ego, & vos, qui tanquam lapides duri absque vlla cordis teneritudine, aut dolore ad confessoris pedes accedimus. O magna confusio gentis ita peruersæ, vt iam mūdi iacturæ amare lugeantur, & animæ damna, & ruinæ, nec saltim sentiantur. Si quis mille aureos amittit nunquam à lachrymis cessat, semper id prolugeт. Quod si pro huiusmodi iactura atram vestem & lugubrem induere in vsu esset sic vestitus hic incederet: & passim amittitur Deus, & minime sentitur. Pudeat vos fratres talem amentiam in vobis regnare: sed potiùs sentire studete, quanta calamitas sit Deū amittere, & hanc iacturā lachrymis cordis vestri de

Simile.

Psalm. 50.

deplorate, vt sic inueniatis illum per gratiam, postea vero per gloriam ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Festo Sanctę Marię Magdalenæ Concio Secunda.

Rogabat Iesum quidam Pharisæus, vt manducaret cum illo. Luc. 7.

Rom. 9. DIuus Paulus de electis verba faciens inquit: Ostēdit Deus diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam. Vbi ponderatione dignum est valde, quòd appellat Sanctos vasa misericordiæ. Et ratio est, quia omne illud, quod hominem ad vitam æternam ducit, est propter diuinam misericordiam. Prædestinatio, vocatio, conseruatio, & reliqua alia media, vsque ad collationem gloriæ, omnia misericordia Dei proueniunt. Et ita idem Sanctus Apostolus alibi inquit: *Tit. 3.* Non ex operibus iustitiæ, quæ fecimus nos, sed secundum misericordiam suam saluos nos fecit. Non vult hic Sanctus Apostolus dicere, opera in gratia facta non esse meritoria gloriæ, sed, si eam homines merentur per misericordiam Dei est, per quam etiam gratia eis collata est, cum qua operantur. Et per eam facta est promissio, vt operantes ea tali præmio ipsa remunerarentur. Et hæc a omnia diuitias gloriæ Dei Sanctus Apostolus vocat. Et quoniam animæ hæc omnia dona in se, tanquam in vasibus recipiunt, ideo vasa misericordiæ electos appellat. Et subdidit: quæ præparauit in gloriam. Id est, per diuitias gloriæ suæ vasa illa misericordiæ ad gloriam præparauit, sumpta metaphora ex præ- *Simile* paratione vasorum. Nam sicut aurifex aurum examinans, & ab scoria mundans, & varijs instrumentis poliens, tandem vas pretiosissimum deducit: sic supernus artifex Deus varijs artificijs, & medijs disponit hominem, & tanquam vas apprime fabricatum polit, & ad suscipiendos pretiosos liquores, nempe eius diuina dona aptat. Et verbum hoc, præparauit, denotat curam, studium

3 studium & Dei artificium, & diuersas vias, quas inquirit, vt nostram salutem operetur. Vnde Beatus Apostolus alibi fideles 1.Cor.3.
alloquens inquit: Dei ædificatio estis, Dei agricultura estis, denotans, quod, sicut illi, qui ædificant, aut terram colunt, maximas diligentias adhibent, & alia quam plurima operantur, quousque hæc perficiant: sic se habet Deus erga hominum salutem, qui maximo studio plurima operatur, quousque perfecti sint, & sicut oportet. O Dei immensam bonitatem. Vtique his omnibus manifestat amorem, quem erga nos habet, & quanto studio salutem nostram operetur, & exoptet. Ad hæc postquam Beatus Apostolus vasa misericordiæ iustos appellauit, addidit? Præparata à Deo, quos & vocauit, non solum ex Iudæis, sed etiam ex Gentibus, sicut in Osea dicit: Vocabo non ple- Oseæ.1.
4 bem meam, plebem meam, & non misericordiam consequutam, misericordiam consequutam. Hic sanctus Propheta de vocatione efficaci loquitur, cum qua Deus mollificat corda, & ad se inclinat. Sanctus Ezechiel de se ipso inquit: quod cum pronus in faciem suam cecidisset, venit vox de cœlo, quasi loquentis qui dixit ei: fili hominis sta super pedes tuos, & loquar tecum. Et ingressus est in me spiritus, postquam locutus est mihi, & statuit me supra pedes meos. Vbi Diuus Gregorius ait: Iacentes vox Domini consolatur, vt in opere surgamus, sed nostra virtute non surgimus sed spiritus nos implet & leuat, & supra pedes statuit. Vbi mysterij profunditas reuelatur: quod, scilicet, vocatione Dei etiam nouo, & peculiari Spiritus sancti auxilio nobis opus est, vt vocationi & locutioni diuinæ pareamus. Vnde post vocem quã Ezech.2.
5 S. Propheta audiuit inquit. Et ingressus est in me spiritus. Vbi glossa interl. Sine quo spiritu adiuuante stare non poteramus. Ideo S. Dauid ait: Eduxit me de lacu miseriæ, & de luto fæcis & statuit supra petram pedes meos, & direxit gressus meos. Ad hęc omnia maxime opus est homini diuino auxilio. In illis verbis: quos vocauit, non solùm ex Iudęis, sed etiam ex gentibus, electio gratuita & vocatio Dei manifeste ostenditur: siquidem ex tam innumeris Iudæis, & Gentilibus tantum vocauit quos ei placuit. Ait enim Apostolus: quos vocauit ex Iudæis, & gentibus. Ex his omnibus dilectissimi deducitur quanta obligatione nos Christiani adstringamur diuinæ misericordiæ gretos esse, quandoquidem tot Iudæos, & Gentiles in suis incredulitatibus Psalm.39.

relin

relinquens, nos in lucem eius sancti Euangelij traxit, & dono Sanctissimæ fidei affecit. Quibus ergò supplicijs digni erimus, si cum maxima fidelitate, amore, & studio huic tam liberali Domino, & ergo nos ita pio non obsequemur? O vtinam hæc consideratio assidue in vestris Christianis pectoribus versaretur.

In hodierno sacro Euangelio rectè apparet, quàm merito Diuus Paulus in his verbis vasa misericordiæ electos appellet. In eo namque agitur, quanta pietate, & misericordia Deus magnam peccatricē ad se traxit, conuertit, & iustificauit. Vnde ait: Quod cum Dominus in domo Pharisæi discubuisset, *Mulier quæ erat in ciuitate peccatrix*, Ingressa est vbi Dominus erat, & stans retro secus pedes eius lachrymis cœpit rigare pedes eius &c. Ceruus venenata sagitta vulneratus præ cordis angustijs fontem inquirit, & accedēs in aquam se proijcit, & ibi euomit quod in stomacho retinet, & statim moritur. Hoc modo Sanctus Dauid vulneratus erat cùm dicebat. Quēadmodū desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Sic etiam hæc sancta peccatrix vulnerata erat: nam verbum diuinum, & eius inspiratio, quæ sunt sagittæ acutissimæ cor eius vulnerauerunt. Vnde maxima anxietate Iesum Christum vitæ fontem quæsiuit; ad quem perueniens in eum se proiecit, vbi omnium suorum peccatorum venenū euomuit, & ibi etiam mundo, pompis, & vanitatibus eius mortua est. Vtinam verba sonantia, efficacia, plena, & instar sagittarum acuta mihi Deus donare dignaretur, quibus corda vestra dilectissimi nunc transfigerem, & hinc vulnerati discederetis, & eiusmodi cordis angustijs affecti, vt in nulla omnino re mundi huius requiem haberetis, & ad fontem properantes, ad pedes confessoris vicem Iesu Christi gerentis peccati venenum vomeretis, & lachrymis dissolueremini, vt sic omni malo mortui soli Deo (ad imitationem huius sanctæ peccatricis) viueretis. Sicut ex mari salso ascendunt vapores, & nubes fiunt, quæ in aquam dulcem, & terræ vtilem resoluuntur: sic è corde amaro, & tristi propter offensam Deo illatam suspiriorum, & gemituū vapores ascendunt, & nubes exhalantur, & feruidæ orationes, quæ in suauem lachrymarū pluuiam resoluūtur animæ sterili perquam vtilem & frugiferam: sicut Regio Dauidi contigit cum dixit: Lauabo per singulas noctes lectum meum. Vbi Diuus Hieronymus vertit ex Hebræo: Natare faciam lectum meum præ abun-

Simile.

Psalm. 41.

Simile.

Psalm. 6.

9 abundantia, videlicet, lachrymarum, ita vt lauari posſit in lachrymis. Quod propter exaggerationem dixit: Sunt lachrymæ, quæ è corde contrito procedunt, ita efficaces, vt eis regno cælorum vis inferatur, & idemmet Deus ab eis vincatur. Nam Dominus ait: Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Et alibi idem Dominus inquit: Niſi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. O Chriſte veritas infinita, qualiter hæ duæ ſententiæ à tuo diuino ore prolatæ ſe compatiuntur? Si ad expugnandum, & rapiendum regnum cælorum vi, & violentia opus eſt, quomodo homines id efficere poterunt, ſi conuerſi fuerint, & efficiantur ſicut paruuli? Dico hanc ſententiam ſecundam priori non aduerſari: quinimò manifeſtat & docet, quomodo vis & violentia illa regno cælorum debet in-

Matth. 11.

Matt. 18.

Simile.

10 ferri: quæ debet eſſe inſtar paruulorum vim parentibus ſuis inferentium. Quibus ſi parentes non concedunt quod ipſi poſtulant, vagiunt, & lachrymis reſoluuntur, quouſq; illos vincunt, & compellunt, vt non ſolũ quod ab eis illi petunt, concedant; ſed quòd etiam blanditijs & ſuauibus verbis illos leniant, & lachrymas ab eorum oculis abſtergant, & dulces amplexus, & oſcula eis dent. Benedicant te ò æterne Saluator omnes cæli Hierarchiæ, qui talem viam miſeros filios Adæ docuiſti, & talem modum adinueniſti, quo tam facilè ab eis vinci potes. O quantum anima deuota Deum in amorem conciliat, quæ aſsiduis lachrymis efflagitans ſic petit: O Domine, cælum terramq́ue qui imples, nunquid Domine cor meum duntaxat vacuum relinques? Et ſiquidem lilia, & flores varijs coloribus veſtis me ſolam nudam relin-

11 ques? Cibum animalibus, eſcam auiculis paras, viles vermiculos paſcis, & me ſolam fame cõfectam relinques? Ne quæſo tale amore tuo permittas.

Lachrymis cœpit rigare pedes eius. Quando acceſſerunt Angeli, vt ab incendio Sodomæ Loth eriperent pedes eis lauit, & quando bonum nuntium ad Abraham attulerunt de conceptu Iſaac, & de remedio ſterilitatis vxoris ſuæ, etiam lauit pedes eorum. Et ſiquidem magni conſilij Angelus Ieſus Chriſtus filius Dei hanc mulierem à peiori incendio, & magis diro, quam Sodomæ incendium eripuit, nam illud corpora comburebat hoc autem ſpiritum, & ſiquidem eius animam ſterilem curat, & eam fœcundam fertilemq́ue reddit, æquum erit, vt ſuaui aqua pedes eius

Gene. 19.

Gen. 18.

lauet. *Videns autem Pharisæus, qui vocauerat eum, ait intra se, dicens: Hic si si esset Propheta sciret vtiq; quæ & qualis esset mulier, quæ tangit eum quia peccatrix est.* O terribilis calamitas & miseria, in qua ferè omnes immersi sumus. Nam cum oculos tam perspicuos habeamus, vt aliena peccata videamus, tam cæci sumus, vt nostra contemplemur.

Psal.68. Vnde Regius Dauid postulabat, dicens: Obscurentur oculi eorum, ne videant, & dorsum eorum semper incurua. Hoc est: Excæca illos Domine, ne aliorum defectus ita acute videant, sed potius seipsos cernant, & inclina eos versus se. Remedium optimum profectò esset, ne manifestos aliorum defectus peruideremus vt nostros occultos intueremur. Sed heu dolor, quia tantum abest, vt hoc faciamus, quinimò proprios defectus manifestos omittimus, & ad scrutandum proximorum corda nos conferimus, arbitrantes illos magnos peccatores esse, cum non sint, quemadmodum hic Pharisæus fecit hanc mulierem iudicans. De qua Sanctus Euangelista inquit, quod erat in ciuitate peccatrix. Non dicit, est, quia tunc peccatrix iam non erat. At Pharisæus inique iudicans, ait: Quia peccatrix est, non dicit, erat; sed est. Quomodo ô Pharisæe peccatricem appellas eam, quam talia operantem vides, tales lachrymas fundentem, tam amare lugentem, & tam humiliter procidentem, & sic repentè immutatam veniam imprecantem? O cæce, & amens, quam deceptus viuis. Obsecro dilectissimi, ne in similem errorem incidatis. Nam postquam semel de aliquo inique sentitis, quamuis heroica illum facientem videatis, semper de eo male præsumitis.

Dominus autem vt verus Deus huius Pharisæi cogitationes penetrans, ait illi: *Simon habeo tibi aliquid dicere, & c. Vsq; Intraui in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti, & c.* Diuinus magister in hoc discursu significauit, quomodo Pharisæus, qui se iustum esse existimabat, & peccatis non ita grauatum se esse ac mulierem illam, sic non ita obligatum erga eundem met Christum se sentiebat; nec proinde tantum illum diligebat, & ideò tanta siccitate illum receperat, & erga illius obsequium tam inurbane se gesserat. Cæterùm hæc mulier, cum maximam peccatricem se esse, & erga Dominum maxima obligatione adstrictam se agnosceret, à quo suorum delictorum veniam sperabat: ideò multum illum dilexit, & his, quæ operata fuit huius debiti signum manifestū dedit. Quod si Deus ita exprobrat obsequium, quod tepide sibi præstatur,

25 statur; quid tecum faciet, ô diues epulo, auare, qui non solum Chri
sti pauperes non subleuas, sed etiam fastidis? nec solum pedes eo-
rum non lauas, nec amplexibus illos recipis, quinimò fame peri
re illos sinis? O quam strictum te frater iudicium manet, nisi re-
medium adhibueris. Concludit Dominus dicens: *Propter quod dico
tibi, remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.*. Et, sicut non
nulli exponunt, vt hæc sententia parabolæ cohæreat, illud, quo-
niam, non causam hic denotat, sed effectum. Id est: Dimittuntur
ei peccata multa, ideòque dilexit multum. Sic sumitur psalm. 16.
vbi S. Dauid inquit: Ego clamaui, quoniam exaudisti me, id est, *Psalm. 16.*
ideò exaudisti me, quia clamaui. Nõ clamaui, quia exaudisti me,
sed quia clamaui exaudisti me. Vnde in contextu Græco in hoc
loco Beati Lucæ est quædam dictio, quæ significat, quam obrem,
26 vel, quapropter, vel, ideòque.

Cui autem minus dimittitur, minus diligit. In hac sententia difficul
tas magna versatur. Nã sequitur ex ea, bonum latronẽ plus Deũ
diligere S. Ioanne Baptista, & sacratissima Virgine Maria ipsius-
met Dei matre: nã plus dimissum fuit latroni. Ad hoc respondeo,
amorem quem erga aliquẽ habemus ex multis radicibus, & cau-
sis posse oriri. Hoc patet exemplo: Demus quod chirurgus è le-
thali vulnere aliquem curet, & propriũ filium à parua digiti scis-
sura. Postea hi duo, qui vulnerati fuerant, contendunt verbis, vter
eorum plus diligat chirurgum. Extraneus inquit: Ego plus te hũc
chirurgum diligo, quia me à crudeliori vulnere sanauit. Filius è
cõntra respõdet: Quamuis verum sit, vt hac via plus diligas, & pa
trem meum diligere maiori obligatione tenearis, quam ego, atta
27 men multo plura debita mihi sunt, & respectus quã plurimi, qui
bus illum plus diligere astringor. Nam me genuit, educauit, aluit,
& alijs quam plurimis beneficijs me affecit, & insuper, quia
vulnus hoc meum curauit. Ecce hic chirurgus plus diligitur ab ex
traneo, quia lethale vulnus eius curauit: cæterum in quantum
pater plus à filio diligitur. Similiter, qui maximi peccatores ex
titerunt, maiori obligatione tenentur Deum diligere, propterea
quòd mortifera suorum peccatorum vulnera indulgendo eis sa
nauit. At sanctissima Virgo plus nimis dilexit illum, quia illam
præseruauit ne caderet, & alia quamplurima & ineffabilia bene *Scot. 4. di-*
ficia illi contulit. Subtilissimus Scotus singularem expositionem *stin. 22. q. 1.*
horum verborum notat, scilicet, cui plus dimittitur, plus diligit. *art. 3. litt. O.*

Simile Est quidam, verbi gratia, ab alta turri propè casurus. Adest alius, 18
qui illum tenet dicens: (*Agradesced me esta.*) Cui ille ait: Quã gratiam habebo? De casu. Nam etsi non cecidisti, si te non tenuissem vtique cecidisses. Similiter, quia omnia peccata, quæ aliqui homines committunt, poterant etiam alij committere, nisi diuina manu tenerentur: ideò maxima obligatione adstricti manent, Deũ pro beneficio tam singulari diligere. Pro hoc Sanctus Dauid ingentes Deo gratias agebat, & maximo studio illi famulari proponebat, dicens: Fortitudinem meã ad te custodiam, quia Deus susceptor meus es. Deus meus misericordia eius præueniet me. *Psalm. 59.* Omnia bona quæ posidebat propter hoc beneficium à Deo acceptum in eius seruitio impendere volebat. De Socrate Philosopho dicitur, quod cum aliquando ab aliquo offenderetur, & maledictis impeteretur fur & adulter ab illo appellatus, & id eius discipuli audirent moleste ferentes, & magistri iniuriam vindicare studerent, illis Philosophus ait: Sinite illum, vaticinatus est enim quid de me futurum esset, nisi philosophia me seruasset. *Socrates.* In quo significauit, quod peccata illa, & alia quam plurima commisisset, si philosophia, quam didicerat illum non adiuuisset, vt pasiones suas deuinceret. Quod ergo Socrates philosophiæ dedit nos potiori iure, & verius infinitæ Dei misericordæ debemus tribuere.

Concludens Dominus sermonem cum Pharisæo ad peccatricem, quæ pedibus eius prouoluta erat conuersus ait: *Remittuntur tibi peccata tua.* O verbum dulce, ô nuntium fœlicissimum, ô Iesu pijssime, fac me Domine verbum hoc ab ore tuo diuino au-
dire. Regna sibi reges habeant, mundi optimates suos status pos- 20
sideant (*Mucho en hora buena*) & audiam ego ab ore tuo: Remittuntur tibi peccata tua, Hoc mihi diuitiæ, hoc mihi regna, & imperia, hoc duntaxat omnibus sæculi monarchis præstabo. O fœlix mulier, quæ tale verbum audire meruisti, quod initium fuit aliorum magnæ consolationis, quæ postea ei dixit. Quadruplicem ignorantiam in hac vita habemus, quæ nos torquet, & angit. Prima est, quòd nullus scit, an peccatorum suorum veniam impetrauerit. Secunda, an in statu gratiæ sit. Tertia, vtrùm obsequia Deo grata & accepta exhibeat. Quarta, quis eius finis sit. De his omnibus hanc mulierem Dominus certiorem fecit. De prima dicens: *Remittuntur tibi peccata tua.* De secunda dicens: *Fides tua te saluam*

21 *salvam fecit, vade in pace.* De tertia quando Pharisæo dixit: *Lachrymis rigauit pedes meos, & capillis suis tersit. Ex quo intraui, non cessauit osculari pedes meos, & unguento unxit pedes meos.* Hæc omnia specificauit, denotans sibi grata illa esse. De quarta, cùm dixit: Maria optimam partem elegit, quæ nõ auferetur ab ea. Et cum hanc quadruplicem securitatem ab ore summæ veritatis haberet, triginta annis in horrida solitudine vixit. Et tu miser peccator, qui ignoras, vtrum peccata tua tibi dimissa sint, vix ieiunij diem sustinere potes, vel leuem laborem tolerare, & causaris te debilem & delicatum esse. Quis magis tener & delicatus, quam Maria Magdalena in voluptatibus & illecebris educata? O iners verecundare, & vires assume, respira, & siquidem peccatricem in
22 peccatis sequutus es, sequere pœnitentem in pœnitentia, & dolore. Attende, vt quolibèt instanti te vocet Deus. Finge illum te alloqui, & animæ tuæ dicere, quod in Canticis sponsæ: Reuertere reuertere Sunamitis, reuertere, reuertere, vt intueamur te. D. Hieronymus in tractatu, quẽ de nominibus Hebraicis composuit, inquit: Sunamitidem miserabilem, & captiuam significare. O quam bene nomen hoc animæ tuæ quadrat, siquidem tam misera, & captiua in peccatis, quæ commisit, iacet. Et est valdè notandum, quomodo tam breui eloquio hanc miseram animã edoceat, moneatque, vt ad illum conuertatur. Nam certum est præcipuum in conuersione peccatoris esse reuersionem ab eo, quod est, quando est in peccato, ad illud, quod Deus illum esse vult, & hoc nobis intimat dum quater repetit, Reuertere: vt si primo illum non audierimus, eo quòd in malis immersi, &
23 consepulti sumus, saltim alijs tribus vicibus illum audiamus. Et quod à nobis postulat, est, vt siquidem ob miseriam nostram illum non aspicimus, collocemus nos vbi ille nos intueatur. Et ideò inquit: Reuertere, vt intueamur te. O dulcissime animarum sponse Iesu Christe fili Dei, quanti nostra interest, vt intuearis nos. Tam potentes enim sunt oculi tui, vt si nos aspicias salus nostra certa sit. Quia si natiuum est Soli, locum, in quem reflexionem facit, calefacere, & gelu pruinasque liquefacere, magis proprium tibi erit animam, in qua oculos tuos collocaueris, mollificare, & amoris calorem intensum ei donare. Ergo o anima te colloca, vbi hi diuini oculi te aspiciant. Nam postquam in peccatum incideris, tibi surgere impossibile erit,

Luc. 10.

Cant. 6.

D. Hieron. *de nomi. Hebræis.*

Simile. nisi prius hic cælestis sponsus te intueatur. Si imago, quæ in speculo apparet versus terram inclinetur, quia qui illam efficit, se inclinauit, nusquam imago illa resurget, quousque ille, cuius imago est, se erigat, & oculos in ea collocet. Similiter anima, quæ imago Dei est, si per peccatum cadit, nequit resurgere, quousque Deus oculis suæ misericordiæ illam respiciat, illuminet, moueatque, vt peccatum detestetur, & eius amore flagret. Et collocare se vbi Deus illum intuatur est se disponere, & ex parte sua aliquam diligentiam adhibere. Non existimet peccator Deum ipsam gratiam per vim in os eius esse immissurum: sed necessarium est, vt peccator concurrat faciendo quod in se est. Sicut nauigationi ventũ prosperum Deus dat, at soluere nauim, tollere anchoras, & dare vela ventis, hoc ad nautas pertinet: similiter in hac spirituali nauigatione Deus inspirat, fauet, excitat, & mouet. At tibi peccator conuenit occasiones tollere, voluntatis vela pandere, dolore, affectione, & amore, & hoc modo diuini spiritus flatus recipiens, anima viuificatur gratia Dei, cum qua acquiritur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

De Festo Diuæ Magdalenæ tres conciones reperies Feria quinta post quintam Dominicam quadragesimæ, in quadragesimali volumine.

IN FESTO SANcti Iacobi Concio Prima.

Accessit ad Iesum mater filiorum Zebedæi cum filijs suis adorans, & petens aliquid ab eo. Matth. 20.

SAEPE diuina prouidentia ordinat, vt vbi sancti pallium suũ amiserunt, ibi illud reperiãt, & lucrẽtur: hoc est, vt vbi ignominia affecti fuerũt, postea ibidẽ honorificẽtur. Locus, in quo D. Iacobus
2 maiori ignominia fuit affectus, Hispania fuit. Ne existimetis gloriam, & honorem concionatoris in hoc consistere, videlicet, vt turba multa eos sequatur, & eorũ cõciones summis laudibus ab omnibus efferãtur. Nõ vtiq, hæc eius fœlicitas est, sed, vt ex eius doctrina vberrimus fructus percipiatur. Quã maxima ignominia seruus Dei cõcionator afficitur, qui postquã per plurimum temporis spatiũ in aliqua prouincia verbũ Dei cũ ingẽti labore seminauerit, tãdem parũ, aut nihil fructus inde percipiat. Quãta contumelia sancto Ezechieli fuit, quod illi Deus dixit: Fili populi tui, qui loquũtur de te iuxta muros, & in ostijs domorũ, & dicũt vnus ad alterũ: Venite, & audiamus quis sit sermo egrediẽs à Dño, & veniũt ad te, & audiut sermones tuos, & nõ faciũt eos, quia in canticum oris sui vertũt illos. *Ezech. 3.*
3 Hoc re vera hodie cõtingit. Post cõcionẽ enim in vestris sermonibus, & colloquijs dicitis: Nũquid similẽ huic cõcionatorẽ vidistis? profectò mira loquitur. Nũquam sic loquutus est homo. At verò ex eius concione nullum omnino fructũ percipitis, in quo magna contumelia illũ afficitis. De hoc D. Paul. cõquerebatur dicẽs: Vellem autẽ esse apud vos modo & mutare vocẽ, quoniã cõfundor in vobis. Id est, cõfusus & ignominia affectus sum, vt postquam tot conciones vobis prædicaui, tam parum fructus ex vobis perceperim. Et de illis, qui ex eius doctrina fructum capiebant, sanctus Apostolus confitetur maxima lætitia affici, & consolatione nimia, & honoris coronam super caput eius ob hoc poni. Vnde ad Philippenses ait: Fratres mei dilectissimi, & *Gala. 3.* *Philip. 4.*

desideratissimi, gaudium meum & corona mea, sic state in Do-mino charissimi, modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Dominus enim prope est.

Gloriosus Apostolus Sanctus Iacobus in Hispania plures conciones prædicauit, & tales, quales hominem Spiritu sancto plenum decebant, attamen modicum fructum in ea fecit, quod secus illi euenit in alijs prouincijs, & locis, in quibus prædica-uit. Nam Sancta Ecclesia de eo canit: Prædicante Apostolo iu-giter, multitudo conuersa est populorum, dicentium, peccaui-mus, & impie gessimus. Propterea dico hunc Sanctum Apo-stolum apud nos ignominia maxima affectum fuisse. Et hic, vbi tanta contumelia fuit affectus, nunc est in maximo honore habitus & festũ hodiernũ gloriosumq; eius martyriũ, magna populorũ lætitia spirituali & corporali celebratur: & in hac so-lenni festiuitate hoc sacrum Euangelium canitur, quod sic inci-pit? *Accessit ad Iesum mater filiorum Zebedæi, adorans & petens ali-quid ab eo.* In his verbis latus patet campus, & sufficiens mate-ria lachrymarum, & doloris se se offert, si consideremus cum quan-ta humilitate, & reuerentia, quãdo hominibus egemus, ab eis pe-timus nobis succurri, & è contra quàm modica humilitate, & re-uerentia ad Deum accedimus, vt remedium nostris necessitati-bus imprecemur, cũ Dominus maiestatis infinitæ sit, cui sum-mus honor & reuerentia debetur, & cuius ope ita indigemus.

Simile. Vitis, & hedera cum plantæ debiles sint, surgere nequeunt, nisi adiumento alicuius arboris, & magistra natura suggessit eis vin-cula, & neruos, quibus naturaliter arboribus iunguntur, & ligan-tur, vt vires sumant, & crescant. Similiter homines tam miserabi-les sumus, & versus terrã ita propensi, quod ad hoc, vt ascenda-mus arbori vitæ Iesu Christo debemus inniti, & nerui vinculaq; cum quibus ei ligari, & hærere debemus, sunt orationes, & suspi-ria, & pij affectus. Si enim anima in tristitia, & amaritudine ia-cet, aut in quauis alia necessitate, surgere nequit, absq; eo, quod his vinculis huic cælesti arbori ligetur, & cohæreat. Vnde Pro-

Ion. 2. pheta Ionas inquit: Cùm angustiaretur in me anima mea Domi-ni recordatus sum, vt veniat ad te oratio mea ad templum san-ctum tuum. Et Anna Elcanæ vxor, postquam maxima deuo-

1. Reg. 1. tione orauit in domo Domini vultus illius non sunt amplius in diuersa mutati. Et hoc non tantum, quia sperabat ei Dominum conce-

7 concessurum quod ab eo ipsa postulauerat, verum etiam, quia eius diuina celsitudo post orationem quandam quietem, & trã quillitatem solet cordi communicare. Qua propter tanquã magnum beneficium per Zachariam promisit, dicens: Effundam super domum Dauid, & super babitatores Hierusalem spiritũ gratiæ, & precum. Ex quo apparet, quod orandi spiritus, cum quo cætera dona à Deo postulamus, non potest non inter eius dona præcipua enumerari. Cum ergo hoc ita sit nempe adhæsione, & fauore diuino maximoperè nos egere, & asiduè ab eo debere postulare, confusio magna est, vt id iam minima humilitate, & reuerentia ab eo petamus. Quomodo non confunderis, ò homo & verecundia adimpleris, vt si necessitate compulsus ad aliquem hominem te confers, vt tibi opem ferat, mille
8 genuflexionibus, & totidem adorationibus, & vrbanitatibus id ab eo deposcis, & in domum Dei orationis domum veniens, quæ est Ecclesia, vt ab eo quæ plurimum te decent postules, vix coram diuina eius celsitudine te humiles, vix procidere, aut deuote genua flectere scias, sed vno dũtaxat genuflexo oculos in ea, quæ non decent intentos habens, & cor varijs cogitationibus diuisum, ore tantũ profers: Pater noster, qui es in cælis. O amens & cæce, cum hac reuerentia loqueris, & ab illo magno Deo sic petis, ante cuius diuinum conspectum omnes cælestes potestates procũbunt? De hoc cælesti Domino prædixit Sanctus Dauid: Corã illo procidẽt AEthiopes, & inimici eius terrã lingent. Id est: Coram illo inimici eius terram osculabuntur,
9 postquam ad eius diuinam obedientiam fuerint conuersi. Hoc modo dilectissimi, humiliter procumbẽtes Deum orare & adorare debetis. Et est valde notandum, quod in eodem psalmo, vbi nos legimus: Et adorabunt de ipso semper: (de ipso, scilicet, munere virtutum: nam à Deo recipit homo dona, quibus illum adorare potest, sicut decet:) alia translatio habet; Orabunt de ipso semper: & sic legit Beatus Augustinus. In quibus verbis duo significantur. Alterum est orationem ita Deo gratam esse, quod loco adorationis eam acceptat, quæ est maxima ponderatio. Nã vnum ex præcipuis obsequijs, quæ Deo in hoc mundo fiũt, est adoratione latriæ illũ colere: & adeò eum delectat dona hominibus impertire, & homines ab eo petere, vt ipsam orationem adorationẽ appellet. Secundum, quod ibi denotatur, est; deuotã

Zacha. 12.

Psalm. 71.

& perfectam orationem adorationem debere comitari. Ideo-
que quod vna translatio orationem, alia adorationem vocat. Ac
cessit ergo hæc sancta mulier & procidens ait. *Dic vt sedeant hi
duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & alius ad sinistram.* Quare pia
mater dexterã filio magis dilecto non petis? Prudenter quidem
egit fauorẽ illũ non in particulari, sed in communi deposcens.
In hoc vellem, vt parentes hanc sanctam fœminam imitarẽtur,
vt pacem sic in domibus suis conseruent, ne vnum filium plus
quam alios diligere significarent, nec in re familiari diuidend.
alij alijs præponerentur, aut magis ditarentur, dummodo pro.
& obedientes omnes existant: nam ex contrario magnæ discor-
diæ oriri solent. Attendite inuidias, & iurgia, quæ inter filios Ia
cob oborta sunt propter singularem fauorem, quem vir sanctus
Iosepho præ alijs fratribus ostendit. Vnde in Genesi dicitur.
Gene.37. Israel diligebat Ioseph super omnes filios, fecitque ei tunicã
polymitam. Videntes autem fratres eius, quòd à patre plus cu
ctis filijs amaretur, oderant eum, nec poterant ei quicquam pa
cifice loqui. Quapropter sanctus vir deinceps (*Como escarmẽ-
tado*) quando mortis suæ tempore testamentum ordinauit, ad-
uocans filios suos, & vnicuique tribui eorum futura prænun-
Gene.49. tians, singulos alloquens cum ad Iudam deuenisset dixit ei: Nõ
auferetur sceptrum de Iuda, & dux de fœmore eius, donec ve-
niat qui mittendus est. Noluit Sanctus senex verbis ma...
dicere de tribu Iuda reges descensuros, sed obscure, & verborũ
ambagibus id pronuntiauit, ne occasionem alijs fratribus daret,
vt in fratrem suum Iudam indignarentur, sicut in fratrem Io-
seph fecerunt. Similiter hæc mulier hos fauores, & sedes in gene-
rali deposcit, neutri dexteram seu sinistram assignans, ne discor
diæ occasionem inter illos excitaret.

Respondens autem Iesus dixit: Nescitis quid petatis. O quibus ho
die hæc dici posset, qui afflictione & anxietate maxima viuũt, vt
filijs suis dignitates & sedes obtineant. In vita Neronis legitur
Agrippinam Neronis ipsius matrem plurimũ optasse, vt filius
suus Imperij sedem impetraret, & quendam Astrologum vat...
natum fuisse ei, quod si filius eius imperij sedem obtineret, futurũ
erat, vt propriã matrẽ interficeret: illamq; Astrologo resp...
se fertur, Obtineat filius meus Imperiũ, & matrẽ suã interim...
Nec proinde à suo cœpto destitit, quinimo magnã dilig...
hib...

13 hibuit, vt filius ſuus Imperiũ impetraret, quã deniq; matrẽ, poſt
quam Imperator creatus fuit, publice pugionũ ictibus necari fe
cit. O ingentẽ amentiã. Ecce quem finẽ habeat filios in magnis
dignitatibus cum ambitu collocare. Et quanuis in hac vita pro-
pter ipſos pugionis ictibus non intereatis, æternaliter tamen
in futura vita puniemini. At filiorũ veſtrorũ amor, ita vos excæ
catos habet, ꝙ nihil horũ curatis, dũmodo quod optatis ipſi ob
tineant. In Geneſi habetur, ꝙ cum Rebecca conſuleret filio ſuo *Gene. 27.*
Iacob, vt benedictionẽ à fratre ſuo Eſau fraudulenter ſurriperet
timeret autẽ Iacob, ne ſi factũ Patri eius innoteſceret loco bene
dictionis illũ malediceret, illa reſpondit? In me ſit iſta maledi-
ctio fili mi, tantum audi vocẽ meam. Ita nonnulli veſtrum, quan
uis non verbis, attamen operibus idem omnino facitis. Nam illi
14 citæ negotiationes, & inuentiones diabolicæ, quas adhibetis, vt
filij veſtri, ſedes officia & dignitates in hoc ſeculo obtineant, idẽ
eſt ac ſi diceretis: filius meus Canonicatum obtineat, & ego in
infernum abeam. O ſtupendam abominationem. O Domine,
& luminum pater, illumina hos, vt à tanto malo reſipiſcant, &
cito remedium adhibeant.

Sed notandum eſt, quòd ſola matre poſtulante filijs eius Do
minus reſpondit dicens: *Neſcitis quid petatis.* Nam illi matri ſug-
geſſerant, vt id poſtularet. Quod quidem vobis omnibus qui ad
hæc & ſimilia aſpiratis dici poterat. Dicite, ſi cui viginti auri ſo-
lidi talenta (O *veynte arrobas*) offerrentur, hac tamen conditio-
ne, vt quatuor millia paſſuum illa ſuper humeros aſportaret, nũ
quid illud auri pondus ſibi tolleret? Minime. Nam quid mi-
15 hi prodeſt aurum (diceret ille) cum quo crepere, & male peri-
re debeo? (*Pues como*) bonum corporale propter onus corpo-
ris abijcitis & non abijcietis mille aureos præbendæ, & reddi-
tus, propter magnum pondus ſpirituale, quod animæ affert?
Nunquid æquum non eſt, ſicut & corporis, ita & animæ mi-
ſereri: Gemit beſtia, & incuruat ſe quando onere maximo
premitur: at miſeri homines gaudio maximo afficiuntur, &
lætantur quando maximis munerum oneribus premun-
tur. O beſtiæ, & illis peiores, ſiquidem beſtiæ oneribus op-
preſſæ gemunt, & vos oneribus gaudetis. Optime ſapiens *Prou. 3.*
ait: Stultorum exultatio in ignominia. Et quod peius eſt ne-
mo eſt, qui quantumuis minus idoneus exiſtat non tamen
maxime

maximè sufficientem, & idoneum se existimet. Nam quis est, 16
cui si Rex dicat: Accipe episcopatum, renuat dicẽs: Domine in
dignus sum, & vires meæ non suppetunt ad hoc munus exercẽ-
dum? Pauci profectò sunt qui se excusent, & munus illud repel
lant. Dicite homini, vt è panni segmẽto, aut frusto tunicã faciat
statim se excusat, dicens: Nescio, quòd si scindam, pannũ perdã.
Alteri dicetis, vt è frusto corij calceos faciat, si nescit similiter se
excusat, & se nescire fatetur: non verecundamini dicere, tunicã
siue corium scindere nescire, & verecundamini dicere minus
idoneos vos esse ad præsulatum suscipiendum, & tot animas
perdere (cum sint tam pretiosæ) non veremini? & cum eas re-
gere res tam difficilis sit, vt Diuus Gregorius in principio sui
D. Grego. Pastoralis ait: Ars artium est regimen animarum? O miseras ani
mas, quoniam cum Deus tanti vos æstimet, vt vitam suam pr
vobis dederit modo minoris estis, quam frustum panis, aut c
rij. In eodem Pastorali Sanctus Doctor inquit: Pollens virtu
tibus inuitus, & coactus accedat ad regimen animarum: & ita re
Iud. 9. uera faciunt virtutibus pleni. Quod significauit Spiritus san-
ctus in illa parabola Iud. 9. vbi dicitur: Ierunt ligna, vt vngerent
super se Regem: Oliua autem noluit regiam tenere, neque pro-
moueri, nec ficulnea, nec vitis: at sceptrum suscepit rhamnus,
quæ arbor est, species rubi nodosa, & spinis plena, quamuis in
principio suauis & tractabilis videatur. Per cæteras arbores iu-
sti intelliguntur, qui ne virtutis suæ pinguedinem relinquant,
timent dignitates suscipere & suscipit eas ambitiosus quidam,
qui in principio instar rubi mollis est, & fingit se humanum, tra
ctabilem, & omnium amicum, omnium subditum esse: at post- 15
quam ad gradum, ad quem anhelabat, promotum se cernit, fit
asper, rigidus, acerbus, inhumanus, tyrannus & crudelis, qui
pungit, & insuper excoriat oues. Ideòque, *Nescitis quid petatis.*
Si quis dicat Diuum Paulum dicere? Si quis episcopatum desi-
1. Tim. 3. derat, bonum opus desiderat: si ergo bonum est illum deside-
ri, iure optimo, & postulari, & inquiri poterit? Ad hoc respon
deo, quod desiderare quod bonum est in prælato, & in prælatu
tu hoc bonum est desiderare. Et hoc Sanctus Apostolus si-
gnificare voluit, quasi diceret: Ille qui idoneitatem, & suffi-
cientiam ad munus optime exercendum, nempe virtutes inqui
rit, & optat, bonum opus desiderat. Et quòd sanctus Apostolus
hæ

19 hoc voluerit dicere, statim declarat rationem statuens, ob quam bonum opus desiderat, dicens: Oportet enim Episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, ornatum, prudentẽ, pudicum, hospitalem, doctorem, non vinolentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, nõ cupidum. Hæc omnia desiderare est bonum opus desiderare. Notandum etiam hic est, quòd si hæc pia mulier reprehensibilis fuit, quia sedem singulam, duntaxat singulis filiorum petebat, quid erit de illo, qui non dignitatem vnam, non munus vnum tantum, verum etiam plura acceptat, & suscipit, & insatiabili ambitione, & superbia ad illa aspirat? O diabolicam audaciam, quòd audeat homo tam incompatibilia appetere? Eques vnam lanceam bene vibrare poterit, at verò tres, siue quatuor in manu habens, quomodo illis ludere poterit? Scri- *Simile.*
20 ba vnico duntaxat calamo graphicè scribit: at verò duobus, aut tribus simul scripturam obliniet. Vnde manifestè ostenditur, quantum damnum rebus publicis & regnis principes inferant, qui plures magistratus, & officia vni tantum commendant, & quam terribilis superbia & ambitio illorum est, qui huiusmodi munera suscipiunt. De quibus illud, quod Sanctus David præcinit dici potest: Accipient in vanitate ciuitates suas. Nam hos vanitas mouet, vt onera tam grauia, & periculosa super humeros suos tollant. Et alij transtulerunt ex Hebræo: Ciuitates tuas, & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Et Beatus Hilarius intelligit ciuitates Dei: in quo significatur, ciuitates, dignitates, & possessiones, quæ mali acquirunt, aut hæreditant Dei esse, & de illis strictam rationem reddituros esse. *Psalm. 138.*

21 *Nescitis quid petatis.* Petere in hoc mundo summa dementia est, id quod damnationẽ vobis afferat, & postquam adeptum fuerit munus, aut potestas de ea gloriari, sicut infœlix ille Pilatus, qui Domino ait: Nescis, quia potestatem habeo crucifigere te, & dimittere te? O te miserum, & infœlicem, bonum profectò tibi esset, talem potestatem nunquam habuisse, siquidem tam horrendum peccatum cum illa commisisti. O quantis præstitisset potius in triremibus remigasse, aut porcos in agro custodisse, frigore, fame, & nuditate, quam ad summos dignitatum gradus aspirasse, cum quibus magnas contra Deum offensas incurrerunt, sicut Pilatus. Etiam in his desiderijs horum Sanctorum manifestatur, quomodo nusquã homines rebus huius sæculi saturantur: *Ioan. 19.*

siqui-

siquidem pauperculi, quos Deus è puluere suscitauit, & in tam ii
sublimem statum prouexit, vt ipsimet dicerent: Etiam dæmo-
Luc.10. nia subijciuntur nobis his non satisfacti, petunt modo præci-
puas sedes in regno Dei. Ergo filij Adam, vsquequo graui corde,
vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? Qui post-
quam ingenti labore obtinetis quod intendebatis, tandem om-
nia confusionem animabus vestris esse inuenitis. Pueri post pa-
Simile. piliones id est, (*mariposas*) auidi currunt, vt eos capiant, & pas-
sim offendunt, hic, & illic procidunt: & postquam illos appre-
hendunt nihil aliud in manu reperiũt, quam vermiculum & pul-
uisculum deargentatum. Similiter hi bonorum temporalium cu-
pidi, hic offendunt mendacijs, illic dolis: hic deierant: illic furan-
tur, & denique lassati ad ostium mortis nihil aliud, nisi vermicu-
lum, qui est remorsus conscientiæ inueniunt: & tunc plane
intuentur, quòd omne illud, quod ambiebant, & affectaba[nt]
puluis erat: & nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in mani-
bus suis. O Christe lux vera, quæ illuminas omnem hominem
venientem in hunc mundum, illumina nos Domine te depreca-
mur, & loquere intime cordibus nostris, & dicito. *Nescitis quid peta-
tis*. Dilectissimi mei, quare non discimus, videntes, quod nullus
in hac vita sua sorte contentus sit, quin imo omnes magis ac ma-
gis ascendere satagunt: non tantum vt res, quæ tam parum
cor adimplent contemnamus, verum etiam vt hanc famem
& sitim insatiabilem habeamus crescendi in virtute, & sanctitate.
O nos fœlices, terque quaterque beatos, si in alieno capite ex-
perimentum sumeremus, & ex malis aliorum hoc bonum addu-
Psalm.118. ceremus. Hoc desiderio flagrabat Sanctus Dauid cum dicebat:
Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni
tempore. Hoc est: Nusquam Domine saturatus sum desiderare
D.Abr. mandata tua nimis obseruare. Sãctus Ambrosius super hunc ver-
sum ait: Verũ iustitiæ, & sanctitatis desiderium non existimare
præter illud quod odio habet diuinam celsitudinem offendere:
& omne quod huius occasio est. Et ita mihi videtur carmen præ-
cedens, scilicet, incola ego sum in terra, non abscondas à me man-
data tua, desiderij huius effectum esse. Quasi diceret: Nam ex
maximo desiderio, quo teneor ne diuinam celsitudinem offen-
dam (*Deno descontentar a Dios*) ex hoc inquam huius vitæ incu-
latum; tanquam exilium, & peregrinationem reputo. Vi-
de

25 de videtur carmen illud, Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore, rationem esse, quam Sanctus Propheta reddit, ob quam se exulem in hac vita esse putat. Et etiam Sanctus Isaias scribit canticum, quod iusti canunt beneficiorum Dei memores, & desiderio flagrantes, huic liberalissimo Domino fidelissimè seruiendi, & gratiam referendi his verbis: In die illa cantabitur canticum illud in terra Iuda. Vrbs fortitudinis nostræ Sion, saluator ponetur in ea, murus, & antemurale. Et paulo inferius addit: Nomen tuum, & memoriale tuum in desiderio animæ. Hoc est: Dum iusti memorantur Dei, & beneficiorum eius, desiderium maximum oritur in eis, illi vsque quaque seruiendi. Vnde subdidit: Anima mea desiderauit te in nocte, sed spiritu meo in præcordijs meis, de mane vigila- *Isai.25.*
26 bo ad te. O vehementissima verba, ardentissima iustorum desideria manifestantia: & quomodo die noctuque à diuinis laudibus, & obsequijs non cessant, & illum summis efferre encomijs non desistunt, qui est vrbis fortitudinis, & refugij eorum, & murus, & antemurale ad protegendum eos à dæmonis, mundi, & carnis potentia. O vtinam hæc feruidissima desideria semper in cordibus nostris regnarent, vtique sitim rerum terrenarum extinguerent.

Cum ergo Dominus discipulis non assentiretur, sed quas ab eo sedes postulabant eis denegaret, interrogauit eos: *Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Dicunt ei, possumus.* In quibus verbis ostenditur cor, & spiritus, quem honoris cupidus habet ad dignitates, & honores obtinendos. Nam cuncta facilia ei videntur: tri-
27 ginta calices amaritudinis ille bibet propter minimi honoris respectum. Omnia suffert dummodo pluris æstimetur. *Ait illis: Calicem quidem meum bibetis.* Hic liberalissimus Dominus plus illis concessit, quàm ab eo postulauerant. Nam si temporalem honorem quærebant, & sine meritis promittit eis fauorem & gratiam ad bibendum patienter martyrij calicem, vt honorem, & gloriam æternam possent mereri, sicut optime Theophylactus pōderat; & siquidem gloriosius est, per merita corona frui sicut probat Scotus in.3. sent. sequitur manifeste hoc, quod illis hic Dominus concessit altissimū Dei beneficiū esse. Et est valde ponderandū, quod eis dicit: *Calicem meum bibetis.* Calicem suū appellat labores, quos hic iusti propter ipsum patiūtur. Nā suum est *Scotus.3.d. 13.&.18.*

vnicui-

vnicuique illos diuidere, sicut oportet, & ei expedire videtur. a[...]
Psalm. 74. Et ita Regius Dauid ait: Calix in manu Domini vini meri plenus mixto. Et inclinauit ex hoc in hoc: veruntamen fęx eius non est exinanita; bibent omnes peccatores terræ. O quanti æstimare deberemus hunc tribulationis calicem, quandoquidem in manu Dei est, & quoties nobis impertitur, ab eius potenti manu prouenit. Quando aliquid in manu vestra habetis liberè potestis ex eo facere quod vobis placuerit. At si tribulationis calix est in manu Domini, & ille vobis propinat ex illo, quomodo, & quando ei placet, vel inuiti ex eo debetis bibere. Ideò libēter bibite, vt vobis prosit: nam id est, quod vos magis oportet. Dicetis vicina mea inuenit virum iuxta cor suum, cum quo vitam tranquillam, & lætam ducit, ego verô maritum habeo (*Que me haze[...] ver las estrellas al medio dia.*) Non mirum, quia calix in manu Domini. Deus illi virum illum, tibi autem hunc dedit, quia sic vtrique expedire, Domino visum est. Deus etiam alium pauperem, & ægrotum esse permittit, alium verò diuitem, & prospera valetudine fruētem, quia salutem vtriusque sic decebat. Et hoc est, quod Regius Dauid hic ait: Hunc humiliat, & hunc exaltat, quia calix in manu Domini. Sed dicit præterea, calicem vini puri esse, & calicem etiā vini lymphati, his verbis: Vini meri, plenus mixto, id est, calix in manu Domini vini meri, & calix in manu Domini plenus mixto. Calicem purum & merum solus Christus Redemptor noster bibit: nam labores bibit, perferens eos in carne eius preciosa, absque mixtura consolationis. Et hoc est, quod in cruce significauit cum clamans, dixit: Deus, vt quid dereliquisti me? Nam taliter diuinitas humanitatem deseruit ab illa se non separans, quòd reliquit illam carnem sanctissimam tam purè pati, & sine admixtione solatij, tanquam si illi vnita non esset. At iusti calicem Domini bibunt, quamplurimis consolationibus, & auxilijs diuinis admistum, & cum vi & fortitudine, quæ ex calice mero Domini illis prouenit, quia inclinauit ex
D. Hilar. hoc in hoc. Vnde Sanctus Hilarius inquit, quòd cùm Dominus orauit ad Patrem dicens: Transeat à me calix iste, postulabat in hoc, vt merita passionis suæ ad fideles transirent, ad hoc, vt patienter calices suos biberent. Quemadmodum, cum quis potio-
Simile. nem sumpsit ne illam euomat pulsi eius aceto tinguntur, aut malum citreum mordet, vt stomachus quiescat: similiter, vt[...] tran-

31 tranquillum, & quietum in laboribus habeatis, ne per impatientiam illos euomatis, siquidem salutifera potio animæ sunt, acetũ, quo aspergi: & malum citreum, quod mordere debetis est dominicæ passionis consideratio. Nec ad hoc tantum, verum etiam ad cuiuscunq; exercitij sancti executionem vtilis est. Vnde Sanctus Dauid, postquam dixit: Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo, addidit: Vota mea domino reddam coram omni populo eius. Vota, quæ quilibet Christianus in fonte baptismatis fecit, sunt nostrum diuinum Redemptorem Iesum Christum imitari, & dæmoni, mundo, & pompis eius renuntiare. Ad quæ vota obseruanda maximum & peculiare auxilium est memoria passionis eius sacratissimæ. Et ideo inquit, vota se esse redditurum, postquam calicẽ accepisset. Et in hoc quod dixit, Fæx *Psalm. 115.*
32 eius non est exinanita, merita eius sacratissimæ passionis significantur, quæ nunquam euacuabuntur. Ita Diuus Augustinus hunc locum explicat super illa verba psalmi: Infixus sum in limo profundi. Et quia merita eius euacuari non possunt, bibent omnes peccatores terræ. Si enim illi voluerint omnibus satis est. Omnes peccatores terræ inquit: nam peccatores inferni iam de hoc calice bibere nequeunt. Quid inferni peccatores darent, vt libertatẽ haberent ad bibẽdum ex hoc calice, sicut peccatores terræ habẽt? Eia peccatores terræ, ne hanc bonam opportunitatem, præterire sinatis: bibite nũc calicem, quem dominus meritorũ eius auxilijs mixtũ propinat. Accipite illũ æquo animo, cum vera peccatorũ contritione, & erit satisfactio pro pœnis, quibus propter illa digni eratis. Attendite, quod si semel è mundo disceditis nusquam tã *Psalm. 68.*
33 to bono vobis vti licebit. Dicens Dominus discipulis suis, quos tam singulari amore prosequebatur, dum sedes petebant: calicem quidem meum bibetis maximam nobis timendi præbet occasionem, siquidem ipse & eius discipuli hunc amaritudinis calicem biberunt si forte ex suis sumus, quandoquidem labores nobis non adueniunt, imo in voluptatibus, & illecebris vitam agimus. Si Rex quidam potens eius seruo diceret: Procedamus ambo ad bellum, tu autem equum ascende, ego autem pedes incedam; tu autem victum opiparum, & abundantissimum tecum feres: ego vero fame confectus, & mendicus abibo: cui subditus. Nunquid Domine ego equitando, & satur, tu vero pedes, & fame confectus ibis? minime patiar, at si rex instaret dicens: ita fieri oportere, & *Simile.*

vel inuitum illum cogeret, vt obtemperaret, profectò hæc obediē- 34
tia rigida ei esset. Cum quanto dolore, & cordis amaritudine ille
equitando, & satur incederet videns Dominum suum peditē lassatum, & famelicum iter facientem? O vtinam dilectissimi hac saltim consideratione cognosceretis quanto dolore, & tristitia affici nos æquum erat, cum videamus vitam nostram prosperè, quiete, honorifice, pompaticè, & voluptuosè pertransiri, & quod iter facimus equitando, & læti, & videamus Regem Regum Iesum Christum Redemptorem nostrum peditem iter fecisse, fatigatum fame confectum, & laboribus oppressum, vsque ad crucem. Vere si tales, quos esse nos decet, essemus, labores in desiderio & deliciæ in patientia nobis esse deberent, & maxima tristitia debe remus affici cum Deus calicem suum nobis non propinet. Si gaudia spiritualia vult Deus, vt cum timore, & tremore accipiantur:
Psalm. 2. (vnde Sanctus Dauid ait. Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore) quanto timore, & tremore consolationes corporeas, & humanas debemus accipere, quæ vinum sunt, quod homines inebriat, & alienat, & efficit, vt Dei obliuiscantur, & suimet non recordentur? Et è contra quotiescunque Deus calicem suum nobis dederit ad bibendum æquum est, vt lætemur, cùm videamus tunc se nobiscum gerere, sicut se gessit cum suis amicis. Vnde
Iacob. 1. de Diuus Iacobus in sua canonica nos admonet dicens: *Omne gaudium existimate fratres mei cum in tentationes varias incideritis, scientes, quod probatio fidei vestræ patientiam operatur: patientia autem opus perfectum habeat, vt sitis perfecti, & integri in nullo deficientes.* Ecce quomodo hic Sanctus Apostolus nos
docet æquum esse, vt perfectum gaudium habeamus hoc enim 35
denotat omne gaudium: quando varijs tentationibus, & tribulationibus circundatos nos videbimus. Nam hac via proficiemus, & in vita spirituali perfecti erimus, ad imitationem huius gloriosi Apostoli Diui Iacobi, cui peculiarem amorem, & deuotionem debemus: nam neque in vita neque in morte nos deseruit, & hanc regionem sibi elegit, quam viuens visitauit, & post obitum eius sacro corpore honorificauit, ditauit, & ornauit. Et summum studium nobis adhibendum est ne ille, qui modò est patronus coram Deo, propter nostra demerita, in finali iudicio sit noster aduersarius. Nā, sicut de Moyse dixit Dominus: *Est Moy-*
Ioan. 5. *ses, qui accusat vos in quo vos speratis:* sic sancti, qui modo pa-

tro-

37 troni sunt, si eorum intercessionibus, & auxilijs vti nolumus, & eorum mirifica exempla, quæ in hac vita nobis reliquerunt imitari, aduersarij nostri fient, & in tremendo Dei iudicio nos accusabunt. Ideò studeamus eos imitari, & nobis Deus suam gratiam conferet, qua gloria comparatur, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Festo Sancti Iacobi Concio Secunda.

Accessit ad Iesum mater filiorum Zebedæi cum filijs suis. Matth. 20.

Diuus Chrysostomus agens de petitione huius benedictæ fœminæ inquit: Laudanda est mater, quæ non terrena, sed cœlestia filijs suis petebat. Quod confirmari videtur verbis, quę idem Dominus, à quo illa petebat inferius dixit, nempe, Sedere autem ad dexteram meam & ad sinistrā non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo. In quo denotatur illum de cœli sedibus loqui, quæ dare non ad Christum mundi Redemptorem quatenus hominem, sed ad æternum patrem pertinet, per quē beatissima Trinitas hic subintelligitur. Hoc ipsum videtur Sanctum Euangelistam insinuare voluisse, *D. Chrysost. in opere imperfecto sup. Matthæ. homi. 35. to. 2.*

2 quando dixit: Accessit mater petens aliquid ab eo. Dicendo, aliquid, denotatur illam cœlestia petere. Nam quicquid in terra est aliquid dici non potest, nec iure tale nomen ei debetur. Siquidem omne terrenum nihil est. Hoc sapiens confirmat dicens: Idcirco tæduit me vitæ meæ videntem mala vniuersa esse sub sole, & cūcta vanitatem, & afflictionem spiritus. Profectò mira verba hæc sunt. Nonne Moyses dixit: Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona. Quomodò ergò Salomon cuncta, quæ sub cœlo sunt, mala esse hic inquit? Diuus Hieronymus ait, quod appellauit illa mala respectu diuinæ bonitatis. Raptus in ecstasin sapiens diuinam pulchritudinem contemplans immoratus est, & tanquam ille, qui solem aspexit sine lumine manet, & repente *Eccles. 2.* *Gene. 1.*

cubile intrans nihil omnino videt, sic sapienti ex diuinæ bonitatis contēplatione lumine priuato manēti cūcta mala visa sunt, & nihil respectu diuinæ pulchritudinis. O quomodò hoc experiremur, & omne, quod est in mundo nihil nobis appareret, si rerum diuinarum contemplationi incumberemus. Omnia subiecisti sub pedibus eius, Sanctus Dauid ait; significans in hoc quam viles res huius seculi æstimandæ sunt: siquidem illas nobis Deus dedit, vt sub pedibus haberemus, & vt abiectas calcaremus. Nos verò tanti facimus illas, vt super caput eas collocemus, & earū serui efficiamur, & etiam propter ipsas summum bonum qui est Deus relinquimus. Quod prouenit ex hoc quod eius diuinæ bonitatis & pulchritudinis contemplationi non vacamus. Non sic gloriosus Apostolus Paulus faciebat, sed per diuinarum rerum profundissimā contemplationē, postquā plurima è mundo enumerauit, de quibus gloriari posset, ad Philippenses scribens ait. Omnia arbitratus sum, vt stercora, vt Christum lucrifaciam. Etiam Diuus Hieronymus in Ecclesiastē inquit, quod vbi nos legimus, Vanitas textus Hebræus habet, vapor fumi: nam res huius mundi excæcant, & molestant sicut fumus. Et Sanctus Isaias dicens: Vidi dominū sedentem super soliū excelsum, & eleuatum, & vidi duo Seraphim clamantia & dicentia: Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus exercituū. Et dū hanc tam mirificā sibi factā visionē contemplaretur, oculos versus domum inferiorem inclinauit, quā fumo repleri vidit. Et hoc idē significauit quod illud Salomonis, cui Deum contemplanti omnia nihil videbantur omnia fumus sunt, qui molestat & cruciat. Hoc supposito dilectissimi placet mihi consiliū salutiferum vobis dare ad facile omnes mundi machinas, & dæmonis fallacias deuincēdas, nēpe quod sicut prudens iudex non profert sententiā, nisi prius vtriq; partium præbeat auditū, sic homo non debet diffinire, nec sententiam inferre in suæ consciētiæ tribunali, quin prius vtrāq; partē aduersam contempletur, & attendat. Si quis in manu stateram habet, & in vna parte stateræ aliquā rem quantumuis leuem imponat, si in altera parte nihil imponat, illud parum ponderis stateram post se ferret: vnde oportet in vtraq; lance aliquid imponi, vt stateræ æquitas dignoscatur. Si dæmon, mundus, & caro, coram te statuunt diuitias, honores, & vindictas, & tibi suadent bonum esse, vt his rebus te committas in alia stateræ cordis parte infinitam Dei bonita

Psalm. 8.
Philipp. 3.
D. Hiero. in Eccles. 5. c.
Isai. 6.
Simile.

6 nitatem, eius pulchritudinem infinitam, & gloriam statue, hæc omnia profunde considerans, & quod frui illo in æternum, amittes propter breuem delectationem horum, quæ dæmon, & mundus tibi offerunt. Et si hanc diligentiam, adhibueris quam vana tibi hæc videbuntur conspicies. Quod si adhuc vim tibi inferent, & post se traxerint, statue in alia parte stateræ cordis tui tormentorum inferni considerationem, quæ malis præparata sunt: vbi illud Apocalypsis adimplebitur: Quantum glorificauit se, & in delicijs fuit, date illi tormentum, & luctum. Et insuper adde illam percelebrem (& merito) sententiam, quæ ait: Siquid feceris honestum cum labore, labor abijt & honestas manet. Siquidem turpe cum voluptate, voluptas abijt turpitudo manet. Vtinam hæc omnia Spiritus sanctus in *Apoc.18.*
7 cordibus vestris, & omnium mundi hominum imprimere dignaretur: vtique omnia fumi vapor nobis apparerent, & à nulla re creata decipi pateremur. Omnes etenim res mundi huius nihil sunt.

Et hæc pia mulier accessit ad Iesum petens aliquid ab eo, sequitur illam non sedes huius mundi, sed cœlestes postulare, cæterum si hoc verum est, quare Dominus illis respondit; *Nescitis quid petatis?* Dico, quia has sedes absque meritis petebant, quod ex illis verbis apparet: *Dico, vt sedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam & vnus ad sinistram in regno tuo*. Nunquid mulier benedicta maritus tibi non est, quia de te solum rationem habes? Nunquid filij nobilitatem & honorem à patre non accipiunt potiùs, quam à matre? Quare ergo non dicis: Dic, vt sedeant hi duo filij Zebedæi
8 & nō, hi duo filij mei? In hoc manifestum fit petitionem eius fundari in hoc, nempe quod illi duo Apostoli erant filij eius, & consobrini Christi Redemptoris nostri & propter hunc respectum primæ sedes illis deberentur in regno eius. Et ideò Dominus inquit: Nescitis quid petatis. Nam sicut Diuus Paulus ait: caro, & sanguis regnum Dei possidere non possunt. Idest: regnum cœlorum non obtinetur per cognationem, genealogiam, aut propter stēmata, sed per propria merita, super diuini Saluatoris merita fundata. Quomodo ergo idem Apostolus ait: Non ex operibus iustitiæ, quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit? Dico hoc intelligendum esse de principio nostræ iustificationis, quæ est verbi diuini incarnatio. *1.Cor.15.* *Tit.3.*

omnibus exprimitur, & prodit quasi ex adipe iniquitas. Nam ex ijs omnibus occasionem sumunt, vt iniquitatem operentur. Alterum iudicium habet Deus huic valdè contrarium, nempe, quod in hac vita breues labores, & ærumnas iustis dat, in futura verò vita gaudia æterna. Ideo Sanctus Dauid cùm in prosperitate se cernebat honorificatus, & obtemperatus ab hominibus, timebat ne forte Deus in hoc seculo illi retribueret, & secundum peccatorum iudicium illum duceret. Et ideò dicebat: A iudicijs tuis timui. At verò cùm eum Saul persequeretur, & in maxima angustia positum se cerneret, consolabatur, considerans, quod ducebat eum Dominus per iudicium iustorum, & hic breues labores illi dabat, vt in æternum gaudia æterna retribueret. Et ideò dicebat: In iudicijs tuis speraui. Ex his manifestè constat, quantum aberrent, qui omnem solicitudinem adhibent, vt in hac vita quietem, lætitiam, & gaudium obtineant; quidem tam tremendum est damnum, quod ex his prouenit. In Gene. 3. Genesi habetur: Postquam Adam fuit à paradiso expulsus propter inobedientiam collocauit Dominus ante paradisum voluptatis Cherubim, & flammeum gladium, atque versatilem ad custodiendam viam ligni vitæ. Quod reuera hoc ità euenerit, de est, siquidem sacer textus est. Veruntamen non satis adhuc constat, ad quid Angelus ille ibi fuerit collocatus. Nam si duntaxat, vt paradisum custodiat, non videtur admodum necessarium esse. Nam postquam protoparens Adam ab eo fuit eiectus, nullum hominem ad huc legimus qui illuc proficisci cogitaret; nec locus certus, vbi paradisus sit, hactenus notus est. Vt quid ergo cum igneo gladio ibi à Deo est collocatus? Quid circa hoc mihi videatur dicam, scilicet, quod in illo voluerit Dominus significare, & ostendere hominibus, quam aliena eorum corda esse deberent à desiderio reuertendi in paradisum terrestrem post peccatú. Quid erat in paradiso voluptatis? Quid frigore, fame, mærore, labore, dolore, deniq; carere? Et ne iterum reuerteremur ad hoc inquirendum, cum contrarium in pœnam peccati nobis datum fuerit, ideo tantam custodiam in paradiso collocat, vt doceret nos ne paradisum optemus, nec inquiramus in terra. Itaque voluntas Dei est, vt in hoc seculo in quadam continua & generali pœnitentia viuamus. Hoc mihi significare videntur verba illa: Ad custodiendam viam ligni vitæ. Hoc sanctus Dauid cum cognosceret dicebat:

18 bat: Ego autem in flagella paratus sum. Semper sanctus vir scapulas suas paratas habebat, vt Deus flagella ei impingeret. Domine, Saul, cui tā fideliter seruitia exhibui omnibus vijs me persequitur, flagellum tuum est; ecce ego Domine, veniat, ego in flagella paratus sum. Domine filius meus contra me est, in me coniurauit: flagellum tuum est, veniat, ecce scapulas, ego in flagella paratus sum. Domine subditus quidam meus in me lapides iacit, & me maledictis lacessit & improperat: flagellum tuum est, veniat, ego in flagella paratus sum. Domine, quidam filius meus alterum filium meum interfecit: flagellum tuum est, veniat, ego in flagella paratus sum. O glorificata sit infinita maiestas, quæ tam singulare auxilium huic viro præstitit, vt ita patienter, & æquanimiter calicem amarum ex eius manu biberet. Et quam- *Psalm. 37.*
19 uis hunc calicem bibere ad nos omnes attinet; cæterum Sanctos Apostolos plus decuit bibere ad hoc, vt eorum prædicatio maiorem fructum in nobis efficeret. Sanctus Dauid aiebat: Super ea volucres cœli habitabunt, de medio petrarum dabunt voces. Quasi diceret: vidi Domine viretum tot plantis consitum, tot floribus vestitum, tot fontibus aquarum, & tanta pulchritudine ornatum, vt in magnam admirationem intuentes raperet, Hic cœli aues nidificant, & de medio petrarum dant voces. Per hoc viretum mysticè Sancta Ecclesia vniuersalis intelligitur, in qua tot sunt diuina sacramenta, quæ sunt canales aquæ viuæ, quæ dimanant ex viuo fonte Iesu Christo, & tot flores, & lilia, & plantæ virtutum, & dona spiritualia. Hic cœli aues habitant, qui sunt viri cœlestes, & de medio petrarum dant voces. *Psalm. 103.*
20 Siquis cum plurimis rixatur, ab alta gleba, aut aggere (*De vn monton de tierra*) non poterit illis nocere, aut percutere, sicut, si inter magnum lapidum aceruum esset, quibus potest illos percutere, & excerebrare, & sanguinem promere. Quidnam sunt lapides, nisi pœnitentiæ rigiditatem, ieiunia, labores, & persecutiones æquo animo tolerare? Qui inter hos lapides sunt vtique poterunt mundum lapidare, & verbis efficacibus corda hominum vulnerare, inter lapides tam sanctorum exemplorum pronuntiata, Vnde maxime oportet, vt sacratissima, & perfectissima lex euangelica à viris studiosis, austeræ vitæ, pœnitentibus, honorum, voluptatum, & huius seculi diuitiarum contemptoribus prædicetur. Nam concionatores illi, qui palue- *Simile.*

re sunt obsessi, & super aggerem collocati, & non in medio petrarum, hoc est, qui viuunt deliciose, in pompa, & cum rerum temporalium abundantia, quanuis exinde vociferentur, non ita percutient corda, sicut qui in medio harum petrarum sunt constituti. Ideò necessarium erat, vt sacri Apostoli inter lapides plurimorum laborum constituti sanguinem fundendo patientissime, sanctissimam Redemptoris nostri legem prædicarent, vt exhortarentur nos, & meliori exemplo ædificarent, & tandem maiorem fructum in cordibus nostris efficerent. O Christe vere animarum dilector, pro tua clementia te deprecamur tales modo concionatores mittere digneris in tuam Sanctam Ecclesiam, qui de medio petrarum dent voces, & corda nostra dura cum illis frangant. Inter omnes sacros Apostolos primus, qui accepta benedictione à virgine sacratissima Domina nostra exequutus est quod diuinus eorum magister præceperat dicens: Ite in vniuersum mundum, prædicate Euangelium omni creaturæ, Sanctus Iacobus fuit. Nam statim post aduentum Spiritus sancti in diuersas mundi partes profectus est, & perueniens ad hanc occidentalem plagam, nostram Hispaniam in sponsam sibi accepit. Hic ponderatione valde dignum est, quanta obligatione adstringimur ad agendum gratias Deo, quoniam inter alias mundi nationes, nostræ prius auxiliatus est, & curam adhibuit nos certiores facere per hunc sanctum nuntium de eius sacro Euangelio, & de fœlicibus nuntijs eius, quomodo generis humani redemptio iam facta erat, ante quam cæteros Apostolos per reliquas mundi partes mitteret. Et quanuis in hac nostra Hispania paucos ad fidem Christi conuertit ipsi tamen diuinum seminarium fuerunt, ne postea in Hispania Euangelicæ doctrinæ panis deficeret. Posteà verò rediens in Hierusalem postquam ingentem animarum copiam ad fidem Christi sanctissimam, & obedientiam conuertit, gloriosum martyrium pro eius amore compleuit, in paschali solennitate eodem die, quo eius cœlestis magister passus est, quanuis non eodem anno, cum virgo sanctissima domina nostra adesset, & cæteri Sancti Apostoli, qui nondum discesserant, vt Euangelium sanctissimum per mundum disseminarent. Et in hoc singulari priuilegio fuit insignitus, qui fuit tanquam aries sectarius, idest, (*El manso*) qui alios agnos apostolicos ad mortis carnificinam duxit,

24xit, & primus omnibus alijs Apostolicis calicem Domini bibit, & primus fuit vocatus, & ductus ad gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

¶SVPER Hoc Euangelium quatuor conciones reperies fer. 4. post. 2. dominicam in Quadragesimali volumine.

IN FESTO SACRATissimæ Virginis Mariæ ad Niues Concio Prima.

1 *Loquente Iesu ad turbas extollens vocem quædam mulier de turba &c.* Luc. 11.

BEATVS Apostolus Paulus Corinthijs scribens ait. An nescitis, quia iniqui regnum Dei nõ posidebũt? Nolite errare, neq; fornicarij, neq; idolis seruientes, neq; adulteri, neque fures, neque maledici regnũ Dei possidebũt. Vbi ostenditur, quã graue peccatũ sic detractio, siquidẽ D. Paulus eam enumerat inter tã grauia peccata, turpissima, & nefandissima, quæ ibi cõmemorat. Detractoris lingua est dæmonis pennicillus, quo proximorũ fama denigratur, & prima, quæ denigratur ipsiusmet anima est. 1. Cor. 6.

2 Vnde Ecclesiasticus ait: Lingua insipiens subuersio est ipsius. Et Vatablus hic transtulit: Lingua præcipitat hominem, sicut equus effrenis à se proijcit sessorem. E visceribus per os protrahit vermis fila cum quibus se ligat, & incarcerat, vt ibi ligatus, & incarceratus pereat. O infœlix detractor, qui è putridis tuis visceribus verba infamatoria depromis, cum quibus tuam animam ligas, & incarceras, & facis miseram mori in proprijs filis, quæ per os emisisti. Ideo Cato ait: Virtutem primam esse puto compescere linguam. Magna quippe res est fræno linguam compescere, & tanquam mulam fallacem, & indomitam vinculis semper ligatam habere. Nonnullos castos esse videbitis, alios liberales, & alios alijs virtutibus præditos, & qui recte illas acquirunt, Eccles. 5. Simile. Cato.

pau-

S. Pamb. Abb. paucos tamen qui bene & composite loquantur. De Sancto Pã-
bo Abbate, qui fuit celeber, & in silentij virtute insignis inter il-
lius ætatis monachos, legitur, quod cum aliquando episcopus
Theophilus ad illum se contulisset, vt aliquam sanctam doctri-
nam ab illo audiret, nec verbum quidem religiosus Abbas illi
dixit. Cùm autem monachi conquererentur, eo quod nullum
ædificationis verbum ad Episcopum locutus fuisset, respondisse
fertur: Si meo silentio non fuit ædificatus, non inuenio qualiter
verbis ædificari posit. Hic sanctus vir cum morti propinquus es-
set dixit se lętum proficisci ex hoc mundo, quia nũquam ab eius
ore verbum prodierat, propter quod sibi pœnitendum esset. O
fœlicem illum, qui tunc temporis quandò rationi reddendæ in
illo tremendo Dei iudicio propinquus fuerit hoc testimonium
de se præbere poterit. Quantum vir ille sanctus lætus discedebat,
tantum nobis flendum est, qui forte in nihilo frequentius de-
linquimus, quam lingua. Nam cætera peccata non ita ad manum
sunt, sicut peccata linguæ, ad furandum enim latrocinãdum, adul
terandum, &c. nõ tãta facilitas aut occasio est, sicut ad detrahẽdũ,
& maledicendum. Et vtinam, quàm facilis est lingua ad detrahen
dum, ità vulnus, quod facit facile curaretur. Cæterum non sic se ha
bet res. Quod Ecclesiasticus affirmat dicens: Flagelli plaga liuorẽ
Eccles. 28. facit, plaga autem linguæ comminuet ossa. Multi ceciderunt in
ore gladij, sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam.
Auertat à nobis Deus tantam calamitatem. Ad curandum autem
morbum hunc est salubre remedium, quod diuinus spiritus ibi-
dem ponit dicens: Verbis tuis facito stateram, & frænum ori tuo
D. Greg. in quodam dialo. & Diuus Gregorius in quodam dialogo inquit: Ponderet vnus-
quisq; sermones suos, & quod sibi loqui non vult alteri non lo-
quatur. Vna ex differẽtijs, quæ inter sapientes, & insipientes ver-
santur, est, quod cùm omnibus nobis mille cogitationes sese offe-
rant, sapiẽs habet stateram inter phantasiã, & linguam, & omne,
quod dicendum sese offert, statuit in illa rationis statera, & ponde
rat illud: quod si bonũ est, & probatum, præbet illud linguæ, sin
D. Bernar. minus, nõ. Quia, vt Diuus Bernardus ait: lingua est aptissimum
instrumentum ad euacuandum cor, sicut pala, quæ foras om-
nia mittit. Et ideò nihil, nisi ponderis fuerit, in ea est collocan-
dũ, & quod tale non est non proferatur, sed intus reuertatur. Ex
toto hoc per longo discursu infertur, quod si proximus detrahe-
retam

6 re tam graue peccatum est, quid erit falsa testimonia contra proximos innocuos dicere? Magnas calamitates infortunia, & corruptiones temporum futurorum Sanctus Apostolus prænuntians inter alias, quæ retulit, vna fuit, scilicet, Erunt homines criminatores: hoc est, imponent falsa crimina proximis suis. De hoc conquerebatur Regius Dauid dicens: Surgentes testes iniqui quæ ignorabam interrogabant me, idest, imponebant mihi falso, quæ non feceram, & quæ penitus ignorabam. Et alia translatio habet: Surgentes testes iniqui quæ ignorabant interrogabant me. Et sic legit Beatus Hieronymus. Hoc est: Cum ipsi ignorarent mihi dicebant me ingentia mala commisisse, & de illis me accusabant. De quolibet istorum in Prouerbijs dicitur: Iaculum, & gladius, & sagitta acuta homo, qui loquitur contra proximum suum fal- *2. Tim. 3.* *Psalm. 34.* *Prou. 25.*

7 sum testimonium. O rem stupendam! Quæ nomina sacer textus illi tribuit maximi damni significantia, quod sibi met, & proximo suo ille infert quæ nomina ei adscribit ad exaggerandum amplius malum ipsum. Et paulò anteà dixerat: Quæ viderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito, ne posteà emendare non possis cum dehonestaueris amicum tuum. Vbi sapiens notat, quam difficilè fama restauratur cum quis proximum male facientem vidit, & alijs publicè reuelauit. Quod si Spiritus sanctus ita exaggerat, & verbis extollit dicere hominem quod vidit, quid erit dicere quod non vidit? Super omnia ergo hæc mala habet indicium maioris deprauationis, & malitiæ qui videt proximos suos bona operantes, & illis imponit, quod illa facientes grauia peccata commit-

8 tunt. Quemadmodum illi peruersi Pharisæi faciebant, qui videntes Christum Redemptorem nostrum dæmonia eijcientem dicebant: In Beelzebub principe dæmoniorum eijcit dæmonia. O diram malitiam; quis vnquam cogitare posset filios Adæ in tantam deprauationem deuenturos, vt tantæ pietatis, & misericordiæ opera abominationes appellarent dicentes, qui talia operabatur pactum cum dæmone habere? Et quo tempore hi diri homines innocentissimum agnum ita diffamabant? *Luc. 11.*

Extollens vocem quædam mulier de turba dixit illi: Beatus venter, qui te portauit & vbera, quæ suxisti. O serui Dei patientiam habete vos obsecro cum videritis, quod bona operantes de vobis alij murmurant. Si iniuriam remittitis, & vos timidos esse dicunt, si bona vestra pauperibus impenditis, & dicunt restitutiones esse furtorũ,

quæ

quæ cõmisistis, si cũ humili habitu induti inceditis, miseros vos esse dicunt: Hoc ita permittit Deus propter commodum vestrũ, nam per malorum detractionem vestra bonitas perficitur. Nam detractio est quasi lima, qua superfluum operis collimatur, & vanam gloriam, quam de bonis operibus sumere possetis, à vobis tollit. Et per patientiam ipsam singularibus beneficijs vos Deus
Psalm. 48. afficiet, sicut Regius Dauid significauit, dicens: Verba iniquorum præualuerunt super nos, & impietatibus nostris tu propiciaberis. Et quando non putatis Deus permittet, vt aliquis exurgat (velut hæc pia mulier coram Pharisæis surrexit) qui voce publica vestra bona opera cum detractorum confusione prædicet. Et quando non fuerit, qui pro vestro honore propugnet, ipsemet Deus vos defendet. Quando Beatæ Mariæ Magdalenæ vnguento illo pretioso pedes Domini vnxit, vt Sanctus
Ioan. 12. Ioannes ait: Domus impleta est ex odore vnguenti, & tanta non defuit cui male oleret. Nam ibi Iudas ille perditus aderat, (*Y olio le todo a perdido*) Vnde dixit: Vt quid perditio hæc? Quisnam putaret opus tam callificatum, & optimum tam pessimè olendum esse? Sed nihil mirum: nam vinearum floridarum pretiosus odor animalibus venenatis male olet, & etiam fugere illa facit. Cæterum si Iudas Sanctæ Magdalenæ detraxit infami prodigalitatis nota illam redarguens; Dominus pro illa respondit, & eam laudauit, dicens: Sinite illam bonum opus operata est in me. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus, qui sic protegit, sicque honorat suos. In Numeris legitur; Mariam, &
Nume. 12. Aaron de Moyse murmurasse, dicentes: Num per solum Moysen locutus est Dominus? nonne, & nobis similiter est locutus? Quod cùm audisset Dominus iratus est, & subdit sacer textus: Erat enim Moyses vir mitissimus, super omnes homines, qui morabantur in terra. Hoc ait ad exaggerandum, quàm inique illi fecissent murmurantes de illo qui nullam murmuris occasionem eis præbuit. Et quoniam Moyses non se defendit, Deus causam, vt propriam suscepit. Et ait sacer textus: Et statim locutus est ad Moysen, & ad Aaron & Mariam; Egredimini vos tantum tres ad tabernaculum fœderis. Hoc illis Dominus præcepit, quia volebat summum sacerdotem Aaron separatim obiurgare, & noluit coram populo illum reprehendere propter muneris eius autoritatem. Et cum separati essent, dixit eis: At non talis seruus meus

12 meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est: ore enim ad os loquor ei palam, & non per ænigmata, & figuras Dominum videt. Quare ergo non timuistis detrahere seruo meo Moysi? Iratusque contra eos abijt. Ecce quam sibi vtilitatem iusti depromant ex eo, quòd illis alij detrahant, nempe, quod ore proprio Deus eos collaudet. Nusquam legitur in tota sacra Scriptura, ita Dominum Moysen laudasse, sicut hic. Et est valdè ponderandum, bis hic dici: Iratus est Dominus, ad denotandum, quam grauiter ferat Deus detractiones in seruos suos.

Extollens vocem quædam mulier. Quis diceret inter gentem tam pessimam, & in quam Sathanas tantum virus diffuderat, tā viuæ, integræ, & inflammatæ fidei animam reperiri posse? Solet peccator deprauatus quando illum reprehenditis dicere: Ne miremini,
13 si hæc me facientem videatis, quia ab omnibus sic viuitur. Licet verum sit nonnullos tam incautos esse, vt peccata sua in fronte scripta habeant: alij verò sunt magis perspecti, & cautiores, qui nimio artificio peccant, & peccata sua ita palliant, vt solus Deus eos dignoscere posit: cæterum improbos illos esse non est dubium. Vult peruersus hic defendere, & aliquo colore iniquitatem suam, cum aliorum nota & ignominia texere. O dirum iudicium. Dicito qualiter mundum Deus pateretur, nisi inter malos quamplurimi probi existerent? Ne fratres dicatis, vniuersum mundum spinas esse: nam inter spinas has plurimas, & pulcherrimas rosas Deus insitas habet, quamuis sæpè non appareant. Est Sancta Ecclesia militans instar magni acerui tritici paleis admixti, quem vulgo dicimus (*Parua*.) Qui cum in area est, vbi gra-
14 na paleis admixta sunt, grana non bene discernuntur: veruntamen, cùm agricola accepto ventilabro purgat, areæ triticum, grana hinc, paleæ inde secedunt. Similiter iusti modò sunt inter peccatores commisti, qui vix discernuntur: at verò cum dies ventilandi aduenerit, nempe iudicij magni dies, tunc omnes iusti in vnum congregabuntur, vt tanquam grana in horreum regni cælorum collocentur, & mali tanquam paleæ ibunt in ignem æternum. Hac metaphora vsus est gloriosus Baptista, de Christo Redemptore nostro verba faciens. Cuius ventilabrum in manu eius, & purgabit aream suam, & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igne inextinguibili. O tremenda verba, quomodo fratres hæc audientes corda vestra timo-

Simile.

Luc. 3.

timore non franguntur, morum nostrorum corruptionē conside- 15
rando? Quapropter meritò existimare possumus paleas nos esse,
quæ æternaliter igne inextinguibili sumus comburendæ, nisi ci-
3. Reg. 19. tò remedium adhibebimus. Quondam Sanctus Helias Deo di-
xit: Altaria tua destruxerunt, & prophetas tuos occiderunt gla-
dio, & derelictus sum ego solus, & quærunt animam meam, vt au
ferant eam. Et inter alia, quæ Dominus ei respondit dixit: Et de-
relinquam mihi in Israel septem millia virorum, quorum genua
non sunt incuruata ante Baal. Attendite quomodo in illo angulo
tam angusto septē millia virorum sanctorum remanserant. Quis
vnquam putaret inter tantam infidelitatē, & idololatriam, qualis
Apoc. 7. tunc erat in Israel, tot iustos in sua puritate, & integritate cōserua
ri? In libro reuelationum inquit Sanctus Ioannes: Vidi quatuor
Angelos stantes super quatuor angulos terræ, & vidi alterū Ange-
lū, qui clamauit voce magna quatuor Angelis, quibus datū est no-
cere terræ, & mari, dicens: Nolite nocere terræ, & mari, neq; arbo
ribus, quoadusq; signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum.
O miranda res: nā cùm mundus ita labefactatus esset, vt pene illū
Deus solo æquare vellet, nihilominus inter tot malos, quam plu
rimi boni erant, quos signare volebant Angeli, vt ab illo Dei fla-
gello eriperentur. Ex his omnibus manifestè apparet, quam fal-
sum sit malorum iudicium, existimantiū omnes, sicut & ipsos ma
los esse. *Mulier quædam.* Profectò confusio magna est, quod sapien
tes, potentes, & diuites omnes taceant, & quædam muliercula,
cuius nulla ratio habebatur, ipsa sola pro honore Dei respondeat.
Quando fidei nostræ & honoris nostri volumus testes adhibe-
re, quærimus homines maximi honoris, & præcipuos, qui inue-
niri possunt. At verò vnigenitus Dei filius consultò gentem abie
ctiorem, & viliorem videtur quærere, quæ pro eius honore re-
spondeat. Quando ingressus est Hierusalē pueri & gens plebeia
illum laudauerunt. Illum laudat in cruce latro, & per vniuersum
mundum quidam simplices piscatores illum prædicauerunt, &
hodierna die, quædam vulgaris, & plebeia mulier illum laudi-
bus effert. *Mulier quædam.* Hoc fecit ad significandum, diuites &
potentes huius seculi tam fixas in terra misisse radices; quod dif-
ficillime possunt disponi adhoc, vt honori Dei consulant, & pro
eo respondeant. Peccatum efficit hominem ignauum, & quod
timeat, vbi non est ratio timendi. Superuenit illis maledictio,
quam

18 quã Dominus cõminatus est eis, qui legẽ eius non obseruassent,
vt in Leuitico habetur. Dabo (inquit) pauorẽ in cordibus eorum Leu.26.
terrebit eos sonitus folij volantis, cadent nullo persequente. O
quibus verbis peccatorũ fragilitas, & pusillanimitas magis, quã
his Domini verbis explicari poterat? In hac miseria miser ille Gene.4.
Cain iacebat, cùm dixit: Ecce eijcis me hodie à facie terræ; omnis igitur qui inuenerit me occidet me. Tunc temporis in mundo, præter quam eius parentes, & ipse alij homines non erant: at parentes eius non erant eum interfecturi, quomodo ergo dicit: Omnis qui inuenerit me occidet me? Peccati effectũ in his verbis infœlix ille manifestat, nẽpe timidũ, & meticulosum peccatorem reddere: vnde vires nõ habet nec spiritũ ad propugnandum pro Dei honore. E contra vero iustus tam securus viuit, vt pos-
19 sit cum Sancto Dauid canere: Si consistant aduersum me castra, Psal.26.
non timebit cor meũ. Cuius rationẽ antea reddiderat dicens: Dominus illuminatio mea, & salus mea, quẽ timebo? Dominus protector vitæ meę à quo trepidabo? Et ita vbi nos legimus: Sub vmbra alarum tuarum protege me, alia translatio habet: Sub vmbra Psal.17.
alarũ tuarũ proteges me. Et sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Vbi ostẽditur securitas, & fiducia, cum qua iustus à Deo postulat, vt eũ protegat: siquidem petens ab eo, protege me, &, proteges me, perinde est acsi diceret: Deprecor te Domine, vt protegas me, & certus sum, quod me proteges. Et hoc est, quod in Prouerbijs dicitur: Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter. O quã latus hic patet cãpus, & quã copiosa lugẽ- Prou.10.
di materia sese offert, cũ tot iniurias, & contumelias diuinæ celsi-
20 tudini hodie inferri videamus, tot tãque diuersa peccata cõmitti
& quod nemo sit qui honori Dei consulat, non dico cum vitę dispendio, verũ etiã neque cum minimo quoq; iacturæ periculo: quod signũ est modici amorisque ẽ erga Deũ habemus. Hãc verò ignauiam, & timiditatem in cordibus nostris peccatum efficit.

At ille dixit: Quinimo beati qui audiũt verbum Dei & custodiũt illud. Nimis gloriabantur Hebræi ex Abrahæ stirpe descendere. Vnde dicebant. Semen Abrahæ sumus. Itaque omnẽ nobilitatẽ in carne collocabant. Et cum hæc mulier ex hoc genere esset, Ioan.8.
hinc prouenit, quod totã fœlicitatẽ, & gloriam in carne sanctissima Dominæ nostræ collocaret. Cæterum cum hoc non ex malitia, sed ex deuotione, & amore procederet, voluit Dominus ab

hoc errore illã educere, vt cognosceret, vnde bonum omne, vnde ∫i beatitudo emanat. Et ita respõdit: *Quinimo beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.* Denotans in hoc, virginis sacratissimę ventrem beatum esse ex eo prouenisse quod verbum Dei audiuisset, eique obtemperauisset. Vnde Beatus Augustinus ait: Beatior fuit virgo Deum mente concipiendo, quam ventre. Et hoc manifestum est. Nam cœlesti reginæ nihil prodesset Deum concipere, & in vtero gestare, nisi credidisset, & fide amoreque in anima illum concepisset. Vnde Beata Elisabeth Spiritu sancto repleta non dixit ei, Beatus venter tuus, quia cõcepit Deum, sed dixit: Beata, quæ credidisti; quoniam perficientur in te ea, quæ dicta sunt tibi à Domino. *Quinimo beati qui audiunt verbum Dei.* Non assero ventrem, qui me portauit beatum non esse. Cæterum venter beatus est, quia prius mente, & spiritu me concepit illa, cuius venter me portauit. Hinc planè constat, quàm vani, & amentes sint, qui de generis ingenua prosapia gloriantur, sicut Hebræi quorum, si carnem solam attendamus, satis constat Abraham, quem patrem habere gloriabantur, Thare idololatræ, & gentilis filium fuisse. Quapropter illi Deus præcepit, vt egrederetur è Chaldæa. Vnde Abrahamo nobilitas non prouenit ex carne, sed ex fide, & obedientia. Et ita Diuus Paulus ait: Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam. Hæc fides, quam concepit, illum nobilitauit. Si ergò Abraham nobilitatem non habuit ex carne, quomodo eam ex carne Abrahæ tu habebis, si ille, cuius filium esse te iactas, non fuit ingenuus per carnem suam, quia patris improbi & idololatræ filius fuit, & prior ille extitit qui genus suum erexit, & nobilitauit ob eximiam eius virtutem? Quomodo ergo tu gloriaris de eo quod ille non est gloriatus, nec nobilem illum fecit? O amentes Hebræi, qui de carne Abrahæ tantùm gloriabantur, eius fidem, obedientiam, & amorem non habentes; & amentes Christiani, qui modò in lege gratiæ omnem fœlicitatem, & beatitudinem in generis nobilitate, in diuitijs, & bonis temporalibus constituunt.

D. August. | Luc. 1. | Gene. 12. | Rom. 4.

Ecce dilectissimi, in quo bonum, & hæc beatitudo consistat, credite summæ veritati dicenti: *Beati qui audiunt verbũ Dei, & custodiunt illud.* Humiliamini, & diuinę voluntati obedite, & quod in nomine eius vobis intimatur exequimini, & tunc beati eritis. Nam hæ

24 hæ res tẽporales, etiã ad gaudiũ & fœlicitatẽ vitæ huius parũ iuuãt. Cum in certamine quodam hominem procerũ, & perlonga brachia habentẽ quidam collaudarent, strenuus luctator, qui aderat respondit: iure optimo illum laudaretis, si brauium ab alto penderet, nam ità melius illud hic obtinere posset, quam alij. Idẽ, inquit Plutarchus, dicere possumus de illis, qui res huius seculi pluris faciunt, quod beati fœlicesque essent, si beatitudo, & gaudium vitæ præsentis in foro venalis haberetur, aut per generis nobilitatem commutaretur; nam hoc pacto, qui plus his abundaret maiorem beatitudinem obtinere posset, & ita beatior esset, quod minimè ità se habet. Imo nobiliores, potentiores, & ditiores huius seculi, vt plurimũ minus contenti viuunt. (*Poco sabe de mundo,*) qui ignorat hos magis defatigatos, & plus cunctis lassatos viuere. Et si generis nobilitatem non comitantur ingentes diuitiæ, & thesauri ad illam sustentandam, nullum infœlicitatis humanæ deterius genus est. Nam cæteri mundi homines nascuntur cum manibus ad alendum se, & quos sibi socios vitæ Deus dederit. Hi verò impediti, & inutiles nascuntur, & tanquam trunci per vanitatis leges, ad hoc, vt sine fastidio & molestia aliorum hunc breuem vitæ cursum transigant. Nam illud, quod Deus tanquam hominum diuitias ordinauit (nempe laborem) & industriam manuum suarum illis dedecus & ignominia est, quæ naturales diuitiæ sunt. Vnde Sancto Iob ait: Homo nascitur ad laborem. Veruntamen hi, sunt velut fuci, qui volunt aliorum mel sugere, quod tanquam

Plutarchus.

Iob. 5.

26 apes fabricati sunt. His miseris hominibus, tanquam paralyticis, cæcis, & mancis, vt plurimum, qui eos magis diligunt, mortem quotidie exoptant, & imprecantur. Felix ille status, in quo vinea, & boum iugo ditantur homines, & eorum gaudium adimpletur absq; eo, quod amplius exoptent. Et cum huiusmodi miseriæ seculi magnatibus aduenjant, Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt. Veruntamen ego assero, quòd ibi Sanctus Dauid inquit: Beatus populus, cuius Dominus Deus eius. Hoc sacrum Euangelium hodie legitur, (in quo agitur de hac laude sacratissimæ virginis Mariæ; quæ dignitatem matris Dei obtinuit verbum diuinum in vtero suo concipiens) in hac sacra solẽnitate Niuium, quæ est commemoratiò cuiusdam [illegible] mæ Deus fecit, scilicet, in hoc æstiuo tempore [illegible]

Psalm. 143.

templũ in honorẽ cœlestis reginæ ædificaretur. Et congruenter 17
nimis hoc sacrũ Euangeliũ in festiuitate niuiũ canitur. Nam in
niue figurata sunt dona, propter quæ sanctissima virgo meruit
tã singulare Dei templũ esse, & quod Deus in eius sacratissimo
ventre cohabitaret, & illa mater eius esset. Nix namq́ue refrige-
rat, & in hoc gratiæ correspondet, & cũ ea similitudinẽ gerit: nã
gratiæ munus est concupiscentiã refrigerare. Nix in montibus
excelsis conseruatur, & in hoc virginitati; & integritati corre-
spondet, quæ non ita cõmodè in palatijs conseruatur, nec in
sitationibus, sermonibus, & colloquijs, sed in oratione, contem-
platione, & receptione, quæ sunt montes excelsi. A solis radijs
liquatur nix, & descendit in valles: in hoc autem humilitati cor-
respondet, quę efficit, vt quo plures radios beneficiorum à sole
Iustitiæ Iesu Christo homo recipit, plus humilietur, & vilior fi-
Hæc omnia perquã eminenter in hac gloriosa cœlorũ impe-
ce reperta sunt. Cuius rei manifestum testimoniũ reddidit col-
quiũ, quod inter ipsam, & Angelum habitũ est. Nã salutans illa
Aristo. 8. Phys. dixit, Aue gratia plena. Aristoteles ait: quod quantò magis ali-
quid appropinquat principio, in quolibet genere, tantò magis
participat excellentiã illius principij. Principiũ calefaciendi est
ignis. Principiũ illuminandi est fax accensa. Quò magis ad ignẽ
acceditis, eò magis calorẽ eius participabitis. Quanto magis faci
appropinquabitis, tantò magis eius splendorẽ recipietis. Gratiæ
principiũ Deus est: ergo qui huic principio magis propinquus
Dion. l. 4. de cœl. Hier. fuerit, amplius eius diuinã gratiã participabit. Vnde Sãctus Dio-
nysius ait: Angeli, qui propinquiores sunt Deo, magis partici-
pant de bonitatibus diuinis. Quòd si aliqua creatura est, quæ om-
nibus Angelis, & hominibus propinquior sit Deo, eius diuina
gratia, & bonitate plus omnibus illis participabit. Hæc est sa-
tissima virgo, quę diuinæ voluntati, amore cunctis creaturis pro-
pinquior est: & ità plus illis omnibus diuinã gratiã particip-
D. Hiero. in ser. assum. v. Et ità Diuus Hieronymus ait: Cęteris virginibus pręstatur gra-
tia per partes, Marię vero tota se infudit plenitudo gratiæ. Qu-
do aliquis pater familias frumẽtum vicinis dispergit, per men-
Simile. ram distribuit. At verò in domus suæ vsum non cum mensura,
sed abũdè accipit, quantũ sibi opus est. Sic ęternus pater ex
reo omnipotentiæ suę educens frumentum gratię, animabus
storum in mensura impertit, at verò sacratissimæ virgini [illegible]
quæ

30 quæ Dn̄s eius erat, non in mensura dedit, sed potius in illa se in
fudit tota plenitudo gratiæ: hoc est tanta, quanta necessaria fuit
ad hoc vt mater Dei esset. Quando Rebecca Isaac patriarchæ
desponsata fuit nuptiarum tēpore non exijt ornata monilibus,
quæ à patre suo Batuele acceperat, sed cum illis, quæ Abrahā
patriarcha cum œconomo suo ad eam miserat. Ita hæc puris-
sima virgo ad vinculum illud, & desponsationem verbi æter-
ni non exijt cum aliquo monili patris eius Adæ, in hoc sen-
su; Non prodijt cum peccatis, & imperfectionibus, quas cæte-
ri filij Adæ ab eo hæreditauerunt, sed potius æterni patris moni
libus, quæ sunt gratiæ, & virtutes infusę, & acquisitæ, quib⁹ ple
na erat. Et ideo Angelus dixit ei: Aue gratia plena. Et quod etiā
in illa esset secunda excellentia per niuē significata, quę est puri
31 tas & virginitas, etiam ostenditur per illud, quod ipsa dixit: nem
pe, Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Cuius
tanta puritas, & virgineus cādor fuit, quod solum illam intueri
(vt probat Gerson) carnis ardores, & concupiscentias aliquali-
ter sedabat: sicut præsentia niuis vim, & efficaciam refrigeran-
di habet. Nam imaginatio facit casum. Et hoc experiuntur qui
æstatis tempore montes niue coopertos intuentur, statim ex in-
tuitu, quodam algore affici videntur. Eundem omnino effectu
huius purissimæ niuis intuitus in cordibus intuentiū efficiebat,
& nunc efficit in cordibus contēplantium eā. Ex maximis mise
rijs, quibus creatura subiacet, vna est ipsam ad malū concupisci
& occasionem offendiculumq; esse, vt alij Deum offendant. In
gens calamitas profecto hæc est, & quę vnūquemq; Dei timora
32 tū affligere, & dolore nimio afficere potest, quod Dei creatura
ego sim, & pulchritudine aliaq; dona corporalia mihi Deus do-
nauerit, ego verò cū donis corporeis animarum laqueus sim, &
offensarū eiusdē Dei occasio. Magna equidē miseria hæc est, &
vt talem sentiebat illā sapiens cum dicebat: Creaturæ Dei factæ Sapi. 14.
sunt in tentationem animabus hominū, & in muscipulam pedi-
bus insipientium. O rem sanguineis lachrymis deplorandam ab
illis, qui vero Dei amore flagrāt. Quod bene vtēte aliquo donis,
quibus illū Deus insigniuit, & etiā ipso nolēte, veniat alter & of
fendat in illo eius dona inordinate affectās, & Deū, quē ille dili
git hic offendat. Magna profecto afflictio ex hoc iustis proue-
nit vt gladio meo alij patrē meum interficiant, & cum cingulo

meo suffocetur ille, qui me à Turcis redemit. Ego id minimè facij-
cio, verū non possum nō dolere, quod mea bona tanti damni in-
strumentū alijs sint. Hac miseria sacratissima Angelorū regina
caruit. Nā quanuis pulchrior fuit omni pura creatura, quā Deus
formauit, nec in posterū creabit, eius tamen pulchritudo fuit or-
nata, honorificata, & dignificata hoc tā singulari priuilegio, nē-
pe, vt hac miseria careret, & nūquā carnaliter ab vllo posset cócu-
pisci. Reliquarū fœminarum pulchritudo (quanuis aliàs sanctæ
Eccle. 9. sint) in malū inducit insipiētes. Vnde Ecclesiasticus ait: Propter
speciē mulieris multi perierūt, & ex hoc cōcupiscentia quasi ig-
nis exardescit. Et hoc, vt dixi, quāuis fœmina sanctissima sit, nā
culpa eius non sit, sed illius, qui incautè illā aspicit. S. Catharina,
& Beata Cæcilia sanctæ erant, attamen earū pulchritudo plures
angebat, & in offensam Dei trahebat, vt ex earū historijs cōsta-
In hac verò seraphica virgine nō sic se res habuit, cui⁹ pulchri-
do hoc malo caruit, & hoc bonū habuit, quod nūquā fuit scāda-
li occasio, vt aliquis offenderet, quin potiùs carnalē libidinē in
alijs intuentibus eam sedabat, vt optimè D. Bonauentura refert.
D. Bon. in Vnde merito Sancta Ecclesia illā magnificat verbis illis: Quasi
4. d. 43. ar. cedrus exaltata sum in Libano, & quasi myrrha electa dedi sua-
vlti. uitatē odoris. Nam cedrus suo odore fugat serpētes, & Myrrha
Eccle. 24. odore suo extinguit vermes. Similiter hæc gloriosa domina, pe-
culiari Dei prærogatiua infrænatos hominū appetit⁹ sua purissi-
ma pulchritudine extinguebat. O virgo sacrata, quā merito tibi
sancta mater Ecclesia canit, & clamat, dicens: Eia ergo aduocata
nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos cōuerte, vt tuo auxi-
lio nostras passiones deuincam⁹, quę sunt vermes, qui viscera no-
stra rodūt, & serpētes venenati, qui animas nostras inficiūt. Etiā
ostēdit singulariter humilitatis virtutē habere, quę in niue repræ-
sentatur, dicens, quo tēpore in Dei matrē electa fuit: Ecce ancil-
la Dñi fiat mihi secundū verbum tuū. Ecce quomodo diuinis ra-
dijs solaribus liquefit, & in valles humilitatis, & abiectionis pro-
priæ descēdit. Sed dicet aliquis, Videtur superbia dixisse, Ecce
ancilla Dñi, & tantam dignitatē, & honorem statim acceptasse,
Exod. 3. Nam Moyses, vt humilis erat, quando Deus ad Pharaonē illū
mittebat, & ducem populi sui illum faciebat sæpissime se excu-
sauit, vt patet in sacro textu, dicens: Quis sum ego, vt vadam ad
Exod. 4. Pharaonē & educā filios Israel de Agypto? Et alibi: Obsecro
[illegible]

36 domine, nõ sum eloquẽs. Et inferi⁹: Obsecro Dñe mitte quẽ missurus es. Et cũ Hieremię prophetæ Dñs dixisset: Prophetam in gẽtibus dedi te, ille respõdit: A, a, a, Dñe Deus, ecce nescio loqui, quia puer ego sum. Et gloriosus Baptista, quãdo Dñs, vt baptizaretur ad illũ se cõtulit, excusabat se dicẽs: Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? Bonũ etiã esset, quod hęc humillima virgo prius se excusaret, & nõ statim acceptaret dicẽs: Ecce ancilla Dñi. O heroicã humilitatẽ: nouerat hęc sapientissima virgo perfectã humilitatẽ, in perfecta obediẽtia fundari, & in exequendo prõptissime Dei volũtatẽ, & cognoscẽs illã eius volũtatẽ esse noluit cõtraire. Nã seruus tãto gratior est Dño suo, quãto magis obediẽs illi est, tã in rebus laboriosis, quàm honorificis. Et cũ illa esset ancilla humillima, & obedientissima Dño, to- *Hier. 1.* *Ioan. 1.*
37 ta se subdidit diuinę volũtati, quãuis recte nouerat hãc supremã dignitatẽ, scilicet, matrẽ Dei esse (*Le auia de costar muy caro*) & ob hãc causam omnibus mulieribus magis afflictã fore: quia omne quod prophetatũ fuerat Messiam passurũ, ipsa sciebat. Cæterũ his omnibus caput libẽter submisit, tã honori, quã vituperio, & dolori, quæ passura erat. Hæ ergo fuerũt virtutes, quas Deus in illa reperit, propter quas, vt tẽplum, & matrẽ sibi illam accepit. Et siquidem hæc sanctissima Domina maiestati diuinæ tam grata extitit, omnibus viribus nostris studeamus hãc vnicam patronam, & aduocatam in omnibus necessitatibus habere, vt eius intercessione, & auxilio accipiamus gratiam, cum qua gloria impetratur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Festo sacratissimæ Virginis Marię ad Niues Concio Secunda.

Loquente Iesu ad turbas extollens vocem quædam mulier &c. Luc. 11.

CVm Redẽptorẽ nostrũ Iesum Christũ, quidã interrogaret: Dñe, si pauci sunt q saluãtur? ille respõdit: Cõtẽdite intrare per angustã portã. Et quidẽ videtur respõsum secundũ propositũ non esse. Nã interroga- *Luc. 3.*

tus nõ fuit quidnã op⁹ esset ad intrãdũ in regnũ cœlorũ, sed quot a saluãdi essẽt? Cęterũ, si rectè cõsideretur respõsio, patet sapiẽtissime (vt q ille erat) respõdisse. Et voluit dicere in hoc: Porta cœli angusta est, scilicet, pœnitẽtia, & ferè omnes homines, põpam abũdãtiã, illecebrã, voluptatẽ, deniq; vindictã diligũt. Hinc cõiectare licet an pauci, multi ve sint, qui saluãtur. Hac respõsione Dñs in duplicẽ finẽ tẽdit, scilicet, quæstioni satisfacere, nempe, ꝙ pauci sunt qui saluantur, & etiã docere quid debeãt homines facere, vt saluẽtur, dicẽs: Cõtendite intrare per angustã portã.

Similė. Quãdò vir quidã animosus, & fortis aliquẽ locũ intrare exoptat & sunt plures, qui eius introitũ impediãt omnẽ vim, & industriã adhibet, vt illos expugnet, & violentia maxima per mediũ illorum rumpit quousq; ad locum optatũ perueniat. Ita Dominus inquit: Attendite, quod mũdus, dęmõ, & caro, cœli introitũ vobis impedire satagunt: ideò cõtendite, & omne studiũ adhibete hos hostes debellare, & ex eis victoriã reportare. Et quoniã pauci ssimi sunt, qui intrare cõtendunt, ideò pauci sunt: qui saluãtur. Magister quidã Parisiensis (vt legitur) diuina ordinatione post obitũ, eiusdẽ vrbis Episcopo apparuit. Cui dixit: Scito me in inferno esse. Episcopus verò illum interrogauit, si adhuc scientiã illã tã magnã haberet, quã in seculo habebat. Ille respondit: Ne scio plus, quã tria. Primũ ęternaliter me dãnatũ esse. Secũdũ sententiã in me illatã irreuocabilẽ esse. Tertiũ, quod ꝓpter carnis voluptates, & seculi honores priuatus sum diuina visione in perpetuũ. Et interrogauit episcopũ, nunquid mũdus, vt antea perseueraret, aut forte finitus esset? Cui episcopus cũ diceret, quare illud sciscitaretur, ille respõdit: Tot animę his dieb⁹ in infernũ descẽderunt vt vix crederẽ tot homines in mũdo esse posse. Quod si tot sunt, qui condẽnantur, & tã pauci qui saluantur, admiror valdè, quomodò hoc tã cõmune periculũ nõ pertimescim⁹. Dato quod cœli, & inferi portę ęquales essent, & tot saluarẽtur, quot dãnantur, adhuc maxima timẽdi erat occasio. Verũ quid dico portæ ęquales? Dato, quod vnus dũtaxat esset condẽnãdus, tãtũ gẽs malũ est visione Dei beatifica carere, & in infernũ perpetuò torqueri, quod hoc scire nempe vnicum tantum fore damnandũ, maximũ tremorem nobis inferre deberet.

Simile. Si magnus humanum exercitus in cãpo esset, & omnibus diuina reuelatione innotuisset fulmẽ casuram, & vnum ex eis interfecturũ, ... ille

5 ille eſſet omnes ignorarent, non dubium, quin ſinguli propriũ periculũ pertimeſcerent. Quid ſi reuelatum eis fuiſſet fulmen illud maiorẽ eorum partem fore necaturũ? qua triſtitia, & amaritudine omnes afficerentur? Cur ergo dilectiſsimi non formidamus, cum ſumma veritas (quæ mentiri non poteſt) dixerit: Anguſta porta, & arcta via eſt, quæ ducit ad vitã, & pauci ſunt, qui inueniunt eam? *Matth. 7.* Niſi forte perperã dicamus minus malũ eſſe infernum perpetuũ, quam fulmen, quod è cœlo cadit, & vnũ hominem interficit. Noſtrũ neminẽ adhuc ſecurũ Deus reddidit, nec teſtimonium aut chirographũ eius habet aliquis, quod ſit ſaluandus, opera noſtra ſecundum pręſentem iuſtitiam nos condẽnant: quomodo ergo tam magnum tamq́ue perpetuum malum non formidamus? (*Quien os aſſeguro*) dilectiſsimi, vt quorũ operã
6 imitamini, nõ quo illi, ſitis peruẽturi? O cæci, & miſeri hęc vobis calamitas reliquis ſuperaddenda erat, vt cũ in periculo maximo verſemini, id minimè formidetis? In eũ ſtatũ homines deuenerant, quando mundum Deus aqua deleuit, quod inquit ſacer textus: Omnis quippe caro corruperat viam ſuam. *Gene. 6.* Et in Numeris (quando Deus puniuit Hebręos ne in terrã ab eo promiſsã, & tãdiu ab eis optatam intrarent,) dicitur: Murmurati ſunt contra Moyſen cuncti filij Iſrael. *Num. 14.* Et paulò inferiùs: Cum clamaret omnis multitudo, & lapidibus eos vellet opprimere, apparuit gloria Dñi, & tũc dixit eis: Omnes homines, qui viderunt ſigna, quę feci in AEgypto, & in ſolitudine, & tẽtauerũt me per decẽ vices neq; obedierũt voci meę, nõ videbunt terrã, pro qua iuraui patribus eorũ. Deniq́; in diebus Hieremiæ in tantã corruptionẽ *Hier. 5.*
7 morũ omnes deuenerãt, vt diceret Deus: Circuite vias Hieruſalẽ, & aſpicite, & cõſiderate, & quęrite in plateis eius an inueniatis virũ facientẽ iudiciũ, & quærentẽ fidẽ. Ex quo apparet, neq; iuſtũ quidẽ vnũ inter tantã multitudinem eſſe. Et quidẽ ingẽs calamitas erat, quod hæc tã vniuerſalis malitia diebus illis in hominibus regnaret. Cæterũ multo maior calamitas eſt, vt in lege gratię, in qua nũc ſumus, quãdo tã ſingularia dona à Deo accepimus, tã generaliter hæc malitia regnet. De his noſtris tẽporibus præcinit S. Dauid: Deus noſter ante ſæcula, ideſt, Deus noſter æternus: operatus eſt ſalutem in medio terræ. *Pſal. 73.* Vbi alia trãſlatio habet: Operatus eſt ſalutes in medio terrę: & ſic eſt in paraphraſi Chaldaica. In quo ſignificatur plura eſſe beneficia, quibus nos

Deus donauit, nec tantum plura, verum etiam perspicua, & ad- 8
modũ manifesta. Hoc enim significat: In medio terræ: Et quòd modo tãta corruptio in omnib⁹ statibus sit: tãta remissio in prælatis: tanta inobediẽtia in subditis, tanta infidelitas inter coniuges, tã parũ põderis, & grauitatis in senibus, nulla disciplina aut modestia apud iuuenes, hæc calamitas deplorãda maxime est: siquidem maiori obligatione adstringimur meliores nunc esse illis, qui in seculis præteritis fuerunt. Meritò ergò Dominus dixit: paucos esse, qui saluantur, & hi pauci, vt in plurimum non sunt ex optimatibus, & præcipuis populi. Quemadmodum enim luna patitur eclipsim quando est plena per interpositionem terræ inter ipsam & solem: sic homo malitia sua tunc eclipsari, & excæcari solet quando autoritate, & dominio plenus est, & tunc terra, & eius affectio inter animam & rationem magis interponitur. Quando mundi gloria plenior est homo tunc, vt plurimum contingit, gratia & lumine diuino vacuũ esse. Vnde fit, quod tam corruptus manet, vt indignetur, & moleste ferat, si quis salubre consilium aliquando ei præbet. Ideo Sanctus Hieremias animi angustia dicebat: In abscondito plorabit anima mea à facie superbiæ. Tam probi illi sibi videbantur, cum reuera maximi peccatores existerent, vt iniuriam sibi inferri à sancto Propheta putarent, cum super eos flebat, quod illis poueniebat ex nimia superbia. Nam cum magni, & potentes seculi à cunctis æstimari, & pluris haberi se cernant, ita sibi vi-
dẽtur apud Deũ pluris fieri & honorari. O vani, vani, vani, quã 10
deceptos in hora mortis vos inuenietis. O Christe lux beatissima, siquidem sol infinitæ lucis es pro tua clemẽtia te deprecor hos nunc illuminare digneris, vt cognoscant, quod quanto in bonis fortunæ maiores sunt, tanto plus in bonis gratiæ maiores debent esse, & vt remedium cito adhibeant. Huius totius veræ doctrinæ hodiernum sacrum Euangelium planum testimonium reddit. In quo agitur quomodo populi magnates scribæ, & Pharisæi innocentissimo agno Iesu Christo Dei filio detrahentes, & eius miracula diffamantes virtuti Beelzebub illa tribuebant. Quædam muliercula, infima, & pauper, fide tamen plena, & amore flagrans inter omnem illam copiosam turbam pro Dei honore propugnauit, & extollens vocem dixit: *Beatus venter, qui te portauit, & vbera quæ suxisti.*

Simile.

Hiere. 13

Ait

11 Ait ergo sacrũ Euãgeliũ: *Loquente Iesu ad turbas, &c.* Antiqua
mundi cõsuetudo fuit & erit, gentẽ rudẽ, & populi turbã diui-
nũ verbũ plus frequentare, & audire, quã nobiles, & seculi mag-
nates. Vnde in sancti Euangelij discursu sæpe inuenitur, quod
summus mundi magister prædicãs loquebatur ad turbas, & tur
ba significat multitudinẽ gentis minutæ. Profecto res mira fuit,
ꝙ tã singularis, & egregij concionatoris fama qualis erat Verbũ
diuinũ humanatũ. (De quo S. Lucas ait, Mirabãtur in verbis gra
tiæ, quæ procedebant de ore ipsius) magni, & seculi potentes *Luc. 4.*
nõ mouerentur, vt eius cœlestẽ doctrinã audirent. De Elephan
te Plinius refert, ꝙ formidat valde per aquã transire. Et ratio est,
quia cõtẽplatur in aqua imaginẽ, & vmbrã sui corporis, qui cũ *Plinius de*
sit bestia tã immanis horret vmbrã suæ molis, & ita transire for- *natur. hist.*
12 midat. O mundi Elephantes, vtiq; hoc de vobis verificatur: qui
cũ bestiæ tã immanes sitis, & in aqua diuinę doctrinæ vestra for
ma, & vmbra appareat, ibi fit manifestũ, quinã vos sitis, & quã
bestialis vita vestra sit. Ideo tantũ recusatis ad concionẽ venire,
ne forte hanc vestrã molẽ, imaginẽ, & vmbrã contẽplantes, vos
ipsos horreatis. Cũ Annas dominum interrogaret de eius doctri
na, Dominus respondit: Quid me interrogas? Interroga eos, qui *Ioan. 18.*
audierunt, quid locutus sim ipsis. Ecce hi sciunt, quæ dixerim
ego. Ex quibus verbis colligitur, hũc infœlicẽ Pontificẽ, Annã
cũ ex præcipuis populi esset, diuinũ concionatorẽ Iesum Chri
stum, postquã tot conciones habuerat in Hierusalẽ, nunquã au-
diuisse. Et rursus quãdo bonꝰ Iesus in domũ Herodis ductus fuit
ait B. Lucas, ꝙ grauisus est valde Herodes: erat enim cupiẽs ex
13 multo tempore videre eum. Ex quo etiam patet, quòd quan- *Luc. 23.*
uis sæpe Dominus in Galilæa prædicauerat, vbi hic impius
Herodes regnabat, neq́ue verbũ quidẽ ab eo audierat, nec eũ vi
derat. Et huc vsq́; (heu dolor) hic maledictus mos peruenit. Nã
vt in plurimũ turba plebis Ecclesiæ implentur, magni vero &
potẽtes in vtranq; aurẽ sopiti dormiũt, & turpiter in lecto iacẽt
hoc, q̃ duntaxat contenti in diebus festis rem sacram sero & hanc
perbreuẽ audire. Tantus est horror, & acerbitas, quam erga res
diuinas habent. O homines infelices: equidem vos Annæ,
& Herodis socios in alia vita futuros esse credo, si quidẽ in hac
vita eorum imitatores estis. Loquente ergo Domino ad tur-
bas, & efficacissimis rationibus comprobante falsissimum esse

illorum

illorũ iudicium, dicentium illũ in Beelzebub eijcere dæmonia.
Extollẽs vocem quædã mulier de turba (idest, de infima plebe) *Dixit illi: Beatus venter, qui te portauit.* Hãc mulierculã mouit Spiritus sanctus, vt hæc verba proferret, & satrapas illos cõfunderet. Nã
1. Cor. 1. vt D. Paulus ait: Infirma huius mũdi elegit Deus, vt fortia quæ
Iudith. 16. q; cõfundat. Et ita sancta illa Iudith postquã ab Holoferne victoriã reportauit, dixit: Nõ excelsi Gigãtes imposuerũt se illi, scilicet, infideli, sed Iudith filia Merari dissoluit eũ. Magna cõfusio, magnis, & seculi potẽtibus est, vt quo tẽpore Deũ, quã plurimis & horrẽdis sceleribus offendunt (qui eos magnos & potẽtes fecit) hic paupercula, & pauperculus illũ collaudent. Quẽadmodũ hic cõtigit, quia dũ satrapæ Dominũ blasphemabãt, mulier paupercula ingẽti clamore illum benedicit. Vnus, ex præcipuis effectibus animarum sanctarum hic est. Et ita vbi nos legimus:
Psal. 32. Rectos decet collaudatio, alia trãslatio habet: Rectos decet laudatio. Et sic est in contextu Græco, & sic legit etiam Beatus Augustinus. In quo significatur, nõ tantũ iustos in congregatione Deo debitas gratiarum actiones referre, verum etiam vnusquisque in particulari studet illũ laudare, quia diuinus amor ad hoc illos inuitat. Ideo dilectissimi, qui maximam tepiditatem, & ignauiam in vobis sentitis, & nullam affectionem, aut promptitudinem ad debitas gratias Deo persoluendas, timete, ne forte hoc vobis proueniat, scilicet, quod in animabus vestris non sit rectitudo iustitiæ, & gratiæ diuinæ, quandoquidẽ hic Spiritus sanctus inquit: Rectos decet laudatio & collaudatio, & immediate dixerat: Exultate iusti in Domino. Et ad significandũ quod iusti ipsam lætitia, & gaudium debebant recipere in laudibus Dei subdidit: Rectos decet collaudatio. Itaq; hæc secunda particula est prioris expositiua.

Quod autem hęc pia mulier exclamãs dixit est: *Beatus venter qui te portauit.* Quod si vẽter benedictus erat, quid esset anima? Si domũ regiã intrãtes videtis vasa infimi ministerij argẽtea, & aurea esse, inde iudiciũ sumitis, quid erit, quod in regis ministeriũ deputatum est? Forcipes, candelabra, & claui portarũ tẽpli ex puri-
3. Reg. 7. rissimo auro erant cõfecta. Quod si hæc, quæ tam parũ conducebant aurea erant, quid esset altare in sancta sanctorum, Cherubim, & propitiatoriũ? Et in Paralipomenone, vbi de diuitijs, &
2. Paral. 9. potentia Regis Salomonis agitur, scabellũ pedum eius aureum

17 esse commemoratur, & alias etiam res minutissimas. Quid ergo de præcipuis ad cultum regium signatis esset? Hoc ipsum argumentum hic formamus. Si venter purissimus virginis sacratissimæ beatus erat, quanto beatior eius anima esset? In canticis illam laudans sponsus inquit: Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es absq; eo, quod intrinsecus latet. Quasi diceret: Quod in te, ô amica mea foris splendet, aliqualiter possunt homines intueri & de eo loqui: at vero, quod intus absconditum est ego solus qui sum Deus cognosco. Solus donorum impertitor nouit absconditos thesauros, quos in illa anima virginis sanctissima collocauit. Et vt significaret hoc idem Dominus respondit: *Quin imo beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.* Illa mulier laudauit virginem sanctissimam de matris dignitate, Dominus ve- *Cant. 4.*
18 rò illam laudat de virtute, obedientia, & gratia, quæ maiora sunt & pluris habenda quàm quælibet dignitas. Vnde Diuus Paulus ait: Per quem accepimus gratiam, & apostolatum. Vbi prius gratię quam Apostolatus mentionem facit: quia plus ęstimabat gratiam Dei habere, quàm Apostolũ eius esse. *Beati qui audiunt verbum Dei.* Non ibi sistit, sed vlteriùs addit: *Et custodiunt illud.* Quoniam non satis est verbum Dei audire, nisi exequaris, quod in ipso præcipitur. Cum Samuelem quondam Dominus vocaret ille ad Heli sacerdotem se conferebat. Sic multi sunt, qui vocem Dei audiunt in concionibus, & mundo respondent, quia inde exeuntes quæcunque eis mundus præcipit exequuntur. Ideo per Isaiam conqueritur Dominus: Vocaui, & non erat qui audiret. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Vocaui, & non *Roma. 1.* *1. Reg. 3.* *Isai. 50.*
19 erat, qui obediret. Vbi audire & non obtemperare appellat Dominus non audire. Ideò dilectissimi per immensam Dei charitatem vos deprecor, vt deinceps studeatis, quæ vobis prædicantur, & quæ in libris deuotis legitis, & audire & perficere. Ob id enim Diuus Ioannes postquam dixit: Beatus qui legit, & audit verba prophetiæ huius subdidit: Et seruat ea, quæ in ea scripta sunt. Et idem Dominus ait: Omnis, qui audit verba mea hæc & facit ea assimilabitur viro sapienti, qui ædificauit domũ suam supra petrã, & descendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerũt in domũ illã & non cecidit: fundata enim erat supra petrã. Et omnis qui audit verba mea hæc & nõ facit ea similis erit viro stulto, qui ædificauit domũ suã super arenam, & descendit *Apoc. 1.* *Matth. 7.*

pluuia,

pluuia, & venerunt flumina & flauerunt venti, & irruerunt in 20 domum illam, & cecidit. Hac admirabili ſimilitudine docet Dominus quantam firmitatem obſeruatio doctrinæ Euangelicæ in corde humano efficit. Et eſt valde notandum, non dixiſſe Dominum: Qui audiuit verba mea, & fecit ea, ſed, dixit: Qui audit verba mea, & facit ea. Sicut hic non dixit: Beati qui audierunt, & cuſtodierunt, ſed ait: Qui audiunt, & cuſtodiunt: vt intelligamus non ſatis eſſe audiuiſſe, & feciſſe, niſi perſeuerabimus in audiendo & operando, vſque in finem. Et ideò vnum ex præcipuis iuſtorum ſtudijs debet eſſe maxima inſtantia à Deo poſtulare, vt eis auxilium præſtet ad perſeuerandum in bono cœpto, & ne dæmones victoriam reportent, qui iuſtorum perſeuerantiæ maximè inuident, & omnibus viribus, vt illam iuſti perdant ſtudent. Propterea Sanctus Dauid Deum precabatur: Exurge
Pſal. 34. intende iudicio meo, Deus meus, & Dominus meus in cauſa meam, ne dicant deuorabimus eum. Vbi alij tranſtulerunt, Ne dicant deuorauimus eum. Et ſic eſt in contextu Græco, & in paraphraſi Chaldaica, & ſic etiã legit Beatus Auguſtinus. Quaſi diceret in hoc ſanctus Propheta: Ne concedas eis Domine facultatem obſecro, vt poſsint dicere, iam deuorauimus eum. Ne proinde videntes fauorem quo me protegis ſperent, quòd me deuorabunt. Vbi ponderatione valde dignum eſt verbum hoc, deuorare. In quo ſignificatur quomodo dæmones exoptant penitus hominem deſtruere, ita vt nullum omnino boni veſtigiũ in eo relinquatur.

Et dicit: *Beati qui audiũt Verbum Dei.* Quia quemadmodum pomum virtualiter eſt in ſemine: ita beatitudo virtualiter in auditione verbi diuini continetur. Vnde dæmones tantam ſolicitudinem adhibent, vt homines illud non audiant, ne audientes hanc beatitudinem obtineant. Etiam beati dicuntur, quia iam in cordibus ſuis quoſdam guſtus cœleſtes, & diuinas conſolationes in ſitas habent, propter quas beati aliquo modo dici poſſunt. Celſus & Iulianus Chriſtianæ religionis maximi hoſtes dicebant: Nihil infœlicius in hac vita poſſe homini euenire, quam eſſe Chriſtianum & leges Euangelij ſequi. Sed væ, væ, væ, quot Iulianos & Celſos modo inter Chriſtianos reperietis, qui quanuis hanc blaſphemiã ore non proferant, operibus tamen & viuendi modo id dicunt. Quia ſiquidẽ, huius cæleſtis doctrinæ obſeruan

tiam

23 tiam ita abhorrent, in hoc quasi significare volunt illã obseruare maximã infœlicitatẽ esse. Hi miseri propter sua demerita huius diuini iugi suauitatẽ interiorẽ non degustauerunt. In simili errore versabantur Pharisæi, quando dixerunt Christo Redemptori nostro: Quando regnũ Dei venturũ est? Quibus Dominus respondit: Regnũ Dei non venit cũ obseruatione, (id est, nõ veniet sicut vos putatis & speratis.) Nec dicent: Ecce hic, aut, ecce illic. Regnũ Dei intra vos est. Pharisæi, vt carnales regnũ Dei in rebus carneis expectabant, scilicet, in diuitijs, in seculi honoribus, &c, Dominus autem nos & illos ab hoc errore educit dicens: Regnũ Dei non consistere in his rebus temporalibus, sed in charitate & virtute, quibus Deus posidetur, qui spiritui quietem tribuit, & harum rerum temporaliũ sitim extinguit. Vnde D. Paulus dice- *Luc. 17.*
24 bat: Mortui enim estis, & vita vestra abscõdita est cum Christo in Deo. Illi, de quibus Sanctus Apostolus loquebatur mortui erant mundi concupiscentijs & fruebantur gaudijs atque diuitijs spiritualibus in Deo. Nam, vt inquit Diuus Bernardus: cui Deus incipit dulcescere necesse est, vt mundus amarus sit. Cæterum hoc carnalibus res inaudita & noua videtur. Quia carnalis homo nõ percipit ea, quę spiritus Dei sunt: stultitia enim est illi. *Coloss. 3.* *D. Bern.* *1. Cor. 2.*

Vigilate ergò dilectissimi, & summum studiũ adhibete spirituales fieri, & in obseruatione diuini verbi vos exercere, & experiri incipietis, quã meritò Dominus dicat. *Beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.* Hoc sacrũ Euangeliũ nobis alma mater Ecclesia proponit in hodierna solẽnitate, quæ Sanctę Mariæ ad Niues dicitur: propter Niuis miraculũ, quod in honorẽ huius
25 sacratissimæ Dominæ Romæ Deus fecit. Et quoniam in sancto Euangelio dignitas matris Dei commendatur, & in Niue figuratur pulchritudo & puritas eius, ob quam Deo grata extitit, ad hoc, vt illam in matrem sibi acciperet optime quadrat hoc sacrum Euangeliũ cũ præsenti festiuitate Niuis. Ecclesiastici. 43. dicitur: Aspergit Niuẽ, pulchritudinẽ candoris eius admirabitur oculus. Quæ verba conuenientissime huic gloriosæ Reginæ aptari possunt: quia spendorem pulchritudinis eius mirantur, nõ solum homines, sed etiam Angeli. Nõ hic de pulchritudine corporali loquimur. Nam etsi cupressi proceræ sint, & lauri perpetuo virides, platani vmbrosæ, cedri pulcherrimæ, attamen eas infrugiferas, & steriles videmus. Similiter homines non propterea *Eccles. 43.*

pterea quod perfectæ staturæ sint, & pulchritudine corporali ad
emineant, ob id magis studiosi sunt. Quin potius, vt in plurimis
videmus sub gelu crystallino periculosum cœnū latere, & in in
teriori dentis albi vermē putidum esse. Sic sub elegantibus cor
poribus, & pulchris aspectibus, quam plurima, & horrenda pec
cata latere solēt. Vnde assero pulchritudinē corporeā in impru
dentibus plurimorum vitiorū matrem esse. In imprudentibus
inquā, nam prudentes, & verè sapientes ex corporali pulchritu
dine occasionē sumunt, vt meliores fiant. Nam sicut homo pru
dens, quantò preciosior ēst vestis, qua indutus incedit, tantò ma
gis à puluere & alijs immunditijs illá seruat, ne maculetur, & in
ficiatur: ita quantò pulchrius est corpus, quod animæ indumen
tum est tantò magis illud iustus obseruat, ne huius seculi turpitu
dinibus inficiatur. De hac corporali pulchritudine hic nobis non
Psal.44. est sermo, sed de spirituali, de qua Regius Dauid cecinit dicē
Omnis gloria eius filiæ regis ab intus. Hæc verba magnā ani
rationem inducere videntur quod Sanctus Propheta dicat: Om
nis gloria eius ab intus. Nunquid in rebus exterioribus pulchritu
1.Ioan.3. do non est? Maxime. Siquidē, vt Diuus Ioannes in sua canonica
ait, non solū intrinsecus charitatē habere debemus, verumetiam
externis pietatis operibus illam ostendamus necessum est. Ait
enim: Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem
suum necesse habere, & clauserit viscera sua ab eo quomodo cha
Cant.4. ritas Dei in eo manet? Et sponsus laudans dilectam ait: Emissio
nes tuæ paradisus malorū punicorum. Hoc est. Nouella tua ger
mina ô sponsa (*son como pimpollos de granados*) scilicet, opera,
quæ ex corde tuo dimanant. Quare, ô sponse malis granatis illa
comparas? Nunquid aliæ arbores, aut plantæ magis deliciosæ &
delectabiles non sunt, quam mala punica? Sunt certe vireta rosa
rum, albę violę, & alij quam plurimi flores odoriferi, & fructus
qui magis grati malis punicis videntur. Dico quod iure optimo
malo punico comparatur sponsa, quod extra rubicundum ap
paret, & intus multò magis rubet, cuius grana miro ordine sunt
disposita. In quo significatur animam sanctam cogitationes, &
desideria sua diuini amoris igne sic combusta habere, quod ex
trinsecus interioris charitatis signa dat manifesta. Et hæc etiam
est ratio ob quā Deus præcepit arcam fœderis tot pauimentis
Exod.26. tamque depictis tegere, vt patet in Exodo ad denotandum
cen-

29 cessarias esse in hac vita virtutes exteriores, vt arca interior, quæ est anima seruetur. Vnde in Canticis sponsa de se loquens, ait: Nigra sum, sed formosa, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis. *Cant. 1.* Tabernacula nanque, & pelles ab imbribus, & tempestate, aqua, frigore, & alijs iniurijs protegunt eos, qui sub ipsis se recipiunt. Similiter virtutes exteriores pulchritudinis interioris protectio sunt: Quapropter illud Ioelis Prophetę vaticiniũ possumus dicere, nõ sine lachrymis: Ficum meam decorticauit, nudans expoliauit eam, & proiecit, albi facti sunt rami eius. *Ioel. 1.* O tempora calamitosa, in quibus gens crudelis nempe hæretici sanctã Ecclesiam, à sanctis ceremonijs, & ab omnibus bonis exterioribus denudare nisi sunt. Cortices, quantumuis teneri & delicati sint plurimum iuuant ad conseruandam virtutem arboris. Sic
30 quamuis sanctæ Ecclesiasticæ ceremoniæ res parua videantur; ad virtutum tamen interiorum conseruationem plurimum conducunt. Ergo si hoc veritas infallibilis est, quomodo inquit Dauid: Omnis gloria eius filiæ Regis ab intus? Vult dicere valorẽ, & pulchritudinem exteriorum operum, ex interiori animæ procedere. Nam in ea liberi arbitrij bonus vsus adest diuinæ tamẽ gratiæ & charitatis auxilio adiutus: vnde opera externa diuinæ maiestati grata fiunt. Et ideò postquam dixit: Omnis gloria eius ab intus, addidit: In fimbrijs aureis circumamicta varietate. Vbi manifestè docetur iustos gloriam, & decorem non solum ab intus, sed etiam ab externis operibus habere. Quamuis, vt dixi, opera exteriora ab interioribus vitam accipiant. De hac ergo pulchritudine hic loquimur (non autem de pulchritudine cor-
31 porali) quæ elegantissimè candor appellatur. Vnde Alexander Alensis ait: Diuinam gratiam, quæ animã pulchram efficit candorem lucis æternæ esse, qui intellectum clarificat, & voluntatem inflammat. *Alexan. Alensis 3. p. q. 69.* Et quemadmodum radius solaris in speculo reuerberans videtur, secum solis imaginem trahere, quam in speculo imprimit, ita, vt in eodem speculo solis effigies appareat. Sic diuina gratia in anima reuerberans taliter Dei imaginem in ea format, tamq; Deificatam illam relinquit, vt plus Deus, quã anima videatur. De Beata Catharina Senensi legitur gratiam à Deo impetrasse, vt intueri posset pulchritudinem animarum, quæ cum illa conuersabãtur. *S. Catharina Senen.* Et confessori suo dicebat, O Pater, si vnius duntaxat, animæ pulchritudinem cerneres, non dubito,

quin propter illius salutē plures mortes pati eligeres. Hanc igitur ei eius pulchritudinem mirantur Angeli. Vnde illud Canticorum dicebant: Quæ est ista, quæ ascendit sicut aurora, consurgens pulchra, vt Luna, electa, vt Sol. Hæc nomina rerum corporaliū, quę nimis pulchra sunt, ei tribuunt ad eius pulchritudinem, & decorem amplius explicandum. Et inter omnes creaturas, de qua potiori iure hoc mirati dicere potuerunt, sacratissima Virgo Maria mater Dei fuit. Vnde conuenientissime dicere possumus. Aspergit (scilicet Deus) niuem, hoc est, hanc purissimam Virginem, & pulchritudinem candoris eius admirabitur oculus. Nam talem illam Deus fecit, quòd tam Angelos, quam homines in admirationem rapit. Qui niuem intuetur, si rem aliam postea intueatur, quanuis sit candida, nigra tamen ei apparet. Sic pulchritudinem, & sanctitatem sanctissimæ Virginis, deinde sanctitatem, & pulchritudinem aliorum sanctorum contemplātibus, in comparatione illius hæc minima apparet. Nix vndequaque pulchra, & cādida est. Similiter hæc sanctissima Virgo ex omni parte pulchra & cādida fuit, grataq; Deo extitit. Et hoc significauit Angelus, quando dixit ei: Dominus tecum. Quando aliquem vobis attentum esse vultis, &, vt verbis vestris attentum præbeat auditum, vulgò dicere consueuistis: (*Estad comigo.*) Et tunc ille vobiscum est, hoc est, maximam attentionem præstat, quando id, quod ei dicitur nimium sibi placet. Et ita Dominus tecum vult dicere: ô Virgo sacrata rebus tuis Deus nimis attentus est. Hoc est, quicquid in te est Deo placet. Cogitationes tuæ, desideria tua, opera tua, lachrymæ tuæ, suspiria tua denique orationes tuæ omnia Deo grata sunt. Nix præterea plurimum terram fœcundat. Vnde vulgo dici solet, (*Año de nieues año de bienes.*) Sic hæc pijssima virgo suis auxilijs fœcundat animas sibi deuotas, impetrans eis à diuina misericordia plura dona. De ipsa illud Prouerbiorum dici potest: sicut frigus niuis in die messis: ita legatus fidelis ei, qui misit eum, animā illius quiescere facit. Hic legatus fidelis est mater misericordiæ: quæ fidelissimè orationes nostras ad Deum defert. Vnde Diuus Bernardus ait: Nihil nos Deus habere voluit, quod per Mariæ manus non transierit, & nihil ex operibus nostris sibi esse gratum, nisi per manus Mariæ offeratur. Ideô modicum illud, quod Deo offerre desideras gratissimis Mariæ manibus cura tradere.

Cant. 6.

Simile.

Prou. 25.

D. Berna.

35 dere, si repulsam non vis habere. Hæc ille. Nusquam niuis algor ita refecit animos eorum, qui in æstuantibus diebus lassati sunt, sicut huius legati fidelis pia memoria eius deuotos refocillat. Nix herbam viridem desuper cooperit, quæ animalium pabulũ esse solet; vnde niuis tempore illam pascere nequeunt. Herba viridis sunt homines carnales, qui, vt tales bestiarum infernaliũ pabulum sunt. Hos pijssima Virgo eius intercessione solet protegere, vt conuersi dæmonum pabulum non sint. Niue vestigia ferarum reuelantur: vnde niuis tempore facile capiuntur. Huius etiam gloriosę Reginę auxilio, dæmonis astutię, & insidię manifestantur: vnde facile vincitur. Niue sterquilinia operiuntur, & pulchra apparent. Sterquilinia sunt peccatores abominationibus, & peccatis pleni, sed Regius Dauid inquit: Niue dealba- *Psal. 67.*
36 buntur in Selmon. Selmon secundum Beatum Hieronymum virtutis obumbraculum significat. Quod nomen optimè quadrat huic clementissimæ Reginæ matri Dei, cuius auxilio, & intercessione conuertuntur peccatores, & ex sterquilinijs sicut niue dealbati manent, & in oculis Dei grati & pulchri. Eia peccatores, qui tanquam sterquilinia Deo, & Angelis male oletis ad hoc virtutis & niuei candoris receptaculum confugite. Hanc clementissimam cælorum terręque Imperatricem, vt singularem aduocatam habete: vt operti sicut niue, & per veram pœnitentiam conuersi pulchri, & candidi per diuinam gratiam maneatis, cum qua gloria obtinetur: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

37 ¶IN Festo sanctissimę Transfigurationis sex integras conciones reperies Dominica secunda in quadragesima, & sabbatho precędenti in quadragesimali volumine.

(∴)

IN FESTO ASSVMPTIONIS SACRATISSIMÆ VIRGINIS MARIÆ CONCIO PRIMA.

Intrauit Iesus in quoddā castellum, & mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam. Luc. 10.

ALMA mater Ecclesia Spiritu sancto illustrata, hoc sacrum Euangelium in hodierna celeberrima festiuitate nobis proponit: in quo Marthæ, & Mariæ sororum obsequia Christo Redēptori nostro exhibita referuntur, propter quæ fratris sui Lazari resurrectionem meruerunt: In quibus obsequijs singularia seruitia significantur, quæ sacratissima Virgo Maria domina nostra Deo exhibuit, propter quæ sui purissimi corporis resurrectionem, & glorificationem meruit. Statim in exordio Euangelij singulare beneficium, quod filius Dei hominibus contulit, ostenditur, scilicet, (*Auerse puesto de manera,*) vt ei possent homines famulari. In regio palatio duplex famulorum ordo est: alij domui regiæ deseruiunt; alij verò eiusdem Regis personæ adstant. Seruitio domus Regiæ signati sunt, qui domui necessaria suppeditant, & qui eam mundant, & ornant. Qui verò Regi adstāt, sunt cubicularius, structor, œconomus, chironomo, id est (*El trinchante,*) à scypho, & à ferculis, &c. Maximum verò discrimen versatur inter eos qui domui regiæ deseruiunt, & eos, qui Regi adstant. Nam hi plurimum illos excellunt, quia apud Regem plus illis valent, & potiora beneficia ab eo recipiunt, maioraque dona expectāt. Multum quidem distat inter Regis vilicum, cui magna merces exhibetur, & illum, qui aquam, & ligna in domum regiam portat, cui post annum quinquaginta aurei pro mercede laboris soluuntur. Hoc discrimen aliqualiter

Simile.

versati

4 versari videtur inter homines legis antiquę, & legis gratię. Quoniam cum filius Dei homo factus sit, & sicut propheta Baruch inquit, In terris visus est, & cum hominibus conuersatus est, potuerunt homines eius diuinæ personæ seruitia exhibere. Qui quamuis cælum ascendit, nobiscum remansit in ineffabili altaris sacramento, & sic occasio nobis relicta fuit, vt singulari modo eius diuinæ personę seruitia exhiberemus. O supremum beneficiũ, cui ad debitam exaggerationem tribuendam linguæ hominum, & Angelorum non sufficiunt, vt vilissimi terræ vermiculi dicere possimus, & affirmare, quòd personæ filij Dei seruimus, cum admirabili occasione multo plures diuitias, & dona impetrandi, quam illi, qui in veteri lege illi seruitia exhibuerunt. Baruch.3.

5 Hoc ergo significat: *Mulier quædam Martha nomine excepit illũ in domum suam.* Nunc ergo dilectissimi attentione maxima cõsideretis obsecro, illum põtentissimum Deum, ante cuius diuinũ conspectum omnes cælestes potestates procidunt, qualiter venit pauper, æstuosus, lassatus, fatigatus, & humilibus pauperculisque socijs comitatus, & sic per cuiusdam nobilis fœminæ ianuas se ingerit. Ecce quid amor filijs Adæ tribuat, Olim, *Quando Dios no era mas que Dios:*) perquam familiari eius Moysi in deserto in medio rubi spinosi, & igniti apparuit, vt patet in Exodo. Et cum Moyses Deo appropinquaret, dixit illi Deus: Ne appropies huc, tene retro, ne huc accedas, fidelis seruus meus es, & mihi maximè familiaris; attamẽ huc accedere ne audeas. Cõsidera in Exod.3.
6 terim, quis ego sim, & quis tu. Solue calciamẽta de pedibus tuis: locus enim in quo stas, terra sancta est. Ego sum Deus patris tui, Deus abrahã, Deus Isaac, & Deus Iacob. Attendite cum quanta maiestate Deus appareat duplici vallo obsessus: altero ignis, spinarum altero. Hodierna verò die idem Deus homo factus amoris, & charitatis infinitæ igne flagrans, & laborum miseriarumque spinis nostræ humanæ naturę vallatus, quanta cum humilitate accedit. Nec dicit, vt homines ab eo retrocedant, sed potius per eorum ianuas se intromittit, vt cum eis conuersetur, & singularibus beneficijs illos afficiat. O quantum hoc sponsæ in votis erat, cum deprecabatur: Quis mihi det te fratrem meum, vt inueniam te solum foris & deosculer te, & iam nemo me despiciat. O ęterne Deus, quis mihi te fratrem meum daret. Hæc Cant.8.

ſponſa eſt fidelium congregatio, quæ in mundo eſt. Et in his verbis incarnationis myſterium poſtulabat, nempe vt Deus homo fieret. Dicebatque: Quis mihi det, non autem; Quis mihi vendet, quoniam beneficium tam ſingulare neque emi poterat, nec de iuſtitia mereri. Et petebat, vt frater eius eſſet, vt ipſa illius cohæres fieret. Et ſic exclamabat: O vtinam foris in hoc mundo illum inuenirem, extra illam inuiſibilitatem ſolum abſque illo Angelorum vallo ſolum, in præſepio ſolum, pauperculis diſcipulis comitatum, ſolum in cruce à Patre derelictum, vt me protegeret. O dilecte mi, ſi ſic te inueniam, ad te appropinquare non verebor. Labijs meis te tangam intellectu, ſcilicet, & voluntate, vt deoſculer te. Intellectu, in te credam, & volũtate te diligam (quę animæ meę labia ſunt) & iam nemo me deſpiciet. Ab Angelis enim pluris æſtimabor, & dæmonibus formidabilis ero, cum videant te fratrem meum eſſe, & quòd tantum auxiliũ mihi præbes, quòd nõ ſolum ſperas vt ad te me conferam, verum etiam tu ad me venis. Iam non ſicut Moyſi mihi dicis: Ne appropies huc, quinimò tu mihi appropinquas, & per ianuas meas te ingeris, vt de meis ſeruitijs accipias. Hæc ſanctæ Eccleſiæ deſideria iam ſunt adimpleta, ſiquidem iam Deus homo factus eſt. Et ipſe venit vt redimeret, & conſolaretur nos. Vnde Diuus Paulus amore languens de hoc ineffabili Dei beneficio

1. Tim. 1. verba faciẽs, ait: Fidelis ſermo, & omni acceptione dignus quod Chriſtus Ieſus venit in hunc mundum peccatores ſaluos facere. Et ſtatim gratitudine plenus ſubdidit: Regi autem ſęculorũ immortali, inuiſibili, ſoli Deo honor, & gloria in ſęcula ſęculorum, Amen. Ergo dilectiſsimi charitatis viſceribus hoc tam lætum nuntium ſuſcipite, & diu noctuq́; propter beneficium tam ſingulare à diuinis laudibus non ſuperſedeatis.

Mulier quædã excepit illum in domum ſuam. Multi ſunt, qui exoptant, & volunt, vt hic diuinus hoſpes excipiatur hac tamen lege, vt ſit in domo aliena, non autem in propria eorum. Volunt inquam, vt alij ieiunent, vt abſtineant, vt ſe recipiant, & pœnitentiam agant, & ſuper proximorum ſalutem, & morum reformationem inuigilent: ipſi verò ne dum in porticum domus ſuæ Chriſtum Redemptorem noſtrum excipere volũt. O miſeram cæcitatem, ò inauditam amentiam, vt homines alijs cœlum exoptent, ſibi autem infernum eligãt? Quantum curæ ſecularibus

eſt,

10 est, vt Ecclesiasticorum mores reformentur, & quomodo Eccle-
siastici de secularium dissolutionibus, & abominationibus mur
murant, cum, vt plurimum neutri eorum de propriæ conscientię
reformatione curam habeant. Beata Martha excepit Dominum
in domum suam. Auertite, auertite iam fratres oculos vestros à
vita, & conscientijs alienis, & in proprijs collocate, & vnusquis-
que propriæ reformationi tam exteriori, quam interiori incum-
bat, & suam quisque domum Deo præparet, & ornet, semper
mortificationem Iesu in corpore nostro circunferentes. B. Apo-
stolus dicebat: in corpore nostro quoniam pręcipuum, cui in- 2.Cor. 4.
cumbere debemus, propria mortificatio debet esse. Et Gal. 5. in
quit: Qui Christi sunt carnem suam crucifixerunt cũ vitijs. Nõ Galat. 5.
dicit alienam, sed suam. Et alibi: Castigo corpus meum, & in ser 1. Cor. 9.
11 uitutem redigo. O vtinam vnusquisque nostrum proprium cor
pus castigare studeret. O quot mala excusarentur, & quot serui-
tia Deo grata fierent. Refert B. Ioannes in Apocalypsi se audi-
uisse vocem, sicut citharœdorum, citharizãtium, in citharis suis. Apoca. 14.
Et cantabant, inquit, quasi canticum nouũ ante sedem agni. In
quo significatum fuit gratum valdè esse Deo, vt vnusquisq; sui
corporis citharã, cordis, conscictiæq; pulset. Reprehẽsibilis qui-
dem esset ille, qui in domũ suam aliquẽ nobilem, & insignẽ vi-
rũ esset excepturus: & quo tempore illũ venturũ esse speraret, à
domo sua discederet, & absens fieret. Et siquidem quolibet tẽpo
ris momẽto hunc diuinũ animarũ nostrarũ sponsum venturum
speramus, sicut idem Dñs promisit cum Patre, scilicet, & sancto
Spiritu ad eũ, qui illum diligit vẽturum his verbis, Ad eũ venie
12 mus: & mansionẽ apud eũ faciemus, ne extra nos ipsos exeam⁹, Ioann. 14.
sed cum maxima vigilantia illũ expectemus. Hunc cælestẽ Re-
gem scitote dilectissimi, nõ esse sicut alios Reges terræ. Nam Re
ges terræ quando in domos alienas excipiuntur, volunt, vt prius
earum habitatores ab eis exeant. At verò hic supremus Rex do-
mum conscientiæ vestræ non intrabit, nisi vosmet in ipsis sitis.
Ideò vnusquisq; studeat intra seipsum esse, & seipsum respicere,
non extra vagando, & proximorum vitam inquirendo.

*Et huic erat soror nomine Maria, quæ etiã sedens secus pedes Domini
audiebat verbum illius.* Duo notabilia sanctũ Euangelium de hac
sancta fœmina hic commemorat, quæ valdè necessaria sunt ad
hoc, vt verbum diuinum in cordibus audiẽtium operationẽ effi-

 ciat;

ciat. Primum est, quòd hæc sancta fœmina verbum Dei sedens cum maxima animi quiete audiebat. Nunc ferè omnes verbum Dei stantes auditis, cordibus elatis, & inquietis exoptantes, vt citò concionator concioni finem imponat. Vnde dulcius concionis verbum vobis est, Ad quam nos perducat. An ignoratis fratres Spiritum sanctum dixisse: Verba sapientium, sicut stimuli, & sicut claui in altum defixi? Stimulos illa appellat, nam sicut stimulis animalia excitantur, reuiuiscunt, exiliunt, & torporem amittunt, sic diuina verba sopitos excitant, & à mala vita prosilire, & torporem pigritiamque spiritus amittere faciunt, & sunt tanquam claui, quæ corda à terra eleuant & suspendunt. Quemadmodum ergo non sufficit semel animal remissum, & lentum stimulo pungere, sed iterum atque iterum debet pungi, vt illam ignauiam, & torporem amittat, & sicut non sufficit ad hoc, vt clauus parieti fixus maneat, vnicus ictus, sed pluribus opus est: Similiter ad hoc, vt Dei verba pungant, & stimulent animam lentam, & desidem opus est sæpe illa repetere, & inculcare, & spirituale eloquium quam plurimis, copiosis, & sanctis verbis, rationibus, considerationibusque in longum protrahere. Et vt in anima tanquam claui fixa adhæreant, opus est plures ictus impingere, vt pote exclamationes facere & acerbis, seuerisque increpationibus peccatores arguere & terrere. Ad quod requiritur temporis mora, & in auditoribus patientia. Vnde nonnulli verba illa Diui Pauli: Insta opportune, importune, sic exponunt, non quòd velit dicere, vt prędicet (*Con sazon, y sin sazon*) sed quod opportunitatem cum inuenerit, sit importunus & prolixus in sermone. Id est, insta, importune, quando opportunitatem inueneris, vt hac importunitate verbum diuinum operationem faciat. Ad quod, vt dixi, necessarium est, vt auditores sedentes, quiete & tranquille, & longanimitate quadam audiant. Et quoniam piam affectionem diuinæ doctrinæ habere oportet, & hæc pia affectio donum Dei est, necessarium est fratres, vt cum maxima efficacia illam à Deo postuletis, sicut Sanctus Dauid efficaciter petebat. Vbi pro eo, quod nos legimus: dirige in conspectu tuo viam meam. In contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica habetur: dirige in conspectu meo viam tuam. Vbi Sanctus Dauid non solum postulat, vt vita sua grata sit Deo secundum nostram transla-

Eccle. 12.

2. Tim. 4.

Psalm. 5.

16 translationem, sed etiam deprecatur, vt eius diuina lex, & doctrina sibi grata sit. Dirige in conspectu meo viam tuam. Hoc est, deprecor te Domine, vt lex tua mihi dulcis appareat, & erga illam valde affectus ego sim. O quanti interest hoc donum à diuina manu impetrare. Ego vobis affirmo dilectissimi, quòd si illud haberetis, nusquam cum tanta afflictione, suspensione, & acerbitate cōcionibus adfuissetis, exoptātes perbreues esse, & statim finiri. Etiam dico vobis hanc piam affectionem erga diuinam doctrinam, signum valde manifestum esse diuinæ prędestinationis. Nam sicut inter alia discrimina, quæ inter aues, & bestias versantur, vnum est, quòd si nocte coram oculis auiū lucerna accensa ponatur, omnes ad illam lucem protinus confugiunt, è contra bestijs si lucerna contra ponatur fugiunt, & vul-
17 tum abscondunt, quia lucernæ splendorem pati nequeunt: similiter inter Prędestinatos & pręscitos hoc discrimen inuenitur. Nam lucerna accensa & lucens, est diuinum verbum in media huius seculi nocte, sicut Regius Dauid inquit: Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis. Et aues scilicet, prędestinati, videntes hanc lucem, quam ob oculos suos concionatores ponunt post illam gustu, affectione, & deuotione currunt. Peccatores verò bestijs similes hanc lucem pati non valentes, statim terga vertunt, & fugiunt. De quorum quolibet inquit Sanctus Dauid: Noluit intellegere vt bene ageret. Iniquitatem meditatus est in cubili suo, astitit omni viæ non bonæ. Perpendite plurimum hæc verba obsecro: Iniquitatem meditatus est in cubili suo, & sequentia: Astitit omni viæ non bonæ:
18 in quibus significatur, quam de proposito peccator occupatur, cogitans iniquitates, & sedet, vt operetur eas. Si autem per dimidiæ horæ spatium concioni adsit, maximè defatigatur. Etiam circa hoc notetis velim id, quod Diuus Augustinus ait, scilicet, Concionatoris auditorium esse tanquam mensam, cui tam iuuenes, quam senes accumbunt. Vbi iuuenes breuiter quę eis apponuntur, glutiunt, & amplius sibi apponi vellent. At verò senes, vt edentuli sunt, parum comedunt, & paulatim masticant: vnde ęquum est, vt iuuenes senes expectent. Ita in auditorio multi sunt ingenij perspicacissimi, qui quam primum concionator verbum proferre incipit mox callent, & illius mentem, penetrant, & vellent, vlterius procederet, & noua diceret.

Psal.118.

Psal.35.

D. Augu.

Non sic dilectissimi debet esse, sed potius æquum est, vt qui ex vobis, iuniores estis, & dentati, senes edentulos expectetis. Hoc est, vos, qui ingenij acumine præualetis, sedeatis oportet, & æquo animo expectetis, vt quæ dicuntur explicentur (quamuis illa recte intellexeritis) quousque hebetes ingenij, & rudes intelligant. Alterum quod notari oportet est, quòd hæc benedicta mulier diuinum verbum sedens secus pedes Domini humiliter, & tanquam vera discipula, quæ doceri exoptabat audiebat. Modô verò multi ad concionem veniunt, qui non secus pedes, sed secus caput sedent; quia non veniunt tanquam discipuli discendi auidi, sed tanquam censores, & magistri, ad iudicandum quod concionator dicit. Vnde non sententias vtiles, quas prædicat notant, sed si fortè aliquo verbo lapsus est, aut incaute aliquid protulit, quæ ingens amentia est, & summa peruersitas. Vnde de quolibet horum ait Ecclesiasticus: Cor fatui quasi vas confractum, & omnem sapientiam non tenebit. Si vinum preciosum in rupta, aut scissa cuppula funditus totum vinum effunditur, & tantum fæces in fundo manent. Similiter hi optimas considerationes, quæ tanquam vinum animas in amorem inebriant à memoria labi sinunt, & retinent fæces, quæ sunt verba quædam non ita limata, & curiosa, aut aliquas sententias minus doctas, aut profundas vt concionatorem postea subsannent. Quod si aliquid ex concione ab illis quæratur, iam memoria excidisse respondent, quam labilem habere dicunt. Miser si labilem memoriam habes, quomodo memoria retines verbum incautum, quod abhinc retro quatuor annis concionator protulit? Ecce quomodo non propter memoriæ defectum hoc prouenit, sed potius proter affectionis, & amoris Dei penuriam, & etiam ob malitiæ abundantiam. Per immensam Dei charitatem semel, & millies vos obsecro fratres, vt humiliter ad audiendum verbum diuinum properetis, & tanquam veri discipuli secus pedes concionatoris vos collocetis. Et fingite secus pedes eiusdem Iesu Christi filij Dei vos esse, & memoramini sententiæ illius, quam ipse Dominus ait: Qui vos audit me audit, & qui vos spernit me spernit.

Eccle. 21. *Simile.* *Luc. 10.*

Martha autẽ satagebat circa frequens ministeriũ: quæ stetit & ait: Domine nõ est tibi curæ quod soror mea reliquit me solã ministrare? Dic ergo illi, vt me adiuuet. Hæc verba, velut quidam pij zeli ...

22 qui etiam inter sanctos oriri solent. Et ita crediderim ego potiùs hæc verba fœminæ curialis, & vrbanæ fuisse, quam querelæ. Nam rectè Beata Martha nouerat id ita futurũ, & quòd ęquum erat, vt earum altera cum domino esset quousque mensæ necessaria alia pararet. Cęterum defatigata, & lassata voluit suum sub leuare laborem cum illius intuitu, & aspectu, quem duntaxat intueri absque inuidia, & dolo, omnes molestias auferebat, & corda à laboribus, & cũctis seculi molestijs subleuabat. Et ideo perinde est ac si verbis vrbanis, & festiuis diceret: Itàne Domine, quod laborem ego, & sudem imperans, & faciens quæcunque ad tuum obsequium pertinent, idque proprijs oculis cernas, & patiaris sororem meam sedere? Sic tibi sum curę? Vel fortè hoc illa dixit quadam sancta inuidia tacta, quòd solum Marię concio fieret, & diceretur aliquid, quo ipsa propter occupatio-
23 nem frui non posset, & obstare voluit, ne illud vni duntaxat diceretur. Vt posteà ambæ eo fruerẽtur: quasi sapientię fonti quid deinde diceret foret defuturũ. O quam exactè hic multorũ querimonię depinguntur, qui existimãt se à Deo derelictos esse, & quòd Deo curę ipsi non sint, & hoc ita putant, quia vident se solos esse, & laboribus innumeris circumseptos. Et quasi dicere videntur: Domine, non est tibi curæ, quòd his angustijs affligimur? Has querimonias Sanctus Dauid nomine iustorum proposuit dicens: Vtquid Domine recesisti longè despicis in opportunitatibus, in tribulatione? Id est, quando tuis magis necessarius es, eos contemnis, & solos relinquis? Et in Hebręo, & in paraphasi Caldaica habetur: Despicies in opportunitati- *Psal. 9.*
24 bus in tribulatione. In hoc, despicis, & despicies denotatur temporis diuturnitas, in qua Deus permittit seruos suos pati, quibus proinde videtur se à Deo derelictos esse. Veruntamen spiritus sanctus mox rationem reddit, ob quam sic eos pati permittit dicens: Dum superbit impius incẽditur pauper. Hoc est: Proptereà illos Deus pati permittit, quia persecutionibus, & contradictionibus amplius in diuino amore exardescit iustus, qui est pauper spiritu. Ideò dilectissimi ne existimetis à Deo vos derelictos esse, quanuis per longum temporis spacium quam plurimis angustijs, & laboribus circundatos vos videatis. In tãtis laboribus, tamque assiduis D. Paulus se, suosque socios immersos cõsiderabat vt diceret: Propter ipsos scriptũ esse, Propter te morti- *Psal. 43.*

ficamur

Rom.8. ficamur tota die æstimati sumus, sicut oues occisionis. Vbi pon-
derandum est, tota die totius vitæ spatium significare. Attamen non ob id se derelictum putabat: quinimo ibidem affirmat, dicens: Certus sum, quòd neque mors, neque vita, nec alia creatura poterit nos separare à charitate Dei. Et mihi credite fratres, quod Diuus Paulus pericula formidabat. Nam licet Paulus esset, homo nihilominus erat.
D.Chryso. Vnde Diuus Chrysostomus illa verba Di-
1.Cor.2. ui Pauli dilucidans: Ego in infirmitate, & timore, & tremore multo fui apud vos, ait: Quamobrem qui dicũt quòd plagas nõ timuit, nõ modo nullo eum honore prosequuntur, sed multum ex illius laudibus auferunt: nam si non timuisset, quę fortitudo, aut quæ philosophia fuisset perferre pericula? Quid audax metus tolerãdo facit, aut insensibilis labores perferendo? Hęc ille.

Domine non est tibi curæ, quòd soror mea reliquit me solã ministrare? Vnde Martha benedicta colligis, quòd nõ es curæ Deo? an quia adiutorium ad te non mittit? Tanti auxilium æstimas, vt si sociam in laboribus tibi Deus tribuat, maioris meriti occasio minuatur? Falleris ingenue. Quondam Moyses molestè ferens laborem, quem in populi gubernatione sustinebat conquerebatur,
Num.2. dicens: Cur afflixisti seruum tuum, & cur imposuisti pondus vniuersi populi huius super me? Vt autem Deus pondus illius subleuaret septuaginta venerabiles viros coadiutores illi dedit. Veruntamen sacer textus ait ibi Dominum dixisse: Auferã de spiritu tuo, tradamq́ue eis. Et inferius dicitur: Auferens Dominus de spiritu, qui erat in Moyse dedit septuaginta viris. In quo significatur, auxilium in rebus exterioribus sæpe occasionem esse iacturæ interioris. Ideò dilectissimi mihi credite, quòd ille, qui laborem subterfugit, meritum suum defraudat. Nonnulli religiosi conqueri solent, quòd eis plus, quam alijs præcipiatur, & quòd alij non tantum sicut & ipsi laborant. Dicito siter ipsius laboris lucrum cuium est? nonne tuum? Quare ergò molestè fers, quòd maioris coronæ occasionem tibi præbeant alij? quinimò ingentes Deo gratias agere deberes, pro tam singulari beneficio.

Et respõdẽs dixit ei Dominus: Martha, Martha solicita es, & turbaris erga plurima; porro vnũ est necessariũ. Placuit Spiritui sancto, vt hæc Beatę Marthę querela, & Domini responsum literis mandaretur, vt hac via cognoscerent homines, quòd nimium vigi-

28 ri, & solicitos turbatosque esse erga res temporales, quãuis aliâs
hęc solicitudo in commodum, & vtilitatem proximorum redũ-
det, hæc nimia solicitudo est occasio, vt spiritus perturbetur, &
interiores potentiæ vitientur, si ibi tantum omnis rei solicitudo
& cura sistat. Ideò necessarium est tali circino, (*Con tal compas*) vt
ita dicam, & ordine operibus charitatis externis hominẽ incum
bere, vt signatum temporis spatium supersit ad vacandũ illi vni
necessario, quæ est diuina meditatio, consideratio, & contempla
tio. Si artifices, vt fabri ferrarij, & aurifices, & huius sortis cęteri *Simile.*
semper, sine intermissione eisdem met instrumentis, vt potè, ser
ra, lima, ferreo scalpro fabricarent, quanuis hæc ferrea sint, ni
hilominus si semper eis vterentur, vitiarentur, & hebetarentur.
Vnde necessarium est, vt nonnunquam in fornacem mittantur,
29 reficiantur, & acuantur. Sic animæ potentiæ, quæ sunt instru-
menta, quibus homo laborat, & operatur: si tamen per longum
temporis spatium operibus externis, & corporeis vacetur, quan
uis pietatis opera sint; vitiantur tamen, & hebetantur. Ideò non
nunquam opus est, vt hæc instrumenta quiescant, & in fornacẽ
diuinæ contemplationis mittantur, vbi diuini amoris igne refor
mentur, & reficiantur ab incommodis, & obtusionibus, quæ ab
exercitijs corporeis accipiunt. Mercator, qui tabernam suam, id *Simile*
est (*su tienda,*) varijs mercibus refertam vult habere, & copiosas
diuitias lucrari: hinc inde suos exercitores per diuersa prouincia
rum loca mittit. Quosdam in Flandriam, nonnullos in Italiam,
alios verò ad Indos, ex quibus omnibus locis illi préciosissimas
merces afferunt maximi lucri, & vtilitatis. Sic homo, qui vult
30 animam suam ditare, & conscientiæ suæ tabernam diuinis mer-
cibus refertam habere, necessum habet mittere exercitores suos
per diuersas prouinciarum partes, vt merces spirituales ad se affe
rant. Hi animæ exercitores sunt cogitationes, & consideratio-
nes. Mitte ergo frater quandam cogitationem in Indiam cæle
stem, vt lustret, & contempletur illam gloriam, delicias, diui-
tias, denique gaudia perennia, quibus beati in æternum fruun-
tur. Nam etsi diuitiæ, quæ ibi sunt incomparabiles sint, tuus ex-
ercitor non veniet vacuus, quia quanuis exinde non amplius re-
portet, quam nouum earum desiderium, id dũtaxat plurimum
valet, illudque feruidissimum afferet, si cælestia rectè contem-
pletur. Mitte deinde aliam cogitationem in prouinciã inferni,

quæ

quæ optime consideret tormenta, quæ ibi mali patiuntur, quo
niam exinde merces ad te afferet, scilicet, horrorem & odiū pec-
cati, & periculum capitis alieni, quę res maximi pretij sunt. Mit
te aliam cogitationem in prouinciam purgatorij, vt attente con
sideret, quę ibi aguntur, & quomodo illi, qui ibi patiuntur ami
ci Dei sunt, & eius diuinam gratiam, & charitatem habent, &
nihilominus terribilia tormenta ibi illos pati permittit. O quam
stupenda hæc res est licet amicus Dei quis sit, si ab hac tamē vita
discedat absque eo quòd de verbo saltem ocioso pœniteat in her
ribilem purgatorij ignem illum mittit. Si ergò de verbo saltim
ocioso tantam rationem Deus habet, quòd ipsa summa veritas
Matt. 12. dicit: Dico autem vobis, quia de omni verbo ocioso quod locu-
ti fuerint homines reddent rationem de eo in die iudicij, quomo
do passim tot verba perdere non veremur? Ideò dico non tan-
vtilissimum esse exercitores hos in cœlum & in infernum mit-
tere, sed etiam in purgatorium. Nam exinde merces potissimas
pretiosissimasque adducent quibus opulens & referta conscien
tia manet tanquam diuitis institoris tabernę. Hoc ergò est illud
vnum necessarium, vbi anima quærit modos, & vias, quibus
per amorem perfectius vniatur Deo. Vt autem huic vno ope-
ram demus opus est, vt cum necessario contenti simus. Nam si
ad prouidendum necessarium ad vitæ sustentationem oportet
nos inquietari, nec possumus tanta interiori animi tranquillita-
te illud inquirere, quin aliquando in aliquas perturbationes in
curramus, quid erit si super necessarium tantum superfluum ad
damus, quod necessarium cum superfluo collatum, est tanquam
si non esset? O filiorum Adam miseram cæcitatem, qui turba-
mur erga plurima, vt illa acquiramus, ac si plura nobis opus es
sent. Quod falsum est: nam paucis vtimur, quanuis plura possi-
deamus. Si plures domos habetis, vnam duntaxat habitatis. Si
plures vestes possidetis, vnica tantum operimini. Si plures cibi
vobis sunt, paucis illorum stomachus adimpletur. Si plures
equos habetis, vnicū solū ascenditis, & vias lustatis. Quare ergo
miseri defatigamini, & turbamini plura inquirendo, quibus tam
modice indigetis, vt tandē propter hęc vnum illud vestrę fœlici
tati, perquā necessariū omittatis? Præterea, cum experientia vo
bis compertum sit, quòd illa quę tanta solicitudine, & perturba
tione inquiritis, postquā ea adepti fueritis, fastidiū vobis maxi-
mum

34 mum generant, & illa odio habentes alia denuo inquiritis, & exoptatis, vnde illud sapientis, dictũ, quod de fluminibus affirmat, in vobis adimpletur: scilicet: Ad locum, vnde exeunt flumina reuertuntur, vt iterum fluant, hęc flumina vestra desideria dici possunt, Videamus modo, vnde hæc flumina exeunt? Et qua fluunt? Quis eorũ terminus sit, & quanã via ad ipsorum originem reuertuntur? Fons & erigo, vnde tot tamque diuersa desideria oriuntur, est necessitas. Quarè diuitias concupiscitis? quia male nos habemus cum paupertate. Quare honores ambitis? quia abiecti sumus. Quarè amicos quæritis? quia inopiæ & fragilitati nostræ auxiliantur, & in aduersis nos consolantur. Quare cibos optatis? vt appetitui morem geramus, aut famẽ sedemus. Videamus modo, quô hęc omnia tendant, quis eorum finis & meta sit?
35 satisfactio. Ideo hæc omnia inquiro (dicet quis) vt sim satisfactus. Cæterum cum in hac vita etiã minimæ nostrarum necessitudinũ plena satisfactio dari non possit, nam videntes, quod postquã diuitiæ sunt adeptę, magnũ laborem secũ afferunt, & quod honor altu grauis est, & amici molesti, denique ciborum varietas plurimas ęgritudines generant, & instar lapidum graues vos reddunt, tandem hęc omnia fastiditis, & horretis. Ecce quomodo omnia ad locum vnde exierunt reuertuntur. Necessitas in causa fuit, vt hæc omnia concupisceretis. Illa fons, & origo fuit, vnde hęc omnia flumina emanauerunt, & ipsamet causa est, vt hęc omnia odio habeatis. Hic tamen necessitas non sistit: nam iterum efficit, vt quod modo odio habetis rursum inquiratis. Quapropter dico, in vobis adimpleri illud: Ad locum, vnde exeunt
36 flumina reuertuntur, vt iterum fluant. Et siquidem dilectissimi, ita sese res habet, his omnibus terga date, & ea contemnite, & vnũ hoc amplectimini, quod est pars, quã Maria sibi elegit. Cęterũ hac legè id fiat, vt tẽporibus opportunis, & dũ necessitas postulat, proximorũ pietatis operibus cũ Martha studeatis. Nulla creaturarũ magis egena est, quam homo. Eget enim sole, igne, aqua, aere, & terra. Eget prætcrea auibus, & piscibus, & animalibus, & omnes creaturæ, ei auxiliũ prębẽt. Exẽplum ergò sumite vobis, homines, ex omnib⁹ creaturis, quas De⁹ cõdidit: oẽs enim vos docẽt proximorũ vestrorũ misereri, & in necessitatibus illos adiuuare. Attendite quomodo oẽs illæ, ex quo Deus eas creauit vsq; hodie, alienis necessitatib⁹ succurrere nusquã finẽ fecerũt. S.

Eccl. 1.

Diony-

[*Dionysius de diuin. nom. c. 4. circa prin.*] Dionysius ait; quòd bonum est sui diffusiuum, & summum bonum summè communicatiuum. Et quoniam omnes creaturæ sunt quædam bonitas à Deo participata, operam dant alienis necessitatibus succurrendo; vt experimento comperimus in cælis, & elementis, & in alijs creaturis. Et siquidem omnes illæ fauent homini, quanto æquius est, vt vnus homo alteri auxilium præstet? [*Aristote. 8. Physic. text. 17.*] Aristoteles appellat hominem Microcosmon, hoc est, mundum abbreuiatũ, in quo totius naturæ summa, & epilogus continetur. Et quandoquidem ita se res habet, quòd homo virtualiter & eminenter continet in se omnes creaturas (Vnde sapiens [*Sap. 1.*] de eo verba faciens, ait: Hoc quod continet omnia) quare non sicut illa operabitur? Si contines, ô homo in te Solẽ, fac sicut Sol, cuius munus est necessitatibus alienis opitulari; fac sicut terra, quæ omnes alit. Tandem has omnes creaturas conspice, & sibi sunt tibi omnes magistræ. Et siquidem, vt dixi, omnes illas imitaberis, stude, sicut & illæ operari. Memorare scriptum esse: Clemen-[*Prou. 2.*]tia præparat vitam, sectatio malorum mortem. Et alia translatio habet: Clementia præparauit vitam. Et alia translatio habet: Clementia præparabit vitam. In quibus significatur clementiam in omni tempore prodesse, tam in præterito, præsenti, quam in futuro. Ideò in omni tempore illa debemus vti. E contra verò sectatio malorum in mortem, quoniam sunt crudeles, *tyranni*, & proximorũ vastatores. Sed væ, væ, & millies vę, quòd vix reperiatur, qui vtatur clementia, & proximis in suis necessitatibus subueniat: multi verò reperiuntur, qui eos persequantur, & perdant.

Hæc duo exercitia corporale, & spirituale harum duarum sororum, significãt obsequia corporalia, & spiritualia, quæ sacratissima Virgo domina nostra Deo exhibuit: quapropter meruit, vt eius sacratissimi corporis resurrectio gloriosa acceleraretur. [*Innocen. PP.*] Iurisperitorum regula percelebris est, & est Innocentij de constitutionibus. c. 1. vt quando delicta sunt exorbitantia non coactentur iudices regulas iuris communis sequi. Et merito id sancitum est. quia siquidem delictum, quòd talis committit, à vi communi delinquẽtium prætergreditur, etiam, vt iudex metas suppliciorum à iure communi signatas transcendat æquum [*D. Chryso. sup. Matth. c. 8.*] est. Vnde Diuus Chrysostomus ait: Quod arbitrabantur dæmones propter exorbitantia scelera, quæ admiserant non expecta-

tiuum

40 turum Dominum commodius punitionis tempus, sed acerbitate, & magnitudine peccatorum commotum, tunc vltimis supplicijs puniturum. Et ideò deprecabantur, rogabant, & obtestabantur dicentes: Vt quid venisti ante tempus perdere nos? Quoniã optime norunt diem illam plenam tormentorum mensuram illis allaturam esse, quam adhuc plenam nõ acceperunt. Et Diuus Augustinus, & Diuus Gregorius aiunt, quod grauitas peccatorũ Sodomitarum (*Hizo salir à Dios de paciencia*) (si sic dici fas est) & ita iratum non expectare diem iudicij, vt illos puniret, sed quod ex nefanda eorũ iniquitate occasionem sumpsit, vt vltimas pœnas, & finale iudicium in eis acceleraret, omnia igni comburendo. Si ergò secundum horum sanctorũ sententiam, sufficiens causa fuit vitiorũ excessus, vt Deus iudicij diem in illa turpissima natione

D. August. l. de excidio Vrbis. Diuus Gre 9. Mor. c. 25.

41 accelераret, multo magis sufficere debuerunt virtutes heroicæ, & suprema merita ad hoc, vt Deus præmium aliquibus iustis accelераret: de quo iure optimo dicitur ad præmiandum magis pronum esse quam ad puniendum. Et siquidem huius cœlestis reginæ, & matris misericordiæ virtutes non fuerunt communes, quin potius admirabiles, & excellentes, quid mirum si in præmiando illam viam communem transcenderit? Et quãdoquidem finale iudiciũ in Sodomitis abbreuiauit, quid mirũ si accelerauerit Deus huius sanctissimæ virginis resurrectionem, præcipuè, cum multorum sanctorum res Deus præuenerit quæ alterius vitæ propriæ sunt? Certitudo gloriæ non solet dari in hac vita, sed potius beneficium est, quod plus ad præmium vitæ futuræ spectat, quam ad huius vitæ merita, quod ita magnum est, vt nusquam etiam An-

42 geli boni illud adepti sint, nec securi aut certi fuerunt de gloria, quousque illam possederunt. Et nihilominus sanctorum nonnulli in hac vita illud impetrauerunt. Inter alias enim Diui Ioannis Baptistæ excellentias, vna cõmemoratur, quod cæteri sancti post mortem in numerum diuorum redacti fuerunt: at verò Diuus Ioãnes ore summi ac cœlestis pontificis Iesu Christi adhuc viuens in sanctorum numerum relatus fuit cùm dixit, Non surrexit inter natos mulierum maior Ioanne Baptista. Vnde in eius canonizatione, vt ita dicam, prædicauit Dominus dicens: Quid existis videre in desertum? &c. Et Diuus Paulus de se confessus est dicens: Reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi iustus iudex. Et de Magdalena hic Dominus asseuerauit: *Maria optimam*

Matth. 11. 2. Timo. 4.

partem elegit, quæ non auferetur ab ea. In quibus verbis etiam viuens4;
in numerum diuorum redacta fuit. Et siquidem res futuræ vitæ
in his sanctis Deus præuenit in hac vita; æquum erat profe-
ctò, vt hanc in eius sanctissima matre præueniret: præcipue,
quod vna ex prærogatiuis huius singularissimæ reginæ, est fa-
cere, vt Deus acceleraret, quæ ad illam pertinebant. Alios san-
ctos solet Deus iustificare, postquam in lucem mundi huius
prodeunt, & sanctorum Ioannis, & Hieremiæ sanctificatio-
nem in vtero materno præuenit. At verò huius cælestis dom
næ iustificationem magis præuenit, quia in eius conceptione
illam præseruauit, etiam liberi arbitrij vsum eius accelerauit
D. Augu. in Deus, vt in vtero matris illo vteretur, sicut Diuus Augusti-
epis. ad Dar- nus, & Diuus Bernardus affirmant. Et quanuis verbi diuini in-
dan. D. Ber. carnationem sancti non meruerunt, tamen eius accelerationem
sic: & præ omnibus illam accelerationem meruit huius Ser
cæ virginis flagrans amor. Et siquidem Deus eius res ità acce-
lerauit piè etiam credi potest, quod etiam eius resurrectionem
Apoc. 12. præuenit, & abbreuiauit. Hoc illa Beati Ioannis visio deno-
tauit, quando vidit illam sanctam mulierem, quæ erat amicta
sole, & luna sub pedibus eius. De priscis quibusdam legitur
quod lunatos calceos afferebant, quibus videbatur lunam ef-
ficaciam habere ad reddendum pedes veloces. Nam cæteri pla-
netæ sunt lenti, & pigri in suis motibus, respectu lunæ, quæ
cursum suum velocius peragit, videlicet, per viginti septem
circiter dierum spatium. Igitur cum Dominus hanc mirificam
fœminam habentem lunam sub pedibus Diuo Ioanni ostende-
rit significare voluit, velocius, citiusque eius vltimum finem;
in corpore, & anima fuisse consecutam, quam cæterorum sancto-
rum; quemadmodum luna alijs astris velocius cursum pera-
git, & finem suum adipiscitur. Vnde meritò confitemur ho-
die gloriosam in corpore, & anima in cœlum ascendisse, vt
cum eius filio regnaret in illa cœlesti patria, & pe-
renni gloria. Ad quam nos perducat
Iesus Mariæ filius:
Amen.

Io

In eodem Festo Assumptionis sacratissimæ Virginis Mariæ Concio Secunda.

Intrauit Iesus in quoddam castellum, & mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam. &c. Luc. 10.

EX Causis, quę assignãtur, ob quas Limbus Abrahæ sinus dicitur, vna est: quoniam voluit Deus
2 magnã Abrahæ patriarchæ misericordiã, & pietatẽ honorificare. Nã mos Dei est pro singulis quibusque obsequijs sibi exhibitis, singulares honores, & dona conferre. Et quoniã S. Abrahã tã solicite operã dedit in excipiendis peregrinis, & protegendis pauperibus, & tanquã pater erga filios, ita erga illos se gerens in sinum & viscera sua illos ingerere exoptans, eius pietatẽ, & misericordiam voluit Dñs hoc honore afficere, videlicet, vt ille locus, qui sanctis patribus in requiẽ signatus erat, cognomẽ acciperet illius sinus, & cordis pij Abrahę, quod semper tribulatis, & egenis patuit. O mirificũ mysteriũ quod vnius hominis misericordia tãti apud Deũ esset, vt idem Dominus volens amplificare charitatem qua diebus illis iustos excipiebat, postquam labores, & ęrumnas pro eius
3 nomine tolerauerant, voluerit, vt locus, in quẽ illos apricabat, sinus Abrahæ diceretur. Quasi diceret in hoc: Sic illos aprico, & excipio, sicut Abraham pauperes, & peregrinos excipiebat, & apricabat. Quæ tam magna ponderatio est, vt profundè id considerantes in admirationem, & ecstasim rapiat. De hoc venerabili patriarcha Abrahamo legitur quod peculiarẽ gratiã, & singulare beneficium existimabat, si peregrini, & pauperes aliqua obsequia ab eo illis exhibita dignarentur accipere. Qui cum alias cẽtenarius esset, idem ad gregẽ ibat, & quibus illos reficeret afferebat, & cibos proprijs manibus ministrabat. Et cum tanta vrbanitate, & modestia coram illis erat, stansque tanquam, si in vnoquoq; illorum Deũ reciperet. Et ita in Genesi legitur, quod cũ tres illos

iuuenes vidit dixit eis. Si inueni gratiam in oculis tuis ne trãseas seruum tuum. Et dicens: Si inueni gratiam, denotat sibi ipsi beneficium fieri, quod illi vellent aliquod refrigerium ab eo accipere. Et inferius dicitur: ipse verò ad armentum cucurrit, & tulit inde vitulum tenerrimũ, & optimum. Et paulò inferiùs: Tulit quoq; butyrum, & lac, & vitulum, quem coxerat, & posuit coram eis. Ecce quomodo proprijs manibus cuncta seruitia exhibebat, & reuerentia, qua illis ministrabat, ostenditur in eo, quod sacer textus statim subdit dicens: Ipse verò stabat iuxta eos sub arbore. O quàm
Isai. 57. meritò Sanctus Isaias viros misericordiæ iustos appellat, hoc est seruos, captiuos, & vinctos misericordiæ, qua ità induti, vnitique sunt, vt sacra scriptura eodem vocabulo, quo illos sanctos appel-
Psalm. 144 lat, etiam pios, & misericordes vocet. Et ita Diuus Hieronymus pro eo, quod nos legimus. Sancti tui benedicant tibi, ex Hebræo vertit: Misericordes benedicant tibi. Vbi manifestè ostendit idem esse, dicere sanctos, quod misericordes.

In hodierno sacro Euangelio exactè conspicitur, scilicet, Beatam Martham veram Abrahæ filiam esse, siquidem de illa inquit, quod postquam cœlestem peregrinum in domum suam exceperat, *satagebat circa frequens ministerium*. Quamuis diues erat, & potens, & famulas complures domi habebat, tamen circa Domini ministerium ipsamet solicitam se gerebat. O quanta confusio huius temporis hominibus hæc sanctorum Abrahæ, & Marthæ exempla sunt, qui quam primũ duplex dipondium habent per manus alienas volunt omnia operi mandare, quod magnæ superbiæ, & vanitatis signum est. Fratres, vt bonum opus efficiatis vicarios sumitis, vt autem malum operemini proprijs manibus facitis? Siquidem corde vestro, lingua, oculis deniq; toto vestro corpore Deum offenditis, quare eisdem instrumentis illi nõ obsequemini? De illa sancta muliere, quam Spiritus sanctus in
Pro. 31. Prouerbijs commendat, dicitur. Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad pauperem. Væ illi, qui animæ suæ proprijs manibus salutem non comparat. Ideoq; Martha satagebat circa frequens ministerium. Discite fratres ab hac sancta magistra, vt quam primum ante domus vestræ ianuas pauperem viderítis, fingite eundem Iesum Christum Dei filium vos cernere: & quod sicut Diuus Paulus præponderat dicens: Scitis enim gra-
2. Cor. 8. tiam Domini nostri Iesu Christi, quoniam propter vos egenus factus

7 factus est, cum esset diues, vt illius inopia vos diuites essetis, etiã singulare donum Dei fuit, vt cum posset omnes homines diuites facere plurimos tamen eorum pauperes fecit, vt erga quos diuites suam pietatem, & misericordiam exercerent sibi essent. O Christe cœli, & terræ vere Domine, optime quidem posses tu Deus meus cibis per manus Angelorum allatis cibari, attamen noluisti, nisi, vt te Martha cibaret, & hoc magis propter Marthæ commodum, quam propter tuam necessitatem. Sic cœli rore pauperes tuos alere posses: cæterum ad ianuas diuitum illos mittis, vt eisdem diuitibus benefacias. Hanc ergò fratres gratiam æstimate, & illa vti scitote. Quando sanctum prophetam Heliam fame confectum in domum viduæ Sareptanæ Deus misit, vt benefaceret viduæ hoc disposuit, siquidem per 3.Reg.17.
8 ipsum Heliam in illa magna sterilitate, & fame illam pauit. Sic existimare debetis, quod propter vestrum commodum pauperem ad vos Deus mittit. Dixit Deus Caino: Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Si sanguis Abel tam immaniter fusus ad Dominum ita clamabat, vindictam de interfectore deposcens, multò magis clamabit misericordia erga pauperes exercita, & in auribus Dei plus sonabit, siquidem pronior est ad misericordiam, quam ad iustitiam. Ideo Ecclesiasticus inquit: Pone thesaurum tuum in præceptis altissimi, & proderit tibi magis, quam aurum. Conclude eleemosynam in corde pauperis, & hęc pro te exorabit ab omni malo. Ecce quos clamores à sinu pauperis eleemosyna mittet (inquit Spiritus sanctus) nempe, quod cœlos penetrabunt, & salutem tuam coram diuina celsitudine Gene.4. Eccles.29.
9 impetrabunt. Optime hanc cœlestem doctrinam princeps quidam Amadeus nomine seruabat. De quo legitur, quod à quibusdam oratoribus aliquando quæsitus nunquid venaticos canes haberet, illos duxit in aulam, vbi plures pauperes erant, quos alebat, & dixit: Hi sunt canes, quibus gloriam venari spero. Et de Sancto Lodouico Francorum rege etiam legitur, quod cùm mundus pręlijs & seditionibus perturbatus esset, suum ipse regnum in summa pace regebat. Et cum mutata veste aliquando noctu incederet eleemosynam pauperibus erogando (erat quippe erga pauperes pijssimus) illum cum seruus quidam agnosceret, dixit illi: Hi sunt milites, qui regnum meum summo fœdere, summaque pace sustentant, & nunc stipendium eis soluo. O egregium, ac

pium regem. Vtique nouerat quantum coram oculis Dei valeat in pauperes, & egenos misericordia. Vtinam dilectissimi hanc cœlestem doctrinam in cordibus vestris hodie Spiritus sanctus dignaretur imprimere, vt omnes, qui posibilitatem habetis Iesu Christi hospites essetis, & huic sancto, ac pio ministerio vosmet incumberetis. 10

Ait ergo Sanctum Euangelium: *Ingressus Iesus in quoddam castellum.* Diuinus concionator omnia lustrabat. Vnde Sanctus Matthæus ait: Circuibat ciuitates, & castella prædicans regnum Dei. Modo ex concionatoribus multi dedignantur in vicis, & pagis concionari, solùm prædicare intendunt in præcipuis, & magnis ciuitatibus: & hoc magis propter ostentationem, & autoritatem, quam propter animarum salutem. Et ita Diuus Paulus dicebat: Quidam quidem, & propter inuidiam, & contentionem, quidam autem propter bonam voluntatem Christum prædicant. O dulcissime Iesu Christe animarum dilector, & amor, certe flagrans zelus tuus ostendebat, vt omnes saluarentur te optare: siquidem discalciatus, pedes, fatigatus, & lassatus, magna & minima loca circuibas, tam magnis, quam paruulis summa charitate prædicans. O patres concionatores discamus obsecro ab hoc diuino præceptore animas pauperum æstimare; siquidem coram eius oculis magni sunt. Ne simus, sicut organorũ fistulæ quæ nisi vento plenæ sint, nec resonant, nec vllã melodiam faciunt. Miserum illum concionatorem, qui ad prædicandum nec os, neque affectionem habet, nisi dum aura vanitatis, & superbię flat, & proinde in locis humilibus, & genti ignobili, & rudi prædicare non dignatur, eo quod humana gloria ibi non acquiritur. 11

Matth. 9.

Philipp. 1.

Simile.

Et mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam. Hæc benedicta mulier non expectauit, vt dominus domum suam intraret, sed potiùs illi occurrit. Hoc idem facere ad nos omnes spectat. Inuitare Dominum est nos disponere, auferendo impedimenta, fundendo lachrymas copiosas, & suspiria crebra mittendo, Deum deprecantes, vt in cordibus nostris per gratiam hospitari dignetur. Nos autem in eius aduentu ne dormiamus, sicut virgines fatuæ, sed potiùs, sicut Sanctus Dauid, sic nos faciamus: qui de se dicebat. Psallam, & intelligam in via immaculata quando venies ad me. Canticis, & ramis præparemus viam, qua ad nos veniat. *Et huic erat soror nomine Maria*

Psalm. 110.

qua

13 *quæ etiam sedens secus pedes Domini audiebat verbum illius*. Non dicit, quod loquebatur, sed quod audiebat. In quo reuelatur modus singularis, quo quamplurimæ animarum coram Deo nimiùm valent, & lucrantur. Videlicet, si fingant secus pedes huius cœlestis sponsi se esse, & diuina verba ab eius sancto ore audire. Adhoc vnamquamque earum Regius Dauid inuitat dicens: Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam. Non dicit: Loquere nimis coram tuo diuino sponso: nam plus intendit Deus ad cordis affectionem quam ad verbositatem. Beata Catharina Senensis Deum aliquandò interrogauit: Quare domine nunc seruis tuis tot mysteria sicut in transactis sæculis non reuelas? Cui dominus respondit: O Catharina, quia nunc animæ non accedunt, vt me tanquam magistrum audiant, sed potius, vt loquantur, & *Psalm. 44.*
14 adeò loquuntur vt locum mihi non concedant, quò eas alloquar. Ideò inquit Dauid: Audi filia & vide. Ergò ô anima secus pedes Iesu Christi te constitue, non, vt multũ loquaris, sed dicito cum Sancto Dauide: Audiam quid loquatur in me Dominus Deus: quoniam loquetur pacem in plebem suam. Audi in silentio & finge, quod dulcissimis verbis te alloquitur dicens? Veni sponsa mea. Et quod tecum loquitur segregatim, & dicit quod in Euãgelio omnibus lassatis dicit. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiã vos. Discite à me quia mitis sum, & humilis corde, & reliqua omnia quę in eius sancta lege dixit, quæ ad tuum statum pertinent. Tu autem ô anima id audiens refocillare, & vt illud exequaris affectum tuum in illo colloca opere complere proponens. O Deus infinitæ maiestatis, si nunc his verbis *Psalm. 44.* *Matth. 11.*
15 meis efficaciam dares, vt his fratribus meis persuaderem, quod postquam aliquas vocales preces fudissent, silentium sibi imponerent, & cum maxima deuotione, & reuerentia secus pedes tuos sederent, vt tibi qualiter eos ego hic docui auditum præberent. O quantum commodum spirituale ab hoc sancto exercitio depromerent. Etiam in hac Mariæ sessione tranquillitas, & mansuetudo significatur, qua verbum Dei debet audiri. Ita Ecclesiasticus exhortatur dicens: Esto mansuetus ad audiendum verbum Dei, vt intelligas. Ne illa audias (*Como quien esta de camino.*) & calcaribus positis, vt aiunt: nam hoc modo non intelliges. Offert se alicui verbi gratia, iter agendum, & contingit negotiosus incedere, quem notus aliquis videns illum vocat, vt *Eccles. 5.* *Simile.*

rem aliquam peragendam ei commendet. Qui respondet: (*Señor por ay me yre de camino con las espuelas calçadas*) postea verò inquietissimus, & anhelus ad illum se confert, & sic non satis attendit ad ea, quæ sibi mandantur. Quod si ab eo quæratur, quid amicus dixerit? respondet, non animaduerti, quare? veniebam calciatus, commotus, (*Y todo metido en camino*) hac aure introiuit, hac vero exijt. Sic nos, vt plurimum Deum audimus, tanquam ad iter agendum parati, seculi calcari posito, vt pote negotijs pleni, & ideò tam parum percipimus de eo, quod nobis prædicatur. Et quemadmodum aquæductus antliæ: qui continuo motu gyrant, aquam omnem, quam suscipiunt statim dimittunt: sic verbum diuinum vna aure in nos intrat, alia verò exit propter maximam inquietem, qua illud audimus, ideò non turbulentis, & commotis, sed potiùs quietis & tranquillis auribus Deus vult audiri.

Quo tempore secus pedes Domini Maria sedebat audiens verbum illius: *Martha satagebat circa frequens ministerium, quæ stetit & ait: Domine non est tibi curæ, quod soror mea reliquit me solam ministrare?* Notabile quidem est quotiescunque hæc Sancta fœmina Domino appropinquauit, non defuit qui ei detraheret. Quando conuersa est ad pedes eius sacratissimos properauit in domum Pharisæi, vt fleret, & ibi pharisæus illi detraxit dicens: Quia peccatrix est. Posteà vbi Dominus discubuerat cum discipulis se contulit, & ibi aliqui ex discumbentibus detraxerunt ei dicentes: Vt quid perditio hæc? de prodigalitatis nota illam redarguentes, Quæ merito dicere poterat? Quo me conferam domine, vbi me homines persequi desinant? Volo in domum sororis meæ me conferre, ibi secura ero, vt quando veneris te possim alloqui: ibi inter nos communicabimus. Etiam ibi ab eius sorore arguitur, vt ociosa. Quanuis subtus terram vos obruatis, qui de vobis murmuret nusquam deerit, aut qui labem obijciat vestris operibus. Iusto contradictio non deest, nec deerit: Quia hac via itur in cœlum. Et Dominus apud Matthæum ait: Regnum cœlorum vim patitur. Ne mireris serue Dei, si homines murmurent de tuis assiduis confessionibus, & crebris communionibus, & de alijs pijs exercitijs, quibus incumbis, siquidem de Maria murmurauerunt, quæ secus pedes Iesu Christi Redemptoris nostri erat. Dolenda res est, quod de quadam fœmina, quæ ...

Luc. 7.

Matth. 26.

Matth. 11.

quo

19 quotannis non confitebatur, & hoc timore magis quam deuotio-
ne nemo de ea male loquebatur. Postea verò videndo eam mu-
tatam, & recollectam, quæ iam non delectatur visitationibus,
& colloquijs, nec gaudet ludis, & spectaculis, quin imo sanctis
exercitijs vacat, tunc serpentinæ linguæ soluuntur, & dicunt,
atque dicunt, & nunquam murmurationi finem imponunt.
Quid dicere habetis pessimi? Quandò hæc vana, & profana erat,
& dissoluta de ea nihil mali dicebatis, & nunc, quia rem sa-
cram attente quotidie audit, & in angulum se recipit paululum
orans propterea excessus illam facere dicitis? Quare cum ad lu-
dos, & theatrorum spectacula ibat, & quando horis quatuor
ad fenestram ornata erat, idipsum de ea non dicebatis? O vi-
peræ, quæ aliud quam venenum vomere nescitis. Erat Anna 1.Reg.2.
20 Elchanæ vxor orans in domo Dei in Silo, & eam Heli sacerdos
temulentam esse putabat, dixitque ei: Vsquequo ebria eris? Dige
re paulisper vinum quo mades. O quam ingens malum est bono
detrahere. Dixit Moyses illis, qui de se, & fratre eius Aaron mur Exod.16.
murabant: Nos quid sumus, quia contra nos murmuratis? Nec
contra nos est murmur vestrum, sed contra dominum. Ille enim
est, qui operatur in nobis hæc omnia, de quibus murmuratis. O
quàm potens, & tremendum verbum hoc, si recte illud pensare
vellemus: vtiq; ab hoc malo nos abstineremus. In eo namque no-
bis ostenditur, quomodo detrahere bono est detrahere autori
boni ipsius, qui est Deus, & qui bona illa in seruis suis operatur.
Veruntamen nonnulli sunt, qui non tantum seruis Dei detrahūt,
sed etiam eos subsannant, quod tyronibus in virtute maxime no
21 cere solet. Ideò Spiritus sanctus vnumquenq; eorum admonet di
cens: Ne despicias hominem auertentem se à peccato, nec impro- Eccles.8.
peres ei. Hominum improperium & subsannatio est quasi prui-
na, quæ adurit nouella germina sanctorum desideriorum, & ini-
tia bona denuò conuersi, qui cum recens, & tener in seruitio Dei
sit, & adhuc in flore, vt ita dicam, vel leuis cachinnus hominis
profani illi nocet. Pruina contra arborem, quæ fortes radices
emisit vim non habet, parumque ei nocet. Cæterum si nouella
planta est illam marcescere facit, & ne crescat efficit. Ideò fra-
ter, ne illum subsannes obsecro, qui denuo incipit pœnitere, ne
improperes ei, quoniam iugulas illum, & teneros ramorum eius
aduris. Sed potiùs illum adiuua, vim ei adde, sanctis consi-

lijs illum exhortare vt vires sumens crescat in arborē. Ne illi fructum adimas: considera, quòd nondum perfectus est, quòd si esset parum tua subsannatio ei noceret. Hoc tanquam maximè tibi conueniens te docet Spiritus Sanctus, his verbis: Ne despicias hominem auertentem se à peccato. Auertentem se (ait) videlicet, quando est in actu conuersionis, aut paulò post eius conuersionem, ad denotandum tunc illum maiori periculo adiacere. Et vos serui Dei, ne ægrè feratis, si alij vobis detrahant, sed potiùs, vt singulare donum id suscipite, cum contrarium in maledictionem comminatus fuerit Dominus dicens: Væ cum benedixerint vobis homines. Tam scelerati sunt aliqui homines, vt si de vobis bene loquuntur, væ vobis, & si male de vobis loquuntur fœlices vos. Vna ex virtutibus, quæ in sacris literis plurimum nobis commendantur, est patientia, quam Diuus Paulus magnopere effert dicens: Induite vos sicut electi Dei sancti, & dilecti viscera misericordię. Benignittatem, humilitatē, modestiam, patientiam, supportantes inuicem, & donantes vobis metipsis, siquis aduersus aliquem habet querelam, sicut Dominus donauit vobis, ita & vos. In his verbis duo vt consideretis vellem. Primū, quomodo Sāctus Apostolus in hac virtutum serie, patientiam in fine constituit, tanquam reliquarum omnium sigillum. Secundò notare libet, quod appellat hic Sanctus Apostolus patientiam indumentum, & vestem decretam, idest (*Librea*) electorum, & dilectorum Dei, cum dicit. Induite vos, sicut electi Dei, & dilecti patientiam. In quo docet diuinus Apostolus, quod sicut veste totus homo potest operiri, sic totus etiam debet operiri patientia. Itaq; non solùm debet habere patientiam in corde, sed etiam in manibus, & pedibus & in toto corporis aspectu peculiariter in ore, videlicet, tacendo, & illatis iniurijs non respondendo. Vnde quidam venerabilis vir dicebat patientiam mutam esse, & loqui nescire. O beatum virum illum, qui huc peruenerit, & cum iniurijs lacessitus fuerit, os claudere, & tacere didicerit. Inter Gentilium deos, duas colebant deas, Volupiam alteram, quæ voluptatis dea dicebatur, alteram vero Angeronam, & hæc dea angoris, siue tribulationis vocabatur, statua deæ Angeronæ tanquam præ sul silentij os sera obsignatum habebat, sicut Plinius refert. Et hæc dea angoris erat in templo Volupiæ voluptatis & lætitiæ deæ, vt refert Macrobius. Et ratio ob quam sigillum, aut seram habebat,

Luc. 6. *Coloss. 3.* *Plinius. li. 3.* *Macro. 1. li. Satur.*

25 habebat in ore, erat ad denotandum, quod ille, qui iniurijs sibi illa
tis tacet voluptatem, & gaudium impetrabit, propter patientię
beneficium, & tristitia in lætitiam conuertetur. Hanc rationem
ibi reddit Macrobius. Et ideo, vt dixi, deam tristitiæ in templo
deæ lætitiæ prisci habebant. Quod si Gentiles illi tanti faciebant
silentium erga iniurias illatas, quantò æquius est, vt nos Christia-
ni pluris hanc virtutem æstimemus, & habere studeamus, siquidē
discipuli sumus illius magistri, & agni patientissimi, de quo san-
ctus Dauid cecinit. Ego autem tanquam surdus non audiebam,
& sicut mutus non aperiens os suum. O sapientia muta, ô lingua Psalm. 37.
cœlestis, quæ tuis dulcissimis verbis tot, tātosque consolata es, &
quæ erga iniurias acceptas tantum silentium seruasti, doce Do-
mine ora nostra mutescere. Vultis ergo dilectissimi hanc virtutē
26 impetrare, secus pedes huius cœlestis magistri vos collocate, non
nunquam eius profundissimam patientiam pręmeditantes, & cō
templationi eius vacantes & deuota oratione, & deprecatione au
xilium ab eo deposcentes: nonnunquam vero eius diuinam do-
ctrinam ab ore concionatorum eius audiendo: quoniam ibi sicut
Beata Magdalena tacere discetis. Ecce quomodo tacebat secus
Domini pedes sedens, detrahentium verbis non respondens. Nec
Pharisæo detrahenti sibi, nec discipulis murmurantibus, nec mo
do sorori conquerenti respondet. En fructus, qui percipitur ex se
mine, quod seminatur secus pedes Iesu Christi veræ patientiæ
magistri. Ait sapiens. Mane semina semen tuum, & vespere ne- Eccles. 11.
cesset manus tua. O quam bonum est semen, quod mane semina-
tur, & vesperi colligitur. O quantam vim oratio, & contempla-
27 tio, & verbum Dei habent.

Ne prætermittatis obsecro in his vos exercere, quoniam sta
tim ex hoc labore, & semine vberrimum fructum percipietis, quā
doquidem Beata Magdalena secus pedes Domini sedens inde
patientiæ, silentijque fructum colligebat, & quanuis illa tacuit
Dominus tamen pro illa respondit dicens: *Martha Martha solici-
tas, & turbaris erga plurima, porro vnum est necessarium.* O Christe
fons misericordiæ, quomodo Martham reprehendis, quia solicite
tam pio operi vacat, quale est tibi lassato, & defatigato cibos præ
parare? Equidem magnum mysterium hic latet. Nam Diuus D. Tho. 2.2.
Thomas postquam probauit vitam contemplatiuam præstan- q. 182. art. 1
tiorem actiua esse, inquirit, vtra earum maioris meriti sit. Et & 2.

quan

quanuis diffinit, quantum est ex parte vitæ contemplatiuæ hác ad
maioris meriti esse, quam actiuam: nam amor Dei in æquali gra-
du cum proximi amore positus, est maioris meriti, quia me-
lioris obiecti, & cum vita contemplatiua Deum pro obiecto ha
beat, & eius amorem, actiua verò proximi dilectionem, sequi-
tur illam magis meritoriam esse, quam hanc. Nihilominus con
tingere potest, quod dilectio proximi propter amorem Dei ad
tantum gradum perueniat, vt vita actiua, quæ hoc amore exerce-
tur, sit magis meritoria, quam contemplatiua illius, qui tepi
Psalm. 75. de & remisse in ea sese exercet. Sanctus Dauid ait: Dormitaue-
runt qui ascenderunt equos. Et, vt colligitur ex doctrina Beati
D.Greg. Gregorij, equi sunt suprema seruorum Dei contemplationis
exercitia, quos ascendunt vt velocius percurrant ad videndum
oculis mentis Deum deorum in Sion. Cæterum multi eorum
qui hos equos ascendunt dormitant propter nimiam tepi-
tatem, qua illos exercent. Et sicut periculosum nimis est equi-
tantem dormitare, vel quia inde potest cadere, vel quia con-
tingit ipso non attendente ad locum vnde exiuit reuerti: sic te-
piditas, & remissio efficere solet, vt homo à sancto exercitio de-
cidat, aut si non cadit, saltim ad easdem imperfectiones & mi-
serias reuertatur, quas in principio ipsius exercitij habebat.
Cum ergò hoc ita sit, videlicet, vitam actiuam (si feruore, & di
ligentia exerceatur) vita contemplatiua tepide exercita præ-
stantiorem esse, quomodo tu ô superne mundi reparator, hanc
benedictam fœminam, tam feruide vitæ actiuæ vacantem re-
prehendis? Dico in hoc dominum significare voluisse quam
eximia res sit spiritualis quies, & quam nociua solicitudo & per-
turbatio erga huius mundi res. Etenim aliqualiter per exagge-
rationem reprehendere videtur solicitudinem & perturbatio-
Num.6 nem erga res pias. In lege veteri erant quidam, qui vocabantur
Nazaræi. Hi statutis temporibus Deo consecrabantur, & tem-
pore separationis eorum præcipiebatur eis, ne ferrum, seu noua
cula per eorum caput transiret. Et in paraphrasi Chaldaica habe-
tur: Terror non ascendet super caput eorum. In quo significa-
tur illos, qui Deo consecrandi sunt, ab omni perturbatione, &
terrore nimio expeditos esse debere, vt superflua solicitudine re-
mota possint Deo quiete famulari. Diuus tamen Chrysosto-
D.Chrysost. mus ait, huius domini reprehensionis causam in hoc consistere,
quia

31 quia quo tempore, & opportunitate Martha verbo Dei, & contemplationi vacare deberet, & tanta cibi dulcedine, & suauitate frui, nimia cura, & solicitudine alijs corporeis exercitijs vacabat. Et idem est ac si diceret Dominus: Quid Martha; talem medicum, talemque doctrinam, denique Dominum omnium domi tuæ habens, in his te exerces? Non quia illud, cui vacabat malum esset, sed voluit Dominus significare, quantò plus homines in omnibus animarum remedium debent inquirere potius, quam corporum. In his duarum harum sororum studijs, significantur studia, in quibus sacratissima domina nostra se exercuit, & obsequia, quæ vnigenito filio suo per totius vitæ curriculum exhibuit. Quę lingua sufficiens erit explicare, quo amoris feruore studuit, vt maxima cum humilitate, & reuerentia illud sacratissimum Redem
32 ptoris nostri corpus tractaret, ex quo in porticu Betlehemitico illum peperit, quousque illum sepeliuit, illum, qui cœlum, terramque alit pascens, & proprijs manibus victum comparans corpori necessaria illi suggerens? Et difficilius multò esset altissimos contemplationis gradus expendere, quam eius anima sanctissima in illa intima, & diuturna conuersatione, habuit cum diuino mundi redemptore quando puer, quando iuuenis, denique quando vir, quæ verba, quæ colloquia, quæ quæstiones, quæ responsa, quæ mysteria, quæ denique secreta vltrò citroque habita sunt? O fœlicem scholam, in qua Deus est magister, & mater eius virgo discipula, in tam longo temporis spatio, & in tam frequenti magisterio, quid à tali magistro talis discipula non disceret? Quid illa sacratissima cœli Regina, à suo filio non obtine-
34 ret? Vere existimo, nec falli puto, nisi per auxilium maxime peculiare Dei esset quod illud tenerrimum corpus & illa anima feruentissima non posset sustinere tantæ suauitatis torrentes, qui ex illo perenni fonte manabant. Cui propter eius singularem eruditionem, & sapientiam cœlestis ille magister, transiturus de hoc mundo ad patrem, à quo exiuit, suam scholam, & cathedram cōmendauit, non, vt eius oues pasceret (sicut Diuo Petro) sed, vt eas instrueret, & doceret cum illa superna ac cœlesti sapientia, quam ab eo didicerat. Vnde post domini ascensionem, (vt fertur) duodecim annis fuit in Hierusalem, vt magistra omnium Sanctorum Apostolorum, discipulorum, & credentium. Et hæc vna ex præcipuis rationibus fuit, ob quas eius amantissimus filius illam secum

D. Ansel. cum non tulit cum in cœlum ascendit. Sanctus Anselmus aliamq; a-
rationem asignat dicens, quod non tulit illam secum Domi-
nus, vt dies peculiaris asignaretur, in qua celebraretur eius sa-
cratissima assumptio, & omnium oculi occuparentur illam intuē-
do. Quoniam sicut contingit in sacratissimæ Eucharistiæ die ife-
sto quãuis aliæ sanctorum reliquiæ portentur, omnes tamen, qui
optime considerant relictis omnibus tantum in illo summo bo-
no oculos fixos ferunt, ita, si fœlicissima cœlorum imperatrix
cum supremo triumphatore Iesu Christo eius filio simul in cœ-
lum ascendisset omnium contemplantium oculi in præcipuum
raperentur. Quapropter voluit Deus, vt signatus dies eius assum-
ptioni esset, & totum festum ei attribueretur. In quo agitur
de gloriosa eius in cœlum assumptione in corpore & anima.
Et meritò quidem, quia manus, quæ nusquam erectæ sunt, ni-
si ad benedicendum suum conditorem non æquum erat, vt te-
rerentur in terram. Oculi qui nunquam se exercuerunt, nec apti
ti sunt, nisi ad laudandum illum, qui eos formauit indecens erat,
vt in terram verterentur. Pedes, qui nunquam gressum dederunt,
nisi ad seruitium Dei, & vtilitatem proximorum, non decuit, vt
eorum particeps terra esset. Os, quod nusquam apertum est, ni-
si ad debitas gratiarum actiones Deo exoluendas, cur Deus per-
mitteret, vt in cineres verteretur? Caro, quæ nusquam carnem
sapuit, quinimo purior fuit omni sanctorum spiritu, etiam puris-
simo, non æquum erat, vt terram saperet, nec in terra maneret,
sed potiùs ascenderet, vt præmium simul cum anima acciperet, &
tale præmium vt neque hominum, neq; Angelorum linguæ ad
Gene. 3. illud explicandum satis sint. In Genesi legitur quòd multiplica-
uit Dominus rem familiarem Laban, eo quod secum habebat vi-
rum probum Iacob. Et ità confessus est idem Laban dicens: Ex-
perimẽto didici, quod benedixerit mihi Dominus propter te. Et
idem Iacob dixit ei. Modicum habuisti antequam venirem, &
nunc diues effectus es, benedixitq; tibi Deus ad introitum meũ.
Si ergo diuina liberalitas tanta est, & tantus amor, quem erga
suos fideles habet, vt impijs idololatris benefaciat, propterea
quod in domibus suis viros iustos habuerint, quibus donis, & be-
nedictionibus ditaret illam, quæ non Iacob in domum suam, sed
ipsum Deum in ventre suscepit, & habuit, & postea illi tot an-
nis in domo sua tam singulari amore seruiuit? Et quibus præmijs
illam

37 illam donaret in domum illius hodie intrans? equidem ineffabilis est corona, qua hodie coronata fuit in gloria. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In Festo Assumptionis sacratissimæ Virginis Mariæ Concio Tertia.

Intrauit Iesus in quoddam castellum, & mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam. Luc. 10.

AEquum profectò est, vt secundum celsitudinem festiuitatum, quas colimus, sic etiam deuotio, qua illas celebramus excelsa sit. Et planum est inter sacratissimæ Virginis Mariæ festiuitates hanc primum locum tenere, quoniam in hac die ab exilio reuocata est, & libera, vt filium eius vnigenitum absque vlla tristitiæ mistione cerneret. Hæc gloriosa domina plures dies lætos, & festiuos habuit, videlicet, diem, in quo matrem Dei effectam se vidit, & cum mundi redemptorem natum in vlnis suis tenuit, & cum postquam illum perdidit inter doctores in templo disserentem inuenit, & quando illum resuscitatum vidit, & cum postea illum cum admirabili trophæo in cœlum ascendentem aspexit, at nullus horum dierum purus fuit, sicut hodierna dies. Omnes sibi aduenerunt cum alicuius tristitiæ mistione. Nam etsi magnam consolationem accepit matrem Dei se cernens, & etiam verbum incarnatum in vlnis suis videns, tamen, vt sapientissima erat, & nouerat quid denique in cruce ille passurus esset, huius recordatio amaritudinem magnam in eius corde sanctissimo efficiebat. Et quanuis maximo solatio affecta est, videns illum resuscitatum, & in cœlum gloriosa maiestate ascendentem, vt pia mater tam dulci conuersatione priuari se videns, tanti filij absentiam non sentire nō potuit. Et ità credibile est hanc solitudinem nimis illam an-

xisse

Iob.29. xisse diebus omnibus, quibus posteà vixit. Et sicut Beatus Iob, 3
cùm priuatum se cerneret illa fœlicitate, in qua anteà se colloca
tum viderat, dicebat: Quis mihi tribuat, vt sim iuxta menses pri
stinos, quando splendebat lucerna Dei super caput meum, & ad
lumen eius ambulabam? Quando lauabam pedes meos buty-
ro, & petra fundebat mihi riuos olei? Ita hæc pijssima mater, su-
spiria dabat, & copiosas lachrymas fundebat, quoties recordaba-
tur illius dulcissimæ conuersationis, quam in tempore tam diut
no cum suo dilectissimo filio habuit, & suauitatis illius, qua tun
spiritus eius refocillabatur. At verò dies hodierna fuit pura abs-
que alicuius tristitiæ mistione. Cũ iam se vidit non genu flexo
coram Bethlehemitico presepio cũ tanta paupertate, nec cum il-
lis timoribus (*Y sobresaltos*) ob memoriam illius, quod Sanctus Si-
meon de dilecto filio eius prophetauerat, nec cũ lachrymis quæ
rendo puerũ inter vicinos, & notos, sed potiùs cum gloria inæsti-
mabili, & securitate nimia sedens ad dexteram filij sui, absq; vl-
lo timore, vsquam thesaurum illum amittendi. O virgo sacrata,
gaude, & lætare nunc domina mea, quia iam non fugientem in
Ægyptũ, nec iuxta crucem guttas sanguinis ab alto cadentes su-
scipientẽ te cernis. Iá amplius à dulcissimi filij tui aspectu non se
paraberis, sicut illum sepultum relinquens te separasti: iam siqui-
dem hæc omnia finem acceperunt. Et tu, ò gloriosa regina, quæ
in hac præsenti vita plus omnibus creaturis afflictam te vidisti,
nunc super omnem creaturam exaltatam, & glorificatam te cer-
Cant.3. nis. Vbi quod sponsa de se dicebat, singulariter tu dicere potes:
Inueni quem diligit anima mea, tenui eum nec dimittam. Et
hoc fratres absq; nostri iactura factum fuit, quia quamuis hodie
mundus eius aspectu sanctissimo priuatus est, attamen curam re-
spiciendi in nos illa non amisit: quin imo Beatissimæ Trinitatis
tribunal hodie ascendit, vt rem nostram ageret, ac salutem nobis
imprecaretur & vt perpetuo aduocata nostra esset. Quapropter
Roma.13. illud D. Pauli dicere possumus: Nunc enim propior est nostra
salus, quam cũ credidimus. Propinquiorem enim nostram salu-
tem habemus, siquidem sanctissimam Dei matrem, ante supre-
mũ iudicem filiũ eius aduocatam habemus. Et est valde notan-
dũ, quod sicut tribus diuersis diebus Christi Redemptoris nostri
sacratissimam mortem, & gloriosissimam resurrectionem, &
perquam admirabilem ascensionẽ celebramus sic hodierna die
simul

6 simul celebramus sanctam mortem, & gloriosam resurrectionem, & in cælum mirificam assumptionem huius cælestis Reginæ. In primis eius mortem sanctissimã celebramus, quia quanuis pie confitemur illam peccato originali, & actuali caruisse: placuit tamẽ Deo, vt per mortis ianuas transiret, vt notum esset hominibus, quam infallibile eius diuinum verbum sit; & quam vera illa sententia, & iudicium, quod diuus Paulus eius nomine promulgauit, dicens: Statutum est hominibus semel mori, quan uis eius mors sanctissima, ab aliorum hominum morte nimis dissimilis fuit. Nam aliorum mors cum dolore est, at verò eius mors cum lætitia. Quando aliquis iniquus, & abominabilis malefactor in carcerem ducitur quatuor, aut quinque iustitiæ ministri, manus in eum inijcientes, vi & impulsibus tanquam vilem *Hebr. 9.* *Simile.*
7 apprehensum trahunt. At verô si quis nobilis in carcerem ducitur, nõ sic fertur, sed sub eius fide, & verbo, nec iustitiæ ministri illum tangunt, sed spontaneè illum ire permittunt. Nos tãquam diuinæ maiestatis proditores, capti ducimur in mortem à ministris iustitiæ Dei, qui sunt dolores. & ægritudines, & mœstitiæ cum quibus morimur. At sanctissima Virgo, vt nobilissima, & fidelissima Deo ducta fuit ad mortem absque eo, quòd horum ministrorum aliquis eam tangeret. Non illã dolores, non tristitiæ tetigerunt, quæ cæteros Adæ filios rapere solent. Quando res aliqua dura scinditur, non potest fieri scissio absque violentia, & crepitu: at verò res molles, vt gossypium, id est, (*Algodon*) & lana carmenata, & exacta absque violentia, & crepitu scindũtur. Sic nos quoniã duri, rebelles, & inobedientes sumus in mor- *Simile.*
8 te cum maxima violentia & crepitu scindimur. At verò hæc pijssima Regina, de qua canit Ecclesia: Virgo singularis inter omnes mitis, quia tenera, & lenis erat per admirabilem charitatem, diuisa est per mortem absque vllo doloris strepitu, aut violẽtia tentationum dæmonum. Etiam solent homines ab hac vita discedere cum maxima tristitia, amaritudine, & anxietate propter dæmonum tentationes. Nam in illa hora, peccata, quæ quo tempore illa admittebatis nihil esse vobis dicebant, & etiam repræsentabant magnam Dei misericordiam esse, ad indulgendũ vobis: tũc inquam illa repręsentant magna esse, & maiora quã, vt veniam mereamini. Vnde Regius Dauid inquirens: Cur timebo in die mala? id est, in die laboriosa, quæ est dies mortis: re- *Psal. 48.*

Simile. spondet: Iniquitas calcanei mei circundabit me. Quando credi-
tores vident, debitorem suum velle discedere, omnes in eum
irruunt. Sic dæmones tempore mortis obsident homines & pec-
cata obijciendo eos affligunt, quasi, quod circundatos illos cum
eis habeant, & quòd non possint subterfugere illis repræsen-
tant, vt in desperationis baratrum incidant. His omnibus an-
Philip. 1. gustijs purissima Virgo caruit. Sancti aiunt illam obijsse ex
Simile. nimio desiderio videndi Deum. Ad Philippenses Diuus Pau-
lus ait: Coarctor desiderium habens dissolui, & esse cum Chri-
sto. Sicut accipiter, qui in altũ volans ardeam prædauit, & li-
gurienti carnificatoque in ea, mox capitium ei auceps impo-
nit, & pedicis ligat, & in pertica illum ponit, cui pennæ erectæ
manent, & rostro pedes pungit, vt pedicas soluat, & capitium
excutit, alisque quatit perticam, nec vllo modo quietari [po-]
test. Sic gloriosus hic Apostolus, tam altum petierat, vt in [di-]
uina essentia prædam faciens illam degustauerit. Postea cum car-
nis capitio se videns, & in pertica corporis ligatus, quietari non
poterat, & quasi omnia frangere velle videbatur. Et non tan-
D. Augu. tum Diuus Paulus, de quo Diuus Augustinus ait: In illo raptu
l. de viden diuinam essentiam vidisse, verumetiam alij iusti, qui quamuis
de Deum. tantam gratiam, & donum non obtinuerunt, ita tamen ardenti
amore Deum prosequuti sunt, quòd præ nimio desiderio viden-
Simile. di illum plures lachrymas fuderunt. Canis, qui dominum suum
odoratur, si fortè cathena ligatus est, & cubiculo inclusus, gemit,
& latrat, & vnguibus ostium radit, & totus dilacerari videtur,
vt dominum suum adeat. Quod si brutum animal hæc facit,
quid faciet iustus corporis custodia inclusus? Horum vnus erat [?]
Sanctus Dauid, siquidem suspiria emittens, dicebat: Heu mihi,
Psal. 119. quia incolatus meus prolongatus est. O quam malum signum
est dilectissimi hoc desiderium videndi Deum in nobis non sen-
tire. Timeamus æquum est, cum videamus nos huic vitę morta-
li tam affectos, & angustia affici quoties recordamur, quod fu-
mus morituri, quod ex minimo erga Deum amore procedit.
Quod si D. Paulus, & alij iusti adeò exoptauerunt ab hoc mun-
do exire, & esse cum Christo, qualia huius seraphicæ Virginis
desideria essent, cuius cor tam tenero, & flagranti Dei amore vul-
neratum erat? Vnde possumus considerare, quòd altissimæ con-
templationi dedita, & coram diuina celsitudine prona dicebat:
Iam

12 Iam Domine tot annos in hac vita duxi postquam in cælum, ô fili mi dulcissime, ascendisti.. Nunc in vnoquoque tuorum fidelium morior, quia te in vno quoque illorum interficiunt. Iam dissecor, & langueo vt tecum me videam, concupiscit & deficit anima mea in atria tua, sancti tui, & Angelorum exercitus, qui tecum sunt me desiderant propter amorem, quo me prosequuntur. Ideò educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo, me expectant iusti, donec retribuas mihi. Et mox pijssimus Dñs sanctissimæ matris eius iusta desideria, & pia vota compleuit. Et quãuis mors Virgini sanctissimę dulcissima fuit, sanctis tamen Apostolis molesta nimis, & amara extitit, qui ibi adfuerunt, vt S. Dionysius refert, Timotheum alloquens. Quia etsi diuini magistri sui absentiam egre *Psal. 141.* *S. Dionys. de diuin. nom. c. 3.*
13 nimis tulerunt; præsentia tamen, & protectione gloriosę matris eius consolabantur, & eius tantum aspectu confortabantur. At verò nunc à sanctissimo filio, & eius gloriosissima matre orphani relicti quid sentirent? Etiam pie credere possumus desolatorum, & tristium consolatorem Iesum Christum, solatium eis præstitisse, mœrorem leuasse, denique dolorem minuisse, qui iure optimo voluit amantissimæ matris eius morti adesse. Nam si discessurus è mundo discipulis suis dixit: Iterum veniam ad vos, & accipiam vos ad meipsum, vt vbi sum ego, & vos sitis, ex quo Doctores colligunt illum morti cuiuscunque Apostolorum adfuisse, ergo æquius erat, vt sanctissimæ matris eius morti adesset, siquidem cum mulier mortalis & passibilis esset, cum tanto sui discrimine & periculo se opposuit, vt per mediam *Ioan. 14.*
14 Iudæorum turbam furentem irruperit, quò morti dulcissimi filij sui adesset, quo tempore ab omnibus derelictus fuit. Quis ergo cogitare poterit hæc rectè considerans, & quæ mater cum eius filio fecerit, & cum idem filius tam facile adesse potuerit, quòd pro eius sanctissimæ matris solatio non adfuerit? In diuino officio, quod illi sancti sacerdotes in hoc pretioso Virginis transitu celebrauerunt, inuitatorium profectò non esset: Circundederunt me dolores mortis, siquidem sanctissima defuncta illis caruit, Nec responsoria essent: Peccantem me quotidie, siquidem nunquã peccauit. Nec lectiones essent, Parce mihi Domine, quandoquidem, quid illi Deus remitteret non habuit. Quinimò Domini præsentia consolati cum maximo iubilo dicerent:

Venite exultemus. Et lectiones essent: In omnibus requiē quæsiui, & in hæreditate Domini morabor. Quā plena meritis eius
anima sanctissima ab hac vita discesserit, non hominum nō An
gelorum linguę id explicare sufficiunt, quandoquidem certum
est per totum vitæ spatium, videlicet, sexaginta, & plus annis,
nusquā fecit, aut quicquā cogitauit, in quo prioris gratiæ augmē
1. Cor. 2. tum non reciperet. Quod si Diuus Paulus inquit: Quod oculus
non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascēdit, quæ pr
parauit Deus diligentibus se, quid præparatum haberet ei, quæ
cum tanta puritate illum peperit, & cum tanta fidelitate, & amo
re seruiuit? Et credibile est, quòd post eius fœlicissimum transi
tum, cum eius gloriosa anima in cælo esset, & corpus sacratissi
mum mortuum in sepulchro iaceret, Sanctos Apostolos cum ma
gna instantia à Deo postulasse, vt illud suscitaret, & glorificaret.
Ad hoc asserendum nimium me mouet, quòd cum Christus Re
demptor noster his sacris Apostolis euersionem Hierosolymæ
ciuitatis reuelaret, & quod lapis super lapidē relinquendus non
Matt. 24. erat. Dicit ibi sacer textus, quòd accesserunt discipuli eius, vt
Origenes. ostenderent ei ædificationem templi. Vbi Origenes notat, hoc
illos fecisse (Quāuis Dominus melius illis nouerat quid in tem
plo esset) quia videbatur eis hoc modo in pietatem illum posse
ducere, ne pateretur, vt ædificium tam primum destrueretur.
Quasi dicerent: Attende Domine, & tam illustre, & egregium
edificium conspice, ne patiaris rem tam egregiam, & pretiosam
deuastari. Si ergo discipuli tam pios, tamque studiosos se osten
derunt propter illius templi materialis conseruationē, quid illos
imprecatos esse putandum est, ne illud virgineum corpus corrum
peretur? Quam pijs verbis, quanta vi & efficacia dicerent: O
æterne Deus, & Pater infinitæ misericordiæ, ne permittas Do
mine, vt corpus tam sanctum, tam purum, tam pium, & ratione
parens, quod tanta promptitudine tot annis in tuo sanctissimo
famulatu se exercuit, modo in corruptionem incidat, sicut cæte
ra corpora filiorum Adam. Quod ita Deū fecisse pie credimus
respiciens ad obsequia, quæ hæc cælestis domina ei exhibuit.
August. De Augusto Cæsare legitur, quôd Alexandriæ ciuitatem vasta
Cæsar. re noluit, propter eiusdem vrbis magnitudinem: & etiam, quia
maximus eius amicus & familiaris in ea habitabat: & etiam se
cundum Plutarchum, quia Alexander Magnus illam funda
uerat.

18 uerat. Igitur, si quidam Gentilis, & tyrannus hos respectus habuit, ne vrbem illam solo æquaret, nunquid non satis esset ad hoc, vt sanctissimum illud Virginis corpus in corruptionē non deueniret, hanc cælestem dominam quandam ciuitatem esse supremorum: ac singularium ędificiorum fabricatam, non, vt familiaris Dei in ea habitaret, sed, vt totius beatissimæ Trinitatis receptaculum esset? Plura piè credimus de hac cælesti Regina, quorū apud sacram Scripturam testimonium non extat. Propter quod in Canticis de ea dicitur: Hortus cōclusus soror mea, sponsa, hortus conclusus, fons signatus. In quo significatur, res & mysteria, quæ Deus in illa operatus est nimis occulta esse. Et vbi apud Isaiam legimus: Ecce Virgo cōcipiet, & pariet filium, Doctores Hębræi dicunt id de quadam Virgine secreta, & nimis occulta intel- *Cant. 4.* *Isa. 7.*

19 ligi. Etiam Sanctus Ezechiel in spiritu prophetico illam vidit, quādo ad literā secundum Diuum Hieronymū dixit illi Deus: Porta hæc clausa erit, & non aperietur, & vir non transiet per eā, quoniā Dominus Deus Israel ingressus est per eam, eritque clausa principi. In quo etiam denotatur, quòd solus Deus, eius excellentias cognoscit, cui placuit illas ei communicare. Vnde Diuus Bernardus ait, ob id Angelum ei dixisse: Virtus altissimi obumbrabit tibi, quia, multa, quæ in illa operatus est, sic operuit, vt solus ipse cognosceret. Et vnum ex præcipuis, quæ ex hac cælesti Regina pie confitemur, de quibus (vt dixi) in sacra Scriptura planum testimonium non habemus, est eius resurrectio gloriosa, & admirabilis assumptio in cælum in corpore, & anima. Sanctus Ioannes in Apocalypsi refert se septem tonitrua *Ezec. 44.* *B. Bernar.* *Apoc. 10.*

20 audiuisse, & cum voces eorum literis mandare vellet, quidam Angelus dixit ei: Signa quæ locuta sunt septem tonitrua, & noli ea scribere. Et forte aliquod ex illis mysterijs, erat huius cælestis Reginæ gloriosæ assumptionis arcanum quod signare illi iussit, vt pij & fideles huius sanctissimæ Virginis deuoti, humiliter, & pie sanctæ Ecclesiæ fidem adhiberent, quæ congruis ducta rationibus, pie confitetur, & solenniter cum ingenti gaudio spirituali celebrat, & canit, dicens: Exaltata est sancta Dei genitrix super choros Angelorum ad cælestia regna. Nam sicut Beatus Bernardus præponderat, siquidem quando Deus in mūdum venit, illum sanctissima hæc domina in loco honorificentiori, qui in eo reperiebatur, suscepit, æquum erat profectò, *D. Berna.*

quòd ascendentem illam in cælum in loco præcipuo, & ante a[l]
omnes puras creaturas ipse illam collocaret. Et hoc significa[t]
Apoc. 12. quod Diuus Ioannes deinde vidit, dicens: Signum magnum ap
paruit in cælo, mulier amicta sole. Hæc mulier sanctissima Vir
go est: & eam sole amictam esse, est ita Deo coniunctam esse, vt
inter ipsam, & Deum alia pura creatura non mediet. Ibi sanctis
sima Virgo planè cognouit quanta dignitas erat matrem De[i]
esse, quia quamuis in hac vita vere credidit se matrem Dei es[se]
at nusquam intellexit huius admirabilis dignitatis celsitudin[em],
quousque in cælum assumpta est, cum quid Deus esset, cogno
uit. Et etiam tunc sicut plene Deum comprehendere non po
tuit, sic etiam huius dignitatis matris Dei omnem altitudine[m]
comprehendere nequiuit. Quo gaudio tunc afficeretur ma[ter]
tam incomprehensibilis Dei se cernens? Et quo etiam gau[dio sa]
cerdotes afficientur, quãdo cælum intrauerint, & infinitam [De]
maiestatem viderint, & cum quanta cordis lætitia dicent? Ecce
Dominus, quem in manibus meis, etsi indignis quotidie habe
bam. O glorificata sit talis liberalitas, & misericordia tanti Dei
qui à talibus manibus tractari patiebatur Et Angeli obstupefa
cti videntes celsitudinem, quam hæc cælestis Regina pertingit,
Cant. 8. illud Canticorum elogium protulerunt: Quæ est ista quæ ascen
dit de deserto delicijs affluens, innixa super dilectum suum? Illi
rum fuit, aiebãt, quòd è cæli diuitijs ad mundi paupertatem Deus
descenderet. Et etiam miramur, quòd è terræ paupertate ad tam
supremum cælestium diuitiarum culmen hæc sacratissima fæ
mina sit eleuata. Et cum mulier sit nobis omnibus, qui cælestes
spiritus sumus antecellat & omniũ domina sit. Deniq; cum sit
ra absq; eo, quòd vertatur in terrã, ascendit, vt super omnes cæ
rũ principatus regnet: hoc in magnam admirationem nos rap[it].
Sed væ, væ, & millies væ dilectissimi, quid nobis prodest de ad
mirabili gloria huius cœlestis Imperatricis agere, si tamẽ prop[ter]
nostra demerita ab eius consortio in perpetuum separandi su
mus? Ideò fratres studeamus eius gloriã cõsiderãtes, cũ maxim[a]
affectione illã imitari in his, quibus tantã gloriam meruit vt eius
dulci consortio coram diuino conspectu in æuum perfruamur.

In hac sacratissima solennitate sancta mater Ecclesia hoc no
bis Euangelium proponit, in quo agitur de duplici vita, nempe
actiua, & contemplatiua, quibus tanquam duabus alis peruo-
lant

24 lant animæ vsque ad gloriam impetrandam. Quod sic incipit: *Intrauit Iesus in quoddam castellum, & mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam.* Vbi primum maximè considerandum occurrit, quòd ille magnus Dominus, qui omnium rerum vniuersalis conditor est, voluit pro nobis in hoc mundo peregrinus fieri, & de domo in domum transire non habens propriam, vt ipse testificatus est de se, dicens: Vulpes foueas habent, filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet. O quanta confusio filijs huius seculi hæc est, qui omnia occupare, & vsurpare sibi volunt, nec proximos viuere sinunt. De his conqueritur idem Dominus per Isaiam, dicens: Væ qui coniungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis vsque ad terminum loci. Nunquid habitatis vos soli
25 in medio terræ? In auribus meis sunt hæc, dicit Dominus exercituum, nisi domus multæ desertæ fuerint grandes, & pulchræ, absque habitatore. O terribilem comminationem. Attendite seculi amatores, quid hic Dominus vobis dicat. Quod siquidem vestros proximos viuere non sinitis, & vos omnia suggere, omniaque ambire vultis, & vt magnas fabricas construatis, pauperes compellitis, vt vestris suas vicinas, & coniunctas vobis vendant, propterea vos Dominus vita mulctabit, & domos vestras à vobis tollet. Et hoc parum est: nam illud, væ, amplius denotat, videlicet, quòd in infernum vos cremandos in perpetuum detrudet. Quondam dixit Deus: Cõgregentur aquæ, quę sub cęlo sunt in locũ vnũ, & appareat arida, & factũ est ita. Vnde fit manifestum, quòd nisi hoc ita Deus pręce
26 pisset, tota terra aqua cooperta esset, nec fructũ proinde reddere posset. O quã efficax argumentũ hinc deduci potest in eos, qui volunt in hoc mundo nimium se protrahere, & exporrigere. Si Deus pręcepit aquis, vt propriũ locũ desererent ad hoc, vt terra fructificaret, cur volet, vt tu cuncta ambias, & aquis tuæ cupiditatis omnia operias, vt nemo pręter te viuere posit? Sit satis tibi frater, quod tibi Deus non pręcepit, vt quod tuum est relinquas, sicut præcepit aquis, vt locum suum desererent, sed tantum præcipit, ne aliena rapias, & cum mediocri contentus viuas. Ingens profectò insania est tantam curam adhibere in regijs & opulentis domibus construendis, & non reminisci vbi in alia vita habitandum sit. Figite dilectissimi oculos vestros in hos cælesti

Matt. 8.

Isa. 5.

Gene. 1.

magistro, & discite ab illo peregrini esse, in hoc mundo. 27
Et huic erat soror nomine Maria, quæ etiã sedẽs secus pedes Domini, audiebat verbum illius. Intrat Dominus fatigatus ex itinere, & fame confectus. Maria autem de necessarijs ad victum diuini Magistri non curans, secus pedes illius sedet, vt verbum eius audiat. Magna quippe res est animam sui & mundi rerum obliuisci coram Deo. Sic mulier illa Samaritana iuxta fontem eloquio Domini absorpta hydriæ, & aquæ oblita est, sed magis absorpta erat Maria, siquidem Dei coram ipso Deo oblita est. O quã bona Maria, quæ Christi coram Christo obliuiscitur: hoc est, quæ cibationis, & deliciarum ipsius Christi obliuiscitur corã eodem Christo. Aspice sancta mulier, quod ille, qui Angelos gloria reficit, fame perit. Pereat ille fame, vt saluer ego. Ecce quantum curæ sit Diuæ Magdalenæ anima sua, quòd videns diuinum Redemptorem lassatum ex itinere, ne buccellam quidem illi administrat. Quasi diceret: Sinite illum, nolo vt manducet, reparetur anima mea, quanuis ipse famem patiatur. Quid Maria, anima tua tantum valet? tantum, quandoquidem propter illam in cruce siti peribit. O benedictus sit talis Deus, & glorificata sit talis charitas. Adeò exoptat Deus salutem animarum nostrarum, quòd vult, vt illam inquiramus, quanuis (*Fuesse a costa.*) famis, sitis, & lassitudinis eius, quando passibilis erat. Hoc est primum, & præcipuum, in quo misericordiarum pater vult, vt nos exerceamus.

Cũ ergo Maria sic sederet, Martha satagebat circa frequẽs ministeriũ, quæ stetit te. vsque, *dic ergo illi, vt me adiuuet.* In quo significatur 39
vitæ actiuæ exercitia, absque orationis & contemplationis auxilio cum debita vtilitate, & fructu non bene posse sustentari
Rom.12. & conseruari. Vnde Diuus Paulus ait: Orationi instantes necessitatibus sanctorum communicantes. Enimuerò si orationi instetur hoc studio plurimum subueniunt iusti aliorum iustorum necessitatibus, & meritoriè efficiunt, ne in exercitijs cœptis lassentur, sed potiùs perseuerent. Et alibi idem Sanctus Apostolus
Philip.4. ait: Rogo te germane compar adiuua illas, quæ mecum laborauerunt in Euangelio, & alibi: maxima instantia, & verbis effica-
Rom.15. cissimis ait: Obsecro vos fratres per Dominum nostrum Iesum Christum & per charitatem sancti Spiritus, vt adiuuetis me in orationibus vestris pro me ad Deum. O quam manifestum ex hoc

30 hoc fit quãtum iustorum pro alijs iustis oratio valeat, siquidem Sanctus Apostolus verbis tam efficacibus ab illa adiuuare deposcit. Et est valdè notandum, quod propterea quòd Beata Martha (vt idem Dominus dixit) turbata erat erga plurima, ideò de sorore sua conquesta est, & forte eius exercitium non approbauit: in quo significatum est, id quod re ipsa hodie in mundo contingit. Multi enim sunt, qui plura, quæ à proximis suis fiunt, nõ probant, & de illis murmurant, quia ipsimet turbati incedunt, curis negotijsq́ue secularibus inuoluti. His euenit idem, quod illi, qui è mari exijt, cui, quia caput perturbatum affert omnia in gyrum verti videntur. Sic mali in inferno fatentur, dicentes: Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum, & in similitudinẽ improperij. Nos insensati, vitã illorũ æstimabamus insaniam, & finem *Sap. 5.*
31 illorum sine honore. Est aliquis, verbi gratia, in campo tripudians, & saltans ad suauis instrumenti sonum, quem alius facit, & secundum diuersitatem sonorum sic ille diuersas motiones tam pedibus, quam corpore facit. Et ille, qui à longè illũ specula tur, & nec tibicinem videt, nec sonum audit, putat illum sine sono tripudiare, aut quòd amens aliquis sit, & insanias faciat. Sic mundani, quia vident seruos Dei in eius sancto seruitio inusitata, extraneaq; facere, & non cernunt impulsus Spiritus sancti, quibus mouentur, omnia illa amentiam. & insaniam esse putãt: vnde murmurationes, & detractiones oriuntur, videlicet, ex nimio ieiunio, oratione, & plurimis humiliationibus, alijsq; sanctis operibus. Qui Sanctum Heliam cerneret senem, & annosum, co *simile.* *3. Reg. 18.*
32 ram Rege Achab cum maxima agilitate currentem, si tantũ exterius intueretur non amentiam existimaret? Id tamen ex proprio decreto non fecit: nam ibi sacer textus inquit. Et manus Domini facta est super Heliam, accinctisq́ue lumbis currebat ante Achab donec veniret in Iezrael. In quo voluit Deus ostendere vim, & virtutẽ, quã seruis suis solet præbere, vt etiã senes, & annosi in executione munerum suorũ possint agiliter currere.

Et respõdens dixit ei Dominus: Martha, Martha solicita es, & turbaris erga plurima: porro vnũ est necessariũ. Maria optimam partẽ elegit, quæ non auferetur ab ea. In hoc Dominus significauit, quomodo, etsi Marthę exercitium sibi gratum erat, Mariæ tamen studium multo magis. Et est notandum non dixisse Dominum: Optimum elegit Maria, sed optimam partem: Nam harum partium

præstat contẽplatiua, quam actiua: & ambę simul potiores sunt, 33
quam quælibet per se sola. Ideo vtramq; partem nobis sanctus
Psal. 41. Dauid commendat dicens, In die mãdauit Dominus misericor
diam suã, & nocte canticum eius. Hoc est, die, quando maior di-
spositio, & opportunitas adest, mandauit nobis Deus, vt vitæ
actiuæ exercitijs, & operibus pietatis incumberemus. Nocte ve
rò quando maior est quies orationis studio & cõtemplationi va-
Psal. 107. caremus. Et alibi sanctus Rex de se ipso ait: Paratum cor meum
Deus, paratum cor meum. Bis repetit, paratum cor meum, deno
tans tam ad vitæ actiuæ quam ad contẽplatiuæ exercitia se esse
paratum. Circa hoc Domini responsum etiam hic est aduertenẽ
dũ nõnullos literæ nimis adhærentes dixisse: quia Martha diues
erat, propterea in pręparandis varijs ferculis solicitam curam ge
rebat, quasi ei videretur tanto hospiti cuncta parum esse. At ve
rò Christus R. noster quia hos excessus & apparatus nimium ab
horrebat dixit ei; quid turbaris erga plurima? quid in plurimis ci
bis præparandis turbaris, quandoquidem vnus eorum mihi suf
ficit? Et hunc huius loci literalem sensum esse asserunt. *Et cum*
dixit: Porro vnum est necessarium (aiunt) cibum intellexisse.
At si attente id, de quo ibi præcipue agebatur, consideremus, in
ueniemus, vnum necessarium esse illud, cui Maria incumbe-
bat, scilicet, per quandam cognitionem, & quoddam mirifico
charitatis vinculo appropinquare Deo. Si quis dicat: Num
id, cui Martha incumbebat, videlicet, pietatis exercitium ne-
cessarium non erat? Maximè. Veruntamen Dominus ait, hoc
vnum præcipuè esse necessarium, quia hoc acquisito, vt præci-
puo facile alterum acquiritur. Nam illa anima, quæ huc perue- 35
nit scilicet, vt perfecte Deo vnita sit per hunc mirificum nexum
posteà facilè se exercet in his charitatis operibus, quę a Deo ei pre
cipiuntur. Cum ergò hoc ità sit, nempe, vnum illud necessarium
hoc esse, quid terribilius, dicite obsecro in hac vita potest euoni-
re, quã cernere fidelẽ; qui hęc omnia, vt certissima firmiter credit
& q̃ nihil ei magis in obliuione sit, quã hoc necessariũ? Omnes
mundi res, voluptates, honores deniq; diuitias quisq; fidelis re-
linquere deberet, & contẽnere, vt hoc vnum necessarium inqui
reret. At verò cõtra facit, nã hoc vnũ necessariũ relinquit, & alia
omnia cũ maxima auiditate, & nimia cordis anxietate inquirit.
Hoc est, quod propijs oculis quotidie cerno, & quod mihi ma-

gnam

36 gnam admirationem infert. De hoc conqueritur Dominus per Isaiam dicens: Quarę appendistis argentum, non in panibus, & laborem vestrum non in saturitate? Quasi dicat: quare laborastis propter illud, quod vos saturare minimè potest? Vt autē vos fratres hæc intelligatis, & miremini perpendite etiā Aristotelē dixisse: Sumus nos quodāmodo finis omniū. Igitur ad quē finē hominem Deus creauit? Vt summum bonū intelligeret, & intelligendo amaret, vt B. Augustinus inquit: Nihil hoc rationabilius, aut vtilius, nec pluribus titulis magis debitum. Quomodo ergò cœlum, & terra non terrentur, & nos non obstupescimus, vidētes, quod illud, cui minus homo incumbit est id, propter quòd fuit conditus? Si aliqua gens inter mortales tam fera, & immanis alicubi esset, in qua nulla amicitia, nulla deniq; fidelitas seruaretur
37 etiā inter parētes, & natos, sed omnes inuicē se mordicus consumerent, & mutuò se extraneis vili pretio venundarent, quis tantam immanitatem audiens non obstupesceret? Quanto plus ergò nos Deo debitores sumus, quàm vllus filius sit patri, & etiam, quàm omnes simul qui fuerunt & erunt? Et cum huic ineffabili patri tantum debeamus, non solum illum non diligimus, quin imo, quantum in nobis est, illum occidimus, & vilibus huius mūdi nænijs vendimus. O summam peruersitatem æterna damnatione dignam. Quo animi dolore Sanctus Moyses dicebat: Generatio praua, atque peruersa hęccine reddis Domino popule stulte, & insipiens? Nunquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit te & creauit te? Nec minus, quin potius multò magis ingratos erga Deum nos ostendimus, quam illi, siquidem
38 potiora quā illi beneficia accepimus. Rē stupendam notetis velim, nempe ex hominum peruersitate Manichæorum errorem ortū esse asserentiū, duos esse Deos, bonū alterū rerū bonarū conditorē, alterū verò malū, qui iniqua creat: Nam induci non poterant, vt crederent, quòd vnus Deus bonus res tam detestabiles, quales sunt homines iniqui, cōderet. In quo errore D. Augustinouē annis versatus est. Sed postquā ad fidē est conuersus acerrimè contra eos disputauit. Ecce quā abominabilis malorum deprauatio sit, quando quidem illi infœlicissimi homines ex illa occasionem desumpserunt in tam magnum errorem incidendi. Tādem vltimam huic rei manum imponam cum alia consideratione, quæ etiam terrorem vobis incutiet, videlicet, cuncta ani-

Isai. 55.
Arist.
D. August.
Simile
Deut. 32.
D. Augu. in l. contra Manichęos & de l. arbitrio & in l. 2. de moribus ecclesiæ. & l. 5. conf. c. 10. lib. vnico de duabus animabus. c. 10. & l. 3. contra Iuli. Pelag. c. 5.

ma.

malia irrationabilia, sic à suo conditore formata esse, quòd nihil omittunt eorum, quæ ad vitæ suæ conseruationem conducunt. Solus homo è contra facit, qui non tantum contra Deum est, sed etiam contra seipsum. Vnde Sanctus Iob dicebat: Quare posuisti me contrarium tibi, & factus sum mihi metipsi grauis? Magna querela, & miseria hæc est. Nam, cùm summa humanæ perfectionis consistat in imitatione perfectionis, & bonitatis diuinæ, quæ maior miseria hac excogitari potest, vt non solùm homo Deo similis esse nolit, sed etiã omnino ei cõtrarius sit? Si quidẽ quod ille vult ego nolo, & quod illi displicet, mihi placet; & quod ille diligit, ego odi; & quod ille odio prosequitur, ego amo. Ex quo sequitur, quòd cum hominis foelicitas, & eius salus coniuncta sint cum diuino cultu, quòd ille, qui rebellis, & contrarius est Deo, necessariô sibi metipsi grauis, molestus, & nociuus sit. Itaque cætera animalia in suis operationibus propriam conseruationem quærunt: tantum miser homo in omnibus, quæ agit, cogitat, exoptat, & loquitur propriam mortem, & destructionem quærit. Cum igitur proprijs oculis hæc passim intueamur, & palpemus, nescio cur in lachrymarum mare non enatamus. O Christe lux beatissima, qui cum tam ineffabili charitate docuisti homines, quòd te sequi, te diligere, & tecum in vinculo charitatis perfecto vniri est illis præcipuum & necessarium, nunc dulcissime Domine per viscera misericordiæ tuę nos illumina & à somno peccati excita, vt relictis omnibus huius caduci mũdi rebus, in hoc pręcipuo, & necessario nos exerceamus, quousq; gratia insigniti tecum gloria perfruamur, Amẽ.

(∴)

1 In eodẽ Festo Assumptionis sacratissimæ Virginis Mariæ Concio Quarta.

Intrauit Iesus in quoddam castellũ, & mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam. Luc.10.

¶Exponatur litera Euangelij in principio.

2 QVANVIS ab re videatur, quòd sancta mater Ecclesia in hodierna sanctissima festiuitate hoc sacrum Euangelium recitet: si tamen rectè consideretur ad rem maximè facere videbitur. Quando *simil.* alicui Reginæ, aut Imperatrici indumenta fiunt, decens est, vt sartor illis appropinquet, vt mensuram desumat: cæterum adsunt aliquæ dominæ similis staturæ à quibus mensura desumitur, & sic regia indumenta fiunt. Simili vrbanitate hodie sancta Ecclesia vtitur, quæ huius cælestis imperatricis celsitudinem agnoscens vestimenta illi facere volens, eius solennitatem celebrando vix illam tangere audet: & ob id duæ famulæ eius Martha, & Maria hic proponuntur, quæ, vtcunque similis staturæ sunt, cuius animam sacratissimam, & purissimum cor-
3 pus repræsentant. Et ita de his duabus sororibus verba faciens, occasionem nobis præbet, vt de hac sanctissima Virgine, & de eius sanctissimę festiuitatis mysterio nonnihil loquamur. Itaque hoc sacrũ Euangelium, si profunde consideretur, est velut quædam effigies, in qua huius gloriosæ Reginę mirabilis assumptio, quam hodie celebramus, mysticè repræsentatur. Et hanc vnam ex præcipuis rationibus esse puto, ob quas sancta Ecclesia nobis illud proponit. Quod sic incipit: *Intrauit Iesus in quoddam castellũ.* Ex titulis quos sacra Scriptura conuenientissimè Virgini sacratissimę adscribit, vnus est castellum illam appellare. Vnde sponsus in Canticis sponsam alloquens, ait: Sicut turris Dauid collũ *Cant.4.* tuum, quæ ædificata est cum propugnaculis: mille Clypei pendent.

dent ex ea, omnis armatura fortium. Hæc sponsa in sensu litera-
li sancta ecclesia catholica est. Et collũ huius cœlestis sponsæ, vt
B. Bernardus exponit, est sanctissima virgo domina nostra, quæ
ideò collũ dicitur. Nam sicut collũ inter cętera membra pręter ca-
put sublimius est, ita inter cæteros sanctos, excepto Christo, R.
nostro, qui est caput illa sublimior est. Et sicut caput versus cor
pus mediante collo inclinatur: ita hoc diuinum caput ad huius
mystici corporis miserendum per huius clementissimæ virginis
intercessionem inclinatur. Et sicut collum est canalis, quo influẽ
tiæ à capite in corpus descendunt, & quo etiam humores à corpo
re in caput ascendunt: sic virgo immaculata est canalis, per quẽ
Redemptoris nostri dona ad nos descendunt, & quo etiam suspi
ria, & orationes nostræ ad illum perueniunt. Et collum hoc in-
quit sponsus esse sicut turrẽ Dauid, quæ ædificata est cũ propug
naculis, cuius fabricatio eius purissima cõceptio fuit. Et ibi Deus
propugnacula posuit, videlicet, spiritus sancti dona, ne in labem
culpæ originalis, sicut, & nos incideret. Omnis armatura fortiũ,
quæ in hac turri sita est, omnes virtutes sunt per cæteros sanctos
dispersæ, quas omnes simul illa habuit. Et mille clypei, qui ex
ea pendent sunt variæ protectiones, & auxilia, quæ miseri apud
eam reperiũt: nã hæc turris peccatorum refugium est. Quaprop
ter, ô peccator, tibi consulo, vt in quacunq; tribulatione constitu-
tum te videris ad hanc turrim cõfugias, nam cõtra omnia pericu-
la clypeos reperies, Modo à peccatis persecutũ te cernas, aut va-
rijs periculis afflictum, aut tentationibus obsessum, aut quolibet
alio infortunio singulis quibusq; malis clypeum reperies: Tri-
bulationi lætitiam, persecutioni patientiam, culpæ lachrymas,
Tentationi fortitudinem, quia mille clypei pendent ex ea, mu-
rus fortissimus, qui hoc castellum ambit idem mundi Saluator
Isaie. 26. fuit, vt mystice Sãctus Isaias prophetauit dicens: Saluator pone-
tur in ea murus & antemurale. Et sicut murus iaculorum ictus
suscipit ne forte castellum ipsum pertingãt, quapropter sępe con
tingit, quod manet ruptus, & vndique discissus, vt castellũ illæ
sum maneat: sic Christus R. Noster in cruce tanquam murus di-
scissus vndiq; mansit, ne eius mater sanctissima alicuius peccati
ictu peteretur. Quia si à peccati labe mansit libera, hoc fuit vir-
tute passionis preciosissimi filij sui in diuino cõspectu præuisæ.
In illo castello quod Dominus intrauit duæ sorores commora-

7 bantur, altera vitæ actiuæ, altera verò contemplatiuæ exercitio dedita. Et in hoc sacro castello etiam duę sorores sunt, videlicet, corpus sanctißimum, & anima purißima huius gloriosæ dominæ. In nobis verò anima & corpus sorores dici non possunt: nam semper in continuo iurgio versantur, & altera aduersus alteram insurgit, vt diuinus Apostolus affirmat dicens: Caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem. Hæc enim continuò sibi inuicem aduersantur: & tam ingens controuersia & disceptatio inter hęc versatur, quod idem Apostolus alibi dicit: Si enim secundum carnem vixeritis moriemini, si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis. O quàm ingens bellum est hoc, quod si vultis, vt anima pacem, vitam, & libertatem habeat, oportet captiuam, & mortificatam carnem habeatis, & perpe-
8 tuum bellum contra eam geratis, nempe, disciplinis, cilicijs, & ieiunijs &c. Quòd si optatis, vt caro viuat, & quod pacē libertatemque habeat dicit sanctus Apostolus hoc per mortem animæ esse debere. Videtur mihi inter animam, & corpus discrimē versari, quod inter imaginem solidam (*imagen de bulto*) & pictam. Nam imago picta perfectionem accipit, semper addendo ei, solida verò è contra, si auferatur ab ea. Accipit. V. g. pictor tabulam leuigatam, & incipit imaginem delineare, & colores coloribus superimponere, & vmbram vmbræ addere, quousque perfectam imaginem depromit. E contra verò imago solida, si continuo dedoletur, & ab ea dematur aliquid tandem perfecta manet. Accipit exculptor rude lignum, seu truncum, & semper dedolat, quousq; perfectam imaginem exculptam relinquit. Simi-
9 liter considerandam nobis est animam nostram à Deo creari, vt inquit Philosophus tāquā tabula rasa, in qua nihil est depictum, quam Deus in manibus nostris posuit, vt quam primum liberæ rationis vsu vti inciperemus illam paulatim perficeremus, supposito quod per gratiam baptismatis nitida, idest, (*bruñida*) nobis datur. Et hinc mysterium intelligētis, quid fuerit in causa quòd postquam Deus cuncta creauit, vt in Genesi habetur, inquid sacer textus, quod vidit illa, & vidit bona esse, vt de luce, quam vt vidit bonam esse affirmauit. Et ex eo quod aquæ in loco vno congregatæ essent, & arida appareret dicit sacer textus: Vidit quòd esset bonum. Et videns plantas fructificare, & herbas virescere dicitur: Vidit Deus quod esset bonum &c. At verò quando

Gal. 5.
Rom. 8.
Simile.
Aristo. 3. de anima: text. com. 12. 14.
Genesi. 1.

quando hominem Deus condidit, non memoratur, nec dicitur: to
Vidit Deus, quòd esset bonus. O Deus maiestatis infinitę, quid
hoc Domine, lux, aqua, & terra bona tibi videntur, & homo nõ
item, cum sit ipse finis propter quem hæc omnia condita sunt?
Dico Deum hominem non laudasse, quia omnem perfectionis
plenitudinem, quam debebat habere, tunc nõ habuit, quia ipse
met paulatim animam suam (Dei auxilio) debebat perficere. Et
Ecclef. 15. hoc est quod Ecclesiasticus ait: Deus ab initio constituit homi-
nem, & reliquit eum in manu consilij sui. Id est, creauit illum, &
in proprijs manibus eum reliquit, vt si vellet se depingeret, atq;
perficeret. Et modus quem debet obseruare est superimpone-
re, & virtuti virtutem addere, & sanctitati sanctitatem iniunge-
re. Et tot tamque perfectos virtutum colores poterit superimpo-
nere, vt illam perficiat. At verò corpus è contra debet per-
tanquam imago solida, quia trunco, & ligno rudi simile est, in-
de dedolari oportet, & ab illo auferri ex victu, somno, illecebris
colloquijs & conuersationibus, vt tandem perfectum maneat.
Itaque ad perficiendum corpus opus est, vt superfluum ab eo de-
matur, &, vt anima perficiatur ei superaddere opus est, ne forte
(cum adeò sibi inuicem cõtrarientur) corpus suis inordinatis de-
siderijs animam occidat, & anima virtutibus ornata vinci, & oc-
cidi ab eo non patiatur. His omnibus contradictionibus sanctissi-
ma Virgo domina nostra per admirabilem Dei virtutem, & di-
spensationem caruit. Interrogat Sanctum Iob Dominus. Nun
quid gyrum Arcturi poteris dissipare? Arcturus septem stellis
constat, cuius prima est sydus septentrionale, id est, (*El norte*), in
buccinæ formã arcuatus, qui semper sine quiete in gyrum versa-
tur: & quando tres stellæ supra sunt, aliæ quatuor infra, & è con
Iob. 38. tra. Dicit modo Dominus ad Sanctũ Iob: Quis poterit has stel-
las detinere, quisve clauum figet, ne in gyrum vertantur? Nul-
lius vires, aut industria sufficiunt: solus Deus, qui cælum condi-
dit, has stellas ne gyrent efficere potest. Scitote idem in homine,
quod in cælo euenire, qui est tanquam Arcturus, cuius septem
stellæ tres animæ potentiæ sunt, & quatuor corporis elementa,
ex quibus potentiæ exteriores, & corporeæ componũtur. Quæ
omnes stellæ taliter mouentur, quòd aliquando tres animæ po-
tentiæ infra sunt à corporeis potentijs oppressæ, aliquando verò
animæ potentiæ supra sunt, & corporis potentiæ infrà ab illis
oppressæ,

13 oppressæ, & eis subditæ. At in sanctissima virgine Domina nostra, Deus omnipotentiæ suæ clauum posuit, quo eius potentias fixit, ne has inuersiones, & gyros facerent, sed semper quietæ permanerent, videlicet, tres animæ potentiæ supra, corporis verò potentiæ infra, & perpetuò illis subiectæ. O rem mirabilem, nam cum virgineum corpus huius cœlestis dominæ alias humanũ esset, & via communi, qua cæteri filij Adæ genitum, & cum naturales appetitus, sicut & cætera mortaliũ corpora haberet, nihilominus ita rationi subdita essent. In Genesi legitur Dominũ Noe præcepisse, vt cuncta animantia tã fera, quã mansueta in arcam intromitteret, vt à diluuio seruarentur. Quid Dñe ad seruandũ animalia iubes, vt in arcam includantur? Lupus cum *Gen.* 6.
14 oue, leo cũ agno, canis cum fele, accipiter cum perdice, & vulpes cum gallina quomodo se habebunt? Nonne Dñe cernis, quod animalia fera mansueta vorabunt, & deniq; fera inuicem morsibus consumentur? Non rectè (ait Dominus) mysterium nouistis. Scitote hanc feritatem animalia habere in montibus, & syluis, & in desertis vallibus, at verò intra ipsam arcam statim mansuescent. Tã mansuetus quippe leo erit sicut agnus, & lupus, vt ouis: vulpes, vt gallina. O sacratissima virgo, & mater Dei, tu domina veri Noe Iesu Christi filij Dei arca es, & tua protectione à peccati diluuio erepti sumus. Huius admirabilis arcæ animalia fera sunt sensus corporei, quæ perpetuo pacis fœdere cum animalibus mansuetis, videlicet, cum animæ potentijs habitauerũt: Extra arcam in cæteris Adæ filijs verum est, quod sensus corporei solent vorare, & destruere tanquam fera animalia, animæ po-
15 tentias; cæterũ intra ipsam arcam non. Et ob hanc causam huius sanctissimę virginis caro innocentissima, & anima pretiosissima iure optimo sorores dicũtur. Et in hoc castellũ, in quo hæ duæ sorores morabantur, intrauit Christus mũdi Redemptor, sacratissimæ incarnationis eius tẽpore, vt ibi hospitaretur, & reficeretur.

Et, vt mysterium hoc plenius intelligatis, notetis oportet ex præcipuis penurijs, & defectibus mundi huius, vnum esse, videlicet, quod in eo sedes non sit. Sæpe mecũ cogito, quomodo illi, qui post hũc mundum abeũt, & in eo omnem fœlicitatem collocant, non verecũdantur, siquidem in nulla ex eius creaturis sedẽ inuenire possunt. Solet quis verecũdari, & confundi aliquam domũ frequentare, in qua ei sedes non conceditur, sed tanquam si *Simile.*

seruus esset stare iubetur. Et ita si vultis, vt dæmon à vobis recedat magnum remedium est sedem illi denegare. Cauete illum, quoniam semel si sedeat, non facilè illum expelletis, idcirco illum sedere ne patiamini; hoc est, ne immoremini ad considerandum mala, quæ vestræ phantasiæ offert, hoc enim est illi non permittere, vt sedeat nec vt intret. Et cum eius superbia maxima sit, si hoc tamen modo illum stare facitis, statim confusus abibit nec ibi immorabitur. Et tamen mundani non verecundantur adeò res mundi diligere, quandoquidem omnes simul non sufficiunt sedem illis dare. Sic enim Deus præordinauit, videlicet, quod nulla earũ in particulari, nec omnes simul verum, & integrum gaudium, (quæ propria hominis sedes est) illi præbere possint. Vultis nosse, quisnam fuerit locus, vbi primo homini in hoc mundo sedere permissum est? Virgineus vterus fuit reginæ Angelorum. Ibi enim anima sacratissima redemptoris nostri in primo instãti suæ creationis diuinam essentiam vidit, & fuit beata, & sic veram sedem habuit. Quod Sanctus Ezechiel prophetauit dicens: Porta hæc clausa erit, & non aperietur, & vir non transiet per eam, quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam. Eritque clausa principi, princeps ipse sedebit in ea, vt comedat panem coram Domino. Diuus Hieronymus, & alij sancti doctores asserunt hæc verba de sacratissima Dei matre intelligi. Et quamuis alia verba præter hæc de illa scripta non essent, ingenue fateri possemus tot excellentijs illã præstare, vt illas explicare nec hominũ aut Angelorũ linguæ sufficiãt. Nam quis plures seras thecę superimponat, & magnam custodiam adhibeat, nisi in ea multum habeat, quod furari quis possit? Cum quis foras abit, & dicit ei amicus, attende, quod illa arca reserata manet, cui ille: parũ refert, nihil ibi est, quod capi possit, & siquidem hic dicitur tot seras, tantamq́ue custodiã huic sacro castello Deum adhibuisse, sequitur ineffabiles thesauros in eo reconditos illum habere. Et hoc factum est ità, quia princeps regum terræ Iesus Christus, quatenus homo in eo sedit, vt diuinæ fruitionis panem coram Domino comederet, hoc est, in visione Dei.

Ezech. 44.

Simile.

Merito ergo dicimus in hoc castellum hunc cœlestem hospitem fuisse exceptum, & refocillatum, cui hæ duæ sorores fideliter ministrauerũt. Vna earũ videlicet, caro per triginta trium anno-

19 annorũ spatium quibus in hoc mundo vixit seruitia corporalia
exhibuit: anima vero igneis diuini amoris actibus illi famulata
est. Et ideò de carne virginali dici potest, quod satagebat circa
frequẽs ministerium: & de anima eius sanctissima, quod sedebat
secus pedes Domini. Sed dicet quis: Si hæ duæ sorores huiusmo
di fraternitatis vinculo iunctæ erant, & tanto pacis fœdere adu-
natæ quando adimpletum est id, quod Marthæ querela contra
Mariam significauit, videlicet, quod caro de anima cõquesta di
ceret. Soror mea reliquit me solã, dic ergo illi, vt me adiuuet? Di
co tempore mortis eius sacratissimæ hoc actum esse. Pro quo no
tandum vobis est, quod cũ Deo placuit, vt hoc sanctissimæ ma
tris suæ exilium terminaretur, omnes Sancti Apostoli ibi adfue
runt, vt Sanctus Dionysius refert. quos à diuersis mundi parti- *S. Dio. l. 2. de*
20 bus, quibus peregrinabantur, verbum diuinum seminantes *diuin. Nomi.*
Deus congregauit. Et est credibile, quod inter ipsos, & pijssimã
matrem verba dulcissima, & amore plena haberentur, & etiam,
quod dum illi prope diuino & spirituali eloquio operam da-
rent, Christus mundi Saluator totus pulcher, & gloriosus illis
apparuit. Cuius aspectu mater eius sanctissima verba illa Ia-
cob patriarchæ iure dicere potuit, qui filium suum Ioseph, vi- *Gen. 46.*
dens summa lætitia, & gaudio superfusus dixit: Iam lætus mo-
riar, quia vidi faciem tuam. Quæ lingua explicare sufficiet,
quo sanctissimæ virginis huius lætitia peruenit cum plenitudi-
nem illius quod tandiu exoptauerat appropinquare vidit, vi-
delicet, ex hoc mundo transire, & perpetuo Deo vniri? San-
ctus Dauid huius miseræ vitæ multa mala contemplans, & bo *Psalm. 59.*
21 na alterius, efficacissimis suspirijs dicebat: Quis deducet me in
ciuitatem munitam? quis deducet me vsque in Idumæam? In
ciuitatem munitam, idest, gloriam, ciuitatem fortem, securam,
pacificam, & quietam vbi nullus timor, anxietas nulla, nec vl-
lus horror inhabitat. In Idumæam, hoc est, rubicũdam, (*Arrebo
lada*) cuius coloni, & ciues omnes instar flammæ igneæ sunt.
Ibi enim est, vbi Deus facit ministros suos ignem vrentem, amo
re accensos, nitore micantes, & pulchros. Hæc est dilectissi-
mi ciuitas illa, versus quam tendimus. Nonne lætitia, & gau-
dio superfusi liquescitis, sperantes inter ciues tam speciosos
collocari, vt in perpetuum cum Domino regnetis? O mise-
ra, & infœlix anima, cur terrenas consolationes exoptas,

quare errabunda vagaris, tam anxie vilissimas huius seculi voluptates inquirendo, quæ tibi maximo impedimento sunt ne tanto bono perfruaris? O si profunde illa æterna gaudia contemplaremur, quanta vi, & efficacia cum Regio Dauide exclamaremus dicentes: Quis deducet me in ciuitatem munitã? Quis deducet me vsque in Idumæam? O qualiter idem Sanctus Propheta hoc desiderio flagrabat, quando cum lacrymis, & gemitibus inenarrabilibus illam iucundam societatẽ sitiens, iam pene luminibus deficientibus aspiciendo in cœlũ quotidie illas cœlestes mansiones salutans dicebat: Memento nostri Domine in beneplacito populi tui, visita nos in salutari tuo, ad videndum in bonitate electorum tuorum, ad lætandum in lætitia gentis tuæ vt lauderis cum hæreditate tua. O ignita verba à feruido corde prolata. Quid postulet hic sanctus attendite. Memento nostri Domine (ait) scilicet, gratiam conferendo, vt simus in beneplacito populi tui, idest, in meritis sanctorum, qui tibi placent. Visita nos, scilicet, vt saluemur in salutari tuo Iesu Christo, in quo peccata dimittuntur ad videndum, scilicet; te facie ad faciem, in bonitate & gratia electorum tuorum, vt participes simus beatorum in cœlo. Ad lætandum in lætitia gentis tuæ, idest, vt connumeremur in cœtu piorum, & vt lauderis à nobis cum hæreditate tua, qui sunt Angeli, & electi. Hoc, quod Sanctus Dauid deprecabatur etiam nos eodem affectu deberemus postulare, si quod decet essemus. Cæterum in curis huius vitæ immersi in tam mortali obliuione gloriam habemus, quasi ea frui nusquam speremus. Ergo dilectissimi à Deo summis precibus contendamus vt illorum perẽnium gaudiorum viuam spem nobis donare dignetur, vt per illam ab huius vitæ rebus caducis corda nostra subleuemus. Spem viuam appello illam, quæ per gratiã viuificatur, & in vitæ sanctitate fundatur. Hanc enim spẽ laudauit sponsus in sponsa dicens: Nasus tuus, sicut turris Libani? Quisnam hic laudandi modus est? quid turri, & virginis naso: Nimium mysteriũ quod hic latet attendatis. Per nasum siquidem spes significatur. Nam quemadmodum naribus olfacimus, & per fragrantiam etiam à longe res degustamus, & percipimus, similiter spe olfacimus, & degustamus res cœlestes, & hoc odore post illas currimus, sicut quondam sponsa promittebat dicens: Curremus in odorem vnguentorum tuorũ. Vnde quantò magis probus quis est

Psalm.55.

Cant.7.

Cant.2.

25 esse, tantò agilius festinat, & maiori desiderio angitur morti
appropinquandi: nam hinc cælum olfacit. Et peccator mor-
ti appropinquare formidat, quia hinc infernum odoratur. Et
etiam spes animæ sanctæ turris dicitur propter eius firmita-
tem. Et ait in Libano fundatam esse, qui est mons odorifer,
fertilis, & speciosus, in quo vita studiosa significatur: nam san-
cta & viua spes hoc fundamentum habere debet. Vnde in
Prouerbijs de illa muliere forti dicitur: Manum suam misit
ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fusum. O mirificum *Prou.31.*
mysterium, quod antea sapiens de hac sancta fœmina excla-
mauerat dicens: Mulierem fortem quis inueniet? Et denique
de illa ait: Digiti eius apprehenderunt fusum. Quid? tanta for-
titudo est fusum apprehendere? Vtique. Non vos latet fusum
26 esse, & colum, idest (*La rueca*) in colu est, quod nondum est ne-
tum, in fuso verò quod iam est elaboratum. Et illa anima for-
tis dicitur, quæ fuso innititur, & non colui, hoc est, quæ inniti-
tur, illi, quod fabricatum, & elaboratum est, & non è contra, vi-
delicet, illi quod nondum est opere perfectum. Si hominem
quantumuis perditum interrogetis, si sperat gloria perfrui? vos
irridebit, & dicet: Quid sperare debeo præter idipsum? Quid?
talem vitam agens in cœlum ire speras? Ad hoc respondebit:
propositum habere deinceps pœnitendi, id quidem est colui
inniti. Scis ô miser, quod si hodie, aut cras in peccato immer-
sum mors te offenderit in infernum perpetuò cremandus es
iturus.

Age ergò frater obsecro, & mox pœnitere stude, vt huic
27 pœnitentiæ in meritis Saluatoris nostri Iesu Christi possis in-
niti, & tunc de te dicetur: Digiti eius apprehenderunt fusum.
Quod si Dauidis, & aliorum sanctorum cor ità desiderio fla-
grabat ab hoc mundo exeundi, quale esset obsecro desiderium
feruidissimum, quo huius tenerrimæ, & amantissimę virgi-
nis seraphicum cor flagrabat? Et cum quanta lætitia eius ani-
ma sanctissima ab illa purissima carne discederet, in cœlum-
que ascenderet cum eius diuino filio? Igitur anima glorio-
sa iam separata conquerebatur sanctum corpus quod soror
eius anima illud reliquisset. Et hæc querela est quædam in-
clinatio, & naturalis appetitus, quem suæ perfectionis ha-
bet corpus, videlicet, informandi ab ipsa anima. Deus au-

tem ad eius sanctissimæ matris merita respiciens, voluit ... naturali corporis inclinationi condescendere, quam, videlicet, habebat vt animæ suæ vniretur, & illa informaretur, & eius desiderio satisfacere, quo ipsa anima flagrabat, vt suæ gloriæ particeps illud faceret, qua ipsa fruebatur. Æquum est enim ... Regina eisdem exemptionibus, & priuilegijs gaudeat, quibus

Simile. Rex. Cum rex, & Regina quam plurimis equitibus, & dominis stipati incedunt, quam primum ad fores palatij perueniunt, omnes ex equis descendunt, & pedites incedunt, solum Rex & Regina equitant, & sic palatium intrant. Omnes sancti, & sanctæ sunt tanquam equites superni Regis IesuChristi, & Reginæ sacratissimæ matris eius. Per huius vitæ viam ... cedunt animæ in corporibus tanquam in equis: cæterum, quam primum ad fores cœlestis palatij perueniunt ex equo cor... descendunt, & pedites illud intrant. Solus Christus, tanquam Rex, & eius mater purissima, tanquam Regina equitando ... uerunt in corporum suorum sacris equis. Præterea magnus ille

1. Reg. 30. præliator Dauid quondam dixit: Æqua pars erit descendentis ad prælium, & remanentis ad sarcinas, & similiter diuident. Et statim sacer textus addidit: Et factum est hoc ex die illa, & deinceps constitutum, & præfinitum, quasi lex in Israel vsque in diem hanc. Hanc legem magnus præliator Iesus cum sanctissima virgine eius matre hodie obseruare voluit. Nam cum ille in campum certaminis contra hostes dæmones prodijt & victoriã ex illis reportauit (*Y siguio los alcances*) vsque ad inferos, tunc mater eius sanctissima iuxta crucem mansit, illud sanctissimum corpus sanguinemque preciosissimum effusum custodiens, & alia opima spolia, quæ Dominus ibi reliquit. Ideo æquum erat, vt quantum ad hoc æque inter se diuiderent. Videlicet, quod quemadmodum Dominus gloriam in corpore reportauit, similiter illa.

Simile. Etiam cum quis læsæ maiestatis crimen admisit ius est, vt domus eius solo æquetur, & sale aspergatur. Sic quia nos omnes maiestatis diuinæ rei sumus, æquum est, vt corporum nostrorum domus solo æquentur, & in puluerem conuertantur, & sale, idest, vermibus qui ea rodant prosterminentur. At hæc fidelissima virgo, quæ nunquam crimen, neque vllum peccatum admisit, cur domus corporis sui ... æquanda & in puluerem vertenda, aut sale vermium ...

Ex

31 Ex his omnibus rationibus planè constat, quam meritò confitemur in hac sacra die illam beatam animam cœlestibus hierarchijs comitatam redijsse, vt eius sacro corpori infunderetur, & sic gloriam suam illi communicaret, vnde gloriosum, & immortale resurrexit. Tunc adimpletum mirabiliter est, quod Ecclesiastes ait: scilicet: Generatio præterit, & generatio aduenit, terra autem in æternum stat. Duplex est hominis generatio. Altera quando in vtero matris gignitur altera vero quando homo resuscitauerit. Vnde Dominus apud Matthæum dixit: In regeneratione, cum sederit filius hominis, Id est, in secunda generatione, & in sacratissima Dei matre præterijt vna, & aduenit altera, quando resuscitauit. Terra autem in æternum stat, hoc est, eius sacrum corpus nusquam versum est, nec reuertetur in pul-
32 ueres, quin imò gloriosum cum maximo trophæo assumptum est hodie in cœlum. In cuius ascensu glorioso obstupefacti Angeli interrogabant illud Canticorum: Quæ est ista, quæ ascendit per desertum, sicut virgula fumi? O Beati spiritus, quomodo hanc cœlestem reginam fumo assimilatis? Potius in hoc videtur, quod illam contumelia afficitis. Nam apud nos de homine inquieto, & parum sensato dici solet fumo leuiorem esse, & de impatiente, & bilioso dicimus, illum in naribus fumum habere, & cum quis mundi diuitias collaudat, ad extenuandum eas dicimus: Omnia vanitas & fumus sunt. Vnde Sãctus Dauid humiliter de se sentiens dicebat: Defecerunt, sicut fumus dies mei. Dico nihilominus hanc vnam ex præcipuis laudibus esse, quibus illam Angeli efferre potuerunt, & quandam admirabi-
33 lem comparationem ad eius excellentiam explicandam. Nam fumus odorifer, & fragrans apud sacram scripturam placationem denotat. Vnde in Numeris legitur, iram Dei contra Hebræos exarsisse, & thura dante Aarõ statim Deum fuisse placatum. In Genesi etiam habetur, sacrificio Noe odoratum esse Dominum suauitatis odorẽ. Et in Exodo præcipitur sacrificium fieri in odorem suauissimum, in conspectu Domini. In Numeris etiam dicitur: In calendis offeretis holocaustum suauissimum in odorem suauitatis Domino. Vnde dicentes Angeli quod ascendebat illa sicut virgula fumi ex aromatibus in hoc significare voluerunt, ad placandum iram Dei illam ascendere. O mirificam puræ rationalis creaturæ prærogatiuam, cuius manus est

Eccles. 1. *Matth. 19.* *Cant. 3.* *Psalm. 101.* *Num. 16.* *Gene. 8.* *Exod. 29.* *Nume. 28.*

Deum placare. Ideò dilectissimi exultemus omnes, & lætę
mur, siquidem coram diuino conspectu talem aduocatam ha-
bemus, & in omnibus nostris necessitatibus ad illam prope-
remus, vt nobis opem ferat, & gratiam obtineat, cum qua
gloria meretur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius.
Amen.

IN FESTO SAN- cti Bartholomæi Apostoli Concio Prima.

Exijt Iesus in montem orare, & erat pernoctans in oratione Dei &c. Luc. 6.

SVMMVS Mundi magister Christus
Dei filius orandi modum homines docēs,
vt eorum oratio diuinæ celsitudini grata es-
set, apud Matthæum de hoc orandi stylo
verba faciens inter alia multa hoc vnum di-
Matt. 6. xit: Orantes nolite multum loqui sicut Eth-
nici faciunt: putant enim quod in multilo-
quio suo exaudiantur. Nolite ergo assimilari eis. Equidem hæc
Diui Matthæi, & Diui Lucæ loca prima facie magnam admi-
rationem inducunt. Nam Sanctus Lucas ait: Quod erat Iesus
pernoctans in oratione Dei. Et Sanctus Matthæus ait eundem
Dominum dixisse: orantes nolite multum loqui. Quomodo er-
go hic diuinus magister docet, vt orationi vacantes breues si-
mus, siquidem ipse eidem studio tam prolixè incūbebat, quod
à principio noctis, vsque ad mane ab orationis exercitio non d-
cedebat? Ad hoc respondeo, quod suo admirabili exemplo ille
nos docuit, quo pacto eius cœlestem doctrinam deberemus in-
telligere. Et quod in his verbis prolixas orationes, aut plures
damnauit, sed illorum duntaxat orationes, qui omnem
nem de orationum numero habent, & ex eo tantum q
tas preces fundunt exaudiri putant. Et ideo Domin

3 tant enim, quod in multiloquio suo audiantur absque eo, quod
de conscientiæ puritate aliquam curam gerant, & de attentio-
ne, affectione, & amore quibus orare debent. Vnde sancti ad
imitationem diuini magistri dies, noctesque in hoc sancto exer-
citio insumebant. Ideoque sanctus Dauid deprecabatur dicens: *Psalm. 85.*
Miserere mei Domine, quoniam ad te clamaui tota die, lætifi-
ca animam serui tui. In quo est valde notandum, quod sanctus
Rex ad hoc, vt Deus illum exaudiret, hoc allegabat, scilicet:
Quoniam clamauerat tota die. Et alij interpretes hic transtu-
lerunt. Miserere mei Domine, quoniã ad te clamabo. Et sic est
in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. In quo sancti
viri perseuerantia denotatur, siquidem ait: Clamaui tota die,
& clamabo, nunquam deficiam. His enim duobus tempori-
4 bus verbum, quod hic habetur correspondet. Et alibi, vbi nos *Psal. 90.*
legimus Deum dicere: Clamauit ad me, & ego exaudiam eum,
alia translatio habet: Clamabit ad me, & ego exaudiam eum:
& sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Vbi
manifeste ostenditur, quam grata Deo sit perseuerantia in ora-
tione: siquidem vna ex causis præcipuis, ob quas promittit se iu-
stum erepturum, & glorificaturum est: quoniam clamauit, &
clamabit ad me. Et ità Diuinus Apostolus inter Spiritus san-
cti dona connumerat perseuerantiam in oratione dicens: Ora- *Roma. 12.*
tioni instantes. Idest, Deus est qui hoc donum tribuit, & hoc be
neficio vos afficit, videlicet, vt sitis orationi instantes, & ne sta-
tim deficiatis in re tam vobis necessaria. Ideoque in eadem
oratione debemus postulare, vt Deus nobis hoc donum com-
5 municet.

Ait ergo Sanctum Euangelium: *Exijt Iesus in montem orare.*
Gloriosus Ioannes Euangelista in Apocalypsi ait, sæpe do- *Apoc. 2.*
minum, qui ei apparuit dicentem audiuisse: Qui habet aurem
audiat, in quo significatum est, quam sit necessarium ijs, quæ
illius nomine nobis prædicantur, attentionem præstare. Cæ-
terum quia non solùm aures ad audiendum necessariæ sunt, sed
etiam oculi ad attentè intuendum mirifica exempla, quæ idem
Dominus de vita eius perfectissima nobis reliquit, Ideò
Sanctus Isaias de his duabus rebus simul mentionem fa- *Isai. 30.*
cit dicens: Erunt oculi tui videntes præceptorem tuum, &
aures tuæ audient vocem post tergum monentis: Hæc est via

ambulate in ea. Hoc est, in tuo cœlesti præceptore opera, quæ imiteris vedebis, & audies doctrinam, quam amplectaris, & sequaris. Et ad vtrumque horum aduertere donum peculiare Dei est, vt Sapiens affirmat dicens: Oculum videntem, & aurem audientem, Dominus fecit vtrumque. Ergo dilectissimi oculos vestros aperite, & mirificum exemplum, quod vnigenitus Dei filius vobis hic præbet, attendite. Ascendens in montem orare, solitudinem petens, & noctu priusquam suos sacros Apostolos eligeret, docens nos, quod in omnibus rebus gerendis primus gradus sit, ad Deum in oratione properare. Hoc multis retro seculis idem Dominus Moysi significauit in Exodo. Vbi ait: Hæc dices domui Iacob, & annuntiabis filijs Israel. Vos ipsi vidistis, quæ fecerim Ægyptijs, quomodo portauerim vos super alas aquilarum, & assumpserim mihi. Si ergo audieritis vocem meam, & custodieritis pactum meum eritis mihi in peculium de cunctis populis (mea est enim omnis terra) & vos eritis mihi in Regnum sacerdotale, & gens sancta. Res profecto mira. Quid hic Dominus sibi vult? Nunquid omnes Hebræi sacerdotes erant? Minime gentium. Cæterum in hoc significauit, quod discrimen inter suos, & reliquas mundi nationes futurum esset. Nam cæteri homines quia verum Deum non habent, nec ab illo aliquòd auxilium impetrant, omne studium omnemque spem in terra & proprijs manibus, & industria sitam habent. At cum vestra vita, salus, dignitas, fœlicitas, denique omne bonum à vero Deo dependeat præcipuum studium & cura vestra esse debet, videlicet, oculos vestros ad illum leuare; & sic in oratione & in spiritus subleuatione sacerdotibus similes eritis. Et vt magis ad hoc illos incitaret, & omnem spem in illo sitam haberent, in memoriam illis reuocat magnum beneficium stupendorum operum, quibus illos eripuit, & quomodo portauit eos sicut aquila, quæ inter omnes aues super alas pullos suos portat. Quod illis dictum est, æquum est, vt nobis dici putemus, siquidem eidem Deo ac Domino seruimus, & ab eius magnifica manu potiora multò beneficia accepimus. Vnde Diuus Petrus ait: Vos autem genus electum regale sacerdotium, non propterea quòd omnes Christiani sacerdotes sint, sed quia omnes tanquam sacerdotes debent esse in spiritus eleuatione, & in assidua ad dominum deprecatione. Nam oratio est quoddam antidotum

Prouer. 20. *Exod. 19.* *1. Petri. 2.*

9 tum, & commune remedium & refugium contra omnia ma-
la. Vnde Sanctus Theodoretus in historia religiosa refert illos *S.Theodo.*
sanctos eremi patres solitos esse dicere: Medici diuersis ægritu-
dinibus varia medicinarum genera, & pharmaca habent. At
verò omnibus animæ ægritudinibus, & cunctis corporis infor-
tunijs vna est medicina communis, nempe oratio. Hæc nanque
Deum attrahit, qui est virtus, & singulare remedium contra *Psal.67.*
omnia mala. Sed oportet, vt feruore exerceatur, quali Regius
Propheta Dauid flagrabat, cùm dicebat Psalmo sexagesimo
septimo, In die tribulationis meæ Deum exquisiui manibus
meis. Quem locum alij sic verterunt: In die tribulationis
meæ Deum exquisiui, manus mea nocte extensa fuit, sine in-
termissione: Renuit consolari anima mea, memor fui Dei, &
10 vociferabar, loquebar, & deficiebat spiritus meus. (*O valasme la
beatissima Trinidad*) quo feruore, qua inflammatione, quibus ver
bis; quanto clamore, & instantia Sanctus Propheta à Deo
efflagitabat, quoties periculis obsessum se videbat, & hunc
orandi modum coram Domino proponebat (*y lo alegaua como
titulo*) vt illum Deus exaudiret, & quod importunis pre-
cibus ab eo contendebat ei concederet. Et alibi dicebat: Cla-
maui in toto corde meo, exaudi me Domine. Ille in toto corde
orat, qui ad id, quod loquitur attendit, nec alijs vanis, & terrenis *Psalm.18.*
cogitationibus diuertitur. Ideò orationes (*de tarea*) reprehensibi-
les sunt in illis inquam, qui non amplius attendunt, quam, vt ora
tionum numerum absoluant, nec magis aduertunt quam si bruta
animantia essent: quæ orationes vix ad aliud deseruiunt, quã ad
11 fictum solatium eorum: qui eas fundunt, Quibus videtur si quo
tidie Rosarium, & officium defunctorum, aut psalmos pœniten-
tiales recitent, securos esse de propria salute, cum illas preces ita
fundant, vt potius veniam à Deo precari debeant propter irreue-
rentiam, qua Deum infinitæ maiestatis alloquuntur, quàm ius
habeant, vt premium pro illis deposcãt. Dilectissimi ne fallami-
ni, existimantes orationes sacramenta esse, quæ & si indeuotè su-
scipiantur gratiam conferunt ex opere operato. Plus proderit
vobis vna oratio Dominica, paulatim, reuerenter, & de-
uote pronuntiata, quàm si centum turbulenter, confuse, &
cursim recitentur, sine attentione & reuerentia. Quæ condi-
tiones si dum oramus propter negligentiam nostram deficiunt

saltem

ſaltem à veniali labe non excuſamur. O filiorum Adam ingen- 12
tem miſeriam, quomodo vt in plurimum incommodum dedu-
cunt, vnde vtilitatem promere debebant. Super quos illa male-
dictio cadit, quam Sanctus Dauid, non vt maledictionem, ſed
Pſal. 108. tāquam prophetiam comminatus eſt, dicens: Oratio eius fiat in
peccatum.

Ideoque plurimum conducit loca ſolitaria quærere ad ora-
tioni vacandum, ad huius cœleſtis magiſtri imitationem. De
quo dicitur hic quod, *Exijt in montem orare*. Et Sanctus Matthæus
Matth. 14. ait: Aſcendit Ieſus in montem ſolus, vt oraret. Et moleſtum eſ-
ſet relatu quoties in totius ſacri Euangelij diſcurſu dicitur, quod
diſceſsit ſolus, vt oraret. O Chriſte vere mundi præceptor, equi-
dē ita quiete in populo, ſicut in ſolitudine orare poteras. Cæterū
quia propter nos homines, & propter noſtram ſalutem de cœlis
deſcendiſti, & homo factus es, voluiſti omnia opera tua ſacratiſ-
ſima ad noſtram inſtructionem diſponere. Et ita opus fuit, nō ti-
bi, ſed nobis, vt in locū ſemotum oraturus diſcederes, vt noſ ita
faciamus, & orationis tempore ab omni humana cura nos expe-
diamus. Nam ſicut vacuum aliam rem ad ſe trahit, quæ illud
adimpleat, & eius defectum ſuppleat: ita cor à rebus terreis
vacuum, & expeditum Deum ad ſe trahit, qui eius diuinis do-
nis illud adimpleat. Et in ſolitudine maior occaſio ſuppetit,
ad hoc, vt cor euacuetur, & attente reuerenterque, vt opor-
B. F. Ægidius. teat orationis ſtudio vacet. Beatus Ægidius noſtri ordinis fra-
ter à quodam religioſo interrogatus, cur in oratione pluſquam
in alijs exercitijs tentaremur? Sanctus vir reſpondit: Dici-
to, ſi litem ageres, & regem adires, vt protectionem, & auxi- 14
lium ab eo depoſceres, nonne aduerſarius tuus pro viribus con-
tenderet, vt iter tuum impediret? Maxime. Cum igitur in ora-
tione contra Sathanæ aſtutias auxilium depoſcamus, verſutus
ille omnibus vijs ſtudet, hoc ſanctum exercitium nobis impe-
dire. At verò, ſi in quietis ſolitudine conſtituti ſumus, inſtru-
menta pauciora ſibi ſunt, quibus nos expugnet, & orationem
noſtram impediat. Nam ſeculi tumultus, & ſtrepitus vnum
ex efficacibus inſtrumentis eſt, quibus orationes noſtras labefa-
ctare ſolet.

Et erat pernoctans in oratione Dei. O bone Ieſu, Angelorum de-
cus, & gloria, quis tam felix eſſet, qui ibi adeſſe mereretur, S[illegible]

ſua

15 sanctæ orationis feruorem cernere, & reuerentiam, qua ad patrē orabat? Attendite dilectissimi, & vobiscū considerate, qualis hęc Domini oratio esset, quàm feruida, quàm pura, quàm excelsa, quàm instans, & diutina, deniq; quantę efficacię, & virtutis. Sanctus Apostolus de hoc diuino Redemptore verba faciēs ait: Qui in diebus carnis suæ preces supplicationesq; ad eū, qui possit illū saluū facere à morte, cū clamore valido, & lachrymis offerens, exauditus est pro sua reuerentia. Perpendite obsecro verba illa: In diebus carnis suę, idest dū vixit. Vnde constat, quod nō solū in cruce illū clamorē emisit ad patrē cū lachrymis: verū etiā per totius vitę suę curriculū sępe idē fecit quoniā non dicit, in die, sed, in diebus. O quātę cōfusioni nobis est hęc omnia audire siquidē ab eorū imitatione tā lōge absumus, & hoc sanctę orationis studiū *Heb. 5.*
16 in diebus carnis nostrę in tāta obliuione habemus, cū alias, vt diximus tam singulare remediū cunctis necessitatibus, & miserijs nostris existat. Quod si aliquando illud aggredimur mox ab incepto desistimus, & lassamur: & ob id tam parū cum eo proficimus. Candelarius, non statim à prima, secūda, aut tertia vice cādelas format, sed sæpe in balneo eas immittit, & paulatim opercula suscipiūt, & sic perficiūtur. Similiter anima in orationis balneo paulatim perficitur, & donorum opercula successiuè recipit, cuius instantiæ defectu tam parum proficit. *Simile.*

Et cū dies factus esset vocauit discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis, quos & Apostolos nominauit. Aduertite, quomodo diuinꝰ pręceptor postquā pernoctauit orationi instās, sacrorū Apostolorū electionē fecit. Etiam ęquū est, vt sciatis, quod, vt quęstionem il-
17 lam discipulis suis proponeret, videlicet? Quem dicūt homines esse filiū hominis? & vt miraculose D. Petrū assignaret tanquam suū vicariū dicēs illi: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, &. tibi dabo claues. prius ad patrem orauit vt soli Petro hanc veritatem (videlicet quis ille esset) reuelaret, & etiam, vt hanc fidē in corde eius figeret, vt postea cōstitit. Vnde Sanctus Lucas ait: Et factū est, cū solus esset orans erant cū illo, & discipuli. Et interrogauit illos dicens: Quē me dicūt esse turbæ itaq; sicut ad eligendum ex discipulis duodecim Apostolos erat pernoctans in oratione Dei, eodē modo, vt ex duodecim electis vnū præficeret qui eius vices gereret, & qui Ecclesiam cū illa admirabili confessione illustraret, etiam orauit Dominus, *Luc. 9.*

vt

vt in electionibus prælatorum ecclesiam suam orationi in[illegible] doceret. Pro quo notandum vobis est, sic se Deum in [illegible] Ecclesiæ militantis administrationem, quemadmod[illegible] di gubernationem se gerit. Sanctus Dionysius [illegible] Deum [illegible] nia per se solum facere, sed etiam per media præ[illegible]. Disponit enim extrema per media, videlicet, per causas secunda[illegible] mediantibus cœlis. Suggerit necessaria victui humano, videlicet frumentum, vinum, & carnes mediante terra. Eodem mo[do] ad fidem propagandam Christus R. noster hoc opus per se soli noluit perficere, sed suos sacros Apostolos elegit, & alios discipulos, vt eius gratia, & auxilio in conuersione animarum sibi adiutores essent. Vnde diuinus Apostolus agens quomodo fideles sunt Dei agricultura, & ædificatio, postquam dixit: Ego plantaui Apollo rigauit, Deus autem incrementum dedit, subdit dicens: Dei enim adiutores sumus. Sic etiam modo Dominus hanc ecclesiam non per se solum gubernat, sed adiutores habet, videlicet, prælatos, & ministros earum. Aduertite ergo quales esse decet adiutores Dei in tam singulari, & prope diuino ministerio, quale est animarum. In Genesi habetur, quod postquam Ioseph interpretatus fuit somnium Pharaoni, & consilium ei præbuit, vt aliquem virum sapientem, & industrium vniuersæ terræ Ægypti præficeret, vt in annis vbertatis frumentum colligeret, & seruaret. Et subdit sacer textus: Locutus est Rex ministris suis dicens: Num inuenire poterimus talem virum, qui spiritu Dei plenus sit? Vbi ponderandum valde est, quòd rex ille, cum alias Gentilis esset, & idololatra cognouit tamen ad optimam Reipublicæ gubernationem spiritum Dei opus esse. Vnde statim Iose- 20
pho dixit: Quia ostendit tibi Deus omnia quæ locutus es, numquid sapientiorem, & consimilem tui, inuenire potero? Tu eris super domum meam, & non solùm domui suæ illũ præfecit, vt illam regeret verũ etiam, vt doctor, & magister eius esset sicut sanctus Dauid affirmat dicens: Constituit eum Dominum domus suæ, vt erudiret principes eius, sicut semetipsum, & senes eius prudẽtiã doceret. Hoc Deus intẽdebat, vt per ministeriũ Ioseph in cognitionem suæ celsitudinis Ægyptij deuenirent. Si ergo ad illa terrena ministeria cognouit ille Gentilis necessariũ esse ministrũ spiritu Dei plenũ, quanto magis ad ministeriũ spirituale & diuinũ? Quod si hoc reuera ita se se habet, vt vos patres, & Domini

S. Diony. de cœlest. Hierarc.

1. Corinth. 3.

Gene. 41.

Psal. 104.

21 mini in vestris electionibus scopũ (vt aiũt) attingatis, ne hæc negotia carni, aut sanguini consultetis, quę perperã vobis consulẽt. Nec de cognatione, amicitia, aut alijs mũdi respectibus, seu lucris curetis, quia excæcabimini. Verũtamen cũ Deo illa deliberate, in oratione feruida, & efficaci ab eo summis precibus contendẽtes, vos illuminet, vt viros spiritu Dei plenos ad dignitates promouere noscatis. Artifex, qui domum ædificat, perpendiculum seu regulam ligneã in manu affert, qua norma dimetitur & regulat lapides ædificij: & quẽ prominere cernit mallei ictibus intromittit, quousq; in perpẽdiculo cũ alijs ponatur: etiã quẽ intus abscõditũ videt extrahit, & manifestat. Sic maioris prælati munus est cũ regula suæ religionis (si regularis est, alioquin si Episcopus *Simile*
22 aut summus Põtifex cũ lege Dei quę est regula vniuersalis) subditorũ vitas dimetiri, & subditũ, quẽ prominentẽ viderit, videlicet, honoris cupidũ, ambitiosum, & imperãdi auidũ hunc, qui sic prominet recludat, & intus mittat humiliãdo illũ, & rationẽ de illo nõ habẽdo. At verò illũ, qui absconditus est, & recollectus, humilis atque deuotus, & sine tumultu manifestet, publicet eligatq; dũmodo cætera, quæ ad munus exercendũ requirũtur habeat. Talis erat Saul, quando in Regẽ Israel illũ Deus elegit, qui quo tẽpore vngẽdus erat se abscondit, quẽq; inuenire non poterant subditi, quousq; dixit Deus: Ecce abscõditus est domi. Vbi Samuel de illo dixit ad populum: certè videtis quem elegit Dominus, quoniã non sit similis illi in omni populo. Et anteà facer textus ait: Nõ erat vir de filijs Israel melior illo. Et postea Samuel *1. Reg. 10.*
23 dixit ei. Cum paruulus esses in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es. Eccè quẽ Deus populi sui in principẽ eligat, videlicet, optimũ eiusdẽ populi virorum, & qui paruulus siue humilis erat in oculis suis, non in alienis, sed in proprijs, se vilipendendo. *1. Reg. 9.* *1. Reg. 15.*

Ergò dilectissimi in vestris electionibus Deũ imitamini. Vt autẽ quod hic vobis dixi sciatis perficere, diuinã celsitudinẽ humiliter deprecamini: vt vos illuminet. Nã nisi electiones feceritis, sicut oportet omnia dãna, quæ exinde prouenerint super vos incidẽt, & ęternis tormẽtis soluetis, quę etiã in hac vita Deus punire solet. Quod in Ozę sacerdotis animaduersione patuit. De quo legitur, q cum arcã fœderis educeret de domo Aminadab, imposuit eam super plaustrum nouum, vt eam duceret in Bethlehem ciuitatem Dauid, & cum iter agerent, extendit Oza- *2. Reg. 6.*

manum

manũ ad arcam Dei, & tenuit eam, quoniam calcitrabant boues, & declinauerunt eam. Iratusq; est indignatione Dominus contra Ozã, & percussit eũ super temeritate, qui mortuus est ibi iuxta arcam Dei, O Deus pietatis, & clementiæ infinitæ, quid Domine hoc præmio donas illũ, qui tibi obsequiũ præstare existimat? Arca minabatur ruinam, & quoniam sacerdos accedit, vt teneat illam ne cadat, & detrimentũ patiatur occidis illũ? Ad hoc

Glo. ord. & Nicol. Lyranus. Glossa, & Nicolaus Lyranus respõdent, quod Deus non puniuit Ozam, quia tetigit arcam, sed quoniam eius culpa declinauerat. Pręceperat enim Deus in Numeris, vt Leuitæ arcam super humeros asportarent. Vbi sacer textus inquit: Filijs autẽ Caath nõ

Num. 7. dedit plaustra, & boues, quia in sanctuario seruiũt, & onera proprijs portant humeris. Ille verò bestijs illam imposuit. Nam si humeris rationalium hominũ illam imponeret, non vtiq; declinaret. Et ideò peccauit, & grauiter à Deo punitus est. Maius peccatum sine dubio admittunt illi, qui bestijs, videlicet, hominibus vitæ bestialis dignitates imponũt, turpibus, & sensualibus, cũ rationalibus prudentibus, & studiosis viris deberent illas imponere, quam Oza, qui animalibus arcam imposuit. Et si quidẽ occasionem præbẽt, vt declinet arca, quæ est respublica, & quælibet Christiana congregatio, quę aliàs non declinaret, neq; torqueretur nisi bestiarũ humeris imposita esset, hi omnia damna soluent non solũ in alia vita, sed forte in hac. O quam latus hic patet campus ad copiosas lachrymas fundendum, si cõsideremus, quam multi parum curant de his, & ingẽtia damna, quæ ob hãc causam Ecclesiæ Dei succedunt, & forsitan propter hoc tam assiduis laboribus affligimur, & tam duris flagellis percutimur. In li-

1. Reg. 4. bris Regum legitur, quod populus Israel egressus est obuiã Philistijm, & instruxerunt aciem contra Israel. Inito autem certamine terga vertit Israel Philistæis, & cæsa sunt in illo certamine quatuor millia virorũ. Vt autem tantæ calamitati remediũ adhiberent decreuerunt arcam Domini in exercitũ adducere, & nihilominus à Philistæis victi fuerũt. & facta est plaga magna nimis. Et reuera, vt sacer textus in præcedẽti capite expressit, omnis illa calamitas illis prouenit, quia secũ habebant quosdã duos sacerdotes, de quibus in pręcedenti capitulo dixerat: Filij Heli filij Belial, nescientes dominum, nec officium sacerdotum ad populum. Itaque nec iuxta lapidem adiutorij castrametati sunt

nec

27 nec arcam fœderis in campum adduxiſſe illis profuit, quo minus propter malorum ſacerdotum peccata punirentur. O ſuperne mundi Saluator Ieſu Chriſte, merito Domine verus lapis adiutorij dici potes, & nos Chriſtiani aſſeuerare poſſumus, quòd caſtrametati ſumus iuxta lapidem adiutorij, ſiquidem te vt auxiliatorem, & tanquam caput noſtrum habemus, & tuum ſacratiſsimum, & verum corpus in ineffabili altaris ſacramento apud nos eſt: cuius vmbra fuit illa arca fœderis Hebræorum. Cùm ergo Domine hoc ita ſit, quomodo ferè omnes mundi nationes ex nobis victoriam reportant? Non poſſumus fratres non ingenuè fateri tam terribilium flagellorum, vt quotidie recipimus noſtra magna peccata in cauſa eſſe. Et etiam credi poteſt tam ingentia peccata in populo Chriſtiano fortè eſſe propter negligentiã
28 prælatorum. Quapropter ſemel, & millies vos obſecro, & nomine ſanctiſsimæ Trinitatis adiuro, vt omnes, quibus eligendi munus eſt, attendatis, ne brutis animantibus, hoc eſt, hominibus vitæ ferinæ, & beſtialium morum muneris arcam imponatis, nec patiamini à paſsione, affectione, aut lucro excæcari. Sed potiùs promouere ſtudete homines ratione vigentes, prudentia inſignitos, & ſpiritu Dei plenos, ſuper quorũ humeros munus ſeu præſulatus optimè inſidet, nec eius adminiſtratio torquebitur, aut declinabit. In Numeris legitur, quod quia Phinees honorem Dei mirifico zelo propugnauit, de illo dixit Deus: Ecce do ei pacem fœderis mei, & erit tam ipſi, quam ſemini eius pactum ſacerdotij ſempiternum, quia zelatus eſt pro Deo ſuo, & expiauit ſcelus filiorũ Iſrael. In quo denotatur illum verè dignum eſſe ſacer- *Nume.25.*
29 dotio, & dignitate, atque præſulatu, qui amoris Dei zelo ardet, & qui magis zelat, is dignior eſt, & quòd magna contumelia honorem Dei afficiunt, qui promouent homines, in quibus hic zelus non relucet. Et in quibus hic zelus ſimul cum prudentia & ſapientia inuenietur, licèt generis nobilitas eis deſit, nullum inconueniens erit ſi eligantur. Nam mortuo Moyſe allocutus eſt Dominus Ioſue filium Nun miniſtrumque Moyſi, & dixit ei: Moyſes ſeruus meus mortuus eſt, ſurge & tranſi Iordanem, tu & omnis populus tecum, ſicut fui cum Moyſe, ita ero tecum: confortare, & eſto robuſtus. Vbi oſtenditur, quòd nõ errant principes, ſi homines humilis generis promoueant ad ſupremas dignitates, ſi tamen ſufficientes ſint, ſiquidem Deus ducem ſui ex- *Ioſ.1.*

ercitus elegit seruum Moysis; nam generis nobilitas nõ adeò est io
attẽdenda, sicut sufficiẽtia, & quòd possit homo præire ante popu
lum sibi commissum, vt hic Dominus Iosue dixit: Surge, & tran-
si Iordanem istum tu, & omnis populus tecum. Nam plurimum
conducit quòd subditi prælatum præcedere videant in cunctis
arduis virtutis negotijs. Tales nobis Deus pro eius misericordia
donare dignetur, vt eorum bonis exemplis animari proficiamus
in virtute, & copiosam gratiam acquiramus, cum qua gloriam im-
petratur: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo Sancti Bartholomæi Apostoli Concio Secunda.

Exijt Iesus in montem orare, & erat pernoctans in oratione Dei. Luc. 6.

2. Para. 9. CVM Regina Saba gratia videndi Salomonem, &
prudentiam sapientiamque eius Hierosolymam
veniret tandem optimum regimen domus, & re-
gni illius videns vltra non habuit spiritum, sed stu-
pens dixit: Beati serui tui hi, qui assistant coram
te omni tempore, & audiunt sapientiam tuam. Sit Dominus
Deus tuus benedictus, qui voluit te ordinare super thronum suũ
regem Domini Dei tui, quia diligit Deus Israel, & vult seruare
eum in æternum. Idcircò posuit te super eum regem, vt facias iu-
dicia atque iustitiam. Vbi ponderandum valde est illud: Quia
diligit Deus Israel, & vult seruare eum in æternum. Idcircò po-
suit te super eum regem, quia in his verbis manifestatur, quam
magno beneficio Deus Rempublicam illam affecit, cui dominum
ac prælatum optimum dat. Vnde in libro Iosue dicitur: Seruiuit
Iosue. 24. Israel Domino cunctis diebus Iosue. Vbi etiam ostẽditur quantũ
ad rẽ faciat bonitas prælati, & domini, vt inferiores Deo seruiant.
Exod. 17. Et in Exodo dicitur: Cũ leuaret Moyses manus vincebat Israel,
sin autem paululum remisisset, superabat Amalech. Vbi etiam
ostenditur nimis conducere ad hoc, vt inferiores, & subditi victo-
res

3 res euadant, quòd maiores, & prælati habeant manus suas ad Deũ erectas. Hoc est, vt sint deuoti, spirituales, & sanctorum operum effectores. Ideòque maximè oportet electores prælatorum, & rectorum nimiam curã adhibere, vt semper quos meliores inuenire poterunt, promoueant. Ait Sanctus Apostolus: In Christo sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum eius, qui omnia operatur secundum consilium voluntatis suæ, vt simus in laudem gloriæ eius. Vbi docet, quòd Apostolum, seu Christianum esse, donum Dei est. Et, vt denotaret omnia opus Dei esse absque hominum meritis, ait, se, cæterosq; Apostolos sorte vocatos esse. In distributione, quę sorte fit, nullus respectus habetur ad merita. Nam cum sortes mittuntur, euenire solet, quòd equitis, & nobilis, & magni ponderis viri schedula alba exeat, & pauperculi ope
4 rarij schedula cum vase aureo, aut alio precioso monili prodeat. Et has vocationes (ait Sanctus Apostolus) sic disponi, vt Deus laudetur, & seruiatur, & feruentiori amore diligatur, vt simus in laudem gloriæ eius. In hodierno sacro Euangelio hoc planè constat, in quo narratur, quomodo elegit Dominus in Apostolos quosdã homines abiectos, & nullius æstimationis in oculis mortalium, & absq; merito, & perfectione corã ipso. Quòd si mihi obijciatis, dicentes: Cur Pater nobis præcipis, vt in nostris electionibus optimos præficiamus, siquidẽ Dei filius tã viles, & imperfectos homines in prælatos, & monarchas mundi elegit. Et etiã Apostolus in præfatis verbis fatetur, quod operatur omnia secundũ consiliũ voluntatis suæ; igitur etiã nos ad illius imitationem possumus eligere secundũ consiliũ voluntatis nostræ? Ad hoc respondeo, quod
5 hæc verba: Qui operatur omnia secundũ consiliũ voluntatis suæ in solo Deo denotant infinitã perfectionẽ. Nã in homine ex eo, quod velit aliquam rem secundum consilium voluntatis suæ, non proinde est bona. Similiter, si iudex sententiam inferat secundũ consilium, & libitum voluntatis suæ non ex eo bona est, sed si ferat sententiã secundũ regulã rectæ rationis. Nam voluntas ex se cæca est. Et ideò dedit illi Deus tanquã ducẽ rationem ipsam, per quã debet duci, & gubernari. At verò in Deo non sic se res habet, quinimò eius voluntas rectũ facit esse quicquid vult. Et proinde bonum illud est, quia secundũ consiliũ voluntatis suæ factum est. Et ob id Deus operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ; at verò homo, si consilium voluntatis suæ solum sequeretur

Ephes. 1.

Simile.

erraret vtique. Et cum voluntas Dei infinitæ potentiæ sit, quan- 6
uis minus idoneos ministros eligat, illos idoneos efficit, vnde
2. Cor. 3. Sanctus Apostolus ait: Idoneos nos fecit ministros noui testa-
menti. Hoc est, idem Deus, qui ad ministerium tam singula-
Simile. re nos elegit, nobis dedit, vt digne illud exerceremus. Qui in ma
ri piscari vult, prius vermiculos colligit, (*Vnos gusarapos*) qui in ri-
pa seu littore maris post refluxum remanent, cum quibus alios
pisces piscatur, qui in aquarum profundo sunt. Sic diuinus pisca-
tor fecit, qui prius quosdam pauperculos homines collegit, qui ve
lut vermiculi (*Ygusarapos*) iuxta maris littus deambulabant, vt hac
esca peccatores in profundo aquarum, voluptatum, infidelitatũ,
& peccatorum maris mundi huius iacentes piscaretur, & suam
omnipotentiam in hoc ostenderet, quandoquidem tam vilibus
instrumentis opus tam mirificum perfecit, cuiusmodi fuit tantæ 7
gentium multitudinis cõuersio ad eius sacrosancti Euangelij pu
Ezech. 2. ritatem. Sancto Ezechieli quondã dixit Deus: Fili hominis, mit-
to ego te ad filios Israel, ad gentes apostatrices, quæ recesserunt
à me. Et quoniam in secundo capite ingeniũ & mores Hebræo-
rum illi explicans dixerat: Domus Israel attrita fronte est, & du-
ro corde. Et Sanctus Propheta illam duritiem poterat pertime-
scere hominem debilem se reputans. Statim Dominus subdidit,
Ecce dedi faciem tuam valentiorem faciebus eorum, vt ada
mantem, &, vt silicem dedi faciem tuam: ne timeas eos, neque
metuas à facie eorum. Ecce quomodo aliquem Dominus eligens
sufficientiam necessariam ei præbet: nam eius voluntas etiam ad
hoc potẽs est. Cæterum neque meus amor, nec mea affectio, nec
mea voluntas necessariam sufficientiam illi, quem elegit potest 8
donare. Vnde neminem debeo eligere ratione amoris, quo illum
prosequor, aut alterius humani respectus, sed quoniam ratio di-
ctat illum virum probum, & optimè meritum esse. Et est valde
notandum, quòd prius quam Dominus hanc electionem faceret
tam prolixe orationi vacauit, quòd dicit Sanctum Euangelium:
Erat pernoctans in oratione Dei. Non quia ipse ignoraret quid
sibi faciendum esset, sed, vt doceret nos ad orationem recurrere
in nostris electionibus, & cum maxima instantia à patre lumi-
num postulare, vt nos dignetur illuminare. Præcepit Deus Moy
si, dicens: Mitte viros, qui considerẽt terram, quam daturus sum
Num. 13. filijs Israel, singulos de singulis tribubus ex principibus. Et se-
quitur

9 quitur ſtatim : Fecerat Moyſes quod Dominus imperarat, id eſt, ſummo ſtudio & diligentia elegit, qui ſibi potiores ad hoc munus videbantur. Cæterum, cum non omne quod relucet (vt aiunt) aurum ſit, quanuis iudicio ſuo meliores elegit, plures tamẽ eorum non euaſerunt, ſicut ille opinatus eſt, quinimò nimium Deo infideles extiterunt. Nam cum reuerterentur timore correpti dixerunt populo: Terra, quam luſtrauimus deuorat habitatores ſuos. Vidimus monſtra quædam filiorum Enach, de genere Gigantæo, quibus comparati quaſi locuſtæ videbamur. Quibus verbis adeò perterritus eſt populus, quòd cœpit murmurare contra Moyſen, & Aaron. Et tandem propter illud peccatum de eis dicitur infra: Mortui ſunt atque percuſsi in conſpectu Domini. Quis ergo de ſuis electionibus confidet, ſiquidem Moyſi *Nume. 14.*
10 electiones tam ſancto zelo factæ tales euaſerunt? Quid denique de noſtris erit ſæpe infœlici intentione factis? Ideò plurimum conducit nobis orare, & Dominum deprecari, vt ſi quas habemus erga homines inordinatas affectiones à nobis auferat, vt in noſtris electionibus nihil aliud attendamus, quam ad illud, quod maiori ſuæ celſitudinis ſeruitio ſit. Et eſt valde ponderandum Sanctum Euangeliſtam dicere: quòd erat pernoctans in oratione Dei. Nunquid oratio aliqua eſt, quæ Dei non ſit, cum oratio ſit eleuatio mentis in Deum? Dico nonnullas orationes eſſe, quæ potiori iure orationes diaboli, quam Dei dici poſſunt: nam plus illas diabolus participat, quam Deus. Illi, qui tenaciter in corde electum habent indignum, tantum quia amicus eſt, aut propter alios humanos reſpectus, & poſtea dicunt? Veni Creator ſpiritus
11 mentes tuorum viſita, cùm alias non decernant eligere ſecundum Deum, ſed ſecundum propriam paſsionem. Hi non orant orationem Dei: ſiquidem Deum operari non ſinunt, neque cum Dei voluntate ſe conformant, ſed potius ſuas ſequi paſsiones volunt Quod ſi illas orationes faciunt, ſolum eſt propter vſum & ceremoniam. Auertat à nobis Deus patres mei tam ingentem calamitatem, ne tam magna iniuria diuinam eius celſitudinem offendamus, ſed potius ſtudeamus, vt noſtræ orationes, orationes Dei ſint, cum conſcientiæ puritate eas facientes, & cum ſancta intentione, & quodam efficaciſsimo deſiderio attingendi ſcopum. Et præter orationes, quæ in communi facimus, alias in particulari faciamus æquum eſt, in quibus amplius dilatari licebit, &

Psalm. 29. prolixius illis instare. Et ita vbi nos legimus: In templo eius om-
nes dicent gloriam, alia translatio habet: In templo eius omnis di
cet gloriam. Et sic legit Beatus Augustinus. Et alia translatio ha-
bet: In templo eius omnis dicit gloriã, & sic est in contextu Græ
co. In quo significatur, quòd iustis non satis est laudare Deum cũ
alijs in communi, sed vnusquisq; in particulari huic sancto exer-
citio incumbit. Et dicens Sanctus Rex, dicit, & dicet, voluit deno
tare perseuerantiam, quam vnusquisque habet in his sanctis exer
citijs. Et ne existimetis iustum dicere gloriam solum, quãdo Deũ
laudat, sed etiam quando reuerenter, & humiliter orat, & postulat
Psalm. 49. ab eo sibi succurri. Quia idem Dominus ait: Inuoca me in die tri-
bulationis, eruam te, & honorificabis me. Vbi ostẽditur Deo glo
riæ, & honori esse, vt homo in suis necessitatibus ad illum tanquã
ad pium Patrem recurrat. O benedictus, & glorificatus sit talis
Deus. O fœlices illos, qui tanto Domino famulantur, qui gloriã
reputat illis benefacere. Etiam æquum est, vt perpendatis verbũ
hoc pernoctans. In quo duo significantur. Primum est, quietem,
quam diuinus magister quæsiuit, vt oraret: siquidem non tantum
solus esse in monte, vt oraret contentus est, sed etiam noctem ele-
git, vt huic tam sancto exercitio vacaret. O quanti interest has op-
portunitates quærere, vt cor liberum, & expeditum ab omnibus,
quæ illi impedimento esse possunt Deo detur. Quando Deus
præcepit Moysi ascendere in montem, vt illum alloqueretur, re-
Exod. 24. fert ibi sacer textus ei dixisse: Solus Moyses ascendet ad Domi-
num, nec populus ascendet cum eo. Et inferius ait: Cumq́ue ascẽ-
disset Moyses operuit nubes montem, Itaq́ue non satisfuit Moy
si solus esse, sed quòd solitudini addidit Deus ingentem nebu-
lam, & obscuritatem, quam postquam Moyses intrasset illum al-
loquuturus erat. Et hoc sic Deus disposuit, vt illa nebula, & obs-
curitas omnium, quæ Deus non erant auferret aspectum, dum
3. Reg. 17. Moyses cum eo ageret. Etiam cum venit Dominus, vt Eliam Pro
phetam alloqueretur, Sanctus vir operuit vultum suum pallio,
ne creaturarum aspectus familiari Dei consortio impedimento
Act. 9. esset. Et in actibus Apostolorum, cum Diuum Paulum Deus cõ
uertit, volens plura ei reuelare, illum excæcauit. Et erat tribus die
bus non videns, inquit sacer textus. Etiam ne creaturarum aspe-
ctus reuelationi obstaret. Ex his omnibus mirabilibus exemplis
docemur, vt studeamus accedere ad diuinum consortium, &

ora-

15 orationem,cum corde ita solitario, recollecto, & rerum terrena-
rum oblito,& in Deo absorpto,vt pro tunc alium præter ipsum,
& Deum nobis videatur in mundo non esse.Et quanuis humanę
conditioni hoc impossibile videatur,non tamen charitati,& gra-
tiæ diuinæ.Nam de illa in Canticis habetur:Fortis est, vt mors di Cant. 8.
lectio.Et comparatur morti: nam sicut mors rapit animam, & à
corpore illam separat,sic charitas rapit spiritum,& à rebus terreis
illum segregat,& intimè Deo coniungit. Alterum quod in hoc
verbo pernoctans significatur,est perseuerantia,cum qua Domi-
nus orabat, totam noctem insumens in oratione Dei. Nos verò
quatuor Dominicas orationes recitare satis esse putamus. Nolite
fratres decipi,quia hoc non satis est.Nam diuinus Magister pro-
pterea in oratione pernoctabat, vt nos doceret perseuerare in il-
16 la,& quod sciamus ipsum ab hominibus efflagitari velle. Vnde
Ecclesiasticus de iusto ait:Qui diligit Deum exorabit pro pecca- Eccles. 3.
tis,& continebit se ab illis, & in oratione dierum exaudietur.
Non inquit illum quod postulat adepturum.(Hoc enim signifi-
cat,exaudietur) per breuem orationem, sed per orationem dierũ
plurimorum.Et ita Sanctus Dauid dicebat:Tribulationem,& do Psalm. 114.
lorem inueni,& nomen Domini inuocaui.Et quomodo,ô sancte
Rex,illud inuocasti?Illum inuocaui,dicẽs: O Domine libera ani
mã meã, misericors Dominus,& iustus. Et alia translatio habet:
Et nomen Domini inuocabo,& sic est in paraphrasi Chaldaica.
In quo ostenditur perseuerãtia,qua sanctus vir Deum inuocabat.
Siquidem ait:Inuocaui,& inuocabo.Quapropter dilectissimi ve
stræ saluti consulens vos obsecro,vt perseueretis in vestris oratio
17 nibus.Et siquidem ad quanlibet mundi næniam impetrandá non
lassamini quantũuis plurimæ cõtradictiones vobis se se offerant,
quousq; metam,& finem optatum pertingitis, cur ergo defatiga
bimini agere cum illo Deo bonitatis, ac nobilitatis infinitæ, de
quo dicitur:Non habet amaritudinem conuersatio illius, nec tæ-
diũ conuictus illius,sed lætitiã, & gaudium? O diuina verba illa Sap. 8.
dilectissimi,vestris cordibus Deus imprimat, vt cum fiducia ma-
xima ea experiri studeatis. Etiam intelligatis plurimũ exopto
præter electiones prælatorũ,alias esse maxime conducibiles, in
quibus scopũ attingere salus nostra versatur: quapropter oratio
his valdè necessaria est. Quotidie dæmõ,mũdus, & caro ingentia
dãna nobis ob oculos ponunt,vt illa eligamus, & amplectamur,

quibus Deum offendimus. Ex alia parte ipse Deus virtutem 18
ob oculos nobis ponit, & suæ diuinæ legis obseruantiam. Vnde
necessarium valde nobis est efficacissimè ab ipsomet Deo po-
stulare, vt nobis auxilietur, ne malum eligamus, sed bonum, &
quòd virtutem amplectamur, non autem vitium; & etiam, vt
nos illuminet, vt cognoscamus vtilitatem, quæ ex virtute di-
manat, & damnum, quod ex peccato prouenit. Nam etsi veri-
Roma. 2. tas infallibilis sit, id quod Diuus Paulus ait, videlicet: Ira, & in-
dignatio, tribulatio, & angustia in omnem animam hominis ope-
rantis malum: gloria autem, & honor, & pax omni operanti
bonum; tamen à propria passione adeò solet homo excæcari,
quòd omnium horum oblitus potius peccatum quam virtutem
eligit. Hoc planè satis constitit in filiabus Loth, quæ non sunt
Gene. 19. recordatæ beneficij magni, quod à Deo receperant; cum à So-
domæ incendio illas eripuit. Nec attenderunt quomodo Deus
coram eis tam terribili igne nefandum carnis peccatum pridie vl-
tus fuisset, nec infœlicem & repentinam matris suæ mortem vi-
disse. Non inquam satis illis hæc fuerunt, quæ lapides frange-
re sufficiebant, quo minus enormitatem illam perpetrarent cum
patre suo peccantes. Auertat à nobis Deus dilectissimi talem pas-
sionem, & cæcitatem. Libet fratres cuiusdam peccatoris vitam
miseram vobis depingere, vt videatis, quid eligatis quando pec-
Simile. catum amplectimini. Fingite hominem summa paupertate op-
pressum filijs vndique circunseptum, quorum necessitatibus nul-
lo modo subuenire potest. Quo dolore, qua afflictione, dicite ob-
secro, hic miser afficietur, quoties cernit filios suos nudos, mendi-
cos, discalciatos, frigore stridentes, & trementes, & fame con-
fectos, & audit omnes simul clamare remedium ab eo deposcen-
tes, vnum panem petentem, alterum tunicam, alterum cal-
ceos, alterum subuculam, & quòd vnusquisque cum lachry-
mis, & singultibus necessitatem propriam manifestat, non ha-
bens quo, vel leniori & minori saltem necessitati tam charorum
pignorum satisfaciat? Quid hic sentiret? In quanta amaritudine,
& angore constitutum se cerneret? Existimo fratres, quòd hac
similitudine, vtcunque intelligeris aliquantulum ex nimio,
quod quisque miser peccator patitur, quem omnes carnis ap-
petitus circunstant, & ingenti clamore tam diuersa, & impos-
sibilia ab eo efflagitant. Quid ô miser passim à te oculi petunt?
quid

21 quid os? quid cor? quid denique totum corpus? Quibus ô infœlix his appetitibus satisfacies? Audi hoc paupercula, & ebria, *Isai.51.* non à vino, sed à tuis proprijs passionibus, ait Deus: Attendite, quibus duobus titulis animam peccatricem Deus appellat, videlicet: Ebria, & paupercula. Hoc est cupida carnis motibus suggerendi (*Desseosa de dar contento y satisfacion a los appetitos del cuerpo,*) & paupercula, cui possibilitas ad id exequendum non adest. Tam ingens tormentum est hoc, quòd per hoc argumentum voluit Deus populum Hebræorum ad se reducere, vt patet apud Oseā, *Ose.2.* vbi dicit: Sepiam viam tuam spinis, & sepiam eam maceria, & semitas suas non inueniet, & sequetur amatores suos, & non apprehendet eos, & quæret eos, & non inueniet. Et dicet: Vadam, & reuertar ad virum meum priorem, quia bene mihi erat tunc
22 magis quam nunc. O ineffabilem Dei clementiam, qui tam admirabili prouidentia peccatoris vias amaritudinis, & afflictionis spinis sepiuit. Vnde Diuus Augustinus ait: Iussisti Domine, & verè sic est, vt pœna sibi ipsi sit animus inordinatus. Et *D. Augu.* quod amatores suos quærendo, hoc est appetitus, inuenire, hoc est, complere illos non possit. Hoc re vera ad Deum te deberet reducere nisi iudicium ita peruersum haberes. Idem Beatus Augustinus, exponens verba illa Psalmi, Abyssus *D. Augu.* abyssum inuocat, ait: Si male hic vixerint homines abyssus *Psalm.41.* abyssum inuocat, quia de pœna ad pœnam transeunt, de tenebris ad tenebras, de supplicio ad supplicium, de ardore cupiditatis ad flammas gehennæ. Quæ ergo maior amentia excogitari potest, quam per vnam inferni gehennam ad aliam per-
23 transire? Igitur dilectissimi instanter in oratione deprecamini, vt vos Deus illuminet, & succurrat, ne tam perperam eligatis, nec à dæmone tam leuiter decipi patiamini. Hoc enim est fortissimum telum ad illum expugnandum. Vnde postquam diuinus Apostolus ad Ephesios scribens, vires hostis nostri & ad- *Ephes.6.* uersarij dæmonis exposuit, & interim verba faciens de multis protectionibus, & telis, quibus contra illum sumus præliaturi orationem in vltimo loco statuit, dicens: Per omnem orationem, & obsecrationem, orantes omni tempore in spiritu, & in ipso vigilantes in omni instantia, & obsecratione. In quibus verbis diuinus Apostolus adeò exaggerauit vtilitatem, instantiam, & perseuerantiam orationis, eamque commendauit,

quòd vix amplius esse non poterat. Idcircò fratres, vt quodlibet
horum verborum pensetis velim, quia ponderatione digna sunt,
vt per illa discatis, tanquam per breue compendium quomodo
orandum vobis sit. Hoc remedio vtebatur sanctus Dauid quando
à Sathana persecutum se videbat, dicens: Domine præueni
Psalm. 16. eum, & supplanta eum, eripe animam meã ab impio. Frameam
tuam ab inimicis manus tuæ. Idest: Domine exi obuiam dæmoni,
quando videris illum properare ad tentandum me, & prosterne
illũ. Eripe animã meã (quia mea est) ab impio. Quod si nolueris
illam eripere, quia anima mea est saltem libera eam, quia framea
tua est. Eripe frameam tuam ab inimicis manus tuæ. Indecens
est Domine, vt hostis tuus frameam tuam possideat. Anima
sancta gladius acutus Dei est, cum quo profligat hostes. Nonne
gladius fuit acutus anima Beati Bartholomæi, & anima Diui
Petri, & Pauli, &c. Siquidem cum illis vniuersum mundum profligauit,
solo æquauit, & sibi subiecit? O Domine, siquidem anima
mea framea tua est, qua poteris efficere quicquid cum animabus
aliorum iustorum operatus es, cum quibus corda peccatorũ
vulnerasti. Ideo Domine à manibus dæmonis hostis tui, eripe illam.
Fœlix ille, qui cum hac cordis puritate, & spiritus feruore ad
Dominum orauerit: nam hic ingentes diuitias exhauriet, ex thesauris
infinitæ misericordiæ.

Exurgens Dominus ab illa profunda oratione: *Cum dies factus esset vocauit discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis, quos Apostolos nominauit Simonem, quem cognominauit Petrum, &c.* Hic adimpletum
est, quod Sanctus Dauid spiritu prophetico dicebat loquens
Psalm. 44. cum Messia his verbis: Pro patribus tuis nati sunt tibi
filij: constitues eos principes super omnem terram. Vocat hic
Sanctus Propheta patres Christi Redemptoris nostri Patriarchas
& Reges, ex quibus inquantum homo descendit. De his
Roma. 9. Diuus Paulus loquens de miserabili Hebræorum ruina compassus
& illam exaggerans his verbis ait. Ex quibus est Christus
secundum carnem, qui est super omnia benedictus in sæcula,
Amen. Nam reuera maximi doloris, & compassionis materia
est, quod cum aliqui Dei amici extiterint, & singularibus
beneficijs affecti fuerint post hæc in ingentia peccata prolabantur,
vt Hebræis contigit, (*Que dè tan grande priuança*) quam
apud Deum habuerunt, in tam horrendæ infidelitatis abyssum
pro-

27 prolapsi sunt. Et loco illorum, qui ceciderunt, ait Sanctus Dauid: Nati sunt tibi filij, constitues eos principes super omnem terram. Antiquorum patrum præsulatus, & principatus non est trãsgressus fines Iudææ, quæ angulus Palæstinæ est. Cæterum filij horũ, scilicet, Apostoli fuerunt principes vniuersæ terræ: siquidem eorum iurisdictio per illam omnem extensa est. Et tam singulare beneficium hoc mundo fuit, quod subdidit statim sanctus Dauid dicens: Propterea populi confitebuntur tibi in æternum, & in seculum seculi. Vbi alij transtulerunt. Propterea memor ero tui in æternum, & in seculum seculi. Et sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. In quo denotatur quemlibet credentium in particulari magna obligatione adstringi pro tam singulari beneficio ad gratias Deo referendum.

28 *Quos Apostolos nominauit*, inquit. Apostolus humilitatis, obediẽtięq; nomen, est: nã significat, missus. Et ità sicut fideles nuntij à Deo delegati cũ humilitate, & prõpta obedientia mundo nuntiabant quæcunq; illis Deus præcipiebat, sicut Beatus Lucas testificatur dicens: Loquebãtur varijs linguis Apostoli, scilicet, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Non prędicabãt figmẽta, aut noua dogmata, sed vt nuntij fideles, quæ eis præcipiebantur. Hieremię prophetę dixit Deus. Ecce dedi verba mea in ore tuo. Quasi diceret: (*Mira que mis palabras no hagas cobardes*) quinimo spiritu, & efficacia illa prædica. Vel aliter: Deinceps nõ est tibi lingua, nec os, vt tua verba loquaris, quęcũq; loqueris mea erũt futura, dicit Deus, & quæ mea nõ fuerint os tuũ non capiẽt. Et statim subdit dicẽs: ecce cõstitui te hodie super gẽtes, & super regna, vt euellas, & destruas, & dissipes, & ædifices, & plãtes. (*Haz como cosa tuya, todo lo fio de ti.*) Quãdo aliquis exercitor vobis est, cui fidem adhibetis (*a carga cerrada*) rẽ vestrã familiarem illi committitis. O verbi diuini præcones, si recte munus vestrũ agnosceretis, & quomodo rem familiarem præcipuam, quam Deus in hoc mundo posside t, videlicet, animas vobis commiserit, & vestris manibus tradiderit, vtiq; pernoctaretis, & cum maxima vi, & efficacia, quæ vobis Deus præcipit, vt dicatis, & quæ literis mandata reliquit prædicaretis, non autem vanas rhetoricas, & frigida verba, quæ vobiscum excogitatis. Attendite quid Dominus dicat. Ecce posui verba mea in ore tuo, vt euellas, & destruas, & dissipes, & ædifices & plantes. In quo denotatur eius diuina verba esse, quæ

Actu. 2.
Hier. 1.
29
Simile.

quæ hos effectus in peccatoribus efficiunt. Et quòd illi concionatores, 30
qui verba sua ficta prædicant, vitia non destruent, nec profligabunt peccatores, nec eorũ corda vulnerabunt ad hoc, vt Deo subditi vere pœniteant. Et est valde ponderandum, quod referens Sanctus Euangelista nomina omnium Apostolorum, vltimo loco Iudam Iscarioten posuit, qui fuit proditor. Æquum est enim, vt peruersi in hac vita vltimam sedem occupent, quandoquidem in futura tam miseram sedem sunt adepturi. E contra verò mundus facit iniquos in præcipuis locis constituens, & plus
Simile honorificans. Contingit Dominum è propria domo discedere, & mox serui incauti illam euertunt, & incompositam relinquunt: & vbi lectus debebat esse, ibi mensam collocant: & vbi mensa, ibi selam statuunt: at verò reuertens Dominus singula in proprio loco ponit. Hoc re vera in mũdo contingit. Nam cum Deus 31
erga homines sic se habeat, quòd relinquit eos in manu consilij sui, ac si absens esset, ipsi tanta confusione omnia euertunt, & confundant, quòd tyrannum, crudelem, superbum, denique ambitiosum in præcipuis gradibus constituunt, & ad dignitates altiores promouent; & viros iustos & benemeritos sub pedibus conculcatos habent, vilipensos, & posthabitos. At verò cùm venerit filius hominis in sede maiestatis suæ, congregabuntur ante eum omnes gentes, & statuet oues à dextris, hœdos autem à sinistris,
Matth. 25. vt apud Matthæum ipsemet Dominus testatus est, tunc omnia summo ordine disponet, & vnicuique proprium locum, qui sibi competit, tribuet. O diabolicam confusionem, quòd illi, qui propter demerita sua indigni sunt, vt in facie terræ viuant, hi iustis, & benemeritis præferantur, propter quos terram Deus sustentat. 32
Gene. 3. Peccante Adamo statim illi dixit Deus: Maledicta terra in opere tuo. O Deus iustitiæ, & rectitudinis infinitæ, quod peccatum terra admisit, quòd illam maledicis? Execror illam, quia eam terit, qui meam celsitudinem offendit, quia viuit in ea peccator, ad ponderandum quam indigna res est, vt ille habitet, & commoretur in ea, siquidem quia solum in illa est, maledictam reddit.
Simile. Dum capillus in capite regio est in magno honore, & pretio ab omnibus habetur: at verò postquam tondetur, & à capite decidit calcatur, & tanquam stercus in sterquilinium portatur. Ita dum homo in hac vita vnitus est per charitatem cum Christo, qui est caput eius, & caput regium, & diuinum, honorificatur

33 ficatur à sanctis, & formidatur à dæmonibus, vt Sanctus Dauid
cecinit, dicens: Nimis honorati sunt amici tui Deus. At verò si *Psalm.* 138.
ab hoc diuino capite radatur, & decidat per iniquitatem, de qua
Ecclesiasticus ait: Quasi Romphæa bis acuta omnis iniquitas, *Eccles.* 21.
mox peccator dignus est, vt conculcetur, & vilipendatur, & in
sterquilinium inferni tanquam stercus mittatur. Et hunc hono-
rat mundus, & præhabet, quia nescit honorem digno, & bene-
merito tribuere. Et Sanctus Euangelista mentionem hic facit de
huius miserrimi hominis proditione, postquã inter sacros Apo-
stolos illum enumerauit, vt eius iniquitatem amplius exaggera
ret. Quasi diceret: Homo qui à Deo electus fuit ad ministerium
tam admirabile, ita ingratus extitit, quòd suum benefactorem
prodidit. Hac etiam de causa peccata nostra Deo nimis exosa
34 sunt, quia ab eius diuina manu maxima, & singularia beneficia
accepimus. Postquam Sanctus Isaias cælum, & terram in testes *Isai.* 1.
vocauit, cum ingenti ponderatione dixit: Israel autem non co-
gnouit me. Res quidem stupenda, quòd Israel, id est, qui videt
Deum, Deum non videat? Quod cæcus non videat, nihil mi-
rum: at oculos habentem non videre terribile est. Quod infide-
lis non videat, & Deum offendat malum est. Cæterum, quòd
fideles Christiani, qui Deum cognoscunt, vt cæci viuant, &
eum qui illos honorificauit, & amauit tanquam filios dilectos,
offendant, ingens profectò malum est. Ideò dilectissimi omni-
bus viribus nostris studeamus beneficijs, quæ ab hoc su-
perno ac diuino patre accepimus, fidelibus seruitijs
correspondere, vt sic gratia pleni gloria per-
35 fruamur: ad quam nos perducat
Iesus Mariæ filius.
Amen.

IN

IN FESTO DECOLlationis S. Ioannis Baptistæ

Concio Vnica.

Misit Herodes, ac tenuit Ioannem, & vinxit eum in carcerem. Marc. 6.

Psalm. 17. LOQVENS Propheta Dauid de infinita Dei misericordia dicit: Protector est omnium sperantium in se. Quod cum ita sit, magnam affert admirationem talem ac tantum virum gloriosum Ioannem Baptistam in carcerem detrudi, posteaq; tyranni cuiusdam imperio crudelissima morte necari. Quomodo ô Deus infinitæ probitatis protectorē in te sperantium te appellas, si qui dem eos quasi diuini auxilij tui expertes perpeti sinis? Ad hoc re spondetur, Deū non à corporalibus quidem, sed ab spiritualibus plerunq; suos incommodis liberare: hæc enim solummodo dam-
Psalm. 56. na vocari possunt. Et ita dicebat Dauid: Miserere mei Deus, miserere mei, quoniam in te confidit anima mea, & in vmbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. Non te rogo, vt me à laboribus protegas, siquidem tantum bonum afferunt animæ &
Iudith. 8. sicut dixit sancta Iudith, Omnes, qui placuerunt Deo, per multas tribulationes transierunt fideles, & qui hos fugit, maximā substantiam fugit, qua in cœlo celebrem, atq; heroicam gloriæ coronā lucrari posset. Nec te rogo, vt me ab infirmitate liberes: nam virtus in infirmitate perficitur. Nec, vt me à morte vindices: nam pretio-
Psalm. 115. sa in conspectu Domini mors sanctorum eius, sed in vmbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. Hoc est, cum peccati diluuies tanto impetu irruens, vt innumerabiles animas in inferno mare deijciat, irruperit, tunc ego alarum tuarum vmbra, atq; fauore protegar, donec transeat iniquitas. Ad hoc te Domine rogo, vt sis protector meus, & singularem hanc mecum facias misericordiam, vt iniquitas me nō deferat, neque pertingat. Hoc ratis, pro-

b

4 tè perspicitur in sancto Iob, ad quem persequendum cum Diabolus à Deo peteret facultatẽ, ei concessit, vt eius diuitias tangeret, liberos interimeret, illum amicorum desertione propriæq; vxoris molestijs insectaretur. Hæc namq; omnia potiùs ad sancti viri gloriã, quàm ad ipsius incõmodum fuerũt. Siquidem dicit illic sacratus cõtextus: In omnibus his non peccauit Iob in labijs suis, neq; stultũ quid contra Deũ locutus est. Et valdè notandum est, cũ Diabolus adeò superbus sit, vt bonorũ diuisionẽ, quæ soli Deo cõpetit, sibi arroget, sicut apparet Lucæ. 4. c. cùm tentãs Dominũ dixit ei: Tibi dabo potestatẽ hãc vniuersam, & gloriã illorũ, quia mihi tradita sunt, & cui volo, do illa: hominibus tamen officere, sibi tribuere noluisse, sed se illis nocere non posse fassus est dicens Deo: Extende paululum manum tuam, & tange cuncta, quæ possidet. Nec vero Dñs ei semel facultatem concessit, vt ei simul officeret, sed paulatim ei permisit, prius, vt eum in diuitijs, deinde, vt in liberis, tertiò, vt in valetudine: at nunquã, vt in anima tãgeret. Et sic ei dixit: Ecce in manu tua est: verũtamẽ animã illius serua. Benedictus sis Domine in perpetuũ, quia tã fidelẽ seruum tuum inimici tui manibus cõmittis. Arbitratur homo labores sibi casu venire. Veruntamen longè opinione fallitur: omnes enim diuina dispensatione proueniunt: neq; vllus labor à Deo hominibus immittitur, qui priùs in diuino ipsius iudicio nõ fuerit appensus. Adeò, vt idcirco labor in diuinis literis Dei iudiciũ nuncupetur, vt ait Diuus Petrus: Tempus est, vt incipiat iudicium à domo Dei, idest, vt amici Dei laboribus affligantur. Vbi iudicium laborem, tribulationemq; significat. Ideoq; etiam Dominus laborem,

Iob. 1. *Luc. 4.* *Iob. 2.* *1. Petr. 4.*

5 (beside "sidet. Nec vero Dñs…")

6 & afflictionem calicem, idest, potionem vocauit dicens: Calicem quidẽ meum bibetis. Hoc illum nomine appellat, quia nullus medicus diligentius ægri potionem assignat, neque vncias, ac drachmas accuratiùs pensat, quàm Deus hominum labores perpendit. Vnde Beatus Paulus dicit: Fidelis Deus est, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis: sed faciet etiam cum tentatione prouentum, vt possitis sustinere. Nec etiam totum pondus, quod portare possumus, nobis imponit: sicut apparet in sancto Iob, qui quanuis magnoperè tribulatus est, plus etiam ponderis posset portare, quandoquidem dicebat. Etiam si occiderit me, in ipso sperabo. Ex his omnibus apparet quantum huic Sancto viro labores profecerint. Nam hoc expetebat Do-

Matth. 20. *1. Cor. 10.* *Iob. 13.*

minus facultatem dæmoni concedens, vt eum in corporalibus rebus persequeretur, dummodo eius animam non tangeret. Huius etiam veritatis testimonium perhibetur in Sapientiæ libro, vbi dicitur: Iustorum animæ in manu Dei sunt, & non tanget illos tormentum mortis. Vbi alia translatio habet: Et non tanget illos tormentum malitiæ. O dulcissimum, ingentique amore plenum verbum. Ecquis est vel saxeus homo, qui illud audiens non mollesiat, atque ad tantum, tamque bonum Deum diligendum non moueatur, qui tanti iustorum animas æstimat, vt eas in manu sua retineat, neque vllo vnquam tempore ab eis oculos amoueat. Hoc autem facit, ne illas peccatum tangat; quo tormenti genere terribiliter contorquentur. Ideoque dicitur: non tanget illas tormentum mortis, vel malitiæ. Vt autem noueritis fratres quantum sit malitiæ tormentum, considerate vos videre hominem per asperrimum cliuum præcipitari: in cuius cliui exitu profundus quidam, venenosisque serpentibus plenus est fluuius, qui apertis oribus miserum illum hominem deuorandum expectant. Contemplaminique illum teneram quandam inuenisse genistam, cui adhærens scit illa confracta statim se in crateram serpentium esse prolapsurum. Considerate simul duos mures hincinde teneram illam, ac debilem genistam rodere. Dicite fratres, homo hic, qui confracto illo ramo in fluuium se corruiturum, atque ab atrocissimis illis serpentibus crudelissimè se deuorandum esse cognoscit, quibus angustijs affligetur? quanto cor eius mœrore torquebitur? O quam metuendum est hoc dictu etiam, & consideratu. O vtinam ex hoc fratres mei cognosceretis quantum sit tormentum hominis in lethali culpa existentis. Infœlicissimus vtique peccatoris status est acerrimum præcipitium, cuius exitus est profundum illud inferni pelagus, non aqua quidem, sed igni terribili plenum. Serpentesque sunt dæmones miserum illic peccatorem expectantes, qui de peccato in peccatum prolabitur, vt eum æterno interitu crucient. Vt enim dicit Diuus Paulus: Finis illorum mors est. Et inferius: Stipendia (inquit) peccati mors. Quod si iam ad æterna illa tormenta non peruenit, hoc est, quia huius breuissimæ vitæ fragili genistæ adhæret: quam duo semper mures, dies, videlicet, & nox rodunt, qui semper illam comminuunt, quæ vbi primum fuerit confracta nisi priùs peccator remedium sibi curauerit adhiberi, in

Marginal notes: *Sapi. 3.* (beside "vbi dicitur: Iustorum animæ"); *Simile.* (beside "get illas tormentum mortis"); *Roma. 6.* (beside "enim dicit Diuus Paulus")

10 in illud æternũ pelagus, incidet. Eia fratres, nunquid aliquis ve-
strũ in lethali culpa commoratur? Anne est hic aliquis adulter,
siue proximorum suorũ honoris obtrectator? Est ne hic aliquis
odio plenus? Dic infœlix homo in tanto periculo constitutus,
quomodo edere, quomodo ridere, quomodo dormire, quomo-
do requiescere potes? Quid te in hoc tanto discrimine consola-
tur? quæ spes animũ tuum in hac tanta re erigit? quid nunc ani-
mo voluis? quid cogitas? quid in hac causa solatij capis? Quid
quæso, agit ratio? quid sensus? quid mens, atq; consiliũ? Si igitur
hoc ità est: si fides hoc credit, & confitetur, quomodo à tam infœ
lici statu diligentissime non curas exire? O Deus æterne, Deus
æterne, Deus æterne, per infinitã clementiam tuã te deprecor,
vt horũ cæcorum oculos adaperias, quò mala sua cognoscant. Si
11 hominem illũ, quem vobis hic depinximus debili inhærentem
genistæ, ridentem tamen, & volenti cuipiam eũ illinc abstrahe
re dicentem se nolle, quia optimè illic erat, aspiceretis, nonne il-
lũ dementissimũ diceretis? Sic vtiq;. Dementior autem est qui
existens in lethali culpa ridet, & volente illũ Domino à pecca-
to abstrahere, atq; ad veniam inuitante non vult tantum suscipe
re beneficiũ, sed in illo miserrimo statu persistere mauult. Nisi
enim demens esset, malitiæ tormentum sentiret, atque illud effu
geret. Quando Cain dixit: Ero profugus, & vagus, noluit tam *Gene.4.*
significare se per vniuersum orbem profugum esse gressurum,
quàm perturbationem illam, & inquietem spiritus, quæ cordis
malitiæ, atque peccato connexa est. In eo autem, quod dixit:
Omnis, qui inuenerit me, interficiet me: significat peccatorem
12 in nulla re voluptatem penitus reperire, neque aliquid esse,
quod sibi nõ sit carnifex atrocissimus. Paraphrasis Chal daica quã
do vult dicere quenquam diuino cultui, atque ministerio esse di
candum, his verbis hoc dicit: Et terror non ascendet super caput
eius. Quasi significans eos, qui à Deo recedunt, in continuis affli
ctionibus, ac terroribus commorari: quarũ nullus est expers, ni-
si qui vni Deo placere curat. Vnde dicens Beatus Paulus: Radix *1.Tim.6.*
omnium malorum est cupiditas, addit: Quam quidam appeten
tes errauerunt à fide, & inseruerũt se doloribus multis, idest, pec-
catis multis: iuxta Hebraicã phrasim peccata dolores appellãtẽ.
Ab his ergò doloribus, atque tormentis protegit Deus suos.
Ideoq; dicit sapientia: Iustorũ animæ in manu Dei sunt: & non

tanget illos tormentũ malitiæ. A corporalibus autẽ tormentis illos plerunq; non defendit, sed ad maiorẽ ipsorũ gloriã, atque coronã ipsos vsque ad mortẽ permittit sępenumero tribulari: sicut apparet in hoc glorioso viro, quẽ tantopere diligebat: de quo dicit Sanctũ Euãgeliũ: *Misit Herodes, ac tenuit Ioãnem, & vinxit eum in carcerem &c.* Carceres delinquentibus, quidẽ, non autem iustis constituti sunt: hic autẽ tyrannus iustũ plurimis delinquentibus dimissis, qui carcerẽ, & mortẽ etiam merebantur, iussit apprehẽdi: Nimis antiquũ, atq; vsitatũ est hoc malũ in orbe terrarum: vt Spiritus sanctus affirmat. Sũt iusti, quibus mala proueniũt: quasi opera egerint impiorũ: & sunt impij, qui ita securi sunt, idest, qui ita impunè viuũt, quasi iustorũ facta habeant. Vbi alia translatio habet. Sũt iusti, quibus multa eueniũt, quasi opera egerint impiorũ. Et in Hebræo, & Græco habetur: Sũt iusti quibus accidit, quasi opera egerint impiorũ. In quibus omnibus verbis significat Spiritus sanctus omnia huius sæculi mala esse accidentia, quæ iustis extrinsecus eueniũt, solisq; ipsorum corporibus cum magno animorum emolumento nocere. Hac tyrannide vsus est impius Herodes propter Herodiaden vxorem Philippi fratris sui, qui adduxerat eã. Quam turpitudinẽ ex incauta familiaritate, qua cũ maledicta illa muliere, eò quod fratris sui vxor esset, conuersatus est, arbitror prouenisse. Maximæ in orbe inter consanguineos, læuiros, & affines abominationes admittũtur, quæ affinitatis occasione ex nimia conuersatione dimanãt. Quapropter siquidem fratres mei saluari cupitis non solũ extraneorum, verũ & affinium etiam nimias familiaritates diligenter effugite. Nouit virgo domi fratris aut materteræ suæ esse adolescentes, qui eam ad peccandũ inuitent, atq; solicitẽt, seque illuc conferre vult, suoque bono proposito innitens dicit: Custodi me Domine, neq; è manu tua dimittas, tu nosti me nolle te offendere, nec tamen dubito quin illic mihi solicitatores desint. O infœlix in ignẽ, atq; periculũ te immittis. Scis quales ibi peccandi occasiones habes, & tamen dicis: Custodi me Domine, me tibi cõmendo. Nũquid ignoras verbũ esse Spiritus sancti, qui amat periculũ in illo peribit? Fucis te exornas, ac vestimenta componis, vt te periculo exponas: & dicis; Libera me Domine. Istud est dicere Deo, vt mentiatur, eiusq; verbũ mendax sit. Vis quasi papilio ignẽ circundare, neq; in illo cremari? Longè opinione falleris. Per

Eccles. 9.

Eccles. 3.

13

14

15

16 reuerentiam Dei vos depircor fratres, vt oculos aperiatis, sensualitatisque occasiones diligentius, quam ignem fugiatis: Quando Saul abstulit à Dauid filiā suam Michol, dicit sacer textus illam dedisse Phalti filio Lais. Postea verò cum ei ablata fuit, vt Dauid restitueretur dicit. Misit Hisboseth, & tulit eam à viro suo Phaltiel filio Lais. Mirabile quidē, quando el Michol data est vxor, dicebatur Phalti, quando verò ei ablata est, vt redderetur Dauid, vocabatur Phaltiel, quod significat: res Dei fortis. Hocque ei nomen attribuitur, quia heroicū opus est fœminam iuuenē, atque decoram intactam seruare, sicut eam ipse seruauit. Hoc vtique opus fuit diuinæ fortitudinis, eo quòd fuerit difficilimū, quod nemini prorsus licet apprehendere, magnæ enim temeritatis factum esset. 1. Reg. 25. 2. Reg. 3.

17 *Dicebat autem Ioānes Herodi: Nō licet tibi habere vxorē fratris tui.*

Cū filij huius sæculi totam fœlicitatem in voluptatibus sitā esse ducant, eis absq; inuersione frui vellent. Nollent, vt eas sibi quisquam molestijs, aut reprehensionibus commisceret, ideoq; eos, à quibus reprehendūtur, odio habent. Sicut apparet in hac maledicta muliere, quæ in tātū viri sancti odiū deuenit, vt ne molestiam illā pateretur, eū vellet occidere. Hoc autem iniquum desideriū opere complere non poterat, quia Herodes metuebat Ioannem, sciens eū virū esse iustum, & sanctum, & custodiebat eū, & audito eo multa faciebat, & libenter eum audiebat. O quot bona dicit hic Spiritus sanctus de hoc homine, & tamen tantā immanitatē admisit, & tandē condēnatus est. Quid ergo tibi accidet infernalis homo, qui iustos non vereris, neq; eorum verba audis, quod si
18 aliquando audis, ne minimū quidem eorum exequeris, siquidē & si Herodes iustum timebat, eiusq; conciones audiebat; & multa, quæ ab eo sibi præcipiebantur, faciebat, & tamen dānatus est? O quàm certa erit condēnatio tua, nisi opportunū tibi remediū curaueris adhiberi. Cura igitur, ô frater, diuina verba audire, illaque exequi. Animaduerte Deū dicere: Attende tibi ipsi, ne fiat verbum occultum in corde tuo. Quod perinde est, ac si diceret: Horrea non sunt constructa, vt triticum in eis inclusum in perpetuū custodiatur, neque ab eis vllo vnquam tempore prodeat, neq; arcę factę sunt ad pecunias perpetuo conseruandas, sed vt illinc exeāt, & dominus earū eis fruatur. Quid autē aliud est intellectus, nisi horreū recipiēs granū, & arca, in qua diuini verbi the- Deut. 4.

saurus includitur? Ne igitur istic abscōdit⁹ maneat sed ad animū reficiēdū proficiat: ne fiat verbū occultū in corde tuo. Nec verò contentus sis aliquid, aut multū etiam eorum, quæ tibi præcipiūtur, efficere, sed fac vniuersa. Nam infelix Herodes audito Ioanne multa faciebat: verùm quia non omnia fecit, idcircò condemnatus est. Vnū nanque ex præcipuis prætermittebat, videlicèt, *Prou.18.* adulteram domo dimittere. In Prouerb. enim dicitur: Qui tenet adulteram, stultus est: & insipiens. Et in Græco contextu ha*Hiero. sup. illud Matt.19.* betur: Stultus est, & impius: & sic legit Diuus Hieronymus. Nō nimis dolet Diabolus, quòd peccator aliqua bona opera faciat, dūmodo ipsius cor aliquo vitio maneat alligatū: sic enim se illū *Simile* tutò tenere existimat. Contingit lanium indomitum bouem in carnificinam deuinctum fune deducere: vtque eum alligatū defert, huc, atque illùc digredi sinit. Quod si quis ei dicit: Nō vides hunc bouem huc, atque illuc cursitare, & hùc, atque illùc diuertì? respondet, Nihil mea interest: cū enim hoc fune deuinctus sit, satis securum eum defero. O infœlix peccator cū Diabolus voluntatis pedem sensuali amore, siue proximi odio deuinxerit, aut effrænata pecuniæ cupiditate ligarit, teque sic securum sibi esse ducat, nulla pœna afficitur, etsi aliquot bona opera facias, & quolibet curras, dummodò peccato isto firmiter vinctus sis: sic enim te in infernum deducet, sicut Herodem deduxit, qui audito Ioanne licèt multa, non tamen omnia faciebat.

Et cùm dies opportunus accidisset, Herodes natalis sui cœnā fecit principibus, & tribunis, & primis Galilææ. Diligenter, quæso perpēdite, quomodo Sanctus Euangelista conuiuiū opportunū ad tantū hoc malū perpetrandum appellarit. Fecit hic infœlix homo primarijs, diuitibusque regni sui conuiuium: non verò pauperibus. Hoc est ingenium diuitum, atq; potentium huius sæculi, di*Simile.* uitias suas cum diuitibus, qui eis non indigent, consumere, quēadmodum fluuij totam, quam deferunt aquam, in mare immit*Eccles.4.* tunt, vbi tanta illius est abundantia, ripas autem iuxta quas de fluūt, aridas, sterilesq; relinquūt. Non vtiq; hi consiliū obseruant Spiritus sancti dicentis: Fili eleemosynam pauperis ne defraudes, & animam esurientē ne despicias. Quasi dicat: Animaduerte quod tibi superest, non esse tuū, sed pauperis, ne illi sua neges, scitote illi ista negantem eū despicere. Diem, in quo natus est, celebrabat hic tyrānus, Nullus vtiq; iustus in diuinis literis dicitur diem,

22 diē, in quo natus est, celebrare. Mali autē hos dies celebrant: dies natalis erat Pharaonis, qui faciens grande conuiuium pueris suis recordatus est inter epulas magistri pincernarum. Nam hi præsciti hoc sæculum beatitudinem suam esse ducunt: ideoque diē illum, quo in eum ingressi sunt, celebrant. Iusti autem cum sæculum hoc exilium esse ducant, tantæ calamitatis, atque miseriæ introitum non celebrant. Gene.

Cūq́ intrasset filia ipsius Herodiadis, & saltasset, & placuisset Herodi, dixit ipse puellæ: Pete à me quod vis, & dabo tibi. Et iurauit illi, quia quicquid petieris dabo tibi, licet dimidiū regni mei. O quā vsitarū est profanos homines in eos sese liberales ostēdere, qui in suorū turpium appetituū executione sibi placent. O terribilem miseriā; etsi de conducto viuas, omnēque substātiam tuā venalē habeas
23 non recordaris te in dies in maiorem redigi paupertatem, si pauca ista bona, quæ possides, effrenate consumēs ijs, qui appetitui, sensualitatique tuæ placent, larga munera præbes. Si verò à te eleemosyna petitur, & duos obolos porrigis, cor tibi astringitur, teque iam perditum remanere suspicaris. Hoc est signū, ex quo tanquàm Herodes præscitus esse colligeris. Nam vnum ex præcipuis prædestinationis signis est, liberalitas in pauperes. Sicut enim diuina prædestinatio liberalissimum quoddam est beneficium, quod Deus in electos suos contulit, sic ex eo prouenit, illos esse liberales. Ad hoc respexit bonus ille seruus Abrahæ, qui quærens vxorem patriarchæ Isaac cùm inter alias plurimas illā miraculose cognoscere cuperet ardenti spiritus affectu Dominum deprecatus est dicens: Puella, cui dixero: Inclina hydriam
24 tuam, vt bibam: & illa responderit: Bibe: quin & camelis tuis dabo potū, ipsa est, quā præparasti seruo tuo Isaac, & per hoc intelligā, quod feceris misericordiā cū Domino meo: Et sic ad literam actū est, sicut illic sacro contextu refertur. In modicis serui Dei probantur, siquidem, vt hic perspicimus, Sancta Rebecca largitatem suam in modica aqua frigida demonstrauit, etiā cùm iuxta puteū existeret. Et Diuus Martinus eam ostendit in dimidio pallio, quod parui forsan æstimabatur pauperi largiēdo: non enim Deus tā dona, quā quo præbentur corde considerat. Tā decorūque liberalitas iustū reddit vt postquam Dauid loquens de Messia dixerat: Speciosus forma pręfilijs hominū: addiderit statim dicens: Diffusa est gratia in labijs tuis. Quasi significās vnū Gene. 24. Psalm. 44.

ex ijs, quibus Christus Saluator mundi speciosus fuit vnum fuis- 25
se quod quæcunque egeni peccatores à se petebant, libentissime
cōcedebat. Propter oblectationē, quā ex maledictę illius puellæ
saltatione tyrannus iste percepit, iniquā hanc promissionē fecit:
quā vt adimpleret, horribilem admisit immanitatem. Ex maledi-
cto Cain processit inuentor musicæ Iubal, ad cuius sonū saltatio-
nes fiunt. Nam de illo dicitur: Ipse fuit pater canentium cithara, *Gene.4.*
& organo.

Ex his autē saltationibus quot mala procedāt, nulla poterit lin-
gua declarare. Quocircà dicit B. Agustinus libro de vitæ hone- *Augu.*
state: Melius est, idest, minus malū est, in diebus festis arare, quā
choræas ducere. Hoc dicit vir sanctus per exaggerationem, nam
neutrū in die festo fieri oportet. Et D. Hieronymus dicit: Se sæ- *Hieron. in epi. ad Eustho*
penumerò fatigari representatio nibus saltationū, & choræarū, 26
quas Romæ perspexerat. Quod si tantū virū, ac tā sanctum sola
harum profanitatum recordatio in solitudine perturbabat, quid
peccatori earū aspectus in mūdo causabitur. Ideo admonet Spi-
ritus sanctus dicens: Cū saltatrice ne assiduus fueris: nec audias *Eccles.9.*
illā ne forte pereas in efficacia illius. Quantū autē hæ sint exosæ
Deo stupēdo quodā patet euētu. Guillermus libro de apibus af-
firmat, fœminā quandā inanē atq; profanā omnibus fere festiuis
diebus cōsueuisse virorū, ac fœminarum cōgregata cateruain his
choreis, ac saltationibus sese occupare, cumq; die quadā in campo
saltaret cū alijs fœminis iuxta iuuenes scipionib⁹ ludētes, quorū
vnus volēs globū scipione percutere, illum forte manu dimisit,
saltatricemq; illam in capite percussit, & protinus eā mortuā hu-
mi proiecit. Cū autē qui aderāt cum clero illā humare vellēt, ec-
ce (inquit) apparuit nigerrim⁹ taurus, seu potius Diabolus tauri
figurā gerens, aerē terribilibus mugitibus replēs, qui cornibus lo-
culū humi deiecit, cadauerq; in frusta dissecuit, quod tā abomi-
nabilē de se fœtorē emittebat, vt illud dānatæ animæ corpus esse
satis manifestè demonstraret: quæ fuerat instrumentū, atq; occa-
sio, quò alij creatorē suū offenderent. Vt sciatis quantū malū in
vos profanitatibus istis intēdere. Vt puella regis promissionē au-
diuit, dixit matri suę: *Quid petā?* At illa dixit ei. *Caput Ioānis Bapti-
stæ.* O maledictā matrē, quæ filiæ suę tale cōsuluit. Cauete ne ma-
lis cōsilijs in hominē consulatis: hic enim vos penitus perderet, si-
cut puellā vestrā &c. Aliter quidem: Sanctus Tobias filio suo con-
sule

28 ſulebat dicens: Omnibus diebus vitæ tuę in mente habeto Deũ
& caue ne aliquando peccato conſentias, & prætermittas præce
pta Dei noſtri. Hæc & ijs ſimilia, quæ ſanctus ſenex illum admo
nuit, oportet, vos parentes liberos veſtros erudire atque exhorta-
ri, alijque amicos, ac ſocios veſtros commonere debetis.

Maledicta verò puella quaſi talis matris filia diligenter conſi-
lium hoc executa eſt, dixitq; regi: *Volo, vt protinus des mihi in diſco
caput Ioannis Baptiſtæ.* Perpendite verbum: protinus: in quo ſigni
ficatur quanta cũ ſolicitudine, atq; anxietate mali immanitates:
enormitateſq; ſuas exequi curãt. Veloces pedes eorũ ad effundẽ
dũ ſanguinẽ dixit Dauid. *Da mihi in diſco, aut.* Quid? nunquid ne- *Pſal. 13.*
ceſſario in diſco tibi caput eſt offerendũ? ſic. Veniat quaſi poma
poſt prãdiũ, ideſt, (*Por fruta de poſtre.*) Hoc cõuiuium cõpleat: hoc
29 matris meæ ſtomachum ſedet: hoc deniq; ipſius appetitui ſatisfa
ciat. At maledictus rex, *Miſſo ſpiculatore præcepit afferri caput Ioannis
in diſco.* Credibileq; eſt cũ carnifex ad carcerẽ accederet, virũ ſan
ctum humi proſtratum, altiſsimæq; diuinarum rerum contẽpla
tioni intendentẽ reperiſse. In quo valde penſanda eſt manſuetu-
do, qua carnificẽ ex regis iuſso illi caput ablaturũ ſe venire nun-
ciantem audiuit, & quã ardenti ſpiritus affectu diuinæ maieſtati
gratias agere cœpit, quia tã fortunatum ſe faciebat, vt propter ip-
ſius Dei honorẽ moreretur, & quomodò prõptiſsimo animo re-
ſponderet: non ſolum hãc, ſed ſi mille etiã vitas haberẽ pro eius
gloria, atq; honore libentiſsimè darẽ. Sicq; ſumma animi alacrita
te ſacrum collũ ab atrociſsimo carnifice iugulandũ extendit. O
quàm meritò glorioſus hic vir dicere poſset illud Hieremiæ di- *Hier. 3.*
30 centis: Poſuit me quaſi ſignum ad ſagittam. Deus enim illum
poſuit in album in quod fideles aſpicerent, & per eum in Ieſu
Chriſti cognitionem deuenirent. Cùm ſagittarij volunt ſagittas *Simile.*
ſuas in ſcopum infigere: albam papyrum ponunt, quæ ſcopum
in terra latentem demonſtrat. Scopus eſt verbum diuinum hu-
manitatis noſtræ terra coopertum, & ex paupere matre in præſe
pi natũ. Et Beati Ioãnis Baptiſtę perſona, vita, religio, auſteritas,
in ſolitudine conuerſatio, fuit albũ, in quod homines, intẽdẽtes,
eiuſque prædicationes aſpicientes in diuini Saluatoris ſui cogni
tionẽ deuenirent. Sed poſtquã ſagittarij ſagittas ſuas in ſcopum
emiſerũt, papyrũ adimunt, atq; dirrũpunt. Sic factum eſt Diuo
Ioanni. Etenim poſtquã tam apertũ de filio Dei humanato per

hibuit testimonium, ab hoc sæculo sublatus, & cum despectu iu- 31
gulatus est. Abscissum igitur gloriosi viri caput attulit carnifex
in disco, & dedit illud puellæ, & puella dedit matri suæ. O sacra
tissimum gloriosi Baptistæ caput, quomodo sacrilegi hi, te qua-
si pila ludunt. Deniq́ue tanquam optimus, ac primarius vir in
Dei tui ministerio, & veritatis defensione moreris iugulatus. O
tale caput, quo melius in puri viri humeris aliud non extiterit,
neq́ue prudentius, neque sapientius: caput à Deo promissum,
ab Angelo nunciatum, miraculosè conceptum, cum alacritate
& multorum gaudio natum, caput, in quo erat lingua, qua Ie-
sus Christus verus Deus fuit præconio nunciatus: & qua dulcis- 32
simum illud verbum prolatum est; Ecce agnus Dei, ecce qui tol
lit peccata mundi. Ecce quomodo sacrilegi illius conuiuij exi-
tus fuit mors gloriosi Baptistæ. Aduertite finem festorum, ac
deliciarum sæcularium. Qualis autem alius futurus erat earum
finis, nisi crudelitas, peccatum, ac maledictio? O si Deus filijs hu-
ius sæculi oculos aperiret, quò serpentem cauda apprehenden-
tes, idest, peccati, eiusque voluptatis exitum aduertentes, ipsam
met insaniam in virgam conuerterent, qua inferni caput infrin-
gerent, sicut Moyses Pharaonis confregit. Plantam pedis Esau
apprehendit patriarcha Iacob, non autem caput: sed pedem,
qui & patris benedictionem adeptus est. Et sic ego credo eum,
qui æternas benedictiones adepturus, suauissimumque inuita
torium: Venite benedicti patris mei, auditurus est, nō caput qui
dem, neque faciem peccatorum sæculariumque voluptatum,
quæ sunt eorum initia: sed pedes potiùs aspicere debere, illo-
rum, videlicet, exitus considerando, & quomodo hæc omnia in 33
æterna maledictione infœliciter finiuntur. Sicque illa diligen-
ter fugiet, ac in virtute, diuinaque gratia conseruabitur, qua cœ
lestis gloriæ beatitudo comparatur. Ad quam nos perducat Ie-
sus Mariæ filius. Amen.

¶ PRO Hac festiuitate quatuor conciones reperies Dominica secunda aduentus Domini super illud Euangelium: Cùm audisset Ioannes in vinculis opera Christi: quæ omnes paucis demptis huius gloriosissimi Sancti decollationi facilè poterunt adaptari.

1 # IN FESTO NATIVITATIS SACRATISSIMÆ VIRGINIS MARIÆ CONCIO PRIMA.

Liber generationis Iesu Christi filij Dauid filij Abraham. Matth.1.

LIBROS, Ac scripturas in orbe terrarum esse necessarias ex hominũ malitia dimanauit. Etenim pristinis quondam temporibus non erant scripturæ tanta quippe inter ho-
2 mines veritas florebat, vt vnicus lapis eorũ promissiones, & cõtractus stabiliret. Iacob, *Gene.31.*
atque Laban in mutuam fidem seruandam lapidum aceruum cumularunt: quem vocauit Laban tumulum testis: & Iacob aceruũ testimonij, vterque iuxta proprietatẽ linguæ suæ. Et patriarcha Abraham fundũ emit: solumque vendentis verbum pro firmissima subscriptione, contractuque suffecit. *Gene.23.* Nunc autem adeò humana malitia accreuit, vt etiam firmissimas quasq; syngraphas cõpluribus testibus comprobatas abnegent, atq; defraudent: ad rectam quarum executionem litibus ac iudicijs opus est. Quid igitur esset, si soli verbo fides haberetur? Vix enim homines vera loqui norunt: quod manifestum est signum interioris deprauationis conscientiarum ipsorum. Nam vt dici-
3 tur. Qui quod nouit, loquitur, iudex iustitiæ est: qui autẽ menti *Prou.12.*
tur, testis est fraudulẽtus vbi alia trãslatio habet: Qui quod nouit loquitur, index iustitiæ est: & sic habet Græcus cõtextus & Paraphasis Chaldaica. In quo significatur quẽquã veritatẽ loqui, indiciũ esse, ex quo elici potest eũ iustitia interius esse præditũ: contra verò qui mẽdacium loquitur satis apertè se iustitia carere significat. Cumq; olim homines syceritate illa essent, quãdo Deus circuncisionis legẽ Abrahæ dedit, solo verbo non autẽ scriptura vsus est: ex illoq; de manu in manum vsq; ad Moysen descẽdit: patres nanq; illã liberos suos erudiebant. Postea vero cùm Deus adeò inter homines malitiam accreuisse perspiceret, neq; contractus, aut testes sufficere videret præ dolis, quos homines ad veritatem

tatem celandam repererunt, intelligens si diuinam legem suam 4
hominum oribus committeret, etiam in eam fraudes, ac menda-
cia eos inserturos esse, præcepit Moysi, vt legem, quam illi ad
Hebræos dedit, literis mandaret. Posteàq; hanc reuocans præce-
pit sanctis Euangelistis, vt librum conficerent, gratiæque legem
scriberent. Et quanuis literis mandata, & ab ipsis etiam declara-
ta est (alios enim locos aliorum expositionem esse perspicimus)
nihilominus tamen Diabolus homines filios perditionis, Satha-
nicoq; spiritu repletos excitauit, qui lucidam Euãgelij aquam
audeant conturbare, ne diuini pastoris Iesu Christi oues illam bi
bant varios errores, atq; hæreses excogitantes. Quid autem hi fa
cerent, si hoc sacrosanctum Euangelium non fuisset scriptum?

Incipit igitur sanctum Euangelium dicens: *Liber generationis*
Exod. 4. *Iesu Christi.* Quando Deus misit Moysen in Ægyptũ, virgam 5
manu deferebat, vt populũ Israel à seruitute, qua premebatur eri
peret. Mittẽsq; ipse Dñs sanctos Apostolos ad prædicandũ, ani-
Luc. 9. masq; à culpę seruitute liberandas, dixit eis: Nihil tuleritis in via
neq; virgã. In quo illã timoris, atq; rigoris legẽ esse significauit,
in qua plurimis afflicti verberibus homines ad bonum duceban
tur. Hæc autem gratiæ, atque amoris est lex, & per amorẽ homi-
nes ad illius obseruantiam alliciendi sunt. Ideoq; statim à dulcis
simis quibusdam verbis exorditur, singulare atque supernum re
ferens beneficium, quod Deus nostri amore captus naturam hu
Prouer. 8. manam assumens in nos contulit. Quod mirifice in prouerbijs
declaratur; declarauit enim recensens verbum diuinum plurima
opera, quæ cũ æterno Patre in mundi cõstitutione cõfecit his ver
bis: Quando præparabat cœlos, aderam: quandò certa lege, & gy 6
ro vallabat abyssos, quãdo ęthera firmabat sursum, & librabat
fontes aquarũ, &c. cum eo eram cuncta componens. In fine tan
dem conclusit dicens: Et deliciæ meæ esse cum filijs hominum.
Quasi diceret: Nec verô gustus, suauitasque mea in his omnibus
existebat: nam deliciæ meæ esse cum filijs hominũ. O admirabi
le mysterium. Hìc quippe Dominus quodãmodo significat,
naturam humanam assumere sibi dulcius fuisse inter cętera om-
nia opera, quę ad extra operatus est. Hocque, quo tantopere de
lectatus est, vult in initio sui sancti Euangelij memorari. Ideoq;
incipit: Liber generationis Iesu Christi. Et subsequitur statim:
Filij Dauid, filij Abraham. Vt peccatores ad agendam pœni-
tentiam,

7 tentiā, atque ad exposcendā veniam excitaret, priùs Dauidis, quā
Abrahæ filius voluit nuncupari. Accidit pauperes ostiatim ele- *Simile.*
emosynas mendicare. Ingredientesque in aliquod atrium alium
pauperem ad pedem scalæ panem in sacculum, pecuniasque in
crumenam includere vident: protiusque dicunt: Hic oportet nos
eleemosynam petere: nam vbi tam larga eleemosyna huic pau-
peri data est, nobis etiam magna donabitur: nam pius aliquis
Dominus ac liberalis in hac domo commoratur. Quia paupe
rem eleemosynam accepisse viderunt, petendi & ipsi confiden-
tiam conceperunt. Idcircò voluit æternus Deus, vt sanctus Euan
gelista peccatorem Dauid in initio scalæ genealogiæ filij sui Ie-
su Christi collocaret, atque tantum hoc beneficium, & eleemo-
synam coram nobis reciperet, qualis est cum sanctis Patriarchis
8 Abrahæ, Isaac, & Iacob anteponi: quò hinc nobis miseris, ege-
nisque peccatoribus confidentia oriatur, quòd siquidem tantus
hic peccator tantam, tamque supernam accipit eleemosynam,
etiam nos eam recipiemus, si sicut oportet petierimus. Nam Do
minus hic, vt dixit Moyses cognominatur: misericors, & clemēs *Exod.34.*
patiens & multæ miserationis qui aufert iniquitatem, & scele-
ra, atque peccata. Et Dauid ingentem superni Regis Iesu Chri- *Psal.71.*
sti gloriam non in armis quidem, neque cohortibus, sed in ani-
mis ad se alliciēdis atque à sceleribus semouēdis sitam esse signi-
ficat his verbis: Coram illo procident Æthiopes, & inimici eius
terram lingent, idest, terram deosculabuntur. Quod perinde est,
ac si diceret: Sua luce, & pietate adducet eos, vt adorent eū. Mos
est enim Asiæ, vt cùm corā regibus suis apparent, terrā deosculē
9 tur in signum reuerentiæ. Quis igitur ô fratres mei, quātūuis du-
rus hæc audiēs non mollesit, & tanti, tāque boni Dei amore non
tabescit, qui peccata dimittere, atq; in homines beneficia cōferre
gloriam maiestatemq; suā esse ducit? Quis quantumcunq; pec-
cator sit, non consortatur, vt ad huius clementissimi patris ostiū
accedat? Nam licet verum sit, eum dixisse: Si auerterit se iustus à *Ezechiel.18*
iustitia sua, & fecerit iniquitatem, omnes iustitiæ eius, quas fece-
rat non recordabuntur, etiā in eodē capite dixit. Si impius egerit
penitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, omniū
iniquitatum eius quas operatus est, nō recordabor: in iustitia sua,
quam operatus est, viuet.

Itaq; tāta est Dei ꝓbitas, & misericordia, vt quāuis homo pro

pter

pter vnũ peccatũ mortale vniuersa opera bona, quæ fecit, amit- 10
tat, si tamẽ posteà verã illius egerit pœnitentiã illa ipsi omnia re-
Ioel. 2. stituat. Et sic dixit per Ioelẽ: Reddam vobis annos, quos comedit
locusta, bruchꝰ, & rubigo, & eruca. Valde notãdũ est Dñm dice-
re parua hęc animalia tot annorũ fructꝰ comedisse, vt nos doce-
ret, quã modicis rebus homo quã plurimũ bonorũ operũ fructũ
amittit. Miserabile vtiq; est hominẽ propter bestialẽ voluptatẽ,
propter vnũ honoris punctũ, ac deniq; propter minimã quanq;
vtilitatẽ lethale peccatũ admittere, & propter hoc cõplurium an-
norũ fructus, ac merita perdere. Verum, vt hic significat Dñs in
hac promissione, quã facit, postquam dixit: Cõuertimini ad me
in toto corde vestro, in ieiunio, & fletu, & plãctu, efficax ad illos
recuperandos remediũ habet. Si agricola, cuius omnes fructus, ac
sata tẽpestas furibũda disperdidit, sciret se lachrymis illos omnes 11
esse recuperaturũ, quot lachrymas effunderet? Tu igitur, ô pecca-
tor, qui per lachrymas, atq; pœnitentiã peccatorũ tuorum incom-
moda resarciri credis, quę nullatenus corporis damnis comparari
Leuit. 25. possunt, quare tanta tãq; opportuna occasione nõ vteris? Præci-
piebat Deus, vt quinquagesimꝰ quisq; annus esset indulgẽtię, in
quo vna ex libertatibus, ac beneficijs, quę in Hebręos vtebatur,
erat, quod homo, qui in seruũ venũdatus fuerat, in pristinã liber-
tatẽ rediret, & fundus vẽditus priori domino restitueretur. Hoc
in illa lege quinquagesimo quoq; anno fiebat: nunc autẽ in lege
gratię per merita sacratissimę passionis Christi Saluatoris nostri
fit idẽ, quotiescũq; homo verã vult agere pœnitentiã. De pecca-
toribus dicitur. Venũdati sunt, vt facerẽt malũ. Et Isaias Prophe-
1. Matth. 1. ta dicit: Quis cæcus, nisi, qui venundatus est? Et D. Paulus pecca- 12
Isai. 42. toris nomine dicit: Ego autẽ carnalis sum venũdatꝰ sub peccato.
Roma. 7. Ex his omnibus locis manifestè apparet quomodo peccator, vt
suis turpibus appetitibus satisfaciat, seipsum, cœlestẽq; hęredita-
tẽ vendit, & Sathanę seruus efficitur. Eia fratres, nunquid hic ali-
quis alienatus, & vẽditus adest? Est nè hic aliquis, qui actualiter
in peccato persistat? Animaduerte peccator, tibi non opus esse
quinquagesimũ indulgẽtiæ annum expectare, statim quippe te
redimere potes, statim pœnitẽtiã age, ad ostium patris misericor-
diarum protinus confuge, diuinæque ipsius gratiæ eleemosy-
nam recipies, qua redemptus, in libertatem maneas restitutus.

Filij Dauid filij Abrahã. Reges ac principes alienigenę semper
sunt

13 sunt subditis suis exosi, Reges autem propriæ nationis semper magis diliguntur. Vnde qui Dauidem in regem vncturi conuenerunt in Hebron, dixerunt ei: Ecce nos os tuum, & caro tua sumus. Quasi dicerent: Rationi consentaneum est, vt nos cum amore gubernes: nosque tibi libenter obediamus, atque seruiamus, si quidem tanta est inter nos, & te affinitas, & tu nostras es. Sic gloriosus Euangelista Matthæus, vt Hebræos ad Iesu Christi vniuersalis cælorum, terræque regis amorem (quibus peculiariter hoc Euangelium scripsit) alliceret, statim in initio dicit: *Filij Dauid, filij Abraham.* Quod perinde est, acsi diceret: Attendite me vobis non suadere, vt aduenam in regem ac Messiam recipiatis, qui vos tyrannicè tractabit: sed principem vestratem, consanguineum, fratremque vestrum, filium Dauidis, & Abrahæ, sicut &
14 vos. Et tamen infideles illi, atque ingrati eũ recipere noluerũt: gẽtes autẽ atq; exteræ nationes ad illorũ cõfusionẽ eũ receperũt. De quo multò antea ipse Deus querebatur per Prophetã dicẽs: Populus, quẽ nõ cognoui seruiuit mihi, in auditu auris obediuit mihi: filij alieni mẽtiti sunt mihi, filij alieni inueterati sunt, & claudicauerũt à semitis suis. Hebræos vocat filios quia sicut pater clemẽtissimus præstantiora in eos, quàm in alias mũdi nationes contulerat beneficia. Alienos autẽ illos appellat ob ingratitudinem, ac rebellionem, qua à sanctissima ipsius obediẽtia alienati sunt.

2.Reg.5.

Psalm.17.

Filij Dauid, filij Abraham. O quàm disparia nomina assumit Deus in nouo testamento ab ijs, quę in veteri lege capiebat. Tũc quippe plerũque vocabatur Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob. Deus hominũ iustorũ, quos sicut Dauid peccasse nesci-
15 mus. Nũc autem filius Dauid maximi peccatoris filiusq; Abrahæ iusti dicitur. Tunc iustorũ Deus ac peccatorũ hostis appellabatur: postquam autem homo factus est, Deus Dauid, & Deus Abrahæ, Deus iustorum, & Deus peccatorum esse dicitur, qui non, iustos modò sed peccatores etiam recipit, amplectitur, atque ad plurimas cum eis misericordias faciendas inuitat. Fidelis sermo (inquit Apostolus) & omni acceptatione dignus. O verbum omni dulcore, ac suauitate repletum. Ecquod est marmor, quod audiens te non confringitur? Ecquis te amoris visceribus non recipit? Ecquod est verbum istud, ò Sancte Apostole, quod tantopere exaggeras? Quia Christus Iesus (inquit) venit in hũc mundũ, peccatores saluos facere. Hos igitur fratres in

1.Tim.1.

Chri

Christo Iesu fœlicissimos nuncios libentissimè suscipite, siqui- 16
dem omnibus necessarij sunt. O Angelorum, omniumque
beatorum spirituũ gloriosa corona, Iesu Christe fili Dei, quàm
aptissimè Domine tibi quadrant signa, quæ sponsa de te re-
Cantic. 5. fert. Vbi interrogata: Qualis est dilectus tuus ô pulcherrima mu-
lierum? inter alia complura respondit dicens: Caput eius au-
rum optimum, comæ eius sicut elatæ palmarum nigræ quasi
coruus. Hoc est comæ eius, quæ sunt ipsius cogitationes, & affe-
ctiones partim palmæ, partim verò coruo nigro similes sunt.
Palmæ, & coruo spõsi capillos comparat. Per palmam vtique
iustus, per coruum autem significatur peccator. Et ita vult dice-
re sponsa eius cogitationes & affectiones & in iustis, & in pecca-
toribus esse sitas: non autem in omnibus peccatoribus, sed in
2. Reg. 12. similibus Dauid, qui cùm Nathan Prophetam à Deo missum 17
se reprehendentem audiret, statim culpam suam cognouit, &
Ecclesiast. 5. illius pœnitentiam egit, dicens: Peccaui Domino. Quapropter
Simile. frater peccator animaduerte quid tibi dicatur. Ne tardes con-
uerti ad Dominum, & ne differas de die in diem: subito enim
venit ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te. Qui riuulum
crescere, nubesque densissimas, & plurimis imbribus emitten-
dis aptissimas intuetur, quare protinus eum non præterit, prius-
quam multum exuberet, & quasi mare efficiatur, quod nequeat
pertransiri? Fratres siquidem peccastis, occasionesque sæpius
peccandi videtis, vosque adeò male propensos appetitus habere
videtis, qui sunt tanquam nubes magnis imbribus immitten-
dis dispositæ: antequam plura vitia pluant, & in vobis pecca-
torum mare efficiatur, velociter salite & veram agite pœniten- 18
tiam, ne expectetis quòad vsque eneruati sitis vt vix vobis reme-
dium possitis adhibere. Et erit Deus vester, nam peccatorum fi-
lius fieri, & vocari voluit, quò noueritis, nullũ vnquã filiũ tanto
Prou. 5. cum amore patri suo fauisse, sicut Deus cõuerso peccatori indul-
get, & auxiliatur. Ne sis ex illis, de quibus dicitur: Iniquitates
suæ capiũt impiũ, & funibus peccatorũ suorũ constringitur. Et
alia trãslatio habet: Iniquitates suæ capiẽt impiũ, & funibus pec-
catorũ suorũ cõstringetur. In quibus significatur, peccatores, qui
se sceleribus suis quasi funibus vinciri patiũtur, nõ solùm in præ
senti illa esse cõmissuros, sed adeò in eis esse perseueraturos tãq;
deprauatos se esse experturos, mala cõsuetudine vt quasi impotẽ-

tes,

19 tes, in eis vſq; ad mortẽ ſe perſiſtere patiantur: quorũ Ieſus Chriſtus nõ vult filius appellari. Et hęc eſt vna ex rationibus, ob quas cùm Dñs ſe Dauidis tãti peccatoris filiũ nominaret, noluit, vt in ſua genealogia alij reges ſcriberẽtur, à quibus ipſe linea recta originẽ ducebat: ſicut adnotat B. Hieronymus: quia ſic peccatores fuerunt, vt vſq; ad vitæ terminũ in malis ſuis perſeuerare voluerint. Et hæc etiã fuit cauſa, quare cùm mẽtio fieret de Iacob, & quomodo genuit Iudam, illic voluerit addi, *Et fratres eius*. Et cur cum ſanctus Euãgeliſta de Abrahã meminerit, cuius gemini fuerũt liberi Iſaac, ſcilicet, & Iſmahel, Iſaac autẽ duos habuerit filios Iacob, & Eſau, neq; de Iſmahele, neq; de Eſau mẽtionẽ faceret, cũ tamen de omnibus filijs Iacob meminerit. Quod ſiquis diceret: Nõ eſt facta mẽtio de Iſmahele, neq; de Eſau, quia ad Chriſti Re-
20 dẽptoris noſtri genealogiã nõ pertinebãt, ad hoc reſpõdeo, neq; etiã vndecim Patriarchas præter Iudã ad Dñi generationem ſpectaſſe, quos tamẽ voluit ſpiritus ſanctus illic aſcribi. Cuius ratio eſt, quia Iſmahel, & Eſau ità mali fuerunt, vt derelicta fide idola adorauerint: & Eſau ex fide tenetur vſq; ad mortẽ fuiſſe peruerſũ. De Iſmahele etiã iuxta cõmuniorẽ opinionẽ idẽ tenetur. At reliqui vndecim Patriarchæ licèt peccatores fuerint, fidẽ tamen nõ reliquerũt, ſed in veri Dei cognitione permãſerũt: & credibile eſt eos verã egiſſe pœnitẽtiã, & ſaluos factos fuiſſe. Et quia fidẽ non deſeruerũt, voluit Dñs, vt honorarentur, & fideliſsimi ſerui ſui Iacob filij nominarentur. Conuertere igitur, ô frater peccator, nunc, cùm tempus habes opportunum, antequam cor tuum magis deprauetur, & ſuauiſsimis indulgentijs perfrueris, quibus
21 Deus peccatoribus conuerſis indulgere, ac fauere conſueſcit. Attende quid Hieremias conuerſo cuidam peccatori dicat: Audiẽs audiui Ephraim tranſmigrantem, ſcilicet, & dicentem: Caſtigaſti me Domine, & eruditus ſum quaſi iuuenculus indomitus, cõuerte me, & conuertar, quia tu Dñs Deus meus. Et quia eũ cum hac cognitione perſpexit, dicit ei, Si filius honorabilis mihi Ephraim, ideſt, profecto es, Si puer delicatus, ideſt, certe es mihi, ſicut puer delicatus: quia ex quo locutus ſum de eo, adhuc recordabor eius. Idcirco conturbata ſunt viſcera mea ſuper eum, miſerãs miſerabor eius, ait Dñs. O verba dulciſsima. Ecquis eſt adeò rebellis, qui ad tantæ clementiæ Deum non conuertitur, qui peccatorem conuerſum tam pijs viſceribus recipit?

Hiero. in Homil. ſup. hoc Euang.

Hierem. 31.

Hier. 31.

Prosequitur Sanctus Euangelista vniuersos hos memorans
patriarchas, duces, ac reges, quo adusque ad, *Ioseph virum Mariæ accedit*. Et valde notandũ est, cũ tot coniugaliũ virorũ meminerit, nullũ tamen vxoris suæ virũ appellasse. Non dixit Abraham virum Saræ, neq; Isaac virũ Rebeccæ, nec Iacob virum Liæ, neq; Dauidem virũ Bethsabee: solum autem Ioseph, qui nunquam ad sacratissimam sponsam suam accessit, nec cũ ea vir fuit, siquidem simul vsq; ad mortem virgo permansit, virũ Mariæ vocat. Notabile profecto est hoc. Quod vt intelligatis, notandũ vobis

4. Reg. 4. est sępenumero Eliseũ prophetam virum Dei vocari: & sæpenumero etiam seruum Dei ibidem appellari. In quo significatur vir ille Dei ministerio fuisse deditissimũ, eiusq; diuino amori nimium submissus. Ita hic vocans Sanctus Euangelista Beatum Ioseph virũ Mariæ significat cœlestem hunc virum magis dicatum fuisse reuerentiæ, purissimoq; amori sanctissimæ virginis, 23
sponsæ suæ, quàm alij patriarchæ vxores suas dilexerunt. Nam admirabilis pietas, honestas, ac mãsuetudo huius purissimæ virginis eum ad hoc faciẽdum inuitabat. *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus*. Cum sacer Euangelista vniuersos hos sanctos reges, prophetas, ac deniq; patriarchas retulisset, in fine tandem huius gloriosissimæ reginæ meminit significans eam esse quasi pretiosissimum quendam liquorẽ ex illis omnibus destillatum. Sicut ex multis diuersis rosis, herbis, ac floribus odoriferis in sublimatorio destillatis aqua pretiosissimi odoris, atq; fragrantiæ solet exire, quæ Angelorum aqua vocatur, in qua omnis illarũ herbarum virtus videtur exire: sic ex omnibus his rosis, ac floribus, quos hic Sanctus Euangelista recensuit, processit hæc bea- 24
tissima virgo vniuersis virtutum, cœlestiumque gratiarum floribus exornata, quæ per omnes illos diuisæ fuerunt: sicut aqua saluberrima quæ deuotorum suorum corda fulciret, atque recrea-

Cant. 3. ret. Dixit sponsus. Quæ est ista, quæ ascẽdit per desertum, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhę, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij? Hi storaces, myrrhę, diuersaq; aromata sunt omnes hi Domini progenitores, quorum hæc sacra historia meminit. Fumus autem odorifer qui ex illis omnibus ad Deum placãdũ exiuit, fuit superna hæc cælorum imperatrix, In illa patriarcharum pietas, in illa prophetarum zelus, in illa sacerdotũ pius affectus, atque deuotio, in illa denique regum magnanimitas, ac

præ-

25 præstantissima virtus exiuit: *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.* Ex his verbis infertur, ineffabiles esse gratias, quas Deus in hanc beatissimam virginem contulit, siquidem illam, vt de ea nasceretur, elegit. Ædes, quæ regibus potentibusque imperatoribus construuntur, etsi ex lapidibus, ac lignis, sicut & aliæ fiant, semper tamen opere, pulchritudine, atq; amplitudine aliarum sunt longè dissimiles. Sic quamuis gloriosa hæc domina ossibus, & carne, sicut & reliqui filij Adæ constet, quia tamen domus est diuinæ fabricata maiestati, nulla hominum, aut Angelorum lingua explicari possunt opera, pulchritudo, perfectiones, gratiarum denique genera, quibus eam Dominus exornauit. Caro propinquior ossi suauior, ac delicatior est reliqua. O Christe dulcissime animarum nostrarum amor, tu domine es os medulla, exi-
26 miaque suauitate repletum. Curate fratres hoc os rodere, sacratissima eius vulnera sugite, mirificæque consolationis liquorem animabus vestris haurietis. Et illud rodentes rogate cum Propheta dicentes: Sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea, & labijs exultationis laudabit os meum. Relinquite ista sæcularia ossa, quæ sunt arida, neque medullam habent. Attendite honores, diuitias, dignitates, & omnia, quæ vobis mundus dare potest, ossa esse amaritudine plena, ne illa rodere soliciti sitis. Per meditationem assiduamq; diuinarum rerum contemplationem sacratissimum hoc os rodite, vbi animabus vestris solatium, ac remediũ inuenietis. Caro autem huic ossi propinquior est sacratissima virgo Maria mater ipsius. Quod si permagni Abraham æstimamus, quia (vt inter alia ei Dominus reuelauit) quadragesimus Iesu Chri-
27 sti filij eius auus futurus erat quanti ergo æstimari oportet, atque laudari illam adeò ei coniũctam, vt ipsius Iesu Christi fuerit genitrix? Et sic fuit dulcissima, suauissima, tenerrima, clementissima, sanctissima denique pura creatura omnium, quæ sunt, fuerunt, ac futuræ sunt. Siquidem igitur, & consanguinitate, & virtutum similitudine tam coniuncta est sacratissimo filio suo, diligentissimè curemus eam valde diligere, atq; ipsius esse deuoti, & in omnibus necessitatibus nostris eam in diuino Dei conspectu auxiliatricem, atq; aduocatam cõstituamus. Super omnia autem eam deprecemur, vt nobis diuinã illius gratiã consequatur, qua locupletati æterna beatitudine fruituri ad ætherea regna migremus. Quod nobis præstare dignetur idem Iesus Mariæ filius. Amen.

Simile.

Simile.

Psalm. 62.

In eodem Festo Natiuitatis sacratissimæ Virginis Mariæ Concio Secunda. 1

Liber generationis Iesu Christi filij Dauid, filij Abraham. &c. Matth. 1.

VAlde notandũ est, quarè cùm sacrum Euangeliũ admirabilibus Christi Saluatoris nostri operibus sit plenum, in eoq; cœlestis ipsius doctrina continetur, & de sacratissima eius vita, & mor- 2
te agatur, S. Euangelista illud appellarit librum generationis Iesu Christi, siquidẽ non solùm generationis eius, sed & omniũ etiam istorum est liber? Dico eum, librum generationis Iesu Christi illud inscripsisse, quia ipsius generatio, & incarnatio cæterorum omnium mirabilium actuum, quæ propter nos gessit, extitit fundamentum. Vnde antiqui patres hoc magnopere cupiebant, hoc cum lachrymis, ac suspirijs postulabant, scilicet, vt verbum diuinum hominem factum viderent: & beneficia, quibus indigebant, eius nomine postula-
Psalm. 79. bant. Et ità Dauid precabatur dicens: Respice vineam istam, quam plantauit dextera tua, idest, potentia tua, & super filium hominis, quem confirmasti tibi, idest, fac hoc, quia filius tuus id
persoluet. Hoc super eius terga cadat. Vnde paraphrasis Chaldaica in hoc loco dicit: Et super Regem Christum sicut vulgò dicere solemus: Da mihi cẽtum aureos super Petrum, idest, (*A cuenta de Pedro*): ille namque fideiussor erit mihi, & eos pro me tibi soluet. Ideoque sancti illi patres Deum citò hominem fieri cupiebant. Nam postquam humanam naturam assumpsisset, quodcunque opus efficeret, & quocunque actu voluntatis eius, vni- 3
Hebr. 10. uersum mundum redimere posset. Vnde loquens Diuus Paulus de verbi diuini incarnatione dicit: Ingrediens mundum (scilicet Christus Iesus in sanctissima conceptione sua) dicit: Quia hostias, & oblationes, & holocaustomata & pro peccato noluisti, nec placita sunt tibi. Tunc dixi: Ecce venio, vt faciam Deus

volun-

4 voluntatem tuam. Additque Sanctus Apostolus: In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Christi Iesu semel. Hic actus illius sanctissimæ voluntatis Christi Saluatoris nostri, eo quòd infinitæ esset personæ, per se infiniti erat meriti, & quantum ex se ad nostram redemptionem, ac sanctificationem sufficiens. Verùm non est contentus optimus Iesus hoc vno actu, sed statim illic in purissimæ genitricis suæ visceribus sacratissimum corpus suum vniuersis laboribus, crudelissimæque morti, quam passurus erat, obtulit. Et hæc est causa, quare redempti vocamur: sicut dicit Beatus Paulus, Christus nos redemit. Et alibi: Dedit semetipsum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate. Beatus Ioannes ait: se vidisse beatos spiritus immaculatum agnum laudantes, atque dicentes: Redemisti nos *Gala.3.* *Titu.2.* *Apoc.5.*

5 Deo in sanguine tuo. Etenim redempti idem est quod iterum empti. Dicimur autem sæpenumero empti, quia singula Christi Redemptoris nostri opera nos emere sufficerent. At verò propter nostrum exemplum, atque vt exactissimum suum erga nos amorem ostenderet, tot opera perficere, totque labores perpeti voluit, vt nos iterum, atque iterum emeret. Præcepit Deus Moysi dicens: Tolle vitulum de armento, & mactabis eum in conspectu Domini iuxta ostium tabernaculi testimonij, & carnes eius combures foris extra castra, eo quòd pro peccato sit. Notabile quidē est quòd cum vitulus hic pro peccato immolatus Christi Reparatoris nostri figura fuerit, deprecans postea Dauid mundi redemptionem dixit: Benigne fac Domine in bona voluntate tua Siō, vt ædificentur muri Hierusalem. Tunc acceptabis sacrificium *Exod.29.* *Psalm.50.*

6 iustitiæ, oblationes, & holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos. Quomodò vnum alteri consonat? Illic præcipit Deus vnum offerri vitulum: hic autem dicit Dauid, ad vacuas sedes restaurandas plurimos vitulos esse offerendos. Ad hoc respondeo: quanquam Christus vnus est, plurimos tamen fuisse propter plurima sacrificia, in quibus se obtulit, videlicet in Natiuitate frigus patiens, in circuncisione sanguinem effundens, in purificatione seruum emptum se efficiens, in prædicationibus frigora, & calores sustinens, denique in sacratissima passione sua crudelissimos labores ac tormenta perpetiens. O si hæc attentis animis cōsideraremus quantopere confunderemur, videntes quā arcti, ac parci sumus in ministerijs ei exhibendis, qui tot pro no-

bis opera perfecit, totq; labores, ac tormenta tolerauit. Ex hac cō 7
ſideratione dimanabat, quod quantumuis multa, & magna iuſti
in huius liberaliſsimi Domini obſequio feciſſent, ſemper tamen
ſe nihil feciſſe iudicabant: ſemperque ſe illi alia maiora miniſte-
ria exhibituros eſſe proponebant. Vt legitur de Seraphico Patre
noſtro Franciſco, qui plenus optimis operibus paulò ante mortē
ſuam magna ſe facturū eſſe proponebat: fratribuſq; ſuis dicebat:
Eia fratres acceleremus, feſtinanterq; laboremus: nam hucuſque
parum, aut nihil effecimus. Et de Abbate Arſenio dicitur, quòd
cùm prope obitum eſſet, eius facies quaſi ſol ſplendebat. Et labia
mouentem quaſi aliquid loqueretur cum diſcipuli eius interro-
garunt, quid nam diceret. Quibus ille, Venerunt, inquit, hùc an-
geli vt me viſerent: quos ego rogabam, vt aliquod vitæ ſpatium
mihi à Domino Ieſu Chriſto ad agendam pœnitentiam impe- 8
trarent. O beatum virum, qui poſt multos annos, quos in diui-
no miniſterio perſeueranter conſumpſerat, ſibi nihil feciſſe vi-
debatur. Eundem ſpiritum habebat Propheta Dauid ex tunc in-
telligens, quam plurima verbum diuinum incarnatum ſui cauſa
eſſet facturum. Et ita poſtquàm plurimos annos ſanctis exerci-
tationibus conſumpſerat, dicebat. Et dixi, nunc cępi, ſcilicet, Deo
Pſalm. 76. ſeruire. O miſeri nos quàm vice verſa facimus: nam vix duos
dies ieiunamus, vix duas horas in oratione cōſumimus, vix duos
obolos propter Deum pauperibus erogamus, & iam nos ſanctiſsi
mos arbitramur, atque ad perfectionis faſtigium perueniſſe puta-
mus. Quod eſt modici amoris Dei ſignum: noſque in eius liberali
tatem oculos non conijcere eſt manifeſtum indicium: quæ tanta
eſt, vt plurima, quæ in nos beneficia confert, vnicum appellet. Et 9
ſic vbi nos legimus, Confiteantur Domino miſericordiæ eius, &
mirabilia eius filijs hominum, ideſt, quæ fecit filijs hominū: quo-
tieſcunq; hæc verba in hoc pſalmo repetuntur (etenim ſæpe dicū
Pſalm. 106. tur) alia tranſlatio habet: Confiteatur Domino miſericordia eius,
& mirabilia eius. In quo adnotatur tam ineffabilem eſſe Dei cha
ritatem, & tantopere nobis benefacere delectari, vt miſericor-
dias omnes, quibus nobiſcum vtitur, vnam eſſe ducat, ac vocet. Si
hoc attenta animi conſideratione volueremus, nullis operibus
quæ in huius optimi, ac munificentiſsimi Domini miniſterio fa-
ceremus, eſſemus contenti.

Cùm igitur præcipuū, quod mūdus exoptabat, quoq; indige-
bat,

10 bat, esset, vt Deus homo fieret, ex hoc voluit Sanctus Euangelista sacrum Euangelium suum inscribere dicens: *Liber generationis Iesu Christi*. Cùm Sanctus Iob laboribus, atque afflictionibus, quibus eum Deus tradidit, circunseptus existeret eum allocutus est dicens: An extrahere potes leuiathan hamo? Et ibidem affirmatiue dicit: in oculis suis quasi hamo capiet eum. In his verbis significat Spiritus sanctus eadem astutia, quam piscator ad piscem apprehendendum exquirit, Deum ad Diabolum expiscandum vsum fuisse. Piscator quippe acceptam arundinem humeris defert, atque ad fluuium se confert, quò vbi peruenit, setam suam, idest, (*su sedal*) explicat, quo vsque hamum detegit, quem cibo tegit, & in flumen immittit, accedensque piscis cibum esturus delitenti hamo faucibus adhæret. Sic Deus Diabolum piscatus est. *Iob. 40.* *Simile.*

11 Huius quippe piscationis seta est genealogia diuini Saluatoris nostri Iesu Christi. Hanc setam explicuit Beatus Matthæus dicens: Liber generationis Iesu Christi filij Dauid, filij Abraham. Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Iacob. Et sic paulatim procesit quousque hamum detexit, quem quidem discooperuit, cum dixit: *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus*. Hic est hamus cibo coopertus: nam Diaboli cibus est humana natura. Hoc autē verum esse probatur ex eo, quod Iob dixit: Fœnum quasi bos comedet. Et Isaias dicit: Omnis caro fœnum. Ergo caro est diaboli cibus. Aliter etiā hoc probatur: Iniecit Deus homini maledictionem dicens: Puluis es, & in puluerem reuerteris. Serpenti autem dixit: Terram comedes cunctis diebus vitæ tuæ. Si ergo omnis homo est terra, & Diabolus terram comedit, sequitur, hominē cibū *Iob. 40.* *Isai. 40.* *Gene. 3.*

12 esse Diaboli. O infœlicem miserorū hominū calamitatem. Animaduertite qualem eorum superbia, atque elatio habuerit exitum, cùm Sathanæ cibus fuerint effecti. Et quandiu terrenus homo, atque peccator in hoc orbe versatur, contemplamini eum inter Diaboli dentes volutari, quasi eius cibus, quem ipse mandit. Caue autem ò infœlix ne te semel in inferni stomachum deglutiat: in quem si semel fueris ingressus in æternum ibi manebis, neque vllo vnquam tempore valebis exire. Nunc quandiu te inter dentes versat, & in hoc mundo commoraris, si voles, remedium tibi poteris adhibere, atque à tam infœlici statu erumpere. Atque hinc intelligetis quid significet, baculus, quem episcopus manu gerit, qui est similis dentiscalpio, idest, (*Escaruadientes*) vt diaboli

dentes scalpat atq; ab eius ore, & potestate peccatores subtrahat. 13
Itaq; baculus ille significat vnum ex præcipuis muneribus ac
exercitationibus prælati esse debere, sancta doctrina, pio exem-
plo, paternis admonitionibus, asperis reprehensionibus, graui-
bus denique supplicijs peccatores à diaboli dentibus, hoc est, à
peccato curare abstrahere, atq; ad veram reducere pœnitentiam.

Cùm igitur hoc ita sit, quòd hamus est verbũ diuinũ, cibusque
humana natura, tunc hamus cibo fuit opertus, cũ verbũ caro fa-
ctũ est: tuncq; arundini fuit alligatus, cũ cruci fuit affixus. Acce-
densq; Sathanas hunc cibũ morsurus videns eum hominẽ, sicut
& reliquos, quando in cruce expirauit, arbitratus est se illũ, sicut
& alios in infernũ esse deducturũ, verùm quasi piscis hamo diui-
nitatis adhæsit, apprehẽsusq;, ac captiuus remansit. Idcirco dicit
Iob: in oculis suis, idest, realiter, & vere, quasi hamo capiet eum. 14
Et quia aduentus filij Dei in mundum erat ad homines à peccato
liberandos, eosq; ad veram pœnitentiam agendam inuitandos,
voluit in initio Euangelij sui de Dauide mentionem fieri, eumq;
patriarchis omnibus ac regibus anteponi. Notum vobis esse cre-
do fratres mei Dauid pauperculum fuisse pastorem, atq; ex illo in
fimo statu à Domino fuisse erectum, & populi Israel regem con-
stitutum, & prophetiæ dono, alijsq; singularibus beneficijs, tàm
corporalibus, quàm spiritualibus fuisse affectum. Quorum om-
niũ immemor minima quadam occasione cõmotus turpissimũ
cõmittens adulteriũ diuinam maiestatẽ offendit. O quantopere
Simile. nos à leuissima quaq; peccati occasione cauere oportet. Parũ pro
dest arborẽ diligenter excolere, nisi illius custodiendæ sit cura: nã
in momento rodere potest iumentum quod in decennio non cres- 15
cit, & parua scintilla breui comburit ædificium, quod longo tem
pore fuit erectum: sic minima quaq; occasione pretiosissima casti
tatis gẽma deperditur. Nam licèt flos pulcherrimus sit, est tamen
tenerrimus, & minimo quoq; aquilonis flatu marcescit, & quacun
que leuissima pruina arescit. Nunquam infœlix Thamar arbitra
ta fuit se pretiosam margaritã, quã toto vitæ suæ tẽpore obserua-
rat, tam leui occasione esse amissuram, qualis fuit, scilicèt, fratrem
suum Amon conuenire, & cubiculum in quo infirmus iacebat in
trare, ibiq; absq; testibus cum solo solam manere. Adeò debilis,
atque eneruatus homo ex peccato remansit, vt ipse suamet con-
cupiscentia inuitatus, cũ à nullo alio prouocetur exteriùs, in pec-
cata

16 cata prolabatur. Quid igitur faciet, si eum occasio, delectabilis rei præsentia, & peccati opportunitas inuitat? Si homo ex graui morbo conualescens præ nimia fragilitate, atque imbecillicitate vix stare potest, & huc, atque illùc decidit, quid faciet, si ab alijs violenter impellatur? Certus vtique erit eius casus. Neque verò bonis propositis confidendum est: cùm vir tam sanctus, sicut Dauid, qui dixit: Non mouebor in æternum, oblata occasione tanta ruina prolapsus est. Ideo dicit Beatus Bernardus: O homo vis in periculo esse securus? time securitatem. Vis à Dæmonio liberari? time & Angelos de cælo. Nec verò in adulterio Dauidis malitia constitit, sed inde etiam in horrendum, atque immane concidit homicidium. Idcirco primum peccatum maximè timere debemus: illud enim alijs, atque alijs aditum patefacit. Super *Bern.*
17 quo mysterium quoddam sanctæ scripturæ vobis recensere volo, Quando Saul se contulit ad Pythonissam volens ab ea discere successum belli, quod aggredi conabatur, eique apparuit Samuelis imago, clademq; ac euersionem totius familiæ suæ crastina die futuram esse declarauit, etiam huius tantæ calamitatis, atque supplicij causam illi explicuit dicens: Quia non obedisti voci Domini, neque fecisti iram furoris eius in Amalech, idcirco quod pateris, fecit tibi Dominus hodie. Mirabile vtique est, quòd cùm Saul tantas immanitates, totque peccata perpetrasset qui ira excandescens septuaginta Domini sacerdotes sacrosanctis paramentis indutos iussit occidi, vrbemque sacerdotalem Nobe igni succendit insontem, bouesque, oues, camelos, atque asinos gladio interemit, quod nunquam crudelissimus ille hominum Nero *1. Reg. 28.* *1. Reg. 22.*
18 effecit: nam ille de hominibus vlciscens in iumenta non concitabatur, neque de illis supplicium sumebat. Et hanc atrocissimam crudelitatem, aliaque complura peccata silentio prætermittens, illam vnam insipientem clementiam causam euersionis eius assignat. Quare arbitramini vmbram illam Samuelis huius solius inobedientiæ meminisse, cùm tamen ex se non fuerit tantum peccatum, sicut & cætera? Huius vtique rei causa fuit, quia propter illam primam inobedientiam meruit, vt eum Deus è manu sua dimitteret: & sic eius anima diuina gratia, atque virtute spoliata remansit. Hęcq; fuit cæterorum omnium causa malorum. O vtinam ęterna maiestas fratres charissimi mentes vestras illuminet, vt ex hoc stupēdo exemplo discatis primū

peccatum magnopere timere, siquidem istud alijs compluribus 19
malis ianuam aperit. Hic peccator Dauid, qui diuinam maie-
statem tam grauiter offendit, tantam postea pœnitentiam egit,
vt non solum peccatorum veniam impetrarit, verùm quàm
maxima ab ipso Deo beneficia, indulgentiasque perceperit. Sta
timque ei Dominus filium ex ipsamet Bethsabee concessit, ius-
sitque per Nathan Prophetam, vt amabilis Domino vocaretur,
2.Reg.12. eo quòd Dominus diligeret eum. Attendite differentiam. Priùs
quàm Dauid pœnitentiam ageret, ne vitam quidem puero ex
adultera nato concedere voluit: post actam verò pœnitentiam
non vitam modò, sed & regnum, gloriam, honorem ac sapien-
tiam tribuit. Et quod plus est, filio peccatoris conuersi dilecti sibi
nomen imponit. Super illa verba, quæ Diuus Petrus Domino di
Ioan.21. xit: Domine hic autem quid? notat Beatus Chrysostomus quàm 20
potens sit vera pœnitentia. Nam priùs quàm Diuus Petrus in il-
lam trinam negationem incideret, non est ausus Christum Redē-
ptorem nostrum in vltima cœna interrogare quis nam eum tra-
diturus esset, sicque Beatum Ioannem tanquam Christo magis fa
miliarem intercessorem adhibuit. Postquam autē peccauit, acer-
rimamque egit pœnitentiam tantam cum diuino Redemptore fa
miliaritatem fuit adeptus, vt iam ausus fuerit eum de Beato Ioā-
ne percontari, cum eum de propria ipsius morte certiorem fecis-
set. Satis apertè in hoc pœnitentię excellentia splendet, quæ non
solum peccatorem in pristinum diuinæ necessitudinis statum re-
stituit, sed sæpenumerò etiam ad arctiorem Dei familiaritatem
Baruch. 4. euehit. Et ita dicit Baruch Propheta: Sicut enim fuit sensus ve-
ster, vt erraretis à Deo, decies tantum iterum conuertentes requi- 21
retis eum: qui enim induxit vobis mala, ipse rursus adducet vo-
bis sempiternam iucunditatem cum salute vestra. Talem Domi
nus virtutem huic salubri medicamini pœnitētiæ contulit. Opti
Psalm.38. mè hoc norat sanctus ille rex, qui dixit: Eripuisti animam meam,
vt non periret, proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea.
O admirabilem exaggerationem. Proiecisti (inquit) post tergū
tuum omnia peccata mea: quasi Deus peccatorum omnium veri
pœnitentis extiterit immemor.

Considera igitur obstinate, atque obdurate peccator quàm
bonus, atque benignus est Deus, & quot indulgentijs in con-
uersos peccatores vtitur, quæ omnia prosunt ad durum istud,
atque

22 atque marmoreum pectus tuum mollefaciendum, atque vt te his indulgentijs, & blanditijs ad sui amorem alliciat: siquidem in principio genealogiæ suæ, atque in cornu (vt aiunt) lunæ tantum peccatorem sicut Dauidem conuersum collocat, atque sublimat. Quem tanta probitas non obstupefaciet? Ecquod ô Domine vel saxeum cor tanta clementia non liquefiet? maximè sciens omnes peccatores quantumcunque abominabiles ad te conuersos pietatis tuæ ianuas apertas reperire, misericordiæque tuæ mensam illis esse præparatam, vt tecum ad edendum cum tanta familiaritate considēat, quasi tota tibi vita seruissent? Quod nam maius aliud testimonium huius veritatis exquirimus, quàm quod tu Domine dedisti dicens: Gaudium erit in cœlo super *Luc. 15.*
vno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonaginta nouē
23 iustis, qui non indigent pœnitentia? Quando in domo Magna- *Simile.*
tis arietes, aut vituli, siue alia domestica occiduntur animalia, eo quòd hoc nimis vsitatum sit, nullum festum agitur, neque de eo ratio habetur. Si autem dominus in venationem se conferens immanem interficit belluam, aprum, siue ceruū, aut aliquam aliam feram, tunc omnes domestici eius delectantur, in equis cursitant, tubis canunt, aprum ramis, ac floribus circundant, omnes denique hilari animorum alacritate proclamant. Iusti animalia sunt domestica in domo Dei habitantia: quorum mortificatio, spiritalisque prouentus non tantæ lætitiæ materia est Angelis, eo quòd nimis vsitatus est. Quando autem supernus princeps Iesus Christus diuinæ inspirationis cœlestisque verbi sui venabulo peccatorem, quasi immanem belluam vitiorum suorum nemori-
24 bus inclusum, suisque bestialibus appetitibus indulgētem transfixo ipsius corde, mundo, culpæque occidit: quænam lingua satis poterit explicare, quanta hilaritate venationem, conuersionemque istam Angeli in cœlestibus mansionibus celebrant? Quomodo aprum ramis, ac floribus circundant, siquidem qui prius ferus, atque obscœnus sicut aper erat, iam nunc Spiritus sancti donis, quasi ramis manet exornatus? & qui prius in diuino conspectu erat informis, iam nunc formosus efficitur? Et quanta cum exultatione dicit Deus ministris, idest, Angelis suis: Eia Angeli mei præ alacritate proclamate, omnes exultemus, atque huius peccatoris conuersione gaudeamus. O Deus infinitæ pietatis, si hodie verbis meis conferres efficaciam, vt acutissi-

mæ essent sagittæ, & complurium peccatorum, qui forsitan hic 25
adsunt, corda transfigerent, qui quasi bruta animantia in huius sæculi pratis sæculares voluptates carpere non cessant, quò illis percussi ad pedes tuos prosternerentur, atque per veram pœnitentiam, amorem, & obedientiam domestici tui, ac familiares redderentur.

¶ *Filij Dauid, filij Abraham.* Totam hanc Domini genealogiam Sanctus Euangelista in triplicem quartamdecimam (idest, *en tres catorzenas*) diuidit, sicut inferius repetit dicens: Omnes itaque generationes ab Abraham vsque ad Dauid, generationes quatuordecim: à Dauid vsque ad transmigrationem Babylonis generationes quatuordecim: à transmigratione Babylonis vsque ad Christum generationes quatuordecim. Est autem valde notandum in hac triplici temporum diuisione mundum semper pro- 26
pter malos Sacerdotes perditum, per bonos autem fuisse restauratum. In prima temporum diuisione, quæ terminatur in Dauid, iam credo vos audijsse quot calamitates Hebræis acciderint propter malos Sacerdotes Heli, & filios eius, & quomodo illos Deus restaurauit propter bonum sacerdotem, atque Prophetam Samuelem, qui eos magno cum amore gubernauit, docuitque quomodo ab hostibus suis victoriam possent adipisci, scilicet, veram pœnitentiam agentes, seque ex animo ad
1. Reg. 7. Deum conuertentes, vt patet ex Regum libris. Vbi dixit eis, Si in toto corde vestro conuertimini ad Dominum, auferte Deos alienos de medio vestri, & præparate corda vestra Domino, & seruite ei soli, & eruet vos de manu Philistijm. Ipsiq; ita facien-
tes statim à Domino adiuti sunt. In tempore Dauid vsq; ad trans- 27
migrationẽ Babylonis etiam plurimos labores, ac captiuitates, quas populus ille pertulit, sacra pagina refert. Et longum vtique esset iniquitates, atq; abominationes complurium sacerdotum, falsorumq; prophetarum, qui populum seducebant, Deique furorem concitabant recensere, sicuti sancti prophetæ Isaias, Hieremias, atq; Ezechiel lamentantur. Postea verò restauratus est populus per illum sanctum sacerdotem Nehemian, siue Esdran qui cum alijs probis sacerdotibus Babylone venit, qui templũ rędificarunt, sanctaq; sacrificia celebrarũt, sicut in primo Esdræ apparet. In vltima ætate vsq; ad legem gratiæ, iam sępe audistis quales Dominus sacerdotes, Põtifices, atq; Pharisæos inuenerit, quã aspere

28 perè illorum ambitiones,cupiditates,iniquitates, hypocrisin deniq; reprehenderit,quoad vsq; eis dixit: Publicani, & meretrices præcedent vos in regno Dei. Denique tales fuerunt vt & in suummet Deum violentas imposuerint manus, eumq; in humana morte necarint. Propter quod peccatum adeò seuerè populus ille punitus est, sicut ipse Dominus annunciauit, cùm plorans dixit: Circundabunt te inimici tui vallo, & ad terram prosternent te, & non relinquent in te lapidem super lapidem. Quòd si tot tantaque populo illi detrimenta venerunt propter pessimos sacerdotes, ijs, qui conuerti voluerunt, per summum sacerdotem Iesum Christũ filium Dei, magna commoda, spiritalesque, ac corporales prouentus euenerunt, qui alios longè dispares sacerdotes reliquit, qui fuerunt sacrosancti ipsius Apostoli, atq; discipuli, qui eos illustrarũt, *Luc. 19.*
29 atque in viam veritatis induxerunt. Ex his omnibus infertur quãtum mali officiunt, quantum autem boni sacerdotes mundo proficiunt. Etsi Deus plurimas abominationes Ezechieli prophetæ demonstrauit, quæ in populo suo fiebant abominationem tamen viginti quinque sacerdotum inter vestibulum, & altare commorantium, dorsaque contra templum Domini habentium, faciesq; ad orientem, & ad ortum solis adorantium longè maximã, ac pessimam esse dixit. Sicque hodie hoc est Deo nimis exosum, cùm fortè accidit, quòd sacerdotes creatori suo terga vertentes, sanctumque, quod offerunt sacrificium non respicientes, neque ad diuinum ministerium, quod exequuntur, attendentes ad orientem, ad ortum solis aspiciunt, & adorant, & oculos, atque affectũ suum in prosperitatibus, bonis, & voluptatibus terrestribus cõsti *Ezechiel. 8.*
30 tuunt. Nam sæculares homines in plateis, vijs, ac tribunalibus idololatrias istas admittere, magnum vtique malum est. Ecclesiasticos autem viros Deo dicatos profanitatibus suis ministeria diuina, locaque sacra inficere, hoc longè pessimum est. Hoc autem magis illic de illis sacerdotibus Dominus perpendit dicens: & applicant ramum ad nares suas, significans in hoc quantopere diuina ipsius maiestas oderit, non solùm se ab Ecclesiasticis viris propter temporalem honorem, atque vtilitatem deseri, verùm turpitudines etiam, ac voluptates, quæ ex sensualitatis virore procedunt, eis bene olere, eosque illis quasi turpissimos quosque ac perditissimos sæculares homines oblectari. Ideoque statim subdidit dicens: Ergo, ego faciam, in furore non par-

cet

cet oculus meus, nec miserebor, & cum clamauerint ad aures 31
meas voce magna, non exaudiam eos. O patres, & domini Eccle
siastici oculos aperite, per immensam Dei charitatem vos de
precor: cauete ne in præcipitium, in quod illi inciderunt, & vos
incidatis ad vestram condemnationem, totiusq; populi detrimen
tum. Nam si vos, quorum est iram Dei placare in maiori indigna
tione persistitis, quis nobis in necessitatibus nostris remedium im
Nume. 16. petrabit? Cum Deus in populum Israel esset iratus, magnamque
in eo ederet stragem, ac plurimos interficeret dicitur, Moysen ad
fratrem suum Aaron sese contulisse, eique dixisse: Tolle thuribu
lũ, & hausto igne de altari mitte incensum desuper, pergens citò
ad populũ, vt roges pro eis. Perrexit ergo sanctus sacerdos, & me-
dius inter mortuos, & viuos existens adeò efficacem ad Deum im
misit orationem, vt eum voluntati suæ subiecerit, neque enim 32
plures interfecit. O munde, munde, nunquid non vides Deum
terribilia de his regnis supplicia sumere? Est nè hîc aliquis Aa-
ron, qui diuinum hunc Dominum thuribulo suo mitigare inten
dat? O patres sacerdotes optimè nostis vos quando sacratissimam
hostiam erigitis, æternum Patrẽ infiniti pretij thuribulo suffire.
Nam illic est deificata, gloriosaque caro Iesu Christi filij eius, quę
quasi thuribulum sacratissimis plagis est perforata, ipsa eadem,
quæ fuit flagellis cæsa, crucifixa, & denique mortua: quæ omnia
illic repræsentantur. Et per hoc altissimum sacrificium plurima
Deus in mundum beneficia confert. Si autem Aaron eisdem pec
catis, quibus populus grauaretur, quomodo Dei furorẽ placaret?
Ergo si vos, sicut & alij sæculares sceleribus estis infecti, verendũ
est, vos non solùm diuinam iram orationibus vestris non esse pla 33
caturos, sed vestris etiam peccatis eam esse accensuros. O Deus
æterne, Deus æterne per tuam diuinam clementiam te deprecor,
vt eos illumines, vt quàm boni esse teneantur, intelligant, atque
in tanta puritate ac sanctitate perseuerent, vt inter diuinam maie-
statem tuam, populumque sint intercessores, atque patroni.

Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Iacob. Et sic Sanctus Euã
gelista de patre in patrem progreditur, quousq; ad sacratissimam
virginem Mariam peruenit: de qua natus est Iesus, qui vocatur
Simile. Christus. A qua ex terra, per quam præterit, saporem elicit. Si
per venas argenteas, aut aureas transit, dulcissima est, sapidissi-
ma, atque vtilissima. Sic etiam Beatissima hæc virgo, quasi
aqua

34 aqua sacrosancta à sanctorum patriarcharum, regum, atque prophetarum virtutibus saporem assumpsit, à quibus originem duxit. Ex his verbis: *De qua natus est Iesus*, Apparet fundamentum virtutum huius cœlestis fœminæ, & immaculatæ conceptionis puritas, atque integerrimæ ipsius vitæ sanctitas illucescit. Quando Iudas templum Domini à Chaldæis euersum reædificauit, cogitauit de altari holocaustorum, quod profanatum erat, quid de eo faceret: & incidit illi, inquit sacer textus, consilium bonum, vt destrueret illud, ne fortè illis esset in opprobrium: quia contaminauerunt illud gentes, & demoliti sunt illud. Quoniam licèt eum purificarent, dicere tamen possent gentes. In hoc altari priùs fuit idolum nostrum. Ne igitur contumelia illa afficerentur, illud euertit. Sic etiam cum purissima virgo Maria in mente diuina in ma- * *1. Mach.4.*
35 trem Dei esset electa, si in originale peccatum corrueret, licèt ab eo sanctificaretur, nihilominus tamen dicere posset Sathanas: Priùs ego illius possessionem habui. Ne autem sacratissima eius mater hanc ignominiam pateretur, eam Dominus præseruauit. Valde notandum est Christum Redemptorem nostrum in hoc Sancti Euangelij capite matrem quidem, non autem patrem habere dici: cum tamen Diuus Ioannes ei patrem, non autem matrē assignarit dicens: In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. At Beatus Paulus patrem simul, & matrem ei assignat dicens: Misit Deus filium suum factum ex muliere. O rem mirabilem. In omnibus epistolis Sancti Pauli nō reperitur, eum sacratissimæ virginis, nisi in hoc loco meminisse: quam nunc tam siccè nominat dicens: factum ex muliere: quod *Ioan.1.* *Gala.4.*
36 magnam affert admirationem. Ecquid est hoc Apostole sancte? Hoc honore afficis, quam vniuersæ Beatorum spirituum Hierarchiæ, omnesque terræ sancti, vt imperatricem honorant? Aliter quidem eam Diuus Ioānes de illa loquens honorauit, cùm dixit: Signum magnum apparuit in cœlo, mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim. Ecce quanta cum maiestate de hac cœlesti regina loquitur. Quomodo igitur ô vir sancte illam tam siccè mulierem appellas? Dico Beatum Paulum eam magis hic, quàm Beatum Ioannem illic commendasse: siquidem hic eam Dei genitricem appellat, quæ cùm mulier esset, Deum hominem fecit, scilicèt, humanum corpus illi ministrans: quæ est suprema dignitas, in quam pura crea- *Ioan.12.*

tura

simile. tura euehi potest: & quod de ea dicatur: De qua natus est Iesus. 37
Quando quicquam peritissimo artifici faciendum commendas, dicis ei: Domine fac istud quasi tibi faceres. In quo dicere vis, Domine omnem, qua polles peritia, in hoc faciēdo adhibe, fac istud, sicut melius poteris. O Deus infinitæ magnitudinis, quia sacratissimam hanc virginem, sicut tibi fecisti, idcirco eam talem perfecisti, vt vniuersæ intellectuali creaturæ admirationem afferat maximam. Quam siquidem tanto Deus affecit honore, nos etiā totis viribus, totoq; conatu veneremur, eiusq; deuotissimi simus ipsius virtutes, præstantissimaq; opera curantes imitari, quorum sedula, diligentiq; executione abundantem gratiæ cœlestis amplitudinem consequamur, postque huius arctissimæ vitæ cursum in sacrosancta illius societate æterna gloriæ beatitudine perfrui mereamur. Ad quam nos perducat idem Iesus Mariæ fi- 38
lius, Amen.

In eodem Festo Natiuitatis Beatissimæ Virginis Mariæ Concio Tertia.

Liber generationis Iesu Christi Filij Dauid, Filij Abraham. Matthæi. 1.

DIVINUS Ille ac Regius Psaltes Dauid, in 1
Psalm. 70. Psalmo septuagesimo, in quo iuxta Hebræorum, Christianorumque interpretum sententiam de Messia loquitur, dicit: Suscipiant montes pacem populo, & colles iustitiam. Vbi per montes, & colles sacrosancti Domini Apostoli, atque discipuli significantur: qui sacrum Euangelium susceperunt (quod ab effectu pax, & iustitia nuncupatur, eo quod veram animorum pacem, atque iustitiam homines docet) vt illud humano generi cōmunicarent, sicut eis Dominus ipse præcepit dicens: Euntes in *Marc. vlt.* mundum vniuersum prædicate Euangelium omni creaturæ. Idcirco eis necessum fuit illud præsentes verbo docere: absentibus

2 bus autem in monimentis relinquere. Ideoque librum generationis, operum, doctrinæque Iesu Christi scripserunt. Etenim hæc omnia hoc nomen, generatio, significat iuxta sententiam Beati Chrysostomi qui ait: Generatio non est sola cuiusque Natiuitas, sed tota negotij œconomia, idest, rerum administratio. Et sic dicitur Ecclesiasti. 24. c. à generationibus meis adimplemini, idest, ab operibus, & fructibus meis. Et Genesis, 6. c. de Noe dicitur quòd fuit vir iustus in generatione sua, hoc est, in vita sua. Et sic incipit Sanctum Euangelium. *Liber generationis Iesu Christi filij Dauid, filij Abraham.* Vbi valde notandum est, referentem Sanctum Euangelistam progenitores Christi Iesu filij Dei quatenus hominis tam de bonis, quàm de malis meminisse quales fuerunt Thamar, Bethsabee, Salomon, & Acaz, alijque hu-

Chrysost. homilia. 2. in Matth.

Ecclef. 24.

Genes. 6.

3 iuscemodi. Deus enim filium suum quatenus hominem nihil perdere duxit, si tam de malis, quàm de bonis patribus nasceretur. In hoc nos voluit erudire, neminem, eo quòd à malis parentibus oriatur, condemnandum, neque quòd ab optimis maioribus originem ducat, esse saluandum. Nam, vt ait Philosophus, per ea, quæ insunt nobis à natura, neque laudamur, neque vituperamur. Cùm ego parentes meos non elegerim, quasi qui pyra eligit in emporio, neque eorum iniquitas, neque probitas mihi decori, siue honori esse deberet, nisi quatenus ipsorum vitia, aut virtutes imitarer. Verum est, me bono plusquàm malo parenti debere, quia non solum mihi corpus dedit, sed animum etiam meum sua sancta doctrina, optimoque pietatis exemplo virtutibus imbuit: filij quippe naturali quadam propē-

Aristotel. 3 Ethic. cap. 5

4 sione parentes imitantur. Ideoq; filij sapientia, & probitas in parentis honorem, & gloriam redundat, sicut affirmat Ecclesiasticus dicens: Gloria patris est filius sapiens. Si duobus pictoribus singulas imagines depingendas commendatis, ijque artis suæ peritia sunt æquales, perspicuum est, eum, cui melius exemplar dedistis, perfectius opus facere teneri. Sic boni parētis filius melior, quàm alius esse tenetur, quia meliorem, perfectioremq; imaginē, & exemplar habet, quo gubernari possit. Atque hinc elicimus quantum Deo vniuersali omniū patri debeamus. Sic exaggerat Diuus Paulus dicens: Patres quidem carnis nostræ habuimus eruditores quibus & reuerebamur, quantò magis patri spirituū obtem-

Ecclesiast. 3.

Simile.

Hebr, 12.

temperabimus, vt viuamus? Patres carnis nostræ appellat eos, 5
qui nos genuerunt. Vnde infertur quàm vanum, ac stultum sit quenquam de solo carnali genere gloriari. Dic infœlix, ab ijs, de quibus gloriaris, quid aliud, præter bestiale istud, minorisq; perfectionis, quàm brutorum corpus accepisti? Profectò si de corporeis rebus gloriaturi essemus, multò plura habent bruta animantia, de quibus glorientur, quam homines. Nam si magnum corpore te iactas, maior est elephas. Si de perspicaci visu gloriaris, perspicacioris intuitus est lynx & aquila, si de velocitate, velocior est ceruus, si de fortitudine fortior est leo: si de valetudine, cuncta animantia rationis expertia non tot laborant morbis, quot vnum hominis corpus. Quæ cùm ita sint, ò inanis homo cur de parentibus tuis gloriaris, qui nihil aliud, nisi miserum istud, atque corruptibile corpus tibi dederunt? Etenim idcirco Diuus Paulus 6
parentes nostros patres carnis nostræ vocat: atque inde conficit argumentum dicens: Si ijs, qui nobis vilem hanc, grauidamque carnem dederunt, magnam obedientiam, ac reuerentiam debemus exhibere: quantò maiorem reuerentiam, atque honorē præstare tenebimur patri spirituum, quibus similes Angelis sumus? Ideoq; si naturali inclinatione liberi parentes imitantur, siquidem noster verus pater, qui animas nostras creauit, est Deus: totis viribus, totoque conatu eum sequamur, atque imitemur. Sic nos admonet idem Sanctus Apostolus dicens: Sicut portauimus imaginem terreni, portemus imaginem cælestis. Hoc similitudine, quam adhibet Rubertus Abbas, intelligetis. Dicit quippe: Sol bifariam his inferioribus rebus illucescit. Nam in opacis, densisque 7
corporibus eorum perfectiones, aut imperfectiones tantummodo manifestat. Si solis radius parietem illū illustrauerit, videbitis vtrum sit rectus, an reflexus, aliasq; perfectiones, aut imperfectiones in eo perspicietis. Si autem corpus, in quod reuerberat, est perpolitū, tersum siue diaphanum, non solùm illum demonstrat, sed aliud etiā perfectius in eo opus efficit, scilicèt, in eo imaginem suam repræsentat. Sic Deus in hunc mundum veniens, & cum hominibus conuersans in duris, atq; obstinatis, tanquam in opacis corporibus nullam aliam effecit operationem, nisi eorū imperfectiones ostendere: sicut apparuit in Pharisæis, alijsque præscitis peccatoribus. At bene affecti ad plura illi profuerunt:

1. Cor. 15.

Rubertus.
Simile.

8 nam in eis quasi in lucidissimis speculis repręsentatus est. Tales igitur (ait D. Paulus) nos omnes esse oportet, vt cœlestis patris nostri Iesu Christi imago in nobis appareat, ita vt qui nos viderit, Iesum Christum quodammodo in nobis perspiciat. O beatos nos, si vita humilitas, patientia ac deniq; mansuetudo nostra fuerit imago in terra cœlestis patris nostri, qui est in cœlis.

Notandum est etiam in hoc sacro Euangelio non solùm intendisse spiritum diuinum prædecessores Christi Saluatoris nostri recensere: verùm virtutes etiam sacratissimæ virginis Marię Dominæ nostræ in eis depingere voluisse, quò nobis innotesceret, diuinum reparatorem ortũ fuisse ex matre nobilissimæ prosapię quantũ ad corpus, & egregiarũ virtutũ quantũ ad animam: quæ quidem virtutes in his sanctis patriarchis, atque prophe-
9 tis, quos hîc annumerat, insculptæ fuerunt. Dissentaneũ namq; esset filio dissimillimo omnium, qui in orbe fuerũt, matrem etiã alijs non esse dissimilem, talemq; vt, nisi filius in se sanctissimus esset, eo quòd ex tàm præclara radice natus fuerit, ipsa mater eũ sanctũ efficere quodammodo sufficeret, siquidem virtutum omniũ præstantissimũ fuit exemplar. Vnde fatendũ nobis est, eam secundũ spiritum filio suo propinquiorẽ fuisse, quam alias creaturas. Et quamuis maximum sit eam tam propinqua cognatione sacratissimæ Iesu Christi filij sui humanitati fuisse coniunctam, multò tamen maius fuisse arctissima affinitate diuinitati eius esse propinquam præ admirabili virtutum ipsius imitatione, & præ cælestibus donis, quæ illi communicata sunt. Alloquens
10 sponsus singularem hanc virginem dicit ei: Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. Aliaq; translatio dicit: Imagines aureas faciemus tibi cum stigmatibus argenteis. Faciemus tibi ò sponsa charissima imagines, exẽplaria, siue figuras aureas cum signis argenteis. Quasi diceret: laudes tuæ ò virgo præclarissima vix recenseri possunt, sicut meritorum tuorum postulat magnitudo, sed faciemus tibi imagines aureas: hoc est, incorruptibilibus figuris, sicut auro virtutes, atq; excellentias tuas depingemus. Hæ figuræ, & exemplaria sunt hi sancti patriarchæ, & prophetæ in perpetuũ duraturi. Et quemadmodũ argentũ nimis sonat, sic etiam virtutes, laudesq; tuæ nimiũ resonabunt. Habet se quodammodo sacra pagina cũ hac gloriosa Domina, sicut beatorũ spiritus cum Deo in cœlestibus mansionibus se habẽt.

Cantic. 2.

De quo dicit Dauid: Te decet hymnus Deus in Sion. Vbi D. 11
Psalm. 64. Hieronym⁹ trãstulit: Te decet silentiũ laudis Deus in Siõ. Quomodo arbitramini Deum à sanctis in cælo collaudari? Nunquid
Psalm. 148. illic musicæ cõcentus esse putatis? Hic quia rudes, tardiq; sumus excitatoribus indigemus. Idcirco dicit Dauid laudate Dñm in sono tubæ, laudate eum in psalterio, & cithara, laudate eum in cymbalis bene sonantibus. Organa, cantica, & cymbala tepiditatem nostram vrgent, quò ardenti spiritus affectu, atq; feruore Deum laudemus in cœlo autem nihil horum est necessarium, ideò Deus noster illic in silentio collaudatur. Sic igitur sacra scriptura eximias huius sanctißimæ virginis laudes quasi silentio præterit: Has aureas imagines, atque exemplaria nobis ante oculos proponit, vnum Abraham, vnum Isaac, vnum Iacob &c. nobis adducit: tacensque reliqua silentio præterit. Dictum 12 quippe (vt aiunt) sapienti sat est, idest, (*A buen entẽdedor pocas palabras*). Primum exemplar, atque imago pretiosißimæ huius virginis est Abrahã. Cui dixit Dñs. Egredere de terra tua, & de cog
Genes. 12. natione tua, & de domo patris tui, & veni in terram, quam monstrauero tibi. In quo singularis eius puritas figurata est. Terra,
Psalm. 50. domusq; nostra est peccatũ & sic dixit Dauid. Ecce enim in iniquitatibus cõceptus sum. Tãque procul ab hac terra immaculata hæc columba commorata fuit, vt illam nunquam tetigerit: si-
Eccles. 24. cut ipsa dicit in illis verbis, quibus hodie sancta mater Ecclesia illam glorificat, scilicet, Ab initio & ante sæcula creata sum. O virgo singularis, quomodo dicis: Ab initio creata sum? Nũquid tu non es filia Diuæ Annæ? nonne multò post mundi creationem nata es? Verum est: sed dico me ab initio fuisse creatam, 13 quia Deus me creauit, sicut quos ab initio creauit. Si Lusita-
Simile. niæ Rex drachmas similes drachmis Castellæ facere iuberet, diceret Lusitani: Hæ drachmæ sunt Castellæ. Quomodo illas Castellanas appellas, siquidẽ in Lusitania factæ sunt? Dico illas esse Castellanas, quia Castellæ cuneis munitæ sunt, sicut & drachmæ Castellanæ. Sic dicit sacratißima virgo Maria: Non me la-
Augu. libr. 12. de ciuit. Dei. cap. 9. à med. Tom. 3. D. Tho. 1. p. q. 62. art. 3. tet me Diuæ Annæ filiam esse: sed creauit me Deus instar Angelorum, quos ab initio creauit. Nam, vt Beatus Augustinus & Diuus Thomas affirmant: omnes Angeli in gratia creati fuerunt. Atque etiã illam Beatus Hilarius alloquens dicit: O virgo benedicta, quæ omnes Angelos vincis puritate, Dicit Angelos abea,

14 ab ea, puritate superari, quia Angeli quamuis in gratia fuerint
creati, ab ea excidere potuerunt, sicuti reuera multi corruerunt.
At verò sanctissima virgo ità fuit in gratia creata, vt statim in
illa fuerit confirmata. Ædificationẽ excelsam profundo oportet
inniti fundamento. Cũq; purissima hæc virgo à Deo fuerit crea- *Simile.*
ta, vt defensionis nostrę altissimus, atque firmissimus murus exi
steret (sicut ipsa affirmat dicens: Ego quasi murus, ex quo facta
sum corã eo, quasi pacẽ reperiẽs) rationi consentaneũ fuit eã tam *Cant.8.*
firmũ, atq; profundũ habuisse fundamẽtũ. O fratres mei si maxi
mum, in quo versamur, discrimen intelligeremus, quã velociter
ad huius muri protectionẽ confugeremus. Sicut rex pretiosi cu- *Simile.*
iusdã thesauri custodiam cõmendaret, quẽ si amitteret, morte so
luturus esset, illumq; in lutea domo locaret, quæ rimis, ac forami
15 nibus vndiq; pateret: quanto cum timore homo ille persisteret?
Nunquid igitur ignoratis Diuũ Paulum dicere. Habemus the- *2. Cor.4.*
saurum absconditũ in vasis fictilibus? Hic thesaurus est animus
noster, quẽ in huius miseri corporis custodia habem⁹ inclusum:
de quo dicit Iob. Nec caro mea ænea est. Adeò debile est corpus *Iob.6.*
nostrũ, vt minimo quoq; ictu prosternatur. Præterea est domus
plurimis patẽs ianuis, quæ sunt quinq; sensus, per quẽlibet quo-
rũ thesaur⁹ hic surripi potest. Quod si vulgò dicitur: Dom⁹ bipa
tẽs difficilis est custoditu, quid erit domus quinq; ianuas habẽs?
Præterea eius expugnatores, scilicet, Diaboli fortissimi sunt.
Aduersus iram regiã non est vlla domus fortis, dici solet vulgò.
Diabolus autem rex est super omnes filios superbiæ, ait Iob. Si- *Iob.14.*
quidem igitur imbecillitas nostra tanta est, tamque terribilibus
16 ictibus oppugnamur; thesaurusque pretiosissimus, pœna verò,
qua, si eum amiserimus, afficiemur, æterna, quid nobis agen-
dum erit in tanto discrimine constitutis? Ad hoc nobis cœlestis
hæc imperatrix respondet dicens. Ego quasi murus, videlicet,
ad fragilitatem vestram à Sathanicis ictibus protegendam. Fœ-
lices illi, qui in omnibus tentationibus, ac tribulationibus suis
statim ad hunc murum confugiunt, eius auxilium, interuen-
tumque expetentes. Hi namque remedium ad resistendum
inueniẽt, neque à diabolicis congressibus deuincentur, nec
pretiosissimum hunc thesaurum deperdent. Quia autem tam
fortis murus futura erat, idcircò eã Deus cum fundamentis de,
ab initio, quæ est gratia, creauit: sicque peccati terra eam nulla-

tenus tetigit. Et quomodo istud, ò sacra virgo probabis? Pro- 17
bationem negatiuam dicunt iuris consulti difficillimam esse
peractu: fit autem per vnam indirectam affirmatiuam. Occi-
sus est homo in hac via: omnes hac prætereuntes suspiciosi habē-
tur, & in omnes culpa confertur. Vult igitur quisquam proba-
re, se illū non occidisse, probandū est ei, se, quando homo ille in-
teremptus fuit, ab illinc procul abfuisse. Mortuus est Adam per
venenosi serpētis malitiam, atque in nos omnes huius mortis cul
Roma. 3. pa collata fuit. Et sic dicit D. Paulus: Omnes peccauerūt, & egēt
gloria Dei. Probat autem sanctissima virgo se multò antea, quā
Adam interficeretur, in mente, voluntateq; diuina fuisse præser
Prouer. 3. uatam, dicente sancta matre Ecclesia eius nomine illud Prouer.
Nondū erant Abyssi, & ego iam cōcepta eram. Priùs quam pec
catū nominaretur, aut quid esset, cognosceretur, iam Deus illam 18
in mente sua sanctam futuram esse decreuerat. Exiuit etiam Bea
tissima hæc virgo de cognatione sua perfectissimam virginitatē
vouens, atq; obseruans. Etenim hoc est hominū cognatione reli
Hiero. cta Angelorū propinquitatem suscipere. Vt enim B. Hierony-
mus ait, Angelis est cognata virginitas. Etiam Abraham huius
cœlestis reginæ præclarū in misericordia fuit exemplar. Adeò
quippe misericors erat hic sanctus, vt in feruore diei in ostio do-
mus suæ pauperes peregrinos reficiendos expectaret. Quamob-
Hebr. 13. rem, vt ait B. Paulus, Angelos hospitio excipere meruit. Quis
igitur clementior, atq; misericordior illa, quæ per antonomasiā
misericordię mater appellatur? In pietate ac liberalitate probata
Gene. 24. est quæ futura erat sponsa Sancti Isaac. Quod si ad nubendum
Isaac sponsa liberalis, ac misericors requirebatur: quantò libera- 19
lior, ac misericordior esse deberet, quæ Deo esset nuptura, & ip-
Eccles. 24. sius filiū genitura? Vnde illam sancta mater ecclesia verbis illis
glorificat: dicēs: Quasi oliua speciosa in campis. Non eam appel-
lat oliuam horti conclusi, ad quam difficilè potest accedi, sed cā-
porū, quia omnes ad eius misericordia perfruendū facile accede-
re possunt. In omnibus his virtutibus oportet nos cœlestem hāc
virginem imitari, castos misericordesq; esse curantes. Ad quā
alteram consequendam magnopere altera fauet: ad interiorem
puritatem, corporisq; castitatem impetrādam misericordia val-
Leuit. 14. de conducit. Præcipiebat Deus ad purificandū leprosum in sini-
stra manu oleū effundi. Parùm intererat ad leprosi purificatio-

nem,

ionē, quòd oleū in dextera, siue in sinistra manu funderetur. Sic tamē Deus præcepit, vt significaret, ad spiritualem cordis purificationem multum conducere, oleum in manu sinistra effundi, per quam misera hæc vita designatur, in qua misericordiam nos oportet exercere. Nam in dextera manu, quę cœlestem gloriam significat, non erit opus oleum effundi: nulla enim ibi miseria erit, cui necesse sit remedium adhiberi. Non opus erit nudum operiri, neque esurientem satiari, vbi omnes beatorum spiritus refectissimi, præstantissimoque splendore illustrati erunt. Nec necesse erit ægros curari, aut mortuos sepeliri, vbi in perpetuum perfectissima valetudine viuunt. Nec necesse erit ignaros doceri, vbi minimus quisque beatorum omnibus huius sæculi sapientibus est sapientior. Ideoque Deus præcipit in sinistra huius vitæ manu oleum effundi, vbi magna miseria vi-
21 get. Pauperes corporalibus premuntur ærumnis: ideoque corporalibus eleemosynis eis subueniri necesse est. In diuitibus verò spirituales sunt miserię, & idcircò spiritualibus subsidijs eis oportet occurri. Diuites spiritualibus miserijs esse repletos vel ex eo colligi potest, quòd tanta cum solicitudine terrestria quęrūt, atque custodiunt. Si quis tibi aulam medicaminibus plenam, hîc vasa vnguentis referta, illic ampullas salubribus liquoribus repletas ostenderet, tibique diceret: Hæc omnia sunt ad mihi medendum, eis namque omnibus indigeo, nunquid illius misericordiā motus ei non diceres: O frater Deus tibi valetudinem cōferat: plurimis te credo morbis laborare, siquidem tot indiges medicamentis. Ecquid arbitramini fratres esse diuitias, & sæcu- *simile.*
22 laria bona? Beatus Gregorius hoc explicat dicens: Bona temporalia medicamēta sunt instituta ad nostram necessitatem subleuandam. Introducit te diues in domum suam diuitiasq; suas tibi ostendit dicens: Vide Dn̄e horrea mea plena frumento, cellaria mea vino repleta, thecas meas vestibus abundātes, capsas deniq; meas numis exuberantes aspicito. Merito quidē eū miserari potes: nam ex eo quod tot medicamenta quæsiuit, plurimis morbis laborare colligitur. Nimiū te esurire credo frater mi (ei dicere potes) siquidē quindecim modij tritici vni homini quotānis sufficiūt: tibi vero quatuor mille vix sufficiunt. Multū te sitire suspicor siquidē bibacissim) cuiq; parua quędam cuppa vini sufficit: tibi verò vix viginti sufficiunt. Et sic de alijs. Ecce quomo- *D. Greg. li. 8. mora. ca. 20.*

do locupletior est egenior, & miserior. Et ex hoc colligi etiam potest sensuales eius appetitus viuidiores, vrgentioresque esse, siquidem eum ad tot quærenda, quibus sibi satisfaciat, commouent. Qua propter spirituali sanctæ admonitionis, salubrisque consilij eleemosyna indiget. Quia igitur tot in hoc sæculo corporales, spiritualesque miseriæ vigent, ideo nos oportet hic duplex hoc misericordiarum genus sacratissimam, clementissimamque hanc virginem imitantes exercere.

Abraham genuit Isaac. Hic Sanct. Patriarcha est secundum sanctissimæ huius virginis exemplar, atque figura. In eo namque illius patientia, & obedientia delineata est. Legitur enim (Gene. 22.) de Abraham: Tulit ligna holocausti, & imposuit super Isaac filium suum: qui opus illud æquo animo suscepit. Hanc etiam gloriosissimã virginem plurimis Deus laboribus onerauit, quæ ea omnia libentissimè, ac patiẽtissimè tolerauit. Et ita eam sacrosancta mater Ecclesia verbis illis glorificat, quæ in sancta hodiernæ (Prou. 8.) epistolę lectione decãtat dicens: Quando præparabat cœlos, aderam: quando certa lege, & gyro vallabat abyssos, quando æthera firmabat sursum, & librabat fontes aquarum, quando circundabat mari terminum suum: & legem ponebat aquis, ne transirent fines suos quãdo appendebat fundamenta terræ cum eo erã cuncta componens. Hæc omnia ad literam de diuina sapientia intelliguntur, quæ cum æterno patre cuncta creauit. At verò Sãcta Ecclesia illa sacratissimæ virgini Mariæ Dominæ nostræ attribuit, quæ reparationis nostrę operibus affuit magnosque labores in eis simul cum pretiosissimo filio eius compassa est. Cœlos, hoc est iustos diuinus hic Dominus in cruce præparauit, sicuti latomus in vno loco lapides præparat, & in alio illos construit. Sic (Simile.) Dominus sanctos in cruce præparauit, gratiam, scilicet, qua iustificarentur, illis promerens vt illos in cœlestis gloriæ constructione collocaret. Tuncque certa lege vallabat abyssos. Ante sacratissimam ipsius mortem bonos, & malos inferni deuorabat abyssus, etsi diuersis eos locis reponebat: in cruce verò legem eis Dominus sanxit, vt malos tãtummodo deglutiret. Illic etiam æthera firmabat sursum, qui sunt Angeli. Nam, vt dicit Beatus Bernardus, Angeli per merita Dominicæ passionis in gratia perstiterunt: & sic firmitatem illã eis in cruce promeruit. Ibideq; librabat fontes aquarũ: nam in cruce lachrymis, pijs operibus, pœnitentium (Bern.)

26 tentiæque nostræ pondus contulit, & valorem. Illic appendebat fundamenta terræ. Fundamenta terræ, quibus terrestres filij huius sæculi innituntur, sunt diuitiæ, honores, voluptates, ac cætera huiuscemodi: quæ omnia quasi latrones supernus Iudex Iesus Christus in cruce suspendit. Cùm enim illic nudus, contumelijs, atque opprobrijs affectus, tormentisque crudelissimis vndique circunseptus existeret, nihil terrestre quicquam apud nos valere debere nos docuit. Et sicut homines oculos, ac nares occludunt, ne longo ex tempore suspensa hominum cadauera perspiciant, aut eorum fætorem percipiãt, quia nauseam, & horrorem gignunt, ità etiam nos sæcularia omnia fugituros, atque execraturos esse demonstrauit. Dicit igitur sancta Ecclesia sacratissimę virginis nomine: Quando filius meus in cruce pendebat
27 omnes illos labores perferens, atque hæc ineffabilia beneficia in homines conferens, cum eo eram cuncta componens. Nam corpus illud sanctissimum, in quo verbum diuinum illa omnia operabatur, meũ corpus erat, illud enim à purissimis visceribus meis suscepit, ego illic cum eo afflictionibus, atque angustijs onusta morabar. Sanctissimus filius meus illic corpore, ego verò anima crucifixa eram. Illius caput spinis coronatum erat meum autem cor doloribus circunseptum. Et quanquam hoc grauissimum fuit onus, maiori tamẽ illud patientia tolerauit, quam Isaac onus sibi à patre impositum pertulit.

Isaac autem genuit Iacob. Sanctus hic patriarcha aliud etiam exemplar, atque figura fuit excellentiarum huius gloriosæ reginæ. Dicitur sanctus hic vir tota nocte cum Domino fuis-
28 se colluctatum, cui adueniente aurora dixit Dominus, Dimitte me, iam enim ascendit aurora. Vnum ex nominibus, quæ diuinæ literæ sanctissimæ virgini imponunt, est: aurora. Et sic dicitur: Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens? Aurora dicitur quasi aura rorans. Manè enim excidit ros, quo herbæ, ac flores in virore, ac pulchritudine sua conseruantur, & plurimi flores, qui nimio solis æstu marcuerant, auroræ distillantis rore reuirescunt. Hæc omnia speciosissimæ huius auroræ rores spiritaliter efficiunt, qui sunt cœlestes ipsius fauores, & auxilia, quibus perfusi iusti tanquam flores in gratiæ pulchritudine, ac virore conseruantur. Qui verò præ concupiscẽtiæ calore marcuerant, gratiáq; perdiderant, his cœlestibus roribus

Gene. 32.

Cantic. 6.

irrigati conuertuntur, eamq; recuperant. Somnus in aurora perce-
ptus est dulcissimus: ità etiam somnus contemplationis myste-
riorũ, quæ Deus in hac admirabili virgine fuit operatus, est de-
uotis pijsque animis suauissimus. Manè ardua quæque, ac mag-
ni ponderis negotia optimè peraguntur. Sic, si cum Deo aliquid
agere vultis in hac aurora fieri oportet, id est, sacratissimam hanc
virginẽ mediatricem constituere debetis. Antequã hæc aurora
mũdo illucesceret, luctamen, & contentio inter Deũ, & homines
erat. In tota legis veteris nocte homines Deo peccatis suis bellũ
Psal. 105. inferebãt: Deus autẽ eos grauissimis supplicijs impugnabat. Vn-
de dicit Propheta. Exacerbauerunt eũ in cõsilio suo, & humilia-
ti sunt in iniquitatibus suis. Hoc est, tribulati, & afflicti sunt pro-
pter peccata sua. Adueniente autẽ hac splendidissima aurora di-
cit Deus humano generi: Dimitte me, iam enim ascẽdit aurora.
Hoc est, rationi dissentaneũ est plures inter me, & vos esse contẽ-
tiones, & luctamina, cũ talem habeatis aduocatã. Ex hac aurora
procedet sol iustitiæ Christus Iesus, filius meus, qui vos in mei
amore inflãmabit: sicuti reuera fecit, quãtũ est ex se, sanctissimo-
rũ exẽplorũ, cœlestisq; doctrinæ suę radios immittẽs. Hic S. Pa-
triarcha Iacob humillimus fuit, atq; summisissimus: de illo nan-
Gene. 33. que refert scriptura: Prospiciẽs fratrem suũ Esau ipse progrediẽs
adorauit pronus in terram septies donec appropinquaret frater
eius. O admirabilẽ viri sancti humilitatem, qui ante pedes homi-
Genes. 47. nis peccatoris septies fuit consternatus. Posteaq; cum eũ Pharao
interrogaret dicens: Quot sunt dies annorũ vitæ tuæ? respondit:
Dies peregrinationis vitę meę centũ triginta annorũ sunt parui,
& mali. Vbi etiam eius humilitas illuxit: siquidem annos, quos
optimè in diuino ministerio cõsumpserat, paruos appellauit, &
malos. In his omnibus profunda sacratissimæ viginis humilitas,
& mira submissio satis delineata est. Quod apparet in eo, quod
Luc. 1. Dei mater electa dixit: Ecce ancilla Dñi, Et in suo cantico dixit:
Ibid. Quia respexit humilitatẽ ancillę suę: ecce enim ex hoc beatã me
dicent omnes generationes. Vbi reuera confessa est, cũ ipsa esset
ex se vilissima, atq; abiectissima, eò q Deus infinitæ clementiæ
suæ oculos in eã iniecerit, sic beatã illã effecisse. At, quæret quis-
piam, Vnde gloriosæ huic Dominæ tã perfecta humilitas adue-
nit? Etenim humilitas, atq; animi submissio ex vno triũ fontium
dimanare cõsuescit. Nõnullis quippe ex plurimis, grauissimisq;
sce-

32 sceleribus admissis aduenit. Ideoq; aliquando permittit Deus nõ nullos superbos in grauia peccata corruere, & propterea ignominia affici, vt pudori confusi humilientur. Vnde Dauid ait: Priùs quàm humiliarer, ego deliqui. Videamus ergo, nunquid humilitas huic sacratissimę Dñę aduenit, eo quòd peccatum aliquod admiserit? Non vtiq; : nõ ex hoc illi fonte dimanauit, abiecta quippe, & vilis est humilitas ex peccato dimanãs. Alijs aduenit humilitas nõ ex grauibus peccatis, quę admiserint: sed ex timore, quo se illa cõmittere posse cognoscunt. & hoc admonet B. Paulus dicens. Qui stat, videat ne cadat. Ecquis adeò erit elatus, qui assidua offendicula, quæ sunt in humana vita perspiciens, nõ humilietur? Si eleemosynam facis inani gloria oppugnaris. Si illã negas impietatis, & auaritiæ argueris. Si inferiores tuis punis, ira repleris: si eos impunes dimittis, in omissionis, ac remissionis cul *Psal. 118.* *1. Cor. 10.*

33 pã incidis. Si nimiũ comedis, incidis in gulam: si nõ comedis, pigritia repleris. Si tibi beneficia conferuntur, in ingratitudinẽ laberis, nisi illa accipias, proximorũ tuorum famam obtrectas. O Deus infinitæ potẽtiæ (quæ tua est pietas) nos tot, ac tantis periculis libera. Ex horũ periculorũ consideratione magna prudentibus oritur humilitas, considerantibus, se, si nõ cadunt, cadere posse. Verum neque ex hoc fonte sanctissimæ huius virginis humilitas dimanauit: nam non solùm non peccauit, sed confirmationis suæ conscia fuit, seque peccare non posse certè cognouit. Et sic dixit: Beatã me dicẽt omnes generationes: intelligebat enim se in æternũ fore beatã. Alijs prouenit humilitas ex plurimis beneficijs, quæ ab alijs perceperunt. Et sic semper humiles incedũt,

34 & vt Hispanè dicimus (*Pecho por tierra*): quia tanta se beneficiorum multitudine deuinctos animaduertunt, vt nullatenus se illis satisfacere posse cognoscant. Ex quo fonte huius gloriosæ virginis humilitas mira profluxit. Et sic iure optimo dicere possumus, illam iuxta hoc humillimam purarum omnium creaturarum esse oportere, quia maiora beneficia, quàm omnes à diuina manu percepit. Et tanquam gratissima cognoscens quanto beneficiorũ numero esset astricta, seque nullatenus tot tantisque beneficijs satisfacere posse perspiciens semper in diuino cõspectu profundissimè humiliata fuit. Et propter hanc humilitatem disposita est, vt à diuina maiestate in dies beneficia maiora perciperet. Hanc igitur fratres charissimi submississimã, atque humil-

limã virginem diuino gratiſsimam cõſpectui ſuppliciter deprecemur, vt nobis auxilium cõſequatur, quò hîc humiliemur. Quãto enim profundius in hoc ſæculo humiliati fuerimus, tantò celſiùs nos diuina maieſtas per gratiam, & in futuro per gloriã ſublimabit. Ad quã nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

In eodem Feſto Natiuitatis ſacratiſsimæ Virginis Mariæ Concio Quarta.

Liber generationis Ieſu Chriſti filij Dauid, filij Abraham. Matthæi. 1.

Roman. 4. BEatus Paulus Apoſtolus in ea, quã ſcripſit ad Romanos mirificã Patriarchę Abrahæ fidem valde commendat dicens: Qui contra ſpẽ in ſpem credidit. Et Paulo inferiùs addidit: Pleniſsimè ſciens quia quæcunq; promiſit Deus, potens eſt facere. Ideo & reputatum eſt illi ad iuſtitiam. Hęc omnia dicit Sanctus Apoſtolus, quia hæc quę illi Deus promiſit, humano videri, impoſsibilia videbantur: videlicet, ſenem centenarium in longæua, & ſterili vxore filiũ eſſe geniturũ: deinde iubens illi filiũ ſacrificare adhuc in illo omnes gẽtes eſſe benedicẽdas, credidit. Nõ ſolùm autẽ in diuinis literis hęc fides, verùm & profunda ipſius humilitas, atq; obediẽtia maximè cõmendatur. Nam cùm Deus eũ bis alloqueretur, pronus in faciẽ cecidit. Præcipienteque ei Domino, vt ipſe ſe, filiumq; ſuũ Iſmaelem, ac vniuerſam familiã circũcideret, cùm iã nonagenarius eſſet, dicit ſacer text. Cùmque finitus eſſet ſermo loquentis, omnia opere compleuit in ipſa die ſicut pręceperat ei Dominus. Poſteaque promittens ipſe Deus ſe in Patriarcham Iſaac ſingularia beneficia eſſe collaturum ei cauſam aſsignauit dicens: Eo quòd obedierit Abraham voci meę, & cuſtodierit pręcepta, & mandata mea. Quaſi diceret: Non propter iuſtitiam tuam hęc in te beneficia confero, ideo nè ſuperbias: ſed quia patris tui obedientia ſingularis hęc, &

Geneſ. 17.

Geneſ. 22.

3 & plura promeruit. In quo quantum Deus operum iustorum hominum meminerit, quàmq; tenaci ea memoria teneat, demõstratur, & per aliorum merita alijs benefacere declaratur. Et in hoc admonemur, vt etiam obedientes simus, siquidem Deus obtemperantibus sibi tam abundantia dona retribuit, sicut Hieremias Propheta docet dicens: Non cesset manus tua: est enim merces operi tuo. Optime hoc vnusquisque iustorum intelligit: siquidem in prouerbijs dicitur: Mens iusti meditabitur obedientiam, id est, meditabitur, quomodo debeat obedire. Et alia translatio habet: Mens iusti meditatur obedientiam. In quo denotatur perseuerantia, qua iustus considerat quomodo obediturus sit: siquidẽ in præsenti in eo meditatur, idemq; in futuro tempore faciet. Vbi etiam alij trãstulerunt: Mens iusti meditabitur

Hierem. 31. *Prouer. 5.*

4 sapientiam, In quo Deo parere singularem sapientiam esse significatur. Deniq; adeò sanctus hic Patriarcha Dei timens erat, cognoscẽs cõtinuũ tẽporaliũ bonorũ successum maximũ reprobationis signũ esse, vt cùm sibi Deus aduersus quatuor reges victoriã cõcesisset veritus fuerit, ne forte Deus hoc ipsum præmio donãs se ab æterno excludere vellet. Cùm autẽ Deus illũ tãtopere diligeret, statim voluit eũ ab illo timore liberare certiorẽ faciẽs, se illũ ab æterno præmio nõ exclusisse, vt patet inferiùs, dicẽs ei: Noli timere Abrahã: Ego protector tuus, & merces tua magna nimis. Quasi diceret: Ne timeas: nã præmiũ tuũ præcipuũ, nõ tẽporale quidẽ, sed æternũ erit. O si timor hic hominũ cordibus dominaretur, quanto magis prosperis, quàm aduersis euentibus cõ-

Genes. 14. *Genes. 15.*

5 tristarẽtur. Cùm vero non futura quidem, sed præsentia solũ cõsiderent, calamitatibus contristantur, & patientiam amittunt, diuinamq; maiestatẽ sæpe offendunt: prosperitatibus autem delectantur. Longũ quidẽ esset, si nũc huius sancti Patriarchæ Abrahę, filijq; eius Isaac, & nepotis Iacob virtutes recẽsere vellemus.

Quod cùm ita sit, valdè mirãdũ est, quare spiritus sanctus Dauid his sanctis Patriarchis præferre voluerit, illũq; prius commemorauerit dicẽs: *Liber generationis Iesu Christi filij Dauid filij Abrahã.* Cuius triplex assignatur ratio. Prima est: ꝙ queãdmodũ peccata, quę ex pura malitia sine occasione cõmittũtur, Deo sunt nimis execrabilia: sic virtutes, sine occasione peractæ gratissimæ sunt diuinæ maiestati. Dicit Deus: Tres species odiuit anima mea & aggrauor valdè animæ illorum: pauperem super-

Eccles. 25.

bum.

bum diuitem mendacem: & senem insensatum. Digna vtique 6
sunt hæc verba pensatu. Quid Domine? nunquid alia peccata
non sunt, quæ tibi magis aduersentur, maioremq; malitiã præse
ferant? Sũt vtiq; : nã pauperem superbire, inanitas magis & amẽ
tia, quàm peccatũ esse videtur. Diuitem mentiri, negligentia po
tius, & mala consuetudo, quàm graue facinus dici potest. Senem
que fœminas adamare, & sonalia ex canis suspendere delirij, ca-
duciq; potius hominis, quã peccatoris factũ esse videtur. Dico, si
hęc peccata in superficie, atq; vt in litera sonãt, cõsiderẽtur, alia
cõplura grauiora esse peccata, Deoq; execrabiliora, quæq; homi
ni maius afferũt detrimentũ. Si autẽ attẽdatur, quod sub hoc cor-
tice Spiritus sanctus significat, & quid in his rebus expetit, ea di-
uinę maiestati nimis odibilia esse cognoscẽtur. Vnde hoc dicere
perinde est, ac si diceret: Ijs grauissimè peccatis offendor, quæ fa- 7
ciendi nullã aliã homo occasionẽ habet præter suã metipsius ma
litiã. Et sic dico pauperem superbũ mihi esse odibilẽ. Pauperem
mẽtiri non est mirũ: necessitas enim sæpenumero hominẽ ea di
cere, atq; aliquando facere inuitat, quæ ipse minimè vellet. Diui-
tẽ superbire, nõ est mirandũ. Cũ enim domũ suã rebus omnibus
adeò refertã, se tã pretiosis vestibus indutũ, tãtã auri, argentiq; co-
piã, tantũ famulatũ, nihil deniq; tẽporale sibi deesse perspiciat,
quid mirũ si superbiat, ac inani arrogantia efferatur? Diuitẽ autẽ
mẽtiri, pauperẽq; superbire, hoc magnã malitiã præsupponit, si
quidẽ sine occasione fit. Iuuenẽq; imprudentẽ errare, operaq; in
cõsiderate peragere, nõ est mirandũ: aliquod enim excusationis
genus habere videtur. Senẽ autẽ, qui iã prope est, vt ab hac vita 8
discedat, insanire, qua potest excusatione subleuari? Quia hæc
peccata eius sunt cõditionis, vt homo ad ianuã illis aperiẽdã nul-
lã habeat occasionẽ, neq; facti huius excusationẽ, sed illa ex pura
malitia perpetrarit: idcirco apud Deum adeò sunt execrabilia.
Quẽadmodũ igitur hæc peccata, quia ex pura malitia & sine oc
casione committuntur, diuinę maiestati odibilia esse dicũtur: sic
vice versa bonũ opus, quod sine occasione perficitur, ipsi gratissi
mum est. Status diuitũ, atq; potentiũ huius sęculi plurimas ha-
bet malorum occasiones. Vnde reddẽs Ezechiel Propheta ratio
Ezech. 16. nẽ, quare Sodomitæ, atq; Gomorrhæi adeò mali fuerunt dicit:
Hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ superbia, saturitas panis,
Genes. 13. & abũdãtia, & otiũ ipsius & filiarũ eius. Et vbi primũ diuina scri

ptura

9 ptura retulit abundantiam vallis Sodomæ, vbi quinque illę nefandæ vrbes sitæ erant dicens illam esse quasi paradisum Dei, statim addidit dicens: Homines autem Sodomitę pessimi erant, & peccatores coram Domino nimis. Causamque vniuersalis diluuij dicit fuisse; quia filij magnatum, atq; eorum, qui, quia Dei loco alijs præerant, dij vocabantur, ob parentum suorum potentiam filias hominum, id est, alienas vxores alijsque viris matrimonij vinculo alligatas tyrannicè vsurpabant, eisque tanquam proprij vtebantur: solummodo quia earũ illis pulchritudo placebat. Et hoc significant verba illa: Videntes filij Dei filias hominum quod essent pulchræ, acceperunt sibi vxores ex omnibus, quas elegerant. Cum igitur diuitum magnatumque conditioni tot malorum adhæreant occasiones, necessumque sit quen- *Gene. 6.*
10 quam illorum magnam sibi inferre violentiam, vt aliquid Deo gratum, æternæque beatitudinis dignũ efficiat. Maximi Deus æstimabat Dauid, quia cùm rex potens esset, tamque liber, atq; omnibus rebus abũdaret, adeô humilis fuit, vt dixerit: Ego autẽ mendicus sum, & pauper. Quasi diceret: omnia mea ita possideo: quasi ostiatim ea fuissem mẽdicatus. Et sic diuitijs illis, atq; potentia vsus est, vt omnia illa in Dei seruitute consumeret: sicut ipse fatebatur dicens: Fortitudinem meam ad te custodiã. Siquidem igitur Deus diuitum, potentumque virtutes tanti æstimat, eo quòd inter multas malorum occasiones fiant, curate fratres charissimi ij, qui in isto statu constituti estis, vobis violentiam inferre, occasiones istas superantes, pijsque operibus intendentes, siquidem diuinæ maiestati adeò grata sunt. Qui autem *Psalm. 39.* *Psalm. 58.*
11 pauperes estis, Deum glorificate, qui vos in ea conditione collocauit, vbi plurimæ vobis sunt bonorum occasiones, dummodo labores eius æquo animo toleretis. Secundò voluit Dauid cæteris patribus anteponi, vt nos doceret in aliqua re oculos constituere, quæ nobis causa sit humilitatis. Spiritus sanctus ait: Quantò magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam. Pretiosæ margaritæ auro cælari solent, quòd illarũ splẽdori est valde contrarium. Et quia si immediatè super aurum construuntur, splendorem amittunt, idcircò aurifices inter eas, & aurum parum luti collocare consuescunt, vt ità gemmæ nitorem suum conseruent. Magnates, atque potentes viri dicũtur illustres, quia inter cæteros plebeios homines sunt tãquam mar- *Eccles. 3.* *Simile.*

garitæ:

garitæ pretiosæ. Hi tanquam gemmę statuum suorum auro sunt 12
cælati. Alij quippe quinque, alij decem, alij deniq; viginti quotannis mille aurei reddũtur. Hoc autem aurum animi splendori, atq; virtuti vehemẽter aduersatur. Idcirco inter aurũ istud & gẽmas lutũ, idest, humanę fragilitatis, festinæq; mortis aductus assiduã considerationẽ oportet imponi: & cum hoc luto pretiosæ margaritę in virtutis, diuiniq; timoris splendore conseruabũtur. Ideo dicit spiritus diuinus: Quãtò magnus es, humilia te in omnibus. Vt autẽ profundius humilieris in ea, quę te ad humilitatẽ, tuiq; ipsius abiectionẽ prouocent, oculos conijce, sicut in fragilitates, defectusq; tuos, & in aliquẽ, si fortè in genere tuo vilis fuerit, & abiectus. Hoc quippe nos hic Dominus erudit. Qui cùm filius verus esset Dei, & sanctissimę virginis Marię, plerunq; filius hominis, nõ autẽ Dei vocabatur, quia hic est humilior titulus: 13
Sic etiã cùm quatenus homo hos duos inter cęteros haberet progenitores, Abrahã, scilicet, sanctum, & Dauid peccatorẽ prius in hac sancti Euangelij lectione Dauidis, quàm Abrahæ filius voluit nuncupari: quod ob maiorem fecit humilitatem.

Tertio hãc sanctorum Patrum seriem ita disposuit, vt nos doceret, talem sedem nobis in domo Domini esse concedendã, qualẽ opera nostra in diuino ipsius fauore, & gratia nobis dederint. Itaque si peccator pænitentiã agere volet, & plurima virtutis effecerit opera, in diuino conspectu multis iustis poterit anteponi. Et sic dicebat D. Ioannes. Quod vidimus, & audiuimus, annunciamus vobis, vt & vos societatẽ habeatis nobiscum, & societas nostra sit cũ Patre, & cũ filio eius Iesu Christo. In quibus verbis manifestat. B. Apostolus ad quantã sublimitatẽ peccatores perue- 14
nire possint, si voluerint: siquidẽ sanctorũ Apostolorũ in Apostolica vita, quam gesserunt, comites esse possunt. Quod cùm ita sit fratres dilectissimi, tanto, tãque salubri pœnitentiæ remedio vti curate, siquidem ad tantã sublimitatẽ animos erigit. Meritò etiam hic quæri potest, quomodo diuinus humilitatis magister Christus Saluator mundi tã curiosus fuerit, vt sic minutim genealogiam suam voluerit scribi, in quo visus est sæcularium hominum, & de generis potius nobilitate, ac splendore se iactantium quàm bonorum operum claritate nitere curantium, fatuæ vanitati fauere. Videturque voluisse, vt hic nobilitatis suæ testimonium à maioribus suis illectum (idest,) *Vna Executoria de hidal-*

1. Ioann. 1.

15 *hidalguia*) scriberetur: cùm tamen ipse dixerit: Claritatem ab ho *Ioan. 5.*
minibus non accipio. Non ego (inquit) honorem ab hominibus
capio: imo potius eis gloriam, ac splendorem impertior. Dico
relictis alijs rationibus, quas super hoc Euangelium superiùs as-
signaui dominum in hoc non curiosum quidem videri, sed occa
sionem potius præbere voluisse, quo sanctissimæ genitricis suæ
præclarissima pietas, atq; eximia sanctitas clarius illucesceret So
lā sæcularē nobilitatē in ea constituit: omnia alia bona huius sæ-
culi ab ea separauit. Neque enim eā diuitijs locupletauit, neq; ad
sublimes sæculariū dignitatū gradus illā euexit: sola generis no-
bilitate illustrauit. Nā quēadmodū literarū scientia super gene-
ris nobilitate constituta magis apparet: ita vt par in duobus viris,
altero nobili, altero infimæ conditionis sapientia magis in illo,
16 quàm in hoc splendeat: sic etiam virtus in nobili, quàm in igno-
bili genere clariùs illucescit. Idcirco non solū Dn̄s sacratissimā
genitricem suam plurimis virtutibus voluit exornare, sed illud
etiam, quod eas rutilantiùs faceret splendere, in illa voluit collo-
care. Quia præclarissimæ huius cœlestis reginæ virtutes vniuer-
so mundo heroico pietatis exemplo futuræ erant, vt sublimiùs
efferrentur, atque omnibus apertiùs innotescerent, tanta eam re-
gij sanguinis nobilitate decorauit. Voluit etiam genus suum scri
bi, vt quod innocentissima hæc Domina passa est, intelligere-
tur. Circa quod oportet vos animaduertere, in humana vita di-
uersa martyriorum incruentorum esse genera. Quenquam esse
iuuenem sanū, & speciosum, & castitatē obseruare genus est mar
tyrij. Hic etenim stimulū, & tortorem carnis suæ habet, à quo
17 passim colaphizatur, & assiduò contorquetur. Quenquam esse
diuitem, & simul sobrium certum est etiam martyrij genus.
Quenquam rebus omnibus abundare, & tamen non lautè, sed
parce comedere, ac ieiunare, martyrij genus esse videtur. Quen-
quam Deum non offendere, sed quoad potest ei seruire curare,
seque pauperē, infirmū tribulationibus concussum & ab omni-
bus abiectum malos autem diuites, prosperos, atque potentes ad
uertere, magnum est martyrij genus.

At inter hæc omnia tormentorum genera vnum mihi marty
rium peculiarius esse videtur, scilicet, virginē nobilissimā, quę;
à tot regibus originē ducebat adeò pauperē esse, vt victū sibi ne-
cessariū manib⁹ cōpararet. Hoc martyrio voluit De⁹ sacratissimā

geni-

genitricẽ suã cruciari, quod cũ inter filias hominum esset nobilis 18
sima, tã pauper esset vt præ summa inopia in stabulo pareret. O
virgo singularis, quæ neq; primã similẽ visa es, nec habere sequẽ
tẽ. O martyr incõparabilis quis à modo, ò Domina mea pauper-
tatẽ oderit, siquidẽ Deus te, quã maximè diligebat, pauperrimã
esse voluit? In hac etiã Sancti Euangelij lectione docemur, quã
parui Deus nobiles æstimat, nisi virtutibus illucescant: quando-
quidem in hac sacra Domini genealogia plurimi reges intexun-
4. Reg. 8. tur, qui nunc gehennalibus ignibus cõburuntur: Ioram Rex fuit
4. Reg. 18. filius Iosaphat, & auus Saluatoris, & tamen in inferno nũc pro-
pter tyrãnides, quibus vsus fuit, ardet. Achaz rex fuit & filius re-
4. Reg. 21. gis, & pater regis, & auus Iesu Christi filij Dei, & tamen inferni
nũc cruciatibus contorquetur. Et Amon rex etiã fuit paterq; san
ctissimi Regis Iosiæ, filiusq; Manassis, qui magnã dicitur egisse 19
pœnitentiã: auusq; fuit filij Dei, & propter ipsius abominatio-
nes in inferno cõmoratur. Idcirco nemo arbitretur, eò quòd no-
bilis, aut etiam filius sanctorũ sit, se esse saluandum. O sancte
Deus si per diuinã dispensationẽ inferni carceres hodie videre-
tis quot reges, duces, atque magnates illic perpetuis cruciatibus
Hieron. in torqueri videretis. Idcirco iure optimo dicit B. Hieronymus:
epist. ad. Ce Nobilitas vera est clarũ esse virtutibus. Dignũ est etiã scitu qua-
lan. re Sanctus Euangelista tres reges Ocozian, Ioan. & Amasiã ab
hac Domini genealogia sustulerit. Nã Ioram genuit Ocozian:
Ocozias autẽ genuit Ioan, Ioas autem genuit Amasian: quibus
omnibus prætermissis ad Osiã migrauit, qui fuit filius Amasiæ,
Si quis dicat, eos fuisse silentio prætermissos, quia maximi pec-
catores fuerunt, non hæc vtiq; causa fuisse videtur, alij enim tot 20
tantaq; peccata cõmiserunt, quos tamen Sanctus Euangelista re
censuit, sicut apparet in idololatrijs, atq; abominationibus Salo-
4. Reg. 12. monis, qui tot à Deo perceperat beneficia. Quare igitur hoc me
morato alios prætermisit? Dico eũ sic fecisse, vt diuini verbi ex-
cellentiã, eiq;, atque ipsius ministris debitã reuerentiã demon-
straret. Etenim hos tres reges diuino verbo restitisse, Deiq; mini
1. Paralip. stros immaniter tractasse legimus. Dicitur Ioas occidisse Zacha-
24 & 25. riã, quia ei vera dicebat. Et dixit Rex Amasias prophetæ cuidam
ipsum Dei nomine reprehẽdenti: Nũ consiliarius regis es? Quie
sce, ne interficiam te. Eximia est diuini verbi laus quòd quia il-
lud contẽpserunt eius derisores Deus à genealogia sua tollat, &
dicat:

21 dicat: Nolo patrem meũ, meum esse patrem, quia verbum meũ spreuit. Vnde infertur, quàm grauibus supplicijs puniendi sunt sanctissimi Euangelij contemptores, quod diuino ipsius ore prędicatum fuit. Quando Hierusalem destructa fuit, destructionis illius Deus causam asignans dixit, Quia subsannabãt nuncios, Dei, & parui pendebant sermones eius, illudebantque Prophetis, donec ascenderet furor Domini in populum eius, & esset nulla curatio. O rem dictu atque auditu metuendam. Quod supplicium fratres mei vos à diuina maiestate percepturos speratis, qui nunc Euangelicæ doctrinæ prædicatorum verba tam parui æstimatis, eorumque sermonibus illuditis, & eos obtrectatis? Deus mentes vestras illuminet, quò tantum malum cognoscentes ab eo resipiscatis. 2. Paral. 36.

22 Progreditur Sanctus Euangelista Patriarchas hos recensens quoadusque ad sacratissimam virginem Mariam peruenit. *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.* In his verbis includitur causa perfectionum singulariũ sanctissimę huius Dominę. Etenim quæ species, quæ virtus quæ gratia, quæ denique gloria Dei genitricem dedecebat? Laxis habenis contemplamini, mentẽ diffusissimè extendite, virginemque cogitatione depingite purissimã prudẽtissimam, speciosissimam, deuotissimam, humillimã, mansuetissimam, omnibus denique gratijs, omnibus perfectionibus, atque virtutibus refertissimam: & tamen quicquid mente concipere poteritis si cum innumeris huius cælestis Imperatricis excellentijs conferatur, quasi nihil esse videbitur. Diuus Paulus dicit de Abraham: Non per legem promissio Abrahæ, Roma. 4.
23 vt hæres esset mundi, sed per iustitiam fidei: Admirabilis promissio fuit hæc Abrahæ facta, vt totius mũdi esset hæres. At, vbi tanta promissio legitur adimpleta? In Christo vtique reparatore nostro, de quo dixit ipse Sanctus Apostolus, quem constituit hæredem vniuersorũ. Et ipse Dominus dixit: Data est mihi omnis potestas in cœlo, & in terra. Quia verò Abrahã eius auus fuit, ideo totius mundi hæres dicitur esse; cum Christus Redemptor noster illius hæres extiterit. Vnde infertur quanto maiori ratione gloriosa hæc Domina cœlorum terræq; vocetur Imperatrix, cùm ipsa sit genitrix, de qua natus est Iesus. Noluit Spiritus sanctus eius virtutes scribi, neque aliud quicquam de illa in hoc sancto Euangelio dici, nisi: *De qua natus est Iesus,* quia eã tibi quo per- Hebr. 1. Matth. 25.

fectiorem poteris, mente contemplandam reliquit. Vbi enī 24
totum, quod est illam Dei genitricem esse, positum est, nō opus
erat pluribus. Nam si qua remaneret virtus, quin scriberetur,
existimares illam in sacrosancta Dei genitrice non fuisse ideò-
que omnia voluit pretermitti. Nam si tales effecit Deus alias vir-
gines, quæ sanctissimæ genitricis suæ ancillæ fuerunt, qualem
eā oportuit effecisse? Idcirco dixit Dauid: Adducentur Regi vir-
Psalm. 44. gines post eam: quia omnes sunt illi inferiores, neque tanta per-
fectione pollent. Ex his etiam verbis. De qua natus est Iesus:
vna peculiaris excellentia denotatur amoris, quo cœlestis hæc
Simile. Domina Deum amauit. Amor quippe est sicut aqua, quæ na-
turaliter descendit, & non sine artificio ascendit: si quod autem
est artificium, ascendit quousque origini suæ adæquatur. Bea-
Iacob. 1. tus Iacobus dixit: Omne datum optimum desursum est, desce- 25
dens à patre luminum. Inter dona verò optima vnum peculia-
re nimis est amor: qui à Deo ad homines, & inter homines à pa-
rentibus ad liberos descendit. Vt autem hic amor velut aqua ad
suum fontem iterum ascendat, vsus est Deus artibus suis diuina
Prouer. 4. illi præmia constituens cum dixit: Ego diligentes me diligo. Et
Ioan. 14. alibi ait: Si quis diligit me, Pater meus diliget eum, & ad eum
veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Si autem duplex
amoris terminus ita connexus daretur, vt alter esset alterius prin-
cipium, & è contra, absque arte, sed naturali cursu amor ad al-
terutrum terminum suauiter duceretur. Hoc solummodo inter
Christum Saluatorem nostrum, & sanctissimam Virginem ma-
trem eius fuit inuentum. Nam ille, quia est Deus, est suæ ma-
tris initium: ipsa verò, quia mater, causa est filij quatenus ho- 26
minis. Itaque mater à filio procedit, & sic naturali cursu amor
à filio ad matrem defluit. Et quia filius à genitrice dimanat, na-
turali etiam fluxu amor matris ad filium descendit. Ideôque sin-
Cant. 2. gulariter ipsa dicere potest illud Canticorum: Dilectus meus mi-
hi, & ego illi.

De qua natus est Iesus qui vocatur Christus, id est, vnctus non ma-
terialibus quidem olei vnctionibus, sicut reges ac sacerdotes vn-
Simile. gi consueuerant: sed oleo lætitiæ, gratiæ, ac misericordiæ. Ad la-
nam comendam, id est: (*para cardarla*) atque ex ea pannum effi-
ciendum, quo homines induantur, opus est eam oleo conspergi,
& sic facilis est adaptatu, *Assi podemos dezir que no vna modo para labrar*

27 *labrar y cardar al hijo de Dios para que se vistiesse nuestra desnudez, hasta que fue Christo vngido y humanado*) Sicque tam mitis, atq; suauis mansit, vt ineffabili patientia sacratissimam carnem suã plurimis verberibus, sacratissimum caput acutissimis spinis, diuinosque pedes, ac manus suas crudelissimis clauis, (*sufrio ser cardados y labrados.*) O benedictus, & glorificatus talis Deus, qui tales modos exquisiuit, quibus, furorem suum, quo propter scelera nostra in nos erat concitatus, mitigaret, nosque misericordiæ suæ visceribus indueret. Tullius dicit: Furor viri nusquam melius mansuescit, quam per prudentem mulierem. Nec verò mirũ est viros à fœminis domari, ac mitigari, siquidem ipsa bruta etiã animantia domare consuescunt. Nam naturales Philosophi dicunt, vnicornem animal esse ferocissimum, quod nulla potest ar *Tullius.*
28 te domari: cui si offeratur Virgo, statim in eius sinum immittitur, ibique se vinciri patitur. Dicit Dauid: Dilectus quemadmodum filius vnicornium. Quæ verba Deo nostro aptè applicari possunt: qui cùm esset quasi vnicornis adeò ferox, atque terribilis, vt nullis vnquam orationum, suspiriorum, atque lachrymarum artibus sancti Patres eum vincire, aut domare potuerint, vbi primum purissima illa Virgo Maria in conspectu eius dixit: Ecce Ancilla Domini: statim quasi mansuetissimus agnus mitigatus est, & in purissimorum ipsius viscerum sinu se humanitatis nostræ vinculis alligari passus est. Et glossa super Iob dicit, vnicornem vt primum vincitur, statim mori. Sic vnigenitus filius Dei vbi primum incarnatus est, statim per voluntatem, ac votum obijt se se in illo instanti morti offerens. Diues coram *Psal. 28.* *Luc. 1.* *Gloss. sup. Iob. 19.*
29 egenis de diuitijs se se iactare non solet; nam se coram illis de substantiæ multitudine iactare, esset dicere: Petite, petite à me. Sic Rex quantumuis sit clemens gaudet seuerus ab omnibus æstimari. Noster autem diuinus Saluator Iesus Christus inter tot pauperes, atque peccatores, quot in hac sancti Euangelij lectione recensentur, vult vocari Christus, hoc est, gratiæ, ac misericordiæ diues, mansuetissimus, clementissimusque, vt omnibus innotescat se magnopere desiderare, vt homines ab ipso beneficia petant, & confidenter ad se accedant, atque ex clementia sua fructum percipiant.

De qua natus est Iesus qui vocatur Christus. Hoc sigillũ humanũ esse perfecit. Cũ Deus aliqua minus perfecta, sicut aquã & terrã

creasset, illa perspexit, bonaque esse vidit. Quando autem de fir- 30
mamento locutus est, etsi grandis, atq; mirifica machina est, non
tamen dicitur: Vidit Deus quòd esset bonum. Et hæc ratio hu-
ius disparitatis assignatur, scilicet, quia creaturus erat solem, qui
firmamentum illud erat illustraturus, quod est cælum stellatum,
vt omnes illas stellas in eo sitas decoraret, atque radiaret. Sic etiã
non dicitur de homine: Vidit Deus quôd esset bonum, quia etiã
vacuus mansit quousque formatus est sol iustitiæ Iesus Christus,
qui humanam naturã illustrauit, ac decorauit. Annulus Aureus
Simile. exactissimè fabrefactus, in quo vacuum aliquod remanet, non
dicitur perfectus, etiam si sit aureus, quousq; in eo pretiosa mar-
garita cæletur. Sic natura humana, licèt rationalis sit, non fuit
prorsus perfecta, quousq; diuinitas in ea cælata fuit Deo illam
Mich. 1. assumente. Hoc ipse promiserat per Michæam. Nam vbi nos le- 31
gimus: In domo pulueris, puluere vos conspergite; alia transla-
tio habet: In domo pulueris, puluere me consperfi. Id est, in ven
tre beatissimæ Virginis Mariæ, ibi ego (ait Dominus) cooperiar
luto, vt lutum vestrum perficiã. Ex eo quod purissima hæc Vir-
go domus Dei fuit, vbi Deus puluere coopertus est, & tam len-
ter habitauit, inter alia nobis vnum commodum peculiare pro-
Simile. uenit. Quando plurimorum expensis domus instruitur, rationi
consentaneum est, omnes, quorum expensis erigitur, quotan-
nariorum reddituum eius esse participes. Hæc autem sanctissi-
ma Virgo domus est Dei, quodammodo nostris expensis instru
D. Augu. in cta. Nam nisi Adam peccasset, (vt ait Beatus Augustinus, & D.
ser. 36. & de Thomas) nunquã illa Dei genitrix fuisset: ideò huius digni ta-
verbis apost. tis occasio peccatum extitit. Itaq; illam Dei esse genitricẽ (*Nos* 32
sermo. 8. & *costo nuestra iusticia original*) modo explicato. Tot igitur nostris
9. tomo. 10. expensis Dei domus, & mater fuit electa: rationi consentaneum
D. Th. 3. p. q. est, vt diuitiarum, quæ tam admirabili dignitate lucrata est, nos
2. articul. 3. participes faciat in diuino semper conspectu pro nobis interce-
dens. In hac die sancta mater Ecclesia canit, dicẽs: Natiuitas tua
Simile. Dei genitrix Virgo gaudiũ annũtiauit vniuerso mũdo. Est quis
quam carcere vinctus vociferans, & dicens: Quando iam tandẽ
è carcere exibo? Hîc enim & catenis, & ærumnis circumseptus
teneor. Cui dicit quispiam: Lætare frater. Rex enim te isthinc se
ablaturum esse promisit. Iterum venit alius, & dicit illi: Certo
scio Regem velle te isthinc abstrahere, ac libertate donare. Ali-
qua

33 qua hi nuntij vinctum consolatione permulcent. Si verò venit alius, & dicit: Frater iam papyrus in mensa posita est, in qua Rex libertatis tuæ syngrapham scripturus est: hoc audiens meritò lætitia exultat. O Virgo sacrata quàm meritò dicimus: natiuitas tua gaudium annuntiauit vniuerso mundo. Nam etsi Prophetæ Deum nos à culpæ carcere abstracturum esse prædixerunt, huius tamen beneficij tempus non ita apertè assignabant. Hodie vero nobis nuntiatur virginalem, candidamque papyrum, quæ es tu, in qua Pater æternus suum diuinum, infinitumque verbum erat scripturus, quod est salutis nostræ chirographũ Iesus Christus, iam in huius sæculi mensa esse collocatam. Et maiori etiam iure nunc gaudere possumus, quàm cùm nata es, siquidem iam hæc omnia in homines sunt collata beneficia. Hocque
34 vnum superest, vt ex illis fructum percipiamus, vt per ea diuinæ gratiæ compotes effecti ad ęternæ beatitudinis gloriam peruenire mereamur: ad quam nos perducat Iesus Marię filius, Amẽ.

¶ SVPER hoc Euangelium, liber generationis, quatuor conciones reperies in Festo Conceptionis Virginis Mariæ in aduentuali volumine.

IN FESTO EXALtationis Sanctę Crucis Concio Prima.

1

Nunc iudicium est mundi, &c. Ioan. 12.

SAPIENTISSIME vtiq; Beatus Augustinus super illam primam creaturarum instructionem adnotauit, Deũ cùm singula quę que priuatim crearet, dixisse, omnia bona esse: postquam autem totam orbis molem cõfecit, non solùm illa omnia bona, sed valdè bona vocasse. Et sic illic dicitur. Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valdè bona. Nam præter probitatem, qua res in se priuatim sunt

Aug. super Gene.

Gene. 1.

simile. præditæ, ex ipsarum coniunctione alia illis accidentalis probitas exoritur. Experientia quippè comperimus quanuis singulæ voces suauiter ac dulciter priuatim sonent; ex ijs tamen aggregatis longè suauissimum, ac præstantissimum exoriri concentum. 2
simile. Et rosæ, ac flores licèt singuli sint odoriferi, atque decori, ex illorum tamen congregatione fit suauissimus, & longè pulcherrimus fasciculus. Sic etsi in singulis creaturis peculiaris quædam erat probitas, cunctis tamen consideratis earum probitas perspicacius illucebat. Idem de mundi reparatione dicere possumus. Licèt quippè singula opera, quæ Christus Saluator noster effecit, superna sint admiratione dignissima; ex ijs tamen cunctis consideratis alia multò mirabilior, atque sublimior resultat admiratio. Quis peculiariter attenta animi consideratione cogitabit quomodo Deus homo factus est, quomodo in stabulo natus 3
est, quomodo è cęlo Angelos, è Iudęa pastores, deniq; ab Oriẽte reges adduxit, qui eum in stabulo adorarent, quomodo circuncisus, quomodo in templo oblatus, quomodo Herodis persecutionem fugiens in Ægyptum se contulit, quomodo quadraginta dies in solitudine ieiunauit, quàm ineffabili charitate prædicauit, quàm præstantia, & singularia miracula operatus, quomodo solo hominum amore vinctus in cruce mortuus est, cuius cor prę singulari harum rerum consideratione, amore ac teneritudine non liquefiat? si verò hæc cuncta, quæ Deus in homines pręstantissima contulit beneficia simul considerauerit, non obstupefiat? Idcircò sanctus Isaias Propheta de diuino Saluatore nostro dicit: Et vocabitur nomen eius admirabilis. Nam si vnumquodque eorum, quæ ob salutem nostram operatus est, magnam af- 4
Isai. 9. fert admirationẽ, quanto maiori admirationi cuncta nobis erũt?
Psalm. 70. Quanto maiora beneficia Dauid à Domino percipiebat, tanto diligentius se Deum laudaturum esse fatebatur, dicens: Ego enim semper sperabo, & adijciam super omnem laudem tuam: quoniam nõ cognoui literaturam. Vbi alij verterunt: quoniam non agnoui numerum. Hoc est, quia tot sunt beneficia tua Domine, vt nequeant numerari. Ideò os meum tota die annuntiabit iustitiam, & bonitatem, & misericordiam, & laudem tuam. Et quanuis cunctorum recordatio beneficiorum maiorem affert admirationem, atque efficaciùs mouet, quàm singulorum consideratio, tamen, vt hæc coniuncta, & vniuersalis cælestium benefi-

5 beneficiorum recordatio hanc efficiat operationem, opus est singula quæque lentissimè ruminari: inter quæ ineffabile sacratissimæ Redemptoris nostri mortis mysterium, atque beneficium ad maiorem teneritudinem solet hominum animos commouere. Seneca refert, cùm in ciuili quodam bello vir nobilis domi suæ ab hostibus occidendus quæreretur, fidelissimum atque amantissimum eius famulum velociter se se illius vestibus induisse, annulosque digitis imposuisse, vt hostes illum esse, quem quærebant, existimantes eum interimerent, sicque virili, atque præstanti animo mori voluit, vt Dominus suus remaneret incolumis. O humanus amor, atque fidelitas, quo peruenire potes. Dicite, quæso, quid Dominus iste superstes tanto se famuli beneficio deuinctum animaduertens
6 facere tenebatur? Quanto fidelissimi illius serui amore caperetur? quàm beneuolè illius liberos, si qui fortè remanserant, pertractaret? Quanta igitur teneritudine corda nostra mollefieri deberent recordantibus nobis non seruum quidem, sed Deum, ac Dominum nostrum infinito nostri amore deuinctum mori voluisse, vt nos in perpetuum viueremus? Seruus ille heroicum illum amoris actum effecit, ingenti beneficiorum, quæ à Domino acceperat multitudine astrictus: Deus autem noster hoc longè præstantissimum charitatis opus perfecit, non ministerijs quidem nostris inductus, sed varijs potiùs sceleribus nostris offensus. O immensam Dei probitatem, atque clementiam, quibus verbis satis dignè poterit recenseri? nullis vtique. Eò beneficium hoc altero præstantius est, quò infi-
7 nita Dei Maiestas est humili atque abiecta serui conditione sublimior. Quo igitur amore, qua gratiarum actione, quibus laudibus tanto huic beneficio satisfieri oportet? Quod si quis dicat, non Deum quidem, sed humanitatem fuisse perpessam, verum est, eum non quatenus Deum, sed quatenus hominem mortuum fuisse. At dic mihi, quid debes filio Dei, qui sacratissimam illam humanitatem indissolubili vnione, admirabilique hypostatico vinculo sibi coniunctam, cui suum esse personale communicauit, ineffabilique charitate dilectam tui causa tot tormentis, tamque atroci morti libenter exposuit? O cælum, ò terra, ò creaturę etiam insensibiles, naturę vestrę limites transgredientes nobiscum tantū hoc beneficiū collaudate, meritasq; Deo

Seneca

Pro illo gratias agite. Hoc adeò Prophetam commouebat, vt di- 8
xerit: Benedic anima mea Domino, & omnia, quæ intra me
Psalm. 102. sunt nomini sancto eius. Rationēq; reddēs addidit: Qui redimit
de interitu vitam tuam. Super quo notandum est, vt vera reddē
ptio esse dicatur, duplicem venditionem fieri oportere, alteram
in qua venditur, quod alienatur, alteram verò, in qua prior venditio dissoluitur, & res alienata redimitur. Per primum peccatū
facta est prior vēditio, in qua se se homo diabolo vendidit, sicut
& nos omnes facimus, cum peccamus. De hac venditione di-
Isai. 50. xit Apostolus humani generis nomine (ad illud Isaiæ alludens:
Roman. 7. Eccè enim in iniquitatibus vestris venditi estis.) Ego autem carnalis sum venundatus sub peccato. Hanc autem venditionem
dissolui nosq; Deo restitui oportet. Et de hoc sic prædixit Isaias
Isai. 62. Propheta: Gratis venundati estis, & sine argento redimemini. Quomodo ò sancte Propheta illos gratis venundatos fuis- 9
se testaris. Quomodo venditum dici potest, quod pro nihilo
datur? Quandò quid pretiosum vili venundamus, illud nos gratis dare affirmamus. Quomodò autem fuit redemptio, siquidē
nihil datum fuit: Quomodo illam redemptionem dicis, si fuit
sine argento? Hoc vtique dicit, quia totum, quod homo ad redēptionem suam adhibet, est parum: præcipuum enim Deus adhibuit, siquidem sacratissimam vitam suam proposuit, eamque
morti atrocissimæ tradidit. Deum igitur dilectissimi fratres intentis animis collaudate, quia tot expensis suis vos redimere dignatus est. Nec verò gratissimi esse cessetis: siquidem hæc beneficia tam recentia sunt hodie in diuino conspectu, quàm ipsa die
qua in nos collata fuerunt. Et hoc significat Dauid dicens: Exal- 10
Psal. 148. tauit cornu populi sui, vbi alij transtulerunt: Exaltabit cornu
populi sui. Et sic est in contextu Græco: & sic etiam legit Diuus
Hilarius. In qua interpretum varietate significantur opera, quæ
vnigenitus Filius Dei ad populum suum extollendum perfecit, ità illum pristinis quondam temporibus à peccati lapsu
erigere potuisse, vt semper idem facere possint, & vsque ad
nouissimam sæculi consummationem effectura sint. Ideoque
dicit Propheta: Exaltauit, & exaltabit cornu populi sui.
Et siquidem semper sunt recentia beneficia, semper etiam gratitudinem recentem esse oportet: sin minus, ipsamet beneficia ob ingratitudinem nostram in iudicium nobis, & condemnatio-

11 nationem conuertentur.

Hoc nos diuinus Magiſter in hodierna ſancti Euangelij le-
ctione mirabiliter erudit. Vbi de ſacratiſsima ipſius morte
ſermonem faciens dicit: *Nunc iudicium eſt mundi, nunc princeps
huius mundi eijcietur foras.* Hoc eſt, nūc pro mundo ſententia pro
feretur: nunc mundus tyrannica Diaboli ſeruitute liberabitur.
O Christe potentiſsime cœlorum, terrǽque imperator, ſpirita-
liumque diuitiarum liberaliſsime largitor, quare Domine ſin-
gulare hoc, quod in mundum beneficium confers, mundi iudi-
cium appellas? Nonne meliùs diceres: Nunc ſingulare quod-
dam in mundum confertur beneficium, quod neque humanis,
neq; Angelicis linguis valet explicari? Dico Dominum Redē-
ptorem in his verbis ſignificaſſe ſingulare hoc beneficium ijs,
12 qui ex eo fructum recipere noluerint, eſſe iudicium. O rem di-
ctu, audituque timēdam: quod maiora Dei beneficia nobis ſunt
maiora iudicia, niſi ex illis fructum percipere voluerimus. Quā
do Dominus filium viduæ ſuſcitauit, omnes timor dicitur acce- *Luc. 7.*
piſſe, & quandò dixit Paralytico: Tolle grabatum tuum, & va-
de in domum tuam & ſurrexit: videntes turbæ timuerunt. Et *Matth. 9.*
in actibus dicitur: Multa prodigia, & ſigna per Apoſtolos in
Hieruſalem fiebant, & metus erat magnus in vniuerſis. Mi- *Act. 2.*
rabile quidem, quia filium Dei ſacroſanctoſque eius Apoſto-
los mortuos ſuſcitare videtis, timore comprehendimini? Si illi
viuos occiderent, & terram aperiri iuberent, quæ illos degluti-
ret, aliqua timendi ratio eſſe videbatur? at quia eos tot pia ope-
13 ra facientes cernitis idcircò timetis? ſic vtique: quia hæ miſeri-
cordiæ ſunt terribilia iudicia ingratis. Quapropter fratres cha-
riſsimi quando Deus aliqua in vos contulerit beneficia, & quan
dò accepta conſideraueritis, valdè timete, ne vobis in iudicium,
& condemnationem conuertantur. Et ſic dicit D. Gregorius: *Grego. hom.*
Cùm enim augentur dona, rationes etiam creſcunt donorum. *9. ſup Matt.*
Tantò ergò eſſe humilior, atque ad ſeruiendum Deo prōptior
quiſquam eſſe debet ex munere, quantò ſe obligatiorem eſſe cō
ſpicit in reddenda ratione. Vnde in Apocalypſi dixit quidā An *Apoca. 22.*
gelus Diuo Ioanni: Beati qui lauant ſtolas ſuas in ſanguine Ag-
ni. Id eſt, beati, qui ex pretioſiſsimo ſanguine, ac ſacratiſsima
morte immaculati Agni Ieſu Christi fructum percipiunt: vt ſit
poteſtas eorum in ligno vitæ, id eſt, in cruce, & per portas intrēt

ciuitatem. Hæ portæ sunt illa sacratissima Domini vulnera. 14
Per has portas ingrediuntur in cælestem ciuitatem omnes iusti, qui conscientiarum maculas sanguine, qui ab eis defluxit, lauare curant. Statimque addit dicens: Foris canes, & venefici, & impudici, & homicidæ, & idolis seruientes, & omnis, qui amat, & facit mendacium. O terribilia verba. Quod est vel marmoreum cor, quod hæc audiens timore non infringitur? Extra ciuitatem Dei in profundo inferni remansuri sunt hi omnes, quorum hic mentio fit: non solùm quia peccarunt, sed etiam quia post admissum peccatũ in cœlesti, atq; salubri immaculati agni sanguinis lauacro maculas suas abluere noluerunt. Eia canes, qui proximorum vestrorum famam obtrectationis dentibus laceratis: eia carnales qui sensualium voluptatum aquis estis submersi: eia idololatræ, qui pecuniam, honorem, ventremq; tãquam Deos adoratis, quo 15
modo obstupendam hanc comminationem non pertimescitis? Quid expectatis? quouè detinemini? Quare modò non curritis, cùm opportunum tempus habetis, vt diuinis sacramentis cũ immaculati agni Iesu Christi virtute lauemini? Animaduertite, vnũ ex ijs, ob quę diuinus hic reparator de vobis conqueri potest, esse, quia sic frustra ipsius merita deperdi sinitis, neq; eis vti vultis. Vnde in colloquio quodam, quod cum æterno patre suo habuit, postquam posuit eum, sicut sagittam electã, vt refert Isaias propheta, vt quantam vim, atq; efficaciam opera, & verba sua ad durissima quæq; corda redigenda habeant, manifestet, addidit dicens: In vacuum laboraui: sine causa, & vane fortitudinem meã consumpsi. Ego iudicium meum cum Dño, & opus meum cum Deo meo. Hoc est, frustra omnes vires, diligentiamq; meã in ho- 16
minibus saluandis adhibuit: sed Deus sit iudex, qui nouit, me nihil intentatum reliquisse, nihilq; subtraxisse quominus eorum saluti conferrem: optimèq; scit, omnes, qui pereũt, non mea quidem, sed ipsorum culpa perire. O inferam hominum pertinaciã, atq; duritiem, ad quos à malis suis coercendos omnia, quæ Deus fecit (remanente in eis libero arbitrio) non suffecerint. Beatus Bernardus verbum illud: Sitio, exponens dicit: Quid Dñe nunquid crudeliùs siti, quàm clauis, ac cruce torqueris? Omnibus omnia quæ hucusq; tulisti, æquo animo tacuisti: & solummodò de siti conquereris? Ad hoc respondet: cùm omnia, quæ Dñs dixit, atq; perfecit, ad salutẽ nostram dirigerentur, nunquã conque-

Isai. 49.

Bernardus.

stum

17 stum fuisse de ijs, quæ in ipso erãt, sed ob ea, quæ ex parte nostra deficiebant: nam hoc solum eius intentionem poterat impedire. Amorẽ vtiq;, humilitatem, pœnitentiã, dispositionẽ deniq; nostrã sitiebat: solus namq; harum rerum defectus, eorum quæ propter nos fecit, effectum poterat impedire. Et sic ob ea tantũ suspirat, quę ad saluationẽ nostrã ex nostra metipsorũ parte deficiũt. *Ioan. 19.* Atq; hinc pendet solutio maximi cuiusdã dubij, quod inest verbis illis Beati Ioannis dicentis: Sciẽs Iesus, quia omnia cõsummata sunt vt consummaretur scriptura dixit: Sitio. Quomodo ô sancte Euangelista omnia iam consummata esse dicis, siquidem tot adhuc mysteria adimplenda supererant? Nondũ enim mortuus fuerat: nondum atrocissimus ille mucro sacro sanctum eius latus transfixerat: nondum è mortuis resurrexerat: nondum discipulos
18 suos diuini spiritus gratia fultos in vniuersum mũdum sanctum Euangeliũ prędicaturos miserat? Respondeo cœlestẽ saluatorem nostrũ tantum iam sui erga nos amoris ostendisse, vt quęcũq; saluti nostræ ex ipsius parte deerant, iam perfecta putari possent. Nihil cõficiendũ manebat, in quo aliquod dubiũ, aut difficultas inesset, nisi quod nobis faciendũ supererat. Beatus etiam Augustinus *August.* verbũ illud valde perpendit, vbi dicitur: Vnus militũ lancea latus eius aperuit. Non vtiq; dicit sanctus Euãgelista eius latus fuisse percussum, sed apertum, vt significet nihil esse in Iesu Christo Saluatore nostro, quod nobis non pateat: Corpus eius vndiq; patet. Hoc solũ superest, vt disponamur, & ad ineffabilia illa beneficia colligẽda ingrediamur. O infælices, ac miseri peccatores quomodo vniuersæ hæ rationes durissima ista corda vo-
19 bis non cõpungunt? Quomodo tot, tãq; præstãtia beneficia prætermittere non confundimini? Adeò deuincti iniquitatibus vestris à Sathana detinemini, vt ne pedẽ quidem ad ea consequenda mouere velitis? Meritò quidem dixit Dauid de peccatoribus *Psal. 124.* loquens: Declinantes autem in obligationes. Vbi alia translatio habet: Declinantes autem in obliquationes. In quo apparet peccata non solum obligationes, & vincula vocari. (*Mas tambiẽ se llaman enriedos, y marañas*) Itaque adeò illis animus deuincitur, obliquatur, intricatusque remanet, vt sibi sæpenumero nullum modum, quo ab eis se explicet, atque resoluat, reperire posse videatur.

His igitur sacratissima Iesu Christi mors iudiciũ est, & cõdẽna

tio

tio. Ideòque dicit: *Nunc iudicium est mundi*. Et statim addit: *Nunc princeps huius mundi eijcietur foras*. Diabolum huius mundi principem vocat, quia mundanis hominibus tanquam mancipijs dominatur: ipsique eius voluntatẽ promptissime exequuntur. Si eis præcipit de aliorum moribus obtrectare, obtrectãt, si carnalibus voluptatibus indulgere, indulgent; & quamuis aliam abominationem statim ipsius imperio admittunt. Nec verò contentus est diabolus quòd illi sua sint mancipia, sed vult etiam, vt ipsis, quas committũt, abominationibus deseruiant. Vnde Beatus Petrus de peccatoribus quibusdam alios in peccata inducentibus, eisque flagitia persuadentibus dicit: Libertatem illis promittentes cùm ipsi serui sint corruptionis; à quo enim quis superatus est, huius & seruus est. Idcirco Diuus Paulus discipulum suum Timotheum diligenter hortatur, vt curet quòd peccatores à diaboli laqueis resipiscant, à quo captiui tenentur ad ipsius volũtatem. O miseros homines, qui maledictæ diaboli voluntati obediunt. In cruce igitur supernus dux Iesus Christus maledictum hunc principem superauit: & ad hoc in illam ascendit, vt simul illo deuicto nos ab eius tyrannica potestate redimeret, atque ad diuinam sui obedientiam redigeret. Quod si quis dicat: Diuus Ioannes de hoc diuino Redemptore loquens dicit: Et baiulans sibi crucem exiuit in eum, qui dicitur Caluariæ, locum: si eam sibi baiulabat, quomodo dicis illum ad salutem nostram in eam ascendisse? Sic vtique verum est, quod nobis eam tulit, sibi enim neque gratiam, neque gloriam essentialem per illam meritus est. Accidentalis autem gloria minima fuit tot, tantorumque merces laborum. At tam ineffabili charitate nos diligit, vt vtilitatem nostram suam ipsemet esse ducat. Ideoque cùm Diuus Ioannes dicere posset: Exiuit baiulans nobis crucem: dixit: Exiuit baiulans sibi crucem: cum non ob sua quidem, sed ob nostra scelera pateretur, vt significauit Dauid, dicens, ipsius nomine: Infixus sum in limo profundi, & non est substantia. Substantia hic pro fundamento accipitur, sicut cùm Diuus Paulus dixit: Est autem fides sperandarum substantia rerum. Quomodo ò Sancte Apostole fidem substantiã appellas, siquidem hoc præter cætera inter Dei nostrasq; virtutes interest, videlicet, quod nostræ sunt accidẽtia, quæ possunt abesse & adesse absque corruptione subiecti: Dei autem

2. Petr. 2.

2. Tim. 2.

Ioann. 19.

Psalm. 68.

Hebr. 2.

13 autem sunt cum ipsius essentia identificatæ, iuxta quod fides nō substantia quidem sed accidens est. Ad hoc respondeo, hîc substantiam idem esse, quod fundamentum. Et sic vult dicere gloriosus Apostolus, fidem omnium Theologicarum fundamentum esse virtutum. Sicut enim accidentia substantiæ innituntur, sic spei, & charitatis fides est fundamentum, atque substantia totumque spiritale ædificiū, quo cœlestis beatitudo comparatur, illi innititur. Ideoque dicit Beatus Paulus eam esse sperandarū rerum substantiam. Ita etiam hic: Et non est substantia idem est quod; & non est fundamentum. Omnibus vtique compertum est, nisi peccatum fuisset admissum, labores, afflictiones, atque dolores futuros non fuisse. Itaq; si labores in mundo sunt, hi per peccatum ingressi sunt: quamobrem pœnæ, meritò culpa dici-
24 tur fundamentum. Vnde: Infixus sum in limo profundi, & nō est substantia significat: In summo pœnarum, atque laborum, ò Pater æterne, & in angustię, afflictionis, ac doloris profundo pelago submersus demoror, nec verò in me fundamentum, hoc est, culpa reperitur: Innocens, ac totius sceleris expers tormenta perpetior. O benedictus, & glorificatus talis Redemptor, & benedicta hæc charitas: quippe cum propter aliena peccata, & ob prædestinatorum gloriam promerendam patiatur, de se tamen dici vult: Exibit baiulans sibi crucem. Ecquis hæc attentè considerans non ardentissimi amoris ignibus inflammatur? *simile.*

Idcirco de hac sacratissima morte sermonem faciens, statim hic subdit, dicens: *Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia trahā ad me ipsum.* O Angelorū gloria Iesu Christe fili Dei, quomodo sum-
25 ma veritas cum sis, & omnia, quæ hic dicis sufficienter expleueris, siquidem iam in crucem sublatus, eiq; suffixus fuisti, omnia tamen ad te non attraxisti? Quomodo tot, tamq; obstinatos peccatores in orbe reliquisti? Dico Dominum hîc dicere, quòd omnes homines postquam tot beneficia perceperunt, tamque ineffabilis charitatis signa viderunt facere oporteret. Ecquis ægrotū medicinam ac valetudinem fugiturum esse putaret? Aut quis sibi persuaderet captiuum redemptionem atque libertatem esse neglecturum? Profectò postquam vnigenitus Dei filius crucifixus fuit peccata nobis impossibilia admissu esse deberent. Hoc significauit Isaias Propheta, dicens: Quomodo cessauit exactor, *Isai. 14.* quieuit tributum? Contriuit Dominus baculum impiorum:

conquie-

cõquieuit, & filuit omnis terra: gauisa est & exultauit. Hæc om- 16
nia preciosissima Domini mors operata est. Atque hi effectus
in hominibus, nisi quodammodo lapidibus duriores, ac Dæmo-
Mich.7. nibus essent peiores, cerni deberent. Idem prædixit Michæas
Propheta his verbis: Miserebitur nostri Deus noster: deponet
iniquitates nostras, & proijciet in profundum maris omnia pec-
cata nostra, videlicet, vt iam ampliùs nõ memoretur in orbe pec-
catum. Iam peccata, & Dæmones Iesu Christi Reparatoris no-
stri passionis mari submersi fuerunt: Eia igitur dilectissimi fra-
tres sursum corda, sursum corda. Quomodo cœlestem hunc Do
minum, ac sponsum vestrum in quo fidem, spem, charitatem-
que vestram vos oportet statuere, non sequimini? Attentis ani-
mis considerate cœlestem Redemptorem vestrum in illa cruce
eleuatum, lachrymis, ac cruore conspersum à vobis cerni: qui 17
vos dulcissimis verbis alloquitur dicens: Animaduertite ò homi
Marc. 15. nes me vestri amore deuictum huc ascendisse. Diuus Marcus di
cit, quòd Domino Iesu in cruce pendenti summi sacerdotes illu-
dentes ad alterutrum cum scribis dicebant: Christus Rex Israel
descendat nunc de cruce, vt videamus, & credamus. Arbitraban
tur quippe infælices Dominum clauis in cruce sustineri. Verùm
longe opinione fallebantur: præcipuè namque summa clemen-
2.Reg.18. tia, & pietate tenebatur. Absalon cum patre suo certamen iniuit.
Cùmque in bello versaretur, propter nimium calorem (quo tor-
quebatur forte fortuna caput galea denudauit). Vt autem longis
erat crinibus eo sub quercu prætereunte adhæserunt arboris ra-
mis, & suspensus mansit: quo sic pendente accessit eius aduersa-
Psal.44. rius, triplicique hasta eius cor transfixit. O speciosissime Absa 25
lon Iesu Christe fili Dei, de quo dixit Dauid: Speciosus forma
præ filijs hominum. Passionis Domine certamen aggressus es
aduersus æternum Patrem tuum. Ipse enim per Ezechielem
Ezech.22. Prophetam dixerat: Quæsiui de eis virum, qui interponeret se-
pem & staret oppositus contra me pro terra, ne dissiparem eam,
& non inueni. Nunquam hîc vir in mũdo fuit inuentus, qui pro
nobis staret aduersus Deum, donec tu ò bone Iesu è cœlo in ter-
ram descendisti. Tu aduersus iram, atque furorem æterni Patris
tui vt eum mitigares, constantissimè dimicasti: & in hoc con-
flictu præ ardentissimæ charitatis calore, quo excandescebas, ca
put galea detexisti: sic enim te ab hominibus omnibus viribus
tuis

29 tuis exutum tractari passus es, quasi omnipotentia non polleres. Et sic dicit Abachuch Propheta: Cornua in manibus eius, ibi abscondita est fortitudo eius. Manibus enim crucis cornibus affixus nullam prorsus fortitudinem habere videbaris. Et ita dicit Diuus Paulus: Crucifixus, est infirmitate, scilicet, humanitatis, abscondita diuinitatis potentia. Illicque verè tuis pulcherrimis capillis, quę sunt tua diuina attributa, pendebas. Clementia vtique, pietas, ac misericordia tua te in cruce tenebant. Et sicut Absalon tribus lanceis transfixus est, sic etiam tu tribus clauis es crucifixus: at non ijs quidem, sed tuis speciosissimis capillis in cruce tenebaris. Ideoque iure optimo dixisti: Si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum. Quid igitur fratres respondetis huic vocationi, qua vos diuinus sponsus, ac Dominus vester è cruce accersit? Quomodo fieri potest, quin vos ad eum conferatis? Quomodo fieri potest, quin deuictis omnibus passionibus, disruptisque vinculis, quibus detinemini, ad hunc diuinum Deum, cuius tot, tantisque beneficijs deuincti estis, ardentissimo spiritus affectu properetis? Per ineffabilem huius altissimi Domini clementiam vos deprecor fratres charissimi, ne obscœno secularium rerum luto demersi maneatis, sed potiùs ex toto corde vestro diuinæ obedientiæ, atque amori vos submittatis: quò ipsius allecti gratia cum eo cœlesti gloria fruituti ad ætherea regna conscendere valeatis. Amen.

Abach. 3.

2. Cor. 13.

In

In eodem Festo exaltationis Sanctæ Crucis Concio Secunda.

Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi eijcietur foras, &c. Ioan. 12.

HODIE solennis sacrosanctæ Crucis exaltatio ab alma matre Ecclesia celebratur. Et quamuis gladium, quo spōsus est occisus, ab sponsa custodiri, ac reuerenter honorari, inhumanū, atque abominabile videretur: sanctam tamen Ecclesiam festū Crucis celebrare, quæ fuit instrumentum, quo sacratissimo spōso eius mors illata est, nec inhumanum est, necesse videtur. Illa enim non instrumenta quidem passionis filij Dei, sed amorem eius mortis ipsius causam esse ducit: sicque illa veneratur, non quatenus Domino pœnam intulerunt, sed quatenus illis diuinus Redemptor tantam à diabolis, atque peccatis, quæ subuertit victoriam reportauit, mundumque qua premebatur Sathanica tyrannide, ac seruitute liberauit. Oportet autem vos scire fratres in Christo Iesu hoc signum Crucis apud complures orbis nationes multò ante mundi redemptionem permagni fuisse æstimatum. Nam Arabes, qui maximi fuerunt Astrologi inter alias figuras, atque imagines, quas in lapidibus, & ære insculpebant, crucis signum pluris æstimabant, alijsque omnibus præferebant, vt refert Marsilius Ficinus libro de triplici vita. Ab Ægyptijs etiam antiquis magni fiebat: qui priusquam characteres ad scribendum inuenissent, diuersarum rerum, sicut arborum, animaliumque figuris vtebantur: inter quas figuras signum etiam crucis habebant: quo futuræ vitæ aut salutis spem significabāt. Sicque ab eis pluris æstimabatur; & ideò illud in Dei sui Serapis pectore depingebant. Hoc narrat Ruffinus, quod refert Petrus Eremita. His omnibus præfigurari visa est singularis reuerentia, quæ in sancta Ecclesia vniuersali sacrosanctæ cruci erat exhibenda, eo quod mundi reparationis, ac redemptionis fuerit instrumen-

Marsil.

Rufin. lib. 2. Eccle. histo. Petrus Ere. lib. 8. de honesta discipli na.

4 strumentum. D. Paulus in ea, quã scripsit ad Ephesios, dicit: Be- *Ephe.1.*
nedictus Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi, qui gratifi-
cauit nos in dilecto filio suo, in quo habemus redemptionẽ per
sanguinem eius in remissionem peccatorum. Vt autem quodam
modo intelligatis quale fuerit hoc redemptionis beneficiũ, quæ
diuini Redemptoris sanguine in cruce perfecta fuit, consideran-
dum vobis est genus humanum vtriusque mali, culpę, scilicet, &
pœnæ, captiuitate fuisse deuinctum. Contemplamini modò ge-
neris humani redemptionem nondum esse peractam, vniuersos-
que homines fame, siti, doloribus, atq; angustijs oppressos frigo
ri, æstuiq; expositos in hoc mundo, velut in atrio inclusos com-
morari, quos quidam è sublimi loco prospiciens miraretur: ac
miseraretur: cui Deus diceret: Quindecim dies ibi commorare,
5 videbisq; quam merito isti hæc omnia patiantur. O quot mala
videret. Quosdam etenim in se inuicem digladiantes, quosdam
aliorum bona diripientes, quosdam alios decipientes, quosdam
alienis vxoribus tanquam proprijs vtentes: alios denique mor-
tem sibi inuicem inferentes aspiceret. Hic alios falsò iurantes,
illic blasphemantes, illic denique proximorum famam mur-
murationibus obtrectantes intueretur. Profecto iam tandem tot
insultationes perspiciens deficeret: illisque obstupefactus dice-
ret: O homines infernales, ò peruersa, & maledicta gens, qua
lem vitam ducitis? qua captiuitate teneminì? Nunc dico, quæ ve
stra sunt scelera, vobiscum satis misericorditer, agi. Dicite quæ-
so, ecquis vobis vitam concedit, quò tàm tyrannicè, atq; iniquè
viuatis? Ecquis vos cibat, potat, ac vestit? Ecquis vobis terram cæ
6 lũ, solemque largitur, cùm tamen inferno dignissimi sitis? Si au-
tem huic obstupefacto diceret Deus: His ita corruptis, omnique
bono indignissimis volo remedium adhibere, vnigenitumq; fi-
lium meum concedere, qui humanam assumens naturam eorũ-
que causa sanguinem suum in cruce diffundens mortem acerbis-
simã patiatur, vt illos à culpis suis liberet; ac pœnę, quas posteà
perpessi fuerit, eis ad æternam gloriæ coronam impetrandam
conducant. O quantam illius animo infinita hæc pietas, atq; cle-
mentia admirationem afferret; & quàm indefesso spiritus feruore
immensam Dei probitatem, ac misericordiam cõmendaret.
Hoc vtiq; in mundi redemptione actum est. Et præ tam inef-
fabilis beneficij consideratione gratitudine plenus Sãctus Apo-

stolus dicit, Benedictus Deus, & pater Domini nostri Iesu Chri- 7
sti, qui gratificauit nos in dilecto filio suo. Quia verò hæc redem
ptio in cruce facta fuit, idcircò eã venerari, atque in cœlũ vsque
Sapi.24. laudibus debemus extollere. Loquens Salomon de arca Noe di
cit: Benedictũ est lignũ, per quod fit iustitia. Quæ verba maiori
ratione de sancta cruce dicere possumus: siquidem in ea singula-
ris iustitia facta est, cũ genus humanũ à Diaboli seruitute, qui il-
lud tyrannicè vsurpabat, fuerit vindicatum. Et ità dixit summa
veritas, cùm iam morti appropinquaret: *Nunc iudicium est mundi,
nunc princeps huius mundi eÿcietur foras.* Idest, nunc de mundo iudi
cio contendendum est, & Dño suo est restituendus: princepsq;
qui eum iniustè possidebat, eÿcietur foras; vt verus, ac legitimus
eius Dominus Deus illi dominetur: quod iudicium, atq; iustitia
Psal.96. in benedicto crucis ligno perfectum est. Vnde Dauid vniuer- 8
sum mundũ inuitat, vt propter hanc iustitiam, & redemptionem
exultet dicens. Dñs regnauit, exultet terra, lætentur insulæ mul-
Tertul.lib.3. tæ. Vbi Hugo cardinalis alÿque doctores legunt: Dominus
aduer. Mart. regnauit à ligno, exultet terra: hoc est, Dominus regnum suum
D. Ambr. cruce redemit. Et sic Tertullianus & D. Ambrosius & Sanctus
in epi. 1. ad Augustinus & Iustinus martyr dicunt Iudæos verbũ hoc à lig-
Cor. 2. Au- no: quod erat in hoc psalmo à Biblijs deleuisse, vt sacratissimum
gu. sup. Psal. crucis mysterium obscurarẽt. Et ità recipit sancta mater Ecclesia
96. & Iusti. in suo hymno dicens: Impleta sunt quæ concinit Dauid fidelis
Martyr. in carmine dicens: In nationibus regnauit à ligno Deus: O admira-
Dialo. Con- bilem, atq; inauditum regnandi modum. In libro iudicum di-
tra Tripho. cuntur Debora, & Barach, quum Dominus Hebręos à tyrannica
Iud.5. Sisaræ seruitute liberauit canere cœpisse, atq; inter alia dixisse: 9
Noua bella elegit Dominus: quia, scilicet, tyrannũ illum debilis
fœminę Iahelis manibus interfecerat. O quàm meritò nunc etiã
cuncti dicere possumus: Noua bella elegit Dominus: siquidẽ tu-
barum clangore mœnia Hierico fecit excidere quasi fortissimis
queisq; machinis oppugnarentur: siquidem vna virga Pharao-
nis potentiam dissipauit: siquidem asinina mandibula per ma-
nus Samson innumeros Philistæos occidit: siquidem per ma-
nus imbecillæ Iudith Olophernem interemit: siquidem deniq;
per manus pastoris Dauid funda procerum, atq; horribilem Phi
listæum Goliath humi proiecit, & capite mulctauit. Hęc omnia
Dæmonem debili, atq; ignominioso crucis instrumento à Re-
dempt-

10 demptore nostro superandam esse figurabant, vt animaduertit
D. Paulus dicens: Vt per mortem destrueret eum, qui habebat *Hebr. 2.*
mortis imperium, idest, Diabolum, & liberaret eos, qui timore
mortis per totam vitam obnoxij erant seruituti. Aduertite ni-
hil secũdum naturę cursum sine semine nasci vt manifestè appa
ret in plantis, in brutis, atq; in hominibus. At diabolus suo sub-
tili ingenio semen, quod est peccatũ, vnde mors oriretur, inue-
nit. Ex quo tanquam ex semine in hominis corde seminato,
mors est exorta, sicut ipse Apostolus affirmat dicens: Per vnum *Roma. 5.*
hominem in hunc mundũ intrauit, scilicet, peccatum, & per pec
catũ mors. Et quia Dæmon maledictum hoc semen in hominis
corde seuit, dicit Sanctus Apostolus, quòd habebat mortis impe
rium. Venit autem Christus supernus mundi reparator, illumq́;
11 qui mortis habebat imperium, destruxit mortis suę merita, gra
tiamq́; vnde vitæ æterna dimanat, in cordibus seminando. Et
sic grande quoddam mysterium reperietis, quod referũt Sanctis
simi doctores Cyprianus, Epiphanius, Augustinus, Hierony- *Cyprianus*
mus, & Chrysostomus. Horum omniũ doctorum sententia est *sermone de*
sanctam crucem admirabili diuini spiritus prouidentia super *resurrect.*
Adæ sepulchrum fuisse collocatam, ideoq; montem illum calua *Epiph lib. 2.*
riæ nuncupari, quia caput humani generis ibi iacebat: vt vnde *Haeres. c. vl-*
mors oriebatur inde vita resurgeret. Et vt siquidem caput illud *timo. Aug.*
vetitæ arbori inhærendo, & ex eius fructu comedendo nos om *serm. 71. de*
nes infecerat, atq; in peccatum induxerat: hoc alterũ sacratissimũ *immolatione*
caput, scilicèt, Christus Iesus, crucis instrumentũ assumẽs omnes *Isaac vbi D.*
nos ad se attraheret, atq́; à peccati nexib⁹ liberaret. Et hoc est quod *Hier. citat:*
12 dicit D. Paulus: Et de peccato damnauit peccatum in carne, vt *& idẽ senti*
iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem *re affirmat.*
ambulamus, sed secundum spiritum. De peccato damnauit pec *Chrys Hom.*
catũ significat, (*Que a costa del mismo peccado lo destruyo.*) Sicuti vul *83. in Ioann.*
go dici solet: suis proprijs copijs illo principi belliũ infertur, ipsis *c. 19. Tom. 2.*
que absque dubio destruetur. Ecquæ sunt copiæ peccati? labo- *Roma.*
res vtique, ac mors, Destruensque Christus Saluator noster pec
catũ laboribus, & morte ipsummet suis copijs euertit. Quæ om-
nia fecit, vt iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secun-
dum carnem ambulamus, scilicet, eius effrænatis appetitibus sa
tisfacientes, sed secundum spiritum, idest, ea quæ spiritui nostro
valde conducunt operamur.

Ideóque postquam dixerat: *Nūc princeps mūdi huius eijcietur fo-ras*: Addidit dicēs: *Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia trahā ad me ipsum*. Dicitque Sanctus Euangelista: *Hoc autem dicebat significās qua morte esset moriturus*. Scilicet, morte crucis. Plurima hic notanda occurrunt. Primò posset quispiam dicere: Siquidem princeps mundi huius Sathanas iam ab eo fuit expulsus, nil iam est, cur eum timeamus, iam ad libitum nostrum viuere possumus. Ad hoc respondeo, quamuis Dæmon à mundo quatenus princeps fuerit expulsus, non tamen quatenus Sathanam fuisse reiectum. Sathanas quippe idem est, quod calumniator, tentator, persecutor, & accusator. Quapropter fratres solicitè vigilemus: ad nostrum enim exercitium illum Dominus, vt Sathanam in mūdo reliquit. Mysteriosè dixit Dominus. Videbam Sathanam sicut fulgur de cœlo cadētem. Nam quemadmodum cùm fulgur

Luc. 10.

Simile.

corruit, quęcunque reperit, comburit, destruit, ac fœtore coinquinat: sic Sathanas homines vitijs inflammare, fætoreq; ac corruptione replere conatur. Et sicut qui aduersarium suum deuincere vult, eum non patitur requiescere, sed semper cum eo dimicat, ne denuò vires, ac spiritum recipiat: sic vos oportet semper Sathanæ resistere, donec eum superetis, ac pedibus submittatis

Psal. 17.

sicuti faciebat Dauid, qui dicebat: Persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non conuertar, donec deficiant. Quan-

4. Reg. 13.

do Sanctus Eliseus præcepit Regi Ioæ, vt arcum contenderet dicens: Pone manum tuam super arcum: & cùm posuisset ille manum suam, posuit Eliseus manus suas super manibus regis: nisi Ioas defecisceretur, sed diu perseueraret, sicut eum Eliseus admonebat, siquidem tale ab eius manibus percipiebat auxiliū, vt Syrios penitus euerteret, integramque ab eis victoriam reportaret. In quo significatum est, quòd siquidem homo in hoc spiritali conflictu Dei habet auxilium, quo aduersus Dæmonem dimicare potest, nisi defatigaretur, sed plurima in eum tela conijceret, integram ab eo victoriam compararet. Quapropter fratres si quidem tam præstanti auxilio adiuuamini, vnusquisq; virili, ac præstanti pectore dicat: Persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non conuertar, donec deficiant. Secundò super hæc verba notandum est, vbi nostra translatio dicit: Omnia traham ad meipsum: in contextu Græco haberi: Omnes traham ad meipsum, id est, omnes electos. Ex quo colligitur significare

probas

16 probationis eorum, qui diuinum hunc Redemptorem non se-
quuntur. Quo circa fratres charissimi lamentamini, & cum
magna cordis vestri afflictione singuli dicite. O Christe super
ne mundi Saluator, cordiumq; dulcissime deprædator, quàm
malum est signum me per affectionem, atq; amorem à te tã pro-
cul abesse. Quando accipiter aucupem fugit, solet auceps in ar- *simile.*
borem ascendere, & inde recentes, rubrasq; carnes, & cruore per
fusas manu tenens, eiq; demonstrans ad eum proclamat. Oseas *Osea.9.*
dicit: Ephraim quasi auis euolauit. Vbi mysticè per Ephraim
intelligitur omnis homo, qui præ cæteris mundi creaturis ratio-
ne, consilio, iudicio, liberiq; arbitrij vsu locupletatus est, at ve-
lut auis per peccatum à diuina Dei obedientia recessit. Quem,
vt ad se reduceret diuinus auceps Iesus Christus in arborem cru-
17 cis ascẽdit: illincq; sacratissimam carnem suam cruore perfusam
ei ostendens illum accersit. Vulnera quippe, quibus illic trãfos-
sus fuit cœlestia quædam sunt ora, quæ peccatorem vocant, vt
ad Dominum conuertatur. Sanguis etiam ibi profusus ad eum
clamat: de quo dicit D. Paulus, quòd est melius loquens, quam *Hebr.12.*
sanguis Abel. O Christe vere animarum amator, qua lingua po
terit explicari quanta cum charitate peccatores è cruce vocaue-
ris? nec verò nunc desinis ad eorum corda interiùs propulsare,
vt ad te conuertantur. Adeò autem sunt surdi atq; insensati, vt
voces tuas nolint audire. O quam meritò ad confusionem no-
stram dicere possumus illud Isaiæ dicentis: Eleuabit signum in
nationibus procul, & sibilabit ad eum de finibus terræ, & ecce *Isai.5.*
festinus velociter veniet. Hoc dixit Sanctus Propheta de Chal-
18 dæis, qui, vbi primum Deus permisit, velocissimè ad tyranni-
des suas exercendas perrexerunt. Nos autem, quibus ipse Do-
minus in cruce efficacissimè proclamauit, suauissimisque voca-
tionibus accersiuit, vt nos ad eum per amorem, obedientiam, at
que imitationem conferamus, nequaquam ei volumus obedire.
Accipiter saturatus, aut cum carnes, quas in monte reperit, co- *simile.*
medendo moratur, aucupis vocationibus non occurrit. Hæc est
etiam ratio, ob quam nos Dei vocibus non respondemus, quia,
scilicet, huius sæculi carnalitatibus, ac turpitudinibus, vehemẽ-
ter intendimus. Incrassatus est dilectus, & recalcitrauit, incras-
satus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deum, factorem suum, *Deut.32.*
& recessit à Deo salutari suo: inquit Moyses de plebe Israeliti-

ca. Idemque de Christiano populo dici potest: grandique cordis co miseratione superaddi. Hic autem populus sic à Domino sceleribus elongatus ne tanto quidem tamque ineffabili Dominicæ mortis beneficio ad Dei amorem atque obedientiam vult reduci. O fratres in Christo Iesu per immensam ipsius probitatem vos deprecor, vt erubescatis vos adeò ingratos esse, nec tam ineffabili beneficio debitam gratiam referre.

Tertio super illa sancti Euangelij verba notandum est Dominum, siquidem dicit, se in cruce pendentem omnes suos ad se esse allecturũ, in hoc significare voluisse se omnes electos suos ad crucẽ, vt simul cũ ipso cruci configãtur, adducere. Et ita dicit D. Paulus. Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitijs, & concupiscentijs. Vbi maximè verba hæc: Qui sunt Christi, à vobis vellem adnotari. Nam licet qui non sunt Christi carnem suam crucifigunt, siquidem maximos labores perpetiũtur, 20 vt secularia consequantur: vitia tamen, & concupiscentias suas non crucifigunt: imo potius eas viuidiores indies relinquũt. O quot labores patitur auarus, libidinosus, & ambitiosus: hos autẽ labores non ob crucifigenda quidem, sed ob augenda, & conseruanda vitia perferunt. Qui vero Christi sunt, vtrũq; , carnẽ, scilicet, cũ vitijs crucifigunt. Quemadmodum qui crucifixus est nec pedẽ, nec manũ commouere potest, sed omni motui est fixus: sic qui est Christi carnem, cupiditatẽ, ac desideria sua crucifigit, ne ad quicquã faciendũ, aut cupiẽdum, quod diuinæ legi dissonet, moueatur. Et ità dicit Deus per Baruch Prophetã: Delicati mei ambulant vias asperas. Tunc iusti animę indulgent, cum corpus aspere tractant. Ideoq; Dicit Dñs eos, qui animã delicatã, suauitatibusq; indulgentijs circũseptam habere volunt, vias asperas ambulare, id est, pœnalibus, ac laboriosis operibus intẽdere. In quarto Regũ volumine legũtur incolę Ierico Eliseo prophetę dixisse: Ecce habitatio ciuitatis huius optima est, sicut tu Dñe prospicis, sed aquæ pessimæ sunt, & terra sterilis. Ipse autẽ petijt vas sale plenũ, illudq; in quas immisit dicens: Hæc dicit Dñs: sanaui aquas has, & non erit in eis vltro mors, neq; sterilitas. Aptissimè mũdũ hũc Ierichо, quod rẽ mutabilẽ significat, possumus appellare, siquidẽ tã instabilis est. tantaq; ac tã crebra passim vestiũ, & morũ cõmutatio in eo est. Et habitatio huius mundi optima est: in ea enim æternam vitã possumus promereri. Aquæ verò sunt pessimæ,

Galat. 6.

Baruch. 4.

4. Reg. 2.

12 pessimæ, quæ sunt carnis desideria effrænatique appetitus. Hæ aquæ huius mūdi incolas affligunt, efficiūtq; vt terra, quæ est vita humana, sterilis, atq; infructifera sit. Nā sæpe numero carnales appetitus efficiūt, vt bonorū operū, quæ facimus, meritū amittamus: propter illas enim bona opera nō diuino quidē, sed nostro potius amore ducti efficimus. Ad harum igitur aquarū salubre remedium nobis pręcipit maximus Eliseus Christus Iesus filius Dei, vt vas crucis cum sale prudētiæ in eas immittamus, vt sanētur, vitaque nostra fertilis, & meritoria efficiatur. Tunc autē hoc facimus cum pœnalibus, ac laboriosis exercitationibus carnem nostram mortificamus.

Alius sensus horum verborum est: *Omnia traham ad me ipsum* hoc est, hoc beneficio illos omnes deuinciam, vt per amorem sese ad me conferāt, meque per obedientiam, imitationemque sequantur. Omnes (inquit): quia beneficiū in omnes collatū fuit.
13 In libro Exodi dixit Deus moysi: Primogenitū hominis pretio redimes. Quasi diceret: Volo, vt filius regis quinque siclis, filius autem pastoris non quatuor, sed quinq; etiam redimatur. O grāde mysterium. Quippe cum in populo illo tātum inter diuites, & pauperes, inter reges, & subditos discrimē futurū esset, omnes pari quinq; siclorū pretio vult redimi. Hoc fecit, vt significaret, nos omnes tam pauperes quā diuites quinque sacratissimis Saluatoris nostri vulneribus esse redimendos: sicque omnes pari fide, amore atque obedientia ei seruire debere. Nec verò te potes excusare dicens te debilem esse, cum omnibus ex vna eademq; cruce, & dominica morte robur, ac fortitudo dimanarit. Cùm nu *Exod.* 13.
14 trix Miphiboseth filij Ionathæ infantem brachijs deferret, cum eo cecidit, vt autem tener erat, crus ei confractum fuit, & claudus effectus est. Sic excidente primo parente nostro Adam per culpam cum omnes seminariè, & originaliter in illo essemus omnes claudi, atque ad in cœlum iter faciendum inhabiles fuimus effecti. At quemadmodum claudo pes ligneus apponitur, vt possit incedere: sic Deus nostri misertus ligneum nobis pedem tribuit, quæ est crux, passio, ac mors vnigeniti filij sui: cuius meritis clauditate liberamur, vt apti, atque expediti per hanc spiritalem viam possimus incedere. Hoc igitur ligneo pede charissimi fratres vtimini, & per modum, ac viam, quam vos docuimus, ad vestrum diuinum caput tendere incipite, vt *2. Reg.* 4.

in vobis sententia illa impleatur : *Omnia traham ad me ipsum.* 15
Et si obscurissimis verbis Dominus hic de morte, & cruce sua locutus est : illa tamen Hebræi, qui aderant, optimè intellexerunt. Et respondit ei turba, Nos audiuimus ex lege quia Christus manet in æternum, quomodo tu dicis : Oportet exaltari filium hominis? Mirabile quidem est, quòd cùm hic de Dominica morte mentio fiat, dicatur: Oportet exaltari filium hominis. Quem hoc oportebat, ò suauissime animarum nostrarum amator? nos vtiq; propter prædictos effectus. *Simile.* Pastores montibus ignem applicare, eosq; comburere solent quò postea fœnum, herbæq; abundantia ad armenta pecudesq; pascendas nascatur. Sic nos oportebat, vt hic diuinus mons compluriu m tribulationum ignibus vreretur, quo nobis tanta spiritalium pastuum sacramentorum, donorum, virtutum, gratiæ, ac deniq; gloriæ abun- 16
dantia nasceretur. O fœlices animi, qui vberrimi huius montis pastibus depasci curant. Nobis etiam necessarium erat filium hominis exaltari, vt scutum quoddam haberemus, quo nos ab hostibus protegeremus. *Thren. 3.* Vnde Hieremias Propheta dicebat: *Dabis scutum cordis laborem tuum.* Labor per antonomasiam sacratissimam Christi Redemptoris nostri mortem, atq; passionẽ significat. Quod scutum siquidem iam nobis pater æternus concessit quando Diabolus te, ò frater tentationis ictu percutere conabitur, illo te protege: hoc enim ipse spõsus sponsam in canticis exhortatur dicens : *Cant. 2.* Surge, propera amica mea, & veni colũba mea in foraminibus petrę. Columba cũ se ab accipitribus nimis afflictam, & insectatam aduertit, in cauernis petræ se includit, ibique secura moratur. O Christiana anima si te Diabo- 17
licis, aut carnalibus tentationibus persecutam experiris : ad petræ foramina, quæ sunt dulcissimi Redemptoris tui vulnera, cõfuge. *Bernardus.* Nam vt ait Diuus Bernardus, vbi firma, tutaq; requies, nisi in vulneribus Iesu Christi? O benedictum tale refugium, vbi non à Diabolo, & mundo solùm, sed à metuenda ipsius Dei ira se se homo tuetur. Caue autem ne adeò sis infidelis, vt scutum istud accipias, quò te in peccatis tuis defendas cùm charitatis zelo à proximis tuis corriperis. Nõnulli sunt ita peruersi, atq; corrupti, quibus si dixeris: Quare tot peccata committitis? Quare Deum non timetis, & à vijs vestris pessimis conuertimini, antequam à diuino furore deuoremini? respondent : Maxima
est

28 est Dei misericordia, ingentiaq; Iesu Christi filij eius merita, hęc nobis proderunt, ne condemnemur. O cæci, ac miseri quomodo vos à Sathana decipi sinitis? quia ex tanto sacratissimæ Domini Iesu Christi mortis beneficio ansam assumitis in sceleribus, atq; abominationibus vestris perseuerandi. De hoc ipse Dominus per Dauid Prophetam queritur dicens: Supra dorsum meũ fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem suam. Hic dorsum significat passionem, ac tormenta Domini. Et ita vbi nos legimus. Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas dedi vellentibus, Septuaginta interpretes transtulerunt: Dorsum meum dedi ad flagella, & genas meas ad alapas. Tuncq; peccatores super optimi Iesu dorsum fabricãt, cùm ipsius passioni fidentes turpiter, flagitioseq; viuere, ac peccata peccatis su-

Psal. 128.

Isai. 51.

29 peraddere audent. Caueamus fratres charissimi à tam maledicta fabricatione, ac ædificatione. Oportebat etiam filium hominis ad doctrinam, eruditionemq; nostram exaltari. In libro Genesis dicitur Patriarcha Iacob sese deuinxisse pecudes Laban custodire, dummodo ei agnos tribueret, qui diuersis coloribus nascerentur. Quo sibi à Laban concesso, Iacob hoc artificio vtebatur. In canalibus virides, excoriatasque virgas ante ouiũ oculos proponebat, quò cùm oues conciperent, virgas illas multicolores contemplantes diuersis coloribus agnos producerent. Omnes nos complures pecudes habemus, quę sunt animæ potentiæ corporalesq; sensus: quod pecus ne amittatur, Dei custodia indiget. Vt enim ait Dauid: Nisi Dominus custodierit ciuitatem, frustra vigilat qui custodit eam. Et propter hoc beneficiũ, quod

Genes. 30.

Psalm. 126.

30 in nos confert, vult vt ei diuersorum colorum agnos præbeamus per quos diuersa virtutum genera designantur. Albus quippe color puritatẽ, niger humilitatẽ, viridis spem, rubicundus denique charitatẽ, & miram in laboribus patientiam significat. Vt autem Deo placeatur, nõ sufficit quenquã vna harũ virtute fulgere, sed omnibus eum præditum esse oportet. Parũ prodest homini castitas cũ superbia, & minus humilitas cum luxuria. Vnde Beatus Gregorius in Homilia super euãgeliũ: Sint lumbi vestri pręcincti sic dicit: Nec castitas magna est sine bono opere, nec bonũ opus quicquã est sine castitate. Atq; vt animæ efficacissimum sanctarum virtutum conciperent desideriũ, illasque exequẽtes gloriosos parerẽt fœtus, hac singulari industria vsus est æternus

Gregor.

Deus: videlicet, viridē, & excoriatā virgam in crucis canalē loca uit, vbi sanctorū animæ reficiuntur. Hæc viridis virga est Iesus Christus Saluator noster: ipse etenim dixit cùm ad mortē pergeret: Si in ligno viridi hæc faciūt, in arido quid fiet? Hancq; viridē & excorticatā plurimisq; verberibus excoriatam, vibicibusque ac cicatricibus consitā virgā posuit æternus Pater, quùm in crucis canalē locari permisit, vt oues, quæ sunt fideliū animæ cœlestem sponsum suum tot coloribus circunspersum, verberumque diluuio in cruce perfusum contēplantes feruida diuersarū virtutū concipiant desideria, illaq; opere exequantur, quibus Deo, cui tanta est earum cura, cōplaceant, atq; deseruiant. Sicque diuinā gratiam promereātur, qua cœlestis beatitudinis gloria comparatur. Ad quā nos perducat idē Iesus Mariæ filius, Amen.

Luc. 23.

¶ SVPER Hoc Euangelium duplicem concionem in Sabbato ante Dominicam Palmarum in volumine quadragesimali reperies.

IN FESTO S. MATthæi Apostoli Concio Prima.

Vidit Iesus hominem sedētem in telonio Matthæum nomine, &c. Matth. 9.

DEus in principio domum suam ex Angelis construxit, qui omnes iusti fuerunt, atq; in gratia creati. Verùm sicut dicit Iob: In angelis reperit prauitatem, & ita cecidit huius sancti ædificij pars maxima per peccatū, & malorum Angelorum ruinam. Volensq; ipse Deus hūc casum reficere, domūque suā reædificare, ab hominibus etiam iustis exorsus est, qui fuerunt primi parentes, vterque in originali iustitia creati: at illicò defecerunt, siquidem protinus peccauerunt. Dicit igitur Deus: Scio quid faciam: siquidem Angeli eo quod adeò donis meis locupletatos

Iob. 4.

3 tatos se se viderunt superbiendi occasionem sumpserunt: homi
nesque tanto affecti beneficio ingrati, atque inobedientes fue-
runt. Ego peccatores accersiam, Ecclesiæque meæ illos funda-
menta locabo, quò miserum, atque abiectum statum, vnde illos
sustuli, perspicientes humilientur, perseuerent, & nõ excidant.
Et sic peccatores inuenit, peccatores vocat, iustósque eos red-
dit ac iustos in Ecclesia sua constituit. Sicuti latomus, qui rudes *Simile.*
lapides demolitur, insculptosque in ædificatione constituit: sic
Deus diuum Petrum, Paulum, atque Matthęum perfecit, aliosque sacros Apostolos cælauit, eosque Ecclesiæ suæ fundamenta supposuit. Et sicut faber cedrum inter rubos, ac spinas videns eam illinc aufert, & dolat, atq; optimè paratam ædificij columnam eam constituit, sic maximus artifex Iesus Christus vidit ho
4 minem Matthęum nomine sedentem in thelonio, quasi cedrum
inter spinas, illicq; eũ sustulit dicens: Sequere me. Et à cupiditatibus, sæcularibusq; negotijs circunscissum, absolutum, atq; dolatum vna ex quatuor Ecclesiæ suæ sanctæ columnis illum con- *Simile.*
stituit, qui sunt sacrosancti quatuor Euãgelistæ. Quãdo peritissimus quispiam medicus in ciuitatem denuo ingreditur, siquem inuenit ægrum ab alijs medicis desperatum, atq; depositum, maximam in eo curando, ac sanando adhibet diligentiam vt famã sibi, celebremque opinionem comparet, atque alij infirmi eum ad sibi medendum accersiant. De Christo Redemptore nostro dicit Beatus Augustinus: Magnus de cœlo venit medicus, quia *Aug. de verbis Apost. Ser. 8. tom. 10.*
magnus in terra iacebat ægrotus. Et quanquam omnes peccatores dicuntur, & sunt infirmi, Diuum tamen Matthæum ægrotũ
5 à tenentribus medicis desperatum, atque depositum fuisse dicere possumus. Nam infirmitas, in quam publicani, vectigaliumq; conductores incidere solent, est auaritia, atque cupiditas, quam nisi Deus potentiæ suæ dextera tangat, est penitus incurabilis. Diuina nos misericordia, custodiat, ne in tantum malum corruamus. De quo dixit Beatus Paulus: Radix omnium malorum est cupiditas: quam quidam appetentes errauerunt à fide, & in- *1. Tim. 6.*
seruerunt se doloribus multis. Hæc est sæculi anima, ac spiritus, qua homines ad mille iniustitias, ac peccata perpetranda mouẽtur. Hæc etiam est diaboli stimulus, quo suos compungit, vt ne vna quidẽ tranquillitatis hora fruantur: ex hac etiã idololatria dimanat. Hebręi ex auro, & argẽto, quod ex Ægypto subtraxerũt

vitulum

vitulum, quem adorauere, conflarunt. Cumque vnus esset, di- 6
Exod. 32. xerunt tamen vt habetur in Exodo: Hi sunt Dij tui Israel, qui te eduxerunt de terra Ægypti. Eum multos, cùm vnus esset, appellarunt; quia singuli aurum, diuitiasque suas, quas attulerant, vt vitulus conflaretur, adorabãt. Sic modô auari aurum, diuitiasque suas adorant, siquidem in eis amorem, affectumque suum constituunt, & earum causa Dei obliuiscuntur, illique inobediunt. Hæc etiam tyrannos atque crudeles homines reddit. Et ita vbi nos legimus in Psalmis: Diuites eguerunt, & esurierunt,
Psal. 33. in Hebræo contextu habetur: Leones eguerunt, & esurierunt. Itaque idem est diues auarus, ac leo crudelis, hominumque destructor. Demum tam graue peccatum est, vt Christus Iesus
Matth. 19. Saluator noster dixerit: Facilius est camelum per foramen acus intrare, quàm diuitem intrare in regnum cœlorum. Quod non 7
de libidinoso quidem, neque de inuido, aut de superbo dixit: Ex quo quantum quamque nociuum sit hoc vitium apertè colligitur. Sicque Deus se de illo supplicium sumpturum promittit
Ezech. 22. dicẽs per Ezechielem Prophetam: Ecce complosi manus meas super auaritiam tuam, quam fecisti. Idest: Ego manum meam restringam, & contracto pugno auaritiam tuam percutiam: Quare autem ô Domine auaritiam contracto pugno percuties? Vtique, vt maius sit supplicium, quando grauissimum est peccatum. Et siquidem tu pugnum tuum contraxisti, neque manum tuam pauperum necessitatibus aperire voluisti: ego manum meam complodam, & coarctabo, vt te diriùs cruciem. O terribilia verba: quomodo illa auari audientes toto corpore non contremiscunt? Quia vtique præ auaritia quodammodo insen- 8
Ouid. sibiles redduntur. Ouidius fluuium esse testatur, in quem quicquid ingreditur, in lapidem protinus conuertitur. Et quamuis illud est mendum, ac fabula: de auaritia tamen hoc iure optimo dicere possumus. Ipsa etenim est flumen, in quod vbi primùm homo ingreditur, durus quasi lapis efficitur, diuinisq; cõminationibus redditur insensibilis. Insuper hæc omnia dico, auaritiã esse incurabilẽ morbũ. Luxuriã quippe tẽpus, & ętas lõgæua refrenat: at hic morbus nũquid senectute curatur? Nõ vtiq;, imò tũc vehemẽtius dominatur, vt apparet in maledicto Saule, qui
1. Reg. 15. in senectute cupidus, & auarus fuit effect⁹, vt dicitur in libro primo Regũ: & ꝓpter hoc peccatũ à Deo repulsus est, sicut ibidẽ ei

annuncia-

9 annunciauit Samuel propheta dicens: Quia proiecisti sermonẽ
Domini proiecit te Dominus. Hoc autem fecit quãdo pepercit
optimis gregibus ouium, & armentorum, & vestibus, & arieti-
bus. & vniuersis, quæ pulchra erãt regis Agag, nec voluit disper-
dere, ea videlicet, cupiditate deuinctus. O quot sunt hodie in or
be Saules, qui iuuenes cum essent liberales, atq; amici Dei erãt,
postquam autem senuerunt, auari, ac cupidi redditi sunt. Quid
autem erit eis, qui à iuuentute auaritiam didicerunt? Quando igi
tur morbus hic senectute non curatur, quo nam medicamento sa
nabitur? nunquid calamitatibus? Superbiæ labores, ærumnæ, ac
pressuræ mederi consuescunt: cupiditas verò eis magis accrescit.
Nam necessitas est velut pondus horologij, quod rotas attrahit, *Simile.*
neque eas requiescere sinit: sic necessitas cupidum, atque auarũ
10 apprehendit, atque solicitat, ne vnquam quiescat, sed semper in
quietus satagat, & in cupiditate magis accrescat. Nec verò mor-
bus hic abundantia curatur: siquidem experientia comperitur,
quòd Crescit amor numi quantum ipsa pecunia crescit. Et qui
diuitias ad cupiditatem extinguẽdam perquirit, similis est oleũ
in ignem, ad illum extinguẽdum proijcienti, qui eum magis ac- *Simile.*
cendit. O fratres in Christo Iesu per viscera misericordiæ Dei
nostri vos deprecor, vt vallo cor vestrum circumdetis, ne auari-
tia vlteriùs progrediatur: nam etiam & mare limitibus, & littori-
bus est obsessum, vos autem nunquam saturamini. De inferno *Isai. 5.*
dixit Isaias Propheta: Dilatauit infernus animam suam, & ape-
ruit os suum absque vllo termino. Idem vtique de singulorum
vestrûm corde dicere possumus: siquidem nullo termino cupi-
11 ditatem vestram circundatis. Quòd si quis quærat quomodo ter
minus hic sit cordibus imponẽdus, respondeo, illum sanctis con
siderationibus imponi posse, recordando vitam cras esse finien-
dam, omniaq; terrestria in hoc sæculo esse relinquenda, sicuti
dominus dixit diuiti arbitranti se diuitijs suis diu esse fruiturum,
his verbis: Stulte hac nocte animam tuam repetunt à te: quæ au
tem parasti cuius erunt? Addiditq; vlteriùs dicens: Sic est qui *Luc. 12.*
sibi thesaurizat, & non est in Deum diues. Etiam valde merito-
rium fore sentio, si quemadmodum iustus paupertatem vouet,
sic etiam diues, cui omnia necessaria suppetunt, se nihil amplius
acquisiturum esse promitteret. Quod siquidem nullus diuitum
facere vult, neque diuitiarum acquisitionem taxi moderatur,

sentio

sentio reges optimè facturos, si leges sancirent, nequis postquam triginta mille aureos haberet, aut aliam maiorem, siue minorem pecuniæ quantitatem obtineret, amplius emptionibus, & venditionibus intenderet, sed vectigalia emeret, & ex illorum redditibus viueret. Nam cùm homo centum millia aureorum possidet, propter bonam ipsius opinionem omnes ei fidunt, sicque omnia sibi comparat lucra, alij verò mercatores in dubijs tantū negotiationibus, paruiq; lucri cariùs ementes & viliùs vendentes versantur. Itaque omnia, ex quibus pingue lucrū elici potest, diuites emūt, os autē abrosum, atq; inutile pauperibus derelinquunt. Quando aquila venatum exit, nulla aliarum auium pinguem prædam potest aucupari, omnia ipsa comprehendit viles tantummodo, & debiles relinquens aues. Sic locupletissimi quique mercatores optima quæque, & maximi lucri sibi comparant. Regesq; taxim istam eis constituentes optimè esse facturos, patet. Nam diuinæ literæ etiam diuitijs regis limites, taximque in veteri lege constituerunt dicentes: Cum fuerit rex constitutus, non multiplicabit sibi equos, neque habebit argenti, & auri immensa pondera. Si autem rex auri, & argenti, quæ ad reipublicæ vtilitatem, defensionemque subordinat, taxim debet habere: quantò maiori ratione priuati hominis auro, & argento taxim debet statuere, qui nihil aliud expetit, nisi se locupletare, licèt cum aliorum notabili detrimento ditetur? Hic igitur erat morbus incurabilis, quo Beatus Matthęus laborabat. Venitque peritissimus medicus Iesus Christus, & illum mirabiliter vno verbo curauit dicens: Sequere me. Sicque alios, qui eodem morbo laborabant, vt simul cum eo curarentur, excitauit. 14

Simile.

Deut. 17.

Dicit igitur Sanctum Euangelium: *vidit Iesus hominem sedentem in thelonio*: Sedens orbem suis nogotijs reuoluebat. Heù, heù & milies heù, quàm ad literam hoc idem in orbe terrarum agitur. Sedens quippe malus mercator in sede alienum sanguinem sugit, illincque hamos emittit, quibus in Flandria, Venetijs, & vbique terrarum numos expiscetur. Iurisque peritus in scila sua sedens, librosque reuoluens maioratus instituit, modicoque labore innumeram acquirit numorum multitudinem. Pauper autem agricola terram cum sudore vultus sui à solis ortu, vsque ad occasum maximo cum labore perfodiens vix

15 se alit:tu vero in auaritiæ cathedra sedens amplas, sumptuosasq; ædes cõstruis. Audi ergo ô peccator, quid tibi Habacuc Propheta Dei nomine dicat: Væ qui congregat auaritiam magnam domui suæ, vt sit in excelso nidus eius, & liberari se putat de manu mali. Congregasti confusionem domui tuæ: cõscidisti populos multos, & peccauit anima tua. Quia lapis de pariete clamabit, & lignum, quod est inter iuncturas ædificiorum, respondebit, Væ illi (ait Dominus) qui diuitias cum auaritia domui suæ congregat: væ qui terram deprædatur, vt nidum suum in sublime ferat, nomenq; suum in excelsum tollat. Dicite mihi, in quem scopum tendit mercator? qualis est eius finis, & intentio, cum alios decipit? ad quid respicit iuris consultus, qui heri à gymnasijs venit, & iam terræ dominatur, amplasque do- *Hab. 2.*
16 mos ædificat, & pingues maioratus instituit? Videlicet, vt sit in excelso nidus eius. O infœlix si statu, in quo Deus te locauit, contentus viueres, neque te alijs præponere, nomenque nouum illustris viri velles acquirere, in conditione tua tranquillus cum bona conscientia tu, & filij tui viueretis. At cum superbias, inaniq; gloria efferaris, & generis tui principem te velis efficere omnia tibi in perniciem, & temporalem & æternam conuertũtur, miser autem liberari te putas de manu mali. Animaduertite amentiam: arbitratur quippe miser hic sibi non esse præparatum infernum. Cogitasti confusionem domui tuæ. Malam telam confusionemque domui tuæ orsus es: nam tu, & filij tui mala ista persoluetis. Etenim etiam & ipsi parietum lapides ad
17 uersum te conclamabunt: trabesque & postes ipsi miro artificio perpoliti, atq; insculpti, qui domicilium tuum fulciunt viretaque rebus, ac sudoribus alienis consita, thronus tuus sedesq; heroicæ maiestatis omnia hæc aduersum te proclamabunt. Quid ergo respondebis ô infœlix quando hæc, & tua metipsius conscientia, atq; Dæmones te in diuino conspectu accusauerint? Nunc igitur, ô frater, siquidem tempus tibi suppetit, opportunum tibi remedium adhibe: & animaduertat vnusquisque in qua sede illũ Sathanas collocarit, & in quanto inferni periculo versetur. Et siquidẽ omnes Deus passim diuinis inspirationibus accersit, velociter surgant, tantumque discrimen euitent. Hoc est vnum malum ob quod Deus inter alia de hominibus maximè queritur: scilicet, quod postquam peccauimus, ab

ipso

Isai. 65. ipso reuocati nolimus ad eum conuerti. Et sic dicit per Isaiã Prophetam: Et vos, qui dereliquistis Dominum, qui obliti estis montem sanctum meum, id est, Ecclesiam eorum, videlicet, quam in sacro baptismate promisistis, obliuiscentes: qui ponitis fortunæ mensam, & libatis super eam. Glossa super hoc dicit, Deam fortunæ temporalis esse honoris diuitiarum, atque autoritatis incrementum, ad quæ augenda omnia, quæcunque peraguntur, sunt quædam sacrificia, quæ Deę fortunæ immolantur. Et qui hęc faciunt, tanquam idololatræ mensam, atque altare huic Deæ erigunt, quos hic Deus vehementer comminatur dicens: Numerabo vos in gladio, & omnes in cæde corruetis, id est, in peccato vestro moriemini. O quàm dura comminatio, quomodo ij, qui se tanto scelere comprehensos sentiunt, non trepidant, & mœrore conficiuntur. Et valdè notandum est Dominum hic absolutè non dicere, se propter hæc peccata illos esse puniturum. Sed pro 19
eo (inquit) quòd vocaui, & non respondistis, locutus sum, & non audistis, sed pertinaciter faciebatis malum in oculis meis. Vbi apparet Dominum magis conqueri, quòd homo post peccatum ad eum nolit conuerti, quàm quod ipsum peccatum admiserit. Hoc etiam est valde pensandum, quod dicit: & faciebatis mala in oculis meis. In quo peccatorum impudentia detegitur, qui cũ
Simile. se à Deo perspici cognoscant à malis tamẽ suis non cessant. Mittit Dominus puerum suum aliquò, qui pergens cum alijs pueris in via ludit. Accedit dominus ad ianuam, cumq; prospicit. At ille cùm se à Domino suo videri aduertit, statim à ludo desistit, & currens domini sui mandatum exequitur. Magnæ enim impudentiæ genus esset, eum scientem se à domino videri, in ludo, at- 20
que inobedientia perseuerare. Omnes nos à Domino Deo nostro cum diuersis mandatis mittimur. Viris coniugatis quædã, clericis alia, religiosis alia, singulis denique iuxta conditionem suam singula præcipiuntur. Plęrique autem sæcularibus nænijs intenti Dei præcepta exequi negligimus. At si attente consideramus, nos à Deo perspici, hæc consideratio nos debet ab omnibus istis ludicris impedimentis reuocare. Quod si hæc considerãtes nihilominus tamen in eisdem peccatis pertinaciter commoramur, hoc maximæ impudentiæ, ac deprauationis est signum. Ideoque magno cum affectu dicit hîc Dominus: Et faciebatis malum in oculis meis.

Non

21 Non vtique sic fecit Beatus Matthæus: sed vbi primum bonus Iesus in eum oculos coniecit, & dixit: *Sequere me, protinus surgens secutus est eum.* O fratres mei quoties à Deo vocati fuistis, semper autem eius vocationibus obsurdescitis sursum, deorsum, interius, exteriusque vos accersiuit, sursum gloriam vobis promittēs, deorsum vos inferno comminans, interiùs conscientiæ morsibus, exteriùs denique calamitatibus, ac morbis deterrens. Habet se in hoc sicut veterinarius calceator, Hispanè (*Herrador.*) Præterit viator pulcherrimum deferens equum, quem vendere non vult, tūc veterinarius vngulam equi clauo transfigit, quò viator cernens equum claudum, quem vltrò vendere noluit, vendat inuitus. O ineffabilem Dei probitatem, quot peccatorum corpora morbis transfigit, alijsque laboribus premit, vt siquidē se sponte sua diui *Simile.*

22 næ Maiestati committere nolunt, saltem laboribus, morbisque compulsi se se illi tradant. Et sic dicit Dauid cum ipso Deo loquens: Contere brachium peccatoris, & maligni: quæretur peccatum illius, & non inuenietur. Quod si hucusque omnes hæ vocationes non profuerunt, aduertite, quæso, fratres, nam viam etiam vos erudit, qua ad eum ire possitis: non etenim in salutis vestræ expetitione deficiscitur. Et ita vbi nos legimus in libro Prouerbiorum: Viam sapientiæ monstrabo tibi, educam te per semitas æquitatis: alia translatio habet: Viam sapientiæ monstraui tibi, eduxi te per semitas æquitatis: & sic est etiam in paraphrasi Chaldaica. In qua translationū varietate denotatur assidua perseuerātia, qua Deus nos vocat, ducit, salutemque nostram curat: si quidem dicit: Monstrabo, & monstraui. O benedictus, & glorifi *Psalm. 9.* *Prou. 4.*

23 catus sit talis Deus. O infœlices, qui tantæ clementiæ sunt rebelles. Quomodo fieri potest, quin huius ineffabilis probitatis Dei consideratione moueamini, qui tam amorosis visceribus vobis dicit idē quod Diuo Matthæo: Sequere me? Quasi dicat: Hucusque laborasti, diuitias, honorem, voluptatemque sequens: nunc autem, ecce ego adsum, quem paucioribus passibus, minorique difficultate consequere. Hoc dicit per Isaiam Prophetam his verbis: In multitudine viæ tuæ laborasti, nec dixisti, quiescam; vitā manus tuæ inuenisti, propterea non rogasti me. O verba perpetua recordatione dignissima. In multitudine (inquit) viæ tuæ laborasti: quia totum hominis malum in eo consistit, quòd quam sibi libet viam amplectitur, voluntatemque suam Dei benepla- *Isai. 57.*

cito derelicto, atque neglecto vult exequi. Etenim si es auarus car- 24
nalis, superbusque talis es, quia tu is esse vis. Diciturque viarum
multitudo, quia homo est multicupidus (*hoc est antojadizo*), & ex
vno in aliud præcipitiũ deuenit semper condemnationem suam
perquirens. Nequit enim homo per has vias, ad quas à deprauа
tis appetitibus suis cõmouetur, sine magno labore, ac cordis affli-
ctione procedere. Et non dixisti, quiescam. Obstupẽdum est vti
que quòd cùm peccator aduertat laborem, ac defatigationem,
quam in scelerum suorum executione perpetitur, non tamen di
cit. Nunc tandem volo requiescere, atque à tanto labore, & agone
liberari. Volo hanc malam fœminam derelinquere, in cuius socie
tate tot sunt anni, ex quo creatorem meum offendo. Volo ab iniu
sta hac lite desistere, domumque meam redire. Nolo iam amplius
pauperes insectari, nolo, vt mei causa iurisconsulti animas suas in 25
infernum detrudant, iniustam litem meam tractantes. Non dixi
sti: Quiescam. Et quare? Quia vitam manus tuæ inuenisti: Vulgo
dicere consuescitis: Hic homo ex manibus suis viuit. Ita dicit hic
Deus: tuis pessimis operibus, ac negotiationibus, quæ sunt ma
nus tuę, honorem, diuitias, autoritatẽ deniq; inuenisti. Et quanuis
hoc te ex parte molestia afficiat, in laboremque inducat, ex altera
tamen parte delectat, & ita illud sequeris. Propterea (inquit) non
rogasti me. Quandiu vos mundus oblectat, resque vobis prospe
re succedunt, Dei non recordamini: tunc solummodo ad Deum
conuertimini, quando vobis mundus est omnino contrarius.
Tunc, vt paulò ante dicebamus necessitate compulsi Deum de-
precamini, vt vos deducat, atque ad suam misericordiam recipiat.
Nonnulli autem adeò duri, atque proterui sunt, vt ne laboribus 26
quidem oppressi ad Dominum conuertantur.

Etiã per Euãgelicos prædicatores vos ò fratres charissimi Deus
passim accersit, qui assiduò vobis in pulpitis Dei nomine dicunt:
Sequere me. O patres prædicatores per immensam Dei clemen-
tiã vos rogo vt vnusquisq; vocationẽ suã cõsideret, sciatque diui-
num hunc Dominum velle concionatores suos eos esse, qui, sicut
dixit Christus summus prædicator Matthæo, dicere possint po-
1. Cor. 4. pulo: *Sequere me.* Sic faciebat D. Paulus, qui Corint. hortabatur
dicens: Imitatores mei estote, sicut & ego Christi: Ego mundum
negligo, ego ieiuno, ego labores patior propter gloriã Dei: sic vos
etiam facite. O Domine per infinitam tuam clementiam te quæ-

sumus,

27 ſumus, vt eos in orbem concionatores mittas, qui merito in pulpitis vniuerſæ plebi dicere poſsint: Sequere me. Et, imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti. Hoc fratres chariſsimi in orationibus veſtris aſsiduò Deum efficaciſsime vos oportet rogare, vt vobis prædicatores concedat, qui tam opere, quã verbo vos rectè, pieq; viuere doceant. Simulque eum rogate, vt prius mentes veſtras illuminet, atque clarificet, quò ea, quæ ipſius concionatores prædicauerint, animis veſtris conſideant, in eiſque imprimantur. Dominus enim dixit: Scriptum eſt in prophetis: Erunt omnes docibiles Dei. Omnis, qui audit à patre, & didicit, venit ad me. In quo ſignificauit prius oportere mentes noſtras à cœleſti Patre diuinitus illuſtrari, vt ſic tãdem miniſtrorum eius verba cordis aure percipiamus. Quarto Regum volumine, & ſecũdo Paralipo. dicitur, *Ioan. 6.* *4. Reg. 17.* *2. Para. 30.*
28 Sanctus rex Ezechias, cùm res diuini miniſterij reficere, ac reſtaurare vellet in vniuerſum Iſrael nuncios miſiſſe, vt omnes ad feſti celebrationem vndique conuenirent. Profecti ſunt igitur tabellarij literas deferentes, in quibus ſic ſcriptum erat: filij Iſrael conuertimini ad Dominum Deum Abraham, Iſaac, & Iacob, & reuertetur ad reliquias, quæ fugerunt manus regis Aſsyriorum. Et ſequitur ibi: Igitur curſores pergebant velociter de ciuitate in ciuitatẽ illis irridentibus & ſubſannãtibus eos. In Iudæa vero facta eſt manus Domini, vt daret eis cor vnum, vt facerent iuxta præceptũ regis, & principum verbum Domini. Eccè quam manifeſte patet in hoc exemplo, Dei manum, atque impulſum eſſe neceſſarium, vt cum noſtro emolumẽto verba diuina audiamus. Et præſuppoſito, quod diuino commoti auxilio, qui vſque adhuc in peccato
29 morabamini, hunc publicanum imitantes ad Dominum conuerti vultis, veramque agere pœnitentiam, ſcitote in hoc ſancto opere duo concurrere oportere, miſericordiam, ſcilicet, & iuſtitiam, quarum alteram Deus, alteram vero peccator debet adhibere, quod cum ita ſit, te vellem ò peccator interrogare, vtram harum ponere velis? miſericordiam ne, an iuſtitiam? Dices tu: Miſericordiam ponere volo. Ego autem licet maior fortaſſe peccator ſim quam tu, non miſericordiam quidem, ſed iuſtitiam potius adhibere volo. Et ratio eſt, quia ſi ego miſericordiam pono, Deus iuſtitiã adhibebit. Si autem Deus iuſtitiam adhibet, quid mihi erit? Si quidẽ dicebat Dauid: Nõ intres in iudiciũ cũ ſeruo tuo Domine *Pſalm. 142* quia nõ iuſtificabitur in cõſpectu tuo omnis viuens. Quod ſi ego

iustitiam adhibuero, Deus misericordiam ponet. Sic affirmat 30
1. Cor. 11. Diuus Paulus ad Corinthios, dicens: Si nosmetipsos dijudicaremus, nō vtique iudicaremur. Ne tu ô peccator misericordiam ponas corpori tuo immoderatè indulgens, illudque leniter, ac delicatè tractans: sic enim Deus iustitiam ponet, teque in perpetuum condemnabit. Sed iustitiam potius adhibe, scelera tua in iudiciū coram ratione adducito, teque metipsum pro tuorum qualitate delictorum condemna, illa veræ contritionis, atque doloris ense trucîda, pœnasque tantorum scelerum dignas in te quò meliùs poteris, exequere, sicque Deus misericordiam ponet, malisque
Psalm. 50. tuis remedium adhibebit. Quando Dauid dixit: Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam: addidit, dicens: Quoniam peccatum meum contra me est semper. Quasi diceret: Domine iuxta probitatem, legemq; tuam mihi parcere debes: 31
nam ego iustitiam pono, peccatumque meum punio, illudque capitalem hostem, atque contrarium semper esse duco.

Conuersus Beatus Matthæus grande, splendidumque Domino conuiuium fecit, ad quod alios plurimos Publicanos inuitauit, & peccatores. Et sic dicit sanctum Euangelium, *Et factum est, discumbente eo in domo, ecce multi Publicani, & peccatores venientes discumbebant cum Iesu, & discipulis eius.* Hoc fecit vir sanctus, vt omnes, velut ipse, conuerterentur. Etenim hoc est seruorum Dei ingenium, desiderant quippè omnes Deo seruire, illumque diligere. Et sic vbi primum Dauid dixit: Benedicam Dominum in om
Psalm. 33. ni tempore, semper laus eius in ore meo, statim addidit: Magnificate Dominum mecum, & exaltemus nomen eius in idipsum. Statim omnes inuitat, vt secum ipsum Deum collaudent. *Et Vi-* 32
dentes Pharisæi dicebant discipulis eius: Quare cum Publicanis, & peccatoribus manducat Magister vester? Liberet nos Deus ab hominibus adeò malignantibus, qui etiam in innocentissima immaculati Agni Iesu Christi vita maculam esse duxerunt. Gaudete, & exultate qui mœrore afficimini, eo quod absque culpa vestra de vobis malignantes detrahunt. Etenim quando purissimam Iesu Christi vitam murmurationis nouacula tetigerunt, quid mirum si de vobis, qui estis quasi formicæ etiam detrahant? Totius sanctitatis atque virtutis Magistrum dicunt deprauatis conuersationibus delectari: tu verò vis opera tua ab omnibus collaudari? longe profectò opinione falleris. Æquo animo frater

33 frater ista patere Deumque glorifica, quia ad maiorem gloriæ coronam te illa via deducit, quam ipse cucurrit. Vos autem obtrectatores, atque homines peruerse iudicantes diuinæ iustitiæ rigorem timete: malitiam enim istam acerrimè punire consueuit. Vt autem quàm graue sit peccatum vestrum apertiùs cognoscatis, illudque cum vera correctione maiori odio habeatis, metuenda illa sapientiæ verba notate; vbi dicitur: Benignus est enim spiritus sapientiæ, & non liberabit maledictũ à labijs suis, quoniam renum illius testis est Deus, & cordis illius scrutator est verus, & linguæ eius auditor. Horum, quæso, verborum modum, vimque accuratè perpendite: diligenter enim ea consideranti admirationem afferunt maximam: quorum sensus est. Etsi spiritus diuinus benignissimus, & clementissimus est, nihilominus tamen Sap. 1.
34 maledicum hominem à peccatis, quæ verbo suo committit, minimè liberabit: nouit enim quanta cum malitia peccat. Vbi verbũ illud, nõ liberabit, significat quã indignus sit venia malitiosus homo, qui corruptis visceribus de proximis suis detrahit, atq; illos infamat, huncq; istius peccati difficillimè dignam pœnitẽtiam acturum esse designat: seroq; se ab hoc detractionis vitio esse liberaturũ. Vellem etiam à vobis aduerti hîc, vbi nos legimus: Spiritus sapientię non liberabit maledictũ à labijs suis; aliã trãslationem sic habere: Spiritus sapientiæ benignus est, & non liberabit maledicum à labijs suis: & sic est etiã in contextu Græco, vbi apparet idẽ esse maledictus, & maledicus. Vt sciatis hominem murmuratorẽ in diuinis literis per antonomasiam maledictum appellari. Quod cũ ita sit fratres in Christo Iesu tam pestilens vitium execramini,
35 veramque illius, & cæterorũ agite pœnitentiam, gratiamque suam vobis Dominus largietur, qua cælestis gloriæ beatitudinẽ comparetis: ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo Sancti Matthæi Apostoli Concio Secunda.

Vidit Iesus hominem sedentem in telonio Matthæum nomine, &c. Matth. 9.

VNVM Ex ijs, quæ peccatores ad agendam pœnitentiam maximè commouent, est eis sanctorum, qui prius peccatores fuêre ante oculos exempla proponi. In prophetia Hieremiæ dicitur Rex Sedechias iussisse Sanctum Prophetam in puteum inijci, in quo non erat aqua, sed lutum: quia ea prædicabat, quæ sibi, suisque displicebant. Quod cùm vir nobilis eius amicus audiret, ad Regem ingressus est, petijtque ne Hieremiam tam misera morte in illo horrendo loco interire permitteret: Rexque illius precibus exoratus Hieremiam à puteo præcepit auferri. Impetrata facultate abierunt quidam eique funes, quibus se vinciret, atque à puteo exiret, immiserunt, simulque veteres pannos, quibus circundaretur, iniecerunt dicentes: Pone veteres pannos sub cubito manuum tuarum, & super funes, ne ei à puteo exeunti asperi funes officerent. Singuli peccatores dicere possunt quod dixit Dauid. Infixus sum in limo profundi, & non est substantia, id est, fundamentum. Nam postquam infœlix homo in profundo peccati pelago iacet, nullum in se habet fundamentum, cui innitatur, nisi Deus pro sua misericordia eum illinc abstrahat. Hoc autem plerunque modo Deus peccatores à peccati puteo abstrahit. Mittit, scilicet, concionatores, qui eis funes immittant, quibus adhærentes ab eo exeant: hi verò funes sunt variæ Sancti Euangelij promissiones, & minæ, vt illud. Pœnitentiam agite: appropinquauit enim regnum cælorum: & alibi: Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. Hi autem funes asperrimi sunt: nam peccata lamentari, occasiones fugere, ieiunare, corpus flagellare, cæterisque sanctis exercitationibus intendere, asperum

Hiere. 39.
Psalm. 68.
Matth. 3.
Luc. 13.

4 rum est sensualitati. Ne igitur peccatorem feriant, hisque funi-
bus aliquantulum facilibus, atque suauibus posit adhærere, vete
res illi pannos immittunt, quæ sunt priscorum exempla sancto-
rum, qui peccatores, sicut ipsi cùm fuerint, ad Dominum tandem
conuersi sunt, asperrimamque pœnitentiam egerũt. Non solùm
autē veteres, sed nouos etiã pannos ei debēt immittere, quæ sunt
exēpla plurimorũ virorum, qui nunc maximam, ac saluberrimã
pœnitentiam faciunt. Non enim Deus Ecclesiam suã deseruit, vt
plurimi in ea sancti nō sint nunc, sicut & olim. Quemadmodũ fru *Simile.*
ctuum alij verni, alij autem hyberni sunt: pisciumque alij in vno,
alij verò in alio tempore sunt gratiores, auiumq; & animaliũ alia
in vno, alia in alio tēpore sunt suauiora, quæ omnia diuina proui
dentia sunt instituta, non solùm ad hominum alimoniam, sed ad
5 ipsorum etiam indulgentiam, ac voluptatem, qui autem corpo-
rum voluptatem tam diligenter curauit, quomodo animarum sa
luti prouidere negligeret? Principes, qui se magnos venatores esse *Simile.*
iactant, ostia sua capitibus, pedibus, cornibusq; ferarũ, & aquila-
rum, aliarumq; auiũ rapinæ rostris exornata habere consuescunt.
Quod si quis quærat, vnde tot animalium capita, pedes, ac cor-
nua dimanarint, totque auium rostra processerint? respondetur
ei, ne mireris: nam Dominus huius domus est venator insignis, &
omnia hæc animantia venatus est. Sic Deus ostia sua peccatori-
bus peccato mortuis, quos quasi magnus venator in huius sæculi
nemore occidit, qui tanquam feræ pratis, sensualibusque volupta
tibus pascebantur, habet exornata. Quò tu ò peccator contem-
plans quod Deus alijs peccatoribus effecit, veniæ fiduciam conci
6 pias, teq; acutissimis diuini ipsius amoris sagittis percuti, ac trans-
figi patiaris. Admirans Iob naturæ vires dicebat: Ferrum de terra *Iob.28.*
tollitur, & lapis calore solutus in æs vertitur. Mirabile vtique est,
parum terræ adeò cō densari, vt lapis, ferrum, & æs fiat, ex quo gla
dius conflatur, & ex lapide conficiatur ęs, ex quo cymbalum effi-
citur. Mirabilius autem est, Deum ex terrenis, carnalibus, ac turpi
bus peccatoribus admirabili charitatis suæ calore acutissimos gla
dios conflare, quibus aliorum peccatorũ corda concidat, & ad se
alliciat; cymbalaq; perficere, quibus alios ad sui ministeriũ con-
uocet. Ecquid est Beatus Matthæus? Ecquid sancta Magdale-
ne? Ecquid Diuus Paulus? Ecquid sunt hodie plurimi, quos no-
strismet oculis multa peccata committere vidimus, nunc autem

pœnitentiam maximam agere, plurimaſq; virtutes operari per- 7
ſpicimus? ſi quid (inquam) aliud ſunt, niſi acutiſsimi quidam gla-
dij, ad corda noſtra diuino amore ferienda, & cymbala, quæ nos
ad diuinam obedientiam acceršiant?

Eia peccatores, quid facitis? quis vos in peccatis veſtris detinet? Quare aliorum exemplis commoti, qui tam debiles, atque imbecilles ſunt, ac vos à ſceleribus veſtris non exitis, veramque illorum agitis pœnitentiam? O corda adamantibus duriora, quæ talibus gladijs ſe percuti non patiuntur, nec ex ſanctæ Eccleſiæ artificijs, fructum percipiunt, quæ ad eos vt hoc faciant, commouendos, hæc ſancta illis exempla proponit. Inter quæ vnum efficaciſsimum eſt, quod in hodierna ſancti Euangelij lectione refertur vbi dicitur: *Vidit Ieſus hominem ſedentem in telonio*. Referunt
Ethnicorum hiſtoriæ poſtquam inſignis ille pictor Apelles ima- 8
ginem Helenæ mirabiliter depinxerat, ſuammet effigiem in eadem tabula depinxiſſe, quo tam inſignis illius operis, quàm admirabilis illius autoris memoria poſteris remaneret. Hoc quodammodo Euangeliſta feciſſe videtur: qui cum imaginem, totamque Saluatoris noſtri vitam mirabilibus coloribus tanquam in tabula ad ſalutem, doctrinamque noſtram depinxiſſet, ſeipſum etiam inſculpſit, id eſt, ſuam admirabilem conuerſionem deſcripſit: non ad gloriam quidem ſuam, (ſiquidem ſuam vilem viuendi rationem narrans, nomen ſuum retulit, quod alij Euangeliſtæ noluerant explicare) ſed ad gloriam Dei, qui tam clementer eum à periculoſa illa publicanorum conditione liberauit. Quæ ita corrupta, deprauataque erat, vt volens Dominus perdi-
Matt. 18. tiſsimum hominem ſignificare, dixerit: Sit tibi tanquam Ethni- 9
cus, & publicanus. Et dicit, quod vidit eum ſedentem in telonio. In hoc verbo, ſedentem, bonum aliquod, quo publicanus hic præditus erat, fortè ſignificatur. Nam quando munus eſt periculoſum, ſicut argentariorum, mercatorum, vectigalium exactorum, & miniſtrorum iuſtitiæ, ſi hi munera ſua velociter, & inaduertenter exequuntur, magna inde inconuenientia dimanabunt, plurimos in eis defectus admittent. Si autem ſedentes, pacatique illa exercuerint, ad illaque diligenter aduerterint, etſi munera hæc periculoſa ſint, illa tamen inculpabiliter poterunt exercere. Vnde colligitur, quantum errant qui tempus vanè fruſtraque conſumunt: poſtea verò res magni ponderis, quæque ad officia ſua

ſpectant,

rospectant, velociter, & perturbate, quasi sine vlla attentione faciunt. Propter hoc asperrimè Christus Saluator noster Hebræos
reprehendit dicens: Facto vespere dicitis: Serenum erit, rubicun *Matth.16.*
dum est enim cœlum, & mane, hodie tempestas, rutilat enim triste cælum. Faciem ergo cœli dijudicare nostis, signa autem temporum non potestis? Quasi diceret, rerum inutilium magnam curam habetis, in illisque tempus vanè consumitis, signa verò, & miracula, quæ ego perfeci, & quotidie facio, non consideratis, quæ si considerassetis, vtique me mundo promissum Messiam juxta le
gem Moysi esse cognosceretis. Leones, & aquilæ, quæ vnguibus *simile.*
aucupantur, semper eos contractos habent, ne quid eis officiat, tãtummodo in necessitatis tempore illos relaxant, quando venaturae sunt. Sic prudentes viri sapientia, ingenio, viribus ac denique
11 tempore tunc solùm vtuntur, cùm eis maximè necessaria sunt. Et
sic dicebat Dauid: Fortitudinem meam ad te custodiam. Et forsi- *Psalm.58.*
tan sessio illa Beati Matthæi significat curam, & animaduersionem, qua munus suum exercebat, etsi periculosum erat: quæ aliqua dispositio fuit, vt Deus in eum oculos immitteret, eumque conuerteret. Quanuis communiter dicitur, in hoc verbo, sedentem, ineffabilem Dei misericordiam reuelari. Etenim quemadmodum cum Diuus Paulus leonino illo furore inflammatus Damascum properabat, vt Iesu Christi Saluatoris nostri sequaces disperderet, atque deuoraret, milleque infernis dignissimus erat, tunc vocatus est, vt in cœlum diuinitus raperetur: sic cum Beatus Matthæus negocia Diuinæ maiestatis offensiua sedens, & tranquillus exerceret, tunc eum accersiuit, ac iustificauit.

12 Tres peccatorum gradus refert Dauid: quorum alij per scele- *Psalm.1.*
rum viam gradiuntur, alij in ea stant: alij autem sedent, quorum vltimi sunt pessimi. Ideoque virum, qui nullo horum modorum peccat, laudat dicens: Beatus vir, qui non abijt in consilio impiorum, & qui in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedit: sed in lege Domini voluntas eius. In cathedra pestilentiæ sedebat Beatus Matthæus: & quod (credo) minus cogitabat, erat hæc misericordia, quam Dominus cum illo fecit. O ineffabilis Deus, & quàm incomprehensibilia sunt iudicia tua, & quàm indignis nobis singularia passim beneficia confers. Ec quis de diuina misericordia desperabit, siquidem tantum peccato

rem ad misericordiam Dominus recipit? Si qua ciuitas regem [ij] *Simile.* offendisset, vnus autem præcipuè ciuis inter omnes peculiaris esset offensor, rex autem non solum huic ignosceret, sed præeminenti cuidam domi suæ muneri eum præficeret: meritò vniuersa ciuitas veniam sibi ab ipso rege concedendam posset sperare. Siquidem igitur Deus corruptissimo huic Publicano non solum ignoscit, sed duobus præcipuis domi suæ Apostolatus, scilicet, & Euangelij muneribus eum præficit, meritò nos possumus sperare, quantumcunq; magnis, corruptisque peccatoribus ad ipsum tamen verè atque ex animo conuersis veniam nobis esse concedendam.

Et ait illi: Sequere me. In hoc ei præcepit, vt diuitias derelin- *Simile.* queret, ante quam ab eis desereretur. Sunt enim diuites quasi neogamæ, Hispanicè (*Nouias*) pauperes, quibus vestes, vittæ, at- 14 que monilia, quibus exornentur, solummodo in diem matrimonij contrahendi commodantur: quo finito, domino suo cũcta redduntur, ipsæque rudibus, tritisque vestibus domi suæ manent. Sic diues tandiu diuitias suas possidet, quandiu huius vitæ nuptiæ durant: quibus peractis corpus veteri inuolutum sindone manet in sepulchro. Hoc dicuntur mali in inferno confiteri dicentes: Diui- *Sap. 5.* tiarum iactantia quid contulit nobis? Transierunt omnia illa tanquam vmbra.

Et surgens secutus est eum. Illic videretis eum vsuraria chirographa diligentissimè disrumpentem: illic illicitos contractus dissoluentem: illic pignora dominis reddentem: illic debita dimittentem, illic vsuras restituentem: illic denique eleemosynas liberalissimè largientem. Itaque breuissimè se rebus omnibus sæcularibus expediuit. O efficacissimum verbum: Sequere me. Quasi diceret: diuitias solicitus, atque anxius quæris? Ego tibi locupletissimam venam ostendam, ex qua plurimas breui tempore diuitias abstrahas. Diues esse vis? Ego te diuitem esse volo. Verum veræ diuitiæ non ibi sunt, vbi tu quæris. Sequere igitur me, & ego illas tibi ostendam. Suadeo tibi (dixit Diuinus hic Dominus in Apocalypsi) emere à me aurum proba- *Apoc. 3.* tum, vt locuples fias. Quo autem pretio aurum istud emitur, nisi Dominum ipsum sequendo, perfectissimasque illius virtutes imitando? O admirabilem Dei potentiam, quæ tam paucis ver-

16 verbis tantum peccatorem mollefecit, atque conuertit. Eccè adimpletum quod hæc summa veritas dixit per ipsum Beatum Matthæum, vbi postquam exaggerauit, quàm difficilis sit diuiti auaro ingressus in cœlum, addidit dicens: Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possibilia sunt. Videbitis rupem, quæ nullis malleis poterit infringi, fulgur autem è cœlo corruens in instanti eam mediam dissecat. Idem obdurato peccatori accidit: ad quem mollefaciendum cùm humana non sufficiant artificia, diuina vocatio in momento mollefacit, atque conuertit. O quanta est hæc confusio nobis, qui toties ab ipso Domino vocamur, sicuti in Prouerbijs significatur, vbi dicitur: Sapientia foris prædicat: in plateis dat vocem suam: in capite turbarum clamitat: in foribus portarum

Matth.19.

Prou.1.

17 vrbis profert verba sua dicens: Vsque quò paruuli diligitis infantiam? Et quanuis nos toties, & tam diuersis in locis vocat: immobiles tamen quasi lapides in sceleribus nostris manemus. O quàm meritò dicitur in eodem libro Prouerbiorum: Iter pigrorum quasi sepes spinarum: via iustorum absque offendiculo. O admirabilem metaphoram. Contemplamini hominem vndique crudelissimis, & acutissimis vepribus circunseptum, qui sic se animaduertens, ne ab illis compungatur, in eodem loco quietus commoretur. Talem dicit Spiritus Sanctus esse peccatorem, cui pœnitentia, ieiunium, disciplinæ, sanctæ exercitationes, alienæ substantiæ restitutio, peccati, occasionisque eius desertio, hęc omnia sentum, spinarumque murus altissimus esse videntur, per quæ ne prætereat, in peccatis quietus manet. Hæc autem, quæ

Prou.15.

18 malis spinarum valla videntur, sunt iustis via plana, & sine offendiculo. O serui Dei, quàm optimi huius veritatis testes estis, siquidem per omnes sanctas exercitationes tam velociter curritis, illasque tam planas, atque suaues reperitis. Et notandum est, quòd hic, vbi nos legimus: Iter pigrorum quasi sepes spinarum: alia translatio habet: Iter impiorum. Ex quo apparet idem esse dicere, pigrum, atque impium: pigrumque impium, & crudelem esse animæ suæ. Daniel Propheta dicit: In diebus illis: ego Daniel lugebam trium hebdomadarum diebus. Panem desiderabilem non comedi: & caro, & vinum non introierunt in os meum. Super hæc verba dicit sapientissimus pater Nicolaus

Dan.10.

Lyra-

Lyranus. Lyranus Hebræis Babylone sub seruitute commorantibus Syrum 15 primo anno, quo regnare cœpit, facultatem concessisse redeundi in Iudæam. Quia verò nonnulli eorum diuitias iam Babylone possidebant, terramque nouerant, in qua plurimos annos vixerant, & ei affecti erant, à seruitute exire noluisse, sicque quasi duos annos in eadem captiuitate commoratos fuisse, quousque Sanctus Daniel diuturnam hanc perfecit orationem, Deumque abundantibus lachrymis, atque suspirijs deprecatus est, vt illam Babylonis affectionē ab eorum cordibus euelleret. Cuius oratio tertio anno regni Cyri exaudita est, Hebræique ab illa seruitute prodierunt. O vtinam Deus nunc plurimos nobis concederet Danieles, qui Deum lachrymis, ieiunijs, prolixisque orationibus precarentur, vt maledictas has affectiones ab hominibus, qui tantopere captiuitate delectantur, auferret, eosque ab 20 huius sæculi amore euelleret, ac misera, qua premuntur, seruitute liberaret. Hoc fratres mei quotidie in orationibus vestris Deū rogate, quando vestra maximi refert. Et factum est discumbente eo in domo, scilicet, Matthæi. &c. Plærumque in peccatoris conuersione sanctos Euangelistas de conuiuijs meminisse comperietis. Magdalena ad Saluatoris pedes in conuiuio accessit. Quando Zachæum vocauit, celebratum est conuiuium. Quo die filius prodigus in domum patris sui redijt, factum est conuiuium: & quo die Dominus Diuum Matthæum vocauit, atque cōuertit, etiam dicitur celebratum fuisse conuiuiū. Ex hoc apparet, quàm suauis est Deo conuersio peccatoris. Quonam die homines conuiuia sua celebrare consuescunt? In illis vtique quos solenniores maiorisque lætitiæ ac voluptatis habent. In paschis, in liberorum 25 matrimonijs, &c. O fratres quam suauis est Deo, quamque delectabilis dies, quamq; solenne pascha, in quo anima perdita ad ipsum conuertitur, siquidem statim curat habere conuiuiū. Credo etiam hoc conuiuium à B. Matthæo fuisse præparatum, ad lætitiam significandam, qua plenus erat, eo quòd à tanto malo se liberum animaduertebat, quasi qui à crudelissima immanis ty-
D. August. lib. confes. ranni seruitute se videt ereptum. Sic Diuus Augustinus in libro suarum confessionum canere cœpit, ac dicere cùm se peccati videt immunem: Dirupisti Domine vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Dicitque ibidem: Quàm suaue mihi subitò factum

22 ctum est carere suauitatibus nugarum: & quas amittere metus erat, tunc dimittere gaudium fuit. Vnde comparans Isaias Propheta lætitiam hanc gaudio, quo afficiuntur ij, qui plurima è superatis hostibus spolia colligunt, his verbis: Lætabuntur coram te, sicut exultant victores capta præda, quando diuidunt spolia: rationem subdidit, dicens: Iugum enim oneris eius, & virgam humeri eius, & sceptrum exactoris eius superasti. O quam suaue, ac dulce est hominibus ambitionum, cupiditatum, atque libidinum, se immunes experiri, securaque conscientia esse, quod est beatitudinis quoddam cælestis exemplar. Et sic in Actibus Apostolorum de conuerso Eunucho dicitur: Ibat per viam suam gaudens. O Matthæe, Matthæe, quàm meritò conuiuium facis, & quàm aptè dicere potes: Congratulamini
23 mihi, quia inueni non ouem, sed animam meam, me ipsum, qui perieram. Fecit etiam conuiuium, vt illa occasione alios Publicanos amicos suos accersiret, quò cum vitæ autore conuersantes & comedentes ad eum conuerterentur. Non quippè contentus est iustus peccatum deserere, & ad Deum accedere, sed cùm ipse per amorem ad Deum veniat, vellet, vt omnes etiam veniant; hocque omnibus modis expetit. Hoc sponsæ desideria significabant, quæ non contenta erat dilectum suum videre, sed omnes etiam inuitabat, vt ad illum accederent, illo fruerentur, & eius pulchritudinis admirabilis, sicut & ipsa, amore caperentur, dicens in libro Canticorum: Egredimini filiæ Sion, & videte Regem Salomonem in diademate, quo coronauit illum mater sua in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis eius. Quid? non
24 ne tibi sufficit illum solam videre, eoque perfrui? Nunquid non vereris ne fortè aliæ fœminæ tam decorum, ac desiderabilem eum videntes concupiscant? Hæ vtique sunt terrestres, ac rusticæ huius sæculi cogitationes. Non est, inquit, sponsus meus sicut homines huius sæculi, qui vt vnam diligant, alias odio habere consuescunt. Sponsus meus omnes sine vllo detrimento meo diligit: omnes summopere diligit, cùm tamen ego eius dilectissima esse non desinam: Ideoque volo omnes illum amare, illoque frui. Hoc desiderio ardebat Diuus Augustinus, qui dicebat: Vbi gustaueram Domine lumen tuum, frendebam, quòd alijs indicare non possem. Et ipse Deus hoc præcipit in Apocalypsi, dicens: Qui audit, dicat: veni. In tertio Regum volumine

Isai. 9.

Act. 8.

Cant. 3.

Augusti.

Apoc. 22.

mine dicitur Deus Eliam Prophetam è monte, in quo erat, 25
descendere, Eliseumque in Prophetam vngere, & ad sui mini-
3. Reg. 19. sterium accersire iussisse. Dicitque sacer textus: Profectus inde
Elias reperit Eliseum arantem. Cumque venisset Elias ad eum,
misit pallium suum super eum. Qui statim relictis bobus cucurrit
post Eliam, & ait: Osculor, oro te, patrem meum, & matrem
meam, & sic sequar te. Cui dixit Sanctus Elias: Vade, & reuer
tere; quod enim meum erat, feci tibi. Sicque vir sanctus mun-
dum relinquens, vltimum tandem ei vale dicens tulit par boũ,
& mactauit illud, & aratro boum coxit carnes, & dedit po-
pulo, & comederunt. Ecce quomodo Eliseus cum mundum re
linqueret, Deoque vellet ex animo seruire, ciuibus suis in sig-
num lætitiæ cordis sui fecit conuiuium. Considerate fratres
Deum concionatores suos nunc mittere, qui vos ad eius mini- 26
sterium accersiant, & à terrestri amore, atque affectione auel-
lant: terram nanque, sicut Eliseus aratis, animæ potentijs, cor-
porisque sensibus terrenis bonis, ac delicijs intendentes. Vtigi-
tur vos ab his terrenis exercitationibus reuocemus, vobis præ-
dicamus, diuinæque misericordiæ pallium super vos immitti-
mus, vos ad veniam, Deique amorem, & gratiam inuitantes.
Nonnulli autem vestrûm diuino verbo tacti post concionato-
rem, sicut Eliseus post Eliam pergitis dicentes: O Pater con-
cione tua cor meum vulnerasti. Vellem vtique saluari, mun-
dumque hunc, à quo tot ab hinc annis decipior, derelinquere.
At deosculor patrem meum, & matrem meam. Vellem certè
monachus esse, verùm parentes, & fratres habeo, quos maxi-
mè diligo. Litem nunc ago; negotijs quibusdam magni pon- 27
deris intendo. Hæc expediam, & postea tempus mihi remane-
bit, in quo quæ mihi consulis, faciam. Fratres feci quod meum
erat. Nemo velit excusari dicens, se plurimis esse negotijs im-
plicatum. Siquidem hæc res vestra pluris interest, nunc, cùm
tempus habetis, illam peragite. Ego hoc vos admonens facio
quod meum est. Iam vos ad diuinam misericordiam inuitaui.
Hoc diuino pallio operimini, quando Dominus illud vobis li-
beralissimè concedit. Cessate iam arare, atque per terram sensi-
bus, ac potentijs serpere. Diuini amoris igne animalia ista, simul
& iugum seruitutis, quo illa opprimitis, concremate: & hoc erit
ciuibus vestris solemne conuiuium facere. Nam heroicum pieta
tis,

28 tis, & conuersionis exemplum, quod eis in hoc perhibebitis, ma
gis eorum animis, quàm cibi optimè conditi corporibus prode-
runt. O quantoperè vnius peccatoris conuersio alios peccatores
eius familiares commouet, & quàm diligenter illius pio concita-
ti exemplo idem facere curant. Et sic adimpletur illud: Qui au-
dit, dicat: veni. Eia peccatores, nunquid adest aliquis, qui Deo
gloriam reddere velit? Est ne aliquis, qui velit cessare iam terram
arare? Est ne qui charitatis pallio velit operiri? O vtinam Deus
nunc efficaciam his meis sermonibus conferret, quò viscera ve-
stra penetrarent, & ad Deum conuerteremini, siquidem vestra
tanti refert,

Animaduertite autem quomodo huius sancti viri desiderium
fuerit adimpletum, siquidem hîc sacer contextus dicit: *Ecce mul-*
29 *ti publicani, & peccatores venientes discumbebant cum Iesu, & discipu-*
lis eius. O ineffabilem Dei probitatem. Ecquis potentissimum
Dominum, ante cuius conspectum cælestes potestates conster-
nuntur, adeò propter hominum salutem humiliatum, vt cum
infamibus, immundisque peccatoribus ad mensam sederit,
contemplans non obstupescet? Murmurantibus autem de hoc
Pharisæis immanibus, ac misericordiæ totius expertibus respon
dit summa misericordia, dicens: *Non est opus valentibus medico, sed*
malè habentibus. O verba terra, & cælo locupletiora. O verba
suauitate, miraque consolatione repleta, in quibus se se Domi-
nus medicum appellauit, significauitque se tanquam medicum
cum ægrotis conuersari oportere. Quid enim faceret æger, si
à medico reijceretur? Benedicant tibi sancti, cunctæque bea-
30 torum spirituum Hierarchiæ, ô Christe dulcissime hominum
amator, qui tantum nobis animum addis, quò te confiden-
ter appellemus, & quantumcunque grauibus sceleribus vul-
nerati simus, ad te tanquam ad cælestem salutis nostræ medi-
cum accedamus. Nam quamuis corruptissima quæque vulne-
ra, grauissimique morbi sint ægro nociui: medico tamen eis
peritè medenti sunt honorabiles. At, rationi dissentaneum
est hominem debilem, atque imperfectum ex his Domini ver-
bis occasionem assumere cum peccatoribus conuersandi: hoc
enim solis perfectis licet. Ideò Beatus Paulus ait: Scripsi vo- 1. Cor. 5.
bis in Epistola, ne commisceamini fornicarijs, aut auaris,
aut idolis seruientibus. Si is, qui frater nominatur inter vos,

est

huius antiqui hostis concussibus fatigata, ne ab illo superetur, à hunc sacrum diem huius heroici principis laudibus dedicauit, quò eius semper auxilio muniatur. In quo bellica quadam arte vsa est. Solent quippe reges in nouis prælijs veteranis, armorumque peritissimis ducibus vti, eorumque auxilio fulciri, & sapientia, ac experientia gubernari, qui aliàs iam ab hostibus victorias reportarint. Cùmque potentissimi huius principis auxilio cœlestis Ecclesia triumpharit, Ecclesia militans, quæ humeris arma semper asportat, etiam triumphare desiderans in sui auxilium veteranum hunc ducem accersit, ne solùm contentus sit, Dæmones è cœlestibus mansionibus eiecisse, sed illos etiam ex animis nostris expellat, qui sunt alij cœli maioris pretij, atque valoris. Certissimum vtique est, Dæmones magnopere desiderare aditum ad gloriam, quam ipsi amiserunt, nobis impedire. Et siquidē Beatus Michael nobis sedes, quas ipsi possidebant, expediuit, iustum est, quòd eum rogemus, vt iter etiam, quo ad illas properemus, expediat. Et quando gloriosus hic princeps, cæterique cœlestes spiritus in peccatoris conuersione lætantur, sicut summa veritas affirmat dicens: Gaudium erit corā Angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente: rationi consentaneum est eius festum à nobis summa cum alacritate, & gaudio celebrari.

Luc. 15.

In hac sacra solēnitate Euangelium hoc nobis proponitur, in quo de humilitate agitur, quia primus ille Angelus, qui malorū omnium fuit dux, per superbiam corruit, cùm à Deo perfectionibus illis præditus quibus pura creatura poterat exornari fuerit creatus. Et sic eū appellauit S. Iob principiū viarū Dei. Deus non iter facit, quia semper immobilis manet. Eius viæ non sunt, quibus ille ad nos, sed quibus nos vadimus ad eum. Hę autē sunt creaturę, per quarū considerationē ad eius cognitionē, atq; amorē accedimus. Illumq; principiū viarum Dei appellari, est primam Dei creaturam in perfectionis primatu vocari. Ex quo huius miseri, atq; infœlicis Angeli perfectio declaratur, siquidē sacra pagina eum principium viarū Dei nominat. Homines non ad libitum suum primogenitos suos gignunt, sed, sicut Deus disponit, sicque aliquando sunt debiliores, & insipientiores vniuersæ domus. Deus autē quod voluerit, esse, perfectionēq; creaturis suis concedere potest. Ergo huic primogenito (vt ita dicā)

Iob. 40.

plures

5 plures perfectiones erat daturus, quàm alijs puris creaturis. Ille autem animaduertens se decorum, & præ cęteris exornatum, nō fuit hoc contentus. Nunquam quippe superbia, & ambitio ijs, quæ possident, sunt contentæ: sed statim omnia, quæ superbus consecutus est eius oculis vilescunt, & parua videntur, ideoq; plura desiderat. Hic infelix Angelus se ipso noluit contineri, sed super ea, quæ à Deo acceperat, ascendere conatus est. At attendite superbiæ eius finem. Ei quippe dicit Isaias: Detracta est ad inferos superbia tua. Et quemadmodum sancta scriptura nobis hunc Angelum superborum ducē depingit, eumq; cum ipsius sequacibus cœlum per superbiam amisisse testatur: sic etiam alterum Angelum humilium ducem repręsentat B. Michaelem, qui cum eius sectatoribus ęternam beatitudinem humilitate meruerunt. Et hæc est causa præcipua, ob quam sancta mater eccle- *Isai. 14.*
6 sia hoc nobis Euangelium in huius heroici principis, cæterorumque Angelorum solennitate proponit: vt scilicet, cognoscamus æternum Dei esse decretum neminem prorsus ad gloriam, quam illi possident, ascensurum, nisi per humilitatis viam, quam ipsi priùs ambularunt. Nam sic etiam Christus saluator noster corporis sui gloriam comparauit, vt affirmat Diuus Paulus dicens: Humiliauit semetipsum factus obediens vsque ad mortem: propter quod & Deus exaltauit illum. Monstruosumque esset corpus, (qui sunt credentes,) alia ianua, quam caput ingredi. *Philip. 2.*

Dicit igitur sanctum Euangelium. *Accesserunt discipuli ad Iesum.* Cum Deus sit pater misericordiarum, gaudet, nos ad ipsum
7 cum dubijs, ac difficultatibus nostris accedere. Tuncque ad eum confugimus cum & eum deprecamur, vt in negotijs nostris nos illuminet, & erudiat, atq; eorum mentes clarificet, quos nobis in Ecclesia sua præceptores reliquit: & ad ipsos viros sanctos, atq; eruditos confugimus, qui eius nomine nos doceant, dubijsq; nostris respondeant. Et quia hoc Hebræi non fecerunt, idcircò de illis conquestus est Deus per Isaiam prophetam dicens: Et os meum non interrrogastis. Vbi iustos, sapientesq; viros, quos habet in terra, os suū appellat. At, non debetis Deū curiosa interrogare, sicut hodie Apostoli fecerūt dicētes: Quis putas maior est in regno cœlorū? Quid vestra interest nosse vtrùm Sanctus Ioānes Baptista sanctior sit Euāgelista? Quid, & his similia quęrere? De *Isai. 30.*

vestra spiritali salute agite, & curiositates istas inutiles præter- 8
mittite. Principium perditionis mundi fuit curiositas. Hæc Euã
Genes. 3. euertit: quippe cui cùm diceret Dæmon, Eritis sicut dij scientes
bonum, & malum: illa curiositate fuit excæcata, seque superari
Eccles. 3. ri passa est. Ideò dicit Sapiens: In pluribus operibus eius, scilicet,
cet, Dei, ne fueris curiosus: sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogi
ta semper: O admirabilem sententiam. Fœlix qui eam custo-
dierit. Quærite fratres, quomodo cœlestis beatitudo compara-
tur, & quomodo Sancti ad gloriam, quam possidẽt, peruenerũt,
& denique quomodo vos illos oportet imitari: quis autẽ maior
Simile. sit Sanctus, nolite perscrutari. Proponitur puellæ duplex labor,
quo illorum exemplo alios faciat, illa verò totum tempus consu
mit perscrutando vter sit melior. Filia bonum est te exemplar
istud contemplari, atque laudare: præcipuè tamen idcircò tibi 9
proponitur, vt alios labores istorum exemplo perficias. Quid
prodest, me de Sanctorum meritis perscrutari, eosque lauda-
re, si nullum eorum exemplum imitari volo? Præcipua ratio,
ob quam nobis Dominus illos ante oculos proposuit, fuit, vt eos
imitaremur.

Veruntamen hìc dicere meritò possumus Sanctos Apostolos
non curiositate quidem, sed potiùs ambitione commotos Domi
num hoc interrogasse. Eorum enim intentio erat sciendi quisnã
eorum huic Ecclesiæ militãti præfuturus esset. Sed ambitionem
istam celarunt quærentes, quisnam in triumphanti maior esset
futurus, ex vno alterum elicere prætendentes. Ambitiosorum
enim hominum est ingenium, bonorum desideriorum colore
ambitionem suam operire. Simulant enim se propter pro- 10
ximorum vtilitatem prælaturas, ac dignitates expetere. Ab-
salon maxima regnandi, patremque suum è regali sede detur-
bandi cupiditate flagrabat. Videte autem quomodo iniquum
hoc desiderium pij zeli persona simulabat. In secundo namque
2. Regũ. 15. Regum volumine de illo dicitur: Manè consurgens Absalon
stabat iuxta introitum portæ in via, & omnem virum, qui ha-
bebat negotium, vt veniret ad Regis iudicium, vocabat Ab-
salon ad se, & dicebat: De qua ciuitate es tu? Qui dicebat:
Ex vna tribu Israel ego sum seruus tuus. Sum ex hoc, aut illo
populo, & apud Regem litem ago. Respondebatq; ei Absalon:
Videntur mihi sermones tui boni, & iusti, sed non est qui audiat
constitu-

11 constitutus à Rege. Dicebatq́; : Quis me constituat iudicem super terram, vt ad me veniant omnes, qui habent negotium, & iustè iudicem? Hæcq́; dicens, & illos maximo amore complectẽs solicitabat corda filiorum Israel. Nihil minus infœlix hic, quàm populorum commodum expetebat: ambitionem tamen suam iustitiæ zeli colore induebat, etiam & Apostoli quamuis simplices erant, ambitionem tamen suam deuotionis pallio superinduunt, significantes se desiderare cognoscere, quis maior sanctus esset in cœlo. Si milites essent, non vtiq; mirum esset in eos ambitionem ingredi: aut si Alexandri Magni, siue Iulij Cæsaris socij essent, non mirarer illos ambitione scatere. At Iesu Christi veri totius humilitatis magistri, atque exempli discipuli cum essent, in eos tam pestiferam honorum cupiditatem, mortiferãque
12 pestem introisse, maximam affert admirationem. O quàm meritò dixit Dauid: Veruntamen vniuersa vanitas omnis homo viuens. Exijt Loth Sodomis, vt patet in Genesi. Cum autẽ filias suas secum tulisset, ipsæ eum inebriarunt, maximasq; abominationes admittere fecerunt. Nemo securum se esse ducat, quia est in religione dicens, hic securus sum: extra Sodomæ, mundique immunditias sum. Nam quamuis quis Sodomis exierit, secum tamen passiones suas filias carnis suæ defert, quæ illum inebriabunt, atque peruertent, vt Deum offendat, nisi solicitus, & cum timore viuat. Ideò dicitur in Ecclesiastico: Homo sapiens in omnibus metuit, & in diebus delictorum attendit ad inertia. Hoc est, quandiu in hoc mundo viuit, non se securum esse ducit. Dies delictorum sunt hi præsentis vitæ, siqui-
13 dem in ijs omnibus homo peccare potest. In illisque attendit sapiens ad inertia, vt fugiat illa. Vbi alia translatio habet: Homo sapiens in omnibus metuet. In quo significatur, quàm assiduus sit timor in sapiente, siquidem metuit, & metuet. Ecquis talem in viris ab ipso Deo edoctis miseriam perspiciens non timebit? Quamuis pineum simulacrum diuersis coloribus sit depictum, semper tamen pinum redolet. Sic etiam, quamuis homo compluribus sit virtutibus exornatus, semper tamen hominem redolet. Ideò Dauid dixit in Psalmo: Dominus scit cogitationes hominum, quoniam vanę sunt. Quapropter iustos etiam cum magna vigilantia viuere oportet. Hoc Dominus in discipulos suos permisit, nuncq; in multos iustos permittit incidere ad

Psal. 38.
Genes. 19.
Eccle. 18.
Simile.
Psalm. 93.

maius ipsorum bonum, & emolumentum. Nam de singulis
Psal. 1. iustis dicit Dauid: Omnia quæcunque faciet, prosperabuntur.
Roma. 8. Et Diuus Paulus dicit: diligentibus Deum omnia cooperantur
in bonum. Etenim etiam ex peccatis iustus commodum ab-
strahere solet: quia ex illis, quàm parum valeat, experitur, sic-
que humiliatur, ac diligētiùs euigilat. Mirificè hoc Diuus Chry
sostomus perpendit factum Dauidis combinans, qui intuens
Bethsabee, concupiuit, & peccauit, adulterioque coniunxit ho
Chrys. hom. super Epist. ad Roma. 2. micidium. Postea verò cum in castris existeret aduersus Phi-
listæos, qui Bethlehem obsidione premebant, siti perstrictus,
quia tempus messis erat, vt dicitur in libro secundo Regum, di-
xit: O si quis mihi daret potum aquæ de cisterna, quæ est in
2. Regũ. 23. Bethlehem. Allataque est illi aqua. Et postquam vas in mani-
bus habuit, scrupulum sensit bibendi eam, & sic humi diffun- 15
dens Domino sacrificauit. Dic Rex sancte, quare aquam ef-
fundis, qua tantopere indiges? Ecquid mali faceres illam bi-
bens? Ex hoc cognoscetur (ait Beatus Chrysostomus) quantū
emolumenti iusti ex ruinis eliciunt, quippe qui priùs illicito
assentiens appetitui corruit alienamque concupiuit, ac vsurpa-
uit vxorem, nunc tam expertus, ac præuigilans euadit, vt licito si
tis appetitui nolit assentiri.

*Et aduocans Iesus paruulum statuit eum in medio eorum, & di-
xit: Amen dico vobis, nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruu
li, non intrabitis in regnum cælorum.* Voluit vtique diuinus Magi-
ster his verbis fumum in discipulorum suorum pectoribus ela-
tum comprimere: sicque extra quod illi fuerant percontati, eis
respondit. Illi solùm quæsierunt: Quis putas maior est in reg- 16
no cœlorum? Diuinus autem Magister significans eos non so-
lùm à maioratu, sed ab ingressu etiam illius procul abesse, re-
spondit, etiam ad ius habendum ingrediendi in regnum cœlo-
rum eis necessariam deesse conditionem, videlicet, quod in
pueros essent conuertendi. Statimque quæstionem eis soluit
dicens: *Quicunque ergo humiliauerit se, sicut paruulus iste, hic ma-
ior est in regno cælorum.* Ac si in his omnibus diceret: Ad in-
grediendum in regnum cœlorum necessarium est, vos paruu-
los effici. Et quo magis in hac sancta pueritia profeceritis, eò
maiores eritis in illo beatissimo regno. Non loquitur hîc Do-
minus de paruulis illis, de quibus in Prouerbijs dicitur: Vs-
que

17 que quo paruuli diligitis infantiam, & stulti ea, quæ sunt noxia *Prouer. 1.*
cupiunt? Nam hi sunt peccatores insensati. Quemadmodum enim quicquid pueris datur, etsi venenum, aut cultor acutissimus sit ad os deferre, seque illo interimere consuescunt: sic peccator insipiens quicquid videt, licet mortiferum sit, statim ad animi os, quæ est affectio, atque consensus, adducit, seque illo interficit. Sed de illis loquitur qui sunt pueri per amabiliū, suauiumque rerum, quæ in eis sunt, imitationem, quales sunt, syncceritas, puritas, atq; simplicitas gratissima, & alienatio quædam totius superbiæ, vanitatis, & ambitionis: quæ in vero humili reperiri solent. Vera namq; humilitas in quatuor rebus consistit. Prima est, quod humilis seipsum nihili æstimat, sed præ propriæ vilitatis cognitione pro nihilo ducit. Secunda est, quòd neminē ne
18 gligit. Tertia, quòd mundum contemnit. Quarta, & vltima, quòd contemptum negligit, & nihili æstimat: ità quôd cum contemnitur, contemptum illum pro nihilo habet. Hæc est magna perfectio, & fastigium humilitatis. Illarum quadraginta duarum mansionum, quas sacra pagina refert filios Israel fecisse, ex quo egressi sunt Ægypto, quousque terram promissionis intrarunt, quadragesima fuit in Helmon-deblathaim, vt dicitur in libro Numerorum. Mansiones illæ figuræ fuerunt graduum *Num. 33.*
cœli, quæ est vera terra quietis iustis promissa. Postquam illi Hebręi Ægypto exierunt, rubrum mare transierunt, ad palmasque venerunt, vbi aquas dulces repererunt, mansionesque suas postea facientes ad Helmon-deblathaim, accesserunt. Sic etiam primus humilitatis passus est, cùm homo ab Ægypto, hoc est à
19 sui ipsius ignorantia exit, cognoscens vilitatem suam, & mala, quæ commisit: illumque oportet mare rubrum præterire, corporalibus scilicet, afflictionibus, cilicijs, disciplinis, atq; ieiunijs de passionibus suis vindictam sumendo vsq; etiam ad sanguinis effusionē, si opus fuerit. Et inde ad palmas veniet, vbi dulces aquas è fontibus hauriet: hoc est de seipso victoriam reportabit: ibique suauitatem, ac spiritalem consolationē bibet, quam victoriæ de nobis metipsis comparatæ triūphus secū affert. Verùm nec ideò in terram promissionis adhuc introibit: sed virili constantique animo illi iter facere oportet, quoad vsq; perueniat ad Helmō-deblathaim, qui iuxta Beatum Hieronymum, significat iniuriarum contemptum. *D. Hiero. in tract. mans. fili. Israel.*

Cumq; iam ad hanc perfectionem peruenerimus, vt iniurias 20 nobis illatas minimè sentiamus, sed potiùs cõtemni gaudeamus in tam sublimem statum ascẽdemus vt in vltimo iam huius gloriosæ scalę gradu pedibus persistentes manibus cælestibus mansionibus hæreamus, cum cœlestis illius Hierusalem ciuibus conuersantes. O fratres in Christo Iesu summa animi contentione per hanc scalam ascendere incipite, quò singularem hanc perfectionem consequamini: siquidem dicit Dominus: *Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorũ.* Magnæ vtique senibus est confusioni, quòd volens Dominus exemplum humilitatis, & synceritatis adducere, non senem quidem, sed paruulum aduocauit: cùm tamen ipsi summoperè teneantur alijs præbere pietatis exemplum. Nam quamuis in iuuentute aliquantulum fuerint negligentes, in senectute tamen ii ob diuturnam, qua sæcularium vanitatum experientia pollent, illas iam odisse deberent, diligenterque curare, vt quod in iuuẽtute perdiderunt, in senectute recuperarent. Nullus est, qui noctis crepusculo aduentante ianuas domus suę non claudat, illiusque angulos diligentiùs consideret. Tunc enim fures aliena diripere solent. In Apocalypsi dicit B. Ioannes se vocem audisse dicentem. Væ terræ, & mari: quia descendit Diabolus ad vos habens iram magnam sciens, quòd modicum tempus habet. Quasi diceret: Væ sæcularibus, & Ecclesiasticis, væ diuitibus, & pauperibus, vę magnis, & paruulis. Diabolus enim sciens se modicũ tẽporis habere, in quo vos superare posit, diligentissimè laborat multosq;, ac varios tentãdi modos excogitat: quibus vos euertat, antequam tempus finiatur. Quia verò scit, naturaliter senes mi- 22 nus quàm iuuenes esse victuros, idcirco in senectute illos diligẽtiùs insectatur. Hoc etiã Dauid significauit dicens: Ipsi calcaneũ meũ obseruabunt. Calcaneũ, id est, senectutem, & posteritatẽ. Ideò diligentiùs eos animi ostia, idest, sensus claudere oportet, atq; etiã propter exemplũ, quod adolescentibus perhibere tenẽtur. In Ecclesiastico dicit Spiritus sanctus: Presbytero (hoc est seniori) humilia animã tuã, & magnati humilia caput tuum. In quibus verbis docemur plus honoris ætati, quã diuitijs esse perhibendũ: siquidẽ longæuo animã, diuiti verò, atq; potenti solũ caput iubet inclinari. Et siquidẽ iuuenes hanc senibus reuerentiã debent: senes multò magis bonũ exẽplũ adolescentibus exhibere

simile.

Apocal. 12.

Eccles. 4.

23 re tenentur. Indecorũq; eſt capitis canitiei ſenſus canitiẽ nõ eſſe
cõiunctã, cuius cauſa longæuis reuerentia debetur. Nam in libro
Sapientiæ dicitur: Senectus venerabilis non diuturna, neq; anno
rum numero cõputata. Cani autẽ ſunt ſenſus hominis, & ætas *Sapien.4.*
ſenectutis vita immaculata. Verũ, heu, heu, & millies heu quãtũ
eſt circa hoc lacrymandũ ſi corruptio, morũq; deprauatio conſi-
deretur, quę in hac miſera tẽpeſtate ſenes inuaſit, cùm eos tã cupi
dos, ambitioſos, ac vanos, ſicut iuuenes experimur, & fortè mul-
tò peiores. O cæcos, ac miſeros vos, quos in pœnã diſſolutionũ,
ſcelerũq;, quę in iuuentute cõmiſiſtis, Deus è manu ſua dimiſit,
quò malis aſſuefacti ab eis recedere neſciatis: quod ad maiorẽ ve
ſtri cõdẽnationẽ fiet. Vt autẽ cognoſcatis quàm execrabilia ſunt
diuinæ Maieſtati ſcelera ſenectutis, animaduertite, vbi nos legi-
24 mus in Eccleſiaſt. O diuit anima mea ſenẽ fatuũ, & inſenſatum,
& aggrauor valde animæ illius, in contextu Græco haberi. Odi *Eccleſ. 25.*
uit anima mea ſenẽ adulterũ. In quo ſignificantur ſenum pecca-
ta adeò diuinæ Maieſtati eſſe odibilia, quaſi quodã modo eſſent
adulteria: quod eſt maximum genus exaggerationis. Pudeat er-
gô nunc vos Fratres mei turpiſsimæ vitæ veſtræ, cùm caput, &
barbas canis inſitas habeatis. Et ſcitote etiã Ægyptios quamuis
Ethnicos ſenẽ per cygnũ ſignificare conſueuiſſe, qui quo ſenior
eſt, eò ſuauiùs concinit. Sic vos quò ſeniores eſtis, eò ſanctius vir-
tutis, ac pietatis exẽplum perhibere tenemini. Quod niſi ita ſit,
non eſt cur de canis glorieмini. Vt enim dicitur in Eccleſiaſtico,
Melior eſt puer ſapiens rege ſene, & ſtulto. Sicuti melius eſt py *Eccle. 4.*
rum licèt viride melle, ſaccaroue conditum, quàm maturum, & *Simile.*
25 putridum: ſic plus valet puer virtute pręditus, quam ſenex vitijs
putrefactus. Et quia ſenes tales erant, non aduocauit Ieſus ſenẽ,
ſed paruulum.

Etiam ſuſpicor, quòd ſi nunc diuinus Magiſter puerum ad-
uocaret, vix eum cum illa puritate, ac innocentia reperiret, vt
de illo dicere poſſet: *Niſi efficiamini, ſicut paruulus iſte, nõ intrabitis
in regnum cœlorum.* Vix enim rationis vſum attingunt, cùm iam
compluribus ſceleribus corrumpuntur: cuius cauſa eſt paren-
tum negligentia. Nam in Prouerbijs dicitur: Virga, atque cor- *Prouer. 9.*
reptio tribuit ſapientiam, puer autem, qui dimittitur voluntati
ſuæ, confundit matrem ſuam: Vbi alij tranſtulerunt: Correctio
tribuit ſapientiam. In quo ſignificatur, ſolam correctionem in

pueris esse sapientiæ causam. Quid autem erit, si verborum cor-
reptioni virga. & supplicium misceatur? Hoc vtique maioris
erit efficaciæ. At, carnalis amor, quo liberos vestros diligitis, ef-
ficit, vt nec verberibus nec reprehensionibus in illos vtamini:
Gregorius. 4 vnde à prima infantia quodammodo Diaboli esse incipiant. Di-
lib. Dialog. uus Gregorius in dialogis rem obstupendam de puero quodam
refert. Scilicet, quòd Romæ homo quidam filium quinque anno-
rum charissimum habebat: qui patris negligentia de Deo in illa
tenera ætate blasphemabat. Cumque die quadam in matris bra-
chijs existeret, vociferari cœpit dicēs: Tolle, tolle eos pater. Quid
vides puer? dixit pater. O pater, ait puer, video Mauros. Et hoc
in agone, ac furore persistens de Deo blasphemare cœpit, sicuti
cōsueuerat: & in illo instanti expirauit, ductusque est à Diabolis
in infernum. O quàm horrendum, ac æterna memoria dignum 27
est hoc. Ego vos deprecor fratres per infinitā Dei probitatem, ne
in liberis vestris pijs moribus instruendis negligentes sitis dicen-
tes eos adhuc pueros esse, & cùm maiores fuerint à vobis esse do-
cendos siquidem infelix puer ille, cum quinq; esset annorum tā-
ta potuit scatere malitia, vt à Diabolis corpore, atque anima in
1. Petri. 2. infernum arripi mereretur. Ideo admonens nos Diuus Petrus,
vt tanquam pueri essemus, visus est non audere nobis consule-
re, vt essemus, quasi pueri aliquot iam annos agentes, sed dixit:
Sicut modo geniti infantes rationabiles, & sine dolo lac cōcupi-
scite, vt in eo crescatis in salutem.

Additq; hic Dn̄s dicens, Quidquid boni vni ex minimis illis
factum fuerit, sibi fieri, seque illud esse soluturū: qui autē eos scā-
dalizauerit, æternis esse supplicijs afficiendum. O quam horren- 28
dum esse deberet homini considerare animam proximi sui per-
petuis inferni tormentis sua causa esse cruciandam. Si sanguis
Abel sic ad Deum vociferabatur aduersus eum, qui illius cor-
pus occidit: quantò magis clamabit infœlix anima contra illum
à quo fuit occisa, & cuius causa gratiæ vitam perdidit? O quo-
modo conqueruntur, ò quomodo vociferantur, ò quomodo in
perpetuum damnati ijs in inferno maledicunt, qui condemna-
tionis suæ causa fuerunt. Vt autem hoc vos magis deterreat, au-
Hierem. 2. dite quid dicat Deus per Hieremiam Prophetam, quæ sunt ex
terribilioribus verbis totius sanctæ scripturæ. Quid niteris (ait
Dominus) bonam ostēdere viam tuam ad quærendum dilectio-

nem

29 nē, quæ insuper & malitias tuas docuisti vias tuas, & in alis tuis
inuentus est sanguis animarum pauperum, & innocentū. O ani
ma sanguinolenta, quæ tot animas occidisti non pudet te fami-
liarem meam te ostendere, postquàm tot immanitates admisi-
sti. Non erubescis amicitiam, amoremque meum quærere? quæ
non es contenta tot scelerum maculis infici sed maledictas vias
tuas alios docuisti? & in alis tuis inuētus est sanguis animarū pau
perū, & innocētum. Hoc est in operibus, malisq; exēplis, quibus
quasi alis infamia tua ad omnium aures peruolat: ibi inuētus est
sanguis nō mortaliū quidē corporū, sed immortalium animorū
pauperū innocētū, quos tuo scādalo, quasi gladio acutissimo iu-
gulasti, quo æternis supplicijs cruciarētur. Et posthæc omnia cū
animæ illæ tua causa in inferno patiātur, mecū, in cœlesti gloria
30 te regnaturam, æternisque delicijs fruituram speras? O quam
metuenda sunt hæc. Quomodo ea audientes non obstupesci-
mus? O lusores, ô libidinosi, ô lenones, ô tyranni, ò vsurarij,
qui alios persuasionibus vestris ad creatorem suum offenden-
dum concitatis non obstupescitis hæc, quæ Dominus hic dicit,
audientes? Etenim vos omnino ab amore, atque gratia sua vi-
detur eijcere, vt absque vlio remedio in perpetuum maneatis,
cùm vnicuique vestrum dicit: Cur niteris bonam ostendere viā
tuam ad quærendā dilectionem? Quod si quis dicat: Ego nemi-
ni sermonibus persuadeo, vt Deū offendat. Ideo Dominus sub-
didit dicens. Et in alis tuis inuentus est sanguis animarum paupe
rū. Vt significaret homines dupliciter solere proximos suos ad
peccandū inducere: vno modo illos inuitādo, verbisq; cōmouen
31 do: altero modo malis exēplis suis eos prouocādo. Et illi, qui ho-
rū alterū facit dicit hic pater misericordiarū: Cur niteris bonam
ostendere viam tuā, ad quærendā dilectionē? Quid? Anne Dñs
hic infinitæ clemētiæ suę nobis ostia claudit, quo de illa penitus
desperemus? Nō vtiq;. Sed his exaggerationibus vtitur, quo tāto
rū scelerū grauitatē clarius cognoscatis: atq; vt significet, quod si ea,
quibus digni estis vobis esset supplicia inflictus, vbi primū quis
vnā animā perderet, protinus eum absq; vllo remedio in perpe-
tuum dimissurus esset. ¶ Quod cum ita sit fratres charissimi, qui
vos in hoc deliquisse cognoscitis, acerrimam pœnitentiam
agite, & vsque ad profundum abyssum submississima cordis
humilitate cōsternimini venia vos semper indignissimos esse iu

dican-

dicantes, tamque horrendas immanitates. & abominationes cō- 32
tinuis lachrymis lamentantes, & omnibus possibilibus rationi-
bus eos ad Dei ministerium, quos peruertistis, reducere curate.
Ex ijs quæ dicta sunt, oportet vos intellexisse, quā merito dixit
Dominus: *Væ homini illi, per quem scādalum venerit.* Statimq; nos
monet, vt hæc scandala fugiamus, dicens: *Si manus tua, vel pes tuus
scandalizat te, abscinde eā, & proijce abs te.* Per manū, pedē, atq; ocu
lum intelligit hic diuinus Magister quidquid quanuis nobis vti
lissimū sit, quod à nobis præcipit amoueri, si nobis peccandi oc-
casioni fuerit diuinæ gratiæ suæ conseruationē pluris æstimanti
bus, quā quodlibet aliud emolumētū, quod nobis à creaturis pro
uenire possit. Additq; Dñs dicēs: *Bonū est tibi ad vitam ingredi de-
bilē, vel claudū, quàm duas manus, vel duos pedes habentē mitti in gehē
nā ignis.* Nemo in vitā æternā, nisi integer omniūq; defectuū im- 33
munis ingredietur. Sed vult dicere, ꝙ si cum aliquo defectu in cā
esses ingressurus, melius esset te aliqua corporis tui parte carentē
in vitam æternam ingredi quam integrum gehennalibus crucia
tibus cōtorqueri. Vbi, quo integrior esset, eò plus ignis ille quid
torquere posset, haberet.

Denique concludit Dominus dicens: *Videte ne contēnatis vnū
ex pusillis. Dico enim vobis, quia Angeli eorum semper vident faciem
patris mei, qui in cælis est.* O Domine infinitæ pietatis, benedi-
cat tibi anima mea, & vniuersus iustorum chorus te glorificet?
qui adeò vilissimos hos terræ vermiculos æstimas, vt Angelos
gloria coronatos nobis concedas, qui summa cum diligentia, &
amore in nostri ministerio occupentur. Verum quid miramur,
quòd nobis Angelos in pædagogos dederis, siquidem vni- 34
genitum filium tuum nostra causa in cruce moriturum nobis
dedisti? In his verbis nos admonet Dominus, ne proximos no-
stros contemnamus, quantumcunque viles, & abiecti nobis es-
se videantur: siquidem eos tanti æstimat, vt eorum ministros An
Hiero.c.18. gelos faciat. Et ita dicit B. Hieronymus, Magna dignitas ani-
Matt.To.9. marum, vt vnaquæque habeat ab ortu natiuitatis in custodiam
D.Tho.1.p. sui Angelum deputatum. Ab ortu natiuitatis, inquit, Quia, quē-
q.113.art.5. admodum cum poma sunt in horto vnus & idem custos hortū
Simile. simul, & poma custodit: at postquam poma ex horto abstrahū-
tur, alter ad hortū, alter ad poma custodiēda requiritur custos: sic
quādiu infans in genitricis vtero cōmoratur, idē Angelus matris

35 custos matrem, filiumque custodit. Sed postquam è matris vul-
ua profertur, protinus Deus in eius custodiam Angelum mittit.
Quibus igitur ministerijs tantum Domino beneficium persol-
uemus, qui tales nobis pædagogos, magistrosq; concessit? Et-
enim vnus Angelus plura nos docere potest, quàm multi con-
cionatores. Et ita de illo Angelo, qui apparuit Danieli dicitur:
Vox sermonum eius, vt vox multitudinis. Et si vnus erat, qui lo *Dani. 10.*
quebatur, complures tamē voces sonare videbantur. In quo sig-
nificatū est vnū Angelū plusquàm multos homines docere pos-
se. In hoc autem ministerio nihil aliud expetūt, quàm nos sibi
ipsis similes reddere. Nam quemadmodum, nisi per imitationē
Dæmones fuerimus, non condemnabimur, sic nisi per imita-
tionem Angeli fuerimus, non saluabimur. Et licet Angeli tā po-
36 tentes sint, aliquādo non cōtentus est Deus nobis ordinariū An-
gelū ministrare, sed iustis etiā in eorū auxiliū Angelorū mittit
exercit⁹. Quādô quippè Iacob fratrē suū è Mesopotamia veniēs *Genes. 32.*
timebat, fuerūt ei obuiā Angeli Dei. Vbi notādū est, sanctā scri-
pturā nō dicere, illos missos fuisse, vt significet amorē, ac prōpti-
tudinē, qua in auxiliū nostrū veniūt. Et si reuera missi fuerūt, ve
nisse tamē libēter, & vltrò dicūtur, quia summa cū charitate ve-
nerūt; non autē vnus, sed tot, vt eos perspiciēs sanctus Patriacha
dixerit: Castra Dei sunt hæc. Attendite, quot Angelos Dūs in
auxiliū iusti mittit, siquidē eos Iacob, Exercit⁹ Dei, & castra vo
cauit. Præ cæteris Angelis gloriosum Archangelū Michaelē pe
culiari deuotione, ac reuerentia sancta ecclesia veneratur: cuius
vnū ex præcipuis munus est, animas à corporis ergastulo exeū-
37 tes in cōueniētibus gloriæ māsionibus collocare. Cùm enim ani
mæ iuxta merita, quibus ab hoc sæculo exierint exornatæ, inter
Angelorū choros cōstituendæ sint: B. Michael eas in loco ipsa-
rū meritis debito collocat. Sicq; sancta mater ecclesia illū Dei no
mine laudās decantat: Archāgele Michael cōstitui te principē su
per omnes animas suscipiēdas. In cuius signū eū animas in state
ra perpēdentē sancta mater ecclesia repręsentat. Quid princeps
gloriose perpendis? Merita vtiq; appēdo, vt animas in supernis
māsionibus debito ordine collocē. O quātopere tūc optimis ope
ribus onerati esse gauderemus, quę cū Dei charitate perfecta tā-
tū valent, vt in chronicis ordinis Minorū. 2. p. li. 4. dicatur quòd
cùm maximus quidā peccator, qui multi erāt anni, ex quo pec-
cata

cata sua non confitebatur, nocte quadam duos fratres huius san- 38
ctissimę Religionis in domum suam excepisset, quorum sanctis
admonitionibus, nocte illa conuersus est: cũque eadem nocte al
teri eorum peccata sua confiteri vellet, ille respondit, se tunc ex
itinere fatigatum esse eumq; admonuit, vt illa nocte bene præ-
pararetur cumq; crastina dies illucesceret, confiteretur. Idemq;
vir nobilis maxima cum deuotione, pioque affectu stipulas ma-
nibus suis detulit, quibus lectulus conficeretur, in quo serui Dei
nocte illa requiescerent. Eademq; nocte in somnis reuelatũ est
eidem sancto fratri virum illum esse defunctum: cuius animam
cùm Diaboli deferre vellent, sanctum Angelum eis obstitisse
dicentem, illam iam non esse eorum. Dicentibusq; Diabolis eã
nullis meritis esse munitam, ob quæ ipsorum manus euaderet,
dixit Angelus eius custos iudici. Adducantur paleæ, quas mani
bus suis noctu detulit, vt pauperum fratrũ lectulus sterneretur. 39
Paleæq; illæ in altera lance constitutæ, quas homo peccator cũ
peccatorũ suorũ dolore diuini Redemptoris nostri meritis inni
tens adhibuit, grauius appenderunt, quã vniuersa scelera, quę in
tota vita sua commiserat. Sicque anima illa à Diabolis liberata
fuit, & à sancto Angelo in saluationis locũ deducta. Exurgésq;
frater cũ socio suo ad viri nobilis cubiculum se contulit, eumque
reuera defunctum inuenit. O immensam Dei probitatem, atq;
clementiam. Si ergo modicæ paleæ cum charitate concessæ tan
tum valuerunt, quid plurima bona opera valebunt, quæ iusti
cum diuino amore facere solent? Curate ergo fratres charissi-
mi diligentissimè pijs vos exercitationibus exercere, vt illa
hora vos sanctus Michael cum magno pondere inueniat, in- 40
effabilique hilaritate æterna præmia percipiatis. Verùm heu
quam terribili pauore deterrebitur anima, quæ tunc se adul-
terijs, homicidijs, furtisque oneratam, auri autem charitatis
vacuam inuenerit. Daniel Propheta explicans Balthassari sen- *Danie. 5.*
sum scripturæ, quã in pariete viderat, dixit ei. Mane, numerauit
Dominus regnum tuum: & compleuit. Appensus es in statera,
& inuentus es minus habens. O verba terribilia. Quantumcun-
quepotentes simus, quantumcunq; diuitiarum habeamus qui-
buscũq; regnis, ac nationib9 dominemur, manè vita nostra finie
tur, meritaq; ac demerita nostra perpẽdẽtur. At, vę illi cui B. Mi
chael dixerit, Appẽsus es in statera, & inuẽtus es minus habens.

Frater

4 Frater inuenio te non habentem pondus amoris, neq; bonorum operum: quapropter abi in infernum, vbi sempiterno tormētorum pondere cōprimaris. O terribilem stateram. Ecquis adeò insensatus nunc est, qui bonorum operum diuino amore ornatorum aceruum maximum cumulare non curat, ne in illa vltima hora tam horribilem audiat sententiam. O Christe vere mundi Saluator per infinitam clementiam tuã te supplices exoramus, oculos nunc nobis adaperias, quô inuenti à Beato Archangelo Michaele meritis, gratiaq; repleti, eius manibus in cœlesti gloria collocemur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

1 In eodem festo dedicationis sancti Michaelis Archangeli Concio Secunda.

Accesserūt Discipuli ad Iesum dicētes: &c. Mat. 18

HOdie sancta Mater Ecclesia diuini spiritus lumine gubernata sancti Archāgeli Michaelis, vnaq; omnium Angelorum festum dignissimum celebrat. *Hebr. 1.* Nã siquidem, vt dicit Apostolus, Omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi propter eos, qui hęreditatē capiūt salutis, rationi consentaneū est nos om
2 nes venerari, omniumq; festum lætis animis celebrare. Et quanuis, Spiritus sublimiorum Hierarchiarum in terram mitti non solent vt affirmat. B. Dionysius his verbis: meritò igitur illa prima cœlestis fruitio ab altissimis spiritibus agitur, cùm sit ordo omnibus celsior atq; sacratior: vt ante conspectū diuinæ maiestatis cōtinuò satisfaciat, perpetuoq; locata sit, hactenus ille, spiritus tamē sublimioris Hierarchiæ ad spiritus inferioris chori, & hi ad alios inferiores Angelos cum salutis nostræ negotijs mittuntur. Et sic quasi (*Postas de correo*) quorum alter in vnum locum peruenit, alter verò inde ad alterum proficiscitur, aut sicuti, qui ludit (*Al vino te lo doy*) diuinę reuelationes, atq; mysteria de ore ad os veniūt, quousq; ad nos accedunt. In hoc autem festo sacrum hoc nobis proponitur

Dion. lib. de cœlesti Hierarchia c. 7.

proponitur Euangelium in quo dicitur: Accesserunt discipuli
Luc. 9. ad Iesum. Diuus Lucas hanc historiam referens sic dicit: Intra-
Marc. 9. uit autem cogitatio in eos, quis eorum maior esset. Et Beatus Marcus dicit: In via inter se disputauerant, quis eorum maior esset. Hic autem sanctus Matthæus dicit, eos non solùm in illa cogitatione, quam D. Lucas, neque in disceptatione, quam sanctus Marcus recenset, stetisse: sed vlteriùs progressos fuisse, & cũ hac quæstione, ac difficultate ad Dominum accessisse. Hic humanæ miseriæ casusque discursus, atq; processus manifestatur: & quomodo peccatum ad executionẽ peruenit, manifestè declaratur. Etenim priùs intra hominis cor secretô celebratur: deinde inordinatis, pessimisque verbis ore profertur: vltimò tandem ad executionem peruenit: Sicut accidit in his sanctis viris, qui priùs hoc cogitauerunt, deinde inter se disceptauerunt, vltimò denique negotium ad sanctissimum magistrum suum detulerunt. Hinc igitur elicimus, quòd nisi mala nostra vlteriùs progredi velimus, statim eorum caput in cogitatione scindamus. Et ità dicit Diuus
Hiero. lib. de cust. virgi. Hieronymus: Fœlix, qui, vt ait Dauid, allidit paruulos suos ad petram. Singulare remediũ est in vita Christiana ad sceleribus obuiandũ illa sanctissimæ Petræ ictu statim, cum accrescere incipiunt, confringere, scilicet, cogitationem protinus diuertendo ad Iesum Christum crucifixum, proprioq; cruore perfusum, lachrymisque cõspersum, & in profundo quodam tormentorum pelago submersum, vt nos à peccato liberaret, contemplandum. Et de illo, qui hoc non facit, dicit Dauid: Concepit dolorem, &
Psal. 7. peperit iniquitatem. Maximè hic est etiam adnotanda dulcissima, suauissimaq; Dei prouidentia, qui ad nostram ædificationẽ, & consolationem homines electissimos in hanc imbecillitatem,
Luc. 22. non semel quidem, sed sæpiùs permisit incidere. Diuus enim Lucas dicit, quòd in vltima cœna facta est contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior. Et Beatus Matthæus refert filios
Matth. 20. Zebedæi ambitione commotos primas sedes in regno cœlorum expetijsse, aliosque discipulos hoc intelligẽtes indignatos fuisse. Itaque in tota Euãgelica historia nullum aliud vitium in sanctos Apostolos, dũ Christo conuersabantur in vita mortali, præter hanc maledictam Christianæ vitæ tineã dicitur ità inuasisse. Et sic vtique est, quòd ambitio, atque superbia est familiarius vitium hominibus Deo dicatis, ac religiosis. Plurimiq; ferè sine la-

bore

6 bore gulam comprimunt, carnem suam castigant, & in spiritus seruitutem redigunt: & non solùm eleemosynas largiuntur, sed omnibus etiam, quæ possident, abrenunciant, seq; sanctissimæ religionis iugo vltrò submittunt, alijs denique sanctis exercitationibus intendunt: de quibus tandem vana quædam alijs dominandi cupiditas sæpe triumphat cum cæteris in omnibus anteponi desiderent. Ac sæpenumero sanctiores viri inanium laudū desiderio apprehendi consuescunt, omnesque eorum actus illis placent, ac spiritali quadam superbia euanescunt, & prope sunt vt dicant cum Diuo Paulo: Bonum certamen certaui, cursum consummaui, fidem seruaui: in reliquo reposita est mihi corona iustitię. De quibus dici potest illud Apocalypsis: Dicis, quòd diues sum, & locupletatus, & nullius egeo, & nescis, quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cęcus, & nudus. Ideò sæpenume- *2. Timot. 4.* *Apocal. 3.*
7 rò Deus electos suos in præsenti vita aliquibus minoribus vitijs tentari, atque aliquando permittit incidere, quò vilitatem suam cognoscant, neque in hoc abominabile vanitatis, superbiæq; spiritalis vitium corruant. De se fatetur Beatus Paulus, dicens: Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ. Vilissimum, valdeque ignominiosum erat altissimæ huius sancti Apostoli perfectioni, eū turpibus propriæ carnis stimulis cruciari. Verùm hoc ad profundæ ipsius humilitatis conseruationem ita necessariū fuit. Corpora, quæ prospera semper valetudine perfruuntur, & nimia sunt carne refecta, quæ à medicis plethorica nuncupantur, iuxta Hippocratis aliorumq; medicorum communem sententiam, nimium periculosa, gra- *2. Cor. 2.* *simile.*
8 uissimisque morbis propinqua sunt. Ideoq; satius ducunt, si parua quadam infirmitate laborent. Sic spiritus virtutibus, meritisque repleti, quique nullam in se imperfectionem, imbecillitatem ve sentiunt, pestifero spiritalis elationis vitio sunt valdè propinqui, videlicet, ob ipsorum imbecillitatem. Ideoque Deo bonū videtur illos aliquibus imbecillitatibus humiliare, ne in maiora, & periculosiora peccata prolabantur. Permisitque Dominus sanctos Apostolos in hoc vitium ambitionis incidere, cùm, vt in nullo quantumuis perfecto statu securitatem esse nouerimus: sicque timidi semper, atque solertes viuere curaremus: tum etiam ad nostram consolationem, vt cognoscamus, atque speremus, Dominum, siquidē has in suis miserias tolerauit, etiam in

nobis quandoquidem imbecilliores sumus, has, & alias esse latu g rum. In hoc etiam loco illud cōsideratione, dignissimum est, scilicet, quantum inter iustorum, aliorumq́ue peccatorum, qui à veræ cognitionis suæ lumine derelicti sunt tentationes intersit. Nimirum, quia iusti cum tentationibus oppugnātur, eas Iesu Christo vero salutis, vitæq́ue magistro reuelant, eiusque consilijs libenter obediunt, sicut hic sacrosancti Apostoli fecerunt. Et qui in tentationibus suis hunc diuinum magistrum consulit, valde propinquus est saluti. Peccatores in tentationibus suis præter carnem, vtilitatem, dignitatemq́ue suam consulunt neminem: quas etiam alijs sibi similibus reuelant, ideoq́ue tam certa est eorum ruina. Et sic, vbi nos legimus: Consilium malignantium obsedit me: alij transtulerunt: Concilium malignantium obsedit me. Et sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica, & ita sic etiam legit Beatus Hieronymus. In qua dictionis varietate significatur, ex malorum congregatione cōsilium proficisci, quod illud recipienti maximè obest. Quapropter charissimi in Christo fratres cauete, ne in tentationibus vestris, aut in alijs negotijs malignantes, peruersæq́ue conscientiæ homines consulatis: hi enim vos perdēt. Sed ad diuinæ sapientiæ fontem Iesum Christum confugite, illosque qui sunt eius loco consulite.

Psalm. 22.

Et aduocās Iesus paruulū, statuit eum in medio eorū, & dixit: Amē dico vobis: nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum. O quam metuenda sententia. Profectò, si eius vim penitus intelligeremus, corda præ dolore, ac mœrore nobis confringerentur. In qua nobis summa, infallibilisq́ue veritas dicit, tantum nobis ad ingrediendum in cœlum deesse, quā... procul à puerorum innocentia, & puritate distamus. O Deus infinitæ maiestatis, quid faciam? Quomodo tam difficile opus apprehendam, quale est, hominem, sicut me peccatis assuefactum ad puerilem innocentiam, synceritatemque redire? Ne contristemini fratres. Non enim hic Dominus dicit: Nisi efficiatis vos sicut paruulos: sed, nisi efficiamini sicut paruuli. Aliūde namque nobis hæc ad puerilem innocentiam conuersio prouentura est. Nos enim hoc nequimus efficere. Hæc, inquit Propheta, mutatio dexteræ excelsi. Non vtique manus nostræ, hoc est opus, sed diuinæ gratiæ, cui nihil est impossibile. Bonum liberi arbitrij vsum ex nostra parte ponamus, efficaci...

Psalm. 76.

ta que desiderio, ac toto animi conatu diuinam misericordiam deprecemur, vt quod fragilitas nostra non obtinet, id in nobis ipsa perficiat. Dicit Dominus: Nisi conuersi fueritis, quia omnia peccata sunt auersio à Deo, & conuersio ad creaturas. Oportetque nos à creaturis auerti, faciemque, id est, amorem, & affectionem ad Deum conuertere. Sicque homo ad puerilem innocentiam attingendam disponitur. Quaquidem præcellebat Saul, cum iam vir perfectæ esset ætatis, quo tempore in Regem fuit electus, siquidem de illo dicit sacra Scriptura: Filius vnius anni erat Saul, cùm regnare cœpisset. Quod significat eum in illa ætate sicut puerum vnius anni esse syncerum. At, quæret quispiam: quare Dominus hic suos sanctos discipulos reprehendit, significans eis illos nullum ius habere *1. Reg. 13.*
13 ad regnum cœlorum posidendum, quia in eodem regno maiores esse volebant, cùm tamen vniuersis Christianis liceat exoptare cunctis beatis gloria præcellere? In hac vtique vna parte ambitio non vitiosa quidem, neque culpabilis est, sed sancta potiùs, atque laudabilis. Vnde petitio Elisei Prophetæ ad sanctum Eliam meritò laudatur. Ipse etenim in quarto Regum volumine dixit: Obsecro, vt fiat in me duplex spiritus tuus. Quid vir sancte, nunquid tu magistro tuo melior esse vis? Sic vtique: Deus enim vult, vt absque aliorum despectu alijs antecedere probitate curemus. Sicque ei Elias Dei nomine dixit: Rem difficilem postulasti: attamē si videris me quando tollar à te, erit quod petisti. Sicque reuera, quod expetijt, impetrauit. Multò autem melius est cupere hominem maio- *4. Reg. 2.*
14 rem esse in regno cœlorum, quàm exoptare duplici Eliæ spiritu pollere. Nam hominem desiderare maiorem esse in regno cœlorum est desiderare maiori gloria perfrui. Hoc autem desiderium maiorem Dei charitatem eius animo inesse significat: quod enim non amamus, illo frui non optamus. Amor namque est requies centrumque desiderij, vt acutissimè dicit Scotus. Ergo si amor Dei est bonus, & adeò bonus, vt per eum cætera omnia sancta efficiantur, quare illius auiditas erit iniqua? Dicit idem subtilis doctor Scotus, nec sine Christianæ Theologiæ fauore, beatitudinem in Deo amando, siue fruendo consistere. Actus enim, inquit, animæ, quem Theologi fruitionem vocant, nihil aliud est, quàm illa voluntatis cū re dilecta connexio, *Scotus in. 4. dist. 49. q. 3 art. 4.*

id est, ipse amor. Si igitur hominis gloria est Deum amare, & in Dei amore omnibus Seraphim excellere cupere possumus, imò sanctum est, quare increpandi erunt sancti Apostoli, quia in regno cœlorum maioratum, siue præeminētiam exoptabant? Ad hoc respondeo, cœlestem magistrum hîc non reprehendisse desiderium præcellendi alijs in regno cœlorum, sed mediū: quo primatum hunc adipisci conabantur. Illi quippe in hoc sæculo alijs honore, dignitateque præstātes in futuro sæculo maiores esse volebant. Arbitrabantur enim eum, qui maior hîc esset, maiorem etiam præstantioremque illic esse futurum. Ad quod eis respondit Dominus, hanc non esse viam cœlestis primatus adipiscendi, sed profundam potius humilitatem, voluntariamque propriæ personæ abiectionem.

Ideòq; illis dicit: *Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnū cœlorū. Et quicunq; humiliauerit se, sicut paruulus iste hic maior est in regno cœlorum.* Quid hoc est Domine? Nunquid sacra pagina iustos non appellat viros? Nonne dicit David: Beatus vir, qui non abijt in consilio impiorum? Beatus vir, qui timet Dominum? Et Isaias Propheta eos misericordiæ viros appellat. Quomodo tu dicis, eos sicuti pueros esse debere? Dico illos viros nuncupari in oppositionem aliquarum puerilium imperfectionum, quales sunt ignoratio, atque debilitas. Iusti verò imbecilles non sunt, sicut pueri. Nam si à mundi primordio præsertimq; postquam filius Dei suum sacrosanctum Euāgelium prædicauit aduerteritis, in eis tam in viris, quàm in fœminis, tam in pueris, quàm in senibus opera cernetis, quæ per se sumpta toti mundo stupori, ac pauori fuerunt, maiorique pompa, atque triumpho, quâm Cæsarum, Dariorum, Romanorumque omnium Imperatorum victoriæ celebrari meruerūt. Quid virilius esse potuit, quàm teneras, nobiles, diuites, omnibusq; delicijs, atque indulgentijs educatas virgines sæcularibus voluptatibus, satiuque dimisso, seque, ætatem iuuenilem, pulchritudinem admirabilem, libertatem inæstimabilem, & denique vitam super hæc omnia desiderabilem contemnentes, sponso suo Iesu Christo eius causa moriendo omnia consecrasse? aliasque quàm plurimas id quotidie studiosissimè exoptasse? Maximè cōmendat Valerius Maximus heroicum P. Scipionis Africani factum, quia cum Carthaginē in Hispania deuastasset, ei allata est virgo quædam

Psal. 1.
Psalm. 111.
Isai. 57.
Valerius Max.

18 quædam deuincta: quam cùm desponsatam esse cognosceret, sensualem appetitum, atq; libidinem vincens illam tangere noluit: quod factum omnium, quæ fecit, illustrissimum esse dicitur. Quid igitur dicerent hi de illis, quæ corpus, & animam suã non ad vnum diem, sed ad totam vitam sub aliena volũtate Domino consecrantes quotidie de mundo, diabolo, deq; semetipsis summa cura hilaritate triumphant? Meritò igitur iusti vocantur viri, cùm puerilibus imbecillitatibus careant. Vult autem Dominus eos sicut paruulos effici per imitationem rerum amabilium: quæ illis insunt. Et ita dicit Beatus Petrus: Deponentes igitur omnem malitiam, & omnẽ dolum, & simulationes, & inuidias, & omnes detractiones sicut modo geniti infantes rationabiles, & sine dolo lac concupiscite, vt in eo crescatis in salutem: si ta- 1. Petr. 2.
19 men gustatis, quoniam dulcis est Dominus. O admirabilem excellentis Apostoli doctrinam, quàm præcise nos docet, quas cõditiones viro iusto oportet inesse: videlicet, quòd sit humilis, & paruulus in Christo Iesu. Hæc omnia, quæ sanctus Apostolus nobis hîc præcipit derelinquere, sunt veteres Adæ reliquiæ. Deus in hominis corde sanctam quandam simplicitatem, synceritatemque seruerat: quam diabolus auellens eius loco malitiam, dolum simulationem, inuidiam, ex qua obtrectatio tãquam ex mortifero quodam fonte dimanat, odium, atque alia pleraq; mala seminauit. Hæc igitur omnia, inquit Diuus Petrus, euellite: & tanquã pueri lacte, quod est Euangelica doctrina aliti in omni virtute, sanctitateque in dies magis, ac magis accrescere curate. Verùm animaduertite quid dicat: scilicet, quod ita pueri si-
20 mus, vt simul rationabiles existamus, hoc est, ratione vtamur. Non vult nos in ignoratione, quæ ex peccato processit, sed in puritate pueros imitari. Et ita dicit D. Paulus: Fratres nolite pueri effici sensibus, sed malitia paruuli estote, sensibus autem perfecti estote. O miseros nos, quàm vice versa hoc perficimus, quod hîc à sancto Apostolo docemur: siquidem in malitia dæmones, in sensibus autem pueros imitamur. Habes accensam in mensa lucernam, puerque quem in brachijs habes tanquam insipiens vult lucem manu contrectare. Tu verò dicis: Caue puer, nam cremat. Nec dum hæc dixeras, cum ille iterum lucem arripere tentat. Tu verò secundo dicis: Caue, cremat. At licet sæpius eum moneas: quam minus arbitraris, lucem apprehendit, ac manibus 1. Cor. 14. simile.

vstus vociferari incipit. Quousque combustus est, tibi non [illegible] credidit, quia puer est. Fortè fortuna præterit viam homo cum cymbalo eleemosynam sancto Antonio petens, id est, (*pidiendo para sant Anton*) Puer autem obstupefactus in domum velociter currit. Quid fugis puer? Mater (inquit) quia venit sanctus Antonius. Vidistis ne? Lumen comburens eum non terret, nec matri credere vult, quoadusque crematur: Beatus autem Antonius, sanctus tam benedictus illum obstupefacit. Est puer, non est mirum ei isthæc accidere. O homines, quam insipientes pueri sensibus redditi estis? Exis tu ò peccator domo tua ad peccandum. Dicit tibi conscientia tua: Subsiste homo, quia cremaberis: nam ista, quam alloqui vis, non est mulier, sed diabolus conscientiæ tuæ: Et negotium illud, quod conficere niteris, non diuitias tuas augebit, sed te in infernum potius detrudet. Tu verò pertinax iterum, atque iterum ad peccatum redis. Quovsque peccatores vruntur, conscientijs suis credere nolunt, nec diuinæ legis vocibus fidem adhibere volunt. Diuus Lucas dicit de illo diuite epulone: Mortuus est autem diues, & sepultus est, & in inferno. Sic enim legit Beatus Augustinus, & sic est in contextu Græco. Eleuans autem oculos, cùm esset in tormentis illic miser ille diues oculos adaperuit, qui sic clausos habuit in hac vita, ad ea facienda, quæ sibi magis necessaria erant, & ad illa timenda, quæ illi conueniebant. Aduenit morbus, siue labor, qui est cœlestis eleemosynarius, admonitio, quam tibi Deus mittit, vt cordis tui crumenam aperias, & monetam contritionis præferas, atque à tua mala viuendi ratione resipiscas, tu verò in labore incipis lamentari. Quid ploras puer? (*Que viene sant Anton*) Quia me pauperem ægrum, ignominijs affectum experior. Ideo ploras? Dicere potius deberes: O benedicta talis paupertas, ac talis infirmitas, siquidem Dominus his medijs te è gehennalibus cruciatibus liberare conatur. Ne timeas infelix, non enim Diuus Antonius pueros edit, imò potiùs illos seruat. Non tibi labores isti eueniunt, vt pereas, sed vt salueris. Ecce quomodo sensibus pueri sumus, cùm ea, quæ timere non debemus, maximè timeamus; illa verò quæ meritò timenda sunt, non horreamus. Idcircò nos admonet Diuus Petrus vt simus, quasi modo geniti infantes rationabiles. Et Diuus Paulus:

Luc. 16.

D. Augusti. Serm. 2. de diuers.

24 lus: Nolite (inquit) effici paruuli sensibus, sed malitia paruuli estote. At, attendite sanctum vniuersæ Ecclesiæ pastorem concludere dicentem: Si tamen gustatis quoniam dulcis est Dominus. Hoc opus, hic labor est: hic tota res est. Si Deum gustatis illoque delectamini, vniuersa, quæ hic docemur, vobis facillima videbuntur. Verum quomodo Deum gustabitis, si nunquam cum illo conuersamini? O æterne Deus, ò perennis infinitæ suauitatis, ac dulcedinis fons, quomodo homines te gustabunt, si nec die, nec nocte vnam horam expediti sunt, qua diuinas istas aquas bibituri accedant?

Fratres in Christo Iesu pro salute, remedioque vestro vos deprecor, vt quotidie modico aliquo tempore vos curetis sæcularibus negotijs expedire: in quo ad suauissimum cælorum Do-
25 minum paulisper alloquendum accedatis, quo eius suauitatem gustetis. Hoc enim modo vobis via patefiet, qua id, quod nos hic sanctus Apostolus erudit, exequamini. Hoc humilitatis Euangelium in Angelorum celebritate decantatur, quia ipsi humillimi, ac submississimi sunt. Eorumque submissio ex hoc satis aperte colligitur, quòd nos maximo cum amore ac diligentia comitantur, nobisque ministrant cùm vilissimi, turpissimi, atq; abiectissimi simus terræ vermiculi: illi verò adeò nobiles, vt filij Dei in sacris literis nuncupentur. Vt patet in libro Iob, vbi dicit Deus: Quis dimisit lapidem angularem eius, cum me laudarent simul astra matutina, & iubilarent omnes filij Dei? Vbi glossa, Astra (inquit) matutina, & filij Dei, idest Angeli. Amor autē eximius, quo nobis deseruiunt, in illa mirabili visione, quam san- *Iob. 38.*
26 ctus Eliseus Propheta perspexit, seruoq; suo Giezi ostendit, declaratus est. Vidit quippe montem equis, curribusque flammiferis plenū, qui omnes eorū custodiæ paratissimi erāt. Hiq; erāt sancti Angeli, qui in figura ignis apparuerūt, vt significarēt, amorē, & diligētiam, qua ministeriū illud executuri cōuenerāt. Vnde per ignominiā, & abiectionē dicit Ezechiel propheta cū Lucifero loquens. Et tu Cherub extentus posui te in monte sancto Dei, in medio lapidū ignitorū ambulasti. Quasi diceret: Cū in medio excellentiū, diuinoq; amore candentiū creaturarū existeres, frigefactus, & in carbonem algidum conuersus es. Vbi valde notandum est, cùm Lucifer Seraph esset, hic tamen Cherub appellari: nam Cherub scientiam, seraph autem significat chari- *4. Reg. 6.* *Ezech. 28.*

tatem. Et quia ſcientia peccato non repugnat, charitas autem cum eo eſſe non poteſt, ideò Lucifer, poſt ruinam Cherub, non verò Seraph nuncupatur. Hæc etiam omnia maximæ ſunt nobis confuſioni. Si enim Deus ad vnum iuſtum, ſcilicet, Eliſeum cuſtodiendum tantam Angelorum multitudinem miſit, quam innumerabiles erunt, quos in ſuæ protectionem Eccleſiæ mittit? Quod ſi omnes ſunt quaſi ignei currus, quomodo cuncti amore non excandeſcimus, & non hoc diuino igne cremamur? quomodo tam algidi in tam boni Dei miniſterio incedimus? Maxima vtique eſt miſeria noſtra, ſiquidem tanto bono non vtimur. Præſertim cùm, vt dicit Origenes ſuper Lucam, poſt Chriſtum natum efficaciùs Angeli nos cuſtodiant. Quod hoc exemplo clariùs apparebit. Si pauperculo iter facienti iumentum, quod oneratum ducebat in terram procideret, & forte fortuna tunc Rex illa præteriret, qui ex equo deſcenderet, pauperculumque iuuaret, ac diceret: Frater ne mœreas, ego enim te aſinum leuare iuuabo: tu iſthinc, & ego hinc eum apprehendamus: ſicque aſinum vtrinque tenentes è terra leuarent: quid, quæſo, Duces, Comites, ac Marchiones efficerent, cum Regem hoc facere, aut ſaltem intentare perſpicerent? Abſque dubio ex equis velociſsimè deſcenderent, & ad Regem concurrerent, dicerentque. Siſtat, ſiſtat regia maieſtas, hoc enim nos faciemus. Quod ſi Rex nollet ab illius pauperis adiutorio deſiſtere, nec illi profectò deſiſterent, ſicque omnes illum efficaciſsimè adiuuarent. Ita poſtquam cœleſtes ciues Regem præcelſæ maieſtatis humi proſtratum, hominemque factum viderunt, vt lapſum hominem erigeret, cuncti efficaciùs illum modò iuuant. Et ſic, quamuis antea coadiutores Dei vocarentur, nunc tamen nomen hoc eis aptiùs quadrat. Atque hinc intelligetis verba illa, quæ Angelus Raphael dixit Tobiæ: Ego ſum, inquit, Azarias magni Ananiæ filius de filijs Iſrael. Quæ verba difficillima ſunt. Nam hic re vera erat Angelus Raphael: Angelus autem nullius erat filius. Angeli quippe non alij ab alijs, ſicut animalia gignuntur: quomodo igitur dixit: Sum Ananiæ filius? Dico illum, vt ſe Angelum eſſe celaret, metaphoricè fuiſſe loquutum, quo res, quas peracturus venerat, cum maiori Tobiæ merito perficerentur. Verumque erat, cum dixit de filijs Iſrael: nam pro filijs Iſrael, non autem pro idololatris

Orige. homi. 10. & 13. ſuper Lucã. ſimile.

Tob. 5.

ſtis.

30 stabat. Eratque Azarias, id est, coadiutor Dei in animarum salute. Ananiasque significat filium gratiæ Dei: & ipse filius erat gratiæ Dei in gratia creatus, & confirmatus. Estque valdè notandum, quam in promptu inuenerit Tobias hunc Angelum, & quomodo eum fuerit comitatus, & ad plura, quam Tobias petebat, se se astrinxit, vt videre est in ipsa historia, capit. 5. Ex quo frater intelliges quàm in promptu sit Angelus tuus, & quomodo te in pluribus ducit, quam tu ab eo petere nosti. Idemque Angelus postea dixit Tobiæ seniori: Quando orabas cum lachrymis, ego obtuli orationem tuam Domino. Non vtique deferunt Angeli orationes nostras, vt à Deo intelligantur, siquidem, vt ait Apostolus, omnia nuda, & aperta sunt oculis eius: sed vt eum deprecentur, vt sibi reuelet, quæ propter illas orationes, ac bona opera nobis vult conferre be- *Tob. 12.* *Hebr. 4.*
31 neficia, quorum ministros se se Angeli offerunt, vt perpendit Lyra super Tobiam. Sicque in eodem Tobia contingebat. Nam ipsemet Angelus, qui eius preces in conspectu diuinæ maiestatis obtulerat, venit minister beneficiorum, quæ Deus illi fecit, cùm ei visum restituit, filium custodiuit, aliaque illi bona dedit, quæ in eodem capite recensentur. Cum Ioseph fratres suos quæreret, inuenit eum vir errantem in agro, vt patet in Genesi. Meritoque dicere possumus hunc Angelum fuisse. Nam dicenti Ioseph se fratres suos exquirere, cùm vir eum de ipso, neque de fratribus eius percontatus non fuisset, statim ei dixit, vbi eos inueniret: quod si homo esset, nequaquam facere posset. Ex quo etiam apparet, quàm in promptu sunt *Gene. 37.*
32 Angeli ministerio seruorum Dei. Quod etiam in Daniele perspicitur, quem absque dubio leones deuorarent, nisi Angelus Domini eorum ora obthuraret. Et sic ipse dixit: Deus meus misit Angelum suum, & obthurauit ora leonum, & non nocuerunt mihi. At, attendite illum vlterius dicere: Quia coram Deo iustitia inuenta est in me: sed & coram te Rex delictum non feci. Quasi diceret: Ideò me Angelus tanto hoc periculo liberauit; quia nec Deum, nec proximum offendi. Quod si Angeli nostri nos à plurimis laboribus, atque infortunijs, quibus premimur, non eripiunt: huius causa forsitan est, quia sumus maximi peccatores: vultque Deus, vt hac ratione purificemur. Quia Angeli in nostri ministerio tam diligentes se *Danie. 6.*

præbent, ideo eos sacra Scriptura cum alijs depingere consue-
uit: quia ad bonũ nostrum perficiendum volant. Et sic eos vidit
Isai, 6. Isaias Propheta, qui affirmat se perspexisse quosdam Seraphim.
Et erant, inquit, sex alæ vni, & sex alæ alteri: duabus velabant
faciem eius, & duabus velabant pedes eius, & duabus volabant.
Illos in capite, medio, & pedibus alas habere, significat diligen-
tiam, qua nos in initio, medio, ac fine operum, vitæque nostræ
Psalm. 90. libentissime iuuant. Et sic dicit Dauid: Angelis suis Deus man
dauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis. Vbi alij verte-
runt: Angelis suis Deus mandabit de te: & sic est in contextu
Græco, & in Paraphrasi Chaldaica. In qua translationum va-
rietate quàm assidua de nobis Deo sit cura, significatur: quia ite-
rum, atque iterum Angelis præcipit, atque præcipiet, vt nos
vbique custodiant. Et quanquam illi obedientes sunt valdè: di-
cit tamen sanctus Propheta, Deum illis mandasse, atque manda-
turum, vt significet, quàm meritò singuli iusti dicere possint:
Psal. 39. Dominus solicitus est mei. Dicitque: In omnibus vijs tuis. Pri-
ma quippe hominis via est, ex quo in matris suæ ventre genera-
tur, quoadusque in lucem prodit: atque illic eum diabolus suffo-
caret, nisi ab Angelo custodiretur. Secunda via est vitæ discur-
sus, qui totus est properatio ad mortem. Tertia tandem, & vlti-
ma via est, ex quo anima à corpore segregatur, quoadusq; ad lo-
cum, quem eius opera meruerunt, deducitur. Vt dicitur in Euan-
Luc. 16. gelio D. Lucæ de paupere Lazaro: Factũ est, vt moreretur men-
dicus, & portaretur ab Angelis in sinũ Abrahæ. O quot hîc ade-
stis, qui ante multum temporis mortis agone prememini, vbi ab
vniuerso mundo deseremini. Tempus aduenient, in quo quære-
tur: Vbi est vxor huius defuncti? & respõdebitur: Foris est mœ-
rore contracta, penéque exanimata. Vbi sunt eius liberi? etiam
foris lamentantur. Ecquis eum comitatur? clerici tantum, ac reli-
giosi. Et quid dicunt? Subuenite, aiunt, sancti Dei: occurrite An-
geli Dñi suscipientes animam eius, offerentes eam in conspectu
altissimi. Eia Angeli Dei hic in hac via ei fauete, hic eum comi-
tamini, vbi ab amicis, liberis atq; ab ipsa vxore deseritur. Quod
illi fidelissimè, & diligentissimè faciunt dominicum exequen-
tes præceptũ, quod illis iubet, vt nos in omnibus vijs nostris cu-
stodiant. Et quia hoc diligentissimè faciũt, idcircò in capite me-
dio, ac pedibus alas habere dicuntur.

Tan-

36 Tantuſque eſt zelus, quo ſalutem noſtram expetunt, vt di-
cant ſacræ literæ illos interſe contendere, non quòd ſe odio ha-
beant, cùm eorum voluntates ſint charitate cōfirmatæ, diuinæq;
voluntati conformes. Dicuntur autem noſtri reſpectu accidenta
liter contendere: vnuſquiſq; enim pro clientibus ſuis, quos ſub
ſua protectione ſuſcepit, exorat; & aliquando etiam ante quàm
Dei voluntatem nouerint, contraria deprecantur. Et ob hanc pe
titionum diuerſitatem alij aduerſus alios contendere dicuntur:
vt dicitur in prophetia Danielis. Vbi dicitur ſanctus Propheta *Dan. 10.*
Dominum fuiſſe deprecatum, vt populum Iſraeliticum, Perſa
rum ſeruitute detentum liberaret, Angeluſque eorum cuſtos
Prophetæ preces offerebat: Angelus autem cuſtos Perſarum ei
reſiſtebat. Vnde Angelus Hebræorum dixit Danieli: Ego ve-
ni propter ſermones tuos: princeps autem regni Perſarum reſti-
37 tit mihi viginti, & vno diebus: & ecce Michael vnus de principi
bus primis venit in adiutorium meum. Hunc principem regni
Perſarum dicunt ſancti Doctores Hieronymus, & Gregorius *Hiero. ſuper*
eſſe Angelum, qui vniuerſæ Perſiæ curam gerebat. Et hic cura *Danie. 10.*
bat Hebræos ab illo regno nō exire, quò Ethnici eorum cōuerſa *tom. 5. Greg.*
tione, ſanctoq; pietatis exēplo in Dei cognitionem deuenirent, *libr. 17. mo-*
atq; ad eū conuerterētur. Angelus autē Hebręorū expetebat, vt *ral. cap. 7. an*
ab illis idololatris proficiſcerentur, ne ipſorum cōſortio peruer- *te med.*
terētur. Sicq, hoc inuicē expetētes aduerſabantur: quoadusq; ve
nit B. Michael, qui in Iudæa præerat ſynagogæ, Angelumq; Iſ-
raelis adiuuit, & à Dño impetrauit, vt populū ſuū à ſeruitute li-
beraret; Diuinaq; volūtate perſpecta duo illi Angeli nō ampliꝰ
38 contēderunt. Hoc fratres dilectiſsimi à glorioſo Principe ſancto
Michaele inſtantiſsimè vos oportet expoſcere: vt quēadmodū
Hebræis auxiliatus eſt, quò ab infidelibꝰ illis proficiſcerētur, ſic
etiā vobis faueat. Idololatrę ſunt luſores, qui plurimas horas in il
lis chartarū imaginibus adorādis conſumunt. Quod ſi ab aliquo
reprehēdūtur, reſpōdēt. Quid igitur facturi ſumus, niſi luſerimꝰ?
Attēdite Chriſtianorū hominum reſponſionē, quaſi nihil aliud
eſſet, cui poſſent intēdere, cùm in tāto breuiſsimè cœlū amittēdi,
atque in infernum in perpetuum prolabēdi periculo verſentur.
O infœlices vos. Iam ignis infernæ fornacis eſt accēſus, in quē
iuſſum eſt, vt ob ſcelera veſtra detrudamini, voſque terribiles il-
li cruciatus expectant, & tamen abſque vllo timore, parum
hoc

hoc temporis, quod vobis in hoc sæculo superest, in quo tanto malo remedium possitis adhibere, ludendo vultis amittere? Vnde, quæso, hi in tantam insensibilitatem, atq; in semetipsos immanitatem deueniunt, nisi, quia illos comprehendit maledictio *Psalm. 113.* Prophetæ. Qui postquam de idolis dixerat: Os habent, & non loquentur, oculos habent, & non videbunt, &c. addidit, dicēs: Similes illis fiant, qui faciunt ea, & omnes, qui confidunt in eis. Hoc est. Idololatræ similes fiant ipsis rebus, quas adorant. Siquidem insensibilia venerantur, in eisque confidunt, insensibiles etiam sicut ipsa reddantur, ne malum, in quo morantur, intelligat. Liberet nos Deus à tam terribili maledictione. In hāc suspicor vos, ò lusores, incidisse, siquidem tam insensibiles quodammodo estis, quàm ipsæ chartarum, quas adoratis imagines. Etiā libidinosi amatores, auari ac cupidi sunt idololatræ: sicut affirmat Apostolus, dicēs: Hoc enim scitote intelligentes, quia omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod est idolorum seruitus, nō habet hęreditatē in regno Christi & Dei. Vbi alia trāslatio habet: Qui est idolorum seruus, & sic est in contextu Græco. Quod relatiuum singulis mēbris oportet referri, hoc modo: Omnis fornicator, qui est idolorum seruus, aut immundus, qui est idolorum seruus, & sic de alijs, non habet hæreditatē in regno Christi & Dei. Ecce miseriā, in quam infœlices hi deueniūt, cùm tam abominabilium idolorum sint serui. Gloriosum igitur Archangelum Michaelē, fratres charissimi, deprecamini, vt siquidē Hebræis fauit, quò ab idololatris illis exirēt, vobis etiam auxilietur, vt à mala horum idololatrarū societate recedatis, ne vos suis deprauatis exēplis, ac conuersatione corrumpant: sed puri mundiq; in diuina gratia conseruemini, qua cælestis gloriæ beatitudo comparatur: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

Ephes. 5.

In

In eodem Festo dedicationis Sancti Michaelis Archangeli Concio Tertia.

Accesserunt discipuli ad Iesum, &c. Matth. 18.

CVM Deus infinitè sit bonus, ab æterno se se in diuinarum personarum productione infinitè cõmunicauit: ita quòd nulla Patri insit perfectio, quam Filio non cõmunicet, & nulla Patri Filioque perfectio insit, quam non Spiritui sancto vterque cõ-
2 municet. Cumque se interiùs ita communicaret, exterius etiã communicari voluit. Sicque sua admirabili potentia ingentem hanc orbis molem construxit: quæ tanta creaturarum diuersitate nitescit, vt eam Propheta contemplans in admirationem raptus dixerit: Quam magnificata sunt opera tua Domine: omnia in sapientia fecisti. In hac autem speciosa machina cœlũ empyreum peculiari quadã pulchritudine exornauit, illud Angelis replens. Non dicimus Deum Angelis illud impleuisse, eo quod Angeli locum occupent; nam omnia millia millium Angelorum, quæ sunt in cœlo in minima quaque vnguis parte poterunt commorari, cum nullum occupent locum. Experientia comperimus cẽtum mille lucernarum flammas paruum quoddam domicilium capere posse, nec alias ab alijs impediri, nisi lu-
3 cernarum materialia corpora eis impedimento essent. Si autem in materiali luce, quæ aliquid habet corporis, hoc est, quantô magis erit in Angelis spiritalibus, qui corporibus carent? Dicimus autem cœlum empyreum à Deo Angelis fuisse repletum, quia omnes, quos voluit, creauit, & in hoc diuina eius volũtas fuit impleta. Hos hominibus longè præstantiores subtilibus intellectibus, efficacibusque voluntatibus creauit. Vnde illos alloquens Dauid, dicit: Benedicite Domino omnes Angeli eius, potentes virtute, facientes verbũ illius ad audiendã vocem sermonũ eius. Benedicite, inquit, Deo, quia vos tam potentes, atque ad diuinã ipsius voluntatem exequendam expeditos creauit. Non solùm autem eos tam excellentes natura creauit, verùm, vt ait Diuus Augusti-

Psalm. 13. *D. Tho. 1. p. q. 61. art. 4. D. Tho. 1. p. q. 52. art. 1. & 2.* *Psal. 102.*

Aug. lib. 12. de ciuit. c. 9. à medio. Tom. 3.
D. Tho. 1. p. q. 62. art. 3.
Eccl. 24.

Augustinus & B. Tho eos omnes in gratia creauit. Sicq; verba 4
illa Eccli. declarari solent: Ab initio, & ante sæcula creata sum:
quibus sancta mater Ecclesia sacratissimã virginẽ Mariã Domi-
nã nostram glorificat: quia fuit in gratia creata, sicut Deus Ange
los creauit ab initio. Sicuti pictor, qui in Hispania secundum Ro
manã consuetudinẽ pingit, Romanũ pinxisse dicitur (*que pinto en romano*) Tantumq; nonnullis sacratissimam virginẽ in gratia
creatam fuisse videtur, vt hoc concedere nolint. Quid? non mira
mini Deum in gratia creasse illos, qui Diaboli futuri erant, æter-
nisq; inferni cruciatibus condẽnandi: maximum vero, atque in-
credibile ducitis, illam in gratia, suaq; amicitia creasse, quã cœ-
li, terræq; imperatricem prædestinauit, atq; in matrem suam præ
elegit? Et siquidẽ Angeli in gratia creati fuerunt, sequitur, quòd
in fide Christi Iesu creati sunt. Nam Beatus Paulus ait: Gratia 5
Dei vita æterna in Christo Iesu Domino nostro. Hoc est, per gra
tiam Dei mediante Christo Iesu Domino nostro æternæ beati-
tudinis vita comparatur. Vnde sequitur Angelos, qui in gratia
creati sunt, in fide Iesu Christi filij Dei, scilicet, quod humanam
naturam esset assumpturus fuisse creatos. Et sic apparet iuxta do
ctrinam sanctorum patrum Cypriani, Bernardi, Cyrilli, Theo-
doreti, & Oecumenij, omnes Angelos in fide viua, quod filius
Dei homo faciendus erat, fuisse creatos, quo Deo parentes, fidẽ-
que sibi ab ipso intimatam credẽtes æternam beatitudinẽ, finẽ-
que, ob quem creati fuerunt, mererentur. Et præterea ad Tit. di-
citur: Paulus seruus Dei Apostolus autẽ Iesu Christi secundum
fidem electorum Dei: & agnitionem veritatis, quæ secundum 6
pietatem est in spem vitæ æternæ, quam promisit, qui non men
titur, Deus ante tempora secularia: hoc est, in illo primo instanti,
antequã cœli mouerentur. Tunc autẽ nulla aderat creatura, cui
supernum illud beneficiũ posset promitti, nisi Angelis. Et B. Pe
trus dicit Angelos bonos exoptasse mysterium Christi tãquam
commune Angelorum, atq; hominum bonum adimpletum vi
dere, his verbis: In quẽ desiderant Angeli prospicere. Græci autẽ
legunt: In quæ desiderant Angeli prospicere, referentes relatiuũ,
quæ, ad diuini saluatoris mysteria, quæ ipsi iã expleta videre cu-
piebãt. Et D. Paul. dicit. Et estis in illo repleti, qui est caput om-
nis principatus, & potestatis. Repleti intelligitur de gratia, qua
vnus quisq; indiget tanquã mẽbrũ corporis eius mystici, cuius
capuẽ

Roma. 6.
Cypri. tract. de cælo, & labere.
Ber. sup. cãt.
Cyril. sup. Esa.
Theod. & Oecum super episto. Hebr. Ti. 1. cap.
1. Petri. 1.
Colos. 2.

7 caput ipse est. Quē etiā dicit Apostol⁹ omniū principatuū, ac potestatū esse caput, ac principē. Et sic Angeli virtutē, qua pollēt, à Christo Redēptore nostro tāquā à proprio capite receperunt. Inter hos autē Angelos pręcipu⁹ fuit Lucifer. Hic cū se adeo speciosum gratijsque refertū animaduerteret, in superbiā elatus aduersum creatorē suū peccauit: aliosq; angelos corrupit, vt Deo derelicto ipsum sequerētur. Tantūq; illius malitia potuit efficere, vt breuissimo quodā tēporis spatio tot Angelos peruerterit, quot homines à mūdi primordio, vsq; ad ipsius consummationē salui erunt: sicuti tractat B. Augu. & Magister sentētiarū. O quā efficax concionator esset Lucifer. O quā cito auditorū animos sermone cōuerteret. O rē sanguineis lacrymis deplorādā. Tota quadragesima, ac toto etiā anno cōcionator vociferatur, & viscera ipsa cū voce ꝓfundit, vt vnā animā Diaboli ancillā cōuertat, nec dū
8 cōficere potest, vt à peccato recedat: Lucifer autē nō in vna quidē vrbe, sed in toto cœlo empyreo cōcionat⁹ breuissimè tot Angelos peruertit, Quale peccatū infælices illi Angeli admiserint, scitu est difficillimū. Ratioq; huius difficultatis est, quia omne peccatū, quod per volūtatis assensum admittitur, error aliquis intellectus præcedere solet: eò qđ omnis peccās sit ignorās, vt Aristoteles affirmat: in Angelorū verò intellectu error aliquis esse nō potuit. Cū enim error sit alicui⁹ culpę pœna, vbi nulla culpa præcessit, nulla potuit esse pœna. Quapropter qui melius, veri⁹que de hac materia loquūtur, dicūt, hoc peccatū nō cōmissionis quidē, sed omissionis fuisse. Nā hoc peccati gen⁹ cōmitti potest absq; eo ꝙ in intellectu error ꝑcedat, cū, scilicet, nō aduertim⁹ qđ
9 diligēter aduertere tenemur. Mali aūt Angeli in primo suæ operationis instāti, qñ eximiā dignitatē, & oīa, quę à Deo acceperāt, cognouerūt, statim in secūdo instāti oīm autorē venerari, eiq; ꝓ tot beneficijs gratias agere, sūmaq; tāq̄ sūmū bonū charitate diligere, seq; totos ipsius obediētiæ, ac ministerio tradere tenebātur. Quæ q̄a cū debuerāt, nō fecerūt, hoc peccatū omissionis admiserūt. Se enim cū tā ꝓstātes aspicerēt, in semetipsis gloriati sunt, & corda sua extulerūt: : sicq; Dei ęqualitatē exoptarūt, quę est, à nemine dependere. Et in hoc statuit D. Tho. æqualitatē cū Deo: ꝙ arbitratus est Lucifer se per semetipsum fore beatū. Cūque Lucifer, & eius sequaces sanctos Angelos in suam opinionē adducere conarentur, exurrexit princeps gloriosus Michael tanquam

præstan-

Aug. in Enchirid.
Magi. in 2. sen. d. 9.
Aristo. 3. Ethic. c. 3.
D. Tho. 1. p. q. 93. art. 3.

præstantissimus illorum omnium dux, & Dei, gloriã honoremque propugnauit. Ideò quippe dicitur Michael, hoc est, quis sicut Deus? Et sic dicit Beatus Ioannes: Factum est prælium magnum in cœlo: Michael & Angeli eius prȩliabantur cum dracone; & draco pugnabat, & Angeli eius, & non valuerunt, nec locus inuentus est eorum ampliùs in cœlo. Meritò quidem dicit prȩlium magnum siquidem de re tam graui contendebant, videlicet, vtrùm Deo gloria, & honor reddendus esset, nec ne? Vel secundum Bernardum, vt declarat Alexander Alensis, & secundũ Lactantium; vtrùm sacratissima Christi Saluatoris humanitas esset adoranda? Vt autem Diuus Ioannes Luciferi venenosam rabiem significaret, eum draconem appellat. Certamen vtrinq; non corporalibus quidem, sed spiritalibus ictibus, qui duriores sunt, rationibus pugnantes, sicut viri docti in gymnasijs façere solent, aggressi sunt: & vtrique quô melius poterant, opinionem suam defendentes naturales vires vehemẽtissimè applicuerunt.

Apocal. 12.
Bern. ser. 17. super Cant.
Alex. Alẽ. 3. p. q. 74. m. 4.
Lactan. libr. 2. cap. 9.

Cumq; adhuc viatores, & pœnȩ capaces essent, maiori afflictione, atque tormento affecti sunt boni, quia tantam diuino honori contumeliam inferri perspexerant, quam si materialibus vulneribus icerẽtur. Nullus vnquam extitit Dux, qui tam viriliter regis sui ius propugnaret, tantumque in eo defendendo laboraret, quàm benedicti Angeli Dei sui honorem, & gloriam protegendo dimicarunt. Et plurimi in illo conflictu maiori sunt affecti cruciatu, quàm præstantissimus quisque Martyr: sicque magno cum labore cælestem beatitudinem compararunt. Et quãuis Lucifer maioribus naturalibus viribus pollebat, Sanctus tamen Michael diuina gratia, sacrisque Iesu Christi meritis adiutus illi præcelluit: quæ quidem merita iam æterno Patri erant accepta: sicut inferiùs affirmat Beatus Ioannes, dicens: Ipsi vicerũt propter sanguinẽ Agni. Diuus Chrysostomus dicit? Quum Pharisæus, & Publicanus orabant in templo, duo pariter exercitus alter in alterum dimicabant. In Publicano peccatorũ exercitus existebat, quorum dux erat humilitas: in Pharisæo autem virtutum castra morabantur, quarũ dux erat superbia. At demũ vicit humilitas. Quid igitur esset in cœlo, cùm in B. Michaele, atque Angelis eius virtutum exercitus dimicaret, quarum dux erat humilitas: in Lucifero autem, & angelis eius inobedientiarum, effrænatarumque affectionum copiæ morarentur, quarum dux

Chrys. hom. de Saul & Dauid.

erat

13 erat superbia, quomodo fieri posset quin Angeli boni victoriam reportarent? Hæc autem victoria non fuit parta illos retractando, aut falsã eorum sententiã arguendo, eosq; conuertendo. Nã Angeli, vt tenet B. Thomas & Enric' de Gãdauo ante electionẽ sunt liberi: post electionem vero nullam habent libertatem. Angelica enim volũtas adeò efficax est, vt siue bonum siuè malum apprehendat, adeò illi adhęreat, vt nequaquã illud dimittere possit. Quemadmodum gladius acutissimus manu præstantissimi viri in corticeum immissus clypeum adeô fortiter illi adhęret, vt ipsemet vir, à quo fuit immissus eum non posit abstraheret, sic boni Angeli, qui bonum semel apprehenderunt, adeò illud penetrauerunt, vt in perpetuum ei mentibus affixi remaneant: qui verò malitiam susceperunt, adeò illi firmiter sunt infixi, vt in æternum pertinaces extiterint. *D. Tho. 1. p. q. 64. art. 2. Enric. de Gand. lib. 2. d. 6.* *Simile.*

14 Voluntas humana, cùm non sit tam acuta, atque efficax, non sic apprehendit bonum, nec malum, ideoque facilè vtrumque dimittit. Ideòque victoria, quam à Diabolis boni Angeli reportarunt, fuit illos à malis non fuisse deuictos, sed potiùs eos à cœlestibus mãsionibus, vbi creati fuerant, expulisse. Ideoque dicit Beatus Ioannes vbi supra, & proiectus est draco ille magnus, & Angeli eius cum illo missi sunt, videlicet, vt æternis cruciatibus torqueantur. Vnde, Fratres dilectissimi, Diuus Petrus metuendum quoddam elicit argumentum in hunc modum. Si enim Deus Angelis peccãtibus non pepercit: sed detractos in tartarum tradidit cruciandos: quid faciet tibi, ò peccator? Et sanctus Iudas in sua canonica dicit: Angelos verò, qui non seruauerũt suũ principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in iudicium magni Dei vinculis æternis sub caligine reseruauit. *2. Petri. 2.* *Iudas.*

15 Hic aduertunt doctores Græci, illud vocabulum, principatum in Græco sermone dignitatẽ, originemq; significare, id est, quia non seruarunt originalem dignitatem, in qua creati sunt, quæ fuit viua fides, ob quam ad æternam fœlicitatem ius habebant. Et quia hunc principatum non custodierũt dicit sanctus Apostolus illos à Deo in magnum, & nouissimum tremẽdi iudicij diẽ fuisse reseruatos, vt eos in æterna vincula sub caliginosi, infernalisq; ignis potestate detruderet. Hoc autẽ dicit: quia Deus igni illi potentiam conferet, qua eos illic semper detineat, vt quãuis velint, nullò possint exire, sicuti nũc exeunt: nec aliquid, quod eis tormẽto nõ sit, valeãt cogitare: nã eorũ volũtas,

atq; intellectus etiam in illo teterrimo igne tenebuntur. Si ergo 16
maledictos hos Angelos Deus propter vnicum voluntatis motũ in æterna tormenta proiecit, quid faciet tibi tot quotidie scelera perpetranti, quem diu ad pœnitentiã expectat? Etenim Angelis secundũ D. Thom. sententiam nullũ concesſit pœnitētiæ tēpus, sed statim ad eã agēdam inepti remanserunt, neq; illã agere potuerunt. Tu verò, qui cum illam faciēdi libertatē habeas, pœnitētiam agere non vis, quo supplicio dignus eris? Quomodo infœlix hæc audiens non contremiscis? Verũ adeò peccatis es dedit⁹, atq; submersus, vt merito de te dici posſit illud Iob dicētis: Tetendit aduersus Deũ manũ suã, & contra omnipotentem roboratus est. Cucurrit aduersus eũ erecto collo. Mitte frater manum in pectus, & conscientiam tuam, & hæc omnia tibi contingere cognosces. Siquidem omnibus viribus totoque conatu sceleribus 17
tuis quotidie omnipotentem Deum offendis: & tam erecto collo, tamque hilari vultu manes, quasi aduersus ligneum aliquē, aut marmoreum Deum, cui non est auditus, neque intellectus, peccasses: omnia quippe hęc ijs, quę hic sanctus Iob dicit, significãtur. Audi ergo quid spiritus sanctus de te, de que alijs tui similibus dicat. Corda (inquit) filiorum hominum implebuntur malitia, & contemptu in vita sua, & post hæc ad inferos deducentur. Et alia translatio habet: Et post hæc ad inferos deducuntur. Et sic est in contextu Græco, & sic legit Beatus Hieronymus. O terribilia verba? Ecquod est marmor hæc audiens, quod timore non laceretur, in quibus certitudo condemnationis, ac tormentorum peccatoris malitiæ, diuiniq; contēptus repleti, nisi in meliorem frugem se recipiat, adeò infallibilis esse significatur, qua- 18
si iam actualiter in gehennales cruciatus iaceretur? Etenim hoc significant verba illa, deducũtur ad inferos. O æterne Pater luminũ per infinitã clementiã tuã te deprecor, vt horũ cæcorũ mētes illumines, quo nunc, cũ opportunũ tēpus habent, per verã pœnitentiã ad te conuertantur, prius quã tuo tremēdo furore glutiantur. Super hanc Angelorũ ruinã velię fratres aduertatis, quòd cũ infœlices sese illo cœlo repulsos perspiciant, infernali superbia concitati in aliud multò præstantius ascēdere, quæ est anima nostra, illiusq; contra Dei voluntatē dominari conãtur. Super quo etiã in hoc sæculo inter Agelos bonos, & malos assiduũ geritur certamē. Nã vt aiunt D. Greg. B. Tho. & Magister, sicut singuli homi-

D. Tho. 1. p. q. 64. art. 2.

Iob. 15.

Eccles. 9.

D. Greg. ho. 34. in Euãg.

19 homines singulos Angelos habent in custodiam: ita etiam singulos habent diabolos aduersarios ad virtutis exercitationem. Ita dicitur in Ecclesiastico. Omnia duplicia vnũ contra vnũ, & nõ fecit quicquam deesse. O admirabilẽ Dei prouidentiã, quot rebus hominibus consuluit. Contra frigus quippe calorẽ, cõtra famẽ cibos, contra sitim aquã, & vinũ nobis concessit: Et aduersus diabolũ animã euertere conantem, Angelum, à quo protegatur, immisit. Est autem valde lamentandum, cùm in cœlo Empyreo Angeli sancti victoriã de Diabolis reportarint, in hoc seculo frequentius Diabolos superantes animarũ prędam asportare, siquidẽ multo plures à Dæmonijs, quam ab Angelis deferuntur: non propter Angelorũ negligentiã, sed ob culpã nostrã, & quia caro nostra pro Sathana stat, estque instrumẽtum, quo à Diabolo superamur. Atque hic intelligetis quare illam Beatus Paulus An- 2.Cor. 12.

D.Tho. 1. p. q. 113. ar. 2. & q. 114. art. 1. Mag. in. 2. d. 2. Eccle. 42.

20 gelum Sathanæ vocauerit dicens: Datus est mihi stimulus carnis meæ Angelus Sathanæ, qui me colaphizet. Quare ò sancte Apostole Angelum Sathanæ carnem appellas? Nunquid caro spiritalis est. An non est caro? aut sicut Dæmones è cœlo prolapsa est? Non vtique. Sed video carnem meam intima quadam Diabolo societate coniunctam, ita, vt eius artes, ac stratagemata non carnis quidem, sed diaboli, & Angeli Sathanæ esse videantur. Quod cùm ita sit, fratres dilectissimi, carnem vestram ieiunijs cilicijs, disciplinisque morificare curate, ne illius causa vincamini. Hoc nos diuinus Magister noster erudiuit. Qui cũ in deserto cũ Diabolo dimicaturus esset, priùs quadraginta dies ieiunauit. O Christe superne electorum dux, quid hoc est Domine?

21 Quando quis certamen est aggressurus, prius comedit, ne in cõflictu deficiat: tu vero ante prælium ieiunas? Si bellum esset corporale, merito posses mirari, quia in corporali conflictu corporalibus viribus opus est. At certamen hoc erat spiritale, ad quod aggrediendũ insignia sunt arma ieiunia, aliæque pœnales exercitationes, quibus caro maceratur, & spiritus fulcitur. Nam, vt ait Paulus: Dum infirmor, fortior sum. Corporali namque ieiunio, & afflictione caro in spiritus seruitutẽ redigitur, qui illi prius aduersabatur: sicque quę antea Sathanæ fuerat instrumentũ, iã spirit⁹ redditur auxiliatrix. Vt igitur nos cęlestis Magister erudiret, quomodo in spiritali pugna victuri essem⁹, pri⁹ quã certamẽ aggrederetur, sacratissimũ corpus suũ ieiunijs, frigorib⁹, longisq; 2.Cor. 12.

vigilijs voluit macerare. Pro magno supplicio dixit Deus Hie- 21
Ezech.26, rosolymæ per Ezechielē Prophetā: Lapides tuos in medio aquarū ponent. Quibus verbis mysticè significauit, quàm necessariæ sint pœnales exercitationes ad spiritalem vitam conseruandam.
Simile. Habet pauper agricola fundū iuxta agrū diuitis, atq; potentis: diuesq; paulatim sulcos fundi pauperi subtrahit. Pauper verò, ne diues in fundū suum se se immittat, inter eū, & diuitis agrum proceros erigit lapides: qui diuiti impedimento sunt, ne illud pauperi inferat detrimentum. Hæc vita est fundus, quem colimus, vt fructum in altera metamus. Est autem nobis teterrimus hostis, qui quotannis, & quotidie etiam in fundum nostrum sese immittit. Quod si mihi fidem non vultis adhibere, in vosmetipsos oculos conijcite, & animaduertetis quomodo magis, ac magis in dies peccatis, ac peruertimini, & in sceleribus vestris magis confirmamini. Quando verò minus arbitrati fueritis adeò vos Diabolus possidebit, vt in infernum detrudat. Ne igitur fundum vestrum sic surripiat, se seque in eum fraudulenter immittat, inter vos, & illum limites lapidum constituite: qui sunt ieiunium, vestium asperitas, silentium, recollectio, atque oratio, &c. Ex ijs intelligetis quantum sit Dei supplicium permittere, quòd hi lapides carnalium illecebrarum aquis euertantur: & quantum bonum sit eis animum circundare carnem spiritui submittendo. Quod si fecerimus, Angeli boni victoriam belli, quod propter nos cum diabolis gerunt, nequaquam amittent. Vt autem fratres noueritis quantopere vos Angelorum ministerio diligentiaque oporteat vti, animaduertite, quid consuluerit Deus populo Israel in libro Exodi dicens: Ecce ego mit- 14
Exod.23. tam Angelum meum, qui præcedat te, & custodiat in via, & perducat te in locum, quem præparaui tibi. Obserua eum, & audi vocem eius, ne contemnendum putes, quia non dimittet, cum peccaueris, & est nomen meum in illo. In quibus verbis manifestè significat Dominus se aliquando Angelis facultatem concedere, vt nos corporalibus afflictionibus puniant: sicuti magi-
Simile. ster, aut pædagogus, qui videns discipulum suum indulgentijs allectum bonum esse nolle, seueris verberibus eum cædit. Et sic
2.Reg.24. dicitur in secundo Regū volumine: Cum vidisset Dauid Angelum cædentem populum magna, scilicet, peste, dixit: Ego sum, qui peccaui, vertatur obsecro manus tua contra me: Timeamus

igitur

¶ igitur dilectissimi fratres hæc verbera: credibile namque est ob scelera nostra plurimas pestes, morbos, egestates, ac tempestates per Angelorum ministeria nobis euenire. Quod si nos in meliorem frugem non receperimus, caueamus, ne in sempiterna tormenta corruamus.

In hac sacra solennitate sacrosanctum hoc Euangelium decantatur, quia in illius fine agitur de assistentia, & perseuerantia, qua Angeli custodes hominum salutem in diuino cõspectu impetrare conantur. Etenim hoc significant verba hæc. *Angeli eorum semper vident faciem patris mei, qui in cælis est.* In cuius initio recensetur infirmitas, in quam Sancti Apostoli inciderunt, & medicamen, quod illi Dominus docuit adhibendum. Infirmitas verò erat ambitio. Hæc homines desertis patrijs profunda maria nauigare, vltimasq; orbis regiones solicitos peragrare co-
26 git. Hæc est tinea quę viri secularis, clerici, monachi vestem & rudem etiam rustici agricolæ saccum rodit. Hac perniciosissima peste Dominici discipuli contacti accesserunt, vt diuinum Magistrum suum interrogarent dicentes: Quis putas maior est in regno cœlorum? Et aduocans Iesus paruulum statuit eum in medio eorum: & quæ sequuntur, vsque ibi: Quicunque ergo humiliauerit se, sicut paruulus iste, hic maior est in regno cœlorum. Notabile quidem est, quòd cùm tot, tamque eximiæ sint virtutes, dicat tamen Dominus iuxta humilitatis mensuram cœlestem beatitudinem concedi, & quantò quis humilior fuerit, tãto maiori in cælorum regno gloria afficietur. Cur non dixit: Qui maiorem egerit pœnitentiam, qui largiores erogauerit elee-
27 mosynas, qui diutiùs ieiunauerit, qui plus temporis in oratione consumpserit, hic maior est in regno cœlorum? Ad hoc possemus respondere illud Matthæi. Ita pater, quia sic fuit placitum ante te. At, dicere possumus Dominũ hoc fecisse propter perpetinũ odium, quo superbos execratur. Et sic dixit Diuus Iacobus: Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Nam vera magnitudo sophisticam, & fictam naturaliter odit. Cumque Deus verè sit maximus, eos execratur, qui paruuli cùm sint, sicuti reuera omnes in eius comparatione sunt tanquam nihil, magni se æstimant. Inter mirabilia opera, quæ in orbe fabricata sunt vnum ex præstantioribus fuit templum Salomonis, in cuius constructione infinita penè auri, atque argenti copia consump-

Matth. 11.
Iacob. 4.

ta est. Quo expleto adeò elati remanserunt Hebræi, vt magnum ag quoddã ministeriũ se Deo perhibuisse putarent. Quos, vt ab hac
Esa. 65. elatione tolleret, dixit eis Isaias propheta ipsius Dei nomine: Hæc dicit Dominus, Cœlum sedes mea: terra autem scabellum pedum meorũ. Quæ est ista domus, quam ædificabitis mihi? & quis iste locus quietis meæ? Id est quæ domus est hęc excelsæ, ingentiq; maiestati meæ? Quid mihi opus est illa? Si domũ cõstruxistis, vobis vtiq; construxistis, scilicet, vt me in ea deprecemini & delictorũ veniã consequamini. Si ergo ò Domine hoc, quod humano videri tantũ est, tibi tamen tã vile videtur: quid tibi poterit cõplacere? Etenim permagni nostra refert hoc scire. Qui apud reges plurimũ valere desiderant, primũ debent perscrutari quę regi sint grata. Quãtò igitur pluris nostra interest nosse quæ grata sint Deo? Ne autẽ hæc quærendo fatigaremur, statim per 19 ipsum Prophetã inferiùs explicat dicẽs: Ad quẽ respiciã, nisi ad pauperculum, & contritũ spiritu, & trementẽ sermones meos? O ineffabilẽ Dei probitatẽ, in quo bonum. fœlicitatemq; nostrã constituit. Si diceret: Solùm mihi sapientissimi nobilissimi, potentissimi, speciosissimi deniq; placent: quid facerent, qui rebus his carent? At, in re tantummodo fœlicitatem nostram statuit, quam omnes facere poterunt, si ad illam faciendam sese dispone re voluerint: his enim Dei auxiliũ non deerit. Pauperculum vocat hîc humilẽ. Ille quippe verus est humilis, qui paupertatem, nuditatemq; suam agnoscit: qui ex se nihil aliud, nisi peccata se habere cognoscit: qui quicquid boni habet, quicquid gratiarum siue naturæ, siue fortunę, illud se à Deo accepisse nõ dubitat: qui non iudicio, sapientiæ, consilio, nec viribus suis nititur, sed om 30 nẽ spem suã in Deo constituit: & quasi pauper locupletissimæ ipsius mensæ micas semper efflagitat. Hic cùm Deum offendere maximè timeat, eius sermones tremit propter summum desiderium, quò ei placere studet. Et sic quum concionator Dei nomine comminatur, tremit, quum pollicetur, sperat: cum iubet, obtemperat: cùm loquitur auscultat: cùm vocat, pręstò est. Hunc, qui in oculis suis est nihil, amorosis Deus oculis intuetur, & non solùm semel in eum aspicit, sed iterum atq; iterum quasi rem sibi gratissimam cernit. Ideoque non dicit: Ad quem aspiciam? sed, Ad quem respiciam? Et qui sic minor est, hic in diuino conspectu maior erit. Hæc medicina ambitioni medetur.

Posteà

31 Posteà subdidit Dominus dicens: *Qui scandalizauerit vnum*
de pusillis istis. Extra rem videtur hîc Dominus de scandalis
agere, cùm tamen de illis aptissimè loquatur. Accesserunt
Apostoli cum ambitione, atque peccato. Et vbi primùm su-
pernus Magister in illis, qui totius Ecclesiæ principes futuri
erant, peccatum inspexit, statim de scandalo agit. Quasi di-
ceret: Difficile est principi atque prælato inesse peccatum,
absque eo quòd in inferiori scandalum sit. Quamuis aliquæ stel *Simile.*
larum splendorem amitterent, aliæ tamen lucidæ perseuerarēt,
at si sol lucem amittit, omnes remanent obscuræ. Et sic dicit
Oseas Propheta: Audite hoc Sacerdotes, & domus regis aus-
cultate, quia vobis iudicium est, quoniam laqueus facti estis spe *Osea.5.*
culationi, & sicuti rete expansum subter Thabor. O quam
32 meritò magnatibus, & principibus huius sæculi, si malè viuunt
dicere possumus: Vos estis laqueus, & rete, quo Diabolus plu
rimas animas aucupatur. Vtitur Sathanas artificio, quo colum-
barum aucupes vti consuescunt. Hi quippe columbam maio- *simile.*
rem, quam aucupari possunt, accipiunt, quæ à longinquo vi-
deatur, eique oculos auellunt, & iuxta illam retia tendunt.
Quam cum aliæ quietam aspiciant, ad eam se conferunt.
Tunc auceps retia contrahit, & quinquaginta, aut centum
coniunctim apprehendit. Sic Diabolus virum præclaræ fa-
mæ, egregiæque autoritatis apprehendit, eumque aliquo vi-
tio excæcat: atque illa cæca columba alios complures, qui im-
pio eius exemplo peruertuntur, aucupatur. Per Isaiam Pro- *Isai.56.*
phetam dicit Deus: Omnes bestiæ agri venite ad deuoran-
33 dum. Statimque addit dicens: Speculatores eius cæci omnes.
Et paulò inferiùs: Ipsi, inquit, pastores ignorauerunt intelli-
gentiam, omnes in viam suam declinauerunt. Quasi dicat:
Omnia vitia, quantumuis turpia, & bestialia sint ad euerten-
dum populum securè poterunt introire: siquidem Diabolus
principes eius, & gubernatores peccatorum caligine obcæca-
uit, atque ità peruertit, vt singuli appetituum suorum viam se-
quātur. Si Angeli rebellarunt, huius rebellionis causa fuit, quia
contra Deum præstantissimam, quam fecerat, creaturam insur-
rexisse viderunt, qui fuit Lucifer. Vtinam soli impugnarent nos
maligni spiritus ait, Beatus Bernardus, & nihil nocerent homi-
nes perniciosis exemplis. Nam plus mouent facta, quàm dicta: *Bern.*

Diaboliq́ue nihil aliud faciunt, nisi nobis suadere malitiam ver- 34
bis. At malum exemplum corruptam naturam ad malum vehe-
menter inclinat. O fratres dilectissimi per immensam Dei cha-
ritatem vos deprecor, ne tantum humeris vestris onus impona-
tis, quale est vnius animæ cõdemnatio. Animaduertite, vos quã
tũ est vobis, quando facitis, vt aliquis mortaliter peccet, adeò
immanes esse, quasi eum protinus in perpetuos inferni cruciatus
detruderetis, & quasi eum immittentes diceretis: illuc ito cum
omnibus Diabolis passurus in sæcula sæculorum. Nam prop-
ter illud lethale peccatum iã peccator ille pœnis illis manet astri
ctus, Quod si postea pœnitentiam egerit, hoc per infinitam Dei
misericordiam fiet: tu verò quantum est ex te, iam illud ei dam-
num intuleras. Ecquis igitur hæc intelligens deinceps diligen-
tissimè non cauebit, ne tam grauiter diuinam Maiestatem offen-
dat, ne ve tantum proximo suo afferat detrimentum. 35

Væ mundo à scandalis. Idest, hi, qui in mundo versantur, in peri
culo sunt, infœlices sunt ob scandala, quæ in eo quotidie oriũtur.
At, væ homini illi, per quem scandalum venerit. Quis dixit hoc væ?
Quis hoc suspirium edidit? Quis tam metuendum protulit ver
bum? Ille, qui hominũ corda perscrutatur, ille, qui iudex nouissi
mus est futurus, ille, qui peccatorũ qualitatem nouit appendere,
hic dicit: Væ. In magno periculo versatur ægrotus, quando illũ
medicus lamentatur. Infœlix reus, cuius iudex lecta sentẽtia ma
nu frontem percutit dicens, væ. Infælix tu, ò scandalose homo.
Iam enim supernus iudex sententiam aduersus te legens, te plo-
rat, & dicit: Væ homini illi, per quem scandalum venit. Et Pau-
lô antea dixerat: Qui scandalizauerit, &c. Expedit ei, vt suspen- 36
datur mola asinaria in collo eius, & mergatur in profundum ma
ris. In quibus verbis videtur assignare remedium, quod potest
adhiberi, ne scandalosus homo proximis suis officiat. Nam ho
minem, cuius collo alligata mola in profundum mergitis, ibi
eum absconditis, ità vt nullo vnquam tempore amplius videa-
tur. Sic gubernatores deberent publicum peccatorem, scanda-
losum in aliquem locum includere, vbi nunquam amplius ap-
pareret, ne tantum proximis suis detrimentum afferret. O fra-
tres, quibus regionum gubernatio incumbit, Deus vos illumi
net, quo terram diligentissimè ab omnibus scandalis mundare
noueritis, publicosque peccatores ab ea relegetis, quorum causa

Deus

37 Deus vrbes punire consuescit. Vt sic cum puritate sanctitateq
viuentes diuinam gratiam mereamur, qua cœlestis gloriæ beatitudo comparatur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo dedicationis Sancti Michaelis Archangeli Concio Quarta.

Accesserunt discipuli ad Iesum dicentes, &c.
1 Matthæi. 18.

QVI De nauigandi arte præcepta tradunt periculosa loca diligenter aduertere solent, vbi sunt scopuli sub æquore delitentes, quos vbi primum naues furibundis ductæ impulsibus pertingunt, lacerari consuescunt: & in chartis nauigationis illos insculpunt, quò nautæ ab eis recedant. Cumq; vita nostra sit continua quædam ad cœlestem portum nauigatio, charta ac norma nauigationis, quæ est sacra Scriptura nos pericula, quæ sunt in hac nauigatione, sapienter erudit. Inter quę vnum ex præcipuis
est superbia, & elatio quam plurimi attigerunt, & perierunt, si-
2 cut apparet in Angelis, alijsque compluribus, qui eam attingen-
tes vt sacra pagina refert, infœliciter perierunt. Hæc etenim est spiritalium incommodorum, ruinarumque fons. Et sic dicitur in libro Prouerbiorum. Contritionem præcedit superbia, & *Prouer. 16.* ante ruinam exaltabitur spiritus. Hæc infœlicem Absalon impulit, vt, cùm tanti parentis esset filius, tamque bona doctrina eruditur, tantam publicè impudentiam, & fœditatem ad Dauidis patris sui contumeliam admitteret, cui similem barbarorum nemo legitur perpetrasse vt dicitur in libro secundo *2. Reg. 16.* Regum. Tetenderunt Absalon tabernaculum in solario, ingressusque est ad concubinas patris sui coram vniuerso Israele. Et priusquàm tantam committeret abominationem, refert sacra-

tus textus causam huius fuisse, vt cum audiret omnis Israel, quòd fœdaret patrem suum, roboraretur cum illo manus eorum. Et maledicta Athalia interfecit omne semen regium, vt, scilicet, se in ambitione sua sustineret, sicut habetur
4. Regū. 11. in quarto Regum volumine. Longumque esset recensere quot, quantasque ruinas homines fecerint, eo quòd periculosum hunc tetigerint ambitionis scopulum. Hæc optimam reipublicæ gubernationem perturbat. Nam ambitiosi, ne inferioribus displiceant, vt quod expetunt, consequantur, complura eorum peccata consentiunt. Sicut aucupes, vt aues ad laqueos suos attrahant, earum cantus imitantur: auceps perdi-
Simile.
cum quasi perdix cacabat: aucepsque coturnicum tanquam coturnix garrit: sic qui alijs cupiunt dominari, vt subditorum animos aucupentur, eorum se se ingenijs, affectionibus, ac voluntatibus accommodant. Et ita respublicæ, Ecclesiasticæque, ac sæculares congregationes deprauantur, ac subuertuntur propter ambitiosorum præsidum, ac gubernatorum dissimulationem. Hæc est simoniæ mater. Ambitiosus enim omnes vias aggreditur, vt expetita consequatur: quod magnopere diuinam iram prouocat, vt apparet in libro Regum tertio. Vbi dici-
3. Reg. 13. tur: Quicunque volebat, implebat manum Ieroboam, & fiebat sacerdos excelsorum: & propter hanc causam euersa est domus Ieroboam, & deleta de superficie terræ. At si sacerdotij idolorum venditio tam acri supplicio punita fuit: quid supplicij de Ecclesiasticarum dignitatum, sublimiumque, ac diuinorum sacramentorum administrationis venditione sumetur? Quomodo igitur, qui grauibus his sceleribus se infectos aduertunt, toto corpore non contremiscunt, sed securè, quieteque viuunt? Vbi nos legimus in Prouerbijs: Qui
Prouerb. 17. exaltat os suum, quærit ruinam, alia translatio habet: Qui exaltat ostium suum, quærit ruinam. Et sic est in contextu Græco, & in Paraphrasi Chaldaica. In quo significatur, superbiam in verbis, & in operibus, fastis, sumptuosisque ædium constructionibus grandium ruinarum, cœlestiumque suppliciorum esse causam. Quid autem accidet ei, qui sacram dignitatem pecunijs emens, per simoniam exaltat ostium suum? Siquidem Christiani estis, & hæc firma fide tenetis, quomodo

6 modo ij, qui huiusmodi sceleribus culpati estis, non trepidatis? quomodo seueram Dei iustitiam non timetis? Quis vos demẽtauit, & synderesin rationis inuoluit, vt in tanto periculo tam securi quietique viuatis? O cæcos, ac miseros vos, quam euidens est hoc vestræ condemnationis indicium. Philosophus quidam testamentum fecit, in quo magnam pecuniæ quantitatem homini insipientiori, qui reperiri posset, legauit huiusque testamenti executorem alterum philosophum statuit. Tunc temporis Romæ consulatus vacauit: consulem quippe suo munere abutentem senatus iussit occidi: statimque alter in illam dignitatem fuit electus, quam ille hilari animo suscepit. Quod cum Philosophus testamentarius cognouisset, statim se ad consulem denuò electum contulit, eique prædictam defuncti pecuniam obtulit. Quem cum con-
7 sul interrogaret, cur hæc sibi pecunia daretur, ille respondit, Hoc faciens impleo testamentum, in quo iussa est hæc pecunia dari insipientiori, qui reperiri posset. Et iuxta hanc conditionem tu es huius pecuniæ legitimus hæres: siquidem prædecessoris tui exitium miserrimum perspiciens idem munus libẽtissime suscepisti. Ex quo tu stultissimus totius vrbis esse probaris.

Quod si Ethnici stultum esse ducebant, qui temporales dignitates sibi oblatas libenter accipiebat propter infœlices earum exitus, & quia ingentium ruinarum causa esse consueuerunt: quomodo Christiani illos non insipientes iudicabi-
8 mus, qui non solum Ecclesiasticas dignitates libenter accipiunt, sed cum magno etiam animi sui detrimento illas aliquando pecunijs emunt? Sciens igitur cœlestis magister Iesus Christus Redemptor noster ambitionem non solum per se pessimam esse, verum aliorum etiam complurium malorum esse seminariũ (ideo namque dixit Dauid: Non veniat mihi pes superbię, significans superbiã, & ambitionẽ pedẽ esse, quo peccati machina sustinetur) accedentibus discipulis suis ad eũ mortifera hac peste contactis, percontantibusque: *Quis putas maior est in regno cælorum?* (sicut sacrosancti Euangelij historia refert) *Aduocans paruulum statuit eum in medio eorum, & dixit*, &c. vsque ibi: *Hic maior est in regno cælorum.* At quærat quispiam: Siquidẽ *Psalm. 35.*

charitas

charitas est virtutum omnium præstantissima, quare dicit Dominus eum, qui plus humilitatis habuerit, non autem qui maiori charitate præstiterit, fore maiorem? Respondeo Dominum non ratione quidem solius humilitatis eum maiorem futurum affirmare, sed propter virtutes, quas humilior sua maiori humilitate comparabit. Huius quæstionis occasio ex eo processit, quòd, cùm tributum non à priuatis quidem, sed à patribus tantum familias exigeretur, Dominus pro se, & pro Diuo Petro illud exoluit, in quo eum vniuersorum caput futurum esse declarauit. Et quia cæteri ambitiosi erant, ambitio verò est mater inuidiæ, efficitque ne ambitiosi alios in honores, ac dignitates, quas ipsi expetunt efferri patiantur, hac rabie concitati ad Magistrum veræ humilitatis accesserunt. Qui, vt superbiam illam, ac ambitionem in eorum animis reprimeret, aduocans paruulum statuit eum in medio eorum. Prophetæ quando aliquid in auditorum animis vehementer imprimere conabantur non contenti erant id solis verbis dicere, sed aliquibus exterioribus signis atque operibus illud significabant. Hoc autem Dei iussu faciebant. Sic Isaias Propheta, vt significaret, quàm nudi, omnibusque spoliati remansuri erant propter peccata sua habitatores Hierusalem, se vestibus exuit, vt patet in ipsius Prophetia. Et Sanctus Propheta Hieremias, vt significaret Hebræos ob ipsorum flagitia esse vinciendos, & confringendos se se catenis circuncinxit, vrnasque confregit. Sic, cùm Dominus plurimas humilitatis normas verbo tradidisset, nunc, vt eam discipulorum suorum animis efficaciùs imprimeret, illum eis puerum ante oculos proponit, quasi viuum quoddam humilitatis exemplar. Tanquam præceptor, qui alios scribere vult docere, characteres in papyro scribit, quo illorum exemplo discipuli alios eorum similes efficiant. Sic etiam Deus in illius pueri innocentiæ papyro humilitatis, puritatis, & synceritatis characteres inscripsit, illosq; discipulorum suorũ oculis proposuit, vt inde ipsi eos addiscerent. Qui infantes domi vestræ habetis, Deum laudate, qui tales vobis præceptores concessit, qui die, noctuq, vobis prædicent, si eorum ingenia attẽtis animis volueritis aduertere, quomodo sine cupiditate superbia

Isai. 20.

Hiere. 19.

12 superbia, & inuidia viuunt, nullius famam obtrectant, neminem vlciscuntur, & facile parcunt. Et dixit: *Nisi conuersi fueritis & efficiamini sicut paruulus iste, non intrabitis in regnum cœlorū.* O res obstupenda, quæque illam profundè consideranti magnam affert admirationem: quòd Dominus hominibus cum ipso tandiu conuersantibus, & pariter in vna, eademque mensa edentibus dicat: Nisi conuersi fueritis. In quibus verbis eis significauit, ad æternam salutem eis non sufficere esse Apostolos, nec mundo relicto tritis vestibus, & sine calceamentis in ipsius sectatione incedere, nisi tanquam pueri redderentur. Quod si Sanctis Apostolis hoc erat necessarium, quantò magis illi hac conuersione indigebunt, qui laxis habenis mundum sequentes, eum toto corde suo amplectuntur? Quid ad
13 hoc dicitis fratres? Ecquis ipsum Deum audiens dicentem: Nisi quis conuertatur, & sicut paruulus efficiatur, in regnum cœlorum ingredi non posse, sciensque quàm procul ab hac conditione abhorreat, non erubescit? O quàm meritò dixit Dauid: Nolite extollere in altum cornu vestrum, id est, ne munere, dignitate, diuitijs, sapientia, viribus, generisque vestri nobilitate superbiatis. Etenim hæc omnia per cornu significantur: quandoquidem hoc modo in regnum cœlorum non introibitis. Statimque subdit dicens: Nolite loqui aduersus Deum iniquitatem, Ne dicatis: Siquidem Deus nobis hoc tam difficile præcipit, è cœlo nos videtur expellere. Ne tantam iniquitatem, atque malitiam ore proferatis. Præcepta quippe difficilia non desperantes quidem, sed humiles, Deumque timen-
14 tes homines reddunt. Nam etsi hominem ad puerilem innocentiam redire difficile est, si tamen ille, quod in se est, fecerit, Deus reliqua adhibebit. Vt autem quod in vos est facere noueritis, notandum vobis est prius humilitatem à Diuo Bernardo ità definiri. Humilitas est virtus, qua homo vilissima sui cognitione sibi ipsi vilescit. Ad quod præstandum præteritorum recordatio peccatorum multum conducit: quorum causa homo Sathanæ seruus fuit, æternisque inferni cruciatibus condemnatus. Multum etiam prodest consideratio cupiditatis, ac solicitudinis, qua priùs hæc sæcularia, & vilissima perquirebat. In Genesi dicitur Abimelech Saræ dixisse: Ecce mille argenteos dedi fratri tuo hoc erit tibi in velamen,

Psalm.74.

Genes.20.

oculo-

oculorum, ad omnes, qui tecum sunt: & quocumque perrexe-ris, memento te deprehensam. Sic ego vos moneo fratres, vt cùm diuitias, pecunias, domos, ac vineas vestras, oculis perspe-xeritis, memineritis, quam solicite ista omnia quæsieritis, quã-que captiuum cor vestrum in horum appetitu duxeritis: hoc enim vos confundet, atque humiliabit. Gloriosus Paulus
1. Timot. 1. postquam magnus fuerat electus Apostolus semper miseriam
1. Cor. 15. suam ante oculos deferebat. Et sic dicebat: Priùs blasphe-mus fui, & persecutor, & contumeliosus. Et rursum: Ego sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei. Mul-tum etiam ad humilitatem impetrandam conducit conside-rare quantum nobis deest ad hoc, vt Christianam perfectio-nem attingamus. Hac consideratione dicit Diuus Ioannes 6
Climacus patrem quendam eremitam elatos superbiæ impe-tus comprimere consueuisse. Heroicarum quippe nomina virtutum in cubiculi parietibus habebat inscripta, perfectæ, scilicet, charitatis, Angelicæ castitatis, profundæ humilita-tis mundissimæ denique orationis. Et quum ei aliqua sui ip-sius præsumptio inanis obrepebat, dicere solebat: Ad expe-rientiam nos conferamus. Virtutésque illas legebat, quas vt legerat, dicebat: Quando his omnibus virtutibus florue-ris, tunc intelliges quàm procul absis à Deo: quas etsi haberes seruus tamen esses inutilis: quia quod debueras facere, feci-
Ecclesi. 7. sti. Has, & alias rationes oportet vos dilectissimi fratres ex-quirere, vt in vestri æstimatione vilescatis. Simulque illud Ec-
Ecclesi. 3. clesiastici adimplere curate, vbi dicitur: Humilia valde Spi- 7
ritum tuum, vt enim ibidem dicitur, Magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur. Sicque dispositi, ac diui-na ope adiuti ad hanc admirabilem conuersionem, de qua hic Dominus loquitur, peruenietis. Et sicut pueri bonæ indolis
Gregor. se doceri, & corripi libentissimè patiuntur, sic vos pati, atque etiam desiderare debetis, sicuti faciebat Beatus Gregorius, qui in Epistola quadam dicit: Ab omnibus corripi, ab omnibus emendari paratus sum. Et solum mihi amicum æstimo, per cu-ius linguam ante apparitionem districti iudicis meæ maculas mentis tergo. Atque etiam Doctor ille Doctorum Beatus Au-
August. gustinus dicebat: Ego & senex, & Episcopus paratus sum à pue-ris

18 ris doceri. O admirabilem viri sancti humilitatem, magnamq; superbiæ nostræ confusionem, quia tantopere ab alijs doceri, ac corripi recusamus.

Præsupposito igitur dilectissimi fratres, vos amodò quasi pueros malitia viuere curaturos, alphabetum vos erudire volo, quod semper ante mentis oculos deferatis, iuxta quod bona opera faciatis. A. animam vobis esse significabit. B. bonam spiritalem natura esse designabit. C. animam istam pretiosissimam non quidem genitam fuisse, sed creatam. D. Deum illam creasse. E. Deum istum à quo creata fuit, ęternum esse, animamque istam in æternum aut in cœlo gloriosam, aut in inferno suppliciјs cruciatam esse duraturam. F. hæc omnia nos à fide doceri, neque naturali ratione intelligi posse. G, significabit, quamuis
19 fides sit donum Dei præstantissimum, sine gratia tamen parùm prodesse. H. ad hanc gratiam conseruandam, humilitatem esse necessariam. I. humilitatem à iuuentute incipere oportere. L. ad humilitatem à iuuentute consequendam opus esse corpus suis imperfectionibus limare. M. hoc mortis recordatione faciendum esse designabit. N. etiam corporalium appetituum negationem esse necessariam. O. Sanctarum simul exercitationum operationem requirit. P. denique in eis perseuerantiam necessariam esse significauit. Hoc A. B. C. fratres charissimi addiscite, illudque in cordibus vestris scribite, die, noctuque perlegite, & quæ per illud significantur, exequimini, quò sicut oportet in hac sancta, spiritalique pueritia proficiatis.

20 *Et qui susceperit vnum paruulum talem in nomine meo, me suscipit.* Hic suscipere non solùm domo excipere, verùm quodcunq; etiã aliud beneficium conferre significat. Et in hoc sensu locutus est Diuus Paulus in ea, quam scripsit ad Romanos, discens: Suscipite inuicem, sicut & Christus suscepit vos, id est, adiuuate vos inuicem. Et quemadmodum beneficium, quod in pauperem cõfertur, sic & incommodum, quod eidem infertur, in se Dominus suscipit dicens: *Qui scandalizauerit, &c.* Quamobrem fratres mei ne paruulos inhumaniter tractetis. Nam quamuis illi nunc de vobis nequeant vlcisci: siquidem Dominus eorum persecutionem, iniuriamque suam esse ducit, ipse de vobis vindictam sumet, quando vos minus arbitrati fueritis. Quando *Roma. 15.*

Iezabel vineam, vitamque Naboth abstulit, impunem se euasuram esse putauit. Deus autem tantam illam iniquitatem satis puniuit: siquidem eius cadauer canibus esca fuit, vt patet in
4. Regũ. 9. quarto Regum volumine. Hoc autem supplicium nihil est in comparatione pœnarum, quibus in inferno in perpetuum cruciabitur. Nunquam Dauid, etsi potuit, Saulem occidere voluit. Deus autem non est oblitus iniuriarum, quibus Dauid à
2. Reg. vlt. Saule fuit affectus, & sic cum vltus est, vt dicitur in libris Regũ: vbi tanta angustia dicitur afflictus, vt se ipsum interemerit, sicq; ad inferos in æternum descendit. Scitote oppressi injurijsque affecti quamuis offensoribus vestris ignoscatis, nihil Dominus tamen, nisi iuxta vires suas integram egerint satisfactionem, diuinam iustitiam munere suo esse functuram. Obseruandum est etiam paruulos ab illis scandalizari, qui eos persecuntur, illudunt, contemnunt, qui iniustè illos tristitia afficiunt: quoniam, quantum est ex se illis sunt deserendæ virtutis occasioni. Eos etiam scandalizant, qui mala illis perhibent exempla: & multò etiam magis, qui eos largitionibus, aut verbis ad peccandum inducunt.

Dicitque Dominus, ei, qui aliquo modo istorum proximum suum scandalizat, E*xpedire, vt suspendatur mola asinaria in collo eius*. Super quo notat Diuus Hieronymus, Dominum hac phrasi vsum fuisse iuxta Palæstinæ consuetudinem: ij enim
Hieronym. peccatores grauissimis onustos sceleribus hac morte damnabant. Vt igitur adnotaret, quàm graue peccatum admittit, qui alium scandalizat maximam pœnam, quam tunc infligebat, assignauit. Timete igitur fratres charissimi diuini iudicij seueritatem. Attendite quantopere verebatur Apostolus, ne in hoc peccati genus incideret, qui dicebat: Si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnes in ęternum,
1. Cor. 8. ne fratrem meum scandalizem. Et rursum: Bonum, inquit, est mihi magis mori, quàm, vt gloriam meam quis euacuet. Glo-
2. Cor. 9. riam autem suam appellat, se Euangelio, quod prædicabat, nullum ponere offendiculum. Et in ea, quam ad Romanos scripsit,
Roma. 8. vt nobis persuaderet, vt ab hoc maledicto vitio abstineamus, dicit: Sic autem peccantes in fratres, & percutientes conscientiam infirmã in Christum peccatis. Quô autem clariùs huius mali effectus intelligatis, euentum quendã metuẽdum vobis recensebo, quem

24 quem refert Diuus Hieronymus, dicens: Prætextata nobilissima quondam fœmina iubente viro Hymetio, qui patruus Eustochij virginis fuit, habitum eius, cultumque mutauit, & neglectum crinem mundano more pexuit vincere cupiens, & virginis propositum, & matris desiderium. Et ecce ubi eadem nocte cernit in somnis venisse ad se Angelum terribili voce minitantem pœnas, & hæc verba frangentem: Tu ne ausa es viri imperium præferre Christo? Tu caput virginis Dei tuis sacrilegis attrectare manibus? Quæ iam nunc arescent, vt sentias excruciata quod feceris, & finito mense quinto ad inferna ducèris. Sin autẽ perseueraueris in scelere, & marito simul orbaberis, & filijs. Omnia per ordinem expleta sunt: & seram miseræ pœnitentiam velox signauit interitus. Hæc ille. O quàm obstupendus casus. Ec *Hiero. in epi sto. ad Letã.*

25 quis hæc audiens, si quando simile scelus perpetrauit, toto corpore non contremiscit? Etenim hoc non ita contigisse credere nemo potest, præsertim cum idem scriptor, & testis oculatus Beatus Hieronymus extiterit. Quid igitur ad hoc dicitis corruptissimi homines, qui non estis contenti mali esse, verùm proximos etiam vestros corrumpitis, atque peruertitis? Mirabileq; est magnæque confusionis in omnibus ferè statibus maiores plerumq; magis scandalizare. Vnde pro eo, quod nos legimus: In circuitu *Psalm. 11.* impij ambulant, secũdum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum. Beatus Hieronymus ex Hebræo vertit. In circuitu *Hieronym.* impij ambulant, cum exaltati fuerint vilissimi filiorum hominum. Id est, ex eo, quòd iniqui sunt principes, prouenit multorum malitia. Vbique, quocunque vertaris, peccatores videbis.

26 In circuitu impij ambulant. Quod si tot, tamque mali sunt peccatores, hoc plerumque ex maiorum culpa dimanat.

Hoc humilitatis Euangelium in hac sacra Angelorum festiuitate decantatur: eo quòd illi gloriam, qua fruuntur, profunda 1 humilitate, qua Domino seruierunt, illumque amarunt, atque adorarunt, quo tempore mereri potuerũt, sunt assecuti. In libro *Apocaly. 21.* Apocalypsis refert Diuus Ioannes, se in spiritu in montem excelsum fuisse deductum, sibique ciuitatem sanctam Hierusalem illic fuisse ostensam, & Angelum, qui eum alloquebatur virga aurea, quam manu gerebat ciuitatem fuisse dimensum, hominisque mensuram Angeli esse reperisse. In quo significauit homines etiam per eandem humilitatis viam ad hanc gloriam iter

facere oportere: siquidem vna, eademque est hominis, atq; An- 17
geli mensura. Vnde nunquam inanes, atque superbos huius sæ-
culi tanta animi contentione honores, celebremque sui æstima-
tionem exquisisse comperimus, quam diligenter sancti sui ipso
rum despectum expetebant: quia vt sanctis Angelis similes es-
sent, hanc humilitatis virtutem summopere exoptabant. Atque
hoc etiam magnopere sancti Angeli intendunt, videlicet, nos si-
bi similes reddere ipsi enim vacuas cœli sedes Angelis iterum
adimplendas esse cognoscunt. Angeli vero alij ab alijs, quemad
modum homines non generantur, neque Deus plures angelos
Simile. vult creare. Quid ergo remedij est, quò sedes illæ Angelis im-
pleantur, Remedium est, quód, quemadmodum qui aurum ha
bere desiderant, neq; illud naturale possunt adipisci, artificiale fa
cere curant secundũ artis alchimiæ normas: sic quando quidẽ ad
sedes illas reficiendas naturales Angeli haberi nequeunt, artifi-
ciales eos facere curant. Alchimistę magnã metalli, argenti, scili-
cet, & stanni copiã liquefactã per auri venas immittunt: sicque
stanni, & argẽti colorẽ amittens paulatim auri splendorẽ acqui
rit. Sic etiam sancti Angeli curant, vt homines per pœnitẽtiæ, la-
chrymarũ, orationis, ieiuniorũ, aliarũque sanctarũ exercitationũ
venas immittantur: sicq; paulatim hominũ colore dimisso An-
gelorum nitorem acquirãt. O admirabilẽ sanctorum Angelorũ
alchimiam, & artificium, qui talẽ in tam miseris creaturis, sicuti
peccatoribus, operationem faciunt, vt ad Angelorum humilita-
Psal. 103. tem, diligentiam, amorem, charitatemque perueniant. Laudans
Deum sanctus Propheta Dauid dicit ei: Domine Deus meus,
magnificatus es vehementer. Vnumque, in quo est magnifica- 29
tus assignat dicens: Qui facis Angelos tuos spiritus, & ministros
tuos ignem vrentem. Efficit eos ignem ab effectu per metapho-
ram: quia ignis illuminat, calefacit, & trãsmutat res, in quas ope-
ratur, Et hæ sunt Angelorum exercitationes, nos ab hominibus
in Angelos cõmutare, nos illuminando, diuinoque amore inflã-
Simile. mando, & cõpluribus inperfectionibus expurgando. Illucent
nobis intellectibus nostris adiuncti: sicut fax accensa alteri con-
Psalm. 33. iuncta maiorẽ emittit splendorẽ. Et sic, vbi nos legimus in Psal.
Emittit Angelus Domini in circuitu timentiũ eũ B. Hiero. ver-
tit ex Hebręo: Castrametatur Angelus Domini in circuitu timẽ
tiũ eum. Quia Angelus in animam nequit introire, iuxta illam

30 castra sua constituit, & in ipsam operationes suas emittit. Vnde
B. August. dicit: Sancti Angeli visionem suam miro quodã mo- *Aug. sup. gene. cap. 12.*
do spiritui nostro infundũt. Nã spirituales creaturę, qualis est An
gelus, & anima, sunt, vt ait sanctus Dionysius, similes speculo, *Dionys. li. de diui. nomi.*
quod si coram altero collocetur, vnius imagines in alterũ reuer-
berant, atq; in eo imprimũtur. Sic Angelus coram anima mũda
positus, eo quod sit speculum voluntarium, in ea, quas vult cogi
tationes imprimit. Et hinc est quòd animi puri assiduæque con
templationi deditissimi per Angelorum illustrationes myste-
ria nimis profunda sæpè numero consequuntur: simulque nos
inflammant, diuinique amoris in nobis ignem accendunt. Ex- *Simile.*
perientia namque comperimus, quòd, si solis radij in cõcauum,
mundumque speculum reuerberant, & illi stupæ applicantur,
in illis ignis incenditur. Sic etiam, cum diuini amoris radij in
31 Angelos reuerberent, qui sunt specula lucida, & præ humilita-
te concaua: si eis animæ nostræ quasi stupę aridæ, effrænatarum-
que passionum humore carentes fuerint coniunctæ, diuini amo
ris in eis ignem accendunt mirabilibus operationibus, quas in
ipsis animabus efficiunt, aut species earum transformantes, aut
alias cogitationes ab eis subtrahentes, & alias adhibentes, aut ef-
ficacissimis illas rationibus inducentes. Et ita iustorum animæ
similes illis quatuor animalibus efficiuntur, de quibus dicitur in
Prophetia Ezechielis: Et aspectus eorum, quasi carbonum ig- *Ezech. 1.*
nis ardentium, & quasi aspectus lampadarum. Duo hic sanctus
Propheta dicit. Scilicet, illa sancta animalia similia esse carbo-
nibus igni accensis, lampadibusque ardentibus: vt nos doceat iu
32 stum non solum accensum carbonem, sed ardentem etiam lam-
pada esse oportere. Hoc quippe inter prunam, & lampada in-
terest, quod pruna etsi candens est, alijs tamen lucere non potest:
lampas autem potest. Iustum igitur sibi prunam, alijsque lampa
dem per pium exemplum esse oportet. Amemus igitur fratres
charissimi, atq; veneremur sanctos Angelos, qui bonum nostrũ
tam ardenter exoptant. Nullus vnquam extitit sponsus, qui ho-
norem, bonumque sponsæ suæ adeò zelaretur, sicut Angelus
animę, quę sibi custodienda cõmittitur: qui ex spirituali eius pro
uentu singularem accidẽtaliter percipit voluptatẽ. Quãto igitur
amore, ac reuerẽtia tales, tãtosq; patronos debem⁹ honorare, quo
rũ fauore tot, tantaq; nobis bona proueniunt? Pudeat ergo nos

coram eorum oculis, & multò magis coram Deo, qui nobis pręsentior, quam Angeli adest, vllum vnquam peccati genus admittere. Et ex diuinis, quæ in nos conferunt, beneficijs, fructum percipere curemus, quo diuina gratia locupletati cum ipsis cœlesti beatitudine fruituri ad syderea regna conscendere valeamus. Quod nobis præstare dignetur Iesus Mariæ filius, qui viuit, & regnat in sæcula sæculorum, Amen.

IN FESTO SANcti Patris nostri Francisci Concio Prima.

Confiteor tibi Pater Domine cœli, & terra, &c, Matthæi. 11.

Luc. 10. BEATVS Lucas causam asignat, quare Dominus hęc verba protulerit, dicēs: Cum diuinus Magister ad Dei verbum prędicādū discipulos suos per diuersas vrbes & castella misisset: illos eius pręcepto peracto hilares propter admirabilē prædicationis suæ operationē redijsse. Quos nuncios cū Christus Redemptor noster audijsset, in ipsa hora exultauit in Spiritu sancto anima illa sanctisima, quæ semper Deum per claram visionem contemplabatur, eoque perfectè fruebatur, noua quadam, & accidentali exultatione perfusa. Quod gaudium in inferiorem etiam animæ portionem, exterioresque sensuum potentias dispersum est. Atque hoc cœlesti gaudio sanctisima eius lingua commota prorupit: *Confiteor tibi Pater.* Tantum est animas ad Deum conuerti, vt non solùm sit gaudiū coram Angelis Dei
Luc. 15. super vno peccatore pœnitentiā agente: sed ipse Deus, vt Isaias
Isai. 62. Propheta dicit, exultet; Gaudebit, inquit, sponsus super sponsam, & gaudebit super te Dominus Deus tuus. O eximiam Spiritus sancti similitudinem, qua alacritate afficitur nobilis adolescens cum virginem, quam diu adamauerat, & illius causa mole

stijs.

5 stijs afflictus, & perditus incedebat, in vxorem ducit. Huic vtique gaudio comparat hîc sanctus Propheta lætitiam, quam Dominus ex peccatoris conuersione percipit. In quo significat, quod si Deus Denuò lætati posset, propter hoc gaudium singulare perciperet. Atque etiam ex hoc Christus Redemptor noster quatenus homo lætatur, vt hîc apparet, quia exultauit in Spiritu sancto. O quanta animi contentione nos oportet curare conuersionem nostram, vt hoc gaudium Deo, ac cælestibus ciuibus afferamus. Et quia hoc emolumentum nostrum est: Confiteor tibi Pater, dicit verus animarum amator, Domine cœli, & terræ. O Pater æterne, ò superne Pater luminum, maximè vellem cuncta membra mea in expeditissimas linguas conuerti, quibus tibi dignas agere gratias possem. *Quia abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea paruulis.* Ad horum ver-
4 borum intelligentiam oportet nos scire qui nam sint hi sapientes, atque prudentes, de quibus hic Dominus loquitur. Diuus Thomas duplex virtutum statuit genus. Quorum alterum nos cum hominibus fœdere coniungit, & à damno illis inferendo coercet, quas virtutes politicas vocat. Alterum verò nos ad diuinæ puritatis imitationem inducit, Deoque similes reddit. Et has virtutes purgatorias appellat, ex quibus prudentiam ita definit: Prudentia est omnia mundana diuinorum contemplatione despicere, omnemque animæ cogitationem in diuina sola dirigere. Ex hac autem virtute temperantia proficiscitur. Quæ sic ab ipso ibidem definitur: Temperantia est relinquere, in quantum natura patitur, quæ corporis vsus requirit. Et hæc virtus pruden-
5 tiam, ex qua ipsa processit, augmentat, atque corroborat. Quando enim rudis tunica, asperumque cilicium carnē mordet, quando modicus, insulsusque cibus, durusque lectus corpus molestia afficit, quando frigus vrget, quando lapides nudos offendunt pedes, & quando tribuli eos compungunt, quid faciet tunc seruus Dei, qui sponte sua, atque vt Deo placeret, hæc elegit, nisi spiritum ad Deum suum propter ipsum, & propter eius exemplum in cruce pendentem erigere, & labores perferendo confirmari, nimiumque consolari? Maximè iuuat, vt spiritus ad Deum erigatur, tot intra te stimulos, atque excitatores habere, quibus spiritum ad Deum erigere assiduò conciteris. Idcircò perfectionis cupidū has duas sententias in corde suo scribere oportet, vt quod

D. Tho. 1. 2. q. 61. art. 5.

ipsæ docent, quibuscunque poterit, rationibus exequatur. Quò 6
sicut nullum est tempus, in quo homo vllo, aut vllis Dei benefi-
cijs non fruatur: ita etiam vix sit tempus, in quo Deum non lau-
det cognoscens se toties non esse respiraturum, quoties summæ
illius, atque infinitæ probitatis, ex qua tot bona proueniunt, me
minisse deberet. Ex quibus binis virtutibus oritur sapientia, vt
Spiritus sanctus affirmat in Ecclesiastico, dicēs: Sapientiam scri-
Eccli. 38. be in tempore vacuitatis, & qui minoratur actu, sapientiam per-
cipiet: quia sapientia replebitur. Ecce quàm apertè dicit diuinus
spiritus hominem per temporalium rerum desertionem, & præ
cœlestium contemplatione sapientiam acquirere, illaque reple-
ri. Hæc sapientia est, vt ait Diuus Bernardus, instar nominis sui,
Bernar. sup. scilicet, sapida scientia. Vnde sapientia intellectus simul, & vo-
Cantic. ser- luntatis connotat actum. Etenim ex eo quod est sciētia, est actus 7
mone. 85. intellectus, & quatenus est sapida, atque delectabilis, est actus
voluntatis. Hæc omnes virtutum exercitationes faciles, ac sapi-
das reddit, efficitque vt iustus quoddam cœlestis gloriæ in ani-
Eccli. 25. mo ferat exemplar. Et sic vbi nos legimus: Quàm speciosa vete-
ranis sapientia, & gloriosus intellectus, & consilium; alia transla-
tio habet, quàm speciosa veteranis sapientia, & gloriosis intelle-
ctus, & consilium. Et sic est in contextu Græco. Vbi qui hac di-
uina sapientia fruuntur, gloriosi vocantur: eô quòd suauissimam
atque dulcissimam, & cœlesti quodam modo gloriæ similem vi
tam degant. Qui his virtutibus excellunt, veri sunt sapientes, at-
que prudentes. Quòd cùm ita sit, quomodo summa veritas æter
num Patrem suum mysteria sua à sapientibus, atque prudenti- 8
bus dicit abscondere: Dico duplex esse genus sapiētiæ. Et sic di-
Prouerb. 30. cit sapiens in Prouerbijs: Sapientia hominum non est mecum,
& noui scientiam Sanctorum. Sapientia hominum est scire, &
Iacob. 3. gaudere proximos decipere, & omnibus rationibus, etiam cum
peccato sæcularia quærere. De hac dicit Beatus Iacobus: Non
est enim ista sapientia desursum descendens à patre luminum,
sed terrena, animalis, & diabolica. Liberet nos Deus à tali sa-
pientia, quam talibus nominibus sanctus Apostolus vocat. Dia
bolicam eam appellat, quia cathedrarij, & magistri, qui eam ho-
mines docent, sunt diaboli, qui sunt spiritus erroris, & sic eos
1. Timot. 4. nuncupat Beatus Paulus, dicens: Spiritus autem manifestè
dicit, quia in nouissimis temporibus discedent quidam à fide

attendentes spiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum. Et Diuus Ioannes in Apocalypsi hos diaboli equos appellat, dicens de illis: Potestas equorum in ore eorum: quibus, videlicet, nobis efficiunt. Dicitque equos nobis efficere, bellumque inferre, quia etsi à diabolis commouentur, ipsi tamen sunt, qui suis corruptissimis verbis homines peruertunt. Quorum etiam doctrina diabolica, terrena, & animalis ab effectu nuncupatur, quia homines terrenos, diabolicos, & animales efficit: & iis Deus sua diuina mysteria celat. At, valdè miror, ò Christe Angelorum gloria, peccatorumque iustificator te, cùm summa sis misericordia, dicere: Confiteor tibi pater, quia abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus. Quia æternus Pater humilibus mysteria sua reuelat, te delectari, eique gratias agere bene mihi videtur, te autem gaudere, illumque lau- *Apoc. 9.*

10 dare, quia illa à superbis abscondit, hoc mihi maximam affert admirationem. Quomodo rem tam metuendam audientes non obstupescimus? videlicet, clementissimum Iesum de supplicio superbis inflicto gaudere scientes? In hoc significatur Deus non solùm quatenus Deus de malorum condemnatione lætari, propter ordinem diuinæ iustitiæ, qui illic seruatur sicut ipse dicit in Prouerbijs. Quia, inquit, vocaui, & renuistis, extendi manum meam, & non fuit, qui aspiceret: despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis, ego quoque in interitu vestro ridebo. Diligenter attendite Dominum dicere, se omnes possibiles rationes, & media *Prouer. 1.*

11 quæsijsse, vt peccatores ad se conuerteret, videlicet, eos interiùs sanctis inspirationibus, exteriusque concionatorum vocibus accersiendo, plurima in eos beneficia conferendo, atque interdum illos seueris supplicijs puniendo. Quia verò ex ijs omnibus fructum percipere noluerunt, dicit se in eorum interitu, & condemnatione risurum. Non solùm, inquit, Deus quatenus Deus iniquorum, in quantum diuinæ legis suæ transgressorum supplicijs gaudet, verùm Christus etiam Saluator noster ijsdem quatenus homo delectatur. Et ita dicit Dauid: Lætabitur iustus, cùm viderit vindictam, & manus suas lauabit in sanguine peccatoris. Iustus per antonomasiam dicitur diuinus reparator noster. Et hic iustus lætabitur, cùm viderit vindictam. Et dicit eum in hac vltione manus suas esse lotorum. Eum *Psalm. 57.*

manus lauare, est innocentiam suam ostendere, seque supplicij ta illius, ac scelerum, quæ admiserunt, insontem esse demonstrare. Sicuti vulgo dici solet: Ego in hac re manus meas abluo, idest, nõ sum huius rei culpatus, siue, nõ sum huius criminis reus: sic Christus Saluator noster dicet. Si homines mali fuerunt, & in sceleribus perierunt, hoc non accidit, quia ego illos non monui, non, quia sufficiens illis auxilium denegaui: non, quia eis prædicatores, aut sacramenta defuerunt. Hoc erit Dominum Iesum Christum manus in eorum sanguine lauare, ostendere quàm sit innocẽs condemnationis eorum. Nec verò solus Christus filius Dei, sed & cuncti etiam iusti malorum condemnatione lætabuntur. (Sicut tractant Doctores Theologi.) Non solùm nõ afficientur mœrore liberi videntes in die iudicij parentes suos æternis cruciatibus condemnatos, nec è conuerso, quia beati erunt, ideòque & nulla poterunt affici molestia, verùm ex illo diuinæ iustitię actu lætitiam percipient, non quatenus damnati sunt eorum liberi, siue parentes, nec quatenus sunt homines, sed in quantum sunt cœlestium præceptorum trangressores. Eia filij Adæ diuitias diligenter acquirite, alienaque bona fraudulenter arripite, vt liberos vestros locupletetis, & eorum causa in Tartara prolabimini, quò ipsi postea vestra condemnatione lætentur. O stulti, qui in æternum inferni ignẽ eorum causa descendere vultis, qui ne vnam quidem horam in hoc sæculo propter vos tormenta paterentur. Si aliquo vestrùm graui morbo laborante dicerent medici: Nequaquam æger hic euadere potest mortem, nisi integra hora humanæ carnis fumo suffiatur; nunquid vxor, siue liberi vestri manum, aut pedem in accenso prunario propter valetudinem tuam vna hora morari paterentur? Suspicor vtique neminem eorum nõ vnam quidem horam, verùm ne centesimam eius partem tormentum istud esse passurum. O cæci, cæci, quis vos ita excæcauit, vt propter eos, qui si opus esset tam parum vestra causa paterentur, creatorem vestrum offendatis, atque in æterna tormenta corruatis? Per immensam Dei clementiam vos deprecor charissimi fratres, ne adeò creaturas diligatis, vt earum causa creatorem vestrum deseratis, in eiusque indignationem incidatis. Attendite quid dicat Dauid ipsum Deum alloquens: Perdidisti omnes, qui fornicantur abs te, id est, qui te deserunt seiungendo se à te, creaturasque diligendo plus quàm te. 14

Doctores in 4. d. 50. S. Tho. ibidẽ q. 2. art. 4 q. 1. & sequẽt. Scotus. q. 3. lit. d. & c. Richar. & Durã. q. 3.

Simile.

Psalm. 72.

Et

15 Et alia translatio habet: Perdidisti omnem, qui fornicatur abs te. Et sic est in contextu Græco, sic etiam legit Diuus Augustinus: Vbi adnotatur, quamuis plurimi sint peccatores, singulos tamen ita peculiariter à Deo puniri, quasi vnus esset in orbe puniendus. Inter quæ verbum illud, perdidisti, perpendi oportet. In quo significatur, nisi peccator se se in meliorem frugem recipiat, tam certam esse illius condemnationem, quasi iam esset in æterna tormenta proiectus. Quamobrem vnusquisque sibi opportunè consulat, & ad Deum conuertatur, ne in illud tempus deueniat, in quo mitissimus agnus Iesus Christus propter illius supplicium patri suo gratias agat, sicut hîc fecit, dicens: Confiteor tibi Pater, quia abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus. Additque vlteriùs, dicens: Et reuelasti ea paruulis. O Deus
16 infinitæ sapientiæ, vt quid Domine paruulis mysteria tua reuelas? Nam si sunt humiles, præ illorum cognitione superbient. Non est hæc veræ humilitatis excellentia, atque proprietas. Nã hæc virtus diuinis donis accrescit: quia verus humilis omnia dona, gratiasque sibi à Deo datas quasi onera suscipit. Non tam quod recipit, quàm rationem, quam de illo redditurus est, & debitum sibi impositum considerat: & sic non effertur, sed sub donorum pondere humiliatur, gemit atque suspirat: quemadmodum arbor, quò fructibus est onustior, eo propensior est in terram. Estque valdè notandum poma vana, & interiùs abrosa vermiculis, non arborem in terram declinare, sed solida potiùs, sana, atque interius plena. Hinc certum quoddam elicitur signũ quo diuina dona ab ijs, quæ diabolus fingit, separentur. Etenim cùm diuina dona sint solida, eos, à quibus possidentur, ad maio- *simile.*
17 rem humilitatem propendunt, quàm si eis non inessent. At quæ dona diabolus fingit, hominem inanem reddunt, atque superbum. Nonnulli dicere solẽt: Deus abstulit à me dona sua, vt me humiliaret. At forsitan meliùs dicerent Deum ab eis illa subtrahere, vt illos confundat propter eorum superbiam, negligentiã, atque ingratitudinem. Nam ad hominem humiliandum, dona sua Deus conferre consuescit. Nouit quippè Deus ea esse dona sua, quæ hominem aliquo vitio non corruptum humiliant: sicuti bonum vinum vas, in quo infunditur, melius facit. At si vas est aliqua corruptione infectum, vinum corrumpit. Et sic dixit Beata Elisabeth sacratissimæ Virgini Mariæ Dominæ nostræ:

Lucæ. Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Quasi diceret. Siquidem tu adeò benedicta es, vt absque meis meritis tam solicita ad me visendam veneris, tantaque animi submissione me salutaris, non dubito, quin is sit fructus ventris tui, qui hæc in te operetur, teque ad tam profundam humilitatem inclinet. Non solum autem qui plura à diuina largitate beneficia percipit humilior esse solet, quia ea quasi onera suscipit, & quia ipsa dona eum ad humilitatem inclinant: sed etiam humiliatur, quia cognoscit, se quo plura à Deo accepit beneficia, eò magis ad ipsorum conseruationem diuino auxilio indigere. In Psalmis dicit Dauid: Tu formasti me, & posuisti super me manum tuam. In quo significat, sicut homo à Deo esse hominis accepit, sic Dei manu, atque auxilio indigere ad hoc esse conseruandum. Esse autem hominem sanctum, etiam ex diuina manu percepit. Nam si Deus te hominem formauit, tu verò te sanctum fecisti, plus quam Deus effecisti: plus enim est quenquam esse sanctum, quam esse solum hominem. Ergo si te hominem facere non potuisti, quia, vt ait Propheta, Ipse fecit nos & non ipsi nos, minus te sanctum facere potuisti. Et siquidem Dei manu ad hominis esse conseruandum indiges multo magis tibi opus est diuino auxilio ad sanctitatem custodiendam.

Psalm. 139. Psal. 99.

Et reuelasti ea paruulis. Multò antea diuinus Spiritus ecclesiæ hanc doctrinam erudierat: siquidem in Prouerbijs dicit: Vbi humilitas, ibi sapientia. Et in Psalmo: Testimonium, inquit Domini fidele, sapientiam præstans paruulis, id est, humilibus. Et iterum in Prouerbijs: Sapientia, ait, misit ancillas suas, vt vocarent ad arcem, & mœnia ciuitatis: si quis est paruulus, veniat ad me. Ancillæ sapientiæ sunt diuinæ inspirationes, & vocationes, quæ etiam in maioribus, & sublimioribus mundi statibus proclamant. Etenim hoc significat vocare, seu clamare ad arcem, & ad mœnia ciuitatis. Ex quo apparet etiam in excelsis statibus hos paruulos reperiri posse, sicut reuera inueniuntur? Nam isti sunt, qui diuina luce collustrati animorum suorum inopiam, & nuditatem, cognoscentes ad saluatoris sui gratiam tota auiditate confugiunt. Diues, & potens erat Patriarcha Abraham, cum in Mambre conualle mora-

Prouer. 11. Psalm. 18. Prouer. 9.

arretur: siquidem ex seruis suis solummodo exercitum conflare potuit, quo quatuor reges superauit. Et tamen adeò humilis erat, vt diceret: Loquar ad Dominum meum, cum sim puluis, & cinis. Non dicit se esse solam terram, quæ ad fornaceos parietes conficiendos prodest: neque solum cinerem, ex quo lixiuium fit: sed puluerem simul, & cinerem, quod nihil prodest, se esse affirmauit. Quasi diceret: Et si miser, atque inutilis sum, nihilominus tamen loquar ad Dominum meum. O quantum ad humilitatem impetrandam conduceret, nos in quolibet statu simus, quam miseri, atque inutiles simus, considerare. Quanquam Beatus Paulus ad tantam peruenerat celsitudinem, vt dixerit: Abundantius illis omnibus laboraui, non ego autem, sed gratia Dei mecum: inferius tamen subdit dicens: Cum autem mortale hoc induerit immortalitatem. Vbi alia translatio habet: Cum autem corruptum hoc induerit incorruptionem. Et sic est etiam in contextu Græco. Ex quo apparet sanctum Apostolum, quantum in se, non solum mortalem, sed quid curruptum etiam se indicasse, quod ex se fœtorem emittit, & quicquid ad illud accedit corrumpit. O admirabilem viri Sancti cognitionem, & humilitatem. O beatos illos, qui eum imitari curant. Præcipuè cum illud verbum, corruptum hoc, de omnibus intelligatur. Per humilem, paruamque portam magni nequeunt introire, nisi inclinentur. Portam vero cœli imã, humilemque esse probatur ex eo, quòd est arcta, & angusta sicuti dixit Dominus: Contendite intrare per angustam portam. Ergo siquidem est angusta etiam est ima. In libro namque sapientiæ dicitur: Omnia in mensura, & numero, & pondere dispos uisti: essetque enormis, & sine proportione porta sublimis, & nimis angusta. Ergo si est arcta, & in proportione constructa, necessario erit ima. Siquidem igitur ima, & humilis est, si per eam ingredi volumus, oportet nos inclinari, atque humiliari. Ad hanc etiam humilitatem impetrandam maximè prodest corporalis paupertas libenter, & cum spiritus feruore suscepta. Hæ sunt duæ illæ alæ, de quibus dicitur in Apocalypsi: Datæ sunt mulieri alæ duæ, vt volaret in desertum. Mulier illa sideribus coronata, soleque amicta absque dubio est sacratissima virgo Maria Dei genitrix, quæ his binis

Marginalia: Gene. 18. — 1. Cor. 15. — 22 — Simile. — Luc. 13. — 23 — Sap. 11. — Apocalyp. 12

binis alis cunctis diebus vitæ suæ volauit, & multum conduxe- 24
runt ad hoc, vt inter alios sanctos adeò singularis esset. Etenim hoc significat duabus alis in desertum volare. Ideôq; hodie tam pauci sunt veri humiles, quia pauci sunt sanctæ paupertatis, temporaliumq; bonorum abnegationis amatores.

Has igitur dilectissimi fratres duas alas ad huius sacratissimæ præceptricis imitationem curemus adipisci. Verum animaduertite, auem quando sedet, alas sustinere, quando autem volat, ipsam ab eis sustineri. Ideò ò anima Christiana si cum per mortem è terra surrexeris, ad gloriam aduolare, atque ab his duabus alis adiuuari, nécnon, & vsque illuc perduci volueris (summa namque veritas dixit: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum) magnum te oportet nunc in eis sustinendis studium adhibere, quanuis tibi graues aliquantulum videantur: postea enim ipsæ te sustinebunt. O seraphice Pater noster Francisce quid de te, de tua profunda humilitate, quid de admirabili paupertate profabor? Idcircô in tua sacra solennitate sanctum hoc Euangelium decantatur, quia in his duabus virtutibus singularis extitisti. *Conrad.* Conradus refert Apelli celebri quondam pictori iussum fuisse, proceræ staturæ Gigantem depingere. Cumque illi difficile videretur eum tantum, quantus à se petebatur, depingere, grandem in illa tabula manum pinxit, simulque duos Gigantes, qui oblongis quibusdam lignis vnum illius manus digitum demetiebātur, quò ex digiti magnitudine Gigantis proceritas innotesceret. Itaque quamuis Gigantem pingere nequiuerit, digitum tamen illius depinxit,
ex quo proportionabiliter, Gigantis, cuius ille digitus erat, 26
magnitudo perspiceretur. Hic gloriosus pauperum Patriarcha in omni virtutum genere tantus extitit, vt non solùm totam eius magnitudinem minimè valeam explicare; verùm ne vnam quidem eius virtutem possim penitus recensere. Nam, si quanta, quamque excellens eius humilitas, aut paupertas, siue charitas fuerit, declarare possem: ex hoc quodammodo quasi per digitum proportionabiliter mirificæ perfectionis illius magnitudo perspici posset. Nullus vnquam tam diuitiarū, quàm ille sanctissimæ paupertatis cupidus extitit. Vnde rebus etiam necessarijs, non, nisi cum facultate reddendi eas alij, si quē pauperiorem inueniret, vtebatur. Quippè qui neminem pau-

periorem

27 periorem, quàm se esse, poterat tolerare: atque etiam quia vrgentiorem necessitatem iustæ possessionis titulum esse ducebat. Infernus facultatem habet recipiendi in se omnes ad eũ descendentes, non tamẽ licet ei quem quam dimittere. Talis mihi quodammodo esse videtur paupertas eorum, qui volunt petendi, & recipiendi, non autem alijs pauperioribus se ea, quibus vtuntur largiendi habere facultatem: quæ quidem paupertas meritò potest auara vocari. Non talis erat huius sancti patris inopia. Profunda vero eiusdem humilitas, quibus poterit orationis viribus explicari? De Christo Redemptore nostro dicit Beatus Paulus: Humiliauit semetipsum. Nam, quẽquam, cùm ab omnibus cõtemnitur, humilem esse, non est mirandum: quum autem à cunctis honoratur, permagnique æstimatur, tunc humilitate claro re seq, ipsum humiliare, hoc est præstantissimũ, atque admirabi *Philip. 2.*

28 le humilitatis genus. In hoc sanctus hic vir cælestẽ veræ humilitatis magistrum vehementer fuit imitatus. Quippè qui quantò maiori honori ab alijs habebatur, tantò profundiùs se humiliabat, viliorque apud se erat. In libro Exodi legitur Deus Moysi dixisse: Veni, mittam te ad Pharaonem, vt educas populum meum filios Israel de Ægypto. Tantoque à Deo affectus honore, qualis erat eum tanto populo preferri, semetipsum humilians respondit, dicens: Quis sum ego, vt educam filios Israel de Ægypto? Quasi diceret: Ad nihil aliud prosum Domine, nisi ad modicas has oues custodiendas, quod etiam vix facere sufficio. Erat enim Moyses valdè humilis. Quod ex eo infertur, quia de illo dicitur in libro Numerorum: Erat enim Moyses vir mitissimus su *Exod. 3.*

29 per omnes homines, qui morabantur in terra. Quæ mansuetudo sine humilitate maxima nequaquam poterat possideri. Et quia tam humilis, mitisque erat, ei dixit Dominus ipse: Videbis posteriora mea. Nonnullique dicunt, Dominum hìc ei promisisse illum sanctissimam, quam accepturus erat, humanitatem esse visurũ, quæ dicitur posteriora, eo quod est res minus nobilis Iesu Christi filij Dei. Quę promissio in monte Thabor fuit adimpleta. Idem discursus inter Deũ sanctissimumque hunc virum Frãciscum fuisse videtur. Quem Deus in principio suæ conuersionis accersiuit, per os crucifixi eum alloquẽs, dixitque: Francisce vade, & repara domum meam, quæ, vt cernis, labitur. Quasi diceret: Populum meum à culpæ seruitute cura subtrahere. Cumq; *Num. 12.* *Exod. 33.*

subni-

submissimus esset, arbitratus est, Deum sibi præcipere materia-le illud templum restaurare. Hoc, inquit, mihi Deus præcipit, vt lapides humeris meis afferam, materialesque hos parietes reficere curē: neq; enim ego ad plura proficio. In hoc ego tibi Domine ministrabo, leprosorum vlcera lauabo, nudis pedibus, tritisq; vestibus incedā, egrisq; necessaria ministrabo: quod etiā vtinam facere possim. O, maioribus te volo Francisce. Volo, vt exēplo, doctrinaq; tua complures homines ab huius sæculi Ægypto, ad sacram quādam religionē educas, vbi Angelicam potiùs quàm humanam vitam degant: quo maximè vniuersalis Ecclesia reparabitur. Et quia hęc sacrosancta religio ad magnū totius orbis remediū extruebatur, idcircò eam vir sanctus ita constituit, vt non

Simile. solùm sibi, sed alijs etiam eius fratres viuerent. In prælijs nō militibus solùm, tympanistis, ac tubicinibus opus est, qui bellatores instrumētis suis fulciant, eisq; animum addant: sed speculatores etiam, qui præparatas perscrutentur insidias, & duces, qui sicut oportet, copias moderētur, sunt nimiū necessarij. Cumq; verum sit, sanctissimam hanc Ecclesiam militantē appellari, quia Christiani in ea continuum aduersus mundum, diabolum, & carnem bellum gerunt, non solum religionibus indigebat, quæ oratione sua, & canticis spiritualibus diuinarumque rerum contemplatione, quasi tubicines, tympanistæque alios fideles incitarent; sed necesse etiam erat religiones esse, in quibus hæc omnia, & plura etiam fierent. In quibus viri doctissimi virtutibusque refertissimi essent, qui quasi speculatores Sathanæ insidias perscrutentur, deque illis populum moneant, hosq; Dei exercitus tanquam duces præstantissimi ducant, doceantque quomodo eis pręliandum sit, quo victoriam consequātur. Hoc fuit vnum ex mysterijs, quæ paruulo huic, humilique Francisco Dominus reuelauit. Et quemadmodum postea dixit Dominus Moysi. Posteriora mea videbis: sic etiam oranti huic seraphico viro in cuiusdam montis fastigio Dominus apparuit, dixitque: O Francisce, posteriora mea tibi ostendere volo, & quæ hominum causa sum perpessus demonstrare. Dolores, vulneraque mihi inflicta videbis. Sicque illa in eius sanctissimo corpore impressit. O verè beatum virum, cuius carnem etsi carnifex non percussit, nō idcircò immolati agni fuit similitudine priuatus. Lex perfectæ necessitudinis non patitur quenquam aliquid possidere, quod

amicę

33 amico suo non cõmunicet. Sicq; Christus Redemptor noster ei
potestatem suam in tot miraculorum operatione cõmunicauit.
Non solùm autem hoc illi concessit, sed eum singulari quadam
gloria insigniuit. Vulnera quippè illa, quibus mundum è tyran-
nica diaboli seruitute liberauit; quibus Sathanam, ac Tartara su-
perauit, quibus cælestis paradisi ianuas reserauit, quæ non in au-
reis, quidem, aut sericis tapetibus impressa, sed suomet sacratissi-
mo corpori infixa reliquit, in sacro etiam fidelissimi amici sui
corpore imprimere dignatus est. Mirabile quidem, quod filius
Petri Bernaldon, qui quondam à patre suo quasi insanus vincu-
lis fuerat inclusus, propter eximiam Angelicæ vitæ puritatem
ad tantam celsitudinem perueniret, vt ipse vnus cum Iesu Chri-
sto potentissimo cœlorum Imperatore post gloriosam corpo-
34 rum resurrectionem inter omnes sanctorum choros his diuinis
charismatibus insignitus illucesceret. Neque enim illustrissi-
mam hanc gloriæ prærogatiuam, quam ei Dominus in hoc sæ-
culo communicauit, ab eo postea volet auferre. Magnoperè
commendat sacra Scriptura amorem, quo Ionathas Dauidem
ex bello venientem, Gygantisque Goliath caput deferentem
dilexit. In cuius testimonium spoliauit se tunica sua, & dedit *1. Reg.18.*
eam Dauid, & reliqua vestimenta sua vsque ad gladium, & ar-
cum, & baltheum. Insignis amicus, qui dedit omnia, quæ dare
potuit, animamque ipsam si posset, vtique daret. Et quia non po
tuit, eum suis armis, ac vestibus exornauit. Si ergo vestiũ armo-
rumque largitionem sacra pagina, quasi magnum amoris signũ
commemorat, quale amoris signum fuit, non vestes quidem,
35 quæ sunt extra corpus, sed sacratissima illa vulnera, quibus san-
ctissimum Domini corpus erat insignitum, fidelissimo amico
suo conferre, Ecquis tam nouum tamque admirabile, atque in
sæculo inauditum beneficium non collaudet, & præ alacritate
proclamet? Ecquis admirabilem fidelitatem, qua Deus amicos
suos tractat, non admiretur? Ecquis tanto miraculo non obstu-
pescat, illudque adoret?

Hunc igitur tantum, tamque bonum Deum fratres charissi-
mi ex toto corde diligamus, siquidem est amatu dignissimus. *Et
reuelasti ea paruulis. Ita Pater, quia sic fuit placitum ante te.* Hæc Do
mini sententia nos in omnibus laboribus nostris debet cõsolari.
Hæc etenim Iob in suis maioribus afflictionibus permulcebat. Et
sic

Iob. 1. sic dicebat: Sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. O quanta cum serenitate conscientiæ inter tumidiores huius sæculi fluctus, procellasque viueremus, si considerare vellemus nihil nobis sine diuina dispensatione contingere. Sicuti Sanctus Iob faciebat, qui dicebat: Dominus dedit
Ibidem. Dominus abstulit. Et quia Dominus quatenus homo, & æterno Patre minor, illi gratias egerat, nunc seipsi æqualem esse affirmat, dicens, Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Quamuis nónnulli dicunt, eum hic de omnibus rebus, quæ ad mundi redemptionem pertinent, loqui, quæ ipsius manibus Pater æternus commendauit. Sunt enim plerique fideles, qui contristari solēt, cùm cogitant, salutem suam non tam in manibus suis, quàm in diuina voluntate, ac dispositione sitam esse, quasi eam in manibus suis certiorem, securioremque, quam in Dei manibus haberent. Cui vanæ solicitudini, vt Dominus occurrat, æternum Patrem illam manibus suis commisisse declarat, qui quantum est ex se nequaquam ouem, quam tanto labore quæsiuit, inuentámque super humeros collocauit, perire patietur: præcipuè cū eius amore captus manus suas innocentissimas cruci affigendas tam libenter extenderit. Quod cùm Dauid intelligeret, spiritus sui salutem his diuinis manibus commendabat, dicens: In manus tuas
Psalm. 30. Domine commendo spiritum meum. Statimque huius confidētiæ causam assignans addit: Redemisti me Domine Deus veritatis. Quasi diceret: quibusnam manibus melius spiritum meū potero commendare, quàm illis, quæ pro me in cruce pependerunt? Eia pusillanimes confidenter accedite, salutemque vestrā potentissimis his manibus propter vos in cruce pendētibus cōmendate. Et quamuis veritas sit infallibilis hæc omnia in diuini huius Redemptoris manibus esse sita: at satis conformius literæ dicimus eum de æqualitate, qua æterno Patri par est, loqui. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo, idest, omnem eius potestatem essentiam, sapientiam, & denique quicquid Pater est, mihi tradidit. Sicque protinus addit: Et nemo nouit Filium nisi Pater, nec patrem quis nouit, nisi Filius. Id est, nemo vnam diuinam personam comprehendit, nisi alia, quia est etiam infinita, sicut & illa. Ne verò arbitraremur eum diuitias, magnitudinemque hanc sibi soli velle, statim subdit: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. O benedictus, & glorificatus

35 rificatus sit talis Deus. Benedicta sit, ò Christe reparator vitæ san ctissima lingua tua, qua tam sancta, gloriosaq; verba protulisti, quæ corda nostra magnopere consolantur. O diuites atq; potentes huius sæculi hæc audientes confundimini, siquidem diuitijs, potentiaq; vestra vos soli frui vultis. Ex quo colligitur diuina charitas in vobis non morari. Nam in Canticis dicitur de anima sancta: Quàm pulchri sunt gressus tui filia principis. Verbum autem Hebraicum in hoc loco significat idem quod filia liberalis, atq; profusi. Sicq; illam sponsus liberalem, generosam, atq; magnanimam appellat secūdum Hebraicam proprietatem, quæ quod in aliqua re præstantissimum est, filium illius rei appellare consuescit. Ne sitis fratres similes infœlici illi diuiti, de quo dicit Dominus, eum secum loquentem dixisse: Anima habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, co-
40 mede, bibe, & epulare. Omnia sibi volebat: ideoq; dixit illi Deus: Stulte hac nocte animam tuam repetunt à te: quæ autem parasti, cuius erunt? O verba metuenda. Cauete fratres mei, ne illa Deus in vobis exequatur, ibidem namq; summa veritas dicit: Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum diues. Quid ad hoc respondetis diuites, qui vobis omnia cumulatis? Nunquid non auditis quid hîc dicatur: Sic est, qui sibi thesaurizat? Quomodo non veremini, ne veniant diaboli, animasq; istas à corporibus vestris arripiant, quò in perpetuum crucientur? Discite fratres dilectissimi ab hoc superno Magistro. Attendite quomodo vniuersos accersit, vt diuitiarum suarum participes efficiēdi ad eum accedant, dicens: Venite ad me omnes, qui la-
45 boratis. Ad illum igitur cum perfecta obedientia properemus, vt diuina ipsius gratia refecti æterna beatitudine fruituri ad cœlestia regna conscendere mereamur.

Quod nobis præstare dignetur idem Iesus Mariæ filius. Amen.

(∴)

Cant. 7.

Luc. 12.

In eodem festo Sancti Patris nostri Francisci Concio Secunda.

Confiteor tibi Pater Domine cæli, & terræ. Matt. 11.

NON vtique contentus erat altissimus hominum reparator, Iesus Christus filius Dei, quòd sanctissima eius anima tanquam gloriosa Deum semper glorificabat, sed quotiescunque ęternus eius pater aliquod in humanum genus beneficiũ cõferebat, statim cœlestis Magister in gloriosam confessionem, gratiarumque actionẽ prorumpebat, sicut apparuit in illustrissimo panũ miraculo vt habetur in Euangelio B. Ioannis. Vbi dicitur: Cũ gratias egisset, distribuit discumbentibus. Eundemque stylum obseruauit, cum ab hac vita discessurus sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum voluit instituere: vt patet in Epistola priori ad Corinthios. Vbi dicitur Gratias agens fregit, & dixit: Accipite, & manducate. Et in resurrectione Lazari gratias egit Patri, quia ipsum semper audiebat. Atque etiam hic pro animarum cõuersione gratias agit: ne consideratio hæc absque spirituali prouẽtu prætereat. Hic enim est fructus, quem ex diuini Saluatoris nostri vitæ, doctrinæque contrectatione recordationeque percipere debemus, scilicet, videre, atque animo perscrutari, quid nobis in ea sit imitandum. Inter cætera seruorum Dei studia vnum ardentissimum fuit, vt in hoc sacratissimum caput suum instantissimè imitaretur. Ex quibus admirabilis in hac re fuit spiritus seraphici Patris Nostri Francisci, qui statim in initio cõuersionis suæ Deum laudare non cessabat: & rudi, tritoque capitio coopertus in nemore diuinas laudes Gallicè decantabat. Interrogatusque à latronibus, quis nam esset, eximia spiritus ebrietate soporatus respondit, Præco sum magni Regis. Ad hanc sanctissimam exercitationem inuitabat vir Dei omnes sequaces suos. Gallus media nocte somno resurgens statim alas excutit, & canere incipit, statimque illis vocibus, exemploque alij quam

Ioan. 6. *1. Cor. 11.* *Ioan. 11.* *Simile.*

4 quam plurimi concitati alas similiter quatiunt, atque cucurriunt. Sic seraphicus hic vir media nocte, dum medium silentium tenerent omnia, quando homines culpæ tenebris immersi Dei penitus obliuisci videbantur, nouo quodam spiritus feruore surrexit: desideriorumque ac cupiditatum suarum alas temporalium omnium puluere excutiens creatori suo laudes canere cœpit. Statimque eius exemplo alij multi viri à sæculi sopore surrexerunt, alasque suas sæcularibus rebus excusserunt easdemque laudes concinere cœperunt. Quales fuerunt Beatus Antonius, sanctus Bernardinus, sanctus Ludouicus Caroli regis Siciliæ filius, Seraphicus doctor Diuus Bonauentura, alijque complures viri sanctissimi, quales ex illius tempore vsque adhuc semper in hac sacrosancta religione floruerunt. Nec vero contentus erat, socios, filiosque suos erudire, vt in se,
5 omnibusque creaturis Deum laudarent, ad quod de sole, luna, & stellis cantica componebat, sed Syluestres etiam belluas, aereas aues, æquoreosque pisces ad diuinas laudes inuitabat. Et sæpenumerò ipsę irrationales creaturæ diuinitus excitatæ in hoc gloriosi sancti spiritui parebant. Hoc oportet esse Christiani viri munus, scilicet, creatorem, conseruatoremque suum, ex cuius manibus tot quotidie beneficia percipit, collaudare. Estque hoc munus tanti emolumenti, ac meriti, vt cùm Magnus Apostolus Paulus dixisset: Implemini spiritu sancto, statim medium ad hoc faciendum explicat dicens. Loquẽtes vobis met ipsis in psalmis, hymnis, & canticis spiritalibus cantantes, & psallentes in cordibus Ephes. 5.
6 vestris, Domino gratias agentes semper pro omnibus in nomine Domini nostri Iesu Christi Deo, & patri. O admirabilem Doctrinam Deus corda nostra illuminet, quo eam intelligamus. Multa nos hic diuin⁹ Apostolus docet. Primũ admonet, ne contenti simus Deum in cordibus nostris laudare, sed eum linguis etiã nostris extollam⁹: qđ laudis gen⁹ multũ cõducit ad animos ad maiorẽ deuotionẽ excitãdos. Secundò nos hortatur, hãc laudẽ ex cordis intimo poficisci debere: ne fit oratio turdi, aut picę dicẽtiũ. Laudetur Chr̃us, &, Deo gratias, cũ quid dicãt, prorsus ignorent: ideo dicit, Canentes, & psallentes in cordibus vestris Dño. Estque valde inter cætera pensandum quomodo dicit: Loquẽtes vobis metipsis. In quo nos docet non Dei quidẽ,

sed nostrum potiùs esse prouentum nos Domino gratias agere. 7
Ex his namque laudibus Spiritus noster fructum percipit, quia eis noua beneficia comparamus. Dicit etiam has laudes, & gratiarum actiones pro omnibus esse referendas. Quod dupliciter intelligi potest. Primo modo, vt pro omnibus tam prosperis, quàm aduersis euentibus gratias agamus, siquidem vtraq; pari amore diuina ex manu proficiscuntur. Pari amore, quo pater filium alit, quando perspicit opus esse, illum verberat. Et ita di-
Hebr. 12. cit idem Apostolus: Fili mi noli negligere disciplinam Domini, neq; fatigeris, dum ab eo argueris: quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium, quem recipit. Ideoque etiam quando à Domino flagellamur, ei gratias agere tenemur. Altero modo intelligitur illud, pro omnibus: vt pro omnibus bonis, quæ Deus in proximos nostros confert, ei gratias agamus.
Siquidem experientia comperimus, linguam pro calceis, qui 8
pedibus, pro chirothecis, quæ manibus, & denique pro vestibus, quæ corpori dantur, gratias agere: & omnia membra congaudent refrigerio, quo aliquod eorum afficitur. Cùm igitur omnes simus vnius corporis membra, rationi consentaneum est, vt alij pro beneficijs, quæ alij percipiunt, gratias agamus. Non solum autem debemus gratias agere pro omnibus hominibus, sed etiam pro omnibus creaturis irrationalibus, & insensibilibus. Si rex duobus pinguibus commendatis, idest,
Simile. (*Excomiendas*) Duos infantes donat, qui adhuc ratione non vtuntur, hoc autem facit propter eorum parentem, ille tenetur regi pro eis gratias agere. Nec verò vir nobilis, si gratitudine prę-
ditus est, solum hoc facit, sed infantulos etiam secum defert, & 9
eis dicit: Osculamini filij pedes regiæ maiestatis pro eo, quod in vos contulit beneficio. Quid Domine, nonne vides puerulos istos nec loqui scire, nec ratione vti, nec pro his beneficijs gratias agere posse, nec quæ illis loqueris, intelligere? Vt quid eos ita profaris? Omnia, inquit, isthæc intelligo. Verùm hac diligentia, & artibus vtor, vt gratitudinem beneficiorum, quæ filijs meis mea causa sunt collata, demonstrem. Sic cognoscens homo, vniuersas excellentias, quibus creaturæ irrationales, atque insensibiles sunt exornatæ, propter eum eis à Deo communicatas fuisse, pro illis omnibus illum laudare tenetur: illasque quantum est ex se ad Dei laudes debet inuita-

re

10 re. Sic faciebat Dauid, qui nullam prorsus creaturam in cælo,
terraq́ue prætermisit, quam ad diuinas laudes non inuitaret, vs-
q́ue etiam & abyssos, atque dracones dicens: Laudate Domi- *Psalm. 148.*
num de cælis &c. Laudate eum sol, & luna. &c Laudate Do-
minum de terra dracones, & omnes abyssi. O sancte rex nun-
quid ignoras istas irrationales, insensibilesq́ue creaturas Deo
gratias agere nescire? Vt quid eas tam ardenti spiritus feruore
ad id faciendum, quod nesciunt inuitas. Hoc vtique facio, in-
quit, vt gratitudinem ostendam, quam habeo propter perfe-
ctiones, quibus illas mea causa ditauit. Etenim pulchritudo, qua
cœlos exornauit claritas, quam soli concessit, influentiæ, quas
tribuit stellis, sapor, & odor, quo fructus, ac poma decorauit,
vbertas, qua terram fœcundauit, &c. hæc omnia sunt commen-
11 data, quibus eas propter me donauit. Et sicut pater dicit pueris
rationis expertibus: Osculamini pedes regis pro eius in vos col-
latis beneficijs, sic ego vniuersas creaturas inuito, vt creatorem
suum collaudent propter excellentias, quas in eis posuit. Etiam
vos super hæc verba pro omnibus oportet aduertere, quod
quemadmodum in foro non omnia pari pretio venundantur,
sed singula singulis pretijs alia vilioribus, alia carioribus vendun
tur, sic siquidem Deus in nos alia maiora, & alia minora con-
fert beneficia, quamuis considerato amore ex quo vtraque pro-
cedunt, ex infinita charitate dimanant, & sic pro omnibus sum-
mo amore gratiæ debentur, tamen ipsa in se alia maiori quam
alia sunt gratitudine digna, sicq́ue illis ad maiores Domini lau-
des oportet nos ardentiùs incitari. Dicitque, in nomine Domi-
12 ni nostri Iesu Christi vt nos doceat, Dominum illum, qui Deus,
paterque noster est, vt oportet, extollere, donum esse ipsius, sic-
q́ue nos ab eo illud instantissimè postulare debere per merita, sci
licet, Iesu Christi Domini nostri. O vtinam cœlestem hanc
doctrinam Christianus populus exerceret. Per immensam illã
charitatem, qua pater misericordiarum tot in nos passim bene
ficia confert, vos deprecor dilectissimi fratres, vt sanctæ huic
exercitationi assuefacti assiduò intendatis, quo linguæ, cor-
daq́ue vestra die noctuq́ue non cessent tam debitum tributum,
tamq́ue meritorium munus, sicut diuinas laudes exoluere.

Dicit ergo Dominus: Confiteor tibi Pater, &c. Vsque ibi,

& reuelasti ea paruulis. Reuelatio soli intellectui fit. Vt autem 13
noueritis quare Dominus prudentibus superbis mysteria sua re condit, & humilibus illa reuelat: notandum vobis est, voluntatis affectionem omnibus, quæ in intellectu existunt, virtutem conferre: nam animi vires in voluntate sitæ sunt, vt affirmat subtilis doctor Scotus. Sicque intellectus sine voluntate quamuis sit acutus debilis tamen, impotens, atque insufficiens est ad cogitationes suas exercẽdas, nisi voluntatis viribus adiuuetur. Hocque vsque adeò verum est, vt licet Deus infinitas habeat perfectiones, quarum vnaquæque est infinita, quia diuinæ essentiæ est identificata, nulli tamen earum, nisi soli voluntati omnipotẽtia conuenit, quantum ad executionem effectuum. Infinita est Dei bonitas, quia est perennis bonorum omnium fons, infinita est eius sapientia, infinita misericordia, atque iustitia, verum nec 14
eius sapiẽtia, probitas, misericordia, siue iustitia quicquam aliud faciunt, quam diuina ipsius voluntas vult. Ea, quæ sunt, fuerunt, & futura sunt Deus intellectu ab æterno cognouit, eaque voluntati proposuit: ipsaque decreuit quomodo, & quando singula quæque facienda essent. Itaque diuinæ voluntati omnipotentia attribuitur. Sic in nobis animę vires ex voluntate dimanant, ipsaque intellectus cogitationibus efficaciam confert. Nam perspicuum est ea, quæ sine affectione cogitantur, in intellectu consumi, atque deficere, neque vlterius progredi, quæ autem cum affectione cogitantur, nisi potestas deficiat, opere compleri. Atque hinc intelligetis vnum ex ijs, quæ inter bonos, & malos intersunt, vtrisque etenim bonæ, malæque cogitationes adueniunt. At vbi primum mala cogitatio boni intellectui obrepit, 15
cum voluntas bona sit, beneque affecta, illi non inclinatur, nec ei vires addit, sicque in iusto mala cogitatio facile deficit. Cum vero in malum praua cogitatio ingreditur, vt voluntas deprauata est, ad eam propendet, eiq; vires confert, ità, vt ad desiderium perueniat, sicque anima perditur. Quando duo pila ludũt, si vbi primum pila per aera volans ad alterum peruenit, statim eam repellit, lucratur, si verò illam recipit, nec protinus pellit, statim ei dicitur, Defecisti, ludum amisisti. Praua cogitatio est pilla à Diabolo immissa, quam si, vt ad te accedit, protinus repellis, lucraris, & coram Deo mereris. Si vero aduertenter eam in animo esse pateris, nec illicò reijcis, deficis, & pro tunc ludum tuæ

Scot. in. 2. d. 42. q. 1.

Simile.

16 saluationis amittis, si cogitatio eius rei erat, quæ desiderata, peccatum mortale esset. Quia cum illam in intellectu lenter commorari passus fueris, te periculo exposuisti, vt voluntas eam diligeret, eique vires tribueret, ità quòd ad desiderium perueniret. Ideoque Ecclesiasticus intellectum solem appellauit dicens: Homo sensatus in sapientia, scilicet, intellectus, manet vt sol. Et de malis dicitur in libro sapientiæ: Sol intelligentiæ non est ortus eis. Quemadmodum enim sol radijs suis mundo illucescit, sic intellectus cogitationibus, notitijsque suis animam illustrat. Et sicut radij solis quoadusque in aliquo obiecto sistunt, ac reflectuntur, dispersi, debilesque procedunt, vt in media aeris regione perspicitur, qui quia illic non sistunt, sed velociter transeunt, nullum calorem gignunt. Vt primum autem ad terram, aut ad quicquam aliud firmum perue-
17 niunt, calorem causantur, & aliquando vsque adeò fulciuntur, vt ignem accendant, præcipuè si in lucidum & concauum speculum (*de azero*) reuerberent. Sic cogitationes ex intellectu quemadmodum radij ex sole prodeuntes, priusquam in volũtate sistant, debilles, atque imbeciles exeunt. Adeò vero in ea si stentes fulciuntur, vt si illa sit munda, & per humilitatem concaua, ignem diuini amoris inflammment. Sic contigit Dauid, qui de se dicit: Dixi, custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Hoc est, cogitatione mea contemplatus sum quomodo me à peccatis custodirem. Et quid inde subsecutum est rex sancte? Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescet ignis. Ecce quomodo sancta cogita-
18 tio in recta voluntate ignem amoris incendit. Hoc est mysterium, quare Christus Redemptor noster fidem sinapis grano comparauit dicens: Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, & dixeritis monti huic: Transi hinc, transibit. Alia sunt seminum grana tam parua, & minora etiam grano sinapis, quibus Dominus posset paruam fidem conferre, nisi ad aliud, quam ad paruitatem respexisset. At eam sinapis grano comparauit, quia quantumcunque paruum est, si dentibus conteratur, statim cremat, & ex eo ad nares fumus ascendit. Ita etiam quantumcunque parua fides in intellectu commoretur, si voluntatis affectione conteritur, assiduòque ruminatur, statim ipsa voluntas inflammatur, & ex ea fumi ad Deum deuotionis ascendunt.

Eccli. 27.
Sapi. 5.
Psalm. 38.
Matth. 17.

Atque, vt granum sinapis nihil prodest, nisi teratur, ità fides in 19
intellectu sine volũtatis affectione inutilis est. O infœlices Christiani, qui nunc in inferno cruciamini, & sempiternis ignibus torquebimini, qui auos, proauos, atauosque vestros Christianos veteres iactabatis, quid vobis fides vestra profuit? Nihil vtique, nisi, vt sit nouus quidam tortor à quo affligamini. Dei furorem fratres charissimi valde timete, nec sola fide contenti sitis: sed illius mysteria ruminantes eam diligite: ad hoc enim illam Deus intellectibus vestris infudit. Sicq; vos oportet intelligere verba
Roma 1. illa Beati Pauli de illa loquentis, illudque Prophetæ Abacuc ci-
Abac. 2. tantis, scilicet, iustus ex fide viuit. Hoc est, iustus ex fide tanquam ex principio iustificationem suam elicit: & per illam consequitur gratiam, qua viuit. Quod non facit peccator, qui ex fide, quam habet fructum non percipit, vt per eam conuertatur, diuinamque gratiam consequatur. Et nota nonnullos 20
hic transtulisse: Iustus ex fide viuet. Et sic est in contextu Græco. In quo significatur iustus per fidem, qua nunc viget, gratiæ vitam fuisse consecutum, gloriæque, quam sperat vitam esse consecuturum, quia ijs, quæ à fide docetur, vti scit. Idcircò fides in intellectu sine charitate persistens, otiosa, mortuaque dicitur: Nam in translatione nostra in biblijs correctis legimus
Iacob. 2. apud Beatum Iacobum, Fides sine operibus otiosa est. Vbi alij transtulerunt: Fides sine operibus mortua est. Et sic est in contextu Græco.

Hac igitur salubri, vtilique doctrina præsupposita intelligetis quare Deus superbis prudentibusque huius seculi my- 21
steria sua non reuelat, scilicet, quia ex diuinis ipsius reuelationibus intellectui factis fructum non percipiunt, neque eas
Matth. 2. voluntatis affectione diligunt. Ipse enim dixit: Ne mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis. Cùmque diuina eius mysteria sint margaritæ pretiosissimæ, non vult eas illis ostendere, qui ex illis fructum non sunt percepturi. Sapientes enim, atque prudentes huius sæculi nolunt sapientiam ad se illius causa in meliorem frugem recipiendum, sed solummodo ad sciendum, vt cum illa in intellectu maneant, seque sapientes esse glorientur. Vna ex magnis tentationibus, quibus Diabolus multas animas venatus fuit, atque venatur, est hic sciẽdi appetitus, quo

cui

22 eis suadet, vt in solis scientijs acquirendis totam vitam cõsumãt. Hoc telo mundum euertit dicens primis parentibus: Eritis sicut dij scientes bonum, & malum. Et ità dicit Seraphicus Doctor Bonauentura: Vsque hodie arbor scientiæ complures priuat arbore vitæ. Pretiosior namque est drachma scientiæ charitate coniunctæ, quàm mille pondera sine diuino amore. *Genes. 3.* *D. Bonau.*

Hos miseros tãquam porcos Deus margaritarum suarum indignos ducit, eosque ipsorum culpa in cæcitate sua derelinquit. Ideoq; dicit: *Confiteor tibi pater, quia abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea paruulis*: Scilicet, qui beneficijs à te sibi factis vti sciunt. Tunc luna maiorem à sole recipit claritatem, cùm ab eo longiùs abest: tunc in sua plenitudinis perfectione consistit, quum quàm distantissime esse potest ab illo distat. Et quantò altiùs ascendens ad solem accedit, tantò remanet obscu- *Simile.*
23 rior, ac solis splendore priuata. Sic anima eò magis à diuino sole illustratur, quò longiùs per sui ipsius, propriæq; vilitatis cognitionem indignam se reputans, quæ ad eum possit accedere, ab illo recedit. Tunc enim eam magis clarificat, & sua diuina mysteria abundantiùs docet. Si autem superbit, & in cogitatione sua dignam se ducens ad eum accedendi conatur ascendere, tũc quasi luna ad solem accedens, obscura manet, & cæca. Estq; hîc valde notandum: cùm Dominus æternum Patrem suum alloquatur, priùs eum patrem, quàm Dominum nuncupare dicendo: Confiteor tibi pater Domine cœli, & terræ. In quo nos docuit, ad hoc, quòd quis bonus Dominus sit, prius eum bonum patrem esse oportere: vt eius dominatio non Ethnica quidem,
24 sed Christiana sit. De qua gentilica dominatione dixit Dominus: Principes gẽtium dominantur eorum, & qui maiores sunt, potestatem exercent in eos. O quàm cœlestis doctrina, Dominus eam in cordibus eorum, qui alijs dominamini, dignetur imprimere, quo inferiorum vestrorum patres, ac Domini esse noueritis. Hoc credo pristinis quondam temporibus nimium vsitatum fuisse: Dauid enim in primo Regum volumine Saulem ipsum persequentem alloquens dixit ei: Pater mi vide & cognosce oram chlamydis tuæ in manu mea. Non solum autem Reges, sed & diuites etiam patris nomine vocari consueuerant. Sequenti quippe capite hæc Dauid Nabali de Carmelo misit mandata: Quæcunq;, inquit, inuenerit manus tua da fi- *Matth. 20.* *1. Reg. 24.*

lio tuo Dauid. Quod etiā apud Ethnicos seruabatur, vt patet in 25
libris Regū vbi serui Naamā leprosi eū alloquētes, suadētesq; vt
S. Propheta Elisęi iussa cōpleret, dixerūt: pater, & si rē grādē di-
xisset tibi Propheta certè facere debueras. Ecce quomodo Dñm
suū hi serui patrē appellarūt. O quāta est nobis cōfusio vidētib⁹
quàm ꝓcul ab hac clemētia & synceritate distam⁹: siquidē in hac
misera tēpestate cōplures principes, ac Dñi (quæ ipsorū est in in-
feriores immanitas) leones poti⁹ ac lupi rapaces, quā patres vo-
cari possunt. Per infinitā Dei potentiā, ex qua omnis prouenit
dominatio, vos deprecor ô dñi, aduertatis vos quantò magis
Dei potētiam imitamini tāto diligētius ipsius virtutē clementiā
& pietatē imitari debere: quò sic dominiū exerceatis, vt simul &
patres possitis appellari. Etiā hîc est valde notandū diuinū magi
strū ea, quę ęternus ipsius pater humilibus reuelat in hoc loco nō
explicare, sed solū modo dicere: Abscondisti hæc à Sapientibus 26
& reuelasti ea paruulis. Quæ sunt hæc ò summe Doctor seculi?
Quare ea, quę ęternus Pater tuus suis cōfert beneficia, & myste-
ria quæ illis reuelat peculiariter nō explicas? Tot tātaq; Deus in
eos quib⁹ se reuelare vult beneficia cōfert, vt ipsamet sapiētia Ie
sus Christ⁹ nomē, quod eis imponat inuenire nō posse videatur:
Sūt etenim inexplicabilia Dei beneficia præ ipsorū magnitudi
ne atq; excellētia. Et sic dicitur in lib. Sapiētiæ, Optaui, & datus
Sapien. 7. est mihi sensus. Nō vtiq; explicat hic sapiēs, quid sibi datū fuerit:
significās nullis prorsus verbis Dei dona explicari posse, sed di-
cit inferius: Innumerabilis honestas per manus illius. Et paulò
post infinitus enim thesaurus est hominibus. O admirabilē Dei
liberalitatē. Etenim adeò se humilibus cōmunicat, vt eius dona 27
innumerabilia, atq; infinita dicantur. In libro Genesis præcipit
Deus Abrahę, vt sibi filiū suū immolaret. Et solūmodo quia hoc
Gene. 22. facere voluit ei dixit: Quia fecisti rē hanc. Ecquid est hoc Dñe:
nullū ei nomē imponis? O benedictus sit talis Deus, qui tātū suis
defert honorē, eorūq; sibi exhibita ministeria tanti æstimat, vt
nullū eis nomē inuenire videatur. Quod si ministerijs hominū
Deo exhibitis nomē nō reperitur, quomodo eius in homines col
lata beneficia, cū sint innumerabilia, satis apto vocabulo poterūt
explicari? O fœlices, qui tanto tāq; liberali Domino seruiūt, si-
quidem tam lautam mercedem accipiunt. Et reuelasti ea paruu-
lis. Ecquis mysteria, quæ cœlestis hic pater humili Francisco re-

ue-

28 uelauit, satis dignè valeat explicare? Quãuis autem inexplicabilia sint, de duobus tamẽ peculiariter sermonẽ faciã. Alterum est, quomodo Deus ei reuelauit, qua ratione posset Diabolũ superare. Cũ Gigas Goliath populũ Israel opprobrijs obiurgasset, nullus erat qui aduersus eũ auderet exurgere. Apposuitq; Dñs in corde Dauid minoris filij Isai à proprijs fratribus obiurgati atq; despecti, vt aduersus eũ consurgeret. Cumq; Saulis armis esset munitus neq; cũ eis posset incedere illa exuit, fundamq; cũ lapidibus accepit, & ad Gigantẽ se cõtulit, quẽ superauit. Credibileq; est eũ hęc omnia diuina instructũ reuelatione fecisse, nã alioquin non diceret Regi tãta cũ certitudine atq; fiducia: Nũc vadã & auferã opprobriũ populi. Statimq; addidit dicẽs: Dñs, q eripuit me de manu leonis & de manu vrsi, ipse me liberabit de manu Philistæi huius. Sic Deus huic glorioso viro sui æstimatione paruulo
29 atq; à fratribus suis neglecto reuelauit quomodo Sathanã deberet lapidibus insectari, qui in illis tẽporibus hominũ tyrãnicè dominabatur, ipsiq; passionis ac mortis Iesu Christi iã penè immemores Diaboli obediẽtiæ atq; volũtati submissi erãt. Cũq; cœlestis hic vir huius seculi diuitijs se se indutũ atq; implicatũ cerneret, quasi Dauid Saulis armis, diuina reuelatione illustratus eas reliquit, seq; cũctis secularibus exuit, fundãq; accepit, quæ fuit regula, quã instruxit. Quæ meritò potest funda vocari. Nã quẽadmodũ funda ex multis funibus cõficitur, sic eius regula ex plurimis præceptis atq; cõsilijs cõposita fuit. Et hac funda durisq; lapidibus, id est trib⁹ votis essentialib⁹ vsq; adhuc Satanã per se perfectorũq; ac spiritaliũ virorũ multitudinẽ qui in ipsius religione
30 floruerũt & modo persistũt crudelissimè insectatur. Altera peculiaris reuelatio fuit de sacratissimæ passionis ipsi⁹ mysterio quod sic ei reuelauit, vt in sacrosancto ipsius corpore illud impresserit diuinis eũ vulneribus exornans. Ad hominũ corda Iesu Christi crucifixi amore inflãmãda pictores ligneos crucifixos depingere solent, quos qui absq; cordis teneritudine aspexerint satis duri cordis erunt. Quod si lignei crucifixi hominũ manibus fabrefacti hoc efficere possunt, quãtò efficaciùs hic Franciscus imago viua sanctificata diuinisq; Iesu Christi manibus elaborata ad cordis teneritudinẽ ipsiusq; Iesu Chri mortis cõpassionẽ durissimũ quẽq; posset adducere? Per pphetã Zachariã percõtatur æternus Pater vnigenitum filium suum dicens: Quid sunt plagæ istæ in

1. Reg. 17.

Simile.

Zach. 13.

me-

medio manuum tuarum? Cui filius respondens dicit: His pla- 31
gatus sum in domo corũ, qui diligebãt me. Hoc dicit, quia Synagoga illa, vbi crucifixus vulneratusq; est, domus erat, in qua complures fideles Dei amici habitauerãt, qui eum singulari charitate diligebant. Inde autem, vbi eum diligentius amare deberent exierunt, qui ei crudelissimam mortem intulerunt. Hic gloriosum hunc virum interrogare possumus dicentes: Quæ sunt plagæ istæ, ò beate Francisce in medio manuum tuarum? Ipseque iure optimo potest respondere: Qui me magnopere dilexit ille me vulnerauit: qui pro me mortuus est ille me sacris his stigmatibus insigniuit. O eximiam viri sancti prærogatiuam. Maximi quidem æstimaretur linteum sacrosanctæ Virginis Mariæ Dominæ nostræ manibus elaboratum, Ecce igitur præstantis- 32
simum hoc opus, quod Deus consultò suis proprijs manibus perficere voluit, vt corda nostra in sui ministerium inflammaret.

Gala. 6. Quapropter meritò dicere potest verba illa Beati Pauli Apostoli ad Galatas dicentis: De cætero nemo mihi molestus sit: ego enim stigmata Domini Iesu in corpore meo porto. Hoc est, iam me nemo despiciat: iam me omnis homo diligat, & veneretur siquidem diuini Saluatoris mei Iesu Christi vulneribus elaboratus illustratusq; sum. Sacratissimæ virgini cœlorũ terræque imperatrici dixit sanctus Simeon: Tuam ipsius animam doloris gladius pertransibit. *Luc. 2.* Adeòque benedicta eius anima tenerrimumque cor dolore fuit transfixum, vt teste Beato Hieronymo plusquam martyr extiterit. Hoc autem fuit preciosissimæ huius virginis priuilegium, quod à suomet filio martyrium accepit. 33
Noluit quippè diuinus Dominus purissimum sanctissimæ matris suæ corpus à tortoribus contrectari. Quo priuilegio suum etiam fidelissimum seruum Franciscum vti voluit: qui diu cœlesti amore excandescens martyrium ab Ethnicis se accipere flagrabat. Vndè in eius laudem decantat ecclesia: O Martyr desiderio. Attamen non permisit eum Dominus hominum manibus martyrio consecrari, sed ipse suismet manibus eum martyrio decorauit: sicque periculiariter sacratissimæ passionis suæ illi mysterium reuelauit.

Postquam Dominus æterno Patri gratias egit, quia sua paruulis atque humilibus mysteria reuelat & reuelauit præcipuèque, vt in eum crederent & vt filium Dei naturalem acciperent:

quò ho-

34 quo homines intelligerent quãtum eis hoc reuelans contulit beneficium, eiusque doctrinam diligentius sequerentur, statim addit dicens: *Omnia mihi tradita sunt à patre meo: & nemo nouit filiũ, nisi pater, nec patrem quis nouit nisi filius?* Quasi diceret: Cum me habeatis, omnia animarum vestrarum saluti necessaria habetis: quæcunque enim æternus Pater habet, mihi tradidit. Itaque potentia, probitate, sapientiaque par sum Patri. Et siquidem vobis in omnibus subuenire possum, venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. O fœlices, qui diuinæ huic vocationi respondent: nam quantò diligentius ab huius sæculi oneribus se se explicuerint, & quantò expeditiores ad cœlestem hunc sponsum accesserint, tantò vberiùs ab eo reficiẽtur. Quòd quàm plurimi sancti religiosi, qui à primordijs ecclesiæ in ea extiterunt perspicua experientia sentiunt, atq; sen-
35 serunt. Et sic dicit Beatus Dionysius Sanctos Apostolos religiosis sui temporis diuina nomina imposuisse. Nam modo illos Therapentos, id est, cultores propter diuinum cultum, cui continuò intendebant appellare consueuerant: modò verò eos monachos propter solitudinem desertumq; ipsorum viuendi modum, quo vni Deo ministrabant vocare solebant. Et Beatus Thomas huius dictionis, monachus, significationem extollit dicens: Monachum significare diuersis sensibus impartibilem vnitatem. Vir enim vxori astrictus (vt ait Apostolus) solicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuisus est. Vir autem religiosus integer atque vnissimus Domino custoditur. Complura dicit illic Diuus Dionysius de hac re: sicque sta-
36 tim in Apostolorum tempore religiosi fuisse probantur: qui grauissima huius seculi onera, vt se Deo arctius coniungerent effugerunt. Ideoq; ab ipsis Apostolis, sicut ibidem gloriosus hic Doctor affirmat maximi æstimati fuerunt. Enim verò quamuis nõ omnes religiosi esse teneantur, omnes tamen huic diuinæ vocationi tenentur obedire suauissimum sancti Euãgelij iugum humeris suscipientes, & ab hoc cœlesti magistro, quæ nos hic docet addiscentes, videlicet, Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Non vtiq; contentus est Dominus, quod vestitu, loquela vultus deniq; aspectu humiles simus: sed vult etiam nos intrinsecus in corde humilitatẽ gerere. Etenim pleriq; vestitu sermoneq; sunt humiles: in corde autẽ Luciferina superbia extollũtur.

Dionysi. de eccl. Hierar. cap. 6.

D. Tho. 2. 2. q. 88. art. 11.

1. ad Cor. 7.

Ad

Ad hanc humilitatē atq; animi submissionē cōsequendā fratres 37
charissimi optimū est remediū vos semper cū maioribus dime-
Simile. tiri: Nā si cū minoribus vos dimetiamini statim superbietis. Et-
enim quātumcūq; minima statura quis sit, si cū nano se metiatur
maximus sibi esse videbitur. Et quantūcunq; procera corporis
statura quis sit, si Gigāti conferatur, minimus apparebit. Vir no
Simile. bilis, qui in pago cōmoratur, quātūcunq; modicos habeat reddi-
tus maiori superbia effertur magisq; sibi præsumit, quā Dux lo-
cupletissimus. Quia cū vilibus ac rusticis hominibus cōuersatur,
& egenis illius pagi agricolis cōparatur, inde ei tāta sui met æsti-
matio puenit: quādo autē in vrbē se cōfert, plurimosq; magna-
tes maximo vtētes fastu cernit pudore confunditur, & inter eos
humilis atq; abiectus incedit. Idē accidit in spiritualibus. Nā, si in
adulteros, homicidas, vsurarios, atq; lusores, quis oculos conijciat 38
cum se illa peccata non admittere videat in eius corde inanis quę
dam præsumptio & superbia exoritur arbitrātis se optimū esse.
Si verò plurimos iustos virtuteq; præditos consideret eorum pu
ritatē assiduamq; diuinarū rerū cōtemplationem feruorēq; ardē
tissimū, quo ad diuina sacramēta frequenter accedunt, eximiam
pietatem qua pauperibus eleemosynas largiuntur, crebras disci-
plinas, cilicia, ieiuniaq;, quibus corpora sua mortificāt, ineffabi-
lem patientiam ac māsuetudinem, inuictumq; animi robur, quo
durissimas quasq; calamitates atq; iniurias patiuntur considerās
obstupescet, pudore cōfundetur, atq; magnopere humiliabitur,
intelligens quàm procul ab illa iustorum perfectione absit. San-
ctus Iob, qui inter Ethnicos morabatur in eis oculos statuere no-
lebat, sed eos in vnum Deum infinitam eius perfectionem con- 39
Iob. 42. siderans iaciebat, sicq; profundè humiliabatur, atq; dicebat, Nūc
oculos meus videt te. Idcircò ipse me reprehēdo, & ago pœnitē
tiam in fauilla & cinere. Gloriosus etiam pater noster Franciscus
hac assidua consideratione vtebatur, & dicebat. Ec quis es tu Do
mine, & quis sum ego? Et præ assidua cōtemplatione immensæ
Dei probitatis, & summę puritatis, atq; pietatis sacratissimæ vni
geniti filij eius humanitatis miseriā vilitatēque suā cognoscebat,
sicq; vitā suā profunda cum humilitate traducebat. Nō solū autē
sanctissimæ Redēptoris mundi vitę contēplatione cor eius tene-
ritudine liquefiebat, sed, vt de tigride dicitur quod tanto homi-
nē odio insectatur, vt nō solū eū discerpere velit, verùm & quā-
cunque

40 cunq; eius similitudinẽ cernens in eam ferocissimus inuehatur, atq; dilaniet. E contrariô Sanctus hic pater tanta amoris teneritudine diuinũ mundi reparatorem diligebat, vt agnum, aut ouem videns, illa parua Iesu Christi similitudine, quam in illis animãtibus perspiciebat, totus amore liquesceret: quia in eis quodammodo præstantissimę cœlestis agni patientiæ & mansuetudinis imago refulgebat. Æternus misericordiarũ pater, qui admirabili potentia sua debilẽ hominẽ sicut & nos ex osse & carne conflatũ ad tantũ perfectionis gradũ fecit ascendere, ipse mẽtes nostras illuminet, & corda cõmoueat, vt illius exemplo ab vnigenito filio suo mansuetudinẽ, veramq; cordis humilitatem addiscamus, sacrosanctumq; legis suæ iugum perfecta cum obedientia deferamus, quo cœlesti gratia referti ad ætherea regna perpetua beatitudine fruituri conscendere valeamus. Quod nobis præstare
41 dignetur idem Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo S. P. N. Francisci Concio Tertia.

Confiteor tibi pater Domine cœli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus, &c. Matth. 11.

CVm in diuinis literis Saluatoris nostri Iesu Christi imitatio Christianis viris maximê cõmendetur, *Matth. 11.*
1 vnum ex ijs, in quibus fidelissimi quiq; eius amici illum conantur imitari, est assidua diuinarum laudũ frequẽtatio, quæquidem diuinę maiestati gratissima est, sicut ipse Deus per prophetã dicit in Psalmo, Sacrificiũ laudis honorificabit me, & illic iter, quo ostendã illi salutare Dei, id est, salutẽ magnã. *Psalm. 49.* Perpẽdite, quæso, verbũ illud: Illic iter. In quo significatur in laudũ sacrificio iter pãdi, per quod homo plurima spiritalia dona in diuino cõspectu solet adipisci. Nã diuinæ laudes sunt præstantissimi quidam actus amoris. Cum enim homo debita attentione, atque affectione Deum laudat, & dicit: Benedicta sit tua maiestas, Benedicta sit tua bonitas atque sapientia, &c. magis gaudet sibique complacet Deum

illis

illis excellētijs esse præditū, quàm si eædē sibi inessent. Ad hanc sanctā exercitationē nos gloriosus Apostolus Paulus inuitat dicens: Omne quodcūq; facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Dñi Iesu Christi, (scilicet facite, vt alia trāslatio habet) gratias agentes Deo, & patri per ipsum. Prius vtiq; dixit, Omne, & posteà subdidit, Omnia. Quēadmodū enim ingrato homini vniuersa inter manus (vt aiūt) cōsumuntur, & euanescūt: sic etiā illi qui ꝑ omnibus Deo gratias agere nouit, omnia crescūt & ad oculū adaugētur. Dicitq; Deo, & patri. vt nobis efficacius quod vult persuadeat. Quasi dicat, Tanto tāq; bono Dño gratias agere ne cessetis, qui cū esset Deus omnipotēs patrem vestrū se vocare minimè dedignatur: vobisq; tanquā filijs charissimis subuenit. Dicitq; per ipsum, scilicet Christū: vt significet tantū, tāq; excellēs esse hoc opꝰ, vt sine Iesu Christi Saluatoris nostri meritis nequaquā sicut oportet valeat exerceri. Et ad Philippēses nobis hoc maximè cōmēdat dicēs: Nihil soliciti sitis: sed in omni obsecratione cū gratiarū actione petitiones vestræ innotescāt apud Deū. Quasi diceret, Nulla secularis solicitudo sufficiat vobis rē tā necessariā impedire: sed hæc omnibus huius seculi negotijs præferatur. Inter omnia verò beneficia, ꝑpter quæ nos oportet Deū laudare, illiq; gratias agere, vnū ex pręcipuis est, quia tot tāq; innumerabilibus gentibus in infidelitatis tenebris derelictis nobis quod credimus, reuelauit. Sic faciebat Dauid, qui dicit in Psalmo, Funes ceciderūt mihi in pręclaris. Vel, vt vertit Felix, In iucūdis, & elegātibus, & amœnis. Vel, vt vertit B. Hiero. In pulcherrimis. Etenim hęreditas mea pręclara est mihi. Statimq; addit dicens: Benedicam Dñm, qui tribuit mihi intellectum, insuper & vsq; ad noctē increpuerunt me renes mei. Sub metaphora loquitur hic Dauid de pręsentis vitę statibus. Quēadmodū, cū inter vnius substantiæ cohæredes partitiones & iura fiunt, & funibus vinea seu fundus diuiditur, posteàq; sortes mittuntur: tunc cui melior hæreditatis pars accidit, ille dicitur fortunatior: sic iussit Deus filijs Israel, vt inter se terram promissionis diuiderēt, vt patet in libro Psalmorū, vbi dicitur: Et sorte diuisit eis terram in funiculo distributionis. Notandūq; est, sicut Deus in sua æterna prædestinatione cœlestem hęreditatē electis suis diuisit, quibus singulos quosq; gloriæ gradibus esset donaturꝰ statuēs: sic etiā ex tūc præsentis vitæ status tanquā media ad hāc beatitudinē consequēdā ordinata

Colos. 3.
Philip. 4.
Psalm. 15.
Psal. 77.

5 ordinata decreuisse. Itaque non solũ eos ad gloriam, sed ad me
dia etiam atque opera, quibus est impetranda, Deus iustos præ
destinauit. Et sic dixit ipse Dauid Iesu Christi nomine: In capi
te libri scriptum est de me, vt facerem voluntatem tuam. Deus *Psal. 39.*
meus volui, & legẽ tuam in medio cordis mei. Hæc verba citat
Beatus Apostolus Paulus in ea, quam scripsit ad Hebræos, hoc
modo dicens: ingrediens mundum, scilicet Christus, dicit: Ho- *Hebr. 10.*
stiam & oblationem noluisti, corpus autem adaptasti mihi in ca
pite libri scriptum est de me, vt faciam Deus voluntatem tuam.
Tunc Christus quatenus homo in mundum fuit ingressus, cum
in purissimis sacratissimæ Virginis genitricis suę visceribus fuit
conceptus. Statimque beatissima eius anima intellexit, quod
etiam si ipsa gloriosa atque beata erat, gloria illa inferiori portio
6 ni non erat communicanda, neque in sacratissimũ eius corpus dif-
fundenda, quoadusque moriens in cruce æterni Patris volunta-
tem faceret. Sciensque hoc ita in capite libri diuinæ prædestina
tionis scriptum statutumque esse: cœlestemque Patrem suum
hunc sacratissimi corporis sui glorificationis, mundique redem
ptionis modũ statuisse, protinus illum acceptauit. Quemadmo
dum igitur in libro diuinę prædestinationis scriptum erat, quod
Christus Redemptor noster perfecturus erat, mediaq́; , quibus
purissimi corporis sui glorificationem erat adepturus: sic etiam
scriptum est iustos ad æternam beatitudinem consequendã Dei
voluntatem esse facturos: scriptumque est quomodo, & in quo
statu vitam acturi sunt, vt hanc diuinam volũtatem adimpleãt.
Hocque diuinæ voluntatis decretum Dauid sortem diuisionis
7 appellat, sicuti quæ facta est in terra promissionis. Non vero di-
citur sors, eò quod ex parte Dei, cuius nutu sic omnia cœlestia
atque terrestria gubernantur, vt ne frondes quidem arboris abs-
que eo, quod sic ab æterno decreuerit, moueantur, casu eueniat:
sed dicitur, sors respectu nostri, quia nemo scit vtrùm sibi talis,
aut talis sors sit euentura. Quia vt ecclesiastes dicit: Omnia in
futurum seruãtur incerta, scilicet, quoad nos. Atque etiam quia *Eccle. 9.*
sicut ille, cui in sortibus hęreditatis bona pars accidit, lætatur: sic
homo debet exultare videns se à Deo in perfectiorem tutioremque statum in terra eligi. Idcirco gaudebat Dauid, gratiasq́; Do
mino referebat, eo quod eius sors in illustrissimum statum, quẽ
Deus in terra habebat, inciderat. Illum nanque ad synagogę sta

tum accersiuit, ideòque dicebat: Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum. Quanto igitur maiori ratione Christiani viri, qui in lege gratię viuimus, dicere debemus: Funes ceciderũt mihi in præclaris. Inter Christianos autem multo maiori iure religiosi viri hoc dicere possunt. Vnusquisque igitur singulari cordis lætitia perfusus exclamet: Funes ceciderunt mihi in præclaris, in iucũdis, in elegantibus, in amœnis, in pulcherrimis. Id est funes ac sortes ceciderunt mihi in sacrosancti Euangelij luce, & in orthodoxæ fidei lumine, siue in sanctæ religionis statu. O Deus infinitæ misericordiæ, vtinam mihi cor esset vniuersis omnium Seraphim amoribus exuberans, quo te pro tanto quod in me contulisti beneficio satis dignè laudarem. Etenim hæreditas mea præclara est mihi: vbi Beatus Hieronymus transtulit: Hæreditas mea speciosissima est mihi. Et Chaldaica paraphrasis habet. Hæreditas mea complacuit super me. Et iuxta vtramque translationem ij, qui religiosi sumus non solum gaudere, Deoq; gratias agere debemus, eo quod tam perfectum, tamque desiderabilem, nobisque iucundum statum elegerimus: verum etiam, quia ipsum statum super nos complacere videmus. Hæreditas mea complacuit super me. Nõ est mirum statum tam perfectũ. Totque, ac talium seruorum Dei Angelicam societatem, quot sub ista, quam tu professus es, regula militantur, tibi placere, nimiumque iucundum esse. Hoc autem permagnum est, quod tã excellens præstantium virorum caterua super te complacuit in suique societatem admittere non recusauit. Ex hoc autem quid sequitur? Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum. Deum laudare nõ cessabo eo quod mihi mẽtis oculos aperuerit, quò secularibus vanitatibus derelictis tam rectum, atque securũ iter ad cœlũ fuerim aggressus. Insuper & vsq; ad noctẽ increpuerunt me renes mei. Hoc duplici expositione solet illustrari.

Altera est: Non contentus ero Deum ore laudare, sed tam ex animo diuinæ ipsius maiestati me tradam, tamq; asperam faciã pœnitentiam, vt semper totum corpus, atque vniuersa membra mea de me conquerãtur. Etenim hoc significat, renes mei, id est potentiæ corporales quinque sensuum. Quemadmodum mũdani omnia, quæcunque possunt, animæ subtrahunt, corpori vero vniuersa, quæ vult libentissimè præbent, sicut faciebat ille, de
Eccle. 2. quo dixit Ecclesiastes: Omnia, quę desiderauerũt oculi mei non

negaui.

11 negauieis, neque prohibui cor meū, quin omni voluptate frueretur, animamque semper lædunt, atque iniurijs afficiunt, ita, vt de eis assiduo conqueratur: sic vice versa seruus Dei totus indulgendo animæ debet intendere, atque ita corpus suum tractare, vt semper de illo queratur, quia nō finit illud dormire, quandiu vellet, quia non loqui, quia non deambulare, quia non edere, ac bibere, sicut exoptat. Ita nos admonet Beatus Paulus, dicēs: Deponite vos secundum pristinam conuersationem veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris. Renouamini autem spiritu mentis vestræ & induite nouum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis. Ille iustitiam & sanctitatem veritatis operatur, qui a malis recedens, cum spiritus feruore ac diligentia bona perficit. Et sic di *Ephes. 4.*
12 cere solemus cum aliquem quidquam feruentissimè facere videmus (*Esto de veras va*) Quod si quid tepi de ac remisse facit, dicimus (*Parece que hazeys esso de burla.*) Hæc autem omnia vsque ad noctem, hoc est, vsque ad mortem perseuerare debēt. Atq; etiā valdè necessarium est hæc à principio dici, hoc est, ab initio vitę exordiri. Nā diuinę maiestati pura & sancta iuuentus gratissima est. Et ita dicit Michęas Propheta: Pręcocas fic⁹ desiderauit anima mea, quæ statim ineunte vere dulces sunt atq; iucundę, per quas intelliguntur illi, qui vbi primum ratione vti cœperūt, virtutē incipiūt exercere. Altera expositio horū verborū, Insuper & vsq; ad noctē increpuerūt me renes mei est: tāta cū reuerētia genuflexus humiq; prostratus, tamq; perseueranter Deū laudabo, quo ad vsq; præ defatigatione renibus laborem totumq; cor *Michæ. 7.*
13 pus meū de me conqueratur. Super quo notandū est, quādo Sanctus Propheta Esdras spiritu prophetico vetus testamentū propheta sq; quos Chaldęi cōbusserāt, scripsit, addidisse titulos Psalmis: q maximè authēticè habētur, eò qđ illos diuino spiritu illustrat⁹ ad Psalmorū intelligētiā addiderit: quos semper nō in genitiuo quidē, sed in datiuo casu ponit, sicut ex Gręco & Hebręo cō textib⁹ apparet, vbi datiui quidē casus, nō autē genitiui ponuntur. Quos titulos in datiuo locauit, vt significaret aliū esse autorē Psalmi præter eū, à quo fuit prædictus. Et sic vult dicere: Psalmus reuelatus ab Spiritu sancto Dauidi. Notādumq; est plærorūq; Psalmorū titulū esse Lamnasseach, quā dictionem Latini interpretes vertere solent secundum Græcum idioma in finem.

Dicuntque hunc titulum, in finem, præponi ad significandum Iesum Christum Saluatorem mundi. De quo dicit Beatus Paulus: Finis legis Christus ad iustitiam omni credenti. Quia vix est Psalmus, in quo non agatur, aut de eius diuinitate, aut humanitate, siue de ijs, quæ instituit sacramentis: atque etiam ad Psalmorum cantores hoc titulo in finem exhortandos, vt corda ad Christum salutem nostram erigentes, illũ pro omnibus, quæ in mundum contulit beneficijs, collaudarent. Veruntamẽ Beatus Hieronymus verbum illud Hebraicum, quod alij transferunt in finem, transtulit ipse, victori. Et Fœlix transtulit vincenti, quod idem est. Atque etiam dicit dictionem, lamnatseach, significare danti æternitatem, & effundenti sanguinem, quæ omnia Christo Redemptori nostro, de quo Dauid prophetabat, mirifice quadrant. At Nicolaus de Lyra titulum ipsum elucidans, dicit, hos titulos ab ipsis Psalmorum cantoribus apponi consueuisse, quibus se inuicẽ ad eos feruentiùs, ac deuotius decantandos excitabant. Tanto enim conatu cantores illi Psalmorum diuinas laudes dicebant, vt omnes vires suas in eis decantandis adhiberent. Et exhortantes se ad inuicem dicebant: In finem, hoc est, Deũ vsque adeò collaudemus, vt præ nimia defatigatione cesse mus: in finem, id est, vsque ad mortem Deum laudibus extollamus, hoc est, *Hasta no poder mas, hasta morir*. Sic faciebat Dauid, siquidẽ dicebat: Increpuerunt me renes mei. Idemq; nos facere oportet. Ita nos admonet ecclesiasticus his verbis: Benedicentes Dominũ exaltate illũ, quantũ potestis, maior est enim laude. Et sic vbi nos legimus in Psalmo: Te decet hymnus Deus in Siõ in paraphasi Chaldaica habetur: Corã te reputatur, sicut silentiũ laus Deus in Siõ. Tam infinita est Dei probitas, vt vniuersæ cunctorũ laudes Angelorũ, atq; Sanctorũ, si cum ijs, quæ ei debentur, conferantur, silentiũ esse reputentur. Quod cum ita sit, quomodo dicit Dauid alio in loco: Laudate Dñm secundũ multitudinẽ magnitudinis eius? Ecquis potest Deum infinite laudare? Vult dicere, vt cognoscamus Deum infinitis laudibus esse dignissimum, & cum hac consideratione quantumcunque illum laudemus, semperq; nos modicum fecisse putemus, curemusq; illum amplioribus laudibus semper efferre, laudantesque cum dicamus, sicuti cęlestis magister noster: Cõfiteor tibi Pater Domine cęli, & terræ. Hæc duo vobis diligenter pensanda sunt, scilicet,

Rom. 10. Nicol. Lyra. Eccle. 43. Psal. 64. Psal. 150.

37 licet, eum esse Patrem, à quo diligimini, quique à vobis dilig-
vult: ipsumque seuerum esse Dominum, qui vult, vt sibi cũ tre-
more ac reuerentia seruiatis: sicut pater gaudet, vt à se cum amo
re beneficia postulemus. Sicque postquam per Hieremiã Pro-
phetam Israeliticæ synagogę, & eius nomine vniuersis, ac singu- Hiere. 3.
lis quibusque peccatoribus dixerat: Tu autem fornicata es cum
amatoribus multis, & inferius: Frons, inquit, mulieris meretricis
facta est tibi: noluisti erubescere, statim addidit: Ergo saltẽ amo
do voca me: Pater meus, Dux virginitatis meæ es tu. O benedi-
ctus sit talis Deus, Benedicant tibi, o Deus viscerum meorũ vni-
uersæ cęlestes Hierarchiæ, quia tam dulcibus verbis tuum inef-
fabilẽ erga nos amorem, desideriumq; ardentissimum, quo no
bis subueniendi flagras manifeste demonstras. Attende pecca-
38 tor, quid tibi Deus infinitæ maiestatis dicat: quamuis plurima,
& grauissima quæque dissolutissime, atque impudentissime
peccata commiseris, saltem amodo nouam viuendi rationem ag-
gredere, id est, (*Hæc libri meus*) meq; patrem appella, & tanquã
filius mihi obedire incipe, maximaque cordis tui cõtritione me
Ducem totumque bonum tuum esse fatere, cui primum iuuen-
tutis amorem præstare deberes. Nunquid perseuerabis in finẽ?
Nunquid semper eris adulter? Nũquid superbia, auaritia, imma
nitas denique tua vsque ad mortem erit duratura? Bonum erit
te iam à vitijs resipiscere, saltẽ amodo voca me, pater meus, Dux
virginitatis meæ es tu. Quid ergo tã dulcibus sermonibus, ô pec
cator respondes? Quomodo fieri potest, quin eos cõsiderãs cor
istud marmoreum tibi confringatur, & tam clementi patri te re
39 bellem esse non pudeat? Verum animaduerte, licet Deus sit Pa-
ter, Dominum etiam esse seuerum, qui te nisi ex infinita ipsius
clementia fructum perceperis, acerrime puniet. Hæc omnia di-
lectissimi fratres vobis dixi commotus occasione laudum, quas
noster supernus magister Iesus Christus hic ęterno Patri suo agit
dicens: *Confiteor tibi Pater, &c.* vsque ibi: *Et reuelasti ea paruulis.*

Experientia comperimus exeuntis solis radijs cerã liquefieri
lutum vero obdurari. Vnde prouenit, quod vnus & idem solis ra
dius tam dispares operetur effectus? Ex diuersa vtiq; dispositio
ne materiarum, in quibus operatur. Sic accidit quotidie in spiri *Simile.*
talibus rebus: vnus namque atq; idem sermo alios mollefacit, &
alios obdurat, non propter doctrinæ diuersitatem. Idem etiam

Apostolorum tempore contingebat: etenim alij eorum concio- 20
nibus conuertebantur, alij vero eosdem insectabantur. Ideoque
dicit Dominus: confiteor tibi pater. O Christe totius clementię
magister, quomodo fieri potest, te propter proteruorũ peccato
rũ casus atq; supplicia Deo gratias agere? Vnus ex præcipuis
charitatiui amoris effectibus est alienarum calamitatum affe-
Psal. 118. ctuosa compasio. Et ita dicebat Dauid: Exitus aquarum dedu-
xerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam. Nullus
est adamas adeo durus sicut charitas ad calamitates tolerandas:
1. ad Cor. 13 siquidem dicit Apostolus: Charitas omnia suffert. Neque est
tam mollis cera, quæ tam facile liquefiat, sicut ipsa charitas
ad alienas ærumnas, atque labores sentiendos. Quomodo igi-
tur, ò clementissime Iesu cum spiritus exultatione dicis: *Con-*
fiteor tibi pater, quia abscondisti hæc à sapientibus: Cum hæc Lachry- 21
marum potius, atque mœroris, quam gratiarum actionis & læ-
titiæ materia sit? Ad hoc respondet Beatus Chrysostomus di-
cens: Dominum non propter verba illa: Abscondisti hæc à sa-
pientibus: sed propter hæc: Reuelasti ea paruulis, æterno patri
Rom. 6. gratias agere. Sicut Beatus Paulus dicit: Gratias ago Deo meo,
quoniam fuistis serui peccati, obedistis autẽ ex corde. Vbi pro
obedientia, quam Romani sancto Euangelio præstiterunt, gra-
tias agit: dolens tamen peccati captiuitatem. At, meo videri, ali-
ter huic dubio responderi potest, & quidem illi magis satisfacit,
videlicet, Dominum non solum propter beneficium in humi-
les collatum, sed etiam pro superborũ supplicio, in quo diuinæ
potentiæ atq; iustitiæ splendor illucescit, Deo gratias agere.
Non enim minori laude dignus est iudex, cũ de malo suppliciũ 22
sumit, quam cũ bonũ præmijs afficit. Et ita quãdo Deus Pharao
Exo. 14. nẽ cũ exercitu eius in mare demersit, plebs Israelitica Deũ cãti
Apoc. 19. bus collaudare cæpit dicẽs. Cantemus Dño: gloriose enim mag
nificatus est, equũ, & ascẽsorẽ proiecit in mare. Et in Apocalyp.
dicit B. Ioannes: Audiui, quasi vocẽ magnã tubarũ multarum
in cœlo dicentiũ. Alleluia. Laus & gloria Deo nostro est quia ve
ra & iusta iudicia sunt eius: qui iudicauit de meretrice magna,
quæ corrupit terrã, & vindicauit sanguinẽ sanctorũ suorũ de ma
nibus eius. Et iterũ dixerũt: Alleluia. Ecce quomodo iusti malo
rũ supplicio delectantur propter diuinæ iustitiæ splẽdorẽ, quã-
quã verũ est cũ hoc gaudio etiã cõpati, quod simul eorũ miserea

23 tur ipſorũ calamitatẽ contẽplantes, ſicut tractant Doctores theo
logi in Quarto diſtinctione quinquageſima. Vbi dicunt, quod D. T. Theo. 4. d. 50.
licet beati diuinæ iuſtitiæ pulchritudinẽ ſpectantes, illa delectã
tur, damnatorũ tamen miſeriã aduertentes maxima contriſtarẽ
tur cõpaſsione, niſi guſtu, quẽ ex Dei viſione percipiunt, impe-
direntur. Ecqui ſunt hi ſapientes, quos Deus ita punit? Illi vti-
que, qui ſapientiam non ad Dei quidem gloriam, ſed ad oſtenta
tionẽ, atque ſuperbiam poſsident. Beatus Paulus in epiſtola ad Rom. 1.
Romanos ſic dicit: Reuelatur enim ira Dei de cœlo ſuper omnẽ
impietatẽ, & iniuſtitiã hominũ illorũ, qui veritatẽ Dei in iniu-
ſtitia detinent, Ethnicoſq; Philoſophos adducit in exẽplum, de
quibus ſic dicit: quia cũ cognouiſſent Deũ, non ſicut Deũ glori-
ficauerũt, aut gratias egerunt, ſed euanuerunt in cogitationibus
24 ſuis & obſcuratũ eſt inſipiẽs cor eorũ. Dicentes enim ſe eſſe ſa-
piẽtes, ſtulti facti ſunt, & mutauerunt gloriã incorruptibilis Dei
in ſimilitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrũ, &
quadrupedũ, & ſerpentiũ. O quã ſeuerũ Deus de illis Philoſo-
phis ſuppliciũ ſumpſit. Quia ſapientia ſua ſuperbierunt nec illa
Deũ glorificauerũt, permiſit illos in terribiles errores incidere.
Sic plurimi theologi ſapienteſq; inter Chriſtianos viros magnas
faciũt ruinas, atq; in ingẽtes incidũt errores, eo quod nõ ad Dei
quidẽ gloriã, ſed ad inanẽ ipſorũ oſtentationẽ ſapientia uſi ſunt
ideo obſcuratũ eſt inſipiens cor eorũ. Deus per immenſam miſe
ricordiã ſuã nos tã terribili ſupplicio atq; etiã peccato, propter
quod id ſolet immittere, liberet. O fratres chariſsimi ij, qui ſapiẽ
tes eſtis, hæc tam digna timore timete: curateq; corda veſtra hu
25 miliare. Sic enim Deus indies magis ac magis mentibus veſtris
illuceſcet, cordaq; veſtra diuini amoris igne ardentius inflamma
bit: ſiquidem hic dicit: Et reuelaſti ea paruulis, quia ſapientiã ad
te diligendum volunt. In Apocalypſi dicit Deus: Ecce dedi co-
ram te oſtium apertum, quod nemo poteſt claudere: quia modi
cam habes virtutem, hoc eſt, oſtium cœli & diuinorũ myſterio- Apoc. 3.
rũ cognitio. Dicitq; ſe illi hoc beneficiũ contuliſſe, quia modicã
inquit, habes virtutẽ, & obſeruaſti verbũ meum, & nomẽ meũ
non negaſti. O incõmutabilis Deus hãc modicam virtutẽ appel
las? Si te permagni æſtimat verboque tuo diligenter obtem-
perat, quid amplius eum vis facere? Modicã, inquit, in tua repu-
tatione virtutem habes, ſed apud me magna eſt. O quis hoc

vniuersis sanctæ ecclesiæ studiosis prædicaret. Fratres sapien-tiam studetis, sapientesque esse cupitis? Humiliamini, mentesq; vestras purificate: diuina sacramenta frequentate: Dei legem obseruate: sacrosanctum eius nomen veneramini, latissimusque vobis ad sapientiam aditus patefiet.

Vt autem hoc facere sciatis, ad Iesum Christum filiũ Dei cõfugite, qui dicit: *Omnia mihi tradita sunt à Patre meo: & nemo nouit Filium nisi Pater, nec Patrem quis nouit, nisi Filius.* In quo suam infinitã potentiam sapientiamque fatetur, seque nobis fauere, nosq; illuminare atque docere, virtutibusque, ac spiritualibus donis exornare posse, demonstrat. Quod non solum scit, & potest, sed facere vult, cũ nos tam suauibus sermonibus accersiat, dicens: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiã vos. Hic affirmat summa veritas peccatum esse pondus, pondus, inquã, tam graue, vt vnũ veniale peccatum, si in altissimum quemque Seraphim incideret, cum illo gloria frui non posset.
Apoc. 21. In Apocalypsi enim dicitur: Non intrabit in eam aliquid coinquinatum. Quale igitur, quantumque pondus erit vnum lethale peccatum? Quãuis nullus alius esset infernus, nisi assidui conscientiæ morsus, molestiaque, quã peccatum secum habet, hoc solum deberet homines à sceleribus reuocare. Hac ratione pru-
1. Reg. 25. dens Abigail Dauidis furorem mitigauit, ne ex ingrato Nabal supplicium sumeret, dicens: Malitia Domine mi non inuenietur in te omnibus diebus vitæ tuæ. Cumque fecerit tibi Dominus Dño meo omnia bona, quæ loquutus est de te, & constituerit te ducem super Israel, nõ erit tibi hoc in singultum, & in scrupulum cordis, quod sanguinem innoxium effuderis, aut ipse te vltus fueris. Quibus verbis adeò placatus est Dauid, vt non solũ vlterius non fuerit progressus: verum ei maximas retulerit gratiarũ actiones, dicens: Benedictus Dominus Deus Israel, qui misit te hodie in occursum meum, & benedictum eloquium tuum,
Isai. 13. & benedicta tu, quæ prohibuisti me hodie ne irem ad sanguinem, & vlciscerer me manu mea. Quamuis in Isaia dicitur: Onus Babylonis, quod vidit Isaias filius Amos, qui Propheta in Hierusalem morabatur, & exinde Babylonis onus videbat. In quo significatum est peccatores, eò quod tãta confusione se animique rerum tumultu, ac sollicitudinum pelago sunt immersi vix peccatorum põdera sentire. Qui Hierosolymis commorat...

29 in Spiritus sancti pace, & tranquillitate requiescit peccati grau-
tatem cognoscit:atque illam vere intelligit, si quando tanquam
debilis ac miser homo, peccat.

Siquidem igitur peccatum ex se grauissimum quoddam est
onus, & cum anima spiritalis sit ad profundum inferni pelagus
eā descendere facit, summa animi cōtentione fratres charissimi
ad potentissimū illum Dominum recurramus, qui nos tam cle-
menter accersit: vt nos illo exoneret, gratiamque conferat, quo
libentissimè diuinæ ipsius legis iugo submittamur. De quo hic
dicit: *Iugum meum suaue est, & onus meum leue.* Hoc nequaquā mū
dani credere volunt, videlicet, iugum Dei esse suaue. Iugū equi
dem mundi, & diaboli suauissimum esse ducunt, quia illis late
voluptatibus frui concedit: iugum verò Dei grauissimum arbi-
30 trātur, q̄a vitia prohibet. Filij Israel in Aegypto Pharaoni, ope-
rumque præpositis, ac Latomis obediebant. Quia verò licet ab
eis opprimerentur, per eos tamen sibi licebat peccata committe
re, hanc seruitutem non esse docebant: Moysi autē obtempera-
re, qui eis vitia tantummodo prohibebat, captiuitatem grauissi-
mam iudicabant. Et ita dicebant: Constituamus nobis ducem, Num. 14.
& reuertamur in Aegyptum. In hac miseria plerique homines
sunt immersi, quod mundo, diabolo, seu carni seruire, captiuita-
tem esse non ducunt, quamuis in eorum seruitute complures cala
mitates patiantur, scilicet, quia illis est peccandi libertas. Sola
Christiana, & multò magis religiosa vita illis seruitus esse vide
tur, quia in illa suis turpibus appetitibus libere satisfacere ne-
queūt. O frater religiose, si attente cōsiderares, quātopere in hu
31 ius sæculi Aegypto homines fatigantur, vt diuitias acquirāt, fa-
miliamq; alant, quàm apertè cognosceres, quàm merito dixerit
Dominus: *Iugum meum suaue est*, & quod antea dixerat: Transi-
te ad me omnes, qui concupiscitis me, & à generationibus meis Eccle. 24.
adimplemini: hoc est, à fructibus, & muneribus meis. Spiritus
enim meus super mel dulcis, & hæreditas mea, super mel, & fa-
uū. Mellis, fauiq; nomine vniuersas sæculi voluptates, quæ ab
spiritalibus gustibus superantur, Dominus significauit. Quem
igitur hæc tanta indulgentia, tāq; suauis vocatio nō mouet? Qua
re illi ô durè peccator, nō respondes? Quare potiùs mūdo te ad
inanes has voluptates, quarū amarissimus est exitus, inuitanti,
quàm Deo ad tantū te bonum vocanti credis? Etiam & Aristo-

 teles.

Aristot. Ethic. 4.

teles intellectus tantum lumine ductus, dixit: Nullus est, qui nõ gaudeat bonis operibus, & studiosorũ beatissima est vita. Quod licèt Christianæ, virtuosæque vitæ non inesset, sola tamen cœlestis præmij spes eam nobis facilem, atque suauem deberet efficere. Patriarcha Iacob dixit in Genesi: Cras respondebit mihi iu-

Gene. 30.

stitia mea. Cras, id est, citò, bonorum operum mercedẽ accipiã. Quod si sanctus ille Patriarcha ad virtutẽ exercendam hac consideratione mouebatur, dicebatque: Cras respõdebit mihi iustitia mea, cùm tamen præmium vsque ad mundi redemptionem esset expectaturus, quare nos ad virtutem ardentiùs non excitabimur, credentes si fuerimus quales esse debemus, illico post huius breuissimæ vitæ trãsitum æternis delicijs esse fruituros? Per immensam Dei pietatem vos deprecor, dilectissimi fratres, vt mentis oculos aperiatis, atque ad hęc valde necessaria diligẽter aduertatis. Atque amodo grauissima hęc onera, quibus adeò grauamini deponentes diuinum hunc ducem, tanto vos amore vocantem sequamini, gloriosum paupertatis Patriarchã Franciscum imitantes: qui maximo eum spiritus feruore sequutus est, quem diuina maiestas ingenti gloria sublimauit, cùm illum tam sanctæ, gloriosæque religionis, & per vniuersum orbem propagatæ caput effecerit. In qua tot insignes viri, Episcopi, Cardinales, summi Põtifices, totque clarissimi Doctores, egregij prædicatores, & quod plus est, tot inuicti roboris Martyres, sanctissimi confessores, purissimæ denique virgines floruerunt, qui omnes breui tempore mundum sanctitate repleuerunt. O admirabilis Deus in sanctis suis. Non solùm autem illum hac gloria, sed
mirifica illa sacrorum stigmatum impressione decorauit. Quan- 14
ta vero gloria fuerit eum sacris armis, quibus diuinus mundi Saluator victoriam reportauit, insigniri, patet ex ijs, quæ superbus

Hester. 6.

Aman dixit. Qui interrogatus a Rege: Quid debet fieri viro, quẽ Rex honorare desiderat? existimans se esse, quẽ Rex vellet honorare, respondit: Homo, quẽ Rex honorare cupit, debet indui vestibus regijs. Alia multa dixit, sed hoc primũ loquutus est. Nihil aliud elatus ille, honorisque cupidus animus ingentioris dignitatis excogitare potuit, quàm quæ illic dixit: sibi enim illa omnia conferenda putabat, quod si tam illustre, atque tanti honoris erat quenquam mortalis cuiusdam regis vestibus exornari: quanto ingentior huius beatissimi Patris splendor erit,

35 eum ab vniuersali rerum omnium Domino talem, tantumque
fauorem ac indulgentiam suscepisse? Quid sanctissimus vir sen
tiret, cum se sacris illis vulneribus vidit insignitum: qualis, quan-
to beneficio astrictus, quamque ardenti amore inflammatus be
nedictus illius animus remaneret, qui cum tanto munere exte-
rius insigniuit, quanto charitatis ardore, cœlestiumque dono-
rum interiùs exornaret? Imperfectus esset artifex, qui domum
exterius perpolitam extrueret, quæ tamen interius decentia, &
bene constructa domicilia non haberet. Cùm autem Deus sit ar
tifex perfectissimus, ex ijs, quæ in sacrosancto eius corpore fa-
bricatus est, colligi possunt dona, gratiæque, quibus animum lo
cupletarit. O seraphice Pater, si effigies tua rudis artificis manu
depicta, sic animos ad se allicit, vt eos in Deum transferat, quàm
36 admirabilis esses visu tumetipse viui Dei manibus depictus?
Hunc igitur fratres charissimi, munificentissimum Dominum
ardentissimè diligamus, qui amicos suos tanto afficit honore,
nosque etiam ab ipso honorandos speremus, si eorum virtutes
imitati fuerimus, quibus in hoc sæculo diuina gratia, & in futu-
ro cœlestis gloria comparatur: ad quam nos perducat idem Ie-
sus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo S. P. N. Francisci Concio Quarta.

2 *Confiteor tibi Pater Domine cœli, & terræ, &c.* Matthæi. 11.

DIGNVM vtique est scitu, quare quanto diligentius homines humanis scientijs addiscēdis intēdunt, tanto tepidius plerunq; Deū diligant, sicuti quasi quotidiana experiētia cōperimus: etenim cū fortasse nunquā plures viri docti in orbe extiterint, quam nunc nunquam forsitan pauciores sancti fuerunt. Cuius ratio est, quia vt ait Aristoteles: Vnumquodque ens sicut se habet ad esse, sic se habet ad virtutem & operationem. *Meta. 9.* Sicque cum animus noster finitus, terminisq; obsignatus sit, ex hoc

hoc sequitur, quod quanto plus virtutis suæ in vna re consumpserit: tanto minus ei remanebit quod in altera possit adhibere. Habes cuppam optimo repletam vino duoque illi foramina, & caniculas facis, certum est quāto plus vini per alteram fuerit effusum, tanto minus esse remansurum quod per alteram exeat. *Simile.* Duo animi nostri canales sunt intellectus, atque voluntas, & sic quanto plus animus intellectu operatur, tanto minus potest voluntate perficere: quo magis speculationi intendit eo minus virtutis habet ad affectum. Idcirco dixit sponsus sponsæ: Auerte oculos tuos à me quia ipsi me euolare fecerūt. *Canti.6.* O dulcissime animarum nostrarum amator, quomodo nobis oculos à te auertere iubes? in quem nisi in te debemus aspicere? in quem animus melius poterit oculos conijcere, quam in totum bonum suum? Ad hæc verba intelligenda notandum est, mentis oculos non esse, vt aliqui dicunt intellectum & voluntatem: volūtas nanque cæca est, quid cæcius affectione? quomodo igitur cæca cum sit mentis oculus esse potest? Ideò fatendum nobis est solum intellectum esse mentis oculos. Quod si quis dicat, quomodo cum vnus sit intellectus mentis oculi appellantur? Ad hoc respondeo etiam in corpore vnam tantum esse potentiam visiuam, quæ binis oculis communicatur: sic in animo vna est intellectiua potentia, cuius duplex est portio, superior, scilicet, & inferior. Superior, est intellectus quatenus superiora, idest, spiritalia atq; cœlestia cognoscit: siue quatenus eorum contemplationi ruminationiq; intendit. Portio verò inferior, est idem intellectus, quatenus terrestria intelligit: & ita, quia duplicem habet portionem, mentis oculi conuenienter appellatur. De his binis oculis dixit sapiens: Oculi sapientis in capite ipsius. *Eccle.2.* Sententia hæc impertinens apparet: vbi enim nisi in capite oculi esse deberent? Nunquid aliquis oculos habet in calce? non vtique, verum hic de alio capite loquitur sapiens, videlicet, de illo, de quo dicit Apostolus: Ipsum dedit caput super omnem Ecclesiam. *Ephes.1.* Hoc militantis atque triumphantis Ecclesiæ caput est Christus, verus Deus & homo: dicitque Salomon sapientem virum oculos, hoc est intellectum cogitationesque suas in Deo statuere, qui est Iesus Christus ipsius caput. Stulti quippe oculos intellectum, cogitationesque in calce, hoc est, in terrestribus rebus sitas habēt. Fit enim aliquid præter seculares

nænias

6 nenias cogitare nolunt: siquidem igitur Salomon dicit, sapientis oculos, id est, intellectum cogitationesq; in Deo sitas esse debere, sponsus autem admonet animam vt a se oculos auertat, quomodo hoc intelligi oportet? sic vtique: Salomon docet optimũ esse intellectum nostrum Deum diuinaque mysteria eius contemplari. Sponsus autem dicit ne tanta sit nec contemplatio, vt in ea sistatur: sed postquam intellectus diuina mysteria, sicut in præsenti vita intelligi possunt fuerit contemplatus protinus sistat, locumque cedat, quo voluntas ea possit amare. Contemplamini intellectum se habere cum volũtate, sicuti nutrix cum infante, quæ postquam cibum dentibus mandit in eius ore constituit vt illum puerulus gustet atque eo alatur. Si autẽ nutrix postquam cibos mãdit eos deglutiret, puero noceret, illumque sineret esurire. Sic intellectus noster est nutrix, cuius est veritates
7 spirituales consideratione ruminare: verum nõ vt in hoc tota res sistat, sed vt postquam eas intellexerit, voluntati applicet quo eas gustet, illarumque sensu & cognitione ad bonum ardentius inflammetur. Quod nisi sic fiat quamuis intellectus manet illustrior, voluntas tamen algida, tenuisque quasi puer alimento priuatus manet. Ecce vnum ex fontibus, vnde multa mundi mala dimanant: sunt etenim plurimi, qui decem aut viginti annos in intellectu illustrando complures pijssimas veritates addiscẽtes, conterunt, sicque illum acutissimum reddunt, vix autem vnam horam voluntati tradant, quò illarũ amore atque affectione capiatur, atq; ita intellectus acutus, voluntas vero arida manet & hebes. Cum tonsores monachos tondent, sedet vnus in sella, lin- *Simile.*
8 teoque collo circũdato & barba iam madita tonsor nouaculam exacuit & in capsam includit, aliamque quasi serram curtationibus planam extrahit qua illum tondet, & penè excoriat. Itaque nouaculam exacuere, nihil aliud fuit quam monachum illudere. Sic plurimi sunt viri docti curiosi & mali, qui multos annos intellectum complurium scientiarum studijs exacuunt, est que frater Christus (quia caro nostra & frater noster est) iuxta sanctę ecclesiæ repræsentationẽ in crucis sella barba sacrosancto cruore madefacta, linteoque (quod fuit sacratissimæ genitricis eius velum) circundatus & supernus hic frater expectat vt tu munus tuum exequaris (*Que le hagas la barua*) id est vt eum honores scientia quam didicisti sibi ministrans: tu vero ex literarum studijs

dijs venis & quando illi manus applicas & reipublicæ munèri- 9
bus fungi incipis non ijs quæ intellectus didicit, sed voluntatis
tuæ malitia vteris: non Domino intellectus sapientia ministras
sed potius deprauata voluntate quasi nouacula curtationibus
plena & ferrugine cooperta illum offendis.

His sapientibus atque prudentibus & eis similibus mysteria
sua pater æternus abscondit, & hi sunt de quibus dicit hic Domi
Simile. nus: confiteor tibi pater quia abscondisti hæc à sapientibus &
prudentibus. Hyberno tempore dicere solemus, absconditus
est sol quando illum non videmus, quia nebulæ inter nos &
eum se se inseruerunt, verum ille ex se sicut antea patet. Sic sol
iustitiæ Deus ex se nobis illuminandis promptissimus est: at
miseri peccatores tot ambitionum, passionum, elationum-
que nebulas interponunt vt diuinos radios ad se non sinant 10
accedere. Sicque quantumcunque literarum addicerint cæ-
ci tamen manent ita vt in eis compleatur quod dixit Iob Pro-
Iob.5. pheta de Deo loquens, qui apprehendit sapientes in astutia eo-
rum: per diem incurrent tenebras, & quasi in nocte sic palpa-
bunt in meridie, hoc est, iusto Dei iudicio sapientia repleti
cum sint vitæ, viam quasi ignorantes essent non inueniant.
Has igitur fratres mei passiones & peccata subtrahite quo di-
uini radij ad vos accedant. Ideo Propheta Deum precabatur
Psal.118. in Psalmo: Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me.
Hoc est, prius Domine me virtutem edoce, & super hoc funda
mentum sapientiam mihi tribue: etenim sapientia sine probita-
te non solum eam possidenti, verum & vniuersæ Reipublicæ
1.Cor.1. solet officere. Et de hac sapientia dicit Beatus Apostolus: scrip-
tum est: perdam sapientiam sapientium, & prudentiam pru- 11
dentium reprobabo. Idcirco sponsus sponsę dicit: murenulas au
Cant.1. reas faciemus tibi vermiculatas argento. O cœlestis sponse, qua
rè in sponsæ tuæ ornamentis secularium hominum stylum non
obseruas (*Las arracadas de plata*) argẽto cęlari atque circundari so
lent: aureæ verò argento non cęlantur, quomodo tu viceuersa
facis? Huius mysterium est quod per aurum charitas, per argen-
tum verò sapientia designatur: murenulæque quas Deus ani-
mæ sponsæ suæ tribuit sunt cœlestia diuini spiritus dona chari-
tasque, & super hoc aurum optimè sapientiæ emblema at-
que argentum assidet. O si Deus nobis plurimos viros sanctos
spirita-

12 spiritalisque ac cœlestis sapientiæ gnaros concederet, quantam in animabus nostris operationem facerent. Vnus olim cõciona tor vniuersum mundum conuertebat, nunc autem vix tot concionatorum prouentum experimur. Seraphicus pater noster Franciscus tanta spiritus efficacia dicitur prædicasse, vt aliquando contigerit finita concione ad eum triginta viros habitum eius petituros sese contulisse quibus omnibus ipse concessit. Et in quodam capitulo, quod in sancta Maria de portiuncula celebrauit, tanto tamque feruenti spiritu de mundi contemptu concionatus est, vt illo sermone innumeri ad huius sanctę religionis habitum suscipiendum fuerint conuersi, peractaque cõcione ex illis quingentos nouitios recepit. Ecce quomodo literarum ignarus diuino spiritu in se commorante afflatus hominũ cordibus
13 dominabatur, cęlestis hic pater qui mysteria sua superbis abscõdit humilibus illa reuelat, & ideò in prouerbijs dicitur: Vbi humilitas, ibi sapientia. Quemadmodum natura nihil patitur esse vacuum, sed siquid vacuum esset terra ascenderet & illud adimpleret, sic etiam diuina gratia & cœlestis sapientia vbi primum cor superbiæ ac vanitatis est vacuum, illico descendit è cœlo & illud adimplet. Et quia sancti suimetipsorum tam vacui erant ideò diuinus spiritus illos cœlestibus donis impleuit. Hoc significauit quod fecit Eliseus Propheta iubens vasa vacua oleo adimpleri, & sic dicit beatus Paulus de se suisq; socijs sanctis Apostolis: Mente excedimus Deo & alia translatio habet, mente excidimus Deo, vbi Deo est in datiuo casu, qđ perinde est acsi diceret, iam à nobis metipsis prosiliuimus iam affectionibus effrena
14 tisque passionibus vacui sumus, vt Deus in nobis diuinæ sapientiæ suæ thesauros constituat, & translatio Syriaca habet, mente insaniuimus Deo: idemque significat verbũ Græcum quod est in hoc loco, in quo declaratur quomodo iusti profunda humilitate commoti proprij amoris expertes in suimet ipsorum contemptum talia faciunt ad Dei gloriam vt mundanis hominibus insaniæ videantur. Et sic dixit quidam ipsi Beato Paulo: insanis Paule, multæ te literæ ad insaniam vertunt.

Prou. 12.
Simile.
4. Reg. 4.
2. Cor. 5.
Act. 26.

Ideo diuinus Redemptor æterno Patri gratias agit, dicens: *Confiteor tibi pater &c. vsque ibi, & reuelasti ea paruulis. Ita pater quoniam sic placitum fuit ante te.* Solam æterni Patris voluntatẽ reddit vnigenitus filius eius sufficientem causam, cur Deus

mysteria

mysteria sua humilibus detegit, licet aliæ sint quarum vna est, ij quod tam grata est humilitas Deo, vt illius etiã imago compla ceat, & sic dicebat bonus Iesus: Sinite paruulos venire ad me, il-

Luc.18. losque magno cum amore complectebatur, quia in eis humilita tis imago relucet: sicuti quia ei virginitas placet, voluit eius ima ginem aliquo honore affici, vt apparuit in libro Numerorũ, vbi

Num.31. cum nonnullas vrbes euerti iuberet cum omnibus, quæ in illis erant, virgines tamen intactas atque indẽnes relinqui iussit: non quod infidelium sibi virginitas placeret, sed quia erat sibi placẽ tis virginitatis imago, sicut etiam quia summũ sacrificiũ quod Christus Redemptor noster æterno Patri erat oblaturus, tã gra tum ei futurum erat, idcirco veteris legis hostiæ sibi placebant, quia diuini illius sacrificij erant imago. Sic puerorum humilitas quia veræ humilitatis sibi tantopere placentis, vt illa exornatos & inueniens animos eos cœlestibus muneribus repleat: est imago ideò ei maximè placet. Nec verò necesse est in alieno horto her bas colligi, ex quibus emplastrum cõficiatur, quo superbiæ vul nere sauciatũ cor curetur: sed merito dicere possimus, quod Pro

Micha.6. pheta Micheas ad aliud propositũ dixit: Humiliatio tua in me dio tui. Ille quidem his verbis significare voluit, tu ò popule Is- rael, si punitus atque humiliatus es, in medio tui est tui causa sup plicij. Verum ego dico tibi, ò superbe peccator, quod ad tui hu miliationem in medio tui, in tuomet horto herbas colligere po- tes, ex quibus efficax ad cor tuum humiliandum vnguentũ con ficias. Attende quot medicamenta coniunxerit Iob, & hæc om nia in te reperies, homo, inquit, natus de muliere, breui viuens

Iob.14. tempore, repletur multis miserijs, qui quasi flos egreditur & cõ- teritur, & fugit velut vmbra, & nunquam in eodem statu perma net. Primam miseriam hominis assignat hic sanctus Propheta esse ex muliere nasci. Est enim mulier res tam miserabilis, vt vo lens Isaias Propheta Dei nomine Aegyptum cõtemnere dixe-

Isai.19. rit: Erit Aegyptus quasi mulieres. Dicite, quæso, ex musca, quid nisi musca nasci potest? & ex aranea, quid nisi aranea potest ori- ri? Natura quippè nec Gigantes ex musca, nec ex aranea leones nasci patitur. Homo igitur natus de muliere (ait Iob) quasi di- cat, vis humiliari? infimum principium, ex quo prodijsti consi- dera: non equidem eris Elephas si quidem ex musca natus fuisti. Nec verò hoc solum, sed, breui viuens tempore: vix miser homo

natus

s 8natus est cum iam è vita discedit. In hac autem breui vita repletur multis miserijs. Dic ò homo, si cum esuris Deus cibos suos tibi subtraheret, quale tormentum sentires? quatriduana fames te sufficeret interimere: quod si Deus te mori non permitteret ista tibi fames acerrimum esset tormentũ. Quid autem esset triũ hebdomadarum, & quid trium annorum fames? Esset vtiq; imago inferni, & si sitires, Deusque tibi multos dies aquam denegaret, vtique siti perires, quod si Deus te illa siti mori non fineret, tormentum tuum semper accresceret, & ita in omnibus corporalibus appetitibus considerare potes, quos nisi Deus temperaret, cuncti te ita torquerent, vt in temetipso reperires infernum. Quomodo igitur potes ò vilissima creatura superbire cũ sis ærũnarum abyssus, & pœnarum infernus? O ineffabilẽ Dei sapien-
x 9tiam, quæ tam admirabili prouidentia hominem tot miserijs obsedisti, quo in semetipso res quibus se humiliaret, posset inuenire. Dicit vlterius sanctus Propheta: Qui quasi flos egreditur & conteritur. Hominem vtique flori confert propter pericula, quibus est expositus. Oritur flos in campo, & quantumuis decorus sit primum frigus aduenienss illum ex siccat, flat ventus & illum deijcit, ingruit hymber eumque suffocat, viget æstus & eum arefacit: venit bos, & eum terit: accedit iumentum, & illum carpit: aduenit homo, & tãdem euellit. O flos agri quot periculis es expositus. O humana vita quanto maioribus es oppugnata periculis, siquidẽ vas aquæ frigidæ, tenuis ventus, tegula excidens è tecto hominem quantumuis fortem atque decorum sufficit interimere. Quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut vm-
20 bra. In hoc continuum rapidumque eius defectum significat, ipsiusque vitam semper minui demonstrat. Hoc etiam propriũ est vmbræ, in quo ei similis est homo, videlicet, quod vmbra tã longa est vesperi, quam manè: sic infœlix homo in senectute, in fine diei vitæ, tam longam viuendi spem habet, quam cum iuuenis in initio vitæ erat. (*O sancta Maria Señora*) quanta est hæc cõfusio, quod hominem longæuum canis conspersum, atque annis onustum tam vanum, cupidum, ambitiosum, sicut iuuenem viginti quinque annorum, & magis fortasse videamus. Vnde hoc prouenit? ex eo vtique quod vix sibi persuadere potest se citò esse moriturum. Est velut vmbra, quæ in occasu solis tam longa est, quam in ipsius ortu. O cæce, cæce, quam longe opinione fal-

 lera.

leris Attende quæso, per immensam Dei charitatem, frater 21
charissime, quod tibi singulisque nobis gloriosus Apostolus Pe
2. Petr. 4. trus dicit: Viuant secundum Deum in spiritu, scilicet, homines,
& protinus addit rationem reddēs: Omnium autem finis appro
pinquabit. Vbi alia trāslatio habet: Omnium autem finis appro
pinquauit: & sic est in contextu Græco. In quo significatur om-
nium finis adeò esse propinquus, vt iam aduenisse possit existi-
mari. Dicit tandē Sanctus Iob: Et nunquam in eodem statu per
manet. Tanquam Tritonem ærem qui omnibus ventis immu-
tatur, atque etiam infœlix homo mutabilior est, quia vento &
sine vento, tentatione, & sine tentatione mutatur: nulla quippe
Sap. 4. eius propositis firmitas inest: maxime verò si est peccator, & ita
in libro sapientiæ dicitur: Adulterinæ plantationes non dabunt
radices altas. Ecce igitur fratres, materiā, ex qua curādę super 22
biæ medicamentum conficere debetis. O si ex quot horis die no
ctúque in inutilibus rebus pertractandis consumitis, vnam sal-
tem horam quotidie hæc attente consideraretis, quantū animis
vestris emolumentū afferretis. Verum heu, heu, & millies heu,
ita vos terrestrium amatores perspicio, vt si vnam quotidie horā
huic piæ exercitationi intenderetis, quotidianam vobis ali-
moniā defuturā crederetis, hi vero qui studiosi estis scientiam
prorsus memoria fugituram esse putaretis: cum tamen longe fal
lamini, & vice versa sit, si quidem dicit hic Dominus & reuelasti
ea parbulis. O seraphice Pater noster Francisce, quam merito in
tua sacra solennitate sacrosanctum hoc Euangeliū decantatur:
siquidem in oculis tuis tā paruulus extitisti. O quot horas, dies, 23
& annos sanctis considerationibus consumpsisti, modos exqui-
rens, quibus te profundius humiliares, & coram omnibus vilef-
ceres. Atque ita sacram hanc religionem instituit super profun-
dam humilitatē illam stabiliens: ideoq; voluit fratres suos mino
res appellari, quò in re, & in nomine semetipsos despicerēt. Mira
bile est, quod sacrę literę dicūt. De duob⁹ filijs Adā Cain maior
natu reprob⁹ fuit: ex duobus filijs Abrahā, maior natu Ismael cō
muniter creditur à Deo fuisse reprobatus, ex duobus filijs Isaac,
Esau primogenit⁹ reprobus fuit: ex filijs Iacob, maiores infideles
fuerunt patri suo, fratrisque sui proditores: ex filijs Isai, maiores
proprij fratris sui Dauid contēptores & exprobratores fuerunt.
Hæc omnia significant maioratus multorū malorū occasio-
nes

24 nes esse. Qua propter homines quasi mortiferā pestem eos fuge re oportet. Ideoq; sanctissimus hic pater filijs suis paupertatē maxime cōmendauit, secularesq; voluptates diligenter effugere docuit, atq; cū in omnibus terrestribus bonis minores essent: in laboribus & pœnitentijs maiores esse admonuit. Hæc enim omnia ad humilitatē passionūq; mortificationē valde cōducūt. Significansq; hanc humilitatem & mortificationē quæ in filijs suis esse oportet, voluit exteriorem habitum cinericij esse coloris. In libro Leuitici præcipiebat Deus sacrificium in ciuitate in interiori templi parte offerri, cineres vero extra ciuitatem proijci: in quo exterius interioris signum esse debere significauit. Vidētes quippe Hebręi cineres extra castra per eos sacrificiū immolatū, animaliaq; iā mortua atq; cōbusta esse cognoscebāt: ita *Leuit. 6.*
25 voluit gloriosus hic Pater exteriorē habitū cinericij coloris signū esse, ex quo animalitas & sensualitas in fratribus suis iā Deo immolata, diuiniq; amoris igne cremata esse perspiceretur. Ex quo infertur mal⁹ frater qui sensualitatē suā nondū cremauit, sed potius eam viuā elationibus, passionibus, effręnatisq; affectionibus seruat, hominū & multo magis sui ipsius, siquidem hoc ęternis supplicijs soluet, esse deceptor. In sacco Beniamin dicit sacra Scriptura, vas Ioseph fuisse repertum. Beniamin minimus fratrū suorum, humillimū hunc virū minimum in sanctæ Ecclesiæ titulis satis apertè repręsentauit. Et quemadmodum Beniamin quinq; portionibus super fratres suos in conuiuio Ioseph donatus fuit, vt dicit in Genesi: Sic B. Franciscus super oēs fratres suos religionū fundatores quinq; portionib⁹ donatus est. Pro quo no *Gene. 44.* *Gene. 43.*
26 ta quod Tit⁹ Liui⁹ lib. 1. deca. 1. dicit in imperio Romano pomeriū murorū idest, (*La ronda*) fuisse consecratū, ita vt nullus in eo posset arare, aut ædificare, verū siquis Romanus Imperator imperij terminos propagaret Senatū ei facultatem concedere consueuisse, vt muros Romæ ampliaret, ac sublimaret. Cum sancti Patriarchæ religionū perspicerēt quā arctū esset in mūdo Dei imperiū viriliter cōtra vitia dimicarūt, fideiq; imperiū semper crucis vexillū sequētes profusius ampliarūt, & tāquā viris à quibus Dei imperiū in sæculo fuit ampliatū, quasi singulare priuilegiū cōcessum est, vt alios sublimiores muros super vetera sanctę Ecclesię mœnia cōstruerēt. Veteres muri sunt, decē legis pręcepta, quibus in Dei obediētia cōtinemur: ipsi vero sup hos muros

alios maiores erexerunt, multorum, videlicet, consiliorum ob- 27
seruationem multò maioris perfectionis, quam præceptorũ obseruantiam, superaddentes, qualis est perpetua castitas, paupertas, & obedientia. Hi fuerunt Diuus Basilius, Diuus Benedictus Beatus Augustinus, qui Spiritu sancto ducti viuẽdi normas statuerunt, sub quibus innumerabiles serui Dei vixerunt & viuũt, horum sublimium murorum astrictione circunsepti. Nuncque iam penè in fine sæculorum Beatus Dominicus, & Beatus Franciscus vno eodemque tempore consurrexerũt. Mirabileque est cum virorum sanctorum in mundo penuria frequentissima sit, Deum gemina hæc luminaria simul protulisse, quæ non solùm Apostolica vita claruerunt, sed Apostolicis etiã miraculis, morbis medebantur: mortuos suscitabant: dæmones expellebant: &
hi sicut dij naturæ præcipientes, eam suo nutui submittebant. 28
Cum enim naturæ autor naturalia ordinibus & classibus disposuerit & singulis classibus vnum quasi caput præfecerit: sicut in ordine calidorum ignem calidissimum esse voluit, & in ordine rutilantium corporum solem prę cunctis fecit illucescere: sic cũ etiam gratiæ sit autor & Dominus, non est mirum si in spiritalibus idem, quod in naturalibus obseruarit. Atque ita sanctissimos hos viros, quasi duarum tantæ sanctitatis religionum capita constituit, à quibus omnes illarum religiosi longè maximè excederentur. Ex his sanctis Patriarchis dico minimum Beniamin, id est, Beatũ Patrem nostrũ Franciscũ, præ omnibus quinque portiones accepisse. Cum enim in montis Aluernæ fastigio profundæ contemplationi deditus esset supernus Ioseph Iesus
Christus ad eum descendens, splendidissimum ei conuiuium 29
fecit, vulnera sua, redemptionisque nostræ signa in sacro ipsius corpore imprimens. Ardentissimo martyrij desiderio Sanctus hic flagrabat: cuius suscipiendi causa se in Syriam ad Ethnicos contulit, vbi maximos labores perpessus est, diuinaque dispẽsatione quod expetebat, non fuit adeptus. Fidelissimus autẽ eius amicus Iesus Christus è cœlo in terram desiderio huic satisfacturus, descendit, dicitque illi: Francisce ego meis manibus nouo quodam martyrij genere te afficere volo. O mirabilem inter cæteros martyrem. Alij martyres ex tyrãnorum manibus martyrium pertulerunt. Beatum Laurentium, Decius: Beatos Petrũ & Paulum, Nero: aliosque sanctos martyres, Iulianus & alij

30 martyrio coronarunt: Diuo autem Francisco ipsemet Christus Iesus manibus suis martyriũ contulit. Prudentes viri, qui in alienis domibus habitant, nihil ornamenti illis adhibẽt, sed illas Dominis suis reficiẽdas relinquũt: quidquid enim illis facerent hoc vtique perderent. Hæc in quibus viuimus, corpora sunt, domus in vitam solum conductæ. Et ita de hominibus dicit Iob: Qui habitant domos luteas. Hasque domus mũdani exornãt, indulgẽtijsque & pretiosis cibis ad maiorem confusionem incommodũque ipsorum fulciunt. Beatus verò Franciscus sicut prudens noluit corpus suum exornare, neq; inordinatè fulcire, sed totũ Domino suo dimisit: quod ipse Dominus tanquam suum venit exornatum, suaque regia trophęa in eo locauit: sicut reges in domibus suis facere solent, significantes se solos, & non alium eis do-
31 minari. O Francisce, ait bonus Iesus, totus es meus, nullus pręter me tui dominatur: cogitationes, desideria, verba, opera, cor, animus, corpus denique tuum totum est meum: idcirco te regalibus trophæis insignire volo. Simile. Iob. 4.

Ecce quinq; partes, quibus prę fratribus suis donatus fuit, ideoque nomen Beniamin illi optimè quadrat. Et sicut in sacco Beniamin vas Ioseph fuit inuẽtum, ita in habitu sancti Francisci, sacrum Iesu Christi passionis, afflictionum, atq; dolorum calicem oportet inueniri. O infœlicem fratrem, qui sub hoc sacco superbiam, ambitionem, humanasq; voluptates absćõdit: liberet nos Deus à tanta abominatione, quod sub tantæ sanctitatis habitu quisquã profanè, ac turpiter viuere velit. Curemus patres mei, vt sub hoc habitu & sacco omnis mortificatio & pœnitẽtia inue-
32 niatur. Etenim hoc gloriosus Pater noster intẽdit, scilicet, vt nomine, requie, humanaq; voluptate minores: laboribus verò, paupertate, ac pœnitentia maiores essemus. In libro Iudicum dicitur Deus Gedeoni iussisse exercitum contra Madianitas conflare, eoque conflato quod sequitur publici præconis voce declarari iussit: Qui, inquit, formidolosus & timidus est, reuertatur. Atq; etiam iussit, vt illos secũ deferret ad bellũ, qui lingua lamberẽt aquas, sed qui curuatis genibus biberẽt, illuc ire prohiberet. Iussit præterea, vt omnes fictiles vrnas in manibus deportarent, ac candelam incensam in vnaquaque ipsarum, & cum primum aduersus hostes irruerent, ipsas simul defrangerent vrnas, & sic detectis luminaribus deterrendo superarent: præcepitque Ge- Iudi. 7.

deonem tanquam principem suam vrnam prius infringere dicē- 33
tem, quod me videritis facere, hoc facite. Sic præcepit Deus vali
do huic duci Francisco, vt ad diabolum superandum, nō pusilla
nimes quidem, qui minimo quoque strepitu deterrētur, qui vno
ieiunio nocturnaq; vigilia deficiunt, qui vna orationis hora affli
guntur, sed fortes, magnanimosque milites eligeret, qui nullo la
bore deficiant, & nunquam terga vertāt: vt enim ipse Dominus
dixit: Nemo mittens manum ad aratrū, & aspiciens retrò, aptus
Luc. 9. est regno Dei. Qui arans, faciem retro cōuertit sulcos sicut opor
tet, nō faciet: quapropter in hoc significatur eum, qui bonis ope
ribus intendens ad terrena simul affectuosè respicit Deo nō pla-
cere. Quid igitur erit illi, qui non solùm retro aspicit, verum san
ctis exercitationibus relictis secularem atque profanam vitā de
git? Quia vxor Loth retrò aspexit, versa est in statuā salis: idem- 34
que malis religiosis accidet: in salis enim statuam in inferno con
uertentur in hoc sensu, quod sicut sal in ignem proiectus, strepi-
tum edit, & circunstantibus admirationem affert: sic mali reli-
giosi alijs damnatis in inferno admirationē afferent, dicentibus:
Quid? hic ne erat ille, qui in monasterio pœnitētiæ habitu ami-
ctus viuebat? qui ieiunabat? qui noctu dieque in choro decanta-
bat? quomodo in tam miserū locum deuenit? Regem, Ducem,
Magnatem, & denique diuites sæculi condemnari, non est mi-
rum, quia temporalibus bonis ac voluptatibus fruentes, multas
peccandi occasiones habebant: pauperem verò monachum, tot
miserijs ac paupertate circūseptum in infernum detrudi, nimis
obstupendum erit. Idcirco patres mei, constanti animo per om
nes calamitates præterire, nec aliqua occasione ab incepto desi- 35
stere nos oportet: nec flexis genibus aquam secularium bonorū
bibere: sed corporibus nostris dominātes (etenim hoc significat
fictiles vrnas manibus deportare) animis interius diuina gratia
inflammatis ieiunijs, disciplinis, cilicijsque in hostium cōgres-
su, id est, tempore tentationis nos curemus infringere, sicque in
hunc gloriosum ducem oculos conijciētes victores euademus:
qui quidem corpus suum acri pœnitentia prius confregit, qua-
propter meritò dicere potuit quod dixit Gedeō, quod me face
re videritis, hoc facite. Nec verò contentus est Deus ad milites
suos animādos, quod gloriosus hic pater corpus suū vitæ asperita
te confringeret, sed ipse met illud amplius fregit sacris vulneri-
bus.

gibus saucians. Quis igitur tali exẽplo nõ fulcietur & in virtute vlterius progreditur in dies augmentũ gratiæ promerẽs qua cœlestis gloria cõparatur: ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius, Amẽ.

¶ IN Festo Sancti Mathiæ super hoc Euangelium vnam concionem reperies, secundam scilicet, illius festi, &c.

IN FESTO OMNIUM Sanctorum Concio Prima.

Videns Iesus turbas ascendit in montem, &c. Matthæi. 5.

SINGVLARE Dei beneficiũ fuit legem nobis eũ tribuere, qua gubernemur. Cum enim homo vilitatẽ suam consideraret, infinitamq; Dei maiestatẽ cõtemplaretur, non vtique auderet Deo seruire, si Deus illi absolutè præciperet, serui mihi: nec quæ sibi placerent, ministeria declararet: sibi enim videretur se tãto Dño nequaquam posse ministrare. Deus autẽ nobis legẽ sanciẽs, & in quibus sibi à nobis seruiri vellet, assignãs hac nos cõfusione liberauit. Vnde tantũ hoc beneficiũ Propheta considerans, dicit. Propter legẽ tuam sustinui te Dñe: hoc est, nisi ministerium Domine quod tibi à me exhiberi vis, certo limite statuisses, & mihi legem dedisses, obstupescerem, & deficerem cogitans, quomodo vilitas mea tantæ maiestati posset ministrare, legemque mihi stabiliens animum addidisti, quo intelligam rem hanc à me facile posse comprehendi. Ne hoc fratres parui æstimetis, nec falsa statera pendatis: supernum enim diuinæ clementiæ donum est vos credere, si illa quæ Deus vobis in lege sua proposuit seruaueritis, vitã æternã adepturos esse. Non solum autẽ beneficiũ fuit Deum nobis legẽ statuere, quia illa nobis animum addidit, sed etiam quia ipsa nobis viam ostendit, qua deberemus ince-

Psal. 129.

incedere. Hęc omnia comprehēdit ipse Dauid, dicēs: Lex Dñi 3
Psal. 18. immaculata conuertens animas, testimonium Dñi fidele sapientiam præstans paruulis, iustitiæ Dñi rectę lætificātes corda, pręceptum Domini lucidum illuminans oculos. Hoc primum dicit Propheta legē Dei in suis obseruatoribus efficere, quod animas conuertit: prius enim peccatores exanimes extra se incędebant, & hoc fecit illos illuminans. Præceptaq; Dei testimonia vocat, quia fideles veriq; testes sunt voluntatis Dei, explicantq; quid Deus amet, quid ve oderit, & quid nos amare, quidue odijsse velit. Dicunturq; iustitiæ Domini, quia Deus illis iustificatur, manifesteque probat quantum salutem nostram exoptet, cum tam facilia nobis præcipiat. Ideo lætificātes corda, atq; etiā hoc am-
Psal. 118. plius ipse Dauid exaggerauit, dicens: Declaratio sermonū tuorū illuminat. Vbi alij legunt: Ostium sermonum tuorum illumi- 4
nat, id est, non solùm qui in ādata tua perscrutatur, verùm & qui solummodo ad ostiū, hoc est, ad res claras eorū peruenit, illuminatur. Non solum verborum tuorum medulla, sed cortex etiam hominem illustrat, quo hilariter viam, qua ambulat, perspiciat.

Non autem contentus est Deus singulare hoc in nos legis beneficium contulisse, sed ipsemet suo ore sacratissimo illam proferre voluit, & ita dicit sanctū Euangelium: *Videns Iesus turbas &c.* vsq; ibi: *Et aperiens os suum docebat eos*. Ex his verbis apparet quam suauiter quamque hilari animo sanctum Euangelium debemus accipere. Quæcunque in veteri testamento scripta
Simile. sunt, sacra Scriptura est, sicut & quæ in nouo: verùm quēadmodum si quis ad fontem bibiturus accederet, qui duplici canale al- 5
tero aureo, altero ferreo prorumperet, quãuis valde sitiret, & aliquis in aureo canale biberet, expectaret donec ille bibendi finē faceret, vt in illo biberet, quamuis vna, eademq; est aqua, & ex eodem fonte dimanans: quia peculiaris quidam gustus ex aqua per aureum canalem transeunte percipitur. Ita sacra Scriptura quamuis tota est aqua diuina, & ex vno, qui est Deus, fonte processit, multo tamen dulcior est quæ per aureum canalem, id est, sacratissimū Iesu Christi os præterijt quam quę per ferreos canales, id est, antiquos Prophetas exiuit. At, licet verbum hoc, aperiens os suū, partim magnæ sit consolationis, (sicut exaggerat B.
Hebr. 1. Paulus, dicens: Multifariā, multisq; modis olim Deus loquens Patribus in Prophetis nouissimè diebus istis loquutus est nobis in

6 in filio, quem constituit hæredem vniuersorum, per quem fecit & secula: hoc est, aduertite quanti nos Deus æstimat, & quantoperè nos diligit, quia iam non per Prophetas, sed per os Filij sui nos alloquitur, talis, inquam, Filij, qui diuitijs atque potentia æqualis est illi, siquidē vnus est Deus cū ipso) partim tamen metuendum nobis est, in eo enim ostenditur, quanto magis diuinā legem seruare teneamur: maiorq; transgressio & condēnatio violatorū eius futura esse declaratur. Sic affirmat B. Paulus vbi supra, postquam supernum hoc beneficium exaggerauit, qui vbi primū eximias huius diuini legislatoris excellentias retulit: subdidit, dicens sequenti capite: Propterea abundantius oportet observare nos ea quæ audiuimus, ne fortè pereffluamus. Si enim q̄ per Angelos dictus est sermo, factus est firmus, & omnis præua
7 ricatio & inobedientia accepit iustam mercedis retributionem, quomodo nos effugiemus, si tantā neglexerimus salutem? Quæ cum initium accepisset enarrandi per Dominum ab eis qui audierunt, in nos confirmata est contestante Deo signis & portentis, & varijs virtutibus, & Spiritus sancti distributionibus secundum suam voluntatem. O quam efficax argumentum: si lex vetus, inquit Apostolus, quæ per Angelos data est Moysi, tantæ fuit maiestatis, vt illius transgressor extra ciuitatem lapidandus publice duceretur: quam pœnam expectat transgressor legis gratiæ ipsius Dei ore prolatæ, & per sacros eius Apostolos prædicatæ? totque ac tantis miraculis confirmatæ? Vtrùm decretum vellet Rex à subditis suis firmius adimpleri, quod præconis voce simpliciter proferri iuberet, an quod ipse-
8 met ore suo in curia promulgaret, dicens: Nolo legem hanc præconibus cōmittere, sed egomet quasi præco illam in curia mea proferam, voloque duces meos atque magnates, tanquam præcones per vniuersum regnū meū illā proprijs vocibus declarare? Dicite, quæso, quàm acriter legis huius ita promulgatæ transgressores puniri iuberet? Diuinus spiritus nos illuminet, vt ex his intelligamus quanto maiori diligentia, atque obedientia legem ore suo prolatam, ipsiusque iussu magnatum, principumq; regni ipsius sanctorum Apostolorū linguis explicitam à nobis velit obseruari, quàm quæ per Angelos data est Moysi. Vulgo dici solet, nunc est misericordiæ tempus, lex nostra est amore ac suauitate plena: iam Deus iniurias sibi illatas eo rigore, quo in

Hebr. 2.

lege veteri nõ vlciscitur. Scitote autem ò peccatores quod quã 9
to Deus magis tacet & diutius dissimulat tãto maior vobis erit condemnatio, nisi ex eius misericordiæ fructũ perceperitis. Plo
Iob. 13. rabat Iob dicens, Scribis enim cõtra me amaritudines. O magne Deus qui peccatorum meorum amaritudines scribis, non vt eorũ obliuiscaris, sed vt illa suo tẽpore punias, nisi veram eorũ fecero pœnitentiã. Hoc vos oportet cogitare fratres hancq; misericordiæ legẽ volentibus illã obseruare, nolentibus autẽ maioris esse rigoris quam veterem vt ex prędicto argumento intellexisse debuistis. Atque etiã super hæc verba aperiens os suũ aliud efficacius & terribilius potest cõfici argumẽtũ deductũ scilicet,
Rom. 1. ex alijs ipsius Apostoli verbis dicentis, Reuelatur enim ira Dei de cœlo super omnẽ impietatẽ, & iniustitiam hominum eorũ, qui veritatem Dei in iniustitia detinent, idest, Deus mihi reue- 10
lauit iram, magnumque supplicium suum è cœlo esse descensurum super homines, qui crudelitatem iniustitiamque magnam admiserunt, Dei veritate, quam intellexerunt, non vtẽtes. Quæ fuit hæc veritas? quia (inquit) quod notum est Dei manifestum est illis. Hi sunt gentiles qui Dei omnipotentiam, probitatem, ac sapientiam (etenim hoc est notum Dei) intellexerunt, quomodo hoc intellexerunt? statim inferius dicit: Deus enim illis manifestauit. Quomodo autem manifestauit? hoc etiam dicit: inuisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea, quæ facta sunt intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque eius virtus, & diuinitas, ita vt sint inexcusabiles, quia cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt. O nimis seueram sententiam. Deus
nobis spiritũ cõferat, quo eius vim intelligamus. 11

Contemplamini totum hunc mundum esse scripturam quãdam, cuius characteres sunt sol, luna, stellæ, cæteræque omnes creaturæ, cunctosque hos characteres nos semper omnipotentiam, bonitatem, sapientiam, ac denique pulchritudinem vniuersalis eorum creatoris docere: qui vno verbo cuncta creauit, eorumque esse sua infinita prouidentia conseruat. Itaque dicit hic sanctus Apostolus nos sic à creaturis Deum, eiusque attributa doceri, vt nullus sit adeò barbarus, qui, nisi tantam maiestatem dilexerit, atque coluerit, iniustè cõdemnetur. Hoc quippe significant verba illa, ita, vt sint inexcusabiles. Quod si super eos ira Dei descendit, qui à sole, luna, stellis, alijsque creaturis addi

scentes

22 scentes eũ non coluerunt: quanto terribilius super nos corruet
nisi eũ coluerimus, & amauerimus, cùm non solum per insensibiles creaturas, per prophetas, atque per Angelos, sed per sacrosanctum met ipsius os fuerimus edocti? Siquid rex per coquos suos aliquibus prçciperet, quod illi facere contemnentes ab ipso rege crudeli morte punirentur, rexque ipse idem alijs ore suo iuberet, illique hoc facere nollent, nonne illos multo maiori supplicio dignos esse iudicaretis? O vtinam ex ijs scelerum nostrorum grauitatem, cognosceremus. Præcepit Deus coquis suis, id est, soli, lunæ, atque elementis, quæ quicquid esturi sumus, cõdiunt, vt gentibus Deum diligendum, atque honorandum esse nunciarent: quia verò ei obedire noluerunt, in grauissimas, vt hic ait Apostolus, pœnas, & abominationes inciderunt, & per
23 eas in æterna supplicia deuenerunt, deque illis dicit gloriosus Apostolus quod sunt inexcusabiles. Nobisq; etiã prçcepit proprio ore aperiens os suum vt eũ diligeremus & coleremus: quod nisi fecerimus quid nobis erit? qualẽ excusationem afferemus, si illi inexcusabiles sunt? quomodo Dei iram fugiemus qui legẽ sanguinemque eius post quam talia documenta percepimus pedibus conculcamus? Quis igitur tam ferreus est qui hçc audiens non expauescat? Quis tam amens qui his argumentis non resipiscat? & si hæc ipsa nihil apud vos efficiunt quid agam? quo me vertam? quid vltra dicam si vos non religio non Dni timor, nõ Christi crux, non claui, non alapç, non flagella, cçteraq; eius tormẽta & beneficia tãgũt tãgat saltẽ vel amor vestri, malorũq; vobis impẽdẽtiũ metus ne hãc tẽporis opportunitatẽ quæ vobis
24 diuino beneficio cõtingit vacuã abire sinatis, sed eã in pietatis & iustitiæ operibus expẽdẽtes diuinisq; legibus & prçceptis obtẽperãtes, & ab çternis cruciatib⁹ liberari, & ad cœlestẽ gloria ipso donãte peruenire valeatis. Et aperiẽs os suũ docebat eos dicens: beati pauperes spiritu quoniã ipsorũ est regnũ cçlorũ. In Macedonia fons esse dicit̃ ex quo quæ biberint oues si nigræ sint albæ reddũtur. Quod vtrũ verũ sit, necne parũ nostra inter est perscrutari, at qđ ego vt verũ affirmo, est qđ Zacharias ꝓpheta prçdixit his verbis: In die illa erit fons patẽs domui Dauid & habitãtibus Ierusalẽ in ablutionẽ peccatorũ & mẽstruatæ. O Christe dulcissime animarum nostrarum amor tu vere es fons hic multo antea promissus. Hæcq; cœlestis doctrina, quã ore tuo docuisti, est

Zacha. 13.

aqua

aqua salubris, quam bibens anima quantumuis nigra sit, super 15
niuem dealbatur. Quapropter fratres accedite, hácque vitalem aquam bibite, cœlestē hanc doctrinam amoris visceribus suscipite, ita tamen, vt protinus illam non euomatis. Quod autem erit remedium, vt in stomacho retineatur, digeratur, & in spiritus operationem faciat? Beatus Paulus illud assignat, dicens: Calciati pedes in præparationem Euangelij pacis, qui præ imbecillitate stomachi nihil in eo retinere potest, pedes calceare debet, ne terram tangant, quò calceis operti calescāt, & in stomachum calorem emittant, vt quæ recipit, valeat retinere. Tolle frater peccator (tibi quippe dico) affectiones tuas à terra, appropinquātis mortis memoria illas operi: terrestres vtilitates, quas filij huius sæculi anxij quærunt, abijce, & nihili æstima, hæ namque cor, quod est stomachus animi, frigefaciūt, impediuntq́;, ne tibi 16
diuina consilia prosint. Per viscera Iesu Christi crucifixi vos deprecor, siquidem assiduo verbum Dei audire gaudetis, vt illud conseruare atque opere exercere curetis, & hac sancta Beati Pauli doctrina vtamini, quò animi pedes, id est, affectiones calescant, & cor inflamment, & sic ex aqua vitæ ab hoc diuino fonte dimanante fructum percipiatis. Mirabile visu est, vnde Dominus hic initium sumit. O mirabile exordium, non vtique sapientissimus magister rhetoricæ ambages exquisiuit, vt ad quod volebat dicere perueniret: sed statim in principio summam totius Euangelicæ legis ostendit, dicens: Beati pauperes spiritu. Prius de spiritus paupertate loquutus est, quia cupiditas fuit initium mali. Statim in principio mundi curauit Sathanas hominibus persuadere cupiditatem quiddam esse diuinum. 17
Deumq́ue cupidum esse, & sic eis dixit in Genesi rationem reddens, quare illis Dominus prohibuerit, ne ex arbore in medio paradisi existēte comederent. Scit enim, inquit Deus, quod in quacunq́; die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri, & eritis sicut Dij, scientes bonum & malum. Quasi diceret: Scitote Deū cupidissimū esse aliquidq́; super vos habere velle, ne verò essetis similes illi vobis vetuit, ne ex hac arbore comederetis, scit enim vos vbi primum ex ea comederitis, sibi similes esse futuros. Mulierq́; hoc credens Deo similis esse cōcupiscēs, comedit, viroq́; suo vt comederet, persuasit, atq; ita probat Iustin. Martyr libro contra Gentiles, ꝙ ex eo ꝙ homines cogitarēt, in Deo cupiditatem

Ephes. 6.

Gene. 3.

33 rem fuisse, & quòd possent homines dij esse, ac ne essent Deum
curasse, idololatria manauit. Et ita dixit Diuus Paulus: Radix
omnium malorum est cupiditas, & post primorum parentũ cu- *1. Tim. 6.*
piditatem Cain primus filius, qui ex eis ortus est cupidus & aua
rus temporalium bonorum fuit. Idcirco cum sacra scriptura te- *Gene. 4.*
statur, agricolam fuisse. Et Iosephus, inquit, eum prę cupiditate
terram coluisse. Et vbi nos legimus, Cain fuit agricola, alia trans-
latio habet, fuit vir acquisitionis, atque hæc cupiditas ipsum, vt
peiora offerret, excæcauit atque eclipsauit. Eclipsis ex interposi- *Simile.*
tione terræ inter solem & lunam efficitur: cumque terra sit opa-
ca in ea solis radij detinentur, nec vlterius progredi possunt. Sic
in homine (qui mũdus est abbreuiatus) temporaliũ rerũ cupidi
tas in volũtate sita impedit, quò minus rationis, & intellectus ra
39 dij animam clarificent, & ita cæca manet infœlix. Sicque tenẽt
Hebræi cupiditatem adeò Cain excæcasse, vt nullam aliam præ
ter hanc vitam esse crediderit, & ob hanc causam fratrem suum
Abel occidisse dicunt. Abel nanque futuram vitam præmiũq;
bonis, & supplicium malis esse tuebatur, quæ omnia Cain nega
bat, super qua contentione illum interemit. Et quia cupiditas in
hominibus malorum omnium fuit initium, incipit diuinus ma-
gister ab eius contrario, dicens: Beati pauperes spiritu. Hæc ver-
ba trifariam declarantur. Primò modo, quod beati sunt, qui tem
poralibus bonis affluentes in eis affectionem suam nõ statuunt.
Et ita dicit Ecclesiasticus: Beatus diues, qui inuentus est sine ma
cula, & qui post aurum non abijt, nec sperauit in pecunia & the-
sauris: quis est hic, & laudabimus eum? fecit enim mirabilia in vi *Eccle. 31.*
20 ta sua. O quam fœlices nuntij sunt hi diuitibus, quòd eis Dei no
mine dicatur eos in vita miracula facere posse. Si quemquã com
pedibus, catenisque vinctum tam celeriter quam alium absolu- *Simile.*
tum atque expeditum currere videretis, nõne illud miraculum
esse diceretis? Hoc vtique facit diues virtute præditus. Diuitiæ
quippè sunt compedes atque catenæ, quibus homo vincitur, ne
in spiritali via progredi possit. Hominem vero temporalibus bo
nis obsessum per virtutem pariter cum paupere currere, nec di-
uitijs inquinari, aut fiduciam in eis statuere, miraculũ est. Et ita
iustè de illo dici potest: Fecit mirabilia in vita sua. Et ita Beatus *Chrysost. ho*
Chrysostomus dicit, temporalium bonorum contemptum alijs *mi. 27. in*
miraculis esse mirabiliorem. Nam in alijs miraculis totũ Deus *2. Cor.*
facit

facit, hominem in eorum instrumentum assumens. Deũ visum, &c. homini tribuere & mortuum suscitare, non mirum est, quandoquidem ipse est, qui totum facit, nec ex tua parte vlla resistentia est: at in hac spiritus paupertate, non solum Deus operatur, sed tu ipse etiam, qui tuam voluntatem & affectionem cogis eã nempe à bonis temporalibus extrahendo. Secunda horum verborũ significatio est, quòd ij, nempe, beati sunt spiritu, qui non solũ ea posidendo, spiritum, & affectionem in illis collocatam non habent: verũ etiam, qui ea prorsus relinquunt, cũ intelligãt quantum viam spiritualem impediant: sicuti faciunt ij, qui in sacris religionibus se recipiunt, & semetipsos spiritu & voluntate pauperes efficiunt. Quãquam sanctus Iob, ignem, aerem, homines, ac Dæmones aduersus eum prælium contulisse, intellexit, ac cunctis eum bonis priuasse, quia tamen illos hæc omnia Deo permittente fecisse, sciebat, cœpit exclamare dicens: *Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc. Dominus dedit Dominus abstulit: sicut Domino placuit ita factũ est, sit nomen Domini benedictum.* O mirificam considerationem. Nudus egressus sum. Nihil mihi subtrahitur: siquidem nihil mecum in sepulchrum sum delaturus. Et siquidem nihil abstraxi de ventre matris meæ, & nihil est meum, cùm Deus mihi omnia dederit, & ipse, quæ sua erant abstulerit, sit nomẽ eius benedictum. Religiosus autem potest exclamare dicens: Tu Domine Iob bona dedisti, & tu ipse illa ministrantibus Diabolis, igne atque hostibus subtraxisti: verum ego mei ipsius carnifex esse volo, non expectabo, vt ignis aut Dæmon bona, quæ mihi dedisti à me auferat, sed ego propter te me illis abdicabo. Deusq; me ditauit, & ego propter eum, & vt illi efficacius seruiam diuitijs me spoliabo. O beatos, qui vt se totos Deo tradant sic secularibus rebus se expediunt. Beatus enim Augustinus dicit: Quẽ delectat vera libertas ab amore mutabilium rerum liber esse appetat. Et ad vestri confusionem Senecæ dictum, licet Ethnici, vobis referam. Dicit ille ad Lucillum fatens se hanc libertatẽ assequutum fuisse: Vaco mi Lucille, vaco, & vbicunq; sum, meus sum: rebus enim nõ me trado sed cõmodo. Profecto quot hic verba, tot sunt sententiæ. Elegãter ait, non me trado, sed cõmodo. Quia tradere est semetipsum alienare verumq; mancipiũ efficere: cõmodare verò est tantum negotijs intendere, quantum præcisa

Ephes.

Iob. 1.

Gene. 3.

Seneca ad Lucillum.

24 cisa necessitas postulat: & statim ad se reuerti. Verum quid mi-
serabilius esse potest, quam cum filius Dei ad nos libertate do-
nandos in mundum venerit: quod in Ethnico reperitur id Chri-
stiano viro deesse? B. Paul. exclamat dicens: Fratres non sumus *Gala. 4.*
ancillæ filij, sed liberę, qua libertate Christus nos liberauit. Vos
autem, ò fratres, miserrima temporaliū bonorum seruitute nihi
lominus detineri vultis? Maxima ꝑfectò est vilitas vestra. Etiā
in hoc secundo sensu, quibus Deus tēporalia bona nō dedit, aut
quæ possidebant abstulit, & paupertate contenti sunt eūq; toto
corde glorificant: quia eos in illo statu constituit, quem in mun-
do prædicauit, ad quē ipsi fortasse nunquam accederent, nisi à
Deo pauperes facti fuissent, pauperes spiritu vocantur. Fœlices
certè sunt, qui in hoc magnum se à Deo beneficium accepisse co
25 gnoscūt. Gloriosus Apostolus Petrus dicit: Charissimi obsecro *1. Petri. 2.*
vos, tāquā aduenas, & peregrinos abstinere vos à carnalibus de
siderijs, quę militāt aduersus animā. Et B. Pau. dicit: Nō habem⁹
hic manēte ciuitatē, sed futurā inquirimus. Ergo Deū in hac vita *Hebr. 13.*
Christiano diuitias, nobilitatē, & magnitudinē denegare, signū
est eū hęc oīa illi in cœlo reseruare Deūq; nolle illū hic laborare
isthæc in cœlū deferēdo, siquidē peregrinatur. Magnū Rex illi
faceret beneficiū, cui nō solū diuitias daret, sed etiā in ipsius do-
mo collocaret. Si ergo domus nostra est cœlū, magnū Deus illi *Simile.*
beneficium confert, cui requiem, & diuitias in cœlo reseruat.

Fratres, qui pauperes estis oculos aperite, discrimēq; cognos
cite, quod in vita Christiana inter pauperes, atq; potētes est, vos
quippe à Deo in eo statu collocati estis, vbi passim multę merē
26 di occasiones offerūtur si modo patiētiā habetis. Diuites autē in
statu tāto remotiori à Christiana perfectione siti sunt: quāto pro
pter eorū superbiā mūdo, & pōpis ei⁹ sunt magis deuincti. Vna
ex grauiorib⁹ tētationib⁹ quib⁹ in hoc mūdo pauperes oppug-
nātur, est ꝙ cogitāt si diuites essent multa misericordiæ opera
abūdātisq; gratiæ digna se esse facturos. O benedicta sit diuina
maiestas, quę summa liberalitate huius tētationis occasionē ade
mit: non enim plus à nobis pro gloria petit, quam habemus. Et
ita dicit Beatus Paulus: Si enim voluntas prompta est secun-
dum id quod habet accepta est, non secundum id quod non
habet. Cumque Deus diuitias, & paupertatem singulis det, *2. Cor. 8.*
iniustus vtique esset, si ab aliquo quod nō illi dedit, exposceret,

Ita

Itaque etiam rebus illis, quibus bona fortunæ prodesse possunt, a non sunt necessaria: siquidem sine illis propter solam voluntatē Deus idem præmium, & gloriç gradum tribuit. Tertia significatio horum verborum est, quòd beati pauperes spiritu sunt, qui propter Deum, nō solùm se omnibus temporalibus bonis exuerunt: sed etiam propriæ voluntatis, & spiritus sui domini esse noluerunt: & ita semetipsos spoliantes prælatorum suorum voluntati, per perfectam obediētiam sese tradiderunt. Et ita dixit Diuus Ioannes Climacus, perfectam obedientiam propriæ voluntatis esse sepulchrum, & humilitatis resurrectionem. Dicitq; hydrargyronem, Hispanicè (*Azogue*) nobis perfectæ obedientiæ exemplo esse debere. Hic quippè omnia metalla penetrat, quò vsque se se illis submittit, & nulli commiscetur immunditię. Talem oportet esse seruum Dei sicut hydrargyronem, qui nunquā se sistat, sed Dei cunctorumque prælatorum voluntatem non solum maiorum, sed & inferiorum etiam faciat. Et ita dicitur: Filij sapientiæ Ecclesia iustorum, & natio illorum obedientia & dilectio. Sicuti de generibus dicere solemus: Homines illius generis, omnes habiles, aut lapidi, siue ingeniosi euadūt: sic dicit hic Spiritus sanctus: Iusti omnes cœlesti quadam sapiētia sunt prudentes: omnesque adeò sunt obedientes, vt ipsa obedientia valeant appellari. Atque hoc est eos pauperes esse spiritu.

Ephes. 8
Climacus
Simile.
Eccli. 4.

Dicit vlterius Dominus: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* In mundo mites appellantur, qui prompto sunt ingenio, vt quæcunque rogentur, omnibus conformentur. Itaque eos mundus paratos inuenit ad quęcunque in eis imprimere vult. Hique mites, & bene morati vocantur, quia nulla in eis resistentia reperitur. Hoc autem bonum ingenium est amplissima ianua, per quam animæ destructio ingreditur. Ideò Seneca nolebat iuuenes, & virgines amorosos & conuersatione dulces, sed potiùs insulsos, atque insipidos acresque esse, quò virtute præditi essent. Nam sicut vinum, quod cum primū in cuppam inijcitur, aptū est bibitu, facilè corrumpitur: quod autem serò coquitur, atq; in initio asperū est, postea perfectius est, & diutius cōseruatur: sic etiam virgines, & iuuenes conuersatione suaues atque amorosi à mundo facile corrumpūtur: asperi verò atque insipidi facilius in virtute conseruantur. Non de hac mansuetudine, quę spiritui atque virtuti maxime officit, Dominus loquitur: sed de cœlesti quadam

Gene. 3.
Simile.

30 quadam virtute, qua vir in calamitatibus furori resistit. Vnde
mansuetudo est dulcedo mentis, quia animũ post acceptam iniu
riã, tanta cum dulcedine remanere facit, ac si illam non accepis-
set. Etenim ex iniurijs nobis illatis, & calamitatibus aduenienti
bus nobis tristitia atque ira solet obrepere, mansuetudoq; nos ab
hac tristitia liberat, sicut affirmat Beatus Augustinus, & Diuus *August. lib.*
Thomas: Patientia vero est, qua mala æquo animo toleramus, id *de patiẽtia.*
est, sine perturbatione iræ ne animo iniquo bona deseramus, per *c. 2. in prin.*
quæ ad meliora perueniamus. Et de ijs, qui hac mansuetudine *Tom. 4.*
pollent, dicit Dominus: Beati mites, quoniam ipsi possidebunt *D. Thom.*
terram. At quæret quispiam, de qua terra loquatur hic Domi- *2.2.q. 136.*
nus. Nunquid de hac materiali terra, quam pedibus conculca- *art. 1.*
mus? Non credo: hæc enim mansuetudine non acquiritur, neque
31 possidetur, sed cupiditate potius, superbia, armis, ac prælijs. Nũ
quam Alexander Magnus quæ comparauit, acquireret, nisi ci-
uitates acerrimè expugnasset. Nec Iulius Cæsar, Romano im
perio dominaretur, nisi tyrannide, atque artificijs vteretur. Man
suetudine huius mundi terra potius amittitur, quàm acquiritur.
Ergo de alia terra loquitur Dominus. Meritoque dicere possu-
mus, eum hic loqui de terra, de qua alibi dixit: In patientia ve- *Luc. 21.*
stra possidebitis animas vestras. Cùm enim mititas, atque patiẽ
tia tam propinquæ sorores sint, idem, quod de vna, etiam de al-
tera dicitur. Et sic profectò mites sunt animæ suæ domini, quod
est maius, quàm mundi totius imperium. Vt enim summa veri-
tas dixit: Quid prodest homini, si vniuersum mundum lucretur *Luc. 9.*
animæ vero suæ detrimentum patiatur? Qui verò patientia, &
32 mititate non pollet, animæ suæ nõ dominatur. Ira enim, & mœ
ror illam in laboribus, & calamitatibus possident. Vnde de ali-
quo dicere solemus: Ille sui non dominabatur, quãdo hoc fecit.
Per has virtutes, ac cæteras, quas hic Dominus docet, quasi per
amplissimas vias sancti ad gloriam, qua modò fruuntur, iter fece
runt: quorum vniuersale festum hodie sancta mater Ecclesia ce-
lebrat. Hocque sanctorum omnium esse festum maximæ est mi
seris peccatoribus consolationi, qui in hoc exilio viuimus. Si
enim festiuitas de solis cælestibus Hierarchijs esset, aliqua terre-
stribus hominibus diffidentiæ esset occasio. Sique festum de so-
lis Apostolis, & discipulis, qui in autoris vitæ Iesu Christi socie
tate saluati sunt, celebraretur, quid faceremus ij, quibus tantæ di

gnitatis sors nō contigit? Quod si de solis sanctis Martyribus es- 33
set, qui ob nostræ sanctissimæ fidei testimonium sanguinē gloriosum effuderunt, quid faceremus, qui propter hanc infallibilē veritatem adhuc sanguinem nō effudimus? Quod si de solis Eremitis, qui asperrimam in cauernis terræ vitam egerunt, solennitas fieret, quid facerēt, qui sine illo rigore in ciuitatibus commorantur? Sique festum de solis Sanctis virginibus fieret, quæ carnales voluptates contempserunt, quid facerent, qui virgines nō sunt? Ideò Sanctorum omnium festū celebratur, in quibus multi sunt, qui non fuerunt Apostoli, non Martyres, non Eremitę, nec virgines, sed latrones, homicidę, vsurarij, aut adulteri extiterunt: & veram pœnitentiā agentes salui facti sunt: quò nos quantumuis graues peccatores simus, spem venię capiamus, eosq; imitantes veram ex puro corde pœnitentiam faciamus. Quod cùm 34
fecerimus, diuinam gratiam impetrabimus, posteaque cœlesti beatitudine in eorum societate fruemur: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo omnium Sanctorum Concio Secunda.

Videns Iesus turbas ascendit in montem. &c. Matthæi. 5.

DIGNISSIMA est ponderatione benedictio 1
illa, quam Beatus Paulus Romanis inijcit, dicēs: Deus autem spei repleat vos omni gaudio, & pace in credendo, vt abundetis magis in spe, & virtute Spiritus sancti. (Rom. 15.) Deū appellat Beatus Apostolus, Deum spei: ipse enim verus est autor, & largitor illius. Vnumque profectò, in quibus apertius Deus esse manifestatur, est, quòd miserrimum hominis cor ita confortat, vt ad ea quę sperat propēsius, quam ad ea, quæ videt, inclinetur: & plus apud eum valeant quæ credit, quàm quæ proprijs manibus contrectat, ac sensibus percipit. Et in hoc ostenditur quantum Deus apud homines valet, & vtrùm ab eis, vt Deus habeatur, an non.

Huiusq;

2 Huiusq; spei optat sanctus Apostolus nos abundantia repleri. Quanto nanq; maior, atq; viuidior fuerit hominis spes, tāto feruentius difficilioribus rebus offertur, faciliusq; præsentia negligit: hincque acerrimæ pœnitētię, deliciarumq; despectus oriūtur. Hæc fecit, vt D. Basilius coram iudice illum cōminante, suadēteq;, vt relicta orthodoxa fide principi sub pœna mortis obediret, memorabilia illa verba responderet: Vtinam aliquid mihi esset digni muneris, quod offerrem ei, qui maturius Basilium de nodo follis huius absolueret. O admirabilem viri sancti feruorē. O quam ardenter in sacro eius pectore spes vigebat. Notādum que est, eum corpus follem appellare: quod alij carcerem, alij verò sepulchrum vocāt. Hic autem vir sanctus hoc vocabulo illud nūcupat, quia corporis stimuli sunt flatus, quibus animus effrænatis
3 cupiditatibus inflammatur. Diabolusq; illud quasi follem assumit, quo cordis humani fornacē accendat. Et B. Paulus licèt diuino spiritu repletus dicit: Si secundum hominē ad bestias pugnaui Ephesi, quid mihi prodest, si mortui non resurgūt? Ex quo apparet gloriosum Apostolum præmij spe commotum illū cōflictū aggressum fuisse. Deniq; tam pretiosa, tamq; efficax est spes, vt ipse S. Apostolus dicat: Spe enim salui facti sumus. Spes autē, quę videt, nō est spes: nā quod videt quis quid sperat? Si autem, quod nō videmus, speramus, per patientiam speramus. Admirabilis est spei commēdatio, sanctū Apostolum de illa dicere: Spe salui facti sumus: nō quia sola spe saluemur: sed quia cōplurium bonorū est fons, quorū vnū est patiētia: de qua hic S. Apostolus meminit. Vt diuinus Magister Iesus Christus pręstantis-
4 simam hanc virtutem hominum animis imprimeret, tam gloriosam mercedē illis promisit, qui virtutes, quas in hodierna sancti Euangelij lectione docemur, fuerint operati. *Et sic aperiens os suū dicebat: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorū est regnum cœlorum* O quā meritò diuina lex, quā supernus hic legislator mūdo sanciuit, vocatur Euangeliū. Sic quippe illam inscripsit B. Matthæus qui legem gratię primus scripsit. Euangeliū nanq; idē significat, quod lætus nūcius. Ecce quàm apte illi nomē hoc quadrat, siquidē tā hilaris nuncius filijs Adę referatur, cum eis tā vili precio res tam inæstimabilis, sicut cœlorū regnū promittatur. Quanquam lex vetus grauissima, obseruatuq; difficillima erat, terrena pro tunc eius obseruatoribus Dñs promittebat, vt patet in Leuitico

1. Cor. 15.

Rom. 8.

Leuit. 26. vbi eis dicit: Si in præceptis meis ambulaueritis, dabo vobis plu 5
uias temporibus suis: & terra germinabit germen suum, & po-
mis arbores replebuntur. Apprehendet messium tritura vinde
miam, & vindemia occupabit sementem: & comedetis panem
vestrum in saturitate. Aliaque ibidem eis temporalia bona pol
licetur.

Ideòque quamuis Deus tot Moysi fecerat beneficia, vt cũ mo
dicarum, earumque alienarum ouium pastor esset, eum tanti po
puli ducem, Pharaonisque Deum quodammodo effecerit, com
pluraque mirabilia illi operãda commiserit, nihilominus tamẽ
Exod. 33. ipse Deo dixit: Si inueni gratiam in conspectu tuo, ostende mi-
hi faciem tuam. Et inferius dicit: Ostende mihi gloriam tuam,
quasi cætera omnia respectu huius parui faceret: & ita verum est
vniuersa terrestria homini satisfacere non posse. Nunc autem 6
iam maiora sunt præmia, & quod nobis præcipitur multo faci-
lius. Estque valde notandũ, cœlestem magistrum singulis vir-
tutibus singula præmia stabilire, nouit enim tepiditati nostræ
sic esse necessarium. Accidit Regem in venatione deperdi, at-
Simile. que in pastorum tugurium deuenire, vbi famelicus magnis pre-
cibus cibum petit, quem cum pastores non cognoscant, arbitrã
tes eum esse illusorẽ, illius vocibus obsurdescunt. Quos adeò
duros Rex perspiciens, dicit eis: Date mihi cibos, & ego illos vo
bis satis superque persoluam: ego enim sum Rex. Illaque pro-
missione illos commouet, quo id sibi exhibeant ministerium.
Cùm verò in aula regia existens quicquam seruis suis præcipit,
aliquid ne illis pollicetur? Non vtique, sed absolute imperat: illic
enim cognoscitur, illeq; fœlicẽ se ducit, cuius ministerio Rex 7
vti velit. Sic maximus ille Rex infinitæ maiestatis in suo regno
cęlestis gloriæ, vbi à Beatis cognoscitur, seruis Angelis suis prę
mia non promittit, sed pręcipit vni cęlos mouere, alijs homines
custodire, alijsque alia diuersa ministeria iubet exhibere. Nõ ve
rò dicit: Hoc mihi ministerium præstate, & ego vobis illud ex-
soluam: illi enim se se fœlicissimos ducunt, cùm sibi quicquam
ab eo præcipitur: nempe, quia illum cognoscunt. Nos verò,
qui hanc diuinæ maiestatis cognitionem nõ habemus, vt ad illud
ministerium moueat, omnia hæc nobis præmia proponit. Non
poterat efficacior persuasio reperiri, vt notat Beatus Ludolphus,
quã homines honoris, consolationis, vitæq; cupidissimi ad Dei
legem

8 legem obseruandam mouerentur, quàm cœlestis regni, æternæ
vitæ, infinitæq; consolationis eis facta promissio. At dicet quis-
quam: Pater hoc vtiq; credimus: verum præsentibus solùm bo-
nis commouemur: ideòq; tam negligēter futura bona licet æter
na, tamque diligēter præsentia, licèt temporalia expetimus. Ad
hoc sic respondeo: Si hanc regulam in omnibus à vobis obserua
ri viderem, non adeò mirarer: sed eam nisi cum Deo seruari non
cerno. Nimis enim vsitatum est homines præsentia, certaq; bo-
na pro futuris, & incertis mutare. Quod si mihi nō creditis, quot
quot in Indias nauigant, interrogate illique vobis dicent, se bo-
norum, quæ illinc reportare sperant, cōfidentia commoueri, vt
domus suæ requiem deserentes, coniugales voluptates spernen
tes, liberorumque præsentiam, amicorum denique suauissimā
9 conuersationem relinquētes illuc iter faciant: seque tumētibus
maris fluctibus committentes vitæ periculo passim exponant.
Hæc igitur, quæ vos temporalium bonorum cupiditate cōmo-
ti facitis, à vobis Dei nomine petimus, vt in eius ministerium fa
ciatis: scilicet, vt bona temporalia incerta pro futuris certis, &
æternis contemnatis. Adhuc hi miseri respondebunt se illis fu-
turis, incertisq; bonis efficacius commoueri, quia corporalibus
oculis cernuntur. His vtique accidit sicut Hebræis cum manna.
Qui, cùm illud omnia saperet, vt patet in libro sapientiæ, vbi di
citur: Deseruiens vniuscuiusque voluntati ad quod quisque vo- *Sap. 6.*
lebat, conuertebatur, coturnices tamen Aegyptiacasq; ollas ex
optabant, vt patet in Exodo: Si quis eos interrogaret: Vt quid
querimini, quia vobis deest, quod est in manu vestra? Si carniū *Exod. 16.*
10 ollas, sique coturnices concupiscitis, in manu vestra est, manna,
hæc, & alia vobis sapere. Vt quid querimini, cùm coram oculis
semen habeatis, quod solo volūtatis vestræ motu omnes fert fru
ctus, cum tamen non seratur, nec ad hoc terra excolatur? Respō
derent, hoc solum sibi in manna esse odiosum, atque pertæsum,
licèt enim eius effectus, & sapor eorum voluntati erat confor-
mis: oculis tamen semper vnum, atque idem esse videbatur: ho-
mines verò pluris rerum speciem, exterioremque apparentiam
quàm earum essentiam æstimant. Homines contenti sunt sa-
pientes, fortes, boni, diuites, nobilesque æstimari, quamuis ij nō
sint. Et quia hæc Dei præmia in hoc sæculo exterius non appa-
rent, ideò infœlices filij Adæ eis tam parum commouentur. O

diabólicam cæcitatem, sanguineisq́; lachrymis ploratu dignissi 11
mã. Fratres mentis oculos aperite, illosq́; in ęternis præmijs figi
te, quæ Deus per has virtutes iter facientibus præparauit: nec ea
propter breuia, inaniaq́; huius sæculi bona velitis amittere. Di-
gnissimũ est hic etiam scito Dominum pauperes spiritu mites,
atq́; plorãtes beatos appellare. In quo manifestatur spiritalis gu
stus, atque suauitas, quam iusti in virtutum exercitatione per-
sentiunt. Communiter rei nomen illius imagini accommoda-
re solemus. Quemadmodum, si quis papyrum manu tenet, in
qua est depictum templum, quæsitus quid manu teneat, verè
respondebit, si dicat se templum manu tenere, cùm reuera so-
lam eius imaginem teneat, sanctorumque imagines assignan-
tes dicimus: Hic est Diuus Petrus, siue Diuus Paulus, aut Bea
tus Frãciscus: sic etiam iusti hic, & alijs in locis sacræ Scripturę 12
beati vocantur, quia quandã cœlestis beatitudinis imaginem in
animis ferunt: illius bonis etiam in hac vita quodammodo inci-
piunt frui. Et hoc est mysterium, quod refert Beatus Ioannes
Apoc. 21. in Apocalypsi, dicens: Angelus ostendit mihi ciuitatem san-
ctam Hierusalem descendentem de cœlo. Vbi notandum est,
quòd cùm gratia, charitas, pax, Spiritus sancti suauitas, con-
scientiæq́ue securitas iustis communicatur, tunc quodammodo
cœlestis Hierusalem in terram descendere dicitur, vt in illis re-
sideat. Et hoc est quod in Dominica oratione postulamus,
cùm dicimus: Adueniat regnum tuum. Hoc est, dona, gu-
stus, spiritalesque consolationes, quibus iusti in cælo fruuntur,
huc ad nos in terram aliqualiter descendant. Loquensque san-
Psal. 144. ctus Dauid de hac iustorum suauitate dixit: Memoriam abun- 13
dantiæ suauitatis tuæ eructabunt, & iustitia tua exultabunt.
Vbi verbum hoc, eructabunt, diligenter pensandum est. In
quo tanta spiritalis iustorum gloria esse significatur, vt eorum
corda totam capere nequeant. Et alia translatio habet: Et iu-
stitiam tuam exultabunt: & sic legit Diuus Hilarius. Itaque
verbum, quod in nostra translatione est neutrum, illa acti-
uum facit.

¶ In quo diuina exaggeratione denotantur iusti Dei iustitiam
lætificare. Id est, si Deus lætitiam percipere posset, iustum
hilarem perspiciens denuò lætaretur. O benedicta talis probi-
tas, atque amor. Fratres hæc audientes non stupetis? Nunquid
in

14 in cordibus vestris desiderium nouum non oritur tam bono Do
mino seruiendi, qui seruos suos tot afficit indulgentijs, vt etiam
in hoc sæculo illos beatos efficiat? Nec verò nimis mirandum
est iustos diuino spiritu repletos (cuius fructus secūdum B. Pau
lum est gaudium & pax) voluptatem ex virtutum exercitatio- *Gala. 5.*
ne percipere, siquidem in virtute Ethnici voluptatem reperire
fatebantur. Super quo vnū vobis narrabo, quod vos maximè ob
stupefaciet. Iam (credo) audistis hominē extitisse Epicurū no-
mine, qui voluptatem adeò dilexit, vt in ea beatitudinē sitā es-
se dixerit. Hic cum animorum immortalitatem, diuinam proui
dentiam, præmiumq; bonis, ac supplicium malis esse non crede
ret, omnesque vias ad voluptatem diligenter exquireret, subti-
liter docuit hominē ad voluptatem impetrandam vitia fugere,
15 virtutemque amplecti oportere. Quid hoc est, ò Epicure? Quid
tibi cum virtute, siquidē ei præmium dandum esse non credis?
Et quomodo vitia fugienda esse doces, cùm ea nullo esse puniē
da supplicio credas? maximeque cùm secū afferant voluptatē?
Respondet: Cùm voluptatem nimium diligam, eamque in om-
nibus rebus exquiram, nihilque delectabilius virtutis honestate
& pulchritudine reperiam, ideò voluptatem inuenire volētem,
vt illam sequatur, admoneo. Cumque in omnibus mœrorem,
amaritudinemque voluptati contrariam fugiam, nihilque ani-
mum crudeliùs torqueat, quàm conscientia peccatorum, ideò
illa fugienda esse doceo. In cuius confirmationem hanc ve-
rissimam protulit Philosophus ipse sententiam. Potest enim
nocenti contingere, vt lateat, latendi fiducia non potest. Quam
16 sententiam sic Seneca declarat. Ideo, inquit, non prodest la- *Seneca.*
tere peccantibus, quia latendi etiam si facultatem habent, fi-
duciam non habent. Ideòque à continuo metu, & angore ani
mi tuti esse non possunt. O res miranda, hominem volupta-
ti deditissimum tale proferre: quod tamen tu cùm Christianus
sis, animique immortalitatem, & cœlestium bonorum, infer-
naliumque tormentorum æternitatem credas, minimè di-
cis. Hoc cœlum, hoc terra, hoc muta elementa, hoc saxa ipsa,
atque marmora, si id quidem fieri posset, lamentarentur, &
obstupescerent. Et quemadmodum iusti, quia quandam cæ-
lestis beatitudinis imaginem in conscientia gerunt, beati vo-
cantur: sic mali, quia quoddam in animis inferni habent

exemplar, & iam in hoc sæculo quodammodo maledicti, atque 17
damnatis similes sunt, idcircò maledicti vocantur, vt in Psalmo:
Maledicti, qui declinant à mandatis tuis, atq; in alijs compluri-
Psal.118. bus sacræ paginæ locis. Ideòque postquam Isaias Propheta di-
xerat: Dicite iusto, quoniam bene, quoniam fructum adinuen-
Isai.3. tionum suarum comedet: statim subdit, dicens: Vę impio in ma
lum, retributio enim manuum eius fiet ei. Sicut mali ludos, volu
ptates, cibos, Deique offendendi modos, sic iusti sanctas exerci
tationes, quibus ipsi magis placeant, diligẽter exquirunt. Et vtri
que etiam in hac vita inuentionum suarum fructus gustare inci-
piunt: sicque iusti cordis exultatione fruuntur: peccatores verò
conscientiæ morsibus contorquẽtur. Vnde verba illa Beati Pau
1.Cor.7. li dicentis: Qui flent, tanquam non flentes sint, & qui gaudent,
tanquam non gaudẽtes sint: de bonis, ac malis dici possunt. Qui 8
enim diuina sunt gratia repleti, quanuis nudi sint, plurimisque
ęrumnis obsideantur, quanuis fleant, tanquam non flentes sunt,
quia in medio horum laborum spiritus gloria fruũtur: vt dicitur
Prou.12. in Prouerb. Secura mens quasi iuge conuiuium. Peccatoresque
licet temporalibus voluptatibus delectentur, si eorum corda pa
tefierent, carbonibus nigriora, tristioraque reperirentur. Et ita
etsi gaudent, sunt tanquam non gaudentes, sicut affirmat Eccle-
siasticus, dicens: Præcordia fatui quasi rota carri. Rota carri nõ
Eccle.33. vncta semper stridet, talia sunt viscera peccatoris. Cũ enim Spi-
ritus sancti vnctione careant, semper strident, & inquieta sunt
propter interiorem conscientiæ morsum, & obtrectationem.
Quod si quis dicat: Pater nonnulli peccatores scelerum pelago 19
innatant, nec tamen ad eorum corda mœror accedit: quomodo
tu dicis in eis quandam esse imaginem inferni? Hoc vtique ma-
Simile. gnæ deprauationis est signum. Tempore belli (*Quando disparan y suenan los tiros del artilleria.*) & præ armorum strepitu mũdus cor
ruere videtur, si qui sunt illic ebrij rident, lætique sunt, atque
quieti, quasi omnia tranquilla, & pacifica essent. Quomodo hi
tanto periculo expositi, rident, atque lætantur? Sunt quippe
ebrij, & insani, illumque armorum strepitum aliquem arundi-
neum ludum, aut rem magnæ lætitiæ esse putant: ideoque cùm
eos lamentari oporteret, rident, & exultant. Credite mihi fra-
tres; vitia huius sæculi sunt vinum inebrians homines: quibus si
nimis indulgeant, tanquam ebrij, insensati, atque irrationabiles
manent.

20 manent. Contra hos exclamat Isaias, dicens: Væ qui potentes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendam ebrietatem. Hi igitur sic inebriati non sentiunt in quanto discrimine versentur, & ita cum flere deberent, lætantur, & rident. Et cum prædicatores in pulpitis, siue illorum amici charitatiue illos hortantur, & inferni cruciatibus comminantur: omnia illudunt, exaggerationesque ac dicendi modos esse arbitrantur: ac tam securi alacresque manent, quasi quæ fides, sanctumq; Euangelium prædicat, mendacia essent. *Isai. 5.*

Dicit igitur diuinus Magister: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum.* Hunc locum grauissimi Doctores exponentes varias protulere sententias sanctitate, ac veritate conformes. Hoc autem nunc dicere mihi visum est, spiritus
21 paupertatem esse voluntariam quandam temporalium bonorum abdicationem, & renuntiationem, ita vt nihil terrenum, ac temporale hominis cordi dominetur: diciturque paupertas spiritus, quia maxima spiritus voluntate diligitur. Sicut quum quenquam magna spiritus affectione spiritalia videmus efficere, dicimus: Ille est spiritu feruidus: sic commendans Diuus Paulus Lacedæmones dicit: Altissima paupertas eorum abundauit in diuitias simplicitatis eorum: quia secundum virtutem testimonium illis reddo, & supra virtutem voluntarij fuerunt. Quæ paupertas, quia nimis voluntaria, ideo altissima, & magni meriti erat: virtutum enim actus quo magis voluntarij sunt, eo magis sunt meritorij. Hanc paupertatem hic summus mundi Magister commendat, quæ effrænatam tem- *2. Cor. 8.*
22 poralium bonorum cupiditatem, & affectionem conatur euertere. Sedebat sanctus Ionas sub vmbra viridis hederæ, & lætatus est super hedera lætitia magna. Et parauit Deus vermem, & percussit hederam, & exaruit. Hic diuinæ huius sententiæ doctrina cœlestis delineata fuit. Per hederam temporalia bona significantur. Hedera enim, si arbori, aut alicui rei solidæ hæreat, nimis in altum tollitur: sin minus per humum serpit. Hoc etiam temporalibus rebus est proprium. Quæ si hospitali, carceri, pauperique adhæreant, vsque ad cœlum ascendunt: quod si alicui pietatis operi non adhærent, per terram serpunt. Cum enim soli pompæ, vanitatique deseruiant, *Ionæ. 4.*

ad cœlum non ascendunt. O quàm eximia consideratio hæc. 23
O fratres diuites, ne diuitias vestras in terra manere patiamini, thesaurizate vobis thesauros in cœlo, operibus misericordiæ illas impendite, & sic ascendent, vt eas in cœlo custoditas reperiatis, cum illuc iueritis. Sub huius hederæ vmbra sedet homo gaudens, cum temporalibus fruitur bonis. At vermis quidam ore suo hederam hanc abrosit, & fecit arescere. O Christe vitæ reparator, & animarum nostrarum amor dulcissime. Tu es Domine hic vermis. Et ita per Prophetam dixisti: Ego sum vermis, & non homo, quia non es homo superbus, & malus, sicut cæteri homines. Tu Domine viridem hanc hederam abrosisti, cum sacratissimum os tuum aperiens dixisti: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Ex tunc æstimatæ sunt diuitiæ à iustis sicut res arida, & 24
absque vera pulchritudine: multique ab eis affectionem abstrahentes illas libentissimè, ardentissimoque spiritus feruore reliquerunt. Verum væ, væ væ vobis, ò Christiani, multos etenim vestrùm alloqui volo. Dicite, si superni huius magistri discipuli estis, vnde vobis tantus diuitias possidendi agon aduenit? Vnde vobis tam detestabilis hæc auri fames processit? Quo modo cũ hedera à diuino hoc verme fuerit abrosa, atque arefacta, vobis tamen viridis, ac decora videtur? Si Dominus dixisset: Beati diuites, quoniam ipsorum est regnum cœlorum, non esset mirum, si tanta solicitudine diuitias quæreretis. Cùm autem dixerit: Beati pauperes: tam anxij illas exquiritis? Quæ amentia est ista fratres, quod cum Christianam religionem pro 25
fiteamini Ethnice, barbarèque viuatis? Vos estis Christiani professione, sed Ethnici conuersatione. Viuite, viuite secundum fidem, quam habetis, ne vos metipsos decipiatis. Hęc temporaliũ bonorum abnegatio diuino amore corda maximè fulcit. Et ita vbi nos legimus in Isaia, Laudabit te populus fortis, septuaginta interpr. transtulerũt. Benedicet tibi populus pauperũ. In quo ostenditur in diuina phrasi idẽ esse, pauper & fortis. Hæc enim voluntaria paupertas est certissima quædam via ad fortitudinẽ consequendam.

Psal. 21.

Isai. 52.

Subditque diuinus Magister dicens: *Beati mites: quoniã ipsi possidebunt terram*. Hæc virtus ex superiore proficiscitur. Si enim quis

26 quis honorem, diuitiasque nō dilexerit, quamuis eas amittat, aut aliquis subtrahat, non rapietur in iram: quia in amissione rerum (ait Diuus Augustinus) tantus oportet quod sit dolor, quantus in illis erat amor. Et sic vbi nos legimus in Isaia, Conculcabit eam pes, pedes pauperis, gressus egenorum, Sept. interp. verterunt: Conculcabunt eam pedes, pedes mansuetorum. Itaque quos vna translatio pauperes, hos alia mansuetos appellat. In quo significatur paupertas spiritus fons esse, ex quo mansuetudo dimanat. Et hæc virtus hominem inclinat, vt nocentibus sibi benefaciat. Te persequenti non officere, ex patientia prouenit, eidem verò proficere, ex mansuetudine proficiscitur. Superbia homines mouit, quò ferociter, atque tyrannicè huius terræ dominarentur: at terra viuentium non ty- *Prou. 22.*
27 rannide quidem neque ferocitate sed patientia potius, & mansuetudine comparatur. Et sic dicitur in Prouerbijs: Arma & gladij in via peruersi: custos autem animæ suæ longe recedit ab eis. Vbi alij transtulerunt: Arma, & gladij in via superbi: In quo ostenditur superbia peruersum hominem ad tyrannides exercendas, armisq; & gladijs vtendum commouere. At custos animæ suæ mansuete recedit ab eis: quia super omnia æternam beatitudinem nititur possidere. Aliquam in humano corde irā exurgere non est mirum: valde tamen mirandū est hominē rationalem eam sic accrescere pati vt eius mancipium efficiatur. Et sic dixit Patriarcha Iacob loquens de Simeon, & Leui, Qui in furore suo occiderunt virū, Maledictus furor eorum: *Gene. 49.* quia pertinax, & indignatio eorum, quia dura. Maledictum vo-
28 cat furorem, quia pertinax. Moyses duos viros Hebræos, qui secundum nonnullorum sententiam, erant Dathan, & Abiron, *Exo. 2.* decertantes vidit. Et charitate cōmotus, dixit ei, qui faciebat iniuriā: Quare percutis proximū tuum? Qui iratus in eū respondit. Quis cōstituit te principem super nos? Num occidere me tu vis, sicut heri occidisti Aegyptiū? Cognoscensq; Moses homicidiū, quod fecerat, esse reuelatū, fugit ab Aegypto. Transactisq; postea quinquaginta, & pluribus annis reuertēs Moses in Aegyptū octogenarius, vt populū Israel Pharaonis seruitute liberaret, etsi tot fecit miracula, vbi primum ad solitudinem accesserunt, Dathan & Abirō quos ipse quondam rixantes separauerat, primi in eum simultates concitarunt. Ex quo apparet

quam

quàm altas ira, & odium in illorum maledictorum hominū animis radices egerat, siquidem adhuc post quinquagesimum annū durabat. De⁹ nos liberet odio cordi impresso: tot enim vires colligit, adeoq; hominem excęcat, vt eum alium hominem impellat occidere. Quā execrabile autē hoc Deo sit, patet ex ijs, quæ dixit in Genesi: Sanguinem, inquit, animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum. Hoc est, etiam in brutis animantibus immanitatem hanc puniam. Quod si Deus promittit brutum animal, quod hominem occidit, à se esse puniendum: quale supplicium de homine sumet, qui rationalis cum sit, quasi immanis bellua furore se sinit excæcari, fratremque suum interimit? Ecquis audiens Deum animalia, quæ nullam admittunt culpam, esse puniturum, non obstupescit? Ideò nos Beatus Paulus admonet, dicens: Irascimini, & nolite peccare. Sol non occidat super iracundiam vestram: nolite locum dare diabolo. Dicens hic sanctus Apostolus: Irascimini, non vobis permittit irasci, sed vult dicere: Si tanquam homines imbecilles ira concitati fueritis, statim eam comprimite, quò saltem ad lethale peccatum non perueniat. Quod si tanta fuerit miseria vestra, vt eam sinatis accendere, sol non occidat super illam. Hoc enim Sathanas maximè vult, scilicet, vt iram in vobis aliquantulum requiescere patiamini. Hic quippè fons erit, ex quo ipse multa mala eliciet. Ideò que statim addit, dicens: Nolite locum dare diabolo. Quod si quis quærat, quomodo ira superari possit, sensualitasque domari, hæc vtiq; sicut noua mula domabitur, quādiu compedibus deuinctam tenetis, nec eam soluitis, quousq; dometur. Sic tu ò frater sensualitatem tuam, quasi mulam indomitam compedibus alliga silendo, nec iniurijs respondē do, tibiq; metipsi interius resistendo, ita, vt quanuis passio te sollicitet, vt vlciscaris, tunc conforteris assiduos charitatis actus exercens, Deumque rogans, vt cor tuum mitiget, tibique nocenti benefaciat. Atque etiam considera hominem sibi damnum inferenti Dei esse ministrum, quo te propter scelera tua punit. His compedibus bestiam hanc vincire debes, nec eam soluas quousq; quietam, nimisque domitam experiaris.

Gene. 9. *Ephes. 4.*

Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Valde notandum est primū iustū, qui in mū do natus est, luctū fuisse vocatum. Et hic fuit Abel, qui significat luctū. Et Seth natus est filius, quē vocauit

Gene. 4.

32 uit Enos: iste cœpit inuocare nomẽ Dñi. Et Enos significat ho-
minẽ afflictũ. Itaq; primus iustus, & primus, qui cœpit inuoca-
re nomẽ Domini, hoc est, eum prædicare, aliosq; docere, vt eũ
inuocarent, atq; laudarent, nomina habuerũt, quibus significatũ
est iustorũ vitam super terram esse debere continuũ luctũ, & af-
flictionẽ pro abominationibus, quæ cõmittendæ erant. Hic au-
tem fletus non requiritur in oculis, sed sufficit, si sit in corde. Nã
loquens Deus cum Samuele dixit ei. Quousq; tu luges Saul, cũ 1. Reg. 17.
ego proiecerim eũ, ne regnet super Israel? Non plorabat Samuel
vt puer, sed tristis erat. Et hoc vocat Dominus fletum. Sic dici-
mus eos, qui ob sua, alienaque peccata contristantur, lamentari,
quia vero lugent, consolabuntur. Per has vias sancti ad Deũ per
uenerunt. Per spiritus paupertatem iter fecerunt sancti Aposto
33 li, faciuntque sancti, atque humiles religiosi. Per mansuetudinẽ,
& patientiã gressi sunt gloriosi Martyres, & per lachrymas pro
cesserunt sancti sacerdotes, qui aliena peccata plorarũt, verique
pœnitentes, qui sua lamentantur. Per misericordiam ambula-
runt sancti confessores, plurimique sancti coniugati. Per cordis
puritatem sanctæ virgines ad æthereа regna peruenerunt. At
vos quotquot adestis fratres, interrogo, per quam harum viarũ
iter facitis? Timeo quidem, ne multi hic adsint, qui per nullam
earum gradiuntur: qui nec pauperes spiritu, nec mites, nec mũ-
di corde sunt, nec peccata sua flere norunt. Et tamen securi vi-
uunt, ridentque & delectantur, cum extra cœli vias ambulent,
quasi omnia, quæ sanctum hoc Euãgelium docet, fabulæ essent.
Fratres mei Deum timete, perditionem vestram lamentamini,
34 feruentissimeque per sanctas has vias iter facere incipite,
diuinamque gratiam cõsequemini, qua cœlestis
gloria comparatur: ad quam nos perdu-
cat Iesus Mariæ filius,
Amen.

In

In eodem Festo omnium Sanctorum Concio Tertia.

Videns Iesus turbas ascendit in montem, &c. Matthæi. 5.

Hier.3. MAgna cum exaggeratione dixit Hieremias Propheta: Bonũ est viro, cum portauerit iugum ab adolescentia sua. Sedebit solitarius, & tacebit: quia leuauit se super se. Quasi diceret: Hæc tria, scilicet, hominem sedere, idest, quiescere, & ilatu suo contentũ viuere, solitariumq; esse, vt pec- 2
candi occasiones fugiat, Deoque impensius vacet, & tertium, scilicet tacere, nõ impetrat, nisi, qui leuauit se super se, hoc est, qui sui Dominatus est. Vtq; facilius, & suauius ad tantam sublimitatem perueniatur, dicit hic sanctus propheta, multum conducere, si cursus multò antea capiatur, idest, si homo ab adolescentia sua diuino iugo se subiecerit. In quibus verbis ostenditur quam
Iac.2. pretiosum sit silentiũ. Ideoq; illud magnopere D. Iacobus commẽdat dicens. Sit omnis homo velox ad audiendũ, & tardus ad
Prou.10. loquendũ. Vt enim sapiens ait, in multiloquio non deerit peccatum: qui autem moderatur labia sua, prudentissimus est. Nam,
Simile. sicut ex interiori horologij ordine, aut perturbatione ipsius exterior moderatio, aut inordinatio prouenit: sic ex interiori cor- 3
dis compositione exterior verborum, atque operum etiam moderatio proficiscitur. Non solum autem inter viros diuinę fidei lumine illustratos, sed etiam inter eos, qui illa caruerunt, silentiũ maxime cõmendatur. Sicut enim nonnulli beneloquẽdi artes,
Socrates. qualis est rhetorica, faciunt: sic Socrates bene tacendi librũ composuit. Non enim minor est scientia, nec minus necessaria scire bene tacere, quam bene loqui. Et ita discipulis suis primo quinquẽnio silentiũ iubebat obseruare: dicebatq;. Loqui ignorabit, qui tacere nescit. Et Plutarchus, Pauca, inquit, loquẽtibus pau-
Plut. de educati. liberor. cis legibus opus est. Dicitq; inferius, Sicut vasa vacua magis, quã plena sonant, sic stultos loquaciores esse sapiẽtibus. Et quẽadmodũ duæ cuppę, altera vacua, & altera plena solo sonitu differũt, sic

4 sic stultus tacēs á sapiēte nō differt: eiusq; verba ipsius insipiētiā
patefaciut. Hoc silentiū à diuinis literis adeo cōmendatū nos su-
pern⁹ Magister Iesus Christus Dei filius suo diuino exēplo miri
fice docuit. Nā quasi triginta annos tā diligēter silentiū custodi
uit, vt vsq; ad illud tēpus in sancto Euāgelio nō dicatur fuisse lo-
cutus, nisi cū sacratissimæ genitrici suæ dixit: Nesciebatis, quia Luc. 2.
in his, quæ patris mei sunt, oportet me esse? Et quæ illic in tēplo
in medio doctorū locutus fuit, quæ, vt ibidē sanctus Euāgelista
refert, talia erāt, vt oēs, qui eū audiebāt obstupescerēt super pru
dētia, & respōsis eius. Et postquā pertā ineffabiliū miraculorū
operationem se mundo manifestauit, parum etiam locutus est.

Ideoq; dicit sanctus Euangelista. *Aperiens os suum docebat eos.*
De homine semper loquēte nō est cur dicatur: aperuisse os suū
5 siquidem fere semper illud habet apertum: quod si aliquando ta
cuit, quasi miraculose illud clausisse dici potest. Qui verò tacens
est & silentium obseruat, per exaggerationem os suum dicitur
aperuisse. Et ita dicit Sapiens: In ore fatuorum cor illorum, & in
corde sapientium os illorum. Stulti cor habent in ore, quia sine Eccli. 21.
prudentia, quicquid imaginantur, locuntur: sapientes vero os
habent in corde, quia prius quam loquantur, diligenter consi-
derant quid sint locuturi, & vtrum deceat loqui nec ne. Disca-
mus igitur fratres ab hoc diuino magistro adeò silentium obser-
uare, vt per admirationē de singulis nobis dici posit: Aperiēs os
suum. Dicit igitur sanctum Euangelium: *Videns Iesus turbas ascen
dit in montem.* Etiam B. Ioannes dicit: Vidi turbā magnam, quā
dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus & tribubus, & Apoc. 7.
6 linguis, & populis stantes ante thronum in conspectu agni ami-
cti stolis albis, & palmæ in manibus eorum, & cantabant vo-
ce magna dicentes: Salus Deo nostro, qui sedet super thronum,
& agno. Non est hæc turba, sicut illa, de qua sanctum Euangeliū
loquitur. Hi, quorum meminit Euangelium, adhuc in periculo-
so huius sæculi mari versabantur: illi vero iam in securo por-
tu morabantur. Illi candidis, isti vero maculosis vestibus indu
ti erant. Isti adhuc in campo vulneribus concisi dimicabant, nec
quo modo sibi esset à prælio exeundum sciebant: illi vero pal-
mas victoriæ partæ manu tenebant. Isti salutem exquire-
bant: illi verò Deo & agno iam gratias agebant propter sa-
lutem, quam per ipsius agni merita fuerant assecuti. Denique
istæ

istæ sunt turbæ, quæ turbantur: illæ verò sunt turbæ totius turbā- 7
tionis immunes. O fœlicissime beatorum status, quando tandē
te perfruemur? Hunc fratres diuinum Magistrum per vias, quas
nobis in hodierna sancti Euangelij lectione demonstrat, sequa-
mur: per has enim ad illam æternam fœlicitatem peruenitur.

Videns ergo Iesus turbas; scilicet, intuitu miserationis, *ascendit in
montē*. Videlicet, vt sciremus ad spiritalia negotia tractāda quie
tem, solitudinemque requiri. *Et cum sedisset*. Sedit vtiq; sicut do
Matt. 17. ctor in cathedra (*Que por tal le graduo el eterno Padre*) cum dixit: Ip
Ioel. 2. sum audite. Et propheta Ioel dicit: Filiæ Sion exultate, & læta-
mini in Domino Deo vestro, quia dedit vobis doctorem iusti
tiæ, & descendere faciet ad vos imbrem matutinum, & serotinū.
Suauissimam supremi huius doctoris doctrinam animorum fœ-
cundatricem vocat sanctus Propheta opportunam pluuiam. Et 8
qui priùs, cùm legem scripturæ dedit, cum fulgurum, tonitruo-
rumque strepitu, quo populum terruit, est loquutus: ipse nunc
sedens mansuetudine loquitur, & suauissimo sermone auditorū
corda permulcet. Sedit diuinus Magister, vt nos doceret prælatos
(*muy de assiento*,) & cum tranquillitate ad animarum salutem
attendere debere: siquidem hoc est vnum ex præcipuis muneri
bus, quæ tenentur exhibere. Væ autem illis, qui lautissime epu
lantur, & bibunt, voluptatibusque lenter indulgent, quæ verò
ad animarum salutem pertinent, vel non faciunt, vel celerrime,
& quasi per transennam faciunt. Isaias Propheta de prælatis Sy
nagogæ querebatur, dicens: Speculatores eius canes muti nō va
Isai. 56. lentes latrare, videntes vana, dormientes, & amantes somnia. O
vtinam malum hoc in eis stetisset, neq; ad nostra infœlicissima 9
tempora peruenisset: in quibus nō desunt aliqui, qui sunt canes
muti, non valentes latrare. Cani latrāti, si panis fragmentum im-
mittatur, statim latrare cessabit. Multi prædicatores in monaste
rijs suis religiosi, aut in Ecclesijs suis canonici cum essent feruen
ter concionabantur, & vitia reprehendebant, qui, vt primū epi-
Num. 24. scopatui præficiuntur, protinus tacent. Balaam dixit: Si dederit
mihi Balac plenam domum suam auri, & argenti, non potero
præterire sermonē Domini Dei mei, vt vel boni, vel mali quid
proferam ex corde meo: sed quicquid Dominus dixerit, hoc lo
quar. Mirabile est, cùm hic homo barbarus, & malus esset, auro
tamen & argento corrumpi nequisse, quò veritatem taceret: e
verò,

za verò, ô Christiane, quacunque re vinci. Verum est Deum aliquando permittere prælatos canes mutos esse in pœnam scelerũ subditorum: sicut ob Asiæ peccata prohibuit, ne Beatus Paulus Apostolus, sanctique eius socij in ea prædicarent: vt dicitur in actis Apostolorum. Vetati sunt à Spiritu sancto loqui verbum Dei in Asia. Act. 16. c.

Et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius? Scilicet, qui cœlestẽ illã doctrinam audire ardentius cupiebant: ne quod verbum prætermitterent, atque vt diuinum illud semen, quod postea in mũdo sataturi erant, meliùs colligerent. Væ illis, qui sæculares fabulas terrenasque res audire cupientes, diuinum verbum audire recusant. Recẽsens Ezechiel admirabilem illam visionem, quã vidit, vbi subditos rotas currus, quem sancta animalia vehũt, ap Ezech. 1. & 10.
11 pellat, dicit, rota vna iuxta Cherub vnum, & rota alia iuxta Cherub vnum. Vbi quos prius vocarat animalia, nunc Cherubim appellat. Animal enim aliquam ignorationem præseferre videtur: Cherub autem significat magnam scientiam, quæ prælatis per hæc sancta animalia, & Cherubim significatis nimis necessaria est. Vnde Beatus Paulus diuersa dona referens, quæ Deus in Ephes. 4.
ministros suos diuisit, sic ait: Qui dedit quosdam pastores, & doctores. Vbi significauit, necesse esse animarum pastorem esse doctorem, idest, sapientia præditum. Dicitque Ezechiel singulas rotas singulis Cherubim esse coniunctas: significans quam diligenter subditos prælatis suis inhærere, eorumque sancta verba audire, & vestigia sequi oporteat. Et sic dicit: Cũ euntibus ibant, & cum stantibus stabant. Vtque ostenderet se spiritualiter sub
12 hac metaphora loqui, subdidit: Quia spiritus vitæ erat in rotis, id est, quia viuæ rotæ erãt, & spiritu, ac ratione ducebantur.

Tales erant sacri Domini discipuli. Ideòque, *Cum sedisset, accesserũt ad eum: & aperiens os suum docebat eos.* Ecce completum quod ipse multò antea per Isaiam Prophetam promiserat, dicẽs: Ego ipse qui loquebar, scilicet, per Prophetas: Ecce adsum. Ecce ego Isai. 52.
ait Dominus, ad maiorem vestri consolationẽ vobis per os meũ loquor. Beati, qui ex diuino illo ore verba audire meruerunt, & ex illis fructum perceperunt: & beati, qui nunc eis debitam reuerentiam obseruantes, illa adimplere curãt. Hunc supernum Dominum fratres exorate, vt, siquidem vos ore proprio docere dignatus est, vobis spiritum conferat, quò sanctam eius doctrinã

exequamini. Attendite sapientem dicere: Qui conseruat le- 13
gem, multiplicat orationem. Vbi alia translatio habet: Qui
Eccle. 35. conseruat verbum, multiplicat orationem. In quo significa-
tur ad vnum tantum Dei verbum opere complendum opus es-
se orationes multiplicari. Tanta quippe est cordis nostri debi-
litas, atque rebellio. Hic Dominus os suum aperiens docuit,
quia semper tacens suo sancto docebat exemplo. Aperuit bo-
nus Iesus os suum, vt cor reuelaret: nos autem ora nostra sole-
mus aperire, vt corda celemus. Aperuit Dominus illud os di-
uinum & ex illa locupletissima sacri pectoris capsa (*joyas*) inæ-
stimabilis valoris abstraxit, nobisque dedit, quò vitam nostram
ditaret. Deus os & cor aperuit: nos verò os aperimus, & cor clau
dimus. Cum lingua sit clauis ad aperiendum, malignantes ea vtũ-
tur ad claudendum. Affirmat quis, tibi se esse amicissimum, cũ 14
tibi sit inimicus: itaque oris verbis cordis odium tegit: quem si
mentiri dicas: magna se iniuria affici, ducit. Mentiri decorum,
hoc tamen sibi dici, contumeliosum iudicat.

Fratres os aperite sicut Dominus suũ aperuit, scilicet, vt sin
gulares veritates loqueretur, vtilissimamque doctrinam eru-
diret dicens: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlo
rum*. Pauperes spiritu re vera sunt, qui relictis omnibus sæcula-
ribus, eorumque affectione nudum Christum nudati sequun-
tur: quæ est apostolica virtus. Alij dicunt pauperes spiritu esse,
qui quamuis bonis temporalibus affluant, eis tamen cor non ap-
Psal. 61. ponunt. Implent enim quod Dauid docet dicens: Diuitiæ si af-
fluant, nolite cor apponere. Alij affirmant pauperes spiritu es- 15
se, qui studiosissimè omnia relinquere vellent, quia tamen libe-
ris, ac familia sunt astricti, hoc facere non possunt. Ego verò hos
non pauperes spiritu iudico, sed pauperes spiritu quoad deside
rium: non enim ad sublimem hanc, Apostolicamque virtutem
peruenerunt. Sicuti dicitur martyr desiderio qui efficacissi-
me martyrium exoptat: nec tamen absolutè martyr appel-
latur, nec à sancta Ecclesia, vt martyr honoratur: sic hi non
sunt absolute pauperes spiritu, quousque omnia, maxime-
que semetipsos relinquant. Hæc est sublimis, & rara nimis
virtus. Ideoque diuinus magister illam in initio quasi omnium
caput locauit: quia compluriũ bonorum est fons: siquidẽ illa
homo sui metipsius alienatus diuinæ prorsus voluntati subijci-
tur.

16tur. Vt autem, quāti hoc interest, cognoscatis: aduertite, animū
nostrum esse velut flammam ignis: quæ lucernæ adhærens absque requie sursum ascendit: sic anima corpori iuncta semper cu
pit ascendere sursum. Itaque vna ex propensionibus animi est *Prou. 8.*
cupere esse beatam. Deus autem dicit: Mea est potentia, per me
reges regnant, & per me principes imperant. Quid igitur siet,
vt hoc dominandi, & sursum ascendendi desiderium, quo anima flagrat, impleatur? Remedium est Dei voluntati parere, illamque sibi beneuolam reddere. At, quomodo Dei voluntatem nobis beneuolam reddemus? Nostram vtique illi submittendo. Si enim voluntas nostra fuerit Dei voluntati conformis,
erit vtraque vna, & voluntas nostra nimis potens erit si tu nihil
aliud voles, quam quod Deus vult, Deus volet quod tu vis: si-
17cut affirmat Dauid dicens: Voluntatē timentium se faciet. Etiā *Psal. 144.*
Lucifer, & eius sequaces sursum ascendere, & regnare cupie
runt. Quia vero se se diuinæ voluntati subijcere noluerūt, miserrima quadam seruitute captiui remanserunt. Nulla huius seculi seruitus potest animæ operationes deuincire. Mancipium
enim delinquēs pedibus, manibusq; vincitis: at quanuis corpore
sit ligatus, animo tamē liber manet, & quilibet cogitare potest.
Dæmones verò diuinę voluntatis catena ligatas habēt cogitatio
nes, ita, vt nihil nisi molestum, quodque ipsis cruciatui sit, cogitare possint, neque ab hoc cogitationes diuertere possunt. Diuinæ voluntati subijci noluerunt, & libertatis appetitus eos in tā
infælicē captiuitatem induxit. Quod cū ita sit fratres pauperes
spiritu esse curate, Dei voluntati vos prorsus submittetes quo il
18lud animi desiderium impleatur, ad quod corporalis paupertas
multum conducit: animam enim expedit, vt se vincendo, perfectaque obedientiæ actus producendo intendat.
Quod siquis dicat: Primis parētibus dixit Deus: Dominami
ni piscibus maris, & volatilibus cœli, & vniuersis animantibus, *Gene. 1.*
quæ mouētur super terrā, in quibus verbis eos ditauit, tēporaliū
que rerū omniū Dominos fecit: vt quid ergo nunc dicit: *Beati
pauperes spiritu*? Quia vtiq; multū interest inter tēpus, & tempus *Simile.*
Quādo nauis per trāquillū mare nauigat, quò onustior, eò securior est: exorta vero tēpestate oportet illā exonerari ne submergatur. Vnde procellæ tempore nautæ ne pereant pretiosissima
quæque in mare proijciunt. In statu innocentiæ huius mundi

mare tranquillum erat. Ideòque quanuis homines tēporalibus 19
bonis onustissimi essent, tuti nauigare possent, nec ea illis impe-
dimento, sed potius occasioni essent Deum, à quo illa receperūt
efficacius amandi atque laudandi. Ideòque Deus primos illos
parentes diuitijs, & dominatione tantoperè onerauit, videlicet,
vt in humana vita tutius nauigarent. At postquam per peccatū
in huius mundi mari procella exorta est, in magno periculo na-
uigant homines temporalibus rebus nimis onusti. Ideòque nos
oportet eis expediri, atq; illa relinquere, ne pereamus, & in per-
petuum condemnemur. Quod si instes dicens, etiam post exci-
tatam procellam Deum amicissimos sibi Abraham, Isaac, & Ia
cob plurimis diuitijs locupletasse: & in lege veteri sæpe illas pro
legis obseruatione promisisse, atque dedisse: respondeo cum Di
1. Cor. 10. uo Paulo dicēte: Hæc in figura facta sunt nostri. Dabat Deus pa 20
tribus illis temporalia bona in figuram spiritalium diuitiarum,
Simile. quas in lege gratiæ largiturus erat. Sicuti, qui firmum ædificium
cōstructuri sunt, ligneam prius machinā Hispanice (*Cimbrias*)
astruunt, super qua illud instituunt, quo perfecto illā humi pro-
sternunt: sic temporalia priscorum patrum bona fuerunt, quasi
lignea machina, super quam ineffabiles legis gratiæ spiritales di
uitiæ constructæ fuerunt. Siquidem igitur verum habemus ædi
ficium, oportet nos ligneam struem humi proijcere.

Aperuit Deus mare, per quod Moyses cum exercitu suo pe-
Exod. 14. de sicco præterijt: ita, vt vtrinque, quasi parietes aquæ facti fue-
rint, quas Hebræi nō attingebant, neq; madefiebant. Et Beatus
Petrus Christo Redemptori nostro dixit: Dñe iube me venire
Matt. 14. ad te super aquas. At ipse ait: Veni. Et descendēs Petrus de naui 21
cula, ambulabat super aqua, vt veniret ad eū. Quærat quispiā: Si
quidē Deus voluit B. Petrum super aquas maris ambulare, qua-
re nō iussit Hebræis etiā super mare præterire, siquidē vtrunq;
miraculū erat? Aut cur nō diuisit aquas maris, sicut Hebræis, vt
per eas D. Petrus sicco pede transiret? Dico Deum hæc omnia
mysteriose perfecisse, videlicet, vt significaret, quid inter legis
gratiæ, & veteris cultores interesse deberet. Moysi, & exercitui
eius præcepit per medias aquas sicco pede præterire, significans
illos à se tēporalibus bonis esse ditādos: velle tamē eos per me-
diū eorū sicco pede pertransire, neutro pariete maculari, id est,
ne in eis bonorum, quæ nondum acquisierant, cupiditas, nec eo
rum,

22 rum, quæ comparauerant, esset auaritia. Hi quippè sunt duo fluctus, quibus temporalia bona homines submergere solent. Diuo autè Petro imperat super aquas incedere, illas, scilicet, pedibus conculcando, vt significaret legis gratiæ obseruatores, quorum fundamentum, & dux ipse est, omnia temporalia bona conculcantes per huius sæculi mare transire debere. Ideò diuinus magister cœlestem concionem suam exorditur, dicens: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Ipse Dominus se alibi regnum Dei appellauit, dicens: Si in digito Dei eijcio dæmonia, profectò peruenit in vos regnum Dei. Hoc est, iam mundus possidet quod optabat. Et iterum: Regnũ, inquit, Dei intra vos est. Sicque hoc sensu verba hæc possumus declarare: Lætentur pauperes, seque fœlices ducant: ego enim æterni Luc. 11. Luc. 17.
23 Patris regnum, regnum ipsorum sum. Beatos se iudicent talem maioratum possidẽtes: ego me liberaliter pauperibus spiritu dono: iã amodo me suũ esse ducant. O benedictus sit tam liberalis Dominus. Omnes te cœlestes Hierarchię, cunctique huius sęculi iusti collaudent: quia sic pauperes magnificare voluisti. Iã nos magni æstimemus fratres, ne sæcularibus immunditijs inquinemur, siquidem si volumus, tanti regni domini esse possumus. At dicet quispiam, si Christus, quatenus homo, est regnum Dei, quomodo est etiam regnum pauperum spiritu? Respõdeo eum Dei esse regnum quoad regimen: ipse enim dixit: Descendi de cœlo, non vt faciam voluntatem meã, sed eius, qui misit me. Atque hinc intelligetur, quare Diuus Iacobus diuinum hunc Saluatorem insitum verbum appellarit. Arbor quippè insita stirpem Ioan. 6. Iacob. 2.
24 cui inseritur, in sui vsum reducit, & iuxta naturam suam fructũ ferre facit. Hocque verbum diuinum sacratissimæ humanitati suæ fecit illam gubernans, inducensque opera facere secundum ipsius verbi naturam. Et quanuis regnum hoc, quoad gubernationem regnũ Dei sit, quoad redditus tamen, & merita est pauperum. Quo si diuites frui volunt, à pauperibus illud emere debent, operibus misericordiæ in eos vtentes, siquidem regnum pauperum est.

Dicit vlterius Dominus: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Mundus beatos vocat, qui bona sua viribus defendũt: miserosq;, ac pusillanimes iudicat eos, qui se ab alijs contẽni, & affligi patiuntur. Cœlestis verò magister mites commendat, qui ne-

mini vim inferunt: qui iniurijs affecti facile parcunt: qui in per- 25
secutione ira, atque amaritudine non tumescunt: qui honorem,
potius, ac diuitias, quam conscientiæ trãquillitatẽ amittere vo-
lunt. Ad quam virtutem conseruandam multum conducit ho-
minem animo contemplari omnes calamitates à Dei manu pro
Amos. 3. uenire: sicut affirmat Amos dicens: Si erit malum in ciuitate,
quod Dominus non fecerit. Vnde cùm sanctus Iob infortunio-
Iob. 1. rum suorum nuncios accepit, scidit vestimẽta sua, & tonso capi
te corruens in terram adorauit. Et inter alia dixit: Dominus de-
dit, Dominus abstulit: sit nomen Domini benedictũ. Hæc om-
nia fecit, vt significaret se nõ esse lapidem insensibilem, sed sicut
hominem illa infortunia sentire. Quæ licet senserit, patientiam
tamen, & cordis tranquillitatem non amisit, sed pro omnibus
Deum laudat æquo animo bona, & mala ab eius manu recipiẽs. 26
Super quo notat Origenes huius sancti viri prudentiã, nolentis
diabolo honorem illum tribuere, quia ei bona sustulerat. Licèt
enim sacra pagina dicat eum à diabolo fuisse tentatum, illumq;
mala omnia orsum fuisse: vir tamẽ Dei dicit, Dominum hęc sibi
sustulisse. Nunquam enim diabolus, vel minimum capillum ei
auellere potuisset, nisi sibi per Dominum licuisset. O si hoc pro
funde consideraremus, cùm nos aliqua calamitate oppressos ex
perimur, quàm sereni, atque tranquilli per eam transiremus. Hu
ius altissimæ virtutis fuit mãsuetissimus agnus exemplar. Et sic
Matt. 11. dixit: Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.

Cum Dominus ad vnam Samariæ vrbem cum discipulis suis
accessisset, eius incolæ illum domi excipere noluerunt. Qua im
Luc. 9. manitate perspecta Iacobus, & Ioannes dixerunt: Dñe vis, di- 27
cimus, vt ignis descendat de cœlo, & consumat illos? Attendite,
quantã in hoc verbo, dicimus, impatientiã manifestant. Etenim
protinus vlcisci volebant. Quod significatur in verbo illo de prę
senti. Nisi forte hic accipiatur, dicimus, pro dicamus. Nam alia
translatio habet: Domine vis dicamus, vt ignis descendat de
cœlo, & cõsumat illos, sicut Elias fecit? Et sic est in cõtextu Græ
co, & in trãslatione Syriaca: vbi eorũ furor magis modificatur.
At mitissimus Dominus conuersus increpauit illos, dicens: Ne-
scitis cuius spiritus estis. Filius hominis non venit animas perde
re, sed saluare. O bone Iesu, ò Angelorum gloria, quam merito
dicis: Discite à me, quia mitis sum: siquidẽ in toto vitæ tuæ dis-

cursu

28 cursu hæc,& his similia nobis mansuetudinis exempla præsti-
tisti. De his mitibus dicit Dominus: *Quoniam ipsi possidebunt ter-
ram.* His enim terrena bona sicut auaris nõ dominantur: sed tan-
quam domini illa possident. Vel aliter: Possidebunt terrã, quia
quãuis à propria patria & terra eijciãtur, vniuersum orbẽ cõmu-
niter ad Deo seruiendum suum esse ducunt, nec plus vnã, quàm
aliam diligunt. Et sic vbi nos legimus: Deijcimur, sed non peri-
mus, alia translatio habet: Humiliamur, sed non confundimur. 2. Cor. 4.
In quo docemur, nullam iustorũ persecutionem, neq; exilium.
in ipsorum detrimentum resultare, sed potiùs omnes eorum la-
bores, & angustias maiori eis gloriæ coronæque esse.

Beati qui lugent: Non quidem ob incõmoda tẽporalia quia tri-
stitia sæculi mortem operatur. Nam vt peccatores ea liberẽtur, 2. Cor. 7.
29 multa peccata cõmittere solent. At sancta tristitia ex spirituali dã
no per peccatum illato proficiscitur. Quãdo Deus diluuio terrã Gene. 7.
purificare voluit, rupti sunt fontes abyssi magnæ, & cataractæ
cœli apertæ sunt, & facta est pluuia super terram. Itaq; ex supe
riori, & inferiori, ex cœlo & terra processerũt aquæ, quibus pu-
rificatus est orbis. In quo significauit Deus, ad hoc, vt in nobis
lachrymarum diluuium fiat, quo conscientiæ nostræ purificen-
tur, opus esse consideratione amissæ gloriæ, & promeriti infer-
ni ob scelera nostra. Et ex hoc metuendo principio procedit
amor. O fratres mei, si ex quot horis vanè consumimus, vnã sal-
tem horam æterna bona, quæ sceleribus nostris amisimus, & in-
ferni tormẽta, quibus digni facti fuimus, contemplaremur quan
tumuis duri essemus, lachrymarum mari nataremus. *Beati qui lu*
30 *gent.* Signum quippè est in eis diuinũ spiritum flare. De quo di-
cit Dauid: Flabit spiritus eius, & fluent aquæ. Sicut cum flat Au Psal. 147.
ster adeò omnia madefiunt, vt ipsi etiam parietes aquam distil- Simile.
lent: sic etiã cum diuinus spiritus fauoribus suis flat durissimos
quosque lapides, id est, obstinatos etiam peccatores conuertit,
facitq; eos abũdanter lachrymas saltem interiores effundere.
Quoniam ipsi consolabuntur. Hic, scilicet, per gratiam, & postea per
gloriam: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo omnium Sanctorum Concio quarta.

Videns Iesus turbas ascendit in montem, &c. Matthæi. 5.

OEcum. OECVMENIVS Doctor Græcus, & antiquus super Epist. ad Rom. 2. c. inquit in illis ver
Psal. 4. bis Psalmi quarti: Sacrificate sacrificiũ iustitiæ, & sperate in Domino, illud, &, esse declaratiuũ:
Psal. 115. ita, vt dicere velit, id est, sicut accipitur alibi: Sacrificabo hostiã laudis, & nomẽ Dñi inuocabo:
Colos. 2. id est, nomẽ Dñi inuocabo. Et alibi: Videte ne quis vos decipiat 2
per Philosophiã, & inanem fallaciam, id est, per inanẽ fallaciã.
Ex quo patet sanctum Prophetam in illis verbis spem appellare
sacrificium iustitiæ. Nam infinitæ Dei probitati, & veritati spes
iure debetur: estq; sacrificiũ diuinę maiestati gratissimũ: simulq;
humanum cor ad virtutum exercitationẽ, laborumq; tolerantiã
Simile. maximè fulcit. Lusoribus pilæ verno tempore nimis necessariũ
est linteum ad sudores ex assiduis corporis motibus procedẽtes
abstergẽdos: maximeq; si vnus pilas à duobus, vel tribus immis
Psal. 126. sas reijcere debet. Iusti in hoc sæculo similes sunt lusoribus pilę.
Et ita dicit Dauid: Sicut sagittæ in manu potentis, ita filij excus
sorum. Excussores sunt reiectores. Hoc vocabulo iustos, quorũ
filij, quasi velocissimæ sagittæ in virtute volant, sanctus Prophe
ta nuncupat, quia semper pilas sibi à mundo, diabolo, & carne 3
immissas reijciendo intendunt. Diabolus aereas pilas iustis inij-
cit, eos superbia, inaniq; gloria tentans: mundus cupiditatis, &
auaritiæ: caro autem luxuriæ, sensualisq; turpitudinis pilas im-
mittit. Et sicut lusores pilam velociter non reijcientes, sed eã ma
nu detinentes defectum admittunt, & ludum perdunt: sic iusti, si
aduertenter malas cogitationes à mundo, diabolo, & carne obla
tas retinent, Deum offendunt. Ne igitur hos defectus admittãt,
Deumq; offendant, diligẽter curãt à se portinus has pilas emitte
re. In his autem laboriosissimis exercitationibus oportet eos lin
teo spei mercedis pręcingi, quod est linteum vtrinq; perfectũ,
id est (*Toalla labrada a dos hazes.*) Est enim spes glorię animi, & cor
poris.

4 poris. Hoc linteo sudores & fatigatiões, quas in spiritali vita patiuntur, abstergunt: hocq; cor ad perseuerandũ vsq; in finem fulcitur. Et sic vbi nos legimus in Psalmo: Credo videre bona Domini in terra viuentiũ, alij verterũt: Nisi credidissem me visurũ *Psal.26.*
bona Dñi in terra viuentium. Est hæc oratio more Hebraicę linguæ præcisa: quæ ad nostrum propositum hunc sensum efficit. Cum multi aduersum me hostes consurgerẽt, in tot angustias redactus fui, vt, nisi diuinam probitatẽ in terra viuentiũ me visurũ esse sperarẽ, iam pene deficerẽ. Ideò cum Dñs humillimũ illud, simulq; laboriosum opus facturus, scilicet, discipulorũ pedes lotur⁹ esset, prius linteo se præcinxit. Scilicet, vt nos doceret ad la *Ioan.13.*
boriosa, humiliaq; opera facienda, nosq; mortificationis actibus exercendos spei æterni præmij, qui est ipse Deus, linteo nos pręcingi oportere. Et cùm Dominus glorioso corpore surrexit, su-
5 dariũ in sepulchro plicatum reliquit, sicuti postea sancti Apostoli repererunt: vt significaret post vniuersalẽ corporũ resurrectionem iam linteo spei non opus esse, siquidem, quod sperabamus, iã possidebimus. Etiã vt sanctus Iob significaret quàm necessaria & vtilis est spes præmij, prius humanam vitã militiã appellauit, dicens: Militia est vita hominis super terrã: & sicut dies *Iob.7.*
mercenarij dies eius. Sicut seruus desiderat vmbrã, & sicut mercenarius præstolatur finẽ operis sui: sic & ego habui menses vacuos, & noctes laboriosas enumeraui mihi. Ecce quomodo vitã iusti, vernos, hybernosq; menses quietis, saturitatis, & indulgentiæ expertes prætereuntis vitæ mercenarij confert, qui toto die laborat mercedis spe fultus, noctẽq; propinquare desiderãs, vt
6 illã accipiat, atq; fruatur. Illãq; militis armis onusti, noctu dieq; magnos labores perferẽtis vitæ cõparat: qui hac vna spe fulcitur scilicet, quòd expugnata vrbe, quam obsidione premit, eius spolijs ditabitur. Sanctus Dauid nobis omnibus dicit: Circundate *Psal.47.*
Sion, & complectimini eã, id est, quasi præstãtes milites cęlestẽ Hierusalẽ obsideamus, nec ab obsidione desistamus, quousq; eã expugnemus. Vt enim summa veritas dixit: Regnum cęlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Vt autem constãtius dimi *Matth.11.*
care cõcitemini: audite, quid de hac beatissima vrbe D. Ioannes dicat: Vidi, inquit, ciuitatẽ sanctã Hierusalẽ habentẽ claritatem Dei, & habebat murũ altũ, habentẽ portas duodecim. Ab Oriẽ *Apoc.21.*
te portæ tres, ab Occasu portæ tres, ab Aquilone portæ tres, ab

Austro portæ tres:& muros ciuitatis ex lapide iaspide:ipsa verò 5
ciuitas aurũ purum simile vitro mundo. Dicit se vidisse sanctã
Hierusalem(nõ vtique de peccatrice loquitur, quæ Dominum
Deum suum occidit:sed de cœlesti,vbi ei perfectisimè obeditur)illamque ab omnibus quatuor orbis partibus portas habere, significat homines ex omnibus nationibus posse saluari, sicuti reuera plurimi saluabuntur. Illamq; ex singulis partibus tribus portis esse patentem significat, singulos in illam ingressuros siue ex oriente, siue ex occasu per sanctissimæ Trinitatis fidem diuina gratia, & charitate viuificatam ingredi oportere. Et murus sublimis significat cœlestium bonorum firmitatem, neque enim sunt vllo vnquam tempore peritura. Ideo que ex viridi iaspide esse dicitur. Viridis autem color valde de-
lectat. Sicque vnum ex ijs, quibus iusti in cœlo maximè dele- 8
ctantur, est scire bona, quibus fruuntur, firmissima esse, nunquamque finienda. Totaque ciuitas ex auro purissimo, & quasi vitro transparente dicitur esse. Per aurum charitas designatur.
Apoc. 3. Et ita dixit Deus: Suadeo tibi emere à me aurum, quo locuples fias. Charitasque huius sæculi plerumque non est exacta, sed fœcibus infecta. Ideo nanque à Deo in tot laborum fornacem immittimur, vt charitas nostra purificetur. Et qui cũ charitate satis exacta, & pura ex hac vita non discesserint, per purgatorij clibanum præteribunt. Et sic dicit Diuus Ioannes ibidẽ: Non intrabit in eam aliquid coinquinatum. Charitas enim cœ-
Apoc. 21. lestium spirituum est aurum exactissimum, omnique fæce carens. Diciturque tanquam vitrum esse transparens. In hoc sæcu-
lo quanuis charitate præditi simus, nescimus tamen, neque vide- 9
mus, an nobis insit, at in cœlo charitas est aurum transparens. Norunt enim iusti se in charitate persistere, atque à Deo diligi, Deũq; ab ipsis amari, intrinsecoq; amore alios ab alijs inuicẽ redamari. Ecce diuitias vrbis, quæ nobis iubetur expugnari. Quid vobis videtur? Si tale est exterius, quale erit interius? Si audiretis copias conflari ad vrbẽ expugnãdã, in qua nihil est aliud, nisi aurũ exactissimũ, quam celeres, alacriq; animo illam oppugnaturi pergeretis, sperantes vos ab ærumna, atq; egestate exituros? quanto igitur diligentius ad tam splendida, æternaque bona cõparanda confortari debemus? Eia igitur fratres circundate Sion, & complectimini eam.

Vna

10 Vna ex causis, ob quas hæc sancta Ecclesia, militans appellatur, est, quia cum triumphante bellum gerit. In cuius signum postquam Adam peccauit, collocauit Deus ante paradisum voluptatis Cherubim, & flamineum gladium ad custodiendam viam ligni vitæ, vt significaret, nisi Adam peccasset, absque prælio hominem in paradisum ingressurum fuisse: post peccatum verò necesse esse milites huius sanctæ Ecclesiæ cum illius habitatoribus dimicare, quousque illos superent. Illi nobis assiduo acutissimas immittunt sagittas, quæ sunt inspirationes, illuminationes, & inflammationes, quas nobis sancti Angeli à Deo impetrant, quibus corda nostra feriuntur. Nos etiam hinc eis creberrima debemus immittere tela. Oratio acutissima est sagitta. Nam in Eccl. dicitur: Oratio humiliantis se nu- *Gene. 3.*

11 bes penetrat. Cum flemus, gemimus, & suspiramus, sagittas immittimus, quibus cœlos traijcimus, & Dei cor vulneramus. Ipse enim dicit in canticis: Vulnerasti cor meum soror mea spõsa, in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tuo. Quod si vna oculorum ad eum eleuatione, vnaque sancta cogitatione vulneratur, quid erit, si plurima suspiria, & lachrymæ profundantur? Et quemadmodũ emissarius, id est (*el artillero*) ferreum globum in vacuã fistulã. i. (*arcabuz*) inijcit, simulque posito sulphureo puluere ignem applicans eum iacit, & quemlibet percutit: sic eleemosyna in paupere temporalium bonorum vacuo quasi in fistula collocata sanctę intentionis pulueri mista diuini amoris igne applicito tam velox erumpit, vt ad cœlos ascendens ipsius Dei, atque Angelorum eius viscera feriat. Necnon *Eccli. 35.* *Canti. 4.* *Simile.*

12 pœnitentia, cæteraque pietatis opera nostra sagittę sunt, quibus totam cœli curiam vulneramus. Et quasi illa expugnata Dñs illius gubernator nobis facultatẽ cõcedit in eã tẽpore à se statuto ingrediendi, vt ineffabilibus illius diuitijs perfruamur. Quãdo milites vrbem expugnant, accidit aliquando ignauiores, & timidiores maiorem prędæ partem arripere. Et quantumcunque quisque bonorum sibi capiat semper tamen secum queritur dicẽs: O si plus capere possem. In cœlo autẽ nõ sic erit: neq; enim ignaui plusquã fortes cõsequẽtur. Nã, vt D. Pau. ait, vnusquisq; ꝓpriã mercedẽ accipiet secũdũ suũ laborẽ. Omnesq; cõtẽti manebunt. Singuli namque illud psalmi dicere poterunt. Implebis me lætitia cũ vultu tuo, satiabor, cum apparuerit gloria tua *1. Cor. 3.* *Psalm. 16.*

Ecquis

Ecquis igitur tāti boni spe fultus, quasi miles præstātissimus nōn incipiat dimicare? O miserū illū, qui hæc audiens nō magis cōmouetur, quàm si ea nō audiret, aut nō crederet. Vt cœlestis magister Iesus Christus hanc tā necessariā in cordibus nostris spei virtutē imprimeret, tot in hoc sancto Euangelio præmiorū genera virtutum operarijs promisit. Et in fine cōclusit, dicēs: Gaudete, & exultate, quoniā merces vestra copiosa est in cœlis. Nō specificat quodnam sit præmiū, tantū enim est, quod nullis verbis possit explicari. Magnum quoddā ad hoc propositū in Canticis mysteriū reperietis. Scilicet, cùm sponsa dilectū suū quæreret, ei filiæ Sion dixerūt: Qualis est dilectus tuus, ò pulcherrima mulierū? Ipsaq; eius perfectiones cœpit recensere, dicens: Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus. Caput eius aurum optimum. Comæ eius, sicut elatæ palmarum. Oculi eius sicut colūbæ. Genæ eius sicut areolæ aromatum. Labia illius distillātia myrrham primam. Manus illius tornatiles, aureæ plenæ hyacinthis. Guttur illius suauissimū: totus desiderabilis. Mirabile est, quot res inuenit, quibus singula conferat mēbra, comparās auro caput, &c. Solùm guttur nulli rei cōparauit, sed tantum dixit: Guttur eius suauissimū. In quo significauit in hoc seculo potentiā, misericordiam, sapientiā, ac liberalitatē esse, ex quibus quodāmodo Dei potētia, sapiētia, probitas, ac liberalitas possit inuestigari, quę omnia per illa spōsi mēbra significantur: aliquāq; inter vtraq; similitudinē esse posse, licèt omnia, quę in Deo sunt, res huius sæculi infinite pręcellūt. At spōsi guttur, qui sunt gustus, quibus in gloria beati fruūtur; nulli huius sæculi rei posse cōferri. Et quia spōsa nihil in orbe reperit, cui illud merito posset cōparare, solūmodo dixit: Guttur eius suauissimum. Ecquis igitur fratres mei, hæc audiēs nō expergiscitur, sæcularibusq; relictis tā necessaria, & pręstātia bona perquirit? O superne pater luminū, hos, quæso, cæcos illumina, quò quid ipsorū negligētia prętermittat, aperte cognoscāt. Per viscera misericordię tuę, his verbis meis efficaciā confer, quò aliquid hodie in eorū cordib⁹ operētur, vt per has vias pergere feruēter incipiāt, quas vnigenitus filius tu⁹ diuinū os suū aperiēs in hodierna sancti Euāgelij lectiōe nos docuit. Quarū prima est: *Beati pauperes spiritu, quoniā ipsorū est regnū cœlorū.* B. Aug. probat aliquādo in diuinis literis hoc nomen, spiritus, ventū significare. Vt in Psalmo: Ignis, grando,

Cant. 5.

August. li. 2. de serm. Dñi in monte homi. 5.

Psal. 148.

26 grando, nix, glacies, spiritus procellarum. Et in Act. Apost. Factus est repente de cœlo sonus, tanquam aduenientis spiritus vehementis. Quapropter, inquit, rectè intelliguntur hic pauperes spiritu humiles, & timentes Deum, id est, non habentes inflantem spiritum. Vnde infertur superbos esse diuites venti, & sic pre superbia tumētes, vanos, vacuosq; incedere. Quātum autē facinus sit superbia, patet ex supplicio, quo Deus eam punire consuescit: quod maximum est vt affirmat Dauid, dicens: Retribuet abundanter facientibus superbiam. Vbi alij verterunt: Retribuit abundanter facientibus superbiam. Et sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. In qua translationum varietate significatur, Deus non solum eos in inferno esse puniturus, sed in hac etiam vita magnis calamitatibus, & la- *Act. 2.* *Psal. 30.*

27 boribus illos affligere solere. Iusti autem sunt pauperes spiritu, id est, vento, atque superbia, quia humiles sunt. Hęc virtus adeò grata est Deo, vt omnes pœnas, quas Deus per peccatum homínibus inflixit, fuerint ad eos humiliandos: & quasi salubri quodam medicamine à superbia sanandos. Miratur Beatus Augustinus, cur cum Eua postquam creata fuit, virago fuerit appellata, cum post peccatum morte damnaretur, vitæ nomen acceperit. Tunc enim appellata fuit mater cūctorum viuentium, vt patet in Genesi. Vbi postquam sacra Scriptura retulerat pœnas, quibus Deus primos parentes punijt, immediate dicit: Et vocauit Adam nomen vxoris suæ, Eua, eo quòd mater esset cunctorum viuentium. Melius illi nomen hoc conuenire videbatur, statim postquam formata fuit, cum immortalitatis & iustitiæ donum *August. lib. 11. c. 37. super Gene. ad liter.* *Gene. 3.*

28 acceperat: quàm postquam in eam mortis fuit prolata sentētia. Quomodo nomen vitæ cum mortis sententia quadrat? Respondet idem Doctor, aptissime illi nomen vitæ tunc impositū fuisse, cum ei dona illa, quæ superbiendi occasioni fuerunt, subtracta sunt: & cum se tot miserijs subiectam vidit, quæ illi passim humilitatis occasioni futuræ erant. Quō ærumnarum cognitione admonita coram Deo se humilians, vitam recuperaret, quā cęlestium donorum abusione perdiderat, & in ea conseruaretur. O admirabile Dei artificium, quam apertè manifestat quantoperè nos humiles esse desideret: siquidem nos tot laboribus obsedit, qui semper quasi concionatores nos humilitatem admonerent. Et sic vbi nos legimus in Psalmo: Non apponat vltra magnificare *Psal. 9.*

gnificare se homo super terrã. Beatus Hieronymus ex Hebræo sic vertit: Non apponat vltra magnificare se homo de terra. Id est, siquidem homo est terra vilissima ingentibus miserijs refertissima, iam non est cur se magnificet, atque superbiat. Vbi illud, vltra, referendum est ad illud primum peccatum admissum, quando labores hi non erant. qui omnes humiliationes appellantur.
2. Cor. 12. Quo vocabulo vtitur Diuus Paulus, dicens: Ne iterum cum venero, humiliet me Deus apud vos, & lugeam multos ex his, qui ante peccauerunt, & non egerunt pœnitentiam. Vbi hanc afflictionem appellat humiliationem.

Ex hac humilitate mansuetudo, & cordis tranquillitas proficiscitur, qua homo super terram pacifice viuit. Ideòque Dominus protinus addidit: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Et quia sicut in lucida, quietaque aqua pespicaciùs cernitur, quid 20
in ea insit, quàm in turbida, & reuoluta: sic etiam viri mites, atq; tranquilli mentem clariorem, aptiusq; dispositam habent ad scelera sua cognoscenda, quàm ira, & passione turbati: cumq; ea cognoscant, protinus lamentantur. Ideòque postquam dixit: *Beati mites*, illico subdidit: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.* Hoc non de omnibus lugentibus intelligitur. Nonnulli enim tã faciles sunt ad plorandum, vt lachrymas in manicis gerere videãtur. Vix calamitatem audiũt, cum lachrymarum imbres immittũt. Non loquitur hic Dominus de his lachrymis. Laus enim de morali opere debet esse, quod facere, aut prætermittere sit in hominis facultate. Nam, vt Aristoteles ait, per ea, quæ insunt nobis
Arist. li. 2. Ethi. cap. 5. tomo. 5. à natura, neque laudamur, neque vituperamur. Fateor tamẽ nõ nullos naturalibus passionibus vti meliùs, quàm alios scire. Si- 21
Simile. cut vnus & idem cibus ab vno coquo optimè condietur, & ab altero disperdetur: sic decor, vox, ingeniũ, lachrymarũ facilitas, cæteræq; naturales passiones, quibusdã sunt occasio boni, quia eis vti sciũt, alijs vero mali propter eorum peruersitatem, atque malitiam. Ex quo infertur insipientis esse dicere cuiquam: Ne sis cholericus, ne sis tener corde: quia hę naturales passiones sunt. Dicere autem ei debetis: Ista cholera, cordis facilitate, ac lachrymis vtere sapienter. Cùm miserandam fabulam tibi audienti lachrymas oculi destillant, confundere, quia propter ea lachrymaris, cùm peccata tua nõ plores. Nec immodicas hic Dominus lachrymas, tristitiamque commendat, quam ex viri, aut

filij

22 filij obitu percipis, qua ita excæcaris, vt ne rem diuinam quidem velis audire, in quo Deum vlcisci velle videris. Diuinæ voluntati conformare, ò soror, attendeque si viro orbata fuisti, Deum tibi illius loco manere, qui viduarum sponsus, & orphanorum pater appellatur. Audi Beatum Paulum dicentem: Sæculi tristitia mortem operatur. Lachrymæ vero, quas hic diuinus magister laudat, sunt exacta quædam tristitia, perfectusque dolor, qui Christiani cor disrumpat, recordantis se Deum offendisse, quem super omnia diligere deberet: simulque considerantis huius clementissimi patris immensam pietatem, qui eum ad veniam expectauit, atque ad ignoscendum facillimus est. Et hac consideratione cor tenerum redditur, suspiriaque atque aliquando affluenter lachrymas de- 2.Cor. 7.
23 stillat. De hac dicit ibidem sanctus Apostolus: Quæ enim secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur. Lachrymæ etiam ob aliena peccata sanctissimæ sunt. Ezechiel Propheta ministros iustitiæ Dei vidit, qui egressi sunt & percutiebant eos, qui erant in ciuitate, cœpitque plorare, dicens: Heu, heu heu Dñe Deus, ne disperdas omnes reliquias Israel. Et priusquam illi inciperent interficere, vidit hominem deferentem atramentarium: cui dixit Deus: Signa Thau super frontes virorum gementium, & dolentium super cunctis abominationibus, quæ fiunt in medio eius. Soli, qui præ nimia charitate aliena peccata lamentabantur, interitum euaserunt. Ibidem. Ezech. 9.

Eia fratres, nunquid horum aliqui adsunt? Vbinam sunt
24 cygni, semper in aquis mundissimis innatantes? Vbinam sunt iusti, qui non suas tantum, sed proximorum etiam imperfectiones lamentantur? De his dicit Dominus: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur*. De his, quæ ex Euangelica lectione supersunt, cum tempus agendi non suppetat, aliquot saltem partes breuiter percurram: quarum vna hæc est: *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur*. Misericordia duo connotat: alterum alienæ miseriæ cognitionem: alterum verò efficacem voluntatem misero succurrendi: hocque posterius quædam de proximi labore compassio comitatur. Quod si virtutem hanc secũdum duo illa priora considerauerimus, eam in Deo perfectissimè reperiemus: ipse enim omnes homi-

num

num ærumnas manifeste cognoscit:eisque cum sibi placet,libē- 25
tissime subuenit. Tertia vero pars in eo non reperitur : est enim
totius doloris,ac passionis immunis. Vnde huic diuinæ miseri-
cordiæ tanquam fonti perenni multos Dei effectus Dauid attri
buit. Et sic cum in Psalmo dixit: Miserator, & misericors Domi
Psalm.102 nus:longanimis,& multum misericors,illud,& ,non est illic co-
pulatiuum,sed causale. Vultque sanctus Propheta dicere: Ideò
est longanimis,quia multum misericors. Et alibi: Quoniā tu Do
Psalm. 85. minus suauis,& mitis,& multæ misericordiæ omnibus inuocan
tibus te,illud,&,vltimum,etiam est causale,non vero copulati-
uum. Et vult dicere:Quia tibi Domine infinita inest misericor-
dia,quæ ex multis beneficijs,quæ facis inuocantibus te,declara
tur,ideò es suauis,& mitis. Itaque Deum esse erga homines lon
ganimem,mitem , atque suauem dicit Dauid ex eo prouenire, 26
quod est multum misericors. Ex quo infertur,quod si singularis
hæc misericordiæ virtus nobis inesset, in eaque Deum nostrum
imitaremur,qui singulari cognomine misericordiarum pater ap
pellatur,ex illa mirabiles erga proximos nostros effectus proce
derent. Quia verò hęc nobis deest, ideò nos fratrum nostrorum
necessitatibus passim desumus:quia vnusquisq; solus bonis suis
frui vult. Hortulanus,qui ex arbore nihil aliud vult, quàm pul-
Simile. chritudinem amœnitatem,atque vmbræ refrigerationem , non
superfluos eius ramos abscindit,sed illos accrescere gaudet,quò
maiorem faciat vmbram. Qui verò non vmbram quidē, sed fru
ctus expetit,diligēter superfluas virgas amputat,vt humor,quo
illæ alendæ erant,in fructum vertatur. Sic, qui ex status sui arbo
re nihil aliud,quàm tranquillitatem,saturitatemque temporalē 27
expetit,hic non curat superflua abscindere,quę animę vigorem
atque virtutē ad se alliciūt,eleemosynas, scilicet, ex ijs largien-
do:sed potius vectigalia,honores,possessionesque suas crescere
gaudet, sibique sub earum vmbra indulgens, dicit quod infœ-
lix ille diues animæ suæ dicebat: Anima,inquit,habes multa bo
Luc.12. na posita in annos plurimos,requiesce,comede,bibe,& epulare.
Qui autem ex statu suo,quasi ex arbore beatitudinis fructū pro
dire curat,hic omne superfluum ab illa extrahit,quod conscien
tiæ offecit,illudque pauperibus elargitur: & aliquando etiam nō
superflua solum,sed etiā necessaria demit. Et de his omnibus di
cit Dominus: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam
consequen-

28 cõſequentur. O diuites huius ſeculi gaudete. In his enim verbis Dominus viam vobis aperit, qua ad cælum pergere, atque ingredi poſsitis. Quod ſi hac nõ introieritis, non (credo) videbitis faciem Dei. Non enim oſtium aliud video, quo in eius atriũ ingredi valeatis. Non intrabitis per ſpiritus paupertatẽ, ſiquidem ſpiritu, & voluntate diuites eſtis? Nõ per manſuetudinẽ, cum tam ſoliciti diuitias acquiratis, atque ſeruetis. Non per lachrimas, cum vna voluptate tranſacta ſtatim aliam quæratis. Non per famem iuſtitiæ: nam etſi iuſtitiã cupitis, illam domi veſtræ videre nolletis. Non per cordis puritatem: ſiquidem tot illud cupiditatibus, atque immunditijs obſcænum geritis. Nõ per pacẽ: ſiquidem tot quotidie lites agitis. Non per tolerantiam perſecutionum, ſiquidem qui vos in pallij pilo tãgit, ei vi-
29 tam, honorem que curatis adimere. Quo igitur oſtio ad cæleſtẽ beatitudinem vultis introire? Vultis ne foris manere, vt æternis inferni cruciatibus torqueamini? O cæci cæci oculos aperite diuinam maieſtatem laudate, qui vos abſque remedio relinquere noluit. Audite quid ipſe quibusdã dicat cum magna eorũ peccata retuliſſet: Veruntamẽ quod ſupereſt, date eleemoſynam, & ecce omnia munda sũt vobis. Idem vobis ego ipſius nomine dico, Eſtote miſericordes: de bonis veſtris cũ miſericordia pauperibus ſubuenite, ſicque ad veram pœnitentiam agendam diſponemini, & miſericordia vtentes illam à Domino conſequemini. *Luc. 11.*

Beati mundo corde, quoniã ipſi Deum videbunt. Nõnulli grauiſsimi doctores, nõ abſque probabilitate aſſerunt, beatitudinẽ in Dei
30 viſione conſiſtere. At probabilis valde mihi ſententia videtur dicentium noſtram beatitudinẽ præcipue in Dei amore huiuſque diuini amoris fruitione ſitã eſſe. Cuius ratio eſt, quia, ſicut Deus peccatorem in terra iuſtificat: ita illum in cœlo glorificat. Credimuſque Deum ad peccatoris iuſtificationem fidei fundamẽtum proponere, cuius ſedes eſt intellectus: cœleſteque hoc ædificium per ſpem erigitur: ſed præcipuè in charitate cõſiſtit cuius ſedes eſt voluntas. Sic eſt in glorificatione. Illius quippe principium eſt viſio intellectui facta: præcipuum tamẽ illius in voluntatis amore conſiſtit. Et ſiquidem secũdum philoſophũ experimur in humana generatione priora imperfectiora eſſe: ſic oportet nos fateri in illa diuina regeneratione, non ex eo ꝙ *D.Tho. in 4.d.49. art.1.q.1. & 1.2,q.3.artic.4. Scot.n.14 d.49.q.4. Ariſt.9. meta.tex. com.15.*

intellectus in glorificatione sit prior, sequi, eum esse perfectio- 31
rem: sed in voluntate potius, quæ Creatori suo perfectè coniun-
gitur, perfectionē esse statuēdam. Si enim beatis daretur optio,
potiùs eligerent visionis carentiam, quam vnum veniale pecca
tum committere: quamobrem magis beati amorem quàm visio
nem faciūt, & ex consequentia amor præmiū & vltimus finis
erit? cùm finis vltimus sit id, quod magis amatur, & desideratur.
Corda igitur vestra, fratres, per veram pœnitentiam purificate
Deumque laudate, qui mundis corde diuinam visionem polli
cetur, non vt ibi sistant, sed vt ad gustum, ac fruitionem amoris
accedant.

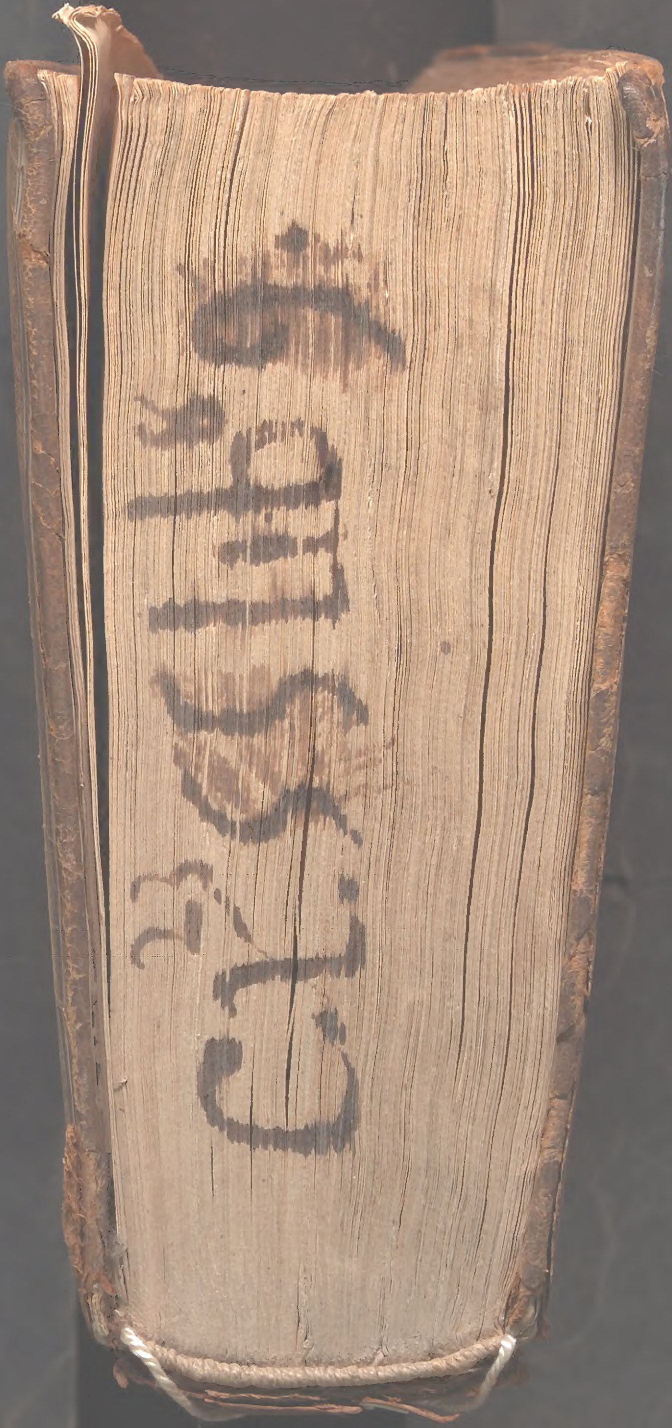
Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam: quoniam ipsorum
est regnum cælorū. Valde pēsandum est soli paupertati spiritus
persecutionumque tolerantiæ cælorum regnum in præmiū à 32
Simile. Domino absolute promitti, cùm alijs virtutibus non tā absolu-
tè, atq; vniuersaliter illud polliceatur. Fecit hic Dominus sicut
pater multas habēs filias, alias decoras, & alias informes, qui in
decoris totam sustantiam suam seruare videtur: pulchris enim
tantam dotem non esse necesse cognoscit. Et sic prisca quondā
cōsuetudo fuit apud Malagatasquod pater pulchras & indeco
ras habens filias eas in forum proferebat: & qui pulchram vxo-
rem ducere volebat: indecoræ dotē præbebat: & sic vtraque nu
bebat. Sic supernus mundi Saluator, videns mansuetudinē, mi
sericordiam & pacē, cordisque puritatem filias esse valde de-
coras, non illis tam absolutas dotes assignauit. Paupertas vero,
& persecutionum tolerantia sunt, hominum videri, deformes.
ideo clarioribus verbis maximā dotem illis oportuit assignari. 33
His virtutibus totis viribus, totoque conatu sancti, qui trāquil
li, atque pacifici Deo fruuntur, intēderunt. Et siquidem, vt nos
ex osse, & carne constiterunt, nosque eundem fautorem habe-
mus, idemque expetimus, quod ipsi instātissimè quæsierunt,
eos diligentissimè curemus imitari, quo gratia repleti cum illis
cælesti gloria perfruamur: ad quam nos perducat Iesus Mariæ
filius, Amen.

FINIS.

SALMANTICAE,
Excudebat Ioannes Ferdinandus.
1585

52
55

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm